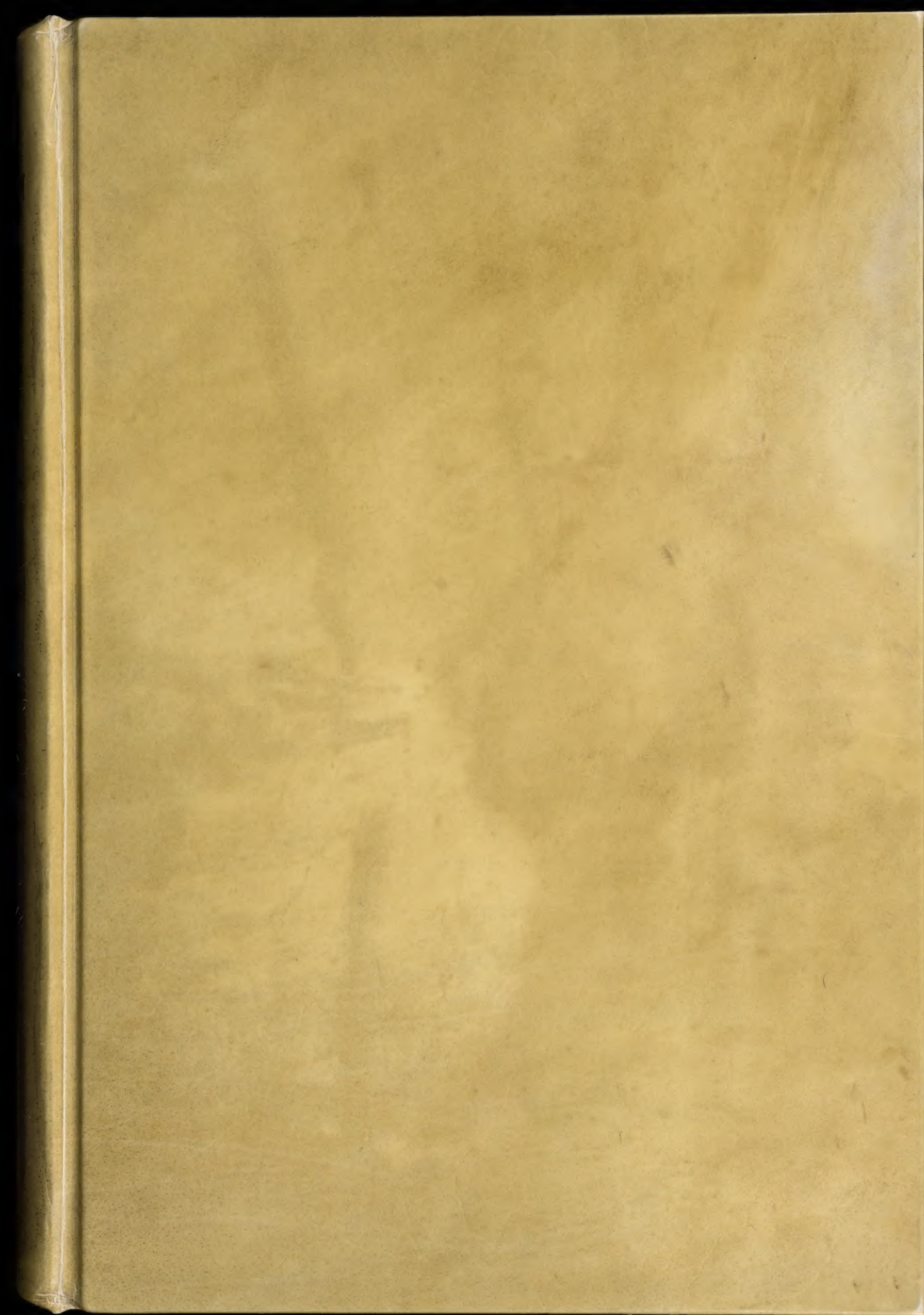

Theodore Besterman

Christophoro Roffsteck inservio.
qui juri suo cessit & mihi Joan:
Christophoro Wolffskeel nunc
vero possessori reliquit, Ao. 1633.
Spire. et Notario Cæsareo.

Registrum huius operis libri cronicarum cum figuris et ymaginibus ab inicio mundi.

Anno, 1493. Collect. ab Hart-
manno Schedell. Med. Doct. quod
ex folio 252. fac. 2a apparet. ut et
ex fol. 266. fac. 1a.

Alias vocatur Chronicon magnum Noribergense
uti videre est apud Wolffium. Cent. 15. memorab.
et recondit. lection. fol. 927.

Tabula operis hui⁹ de temporibus mundi.

poribus mundi. vt historiaꝝ rerūqꝫ ceterarū ac vrbiū in se sparsim varieqꝫ ꝯscriptaꝝ. Exoptāti singula facilia inuentu sint iuxta seriem Alphabeti nomīa rerum sūt ordinata. E directoqꝫ cuius rei nominis nūerus apparens chartā foliorum indicat.

Aron vir fuit eloquens et summus pōtifex XXIX
Aaron quatuor habuit filios. folio XXIX
Abbas fuldēn̄ perpotēs fuit folio CLXXXIX
Abbas siculus claruit illis tpibus folio CCXLII
Abacuc ꝓpheta ꝓphetauit contra Nabuchodonosor ꝛ Babilonem LV
Abderas rex Crete. primo mellis vsum colligēdi inuenit XXXIIII
Abdias q̄re meruit spm̄ ꝓphie XLIX
Abdo propheta ꝓphetauit contra vitulos aureos XLVIII
Abdon iudex fuit in israhel XL ꝛ XLI
Abdon ꝛ sennen subreguli romani CXX
Abel secūdus filius ade ꝛ primus martyr IX
Abessan iudex fuit in isrl̄ XL ꝛ XLI
Abimelech quintus iudex hebreoꝝ filius naturalis illegitimus tm̄ gedeonis XXXVII
Abialon iudex fuit in israhel XL ꝛ XLI
Abiathar sacerdos fuit in veteri testamento vide folio XLI
Abia q̄rtus fuit iudeoꝝ rex XLIX
Abiuth genuit Elyachim LXIIII
Abraham fuit filius Thare XXI
Abraham occidit q̄nqꝫ reges assirioꝝ XXI
Abrahe vxores ꝛ qui ex his fuere filij XXI
Abrahe p̄cepit deus ymolare filiū suū XXII
Achab rex israhel multa mala fecit suasu vxoris sue Jesabel XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit pessimus LV
Achaci⁹ ꝛ socij sui martyrio st̄ coronati CXII
Achaia regio quō describatur CCLXXVI
Accessum altaris Celestinus papa statuit sacerdotibus CXXXVI
Achitob sacerdos filius phinees XLI
Achimelech sacerdos fuit in veteri testō XLI
Achimas filius sadoch pontifex XLVIII
Achis siluius rex ytalie siue latinoꝝ XLIX
Achitob fuit poncifex ī veteri testamēto LIII
Accursius legum doctor clarissimus CCXI
Ada prima fuit vxor lamech. X
Adalbert⁹ Ep̄s Pragēsis CLXXXII
Adam format⁹ ē de lymo terre. quādo et vbi fuit formatus vide folio VI
Adam et Eua quot annis vixerunt et quot genuerant filios IX
Adauctus Romanus Patricius vir christianus folio CXXIII
Ade precepta que fuere et que eius pnīa IX
Adeodatus papa patria Romanus CLIII
Adeobaldus Episcopus vir magne sanctitatis folio CLXXXII
Adeulphus Angloꝝ Rex vir christianissimus. vide folio CLXX
Adoaldus ageluphi regis filius CLII
Adolphus impator ī p̄lio fuit occisus CXIX
Adorari ceperunt principes gentium tempore Reu vel Rageu. XVI
Adorabatur primo a gētibus Belus XVII
Adorabatur illis temporibus Sol deus gentilis XXV
Adorabatur dyana prima dea XXV
Adorabatur Ceres dea frugum XXV
Adorabat populus in Egypto bouē XXIX
Adorari statuam auream statuit Nabuchodonosor vide folio LV
Adrianus cognomēto helius impator CXII
Adrianus papa p̄mus p̄ria Roman⁹ CLXV
Adrianus papa scd̄s p̄ria Roman⁹ CLXX
Adrianus papa terci⁹ p̄ria roman⁹ CLXXI
Adrianus q̄rtus papa nacōe Anglic⁹ CCII
Adrianus q̄ntus papa p̄ria genuen̄ CCXV
Affra virgo ex matre hilaria CXXV
Affrica tercia pars terre vnde habeat nomen vide folio XIIII
Agamenon frater regis menelay et dux exercitus grecoꝝ XXXVII
Agathon abbas vir sanctus CXXXIII
Agapitus papa patria Romanus CXLIIII
Agapitus illustris adolescentulus et martir vide folio CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis CXX
Agatho primus papa natōe Sicul⁹ CLVI
Agapitus secundus papa natione Romanus vide folio CLXXVI
Agareni venīūt ab agar iī Sarraceni XXI
Aggeus ꝓpheta in numero minorum duodecimus LXIIII
Agnes v̄go sctā et vita clarissima CXXIIII
Agnus dei ter dici in missa statuit papa Sergius vide folio CLVII
Agriculturam et fructū molis terere ceres docuit vide XXV
Agriculturam ysis docuit Egiptios XXIX
Agrippa Siluius Rex albanoꝝ siue ytaloꝝ regnauit post patrem suū LII
Agrippina fuit coniunx Germani XCVII
Aistulph⁹ rex lāgobardoꝝ fuit CLXIIII
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctus CCXIIII
Alaricus Rex Gothoꝝ magna cōmisit prelia cum Romanis CXXXV
Alanus doctor celeberrimus CCXXI
Albania regio que fuit vide folio XLVI et folio CCLXXVI
Alba Siluius Rex ytalie fuit XLIX
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio CLXXVII
Albert⁹ beluacen̄ miles gloriosus CCIIII
Albertus magnus Sueuus. Ep̄us Radispónensis vide CCXIIII
Albertus de Carpano vir sanctus CCXII
Albert⁹ primus Romanoꝝ impator CCXX
Albert⁹ patauin⁹ ordīs heremitaꝝ CCXXVI
Albertus brixianen̄ vir sctūs CCXXVIII
Albert⁹ austrie dux Bohemie vngarieqꝫ Rex

imparauit annis duobus CCXLIIII
Albinus imperator orator maxim⁹ CXVII
Albinus epus Andegauensis CLXIIII
Alboin⁹ rex lōgabardoꝝ vndecim⁹ CXLVII
Alchim⁹ male intrauit pontificiū LXXVII
Alchuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
Aldegisius desiderij filius regis langobardorum CLXVII
Allexandri regna quō fuerunt post mortem ei⁹ diuisa LXXV LXXVI
Allexander magnus vicesimus q̄rtus Rex macedonū pauco populo quasi vniuersam vicit orbem LXXV
Allexander qñ fuit natus plura apparuerūt ꝓdigia LXXVI
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexandro magno LXXVII
Allexander filius Anthiochi Sirie et Asie rex semper fuit iudeis gratiosus LXXXIII
Allexander aristoboli frater. apud iudeos pontificatū et regnum suscepit LXXXIII
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorū regnauit annis nouem LXXXVIII
Allexand pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Allexius cōfessor dignissimus natione Romanus vide folio CXXXV
Allexander medicus preclarus CXXXVI
Allexand papa prim⁹ patria Roman⁹ CXI
Allexander imparator vir magne prudentie fuit. vide folio CXVII
Allexand miles ex legione thebeoꝝ CXXIII
Allexander secundus papa patria mediolanensis. vide CXCI
Allexand tercius papa patria senens CCII
Allexander papa q̄rt⁹ natōe campan⁹ CCXI
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide folio CCXIIII
Allexander de villa dei. professor sacre scripture. folio CCXIIII
Allexād papa q̄nt⁹ natōe cretens CCXXXV
Allexander papa sextus natione Hyspanus. vide folio CCLVII
Alfonsus rex fuit et Arroganie regis filius vide folio CCXLVIII
Alpharabius magnus fuit phūs CLXXXI
Alpiadis mlr sancta claruit tpib⁹ ist. CV
Alphonsus imperator a quibusdam electus non fuit tn̄ confirmatus CCXIIII
Alsacia germanici iuris prouincia est. vide folio CCLXXXVII
Altare holocaustorū quomodo fuit figuratum quere folio XXXIII
Amasias rex iuda bonū habuit inicium sed malū finem LIII
Amarias fuit pontifex iudeoꝝ LIII
Amalasiuntha regina a gothis fuit plurimū vexata folio CXLIII
Amandus epūs traiectens. CXLVIII
Amatheus filius chanaan a quo fuere amathite folio XIIII
Ambrosius epūs mediolanen̄. CXXXIIII
Ambrosius grecus dyaconus CXVII
Ambrosius florentinus abbas vir doctus. vide folio CCXLV
Amelius et Amicus duo gemini similes fuerunt folio CLXIIII
Amynthas rex assirioꝝ fuit XXXIIII
Amyticas fuit rex etiā assirioꝝ XXV
Amichus fuit rex duodecimus assiriorum. vide folio XXVIII
Aminadab post Moysen primus ingressus est mare rubꝝ ceteris trepidantib⁹ XXX
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei. vide folio XIIII
Amonite venuint ab amon XXI
Amos fuit tercius de duodeci ꝓphet. LIII
Amon hic malū fecit corā et percussus est a seruis suis folio LX
Amri vl' Ambri rex fuit israhel XLIX
Amutus rex italie fratrē suū de regno eiecit ⁊ filiū illius occidit LIII
Ananym filius messaraym a quo Ananij et Laobimi Eubarij XIIII
Anani propheta increpauit asa iudeorū regem folio XLIX
Anatharsis phūs scita genere claruit LX
Anaximander phūs ⁊ medic⁹ pclar⁹ LXVIII
Anaximenes philo. ⁊ medicus LXVIII
Anaxagoras philosophus reliquit diuicias vide folio LXXI
Anaximenes orator et allexandri magister vide folio LXXVIII
Anna tres viros habuit successiue ex qb⁹ genuit filios ⁊ filias. folio XCIIII. et XCV
Anna habuit sororē ex qua nata fuit Elisabeth mater iohannis baptiste XCIIII
Annas pōtifex fuit iudeoꝝ XCVI
Anacletus papa natione grecus CVIII
Anastasius papa natōe roman⁹ CXXXIII
Anastasius papa secundus patria romanus vide folio CXL
Anastasius imparator fcūs ē heretic⁹ CXLI
Anastasia filia nobilissima CXXIII
Anastasius ecclesie romane bibliothecarius vide folio CLXXII
Ana stasius tercius papa patria romanus quere folio CLXXV
Anastasius q̄rtus papa pria romanus CC
Anchises ex dea venere genuit Eneam q̄ regnauit in italia XXXVI et XLIII
Anchus Marcius quartus romanoꝝ rex fecit sup tyberim pontē LVI
Andreas Symonis petri frater ⁊ in cruce socius folio CVI
Anglia regio que sit vide folio XLVI
Angelus Gabriel salutauit virgines Mariam folio XCIIII
Anglie reges fuerūt Adeulphus ⁊ Eadmund⁹ folio CLXX
Anglie regio que sit. qui fuerant illius principes vide folio CCLXXXIX
Annius fuit ꝓcurator iudee XCV
Anicetus papa natione Syrus CXIIII
Anseris clāgore excitat⁹ ē manli⁹ LXIX
Anshelmus epūs beluacens. CCIIII
Anshelmus epūs vir sanctus CXCVII
Anthistenes phūs athenens LXXIII
Anthiochi dicebāt oēs reges syrie LXXV

Anthiochꝰ theos rex syrie fuit LXXVII
Anthiochꝰ galericꝰ asie ꝛ syrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex syrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex syrie cōpulit iudeos ydolis sacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit syrie. vide folio LXXXI
Anthiochus sedetes adhuc puer rex syrie vide folio LXXXIII
Anthiochus pius rex syrie LXXXVII
Anthiochꝰ spodius rex syrie LXXXVII
Anthigonꝰ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Antipater filꝰ aristoboli ꝛ vxoꝛ eiꝰ crispis habuerit q̄tuoꝛ filios ꝛ filiā vnicā LXXXIX
Anthonius abbas egiptiꝰ plura scripsit ad Cōstantinū ꝛ ad ecc̄las egiptias CXXXI
Anthonius piꝰ .xvj. romanoꝝ impatoꝛ CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoniꝰ de padua vir magne scītatis CCX
Anthonius de butrio iurisdoctoꝛ CCXLII
Anthonius cermisanꝰ medicine monarcha. vide folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus. vide CCXLVI
Anthonius archiepūs florentinus CCLI
Anthonius rosellus natione etruscus iurisdoctoꝛ. folio CCLVI
Antichristi aduentus qn̄ erit. ꝛ que illius psecutio in sanctā ecclesiā CCLXIII
Annulū portari in quarto digito suasit prometheus. ꝛ eius vsū ipe inuenit XXVIII
Apius claudius cōsul romanꝰ LXXXI
Appollinaris rauennatus epūs CV
Appollinaris laodicie syrie eps CXXXIIII
Appollinaris hieropolitanus epūs CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIIII
Appollonius senatoꝛ romanꝰ vir doctꝰ CXV
Appollonia virgo sancta ꝛ martyr CXX
Apostoli sunt in terrā diuisi CII
Apparitō michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius phs platonis discipulꝰ LXXIIII
Aquas pessimas sanauit heliseus L
Aquileya vrbs a quo sūpsit pncipiū L
Aquarū inundatio pmaxima fuit CXLIX
Aquila iudeꝰ scōs mosaice legi iterps CXIII
Arandi artem cū animalibus Noe dicitur inuenisse. vide XIIII
Aradiꝰ filius chanaan a q̄ fuere aradij XIIII
Arabia fuit a saba filio chus XIIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuoꝛ filios ꝛ ab eo fuere Syri XV
Aran fuit sextus filius nachoꝛ XX
Aram tercius filius chare habuit vnū filium ꝛ filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vide folio XXVIII
Aracus astrologꝰ ꝛ poeta fuit reputatꝰ LXX
Aratoꝛ sācte romane eccl'ie cardinal' CXLIII
Archa Noe quō fuerit edificata XI
Arcus pluuialis quō apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Archas vide XIIII
Archa moysi q̄ cōtinebat in se vide XXXI
Archiphilas fuit phs optimus LXXIX
Archelaus pcurator fuit galilee XCV
Archasius imperatoꝛ Theodosij magni filius. vide folio CXXXIIII
Arius qui ꝛ aralius dicitur quintus rex fuit assiriorum XXV
Argiuoꝝ regnū qn̄ incepit ꝛ quis fuerit in eo rex primus. vide XXVII et XXIX
Argiuoꝝ regnum accepit nomen ab argo rege quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus argiuoꝝ siue grecoꝝ. vide folio XXIX
Aremulus siluius rex italie posuit psidiū albanoꝝ vbi nūc roma est LIII
Aristides phus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus phus LXXIII
Aristotiles omniū phoꝝ pnceps LXXVIII
Aristobolus filius iohannis hircani summus pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argentina ciuitas vnde sumpserit nomen vide folio CXXXIX
Aristides atheniensis epūs CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armanitres septimus et octauus rex assirioꝝ. vide folio XXVIII
Armeniaci qn̄ venerūt in imperiū. psertim vsqꝫ alsaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philosophus preclarus. vide folio CXXVIII
Arnolphꝰ septimꝰ galloꝝ ipatoꝛ CLXXIII
Arnulphus vir sanctus erexit episcopatū Lugdunensem. vide CXCII
Arnaldus de villa noua phus CCXXIIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chaldei. vide XV
Arriana facta est gothoꝝ gens seductione imperatoris valenti CXXXIII
Arsanꝰ ochi regis filius tredecimus rex persaꝝ vide folio LXXII
Arsenius monachus vir sciſſimꝰ CXXXIII
Ars imprimendi libros his temporibus i germania fuit enata CCLII
Artes omnes vsui humano deseruientes sūt inuente a filijs Lamech X
Artem ferreā tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus assirioꝝ XXVI
Artabanus fuit rex psaꝝ septimus LXX
Arrius hereticus quid senserit erroris. ꝛ quomodo sit mortuus CXXX
Arturus rex britannoꝝ christianiſſimus. vide folio CXLIII
Artharis rex langobardoꝝ CL
Asia prouincia que sit. ꝛ vnde habeat nomen. vide XIII
Astanes filius gomer a quo sarmacia XVI
Astades rex fuit assirioꝝ XXXIIII
Astamus filius enee secundus rex latinoꝝ fuit et dicitur rex albanoꝝ XLIII
Asabel rex syrie promptus fuit vt affligeret filios israhel L
Asarias pontifex pro zelo legis cōstanter restitit ozie regi iude L
Assaradon rex assirioꝝ fuit filius Sennacherib vide LV
Assirioꝝ rex q̄ntus fuit arius XXV

Assiriorū regnū quando incipiebat deficere. vide folio LXII et LV
Astronomus maximus fuit Ionichus quartus filius noe. vide XXIIII
Astrologus magnus fuit Prometheus. quere folio XXVIII
Astronomus Tales fuit derisus a vetula. vide folio LIX
Astrologus pmaximus fuit aracus LXX
Astrologus recōmendatus fuit Ptolomeus vide folio CXIIII
Astronomus optimus fuit Campanus. quere folio CLXXXIX
Astrologus doctus fuit Guido bonatus. vide folio CCXIIII
Astesanus ordinis minorū doctor precipuus. vide folio CCXXVIII
Assur secundus filius. Sem a quo venit imperiū assiriorū XV
Assuerus vndecimus rex persarum fuit. quere folio LXXII
Assumptio virginis Marie CII
Atlas gigas astrologus septē genuit filias nymphas XXVIII
Athalia filia achab surripuit regnum et occidit omne semen regni L
Athanasius episcopus Allexandrinus graues sustinuit psecutiones ab arrianis CXXXI
Athauphus rex fuit Gothorū CXXXV
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vide folio XXVII et XLIIII
Athenienses affecerūt mulieres triplici supplicio. vide XXVII
Athila hunorum rex multas circuibat debellādo regiones. et sese dei flagellū appellabat. vide CXXXVII et XXXIX
Athila rex hunorū quō fuerit mortuus CXL
Atlethes fuit pm⁹ Corinthiorū rex XL
Auentinus siluius rex italie fuit LIII
Augusta ciuitas a quo sit primo condita. vide folio XCI
Augusti dicebantur reges romani ab illo Augusto. vide XCIII
Augustinus beati Ambrosij discipulus. quere folio CXXXVI
Augustinus de anchona vir plurimum doctus vide CCXXVI
Aulus gellius romanus orator grammaticus insignis CXIIII
Aurelianus romanorū imperator CXXI
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere folio CXXII
Aurea virgo sancta et discipula eligij CLIIII
Auicenna medicus pclarus fuit CCI
Auerrois medicus cōmentator CCI
Auensoar medicus cantuariensis CCII
Austria prouincia describit CCLXXVIII
Austrie marchionatū Fridericus primus conuertit in ducatū CCIII
Austrie duces quid compromiserūt baioarijs in adipiscendo impiū vide CCXXV
Azarias filius obeth pphēta pdixit captiuitatem iudeorū XLIX
Azarias filius belchie pontifex LV
Azo doctor iuriscōsultus fuit CCVI
Baasa tercius rex in israhel. vide folio XLVIII
Babilonia seu babion vrbs a quo primo fuerit condita vide XXIIII et LXV
Noua cōditur LXIX
Babilonie pmus rex fuit merodach. vide folio LXII
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere folio XXVIII
Baleus decim⁹ erat rex assiriorū XXVIII
Balaam propheta filius Seor occiditur. vide folio XXX
Balsamum quales habeat arbores. et aliquando creuit in hiericho L
Balthasar rex erat babilonie LXV
Basilius magnus multorū monachorū institutor et pater CXXXIII
Balachia regio que sit et que gens illius. vide folio CCLXX
Balachi dicunt flacci vide CCLXXII
Baldus perusinus precellentissimus legisperitus. vide CCXXXVI
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere folio CLXXIIII
Baptisare omni die tēpore natiuitatis Leo papa secundus statuit CLVI
Baptismatis tempore dux richoldus pedē retraxit. vide CLXII
Bassianus Seueri filius cognomento aureli⁹. anthonius caracalla imperator CXVII
Basilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vide folio CCXLIII
Basilidas fuit quidā hereticus CXI
Barnabas vnus ex septuaginta duobus discipulis christi CV
Bartholomeus apostolus vnus ex senatorib⁹ celi. vide CV
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū est. vide CXLI
Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
Bartholomeus brixianus vir doctissimus. vide folio CCI
Bartholomeus pisanus ordinis predicatorū professor CCXXVIII
Bartholus legum doctor plurimū recōmendatus CCXXX
Bartholomeus de Saliceto iurisconsultus. vide folio CCXXXVI
Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarū doctor CCXXXVII
Barbara cōiunx sigismundi post mortē imperatoris cū cadauere captiua ducit CCXLII
Bartholomeus de Montagnano medicus. vide folio CCXLV
Bainaldus archiepūs coloniensis CCVII
Balduinus scōs rex hierosolime CXCVI
Bauari siue baioarij qui sint XCVII
Bauarorū regis filiā rex longobardorū duxit in vxorem CL
Bauarorū principes tpe ruperti dicebant duces. vide CLII

Baiorariorũ siue bauarorũ metropolis ē saltzburga. vide CLII
Bauari siue baioarij qñ receperũt fidem catholicam. vide CLIII
Bauaros quō coegit carolus magnus C
Bauarie dux fuit cassilo C
Bauarorũ principes dicebant̄ reges illis temporibus CLVIII et LXIX ⁊ LXXII
Bauarorũ dux Tasillo duxit se pipino regi frācie cōmendatũ CLXV
Bauaria venit in regnũ francie per carolũ magnum. vide CLXVII
Bauarorũ rex frater caroli secundi illis temporibus mortuus est CLXXII
Bauarie dux heinricus vngaros supauit, ⁊ deinde venit in italiā CLXXVI
Bauarorum dux fuit eo tempore imperator rebellis. vide CLXXXI
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere CLXXXVIII ⁊ LXXXIX ⁊ XCI
Bauarorũ auxilio fuit Justinianus in imperiũ restitutus CLVIII
Bauarorũ duces vnde traxerũt ab hoc tempore originem CCXXV
Bauaria superioris germanie puincia describit̄ ⁊ vñ bauari a pncipio traxerũt originē. vide folio CCLXXXVI
Bathuel tercius filius nachor genuit rebeccam filiā et laban filiũ XX
Beda anglicus presbiter et dictus venerabilis vide CLVIII
Belus pmus rex assirior̄ puũ hũit regnũ XVII
Bela octauus fuit filius nachor XX
Bellotus erat rex assiriorũ XXXIIII
Bellator egregius fuit picus saturni filius XXXV
Bellũ grecorũ contra troyanos ⁊ destructio describitur troye XXXVI
Bella troyanor̄ q̄re fuerũt exorta XXXVII
Belocus rex assirior̄. sub illo pmisit deus Jacob terrā pmissionis XXVIII
Bellũ punicũ cũ hanibali seniore illis tpibus est incboatum LXXXI
Bellũ Scipionis in quo mira gesta sunt et ceterorũ cōsulum romanor̄ LXXXV
Bellũ ciuile cesaris ⁊ pompey erat execrandum vide folio LXXXIX
Bellũ apō augustā ⁊ q̄ in eo sint occisi XCII
Bellum grauissimũ cōmisit gracianus imperator apud argentinā CXXXIIII
Bellũ maximũ gesserũt in romanos radagus ⁊ alaricus gothorũ reges CXXXV
Bellũ magnũ est cōmissum tpe valentiniani imperatoris CXXXVII
Belisarius patricius vir in armis strennuus vide folio CXLV
Bella maxima cōmisit belisarius CXLV
Bellandi mores q̄ sint gentis scythice XVIII
Bella gessit in franciā orientalē arnolphus imperator. vide CLXXIII
Bellũ fuit atrocissimũ inter regē francie ⁊ regē anglie cōmissum CCXXVII
Bellũ fuit exortũ inter fratres beate marie theuthunicor̄ ⁊ regē polonie CCLI
Benadab rex Syrie bellauit cōtra regē achab. vide folio L
Benedictus abbas italicus monachorũ pater. vide folio CXLIIII
Bñdictus pp̄ pmus pr̄ia romanus CXLVI
Benedicere sal ⁊ aquā allexander papa primus instituit CXI
Benedictus papa secundus siue iunior patria romanus CLVI
Bñdicti abbatis corpus est eo tpe transflatum. vide folio CLVIII
Et iterũ est transflatũ CLXIIII
Benedictus tercius papa pr̄ia romanus CLXX
Bñdictus pp̄ q̄rtus patria romanus CLXXIII
Benedictus papa quintus patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus sextus papa patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus septimus papa patria romanus vide folio CLXXX
Benedictus octauus papa patria Tusculanus vide folio CLXXXV
Benedictus nonus papa patria Tusculanus. vide folio CLXXXV
Bñdictus decimus pp̄ natōe campanus CXCI
Bñdictus papa. xi. natōe taruisinus CCXIX
Benedictus duodecimus papa patria Tolosanus. vide CCXXIIII
Benedictus. xiij. papa adulterinus CCXXXII
Berillus epūs vir doctissimus CXVIII
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vide folio CLXVIII
Berno abbas vir magne s̄ctitatis CLXXIII
Berengarius primus ipator italie CLXXVI
Berēgarius scd̄s impator italie CLXXVI
Berengarius tercius impator italie CLXXVI
Berengarius q̄rtus ipator italie CLXXVII
Berengarius errauit circa sacramentũ eucharistie. vide CXC
Bernardus abbas clareuallensis CXCVIII
Bernardus cōpostellanus doctor iuris. quere folio CCXIII
Bernardinus Senensis ordinis sancti Frācisci professus CCXLVIII
Bentzeslaus caroli filius ipator postea fuit depositus. ⁊ q̄ fuerit causa vide CCXXXIII
Bessarion cardinalis grecus vir celeberrimus vide folio CCLII
Bestualia puicia d̄scribit̄ CCLXXXIIII
Bestiole cadebāt de celo istis tpibus CCXXIX
Bias asianus primensis philosophus qui⁹ de septē sapientibus LIX
Bibertus lotaringie princeps CLXXVI
Bigamus primus fuit Lamech folio X
Bigamũ ordinari cōciliũ apud sanctũ Petrum rome vetuit CXLIX
Bilibaldus episcopus natus est ex sancto Richardo. vide CLXII
Bilhelmus imperator non tamen fuit cōfirmatus. folio CCXII
Bisanciam ciuitatem quis condiderit. quere folio LXIII
Blasius episcopus vir sanctus claruit. vide folio CXXVI
Blondus flauius vir doctissimus CCXLVI

Bohemorū regnū qñ habuit initiū. vide folio XXIIII
Bohecius vir christianissimus CXLI
Bohemi illi dicti receperūt fidē catholicā. et q̄ fuerāt duces illius gentis CLXXVII
Bohemos heinricus tercius fecit imperio romano tributarios CLXXXIX
Bohemie ducem fridericus primus creauit in regem. vide CCIII
Bohemia cū situ suo d̄scribit CCLXXXIII
Behecia p̄ria vbi sit sita vide CCLXXV
Bohemorū heresim Sigismundus imperator statuit exstirpari CCXXXIX
Bononia ciuitas a quo p̄mo cōdita LXII
Bonifaci pp̄ p̄mus natōe rōan CXXXIII
Bonifacius secundus papa natione romanus vide folio CLXIIII
Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio CXLVIII
Bonifaci q̄rt pp̄ natōe marsus CXLVIII
Bonifacius papa quintus natione campanus vide CL
Bonifacius archiep̄us maguntineñ. CLXI
Bonifacius sextus papa natione Tuscus. vide folio CLXXII
Bonifacius septimus papa male intrauit. vide folio CLXXX
Wolffgangus episcopus Ratisponensis fuent vir fuit sanctus CLXXXII
Bonauentura cardinalis natione tuscus. vide folio CCXIIII
Bonifacius octauus papa natione hernicus. vide folio CCXIX
Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide CCXXXII
Booz filius fuit Salmon XL
Bos exiuit in Egypto de flumine in festo seraphis et a pplō p̄ deo colebatur XXIX
Bos quidē loq̄bat̄ et quid vide XCII
Borsius marchio estensis vir fuit magni ingenij. vide CCLI
Brandanus abbas vir scissim CXLIII
Brandeburgensis marchia vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Bratislauia ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio CCXXXIII
Brenus gallorū dux venit in italiā. multarū vrbiū fundamenta fecit LXXXII
Britannia maior q̄ sit. et que minor XLVI
Brittannorum rex plurimū est recōmendatus. vide folio CXLII
Brigida virgo casta et sanctissima CXLIII
Britannorū siue anglorū rex fuit lucius vir sanctus. vide CXV
Brigida. alias Birgitta deuotissima mulier vide fulio CCXXXII
Brixia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus CCXLV
Brutus cōsul fuit romanus LXIX
Bruno primus carthusiensis Fuit de Colonia oriundus. vide CXCIIII
Bruno ep̄us colonieñ. vir sanct CLXXXI
Buda vrbs vngarie clarissima a quo cepit nomen. vide CXXXVIII
Bulgari ceperunt fidē illis temporibus. quere folio CLXX et CLXXI
Burgundia venit a dodamyn XVI
Burgundi in magna copia rheni flumē insederūt. et postea facti sūt xp̄iani CXXXIII
Burckhardus episcopus herbipolensis vir sanctus. vide CLXIIII
Burgundionū rex fuit rudolph CLXXIII
Burgundie dux Nussiam obsedit. quā Fridericus tercius liberauit CCLII
Bus secundus filius nachor habuit duos filios Beor et Balaam XX
Cayn p̄mogenit Ade et Eue erat. vide IX
Caynan fuit fili Enos IX
Cayo furius cōsul erat romanus. vide LXXXIII
Cayus cassius lōginus ɔsul roman LXXXV
Cayus iulius cesar lucij filius XCIII
Cayphas pōtifex iudeorū erat XCVI
Cayus caligula imperator quartus CIII
Caietanus theologus et philosophus. quere folio CCXLIIII
Calix debet esse argenteus vel aureus statuit papa zepherinus CXIIII
Calixtus papa natione romanus CXIIII
Calixtus secundus papa natione burgundus. vide folio CXCVIII
Calixtus tercius papa natione hyspanus vide folio CCXLVI
Cham scđs fuit filius noe XIIII
Camuel fuit quartus filius nachor XX
Cambises erat rex persarū LXIX
Chanaan primus filius cham. a quo fuere chananei. vide XIIII
Candelabri figura que fuerit in veteri testamēto. vide XXXII
Cantum cum organo decantari ordinauit papa Vitalianus LIII
Canon papa tracia oriundus CLVII
Capadocia venit a mosoch filio iaphet XVI
Capis siluius rex fuit italie LII
Captiui ducti sunt cū rege ioachim in babiloniam daniel cū suis. ezechiel et mardocheus vide folio LV
Capta est tota iudea cū ezechia rege LX
Captiuitas iudeorū quādo incepit et quare deus permisit populū capi LXIIII
Capistranus claruit temporibus illis. vide folio CCXLIX
Carmentis filia Euandrij inuenit litteras latinas. scilicet. A. b. c. et c̄. XXXIIII
Carthago vrbs a cartha opido sumpsit nomen vide folio XL
Carthago ante romam fuit constructa et a quo. vide folio XL
Carpentus siluius rex italie fuit LII
Carneydes erat magnus phus LXXVIII
Carius romanorū imperator duos filios suos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio CXXIII
Carolus magnus quō coegit bauaros C

Carolus marcellꝰ pipini senioris filiꝰ rex fräcie ⁊ dictꝰ ē magnꝰ ex gestis magnis CLXIII
Carolomannus caroli marcelli siue magni filiꝰ erat. folio CLXIIII
Carolus cū papa Adriano ꝑ sūptiōꝫ sacramēti sese ꝑpetua obstrinxerīt amicicia CLXV
Carolus magnꝰ rex fuit francoꝝ CLXVII
Carolus magnus vbi fuit natus CLXVII
Caroli magni mr̄ vngara fuit CLXVII
Carolus magnus vnctus est in imperatorē romanorū illis tꝑibus CLXVII
Carolus magnus quas gētes vincebat ꝑlio ob christianoꝝ libertatē vide fo. CLXVIII
Carolus magnus quomō fuerit in corꝑe dispositus. folio CLXVIII
Caroli sedes fuit in aquisgrano CLXVIII
Carolus magnus debellauit Saxoniam. vide folio CLXXIX
Carolus scđs cognomento caluus imꝑator fuit romanorum CLXXII
Carolus tercius cognomento grossus imperator. folio CLXXII
Caroli magni ꝓgenies possederūt imperiū ad annos centū ⁊ decē. Et illis tꝑibus habuit finem. vide folio CLXXIIII
Carolus magnus fuit germanus natione. vide folio CLXXVIII CCLXXXV
Carolus rex sicilie fuit ⁊ potens CCXV
Carolus scđs rex sicilie CCXVIII
Carolus secūdus rex Neapolitanus habuit filios sex. ⁊ quinqꝫ filias CCXX
Carolus quartus imperator regis bohemie filius fuit. vide CCXXIX
Carolinas leges condidit carolus quartus. vide folio CCXXIX
Carnia prouincia in quibus terre locis sit vide folio CCLXXVII
Caroli q̄rti sollicitatōe. capita apostoloꝝ Petri et Pauli sunt inuenta CCXXXI
Carolus quartus ex misericordia ei dedit pecunias qui sibi necē parauerat. vnde illū reuocabit a malo. vide CCXXXI
Carolꝰ poeta vir eruditissiꝰ erat CCXLIIII
Carolus burgundionū dux ꝑ swecenses morte est trūcatus CCLV
Caseth fuit q̄ntus filius nachor XX
Cassianus monachus iohannis crisostimi dyaconus. vide CXXXV
Casus sūmarios decretaliū raymundus ꝯfecit. vide folio CCX
Caspar Schlick triū cesarum cancellarius fuit. vide folio CCXL
Castra quare sint. et a quibus primo in montibus constructa C
Cathalogus regū assirioꝝ q̄s sit vide XVII
Catho ph̄us plura docuit moralia LXXXV
Catho ph̄ꝰ ꝑmꝰ romanꝰ ⁊ iurista LXXXV
Catho posterior vtiensꝭ ph̄us LXXXIX
Cathilina consul romanus vir fuit valde dolosus. folio LXXXIX
Cathedra sancti petri fuit data ep̄o metensi. vide folio CLXXIX
CEcus fuit didimus vir magni ingenij. vide folio CXXXA
Celestinus papa natōe campanꝰ CXXXVI
Celestinus scđs papa natōe tuscꝰ CXCVIII
Cecilia virgo romana castitate splendida fuit. vide folio CXVI
Celestinus papa sextꝰ natōe romanus CCV
Celestinꝰ papa q̄rtꝰ p̄ria mediolanen̄ CCVIII
Celestinus papa quintus patria Eseruiensis. vide folio CCXVIII
Cecrops reliquit regnū argiuorū. ⁊ Primꝰ regnauit Atheniensibus XXVII
Cereuiseam facere germanos docuit primo bachus. vide XXVIII
Cerdo q̄dā hereticꝰ a q̄. cerdoniani CXIII
Ceream pascalē benedici statuit papa theodorus. vide CLIII
Ceres dea frugū adorabat̄ a gētibꝰ XXV
Cesarius et alij plures martires his passi sunt temporibus. vide CXXII
Cesarea regina ꝑsaꝝ mr̄ sancta CLV
Cesares dicebant̄ romani principes a tempore Julij. vide XCIII
CHaldei fuere ab arphaxat filio sem XV
Chilō tercꝰ fuit de septē sapiētibꝰ LIX
Chus quartus fuit filius cham. a quo veniunt ethiopes. vide XIIII
CIlia veīt a tharsis filio ianan XVI
Cineus fuit filius chanaan XIIII
Cinus erat doctor iuriscivilis nominatissimus vide folio CCXXVII
Cipria venit a tharsa filio Janan XVI
Ciprus est quedā insula XXXVIII
Ciprianus doctor ecclie eruditissimꝰ CXXI
Circūscisio q̄n fuit instituta XXI ⁊ XXII
Circes potu quodā mutauit homines in bestias. vide folio XLI
Cirus primus rex fuit persarū LXVIII
Ciriacus vir sanctissimus CXXIIII
Cirillus vir scūs mlta ꝓphetauit CCXII
Citharā appollo reperit. et artem medicine primo inuenit. vide XXVIII
Citherinū bohecꝰ ꝑmꝰ excogitauit CXLI
Ciuitates sūt fcē q̄dā ville sweuie CCXVII
Ciuitates loci orietalis sūt per Soldanū plurimum oppresse CCXIX
CLaudius Cay caligule patruus imperator quintus CIII
Claudius poeta natōe hispanꝰ CXXXIIII
Claudius secundus ⁊ Quintilus frater eiꝰ imperatores erant CXXI
Claudiꝰ nicostratꝰ simphorianꝰ mr̄. CXXIII
Clareuallen̄. abbas fuit bernardꝰ CXCVIII
Clara v̄go admirabilis ⁊ sancta CCX
Clara v̄go sancta ordīs heremitaꝝ CCXXI
Cleobolus philosophus lindius. sextus de septem sapientibus LIX
Cleopatra egipti regina LXXXIX
Cletus pp̄ pōtificatꝰ munꝰ inuitꝰ accepit CV
Clemens papa patria romanus de regione celi montis. vide CVIII
Clericū in publico bibere aut vinū vendere. zozimus papa vetuit CXXXIII
Clemens presbiter alexandrinus CXV
Clericos posse recipe fundos ⁊ p̄dia oblata papa Vrbanus statuit. sed in communi CXVI

Clericorū carcerē haberi apud episcopos statuit papa Eugenius CLIII
Clemens secundus papa epūs Bambergensis quere folio CLXXXVIII
Clemēs tercius papa patria roman⁹ CCV
Clemens papa quartus natione Narbonensis vide folio CCXIII
Clemēs papa qnt⁹ natōe vascon⁹ CCXXI
Clementinaꝝ liber cōpositus est tpe clementis quinti folio CCXXI
Clemētinaꝝ liber hic ꝯfirmat⁹ ē CCXXVI
Clemens papa sextus patria Lemonicen. vide folio CCXXVIII
Clemens papa septimus sedit annis quindeciꝫ quere folio CCXXXII
Clodoueus rex francoꝝ primus francoꝝ christianus folio CXLIII
Codrus fuit vltimus rex Atheniensiū vide folio XXVII et XLIII
Colchaf apud nemphym Osyris XX
Collosus solis fuit Rhodis. lxx. cubitorum altitudinis XXVI
Collosus ingens solis simulacrū corruit ex terremotu folio LXXXII
Colonia ciuitas vnde habuit iniciū XC
Colūban⁹ abbas vir sctītate plenus CXLVI
Compomus ꝓcurator iudee XCV
Cōmedit multa Albinus vna cena sicuti ceteri multi. folio CXVII
Cometa apparuit illis temporibus cladē maximam significans CLVII
Comete duo apparuerūt illꝫ tpibus CLXII
Cometa mire magnitudinis apparuit in italia. quere folio CLXXIX
Comites de Lippa olim dicebantur de schwalenborch folio CLXXX
Composuit plura cantica ecclesiastica Fulbert⁹ filiꝫ ꝛ Robertus rex CLXXXVIII
Composuit Salue regina Hermannus cōtractus folio CLXXXIX
Cometa isignis magnitudis appuit CCXIII
Comites quindecim ex sueuia coegit impator Rudolphus CCXVII
Cometa apparuit significans christianorū afflictionem folio CCXX
Cometes apparuit designans mortē regis francie. folio CCXXII
Cometa ꝛ illis apparuit tpibus CCXXV
Cometa illuxit mortē pape dsignꝰ CCXXIX
Cōmotiones ciuitatū italie quedam fuere vide fol CCXC XCII XCIII ꝛc.
Cometa vis⁹ est plura pdicēs mala CCLIIII
Conturari in publico instituit Licurgius propter occultā luxuriā LII
Consules romani qñ inceperunt ꝛ quare. vide folio LXIX
Cōsules romani q̄ fuerūt. vide LXXIX
Conspirationes fecit Chatilina cōsul roman⁹. vide folio LXXXIX
Constantinus magn⁹ filius Cōstancij augusti in britania ē creat⁹ impator CXXIX
Constantius Cōstantin⁹ ꝛ Constans filij fuere Constantini magni impatoris CXXIX
Constantinopolis ciuitas imperialis vnde cepit nomen suum CXXIX
Constantinus fecit equo suo frenū ex clauo dñi vide folio CXXX
Constantinus magnus prohibuit amplius fieri crucis suppliciū CXXX
Cōstātinus plēs edificauit eccl'ias CXXX
Conciliū nicenum quare ꝛ qñ fuit celebratum. quidue in illo diffinitū CXXX
Conciliū vniuersale secundū fuit constantinopolitanū CXXXV
Conciliū vniuersale terciū fuit Ephesinum. vide folio CXXXVI
Cōciliū qrtū Calcedonense CXXXVIII
Conciliū aurelianense iussu clodouei indicitur. vide folio CXLIII
Cōciliū qntū apd cōstantinopolim. CXLV
Conciliū apud scm̄ petrū rome CXLIX
Conradus impator male fuit vite CXV
Conciliū rome. lx. epoꝝ. CXVIII
Cōcordia mr̄ sancta ꝛ ypoliti nutrix CXXI
Concilium in Sinuessa ciuitate Campanie. vide folio CXXVI
Constantinus ꝛ Galerius imperatores fuerūt vide folio CXXVII
Cōstātius tercius impator romanoꝝ CLIIII
Cōstās cōstantinopolitan⁹ impator CLIIII
Conciliū rome tpe martini pape CLIIII
Constantinus quartus imperator Constancij augusti filius CLVII
Conciliū vniuersale sextū apud constantinopolim vide folio CLVII
Cōciliū Aquilegiense vniuersele CLVIII
Constantinus papa natōe Syrus CLX
Conciliū rome propter ymagines adorandum vide folio CLXII
Cōstātin⁹ qnt⁹ impator fili⁹ leonis CLXIIII
Cōstātin⁹ sext⁹ leonis fili⁹ impator CLXIIII
Cōstātinus papa scd̄s natōe roman⁹ CLXV
Concilium septimū Hirena mater Constantini collegit vide folio CLXVI
Cōrad⁹ pm⁹ impator romanoꝝ CLXXIIII
Conradus episcopus constanciensis vir sanct⁹ vide folio CLXXX
Cōrad⁹ scd̄s impaor roman⁹ CLXXXVI
Concilium vercellense illis temporibus habitum est. folio CCX
Conradus eius noīs tercius impator CCI
Concilium lateranense agebatur illis temporibus. folio CCVI
Concordantias biblie cōfecit hugo cardinalis vide folio CCXIII
Concilium Lugdunense hic habuit inicium vide folio CCXV
Conradinus nepos imperatoris friderici fuerit. folio CCXVI
Cōradus impator friderici filius CCXII
Concilium Viennense habitum fuit illis temporibus. folio CCXXI
Conciliū pisanū super vnione ecclesie fuit collectum. folio CCXXXVI
Conciliū cōstanciense durauit nouem et triginta annis CCXL et XLI
Constancia vrbs germanie quomodo sit ornata ꝛ vñ habeat nomē suū CCXL

Conciliū Basiliense fuit congregatū illis tem poribus ⁊ quō fuit dissipatū CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vide folio. CCXLIX
Constantinopolis expugnatio qñ sit facta per turchoꝝ pplm CCXLIX ⁊ LXIXIII
Constantinopolitana vrbs ex tēpestate inaudita plurimū fuit conturbata CCLVII
Cōradū celtis germanū poetā fridericꝰ tercꝰ imperator in nurmberg laurea decorauit vide folio CCLVI
Chore filius ysuar contendebat pro sacerdotio cum aaron XXV
Chorinthꝰ vrbs a q̄ sit ꝯstructa XXXIIII
Corsica insula in quibus terre locis sit vide folio XXXVIII
Corporale altaris bonifacius papa instituit. CXLIX Statuit ⁊ sixtus CXI
Cornelius papa natione romanꝰ CXVIII
Coreisantes quidam per annum integrum puniebant dei pmissione CLXXXVII
Corporis xpi solennitatē cū octaua vrbanus quartus instituit CCXIII
Coreisantes plures perierunt in ponte vno vide folio CCXVII
Chorithia puīcia vbi sit sita CCLXXVII
Corinthioꝝ mores in electione principis qui sint vide CCLXXVII
Cosdras rex persarum occupauit romanas puincias ⁊ venit vsq̧ ihl'm CXLIX
Cosmas ⁊ damianus xpianissimi viri et medici fuerunt CXXIIII
Cosmas medicus florentinus potentissimus ciuis CCXLV
Crathes Atheniensis accademicus philozophus LXXXII
Creatio mundi ƀm diuersos diuersimode creditur folio I
Creta insula in quibus mundi partibus sit vide folio XXXVIII
Crispus stoicus philozopus natione elius vide folio LXXXI
Crispus quattuor habuit filios ⁊ vnicam filiaꝫ folio LXXXIX
Crisma singulis annis innouari statuit fabianus papa CXVIII
Crispinꝰ ⁊ crispinianꝰ martires CXXIII
Cristoferus martir incompabilis magnitudinis fuit CXXIIII
Cristina virgo celeberrima CXXVII
Cristoferus papa cuius patria ignoratur vide folio CLXXIII
Cristiani statuerunt expugnare iherosolimam vide folio CXCIIII
Crisoloras constantinopolitanus vir nobilis fuit CCXXXVI
Cristiernus rex dacie vir xpianissimus romam petijt CCLIIII
Crocauie ciuitatis descriptio CLXXXII
Cruciferoruꝫ ordo a quo habuit initium vide folio CXXXII
Crux domini inuenta est sub eusebio papa vide folio CXXVI
Cruces apparuerunt in vestibus hominum vide folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI
Dacia regio que sit ⁊ vbi vide fo. CCLXXXII
Dadan filiꝰ regma a quo venīūt ethiopes XIIII
Dagobertus rex francoꝝ vide folio CLV
Damascus est in syria regione XV
Damasceni veniunt ab hus filio aram XV
Damascus qñ ⁊ a quo fuit ꝯstructa XXIII
Damascus distat ab iherusalem itinere dierum sex XXIII
Damascum tres reges christiani impugnauerunt XXIII
Damasus papa natiōe hispanꝰ CXXXI
Dalmacie regnū q̄tū se extēdebat CLXXI
Damasus scds papa natione bauarus vide folio CLXXXVIII
Damiata vrbs in egypto quō fuit a xpianis expugnata CCX ⁊ XI
Dalmacia puīcia vbi sit sita CCLXXVII
Daniel ꝓpheta ductus est in Babiloniam vide folio LXI
Dātes poeta ⁊ vates cōspicuꝰ CCXXIII
Dauid scds rex in israhel XLVI
Dauid ꝓpheta fuit filius isai de tribu iuda vide folio XLVI
Dauid fuit vir robustus et ruffus XLVI
Dauid cepit iherusalem ⁊ expulit chananeos ⁊ iesubeos XLVI
Dauid fecit numerari populū ⁊ displicuit deo folio XLVII
Dauid habuit filios quos in iherusalem generauit quoꝝ noīa vide XLVII
Darius rex persarum remisit israhel in iudeā. vide folio LXIX
Darius histapsis rex persarum fuit pro iudeis vide folio LXX
Dariꝰ nothꝰ .x. ꝑsaꝝ rex LXXII
Darius arsam regis filius. vltimus persarum rex LXXII
Decimarum non solutionē thuringi armis obtinuerunt vide fo. CLVI
Decius imperator hō pessimꝰ fuit CXXIX
Decretū q̄s primo cōposuit. CXCIII ⁊ CCI Et redigebant illis temporibus CCXI
Delbora prophetissa iudicauit israhel vide folio IX ⁊ XXXVII
Democritus philozophus sibiipi eripuit oculos ⁊ in paupertate vixit LXX
Demas phūs atheniensis LXXVI
Demostenes princeps oratoꝝ LXXVIII
Demetriꝰ phalenꝰ cognomēto phūs. LXXX
Demetrius sother rex sirie ⁊ asie multos iudeos occidit LXXXI
Demetriꝰ filiꝰ demetrij rex syrie LXXXIII
Demetriꝰ macero rex sirie LXXXVII
Demetria virgo sancta CXXXII
Demonia expulit Fortunatꝰ epꝰs CXLVIII
Depositus fuit imperator wentzeslaus ⁊ quare ⁊ quis fuit in locum surrogatus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII

Deos gentiliũ hermes dixit esse homines mortuos LXXIIII
Deo est filius vir aĩo pfecte bon⁹ LXXIIII
Desponsande cõsensus inoleuit requirendus ex consensu rebecce XX
Desideri⁹ vltim⁹ rex lõgobardoꝝ CLXVI
Deusdedit papa patria romanus CL
Dyana fuit prima dea vide folio XXV
Diaconi septẽ qui fuerũt CIII
Diascorides medicus grecus CVII
Diadumeus imperator vir pulcher CXVII
Diabolo sese obtulit papa siluester secũdus tpe monachatus sui CLXXXI
Dignitates ecclastice vendebantur tpe siluestri tercij CLXXXVIII
Diluuium qñ fuit XI
Diluuiũ particulare pmaximum fuit in achaia tempore iacob XXVI
Diluuiũ deucaliõis factũ in thessalia XXIX
Didim⁹ alexandrin⁹ cecus CXXXV
Diogenes magnus fuit phũs LXXIIII
Dion nobilis phũs siracusan⁹ LXXVIII
Dionisius ariopagita philozophus clarissim⁹ vide folio CIX
Dionisius abbas confecit compotum pascalez vide CXLIII
Dionisius corintheoꝝ epũs CXV
Dionisius alexandrine ecclie eps CXVIII
Dionisius papa ex monacho pontifex creatus vide CXX
Dioclecian⁹ ꝛ maximian⁹ ipatores CXXIII
Dinus iuris vtriusqꝫ peritissimus doctor vide folio CXX
Din⁹ medic⁹ florentin⁹ CCXXIIII
Dion philozophus ex perusie ciuitate ort⁹ vide folio CXI
Distinctio orbiũ tam celestium qꝫ elementorũ vide folio VI
Distictio celestiũ ierarchiaꝝ VI ꝛ CCLXIII
Discordia maxia inter venetos ꝛ genuenses vide folio CCXIIII ꝛ XVII
Dodamin filius ianan a quo venit burgundia vide XVI
Docuit multa moralia Ippocraces suos discipulos LXXIII
Docuit zeno multa audire pauca loqui vide folio LXXIII
Docuit ꝛ socrates plura moralia LXXIII
Docuit silr coplura moralia Ippocrates vide folio LXXIII
Docueruntqꝫ multa ꝛ alij philozophi vt patet folio LXXIIII LXXVIII ꝛ LXXXI
Doleũ habuit p domo diogenes LXXIIII
Docuit ꝛ catho ppulchra documenta cuz alijs sequentibus libro presenti conscriptis vide folio LXXXV
Domicilla virgo sanctissima CVIII
Domician⁹ titi frater .xij. ro. imperator CIX
Dominicus calderinus rhetor luculentissimus vide CCLII
Donat⁹ heretic⁹ a quo donatiste CXXXII
Donatus grãmatic⁹ ꝛ phũs pceptor beati iheronimi CXXXII
Domũ sacerdotis haberi apud ecclesiã statuit papa eugenius CLIII
Dominicus hispanus vir sanctitate ꝛ doctrina decoratus CCLXXX
Donus secund⁹ papa pria roman⁹ CLXXX
Donus papa prim⁹ pria roman⁹ CLVI
Dormiuit annis .lxx. epimenides philozoph⁹ vide LX
Dorothea virgo sctã ꝛ gloriosa CXXV
Duces populi israhel quando inceperunt vide folio LXXIIII
Ductus quando sit ihesus in desertum XCV
Ducatus venetoꝝ incepit illis dieb⁹ CLXI
Duces bohemie qui fuerunt a tempore fidei vide folio CLXXVII
Dulce nomen dñi nostri ihesu cristi ꝛc. cu⁹ sit virtutis hec oratio CXV
Dunstanus archiepiscopus canthuariensis vide folio CLXXXII
Duo pari potestate prefuerunt ciuitatibus tempore iohannis pape quarti. vnus arrianus. alter catholicus CL
Dux bauarie heinricus supauit hungaros deinde venit in ytaliam CLXXVII
Dux burgundie nussiam obsedit. quã frideric⁹ terci⁹ cũ exercitu liberauit CCLIIII
Dux burgundionũ carolus per swetenses morte est in bello truncatus CCLV
Edmundus angloꝝ rex vir sanctus CLXX
Edmundus archiepũs vir sctũs CCXII
Eduardus rex angloꝝ martyr CLXXXI
Ebrietatẽ fugere docuit anatharsis LX
Ecclesia constantinopolitana acceptauit eẽ caput et sedes oim ecclaꝝ CXLVIII
Ecclesiã gaudere libertate statuit (et XLIX bonifacius vt nemo ad illam confugiens extrahatur CL
Ecclesiam posse habere temporalia vrban⁹ papa statuit CXVI
Eclipsis solis ꝛ lune fuit. inde sequebatur pestilentia permaxima CLVII
Ecclesie romane qui principes fecerunt assistẽtiam tempore Stephani pape quinti vide folio CLXXI
Ecclesia romana caput est omnium ecclesiarum vide CXLVIII
Ecclesia romana in maximo stetit periculo. qa pontifices a petri vestigijs discesserant vide folio CLXXIII
Ecclipsis solis valde terribilis fuit illis tpibus folio CLXXIX. Item alia CCIX
Ecellinus tirannuu valde paduam oppressit vide folio CCXIII
Egyptij vocabantur olim mersei XIIII
Egyptus quando discesserit a regno per farum LXXII
Egesippus vir sanctus ꝛ doct⁹ CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIIII
Egidius romanus ordinis heremitarum prior CCXVIII
Egidi⁹ abbas natiõe grecus CLXI

E Iula filiꝰ Ebus a quo euilei XIIII
Eyftet quondā dicebať aurea
E Lchias pontifex fuit iudeoꝝ LV
Eleazarꝰ fūmus erat pōtifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus CXIIII
Eleutherius qdā clariffimus miles CXXV
Electoꝝ pape quā ftatuit Cōftātinꝰ CLVI
Electio imꝑatoris romani ꝑ quos fieri debeať vide CLXXXIIII. et vbi CLXXXV
Eleutheriꝰ nonus exarchꝰ natōe grecꝰ CLII
Elizaphat fūmus fuit pōtifex LXV
Eliachym fuit de linea chrifti LXV
Eligius nouiniensis epūs CLII
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabeth mř Johānis euangelifte nata eft ex yfmeria forore marie vginis XCIIII
Elizabeth monial̃ faxonie mř fancta CCIII
Elizabeth filia regis vngarie mř fcā CCXI
E Mpedocles docuit tria effe in tota rerum veritate. vide CLXXI
Ennius poeta cumicos LXXXIIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo fancta vide folio CXV
Emericus hungaroꝝ rex CLXXXVIII
E Neas enchife erat filius XLIII
Eneas filuius rex latinoꝝ XLIX
Enilmerodach frater nabuchodonofor LXV
Ephefus in quo terre loco fit vide XIIII
Epimenides philozophus cretenfis dormiuit annis.lxxv vide folio LX
Epicurus athenienfis phūs LXXVIII
Epitaviū therētij d hqabuerit LXXXV
Epiphanius papienfis epūs CXLI
Epatū lugdunēfez erexit arnulphꝰ CXCII
E Ra quid fit vide folio IX
Ereavafa fundenda corinthi habebāt principatum XIIII
Era fcripfert greci ꝑptervictoriā troye. XLII
Eraclius imperator partis orientalis CLI
Erafmus campanꝰ epis CXXIIII
Ertfordia magna vrbs vnde habuit nomen vide folio CLV
Erichtonius athenienfium princeps primus i grecia cogitauit quadrigam XXXIIII
E Sdras vir fanctus reparauit libros quos chaldei combufferunt LXIX
Efopus fabulator clariffimus LXX
Effei qui fint et quomodo viuunt XCVI
E Tates mundi funt fex vide folio VI
Etates homis que fint folio VI. Et quare ante diluuiuz fuit prolixior etas hominis q̄ modo X
Etas mundi fecunda habet initium vide folio XI
Etas mundi tercia capit principium vide folio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide folio LXIIII
Etas mundi fexta incepit XCV
Ethiopes venīuut a chus quarto filio Cham. vide XIIII
Etheus filius Chanaan a quo ethei vide folio XIIII
Ethgarus angloꝝ rex CLXXXII
Etas mundi feptima in fine erit mundi vide folio CCLXII ꝛ LXIII
Etas mundi vltima quando fit CCLXV
E Uboya infula in qua fit mūdi parte vide folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ē gabaonite XIIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuocare IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide folio X
Euax arabum rex infignis philozophus. vide folio CVIII
Euariftus papa natione grecus CVIII
Eufrofia virgo religiofa CXXXIII
Eufrofina in habitu virili monacha vide folio CXXXVI
Eugenia virgo fancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vide folio CLIII
Eucherius lugdunenfis epifcopus vir fanctus vide CLXV
Eugenius papa fecundus patria romanus vide folio CLXVIII
Eugenius tercius papa pifis oriūdꝰ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide folio CCXLII
Euriſteus fuit primus rex lacedemoniorum vide folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani heretici CXXXII
Euangelium ftando dicendum anaftafius papa inftituit CXXXIII
Euftachius cognomento placidus CX
Eufebius Potentianus vir romani vide folio CXVI
Eufebius papa natione grecus CXXVI
Eufebius epifcopus cefaree paleftine vide folio CXXVIII
Europa Enee cū fuis capitul̃ CCLXVIII
Euthices herefiarcha conftantinopolitanꝰ abbas CXL
Euticianus papa natione thufcꝰ CXXII
Euphemia virgo nobiliffima CXXV
Europa fecunda eft pars terre. ꝛ vnde habeat nomen vide XIII
Exarchꝰ italie primꝰ fuit lōginus CXLVII. Finis vero exarchatus CLXV
E Zechiel propheta ductus eft in babiloniam LXI
Ezechiel interfectus eft illis diebus. vide folio LXV
F Abianus papa natiōe romanus CXVIII
Facies faturni quomodo oli depingebatur XXXV
Facies Janij quō depigebatur a romanis XXXV
Familiaris pape Leonis qui ti fufpenfo domino fedem apoftolicam occupauit CLXXIII
Falcones pugnauerunt cum coruis. vide fo-

lio CCXCII
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi CXLVI
Fames ingens per totam ytaliam CCXXV
Faustus apud gallos epūs CXLI
Faunus secundus rex fuit laurentū XXXV
FEdus habuit imperator cum sarracenis. vt singulis annis daret circa milia aureorum CLXVI
Fenix in thiro ꝛ sydone regnauit. vsumqꝫ lrāꝝ condidit XXXIIII
Fenix auis est vnica in mundo CIIII
Fenerator fuit menippus pbūs ꝛ seipm suspēdit LXXX
Felix secundus papa natione romanus vide folio CXXXI
Felix tercius papa natione romanus CXX
Felix papa quartus natione samius CXLII
Felicitas rōna femina cū septē filijs CXIIII
Felix papa natione romanus CXX
Felix pbiter Eusebius monachus ꝛ martires vide CXXII
Felix ꝛ adauctus martires CXXV
Felix quintus papa sedit annis nouem vide folio CCXLII
Ferraria insignis vrbs a quo fuerit ornata; vide folio CLIX
Ferdinandus alphonsi regis ex concubina filius rex neapolitanus CCLI
FIcus libenter comedit zeno philozophus vide LXXIII
Fidem xpianam acceperunt illis temporibus armeni ꝛ hiberi CXXXI ꝛ XLVI
Fidem suscepit brittannia seu anglia tpe Lucij regis CXV
Fides ꝛ caprasius martires CXXV
Fidem xpi quando acceptauerūt baioarij siue bauari ꝛ p quem vide CLIII
Fidem catholicam suscepit rex persarum. vide folio CLV
Fidem receperunt bulgari CLXX ꝛ LXXI
Fidem receperun sclaui CLXXI
Fideꝫ recepit arioldus rex danoꝝ. cui impator dedit frisiam CLXXI
Fidem recepit rex normānoꝝ CLXXII
Fidem receperunt catholicam bohemi vide folio CLXXVII
Fidem receperunt vngari CLXXXII
Filij machabei martirio sunt coronati vide folio LXXIX
FLacci dicunt walachi CCLXXII
Flandria cepit exordiū tpe caroli calui folio CLXXII
Flagellantium secta hic habuit ortum vide folio CCXV ꝛ XXXV
Florencia ciuitas a quo habuit originē. vide folio LXXXVI
Florianus frater taciti germanus imperator vide de illo CXXIII
FOrtunatus episcopus tudertinus vir sanctus CXLVIII
Forseus hibernie regis filius vir sanctus vide folio CLIIII
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex creatur romanorum CLXXIIII
Et eodem oppido eligebat rex rudolphꝰ vide folio CXCII
Formosus papa post steffanum pontifex creat folio CLXXII
Formice quomodo pugnauerunt in vno agro bononiensi circa pirum CCXCII
FRanco quidā ex hectore filius Priami nepos a quo francorum nomen est tractum. vide XXXVII
Francia occidental ꝛ orientalis que sit vnaqqꝫ vide XXXIX
Francorum rex xpianus primus fuit clodoueꝰ vide CXLIII
Franciscus seraphicus natione italus vide folio CVIII
Fratricellarum heresis que. ꝛ quando fuerit extincta CCXXI
Franciscus maronus ordinis minorum theologus CCXXVII
Franciscus petrarcha vir ingeniosus vide folio CCXXVII
Franciscus albergothus pclarus medicus vide folio CCIII
Franconia germanie superioris prouicia describitur. ꝛ vnde franci ceperunt originem vide fo. CCLXXXV. Similit fo. XXXIX
Francie regni principes qui fuerant ꝛ que cōmissa sint prelia CCLXXXVIII
Franciscus carrariensium dominus vir splendidus CCXXXIIII
Franciscus martini ordinis carmelitarum vir doctus CCXXXVI
Franciscus sabarella romane ecclesie cardinalis CCXLII
Franciscus barbatus vir laudatissimꝰ vide folio CCXLIIII
Francie regioni mala succedebant tempora ab illis diebus CCXLV
Franciscus Sfortia quartus mediolanensium dux CCXLVIII
Franciscus philelphus poeta laureatꝰ vide folio CCXLIX
Frater quidā nomine nicolaus in heremo per annos multos vixit sine cibo corporali. vide folio CCLVI
FRiges emerserunt ab thegormia filio Gomer vide folio XVI Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomēto barbarossa imperator romanorum CCIII
Fridericus secundus romanorum imperator. vide CCIX
Fridericum sese appellauit imperatorem quidā seductor qui olim fuisset absconsus vide folio CCXX
Fridericus dux austrie imperator a quibusdaꝫ electus prelium cōmisit pro imperio ꝛ succubuit CCXXV
Fridericus tercius ernesti ducis austrie filius imperator CCXLVII L LII ꝛ LVI
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuersis generibꝰ mortis precepit periri CCLVIII

Fructus ceperunt habere greci illis temporib⁹ allatis aliunde seminibus XXIX
Furius camillus dictator roman⁹ LXXVI
Fulgentius natione apher CXLI
Gaboanite fuerunt ab eueo folio chanaan XIIII
Gaius duellus consul romanus LXXXI
Gaius caligula imperator quartus CIII
Gaius papa natione dalmateus CXXII
Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio iaphet XVI
Galba septimus romanoꝝ imperator CVI
Gall⁹ abbas discipl's bti colūbani CLII
Galienus medicus doctissimus natione grec⁹ folio CXIII
Gallus hostilianus et volusianus eius imperatores CXXI
Galeacius maria mediolanēsis dux occiditur folio CCLV
Gangolph⁹ vir scitūs et pclar⁹ CLXIIII
Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit CXXII
Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit annis quadraginta XXXVII
Gelasius papa natione apher CXL
Geysila regina hungarie CLXXXVII
Gelasius secundus papa antea iohannes vocatus CXCVI
Gētes.lxxij.sunt pcreate ex trib⁹ filijs noe vide folio XIIII et XV
Gētes multe pdierūt ex scithis XVIII
Genua vrbs a quo sit pdita vide LVIII
Genuadius eps vir doctissim⁹ CXLI
Gentes septem sunt institute per septem filios iaphet XVI
Gemini admodum similes fuerunt amelius et amicus CLXIIII
Gētes.xiij.fecerūt.xiij.filij heber XVI
Genealogia impatoris heinrici et cōiugis sue kunegūdis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenses sunt a cesare priuilegiati vt monetas tonderent CCI
Gentilis medicus plurimum recommedatus. vide CCXXIIII
Genue ciuitatis italie immutatōes CCXCI
Germaniā ab italia alpes dirimūt XLIIII
German⁹ eps parisiensis CXLVIII
Germania q̄ sit et plura de illa vide fo. XIII et CCLXVII
Gerdrudis sancta abbatissa CLIIII
Gerseus filius chanaan a quo gersei XIIII
Gerhardus groet claruit vite sanctitate vide folio CCXXXVI
Gerhardus ordinis heremitaꝝ in theologia p doctus CCXXX
Georgius trapezuntius claruit illis temporibus CCXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemie et vngarie CCLI
Germanie tabula et quibus irrigetur fluminibus est depicta. Et quare Romani appellabant illos germanos CCXCIX
Gesta ciuitatum italie genue scilicet et mediolane et ceterarum memoratu digna vide folio CCXC XCI XCII ꝛc.
Geruasius et prothasius germani natione mediolanenses CXXIIII
Georgius capadox tribunus ꝛ verus xpi miles CXXIIII
Gethuli fuerunt ab euila filio chus XIIII
Gethel tercius fili⁹ aram a quo gethei vide folio XV
Gibert⁹ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemroth ꝛ primus tyrannus vide XIIII
Gigātes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mire magnitudinis CXC
Gloria patri ꝛ filio in fine psalmoꝝ damasus papa statuit dicendum CXXXI
Gloria in excelsis deo simach⁹ papa statuit cātādū CXLI Et papa thelesphorus CXII
Gloria laus ꝛ honor theodolphus epūs cōposuit CLXIX
Glosator legum fuit accursi⁹. Decreti vero bartholomeus CCXI
Glosator decretalium fuit bernhardus vide folio CCXIII
Goar vir sancte vite claruit multis virtutibus LI
Gordian⁹ ꝛ epimachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXIX
Gorgoni⁹ miles roman⁹ CXXIIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt gomerite qui postea galli dicebantur vide folio XVI
Gothorum rex persequebatur xpianos in sua gente CXXXIII
Gothi romā obsederūt p lōga tpa CXLV
Gothi ab hunis expulsi fugierūt ad danubiū tempore valētis imperatoris postea per tracias sese infudere CXXXIII
Gothorum gens facta est arriana seductiōe valentis imperatoris CXXXIII
Gothorum gens a schitis habuit ortum. vide folio CXXXIII
Gothorū gens sponte dedit se imperio romano tempore theodosij imperatoris vide folio CXXXIIII
Gothorum rex radagasus totam italiam ferro et flamma vastabat ꝛ tandem captus vide folio CXXXV
Grando maxima fuit in Cōstantinopoli vide folio CXXXIII
Gracianus imperator filius senioris valentiniani CXXXIIII
Grando permaxima fuit ꝛ illis temporibus vide folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI
Grecorū siue argiuorum regnum quando habuit ortum ꝛ qui fuerant regni reges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fruct⁹ delatis aliunde seminibus XXIX
Gregorius thuronensis epūs CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominatus vide folio CXLVIII
Gregorius papa primus natione romanus folio CXLVIII
Gregorius scd's papa patria romanus vide folio CLX
Gregori⁹ terci⁹ papa natione syr⁹ CLX
Gregorius quartus papa patria romanus folio CLXVIII
Gregorius papa quintus natione saxo vide folio CLXXXI
Gregorius papa sextus eius patria ignota folio CLXXXVIII
Gregorius septimus papa natione etruscus folio CXCIII
Gregori⁹ nasanzenus eps in diuinis pceptor iheronimi CXXXIII
Gregorius papa octauus patria beneuentan⁹ folio CCIIII
Gregorius nonus natione hernicus. vide folio CCVIII
Gregori⁹ decim⁹ papa natione ital⁹ CCXV
Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis CCXXXI
Gregorius papa duodecimus natione venet⁹ folio CXXXV
Greci conuicti sunt vt crederent cum romana ecclesia spiritūsanctū a patre ꝛ filio procedere. ꝛ alia plura CCXLIIII
Gregorius tiphernas rhetor CCXLVI
Gwasparinus bergomēsis grammaticus clarus CCXLII
Gwarinus veronensis grammticus ꝛ orator. folio CCXLVI
Gwelffi ꝛ gebellini qui sint CCI. Et quando ꝛ vñ habuerunt ortū CCXII ꝛ XIIII
Gwido musicus pria ethrusc⁹ CLXXXIX
Gwilhelmus placentinus medic⁹ CCXVI
Gwilhelmus durandi speculator CCXVI
Guntherus comes de schwartzenburg scripsit se imperatorem contra Carolum. vide folio CCXXIX
Gwido bonatus astronomus magnus vide folio CCXIIII
Anibal hamilcar carthaginēsiū ducis fili⁹ impator exercitus carthaginensium LXXXII
Hartmanuus epūs brixinensis vir sctūs CCIIII
Hasta vtebantur greci p dyademate LVI
Hassia pUIcia vbi sit sita CCLXXXIIII
Hatto archiepūs magūtinus est miserabiliter mortuus CLXXIIII
Hebrei dicunt iudei ab heber filio sale vide folio XVI
Hector iste fuit primogenitus priami ꝛ incomPabilis fortitudinis XXXVII
Helam fuit pm⁹ fili⁹ sem a q̄ belamite XV
Hela fuit quartus rex in israhel XLVIII
Helissam fili⁹ iatan a quo fuere helizei XVI
Helena ista fuit vxor menelai regis ꝛ a paride rapta XXXVII
Heli iste fuit sacerdos ꝛ iudex XLI
Helias ppheta obtinuit a deo q̄ tribus annis cū dimidio non plueret XLIX
Helinandus epūs vir sctūs CXCIX
Helias ppha assumpt⁹ est in curru igneo L
Helizeus ppheta clamauit post heliā pater mi pater mi L
Helizeus ppheta pallio helie iordanem diuisit LIII
Helius pertinax imperator octauus romanorum CXV
Helena mater constantini crucem domini quesiuit CXXX
Helinandus monach⁹ histoiograu⁹ CCVI
Hellis grecia in quibus mundi partibus sit sita CCLXXV
Heinricus dux primus saxonie imperator vide folio CLXXIIII
Heinricus secundus dux bauarie impator eligit. cōiūx ei⁹ kunegūdis CLXXXV
Heinrici scdi imperatoris genealogia vide folio CLXXVI
Heinricus tercius imperator romanorum folio CLXXXIX
Heinricus quartus romanorum imperator folio CXCII
Heinricus quintus romanorum imperator folio CXCVII
Heinricus sextus imperator romanorum vide folio CCVI
Heinricus septimus romanorum imperator folio CCXII
Heinricus octauus imperator romanorum folio CCXXII
Heinricus de hassia claruit illis temporibus vide folio CCXXXVI
Hermes egipti⁹ platōis discipl's LXXIIII
Hermes ciuis romanus CX
Heraclitus philozophus obscuros scripsit libros LXX
Herodotus grecus histotic⁹ plurimos edidit libros LXXII
Herodes filius antipatris suscepit a romanis regnum iudeorum ꝛ multa fecit mala vide folio XC
Herodes antipas occidit iohannem baptistam folio XCVI
Herbaꝝ ṽtutes nouit diascorides CVII
Heresis cathaphrigarum hic incepit. vide folio CXIIII
Heremita primus fuit paulus CXXXI
Heresis predestinatorum viguit illis temporibus CXXXVI
Heresis accephalorꝝ pessima fuit illis temporibus CXLI
Hertulian⁹ eps sctitate plen⁹ CXLVI
Hermigildis rex visigothoꝝ CXLIX
Heraclion imperator CLIIII
Herbipolis ciuitas in francia orientali vide folio CLIX
Hermannus contractus plura composuit ecclesiastica cantica CLXXXIX
Heresis waldensium viguit temporibus istis folio CCIII

Hirsavia coenobium in sylva nigra. fol. CXXXIX.

Heremitarum fratres vrbes inhabitare ceperunt CCXI
Heresis fratricelli per quem & quãdo fuerit extincta CCXXI
Heresis dulcini q̃ & qñ sit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir strenu⁹ CCLIIII
Hetbigis ducissa polonie vidua sctã CCXVI
HIbernia prouincia q̃ sit CCLXXXIX
Hildruntũ Apulie ciuitas a thurco hoc anno est expugnata CCLVI.
Hildegardis virgo admirabilis spiritu3 habuit prophetie CCI
Hierusalem condidit Melchisedech XV
Hispania venit a thubal filio Japhet vide folio XVI
Hyspaniarum regnum quando habuit ortum folio XXIIII
Hispania multos habuit viros clarissimos folio XXIIII
Hiericho quomõ mõ sit villa L
Hieu filius Josaphat regis iuda fuit decimus rex in israhel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iudeorum LXXXVIII
Higinus papa natõne grecus CXI
Hiren⁹ eps lugdunensis CXVI
Hilari⁹ epus pictauieñ optim⁹ xpian⁹ multas expugnauit hereses CXXXI
Hilarion abbas vir sanctus CXXXIII
Hilari⁹ papa natõne sardus CXXXVI
Hilbertus Cenomanorum gallie episcop⁹ folio CLXV
Histria puĩcia vbi sit sita CCLXXVII
Hispania describitur et qui fuerunt terre illius principes CCLXXXIX
Hispania diuidebat morte heinrici CCLV
HOminis etas quare ante diluuiũ fuit prolixior q̃3 modo X
Hoies diuersa3 forma3 vbi sint XI & XII
Holofernes interficit a iudith LXIX
Horacius flacc⁹ poeta laudatissimus XCII
Homines notabiles qui floruerunt tpe Trayani vide CXI
Honori⁹ ĩpator frater archadij CXXXIIII
Hormisda papa natõne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa instituit CXLVI
Honorius secundus papa hostiensis episcop⁹ fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide folio CCVIII
Hostiensis cardinalis vir peritissimus vide folio CCXIIII
Honorius quartus papa patria romanus vide folio CCXVII
Holandia germanie prouincia describitur vide folio CCLXXXIII
Homo quidã nicolaus noie vixit in heremo p ãnos multos sine cibo corpali CCLVI
Hominis quãplurime anxietates ab infantia vsq3 in mortem CCLXIII
HUl secũdus filius aram a quo armenii vide folio XV
Hugo arelatensis comes imperator italie vide folio CLXXVI
Hugo iste fuit rex francie CLXXXII
Hugo eps gratianopolitanus CXCIIII
Hugo abbas clunacensis CXCIX
Hugo de sancto victore doctor preclarus vide folio CC
Hugo de folieto scripsit librum de claustro anime CC
Hugo cardinalis sancte sabine vir doctus vide folio CCXIII
Hugo senẽsis vulgat⁹ medic⁹ CCXLII
Hugo senẽsis vulgatissim⁹ medic⁹ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damascem vide folio XV
Hus regio draconitidis ex q̃ fuit iob XV
Hunor rex descendit a Scitis XVIII
Hus fuit primus filius nachor XX
Huni expulerunt gothos a suis locis vide folio CXXXIII
Huni sunt scithe sicut & gothi CXXXIII
Hunorum rex athila multa commisit in diuersis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppressit folio CLXVII
Huni qui dicant & quã ferocitatẽ in alias gentes fecerunt CLXXIII
Hugo abbas cluniacensis CLXXXIX
Hussitarum heresis incepit tempore wẽtzeslai folio CCXXXIII & XXXVIII
JAbel filius lamech meditans coiugiũ carnale & pascua ventris X
Jacob & esau ex ysaac pře et rebecca matre nati sunt. folio XXVI
Jacob habuit q̃tuor vxores e quibus plures genuit filios vide folio XXV & XXVI
Jacob ex lya natu maior sex suscepit filios folio XXV
Jacob filius ioseph fuit alijs temporibus folio LXXXVIII
Jacob⁹ maior apl's ab herode occis⁹ ẽ CIIII
Jacob. minor apl's & frater dñi appellatus folio CIIII
Jacob⁹ de arena iuris consultus CCXX
Jacobus de viterbio ordinis heremitarum folio CCXXII
Jacobinus carrariensis interfecit marsilium folio CCXXX
Jacob⁹ forliuiẽsis medicĩe doctor CCXLII
Jadus põtifex iudeis pacẽ impetrauit ab alexandro magno LXXV
Jair de tribu manasse septimus iudex fuit in israhel XXXVII
Januare⁹ mẽsis dr̃ a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe septe3 filios habuit p quos septẽ sunt gentes instituite XVI
Jareth fili⁹ malaleel qñ sit natus X
Jason male intrauit pontificiũ LXXVII
Jauan q̃rt⁹ fili⁹ iaphet a quo fuere greci XVI
Idolatra prim⁹ fuit ninus XVII
Jdolatras fecit moises occidi XXXI
Jebuse⁹ fili⁹ chanaan a quo iebusei XIIII
Jeconias fuit filius iosie & constitutus est rex a pharaone LX

Iectan filius heber habuit. xiij. filios qui oēs fecerunt generationes principales XVI
Ieiuniū primo sctūs petrus instituit CII
Ieiuniū quadragesimale septē ebdomadarum telesphorus papa statuit CXI
Ieiunare qnta feria ⁊ dominico die vetuit melciades papa CXXVI
Iepte illegittimus princeps latrocinantiū folio XL
Ieremias pphēta sanctissimus in vtero matris sanctificatus adhuc puer pphetauit LV
Ieremias lapidatus est LXV
Ieronimus doctor celeberrimus vir sanctus. folio CXXXV
Iheronimus hereticus igne consumptus est. folio CCXLI
Ieroboam rex israhel pessimus ydolatra vitulos aureos fecit XLVIII
Ieroboam rex israhel bellicosus fuit LII
Ierosolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio CXCVI
Ierosolime vrbis vltia captiuitas CCV
Ierusalē condidit melchisedech XV
Ierusalē salē pmo edificauit XVI ⁊ XVII
Ierusalē qn̄ ⁊ qtiēs fuit destructa LXIII
Ierusalem venit in ptātem egyptiorum. vide folio CLXXXIX
Iesabel vxor achab regis israhel multa mala fecit XLIX
Iesse habuit septē filios ⁊ duas filias quorū nomina vide XLII
Ierosolimā cepērt xpiani exhortatiōe vrbani pape. ij. CXCIIII XCV XCVI ⁊ CCI
Ierusalē quinta vice fuit destructa CCIX
Ignacius epūs antiochie CX
Ignem de silice primus eduxit promethe⁹ folio XXVIII
Igne sacro accensi plures pcib⁹ btē marie virginis sunt liberati CXCVIII
Ignis magnus descendit de celo CLI
Ihesus fuit summ⁹ pōtifex isrl' LXIIII
Ihesus xps qn̄ nascit' vide XCV
Ihesus cū pntib⁹ suis ascēdit in tēplū XCV
Ihesus cū esset. xxx. annoꝝ baptisatus est. ieiunauit. ductus in desertum XCV
Ihesus christus passus est XCVI
Ihesus filius sirach natōe hebreus composuit librum qui dicit' ecclesiasticus LXXII
Ilen quid sit vide folio II
Illiricus populus significat sclauonicum populum CXII
Illiria que regio sit ⁊ vbi sita CCLXXVI
Imago germanie est in tabula depicta. vide folio CCXCIX
Imperiū quō ⁊ qn̄ sit translatū ad germanos ⁊ quō huit ortū ro. impiū CLXXVIII
Imbres maximi fuere illis dieb⁹ CLVI
Imperator fuit hanibal carthaginensium exercitus LXXXII
Impiū xpianoꝝ ⁊ sacerdotiū incepit a natiuitate domini XCV
Imperatores qui fuere XCVI CIII ⁊c̄
Impatores quatuor fuerant tpe cōstantini magni CXXIX
Imperij sedem ex vrbe roma cōstantin⁹ statuit in constantinopolim trāsferri CXXIX
Imperiū occidētale fuit q̄si diuisū ab orientali tpe marciani CXXXVII
Imperatores constantinopolitani desiere in hispania illis temporibus CL
Imperatores confirmabāt clericoꝝ electiones tempore seuerini pape CL
Impator prim⁹ ex greca pgenie fuit leo. vide folio CXXXVII
Imperiū constantinopolitanū dicebat'. qr imperatores ibidem residebant CLVIII
Imperiū qn̄ sit a grecis in francos translatum per quē ⁊ quare CLXIII
Imperiū constantinopolitanū defecit illis temporibus CLXVI
Impatores pontificibus ro. fecerunt auxiliū p xxvij. annos CLXIX
Imperatoris auctoritas non debere requiri in electiōe pape statuit adrian⁹ terci⁹ CLXXI
Impatores italie qui fuere CLXXVI
Impatorē se dixit guntherus comes de swartzenburg contra carolum CCXXIX
Imperator wentzeslaus fuit depositus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII
Impator fuit electus a quibusdā electorib⁹ iodocus marchio morauie CXXXIII
Imperiū iterū trāslatum est ad longobardos. folio CLXXIIII
Imperij de possessiōe magna fuit cōcertatio inter italos germanos ⁊ francos LXXVI
Imperij īstitutio ad almanos ⁊ sup qb⁹ sit imperiū fūdatū CLXXXIII LXXXIIII et LXXXV
Imperiū nō habuit ad aliquot tp̄s imperatorē folio CCVII XII ⁊ XIIII
Impiū paleologoꝝ hic cepit īitiū CCXIIII
Imperiū vacauit anno vno post mortē heinrici octaui CCXXII
Inach⁹ fuit primus rex arginoꝝ XXIX
India que est in asia et q̄ fruct⁹ ei⁹ XIII
Indoꝝ ptās q̄ sit ⁊ qs p̄lat⁹ CXCVII
India venit a sale filio iaphet XVI
Inferni ore fec̄ se absorberi marc⁹ curci⁹ LXX
Initiū bonū frequenter habent potentes s̄ malum finē sicut amasias LIII
Innocēti⁹ pm⁹ pap̄ natōe alban⁹ CXXXIII
Inocēti⁹ scđs papa p̄ria roman⁹ CXCVIII
Innocēti⁹ terci⁹ papa natiōe cāpan⁹ CCVI
Innocentius quartus papa patria genuensis. folio CCXI
Innocentius quintus papa natione burgund⁹ folio CCXV
Innocentius sextus papa patria lemonicensis folio CCXXVIII
Innocentius septimus papa patria sulmonensis CCXXXV
Innocentius octauus papa natione genuēsis. folio CCLIII
Insule vn̄ dicant' ⁊ nomina īnsularum XIX
Insule plures in gallia vide XXXVIII
Insule mediterranee mari q̄ sint XXXVIII
Inuocare nomen dn̄i enos incepit IX
Inuestiture ius prelatorū ecc'ie heinricus quintus restituit CXCVII
Ioachas rex israhel cum gente sua valde est attritus LII
Ioathas malū fecit corā dn̄o ideo tradidit eū

dn̄s in manus pharaonis LX
Joachim fuit filꝰ ieconie fecit malū corā dn̄o ideo statim amotus est a regno LX
Joachī sacerdos filꝰ ihesu pōtificis LXIIII
Joachim habuit annā vxorē ex qua genuit virginem XCIIII
Joas rex i isr̄ pcussit siros tribus vicibꝰ LII
Joas cū esset septē annorū a ioiada pōtifice rex iuda est constitutus LIII
Joachim abbas vir preclari ingenij CCIIII
Job fuit filius hus XX
Job vir patiens ex zareth patre ꝛ matre bosra nascit̄ XXIX
Jodocus heremita vir sctūs CLIIII
Johel scōs ꝓpheta de duodecī de iuda LII
Johānes filius iude summꝰ pōtifex LXV
Johānes hircanꝰ sūmꝰ pōtifex LXXXIII
Johānes baptista qn̄ fuit natꝰ ꝛ decollatus folio XCIIII
Johānes apl's ꝛ euāgelista CIX
Johannes ꝛ paulus frēs ꝛ romani preclarissimi CXXXII
Johannes crisostomus constantinopolitanus episcopus CXXXV
Johannes damascenus monachus vir doctus folio CXXXVIII
Johannes primus papa natione thuscus folio CXLII
Johannes secūdꝰ papa patria romanus. vide folio CXLIIII
Johannes papa tercius natione romanus folio CXLVI
Johannes elimosinarius epūs et vir sanctꝰ folio CXLVII
Johannes quartꝰ papa natiōe dalmata CL
Johānes monachꝰ. gerūdinensis eps CLII
Johānes qntꝰ papa natiōe sirꝰ CLVI
Johānes papa sextꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johānes papa septimꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johannes papa septimus anglicus mulier fuit in habitu virili CLXIX
Johānes papa octauꝰ pt̄ia romanꝰ CLXXI
Johānes papa nonꝰ natiōe ro. CLXXIII
Johānes papa decimꝰ pt̄ia romanꝰ CLXXV
Johannes papa vndecimꝰ natiōe romanus folio CLXXVI
Johannes papa duodecimus ꝛ eius tempore translatum est imperium CLXXVIII
Johānes papa. xiij. pt̄ia ro. CLXXVIII
Johānes papa. xiiij. natiōe ro. CLXXX
Johānes papa. xv. pt̄ia romanus CLXXX
Johānes papa. xvi. natiōe ro. CLXXXI
Johannes papa. xvij. episcopus placētinꝰ vide folio CLXXXI
Johānes papa. xviij. breui tempore stetit folio CLXXXI
Johānes papa. xix. pt̄ia romanꝰ CLXXXV
Johānes papa. xx. natiōe ro. CLXXXV
Johānes gualbertꝰ monachꝰ CXC
Johānes medicꝰ ꝯgnomīto serapion CXCII
Johannes de temporibus armiger caroli magni CXCVIII
Johānes mesue medicꝰ pclarus CCIII
Johannes carnotensis episcopus vir eloquēs folio CCIII
Johānes papa. xxi. natiōe hispanꝰ CCXVI
Johānes rex bohemie filius henri. imperatoris CCXXIII
Johannes. xxij. papa iacobus antea vocatus. folio CCXXIIII
Johānes andree iuriscōsultꝰ CCXXVII
Johānes caldrini iuris doctor CCXXVII
Johānes de mōtevilla doctor nominatus vide folio CCXXVII
Johānes rex francorꝫ CCXXXI
Johānes bocbatius philosophus ꝛ astronomus CCXXXII
Johānes de rupecissa de ordie minorꝫ insignis theologꝰ spm̄ hūit ꝓpheticū CCXXXIIII
Johānes galeacꝰ pmꝰ dux mediolanensium. folio CCXXXV
Johānes rauennatꝰ grāmaticꝰ CCXXXVI
Johānes biclepff hussita CCXXXVIII
Johānes papa. xxiij. patria neapolitanꝰ ꝛ nobilis folio CCXXXVIII
Johannes gerson cancellarius parisiensis floruit his temporibus CCXL
Johānes hus heresiarcha CCXLI
Johānes rochezana hereticꝰ dānatꝰ CCXLI
Johānes de imola egregiꝰ iuris doctor vide folio CCXLII
Johānes tortelꝰ ro. pō. sbdiaconꝰ CCXLV
Johānes capistranꝰ claruit illis tēporibus folio CCXLIX
Johannes de monte regio alemanus magnus astronomus CCLV
Joiada pontifex amouit athaliam ne regnaret sup iudā L
Jonas ꝓpheta mittit̄ in niniuen XLIX
Jonas ꝓpheta de. xij. mittit̄ ad niniuen q̄ audierunt eum LIII
Jonadab filꝰ rechab a quo venit stirps religiosa LII
Jonathas iudeorꝫ dux ꝛ pōtifex LXXXI
Jonichꝰ qrtꝰ filꝰ noe maxiꝰ astronomꝰ XIIII
Jonia grecorꝫ regio venit a iauan filio iaphet. folio XVI
Jorā rex israhel malū fecit XLIX
Jorā rex pessimꝰ iuda occidit frēs suos ꝛ ambulauit in vijs regis israhel LII
Josaphat extinxit effeminatos de terra iuda. ydola deleuit LII
Joseph habuit vxorē noīe asseneth sapientē et superbam que antea idola colebat XXVI
Joseph a fratribꝰ in egiptū ē vēditꝰ XXVII
Josedech pontifex filꝰ azarie ductus ē in captiuitatē babilonicā LV
Josephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ ꝛ magnatꝰ LXXVII
Josephꝰ iudeꝰ dictꝰ flauiꝰ CX
Josias rex iude accepit regnū cum octo esset annorꝫ ꝛ optime rexit LX
Josue post mortē moysi fuit a deo iudex cōstitutus sup ppl'm israhel XXX
Jouinianꝰ insignis corpe impator CXXXII
Ipocrates medicus fuit pitagore discipulus folio LXXII
Ipolitus epūs vir doctor CXVIII
Ipolitus romanꝰ patricius ꝛ martir CXXI
Iram alexandri anaximenes mittigauit folio LXXVIII
Irath filius enoch X
Iris quare duos habet colores XI

Iris ꝗ̄maxia apparuit illꝭ tꝑibꝰ CLI
Irregularem ſtatuit papa iohannes octauus homicidā CLXXI
Iſaac fuit filius abrahe XXVI Et qn̄ natus XXV
Iſaac medicus ꝓ̄clarus CXCII
Iſaias ꝓpheta nobilis vnus de quatuor ꝓphetis principalioribus LII
Iſidorꝰ epūs hiſpalenſis vir btūs CLI
Iſis ynachi filia leges inuenit ⁊ litteras docuit XXIX
Iſmahel qn̄ fuit genitus XXV
Iſocrates orator ꝓ̄clarus fuit LXXIII
Iſuardꝰ monachꝰ vir doctiſſimꝰ CLXVI
Italia eſt pars europe XIIII
Italia habet nomen a rege italo. vide folio XXXIIII ⁊ XLV
Italꝰ rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi poſtea condita fuit roma XXXIIII
Italiā valde opp̄ſſit fridericꝰ p̄mus imperator folio CCIII
Iubileū qn̄ ⁊ quare ſtatuit pap̄ bonifaciꝰ octauus CCXIX ⁊ XX ⁊ XXVIII
Iubileo anno multe perierunt turbe ex preſſura in ponte ſancti angeli CCXLVIII
Iubileus annꝰ fuit tpe ſixti quarti CCLIIII
Iudas ⁊ vxor eius ſue tres habuit filios her. onam ⁊ ſela XXVII
Iudas q̄ ⁊ thadeꝰ apoſtolus CVII
Iudas ex thamar nuru ⁊ cōcubina pepit phares ⁊ zaram XXVI
Iudas vel ioiade fuit ſummꝰ ſacerdos LXV
Iudas machabeus vir fortiſſimus et bellicoſus LXXXI
Iudei qn̄ romanis penitus fuerunt ſubiecti folio LXXXVII ⁊ LXXXVIII
Iudices ppl'i iſrahel qui fuerūt XXX
Iudiciū ſalomonis vide XLVII
Iuda qn̄ īcepit fieri tributaria LXXXVIII
Iudeorum regnū ⁊ ſacerdotium qn̄ ſit deſtructum XCX
Iudee ꝓcuratores qui fuere XCV
Iudeoruꝫ regnū erat in quatuor tetrarchas diuiſum XCVI
Iudeoꝝ ſecte tres erant XCVI
Iudei fuerunt ex francia pulſi CCVII
Iudi venerabile ſacr̄m ī oppido deckēdorff irreuerēter admodū tractauerunt CCXXX
Iudei per totā germaniam cōbuſti ſunt qꝛ fontes xp̄ianoꝝ intoxicarūt CCXXX
Iudei fuerūt ꝑ pragēſes occiſi ⁊ ſpoliati. vide folio CCXXXV
Iudei cremati ſunt iuſſu alberti auſtrie ducis. folio CCXLIIII
Iudei in tridentina ciuitate puerū nomine ſymonem necarunt CCLIIII
Iudei illis temporibꝰ ſacr̄m eucharistie pforarunt ad ſanguinis effuſionē CCLVII
Iudei in nurnberg ⁊ alijs locis finitimis fuerunt igni traditi CCXX
Iudeus tranſfodit ymaginē xp̄i vſqꝫ ad ſaguinis effuſionem CLXVIII
Iudeus baptizatus ad iudaiſmū reuerſus dānatus eſt ad ignem CCXLIIII
Iudith mulier ſancta ⁊ vidua LXIX
Iudeus tranſfixit ymaginem crucifixi vſqꝫ ad ſanguinis effuſionem CXLIX
Iudicium extremum erit in fine mundi vide folio CCLXII ⁊ LXV
Iuliauus didius imperator CCXV
Iulianus vir xp̄ianiſſimus CXXVII
Iulianus galli ceſaris germanus imperator ⁊ appoſtata CXXXII
Iulianus quid mali contra xp̄m fecerit vide folio CXXXII
Iulianus fidei chriſtiane magnus amator folio CCXLVIII
Iuliana virgo preclariſſima CXXVI
Iuliana virgo romana CXXXII
Iulius ſenator xp̄ianus factꝰ ē CXVI
Iuliꝰ frontinus vir ſcientiſſimꝰ CXVII
Iulius aphricanus vir multarum doctrinaruꝫ folio CXVIII
Iulius papa natione romanus CXXVIII
Iuſtinus philozophus de neapoli vrbe. vide folio CXIII
Iuno ſaturni ⁊ opis filia ac iouis ſoror vide folio XXXV
Iupiter dedit athicis primo legem. vide folio XXIIII ⁊ XXVIII
Iuſtinꝰ iunior vel minor imꝑator CXLVII
Iuſtinianus ſecundꝰ ſiue iunior imperator cōſtantini quarti filius CLVIII
Iuſtinꝰ ſenior iꝑator ⁊ fidei amator CXLIII
Iuſtinianus romanorum principū maximꝰ imperator CXLV
Iuo canonū doctor fuit CXCIII
Iuuencus hiſpanus poeta CXXXI
Iuuenalis poeta ſatiricus CX
Iuris ciuilis doctor fuit azo CCVI
Karoli magni ſedes fuit in aquiſgrano XCI Et plura de ip̄o require ſupra littera C.
karolus magnus coegit ratiſponam folio XCVIII
katherina virgo ꝓ̄clariſſima CXXVIII
kilianus epūs in francia orientali CLIX
katheria d̓ ſenis v̓go ſctiſſima CCXXXIIII
Labrū vel labiū eneū quō fuit formatū XXXIII
Lac de celo ⁊ ſanguis d̓ terra manauit LXXXII
Lacedemonia a quo fuerat edificata XXVIII
Lacedemōes ſiue ſpartani vn̄ habuerīt ortū LIIII
Lactantius arnobij diſcipulus CXXVIII
Ladiſlaus hungarorū rex CXXVIII
Ladiſlaus apulie ⁊ hungarie rex CCXXXV
Ladiſlaus hungarie ⁊ bohemie rex ac auſtrie dux CCL
Lamech primꝰ bigamꝰ q̄ ⁊ cayn interfecit X
Lamech filiꝰ matuſalē qn̄ ſit natꝰ X
Lamen aureū eſt inuentum illis tꝑibus in quo in quo ſcriptū erat ih̄s naſcet̄ ⁊c̄. CLXVI
Lampades in eccleſia ardere ſtatuit ſabinianuſ papa CXLVIII
Lamptus ep̄s traiectenſis eccl̄ie CLVIII
Lana cecidit de nubibus his temporibus vide folio CXXXIII

Lancea sacra ⁊ clauus dñi qñ fuerũt translata, ⁊ quomodo CLXXIIII
Lancea domini est illis temporibus inuenta folio CXCV ⁊ CCXII
Lanfrancus doctor eximius CLXXXIX
Lanificiũ mineruа primo inuenit XXVIII
Laomedon rex troye occidit vnde sũt grauissima bella secuta XXXVI
Lapides veri ceciderunt de nubibꝰ LXV
Lapidem portauit in ore agathan abbas p annos tres CXXXIII
Lapis magnus cecidit de celo CLXXIX
Lapis grandis cecidit in monasteriũ sancti Gabrielis qui ⁊ signa fecit CCXII
Lapis ingens cecidit desuper illis temporibus folio CCLVII
Largus dictator consul romanus LXIX
Latinus fuit rex ytalie XLIII
Latinorum nomina olim hostes formidabant ꝑpter vires eorum CCI
Laudo papa natione romanus CLXXV
Laurentius hispanus martir ⁊ sixti pontificis discipulus CXXI
Laurentius vallensis philozophus ⁊ theologus CCXLVI
Lazarus marthe ⁊ marie magdalene germanꝰ vide folio CVII
LEander tolletanus episcopus vir sanctus folio CXLVII
Legem dedit Jupiter vir prudens atthicis folio XXIIII
Leges dedit primo grecis phoroneꝰ filꝰ ynachi XXIX
Leges dedit egyptijs primo ysis XXIX
Leges ⁊ iura dedit licurgus lacedemonijs vide folio LII
Legem dedit atheniensibus solon philozophꝰ folio LIX
Legẽ instituit zaleucus quã ipse seruauit LX
Legum primus glosator fuit accursius vide folio CCXI
Leonides pater origenis magni CXVI
Leo primꝰ papa natione tuscꝰ CXXXVI
Leo imꝑator primus ex greca progenie. vide folio CXXXVII
Leo papa secundus natione siculus vir doctissimus CLVI
Leo papa tercius vir doctissimꝰ CLXVII
Leo papa quartus natione romanus vide folio CLXIX
Leo papa quintus cuius patria est incognita. folio CLXXIII
Leo papa sextus patria romanꝰ CLXXV
Leo papa septimus natione romanus vide folio CLXXVI
Leo papa octauus ciuis latronensis .vide folio CLXXVIII
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio CLXXXVIII
Leo quartus quinti constantini filius vide folio CLXIIII
Leonhardꝰ vir sctissimꝰ natõe gallꝰ CXLVI
Leonhardꝰ aretinꝰ phs ⁊ orator maximus folio CCXLI
Leonhardus vir magni ingenij CCXLIIII
Leonhardus de vtino ordinis predicatorũ professor CCXLIX
Leodegarius epũs sanctus CLIIII
Leodium galliarz ciuitas est illis temporibus euersa CCLIII
Leoncius patricius imꝑator CLVIII
Leo tercius imꝑator CLXI
Leonem peperit mulier quedam visu mirabilem CCXVII
Leonellus regnauit in ferraria annis nouez folio CCXLIIII
Letanias minores mamertus ĩstituit ⁊ quare. folio CXL
Letanias maiores gregorius primus instituit folio CXLVIII
Leui filius iacob fuit primꝰ põtifex XXV
LIbertatem sacerdotalem obtinuit Elizaphat LXV
Liberiꝰ papa natione romanus CXXVIII
Libellum contra paupertatẽ editũ alexander sextus deleri mandauit CCXI
Libri multi illꝰ tpibꝰ sunt cremati XCII
Licinius imꝑator vir pessimus CXXVII
Licon phũs vir eloquens LXXXII
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et omni tempore exemplum dedit LII
Lydin filꝰ messaraim a quo fuere lidi XIIII
Lydus ppls venit a lydin XIIII
Liguarz cõfusio fuit tpe phale filij heber XVI
Liguarz numerus fuit ꝫm numerum generationum ꝗuis auctus sit numero gentiũ XVI
Linea xpi X XV XVI XXI XXII ⁊c̃
Linea summorum pontificum israhel. vide folio XXV ⁊ XXIX ⁊c̃
Linea regum assiriorum XVII XXV XXVIII LIIII LV ⁊c̃.
Linea regũ sichimorz XXVI
Linea regũ egyptiorz XXVII
Linea regum grecorum XXIX
Linea iudicũ israhel XXX XXXVII
Linea regũ italie XXXV XLIIII LVI
Linea regũ israhel XLVIII finis LV
Linea regũ sirie L ⁊c̃ finis LXXXVII
Linea regũ romanorz LVI ⁊c̃ LXV
Linea consulũ romonorz LXIX
Linea cesarum XCVI CIII ⁊c̃
Linea regũ hungarie CLXXXVIII
Linꝰ papa scds successor. S. petri CV
Liptzẽsis vniuersitas cepit inicium a pragensi folio CCXXXVIII
Lyrã septicordẽ mercurius reperit XXVIII
Liricos versus docuit sapho poetissa vide folio LXI ⁊ LXXI
Lrazvsius rex fenix i tyro tradidit XXXIIII
Litteras latinas s. a b c. carmẽtis filia euandrij inuenit XXXIIII
Lituauia regio ⁊ principes eius cõditio describitur a populi mores CCLXXX
Liuonia ꝓuincia vbi sit sita CCLXXX
LOcuste habẽtes sex alas ⁊ duos dẽtes apparuerũt illis temporibꝰ CLXX
Locuste permulte fructus terre ⁊ arbores deuastabant CCXXX

Locuste hoc anno p italiā vagate mãtuanis in-
tulerunt maximū dãnū CCLV
Logicā primū inuenit parmenides LXXII
Longinus grecus primus italie exarchus vide
folio CXLVII
Longobardi vnde habuerunt originē ꝛ qñ ab
stulerunt regnum italicum de constantinopo
litano iugo CXLVII
Longobardorū rex vndecimus fuit alboinus.
qui ꝛ ytaliam cum exercitu intrauit vide fo-
lio CXLXII
Longobardi post mortē alboini fuerūt sub du
cibus CXLIX
Longobardos expulit maurici⁹ imperator ab
italia CXLIX
Longobardi post duces suos regem sibi statue
runt Flauiū CXLIX
Lõgobardoꝝ vlti⁹ rex fuit desideri⁹ CLXVI
Loth filius aram habuit duos filios scilicꝫ mo
ab ꝛ amon XXI
Loth inebriat⁹ ꝯgnouit filias suas XXI
Lotbria regio que sit vide XLVI
Lotharius ludouici imperatoris filius impera
tor CLXX
Lotharius secundus rex italie hugonis filius
vide CLXXVII
Lotharius dux saxonie imperator romonorꝫ
folio CXCIX
Lotharingia habet nomē ab imperatore lotha
rio CLXX
Lothorigiā diuisit lodouic⁹ īpator CLXXI
Lothorigie pīceps fuit scūs hupt⁹ CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius descriptio.
folio CLXXXII
Lucas euãgelista xp̄i discipulus CVIII
Lucan⁹ senece nepos orator ꝛ poeta CV
Lucius papiri⁹ bellator clarissim⁹ LXXIX
Lucius scipio ꝯsul romau⁹ LXXXI
Lucius metellus consul roman⁹ LXXXIII
Lucius aurelius commodus imperator. vide
folio CXII
Lucius anthonius commodus imperator fo-
lio CXV
Lucius rex anglorum vir xp̄ianissimus vide fo
lio CXV
Lucius papa natione romanus CXX
Lucia virgo deo deuota natione sicula vide fo-
lio CXXV
Lucianus iherosolomitanus presbiter vide fo
lio CXXXVI
Luci⁹ scūs papa p̄ria bononiēsis CC
Lucius terci⁹ papa natione tuscus CCIIII
Lues magna fuit que deuastauit multas proui
cias post ecclesie ꝑsecutionem CXIII
Lucrecia mortua est propter absentiam aman-
tis sui CCXLV
Lues permaxima fuit illis temporibus vide fo
lio CXXI
Lucrecia claruit his temopribus LXV
Ludum scocorum inuenit xerses philozophus
folio LXII
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide fo
lio LXXXVIII
Ludouicus primus imperator post carolū ma
gnum CLXIX
Ludouicus secundus imperator CLXXI
Ludouicus tercius imperator filius arnolphi.
vide CLXXIIII
Ludouicus rex francoꝝ CLXXXI
Ludouicus epūs tholosanus ordinis minorꝫ
vir sanctus CCXIX
Ludouicus rex francie vir sanctus. vide fo-
lio CCXII
Ludouicus rex francorum vir catholicus. vide
folio CCXXIII
Ludouicus quartus bauarus imperator preli
um gessit cum friderico pro imperio ꝛ supe-
rauit CCXXV
Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide
folio CCLI
Ludolphus alemanus carthusiensis vir sanct⁹
folio CCXXVIII
Luitprandus longobardoꝝ rex CLXII
Lune tres apparuerunt his temporibus. vide
folio CCIII
Macedonius hereticus epūs
constantinopolitanus fo-
lio CXXXII
Macedonia vbi sit sita fo-
lio CCLVIII
Macharij duo in syria hri
anthonij discipli ꝛ heremi
te CXXXIII
Machomet⁹ hō ꝑniciosissimus deos gentiliū
adorauit CLI
Magūtia metropolitana vrbs germanie a ma-
gūtino traiano habuit initiū XXXIX
Madeburga citas vñ hēat nomē CLXXIX
Magūtinos debellauit arnolph⁹ imperator fo-
lio CLXXIII
Magūtinus epūs quare habeat rotam pro armis CLXXXVII
Magnesie ꝛ de thessalie regiōib⁹ CCLXXV
Magn⁹ primus fuit zoroastes XXII
Malatestaꝝ familia regia fuit CLXXXII
Malefica quedā fuit per diabolum in morte ar
repta CLXXXIX
Malachias epūs vir sanctus CC
Malaleel fuit filius yrath X
Malaleel fili⁹ caynan qñ sit nat⁹ X
Malachias ꝓpha angel⁹ dicit LXIIII
Maledixit ds ꝓpenti ꝛ p̄mis pntib⁹ VII
Malū sepe nō remanet etiā in hoc seculo inultū
vide in rege amulio LIII
Mamertus vienensis epūs CXL
Mãfredus rex sicilie CCXIII
Manes qdā heretic⁹ gēte persa CXXII
Manulas rex assirioꝝ fuit XXV
Manaben rex israhel malū fec corã dño LIII
Manli⁹ torquat⁹ cõsul roman⁹ LXIX
Mapheus vegius vir doctissimus. vide fo-
lio CCXLIIII
Mare diuersa habet nomina iuxta varietatem
regionum VIII
Marcus ꝛ Gneus manlius consules vide fo-
lio LXIX
Marc⁹ tuli⁹ cicero cõsul roman⁹ LXXXIX
Marcus ꝓcurator Jude XCV

Marcus euãgelista genere leuiticus τ sacerdos folio CIIII
Marcus anthonius verus imperator vide folio CXII
Marcus τ marcellian⁹ germani τ ciues romani CXXIIII
Marcus eurelius anthonius imperator bonio perpessimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci corp⁹ quomodo sit advenetos trãslatus τ ei⁹ eccia ɔstructa XLIIII τ LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialis in hispania patriã habet CX
Marcion hereticus eius discipulus stoicus vide folio CXIII
Marcianus in orientali imperator. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Melciades papa natione apher CXXVI
Marchiam brandeburgensem imperator Sigismundus Friderico burgrauio nurmbergensi dono dedit CCXXXIX
Marchiones estenses fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CCXXIII τ XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulsus vnde se hungaris iunxit in vindictam. vide folio CLXXVII
Marchia brandeburgensis vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Marchio estensis fuit borsius τ dux ferrariensis CCLI
Marchio albertus brandeburgensis bella gessit cum nurmbergensibus. deinde cum duce bauarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCIII
Mardocheus vir sanctus in regno persarum habitus LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marsilius de sancta Sophia medicus vide folio CCXXXVI
Marinus philelphus poeta laureatus vide folio CCLII
Marsilius carrariensium princeps. vide folio CCXXIIII
Mariannes regina hebreorum mulier pulcherrima XCV
Martir primus fuit abel IX
Maria soror moysi prophetissa fuit τ leprosa. folio XXV
Maria ex patre Joachim τ matre anna nascitur XCIIII
Maria egyptiaca primo fuit meretrix deĩn sancta vocata CXXXIII
Maria magdalena insignissima christi appostola CVIII
Martirium sustinuerunt plures homines sub domiciano CXI
Martina virgo romana et sctissima CXVIII
Martirum plurimorum noĩa qui passi sunt illis persecutionibus CXIX
Martinus epũs thuronensis CXXXIIII
Martinus prim⁹ papa pria tudertin⁹ CLIII
Martinus secundus papa natione gallus vide folio CLXXI
Martin⁹ .iij. papa pria roman⁹ CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CCXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CCXXXVIII
Martinus ficinus florentinus vir excellentissimi ingenii CCLVI
Martirilogiũ quis cõscripsit vide CLXVI
Martin⁹ scotus cisterciensis frater CCXIIII
Masilia ciuitas a q̃ fuerit cõstructa LXI
Massageta gens que sit vide CCLXXX
Mathan filius eleazari LXXXI
Mathe⁹ siluatic⁹ medic⁹ doct⁹ CCXXIIII
Matheus apl's a thelonio vocat⁹ CVII
Matheol⁹ perusinus medicus recommendat⁹. folio CCLII
Matheus palmerius natione florentinus philosophus CCXLVI
Mathias hungarie rex ɔpugnator contra turchos acerrimus CCLII τ LIII
Mathias apl's natiõe bethlamites CVII
Mrimonia ɔtrahere docuit iupiter atticos. vide folio XXIIII
Mathildis comitissa femĩa illustris CXIX
Mathusalẽ fuit fili⁹ enoch τ qñ sit natus X
Mauric⁹ ex thebea primicerius CXXIIII
Mauric⁹ impator tiberij gener CXLIX
Mauric⁹ imperator cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maur⁹ monach⁹ bti bñdicti discipl's CXLVI
Maumetus turchor dux vnde duxit origines. et quõ sit mortuus CLVI
Maximilian⁹ eps τ martir CXXVI
Maximiliã. austrie dux friderici impatoris tercij filius elect⁹ ẽ romanor rex CCLVIII
Maxim⁹ τ claudi⁹ viri clarissimi CXXIIII
Maximin⁹ impator vir magn⁹ CXIX
Maxẽci⁹ ipator ɔsecutor xpianor CXXVII
Et fuit magus maximus
Medicinã primo inuenit appollo XXVIII
Medici fuere Anaximander τ Anaximenes LXVIII
Medicinã lõge pditã yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medic⁹ optim⁹ fuit erasistrat⁹ LXXXII
Medic⁹ pmaxim⁹ fuit ṽgili⁹ maro XCII
Medic⁹ fuit adrianus impator CXII
Medicus doctissimus fuit galienus τ quõ cõmedit vide CXIII
Medic⁹ maxi⁹ fuit alexãd lithos CXXXVI
Medic⁹ rasis τ ysaac CXCII τ XCIII
Medicus pmaximus fuit thadeus florentinus vide CXVIII
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio CCXCI
Mediolanensium primus dux fuit iohãnes galeacius CCXXXV
Mediolanensium dux quartus fuit franciscus Sfortia CCXLVIII
Medor regnũ qñ defec LXIII τ LXVIII
Mediolanũ ciuitas a q̃ fuerit ɔdita LXXII
Medicus fuit diascorides CVII
Melcha filia arã fuit vxor nachor XXI

Melchisedech condidit post diluuiū ir'lm. XV
Melchisedech rex salem obtulit abrahe panē et vinum XXI
Mellis vsū colligendi inuenit abderas rex crete XXXIIII
Melissus phūs parmenidis auditor LXXII
Melico sardensis epūs CXIII
Menelaus male intrauit pōtificiū LXXVII
Menander poeta comicus LXXX
Menna miles egipcius CXXVII
Menacus ethruscus vir celeberrimus vide folio CXX
Merarij fuit pontifex XXV
Mensa moysi quō fuit figurata XXXI
Mercurius vir multarum arcium deo interpres claruit XXVIII
Merlinus anglicus vates insignis. vide folio CXXXVIII
Messaraym tercius fili⁹ chā a quo fuere egyptij. et habuit q̄nq̄ filios XIIII et XV
Mesram tercius filius cham ꝑtulit ex se nationes septem XIIII
Mesraym quartus filius aram a quo meones vide XVI
Metis vrbs vnde duxit originē CX
Methodius episcopus et martyr CXXIIII
Michaelis archangeli reuelatio CXLI
Michaelis archangeli apparitio vide folio CLXXIII
Michael constantinopolitanus imperator vide folio CLXVI
Michael de cesena ordinis minorum minister vide CCXXVII
Micheas propheta arguit achab. XLIX
Micheas sextus ꝓpheta de duodecim prophetis LIII
Miliaria quot sunt a terra vsq̄ ad lunam et a luna usq̄ ad mercurium etc. vide folio VI
Milites templarios statuit extinguere philippus rex CCXVIII
Minerua mulier famosissima creditur a grecis ex iouis cerebro genita XXVIII
Minucius felix rome causidicus CXVII
Miracula plura facta sunt illis temporibus vide folio CLXX
Miracula claruerunt illis diebus CLXXIII
Mirabilia facta sunt annis ill' CCVIII et IX
Miracula plura illuxerunt pluribus temporibus CCLVII
Missam vnam dicere in die statuit papa alexander primus CXI
Missas tres in natali dn̄i dicendum statuit papa thelesphorus CXI
Missam primo instituit iacobus frater domini vide CII
Mitridates rex viginti duabus imperauit linguis LXXXVII
Moabite veniunt a moab XXI
Moyses fuit natus illis temporibus vide folio XXVIII
Moyses summus ꝓphetaꝝ cui dn̄s in igne apparuit claruit istis temporib⁹ XXIX
Moyses frater aaron duxit filios israhel p̄ mare rubrum et dedit illis legem XXX
Monstruosi homines quando sunt facti vide folio XI et XII
Manasses filius ezechie rex fuit iuda et malus s̄ tn̄ penituit LIII
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide folio LXXXIIII
Montan⁹ fuit maximus hereticus CXIIII
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de ipa pulchra CXVI
Monachos compulit militare Ualens imperator CXXXII
Monica fuit mater beati Augustini. vide folio CXXXVI
Monacha fuit eufrosina in habitu virili vide folio CXXXVI
Monach⁹ fuit adeodat⁹ an̄ pōtificatū CLIII
Monachi facti sunt quidam reges bulgarie et dalmacie CLXXI
Monasterium gigniacum et cluniacum vide folio CLXXIII
Monstrū apparuit in vasconia CLXXXII
Monasterium fontis salutis quis primo instituerit vide CXCVIII
Monstrum fuit enixum in sweuia tribus istis vide CCXVII
Monstruꝫ fuit exortum ex consobrina martini pape CCVII
Montes ceciderunt illis temporibus in multis locis et plures oppresserunt homines. vide folio CCXII
Monacū vrbs bauarie qn̄ cepit iītū CCXXV
Monasteria plura sunt reformata temporibus istis CCXXXIX
Monstrum satis horrenduꝫ nascebatur hac tē pestate CCLV
Morti se tradidit codrus rex vt populū suū liberaret XLIIII
Mortuus est p̄ gaudio sophocles LXXII
Morauia prouincia describit CCLXXIX
Mors ē certissima ex multis causis CCLXIII
Mosoch sextus filius iaphet a quo capadoces XVI
Moth iudex populi israhel vtraq̄ manu vtebatur p̄ dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amazonum. vide XVIII
Mulieres attici habebant cōmunes et non colebant matrimonia XXIIII
Mulieres spartane magis laborant palestris q̄ fertilitate filioꝝ XXVIII
Mulieres scitice ferocissime sunt et dira gessere bella XXVIII
Mulierum capillis aquileyenses funes fecerūt ad sagittandum contra maximinos LI
Mulier athalia filia achab occidit om̄e semen regium LII
Mulieres ducere sine dote docuit licurgus et quare vide LII
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide folio LXX
Mulieres romane multos veneno peremerunt vide LXXVI
Mulieres sese et res suas igni tradiderunt vide folio LXXXV

Mulieres pugnauerunt contra romanos. vide folio LXXXV
Mulier vt ingrederet velata templū statuit papa linus CV
Muliebri habitu fuit indutus sardanapallus ꝛ totus lubricus LV
Mulier fuit papa iohannes anglicus vide folio CLXIX
Mulier quedā peperit leonem visu mirabilem folio CCXVII
Mundi creatio cōsideraf scōm diuersos diuersimode folio I
Mundus est quadruplex I
Mundus non est ꝑpetuus sed transibit vide folio CCLXII
Mures deuorauerunt episcopum maguntinus folio CCLXXXII
Musicam inuenit Tubal filius lamech vide folio X
Musicus optimus fuit Pitagoras. vide folio LXI
Musicus fuit ꝛ gwido laude dignus vide folio CLXXXIX
Jason in qua mundi etate ipe claruit XXX
Naasim rex sirie vastauit iudam L
Naaman princeps militie regis syrie leprosus mittitur ad regem ꝛc̄ LIII
Naboth israhelites ꝓpter vineam quā habuit achab ꝓcurauit illi mortem L
Nabuchodonosor rex fuit Babilonie vide folio LXII
Nabuchodonosor fili⁹ fuit nabuchodonosor magni LXIII
Nationes gentium ex filijs noe sunt exorte folio XIIII
Nachor de melcha octo genuit filios. vide folio XX
Nachor fuit filius saruth XXI
Nadab rex israhel fecit malū sicut ꝛ pater eius ieroboam XLVIII
Narcissus iherosolimorum patriarcha vide folio CXVI
Narses enuchus iustiniani CXLV
Nascitur dn̄s noster ihesus xp̄s vide quo anno ꝛc̄. folio XCV
Natus quomodo sit heinricus tercius imperator CLXXXIX
Naum septimus est propheta de duodecim ꝓphetis LIII
Neapolis vrbs a quo fuerit condita. vide folio XLII
Neemias fuit pincerna regis persarum vide folio LXIX
Nemroth filius chus gigas ꝛ primus tirann⁹ folio XIIII
Nemroth primo regnauit in babilonia vide folio XVII ꝛ XVIII
Memphis nunc chairim dicta a quo fuerit condita XXII
Nero priuignus sext⁹ ro. imꝑator CIII
Nere⁹ Achilleus martires CVII
Nerua. xiij. romanoꝝ imꝑator CIX
Nestor heresiarcha eps cōstātinopolitanus folio CXXXVI
Neuius poeta comicus fuit LXXXIIII
Nicolaitarum heresis vnde veniebat vide folio CIII
Nicomedis ꝛ romanus presbiter passi sunt folio CVIII
Nicolaus epūs ciuis patere vrbis licie vide folio CXXXII
Nicephorus patricius imperator CLXVI
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio CLXX
Nicolaus papa secundus natione allobrogus folio CXCI
Nicena vrbs quomodo sit ornata. vide folio CXCIIII
Nicolaus tercius papa patria romanus vide folio CCXVI
Nicolaus quartus papa natione picenus vide folio CCXVIII
Nicolaus de neapoli iurisconsultus. vide folio CCXX
Nicolaus de lira ordinis minorum theologus reputatus CCXXI
Nicolaus florentinus medicus recommendatus CCXXXVI
Nicolaus euboicus sagundinus epūs vir prudens CCXLV
Nicolaus de tolleto ordinis heremitaꝝ scti augustini pater CCXLVI
Nicolaus papa quintus humili loco ꝛ familia natus folio CCXLVI
Nicolaus de cusa romane ecclesie cardialis folio CCLII
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide folio CCLII
Niclaßhausen in oppido francie orietalis quidam seductor fuit igne concrematus vide folio CCLV
Nigra legio iussu imperatoris Friderici tercij diuersis mortis generibus fuit tradita vide folio CCLVIII
Niniue ciuitatem edificauit assur XV
Ninus fuit secundus rex assiriorum. vide folio XVII
Ninus ampliauit ciuitatem niniue. vide folio XVII ꝛ XX
Ninia fuit quartus rex assiriorum XXV
Nysse ciuitatis terre ac populi illius descriptio folio CLXXXII
Nobilitas quibus temporib⁹ fuerit instituta ꝛ quare XX
Nobiles. imperatores. reges ꝛ principes quare sunt inuenti CLXXVIII
Noema filia lamech artem texture inuenit. vide folio X
Noe filius lamech inuenit gratiam coram domino XI
Noe dicif inuenisse agriculturam cum animalibus XIIII
Noemi fuit vxor elimelech XL
Nomina hominum monstruosorum que sint.

folio XI ꝛ XII
Nomina prouinciarum partis Asie. vide folio XIII
Nomina prouincie partis europe XIIII
Nomen pape incipiebatur immutari tempore sergij pape secundi CLXIX
Norici qui dicantur vel quis dicatur populus noricus vide folio XCVII C CLII et CCLXXXVI
Norica superior nunc austria est CXL
Normanni acceperunt fidem illis temporibus vide CLXXII
Normannia vnde accepit nomen CLXXII
Noruegia regio describitur CCLXXXII
Nubes densissime apparuerunt inter florentiam ꝛ senam que homines ꝛ iumenta rapuerunt CCXCIII
Numitor rex italie fuit a fratre suo de regno eiectus LIII
Nuptias christianorum publice fieri hormista papa instituit CXLII
Nurmberga vrbs vnde duxit originem vide folio C
Nurmbergam vrbem expugnauit heinricus quintus CXCVII
Obeth fuit de tribu iuda folio XLII
Ochosias rex israhel misit ad Beelzebub deum accaron ad consulendum folio XLIX
Ochosias filius regis ioram octauus regum iuda malum fecit coram domino LII
Occisi sunt vna die de iuda centū viginti milia et ducenta milia puerorum LV
Occisus est a filijs suis rex sennacherib vide folio LV
Oculorum priuationem ꝓpter adulterium zaleucus statuit LX
Oculos sibiipsi eripuit democritus vt liberius vacaret philosophie LXX
Occidit seipsum empedocles quia animam credidit immortalem LXXI
Ochus duodecimus rex persarum erat vide folio LXXII
Octauianus augustus patre octauiano senatore genitus XCIII
Occidit seipsam sophonia propter seruandam castitatem CXXVIII
Odoacer ꝛ theodricus reges magna habuerunt prelia in italia CXLI
Odo fuit primus pater cluniacensium vide folio CLXXV
Odilo abbas cluniacensis CLXXXI
Odo episcopus canthuariensis CLXXXII
Odefredus doctor celeberrimus. vide in folio CCXI ꝛ XIIII
Odericus vir sanctus de ordine minorum folio CCXXVIII
Olei vsum Minerua primo inuenit vide folio XXVIII
Olimpias prima quando fuerit instituta. et a quibus. ꝛ quid significet LIIII
Olda prophetissa prophetauit euersionē iherusalem ꝛ captiuitatem populi. vide folio LV
Olimpias fuit mater alexandri ꝛ occisa vide folio LXXVI
Oldradus doctor legum optimus. vide folio CCXXVII
Omagirus primo boues ad aratrum iunxit folio XXVIII
Onyas filius Jadi pontifex fuit. vide folio LXXV
Onyas filius symonis summus pontifex vide folio LXXVII
Onias fuit summus pontifex LXXIX
Onias pius summus pontifex fuit. vide folio LXXIX
Opera dierum creationis II III IIII et V
Opilius macrinus imperator CXVII
Opida quedam in sueuia superiori facta sunt ciuitates CXVII
Orbis ver circulus terre quis sit vide folio XII ꝛ XIII
Oratio ezechie ꝛ ysaie quid effecerit. vide folio LV
Origenis magni pater fuit Leonides vide folio CXVI
Origenes presbiter ecclesie alexandrine omnium theologorum sui temporis princeps folio CXVII
Ordines per interualla conferendos ꝛ quibus conferri possint vide CXXXI
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide folio CXXXII
Ordo cruciferorum hic fuit restitutus. vide folio CCVII
Ordinari non debent in clerum aliquo carētes membro statuit papa Anastasius. vide folio CXXXIII
Orosius fuit discipulus Augustini. vide folio CXXXVIII
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide folio CXLIIII
Ordo vallis vmbrose quando ꝛ per quem fuerit institutus CXC
Ordo grandimōtensis hic habuit initium folio CXCII
Ordo canonicorum regularium hic floruit vide folio CXCIII
Ordo carthusiensium a brunone sumpsit initium CXCIIII
Ordo cistertiensis hic habuit principium vide folio CXCV
Ordo templariorum militum habuit hic initium CXCVII
Ordo heremitarum sancti augustini hic incepit CCIII
Ordo humiliatorum hic sumpsit initium vide folio CCV
Ordo predicatorum ꝛ minorum illis temporibus instituitur CCIX
Ordo cluniacensium quando incepit. vide folio CLXXV
Ordo fratrum theutonicorum illis temporibus

habuit ortum CCX
Oratio sub his verbis. Dulce nomen domini nostri Jhesu christi &c. cuius sit virtutis vide CCXV
Ordo carmelitarum hic initium habuit vide folio CCVII
Orientalia loca sunt per soldanus oppressa folio CCXIX
Ordo celestinorum hic sumpsit initium vide folio CCXIX
Ordo seruorum sumpsit hic principium. vide folio CCXIX
Ordo templariorum est illis temporibus extinctus CCXXI & XXII
Ordinis rhodiorum militum principium vide folio CCXXIII
Ordo militum ihesu christi hic incepit vide folio CCXXVI
Ordo Jniesuatorum hic habuit initium folio CCXXXI
Ordo nouus canonicorum regularium floruit illis temporibus CCXXXI
Ordo sancte brigide hic sumpsit initium. vide folio CCXXXII
Ordo monachorum alborum montis oliueti hic cepit inicium CCXXXVII
Ordo nouus mendicantium sub titulo beati Augustini hic inceptus est CCXXXVII
Ordo nouus canonicorum regularium & congregatio sancte iuliane cepit initium vide folio CCXXXIX
OSy sacerdos fuit de semine Aaron. vide folio XXXVII
Ossa Joseph ex egypto in iudeam per hebreos sunt translata XXVII
Osee propheta primus de duodecim mittitur contra decem tribus LII
Osias filius amasie regis fuit duodicimus regum iuda LV
Os inferni absorbuit marcum thurcium. vide folio LXX
Ossa helizei sunt translata in alexandriam vide folio CXLI
Oswaldus rex normannorum erat. vide folio CLIIII
OThoniel iudex populi israhel redarguit populum super mala sua XXX
Otto octauus romanorum imperator. vide folio CVI
Ottilie pater quis fuerit CXXXIX
Othmarus abbas vir sanctus CLXII
Otto dux saxonum recusabat imperium. vide folio CLXXIIII
Otto primus rex romanorum CLXXVII LXXVIII & LXXIX
Otto secundus primi ottonis filius imperator. folio CLXXXI
Otto tercius secundi ottonis filius imperator folio CLXXXI
Otto episcopus bambergensis fuit & sueuus. folio CXCVIII
Otto quartus imperator dux saxonie erat. folio CCVII
Otthomannus princeps fuit turchorum. vide folio CCXXVIII
Ozee fuit vltimus rex israhel. & translatus est israhel in assirios. LIII
PAcem dari populo leo secundus papa statuit vide folio CLVI
Pacificati sunt lodouicus imperator & andalisius dux beneuentanus CLXXI
Paduam vrbem eccellinus valde oppressit. vide folio CCXIII
Palestini vnde sint exorti XIIII
Palleum ab ecclesia archiepiscopum non redimere statuit papa leo secundus CLVI
Palatini principes vnde traxerunt ab illo tempore originem vide folio CCXXV
Pallei libellum confecit Johannes papa quintus vide folio CLVI
Pamphilus presbiter fuit grecus. vide in folio CXXVI
Panes facere & fruges molere docuit ceres folio XXV
Panes facere & semina terre cõmittere docuit & ysis egyptios XXIX
Panecius philozophus claruit illis temporibus. folio LXXXII
Panthalion vir fuit illustris CCXXV
Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide folio CXXXVIII
Paphlagonia venit a riphat filio Gomer folio XVI
Papia ciuitas vnde traxit originem. vide folio LXXIIII
Papias iheropolitanus episcopus. vide folio CXII
Paphuncius abbas fuit CXXXIII
Pape electionem quomodo statuerit constantinus CLVI
Pape siue pontifices romani illis temporibus a vestigijs sancti petri maxime discesserant. folio CLXXIII
Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus templi CLXXIII
Pape electio multa mala intulit rome his temporibus propterea fuit translata ad imperatores CLXXVIII
Papa Johannes quindecimus cepit elargiri amicis suis bona ecclesie sic & modo faciunt pape CLXXX
Papa fuit creatus clemens episcopus bambergensis vide folio CLXXXVIII & LXXXIX
Papa eligebatur episcopus eystetensis. vide folio CXCI
Papa excommunicauit heinricum quartũ imperatorem CXCII
Papa gibertus creatur per imperatorem heinricum quartum in germania CXCII et XCIII
Papatum curauit emere felix quintus alias amedeus vocitatus CCXLIIII
Paradisus quatuor habet flumina VII
Paradisus in quo loco sit & quis illius decor.

vide folio VIII ⁊ XIII
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris folio XXXVII
Parisius regia ⁊ inclita vrbs post Troyanum excidium habuit initium XXXIX
Paſcalis papa primus patria romanus. vide folio CLXVII
Paſcalis ſecundus papa natione ytalus. vide folio CXCVI
Patauina vrbs a quo fuerit condita vide in folio XLIIII
Patrinum vnum ſolum habere in baptiſmo ſtatuit papa higinus CXI
Patricius epiſcopus inſulam hibernie ad fidē conuertit CXLV
Patauia vrbs quomodo fuerit decorata vide folio CXCIX Et quis edificauerit eã folio CCLXXXV
Patauium ciuitas magne potentie venit i manus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit ariſtides philoſophus vt ſumptu ſuo ad ſepulturam nequiuit efferri. vide folio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide folio LXXI
Pauli apoſtoli vita ⁊ conuerſio que fuerit vide folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide folio CIIII
Paulus patauinus vir permultum doctus folio CXVII
Paulus ſamoſatenus epiſcopus. vide in folio CXXII
Paulus primus heremita apud inferiores thebaidam CXXXI
Paula matrona romana ⁊ iheronimi diſcipula CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus venetus theologorum ⁊ philoſophorum princeps CCXXXVII
Paulus ſecundus papa patria venetus. vide folio CCL
PEcunias erogauit aliis imperator Sigiſmundus CCXL
Pediculi vermes corroſerunt corpꝰ Arnolphi imperatoris CCLXXIII
Pelagius monachus ⁊ peſſimus hereſiarcha vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus folio CXLVI
Pelagius ſecundus papa patria romanus folio CXLVI
Peruſia vrbs a quibus fuerit condita vide folio XLVIII
Periander corinthus philoſophus ſeptimus de ſeptem ſapientibus LIX
Perſarum regnum quando cepit initium vide folio LXVIII
Perſarum regio vbi ſit ⁊ vnde habeat nomen vide folio LXVIII
Perſis ſecundus fuit octauus rex perſarum folio LXXII
Permenides fugit hominum conſortia vide folio LXXII
Perſecutio prima chriſtianorum quando incepit CIIII
Perſius flaccus aulus CV
Perſecutio ſecunda chriſtianorum fuit. vide folio CVIII
Perſecutio tercia chriſtifidelium habuit initiũ folio CX
Perſecutio quarta eccleſie fuit tempore marci. folio CXII
Perſecutio chriſtianorum quinta iuſſu ſeueri imperatoris CXVI
Perpetua ⁊ felicitas virgines ſancte CXVI
Perſecutio eccleſie ſexta poſt neronē mouit imperator maximinus CXIX
Perſecutio eccleſie ſeptima poſt neronem fuit. folio CXX
Perſecutio xpianorum octaua fuit iuſſu valerii vide CXXI
Perſecutio chriſtianorum nona iuſſu aureliani vide CXXII
Perſecutio in chriſtianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta eſt illis temporibus CCXIIII
Peregrinatio ⁊ hominum concurſus fuit illis temporibus in niclaßhauſen CCLV
Peſtis permaxima fuit iſtis temporibus vide folio CXXI
Peſtilentia magna agebat̃ ⁊ iſtis temporibus vide CL
Peſtis permaxima iſtis diebus fuit per totam ytaliam CCXXVIII
Peſtis fuit ⁊ aliis temporibus CCXXX
Peſtis ingens orta fuit temporibus iſtis vide folio CCXLVIII
Peſtis alia fuit ex ſolis eclipſi iudicata vide folio CCLV
Petrus primus papa apoſtolorum princeps. vide CII
Petrus apoſtolus quando fuerit crucifixus folio CIIII
Petronella virgo filia petri apoſtoli CVII
Petrus damianus doctor CXCII
Petrus alphonſus vir ſanctus antea fuit iudeꝰ vide folio CXCVIII
Petrus lombardus pariſienſis epiſcopus folio CCI
Petrus comeſtor floruit hoc tempore vide folio CCI
Petrus nouus martir ordinis predicatorũ folio CCXIII
Petrus de bellapartita doctor iuris vide in folio CCXX
Petrus de albano conſiliarius. medicus. vide folio CCXXIIII
Petrus vergerius orator eruditiſſimus vide in folio CCXLIIII
PHaleg filius heber eius tempore orta fuit confuſio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex egipti iuſſit pueros ſubmergi vide folio XXVII
Pharao bochoris rex egypti contradixit moyſi poſtea fuit in mari ſubmerſus. vide in fo-

lio XXVII
Phaceya regẽ israbel percussit phacee ꝛ regnauit post eum LIII
Phacee regem israbel percussit ozee ꝛ regnauit pro eo LIII
Phaleris agrigentinus tyrannus ꝛ orator floruit illis temporibus LVI
Phariseorum secta quando habuit initium vide folio LXXXVIII Et folio XCVI Et qui dicebantur pharisei ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltauit Joseph propter somniorum interpretationem. vide folio XXVII
Pheldas fuit septimus filius nachor vide folio XX
Phenenna fuit vxor helchane patris samuelis. vide XLI
Pherecides philosophus scripsit de natura et dijs LXI
Philistei vnde sint exorti vide XIIII
Philistijm fuere a tusim filio messaraym. vide folio XIIII
Phinees sacerdos filius eleazari percussit vnũ ex filijs israbel fornicantem ad mortem vide folio XXXVII
Phisicus maximus fuit mercurius vide in folio XXVIII
Phinees sacerdos populi israbel. vide in folio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctissimus folio LXXXV
Philo iudeus vir quidem disertissimus ꝛ a petro ad fidem conuersus XCVII
Philippus apostolus domini cruci est affixus folio CV
Philippus imperator cum filio suo Philippo imperauit CXIX
Philippus bardanus imperator erat vide folio CLXI
Philippus rex francorum iherusalem impugnauit CCIIII
Philippus imperator frater heinrici imperatoris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in folio CCXV
Philippus rex francorum iste fuit. vide in folio CCXVIII
Philippus rex francie commisit bellum atrocissimum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Constantinopolitanus vide folio CXLIX
Phoroneus primus in grecia leges instituit. folio XXIX
Phrisia regio describitur CCLXXXIII
Phuth secundus filius cham a quo fuere phutenses XIIII
Phul fuit rex assiriorum maxime conturbauit terram LV
Picus saturni filius primus rex laurentum fuit ꝛ bellator egregius XXXV
Pictor fuit zeusis heracleotes LXXI
Picturam primo studuit Plato. vide in folio LXXIII
Pipinus austrie vel austerie dux. vide in folio CLVIII
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex francie ꝛ burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum ꝛ carolomannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius ꝛ italie rex. vide lio CLXVIII
Pisa vrbs vnde cepit originem. vide in folio XLV
Pistori seruiuit plauto LXXXIIII
Piscis quidem captus fuit effigiem leonis habens CCXVII
Pisanus bartholomeus iuris doctor. vide folio CCXXVIII
Pise ciuitas venit in manus Florentinorum vide folio CCXXXVII
Pitacus fuit quartus de septem sapientibus vide folio LIX
Pitagoras philosophus fuit ꝛ musicus. vide folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa secundus natione italus vide in folio CCL
Plato philosophus clarissimus floruit istis temporibus LXXIII
Platina historicus abbreuiator apostolicus. vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIIII
Plinius secundus nouocomensis philosophus orator ꝛ historicus CXI
Plotinus philosophus platonis discipulus. vide LXXIIII
Plutharchus phũs et historicus eloquentissimus CXI
Pluuia raro habetur in Egypto. vide in folio XVIII
Poggius Florentinus orator facundissimus claruit CCXLII
Policarpus iohannis apostoli discipulus folio CXIIII
Polonia Sarmatica describitur. vide in folio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanorum imperator vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide folio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerson. Inde Caath ꝛc. XXV
Pontifex fuit Aaron ꝛ eius filius eleazar vide folio XXIX
Pontifices in israbel fuerunt tanq̃ reges vide folio LXIIII
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus vide XCV
Pontifices Judeorum qui fuere. vide in folio XCVI
Poncianus papa natione romanus. vide in folio CXVI
Poncion martir in vtero matris deo fuit electus vide CXIX
Popilia virgo vestalis LXIX
Porcella quedam enixa est caput hominis habens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
Portugalia regio que sit et qui principes illius vide CCXC
Porphirius atheniensis philozophus vide in folio CXVIII
Postumus consul fuit romanus. vide in folio LXIX
Possidonius philozophus stoicus vide in folio LXXXII
Praxedis virgo sanctissima. vide in folio CXIIII
Praga ciuitas in bohemia quando habuit initium CCXXIX
Praga olim erat subiecta episcopo magūtino vide CCXXIX
Precepta sunt triplicia moralia scilicet. iudicialia et cerimonialia XXX
Presides syrie qui fuerunt LXXXVII
Predia et fundos recepit ecclesia ex concessione vrbani pape primi CXVI
Prelatus aput indos communiter dicitur presbiter iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt temporibus istis vide in folio CXCVIII
Primus et felicianus romani viri religiosi vide folio CXXVI
Priscianus grammaticus eruditissimus vide in folio CXLIIII
Principes quando possint facilius saluari vide folio CCXLIIII
Prouincie in affrica que sint XIIII
Prouincie europe que sint XIIII
Prouincie asie que sint XIII
Prouincie gentium habent sua vocabula ex filiis noe XIIII et XV
Prometherus vir accutissimi ingenii formauit simulachra hominum de terra quasi viua vide folio XXVIII
Prophetauerunt Gath Nathan et asaph tempore dauid XLVII
Propheta semeias prophetauit illis temporibus XLVIII
Propheta abdo prophetauit contra vitulos aureos XLVIII
Prophetauerunt isti tres Hieu Eliezer et Oziel cum Asaria regibus Iuda. vide in folio XLIX
Propheta anani increpauit asa regem iudeorū vide XLIX
Prochas siluius filius auentini rex fuit ytalie folio LIII
Prodigia multa facta sunt anteq̄ fierent romanorum grauia bella LXXXV
Prodigia in christi natiuitate multa sunt visa vide XCIII
Procuratores Iudee qui fuerant XCV
Processus et martinianus romani milites vide folio CVII
Probus romanorum imperator vir conspicuus vide CXXIII
Proba mulier adelphi consulis romani vxor. vide CXXXVI
Prodigia multa apparuerunt illis temporibus futura mala significantia vide in fo. CLI et CLXXIX
Item et alia prodigia temporibus istis vide folio CLXXXVI
Prodigia similiter claruerunt istis diebus vide folio CCIII
Prophetizantes sepe sunt decepti. vide in folio CCXXXIIII
Prodigia illuxerunt istis temporibus mala futura indicabant CCL
Prudentius poeta vir christianus. vide in folio CXXXIIII
Prussia per que media venit ad fratres theutonicorum CCIX
Prussia prouincia describitur CCLXXXI
Psalmos alternis vicibus decantandos papa damasus statuit CXXXI
Ptolomeus lagi fuit filius et post alexādrū magnum primus rex in egypto vide in folio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vide folio LXXVI
Ptolomeus philodelphicus rex egypti fuit. vide folio LXXVI
Ptolomeus philopator quartus rex egypti vide folio LXXVIII
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in folio LXXX
Ptolomeus philometor rex egypti vide in folio LXXX
Ptolomeus euergetes Phiston siue Sother. Alexander reges egypti LXXXII
Ptolomeus dionisius filius aristoboli vide in folio LXXXIX
Ptolomeus philozophus et insignis astrologus vide in folio CXIIII
Pugna est commissa in ecclesia maguntina vide in folio CLXXXIX
Puluinaria primo inuenit sardanapallus rex assiriorum LV
Pullus gallie quadrupes natus est vide in folio CXCVIII
Pueri mittebantur cum suis patribus per romanos ad consilium senatus LXXVI
Quadrigam inuenit prim⁹ in grecia ericthonius athenienfium princeps vide in folio XXXIIII
Quadratus atheniensium episcopus CXII
Quatuor coronati vide in folio CXXV
Questionem a nautis factam homerus non potuit exponere XLIII
Quintus turcius claruit illis temporibus. folio LXXVI
Quintus cincinacius dictator romanus. vide folio LXXVI
Quintus fabius consul romanus. vide in folio LXXXI
Quintilianus rhetor et philozophus celeberrimus vide CVI
Quirinus episcopus vir sanctus CXII
Quiricus romanus patricius et martir vide in

folio CXVIII
Quirinus romanus tribunus CXXII
Quintus gallus miles CXXVI
Quiriacus episcopus iherosolimitan⁹ vir sanctus CXXXII
Rabanus monachus natione germanus CLXIX
Rachel secūda filia laban vxor iacob diu sterilis tandem genuit duos filios folio XX
Racherius episcopus veronensis CLXXXII
Radegundis regina francie fuit CXLVIII
Ragusar rex babilonie LXV
Raphahel fulgosius iurisconsultus excellentissimus CCXLII
Raymundus generalis magister predicatorum vide CCXI
Raynerius pisanus ordinis predicatorum vir sanctus CCXXI
Rasis fuit medicus recommendatus. vide folio CXCIII
Ratispona ciuitas vnde cepit initium vide folio XCVII
Rauenna ciuitas a quo sit aucta. vide in folio CXLII
Rebecca fuit vxor Ysaac XX
Rechab de Jetro cognato moysi descendit ⁊ fuit conuersus ad iudaismum. vide in folio XXXIIII
Reformata sunt plura monasteria illis temporibus CCXXXIX
Regiones europe que sint XIII
Regum assiriorum cathalogus habetur. vide folio XVII
Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII
Regna plura erigebantur istis temporibus. regnum scilicet scitharum. masitagetarum. sichimorum. egiptiorum XVII
Regna inter cetera clariora sunt assiriorum ⁊ romanorum XVII
Regnum schitarum in regione septentrionali sumpsit initium XVIII
Regnum assirio⁊ qñ sumpsit initium. vide folio XVIII
Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII ⁊ XIX
Regine amazonum que fuerunt XIX
Regnum egiptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Soros XVIII
Regnum siciomorum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII
Regnum venit ad romanos a regno siciomorum XVIII
Regnum hispaniarum quando incepit vide folio XXIIII
Regnum bohemorum quando habuit initium. vide XXIIII
Regina assiriorum fuit Semiramis. que sub specie viri rexit XXV
Reges italie quando inceperunt regere. vide in folio XXXV
Regia tribus descendit a iuda filio Jacob vide folio XXV
Reges sichimorum qui fuere XXVI
Regnum Argiuorum siue grecorum quando habuit initium ⁊ quis in eo fuit primus rex vide XXVII ⁊ XXIX
Regnum lacedemoniorū illis temporibus oritur XL
Regnū chorinthio⁊ hic cepit initiū XL
Regnum sichimorum cessauit tempore heli sacerdotis XLII
Regnum athenienſium hic finitur XLIII
Regnum latinorum ⁊ italorum que sint XLV
Regio anglie que sit XLVI
Regina sabba prophetissa venit audire sapientiam salomonis XLVI
Regnum argiuorum accepit nomē ab argo ei⁹ rege quarto XXIX
Reges israhel vide plures XLVIII
Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX
Reges italie post siluium omnes dicebātur siluij XLIX
Reges sirie turbauerunt illis diebus reges israhel L
Regnum albanorum ⁊ italorum vnum est vide folio XLVI ⁊ LII
Regnum israhel valde fuit contritum sed p Jeroboam restitutum LII
Regnum israhel fuit istis temporibus sine rege vide LIII
Regnum israhel post ozee regem translatum ē in regnum assiriorum LIII
Regnum macedonum incepit temporib⁹ istis. et quis fuerit primus rex. qnti temporis durauit vide folijs LIII ⁊ LIIII
Regnum medorum a quo habuerit principius et ad que regna sit translatum LIIII
Regnum lidorum a quo habuit initium. qnti temporis durauerit vide ⁊ illius reges in folio LIIII
Regnum israhel cessauit illis temporibus. vide folio LV
Regnum iuda fuit isto tempore sine rege. vide folio LV ⁊ LX
Regnum latinorum siue albanorum hic perdit nomen ⁊ dicitur romanorum regnum. vide folio LVI
Regnū assiriorum hic defecit LXII
Regnum medorum quando defecit LXIII et LXVIII
Regnum persarum quando incepit LXVIII
Et quis fuit rex primus persarum ibidem.
Reges sirie qui fuerunt quando ⁊ habuit initium vide LXXV
Regna alexandri quomodo post mortem suam fuerunt diuisa LXXV ⁊ LXXVI
Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide folio LXXVI
Regnum sirie cessauit illis temporibus similiter ⁊ asie LXXXVII
Regnum egiptiorum quando sit euersum vide folio LXXXIX
Regnum ⁊ sacerdotium iudeorum quando sit

destructum XC
Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas diuisum XCVI
Regnum italicum a constantinopolitano iugo per longobardos est ablatum CXLVII
Et in eodem constituti sunt magistratus dicti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum duxit vxorem CL
Reges longobardorum qui fuerant CLV
Reges thuringie qui fuerant CLV
Regis bauarie filiam Justinianus imperator duxit vxorem CLVIII
Regnum theutonicorum dicebatur francia orientalis CLXXIII
Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
Reges quare sint inuenti CLXXVIII
Regnum tartharorum hic cepit initium vide i folio CCVII
Regni Carrariensium principium. vide in folio CCXXIIII
Regni Gonzagorum principium. vide in folio CCXXVII
Regni ottomannorum turchorum principium vide CCXXVIII
Religiosa stirps cepit initium istis temporib⁹ a recbab XXXIIII
Religio dealbatorum hic incepit quorum maximus fuit numerus in italia CCXXXV
Remus et Romulus fuerunt filij rhee. vide in folio LIII
Remus et Romulus quomodo fuerunt nati et enutriti LVI
Remigius episcopus ramensis CXL
Remigius episcopus antisiodorensis. vide in folio CLXXIII
Rhenenses germanie superioris populi sunt. vide CCLXXXVII
Reuocatio actuum priorum pontificum per successores incepit tempore Steffani sexti. vide folio CLXXII
Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tempore multa fuerunt destructa templa. vide in folio XVI
Rex Assiriorum primus fuit Belus. vide in folio XVII
Rex Assiriorum secundus fuit Ninus. vide in folio XVII
Rex primus scitharum fuit thanaus vide in folio XVIII
Rex assiriorum quartus fuit Ninia. et quintus fuit arius XXV
Rex primus Jtalie fuit ianus XXXV
Rex decimusseptimus et vltimus Atheniensium fuit Codrus XXVII et XLIIII
Rex primus lacedemoniorum fuit Euristeus. vide XL
Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
Rex albanorum fuit Astanius XLIII
Rex in israhel secundus fuit dauid. vide in folio XLVI
Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in lio XLVI et XLVII
Rex secundus Hebreorum fuit salomon. vide folio XLVI
Rex ytalie aremulus posuit presidium albanorum vbi nunc roma est LIII
Rex romanorum secundus fuit Numapompilius. vide et reges ceteros LVI
Rex primus babilonie fuit merodach. vide in folio LXII
Rex persarum vltimus fuit darius filius Arsani LXXII et LXXV
Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fecit prelia CLXXIIII
Rex anglorum siue brittannorum fuit Lucius vir sanctus CXV
Rex Gothorum radagasus italiam ferro et flamma vastabat et tandem captus fuit vide in folio CXXXV
Rex Uandalorum fuit Gensericus. vide in folio CXXXVII
Rex hunorum attila multas deuastauit regiones. dicebatque se dei flagellum. vide in folio CXXXVII
Rex vltimus ostrogothorum fuit Tottila et tandem in regem Gothorum constitutus. vide in folio CXLV
Rex visigothorum hermigildis fuit occisus propter fidem catholicam. vide folio CXLIX et L
Rex longobardorum multas italie obtinuit ciuitates. regem Francorum expulit. vide folio CL
Rex cretensis fuit saturnus pater Iouis. vide folio XXXV
Rex vltimus longobardorum Desiderius fuit folio CLXVI
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide i folio CLXXIII
Rex Francorum fuit Ludouic⁹ ex genere Caroli magni CLXXXI
Rex Francie nonus fuit Hugo. vide in folio CLXXXII
Rex hungarie Steffanus fuit vir sanctus. vide in folio CLXXXVIII
Rex primus iherosolime fuit Gotfredus. Et qui post eum vide in folio CXCVI XCVIII XCIX CCIII etc.
Rex fuit egipti saladinus vir magne prudencie vide in folio CCV
Rex sicilie fuit Mamfretus CCXIII
Jtem et Carolus CCXV et XVIII
Rex Francie fuit Ludouicus vir sanctus. vide in folio CCXII
Rex bohemie quando primo nomen regis acceperit CCXXIX
Richoldus dux Frisonum erat CLXII
Richardus de sancto victore vir sanctus vide i folio CC
Richardus imperator a quibusdam electus non tamen confirmatus CCXIIII
Richardus puer a iudeis martirisatus. vide in folio CCVII
Richardus de media villa doctor. vide in folio CCXXII
Riphat alias riphaa filius Gomer a quo fuere paphlagones XVI

Risit zoroastes philosophus die sue natiuita-
tis XXII
Roboam habuit vxores .xviij. cōcubinas .xxx
filios .xxviij. ⁊ falias .xl. fo. XLIX
Robertus rex francie CLXXXVIII
Robertus abbas vir sanctus CXCV
Robertus rex sicilie erat CCXXIII
Robertus rex apulie andream nepotem suum
in regnum instituit CCXXV
Robertus de licio ordinis minorum professor
vide CCLII
Rochus natione narbonensis christi confessor
vide CCXXVII
Rodium vrbem turchus cum exercitu suo pe-
tijt sed visionis miraculo est repulsus vide in
folio CCLVI
Rodis venit a dodamyn filio iauan vide in fo-
lio XVI
Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vi
de CLXVII
Roma est condita certo in loco vbi quondam
ytalus rex ciuitatē condiderit XXXIIII
Roma a quibus sit condita LVI et LVII
Romani regni principium quando fuerit. vide
in folio LVI
Romani consules quando inceperunt ⁊ quare
fuere ⁊ que illorum nomina LXIX
et LXXVI
Romani nouam instituerunt dignitatem dicta
tor appellatam LXIX Et nomina
ipsorum dictatorum LXXVI
Romani post consules elegerunt decemviros
qui totam regerent ciuitatem LXX
Romani fecerunt sibi leges .xij. tabularum vi-
de LXX Fecerunt ⁊ sibi tribunos ⁊ edi
les ibidem
Romani principes dicebantur cesares a Julio
deinde augusti ab augusto XCIII
Romanus miles ⁊ martyr CXXI
Romana res regebatur tribus imperatoribus
tempore magni constantini CXXIX
Deinde regebatur sub vno augusto ⁊ tribus
cesaribus ibidem
Romanum imperium quando fuit diuisum vi
de sub marciano CXXXVII
Romanum imperium multis priuabatur pro-
uincijs istis temporibus CXL
Romanus papa patria romanus. vide in fo-
lio CLXXII
Romam valde oppressit otto primus vt modi
um furfuris triginta aureis venundabatur.
vide CLXXVIII
Romani habuerunt quatuor gradꝰ maiorum
suorum. rex. dictator. imperator ⁊c. vide fo-
lio LXXXV
Romam ductus est in asino cum magno scan-
dalo Burdinus antipapa CXCVII
Romanum imperium non habuit imperatorē
ad aliquot tempus ex electorum discordia vi
de folio CCXII et XIII
Rotharis rex longobardorum CLV
Rudolphus rex ytalie dux burgūdie ⁊ franco-
rum rex CLXXVII
Rudolphus dux saxonie eligitur rex in forchē
vide CXCII
Rudolphus romanorum imperator electus vi
de folio CCXVI
Rudolphus imperator plures dedit libertati.
vide CCXVII
Ruffus miles clarissimus CXXVI
Ruffinus aquilegiensis presbiter. vide in fo-
lio CXXXVI
Rupertus episcopus ex regia stirpe francorū
ortus CLII
Rupertus bauarie dux imperator electus vide
in folio CCXXXVI
Russia prouincia ⁊ eius conditio describitur.
vide CCLXXX
Ruth fuit genere moabitides XL
Sabatha filius chus a quo
sabatheni XIIII
Sabaa filiꝰ regma a quo
arabes XIIII
Saba filius Chus a quo
sabei XIIII
Saba regina venit audire
sapientiam Salomonis vi
de in folio XLVI
Sabaudia regio vbi sit ⁊ quis gentis illius p̄
mus dux CCLXXXVII
Sabaudie principes dicebantur comites. sed
cesar Sigismundus fecit illos duces vide in
folio CCXLII
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in fo
lio LXV
Sabina illustrissima mulier CXII
Sabellius hereticus a quo sabelliani. vide in
folio CXXI
Sabbato iejunare statuit papa innocentius vi
de in folio CXXXIII
Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide
in folio CXLVIII
Sacerdos aaron quomodo fuerit vestitus. vi-
de in folio XXXIII
Sacerdotalis tribus descendit a leui vide in fo
lio XXV
Sacerdotium quando fuerit translatum a filijs
eleazar Heli primus de filijs Ithamar arri-
puit XL et XLI
Sacerdotium sibi vi vsurpauit Osias ⁊ adole
re voluit incensum LV
Saccum habuit ad panes Dyogenes. vide in
folio LXXIIII
Sacramento eukaristie quidaz non fecerunt re
uerentiam ideo perierunt in ponte. vide fo-
lio CCXVII
Sadoch de linea xp̄i erat LXV
Saducei qui dicebant XCVI
Saffeus decimusnonus rex assiriorum vide in
folio XXVIII
Sanguis christi effluxit ex quadaz christi yma
gine CLXVIII
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus
folio CLXXI ⁊ LXXXII
Sanguinis fons effluxit Genue futuras signi
ficans calamitatem CLXXVI
Sāguis pluit e celo illis tp̄ibus CXCVIII
Sali q̄ ē caynan filius arphaxat XVI

Salomon filius naason dux in tribu Juda. vide folio XXXIIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Bersabea vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in folio XLVI
Salmanasar rex assiriorum trãstulit israhel in assirios LV
Salon philosophus secundus de septem sapientibus dedit legem atheniensibus LIX
Salathiel fuit filius iecome LXIIII
Salustius romanus historicus ⁊ philosophus vide XCII
Saluator cum suis discipulis floruit vide in folio CI
Saltzburga ciuitas quando sit condita vide in folio CLII
Saltzburga quondam dicebatur Juuauia id ẽ helffenburg XCVII
Salue regina hermannus contractus composuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere sirie. vide folio XIIII
Sampson fuit vltimus rex in israhel XLI
Et quid mali philisteis fecerit vide ibidem.
Sacerdos sacerdos ⁊ propheta domini. iudex super israhel filius helchane XLI
Samaritani vnde dicantur LXXV
Sampson episcop⁹ dolensis claruit sanctitate vide CXLVIII
Sanctus. sanctus quis dicere statuit in missa. vide CXLI
Sãgar iudex populi israhel plures occidit philisteos vomere XXX
Sapho poetissa inuenit plectrum LXI et LXXI
Sarmatia venit ab astanes filio gomer vide folio XVI
Saruth fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in folio XXI
Sarraceni veniunt ab Agar inde. vide in folio XXI
Sardinia insula que sit XXXVIII
Sardanapallus rex assiriorum totus fuit lubricus habitu femineo indut⁹ LV
Sarracenos Constantinus quartus fecit imperio tributarios vide in folio CLVII et LVIII
Sarraceni temporibus istis vastarunt italiam. vide CLXXI
Sarraceni genuam obsidione pressam ceperũt vide CLXXVI
Saturnus pater Jouis rex Cretensis tempore ysaac regnauit XXXV
Saturninus presbiter et martyr. vide in folio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. ⁊ quare fuerit infestus dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie describitur CCLXXXII
Saxones contraxerunt amiciciam cum pipino rege Francie CLXV
Saxonicũ bellũ illis temporibus est commissum. ⁊ carolus magnus vicit ⁊ illos ad fidem duxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore reges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Heinricus primus CLXXIIII
Scauracius imperator fuit CLXVI
Scaligerorũ dominiũ principiũ CCXXIII
Scisma primũ romane ecclesie fuit CXVIII
Scisma secundum habuit ortum ab arrianis ⁊ fuit grauissimũ CXXXI
Scisma aliud fuit tempore bonifacij pape primi CXXXIII
Scisma quintũ fuit tempore simachi CXLII
Scisma decimum ⁊ vndecimum sustulit Otto primus CLXXIX
Scisma vigesimumprimũ fuit super paupertate ecclesie CCXXVI
Scisma vigesimumsecundum ⁊ omnium pessimum fuit CCXXXII
Scisma illud durauit ad. xxiij. annos. an scilicet papa esset supra concilium CCXLII
Scipio affricanus alterius scipionis filius vide folio LXXXIIII
Scipio iunior affrican⁹ vir p̃clarus apud romanos LXXXV
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in folio CXII
Sclaui sumpserunt originẽ ex bohemis ⁊ germanis CLXXI
Schlesia prouincia describitur CCLXXIX
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt hastas. vide folio LVI
Scolastica germana sancti Benedicti. vide in folio CXLIIII
Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scotus doctor subtilis ordinis minorum folio CCXXI
Scolas arcium liberalium in praga erexit Carolus quartus CCXXIX
Scotia prouincia q̃ sit vide CCLXXXIX
Scotia insula que sit XLVI
Sebaldus confessor dignissimus. vide in folio CLXII
Secundus atheniensis philosophus. vide in folio CXIII
Seductor quidam dixit se imperatorem fridericum qui quondam fuit perditus. vide folio CCXX
Seductus est rex Jonas blandicijs magnatorum LIII
Sedechias fuit tercius filius Josie ⁊ vltimus regum iuda ⁊ iherusalem LX
Sella fuit secunda vxor Lamech. vide in folio X
Sellum rex fuit israhel ⁊ statim occisus vide in folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus iners rex Syrie erat. vide in folio LXXIX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
Seleucus cerannes rex sirie LXXIX
Sem primus filius noe quinqz protulit filios e quibus quinqz prodiere gentes. vide in folio XV
Semiramis regina assiriorum fuit. vide in folio XXV
Sennacherib rex assiriorum a filijs suis est occisus vide LV
Senatores romulus instituit LVI
Sena vrbs a quo fuerit condita LXXX
Seneca stoicus philosophus neronis imperatoris preceptor vide CV
Septem sapientes qui sint τ quid docuerant. vide LIX τ LX
Septuaginta interpretes quomodo legem interpretabantur LXXVII
Sepeliebatur viua minucia virgo propter incestum. Similiter τ Caprونia LXXX
Septem dormientes floruerunt illis temporibus CXIX et apparuerunt iterum vide CXXXVIII
Sepulchrum domini fedatum fuit a rossonis. vide CCXII
Sequentiam sanctispiritus assit nobis gratia τc. Robert⁹ rex composuit CLXXXVIII
Serapis fuit tercius rex argiuorum siue grecorum vide XXIX
Seruius tulius romanorum rex. vide LXV
Serpens mire magnitudinis fuit occisus vide folio LXXXI
Serapion patria alexandrinus vir sanctus. vide in folio CXX
Seraphia anthiocena virgo sancta. vide in folio CXII
Sergius τ Bachus viri nobilissimi vide in folio CXXV
Sergius papa natione syrus CLVII
Sergius secundus papa patria romanus vide in folio CLXIX
Sergius tercius papa natione romanus. vide folio CLXXIII
Sergius quartus papa patria romanus. vide folio CLXXXV
Seth tercius filius Ade τ Eue. vide in folio IX
Seuerus romanorum imperator. vide in folio CXV
Seuerus τ maximianus imperatores vide in folio CXXV
Seuerus episcopus Treuerensis. vide in folio CXLIII
Seuerinus primus papa patria romanus vide in folio CL
Sextilia virgo de incestu conuicta τ est viua sepulta LXXVIII
Sextus dominicus caluinus consul romanus vide LXXXV
Sextum librum decretaliuz bonifacius octau⁹ fieri statuit CCXIX
Sibille omnes femine vates a veteribus appellabantur. vide τ nomina sibillarum in folio XXXV
Sibilla eritrea floruit temporibus istis religiosis vestibus induta LVI
Sibilla helespontina claruit istis temporibus vide LXIIII
Sibilla cumana illuxit istis diebus. vide in folio LXIX
Sibilla timica veste celestina induta vide in folio LXXVIII
Sibilla thiburtina floruit hoc tempore. que et christi natiuitatem predixit XCIII
Sicilia insula quo mundi spacio sit. vide in folio XXXVIII
Sichimorum reges qui fuerant. vide in folio XXVI
Sicilie rex fuit Manifretus CCIII
Sydonij fuere a sydon filio chanaan vide in folio XIIII
Signa magna his temporibus visa sunt. vide in folio CXLVI τ XLI
Signa apparuerunt in celo temporibus istis folio CLVII
Sigismundus caroli quarti filius imperator. vide CCXXXIX
Sigismundus omnem pecuniam sibi oblatam suis in nocte contribuit militibus vt tucius dormiret CCXL
Signa ante iudicium extremum que eueniant. vide CCLXIII τ LXV
Siluius posthumus enee filius rex italie in silua fuit nutritus XLIX
Silphon megarensis philosophus vide in folio LXXXII
Silla patricius consul romanus vir facundus et plurimum astutus LXXXVI
Siluerus papa natione campanus. vide in folio CXLIIII
Siluester papa natione romanus. vide in folio CXXVIII
Siluester secundus papa natione gallicus. vide folio CLXXXI
Siluester tercius papa patria roman⁹. vide in folio CLXXXVIII
Simulachra quasi viua formauit de terra prometheus vir acuti ingenij XXVIII
Simonides poeta claruit istis temporibus vide in folio LX
Symon filius onye summus fuit pontifex folio LXXVII
Symon summus erat pontifex LXXIX
Symon mathathie filius tercius iudeorū dux et pontifex LXXXVI
Symon de cassia quos confecit libros vide in folio CCXXXIIII
Symbolum fidei apostoli christi confecerunt. folio CII
Symon apostolus cleophe filius. vide in folio CVII
Symbolum in missa decātari statuit papa marcus CXXVIII
Simplicius papa patria tiburtus. vide in folio CXL
Simachus patricius et senator. vide in folio CXLI
Simachus papa natione Sardus. vide in folio CXLII

Symeon in columpna. de quo mira referuntur folio vide CXLVI
Syrie regnum qñ habuit initiũ LXXV
Sirtcius papa natione romanus. vide in folio CXXXI
Siri veniunt ab Aram filio Sem. vide in folio XV
Sisebutus rex visegothorum CL
Sisymus vel sosinius papa natione syrus vide folio CLVII
Sixtus papa natione Romanus. vide in folio CXI
Sixtus papa secundus natione grecus vide folio CXX
Sixtus tercius papa natione romanus vide folio CXXXVI
Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in folio CCLIII
Smerdis rex Persarum tercius. vide in folio LXIX
Socrates philozophus obstetricis phanarete filius LXXIII
Sodoma τ Gomorra sunt succense vide in folio XXI
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vide folio XXV
Solem τ ignem coluerunt Perse. vide in folio LXVIII
Soles tres apparuerunt. quid significabant. vide XCII
Solinus historicus τ orator grauissimus vide folio XCIII
Soles tres iterum apparuerunt. vide in folio CCIII
Soldanus valde oppressit partes orientales. vide CCXIX
Solis facta est defectio. Bella τ dissidia sunt secuta CCXLII
Sol deficiebat mala futura significans vide folio CCXLVIII
Sophocles athenienſis poeta tragicus. vide folio LXXII
Sophonias nonus propheta duodecim prophetarum. Ille destructionem iherusalem p̄dixit LV
Sophia matrona nobilis τ sancta. vide in folio CXII
Sophonia occidit seipsam propter seruandam castitatem CXXVIII
Sorobabel reedificauit templum. vide in folio LXIIII
Sother papa natione campanus. vide in folio CXIIII
Sparetus fuit rex assiriorum XXV
Sparta alio nomine dicitur Lacedemonia vide folio XXVIII
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide folio LIIII
Speusippus athenienſis philosophus. vide ĩ folio LXXIII
Spirituſſancti missio ĩ discipulos christi. vide folio CII
Statuã erexit nabuchodonosor adorãdã LV
Statius neapolitanus CX
Staniſlaus episcopus vir sanctus. vide in folio CCXII
Straco philosophus vir eloquentissimus vide folio LXXXII
Strabo historicus τ philozophus maximus. vide XCIIII
Strabus monachus auditor Rabani vide folio CLXIX
Stellas numerasse se iactabat Aracus. vide folio LXX
Steffani prothomartyris τ primi dyaconi lapidatio CIII
Steffanus papa primus natione romanus vide folio CXX
Steffanus secundus papa natione romanus. vide CLXIII
Steffanus tercius papa natione siculus vide folio CLXV
Steffanus quartus papa patria romanus. vide folio CLXVII
Steffanus papa quintus patria romanus vide folio CLXXI
Steffanus papa sextus patria romanus. vide folio CLXXII
Steffanus septimus papa patria romanus vide folio CLXXV
Steffanus octauus papa natione germanus. vide CLXXVI
Steffanus rex hungarie vir sanctus. vide ĩ folio CLXXXVIII
Steffanus nonus papa natione lotharingus. vide CXCI
Steffanus vir valde religiosus. vide in folio CXCII
Steffanus abbas cisterciensis CXCV
Stiria prouincia quibus locis cingatur vide folio CCLXXVII
Studio insistere valde recommendabat plinꝰ secundus CXI
Suetonius tranquillus historicus τ causidicꝰ vide CXI
Susanna virgo natione dalmatica. vide in folio CXXVII
Successores non debet sibi eligere status ecclesiasticus ita statuit hilarius papa. vide in folio CXXXVI
Summam de casibus confecit albertus vir sanctus CCXXVIII
Suecia cum populi sui conditione describitur vide CCLXXXII
Switenses populi sunt feroces germanie vide folio CCLXXXVII
Sumcaſſianus feliciſſimus persarum τ armẽnie rex CCXLIX
Superbia spiritualiũ multos traxit a fide christiana temporibus pauli episcopi CXXII
Abernaculuꝫ domini quo modo fuerit formatum vide folio XXXIII
Tacuit semper Secundus philozophꝰ. τ quare id fecerit vide in fo. CXII
Tacitus romanorum imperator erat CXXIII
Thadeus florentinus medicꝰ CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir seuerus CCXXXVII
Tharsis filius iauan qui condidit tharsos vide folio XVI
Thaisa filius iauan a quo cipria venit. vide folio XVI
Thare fuit filius nachor et habuit tres filios. Abraham scilicet nachor et aram vide in folio XXI
Thantanes rex erat Assiriorum. vide in folio XLII
Tharuisium vrbs a quibus condita fuerit vide folio LI
Tharquinus priscus quintus romanorum rex auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phaleris tirannus ad tormentandum homines LVI
Tales philozophus et vnus de septem sapientibus magnus astrolog' claruit temporib' istis LIX
Tarquinus romanorum rex LXV
Tarquinus consul romanus LXXIX
Tangere sacra vasa laici non debent. ita statuit sixtus papa CXI
Tauristi dicebantur olim incole norici in alpibus CLII
Tarthari poloniam. vngariam et alias regiones perlustrabant istis temporibus vide folio CCIX
Tarthari qui sint et quando eorum regnum habuit initium CCVII
Taxis rex hungarorum fuit CLXXVII
Thecla virgo discipula pauli apostoli vide folio CVII
Thedaldus comes canusii regiensus opidi vide folio CLXXXI
Teogorma filius gomer a quo friges emersere vide XVI
Tegladphalazar rex assiriorū neptalym et galileam transtulit in Assirios LV
Telesphorus papa natione grecus. vide in folio CXI
Templa multa fuerunt constructa tpe reu vel ragau XVI
Templum quando salomon edificauerit. vide folio XLVI et XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius structura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempore Iozas regis iuda LII
Templum salomonis quando perficiebatur vide folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI et LXVII
Temistocles philozophus naturalis belli clarissimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatū folio LXXXI
Tempestas horrida et inaudita in vrbe constātinopolitana edificia et homines absorbuit. folio CCLVII
Teophrastus chrosius philozophus. vide folio LXXX
Teophilus anthiocensis ecclesie episcopus folio CXIII
Teodocion genere asianus vir doctissimus folio CXV
Theodora virgo hermetis martiris soror vide folio CXX
Theodosius senior imperator genere hispan' folio CXXXIIII
Theodosius iunior archadij filius imperator folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in folio CLIII
Theodorus anglorum archiepiscopus vide in folio CLVIII
Theodosius tercius imperator romanorum. folio CLXI
Theodorus ticinensis episcop' homo sanctissimus CLXV
Theodolphus aurelianensis episcopus. vide folio CLXIX
Theodorus secundus papa patria romanus. folio CLXXII
Theodric' Metensis episcopus. vide in folio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus folio CLXXXIX
Theodorus thessalonicensis vir duabus linguis doctus CCL
Terre circulus vel rota que sit vide fo. XII et XIII
Ther entius publius vir formosus et magni ingenij LXXXV
Tertulianus affrican' vir preclarus. vide in folio CXV
Terremotus maximus per quatuor menses aput constantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus est istis temporibus CLXX
Item et alius maximus fuit vide fo. CCIX et L
Item alius terremotus qui et regna diruit vide folio CCXCVIII
Thessalion quintus rex sicbinorum vide in folio XXVI
Thessalonicensis vir duabus linguis doctus folio CCL
Theuthunici deuastarunt ciuitatem tiburtinam folio CXIII
Theuthunicorum regnum dicebatur Francia orientalis CLXXIII
Theucri et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a q̄ fuerit instaurata vide folio XXXIIII
Thiberius siluius rex ytalie in thiberim ē submersus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide folio LII
Tiberius romanorum imperator vnde duxit suam parentelam XCVI et C
Tiburcius et Valerianus fratres viri sancti vide folio CXVI
Tiberius secundus imperator vir bonus vide folio CXLVII

Tiberius tercius imperator CLVIII
Tiberis valde creuit his diebus et vrbem molestauit CLXXI
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit folio CXIII
Thineus fuit vicesimusoctauus rex assiriorum folio XLII
Thimotheus pauli apostoli discipulus vide folio CIX
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in folio XIIII
Thiras filius septimus iaphet appellauit suos thircenses XVI
Thiramachus sextus rex sicbimorum vide folio XXVI
Thirolenses germanie sunt populi. vide folio CCLXXXVII
Titus liuius tragediarum scriptor. vide in folio LXXX
Titus liuius magnus historicorum princeps folio XCIII
Titus primus vespasiani filius. xi. romanorum imperator CIX
Titus pauli apostoli discipulus CIX
Thobias propheta prophetauit destructionem iherusalem et templi quasi iam esset factum. folio LIII
Thobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu neptalim oriundus LX
Tholla qui iudicauit israhel. xxiij. annis vide folio XXXVII
Thomas apostolus qui et didimus dicitur folio CVI
Thomas archiepiscopus cantbuariensis vide folio CCII
Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor CCXV
Thomas de argentina vir religiosus vide folio CCXXVII
Thomas florentinus medicus CCXXX
Tottila rex fuit gothorum CXLV

Tracia venit a tiras filio iaphet vide folio XVI
Trayanus imperator genere hispanus vide folio CIX
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide folio CLXXXIX
Tracia que sit prouincia et que gens illius folio CCLXXI
Tres sunt in linea iustorum celestibus decorati folio IX Similiter tres in linea peccatorum decorati terrestribus ibidem
Treueris tempore abrahe fuit constructa. vide folio XXIII
Tribuni et ediles sunt rome creati LXX
Triphon rex syrie fuit LXXIII
Tributaria quando fuit iudea facta vide in folio LXXXVIII
Tripho auditor origenis CXVII
Troya venit a dardania XVI
Troys in dardania regnauit et troiam condidit ciuitatem XXXVI
Trogus pompeius hispanus historicus. vide folio CXIII
Trusianus medicus plusquam commentator vide folio CCXXII
Tubal filius lamech musicam inuenit vide folio X
Tubalcaim artes humanas in duabus calumnis sculpsit X
Tubalcaim filius lamech primus artem ferream inuenit X
Tulius hostilius tercius romanorum rex ictu fulminis conflagratus est LVI
Thucidides historicus claruit LXXIII
Thunica christi inconsutilis fuit inuenta. vide folio CXLIX
Turrim edificauerunt isti tres post diluuium principes Iectan Nemroth Suphena XVII
Et quo nemroth persuasit edificari XVIII
Turchus filius troili filij regis priami a quo quidam dicunt turchos denominari vide folio XXXVII
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide in folio LXXI
Thuringia elegit sibi hoc tempore regem vide folio CLV
Turchorum origo que fuit CLXXXV
Turchi ex othomanno creuerunt et multas sibi subiecerunt nationes CCXXVIII
Turchorum regio. que sit et que gentis illius proprietas CCLXXII
Turchorum dux maumetus vnde duxit originem. quomodo sit mortuus. quidue in christianos effecerit CCLVI
Turchorum dux duos habuit filios. qui post patris mortem super regno fuere discordes. folio CCLVI
Thusim quartus filius messarayim a quo fuere philistijm XIIII

Ualerius publicola vide folio LXIX
Ualerius consul romanus vir prudens. vide in folio LXIX
Ualerius coruinus romanus adolescens. vide in folio LXXIX
Ualerius anaximus romanus philosophus et orator luculentissimus XCIII
Ualerius procurator iudee primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. vide in folio XCV et XCVI
Ualentinianus hereticus platonicus. vide folio CXIII
Ualerianus et galienus eius filius imperatores CXXI
Ualentinus romanus presbiter et martir. vide folio CXXII
Ualentinianus imperator vir animo grauis. folio CXXXII
Ualens imperator rebaptisatus hostis fuit christianorum seuissimus CXXXII
Ualentinianus occidentalis imperij imperator vide folio CXXXVII

Valentinus papa patria romanus. vide folio CLXVIII
Valachia que sit regio ⁊ que gens illius vide folio CCLXX
Vandalorum rex fuit gensericus qui contriuit Hispanos Gallos ⁊ Romanos. vide folio CXXXVII
Varro vir plurimum eruditus XCII
Vbertinus habuit dominium padue. vide folio CCXXVII
Vdalricus episcopus augustēsis comes de dillingen folio CLXXX
Vdo archiepiscopus madeburgensis vide folio CLXXXVIII
Venecia vrbs a quo habuit nomen. vide folio XLIII ⁊ CCLXXXV
Veneti sunt Troiani vt Catho dicit. vide folio XLIII
Veneta vrbs quando accepit augmentum folio CXXXVII
Venetorum ducatus incepit illis temporibus folio CLXI
Veneti sunt a cesare friderico primo in pluribus priuilegiati CCIII
Veneta ciuitas illis temporibus sensit periculum CCXXIIII
Veneti illis temporibus percusserunt fedus cum mahumeto turchorum imperatore. vide folio CCLV
Venturia romana mulier ⁊ prudens. vide folio LXX
Ventzeslaus bohemorum dux erat. vide folio CLXXVII
Ventzeslaus tercius bohemie rex CCXX
Ventzeslaus bohemie rex sextus CCXVIII
Veneno interfectus est heinricus octauus imperator per monachum quendam. vide folio CCXXII
Veronica mulier iherosolimitana sanctitate insignita XCVII
Verona ciuitas a quo sit condita LXVIII
Verona ciuitas venit in potestatem venetorum illis temporibus CCXXXVII
Vestis sacerdotalis in veteri testamēto quō fuerit formata XXXIII
Vestem vnam omnibus licurgius instituit folio LII
Vestem duplicatam primo habuit dyogenes. folio LXXIIII
Vgolinus episcopus ⁊ doctor egregius vide folio CCXVIII
Vgo boliomus ordinis predicatorum doctor. folio CCXVIII
Victorinus enuterne vrbis episcopus vide folio CIX
Victor papa natione apher CXIIII
Victoria virgo inclita CXX
Victor ciuis mediolanensis CXXVII
Victorinus natione aquitanus CXLI
Victor secundus papa natione alemanus episcopus eystetensis ⁊ in papam electus vide folio CXCI
Victor tercius papa antea desiderius vocatus vide folio CXCIII
Vienna vrbs austrie vnde cepit initium. vide folio XCVIII
Vigilius papa natione romanus CXLIIII
Vigilius episcopus Antisiodorensis. vide folio CLIIII
Villas magnas galli vocabant ciuitates vide folio CXC
Vinum quomodo primo a noe fuit plantatum folio XI
Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide folio XXVIII
Vinum bonum est ⁊ malum dicit pitacus vide folio LIX
Vindicauit arthaerses mortem patris ⁊ fratris sui LXX
Vincentius ordinis predicatorum declamator folio CCXXXVI
Vincentius leuita natione hispanus. vide folio CXXIIII
Vincentius gallus ordinis predicatorum frater CCXIIII
Virgo Rhea vestalis quomodo peperit duos filios Remum ⁊ Romulum LVI
Virgilius maro magnus fuit medicus vide folio XCII
Virgo fuit post tres etiam viros egiltrudis folio CLIIII
Visitationis marie festum instituit vrbanus sextus per octauas celebrandum. vide in folio CCXXXIIII
Vitulū adorabat populus in egypto more egyptiorum XXXI
Vitellus nonus romanorum imperator. vide folio CVI
Vitus puerulus natione Siculus. vide folio CXXV
Vitigis rex gothorum italiam petijt. vide folio CXLV
Vitalianus papa patria Siguinus. vide folio CLIII
Vita hominis in hoc q̃ multis sit dedita periculis folio CCLXIII
Vlixes errauit in mari venit ad circes que socios suos mutauit in bestias XLI
Vlma sueuie insignis vrbs describitur. vide folio CXC
Vngari italiam ingressi papiam obsederunt folio LXXIIII
Vngari obsederunt augustam ⁊ afflixerunt folio XCII
Vngari sunt a sueuis ⁊ baioarijs prostrati vide folio CLXXIIII LXXV et LXXVII
Vngari papiam obsidebant CLXVI
Vngari depopulabant italiam. deinde venerunt in germaniam tempore primi ottonis. folio CLXXVII ⁊ LXXIX
Vngari fidem receperunt predicatiōe adalberti folio CLXXXII
Vngaria que sit regio. de gestis in ea vide folio CCLXVIII et in sequentibus folijs

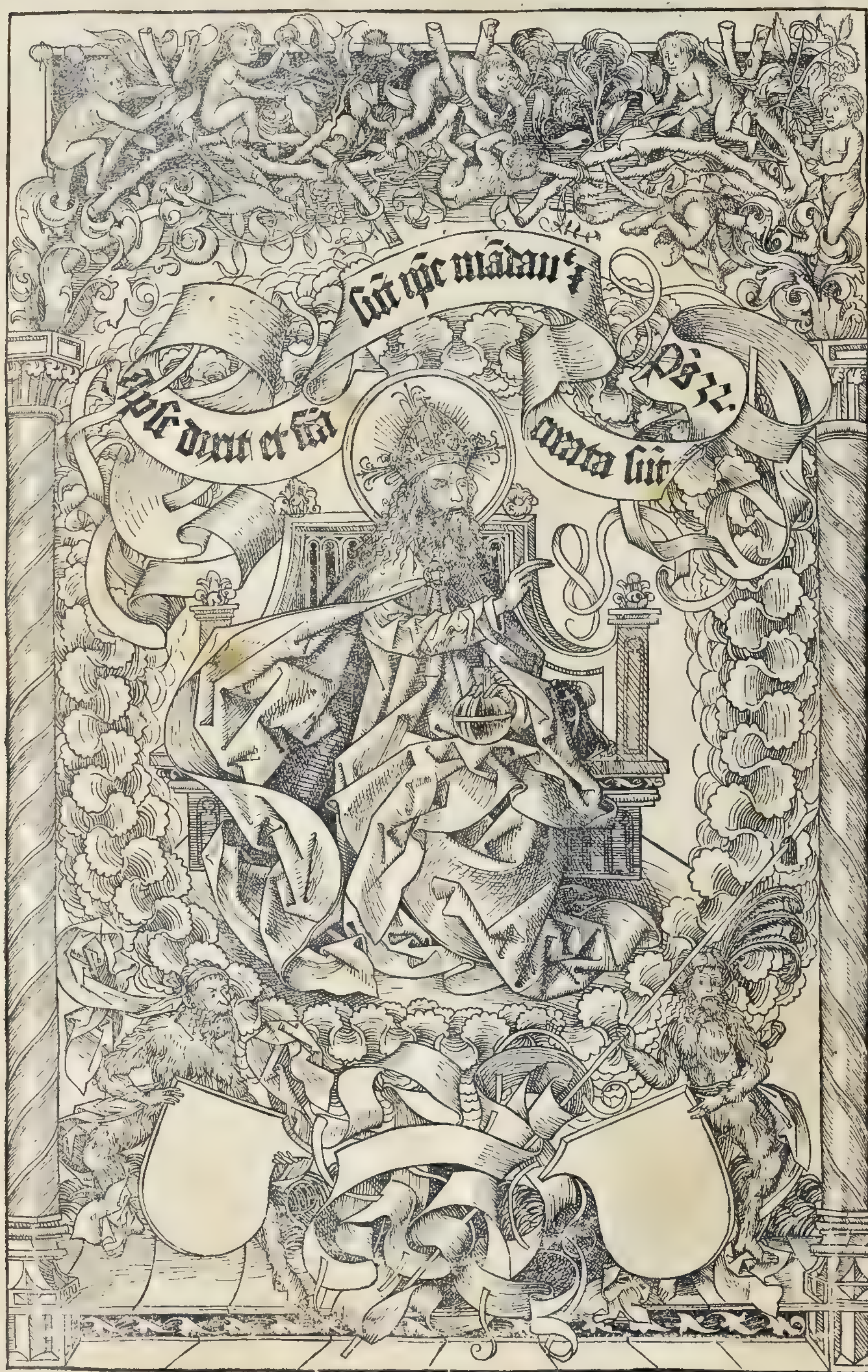
Ungaroꝝ rex mathias valde oppressit turchos folio CCLII ꝛ LIII
Voluptatem duxit pro maiori malo archita folio LXXIII
Urbanus papa primus natione romanus folio CXVI
Ursula virgo gloriosa natione anglica vide folio CXXXVIII
Urbanus secundus papa antea fuit monachꝰ folio CXCIII
Urbanus papa tercius patria mediolanensis. folio CCIIII
Urbanus quartus papa natione gallus. vide folio CCXIII
Urbanus papa quintus patria lemonicensis. folio CCXXXI
Urbanus papa sextus natione neapolitanus. vide folio CCXXXII
Urias propheta occisus est a rege ieconia folio LV
Vulpinianus iurisconsultus vir prestantissimꝰ folio CXVII
Uxoribꝰ suis sparnani siue lacedemonij dederūt licentiam vt alios ducerent viros. vide folio LIIII
Uxores triū principū mlae fuerūt ex quibus bus causis vide CCXXIII
Uxor sigismundi imperatoris lugubres duxit vitam CCXLII
Xenophon phūs dux exercitꝰ atheniēsiū LXXIII
Xenocrates calcedonensis phūs LXXVIII
Xenophilus pithagoricus phūs LXXVIII
Xenarchus phūs claruit istis tpibus LXXIX
Xerses rex assyriorum antiquus qui ꝛ balaneꝰ vocatur XXVI
Xerses philozophus inuenit ludum scutorum folio LXII
Xerses rex persarum maxime fuit ꝑ iudeis vide folio LXX
Air de trebu manasse fuit septimus iudex in israbel. folio XXXVII
yepte illegittimus pricepſ latrocinantiū facus et dux exercitus a gallaiidis folio XL
yesse vel abysai habuit septem filios. ꝛ filias duas. quorum nomina habes folio XLII
ydolatras fecit moyses occidi XXXI
ydolatra primus fuit ninus XVII
ylen vel yle q̄ iud sit vide folio II
yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret sup iudam vide folio L
ypperates medicus fuit pitagore discipulus vide folio LXXIII
ypolitus romanus patricius ꝛ martir. vide folio CXXI
ypolitus epūs vir doctus CXVIII
yrath erat filius enoch X
ysis ynachi filia in egipto inuenit leges ꝛ litteras docuit XXV
ysaias ꝓpheta nobilis vnus fuit de quatuor nobilioribus ꝓphetis LII
ysocrates orator preclarus fuit LXXIII
ysidorus episcopus hispalensis vir beatus folio CLI
ysaac medicus preclarus floruit CXCII
ytalia est pars europe. xiiij. Et vnde habeat nomen vide XLV
ytaliam valde oppressit fridericus primus imperator CCIII
yuo canonum doctor CXCIII Et vir magne sanctitatis CCXXVII
Zambri rex israbel deleuit domū baasa XLIX
Zacharias filius ioiade lapidatus est iussu regis Ioab vide folio L
Zacharias rex israbel fecit sicut sui antecessores malum LIII
Zacharias quando obijt folio LXV
Zacharias hebreus ꝓpheta domini elizabeth habuit vxorem ex qua genuit iohannem baptistam XCIIII
Zacharias papa natione grecus CLXIII
Zazariam pontificem interfecit Nabuchodonosor folio LV
Zeno philozophus napbel filius LXXIII
Zeno erat romanorum imperator CXLI
Zepherinus papa natione romanus vide folio CXIIII
Zeuses heracleotes bonus fuit pictor vide folio LXXI
Zozimus papa natione grecus CXXXIII

Finit registrum

Ioann-Christophorus Wolffs Reel.

Um apud doctissimos et prestantissimos viros q̇ verā naturaʒ et historiaʒ tradiderūt de mūdi fabrica: ac prima hominū generatione: duplex opinio fert: a priscis enim illis tpib⁹ sumpto initio: scribem⁹ breuissime q̄ntū in tā remotis (ꝓpter āntiq̄tatē) reb⁹ licebit. Quidā mūdū ingenituʒ: et incorruptibileʒ: et genus humanum ab eterno extisse neqꝫ habuisse ortus principiū sensere. Quidam genitum corruptibilemqꝫ arbitrati: ⁊ homines dixerūt generatōnis inicium temꝑore esse sortitos. Et greci viri clarissimi qui historias collegerūt: affirmarūt. Unā ante iniciū omniū celi ⁊ terre cūctis simul ꝯfusis formā fuisse: postea disseparatis: diuisisqꝫ molibus cepisse mundū hunc ordineʒ quem videmus. Aerem hūc motu ꝯtinuum et igneam ꝑtem cuius superiora loca ꝓpter leuitatē aūt appetiuisse: Qua ex causa solem ac stellarū multitudinē volutōne totius circūferri: Partem autē turbidam atqꝫ terrestrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitateʒ descendisse que cum mixta essent. ex humidis quidē mare effectū. Ex durioribus vero terram lutosam euasisse: ⁊ omnino mollem. hec primum cum solis ardore densior euasisset: in quibus putredines tenui cōtecte pellicula sint excitate. Erupisse tandem ab illa colluuie varias animantiū formas quorum ea quo maiorem caloreʒ sortita sunt in superiorē regionem volatilia abierūt: sicciora ⁊ grauiora: serpentia ac terrestria euaserunt animantia. Naturam aquosam nacta in sui generis elementum delata sunt. Terra deinceps tum solis ardore tum ventis arefacta: mutua ꝯmixtione sexuū ꝑfectiora generant. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore physici discipulus ita se habuisse testatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris pastum querentes. siluestri ⁊ incondita vita vixisse quibus herbe ⁊ arborū fructus vltro victum prebuerunt. In huius deniqꝫ enarratōne cum per multos elaborasse latinos grecosqꝫ videmus: preterea chaldeos et hebreos veteres nouosqꝫ. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moseos volumina de mundi fabrica: ⁊ celebratis illis operibus sex dierum plustrabimus. Quibus totius nature secreta cōtinent. Nam moyses ꝓpheta ac historicorum pater deo plenus: ac celesti dictante spiritu totius magistro veritatis: excepit hec oīa. Quem cum nostrorum: tum suorum: tum gentium deniqꝫ testimonia prorsus humane sapientie: doctrinarumqꝫ omnium et litterarum cōsultissimum prodiderunt. Apud hebreos Salomonis liber: cui sapīa titulus: in quo vir nature reruʒ interpres se illiusmodi disciplinā de mosayce legis penetralibus accepisse fatet. Sunt apud nostros Lucas ⁊ philon autores grauissimi: illū in vniuersa egyptiorum doctrina fuisse eruditissimū. Sed ⁊ hermippus attestat Pythagoram de mosayca lege plurima in suā philosophiā transtulisse. Notū illud Numenij philosophi: nō aliud esse platonē qꝫ atticū moyseʒ. In primordio deniqꝫ sui operis de natura: de totius opificio mūdi velut agri cuiuspiam thesauri: omnis vere philosophie defossi sunt. Factūqꝫ in primis hoc in hac parte: vbi de reruʒ omniū emanatōe a deo de gradu: de numero: de ordine partium mundanarū altissime philosophat. Propterea fuit decretum veterum hebreoꝝ. Cuius etiā meminit Hieronymus: ne hanc mūdi creatōeʒ quisqꝫ: nisi matura iam etate attingeret. Que aūt sup hoc libro viri sanctissimi Ambrosius ⁊ Augustinus. Strab. item ⁊ Beda ⁊ Remigius. Et ex iunioribus Egidius ⁊ Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Basilius. theodoric⁹. Appollinarius. Dydimus. Gēnadius. Crisostomus ⁊c. scripserunt intacta penitus a nobis relinquent. De his item que vel Jonethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderūt: vel ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neomus. Isaac. Joseph: aut iuniores Gersonides. Sadias. Abraam ⁊c. ꝯscripserunt: nullam nos in ꝑsentia mentōnem habebimus. Afferemusqꝫ ꝑ moduʒ epitomatis. Ex moyse seriem sex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis sancte religionis literis traditur.

Exorsus igitur deus fabricam mundi illum primū ⁊ maximū filium prefecit operi immenso. Eoqꝫ simul et cōsiliatore vsus est ⁊ artifice: in excogitandis: ornandis: faciendisqꝫ rebus: qm̄ is prudentia et rōne: et potestate perfectus est. Nec querendū ex quibus ista tam magna: tam mirifica opa deus fecerit. Oīa eniʒ fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius est omissis insensibilibus ⁊ vanis: oculos eo tēdere vbi sedes: vbi habitatio est dei veri: qui terram stabili firmitate suspendit: qui celum distinxit astris fulgentibus: q̇ solē rebus humanis clarissimū ac singulare lumen in argumentum sue ac vnice maiestatis accēdit. Terris autem maria circumfudit: flumina sempiterno lapsu fluere precepit: iussit et extendi campos: subsidere valles: fronde tegi siluas: lapidosos surgere montes: que vtiqꝫ omnia nō iupiter fecit: sed ille opifex reꝝ mūdi melioris origo: qui vocat deus: cuius ꝑncipiū qm̄ nō potest comprehendi nec q̄ri debet. Satis est homini ad perfectam prudentiam: si deum esse intelligat: vt suscipiet ⁊ honorificet communem parenteʒ generis humani: ⁊ rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: supremum omniuʒ vltra mundanum: quem theologi angelicum: philosophi autem intellectualem vocant. Proximum huic celestem: postremum omniū sublunarem: hūc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aūt lucis: celum ex luce ⁊ tenebris temperat. Est et preter tres quartus alius mundus: in quo ⁊ ea omnia inueniātur que sunt in reliquis: hic ipse est homo. Tritum in scolis verbum est esse hominem minorem mundum: in quo mixtum ex elementis corpus: ⁊ celestis spūs: ⁊ plantaꝝ anima vegetalis: ⁊ brutoꝝ sensus: et ratio et angelica mens: ⁊ dei similitudo conspicit. De his quatuor mundis moyses sufficienter disseruit: vt deus opifex disposuit: vt vere scriptura hec Moseos imago mundi expressa sit: quemadmodum legimus etiaʒ ei preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oīa faceret ꝫm exemplar quod in monte viderat. Quid tandem mosaica littera de celebratis operibus sex dierū edocet: cursim absoluemus.

Ipſe dixit et fa
cta ſūt ipſe mādauit ⁊
creata ſūt
Ps 32

IN principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat inanis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erāt sup faciem abissi: et spūs dn̄i ferebat sup aq̄s. Moyses diuinus ꝓpha atq; historic⁹. q̄ troianū bellū septingētis fere ānis antecessit edocet: quō de⁹ machinator constitu/torq; rez. cū hoc op⁹ adoriretur: fecit p̄mū oīm celū: et ī sublime suspēdit: qđ eet sedes ipsi⁹ dei cōditoris: de/inde terrā fundauit: ac celo subdidit. Tenebras aūt cōstituit ī terra. Nihil em̄ p se ꝯtinet lumīs: nisi accipiat a celo. In q̄ posuit lucē pennē: ⁊ superos ⁊ vitā ppetuā. Et ꝯ in terra tenebras: ⁊ inferos: ⁊ mortē. Moy/ses v̄o cū deū creasse ꝯmemorat tres errores Platonis. s. Arestotilis ⁊ epicuri elidit. Plato em̄ ab eterno deū ydeas ylen. Et in p̄ncipio de yle mūdū fuisse factū testat̄. ylen greci p̄mā materiā rez nō formatam ap/pellāt. Qua visibilia hec elemēta formata sunt. q̄ q̄dā ꝯcordia ꝯuenīūt. Aūtq; ceteri de materia ⁊ forma: aut de athomis factis fuisse: de⁹ tn̄ mūdū sine p̄iacēti ⁊ p̄pata materia creauit: cū prudētissim⁹ esset ad exco/gitādū: ⁊ ad faciēdū solertissim⁹ anteq; ordiret̄ hoc op⁹ mūdi. q̄m pleni ⁊ ꝯsummati boni fons ī ipo erat: vt ab eo bono tāq; riu⁹ oriret̄. Angelos ī p̄ncipio oīm creaturaz p̄mordiales fecit. ⁊ ex eo qđ n̄ ē: q: p eter/nitatē fort̄ ē: p fortitudinē ptāt̄ īmēse: q̄ fine ac mō caret: sic̄ vita facturis. Quid ergo mirū si facturus mū/dū: p̄us materiā de q̄ faceret p̄pauit: ex eo qđ nō erat. Qđ intellexerūt forte ⁊ sarraceni dicentes. Eductos āgelos a deo de tenebris ad lucē: adipletosq; eterna leticia. In q̄busdā tn̄ indolis diuīe stirpis nō pmāsit. Auctorē hui⁹ rei ex bono p se malū effectū greci diabolū appellant: nos crimīatorē vocam⁹. Terra erat ia/nis (vt trāstulit diu⁹ Hiero. vl̄ vt septingēta) inuisibil̄ ⁊ īcōposita: Quā p sui ꝯfusiōe abyssum vocat: quā ⁊ greci chaos dicūt. Abyssum vocat terrā. i. materiā trino dimēsu ī altissimas profunditates extensam: de hoc etiā Ouidi⁹ meminit. Ante mare ⁊ terras ⁊ qđ tegit oīa celū. Un⁹ erat toto nature vult⁹ in orbe. Quē dixere chaos rudis indigestaq; moles. Nec q̄cq; nisi pōdus iners: ꝯgestaq; eodē. Nō bene iūctarū discor/dia semina rerū. Nullus adhuc mūdo p̄bebat lumina titan. Et spūs dn̄i: organuz diuine artis ferebat̄ sup aquas: vt volūtas architecti cū cuncta ad faciendū disponit. Cū perfecta sint opa dei. Creatio rez senario numero explicatur. Cuius partes. vnū: duo: tria sunt. que in trigonū surgāt. In primo creationē. In se/cundo ⁊ tercio dispositionē. In reliquis ornatum Moyses per opera sex diez ostendit.

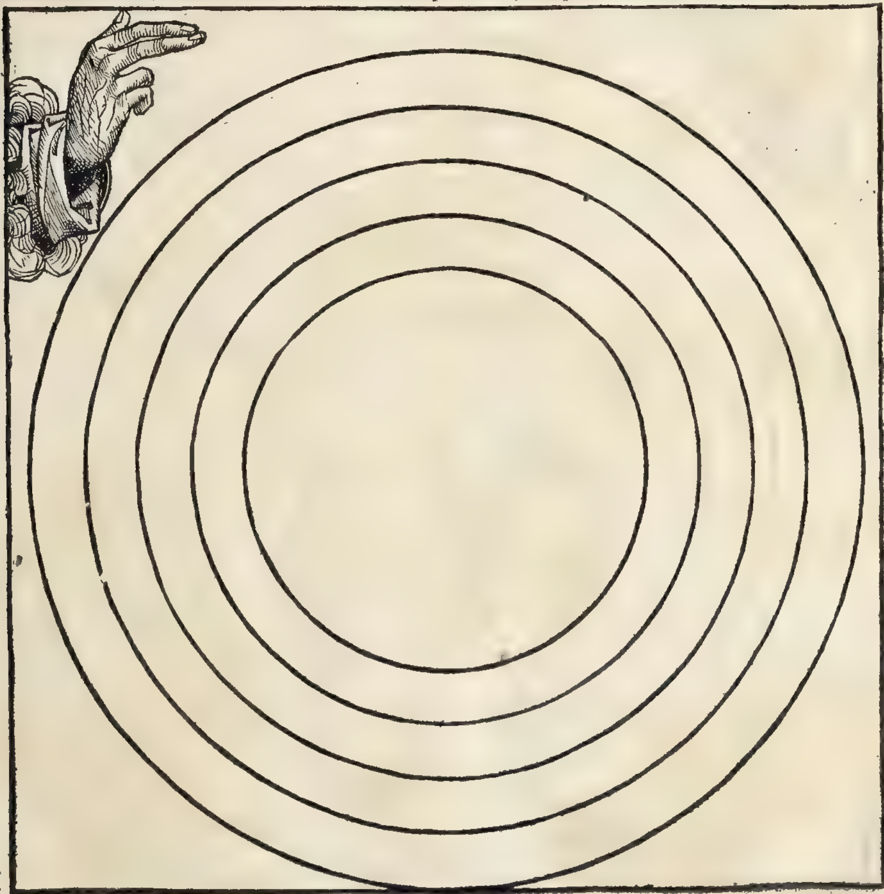

De opere prime diei.

DIxitq; deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē ꝙ esset bona. Et diuisit lucē a tenebris. Appellauitq; lucē diem. Et tenebras noctē. Factūq; ē vespere ⁊ mane dies vnus. Moyses mirū artificiū diuina nō hūana industria toti⁹ nature secretis apte cōueniēs in suo libro ostentat. q̄ oēm doctrinā ⁊ eloq̄ntiā ⁊ ingeniū supat. Gl'iosus em̄ de⁹. q̄ ē vera lux. luceq; diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fabricā a luce rectissime inchoauit. Que trib⁹ dieb⁹ vsq; ad q̄rtā (in q̄ luīaria formata sunt) circuitu suo diem naturalē pegit. Extatq; nobilissimū corpoꝝ spūali creature finitimū atq; optimū. suā pulcritudinē maxīe cōicans. Cū pūct⁹ minim⁹ toti⁹ mūdi spaciū repleat. Ideo lux sola ē. q̄ mūd⁹ tot⁹ bon⁹ ⁊ pulcer ē: p īmundaq; sine corruptōne trāsiēs. Et merito lucē vidit q̄m bona. Cū nihil aliud sit q̄ȝ p̄mi boni imago tenuis ⁊ vmbratilis similitudo. Statim tractāte spū aq̄s illas ⁊ quadente sbiectū iussu dei artificis exorta ē lux decus ⁊ splendor: vt nubes lucida supiores mūdi ptes sua claritate illuminās. vt in diluculo fieri solet: p modū solis agitata: supi⁹ emisperiū: ⁊ vicissim inferi⁹ illuminās. Et postea diuisit: vt tenebre ⁊ lux diuersa emisperia vendicaret. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi videant. Secundū haꝝ ptiū dimēsionē diē fecit ⁊ noctē. q̄ spacia ⁊ orbes tēpoꝝ ppetuos ac volubiles quos vocam⁹ annos alterna p vices successione ɔficiāt. Ac factū ē dies vn⁹: q̄ fuit p̄m⁹ dies seculi: nō p̄m⁹ dieꝝ oīm ideo nō p̄m⁹ ꝫ vn⁹ noiat⁹ ē. Et sic eo die fecit de⁹ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊ aerē ⁊c̄. Ipi⁹ q̄ȝ terre binas ptes ɔ̄rias inter se diuersasq; ɔstituit. s. orientē occidentēq;. Ex q̄bus oriens deo accēset. q2 ipe luminis fons ⁊ illustrator ē reꝝ. Et qd̄ oriri nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs autē ɔturbate illi pueq; mēti ascribit. qd̄ lumē abscōdat. qd̄ tenebras sp inducat. Et qd̄ hoīes faciat occidere ⁊ interire pctīs. Nā sic lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio vsat. sic occidētis tenebre sunt. In tenebris autē mors ⁊ interit⁹ ɔtinet. Deīde alteras ptes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septētrionē: q̄ ptes illis duab⁹ societate iungūt. Ea ei q̄ ē sol' calore flagrātior ,pxia ē: ⁊ coheret oriēti. At illa q̄ frigoribus ⁊ ppetuo gelu torpet. eiusdē ē cui⁹ extrem⁹ occasus. Nā sic ɔ̄rie sunt lumini tenebre: ita frig⁹ calori. Ut igit calor lumini ē ,pximus: sic meridies oriēti: vt frig⁹ tenebris. ita plaga septētrionis occasui. Hec omnia opus quarte diei vberius manifestabit.

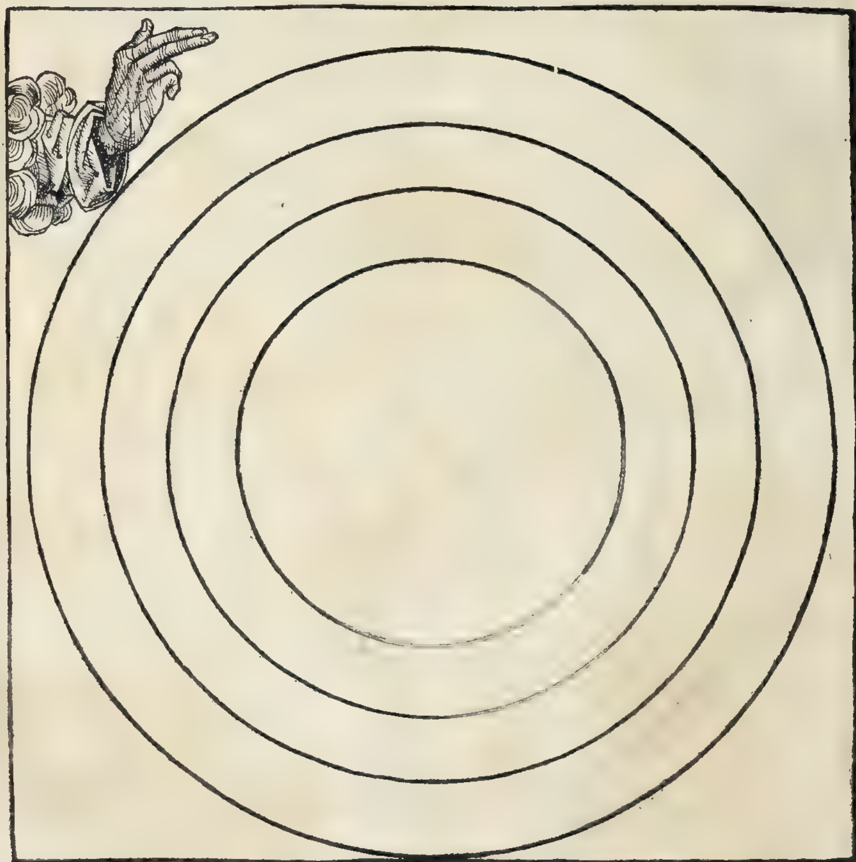

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitq; firmamentum celum. Prophetam de celestibus misterijs loquentem audiamus. Fecit eī deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera aūt celi cū sideribus in ea fixis duob9 axis voluit. Quoꝝ alter septētrionalis boreas: Alter australis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi planete contra cursum eam tardarent mundi ruinaꝫ faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superioris: elementa inferiora succenderet. Supra nouem celoruꝫ orbes id est septem planetas: ⁊ speram octauam quam vocant inerrantem nonumq; orbem qui ratione non sensu dephensus est: primusq; est inter corpora que mouentur: creditumq; est decimum celum fixum manens ⁊ quietum: quod motu nullo participet. Neq; hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo ⁊ Beda: sed a pluribus etiam hebreorum: pretereaq; a philosophis ⁊ mathematicis quibusdam: E quibus satis duos sit attulisse: Abraam hispanum astrologum maximū ⁊ ysaac philosophū: quoꝝ vterq; hoc attestatur: quin ⁊ hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in simiatudinē throni: vt color zaphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex eī particio corpoꝝ sublunariū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: suprema. s. pars eiusdem elementi ⁊ purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta ⁊ legitima elemēta. Alia infra ipam aeris meditulliū: que apud nos sunt vbi elementuꝫ purum nullum (neq; eī purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex feculenta crassioreq; parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde ⁊ aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: niues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed ⁊ nature ꝓprietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat ⁊ distinguit. Sup̄ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discedunt. Vocauitq; firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia ⁊ inuisibilia quod a koylon quod est concauū deducūt.

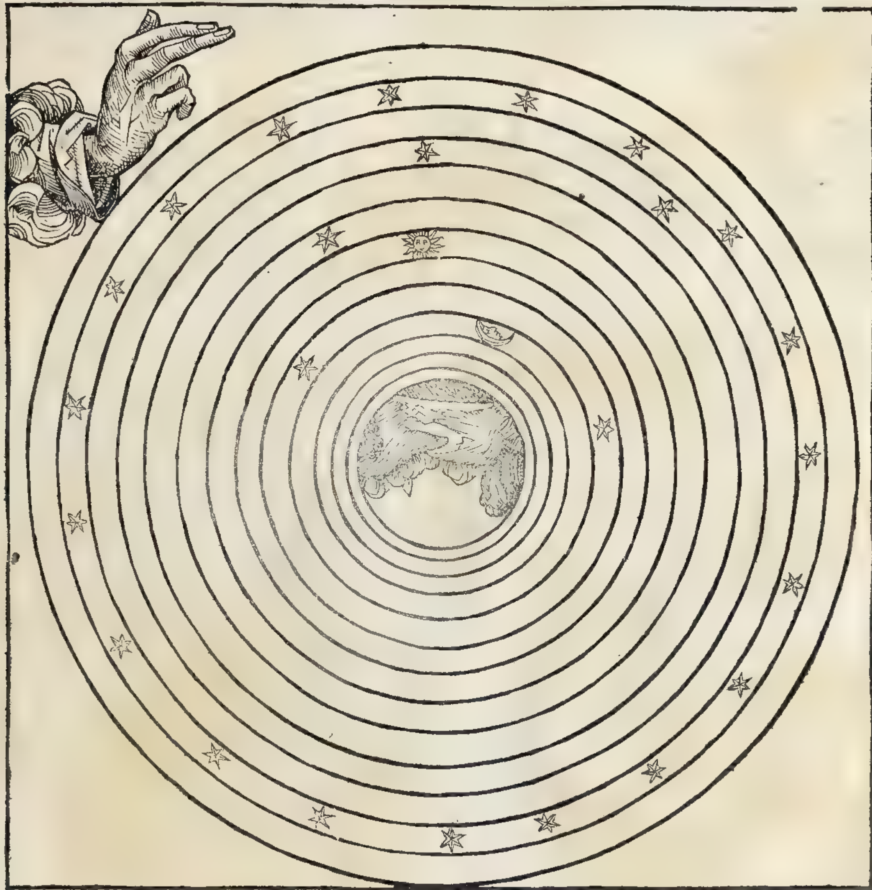

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit ⁊ appareat arida: vocauitqꝫ aridam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Uidens ꝙ bonum esset: ait germinet terra herbam virentem: ⁊ semen facientem: ⁊ lignum pomiferum facientem fructum iuxta gen⁹ suum. Post firmamentum de elementorum integritate: ⁊ positura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per collectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legibus tamen: quasi littoribus prescriptam in vnum locum: tanq̄ in matricem coalescere. Neqꝫ enim illud ita est verum: vt nusquā distinctis disclusisqꝫ in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hircanum ab adriatico: adriacicum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumqꝫ fluēta longissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicūtur. Quia particulares he atqꝫ diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salomon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniūtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vndis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ⁊ animalium ⁊ nostris vsibus idonea: cuz ab eo secedens mari magis magisqꝫ sub aspectum venit: tūc fertilis: tunc fecunda. Qd̄ hic a Moyse apertissime demonstratur. Cum eam simul atqꝫ apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem ⁊ florescentem. In medio autem mundi tanq̄ centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod omnia domat) dotauit: cunctis quoqꝫ herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico vestiuit. Herbeqꝫ semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoqꝫ eodem die paradisuz ab eo factum id est ortum fecundissimum ⁊ amenissimū: omni genere ligni arborumqꝫ. Quem omni amenitate fontium: ⁊ terre virentium: lignorumqꝫ fructum vberrimū producentium conseruit.

QUarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et sint in signa ⁊
tpa: ⁊ dies ⁊ ānos: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitq; deus duo lu/
minaria magna: luminare maius: vt pēsset diei: ⁊ luminare min⁹: vt pēsset nocti ⁊ stellas: vt diuide
rent lucē ⁊ tenebras. Moyses pmo celestiū meminit q̄ posuit de⁹ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illu
minarēt solē videlicet lunā ⁊ stellas: quib⁹ ipa supior mundi ps ornat: vti terra ornat his q̄ in ea fiunt me
tallis: plātis: aīantib⁹. Cū eñ de natura firmamēti dixerat: restabat vt de opib⁹ siderū: deq; cor officio dis/
sereret: declarās in quē vsum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celestiū eñ corpor due ī vniuer/
sum manifeste opatōnes mot⁹ ⁊ illūiatio: mot⁹ duplex statuit. Alter mūdi toti⁹ q̄ celū ⁊ ether. 24. horis: p
totū spaciū vniuersi pfecto ambitu circūuoluūtur. Alter sider pprius multiplex ⁊ varius. Inter q̄s pncipa
lis motus solis: q̄ spacio. xij. mensiū zodiaci signa oīa circuit. Ille diē facit: vnde ⁊ diurnus dr: hic autez
annū. Reliqui siderū motus varijs tempor interuallis paguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oīm admo/
nuit Moyses cū dixit posita sidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit pterea expresse reliquā
opationē sider. Que ē illuminatio: cū dixit statuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur
ministeria ⁊ lune ⁊ solis ⁊ stellar sunt corpa distributa. Sol eñ q̄ oritur in die: licet sit vnus (vñ solē esse ap
pellatū Cicero vult videri) q obscuratis siderib⁹ solus appareat. Tamē verū ⁊ pfecte plenitudinis lumē ē:
⁊ calore potissimo: ⁊ fulgore clarissimo illuscescit oīa. Quis eñ stelle innumerabiles micare ac radiare vi/
deant: tamē qr non sunt plena ac solida lumīa: nec caloris pferūt q̄cq;: nec tenebras multitudine sua vincūt
Duo igit pncipalia inueniūtur. que diuersam ⁊ ɔriā sibi hñt potestatez calor ⁊ humor: que mirabiliter de⁹
ad sustentāda ⁊ gignenda oīa excogitauit. Altissime hic ptractāde essent q̄stiones: ⁊ q̄ sibi singule iustū vo/
lumē exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vti ptes eius nobiliores: an vt aīalia in suis
speris: in aq̄ pisces. iumēta in terris: congressum hic itē locus cū Genethliacis sibi exposceret diuinādi per
astra: ⁊ pnoscēdi futuros euētus: sciam hinc ɔfirmātib⁹ q Moyses sidera ī signa posita a deo dixerit: Que
rendū hic etiā de natura siderū: de motu: de pncipatu: de lune maculis: deq; omi siderali sciētia. Verū quāq;
sint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortassis Horacianū illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: ⁊ volatile super terrã sub firmamen-
to celi. Creauitq; de⁹ cete grandia: ⁊ omnem animam viuentem atq; motabilem quas produxerãt
aque in species suas: ⁊ oĩe volatile scd̃m genus suum. Vidẽs quod esset bonum benedixit eis di-
cens. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aquas maris: auesq; multiplicentur super terram. Ornauit igitur
eo die deus aerem ⁊ aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̃ reptilia dicuntur: cum impetu quodam
se rapiunt. Cete enim grandia ⁊ belluas: maioraq; terrestribus animalibus ex habundãtia humoris ⁊ mõ
strifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature nascitur: ⁊ in mari esse vulgi opinio fert. Ma-
nifesta iam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt ⁊ mo-
uentur: quamq; ⁊ in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aũt animantia que citra omnem
controuersiam motu sensuq; participant: ⁊ hic a Moyse: ⁊ in Timeo in volatilia: ⁊ in aquis degẽtia: ⁊ ter-
restria distinguũtur. Veniamus igitur ad Moysem qui postq; de celestibus dixit terrestrium animaliũ me-
minit ordine cõgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volu
cres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid
sint indite a deo naturis rerũ seminarie rationes: sit ne item vita brutorũ de sinu educta materie: an diuino
potius principio oĩs vita proueniat: vt cõstantissime asserit Plotinus: cui sententie fortasse videbit hoc
loco ꝓpheta suffragari. Cũ postq; dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit postea creauit deus
omne animã viuentẽ: vbi nõ id dũtaxat quispiã obseruaret ꝙ ⁊ aq̃ ꝓducãt deo iubente: ⁊ deinde etiã deus
ꝓducat: verꝫ ⁊ illud qd̃ vbi de dei ope agit scriptũ est: creauit deus animã viuentẽ. vbi aũt de aq̃s: nõ aĩam.
s; reptile aĩe viuentis q̃si aquis vehiculũ. Inter aĩalia terre tria memorat Moyses q̃ in seq̃nti die insinuat.
Plurima aũt ⁊ maxima in indico mari aĩalia. E quibus balene quaternũ iugerꝫ. Et in mari bellue circa sol-
sticia maxime visunt. Tũc illic ruũt turbines: tũc imbres: tũc deiecte mõtiũ iugis ꝓcelle ab imo vertũt ma
ria. pulsatasq; ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluũt. auiũ quoq; grãdissime ⁊ pene bestiarum generis
strucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Mul
to mirabilius de naturis auium ⁊ piscium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

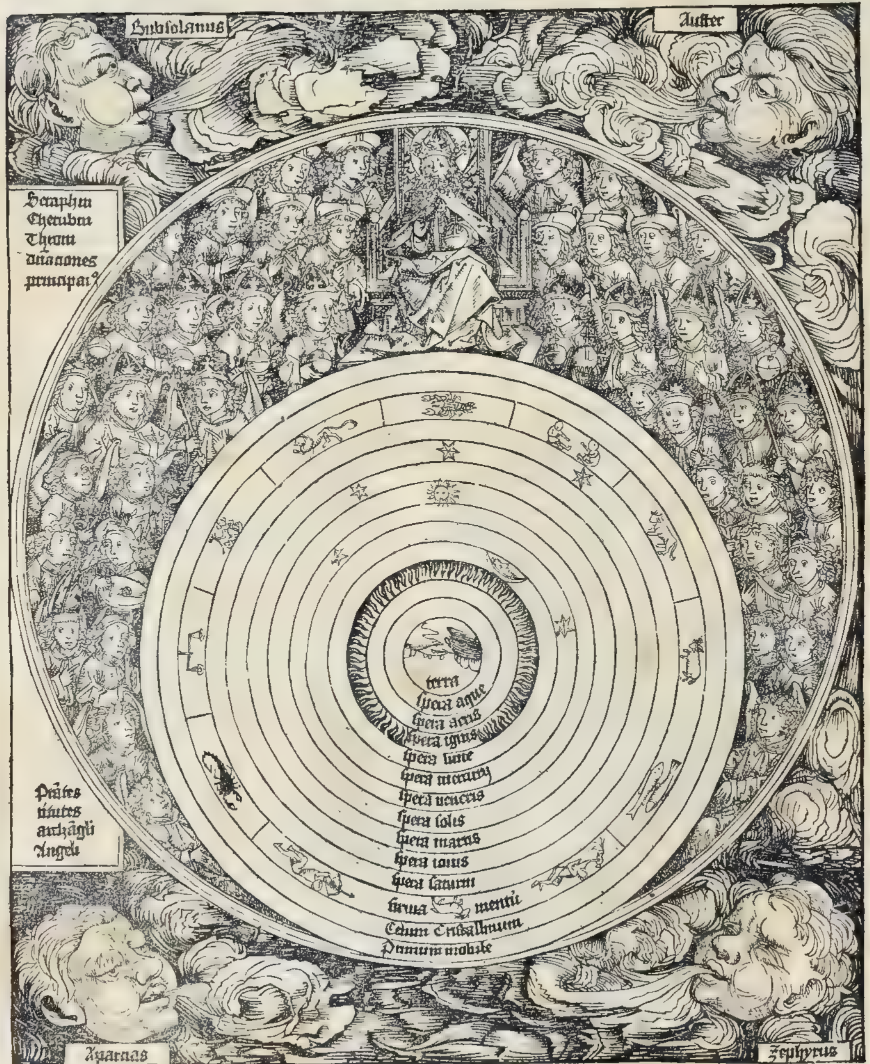

SExta die dixit deꝰ. ꝑducat terra aīam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit deꝰ qd̄ eēt bonū: ait. Faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊ silitudinē nr̄am. Et p̄sit piscibꝰ marꝭ. ⁊ volatilibꝰ celi. ⁊ bestijs vniuerse terre. Et creauit deꝰ hoīem ad imaginē ⁊ silitudinē suā. Ornatis superiorib9 mūdi ptibꝰ tādē sexta die terrā generibꝰ aīaliū ornauit. Inter aīalia terre tria memorat moyses. iumēta. reptilia. ⁊ bestias. In q̄bꝰ tres drīas brutoꝝ irrōnabiliū in cōe nob insinuat. Sūt em̄ bestie q̄ pfecta sunt phātasia: mediū īter irrōnalia locū sortite: erudiri tn̄ ab hoīe aut māsuescere nesciūt. Sūt reptilia q̄ ipfectā hn̄t phātasiā: q̄si media īter bruta ⁊ plātas. Sūt iumēta q̄ ⁊ si carēt rōe: discipline tn̄ hūane q̄q̄mō capaces cū sint: rōis aliq̄d pticipare videt̄: mediā q̄si sortita ꝯditōem īter bruta ⁊ hoīes. Aīalia autē varij generꝭ dissilibꝰ formis. ⁊ maḡ ⁊ mīora vt fierēt īpauit. Et facta sunt bina. i. diuersi sexꝰ singl'a. Ex q̄ꝝ fetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta sunt. Deditq̄ꝫ his oībꝰ generatim deꝰ alimēta de terra: vt vsui eē hoībꝰ possent. Alia nimiꝝ ad cibos. alia vō ad vestimetū. Que āt magnū sunt viriū: vt ī excolēda terra iuuarent. vn̄ dicta sunt iumēta. Hactenꝰ de tribꝰ mūdis: supceleſti: celesti: ⁊ sblūari. Nūc agēdū de hoīe vt de quarto mūdo. Ita rebꝰ oībꝰ mirabili descēptione cōpositꝭ: regnū sibi eternū pare cōstituit. Et innūerabiles aīas ꝑcreare. q̄bꝰ īmortalitatē daret. Tū fecit ip̄e simulacꝝ sensibl'e atꝫ ītelligēs. i. ad imaginis sue formā. q̄ nihil p̄t eē pfectiꝰ: hoīem figurauit ex limo terre: vn̄ hō nūcupatꝰ ē. ꝙ sit factꝰ ex humo. Deꝰ rerū oīm machinatoꝛ fecit hoīem (qd̄ Cicero q̄uis expers celestiū lr̄aꝝ: vidit tn̄) q̄ libro de legibꝰ p̄mo h̄ idē tradidit qd̄ ꝓphe Cuiꝰ verba sbiecimꝰ. Hoc aīal ꝓuidū: sagax: mltiplex: acutū: memoꝛ: plenū rōis ⁊ ꝯsilij quē vocamꝰ hominē: p̄clara q̄dā ꝯditōe generatū eē a summo deo solū. Est em̄ ex tot aīantiū generibꝰ atꝫ naturꝭ: pticeps rōis ⁊ cogitatōis: cū cetera sint oīa exptia. Est āt plerūq̄ꝫ ꝯsuetudo a regibꝰ vsurpata ⁊ p̄ncipibꝰ terre: vt si forte magnificā ⁊ nobilē cītatē ꝯdiderīt. iā vrbe absoluta imaginē suā ī medio illiꝰ visendā oībꝰ spectādāq̄ꝫ ꝯstituāt. Haut aliter p̄ncipē oīm deū fecisse videt̄. q̄ tō mōi machīa ꝯstructa: postremū oīm hoīem in medio illiꝰ statuit ad imaginē suā ⁊ silitudīeꝫ formatū. vt libeat exclamare illō mercurij. Magnū o asclepi miracl'm ē hō. Hoc p̄cipuo noīe gl'iari hūana ꝯditio p̄t: q̄ ēt fcīn̄: vt huire illi: nulla creata sba dedignet̄: huic terra ⁊ elemēta: huic bruta sunt p̄sto: ⁊ famulāt̄. huic militat celū. huic salutē ꝓcurāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri debet: amari illū ab oīnibus. In quo oīa suū aliq̄d: Immo se tota ⁊ sua oīa agnoscūt.

De sanctificatione septime diei

Consummato igitur mundo: per fabricam diuine solercie sex dierum. Creati eni dispositi ꝛ ornati tandē pfecti sunt celi ꝛ terra. Compleuit deꝰ gliosus opus suū: ꝛ requieuit die septimo ab operibꝰ manuum suarū: postq̄ cūctum mundū: ꝛ omnia que in eo sunt creasset: nō quasi operando lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserit. Opus enim propagationis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: ꝛ sanctificauit illū: vocauitq̄ ipsum Sabatū quod nomen hebraica lingua requiem significat. Eo q̄ in ipso cessauerat ab omi opere qd̄ patrarat. Vn̄ ꝛ Judei eo die a laboribus proprijs vacare dignoscūtur. Quem ꝛ ante leges certe gentes celebrem obseruarunt. Jamq̄ ad calcem ventum est operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amemus: ꝛ veneremur. In quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi: domino bonoꝝ omniū. Cui data omis potestas in celo ꝛ in terra. Et presentia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

Distinctō orbiū tam celestiū q̃ȝ elementarum.

Corporalis mundi machina tota consistit in duobus. scilicet in natura celesti: et in natura elementari. Celestis autem distinguitur in tres celos principales. scilȝ empyreum. cristallinum ⁊ firmamentū. Intra firmamentum vero quod est celum stellarum cōtinenť septem orbes septem planetaruȝ qui sunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Uen⁹. Mercurius. Luna. Nomine auteȝ celi cristallini siue aquei intelligiť prima pars materie prime que ꝯm philosophū formata est ī duos orbes: quorum supior est primū mobile. Istoꝝ orbium natura est ꝙ omnes mouenť: excepto empyreo celo: qđ quietū est. Natura vero elemētaris in q̃tuor speras principales distinguiť. scilicȝ ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interstitia videlicet: supremū qđ vocať igneuȝ: ac mediū ⁊ infimū quod vocať olimpium. Aer similiter habet tria interstitia: scilicet: supremum quod vocať ethereum: ⁊ medium ac infimū qđ diciť aereum. Et in supremo est calor ⁊ lux propter solis ꝓpinquitateȝ. Similiter est ⁊ in infimo: sed ꝓpter radioꝝ repcussionem a terra. In medio aūt interstitio ad quod nō ptingere potest repcussio radioꝝ ē frigiditas et obscuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detrusi sunt in hunc aerem caliginosum. Ibi etiaȝ fiūt tempestates: scilicet tonitrua: grando: niues: et silia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi possunt vocari. Istos autē excellit celum trinitatis ipse deus qui est in omnibus ⁊ super oĩa. Distantia predictorum orbium et planetarum hec est. A terra vsq̃ȝ ad lunam sunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec sunt stadia. cxxvi. A luna vsq̃ȝ ad Mercurium sunt miliaria. vij. dccc. xij. et semisse. A mercurio vsq̃ȝ ad venerem tantū. A venere vsq̃ȝ ad solem. xxij. cccc. xxxvi. A sole vsq̃ȝ ad martē sunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vsq̃ȝ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vsq̃ȝ ad saturnum tantum. A saturno vsq̃ȝ ad firmamentuȝ. xxiij. cccc. xxxvi. Ex istis seq̃tur ꝙ a terra vsq̃ȝ ad celum stellatū sunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

Distinctio celestium hierarchiarum.

De celesti vero natura triplicem quidam posuere distinctōnem. scilicet supnaturalem. id est supcelestem. celestem ⁊ subcelestem. Supcelestis est in tribus psonis vt q̃dam dixerunt ⁊ male. quia ꝯm Dyonisium hierarchia dicit ordinē: ⁊ ille absolute nō est in tribus psonis: sed tm̃ ordo nature. Celestis in ordinibus angelicis. Subcelestis in hominibus sanctis. Porro hierarchia celestis diuidiť ī superiorem: mediā ⁊ inferiorem. Superior continet tres ordines scȝ seraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quoꝝ primi ꝯsiderant dei bonitatē. Secundi virtute. Tercij equitatē. Item in primis deus amat vt charitas. In scđis noscit vt veritas. In tercijs sedet vt equitas. Media cōtinet dominatōnes principatus potestates. Quoruȝ primi officia regūt angelorum. Sequentes capitibus p̃sunt populoꝝ. vltimi potestatem coercent demonū. Item in primis dñs dominať vt maiestas: in sequentibus regit vt principat⁹: in vltimis teneť vt salus. Inferior hierarchia similiter ꝯtinet tres ordines. scȝ virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ptinet miraculorum opatio. ad secūdos magnorū negociorum denunciatio. ad tercios humane custodie solicitudo. Item in primis deus opatur vt virt⁹. In scđis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inspirāſ Hec dicta sunt ꝯm Gregoriū. Sed ꝯm dyonisium virtutes sunt medius ordo hierarchie secūde: principatus primus ordo tercie hierarchie Hoc attende ꝙ in qualibet triū hierarchiarum premissarum notatur trinitas psonaruȝ diuinarum: vt patet in celesti hierarchia tam superiori q̃ȝ media q̃ȝ inferiori.

De tempore siue etatibus.

Mundi etates accipiunť similitudinarie iuxta etates homīs: sunt aūt sex etates mūdi. Quaꝝ prima incipit a mūdi creatōne ⁊ durat vsq̃ȝ ad diluuiū: ⁊ habuit ꝯm hebraicam veritatē annos. 1656. Scđm septuaginta interp̃tes (sicut Isidorus exponit) ⁊ alios q̃ȝ plurimos quos hic seq̃mur hūit annos. 2242 ⁊ sic differūt in āīs. 586. quos hebrei minus hn̄t in hac etate: et iuxta hanc cōputum matusale mortuus est ante diluuiū: eodeȝ tm̃ anno quo diluuiuȝ fuit. Scđa etas incipit a diluuio: et durat vsq̃ȝ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ꝯm hebreos annos. 292. ꝯm septuaginta. 942. et sic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei minus hn̄t. Que aūt sit ratio tante diuersitatis inuenire nō potui. Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vsq̃ȝ ad iniciū regni Dauid hn̄s ꝯm hebreos annos. 941. ꝯm septuaginta. 940. Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vsq̃ȝ ad transmigratōeȝ babilonis: ⁊ habet annos. 484. ꝯm hebreos. ꝯm septuaginta. 485. Quinta etas incipit a transmigratōne babilonis. scilȝ qn̄ hierusalē destructa fuit: ⁊ templū in ea incensum: et durauit vsq̃ȝ ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos ꝯm hunc modū pretactum quem hic sequimur 590. Et sicut p̄dictum est grandis est altercatio de supputatōne annoꝝ hui⁹ etatis diuersi diuersimode cōputāt. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ⁊ durat vsq̃ȝ ad finem mundi cui⁹ terminum solus deus nouit ⁊ hec diciť senectus: siue hora nouissima. His aūt etatibus pōt adiūgi septima etas q̄ est quiescentiuȝ. et currit cum sexta: et octaua etas q̄ est resurgentium. Porro ꝯm hebreos in prima etate mundi sunt generationes. x. In scđa. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamē Matheus gratia misterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aūt hominis sūt iste. Prima ē infantia homīs a natiuitate hoīs vsq̃ȝ ad āīos. 7. Scđa etas est puericia vsq̃ȝ ad āīos. xiiij. Tercia etas ē adolescētia a. 15. anno vsq̃ȝ in. 38. Quarta ē iuuēt⁹ vsq̃ȝ ad. 49. Quinta ē senect⁹ a. 50. āno vsq̃ȝ ad. 79. Sexta ē decrepita etas ab āno. 80. vsq̃ȝ dum vita finiť.

Prima etas mundi ab Adā

PRima etas mundi ab Adā vſqꝫ ad diluuiū habet ſm Hebreos ānos 1656. ſm ſeptuaginta interꝑtes Iſidorū ⁊ plures alios quorū numerus in etatibus conſequēter ponitur habuit annos. 2242.

SUmma bonitas volens cōmūicare ſuū bonū ⁊ alijs fecit creaturā rationalem q̄ ſummū bonū intelligeret: itelligēdo amaret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit deꝰ aūt primū hoīē formādo corpꝰ eiꝰ ꝑ miniſterium angeloꝝ de limo terre ī agro damaſceno ⁊ inſpirauit ī faciē eiꝰ ſpiraculum vite: hoc ē aīam creauit: quā corpori facto vniuit. Factꝰ aūt ē homo ad ymaginē dei in naturalibꝰ ⁊ ad ſilitudinē in gratuitis. Ecce dn̄s mirabili ꝑfudit gr̄a. Cū ergo marē ad ſilitudinē ſuā primū finxiſſet: tū etiā feminā ꝯfigurauit ad ipſius hoīs effigiem vt duo inter ſe ꝑmixti ſexꝰ ꝓpagare ſobolem poſſent: ⁊ omnē terrā multitudine opplere.

FOrmatis aīantibꝰ terre ⁊ volatilibꝰ adductis ad Adā vt videret ea: cū adā nō iueniret adiutor ſilis ſibi. immiſit dn̄s ſoporē in Adā ⁊ tulit vnā de coſtis eiꝰ: replēs carnē ꝓ ea: ⁊ edificauit in mulierē. Quā adā vidēs dixit: h̄ nūc os de oſſibꝰ meis h̄ vocabiꝛ Iſſa qḋ latīe mlr̄ interꝑtaꝛ: qꝛ de viro ſūpta ē. Factū igiꝛ adā deꝰ in ꝑadiſum trāſtulit: ⁊ ibi de coſta dormiētis Euā ꝓduxit: ſibiqꝫ ſociā formauit: Hāc n̄ fecit de capite ne viro dn̄areꝛ: nō de pede viri ne ꝯtēnereꝛ: ſ; de latere vt amoris vinculū ꝓbareꝛ: etiā vt nō loci generis nobilitate: ſ; virtute vnuſq̄ſqꝫ ſibi cōparet gr̄am. Jō extra ꝑadiſū vir factꝰ ē: mulier vero itra paradiſū. Creaꝛ deniqꝫ extra ꝑadiſū h̄ eſt ī inferiori loco vir factꝰ melior inueniꝛ ꝓ Eua q̄ in ꝑadiſo facta fuit Adā igiꝛ ꝓtheoplaſtū primū hoīem ſummꝰ oīm reꝝ fabicator deus ſexto die ſeclo q̄nta ⁊ viceſima marcij beſtijs terre creatis cūctiſqꝫ reptilibꝰ ⁊ volucribꝰ de limo terre rubeo ī agro damaſceno tāqꝫ creaturaꝝ omniū finē ⁊ poſſeſſorē finxit.

QUnque suggerente diabolo in forma serpentis prothoparētes mandatuz dei trāsgressi fuissent: maledixit eis deus: et ait serpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animātia et bestias terre: super pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulieri quoque dixit. Multiplicabo erūnas tuas: et cōceptus tuos: in dolore paries filios et sub viri potestate eris: et ipse dominabitur tibi. Ade vero dixit Maledicta terra in opere tuo in laboribus comedes ex ea: spinas et tribulos germinabit tibi: in sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Et cū fecisset eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiso collocans ante illum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligni vite custodiat.

ADam primus homo formatus de limo terre triginta annorū apparens imposito nomine Eua vxori sue. Cuz de fructu ligni vetiti oblato ab vxore sua comedisset: eiecti sunt de paradiso voluptatis: in terram maledictionis vt iuxta imprecationez domini dei. Adā in sudore vultus sui operaretur terram: et pane suo vesceretur. Eua quoque in erūnis viueret filios quoque pareret in dolore. quam incompabili splendore decorauit. eā felicitatis sue inuid⁹ hostis decepit: cū leuitate feminea fructus arboris temerario ausu degustauit: et virū suū in sententiam suam traxit. Deinde perizomatibus foliorū susceptis ex delitiarum orto in agro ebron vna cuz viro pulsa exul venit. Tandem cuz partus dolores sepius experta fuisset cuz laboribus in senū et tandē in mortez sibi a domino predictā deuenit.

De paradiso ⁊ quatuor fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus oriens situatum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomariū dicitur Hebraice heden quod delicie sonat: quasi deliciarum hortum omniū arborꝝ genere consitum Ubi ⁊ lignum vite positum erat. Hūc locū muro igneo a terra vsq; ad celum perfecte vallatū aiunt. Hic etiam cherubin asserūt flāmineo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam ⁊ Eua fuerunt producti: demū peccato gule expulsi. In coq; positi Enoch voluptuantur ⁊ helyas morituri manibus antixpi: hic autē locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus omī amenitate cōspicuus scribitur. Qui habz salubritatem amenitatem atq; iocunditatē de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quiq; in quatuor nascentia diuiditur flumina vt expositores Geneseos profitentur.

Ganges qui ⁊ phison

Primus fluui⁹ phison q̄ ⁊ gāges appellaꝛ fluuius indie pergrādis atq; famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a. xix. maximis atq; nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus ostijs occeanum ingreditur. Quotcunq; autem exundet alueis in mare: adeo grādis est vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. passuum pateat: vbi plurimū centum altitudinis nusq; minus. xx. passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti oblitus bellum inauditum sumpsisse fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candore atq; forma precipuum quem fiducia tractus trāsuadare persuaserat: a vortiginibus vndarū circumagi atq; absorbi vna cum insidente cerneret auīt iratū iurasse se illum adeo extenuaturum: vt qui equū atq; eq̄tem optimū absorbisset: mulieribus vix genua tingētibus vadosum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copijs. In cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obsistente q̄ nili more augeri dicaꝛ certo anni tpe et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui ⁊ Nilus

Gion qui ⁊ nilus secundus appellaꝛ fluuius totius orbis pmaxim⁹ fluuius arbitratur. Huic ſm quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon. nūcupant: ⁊ ex paradiso deliciarū fluere: incole Nilum vocant ꝓpter limū quem trahit: ⁊ eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia seperat: ⁊ plurimas insulas faciens venit ad eā clarissimā Meroem a dextris eius nominat⁹ astusapes qd̄ idē sonat quod latens. Et ptim asper partimq; nauigia deferēs in amplissimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cattaduppa vocatur tam violēter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: vt vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vsq; ledat: deinde lenis violentia posita placid⁹ ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasorū oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam ⁊ meliam declinās iterum seperatur. et sic diuisus atq; vagus: alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremēto. Et demum egiptio mari p septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse siluarum altorem permaximum et beluarum immaniū productorem ⁊ crocodrillorꝝ ⁊ hippotamorū ⁊c̄. Preterea calami atq; papiri: ⁊ agrorum fecundatorum inclitum suis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū sole tenente leonis finem: ⁊ ad medium vsq; virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libre pncipium venerit: ⁊ tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt fluminis hui⁹ aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui ſcd̄m Josephum dilat quod sonat acutum: eo q̄ velocissimus sit Armenie maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuor padisi delitiarꝝ exeuntib⁹ affirmatur. Is quom medorum fines attigit repētinus factus: tigris nomen assumpsit: sic eīn sagittam volucrem medi vocant: nec diu ⁊ comperto aritissa lacu cursuq; seruato violentus ⁊ integer atq; discolor p illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergiꝛ. Et p latebras mersum in aduersam partem vluas et purgamēta plurima secum trahens apud lacum qui Lorāda appellatur omnia demersa ferens: factusq; iterum fluuius in cuniculos mergiꝛ iterato. Et postq̄. xxv. mil. passuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione sophen circa nympheum adeo ꝓpinquus Arsenie fluuio in regione Artheni: vt quom quacūq; ex causa intumuerit: seruatis sibi quisq; vndis suis confluant vna: cuius rei testimonium lenior Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armenia claris fluminib⁹ parthemos ⁊ alios disiūgit. Et vt asserunt aliq̄ Niniuē in partes diuidit et Mesopothamiam faciens lustratis radicibus montium Coridriorum circa Apamiam Seleutiā atq; babiloniā. xxv. mil. passuū in alueos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridiensem vocant Seleuciam ⁊ Messenem alluit. Alter autē in septētrionē versus campos caucasi irrigat: ⁊ vbi in vnum rediere alueum tigris dictus est. Uerum

cum hos .lx. mil. passibus ampliauit vasto effusus alueo dextra carnicis oppidi persicum ī mare defertur: nec vno tamē hostio sed pluribꝰ miscetur eidem. Alij vō dicunt hunc rubro infundi mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluuius qui frugifer sonat inter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris est. tam veterꝫ litteris q̄ȝ exundationibus suis. Hūc quidaȝ volūt ex paradisi fonte mortalibus quidem incognito deriuari. alij dicūt in armenia maiori in mōte cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus validior factus in taurū mōtem vires experitꝰ suas. Cui cum nō resistat taurus progreditur victor: sed saxosus atq̄ȝ violentus ad dexteram Comagenam: ad leuam autem relinquit arabiā. Verū sunt qui velint eum in alueos duos diuidi: quorū alium in tigrim effuudi dicūt: reliquū vō p meatis medorꝫ gordianorumq̄ȝ terris in Mesopotamiā ferri. Et babiloniam quondaȝ Caldeorꝫ reginam in ptes duas cursu medio seperare. Inde hic idem postq̄ȝ aliq̄ȝdiu effluxit qui nauigabilis ⁊ ingens ante fuerat in paludibus dispersus amplissimis tenuis efficitꝰ riuus ⁊ incognitus (vt aiūt) nusq̄ȝ aperto exitu effluit. Esto sint q̄ dicant eū in mare rubrū fundi. Volunt in suo hūc nili more ⁊ fere eodē tempe Mesopotamiā irrigare: atq̄ȝ fecūdam facere et sese in alueū statuto tempore reuocare. Quāobrem euȝ nomen Euphratis sortitū volūt. Cū hebraice Euphratas fertilitas appelletꝰ: dicunt ⁊ alij aquas eius esse vitales. Et ob id a priscis auxeneum fuisse vocatum.

Cum omnia in quibus historia versatur complecti rerū scriptores deceat: pauca de diuersitate maris ac eius nominibus iuxta varietatem regionū adiūgere libuit.

Homerus terrā omnē quā īcolimus abluī occeano ꝓdidit. Neq̄ȝ alienū est insulam eam esse. Naȝ quocūq̄ȝ accedere ad extrema terre mortalibus pmissum est mare inuenitur. Quod occeanū appellamus: ⁊ hūc nostre habitabilis terminum quaq̄ȝ versum existimāt Occeanus autem quem greci sic nomināt de celeritate: ab occasu solis irrumpēs leuo latere europam radit. affricamq̄ȝ dextro scissisq̄ȝ calpe et abina montibus. quos dicūt colūnas herculis inter mauros funditur ⁊ hispaniaȝ. at freto isto quodaȝ ostio aperit limē interni equoris mixtꝰ mediterraneis finibus quousq̄ȝ ad orientes ꝓpellit. Horū qui hispanias perfudit. hibericus fertur. ⁊ balearicus qui in narbonēsem ꝓuinciam: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam tustus. quem greci Ionū vel tyrrhenū Itali inferum vocitant. a sicilia vsq̄ȝ cretam siculus: inde creticus qui in pamphiliam ⁊ egiptum ptendit. Que aquarum moles torto in septemtrionē prius latere amfractibus magnis iuxta grecias yllíricum ⁊ hellespontum in angustias stringitur ꝓpontidis. Que ꝓpontis asiam Europā q̄ȝ discriminat. Causam nominuȝ nō vniformis dedit ratio asiaticum et phoeniciū a prouincijs dictum: ab insulis carpathium egeum Icareuȝ cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum ligusticum. ab oppidis hadriaticum argolicum. ⁊c. Egiptiū pelagus asie datur. gallicum Europe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum. Oras autem extremas vt dictum occeanus amplectitur. Qui a littoribus suis arabicus persicus Indicus: eous: sericus: hyrcanus: caspius scithicus germanicus gallicus atlanticus. libicus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremēta circa littora indie vehementissime proruunt: maximosq̄ȝ ibi exitus faciunt. siue quod suspēsius altius tollatur vi caloris. siue q̄ in ea parte orbis ⁊ fontium ⁊ fluminū copia sit effusior. Circūnauigari an hec insula queat: dubitatū est Strabo Gnosius australe pelagus ꝓpter intollerabilem estum. boreale quoniā frigore concretum esset: minime nauigari posse putauit: Julius Solinus iube testimonium adducit qui vniuerse partis terre meridiane quaȝ plurimi ꝓpter solis ardorem peruiā negauerunt facta vꝰ gestū vel insularum cōmemoratione ad confirmande fidei argumentum: oīe mare qđ ab india vsq̄ȝ in hyspaniā retro affricam cingit: nauigabile affirmauit. Plinius veronensis scribit in arabico sinu res gerēte Cesare augusti filio: signa nauium ex hispaniēsibus naufragijs fuisse recognita: ⁊ annone florēte Carthaginis potentia circūuentum a Gadibus ad finem arabie. eam nauigationem scripto prodidisse. Corneliuȝ quoq̄ȝ nepotem auctorem facit qui Eudoxū quendam sua etate cum lathirū regeȝ fugeret Arabico sinu egressum Gades vsq̄ȝ profectum cōmemorat. Celiūq̄ȝ antipatrem a se visuȝ: qui ex hispania cōmercij gratia vsq̄ȝ in Ethiopiam nauigarit. De septemtrionali occeano maior contentio est quem tamen magna ex parte diui Augusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cōstat vsq̄ȝ ad Cimbrorum promontoriū. Caspia vō littora Macedonum armis Seleuco ⁊ Anthiocho regnātibus ita explorata et pernauigata sunt: vt puo breuius q̄ȝ totus hinc atq̄ȝ illinc septemtrio sit remigatus. Plinius nepotꝰ testimonio vtitur qui metallo celeri Gallie proconsuli donatus a rege sueuoruȝ indos astruit: qui ex india cōmercij causa nauigantes tempestatibus essent in germaniam arrepti. Apud Ottonem historicū legitur sub imperatoribus theutonicis indicam nauium ⁊ negociatores indos in germanico littore fuisse dephensos: quos vētis agitatos ingratis: ab orietāli plaga venisse cōstabat qđ accidere minime potuisset si (vt plerisq̄ȝ visum ē) septētrionale pelagus innauigabile cōcretumq̄ȝ esset. A columnis herculeis mauritanie atq̄ȝ hispanie et galliarum circuitus: totusq̄ȝ forme occidens hodie nauigatur. Orientem nobis incognitum: cuȝ religionum atq̄ȝ imperiorum diuersitas. tū barbaries immēsa reddidit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiso hec sequentia ſm doctores diuine ſcripture

FUit aūt ille locus ſm Damaſce. exultationis vniuerſe, ꝓmptuariū q̄ terre excelſior poſitus eſt. ⁊ tꝑato ac puriſſimo aere refulget: plantis ſemꝑ floridis comatus eſt: beno odore plenꝰ nullū irrōnabiliū inhabitat. Eſt etiā ſm yſido. oīni genere ligni ⁊ pomiferū arboꝝ conſitus: nō eſtus ſed tempies aeris perpetua. E cuius medio fons ꝑcurrens totum nemus irrigat. Et ſm mgr̄m ī hiſtorijs ſuꝑ Geñ. Paradiſus ē in principio mūdi partis orientalis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuerſalis ipm nō attigerūt: qꝛ ſm Strabū ⁊ Bedā pertingit paradiſus vſq3 ad globū lunarem qđ tamen q̄dam impugnāt vt Henricus de Eruordia. Et alij quidā. ⁊ eſt locus ameniſſimus lōgo tractu terre ⁊ maris: ⁊ ſi homo non peccaſſet deus qui totum mundū fecit: ⁊ paradiſum ampliaſſet. ſic ꝙ oīes homines cōcluſiſſet. Arbores paradiſi comā nunq̄3 perdunt. Ibiq3 Enoch ⁊ Helias vſq3 hodie incorrupti perſeuerant: vt dicit mgr̄ in hiſtorijs. Et paradiſus tante eſt altitudinis. ꝙ eſt inacceſſibilis ſm Bedam. et tam altus ꝙ etheream regionem contingat. ⁊ ꝙ aque cadentes de eo tm̄ faciūt ſtrepitum hominibus in vicinio cōmorantibus: vt perdant ſenſum auditꝰ. vt dicit Baſilius in exameron ⁊ ſanctꝰ Ambroſius. Iſte aque ſunt que procedunt de vno fonte paradiſi. ⁊ generant quatuor riuos. ſ. phiſon q̄ ⁊ ganges dicit᷑. Geon qui et Nilus. Tigrim ⁊ Eufratē. quo ipſi vero quatuor riui fluant habetur Geneſ. ij. Et eſt paradiſus ſm Albertum magnū: locus temperatiſſimꝰ libre ⁊ arieti pene ſuppoſitus. quia in oriente iuxtā torridā3 zonam. Ideo bis in anno ſol pertranſit centrū paradiſi. ⁊ eſt ibi aer ſubtiliſſimus ⁊ incorruptus: ⁊ ſemper equinoctium: ⁊ vterq3 polus ibi videtur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arbores bis ibi in q̄libet anno fructificant. quia duplex eſt ibi eſtas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrūq3 noſtrum ſolſticium ē eis profundiſſima hiems: ⁊ vtrūq3 equinoctiū profundiſſima eſtas. Ideo dicit Marcianus ꝙ in India ſingulis āniis due ſunt eſtates ⁊ fruges bis metūtur. Patet igitur ꝙ eſt locus altiſſimus terre. Secretiſſimus. Tēperatiſſimus. Ameniſſimus. quia eſt ibi loci viriditas: florum venuſtas: flagrantia aromatum Irriguū fontium. Ambroſitas arborū3. Vbertas fructuū: Cantus auiū. Quinto locus ordinatiſſimus. Sexto fertiliſſimus. ideo bene ortꝰ omniū deliciarum dicitur.

FEcit quoq3 deus ad ornatum et decorē3 paradiſi triplex genus lignoꝝ ſm yſiđ. ⁊ Auguſti. de ciuitate dei. Vnū ad ſuſtētationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̄ceptum affirmatiuū dicens. Geñ. ij. ex omni ligno paradiſi comede. Aliud fuit ad ꝓbatōne3 obedientie. ſ. lignum ſcīetie boni ⁊ mali: de quo dedit preceptum negatiuū dicens. de ligno autē ſcīetie boni et mali ne comedas. quod tamē nō ſeruarunt noſtri parentes primi. Ideo guſtato pomo aperti ſunt oculi eorum. ſ. ad concupiſcēdum ſeinuicem. ad quod ante non patebant ſm Auguſti. ibidem in gloſa. non ꝙ ante ceci erant ſicut quidā falſe imaginati ſunt. Et cognito pruritu carnis ⁊ libidinis in ſe. ⁊ ſe eſſe gratia ſpoliatos conſuerūt perizomata id eſt ſuccintoria ſiue bracas de folijs ficus vt ſic ſe cooperirēt ⁊ defenderent. Non tamen eſt intelligendum ꝙ peccatum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel eſus eiuſdem vt dicit Auguſti. de ciuitate dei. ſed ratione affectus inordinati preponentis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ē prohibitum: quia pctm̄ ⁊ malū ſicut homicidiū furtū ⁊ mendaciū. Aliud v̄o eſt pctm̄ ex eo: quia ē ꝓhibitū ſic fuit hic. Comeſtor dicit ꝙ lignū ſcientie boni ⁊ mali dictū eſt ex eo. ꝙ ex eius comeſtōne ſecutū eſt: qꝛ ſenſerūt ſtatim poſt comeſtōnem malum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis carnis cōtra rationem. et ſic ceperūt cognoſcere bonū ſanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitatꝭ ac inobedientie. ſicut medicus melius nouit morbos cū non ſolum infirmos viſitat ſed cum ipe infirmatur. Nam quod prius nouit per ſcientiā: poſtea diſcit per expientiam. Na3 dulcia non meminit qui nūq3 guſtauit amara ⁊ econuerſo. Tercium fuit lignum in paradiſo nobilius alijs. ſ. lignu3 vite ⁊ hoc tripliciter. Primo ꝓpter effectum. qꝛ dabat ſe comedenti cauſam immortalitatis ⁊ ꝓhibebat cauſa3 infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nō tamē virtute naturali pure: ſ3 magis gratuite ꝓpter virtutē anime obedientis deo: que erat immortalitatis cauſa principalis ipſius corporis ſm Tho. in ſcripto ſecūdi ſenten. quia quotiēs homo fuiſſet infirmatus de iſto ligno ſumpſiſſ3 ⁊ ſanitati datus fuiſſet: ⁊ hoc ſic cōtinuaſſet vſq3 dum numerus electorum completus fuiſſet. tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent. Scđo ꝓpter ſitum: quia ſitum erat ī medio paradiſi q̄ſi precioſius et dignius oīm. ſicut cor animalis in medio corporis ponitur: et quod totum corpus viuificat figurans crucem chriſti viuificantis totū mundū et trahentis ad ſe omnia. Joh. xij. Tercio ꝓpter ſacramentū ſm Augu. vbi ſup̄ vbi dicit ꝙ per lignū ſcientie boni ⁊ mali ſignificatur liberꝝ volūtatis arbitriū. per lignū v̄o vite xp̄s ſignificat᷑. Ezech. xxxi. Oīe lignū paradiſi n̄ ē aſſilatū illi. qꝛ Cāti. iiij. Emiſſiōes tue paradiſus maloꝝ punicoꝝ cū pomoꝝ fructibus.

HUius aūt loci poſt pctm̄ hoīs aditꝰ īterclusus eſt: ſepius eīn vndiq3 rūphea flāmea id eſt muro igneo accinctꝰ ita vt eiꝰ cū celo pene iūgat᷑ incendiū. Cherubin q̄3. i. angeloꝝ p̄ſidiū arcendis ſpiritibꝰ malis ſup rūmphee flagrātiā ordinatū ē: vt hoīes flāme: angelos v̄o malos angeli boni ſūmoueant ne cui carni vł ſpūi trāſgreſſiōis aditus paradiſi pateat. Hec ille.

Duplex fuit eā immortalitatꝭ hoīs ī ſtatu īnocētie. ſ. intrinſeca q̄ erat vis ꝯtētiua ipſiꝰ aīme ⁊ hec a deo. Alia extrīſeca. ſ. eſus ligni. Iſtud etiā lignū vitā longeuā dediſſet homi poſt pctm̄ ſm Aug. ī li. de q̄ſtōibꝰ no. ⁊ ve. teſt. ſ3 hoī guſtꝰ eiꝰ ꝓhibitꝰ fuit poſt pctm̄. iō dꝛ geñ. iij. Ipīs ágelis videte ne forte Adam ſumat de ligno vite ⁊ viuat ieternū. i. valde diu. Concor. s. Tho. i. parte. q. xcvij. arti. iiij. Et Alex. ij. pte ſumme. q. xiiij. ar. xx.

ADam vir sctūs cūct] diebꝰ vite sue ꝓphie spū claruit: pniāz magnā ac diuturnā fecit filijs suis pcepta iusticie ōdit: pcipiēs vt a ꝯsortio cayn ac filiorū eiꝰ oīno abstinerent. nec cū eis mrimonia iūgerēt. Hic pmꝰ nr parēs vno pctō a padiso nos expulit: s sctā ꝯuersatōe sua ac pnīa sua extūn nobis dedit ad regm celest] gaudia remeādi: q āt h n seqt de ipo iuste cōqri nō poterit. Comestor dic. Adā genuisse. 30. filios ⁊ totidē filias pter cayn ⁊ abel. adā fuit pr ⁊ socer cayn qꝛ cayn ꝯxit mrimoniū cū calmana sorore sua. Augus. Adā vo mortuꝰ ē hns ānos nōgētos ⁊. xxx. vt dr i ymagie mūdi. postqꝫ genuit. xxx. filios ⁊c. ⁊ sepultꝰ ē i loco caluarie circa hierlm: vbi postqꝫ aliqꝫdiu reqeuit. trāslatū ē corpꝰ eiꝰ i ebrō i terrā de q sumptꝰ ē: cui snīe concordat Athanasiꝰ ⁊ docto. hebrei. qꝛ ꝯuenit vt ibi corpus suuz xpus exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptū: ⁊ vbi seminata est corruptio ibiqꝫ incorruptō orietur: quatenꝰ sic medicina morbo corrnderet. Iohes tn in ꝯriū sonat vt patet.

AUgustinus. xiij. de ciuitate dei. humanū genus ideo ex vno homine deus instituit vt cōmēdaret qꝫ ei grata sit in pluribus vnitas. que consideratio multꝫ electis prodest: sanctis angelis in eterna pace sociādis: verū tāta immanitate peccādi defecerīt hoīes vt tutiꝰ atꝫ pacatiꝰ īter se bestie viuerēt. Neqꝫ. n. vnqꝫ inter se leones aut īter se dracōes qlia hoīes bella gesserūt. vinculū cōcordie diligit deus.

ADam itaqꝫ ⁊ Eua pmū oīm parētes. xxx. sup nōgentos vixere ānos. ⁊ pter Cayn Abel ⁊ Seth cū sororibus suis qs scriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū qꝫ infirmitate correptus Seth filio atꝫ alijs interdixit ne eiꝰ filij cū filijs cayn ꝯmiscerēt. Illū p oleo mie īpetrādo ad paradisum vt aiunt: transmisit tandē deficiēs in Ebron sepelitur. Sūt tn q dicūt eū i caluarie loco sepultū fuisse

Abel secūdus filius Ade natus est anno.30. Ade cū sorore delbora. Iste abel primus martyr eccłiam inchoauit q̄ꝛ ī grā ⁊ iusticia pmāsit. Si ei ab Adā īchoata fuisset nō foret cōtinua.
Hūc āt iustū ⁊ sctm̄ ꝯmēorāt euāgelia Qui ab incūte etate iusticiā colere ⁊ deū timere didicit. Cuiꝰ ꝯuersatio pastoralis erat: ⁊ de oibꝰ p̄micias deo offerebat. Et ꝓterea deꝰ ad eius sacrificia respiciēs. ⁊ eiꝰ oblatōes ḡtam hr̄et germāo p̄nte. q̄ viso vultꝰ cayn p̄ ꝯfusiōe ꝯcidit et īuidie stimulo sauciꝰ cayn ī eū ꝯsurrexit ac īterfec. Qui celestē citatē p̄mꝰ ꝯdidit. Et ipiꝰ ciuem se p̄mū ꝯstituit Centenario ⁊ eo amplius Abel mortuo. Adā post centesimū annū Seth genuit filium.

Anno.cxxx.ƀm heb. Scdm lxx.interp̄tes.ccxxx. Adaꝫ genuit seth q̄ fuit terciꝰ filiꝰ ade ⁊ natꝰ ē āno p̄ris sui.cxxx. inchoāte ƀm he. ve.ƀ ē āno mōi.130.cōpleto vixit āt ānis.912. Iste seth natꝰ est 230.āno ad. q̄ꝛ.c.moyses p̄termisit q̄bꝰ luxit filiū suū abel ī valle ploratōnis ꝓpe ebrō.ipe eē.p oleo mīe īpetrādo padisuꝫ adijt. In his duobꝰ primis filijs Ade.s. Cayn ⁊ abel ortū hūert due ciuitates ƀm Aug.14.li.d ci.dei. fecert itaq̄ꝫ duo amores duas ciuitates.terrenam.s. amor sui vsq̄ꝫ ad ꝯtēptū dei. Celestēꝫ vo amor dei vsq̄ꝫ ad ꝯtēptū sui deniq̄ꝫ illa ī seipa: ƀ in dn̄o gl'iaē. Illa q̄rit ab hominibus gl'iam. huic āt deꝰ ꝯsciē testꝭ maxia ē gl'ia. ad illā ptinet cayn q̄ p̄mo natꝰ ē ⁊ citatē ꝯdidit. Ad istā ptinꝫ abel. q̄ scdo natꝰ ē ⁊ tāq̄ꝫ peregrinꝰ ƀ ꝯuersatꝰ. q̄ꝛ grā p̄destinatꝰ ciuis sursuꝫ erat. deniq̄ꝫ vt citas dei sue aduersarie coopatōe clarescat. aliq̄ facta reproborum cōmemorare necesse fuit.

Adam

seth | elbora

Enos

Caynan

Cayn priogenitꝰ ade ⁊ eue cū sorore sua calmana natꝰ ē āno ade.xv.ī agro damaseno. Hic primꝰ agrorū cultor fuisse p̄hibeē cupidissimꝰ q̄dē ⁊ aliene felicitatis īpatiētissimꝰ ac sceleratꝰ dolens mūera sua reprobata a deo et mūera fr̄is sui accepta motꝰ īuidia fr̄em suū ductuꝫ ī agrū īterfecit. ꝓpter qd̄ a deo pūitꝰ fuit vt oibꝰ diebꝰ vite sue eēt vagꝰ ⁊ ꝓfugꝰ sup terrā. Cūq̄ꝫ cayn ꝯfectꝰ eēt senio ⁊ īter frutecta aliqn̄ sederet a p̄nepote suo lamech q̄ senectutꝭ vicio cecꝰ factꝰ dū venatōi īsistēt pueri ductorꝭ suasu credēs cayn feraꝫ sagitta occisus fuit.

Eras plimas dn̄oꝝ regū gētiuꝫ aut opm magnificoꝝ: aut p̄sonaꝝ sublimiū hicide ānotaui: q̄bꝰ vtuē astronomi

ī suis calculatōibꝰ ab adā vsq̄ꝫ ad alphonsum. Et nō q̄ꝛ era ē tp̄s famosuꝫ alicuius gētis vel secte incipiēs ab aliq̄ effectu q̄ ē nōbilis bonitatꝭ vel malicie ⁊ vulgariter p̄t dici datū: iuxta qd̄ publice ꝯscriptōes fiūt. Vn̄ ⁊ sctūs leo huiꝰ nois p̄mꝰ freq̄nter ƀ termino era vtiē in Epistolis suis.

Enos filius Seth natꝰ ē āno Seth cv. anno vo mūdi.435.ƀm.lxx.ƀm heb.235.āni vite eius.905. Iste enos incepit inuocare nomē dn̄i forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

Caynā filius Enos natus ē āno patris sui.xc. Mūdi vo ƀm.lxx.625. ƀm heb.ccc.xxv.āni vite eiꝰ extiterūt 910.

In linea iustoꝝ tres notāē celestibꝰ decorati. Prio enos q̄ primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q̄ cū deo ambulauit: ⁊ trāslatus ē in padisuꝫ. Tercio Noe q̄ pfectus fuit in generatōnibus suis humanū genus saluauit ab aq̄s diluuij. In linea vo pctōꝝ tres decorantur terrestribus. Primo Iabel qui fuit pater habitantium in tentorijs atq̄ꝫ pastorum. Secundo Iubal qui fuit pater canentiū in Cithara ⁊ organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

Enoch filius Cayn quottus sit in numero filioꝝ Cayn certum nō est. Iste Enoch cayn ciuitatē ɔdidit appellās eā noīe ei⁹ Enochiā quā ⁊ sua ple repletā vidit. dicit em̄ Joseph⁹. Qd̓ chayn rapinis ⁊ violentijs opes cōgregās filios suos ad latrocinia īcitabat. Timēsqꝫ eos q̄s ledebat filios suos in cītate recollegit. Absurdū tm̄ nō ē ꝫm augus. xv. de ciui. dei. ꝙ cayn edificauit cītatē cuꝫ vix q̄tuoꝛ viros scriptura dicat tūc fuisse. qꝛ nō oēs nūerauit q̄ tūc eē poterant: ꝫ illos tm̄ noīare necē putauit q̄s suscepti opis rō postulauit. Adā per cayn sceleratum vndenario numero finit̄ q̄ pctm̄ significat̄ ⁊ ip̄e numer⁹ femīa claudit̄ a q̄ sexu factuꝫ ē inicium pctī.

Enoch

Nota ꝙ omnes artes vel scientie seculares liberales siue mechanice vl̓ phisice humane curiositati debuiētes a filijs lamech legūt̄ inuēte ⁊ sic filij adulterini p̄mū sbtiliores alijs fuerūt: ⁊ qꝛ tīebant futuꝝ piclm̄ diluuij ⁊ ignis Jō tubalcaim easdē artes ī duab⁹ colūnis sculpsit. Una latericia ⁊ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet ī terra syria: vt. s. si ɔstructa laterib⁹ ab imbrib⁹ extermīaret̄ lapidea pmanēs p̄beret hoīb⁹ scp̄ta cognoscere.

Matusalem Enoch fili⁹ cētesimo ei ⁊ octuagesimoseptīo anno nat⁹ lamech filiū hūit q̄ nato duos ⁊ octoginta supra septīgētos superuixit ānos. Et sic Matusalē diuti⁹ vixisse ferūt oībus q̄s scriptura cōmemorat.

Matusalem

Malaleel fili⁹ yrath

Yrath filius Enoch

Malaleel centuꝫ sexagitaqnqꝫ hn̄s etatis ānos genuit filiū iareth quo nato postea septingētos et triginta annis supuixit.

Iste Lamech primus bigamiaꝫ introduxit habens duas vxores ɔ illd̓ qd̓ dictū fuit ab Adā spū ꝓphetico: erūt duo ī carne vna. q̄ virū. i. cayn īter frutecta iacētē sagitta īterfecit adolescētēqꝫ eū ducētē arcu pcussum occidit. Puit⁹ ē igr̄ ꝓpter occisionem caī septuagies septies qꝛ septuagīta ⁊. vij. aīe d̓ eo egresse ī diluuio pierūt.

Iste Jabel fili⁹ Lamech ex vxore Ada icepit ɔdē tētoria pastoralia portatilia ad mutādū pascua ꝓ gregib⁹ nutrīēdis nil nisi ɔiugiū carnale meditās ⁊ pascua vētrꝫ. ꝫ ꝫm cōmestorē greges ordīauit ⁊ caracterib⁹ distinxit sepauitqꝫ ꝫm genera greges ouiū a gregib⁹ edoꝝ ⁊ ꝫm q̄litatē vnicolores a grege spsi velleris: ⁊ ꝫm etatē anniclos a maturiorib⁹ ⁊ cōmissuras certꝫ tpib⁹ faciēdas ītellexit

Ada Lamech Sella

Cōcupia oculoꝛuꝫ

Iste tubalcayn filius lamech et selle secunde vxoris sue artē ferrareā prim⁹ inueīt: res bellicas exercuit sculpturas ī metallis in libidineꝫ oculoꝝ fabricauit sumens ex exemplum a natura ex opere fruticum sicut frater suus Tubal ad voluptatem auriū consonantias excogitauit.

Cōcupia aurium

Iste Tubal fili⁹ Lamech ex vxore Ada hic dr̄ pater canentiū ī cythara ⁊ organo qꝛ musicā inuenisse dr̄ nō tm̄ instr̄a musicalia adinuenit ꝫm ɔmestorē q̄ postea lōge inuēta referūt̄ ꝫ ɔsonātias inuenit vt laboꝛ pastoral̓ quē frater su⁹ iabel p̄amauit ī delitias v̓teret̄ ⁊ in delicijs exercret̄: postea tm̄ mlti adīueneīt ɔsonātias melodiaꝝ ⁊ diuersa instr̄a musicalia sic̄ moises de sonitu aq̄ꝝ dr̄ armonias ꝑpēdisse. Sūt tm̄ q̄ dicāt ꝙ archades popl̓i ꝑ calamos breues ⁊ logos p̄mi excogitauerunt cantum: laercius vero id repertū dicit tempore pithagore philosophi.

Concupia carnis

Noema filia Lamech ex Sella soroꝛ Tubalcayn artem varie diuersēqꝫ texture inuenit: lanam et linuꝫ in fila traxit ⁊ pannū texuit ꝓpter leuitatem. Naꝫ antea pellibus bestiarum vtebantur.

Jabel Tubal

Tubalcaī Noema

Malaleel filius caynan q̃ plantatio dei interp̃etatur in linea xp̄i natus est anno patris sui. 75. anno v̄o mūdi s̄m Hebre. 470. s̄m. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. q̄ plures āte diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄ plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad sciētiarū principia inueniendа. Tum etiā scdm naturam: qꝛ homines erant melioris cō/plexionis ⁊ maioioris vigorositatis. Nā habebāt tunc multa maiora ossa qui/dem homines q̄ȝ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit seculi cursus: tāto minora corpa fert natura: ne etiaȝ magnitudo gigantoꝝ videaẽ ali/cui incredibilis testatur sacra historia dicens se vidisse molarem dentem: de q̊ cē/tum dentes scdm modulum nostre fieri potuissent. Dixitq̄ȝ August. 12. q̄ nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: q̄ deceȝ de illis faciunt vnum de nostris: atq̄ȝ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius ad huc sunt gentes q̃. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malaleel qui interp̃etatur descendens siue roborans vl̃ sa/porans natus ē anno patris sui. lxv. supra centesimuȝ Gen̄. v. mūdi v̄o dcc. lx. scdm he. ve. s̄ scdm. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos ⁊ sexaginta duos. Dicit Augusti. q̄ multi sunt geniti ante diluuiū de seth ⁊ etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum ge/nealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli discretio concretioq̄ȝ numeraret̃ ⁊ ad Abra/ham cui facta est repromissio de christo nasciturо qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. 1. p̄pter quod scriptura sacra quosdam ꝯmemorat. nec omnes isti primogeniti q̊s scriptura nominat vt cayn cognouit vxorem suam ⁊ genuit Enoch. nō est conse/ques q̄ Enoch fuit eius primogenitus. ⁊ sic de alijs. Huius v̄o temp̄e filij seth viri optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis perseuerantes a filijs Ca/ym pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxv. Gen̄. v. mūdi vero 1022. scdm he. ve. Sȝ s̄m. lxx. 1122. Anni vite eiꝰ fuere. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit ⁊ translatus est in paradisuȝ: ⁊ septima requies p̄dicatur ad quaȝ trāsfertur omnis qui tanq̄ȝ sexta die etate seculi christi aduentu formatur. viuit aūt in paradiso in corporis ⁊ sp̄us tranquillitate cū he/lya vsq̄ȝ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio co/ronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̃ ab an/tiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt.

Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxvij. mundi vero s̄m lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iste Matusalem antiquissimꝰ fuit omniū quos scriptura ꝯmemorat. De annis autē eius diuerse sunt opiniones. s̄m lxx. interp̄tuȝ computationem vixisset. 14. annis post diluuium. Sed non legitur fuisse in archa noe. Hiero. v̄o asserit: q̄ eodē āno diluuij mor/tuus sit. Septemq̄ȝ diebus ante diluuium sepultus. Quidam v̄o eum cum pa/tre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: ⁊ diluuiū p̄terisse putabant causante hoc diuersitate codicū nostroꝝ ⁊ hebreoꝝ: s̄m August. ⁊ Rab. ⁊ ysi. qui omnes di/cunt eum absq̄ȝ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuium cum ibi tā/tū. viij. anime salue fiebant.

Lamech filius Matusalem natus est āno p̄ris sui s̄m textum nostrū Gn̄. v. clxxxvij. anno vero mundi s̄m lxx. 1454. vixit auteȝ annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 172. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. s. Noe consolabitur nos a laboribus manuū nostrarum in terra cui male/dixit dominus. Et genuit preter Noe filios ⁊ filias. Et cuȝ vixisset septingētos ⁊ septuagintaseptem annos tradidit principatum Noe filio suo ⁊ mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri vtiq̄ȝ famosi ⁊ incredibi/lis potentie scientes bellum.

Joann-Christophorus Wolffs Kiel ..

Linea Christi

Malaleel

Jareth

Enoch

Matusalem

Lamech

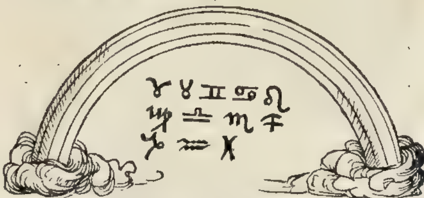

Secunda etas mūdi principiū a Noe habuit post diluuiū: qđ fuit vniuersale ꝑ totū Anno sexcētesimo vite Noe a pncipio aūt mundi ꝭm he. Millesimosexcentesimoquinquagesimosexto. Sed ꝭm .lxx. interptes quos Beda et ysido. approbāt Bis mille ducenti ꝛ. xlij. ꝛ durat vsqꝫ ad abraham ꝭm he. 292. annis. Sed ꝭm .lxx. 842. annis. Ante diluuiū vō ꝑ. 100. annos Dominus apparuit Noe id ē quingentesimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iusticie amator filius Lamech. ingenio mitis ꝛ integer inuenit grām coram dño. Cū cogitatio hominū ꝓna erat ad malū. Omī tpe omēs in viam rectā deducere satagebat. Cūqꝫ instaret finis vniuerse carnis precepit ei dn̄s vt faceret arcam de lignis leuigatis bituminatā intus et extra. que sit trecētoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Orosius ꝛ post eū Augusti. ꝛ Hugo. Cubitū geometricū sex cubitos vsuales facere dicūt: quā ꝑticaꝫ noīant. Sit itaqꝫ trecētoꝝ ꝑticaꝝ lōgitudīs: quīquaginta latitudinis ꝛ triginta altitudinis. i. a fundo vsqꝫ ad tabulatū sb tignis. Et ī cubito cōsummab illā. In q̄ māsiūculas cenacl'a fenestrā ꝛ ostium ī latere deorsum facies. Noe igit̄ post cētuꝫ ꝛ xx. ānos ad arcā fabricatā. q̄ ꝓ solatio vite erant necc̄ria cōportauit. Cūctorūqꝫ aīaliū ad ꝭuādū genus eoꝝ masclos sil' ꝛ feminas ꝑiter introduxit. Ipē deniqꝫ ꝛ filij ei⁹ vxor ꝛ vxores filioꝝ primo die mēs april' ingressus ē. Facto diluuio cuꝫ dn̄s oēm carnē deleuit. Noe cū suis saluat⁹ ē. Stetitqꝫ arca sup altissimos mōtes armenie. Qui loc⁹ egressoꝝ vocat̄. Egressi deo grās egerūt. Et altare facto: deo sacrificabant.

Hoc signū federis qđ do inter me et vos ꝛ ad omnē animā. Gn̄. ix.

Arcus pluuialis siue Iris licet dicatur hr̄e sex vel quatuor colores. tn̄ duos colores pncipaliter habet. q̄ duo iudicia repn̄tant. aq̄us diluuiuꝫ pteritū figurat ne ampli⁹ timeat̄. igneus futurū iudiciū signat per ignem vt certitudinaliter expectet̄

Illo diluuij Anno prima seculi etas termiata ē ab Adaꝫ vsqꝫ ad diluuiū inclusiue. Etas scđa incepit q̄ ꝛ ad abrahe natiuitatē vsqꝫ perdurat.

Noe vna cū filijs ꝛ vxore ac filiorū vxorib⁹ ex archa egresso: ꝯfestim altare edificato de cūctis pecorib⁹ volatilibusqꝫ mūdis holocausta dn̄o obtulit. Et ei⁹ odorē suauitatis odorat⁹ est dn̄s. Propter qđ eidem dn̄s benedixit ac filijs suis dicens.

Crescite ⁊ multiplicamini. Indecꝫ terra ad pro
priā naturā reuersa Noe cepit vir agricole eē.
⁊ exercere terram: et cūcta animantia ad pascua
emisit. Cūqꝫ (vt aiūt) hircū capraꝝ in coricū cili/
cie montem emisisset: ibidem lambruscas come
dens: inebriatus ē: ⁊ reliqua animātia cornibꝰ
petere cepit. Hoc noe cōperto: lambrusce virtu-
tem agnouit. cōfestimqꝫ ipsam sanguine leonis
porci agniqꝫ et Symie addito inseruit: at lam-
brusca in bonā vineā inserta: fructū fecit ꝑfectuꝫ
⁊ vindemiauit eū. Et ad vsuꝫ noe vino deducto
sacrificās fecit cōuiuiū magnū. Inebriatus aūt
ex illo statim tanqꝫ agnus in soporē resolutus ē
nudatus inhoneste iacebat: vidensqꝫ Cham eiꝰ
filius (videlꝫ pr̄ chanaan) p̄ris verenda nudata
e vestigio irridendū fr̄ibus nūciauit ⁊ ostendit.
At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate in
p̄rem cōmoti palliuꝫ imposuerūt humeris suis
retrorsum incedētes: patris verenda operuere.
Eorū quippe facies verse erāt: ne. s. p̄ris virilia
viderent. Qd̄ dū noe sensisset alijs quideꝫ filijs
felicitatē optauit. Cham vō ꝓpter cognitionem
sui nō quidem maledixit: ſ; eius ꝓli. Noe vō cū
vixisset post diluuiū trecētis ⁊ qnquaginta an-
nis: qd̄ quidē tēpus feliciter egit: cum cōplesset
annos nongētos qnquaginta mortuus ē. Pre
ter aūt Sem cham ⁊ Japhet et ionicum filios:
aliosqꝫ post diluuiū genuit filios ⁊ filias. vidit/
qꝫ ex filijs filioꝝ: ⁊ ex filioꝝ filijs ad multas vs-
qꝫ generationes.

MOnstruosoruꝫ quoqꝫ multa hoīm gene
ra post linguaꝝ varietatē a deo factā va
rijs in locis ꝓducta fuisse cōmemoran/
tur. Deus eī ipe cū sciret quaꝝ ꝑtiū similitudi/
ne vel diuersitate ꝯtexeret pulcritudinē vniuer/
si: etiaꝫ monstruosos hoīes in mundū ꝓducere
voluit. E qbus qdam dicanͭ repiri q̄ in media
fronte vnū tantuꝫ hn̄t oculū: qui monoculi ap-
pellātur. Alios statura eē cubitales: q̄s pigme
os greci vocāt: qui ꝑ annū octauū viuendo non
excedūt. Hij ppl̄i plinio. vij. naturalis historie
testāte tenētes mōtana indie: vicina tn̄ occeano
salubri celo sempqꝫ vernāte hn̄t singulare bellū
ꝯtra grues: teste Homero: hoꝝ mulieres Soli/
nus anno qnto parere dicit: ⁊ octauo senescere:
fama ē insidētes arietū capraꝝ dorsis armatos
sagittis veris tpe vniuerso agmine ad mare de/
scendere ⁊ oua pullosqꝫ earū alitum cōsumere.
Casas eoꝝ luto pennisqꝫ ⁊ ouoꝝ putationibus
cōstrui. Arestoteles ī cauernis viuere pigmeos
tradit. Item gētes alie sunt in qbus singuli sin
gula crura in pedibus maximis hn̄t nō flecten/
tes poplitem: et tn̄ mirabilis celeritatis q̄s scio
pedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi supra testā-
te ꝑ estiuū tempus in terra supini iacētes peduꝫ
se vmbra ꝓtegunt: vn̄ et inditum nomē habēt.
Hos idem Plinius in desertis indie ꝑtibus ha
bitare dicit. Quosdam alios sine ceruice habē/
tes oculos in humeris. Quosdam alios cyno-
cephalos quorū canina capita. Et alia diuersa
genera monstruosoꝝ que in sequētibꝰ patebūt.
Cum multi reperiūtur hominū fetus ab vsitato
cursu nature exorbitantes: qui tamen non ob/
mittendi in historijs ducūtur maxime longius

a mari degentes in qbus ꝓdigiosa aliqua ⁊ in/
credibilia multis visum iri haud dubitamus.
Quis eī ethiopes anqꝫ cerneret crederet: Aut
cui nō miraclo ē cū p̄mū in noticiā venit: Quā
multa fieri nō posse (p̄us qꝫ facta sint) iudicātur
Nature vō reꝝ vis atꝫ maiestas ī oībus momē
tis fide caret: si q̄s mō ꝑtes eiꝰ ac nō totā cōple
ctatͭ aīo. Ideo ad auctores fideꝫ relegabimus:
Mō ne sit fastidio grecos auscultari qui maio-
re diligētia ⁊ vetustiore cura de hijs scripserunt
Ferūt etiā scitharū genera ad septētrionē haud
ꝓcul ab ipō aqlonis ex ortu specuqꝫ eius dicto
quē locū gesglithron appellāt: ꝓdūtͭ arimaspi
q̄s vt in folio seqn̄ti patebit vno oculo in fronte
media insignes. Quibus assidue bellū eē circa
metalla cū griphis feraꝝ volucri genere. mlt̄i ſ;
maxie illustres herodotꝰ ⁊ aristeas ꝓconesius
scribit: sup alios aūt antropophagos scithas ī
q̄daꝫ ꝯualle mag̃ timaui mōtis regio ē q̄ vocatͭ
abarimon. In q̄ siluestres viuūt hoīes auersis
post crura plātis eximie velocitatis passim cum
feris vagātes hos in alio nō spirare celo. Ideo
qꝫ ad finitimos reges nō ꝑtrahi. Necqꝫ ad alexā
drū magnū ꝑtractos beton itineꝝ eiꝰ mēsor ꝓ-
didit. Precipue tn̄ india ethiopūqꝫ tractꝰ mira
culis scatēt. Maxia ī india gignūtur aīalia indi
cio sunt canes grādiores ceteris. Arbores qdem
tante ꝓceritatis tradūtur: vt sagittis supari neq̃-
unt. Hec facit vbertas soli tēperies celi: aquarū
habūdātia. arūdies vō tāte ꝓceritatis: vt singl'a
internodia alueo nauigabili ternos interdū ho
mies ferāt. In mōte cui nomē ē Milo hoīes eē
auersis plantis octonos digitos ī singulꝭ pedibꝰ
hn̄tes auctor ē Megaschenes. In mltis aūt mō/
tibus genꝰ hoīm capitibꝰ caninis feraꝝ pellibꝰ
velari ꝓ voce latratū edere vnguibꝰ armatū ve/
natu ⁊ aucupio vesci. Cresias scribit in q̄da gen
te indie femias sel' in vita parere genitosqꝫ cōfe/
stim canescere. Megaschenes gētē inter noma/
das indos narū loco foramia tātū hn̄tē. ad ex/
tremos indie fines ab oriēte circa fontē gangis
Astomoꝝ gētē sine ore: corꝑe toto hirtam: vesti
ri frondiū lanugine: halitu tantū viuentē ⁊ odo
re quē naribꝰ trahūt. Nullūqꝫ illis cibū nullūqꝫ
potū. Tantū radicū florūqꝫ varios odores sil-
uestriū maloꝝ q̄ secum portant longiore itinere
ne dēsit olfactꝰ. Grauiore paulo odore haud dif
ficulter exanimari. Onesicritus quibus ī locis
indie vmbre nō sint corꝑa hoīm cubitoꝝ qnū ⁊
binoꝝ palmoꝝ existere ⁊ viuere ānos. cxxx. nec
senescere. ſ; vt medio euo mori. Cresias gēteꝫ ex
ijs q̄ appellatͭ pandore in ꝯuallibus sitam. an-
nos ducētos viuere ī iuuēta cādido capillo q̄ ī
senectute nigrescat. Artemidorus ī taprobana
insula longissimaꝫ vitā sine vllo corꝑis languo
re traduci. Soritas ab indis arab fluuiꝰ disster-
minat. Ji nullū aliū cibū nouere qꝫ piscīū quos
vnguibus dissectos sole torreant. atqꝫ ita panē
ex ijs faciūt: vt refert Clitarchus. in affrice soli-
tudinibus hominū species obuie subinde fiūt:
momētoqꝫ euanescūt. Hec atqꝫ talia ex hoīm ge
nere ludibria sibi nobis miracula: ingeniosa fe/
cit natura ad detegendā eius potentiā sequētes
gentes inter prodigia ponere libuit.

De hominibꝰ diuerſaꝝ formaꝝ dicit Pli. li. vij. ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Iſidorus Ethi. li. xi. ca. iij. oīa q̄ ſequūtur in india. Cenocephali homines ſunt canina capita habētes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Pli. qui omnes veſciūtur pellibus animaliū.

Cicoples in India vnū oculum hn̄t in fronte ſuꝑ naſum hij ſolas feraꝝ carnes comedūt. Ideo agriofagite vocātur ſupra naſomonas confineſq̄ illorū homines eſſe: vtriuſq̄ nature inter ſe vicibus coeūtes.

Calliphanes tradit Areſtotiles adijcit dextram mā mam ijs virilem leuam muliebrem eſſe quo hermofroditas appellamus.

Ferunt certi ab oriētis ꝑte intima eſſe homines ſine naribus: facie plana eq̄li totius corporis planicie. Alios ſuꝑiore labro orbas. alios ſine linguis ⁊ alijs cōcreta ora eſſe modico foramine calamis auenaꝝ potū hauriētes.

Item homines habentes labiū inferius. ita magnū vt totam faciem contegant labio dormientes.

Item alij ſine linguis nutu loq̄ntes ſiue motu vt monachi.

Pannothi in ſcithia aures tam magnas hn̄t. vt contegant totum corpus.

Artabrite in ethiopia ꝓni ambulāt vt pecora. ⁊ aliqui viuūt ꝑ annos. xl. quē nullus ſuꝑgreditur.

Satiri homūciones ſunt aduncis naribus cornua ī frontibus hn̄t ⁊ capraꝝ pedibus ſimiles qualē in ſolitudine ſanctus Antonius abbas vidit.

In ethiopia occidentali ſunt vnipedes vno pede latiſſimo tam veloces vt beſtias inſequantur.

In Scithia Ipopedes ſunt humanā formaz eq̄nos pedes habentes.

In affrica familias quaſdā effaſcinātiū Iſigonus ⁊ Memphodorus tradūt quaꝝ laudatōne intercāt ꝓbata. areſcāt arbores: emoriātur infantes. eſſe euiſdem generis in tribalis et illirijs adijcit Iſogonꝰ q̄ viſu quoq̄ effaſtinent iratis p̄cipue oculis: quod eorū malū facilius ſentire puberes notabilꝰ eſſe q̄ pupillas binas in oculis ſingulis habeant.

Item hoīes. v. cubitoꝝ nūq̄ infirmi vſq̄ ad mortē. Hec oīa ſcribūt Pli. Aug. Iſi. Preterea legit̄ ī geſt Alexādri q̄ ī india ſunt aliq̄ hoīes ſex manꝰ hn̄tes.

Itē hoīes nudi ⁊ piloſi in flumine morātes.

Itē hoīes manibꝰ ⁊ pedibꝰ ſex digitos habentes.

Itē apothami ī aq̄s morantes medij hoīes ⁊ medij caballi.

Item mulieres cū barbis vſq̄ ad pectꝰ ꝫ capite plano ſine crinibus.

In ethiopia occidētali ſūt ethiopeſ. iiij. oclos hn̄tes

In Eripia ſunt hoīes formoſi ⁊ collo gruino cū roſtris aīalium hoīmq̄ effigies mōſtriferas circa extremitates gigni mīme mirū. Artifici ad formanda corpora effigieſq̄ celandas mobilitate ignea.

Antipodes āt eē. i. hoīes a ꝯ̄ria ꝑte terre vbi ſol orit̄ qn̄ occidit nobꝭ aduerſa pedibꝰ nr̄is calcare veſtigia nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. Ingēs tn̄ ꝫ pug̃ lr̄aꝝ ꝯtraq̄ vulgi opīoēz circūfundi terre hoīes vndiq̄ cōuerſiſq̄ īter ſe pedibꝰ ſtare et cūctiſſem eē celi v̄ticē. Ac ſili mō ex q̄cūq̄ ꝑte mediā calcari. Cur āt n̄ decidāt: miret̄ ⁊ illi nos n̄ decidere: nā em̄ repugnāte: ⁊ quo cadāt negāte vt poſſint cadere. Nā ſic ignis ſedes nō ē niſi ī ignibꝰ: aq̄rū niſi ī aq̄s. ſpūs niſi in ſpū. Ita terre arcentibus cūctis niſi in ſe locus non eſt.

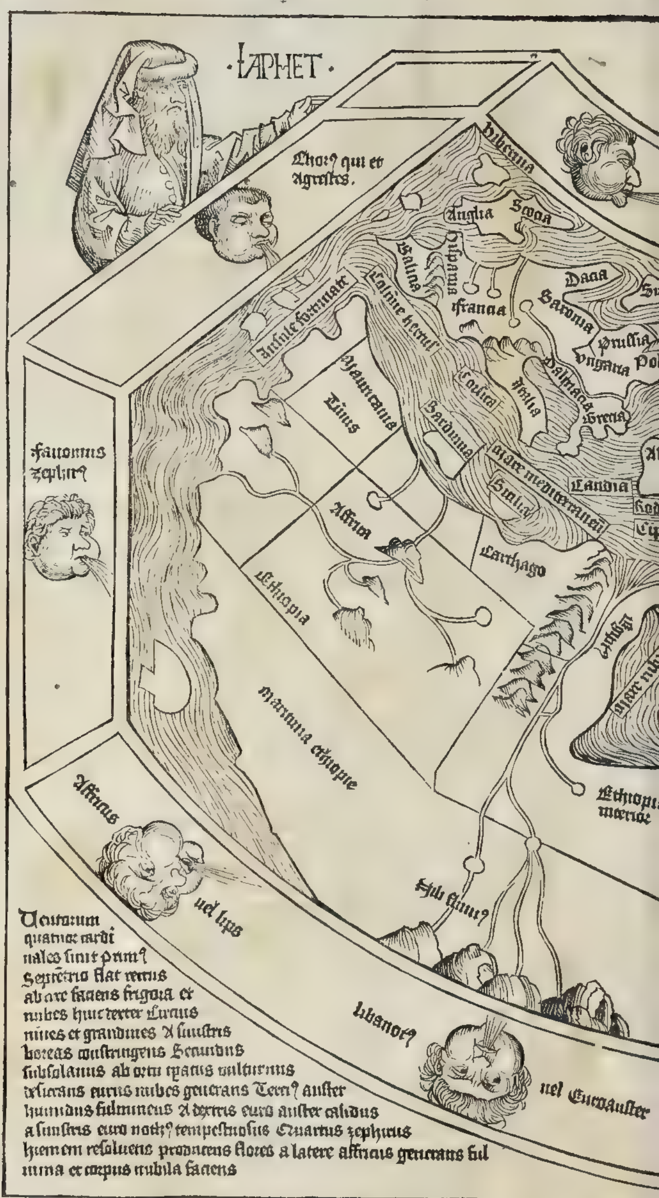

ORbis dicitur a rota ⁊ est qͥlibet figura sperica ⁊ rotunda. Et ideo mūdꝰ orbis dr̄. qꝛ rotūdꝰ ē: ⁊ dr̄ orb terre vł orbisterrarū. Dicūt āt ꝑm vincē. filij sem obtinuisse asiā. filij chā affricā ⁊ filij iaphet europā. Isid. in li. Ethy. asserit ꝙ orbis diuisus ē in tres partes ꝫ nō eq̄liter. Nā asia a meridie ꝑ orientem vsqꝫ ad septētrionem ꝑuenit. Europa vͦo a septētrione vsqꝫ ad occidentē ꝑtingit. Sed affrica ad occidentem ꝑ meridiez se extendit. Sola quoqꝫ Asia

continet vnam partem nostre habitabilis.s.medietatem:alie vero ptes.s.affrica τ europa aliam medietatez sunt sortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnũ progreditur.easqꝫ intersecat: quapropter si in duas partes orientis τ occidentis orbem diuidas in vna erit asia in alia vero affrica τ europa. Sic autem diuiserunt post diluuiũ filij Noe:inter quos Sem cum posteritate sua asiam. Japhet europam:cham affricam possederunt. vt dicit glo. super Geñ. x. τ super libro Paralippo. primo. Idem dicit Crisostomus Isidorus τ Plinius.

DE prouincia Asie. Asia ex nomie cuius-
dam mulieris est appellata sm Vinc. q̄
apud antiquos imperium tenuit orien-
tis. Habet ista pars prouincias multas et regio
nes. Paradisus terrestris locus est in orien-
tis partibus. cuius vocabulum ex greco in lati-
num vertitur ortus. Hebraice eden dicit qd la-
tine delicie interpretatur. quod simul iunctum re/
sultat ortus deliciarum. Est enim omni genere li/
gni et arborum pomiferarum consitum: habēs
etiam lignum vite in medio. Non ibi frigus nec
estus: sed perpetua aeris temperies. de eius me
dio fons prorumpens irrigat nemus totum. Di
uiditur aūt in quatuor flumina vt patet Geñ. ij.
hui⁹ loci post pctm̄ est aditus interclusus. In
dia q̄ in asia ē. ab indo flumine dicta est q̄ ex pte
occidentali claudit. Hec a meridiano mari por/
recta vsq ad ortum solis: et a septētrione vsq ad
montem caucasum peruenit. Habet gentes mul/
tas et oppida. Insulam quoq thephanā gem-
mis et elephantis refertam. Crisen et arginē au/
ro et argento fecundas. Tilem quoq arborem
folijs nunq carentem. habet et fluuios gangen
et indū et hypanem illustrantes indos. Terra in/
die fauonij spiritu saluberrima. in anno bis me
tit fruges: vice hyemis ethesias patit. Gignit
autem tincti coloris homines. elephantes ingē
tes. monoceron bestiam id est vnicorniū. psita-
cum auem. ebenum quoq lignum cinamomū
piper et calamū. Mittit quoq ebur lapidesq p̄-
ciosos. berillos. crisopassos. adamantē. carbū-
culos. ligures. margaritas et vniones. q̄bus no
biliū feminarum ardet ambicio. Ibi etiam sunt mō
tes aurei quos adire pter dracones et griphos
et immēsorum hominū mōstra est impossibile. So
linus dicit. diu credita ē esse tercia pars terrarū.
Indiā liber pr ingressus ē vtpote q indis sbacti
prim⁹ oīm triūphauit. Sūt et alie puīcie mul/
te in asia: et reg videlz Parthia. Assiria. Media
Persia. Mesopotamia. Babilō nomē ē in q̄ ē
vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis
vt caldea et assiria et mesopotamia in ei⁹ nomen
aliqñ trāsierūt. Arabia puīncia sic ē appella/
ta. i. sacra. sic interpretata eo q thuriferos hēat
odores. Mirra et Cinamū ibi habet. Et ibi
nascit fenix. Ipa etiā dr Sabba. Siria hz in
se plures puincias. s. Cōmagenā pheniciam et
palestinam. cui⁹ ps ē Judea. absq sarracenis et
nabucheis. In phenicia est thir⁹ ad quā ysaias
loqtur. Judea ex noīe iude appellata. s. eo q
reges ex illa tribu hūit. q ibi regnauerūt. Hec ē
palestīa regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā
siue ex chananeorum gētibus q̄bus expulsis iudei
eā dño ɔcedēte possederūt. In medio aūt iudee
ciuitas hierosolima. Terra ē variarū opū diues
frugibus fertilis aqs illustris. balsam⁹ opima.

Samaria regio ē palestine in q̄ ciuitas prin/
cipalis etiā dr Samaria vbi cōiter tenuerūt se-
dem regni reges isrl. sicut in hierlm reges iudee.
Hec ē media inter puinciā iudee et puinciā ga-
lilee: similis ē terra iudee in bonitate. Galilea
puincia etiam palestine. Et ē duplex. s. supior et
inferior. Penthapolis regio ē in cōfinio ara/
bie et palestine: quinq ciuitatum Sodome etc.
celesti igne consumptarum. Nabathea a filio
ysmahel nominata iacet inter iudeam et arabiam

Egyptus. que prius dicitur essea: ab egypto
danay fratre postea ibi regnante nomen accepit
regio celi ymbribus insueta: et pluuiarum igna
ra. Nilus solus eam circūfluens irrigat: et inun/
datione sua fecundat adeo copiose vt impleat ne
cessarijs mercibus orbem terre. Scithia sicut
et gothia magoth a filio Japhet fert cognomi-
nata. Hircana dicta est a silua hircania: q̄ sci-
thie subiacet. Albania a calore populi sic no-
minata eo q albo crine nascant homies. Ar/
menia vocata est ab armeno iasonis thesalali co
mite. qui armeniam cepit. Hyberia regio est
asye prope pontum armenie. ī hac herbe tinctu/
re vtilis nascūtur. Capadocia vrbs ppria no
minauit hec est in capite Syrie sita. Asia mi-
nor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs par-
tibus mari circūdatur. Et habet puincias istas
bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariam. pam-
philiam. ysauriā. liciā atq ciliciam. Bithinia
aūt in ponti exordio a bitynio rege nūcupata ē.
ipa et maior frigia. Nicomedia vrbs est in ea
vbi hanibal fugiens veneni haustu animā spira
uit. Galatia a priscis gallorum gentibus a q̄
bus extitit occupata. Frigia dicta est a frigia
europis filia. H et dardania a dardano iouis fi-
lio dicta est. huius regio troya est quā ex suo no
mine appellauit tros troyanorū rex. due autem
sunt frigie maior et minor. Maior frigia smirnā
habet. Minor vo ylium et licaoniam. Pam
philia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur
cognominata. quia vndiq aperta aurarum fla-
tibus pateat. metropolim vrbem seleuciam ha/
bet. Cilicia a silice quodam nomen traxit ma
trem vrbium habet tarsum. Licia autem sic no
minatur eo q ab oriente sit iūcta cilicie. Ibi est
mōs ille mirabilis chymera q nocturnis estib⁹
ignē exalat sicut in Sicilia ethna: et in alemania
zwickau.

DE alia tercia pte mūdi q̄ dicit Europa.
Europa q̄ppe ab agenoris regis libie fi/
lia nomē accepit: quā iupiter ab affrica
raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea
denominauit. Incipit a flumine thanai: de-
scendēs ad occasum p septētrionalē occeanū vs-
q ad fines hispanie: pars orientalis et meridia
na a ponto consurgens: tota mari coniūgitur et
in insulas cades finit. Prima europe regio est
Schithia inferior. q̄ a meothidis paludib⁹ inci
piēs inter danubiū et occeanū septētrionalē vs-
q germaniā porrigit. q terra p barbaras gen-
tes a q̄b⁹ inhitatur generaliter barbaria dicit.

Hui⁹ ps pma alania ē: post hanc dacia vbi et
gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sue
ui incoluerūt. Germania post Scithiā inferi
orē a danubio inter rhenū fluuiū et occeanū con
clusa cingit. terra diues virū ac pplis numero
sis et immanibus. Vñ et pter fecūditatē gignē
dorum populorum germania dicta ē. mittit geminas
Cristallum et Succinum. due vo sunt germanie
superior iuxta septētrionalem occeanū. inferior
circa rhenū. Prouicie aūt q̄s danubi⁹ a barba
rico ad mediterraneū mare se cludit sunt. prima

messia a messiū ꝓuentu vocata: ꝓpter abūdātiā.
Post messiā pannonia postq̄ rethie⁹ frugib⁹ ferax. excipit galliā belgicā: deinde traciā: tracie tiras iaphet fili⁹ nomē dedisse phibet. Alij seuicia incolaꝝ traciā appellatā dixerūt Huic ab oriēte ꝯstātinopol' opposita ē: ab occasu macedonia illi subiacet. cuius regionē olim diuersarū gentiū ppl'i mesi: gethe: sarmate scithe ⁊ alie natōes incoluerūt. Grecia a greco rege dicta ē q̄ cūctā illā regionē incoluit. Sūt aūt ꝓuincie grecie plures: ⁊ q̄ꝝ p̄ria ē ab occidēte dalmacia deinde epir⁹ inde elladas: inde thesalia. īde macedonia: inde achaya: ⁊ due ī mari creta ⁊ ciclades. Illiric⁹ aūt generalr̄ ⁊ oīs grecia ⁊ dalmacia a delim maxīa illi⁹ ꝓuincie citate dicta est.
Epir⁹ a pirro achillis filio dr̄ cui⁹ ps chaona ē: q̄ añ mollosa ē dicta: a molloso filio pirri quē de andromaca hūit. Ellades dicta ē a rege ellena deuchalionis ⁊ pirrhi filio: a q̄ pri⁹ greci ellenes nūcupati sunt. Ipa ē ⁊ athica ipa est vera grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̄ l'raꝝ ⁊ pħoꝝ nutrix q̄ nihil hūit grecia clarius atq̄ nobilius.
Ellades aūt due sunt ꝓuincie. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe ꝯstructe sunt: in q̄ olim ciuitas bella detonauerūt vbi nati sunt apollo ⁊ hercules: maior ille theban⁹ peloponeñ. scd̄a ps ellādis a pelope rege atthice vocata ē. Tesalia a thesalo rege dicta ē. mlt̄a sunt ī thesalia fluīa ⁊ oppida: īter q̄ pcipua ē thesaloica ibi ē ⁊ mōs pnasus q̄ndā appollini ꝯsecr̄⁹. In thesalia q̄ et p̄īa fuit achillis p̄mū solidi aurei facti sunt: ⁊ domādorū q̄ꝫ eq̄ꝝ vsus primū īuer̄⁹ ē. Macedoīa a macedo q̄ fuit deuchaliōis nepos mr̄n⁹ nomē accepit. Postq̄ ibi accepit pricipatū q̄ pri⁹ emathia dicebat̄: q̄ ꝯfinis ē a septētriōe emathie patria alexandri magni regio venis aureis ⁊ argēteis optia. Mōs olimp⁹ ī ea ē ita alt⁹ vt ī cacuīe ei⁹ nec vēti nec nubes sentiāt̄ Achaia ab acheo rege ⁊ vrbs ⁊ ꝓuicia appellata ē. Hec pene īsula ē hui⁹ caput ē corīthus gretie dec⁹ archadia sin⁹ ē achaie ipa ē ⁊ sicaonia a sitione r̄ge a q̄ ⁊ regnū sicionioꝝ ē dcm̄. hꝫ abeston lapidē q̄ sel' accēsus nūq̄ extīguit̄. Pānoniā ab alpib⁹ appēninis dicta ē: q̄b⁹ ab ytalia secernit̄ regio fort̄ et solo leta. Hystriā hyster fluui⁹ vocuit q̄ terrā illā īfluit. Ipe ē danubius: hꝫ āt a septētriōe pānoniā.
Italia olim a grec̄ ppl'is occupata mag̃ grecia nūcupata ē. deīde a reg̃ noīe saturnia mox ⁊ latiū dicta: eo q̄ saturn⁹ a ioue sedib⁹ suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculoꝝ rege ibi regnāte nūcupata ē. terra oīb⁹ reb⁹ pulcerrīa ⁊ fertil': pabuli vbtate ḡtissima: hꝫ lac⁹ venatū. alūnū atq̄ lucernū. Fluuios eridanū: tiberim ⁊ tepētes fōtib⁹ baias. Gignit gēmas sericū: ⁊ corallū. ⁊ ligurū boam q̄ꝫ r̄petē. ytalia aūt ⁊ hispania icirco hesperie dicte sunt. eo q̄ greci hespo stella nauigēt: ⁊ in ytaliā et ī hispaniā q̄ hac rōe discernūt̄. Aut hespiā solā dic̄ ⁊ significas ytaliā: aut addis vltimā ⁊ signas hispaniā q̄ ī occidentis ē fine. Tuscia ps ē ytalie Vmbria vo ps tuscie. vmbria vo dcā vt histoire narrant: eo q̄ tpe aq̄se cladis ymbrib⁹ supfuerit. Est ei ī iugis appēninis sita mōt̄ in pte ytalie iuxta meridiē. Etruria ps ē ytalie dcā eo q̄ ei⁹ fines tēdebāt vsq̄ ad ripā tiber̄. Rome oīm fines vni⁹ tm̄ tiberis ripa tenebāt̄. Hic ⁊ tuscia Tuscia aūt a freq̄ntia sacrificij ⁊ thur̄ dcā ē. illic ⁊ aruspiciā dicūt eē īuētā Apulia ē vbi brūdusiū quā tholi secuti dyomedem ducē ꝯdiderūt. Cāpania ꝓuincia ytalie hꝫ terras hyeme oī estateq̄ vnātes Et sol ibi mitis: ḡta tēperies: aer pur⁹ ⁊ blād⁹.
Gallia dcā ē a cādore ppl'i: gala ei grece latine lac dr̄. Mōtes em̄ ⁊ rigor celi ab ea pte sol' ardorē excludūt: q̄ fit vt cādor ppl'i ñ coloret̄. hāc ab oriēte alpiū iuga tuet̄: ab occasu occeanus īcludit a meridie p̄rupta pirenei: a septētriōe rheni flueta atq̄ germania: cui⁹ initiū belgica finis aq̄tania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad vsum aīantiū apta: flumib⁹ q̄ꝫ ⁊ fōtib⁹ irrigua pfusa duob⁹ magnis rheno ⁊ rhodano fluibus
Belgis āt citas ē gallie a q̄ belgica ꝓuīcia dcā ē. Cisalpina q̄ citra alpes trāsalpina q̄ vltra alpes. Retia q̄ iuxta rhenū. Aq̄tania āt ab obliq̄s aq̄s ligeris fluminis est appellata. Hispania p̄us ab ybero amne hiberia nūcupata ē: postea ab hispāo hispāia vocta. Ipa ē ⁊ hesperia ab hespero stella occidētali dcā. Sita ē āt īter galliā ⁊ affricā: a septētriōe pireneis mōtib⁹ clausa: a reliq̄s ptib⁹ vndiq̄ mari ꝯclusa. Salubritate celi eq̄lis oīm frugū generib⁹ fecūda gēmaꝝ metalloꝝq̄ ditissima: īterfluūt eā flumīa mag̃ beth⁹ īnne⁹: yber̄ ⁊ tag⁹: hꝫ ꝓuicias sex: Tarraconensem: Carthagineseꝫ. Lusitaniā. Galiciā. Bethicam ⁊ trāsfreta ī regiōe affrice tingitanā. Due sunt aūt hispanie: anterior ⁊ exterior.

De affrica alia pte tercia mūdi affricā sic noīatā: q̄dā extimāt q̄si affricā eo q̄ sit apta celo vl' soli ⁊ sine horrore frigoris. Alij affricā dicunt appellari ab vno ex posteris abrahe de cethura nato q̄ dict⁹ ē affer. incipit āt a finib⁹ egipti pgēs iuxta meridiē p ethiopiam vsq̄ ad athlantē mōtē: a septētrionali pte mari mediterraneo claudit̄: ꝯiūcta hꝫ ꝓuincias libiā cireneñ. Pēthapolim. Bisantiū. carthaginē. Numidiā. Mauritaniā. tingitanā. Et circa sol' ardorē ethiopiā. Libia cireneñ ī pte affrice prima ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē ī ei⁹ finib⁹ nūcupata. Pētapol' dcā ē a. v. citatib⁹ ibi existētib⁹ magnis. īter q̄s sunt ptholomaida ⁊ bernice sic denaīate a r̄gib⁹ suis. Getbula ps affrice mediterranee. Mauritania dr̄ a mauro qd̄ nomē est grecū: latīe sonās nigꝝ. Vñ a nigredie ppl'i hitant̄ dcā est. Tingitana a tingi metropolitana illi⁹ ꝓuincie citate dcā ē. Hec r̄gio gignit feras. symias. dracōes. strutōes. ⁊ olī elephātes nūc sola india hos pturit. Garramātis ob oppido dcā garrania ibi existi. Ibi ē fōs q̄ friget calore diei. ⁊ calet frigore noct̄. Ethiopia dcā ē a calore pploꝝ q̄s sol' vicinitas torret. Est ibi īngēs est⁹. Nā q̄cq̄d ibi ē sb̄ meridiano cardie ē: plurimas hꝫ gētes diu̇so vultu. ⁊ mōstruosa spē horribiles ferūq̄ ⁊ r̄pentū mltitudie referta. Ibi rinocerata bestia ⁊ cameleopard⁹. basilisc⁹ dracones īgētes ex q̄ꝝ cerebro gēme extrahūt̄ iacict⁹ ⁊ crisopassos ibi īueniūt̄. Et ciamomū colligit̄
Due sunt ethiopie. vna circa ortū sol' altera circa occasuꝫ ī mauritāia. Extra tres ptes orb: q̄rta ē ps trāsocceanū īteriorē ī meridie q̄ sol' ardorib⁹ nob̄ incognita ē: ī cui⁹ finib⁹ antipodes fabulose habitare dicuntur.

Noe priarcha

Noe filius lamech decimꝰ ab Adam: cuiꝰ anno sexcentesimo primo hoc ē anno mūdi. M. sexcentesimo. lvij. incepit secūda etas: natꝰ ē āno patris sui cētesimo octogesimo secūdo. gñ. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta hebre. ꝫ ſm Orosiū Bedā ꝛ. lxx. interp̄. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interp̄taꝛ requies ſm ysi. ꝛ Rabanū vbi sup̄. Ab eo ꝙ ſb illo oīa retro q̄euert̄ p̄ diluuiū. Hebrei tamen dicūt ꝙ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit artē arādi terram cū animalibus. Ideo dī Gen̄. v. Ipse consolabitur nos ab operibus Nam prius foderūt soli homines agrū: ꝫ postq̄ animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuiati: ideo etiā dī: ꝙ Noe erat vir agricola.

Memorie cōmendandū ē. ꝙ de istis tribꝰ filijs Noe. s. sem. cham. ꝛ Japhet lxxij. gētes ꝓcreate sunt. vt p3 Gen̄. x. Harꝝ autē gentiū vocabula ꝑtim māserūt. ita vt hodieq̄ appareat. Unde fuerint deriuata: sicut ex assur assyrij: ꝛ ex heber hebrei: partim tēpis vetustate mutata sunt: ita vt vix hoīes doctissimi antiq̄ssimas ꝑscrutātes historias. nec oīm ꝫ aliq̄rꝝ ex istis origine gētiū repire potuerūt. Et si oīa ꝯsiderenꝛ pl'a mutata q̄3 manentia noīa apparent.

Chā. 2. filiꝰ noe Cathaflua vxor eiꝰ

Iste Jonichus fuit q̄rtus filius Noe natus est tercio anno post diluuiū de quo Moyses tacet. Sapiens primo astronomiā inuenit. ꝛ q̄dam futura preuidit ꝛ maxime de ortu q̄tuor regnorū ꝛ eorum occasu. Cūq̄ pr̄ dedisset ei munera iuit in terrā Ethan ꝛ habitauit ibi gentē ꝯstituēs. Hec eñ Eliopolis. i. solis terra ē ad quā nōnulli filiorꝝ Japhet viri clarissimi accedentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. Hic ferꝛ cōsiliū dedisse Nemroth quō regnare possꝫ fuit autē vir ingenio eminentissimus ꝛ astronomꝰ permaximus. qui oīm siderꝝ cursus ꝛ stellarꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem disciplina vt dictū est ortū p̄iter ꝛ occasum q̄tuor regnorꝝ principaliū p̄uidit ꝛ docuit. Huic aūt mortuo cosdron eiꝰ filius successit.

ionichꝰ. 4. fi. noe

Cbus filiꝰ chā a q̄: vt Josepho in primo antiq̄tatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij p̄mū a semetip̄is ꝛ ab asianis chusei vocabanꝛ. Inde Ethiopes. ꝛ a q̄bus ethiopia regia hec ꝓuincia in Mauritanie finibꝰ ē. In q̄ vaste sunt solitudines orientem versus.

Chanaan primus filius cham a q̄ chananei ꝛ hūit. xi. filios q̄ possederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dī ꝓmissionis q̄ nūc Judea nūcupaꝛ ꝛ ab eo chananea. Sydon a q̄ sydonij. Etheꝰ a q̄ ethei. Et Jebuseus a q̄ iebusei q̄rꝝ duorꝝ fuit hierl'm. Amoreꝰ a q̄ amorei. Gerseꝰ a quo gersei. Eueus a q̄ euei. i. gabaonite. Archeꝰ qui archas oppidū ꝯdidit ꝯ tripolim ī radicibꝰ libani situ. Cineꝰ Aradius a q̄ aradij q̄ aradium īsulā possederūt angusto freto a phenicis littore sep̄atum. Samarites a q̄ sirie nobilis ciuitasq̄ vocatur aeolis. Amatheus a q̄ amatite.

Phuth. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio ꝛ libici ppl'i q̄ icipit ab athlante mauritanie mōte. ꝛ ab eo r̄gio phutēſ appellata ē

Messaraym. 3. filiꝰ a q̄ Egyptij exorti sunt. ꝛ h3. v. filios: egiptij eñ ab hebreis mersei vocabātur a mersa isto q̄rꝝ princeps fuit egyptiū. Lydin a quo lydi ppl'i ꝛ a quibus lydia prouīcia nomen accepit ꝓuincia in minori Asia. In q̄ Ephesus Johis apostoli sedes. Ananim a q̄ ananij. ꝛ laobim a q̄ cubarij ꝛ alios q̄rꝝ natōes ignote habēꝛ: q̄r bello ethiopico subuerseq̄ ad obliuionem p̄teritorꝝ nominū ꝑuenerūt. Masrā filꝰ chā. 3. ex se septē ꝓtulit natōes q̄rū sexta p̄ cesloim natio sc3 palestinorꝝ: q̄ mō palestini dicūꝛ ppl'i. Et palestia ꝓuīcia ē ī syria est arabie ꝯtermina dicta a philistea vrbe philistei. Tusim a q̄ philistijm. Cellū Sabatha a q̄ sabatheni q̄ nominantur a grecis astabari.

Chus quartus filius Cham habuit q̄tuor filios cū vxore

Regina hab3 duos filios ꝛ sabatha antiq̄ postmodū vocabula ꝑdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga descendisse putāꝛ. Sabaa a q̄ arabes. Dadan a q̄ Ethiopes. Euila secūdꝰ filiorꝝ chus filij chā fuit. a q̄ Euilei. q̄ nūc Getuli appellanꝛ ppl'i. s. q̄ in remotioribꝰ aphrice ꝑtibꝰ hītare ꝯsueuert̄. Saba a q̄ sabeꝰ al' sabei ꝛ hij arabes vt scribit Josephꝰ appellāꝛ. s. in libano et ātilibano ꝯmorāꝛ: ꝛ ab istꝭ arabia regio dicta quā solinꝰ sacrā iterp̄taꝛ. Nebroth filꝰ chꝰ filij cha3 Gigas q̄dē ꝛ vasto corp̄e vir. cū eēt īter filios filiorꝝ Noe audacissimꝰ apd̄ babilonios ꝑmanēs tyrānidē p̄mꝰ exercere cepit.

Canaan
Sydon
Etheus
Jebuseus
Amorreus
Gergeseus
Eueus
Aratheus
Cyneus
Aradius
Samarites
Amatheus
Phuth
Mesraym
Ludim
Anamim
Laabim
thusim
Cesluim
Sabatha
Regma
Euila
Saba
Nemrot
Sabaa
Dadan

Sem prim⁹ fili⁹ noe nat⁹ ē anno pr̄is sui.l. mūdi vo ₰m.lxx.interp̄.2244. ₰m heb.1658. ₰ ē añ xp̄i natiuitatē.2957.anni vite ei⁹ fuere.600. Iste sem biēnio post diluuiū genuit arphaxat ⁊ fert̄ fuisse melchisedech q̄ p̄m⁹ post diluuium ꝯdidit salē vrbē ip̄a ē hierl̄m ⁊ ab eo descēderūt generatōes.27. Protulit aūt sem.v. filios e q̄bus q̄nq₃ singulares ꝓduere gētes. Cui⁹ p̄mogenit⁹ Elam a q̄ Elamite p̄sidis principes. Sem aūt anno cētesimo vite genuit Arphaxat: ⁊ alios filios ⁊ filias ⁊ mortuus est.

Sem.i.fi.noe ꝑsla vxor.ei⁹

Iste assur.2.fili⁹ sem a q̄ assiriorū pullulauit impiū. q₂ nolebat rebellare ꝯ deū in edificatōe turr̄ babel. cū₃ nēbroth: iō fugit de terra sennaar. ad aliā regionē longinq₃ ꝑus nō h̄itatam q̄ ex ei⁹ noīe vocat̄ assiria. ⁊ edificauit ciuitatē q̄ postea vocata est niniue. que fuit metropolis totius regni assyrioꝝ. Iste pp̄l's sp̄ crudelitat̄ infamiā h̄uit.

Arphaxat.3.fili⁹ sem nat⁹ ē anno mūdi ₰m hebr.1693. ₰m interp̄. lxx.2279. Vixit aūt ānis. 338. ⁊ mortu⁹ ē. Ab isto Arphaxat emersere chaldei a q̄bus ⁊ Caldea regio appellata ē Hec in asie ꝑtibus ē. Arabie cōtermia longe plana ⁊ fontiū indigua in q̄ babilon fuit magna.

Aram q̄rtus fili⁹ sem. habuit.iiij. filios ⁊ ab eo ꝓgeniti sūt siri q̄rū metropol's damasc⁹ in hebreo syria d₃ aram.

Prim⁹ fi. arā fuit hus traconitidis regiōis: q̄ ē iter palestinā ⁊ celesirie. i ea ē hus terre iudee ꝯfmīa ex q̄ iob ꝓph̄a ortū h̄uit

Noe cū plantasset vineā bibēsq₃ de vino inebriat⁹ nudat⁹ iacuit in tabernaculo. vidēsq₃ cham verēda pr̄is annūciauit duobus fr̄ibus suis: q̄ imposito pallio humeris operuert̄ pr̄is verēda: auersisq₃ oculis virilia ei⁹ ñ videret. Noe igit̄ volēs maledicere chā quē de⁹ bn̄dixit maledixit chanaan filio chā ꝓ derisione chā pr̄is eius: de his in superioribus fit mentio.

Iaphet tercius filius noe habꝫ septem filios q̄ et europam sortitus est. Iste iaphet a pr̄e bn̄dictus ē ꝓpter ingenuā nobilitatem dilatationēq̄ʒ ei imp̄cabat. ⁊ ab eo descenderūt generatōnes .xv. Septē aūt gētes per iaphet filios institute fuerūt. Gomer p̄mogenit⁹ iaphet in europam veniēs gomeritas instituit: q̄ postea a grecis galathe nūcupati sunt: ⁊ a q̄bus galatia regio. Hec quippe hispanie ⁊ lusitanie cōterminia quā a meridie hꝫ. Ab occidēte v̄o ⁊ septētriōe occeanū. Et ab oriēte flumē sequane ⁊ germanie ꝓuīcias. Gomer ḡ primus fi. iaphet a q̄ galathij ⁊ hꝫ .3. filios. Prim⁹ astanes a q̄ sarmacia. hij scithaꝝ hoīes sunt ī paludis meothidis p̄fundo hitātes q̄ exilis regio ē infelicib⁹ arborib⁹ referta. Scđs Riphath al' raphaa a q̄ paphlagones. ⁊ paphlagonia nomē accepit. h̄ ē minoris asie regio. Terci⁹ Thegorma a q̄ friges emersere. ⁊ a q̄b⁹ frigia minoris asie ꝓuīcia cog̃nīata fuit: q̄ postea dardania. deinde troia cog̃nīata ē. Scđs fi. iaphet magog a q̄ scithe ⁊ a q̄bus schia ⁊ gothia nomen hūere. Terci⁹ Medar siue made⁹ a q̄ medi a q̄b⁹ media regio nomē sortita ē q̄ ē assyrie ⁊ p̄sie vicina. Quart⁹ fi. iaphet iauan a q̄ greci. hic .iiij. genuit filios iste ꝯdidit iones grecos et a q̄b⁹ mare ioniū nomē accepit. ionia. ei grecoꝝ regio fuit. īter cariā ⁊ coliā q̄ nunc Turchia dr̄. Prim⁹ helissan a q̄ helisey. q̄ postea eolij a grecis nūcupati sunt. a q̄bus eolia īsula in siculo mari vigintiq̄ʒ q̄nq̄ʒ passuū milib⁹ ab ytalia distare dr̄. Scđs tharꝫ q̄ i minori asia tarsos ꝯdidit q̄ ātiq̄t⁹ cilices dicebāt inde ꝓuīcia cilicia pauli ap̄li p̄ria. Terci⁹ thaysa al' cethim a q̄ cyp̄a īsula cethina dcā fuit de q̄ circa īsulas de socio ei⁹ ptꝫ. Q̄rt⁹ dodamin a q̄ burgūdi. h̄ ī insulā rhodis veniēs rhodios appellari voluit. Quīt⁹ fi. thubal a q̄ hispani a q̄b⁹ hispaīa europe r̄gio p̄maxia. Sext⁹ fi. mosoch a q̄ Capadoces ⁊ regio Capadocia maiori asie vicia Septi⁹ fi. thiras suos thirēses appellauit. a q̄ tracia ꝓuīcia. q̄ ī scithie ptib⁹ ē noīat.

Iaphet Funda vxor

SAle qui ꝛ caynan dr̄ Luce. iij. sane intelligendo vt infra vbi thare fili⁹ Arphaxat nat⁹ est anno pr̄is sui. xxxv. cōpleto Gn̄. xi. Mūdi vo. 2379. hic ciuitatem salem pmo edificauit imponens ei nomen suū. que postea hierusalem est appellata. vixit autez annis. 433. ab isto Sarmate qui ꝛ indi prodiere qui primuz indiam incoluere.

AUgustinus. xvi. de ciui. dei dicit. Post benedictionē filiorū Noe vsqꝫ ad Abraham nulla fit mētio aliquoꝝ iustoꝝ. nec eos tamē defuisse crediderim. ſ si omnes cōmemorarentur: nimis longū fieret ꝛ esset hec magis hystorica diligentia qꝫ ꝓphetica ꝓuidentia.

HEber filius sale nat⁹ est anno pr̄is sui. 30. Gen̄. xi. mundi vo. 2509. dieb⁹ q̄bus vixit. 467. anni fuere. Ab isto heber hebrei iudei nominati sunt. nam in domo et familia illi⁹ in diuisione linguarum sola hebrea lingua remāsisse dr̄ que etiam ante diuisionem linguaruz non dicebatur hebrea: ſ humana simpliciter quia omnes homines a mundi principio vtebantur. addit tamen Augustinus ꝙ ſm opinionem quorūdam hebrei dicūtur ab Abraham cuius opinionis est burgensis. Math. xxi. vbi vult ꝙ hebrei dicuntur ab heber denominatione ꝓprij nominis. ſ ab Abrahā ex eo quia abraham veniens de Mesopotamia venit per flumē ideo dicebatur hebreus id ē transfluuialis ideo omnes eius posteri. ac sequentes fidem eius dicebantur hebrei: sicut illi qui veniunt de vltramontanis vltramontani dicūt. Patet igitur vtramqꝫ assertōnem bene valere.

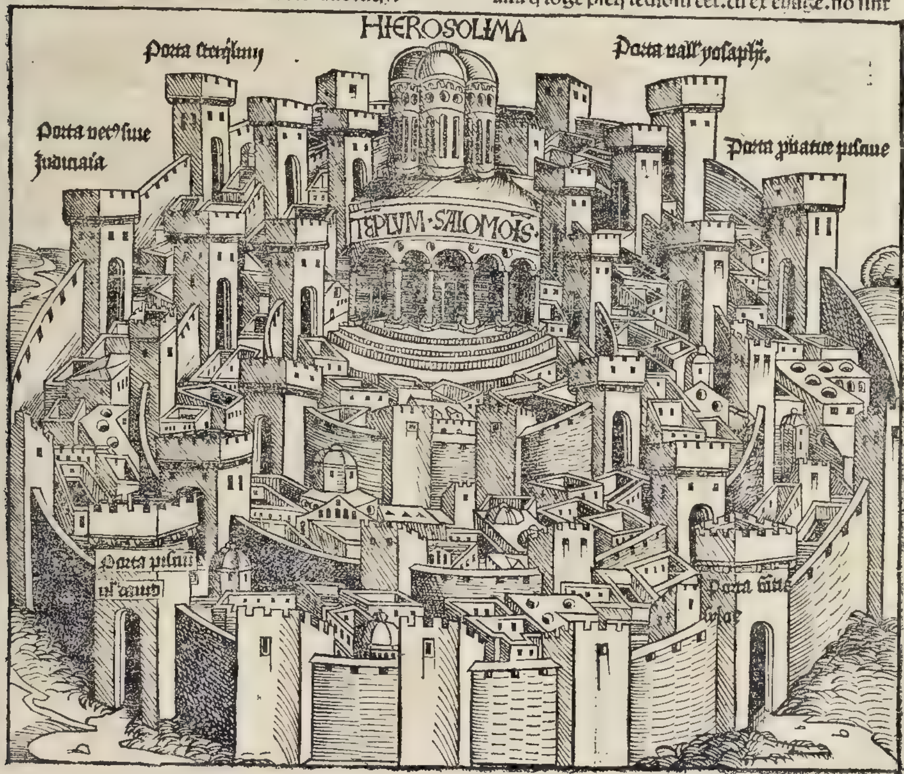
ISte Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes ꝑncipales. Sed populi ſm Hieronimū non sunt nobis noti vel ꝓpter longinquitatem terraꝝ. vel ꝓpter mutationes populorum ꝛ nominuz. vel contriti gueris alijsue causis. Et istorū habitatio massa pergentibus vsqꝫ Sephar montem orientalem.

ISte phaleg nat⁹ est anno mundi. 2645. vixit annis. 239. Hic fuit filius heber sic dictus. quia in diebus eius facta fuit cōfusio linguarum. quasi ipe diuisus sit ab alijs. qꝛ in domo sua mansit lingua pristina. quia in ea cōspiratione nō fuit. Unde ſm Augustinum in hoc nō paruum iusticie vestigiū apparuit ꝙ ista dom⁹ libera fuit ab hac pena. quasi nō fuerit particeps in culpa. Et nota ſm eūdem: ꝙ numerus linguarum fuit ſm numerum generationuz. s. 72. Auct⁹ autem est numerus gētium: multo amplius qꝫ linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

REu vel Ragau filius phaleg natus ē anno mūdi. 2773. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempe templa multa primū cōstructa fuisse referūtur. Et quidam gētiū ꝑncipes adorari ceperūt. Scithaꝝ quoqꝫ regnū dr̄ exortum.

Hierosolima nomē vrbis in palestina metropolis iudeoꝝ: p̄mū Jebus. postea salē. tercio hierosolima. vltīo helia dicta. Cuius vrbis p̄mus ɔditor fuit (vt Josephus testat̄) Cananan q̄ iust' appellat' erat rex. Et h̄ q̄dē melchisedech sacerdos dei altissimi dicebatur. Qui cū ibidē phanū edificass3 illud Solimā appellauit. solimi fuerūt ppl'i iuxta liciā q̄s homerus pugnatissimos: ⁊ a bellerophōte deuictos dicit. et in mōtib' h̄itasse. Et corneli' tacit' cū de iudeoꝝ origine opiōnē narrat ait. Alij clara iudeoꝝ initia solimos carmīb' celebratā homeri gēte ɔditam vrbē hierosolimā noīe suo fecisse. vn̄ Juuenalis interpres legū solimaꝝ. q̄ ciuitas cananee gētis vsq3 ad tpa dauid reg' h̄itatio fuit. Nec iosue iudeorū p̄nceps eos cananeos seu iebuseos expellere potuit. Dauid iebuseis expulsis cū ciuitatem reedificasset eā hierosolimā. i. munitissimā nūcupauit. Hui' vrb̄ situs ⁊ munitio petrosa erat. ⁊ triplici muro cingebatur. q̄ vt Strabo ait interi' aq̄s abundans exteri' vo oīno siccam fossam hēbat ī lapide excisam. xl. pedū p̄funditate. latitudo vo. cc. l. E lapide aūt exciso educta erant celeberrimi tēpli menia. Hec hierosolima lōge clarissima vrbium oriētis sup̄ duos colles erat ɔdita īteruallo discretos ī quā dom' creberrime desinebāt. Colliū alter q̄ supior citas excelsior ⁊ ī p̄lixitate directior castellū dauid dicebatur. Alter q̄ īferiorē sustinet citatē vndiq3 decliuis ē vall' ī medio ad syloā ptin3 ita fōtē q̄ dulc' ē vocabāt. firmissime āt dō salomōis aliorūq3 ī terra regū opa ornata fuit. agrippa ec̄ ptes citat' addiderat ⁊ cinxerat. Exuberās em̄ m'titudine paulatī extra menia spebat. Noīata ē ps addita noua citas. Oīne āt citat' ī giro spaciū. xxx. ⁊ trib' stadijs finiebat̄. Et si ī toto admirabil'. tercius mur' admirabilior ob excellētiā turr' q̄ ad septētrionē occidētēq3 surgebat ī āgulo. de q̄ sole orto arabia p̄spici poterat ⁊ mare vsq3 ad fines hebreoꝝ. Et iuxta eā turr' yppico: ⁊ due q̄s herodes ī ātiq̄ muro edificauerat. Mirabil' fuit lapidū magnitudo ex secto marmore cādido ita adūati vt singl'e turres singl'a saxa viderēt̄. hijs ī septētriōali pte aula r̄gia p̄stātissima ɔiūgebatur. Muro alto cincta ac varietate saxorū ornata. Mlt'e deniq3 portic' p circl'm flexe colūneq3 ī singulis: q̄ īter eas s̄b diuo patebāt spacia vbi erāt viridaria cū cisternis eneis. q̄b' aq̄ effundebat̄. Pudet dicere h̄ r̄gia q̄l' fuerat cū flāma ab ītestinis īsidiatorib' oīa ɔsumpsit. De excidio tn̄ h' regie vrb̄ īferi' patebit: vrbē aūt sacrā reddidit mors xp̄i. Plaq3 sac̄ ī eo loco videre possumus. Amnē. s. q̄ lot' ē xp̄s. Tēplū seu tēpli ruinā ī q̄ docuit. locū vbi cū sūma hūilitate passus ē corpe vt nos aī passionib' libaret. sepulcꝝ vbi sāctissimū illō corp' s̄bstitit. Et vn̄ ascēdit in celū. q̄ ad iudiciū r̄uersur' credit̄. vbi vēt' ⁊ fluctib' īpauit vbi deniq3 elegit īdoctos at3 īopes piscatores. q̄rū hamis ⁊ rhetib' piscarēt̄ īpatores ⁊ r̄ges gētiū. vbi cecos illūiauit. leprosos mūdauit. paraliticos erexit. mortuos suscitauit. Multaq3 ⁊ alia q̄ lōge p̄seq̄ tediosū eēt. cū ex euāge. nō sint

Isti tres principes Jectan. s. Nembroth ꝛ Suphena cum suis populis formidantes diluuiū iterū posse inundare cōuenerūt in campū sennaar: dicentes adinuicem. Edificemus turrim cuiꝰ altitudo ptingat vsqꝫ ad celuꝫ ꝛc̃. Geñ. xi. Deus autē videns ꝙ non cessarent a stulto suo consilio confudit coꝝ linguas: ꝛ ita factum est vt per totum mūdum dispergerentur.

Initium regni Nembroth fuit babilon qui post confusionem linguarū ꝑsas adijt. regno relicto filio suo belo. Augustinus vō dicit cum inde fugatuꝫ: ꝛ ꝙ filij Assur regnum illud obtinuerunt vsqꝫ ad annos. 1305.

Iste Belus dicitur regnasse in obscuro qꝛ paruū dominiū habuit. Et primꝰ fuit quē error populi deuꝫ putauit. Vñ diuerse gētes diuersimode eum appellant. s. bell baal. baalim beelphegor beelzebub.

Hic oriūtur plura regna. primo scitarū qð licet sit vetustissimū. tamen inter principalia regna non cōputatur. Unde ꝓpter illius ruditatem regio illa barbarica ē appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipiēs inter danubium ꝛ occeanum septētrionalem vsqꝫ ad germanamaniā porrigitur. Et est prima pars europē gothi vngari ꝛ dani sunt de hijs. Secūdum regnū massitagetaꝝ. Terciū sichiomoꝝ de quo varro velut antiquo tempe exorsus peruenit ad athenienses: deinde ad latinos. Quartum egiptioruꝫ de quibus in seqnenti folio.

Scōm Augu. Inter cetera regna duo sunt clariora assiriorū ꝛ romanorum tempibꝰ ꝛ locis ordinata ꝛ distincta. Illud prius in oriente aliud in occidente surrexit. atqꝫ in fine illius initiū huius fuit. Secūdus igitꝰ rex assirioruꝫ et primus monarcha fuit Ninus qui libidine dominādi vicinis suis bella intulit. quos ꝓpter bellandi imperitiam cito subegit. Totamqꝫ asiam facile obtinuit. Et sic factus est primus orientalium monarcha. Hic ciuitatē magnā Niniuen. quā assur edificauerat ampliauit. Et ex nomine suo appellauit Niniuen. hic primꝰ fuit inuentor ydolatrie ex eo ꝙ pr̄i suo belo mortuo ymaginem in leuimentuꝫ doloris sui fecit. concedens omnibus reis qui ad eaꝫ cōfugerent securitatē. ꝛ sic adorari cepit. Cuius exemplo ꝛ alij huiusmodi ymagīes fecerunt mortuis. quas demones intrantes dantes responsa. diuinos obtinuerunt honores. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuisset cum eius templo subuertit.

Jectan frater phaleg de sem

Nebroth princeps de Cham

Suphena de Japhet

Cathalogꝰ regum assirioꝝ.

Belꝰ Primꝰ

Ninꝰ rex 2ꝰ

De Turri Babyl vel Babilonie.

NEmbroth gigas manu fortissimus. Noe ꝓauo suo vita functo libidine dñandi succẽsus apud babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni ꝓncipiũ in campo Sennaar incepit. in quo conuentionem habuit vir audacissimus ⁊ eloquentissim⁹ vt homines a dei timore reuocaret eis ꝑsuasit vt lateres facerent ⁊ igni coquerent ⁊ turrim edificarent excelsam. Cui⁹ cacumen vsq; ad celum pertingeret tanq̃ ascensuri per eam in celum. Quam cum edificarẽt magna eoꝝ superbia se cõtra deum erigentes. Edificãtium temeritatem dñs hac sola animaduersione ꝑcussit. vt gentes due ⁊ septuaginta q̃ ibi conuenerant: ⁊ descenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguarũ confusione supinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: vt super omnem terre faciem spargerent. In quo loco aũt hec turris Babel stetit paucis notum est. Ferunt in oriente esse ciuitatem Emporiũ nobile chaldeorũ ꝓpe Eufratẽ Baldach vocitatam. Ibi incole aũt non longe ab vrbe videri magnã cõgeriem lapidum ⁊ deuastationem. Et ꝓpter rupes ⁊ animalia venenosa nõ patere accessum. eam ibi fuisse opinantur. Et ab hac singula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo M.clxxiiij. passuũ a Beda fertur habuisse. paulatim altioribus in angustijs coartata describitur et vocatũ ẽ nomen Babyl. i. confusio. Cum ibi fuit labiũ vniuerse terre. Et dñs super faciem cũctaꝝ regionũ eos dispersit.

REgnum Scithaꝝ in regione septẽtrionali Initiũ sumpsit. Ubi primũ regnauit Thanaus. a quo ⁊ thanais fluuius: ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quẽq; Niualem appellauit Uirgilius in quarto Georg. Hec itaq; regio ab ipõ thanais diuiditur fluuio. ⁊ vna pars remanet in europa. Altera in asia protẽditur. Que aũt est in europa ad Traciam terminatur: ⁊ pauca gignit animalia: ⁊ a flumine remanet illesa. Que vo in asia ad orientem vergens: diuersas cõtinet gentes: de quaꝝ moribus dixit iustinus in primo Epitho. Cõmuniter aũt omnes Scithice gẽtes equitantes deferunt arcus. Qui nõ ex aratro: s; ex feris quas venant victitant. Regnũ hoc quãq; vetustissimũ sit: quia barbaꝝ est. Inter quatuor regna principalia non cõputatur. Nulli tamẽ hoim Schitica gens vnq̃ cessit: imo ⁊ dariũ persarum regem fugauit. Cyrum occidit. Sipbirionam alexandri magni ducem deleuit. Uesoim egiptioꝝ regem cum omni exercitu ⁊ belli apparatu repulit atq; fugauit. Asiam ter bello subegit: ⁊ per annos multos sibi vectigalem fecit. Ex scithis autem multi exierũt: qui res magnas gesserunt E quibus amasones primo clarissime mulieres: que ĩ bellis clara gessere facinora. Bactriani ⁊ parthi ab eis descenderunt. Attila etiam magnus ⁊ alij sui qui pannoniam subegit: ⁊ aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vastitates ab illis descendit. Zeliorbes hunorũ rex qui contra Iustiniauum imperatorẽ insurrexit ex scitbia originem duxit. Ungari Cathclani Gothiq; vniuersi ex scithis emersere. Dani quoq; ac Turci ex scithia ꝓdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortũ habuit. Barbara eñ gens est. Que nec iustum aliquid tenet nec rectum: serpentes ⁊ ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

REgnum Assirioꝝ in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Eusebio referente) initiũ sumpsit. Qđ quidem regnum pre ceteris omnibus insignius fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nẽbrothide vsq; ad Sardanapallũ vltimũ: sub regibus triginta septem porrectum fuerit. Assyria aũt asie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente nostro mari ⁊ egipto terminat. A septẽtrione vo habet Armeniam ⁊ Capadociam a meridie autem Sinũ Arabicum habet. Et hec est Syria.

Regnum Amasonum feminarum tempore Ragau inter Scithas ⁊ Albanos sumpsisse ortū ferūt. Hee certe femine Scithice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amozonius vocatus est. Inde vlterius procedentes magnam Asie partem subegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Marthesia ⁊ lampedona. que se a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam asie partem subegerūt. vbi Ephesum ⁊ Smirnam atq; alias plerasq; ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res erat: nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousq; grauidas se p̄sentirēt. A quib⁹ si mares nasci ꝯtingerent: enecabantur. Sin feminas āputatis inustisq; dexterioribus mā̄mis bellica exercebant officia. Unde ⁊ amasones dicte sunt. Ab a quod est sine: ⁊ mā̄ma: quasi sine mā̄ma. has expugnauit hercules ⁊ bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Justinū in primo Epitho. libro. ⁊ diodorum Siculum.

Regnum Egiptiorum tempore Ragau initiū sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primū regnauit Soros. quod quidem crebris ⁊ diuersis altercationis seu tumultibus mutatum fuisse legim⁹. de quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Durauitq; vsq; ad augustum. ea quippe Egyptus a Mesran filio Cham habitari primū cepta est. Regio siquidez africana. queq; vt nōnullis placet ab egypto Denay fratre id nomen postea adepta est. Et vt Plinius in quinto naturalis historie scribit Ab oriēte rubro mari Assirieq; cōiungitur. Ab occasu Cyrenen ⁊ Aphrice residuū habet. Et a meridie vsq; in Ethiopiā protenditur. A septētrione vo Egiptiū mare habet. Et cum in ea raro aut nū̄q; pluat. Nili inundatione fecundatur vt in descriptione nili superius positum est.

Regnum Siciomorum in Achaia septuagesimo quarto vite Nachor initiū sumpsisse Eusebius refert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaea vocitata est. Que postea donaa: deinde Achaia dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt testatur Plinius in quarto naturalis historie refertissima est oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiusmodi regno Augustinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syciomorum regnum admodum paruū erat. de quo etiam Uarro velut antiquo tempore exorsus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad latinos. postmodū ad Romanos deniq; ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vsq; ad Heli sacerdotis tempora sub regibus quinq; ⁊ viginti. Ac duobus ⁊ sexaginta supra octingentos annos. post quos sacerdotes carnij constituti sunt.

De insulis in generali. Capi.

Insule dicte sunt: eo ꝙ in salo. i. mari site sunt. Ex his notissime ⁊ maxime ponēde sunt. Britānia occeani insula interfusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis cognominata est. Hec aduersa galliaꝝ parte ad ꝓspectum hispanie sita est. Circuitus ei⁹ q̄dragiesocties septuaginta q̄nq; milia passuū. mlta ⁊ mag̃ flumīa in ea: fontes calidi: ⁊ metalloꝝ copia larga ⁊ varia. gagates lapis: et Margarite plurime ibi sunt. Hec etiam dicit̃ cōmunis anglia. Thanathos insula occeani freto gallico a britānia est vario termino sepata. Tiloe vltima insula occeani. Tilos indie insula ē ſm solinū. Hec fert palmas oleū ⁊ vineas. hec omēs terras hoc solo miraculo vīcit ꝙ queciiq; arbor in ea ē nunq̄ caret folio: ibi mons caucasus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad similitudinem iuniperi. Orchades insule occeani. intra britāniam posite numero. xxiij. quarū. x. deserte sunt ⁊. xiij. coluntur. Scotia eadem ⁊ hibernia ꝓxima britānie insula spacio terrarum angustior sed situ fecundior. Hec ab affrica in boreaz porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara

Gadis insula in fine bethice prouincie sita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis collūne sunt. Fortunate insule hoc vocabulo significant omnia ferre bona: quasi felices ⁊ beate fructuū vbertate vnde ⁊ gentiliū error et secularium carmina poetarum propter solis fecunditatem eam paradisum putauerunt. Harum prima dicitur membronia: secūda Inniona: tertia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec site sunt in occeano contra leuam mauritanie.

Gorgondes insule sunt occeani. Itē Espidū insule crise ⁊ argire. Taprobana hec oēs insule occeani. Sunt ⁊ alie insule que ab helesponto vsq; ad gades in mari magno sunt cōstitute. Et primo cyprus insula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa est. ⁊ paphon veneri cōsecrata famosa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vsus. Creta insula grecie pars ē ingens cōtra peloponensem: ibi abscōditus est iupiter ⁊ enutritus. Fuit autem quondam centum vrbib⁹ nobilis: vnde et centopolis dicta est. Prima remis ⁊ sagittis claruit. Prima litteris iura fixit equestres turmas prima docuit. studium musicum spondeis ⁊ dactilis in ea ceptū est. Capris copiosa: ceruis eget. lupos vulpes ⁊ alia ferarū noxia nusq; gignit serpēs nullus: nulla noctua ⁊ si inueniatur statim moritur: larga est vitibus ⁊ arboribus: diptamus herba ibi nascit̃. phalangos venenatos gignit. Abidos insula est europe super bellespōtum posita. Choos insula est adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus est. Et vt varro testis ē p̄ma arte lanificij ī ornamētū femiaꝝ claruit. Ciclades insule greci quidaz autumant dictas: eo ꝙ ⁊ si spacijs longioribus a delo proiecte in orbez tamen circa delon site sunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non ꝙ in orbem digeste; sed propter scopulosos qui circa eas sunt dictas ciclades putāt. Hec in hellesponto inter egeum ⁊ maleum mare constitute. Circūdantur etiaz pelago mirtheo. Sunt aūt omēs nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus

Delos est insula ī medio cicladuz sita: ⁊ dicta delos fertur: quia post diluuium ogigi tempib⁹ notatur cum orbem multis mensibus nox continua inumbrasset ante omnes terras radijs solis illuminata: sortitaq; ex ea nomē ꝙ prima visibus manifestata fuisset. Nam delon greci manifestum dicunt. Ipā est ⁊ ortigia vbi primū vise sunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac insula latona enixa est appollinē ⁊ dyanā. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ insula.

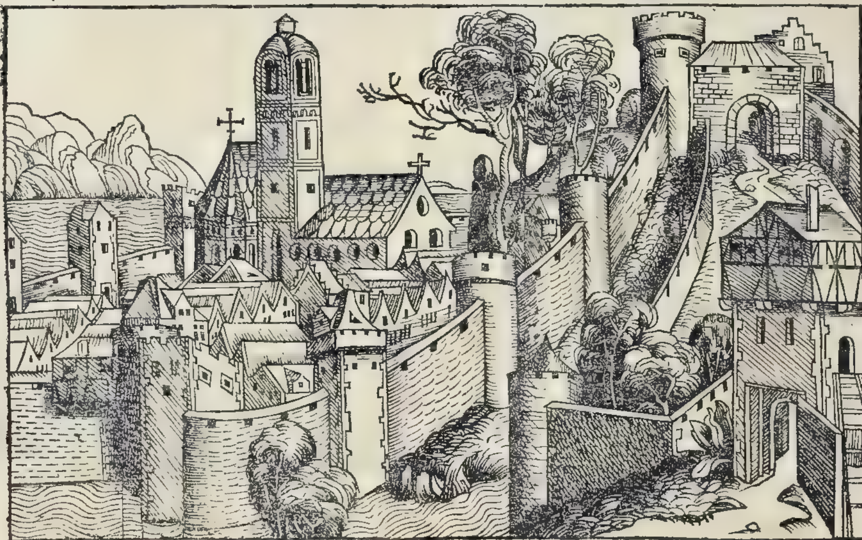
Rhodus prima cicladum est. Carpathos est vna alia ex cicladibus. Citherea alia est ex cicladibus vbi est orta venus. Ycharia ē alia.

Chyon insula Sira lingua appellatur: eo ꝙ ibi mastix gignitur. Samo insula est in mari egeo: vbi nata est Iuno ex qua fuit sibilla samia ⁊ pitagoras samm⁹ a quo philosophie nomen inuentū ē. In hac insula p̄mo vasa fictilia repta dicūt̃. Sicilia a sichano rege sichania dicta est deinde a siculo ytali fratre sicilia dicta. Pri⁹ āt trinacria dicta ꝓpter tria acra. i. promontaria pelorū. pathinū et lylibeuz: h̄ ab ytalia exiguo freto discreta est: affricū mare prospectans: terris fructifera: vētis ⁊ sulphure plena. Vn̄ ⁊ ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto scilla ⁊ caribdis quibus nauigia aut absorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaz ciclopum ⁊ postea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium siracusam habet: in ea insula primū inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit ⁊ achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur stadiorum trium miliū. Eolie insule sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio: quez poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit istarum insulaꝝ et qm̄ ex earum nebulis ⁊ fumo futuros predicebat flat⁹ ventoꝝ ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. Eedem insule ⁊ vulchane vocantur ꝙ ⁊ ipe sicut ethnas ardeāt. Sunt autez nouem habentes ꝓpria nomina. quaruz prima lipparis: altera trasia. Sardus herculis fili⁹ cū magna multitudine a lybia profectus sardiniaz occupauit ⁊ ex suo vocabulo insule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuz in latitudiē. xl. passuū. In ea neq; serpēs gignitur neq; lup⁹: fontes habet sardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitatez si sacramento dato aquas eius tetigerint. Corsice insule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur autez a sardinia. xx. miliū freto cincta ad prospectū ytalie. Ebosus insula est hyspanie. Baleares insule hyspanie due sunt. Afrosiades ⁊ Gēmasides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū q̄bus lapides emittūtur. multe ⁊ alie sunt insule quia inhabitate hic non numerantur.

AMasonia ē regio. ptim in asia. ptim ī europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt aūt amazones gotoꝝ qui exierūt de inferiori scithia europe vt dicit Isido. li. ix. q̄ maritis suis in dolo interfectis viroꝝ suoꝝ arma arripiētes hostes virili animo aggresse. de maritoꝝ suoꝝ nece sumpserūt debitā vltionē. Nā oēm masculū a sene vsq̄ ad puulū ī ore gladij pimerūt. ⁊ femīas reſuātes ⁊ hostiū spolia deripiētes. deinceps piter sine masculoꝝ ꝯsortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. s. Marthesiā ⁊ Lampedonā maritoꝝ exēplo (cuꝫ sp duo solebāt esse reges) sup se statuerūt: q̄rum vna ꝓcedēs cū exercitu ꝯ hostes dimicabat. altera interim rēpublicaꝫ gubernabat effecte sunt aūt tam fortes breui tempore bellatrices ꝙ magnam parteꝫ asie fere. C. annis dominio suo sbiecerunt. inter ipsas vͦ nullum penitus masculum viuere vel morari ratōne aliqua pmiserūt. ex finitimis gētibꝰ maritos sobolis gratia elegerunt: ad quos statutis tempibus accedentes prolem conceperunt. Sed tpe completo ad ꝯceptionis officium instituto: maritos a se recedere et alias mansiones querere coegerūt. masculos autē filios vel emactabant vel debito tempe pr̄ibus transmittebant: filias vͦ sibi reseruantes eas ad sagittandum ⁊ venandum informabāt: et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossicie impedirētur eis in. vij. vt dr̄ anno mām̄illas dextras exurebāt. ⁊ ideo amasones sunt dicte. i. sine mām̄a vt dicit Isidorus libro. ix. has vnimām̄ias antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicitur p̄mo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q̄ꝫ per vires: sicut in gestis grecorum ⁊ Amasonum continetur. Dicit autem Isidorꝰ ꝙ per alexandrum magnum amasones vsq̄ ad internitionem penitus sunt delete. Sed historia alexandri hec non dicit. immo dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa per nuncios rescripsisse. de tua prudentia est mirandum ꝙ cuꝫ feminis confligere statuisti. quare si fauente nobis fortuna succūbere te cōtingat: merito es cōfusus cum a mulieribus sis deuictus. ꝙ si iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triūphasti. super cuius responso ad ammiratōem ductꝰ rex generosus. dixit: decens fore nō per gladiuꝫ ⁊ furorem mulieres vincere: sed potius p amorem. propter qͦd libertatem eis concessit ⁊ ipsas non violentia sed potiꝰ amicicia suo imperio sbiugauit. De eorum regno scriptum est in folio p̄cedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempa fert introducta. Et nota ꝙ pluribus de causis nobilitas īstituta fuit. Prima fuit necessitas. Crescente em̄ humano genere: cū homines ad malū p̄noni essent. oportuit ꝓhibere insult⁹ prauoꝝ aduersus bonos. ⁊ ideo eligebat̄ aliq̄s vir bonus iustioꝛ ceteris atq̧ prudentioꝛ. q̄ cōitati p̄sideret: v̄tuosos ꝓmoueret. mediocres defenderet ⁊ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quasi p̄ alijs in v̄tutibus notabilis. Vn̄ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi ꝙ nobiles q̄dam necessitate cōstringātur: ne ab antiq̄rū probitate degenerēt. Secūda causa fuit discolia plebiū: q̄ rectū iudiciū ignorabat. licet tn̄ inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: ꝙ nihil magnipēdere valuerūt. nisi qđ vulgari opinione celebrabat̄. Vn̄ expediebat pro ipsaꝝ pace cōseruanda: vt ex natalibus nobiliū principes haberent. Tercia causa ꝓcessit ex fortitudine aliq̄ singulari. Nōnūq̄ em̄ cōmūitates grauate ob incursus hostiles tale edictū sanxerūt vt q̄cūq̧ patriā a talibus liberaret. Jus nobilitatis ꝓ se ⁊ heredibus suis ꝑpetuo obtineret. H mō plures nobilitati legūtur. Quarta causa ex habundantia diuitiaꝝ sumitur. Aliq̄n em̄ populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt se ⁊ sua alicui diuiti: vt hoc pacto malū inopie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dn̄m recognoscerēt. Jnueniūtur etiā q̄dam nobilitates p diuinū oraculū institute licet pauce. q̄rum aliq̄ ꝑmanserūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt saul. ⁊ ieroboam: ⁊ quorūdā alioꝝ. plurime quoq̧ legūtur nobilitates ꝑ violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū similiter aliq̄ statim destructe ⁊ penitus delete fuerūt. aliq̄ stabiles permanserūt. Et nota ꝙ s̄m veteres historias raro aut nūq̧ in paganismo nobiliū stirpes ꝑpetuate fuerunt ꝓpter supbiam ⁊ tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: ꝓpter eandem causam delete sunt. s̄m illud Ecci. x. Sedes ducū superboꝝ destruxit dn̄s. ⁊ sedere fecit mites ꝓ eis. Jtem nota ꝙ nemo vnq̧ nobilitatē odio habuit: q2 ē bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eā fugerūt ob grāde piculū qđ in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipsi ānexā. Hoc satis. i sancto ꝓpha dauid apparuit. quē ipemet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur g̃. ꝙ vix paucissimi ad tātam sublimitatē ydonei fuerunt.

Niniuem siue Nibisin triū dieꝝ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex assirioꝝ p̄re eius belo morte sublato (vt ante patuit) ⁊ regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquietam. veterē ⁊ quasi auitū gentiū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis ⁊ rudis adhuc ad resistendū populos supauit: ⁊ ad libie finē vsq̧ ꝑuenit. Ninus igitur magnitudinem quesite dn̄ationis cōtinua possessione firmauit. Domitis igitur ꝓximis accessione viriū fortioꝛ ad alios transiret: ⁊ ꝓxima queq̧ victoria instrumentū seq̄ntis esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellū cū zoroaste rege Bactrianoꝝ fuit. q̄ primus artes magicas inuenisse ⁊ sideꝝ motus diligētissime spectasse (vt plenius de eo patebit) q̄ occiso ⁊ ip̄e decessit relicto impubere Nino ⁊ vxore semiramide. Ad hanc magnā ciuitatem missus fuit Jonas ꝓpha. quē hebrei virū sanctū nomināt. Js cū videret pctōres ciuitatis Niniue dei misericordiā sua ꝓphetia cōsecutores. ne videret̄ falso p̄dicare ad denūciandū eiusdē ciuitatis interitum ire omnino recusabat ideo a ꝯspectu dei se fugere posse putauit. ꝓpter qđ i mare demersus a ceto deglutit⁹ ē.

Ydolatrie scelus execrandū qđ fuit oīs mali principiū his tempib⁹ initiū sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex veteꝝ monumētis colligere possumus homies ad ydoloꝝ cultum allecti affectiōe. s. amore adulatione ⁊ artifici diligentia circa sculpturas.

Nachor vo octo de melcha genuit filios e q̄bus batuel tercius fuit q̄ genuit rebeccam filiaꝫ et laban filiū. Iste nachaor scd̄us filius thare. vxor eius melcha. Hus primꝰ filiꝰ nachor. Job filiꝰ hus. Bus scd̄s filiꝰ nachor habuitq̄ꝫ duos filios videlicet beor primꝰ. balaaꝫ scd̄us. Batuel terciꝰ filius nachor filiū habuit vnū laban ꝛ vnā filiā rebeccā. s. Laban filius batuel duas habuit filias q̄s post seruitiū. 14. ānoꝝ iacob filio rebecce sororis sue in vxores tradidit. Lya p̄ia filia laban primaq̄ꝫ vxor iacob lippa oculis genuit sex filios ꝛ vnā filiā. Scd̄a filia laban rachel vxor iacob. diu sterilis tandē genuit duos filios ꝛ mortua in partu. sepelitur ꝓpe bethleē. Rebecca vxor ysaac. Istā rebeccā duxit ysaac filius abrahā in vxorem quā helieser seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terrā chanaan. qua annuente inoleuit vt desponsanda prius requiratur de cōsensu. Camuel quartus filiꝰ nachor. Caseth q̄ntus filius. Aran sextus filius. Pheldas septimus filius. Bela octauus filius.

Linea Cristi

Saruch

Saruch filiꝰ ragau natꝰ ē ãno mũdi. 2905. vixit autē ãnis.230. et mortuus est.

Nachor fi. saruch natꝰ ē an. mõi.3035. anni vite eiꝰ .148. ꝛ defunctus.

Thare fi. nachor natꝰ ē ãno mõi.3114. ꝛ habuit.iij. filios. vixit aũt. 205. genuit aũt abraham nachor et arã. Arã.3ꝰ.fi. thare hũit vnũ fi.ꝛ duas fi. sarai vx.abrahe. melcha vx.nachor. loth filiꝰ Arã hũit duos fi.s.moab .i.pr̃ moabitaꝝ amõ 2ꝰ pr̃ amoĩtarũ

Nachor

Thare

Amon

Loth

Moab

Aram

Aram cũ genuisset Loth filiũ vnicũ ꝛ sarai ꝛ melchã filias inter chaldeos mortuꝰ ē ĩ citate caldeoꝝ q̃ dr̃ hur Eiꝰ aũt filias frēs sui duxerũt vxores.nachor.s.melcham ꝛ abrahã saray.porro thare dũ terrã caldeoꝝ odio hũissꝫ ꝓpt ydola q̃ apd̃ eos ĩ p̃cio hēbãt qꝛ igne adorabãt.et ꝓpter luctũ Arã filij sui migrauit cũ suis in charã mesopotamie citatē: vbi ꝛ demũ mortuꝰ ē: cũ vixisset ãnis.cc.v.iã eñ hoĩs vita decrescere incipiebat.Et paulatim dies eius fiebãt breuiores vsqꝫ ad generatõꝫ moysi.

Sarai

Melcha

Sodoma ꝛ Gomorra atqꝫ ciuitates alie ob nepharij pctĩ vindictã a dño phibent̃ succẽse.solo loth cuꝫ duabꝰ filiabꝰ ac vxore liberato.cũ oĩbꝰ aduẽtantibꝰ cõtumeliã faciebãt. Jõ deꝰ vniuersam regionē simul exterminare fecit.Cũ eñ abrahã eēt nonagintanouē ãnoꝝ accepit legē circũcisiõis recepit etiam repromissionē de ysaac nascituro.Eodē qꝫ tpe veniẽtibꝰ sero duobꝰ ãgelis v̾sus sodomã.loth phũanꝰ atqꝫ benignꝰ sedēs in foribꝰ ciuitat͡ ad inuitãdũ paupes.qbꝰ visis occurrit rogãs ꝛ cogēs eos vt declinarēt in domũ suaꝫ cũ sero esset.Qui ingressi domũ eiꝰ.oĩs pplus sodomorũ circũdederũt domũ loth dicētes vt ꝓduceret eis illos iuuenes intēdētes abuti eis.loth aũt obtulit eis duas filias suas v̾gines ad vtẽdũ eis ne illis iuuenibꝰ hospitio receptis talē iniuriã facerēt.Qui nolētes audire.ſ; q̃si rũpētes ostiũ.ſ; angeli introduxerũt loth in domũ.ꝛ illos oēs pcusserũt cecitate.vt ostiũ inuenire nõ possent.pdixerũtqꝫ angeli sƀuersionē sodome fiendã.Et cũ nũciasset h̾ loth gener͡ suis cõtēpserũt.demũ duxerunt angeli loth vxorē et duas filias eiꝰ de ciuitate.p̃cipiētes vt ĩ mõtē se saluas facerēt.nec retro aspicerēt.pgētibꝰ aũt cũ vxor respexisset retro ꝯ angeloꝝ p̃ceptũ ꝛ citat͡ curã hr̃e videret̃ v̾sa fuit ĩ statuã salis. Pluitqꝫ desup sodomã ꝛ gomorrã ꝛ alias citates igne ꝛ sulphur deinde sƀuerse sunt ꝛ v̾sa ē regio ĩ lacũ salsum ꝛ sterilē q̃ dr̃ mare mortuũ. Ascēdētē aũt ĩ mõtē ꝛ ibi manentē loth.inebriauerũt filie pr̃em suũ.ꝛ maior cũ eo se ebriose cõmiscēs ꝯcepit ex eo ꝛ pepit moab filiũ.Minor idē faciēs ꝯcepit ex eo ꝛ peperit filiũ quē vocauit Amon.a q̃bꝰ amonite ꝛ moabite.hee gẽtes in valle Syrie habitauerũt. Ioann - Christophorus Wolffskeel.

Tercia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ꝛ durat vſqꝫ ad dauid ſm heb. 940. ānis. ſ ſm. lxx. interp̄. dcccc. xli. Ubi etiā patriarchaꝝ nřoꝝ q̄ veꝝ deū coluerūt hiſtoria incipit. abrahā itaqꝫ pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeoꝝ naſcit̄. anno mūdi ſm hebre. 2453. ſm. lxx. interp̄tes 3184. Uir prudēs ꝛ reꝝ diuinaꝝ hūanarūqꝫ eruditiſſim⁹ primus deū cūctarū creatorē ꝑnūcians. ꝓpter qd̄ caldei ī eū ſurgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educt⁹ a pr̄e ſuo thare de hur caldeoꝝ venerat ī aram. ibiqꝫ habitāti p̄cepit ei dn̄s dicēs. Egredere de terra tua ꝛ de cognatōe tua ꝛ de domo pr̄is tui, ꝛ veni in terrā quā mōſtrauero tibi. Poſtq̄ꝫ Abrahā rediſſet de occiſione q̄nqꝫ regū aſſirioꝝ q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchiſedech rex ſalē q̄ erat ſacerdos dei ſummi offerēs panē ꝛ vinū. cui Abrahā dedit decimas oīm ſpolioꝝ bn̄dixit abrahe q̄ ſbdiderat ei inimicos. Hūc melchiſedech dicūt hebrei fuiſſe Sem filiū Noe p̄mogenitū ꝛ vixiſſe vſqꝫ ad tp̄a abrahe. tūc apparuit abrahe de⁹ ꝛ ꝑmiſit ei filiū quē mltiplicaret ſicut ſtellas celi.

SAray prima vxor abrahe diu ſterilis tandē gr̄a diuina fecūdata parit yſaac nonagenaria mulier ſctā. Cethura ſcd̄a vxor abrahe ꝛ hūit. vi. filios ſapīa ornatos ꝛ induſtria. hāc duxit abrahā poſt mortem ſare. noīa filioꝝ. zamrā. iectā. medan. madiā. ieſboth ꝛ Sue. Agar cōcubina abrahe. Yſmahel mulier e⁹ egiptia genuit duos filios. Iſte yſmahel fili⁹ abrahe quē pepit agar egiptia ancilla ſare. a q̄ yſmahelitaꝝ genus. q̄ poſtea agareni poſtremo ſaraceni dicti ſunt: eiect⁹ ē de domo pr̄na cum mr̄e. quia ludebat

Linea Christi

Abraham

an̄ ysaac.i. icitabat eū ad ydolatriā ⁊ ad oīem ymaginū q̄s faciebat de luto. qd̄ vidēs sara dicebat eij ce ācillā ⁊ filiū ei⁹. Cū natus eēt ysmahel quē pr̄ in xij. āno circūcidi voluit illū sara tāq̄ ꝓpriū filiū diligebat: ſ; ysaac sibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Suasitq̄ abrahe vt i aliā regionē trāsmitteret. q̄ cū ad etatē pueniss;. mr̄ ei vxorē egiptiā coiūxit. Ex q̄ filios ꝓcreauit. q̄ oēs terrā ab eufrate ad mare rubrū positā vsq̄ tenuerūt.

Abraham suffocato in hur caldeoꝝ arā fratre suo in igne. quia ignē colere noluit. Cū ⁊ ipse ꝓiectus fuisset in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē lotb filiū fratris sui arā in filiū. filiā quoq̄ eiusdē fratris sui noīe saray accepit vxorē. deinde cū thare pr̄e suo nachorq̄ fratre suo ⁊ familia araz ꝑegrinatus ē de chaldea in arā mesopotamie. demū mortuo pr̄e suo thare. cū esset. 75. annoꝝ. cū lotb ⁊ saray ⁊ omni familia ⁊ substātia sua precepto dn̄i ꝑegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in sichen vbi ei dn̄s apparuit dicēs. Semī tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damasco. Facta aūt fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in somno dn̄s apparēs dixit. q̄ semē suū ꝑegrinū esset in terra egipti annis. 430. Et q̄ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cū autē esset. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromissio. Et q̄ reges egressuri essent de eo suscepto circūcisionis etiam precepto circūcidit se ⁊ ysmahelē filiū suū. omnēq̄ domū suā ⁊ familiaz. Anno mundi 3184.

Memphis vel Chayrum

Memphis nūc Chayrū dicta regia Egiptioꝝ quā teste diodoro siculo lib. histor. scdo Ogelous rex egipti cōdidit. Et a filia ei⁹ memphis denoīata. Ambit⁹ stadioꝝ centū et q̄nquaginta vrbez oīm egipti preclarissimā opportuniori totius eius ore loco vbi nilus scissus in plures ꝑtes efficit formaz delte. Quo fit vt tanq̄ in nili claustro posita aditum prebeat prohibeatq̄ ad superiora loca nauigātibus. Et ad cohibendā aquarum inundationem versus notum aggeres ingentes opposuit. Et a partibus ceteris vndiq̄ effosus est lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitissimaz. Unde ⁊ posteri reges fere omnes relictis thebis ⁊ regiam habitationem in ea edificaruut. Et babiloniam egipti atq̄ chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebat Osiris qui cū phrones auo in argiuoꝝ regno succederet Ipse maioris glorie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo submisisset imperio Isidem matrimonio sibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ⁊ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honores. ⁊ eum vt deum adorare ceperūt. ⁊ cōmutato nomine apim illam vocauerūt hoc est bouez. Sic em̄ bos eoꝝ lingua apis vocatur. Nam teste Solino in collectaneis ⁊ Pli-

Ioann-Christophorus Wolffskeel.

nio. Si bos insignis ex improuiso illis apparet eum certo tempore detinēt & adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere consueuerūt. Alij per decennium dixere. deinde referētibus prefatis auctoribus statuto die sacerdotes illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint instar ysidis merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū centū antistites memphim cum puerorum gregibus populoq̧. & omni musicorꝫ genere prosequūtur. qui ad motum & stationem apis egiptij delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existēte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuersa ruens septē discurrit in ora. vsq̧ coloratis amnis deuexus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs saracenorum prestantissima est populosissimaq̧ bonis pluribꝰ refertissima. Et in castro spacioso potentissimus Soldanus residet. Diuisa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eā gloriosa virgo maria cū puero Jesu & Joseph peruenit. precipue ad ortum balsami q̄ in his finibus celebris habetur. Ad eam etiā docti viri accesserūt Pithagoras & Plato &c. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoq̧ ingentes hec regio habet & varia memorabilia que diffuse apud plerosq̧ scribuntur.

In Nonagesimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus & pmisit ꝙ filius de sara vxore nasceret quē ysaac vocari iussit. Cūq̧ ysaac q̄nq̧ & .xx. esset annorꝫ volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm filiū sibi imolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cū ad cedem filij pariter & ad altare accessisset. deus cognita hoīs obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui ꝙ timeas dominū. Et cōfestim arietē ex iprouiso veprib⁹ inherētē ad sacrificiū ptulit. Cū abrahā obedisset dn̄o in ymolatione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

Zoroastes phs vt scribit Isi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianorꝫ fuit quē Ninus assiriorꝫ rex bello interfecit. & libros exuri mādauit. de isto scribit solinus in li. de memorabilib⁹ mūdi. nascentiū vox prima vagitus est. leticie em̄ sensus differtur in .xl. diem. Itaq̧ vnū nouimus eodē die risisse qua erat natus. s. zoroastem. Hic primus magorum extitit de quo Arestotiles ait. ꝙ vicies centum milia versuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam artē post multa secula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroastes tempe thare pr̄is Abrahe.

Zoroastes

Treueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xpi aduentū.1947. temporibus abrahe a trebeta Nini assiriorum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cōfinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impube re filio derelicto Semiramis vxore priuigni trebete suspicione ducta eidem insidias parare cepit. quā ob causam trebeta(etiā non lacessitus) e regno cū magno assirioꝝ agmine secessit. Qui post multos errores: multosqꝫ viarū amfractus in belgiam galliarū prouinciā tandē peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cōsidens ibidē etiā loco natura munito vrbis huius fundamēta iecit. Et a se treuerim nominauit. deinde iulius cesar cū vniuersam prouinciā(traiecto rheno flumine) subiecit. Ei vicecōsulem et q̄storē dedit. Qui vsqꝫ ad imperij inclinatōnem ibidē p̄stiterūt. Ea quippe treuerēsis ciuitas semp opulētissima fuit. Et inter q̄nqꝫ belge prouincie ciuitates principatū dignitatis et antiq̄tatis obtinuit. Eius archiepus e septē electoribus imperatoris dignior habitus ē. Hec florētissima ciuitas q̄ opibus deniqꝫ cōfertissima fuit. eius ruine clare ostēdunt. Monstrat̄ ibi pallatium miri operis qd ad instar babilonici muri excocto latere factum: tāte firmitatis hodie manet. vt non solū hostem non metuat. verū nulla operꝫ arte frangi queat. Huius quoqꝫ vrbis ciues nūc moribus et ornatu legibusqꝫ ob mercatorum eo aduentantiū frequentiā et familiaritatem admodū culti et humani referūtur. Qui ob germanie vicinitatē germanica vtūtur lingua. Et ab eisdem cultu et exercitu et quadā in bellis ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos singularis virtutis hn̄tur: et equitatu et peditatu plurimū valere existimātur. Porta quoqꝫ ibi ostenditur q̄ ex incredibili lapidū magnitudine ferro iunctorū cōpacta in supficie sua. corpa beati Simeonis ac venerabilis p̄sulis Popionis in ecclesia ab eodē epo facta fouere cernitur. Ea sane ciuitas a Ualerio epo beati petri discipulo primo xpi euangeliū suscepit. inde a beato paulino eiusdē epo viro sctissimo illustrata fuit. qui et a cōstantio imperatore ob catholicā fidē exilio relegatus et vsqꝫ ad mortē. etiā extra xpianū nomen mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud phrisiā defunctus beate passionis coronā a domino pcepit. Ibi etiā floruit maximus epus a quo athanasius antistes psecutionē cōstantij imperatoris fugiēs honorifice susceptus ē. Habuit quoqꝫ hec ciuitas Nicenū epum totius sanctitatis virū et alios multos. Extant in ea aliq̄ antiquitatis insignia. E q̄bus nr̄is tpibus insculptū lapide hoc epigrāma reptū est. Nini semiramis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima possedit sed plura prioribus addit. Nō cōtenta suis nec totis finib⁹ orbis. Expulit e patrio priuignū trebetā regno. insignem profugus nostram qui condidit vrbem.

Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt dicūt metropolis oīm ferme vrbiū asie vetustissima eē videt. Quā abrahe seruos fundasse sacre tradūt lr̄e. Estq̃ campestris agrū hn̄s natura soli sterilē ac aridū: nisi quatenus aq̄ irrigent supne fistulis cuniculisq̃ subducte. Quar humor terrā reddit oīm fertilē: ꝛ cōsitōnibus p̄stantissimā puusq̃ amnis in regiōe vnicus pximis menibus delabens parua ab illis dirimitur terre lingula cōsitōibus oīm in orbe p̄ciosissimis contecta. Hec insignis ciuitas damascenoꝝ itinere sex dieꝝ ab hierl'm distat in q̄ sanctus paulus baptismū suscepit. Et ꝓpe eū locus extat vbi eū circūfulsit lux de celo cū vocē de celo audiuit. Saule q̄d me p̄seq̄ris. Qui post baptismū in sinagogis p̄dicabat xp̄m. ob īsidias iudeoꝝ e damasco noctu in sporta p murū demissus fuit: vbi ꝛ domus ananie a q̄ baptismuꝫ accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calamitates ppessa. postremo cū Conradus romanoꝝ rex ducende in asiam expeditionis munꝰ assumpsit. Itaq̃ ducturi in damascum tres xp̄iani reges cardinalē quoq̃ legatū. ꝛ simul p̄triarcham hierosolimitanū; multos quoq̃ ep̄os expeditōni interesse curauerāt. In qua cum nostri principes prudenti ꝯsilio castra firmassent. Et si vrbs menibus altissimis densissimisq̃ munita virib⁹ capi nequeuisset: in potestatē breui ventura erat. cꝫ aquatione fluminis prohibiti damasceni. iumenta intus equitantiūq̃ q̄ presidio inerāt alere nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant: ingēti populo difficilime suffecturis. Cū tamen sibi timendū ciues scirēt. ne succisis cuniculoꝝ meatibus: qđ haud quaq̄uā operosum nimis fore intelligebāt. Et ipi fontes in vrbe arescerēt. Subripuit ꝟo de tanta vrbe victoriā assiriꝫ hominis dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruperunt. Isq̃ regibus suasit: vt castris ad aliam vrbis ptem mutatis: menia vires suas frustrātia oppugnant. damasceni irruptione facta fluuio potiti munitōnibus additis in suam potestatē firmato. nostros aquatione p̄hibuerūt. qđq̃ par fuit ex eo facto incōmodū: ab annona in castris breui laboratū ē. q̄ nisi ab amnis ripa poterat ipoztari. Soluta obsidione cū tantus exercitus re infecta ad Iopem redisset Conradus luduicusq̃ reges cōmunitos male habitosq̃ exercit⁹ suos in europam reducentes ad ꝓpria sunt reuersi. cū erat annus salutis secūdus ꝛ quinquagesimus supra decies centenum.

Damascus

Regnum hispaniarum post tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Is nãqꝫ ex armenia egressus primus hispaniaꝝ regnū (Isido. teste lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ⁊ sedem sibi cōstituit. prius hiberia dicta. regio quippe europe a mōtibus pirrheneis incipiens. et ꝑ colūnas herculis circuiēs vsqꝫ in borealē occeanū ꝓtenditur. ita vt omīa in eo circuitu ad hispaniā spectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Apianus historicus ait) multa ⁊ incredibilis in vna regione est. Decez nãqꝫ milibus stadijs eius latitudo comensuratur longitudo vō prorsus eadem esse videt̄. Illamqꝫ postea diuerse gentes ⁊ varijs nominib⁹ cognominate inhabitarūt. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniūqꝫ metalloꝝ ac animātū q̄ hominibus sunt vsui feracissima. Abūdat p̄cipue velocissimoꝝ acerrimorūqꝫ eq̄ꝝ fetura. Trecentos totos apud hispanos decertatū est annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello pompeio cesare alijsqꝫ ducibus recepta fuit tandē per easdem duces. Et cantabri postremo ab augusto debellati. Postqꝫ aūt romanis fastibus libere paruit: tanto vsui tantoqꝫ ornamento illis fuit: vt nullum vnq̄ꝫ memoriale bellū sine hispano milite gesserunt. Pompei trophea in pirrhenoꝝ iugo sita sunt. Scipionum monumenca nō longe a Taracone spectant̄. In bostetania tauri sunt ex lapide durissimo maximi tergaqꝫ his litteris adhuc notati. Bellum cesaris ⁊ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga facie iulia ⁊c̄. Cesaris opera: cesar Augusta. Emerita Augusta. Norba augusta ⁊c̄. Augusta munere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeqꝫ alie in hyspaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regno nō solum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Luciū floꝝ. Pamponiū mellā. Siliū ytalicū. marcialem Orosiū. verūetiam vtilissimos rectores reipublice. clarissimosqꝫ impatores vt Neruā Traianum Hadrianū ac Theodosios. Sed hoc de gentiliū tpibus. Videamus quid ꝑ hispaniā xp̄iane religioni accesserit. Omniū clarissimos genuit Laurentiū ⁊ Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam ⁊ innumerabiles martyres: hoꝝ vestigia imitati ferdinādus rex ⁊ Helisabeth regina anno salutis Millesimo. cccc. nonagesimoprimo in fine anni Granatā vrbem maximā q̄ olim Ilipula magna dicta est ad xp̄i cultum ⁊ obsequiū reduxerūt.

Regnum Bohemorum initium sumpsit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Asia in Europā profecti sunt. In qua Ezechius croatinus haud obscuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit em̄ olim inculta nemoribus atqꝫ sentibus aspera feris q̄ꝫ hominibus aptior: eius autē frater Leches exilij comes: cū vidisset germanū agris ditatū bobusqꝫ potentē ad orientē ꝓfect⁹. in mag̃ cāpoꝝ planicie sedez collocauit. Poloniāqꝫ nomē ex loco dedit. Nā planicies sclauonica lingua pole noiat̄. qꝝ heredes cū inūerosaz mltitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerīt post ei⁹ mortē Crockū i p̄ncipē delegūt. Qui arcē apud stennā cōdidit: moriens aūt tres filias reliq̄t. Libussa vt natu minor post obitū patris ꝓuinciā gubernauit ⁊ arcē vissegradensem cōmūiuit. Altera filia brela dicta herbaꝝ ⁊ medicine perita fuit. Tercia Therba dicta sortilega. Demū indignū bohemi dicētes tantū imperiū vni⁹ femine sbesse arbitrio. Ideo libussa in cōcione vbi adesse multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterqꝫ imperaui. Estote liberi virū qui prosit dabo. Ite equū meū in campos adducite. seq̄ntes quocūqꝫ ierit. Denuqꝫ ante virum subsistet in mensa ferrea comedentem: ille mihi coniunx vobis princeps erit. Is aū p̄mislaū cōstitit aratorem: quē in ducem poscunt: p̄mislaus igitur in verso vomere caseoqꝫ apposito cibū sumpsit. Deinde equo imponent. Interrogatus cur nā calceos querno robore factos secū aferret: seruādos in arce vissegradeñ. respondit vt sciret posteri qui principatum inter bohemos accepisset. Id regnum deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsqꝫ initiū heresis sub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Babilonia seu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. ⁊ si Belus Nembrotides i babilonia regnauit annis pluribus. cuius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc tamen vrbē omnes greci ⁊ latini historici pariter ⁊ poete ab ipa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā coctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem murū vrbis cocto latere circūdedit harena: pice bitumine interstrato que materia in illis locis passim e terra exestuat. Josephus diligentissimus historiarū scriptor libro ad appionem alexādrinū grāmaticū hos redarguit: inducens Berosi chaldei auctoritatem antiquissimi ⁊ verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit vrbē ampliatam ⁊ exornatam ac muro cinctā fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem. Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultū sui corporis occupata esset: et nunciaretur illi Babilonem defecisse. soluta adhuc altera parte crinū protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̄ȝ tantam vrbem in suam potestatē restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Mesopotamiā a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūq̄ȝ supba foret babilon spolianda tropheis. Huiꝰ muri (teste philostrato) in vita appollonij thianei trecentorū ⁊ octuaginta stadiorū circuitū detinebant. Pliniꝰ vo libro historie naturalis sexto. Murorū dixit amplitudinem fuisse sexaginta q̄tuor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitorū. Altitudinem vo quater tantū. Itaq̄ȝ fuit menibus ac ortis pensilibus tēploq̄ȝ et arce maxime admirabilis. Nec hijs cōtēta Semiramis. ethiopiam quoq̄ȝ suo adiecit imperio. Indis quoq̄ȝ bellū intulit. quo p̄ter illam: ⁊ alexandrū magnū nemo intrauit. Euersio tandem huius babilonice facta a Cyro rege persarū suo loco mafestinabitur.

Jupiter p̄mꝰ ethearis ⁊ (vt aiūt) diei filius cui p̄priū nomē lisania fuit hisdē tēporibus apud archadyā magno in p̄cio habitꝰ est. Cuiꝰ ob v̄tutes id p̄clarissimū iouis nomen adeptus ē. Is lysania ex heber filijs videlicet ierari originē duxit. Ibidē q̄ȝ cū esset ingenij maximi vir. videretq̄ȝ atticos rudes. bestialiq̄ȝ ferme ritu viuentes: ante omnia eisdē cōpositis legibꝰ illos publico instituto viuere docuit. Cunq̄ȝ eos ad humanos mores redegisset monuit eos deos colere. ⁊ aras: templa: sacerdotesq̄ȝ instituit. Et qui feminas ante habebāt cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. ⁊ multa alia ostendit eis vtilia. Que cū attici siluestres mirarētur atq̄ȝ cōmendarent: eū existimantes deum Jouem vocauere. regemq̄ȝ suum confestim fecere. Id autem iouis nomē eidē imposuisse dicunt ad similitudinem cōformiū operationum iouis planete. quem astrologi dicunt esse nā calidū ⁊ hūidū tpatūq̄ȝ: modestū ⁊ patiē obs̄uatorē: ac in p̄iculis post patiam audacē: et alia plura de eo scribūt. Sic huiꝰ hoīs p̄oderatq̄ȝ moribꝰ ⁊ v̄tutibꝰ cū ioue cōuenire dixerūt. quē nō terrenū s̄ celestiū virū arbitrabant̄. Qd̄ q̄dē nomē postq̄ȝ ab āntiq̄s planete ⁊ lysanie isti cōcessū ē etiā mlt̄ alijs cocessū fuit. s. ioui scd̄o celi filio necnō ⁊ ioui tercio cretēsi regi saturni filio. multos eīn ioui filios ⁊ filias veteres ascribē cōsueuerūt. Quoꝝ p̄ma minerua. Scd̄s apis. Terciꝰ sol. Quarta diana. Quītꝰ mercuriꝰ ⁊. vij. alios

Semiramis Nini magni assirioꝝ regis vxor anno a natiuitate abrahe duodecimo. Cū eius maritus morte sblatus fuisset. regnū suscipiēs regnauit annis 42. Cū Ninꝰ decessisset relicto ipubere adhuc filio Ninia et vxore samiramide. et cuꝫ iuuencula esset. ⁊ eius vnicꝰ filius Ninia puer. nō estimans tutū eē imperiū tā grāde filio tenello cōmittere. Ipa vt erat animo ingēti quodā astu muliebri excogitata fallacia. hec eēm immaturo puero. nec ausa tradere impiū: nec ipsa impiū palam tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: ne dum femine pariturus: simulat se ꝑ vxore Niniā filiū ꝑ femia puerꝫ. Nā ⁊ statura vtriꝗ mediocris et vox pariter gracilis ⁊ forma liniamentoꝝ equalitas. matri ac filio silis. Igitˀ brachia ⁊ crura velamentis. tiara caput tegit ⁊ viroꝝ more incedere cepit. Eodeꝫ ornatu et ppłum vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videreˀ. que morē vestis exinde gens vniuersa tenet. Sic primis initijs sexū mētita puer credita ē. Et femina puerū simulās maiestatē regiā adepta fuit. Magnas deinde res gessit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiā supatam putat: q̄ sit fatetur: quęue simulasset. nec metuit omibus aperire qd̄ esset femina. nec hoc illi dignitatē regni ademit: ꝰ admiratōnem auxit. ꝙ mulier nō feminas mō ꝟtute. ꝰ etiā viros anteiret. Hec babiloniam cōdidit vel ampliauit. muroꝗ vrbis cocto latere circūdedit: harena pice bitumine interstrato vt prebabita ondunt. Multa alia pclara huiꝰ regine fuere. Ad postremū cū concubitū filij petisset ab eodē interfecta ē cū duos ⁊. xl. annos post Ninū regno potita.

Ninia q̄ a q̄busdā ꝫameis ⁊ Ninias scribiˀ: Magni Nini ex semiramide filiꝰ quartus assirioꝝ rex. Anno q̄nq̄gesimotercio natiuitatis abrahe. post semiramidē mrem. quā ipse obtrūcauerat Assyrus regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 38. Is cōtentus elaborato a parētibus impio belli studia deposuit. ⁊ veluti sexū cum mre mutasset. raro a viris visus in femiaꝝ turba cōsenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres primꝰ indigena ⁊ ab eo crete creta dicta ē: quē aiūt vnū Curetarum fuisse. a qbꝰ iupiter abscōditꝰ ē ⁊ nutritꝰ. hi Gnoson ciuitatē in cretaꝫ cōdiderūt ⁊ Cybeli matri templū.

Arius q̄ ⁊ Araliꝰ dr̄ q̄ntꝰ assirioꝝ rex post Niniam anno a natiuitate ysaac vigesimoprimo regnare cepit. ⁊ regnuit annis. 30. Circa ista tpa abrahā ex ancilla agar generat hismael. a q̄ hismahelitaꝝ genꝰ. hismahelē aūt filiū abrahā anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egiptia sare ancilla genuit. hysmahelite postea agareni: ⁊ postremo sarraceni dicti sunt: sara eīm Abrahe vxor (vt scriptura sacra ait) cū nō hrēt liberos dixit ad abrahā maritū suū. Ingredere ad ancillā meā agar. si forte ex ea suscipias filios. q̄ facto statim cōcepit: post hec natꝰ ē hismahel: quē p̄mitꝰ sara tanq̄ ꝓpriū filiū diligebat ⁊ p̄ncipatꝰ heredē. Sꝫ ysaac sibi nato ab eiꝰ amore declinauit. Ideo suasu eiꝰ cū mre eiꝰ in aliā regionē missus. q̄ cū ad etateꝫ puenisset agar mr̄ eius ei egiptiā cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges ꝓcreauit. q̄ oēm terrā ab euphrate ad mare rubrū tenuerūt.

Posteri reges assirioꝝ. exēpla p̄cedētiū secuti: rn̄sa gentibꝰ p internūcios dabāt. impiū aūt assyrij q̄ postea syrij dicti sunt ānos. M. ccc. tenuere. Postremis apud eos regnauit sardana palus vir muliere corruptioꝛ vt in sequentibus patebit.

Solem p̄mū iouis filiū ⁊ minerue germanum floruisse Tulliꝰ dic: virū vtriꝗ insignē ac splēdidū hoiem ⁊ ingentis regijꝗ animi pclaꝝ. quē ob ingētes ꝟtutes eū claro noīe declararūt. putabāt eīm veteres a nēbroth gigāte seducti primā reꝝ cām ignē eē. Et ꝓpterea illi nobilius nomē sole dare nō poterāt. seu ꝙ eū celestē putarēt hoiem. seu dn̄ū e celo venisse rōne profunditatis ingenij.

Diana prima dea

Diana pria huiꝰ sol soroꝛ: ⁊ iouis p̄mi filia. ⁊ ipa hac tēpestate i pcio fuit: de q̄ tulliꝰ vbi d nā deoꝝ scribit mītta cōmēorat ⁊ iouis asceptiā fuisse ait. Hāc tn̄ eā n̄ eē dicūt quā poete isignē ꝟginitate ꝑpetua voluere. cuꝫ legaˀ hāc ex mercurio liberi ⁊ ꝓserpine filio pinnatū ɔcepisse cupidinē.

Ceres dea frugū

Ceres q̄ꝫ apud Siculos i pcio fuit. cū sicano siculoꝝ regis ɔiugio copulata. tāto ingenio valuit. vt agroꝝ cultū excogitasset: pria apd̄ siculos boues domuit: ⁊ aratro terrā sulcis ꝓscidit: ⁊ semiā tradidit. q̄ cū in segetē excreuissent collectis spicis flabellis seperare. ⁊ molis terere. ac panē cōficere docuit. cū āntea hoies glādibꝰ ⁊ pomis siluestribus sustētareˀ. Ob qd̄ meritū cū mortalˀ fcīa eēt: eā deā frugū arbitrati sunt. Et eam diuinis honoribus extulere.

Linea regū Assirioꝝ

Semiramis.

Ninia

Arius

Mamylas

Sparetus

Amyntas

Linea pontificū

Leui filius iacob

Merary.

Neptalim etiā tribum facit
na iacob genuit duos filios
de qua Sampson natus est.

Bala ancilla lye cōcubi
Nota dan tribum facit

Ruben tribum facit et pdidit pmogenita

Leui pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus sacerdotalis descendit.

Chore filꝰ Ysuar ꝯtendit de sacerdotio cū Aaron eo ꝙ ipse fuerat de pmogenito Ysuar. et ideo cuꝫ 250 viris igne diuio perijt ⁊c. Fuit aūt cognatꝰ moysi ex leuitarum tribu natus: Uir quideꝫ facultatibus plenus et ad dicendum facundissimus.

Maria soror moysi pphetissa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino glose cecinit. vij. diebus leprosa fuit ppter murmur contra moysen. Moritur aūt in cades deserti sin et ibi sepelitur

Iacob ex lya natu maiore sex suscepit filios Judā a quo regia tribus descendat ⁊ deinceps dn̄s nr̄ ihesus xp̄s. Ruben q̄ pdidit pmogenita: Simeon et leui a q̄ leuitarū genus Isachar Zabulon et Dynam a Sichen stupratam.

Incensa impia sodomorū ciuitate Abraham cētenarius diuio iussu Saram cognouit vxorē que cōcipiens Anno expleto filiū peperit quē ⁊ iussu dn̄i vocauit Isaac significans gentes magnas ex eo futuras: quo nato die octauo circūcidit carnem prepucij eius

Linea christi

Isaac Abrahe filius. Anno mūdi.3284. vir deo carus post patres valde longeu⁹. Et ipse sexagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob et Esau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus est isaac vir omni vtute plenus cū vixisset centū octoginta quinq annis. quē filij in Ebron sepeliere.

Esau hispidus venator vēdītis primogenitis fri suo Jacob p cibo lēticule. et a lēticula fulua dict⁹ Edom duxit vxorib⁹ chananeis sine cōsensu parentū supplātat⁹ a fratre suo in benedictiōe pīna. ipm iacob conabat occidere. Habitauit aūt in edom q̄ dicta est ydumea et postea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopōthamia occurrit ei pacificus cum. 400. viris.

Jacob nat⁹ est An. mūdi.3544. vixit an.147. et habuit. iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtz in figura.

Beniamin scōs fili⁹ iacob Joseph Ascenes Manasses Effraim

Gad Zelpha ancilla Rachel ge. ij. filios Aser

Rachel fuit vxor iacob diu steril. tandez genuit duos filios. et mortua in ptu. sepeliturq; ppe Bethleē Genuit aūt iacob ex Rachel ioseph et Beniamyn. Ex bala Dan. Manassē Aser et gad

Jacob patriarcha vir sctissim⁹ ex Isaac natus. Et ipe p⁹ annū vite sue nonagesimū ioseph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato supuixit ānis quinquaginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

In regno Sychymorū regnauit Egialeus pm⁹ rex vtz patuit. a q̄ Aegialea nūcupata est. et nunc peloponesus vocat. Deinde Europes scōus rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Linea regū Sichimorum

Egialeus

Apis

Thesalion

Apis quart⁹ rex Sichymorū Selchin pre defūcto regnare cepit āno. xlv. abrahe: q̄ est Semiramis xxxv. regnitq; ānis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est q̄ pri⁹ Egialea nūc vō peloponesus appellatur.

Artus ille fuit quītus rex assiriorum sub quo nat⁹ est ysaac scōm Aug⁹.

Iste Thesalion Sichimorū quītus rex fuit quo regnante adeo inicia et leta tpa fuere et eū defunctum velut deū coluerīt sacrificādo et ludos celebrādo quos ei primit⁹ fecerūt. Huic successit Tiramach⁹ circa cui⁹ sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Xerses rex Assyriorū antiqu⁹ qui et balane⁹ vocatur, sub quo nat⁹ est Jacob regnāte tūc apud Sichymos thauriaco quē quidē thaurimacū scribunt.

Anno mundi.3430. Diluuiū particulare permaximū in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Linea regū assiriorum

Artus

Xerxes

Sela filiꝰ Jude cū adhuc esset paruulꝰ. nō dedit eū iudas thamar q̄ fuerat vxoꝛ her ⁊ onam: sed remisit eā viduā in domū patris sui. Cū aūt Sela creuisset timuit eā dare ne occideret: sic̄ fratres eiꝰ. Vn̄ thamar meretricē se caute simulās ⁊ sedēs in biuio cōcepit de iuda ⁊ pepit phares et zaram. vtꝫ Gen̄. 38.

Vincētiꝰ in speculo hystoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic hystoriā pulchrā de Assenech: quō erat pulcherrima et honestissima sed elata et supba cōtemnēs omnem virū: ⁊ quē priꝰ noluit postea sūme desiderauit: scꝫ habere ioseph in virū visa pulchritudine ⁊ sapīa ⁊ modestia sua: sed ipse noluit assentire: nisi priꝰ dimitteret ydola q̄ colebat et contristata sup hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

Rhodos vrbs a quā insula licet Rhodꝰ nomē accepit ante natiuitatē xpi. ⁊ 40. tpe ioseph a Telchinis et a cariatibꝰ a pharoneo Argiuoꝝ rege iaꝫ diu deuictis cōdita est. et prima cycladū venientibꝰ ab oriēte in qua vt pomponius refert rose capulū dū vrbis fundamēta foderet̄ inuentū. a q̄ ciuitas ⁊ insula cognominata putat̄. Nā rhodos grece latine rosa dicit̄. hec insula nongētoꝝ stadioꝝ ambitu cōtinet̄. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis collosꝰ rhodi quē fecerat lyndꝰ lisippi discipulꝰ. Qui. lxx. cubitorum altitudīs fuit. Qui pꝰ quīquagesimūsextū annū terre motu ꝓstratꝰ. iacēs quoqꝫ miraclo. Atꝫ de septē mirabilibus vnū fuit: hec insula in oriētali ꝓmōtorio sita. Que et portubꝰ ⁊ vijs et menibꝰ olim sic̄ ⁊ nūc ceteras asie vrbes supauit. Multa hꝫ ciuitas bella ⁊ a turcis ꝑpessa fuit damna. Neqꝫ vllo pacto turcis restitisset. nisi milites btō iohāni dicati curā īsule recepissēt Qui nō solū insulā tutati sūt sed ⁊ Cypris alijs finitimis xpianis auxilio esse ceperūt Anno igit̄. Mccc. viij. In ptātem xpianoꝝ ꝑuenit Turci vero vicibꝰ q̄tuoꝛ dictā oppugnauerit vrbē. Nouissime anno. Mcccclxxx. Machometus ottomānus Turcoꝛū impatoꝛ ductis in rhodios. c. milibꝰ armatoꝝ. ⁊ sexdecī ingētibꝰ machinis. hāc vēdicare ⁊ rhodioꝝ militū religionē delere ꝓposuit. Tandeꝫ post cruentissima ꝓlia. auxilio mgr̄i petri danbuson natione galli Turci cum ignominia sunt repulsi.

Rhodis

Linea christi

Judas anno mundi.3 4 34.

Egiptiorū Reges oīnes tunc pharaones dicebātur nō hoc ꝓpriū habētes nomē. sed ꝑ dignitate reges tūc vtebant: sic ꝛ apud nos imperatores Augusti appellāt. Habebat ḡ vnusqsqꝫ pharao ꝓpriū nomē.

Iste pharao exaltauit Joseph ꝓpter sōmnioꝝ interpretationē: dās ei ānulū in manu et stolā bissinam et torquē circa collū. faciēs eū circuire ꝑ egiptū: precone ante eū clamāte. vt oēs genuflecterēt ante eū. Uocauitqꝫ nomē eius saluatorē mūdi. Deditqꝫ illi vxorē Assenech filiā putifaris sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effrayn.

Phares anno mūdi.3 4 45.

Iste pharao ignorabat ioseph. et iussit submergi pueros: sub quo filij Israel fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

Iste est pharo chencres qui contradixit ꝑ moysen deo: atqꝫ mari rubro obrutus est.

Iste pharao nonus rex Mefre noluit audire vocē domini vt dimitteret filios israel. quare decem plagis attrit⁹: postea sūmersus fuit cū suis ī mari rubro.

Joseph desiderioꝝ vir ꝛ patriarcha castissim⁹ in Egipto ex Assenech putifaris sacerdotis vxore duos genuit filios manassen scꝫ et effraim. Hic ab adolescentia cū forma pulcherrim⁹ haberetur atqꝫ animi v̄tute et sapia fr̄is p̄celleret. pr̄ eū pre ceteris amplius diligebat. Ideo alioꝝ cōflauit inuidias. quas ob ante quītodecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egiptū vendit⁹ est. Indeqꝫ vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Uxor aūt regis in eū libidine ducta ait dormi mecū: q̄ respondit oīa tradidit mihi dn̄s preter te. Illa aūt simulata egritudine vt exoraret Joseph apprehēso pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus ē ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliū ōndit. Credul⁹ ioseph ī carcerē tradidit. Js deinde somnia regis interp̄tans p̄nūciauit septē annos vbertatis futuros. et septē steriles. Rex euꝫ e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joseph igit̄ postqꝫ in egipto octoginta annis regnasset cōpletis centuꝫ ꝛ decē annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quādo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est Judeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Joseph quando mori debuerat.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quez quidem menopem putant

Pharao bochoris

Pharao mephres Joseph somnioꝝ interpres filius iacob Uxor putifar

Esrom Anno mundi.3495. Aram vero anno mũdi.3544.

Hic orit̃ regnũ argiuorũ vbi Inachꝰ oceani ꝛ terre (vt aiũt) filius sexagesimo a natiuitate Isaac anno apud argos in Thessalia primꝰ regnare cepit. Id vero regnũ durauit annis.544. Cecrops aũt egiptiꝰ q̃tuoꝛ nonagesimo iudaice huitut| ãno regno argiuoꝝ relicto p̃miꝰ atheniẽsibꝰ regñuit ãnis.50.

Ynachus

Athene ciuitas fuit p̃clarissima in attica regiõe. Cuiꝰ pauca vestigia quedã manẽt. Hãc primo ab alabãdo cõditaꝫ dixit Cicero libro tercio de naturadeoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem egiptũ eiꝰ vrbis cõditorẽ fuisse. Eãqꝫ vocabulo egiptio cognomiasse. qđ lĩgua greca athenã sonat. Alij Cecropem illã ꝯdidisse dicũt. Et eã subita apparitione arboris oliue mineruã cognoĩasse. quã ea arboꝛ d̃signat. ꝛ lĩgua greca athena dr̃. Veꝝ alij ab eo nõ cõditã s̃ istauratã putãt. q̃ tpe Athena apđ illos ꝓ dea colebat̃. De eiꝰ nomĩe Diuꝰ augustinꝰ de ciuitate dei libro decimooctauo varia scribit aucte varronis. Cecrope athenaꝝ vrbẽ instaurante subito aq̃vno in loco erupit: Et alio repta olea arboꝛ. super q̃bus ꝓdigijs sciscitatꝰ apollo delphicus q̃d intelligẽduꝫ. q̃due faciẽduꝫ foret respõdisse fertur Qđ olea mineruã. Aqua v̂o neptunũ significare ambo cõsobrini. Ambo dij et cõtemporanei. Essetqꝫ in eoꝝ ciuiũ arbitrio. vt ex alteriꝰ duoꝝ deoꝝ nomĩe ciuitas vocaret̃. Cõgregatis oĩbus vtriusqꝫ sexꝰ viri adheserũt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ꝛ obtinuerũt vt ex minerue nomĩe ciuitas appellaret̃. Ac sic athenã grece vrbẽ cognomĩauer̃t qđ latine Mineruã dicimꝰ. Eo q̃ mulieruꝫ voces vna viroꝝ numeꝝ superarint. Quãobrem iratꝰ neptunꝰ Marinis estuãtibus vndis atheniensiũ terras populatꝰ est. Quẽ ciues placare volẽtes triplici supplicio mulieres affecere. Primo vt decetero nullis publicis interessent cõsultatiõibꝰ. Scđo vt nullꝰ nascẽtium cognomẽ maternuꝫ acciperet. Tercio ne q̃s filias suas athenas vocaret. Poete vero dicũt neptunũ ꝛ minerua athenas cõdidisse. Sed cũ de nomĩs impositiõe inter eos fieret dissensio. Dijs reliq̃s p̃ntibus fit inter eos cõuentio. vt q̃ ꝑcussa terra laudabilioꝛẽ ꝓduceret effectũ vrbi nomẽ imponeret. Neptunꝰ aũt tridẽte suo ꝑcussa terra. Equũ ꝓduxit belli omen. At minerua hasta ꝓiecta oliuã ꝓduxit pacis arboꝛẽ. Que q̃m vtilioꝛ eoꝝ iudicõ visa fuit. ex suo nomĩe athenas dixit. Nã minerua athene grece dicit̃. de q̃ lucanꝰ libro sexto ait. Primꝰ ab eq̃rea ꝑcussus cuspide saxis. Thessalicꝰ sonipes bellis feralibꝰ omen Exilit. Et virgiliꝰ georgicoꝝ p̃mo. Tuqꝫ o cui prima frementẽ fudit equũ tellꝰ ꝑcussa tridẽte neptune. Apud atheniẽses p̃mo regñuit Cecrops egiptiꝰ Anno quarto ꝛ nonagesimo iudaice huitut|. Decimusseptimꝰ ꝛ vltimꝰ eoꝝ rex fuit Codrꝰ tpe samuelis. Postea ꝑ magistratꝰ respublica atheniẽsiũ fuit admĩstrata. Hec vrbs atheniẽsis quondaꝫ nobilissima fuit. nulliꝰ indigua p̃conij. tãta eiꝰ supfluit claritas: doctoꝝ phoꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadẽ nr̃o tpe parui oppidi spẽm gerit. In eo tñ saxo q̃ vetustũ minerue templũ fuit Arx est ꝑ omnẽ greciã noĩata. tũ operis magnitudine. tũ difficultate oppugnatiõis. Hãc florẽtinꝰ quidã Mahometo tradidit: cũ imploꝛatis latinoꝛuꝫ auxilijs nulliꝰ opem inuenerit. Rura ei ob eã rem tradidit: in quis ciuium ignobile ducat.

Linea Christi

Esrom

Aram

Athene vel Minerua

Minerua

MInerua cantatissima mulier anno etatis Isaac. 58. Apud tritonidē lacū apparuit. Ex cuiꝰ nomine postea Tritonia appellata est. dicebat̃ ⁊ pallas a pallāte tracie insula vbi nutrita fuit. siue a pallante gigāte quē interfecit. Hec quippe iouis primi primogenita fuit. q̃ apud rudes affros cū m̃lta añ nō cognita repisset nō solū affri sed et greci eã absꝫ matre ex iouis cerebro genitã crediderre. cū eiꝰ origo minꝰ innotuit. Ipa em̃ primo lanificiū omibus antea icognitū adinuenit. Naꝫ ostēso q̃ ordine purgata lana: ⁊ dentibꝰ ferreis pectinata atꝫ colofilata. etiā textrinū excogitauit officiū. Vñ ⁊ lanifices fulones. tinctores. textricesꝫ puelle (teste ouidio tercio fastoꝝ libro eiꝰ festura religiose celebrare ceperūt. Vsuꝫ insup olei eo vsꝫ mortalibꝰ incognitū hec ipa inuenit atꝫ docuit. Ipa eadē (vt cicero ait) sapiē dea ⁊ artiū inuētrix dr̃. Tandeꝫ cū eiꝰ fama ⁊ numis reuerētia late diffussa fuit. in eiꝰ honorē tēpla cōstruxerūt. ꝓcipue rome iuxta tēpluꝫ Iouis

Prometheus

ISte armamitres septimꝰ. s̃m Augꝰ. est octauꝰ rex assiriorū: sub q̃ deꝰ apparuit ysaac ꝓmittēs ei q̃ ꝓmiserat p̃ri eiꝰ: regnāte apō sichimos leocippo et. viij. rege.

PRomethēꝰ his tꝑibus in archadia claruit. Vir vtiqꝫ acutissimi ingenij ⁊ spectate peritie. q̃ hoīes incōpositos ac rudes ad politiores mores cōposuit. Silacra quoꝫ hoīm primꝰ de terra formauit. ⁊ arte quadaꝫ veluti spm̃ habētia moueri fecit. Inde cū ĩ altissimo caucasi mōtis resideret astrologiā didicisset eā primꝰ assyrios docuit. Insup etiā ignē e silice primꝰ eduxit: vt pliniꝰ testatus est. Vsū preterea anuli (sed ferrei) primꝰ inuenit: Quē quarto digito in honorē cordial' vene portare suasit. Tꝑe deinde ꝓcedēte apud romanos statutū emanauit. vt liberti ciuesꝫ aureo vterent̃: liberti in argenteo: et serui ferreo tantum.

Atlas Gigas

SVb isto Beloco nono rege assyrioꝝ: Locutꝰ est dominꝰ ad iacob: repromittēs ei q̃ patribꝰ suis ꝓmiserat: q̃ sunt hec duo Possessionē terre ꝓmissionis id est chanaan. ⁊ bñdictionē oīm gentiū in semīe eiꝰ quod est christus dominus et regnauit annis. 36.

ATlas ⁊ ipe archadicꝰ hac q̃ꝫ tēpestate. Vir m̃lte cōtemplatiōis clarꝰ fuit. Qui astroꝝ cursum ꝑuigili studio ꝯp̃hendit. ⁊ primꝰ de astrologia īter grecos disseruit: ꝓpter qd̃ finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mōs eiꝰ noīe nūcupet̃. Cuiꝰ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi venisse videat̃. Hic septē genuit filias nymphas nūcupatas.

Appollo

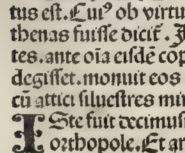

BAleus iste fuit decimꝰ rex assyrioꝝ sub q̃ mortuꝰ est isaac. Et regnauit s̃m Eusebi ānis. 52. Regnāte tūc apō sichimos Messapo. ix. rege.

Appollo citharā reꝑit. Medicine artē inuenit quam frater suꝰ Esculapiꝰ ampliauit q̃ ⁊ fulmine interijt Iste appollo delphicꝰ clarꝰ habet̃. ⁊ pꝰ mortē deꝰ habitus est. Is em̃ a poetis phitonis ⁊ sapiē deꝰ appellatus est. Qui medicine artis reptor ⁊ viriū herbaꝝ primꝰ cognitor vt Ouidiꝰ primo Methamoph. scribit. Medicina meum est opifexꝫ ꝑ orbe dicor: et herbarum subiecta potentie nobis.

Jupiter

ISte fuit. xij. rex assyrioꝝ sb q̃ mortuꝰ ē Joseph regnāte sichimoꝝ plēmeo. xi.

ISte Jupiter deꝰ ꝑdicat̃ eiꝫ bouē offerūt. primꝰ etheris: ⁊ (vt aiūt) diei filius cui ꝓpriū nomē Lysania fuit. his tꝑibus apud archadiā magno in ꝑcio habitus est. Cuiꝰ ob virtutes id ꝑclarissimū iouis nomē adeptꝰ est. Qui cū esset nobilis genere ex archadia athenas fuisse dicit̃. Ibidēꝫ cū esset ingenij maximi vir. videretꝫ atticos rudes. bestialiꝫ ferme ritu viuētes. ante oīa eisdē cōpositis legibꝰ. illos publico instituto viuere docuit. Cūꝫ eos ad hūanos mores redegisset. monuit eos deos colere. ⁊ aras. templa. sacerdotesꝫ īstituit ⁊ multa alia eis ostēdit vtilia. Que cū attici siluestres mirarent̃ atꝫ cōmendarēt eū existimātes deū: Jouē vocauere regēꝫ suū ꝯfestim fecere

ISte fuit decimusnonus rex assyriorum sub quo natus est Moyses in egipto regnante sichimorū. xij. orthopole. Et arguiorum. 5. Eriaso.

Linea regũ assiriorum

Armamitres

Belocus

Baleus

Amichus

Sathrus

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que est puīcia in achaya siue pelopponeso a lacedemone Jouis filio ex Taygeta condita. A qua ipā grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomīe etiā sparta dicta fuit. Herodotus tamē Spartaꝫ vrbē fuisse et lacedemoniā regionē In qua illa consisteret memorat In differenter tamē p alterutra. tam ab illo q̄ꝫ ab alijs auctoribus legit. Sed quaꝫ ob causam sparta dicta fuerit Justinus tercio epithomatū suoꝝ libro exponit. Spartanoꝝ genus hac tempestate scilicet quiquagesimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege mortuo. Eorūqꝫ regno consumpto principiuꝫ habuit Et cicero in scdo de tusculanis questiōibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: puluis venaticus labor ⁊ milicia in studio est q̄ꝫ fertilitas filioꝝ. Unde ⁊ varium habitū ab alijs ferre cōsueuerāt dicente virgilio. virginis os habitūqꝫ gerēs ⁊ virginis arma spartane. Primus aūt lacedemonioꝝ rex fuit Euristeus quidā nomīe patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimū. Is lacedemonijs primū regnare cepit. Agesilaus aūt sextus lacedemonioꝝ rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducēs. In iuuenili etate regnū adeptus fuit. semp fidei obseruator. Lycurgus quoqꝫ lacedemonioꝝ princeps ⁊ legū lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirandꝰ. Inclitꝰ in precio habitus est. Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutarcꝰ valeriꝰ ⁊ iustinꝰ ⁊ aristoteles in polliticis mlta scripsere.

Lacedemonia

Mercurius

ISte mercurius multaꝝ artiū peritus fuit. quas hoībus tradēs deus credebatur. Primū aūt deoꝝ nunciū seu interpretē fuisse oīes poete describūt. Dictusqꝫ ē deꝰ facūdie. mercatoꝝ palestra. furū nūcius. et interpres deoꝝ. Ipē etiā lyraꝫ septicordem comperit. Hic in oīni doctrine genere et q̄ꝫ maxie phisice edoctꝰ fuit. vt dicat eum sua virga et herbis tm̄ mortuos suscitasse. Un̄ ⁊ post mortē inter deos relatꝰ ⁊ stellificatꝰ est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea preesse facundie ⁊ eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Bachꝰ

ISte Bachꝰ primꝰ ī grecia vinū īuenit et p deo cultꝰ est. q̄ dictꝰ est liber pr̄ et argos cōdidit. Ipē est dyonisius bachꝰ filius Semele inde in mōdo pagrās simili modo domesticis regiōibus vinū p̄buit. potūqꝫ ex ordeo germanos conficere docuit Secutusqꝫ est eum Silenus illius nutritor.

Omagirꝰ

ISte Omagirus primꝰ ad aratrum boues iunxit.

Amazones

HEe sūt mlieres Scythice iuxta fluuiū Thanayin habitantes ferocissime. q̄ assumētes arma p centū ānos seuissima bella ꝯfecerunt tā in Asia q̄ꝫ ī Europa. mltas vrbes delēdo ⁊ magnā asie ptē sbegerūt. Hac ḡ etate Amazones cuꝫ ī asia regnbāt In p̄mis marsepia et lampedo q̄ ephesuꝫ Dein̄ smyrnā et alias ciuitates ꝯdiderūt Exinde anthiopa. ⁊ ypolite pꝰ hāc orethia post illaꝫ panthasilea. Hāc occidit pirrus filiꝰ achillis apud troyaꝫ.

HOc tempe regnū argiuoꝝ siue grecoꝝ exortū est: sub ynacho pͥmo rege. et durauit p. xiiij. reges vsqꝫ ad tpa iudicū isrl̕ barach ⁊ delbore. Tūc perseꝰ crisco nō spōte interfecto timēs reliqͭ argos: ⁊ trāstulit regnū in micenas post qꝫ illuc regnauerūt auriteꝰ acreꝰ. His tempibus scd̄m cōmestorē (q̄ dicit mgr̄ hystorie scolastice), phoroneus filiꝰ ynachi et nyobis primꝰ grecie leges dedit: ac sub iudice causas agi instituit. Et ꝓpterea iuris ciuilis periti dicūt cū locū (quē forū dicimus in q̄ scꝫ iura reddunt) ab eo forū denominari. Soror ipiꝰ ysis in egiptuꝫ nauigauit. Et quasdā apices lr̄aꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vn̄ cuꝫ yo diceret ysis ab eo dicta est qd̄ in lingua eoꝝ sonat terra. Et ob h̄ pꝰ mortē in numero deoꝝ in egipto recepta ē. Filiꝰ etiā phoronei q̄ apis dictꝰ ē eodē tpe i egiptū nauigauit quē filiū phoronei viꝝ ysidis fuisse tradūt. ⁊ siliter ab egiptijs deificatꝰ ē.

Ynachus a natiuitate isaac āno sexagesimo apud argos ī thessalia primꝰ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is post se reliquit ysidem egipti reginam ⁊ phoroneum eius successorem.

ysis

Ysis primo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptū nauigās ibiqꝫ litteras inuenit ⁊ leges edocuit Et ysis appellata est. ꝓpter qd̄ egiptioꝝ sanctissimū et venerabile numē fuit ob multarū virtutū prestantiā: Et a ioue cōpressa fuit: q̄ ob patris metuꝫ impulsa. acceptis quibusdā amicis suis. nauē cōscendit Et ꝓspero vento ex Achaia in egiptū transfretauit. Ibiqꝫ cū repisset rudes pplos: illos terrā colere docuit: cultamqꝫ: semina ꝯmittere. ⁊ tandē fruges collectas in panē ꝯficere. Ideo eā e celo lapsaꝫ crediderunt.

Phoroneus primꝰ in grecia leges instituit. Hic habuit frem qui menses ⁊ annos docebat obseruare. ⁊ sacella et aras instituit ad colendos deos. ꝓpter qd̄ a rudi populo inter deos cōnumeratꝰ est: ⁊ ei boues ymolabāt dictusqꝫ ē phegeus.

Diluuiū deucaliōis factū i thessalia. ⁊ fetōtis fabulaꝝ incēdiū: ⁊ vocat̄ id̄ deucaliōis. qꝛ in eiꝰ regno maxīe fuit.

Bos ī egipto exit d̄ flumīe ī festo Serapis ⁊ eleuat̄ ī aere et rursuꝫ ītrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ ꝓ deo colit̄ a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ siue grecoꝝ cū in egiptū nauigio venisset. ⁊ ibi mortuꝰ. factꝰ est a ceca gēte oīm maximus egiptioꝝ deꝰ. Tūc etiam mirabilis supstitio incepit de boue discolore: quē apim vocabāt. eo ꝙ viuus coleret̄. et illo mortuo. demones vitulū similē ibidē ꝓcurabant. ad decipiendum rudē pplm̄. Indeuenit ꝙ filij isrl̕ similiter delirabant in oreb vtꝫ. Quid em̄ hac stulticia miserabiliꝰ in hoīe rationali.

Argus iste quartꝰ rex argiuoꝝ fuit. ex cuiꝰ nomīe illud regnū nomē accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificijs honoratus. Hoc etiaꝫ tpe grecia segetes habere cepit delatis aliūde seminibꝰ.

Iob vir sctissimus patientie insigne specimē: In Idumee ⁊ arabie finibꝰ: ex zareth pꝛe matreqꝫ bosra nascit̄. Hic erat iustꝰ. rectꝰ. modestus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Ideꝫ q̄qꝫ continēs. ac mirūimmoduꝫ patiēs. Ex vxore sex filios ⁊ femīas tres suscepit. Diues q̄ppe inter omnes sui tpis oriētales: Cuiꝰ possessio septē milia ouium fuit. tria milia cameloꝝ. Quīquagīta iuga bouꝫ quingēteqꝫ asine ac familia multa nimis. Cuiꝰ animi fortitudinē vt dn̄s certo argumēto cōprobaret: ꝑmisit vt a diabolo tentaret̄. Qui accepta potestate oēm eius substantiā. filiosqꝫ omnes ⁊ filias ꝑdidit: eūqꝫ graui vulnē vlcerauit. quibꝰ in omnibꝰ Iob labijs suis n̄ peccauit dicēs. dn̄s dedit dn̄s abstulit ⁊c̄ Ad eum deniqꝫ cōuersus dominus: Omnia q̄cunqꝫ ei a pͥcipio fuerāt duplicia addidit. Supuixit deīn Iob pꝰ flagella quadragīta ⁊ cētuꝫ annos. Et vidit filios suos: ac filioꝝ suoꝝ filios vsqꝫ ad quartā generationem. ac sic senex ⁊ plenus dieꝝ mortuus est.

Linea regū Grecorum

Ynachus

Phoroneus

Serapis

Argus

Moyses verus: et omniũ prophetarũ summ⁹: historiographoꝝ p̃rinceps: vir sane mãsuetissimus: sup om̃es gentes ppl'm dei de egipciaca seruitute liberauit. quadraginta annis ip̃m in heremo rexit. Ip̃e em̃ dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria in benedictiõe extitit. Cu᷑ dñs in mõte synay gloriam suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cõburentẽ Cum enim moyses pasceret oues iethro soceri sui in deserto apparuit ei deus in rubo ardenti q̃ t̃n nõ cõburebat᷑: p̃cipiẽs ei vt in egyptũ descenderet. ad liberandũ ppl'm isrl': Iste est Moyses de cuius laude resonant celum ⁊ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̃ꝫ de paulo apostolo scriptura testat᷑ in hac fragili carne. Ille in circũcisione: Iste in p̃pucio testimoniũ de diuina essentia docentes vnum verum deum colendum esse.

Iste Aaron moysi frater vir sanctus. ⁊ insigni eloquẽtia ornat⁹ digne summũ sacerdotiũ sibi assumpsit ⁊ testamentũ eternũ sibi ⁊ filijs suis statuit. filiusq̃ꝫ ei⁹ Eleazarus in pontificatu succedit. cui primus stolaꝫ sacerdotij tradit. Obijt aũt anno vite sue. 123. pontificatus vero sui sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

Isti tres scilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu percussi sunt a deo pro eo q̃ ignẽ alienũ obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

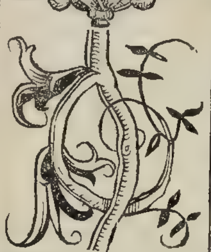

Linea christi

Aminadab

Naason

Iste Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum alijs trepidātib⁹. ꝓpter qd regalē stirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

Balaam propheta fili⁹ beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amon vir preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitarum legatos fide dignissimos misit: rogātes vt veniret et malediceret israhelitas. Ille aūt cōsulens dn̄m prohibitus est. denuo mittēs. qui eorū volūtati obtemparare volēs sternens asinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio stantem q nec ad dextrā nec ad sinistram deuiari poterat in angustissimo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli ꝑgens prophetauit dicēs. Orietur stella ex iacob. Et cōsurget virga de israhel. ꝛ percutiet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit ee occiditur. Balaam

Naason anno mūdi. 3688. Josue p⁹ mortē moysi a deo iudex ꝯstitut⁹ fuit sup isrł vt pplo terrā diuidēt. Missusq ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. q ei ꝛ domui ꝛ familie sue ꝓmisērt immunitatē si signū poneret coccineū in fenestra. Et occłte dimisit eos abire ipsiq via patefacta ꝑ iordanē miraclose trāsierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue populū domī viginti septē annis rexit. hic solus cum Caleph ex sexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egressi fuerāt terrā ꝓmissiōis cōsecutus est. Mortu⁹ tandē cētesimo ꝛ decio vite sue Anno ī mōte effraim sepelit

Othoniel frater caleph minor liberauit pplm de oppresiōe reg mesopothamie. quē etiā ꝑcussit. Hic habet q angel⁹ dn̄i apparēs arguēs filios isrł de trāsgressione legis improperās bn̄ficia eis a dn̄o collata ad fletū eos induxit. qr plurib⁹ vicib⁹ recesserēt a deo. ꝓpter qd traditi sunt in suitutē pluriū tyrānoꝝ et penitētes liberati sunt ꝑ diuersos iudices. ꝛ post liberationem sepe recidiuauerunt in mala.

Iste Aioth ꝑcussit eglon regē moabitarū et libauit israel. fuit em̄ vir fortis et vtraq manu vtebatur pro dextera.

Sangar fili⁹ Anath occidit sexcētos ex philistijm vomere volentes intrare territorium eoꝝ. Post hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Est autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente et associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

Linea Iudicum

Josue

Othoniel

Aioth

Sangar

MOyses frater aaron ꝛ filij isrl' cũ fuissent in egipto. cccc. xl. ãnis. Que cõputatio accipit a pma pro missiõe facta abrahe i mesopotamia. Sicut a deo accepit legẽ dedit filijs isrl'. Qui post. x. plagas q̃bus de⁹ egiptũ attriuit, pcesserũt p desertũ v̈sus mare rubꝝ. ꝛ pharaone penituisset pplm dimisisse: angelo eos pcedẽte i die i colũna nubis ꝛ nocte i colũna ignis. vñ ꝛ pharao ꝯgregat exercitib⁹ suis et curribus insecut⁹ ẽ eos vt reduceret i egiptũ. Moyses pm⁹ iuxta pceptũ dñi agno pascali comesto cũ pplo isrl'. vidẽtesq̃ filij isrl' appropinq̃re egiptios: cepert murmurare ꝯ moysen q eduxisset eos de egipto. Oranteq̃ moyse ꝛ ex dñi iussiõe extẽdẽte v̈gã sup mare rubrũ. diuise sunt aq̃: factis vijs i medio mari: p q̃s incedentes libere filij isrl'. pharao p dictas vias cũ suis exercitib⁹ insequebat. S egressis oib⁹ de pplo hebreoꝝ moyse extendẽte v̈gã sup mare. reuerse sunt aq̃ vt pus sũmersis pharaone cũ suis i medijs fluctibus. Cecinerũt q̃ moyses cũ pplo. ꝛ maria sorore ei⁹ cũ mulierib⁹ timpanistris canticũ istud dño. Cantem⁹ dño gloriose ꝛc̃.

DE Raphidin postea venerũt ad mõtẽ Synai ꝛ ad radices ei⁹. Ibiq̃ mãdauit dñs eis p moysen vt filij isrl' se sctificarẽt ꝛ lauarẽt vestimẽta sua duob⁹ dieb⁹: ꝛ tercia die ascenderẽt sup mõtẽ. nullusq̃ accederet nec etiã tangeret ipm mõtẽ nec iumẽtũ. alioq̃n moreref. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ꝛ tonitrua audiri: ꝛ sonit⁹ buccine ꝛ fulgura videri: ꝛ nubes densissima operuit montẽ in q̃ intrauit Moyses ad recipiendũ legẽ. His pactis dedit dñs legẽ pplo suo i mõte synai tercõ mẽse egressiõis de egypto. Que lex diuidif i triplex gen⁹ pceptoꝝ. s. moraliũ. iudicialiũ. ꝛ cerimonialiũ. Et moralia q̃dẽ sunt. x. pcepta que hñtur Exo. xx. ca. Moralia q̃dã alia sparsim i dñsis locis pẽthateuci pcipue i deutronomio. S reducũt ad decalogũ. ꝛ h sp obligauert ꝛ obligabũt ad obsuãtiã coꝝ. ec oẽs natoes. Et pria tria sculpta i vna tabl'a lapidea nos hñt ordinare ad deũ. alia. vij. ad pxĩm. Judicialia aũt ordiata erãt ad ꝯsuandũ pacificũ cõuictum ppl'i adinuicẽ ꝛ bonã ciuilitatẽ. sicuti statuta ciuitatũ. obligabãt soluz illũ pplm vsq̃ ad passionem xpi ꝛc̃.

Vitulum conflatilem filij israel Hisdem etiā temporib⁹: egiptioꝝ more (Qui busiridē adorabāt) sibi fecerūt: Cū em̄ Moyses cū dn̄o in mōte morā faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis deos q̄s coleret. ꝛ precederēt eos: Quib⁹ hur restitit: sputis ab eis (vt tradit) suffocat⁹. Aaron timēs ait. Tollite inaures aureas vxorū ꝛ liberoꝝ. Quas cū accepisset: formauit ex eis vitulū cōflatilē opere fusorio: Et dixit pplus: Hij sunt dij tui israel: qui te eduxerūt de terra egipti: fecitq3 aaron altare. ꝛ in crastinū indixit solennitatē. Mane surgētes obtulerūt hostias: seditq3 pplus mādueare ꝛ bibere ꝛ surrexerūt ludere id est adorare. Tūc ait dn̄s ad moysen. descēde. peccauit pplus tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleā eos. Cui moyses. Queso dn̄e quiescat ira tua: ne dicāt egiptij callide eduxit eos. impotēs eis dare terrā quā ꝑmiserat. Placato dn̄o descēdit moyses ferēs secū tabulas lapideas scriptas digito dei: Cui occurrit iosue dicēs: Vlulatus pugne est in castris: Cui moyses: imo vox est cantantiū. Et appropinquās vidit vitulū ꝛ choros et irat⁹ ꝓiecit tabulas: et cōfracte sunt. Et post rep̄hensionē aaron de fabricatiōe vituli. ꝛ ei⁹ excusationem: vitulū cōbussit. ꝛ massā in puluerē redegit. quē sparsit in aqua dans filijs israel. qui in barbis ydolatrarū apparebat: precipiens leuitis, vt secum acciperent gladios. ꝛ omnes reos signatos puluere occiderent. Ceciderunt eo die multa milia virorum.

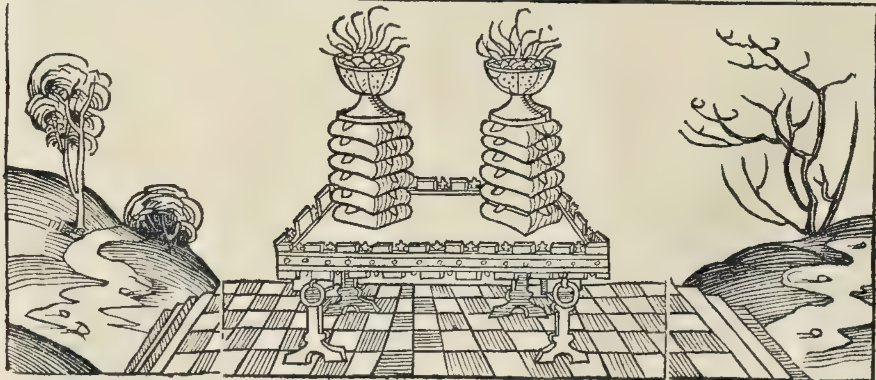

Moyses post tres mēses egressionis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta diebꝰ et noctibꝰ ieiunans legē dn̄i meruit accipere. Mādauit dn̄s ei ꝙ faceret Archaꝫ de lignis sethim. Que sunt imputribilia: Cuiꝰ lōgitudo esset duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vniꝰ cū dimidio. ꝛ similiter altitudo. Et tota intus ꝛ foris coopta auro mūdissimo. ac supra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū siue tabulam aureā eiusdē latitudinis ꝛ lōgitudinis cuiꝰ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat aūt sursum erectum eminēs arche sicut cooperculū. qđ dicebaꝰ oraculū: Per vtrūqꝫ latus lōgitudis erāt bini circuli aurei totū lignū penetrātes. ꝛ ꝑ eos vectes de lignis sethim de aurati mittebanꝰ. Quibꝰ archa ferrebaꝰ. nec vnqꝫ extrahebanꝰ: Ex vtraqꝫ vero pte oraculi. scꝫ in duobꝰ angulis anterioribꝰ positi sunt duo cherubin aurei. vnꝰ alterum respiciebat. versis tamē vultibꝰ in propiciatoriū: duabus ꝗꝫ alis expassis. ꝛ mutuo se tangētibus velabant oraculū. alas ex opposito extēdebant. Et hec hābebanꝰ in sctā sctōrum: In archa aūt posita fuerunt vrna aurea māna hn̄s: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo ꝑfecte figurari poterit Imaginatio inspiciētis cetera suppleat.

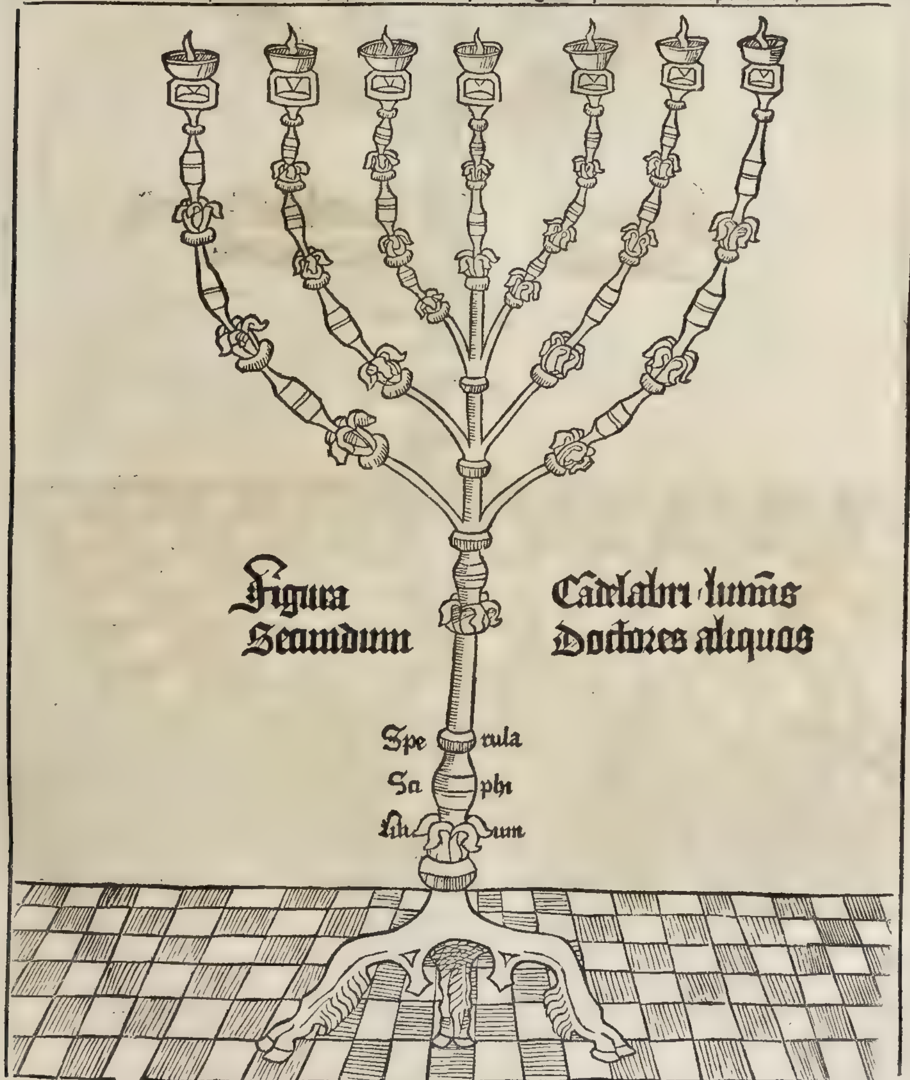
Figura Arche ꝛ ꝓpiciatorij scdm̄ Rabi salomonē. Figura Arche scdm̄ doctores catholicos.

Simili modo ait dn̄s Moysi. facies mēsam de lignis sethim aureis lamibus cooptaꝫ. hn̄s quattuor pedes: In singlis vero pedibꝰ erat anulꝰ aureꝰ: In anulis vero vectes aurati. quibꝰ ferebaꝰ mēsa Erat aūt labiū in ea ꝑ circuitū sicut in archa: ꝛ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor: Ita ꝙ medietas suꝑ mēsam eminebat. ne supposita caderēt. Altera medietas inferiꝰ ad decorē pēdebat. Et ponebanꝰ suꝑ eaꝫ duodecim panes azimi: Seni altrinsecus: Et singulis supponebaꝰ patena aurea cū thure. Josephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabathi recētes ꝛ calidi imponebanꝰ: Qui immoti manebāt in sabathū sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebāt: Ideo sacerdotales dicebanꝰ. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa ꝛ tollerēt. licet nō obseruarūt: Dicebantur quoqꝫ panes ꝓpositiōis. Quia positi erāt coram dn̄o in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioꝝ israel.

DRecepit quoq; dn̄s fieri Candelabrū ex auro purissimo ductile: Cuius bastile basi infixū erat ferreū sup vestitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aūt calamoꝝ capita inter se iungebant tanq; duo ciphi erant in moduz nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebāt flores recurui. quasi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ꝛ liliā erat sperula volubilis. Et ita cū in bastili essent quiq; calami in hūc modū copulati. Quattuoꝛ ibi iūcture erāt. Quarū queq; habebat q̄si ciphos duos iūctos ꝛ sperulas sil' ꝛ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ procedebat directe in altū inferius hn̄s tres pedes. Et sursuz hēbat sex calamos egrediētes de bastili. tres ex vno latere. ꝛ tres ex alio. tēdētes sursuz obliq̄. Quousq; ptingerēt ad altitudinē bastil': In bastili v̄o quattuoꝛ ciphi instar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita q̄ duo ciphi positi vn⁹ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos ciphos fuisse oblōgos. Et sic dispositos vt calam⁹ p mediuz ciphi trāsiret: Sperule q; sil' ꝛ lilia. et vt hebrei dicūt pomell⁹ ꝛ flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Erat aūt vt dicit Josephus ex. lxx. ptibus cōpositū. in vna base erectū. Quocūq; vero modo factū fuerit in sūmo. vij. hēbat capita eq̄lia: sup que ponebātur septez lucerne auree: Ita q̄ vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat in sūmitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Infusoria etiā septē ex auro erāt. Quib⁹ oleū īfundebat lucernis. Erāt q; forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ꝛ cū quib⁹ amouebatur. illud qd̄ erat cōbustuz de licinio. et residuū licinij ad incendenduz aptabat. Uasa q̄z plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Om̄e aūt pond⁹ ei⁹ cū vasis suis babuit talentū auri. Hebrei v̄o dicūt centenariū auri: Ne scit pfecte pond⁹ quāq; magnū auri pond⁹ requirebat ad tantū opus pficiendū. Positū aūt erat ad austruz cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliq̄: Prout tamē in plano figurari possunt. deinceps videri potest.

miles. Jn medio aūt tabernaculi mādauit dn̄s fieri ꝑ latitudinē velū pulchrū appēsuȝ suꝑ quattuoꝛ columi-nis: Qd̄ diuidebat sancta a sanctasctoꝝ. Habebat aūt quadruplex operimentū: scȝ de coꝛtinis intextis va-rijs coloꝛib⁹: de sagis cilicinis. de pellibus rubꝛicatis. ꝛ de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis. Coꝛtinis ꝛ Sagis liber moysi exod⁹ manifestat.

Figura pꝛo tabulis et basibus terre infigendis.

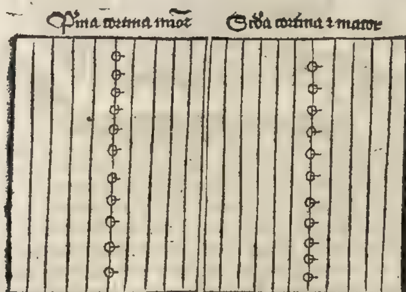
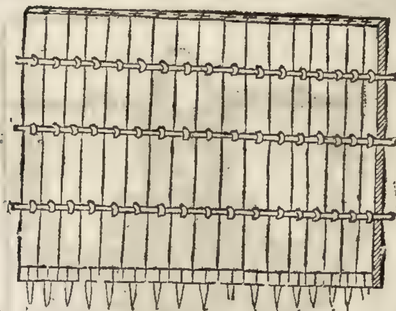

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quātū ad tabulas et bases quibus infiguntur.

MOyses pꝛimo anno tabernaculū dn̄o cōstruit. Et septeȝ mēsibus op⁹ ꝑficiēs. mēse p̄mo anni secūdi pꝛima die erexit. Judei quoqȝ ꝑ Moysen legē sil' cū lr̄is hr̄e ceperūt. Jterū dn̄s ad moysen ait. Cū filios israel numerab: dabit q̄sqȝ p̄ciuȝ ꝓ aīa sua: ne sit i eis plaga dimidiū sicli. iuxta mēsurā sanctuarij. Sicl⁹ vigīti obolos hȝ: Et hec pecunia ad vsus tabernaculi reponebaꝑ. Cōpletisqȝ ſmonib⁹ dedit moysi duas tabulas lapideas digito dei scriptas. Ope diuio nō hūano inscriptas decalogo ex vtraqȝ pte. Et vt hebꝛei tradūt in vno latere figurata. simulē figurā ī alio opposito dabāt. qd̄ miraclo ascribebāt. Ceteri sculpta iterat lr̄is dicebāt. Preterea catholici doctores ꝛ p̄cipue diuus Augus. tria p̄cepta in p̄ma tabula testimonij que hoīem ad deū oꝛdināt. Jn scd̄a septē q̄ ad pꝛoximū oꝛdinanꝑ scripta ponūt. Rabi t̄n Salomon et hebꝛei quīqȝ in vna ꝛ q̄nqȝ ī alia p̄cepta distinguunt. Postea v̄o vt ī figura vituli videꝑ. descendens Moyses ꝛ vidēs vitulū ꝛ choꝛos irat⁹ pꝛoiecit tabulas. Et confracte sunt.

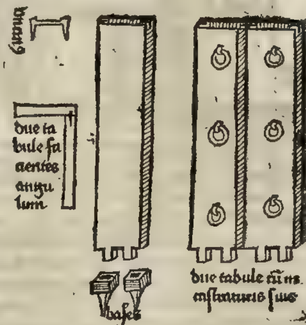

Figura tabularū scd̄m doctores aliqs

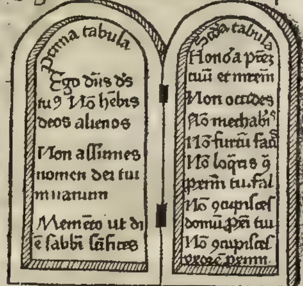
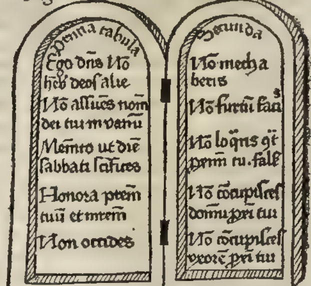

Figura tabularū scd̄m doctores hebꝛos

Ut ea vberius clarescant posita est hec figura duarum tabularum.

Linea regū assiriorum

Ascades

Amynthas

Bellothus

Aptheros Eructoniꝰ Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vsum inuenit. huiꝰ filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrāt. Et post ibidē filiꝰ regnauit ꝛ dictus fuit auidis legesqꝫ fecit et primꝰ boues aratro iunxit. Erictonius Atheniensiū pṙiceps primꝰ in grecia quadrigā excogitauit. Fenix ille in tyro et sydone regnauit vsuqꝫ litterarū tradidit. ꝛ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B C D Alpha vita Gāma Delta.

α · Β · Γ · Δ ·

Corinthꝰ vrbs fuit Achaie olim insignis qui primū a Sysipho latrone Aeoli sup Ischmō ī medio maris ioniȷ̄ ꝛ egei cōstructa fuit. Octuagesimo etatꝭ moysi āno. Primo Certhyra deiñ aucta Ephyra vocata. Vñ ꝛ apud virgiliū Ephyreaqꝫ era. Nā Corinthiȷ in ere fundēdo pṙicipatū obtinebāt Eo q̄ ibi pulcherrīa ꝛ artificiosa eiusmodi eris fiebāt vasa. Sꝫ pꝰ h̄ euersa ꝛ ab Corintho Orestis filio īstaurata Corinthꝰ cognoīata fuit. Vltio a romanis accensā nūqꝫ coaluit vt oñdit florꝰ ꝛ iustinꝰ. Fuitqꝫ teste Apulegio libro de magicis regionis caput. Apud corinthios ṗmū imperiū assumpsit ꝛ regñuit Atletes grecus luctator victoriosissimꝰ. Regnatūqꝫ ē in Corintho sb̄ regibꝰ duodeci. annis 323. Postea respublica p annuos magistratꝰ gubernari cepta est. Poloponesus ꝓuīcia quā hodie latini Moreā vocāt totiꝰ grecie quondā arx dicta regio ē pene insula. haud vlli terre nobilitate pꝰ ferēda. Inter duo maria Egeū ꝛ Ioniū. platani folio similis. Angustia vñ ꝓcedit Ischmos appellat̄. in ea strictura q̄ Cherroneson efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sꝫ has ipas angustias (vt pliniꝰ retulit) ꝑfodere nauigabili alueo tentauere Demetriꝰ rex Cesar dictator. cayꝰ princeps. donicꝰ nero infausto (vt oī exitu patuit) incepto Greci ṗncipes postqꝫ Turcoꝝ potētia europā penetrauit ex mari ad mare ꝓducto p angustias muro peloponessūꝫ a reliq̄ grecia disiūxerūt Murū examiliū vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verā dei religionē Paulꝰ aplus ratiōibꝰ ꝛ doctrina atꝫ miraclis ꝑtraxit. Nūc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta est.

Corinthus

Carmētis

Ista Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x.

Iste Salmon filius Naason. nat⁹ est anno mūdi scdm. lxx. interpretes. 3 7 2 5. hoc est ante natiuitatē xp̄i. 1 4 7 4. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit. et cū Josue terrā promissionis intrauit scdm glosam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hospitalariā. Josue. 2. capitlo.

Linea christi

Salmon

Ytalus rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

De isto Rechab descēdit stirps valde religiosa q̄ isto tpe fuisse creditur: Hic de yetro cognato Moysi descendit. et conuersus fuit ad Judaismum.

Ytalus Rex

Rechab

Hec ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris sita Tyberiadis dicti inter orientem et austrum ad duas leucas a bethulia monte distās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha galilee instaurata: in honorē Tyberij Cesaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias est vocata in ea xp̄s Mattheū in apostolatū assumpsit. Olim habuit episcopum cui mare galilee subiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse phibet. Et in ea terminat regio decapoleos a decē ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade est lacus asphaltides q̄ ꝓpter magnitudinē et aque immobilitatē mortuū mare dicit. Nā neq̄ ventis mouet resistente turbinib⁹ bitumie: quo aqua stagnatur Neq̄ nauigatiōib⁹ patiēs est. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt. Nec materiā vllā sustinet nisi que alumine illustrat. Asphaltides nihil preter bitumē gignit. Vn̄ et nomē. Nullū corpus aīalium recipit Thauri cameliq̄ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia passuū. Latitudine maxima vigintiquiq̄ implet. minima sex.

Tyberias al's Tyberiadis

Circa illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotiēsq̧ nomīa variarunt. quoꝝ oīm primus dicit᷑ fuisse Janus. qui pallaciuꝫ extruxit qḋ Janiculum dicit᷑. Postea ꝓ magno deo babit⁹ est. Figurat᷑ aūt cū duab⁹ faciebus. atq̧ in principio anni ei⁹ festuꝫ celebrat᷑. Ob hoc ꝙ esset finis p̄teriti principiūq̧ futuri. Et inde mēsis ianuari⁹ est dict⁹ Ideo bifrons dicit᷑.

Saturnus pater iouis rex cretenꝰ tp̄e ysaac regnare cepit: fili⁹ Arij filij Ninie filij nini filij beli nembrotidis. postea expulsus a regno Cretense p filium suū Jouē. Vidēs igit᷑ Jan⁹ saturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere suscepit eū benigne. ⁊ cū eo regnū partit⁹ est ⁊ genuit ibi saturn⁹ picū. q̇ post eū regnauit Alij vocāt eū stercē al'. stercutiū. q2 ab eo tanq̧ a peritissimo agricola inuētuꝫ est vt in fimo aīaliū agri fecundarent᷑. Ideo cum deū agri fecerīt et totius ꝓsperitatis post mortē ei⁹. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eñ vultu tristis senex ⁊ capite can⁹. falcem in sinistra tenēs. dextra vero flamiuomū draconē. tristis q2 regno crete pulsus. vel q2 ortus stelle saturni significat tristia ventura. senex q2 sidus istud frigidissimū in effectu. ideo capricornus et aquari⁹ (q̇bus p̄est saturn⁹) sunt signa frigida. can⁹ q2 pruinas ⁊ niues ꝓcreat in p̄dictis signis. falcē gessit q2 agriculturā inuenit. vel q2 scḋm Seruiū inimicus est humane nature. q2 frigidissim⁹. ideo scḋm euꝫ in sinistro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce pemit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos suos vorare dixerūt: cū oīa tp̄e cōsumerent᷑. vel etiā dracone in dextra portauit q2 finis est anni: p̄r iouis dicitur. q2 eo superior scḋm m̄ltos babet᷑. Glauco cooꝑtus fuit amictu. q2 stella ei⁹ frigide ⁊ aq̇se est nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis siue puerilis: Delectat᷑ eñ diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

Juno Saturni ⁊ opis filia ac iouis soror atq̧ ꝯiunx ea etate fuit. Hec errore gētiliuꝫ deoꝝ regina dicta fuit et ꝑterea regnoꝝ eā ⁊ diuitiaruꝫ fecerūt deam sic et cōiugij Et ideo parturiētib⁹ ipam p̄esse voluerūt. Illi insup insignē currū ⁊ arma attribuūt: Illi q̧ tanq̧ regine excellētissime. xiiij. nymphas pedisseq̄s ascripserūt vt in cui⁹ ꝑsona virgili⁹ dixit. Sūt mihi bis septē p̄stanti corꝑe nymphe: In cui⁹ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cui⁹ caude dic̄ Ouidi⁹ eā argi pastoris sui a mercurio occisi oculos apposuisse. Ex ioue vulcanū cōcepit ⁊ post mortem inter deas relata. Samij nobilissimū templū eidē cōstruxerūt.

Picus saturni filius primus rex laurentuꝫ fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cōnumeratus est.

Faunus scḋus rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerīt vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veterib⁹ nūcupate. vel ab vni⁹ delfidis nomine: vel a consilijs deoꝝ denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuisse. Primā fuisse de persis. Cui⁹ mētionē fecit Nicanor q̇ res gestas Alexādri scripsit. Secundā libicā. Cui⁹ meminit Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Crisippus loquit᷑ in libro de diuinatiōe. Quartā cumeā in ytalia q̄ neui⁹ in libris belli punici: Piso in annalib⁹ noīat. Quintā erythreā: q̄ Appolodor⁹ affirmat suā fuisse ciuē. Eāq̧ grais iliuꝫ petētib⁹ vaticinatā periturā esse troyā. Sextā samiā: de qua scripsit Eratosenes in antiq̇s annalib⁹ samioꝝ reperisse se scriptū. Septiā Cumanam noīe Almatheā. que ab alijs Demophyle noīat᷑. Eamq̧ nouē libros attulisse ad regē Tarquiniū priscū: Et ꝓ eis trecētos philippeos postulasse. regēq̧ aspernatū precij magnitudinē ⁊ m̄lieris insaniā. Illā in cōspectu regis tres combussisse. at ꝓ reliq̇s idē preciū postulasse. Tarquiniū multo magis mulierē insanire putasse. Que denuo trib⁹ alijs exustis. cū in eodē precio ꝑseueraret: motū esse regē: ac residuos trecētis aureis emisse. Quoꝝ postea numer⁹ sic act⁹: capitolio refecto. qḋ ex oībus ciuitatib⁹ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allatiq̧ fuiit romani: cuiuscūq̧ Sibylle noīe fuerūt. Octauā hellespontica in agro troyano natā vico marmesso tp̄ibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata sit ancyre. Decimā tiburtē nomīe Albuneā que tiburi colit᷑ vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt᷑. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tñ Erythrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior babetur.

Linea regū Ytalie

Janus

Saturnus

Picus

Faunus

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla Libica

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio qsi admirās. ⁊ sinistrā manū tenēs ostēdendo deorsum breue scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum palpabit: Germinabit vt radix. Siccabit vt foliū. Nō apparebit venustas ei⁹: Circūdabit alu⁹ matern⁹: ⁊ florebit de⁹ leticia sempiterna. ⁊ ab hoībus cōculcabit. Nascet ex matre vt de⁹: ⁊ cōuersabit vt petōr: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla libica ornata serto viridi. ⁊ florū in capite. vestita palleo honesto ⁊ nō multū iuuenis dicit sic Ecce veniet dies ⁊ illūinabit dn̄s densa tenebrar ⁊ soluetur nex⁹ synagoge. ⁊ desinēt labia hoīm. ⁊ videbūt regē viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dn̄a gentiū. ⁊ regnabit in miscdia. ⁊ vter⁹ matris ei⁹ erit statera cunctor.

Sibilla delphica

Sibilla frigia

Hec sibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata ꝓphetauit. vestita veste nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit sic. Nascet propheta absq̄ matris coitu ex virgine eius.

Sibylla Frigia induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinib⁹ sparsis. ꝑ dorsum digito indicās dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet ⁊ firmabit consiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibilla samia

Sibilla europa

Sibylla Samia a samo insula iuuenis. hn̄s formosum pect⁹ subtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit sic. Ecce veniet diues ⁊ nascet de paupcula. Et bestie terrar adorabūt eum Clamabunt ⁊ dicēt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibilla Europa decora iuuenis. Facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenēs dicit sic. Veniet ille ⁊ transibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in pauptate. ⁊ dn̄abit in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōculcaberis. ⁊ gignet dn̄s in orbē terrar. ⁊ gremiū virginis erit salus gentiū et pedes ei⁹ i valitudie hoīm. Inuisibile vbū palpabit.

Sibylla Persica

Sibilla quedam valde religiosa

Inueni etiā alia dicta cuiusdā sibylle c⁹ nomē n̄ inueni de xp̄o testificātis videlic. Exurget mulier de stirpe hebreor nomīe Maria. hn̄s sponsū nomīe Joseph et ꝓcreabit ex ea sine cōmixtiōe viri de sp̄ūsctō filius dei nomīe Jesus. Et ipa erit virgo ante partū ⁊ virgo post partū. Qui vero ex ea nascet erit ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ homo et adimplebit legē Judeor: ⁊ suā adiūget ꝓpriā. ⁊ pmanebit regnū ei⁹ i secla seclor. Venietq̄ sup eū vox dicēs Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ ipm̄ audite. Mortuor resurrectō erit: et claudor cursus velocissim⁹. Et surdi audiēt. ⁊ ceci videbūt. loquent nō loquētes. Et de quinq̄ panibus et duobus piscibus multa hominū milia saturabunt. Ventos compescet verbo. mareq̄ furiēs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse herithrea ait. In vltima etate humiliabit de⁹ humanabit ꝓles diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq̄ sibi ex piscatoribus et electis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania regnauit et troyā condidit.

Anchises

Anchises ex dea venē ꝭm errorez gētiliū genuit Eneaz. q̄ in Ytalia regnuit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit̄ ⁊ Ixiona filia eius capit̄ ⁊ ducit̄ i greciā ꝓpt̄ q̄ bella ꝯguissima secuta sunt et mala horrendissima

TRoya regio minoris asie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantatissima. Nōnunq̄ꝫ vero ꝓ ipa vrbe troya ponitur. Et ꝭm homerū oīm que sub sole ac stellifero celo sunt vrbiū quidē insignissima est troya. Nūc aūt ingens Troya tot⁹ asie columē ita extincta est. vt vix vestigiū aliq̄d appareat. q̄d Ouidi⁹ inq̄t. Jam seges est vbi troya fuit. Siliter virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cū ea exusta lapides ⁊ quecunq̄ꝫ alia inde ablata sunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadragesimo iudicis aioth iam veteran⁹ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ peritissim⁹. ampliato regno ex suo noīe regionem q̄ prius dardania dicebat̄ Troyā appellauit. Dardan⁹ eīn fuit ex Joue ⁊ electra filia Athlātis genita. Is ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomīauit. Ex quo nat⁹ Erichtoni⁹ ex eo tros qui iusticia ⁊ pietate laudabilis fuit: Isq̄ꝫ vt memoriā sui noīs faceret Troyā appellari iussit. q̄ duos habuit filios. Ilion Asara. cunq̄ꝫ prim⁹ maior natu regnās troyā de suo noīe Iliū noīauit. Ilio laomedō fuit filius ex quo priamus natus est. Is troyā p⁹ suā primā diruptionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbē magnā ⁊ ampliora menia ac ꝓpugnacula ex lapidib⁹ marmoreis cū muro altissimo extruxit ⁊ munitissimā reddidit. multitudineq̄ꝫ militū eē fec. ne ꝑ ignorātiā opp̄meret̄. vt pri⁹ tpe laomedōtis opp̄ssa fuit. Regiā q̄ꝫ edificauit ⁊ iouis statuā: ⁊ arā ꝯsecrauit. Ilio sex portas fecit. q̄rū h̄ sūt noīa. Anthenoidas. Ilia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per mediū ciuitatis fluui⁹ Xant⁹ decurrebat. Simois q̄ꝫ fluui⁹ ex Ida troyano mōte scaturiēs iuxta troyā decurrens. q̄ cū mari appropinq̄t̄ xanto cōmiscet̄. Et in paludē coact⁹ iuxta sigeum ꝓmontoriū in mare descendit Priam⁹ āt ex heccuba vxore hos hūit libos. Hectorē prio natū. Alexādrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: Andromachā. Cassandrā: Polixenā. Pugnatū ē deīn cū troyanis p grecos ānis. x. ⁊ mēsib⁹ sex. Prio Esebon iudicij āno. c⁹ causaꝫ dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dict⁹ ē in Ida silua cū venatu abijssꝫ i somnis Mercuriū ad

Troya

duxisse. Iunonē venerē ⁊ mineruā vt inter eas de specie iudicaret. Et tūc sibi venerē pollicitā esse: si suā spēm meliorē harū specie iudicasset. daturā se ei vxorē que ī grecia speciosior forma videret. Vñ cū ita audisset optima facie venerē dicit iudicasse. Postea helenā regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiū troianis fuit. Hoc bellū decēnale disertissime pscribūt Dares frigiꝰ ⁊ dictes cretēsis. qui in clade Troyanoꝝ presentes. locoꝝ noīa et gestorū lucidissime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breuiꝰ. nil clariꝰ ⁊ tersius repiri poterit. Fuit eñ capta Tercio anno labdon iudicis israel ante vrbem conditam. Anno. 430.

De bello grecoꝝ contra Troianos. et destructione troye.

Orosius dicit Anno ante vrbē conditā cccc. xxx. ꝑ raptu helene fuisse factā cōiuratione grecoꝝ: ⁊ cōcursū mille nauium extitisse: ⁊ deinde obsidionē decēnem. Porro frigiꝰ dares. q̄ scripsit hanc hystoriā dicit. ꝙ duces grecoꝝ ꝯtra troyā fuerūt. xlvij. q̄ adduxerunt naues mille ducētas duas. Priamo vō regi troye venerūt in auxilium duces. xxxiij. Sūma aūt belli troyani ex hystoria darecij. quā transtulit corneliꝰ ista est. Castor et pollux audientes helenā pulcherrimā vxorē menelai fratris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu paride: nauē ascendētes. secuti sunt eā. ⁊ cum in lesbio littore nauē soluerēt. maxima tempestate orta. nūq̄ cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄ ad troyam quesierūt ⁊ nō inueniētes crediderunt. immortales deos factos. Cōueneūt igit̄ apud athenas grecoꝝ duces. xlvij. cū nauibꝰ mille ducētis duabꝰ. Missiq̄ sunt p̄mo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt satisfieret iniurie: infectoq̄ negotio pugnatū est inter eos. Et in p̄mo bello Hector priami filiꝰ protesilaum interfecit

In scđo bello patroclū ⁊ minonē ⁊ aiacē thelamonium occidisset: nisi eū de sanguīe suo recognouisset erat eñ natus de Esiona sorore p̄ami

Prime inducie date sunt grays petētibus p biennium. In tercio p̄lio Hector boechē Archilocū ⁊ prothenorē duces occidit. In quarto p̄lio Alexander menelay femur sagitta transfixit. In quinto bello hector. vij. fortissimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. In sexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. iiij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēsibus. Iterum agamenon q̄ ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. In nono bello voluit andronica vxor hectoris ipm hectorē retinere. q̄ ī somnis viderat ei non expedire vt prodiret in bellū qđ cum facere non posset: antianacē filium suū ad pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortissimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ terciū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēsium. Post bellum decimum gray sextas petunt inducias p annum

In bello. xi. Palamides qui rex p cōmotiōes factus fuerat occidit̄. In bello. xij. troylꝰ multos occidit: In. xiij. p̄lio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon septimas petit inducias. xxx. dierum. In bello. xviij. Troylꝰ achillem sauciat ⁊ pugnat̄ cōtinuis dibus vij. In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. In. xx. bello cadit Mēnon dux persaꝝ

Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx.

In bello. xxi. Alexander occidit achillē ī phano appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiā simulans. Greci igit̄ petūt vndecias inducias. In. xxij. bello alexander aiacē sauciat: ⁊ Ayas sauciatus alexandrū interfecit ⁊ de vulnere stati morit̄. In bello. xxiij. et. xxiiij. panthasilea regine amazonū viriliter neoptholemum Achillis filiū sauciat: a quo tandem ipa occidit̄. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q̊ nolēte patriā ꝓdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuisit. Ita ꝙ pugnatū est ad troyam annis. x. mensibꝰ viij. diebꝰ. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octigenta ⁊ septuaginta milia. Ex troyanis aūt sexcenta septuaginta sex milia hominū vsq̄ ad oppidū proditū. Eo aūt ꝓdito occisa sunt ex troyanis ducēta septuaginta sex milia. Eneas nauibus profectus est cū quibꝰ alexander greciā intrauerat numero. xxij. quē secutus est numerꝰ trium milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis: Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Ethe leaus cū cassandra ⁊ andronica ⁊ hecuba vxorē priami cum mille septingētis: crinusium petijt: Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat post captā troyam diuertisse.

Cum videā innumeros scriptores de Troyanoꝝ clade meminisse. ⁊ eo locorū nominū et gestoꝝ cuꝫ lectores deuenerint ꝓpter. historie ignoratōēs cespitare. sepe etiā cadere. Quāobrē ad historias Troyane cladis quas dares phrigius. ⁊ dictes cretensis viri diserti pscripserunt cunctos remitto. Cum primus p id tp̄s vixit et militauit. Alter idomeneum cretensium ducem secutus interfuit ⁊ quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius ⁊ tersius licet repire. Qui res gestas tanta diligentia. tantaq̄ cura. atq̄ ita diuisas temporibus. nominibus. locis ⁊ sic demū accurate omnia disseruit. vt res nō narrari. s₃ geri. non describi. sed rursus tractari ⁊ ipi bello interesse legentibus videatur.

TRoyanum bellũ decẽnale primo Esebon siue Abesson iudicis anno (teste eusebio) surrexit. quo tp̄e sequẽtes claruerũt. Troya cũ quã Ilion tros regis troyanoꝝ filius amplissimã instaurauit mille ꝛ quingentis passibus a mari remota erat: vbi oĩm rerum vbertas erat: Ipsa quippe que decẽnalem grecorum obsidionem passa fuit: et ab eis tandẽ deleta.

Hercules

HErcules ille cũ Iasone troyã vastauit que statim a p̄amo fuit reedificata. Ideʒ hercules agonẽ olimpiacuʒ cõstituit et bella multa cõfecit queꝫ dicũt duodecim insignes et inhumanos pfecisse labores.

Hector

ISte hector fuit p̄mogenitus p̄ami ex hecuba vxore incõpabilis fortitudinis et strẽnuitatis. Iõ ob maximũ eiꝰ militie fulgorem apud troyanos maxio ĩ precio habitus est. Nã ob incredibilẽ eiꝰ prudẽtiã atꝫ fortitudinẽ nõ solũ parẽtes: sed et patriã nobilitate atꝫ gl'ia splẽdidã fecit. hic ex Andromacha ꝯiuge plr̃es genuit filios. E qbꝰ frãcꝰ vnꝰ fuit A q̃ (vt ait vincẽtiꝰ hystorial' burgũdꝰ) frãci originẽ habuere.

Menelaꝰ Helena

HElena fuit vxor menelai regis ꝛ a pari de filio priami rapitur. ꝛ ad troyã pducitur. ppter qđ troyanũ bellũ exortuʒ Ipsam tñ post troye excidium Greci menelao reddiderũt. q̃ gaudẽs nauim cũ illa cõscendit patriam petiturꝰ: sed tẽpestatibꝰ acti in egiptũ ad polibuʒ regeʒ deuenere. Indeqꝫ discedentes octo ãnis errãtes (vt testis est eusebiꝰ) tandeʒ in patriam redierunt.

Paris

PAris qui et Alexãder dictꝰ est eiusdẽ hectoris frater: ex p̄amo ꝛ hecuba natꝰ: sb̄ specie legatiõis cũ. xx. nauibꝰ in greciã mittitur Et a menelao hospicio suscipit. Cuiꝰ cũ aspexisset vxoreʒ illaʒ. absente marito tandẽ cũ oĩbus regijs thezauris abstulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decẽnale grecoꝝ aduersus troyanos susceptu est. Hic cũ troyanis vrbem obsidentibꝰ multa strẽnue gessisset: A pirrho achillis filio occisus fuit.

Agamenon

AGamenon fuit frater regis Menelai dux totiꝰ exercitus grecoꝝ. cõtra troyã bellauit. q̃ tandem traditorie et turpissime capit. fuitqꝫ Atrei regis filiꝰ. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellũ pergens Clitemestram coniugeʒ ex qua multos susceperat filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. ꝛ simultates principum pro quibus ab imperio depositus ꝛ illi palamedes suffectꝰ est. Quẽ cum vlixes occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandeʒ Troya capta et diruta cum ingenti preda et cassandra priami filia in patriam rediturus naues conscendit Uerum ꝛ ipse tempestate actus. p annũ ferme errauit.

Isti duo de Troya fugientes duo regna constituũt: longe tamẽ post.

FRanco quidẽ ex hectore filiꝰ p̄ami nepos a quo francoꝝ nomẽ tractũ est. a troya fugatꝰ postea tota Asia puagata in danubij ripis tandẽ puenit. Ibi cũ aliqꝫdiu cõsedisset. deinde locum querẽs a cõmuni hominũ societate seiunctũ: ad thanai fluentia ꝛ paludes meotidas secessit. vbi Sicambriã condidit vrbem.

Franco

Turcus

TUrcus filiꝰ Troili filij regis Priami. A q̃ ppl'm ab eo descendentẽ. quidem turcos denoĩari dicũt. Alij eorũ originẽ ex Scythia referunt.

Linea pontificū

Phynees

Abysue

Boos vel buuz

Ozy

Phynees filiꝰ Eleazari. cum fornicati fuissent filij israel cū madianitis. adorantes ydola eoꝝ ꝓpter quod dn̄s mādauit suspēdi. xij. principes tribuū. ipse sacerdos dei ꝑcutiēs vnū ex filijs israel fornicantē cum madianita ad mortez placauit iram dn̄i. Cecideruntq̧ ꝓpter hoc malū. xxiiij. milia ex israel.

Delbora fuit ꝓphissa ⁊ iudicauit israel. sub qua ꝑcussus est Jabin rex chanaan ⁊ pꝛīceps exercitus Sysare. Sysara eñ de curru exiliēs fugiēs ī domū cuiusdā mulieris se abscondit. Qui siti fatigatꝰ. lac] potum ab ipa recepit. ⁊ cū nimiū bibisset obdormiuit. Illa vero dormiēti clauū ferreū ꝑ tp̄s infixit. ⁊ malleo eū terra cōfixit postca barach Jabin regē interfecit. Fecit etiā canticū in graciarūactiōe ꝓ victoria ppl̄i sui.

Gedeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit israel annis. xl. ꝑcussit quattuor reges madianitaꝝ scz. Oreb. zeb. Zebee. ⁊ salmanā. ⁊ humiliatꝰ ē madian in quoꝝ manꝰ traditi fuerūt filij israel. vij. annis ꝓpt iniq̄tates pristinas q̄s fecerūt. Angelꝰ eñ apparēs gedeoni purgāti triticū p̄nūciauit liberatōnē fiendā ꝑ eū. qui angelꝰ virga ꝑcutiēs: carnes ius desuꝑ fusum ⁊ azima posita a gedeone suꝑ petrā: ignē accēdit cōsumens illa post hec petijt in signū future victorie gedeon vellꝰ in area positū rore complere: area sicca remanēte. postea iterū ecōuerso. qđ totū factū est vtz Judi. vi. mortuꝰ est tandem gedeon senex ⁊ sepultus est in Effraim regiōe in sepulchro patris sui.

Abimelech quītus Judeoꝝ iudex filius nālis ille gittimꝰ tñ gedeonis. suasit viris sichen vt occiderent. lxx. f̄res suos legittīos filios gedeōis vt ipe solus dn̄areť. Qđ ⁊ fecerūt suꝑ lapidē vnū decapitātes] illos excepto mīmo dicto Joathan q̄ abscōditꝰ fuit. Ideo eū dn̄s mala morte ꝑire fecit. Qui sychionit] dixit ꝑabolā de lignis. q̄ iuerāt ad vitē ⁊ ficū ⁊ oliuā ⁊ demuz ad ramnuz, id est sentē vt facerēt sibi illos regē. Abimelech aūt dissensionē summēs postea cū sychionit] ignē supposuit turri sychē ex q̄ mille mortui sūt. Et demū ipe obsidens thebes cū de muro ꝑcussus fuissz dū ꝓxime venisset ad murū. Mulier quedā fragmentū mole sumēs caput ipiꝰ repēte ꝑcussit. Et cadēs in terrā sauciꝰ armigerū eiꝰ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus esse videreť. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Thola de tribu ysachar q̄ iudicauit Israel. xxiij. ānis: hñs. xxx. filios īsidētes asinis p̄ncipes. xxx. ciuitatū q̄bꝰ dedit vxores. post q̄s israhelite peccantes dn̄o afflicti sunt mltipliciter ab āmonitis ⁊ madianitis Moriens tandē in Sanir sepelit.

Ozy sacerdos fuit ð semīe Aaron ꝑ lineā Eleazari q̄ mortuo nutu dei transijt pontificatꝰ ad lineā de ythamar ānis. 120. in qua heli primꝰ summꝰ sacerdos fuit ab ythamar vltimus.

Iste yair ex tribu manasse septimꝰ Judex israel habuit. xxx. filios bonos q̄s p̄ncipes. xxx. ciuitatū cōstituit. ⁊ quia tp̄a bona in silētio ⁊ pace transierūt. Patet q̄ in diebꝰ istoꝝ duoꝝ iudicū Ozy ⁊ Yair scz: israel dn̄o adhesit. ⁊ ideo cūcta ꝓspere aduenerūt. Et cū duobus ⁊ vigīti ānis id dignitat] munꝰ tenuisset senex defunctus est. Post cuiꝰ mortē hebreoꝝ res ad inhonestā vitam ⁊ iniuriā dei atq̧ legum delata est. Quāobrem palestini coꝝ ꝓuinciā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famosis insulis mediterranei maris.

SArdinia insula a Sardo hercul' filio appellata: qui cū innumerabili mltitudie e libia discessit. Et in tyrreno mari isulā Sardinie occupās que icus a grecis vocabat̄ de suo nomie sardiniā nūcupauit. Habet aūt latitudinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis vero. ccxx. Alij ei⁹ ambitū quattuor milia stadia esse referūt. Habet eñ hec insula multā partem asperā minimeq; tranquillā. Reliquā vero rebus oibus felicē precipue tritico et pecorib⁹ atq; pascuis. Ibi null⁹ lup⁹ gignit̄: null⁹ serpēs repit̄ Est tamē hec insula estiuo tpe morbosa in locis maxime fecūdis. Cōtinetq; multas ciuitates inter quas pcipua Calaris est: vbi Corallor magna reperit̄ piscatio. Que ⁊ longo tpe beatissimi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea insula antiquitus nascebant̄ arietes q̄ pro lana pilū caprinū procreabant. quos Musimones vocabāt: quor pellib⁹ Sardi thoracis modo se se muniebāt. Antea eñ Sardi iolenses dicebāt̄ Indeq; iolen herculis Amasigm ferunt sardum ipm. et plerosq; herculis filios eo adduxisse: et cū accolis habitasse. A quib⁹ postea sardinēses dicti sunt. Illi⁹ postmodū imperij dignitatē peni ex affrica delati sortiti sunt: Qui cū aduersus germanos bellū gererēt ab eisdē penitus deleti sunt. Cui⁹ insule dominiū romani p multa tempora potiti sunt. mltas quoq; postmodū clades et direptiōes a barbaris pisanis ac genuēsibus ppessa. tandē in Arrogonensiū man⁹ ē deducta.

COrsica a Cyrino eiusdē sardi fratre ⁊ herculis filio. Qui vt Rabano placet ex libia veniēs insulā quā hodie Corsicā dicim⁹ ab eo primū inhabitatā cyrinū a suo noīe nūcupauit. Deinde cū quedā mulier noīe Corsica in liguria taurū depasceret ipm anial transnatādo mare in insulā peruenit. Mulier aūt p tanto sollicita nauigio statim inscijs parētib⁹ illo delata est. Compertoq; in pascuis vberrimis thauro. delectata insule pulchritudine ibidē habitare ↄstituit. Et a se eam Corsicā noīauit. Cui⁹ insule longitudo clx. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambit⁹ āt ipsius tria milia ⁊ ducēta stadia. Hec quippe insula in lygustico mari est. sed a septētrione thusco propior. Inter hanc ⁊ Sardiniā isulas interiacent. xx. miliaria. Scd̄m aūt pliniū in tercio libro tantūmodo nouē. Ea quippe insula tempore Strabōis vt ipe scribit maligne colebat̄. Et multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt q̄ ei⁹ montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes beluas immanitate superabunt. In manib⁹ p⁹modum romanor deducta cū feracissimā multi in locis repissent: multas in ea erexere ciuitates In ea nunc sex non ignobiles extant ciuitates diu post varios casus Corsi acti. et a mauris q̄ maxime oppressi. Ademar⁹ quidam genuensis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuensiū deuenit. Sed postmodū florente pisanor repub. p aliquod tps eisdem paruit Interdūq; ecclesie romane: tandē superatis pisanis in manus genuensiū iterū peruenit et nūc vsq; durat. Hec ipa (vt aiūt) insula: preter optimum vinū alios fruct⁹ suauissimos gignit. Habundatq; bobus: capris et ouib⁹ ac alijs animalibus. Et inter cetera canes ferocissimos pducit.

CReta insula in qua Cres siue Crio demogorgonis (vt quibusdā placet) filius. Primus Crete insule rex regnauit vt Eusebius scribit. ⁊ a se cretā nomiauit. Primo a celi temperie Aerea dicebat̄: postmodū Macoroneson id est beata insula. Alij aūt a creta hesperidis filia denominatione accepisse eam dicūt. Sūt q̄ a terra ei terra q̄ creta appellat̄. quia ibi melior reperit̄ dictā. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatū grecie preclara sita. cūcto namq; imminet mari. Hec vt ysidorus ponit quondā centum isignibus vrbib⁹ insignata fuit. Et curetes Gnosum ciuitatē et Cybelis deor matris templum in ea condiderunt. Ipsaq; prima remis ⁊ sagittis valuit. Studiū quoq; musicum in ea ceptum fuit. Capris copiosa est ceruosq; agitat lupos et vulpes. Aliaq; ferar noxia nusq; gignit Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur Et si inueniat̄ statim emorit̄. Abest aūt modicum a peloponeso que est archadia. in medio ei mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est. ab occiduo Ioniū seu Mirtheū q̄ europe sunt maria. Ab oriente aūt est illi icareū mare atq; egiptum que Asiatica maria sunt. Et a meridie deniq; ⁊ occiduo affro abluit̄ ponto.

SIcilia a siculo Neptuni filio: qui in eā insulam veniēs post sicanū fratrem ibidē regnare cepit. Et a se insulam siciliam denomiari voluit. Primo ipa Trinacria dicebat̄. deinde a sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed terremotu superueniente (vt plinius ait) ab italia diuisa est quibusdā vndis interueniētibus et sine requie fluctuantib⁹. Que et triangularis est et i angulis tria pmōtoria habere dicit̄. Ex quib⁹ vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicit̄ Alter ad septentrionē spectat et pelorus vocat̄. Nec plus distat ab italia q̄ mille quigētis passibus. Alius autem in libiam ⁊ occasum tēdit atq; in ipsam carthaginem maxime spectare videt̄. Nec ab affrico littore plusq; centū viginti milia passuū distare constat. Vocaturq; lylibeus. Et hi tres mōtes tria insule latera costituētes. vnū quidē ad affricā exponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coartantes. Insulas in pelorum deducūt. hanc antiqui rome horreū vocauere. Que oibus in rebus superior alijs italie ptibus habita est. vtpote frumēto. Croco. Melle. alijsq; p multis. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. lana et caseo.

CYprus insula a Cethin qui fuit tercius filius Iauan ⁊ nepos Iaphet Cethina dicta cum primū eam habuit. Hec inter ceteras insulas celeberrima. rerū eñ omniū habundans: et veterum diuitijs ornata. Et ꝑterea luxui plurimum dedita: ob quod veneri sacrata fuit. Cypr⁹ aūt cadentib⁹ reb⁹ romanis diu sub imperio grecorum fuit. Qui post Constantinū apud Bizācium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cū hierosolimā Classe petēs: eo tēpestate delatus portu prohiberet̄: Indignatus eñ arma que in saracenos parauerat in grecos vertit. eisq; insulā abstulit. Spoliatamq; firmo suorum presidio cōmunitā reliquit. Nec diu postea Guidoni lusignano genere gallico: Qui de

hierosolimitano regno contendebat: eā ꝑmisit Quā ille ab anglico acceptā sibi ⁊ posteris suis vsqꝫ in varia tempora obtinuit. Post varias successiones regnū ad duos fratres ꝑuenit. Quoꝝ alter nomīe petrus Classe instructa cum Catelanis et gallicis alexandriā egiptioꝝ inuasit. Ingressusqꝫ vrbē mediā diripuit: et quāuis occurrentibus maximis egiptioꝝ copijs: fuge se commiserit. Ingentem tamē predā et ditissima spolia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla eñ sancta reperitur regni societas. Cruentus fraterno sanguine rex constituit̄. sed neqꝫ ei longo quies fuit. Post hec perpessa est hec insula magnas calamitates. nunc autē sub dominio venetorum habetur.

Euboya insula nominatissima quā nostro seculo Nicropontem dicimus in qua ciuitas Chalcis quā quidē Cecrope. Alij (vt Cicero deorum natura libro. 3.) ab Alabando conditam dicūt. Plato vero in thimeo Amasim regē Egiptum eiusdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiusdem insule metropolitana ⁊ celebris atqꝫ pugnatissima esset a Mahumeto Ottomāno Turcoꝝ principe venetis ablata fuit. In ea ꝗppe Cecrops rex primus Appollinem deum appellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem instituit atqꝫ victimas imolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam que inde traijciens Phrigiam a se habitatā denominauit. Eam autem calcidē cepit Mahumetus turcoꝝ imperator quartodecimo. kal. Junij Anno salutis. 1 4 71. proditione cuiusdā thome liburni cum magno xp̄ianorum ⁊ maxime venetorum damno. Ubi prohdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis transfigi fecit. et grecanā gentē sub hasta vendere p̄cepit.

AT in gallia quas referre conueniat sole insule sunt Stoecades ab ora ligurū ad massiliā vsqꝫ disperse. Baleares in hispania cōtra tarraconensia littora site nō longe inter se distāt vsqꝫ ad euersionem frugum cuniculis aīalib' quondā copiose. Et ex spacio sui cognominib' acceptis maiores minoresqꝫ perhibent̄: Castella sunt in minoribus Samo ⁊ Mago: In maioribus parina ⁊ polentia colonie. In atlantico quoqꝫ mari vsqꝫ occasum gorgadum sunt insule Has incoluerunt gorgones mōstra. Et sane adhuc monstruosa gens habitat. distant a continēti bidui nauigatiōe. Prodidit deniqꝫ Xonophō lampsacenus Harmenopem regem in eas ꝑmeauisse. reptasqꝫ ibi feminas aliti pernicitate; atꝫ ex omnib' que apparuerunt duas captas. tam hirto atqꝫ aspero corpore. vt ad argumentū spectande rei duarum cutes miraculi gracia inf̄ donaria iunonis suspenderint: que durauere vsqꝫ in tempora excidij carthaginensis. Ultra gorgadas hesperidum insule (sicut Sebosus affirmat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris sinus recesserunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub meridie quidem sitas: sed proximas occasui dicit. De harum nominibus expectari magnum mirum reor: sed infra famam vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embriona: edificia nec sunt nec fuerunt. Juga montiū stagnis madescunt: ferule ibi surgūnt ad arboris magnitudinem: earum que nigre sunt: expresse liquorē reddunt amarissimū: Que candide aquas euomunt etiam potui accomodatas: Alteram insulam Junoniā appellari ferunt. In qua pauxille edes ignobiliter ad culmen fastigiata. Tercia huic proxima eodē nomīe nuda omnia: Quarto loco capraria appellatur enormibus lacertis plusqꝫ referta. Sequitur niuaria aere nebuloso et coacto: ac propterea semꝑ niualis: Deinde canaria repleta est canibus forma eminentissimis In ea edificiorum durant vestigia. Auium magna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes syluris piscibus abundātes. Perhibēt etiā expui ī eā vndosi mari belluas: deiñ cū mōstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic infici tetro colore. Ideoqꝫ non penit' ad nūcupationem sui congruere insularum qualitatem.

Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie latus: sic dicte a grecis (vt plinius habet) a fertilitate plumbi in capite vero bethice vbi extrem' est noti orbis terminus insula a continenti septīgentis passibus seperatur. Quā tyrij eritbreā: peni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs īsulis in generali descriptione habitum est in superioribus.

POst īsulaꝝ famosaꝝ mari mediterranei ac aliaꝝ descriptionē Pauca de latitudīe terre subiungem'.

LAtitudinem terre quatenus habitatā existimarunt maiores nostri in septem climata diuiserūt. Quorū primū ab insula Meroe vsqꝫ ad Sienem ꝑ milia passuū quadringēta et quadraginta ꝓtendit̄. A cui' fine Secundū incipiēs in alexandria egipti finit̄. quadringētis passuū milib' ampluꝫ. Tercium in rhodo desinit. Hui' latitudo tercētis et quīquaginta milib' passuū extenta est. Quartū rhodiense appellant: eiqꝫ trecēta milia passuū latitudinis attribuūt. Quintū romanū ducentorū et qīquaginta miliū. Sextuꝫ ad Boristeneꝫ vsqꝫ amnem ꝓducūt. ducētis et duodecim millibus patens. Septimū ad Ripheos mōtes ꝑ millia passuū centū ⁊ octuagintaquīqꝫ. Atqꝫ ita oīm climatū latitudo sup̄ vicies centena cētum quadraginta duo milia passuū complectit̄ Queādmodum his visum qui de terre climatibus scriptitarūt. Longitudo climatum ab ortu in occasum protrahit̄. Tantūqꝫ alteruꝫ ab altero superatur. Quantū ab equinoctiali circulo procul abest. Haud tamē his climatibus omnis habitabilis continetur. Siquidē longe vltra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et vltra septimum clima quod Ripheis montib' terminatur: magna ꝑs germanie sita est. Et tota Noruegia: ipsaqꝫ brittannie insula atqꝫ hibernie. In quibus maximi dies haud min' quā duas de viginti horas assumūt. Quas in septimo climate terminari quidecim tradiderūt: An vero sub equinoctio habitacio sit: Indiscussum nunc relinquimus. historiam temporū prosequentes.

PArisius regia et inclita Galliarū vrbs
in Senonensi prouincia post Troyanū
excidiū habuit inicium. Nam parides
cum Enea e troya secedens: vnaq cum francōe
hectoris filio in Galliaz pficiscens iuxta sequa
ne fluuium consedit et ibi populum cōstituēs
a se parisios nominauit. Franci quidē ab origi/
ne Troiani fuerūt: Qui deleto Ilio duce priamo
magni priami ex sorore nepote p pontū euxinū ꝛ
Meothidas paludes i scythiā puenere. Ibiq ci
uitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt
Quo in gentem magnā coaluerūt. Manserunt-
q romanis vectigales vt alij scythe vsq ad tem
pora valētiniani Cesaris. Quo imperante Ala
ni vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē in
decēnium imperator pmisit vt alanorum feroci
tatem cōpesceret. Allecti eo premio sicambri ar/
ma sumpserunt. et alanos victos bello deleuērē
Ideo libertati donati mutato nomīe franci ap/
pellati: quod attica lingua. siue feroces. siuē no
biles sonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto
decennio: cum romani solita tributa repeterēt:
franci ob eam libertatem effrenes facti parere
recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex
scythia in germaniam venisset: Ibiq diu con-
sedisset germanicum effectam est. Uerum cū cre
sceret imperiū ita et francia aucta est adeo vt to-
ta gallia ferme et magna germanie pars a mon
tibus pirreneis vsq ad pānonie terminos fran
cia diceretur. Naz quicquid francis suberat frā/
cia vocabat. Et in duas partes diuisa fuit. Nā
quod est gallie. occidentalis francia dicebatur:
quod germanie orientalis. Hec gens sub Caro
lo magno romanum imperium meruit. Qui af
flictam lambartico bello sedem apostolicam cō/
solatus est. Sunt multi qui francos eos solum-
modo essevolunt. Qui circa parisius habitant.
Et illis datum imperium esse volunt quos recti
us francigenas quis appellauerit. Que vrbs p
tempora a regibus habitata in maximam ꝛ po
tentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum
Carolus cognomēto magnus ob loci cōmodi-
tatem imperiali diademate suscepto romanoruz
vniuersale Gymnasium condidit. Et a dyonisio
Ariopagita episcopo ab aplis eo vna cum Ru/
stico et Eleuterio dyacono predicationis gratia
directo sacrum xpi euangelium suscepit. Et ibi
coronā martirij sustinuit. Ornat hec ciuitas cla
rissima reliquijs bathildis regine: et Auree vir
ginis aliorumq plurimorum martyrum.

Parisius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodã Troyano inicium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germanie ciuitas est. et rheni rippas attingit. Famã ei⁹ clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanoꝝ trãs rhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus ei⁹ a Nerone fratre q̃ nuncio valitudinis euocat⁹ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recõditꝝ de mole drusi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Magũtie drusi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionuꝫ in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendũ prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimũ Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis germani cõueniunt bis singulis annis. Ibiq̃ imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eaꝫ autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neq̃ alius fluuius est qui eam diuisionem apertius q̃ moganus efficere possit. Et hodie quidẽ inferiores germani vsq̃ ad Maguntiam procedunt. Abinde superiores vocantur. Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenuꝫ exoneraẽ. Ob quã rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem amplissime more romanorũ Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella deuastata.

Maguncia

Linea Christi

Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

Boos 3975.

REgnum Lacedemoniorū oritur vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis. 42.

Euristeus

BOos filius salmon nascit̄ anno patris sui. 48. mundi v̄m lxx. 3775.

REgnum Corithiorum orit̄ vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victoriosissimus. cū se plurimum posse i corintho viderет. et populum quo vellet aut vi aut per suasione pduceret imperiū sibi assumpsit

Atlelthes

NOta q̄ hic fit saltus per euangelistas: quo ad boos ⁊ obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt. 272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus q̄ rem gestam. Nicolaus tamē de lyra dicit q̄ iuxta veritatē hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedētes: sed h̄ pro solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum q̄ inter principiū iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsq̧ ad natiuitatē dauid fluxerunt anni circiter. ccc lxvij. Ubi tn̄ nisi tres ab euāgelistis generatōes ponūt.

RUth Moabithides genere fuit. Que virū nomīe Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natū accepit maritū. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famē terre sue ferre non valentes in terrā Moabitarū cū duobus filijs suis migrauere. Ibiq̧ dum cūcta eisdē bene pcederēt filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni sc3 Chelion Orpham: ⁊ Maalon Ruth. Transactis deinde. 17. annis Elimelech ⁊ duo filij ei⁹ mortui sunt. Neomi aūt amare ferēs infortuniū suū in terrā suā iuda regredi pposuit. Sed ei⁹ nur⁹ deseri se ab ea nō tollerabāt: nūc ipa sine eis pficisci nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipsa cū remanere nō potuisset. Noemi socr⁹ sociā sibi duxit in Judeā. Cūq̧ in bethleem ingresse fuissent Booz Elimelech cognat⁹ suscepit eas in domū suā. Procedente deinde tpe Booz cū didicisset Ruth vxorē fuisse cognati sui defuncti: ⁊ ipe sine vxore esset: scd̄m legē Moysi duxit. Quo facto post annuz peperit ei filium Quē Neomi socr⁹ sumēs suo cōsilio vocauit euz Obeth. eo q̄ in eius senectute nutriretur. Inde et ipe obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Linea pontificū

Zaraya

Meyraioth

Amarias

Achitob

ISti quattuoꝛ in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch de eis descendit: quē salomō constituit summū in pontificatum: reiecto priꝰ abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

IEpte illegittimꝰ princeps latrocinātiū. factꝰ est dux exercitꝰ a galaaytidis vt pugnaret contra āmonitas. ⁊ missis priꝰ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione ostēdens iniuste eos vsurpare velle terras eis a dn̄o cōcessas. cū nollet euꝫ audire facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria accessit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo cuꝫ tympano: vt votū seruaret ymolauit eaꝫ. stultꝰ in vouēdo. impiꝰ in implēdo. Judicauit aūt Jepte israel. vi. ānis iudex septimꝰ. post quē iudicauit. viij. Abessan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios ⁊ totidē filias. Post quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit post illum Abdon. viij. annis hn̄s xl. filios Judex decimus.

CArthago vrbs fuit celeberrima ī affrica a Cartha oppido (teste Seruio) nomen assumpsit. Et aput grecos. Καρχηδων .scribit. Cōstructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis septuagita tribꝰ anteqꝫ roma ipsa cōstrueret vt dixit Justinꝰ libro. xviij. Que priꝰ a bouis corio Byrsa dicta fuit. qꝛ ꝓ illa edificāda tantū loci dido emerat a regē hiarba. q̄tum corio thauri tegi posset. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiqꝫ solū facti de noīe byrsam: Thaurino. q̄tum posset circūdare tergo. Coriū eīn illud in tenuissimos filos secari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. coriū: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoqꝫ de natura deorum libro secūdo. Postqꝫ tres hercules declarauit. Quartꝰ inq̄t filiꝰ Jouis et Asteries sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrsa quā dido cōdidit Carthago vocata est. Hec eadeꝫ teste Plinio libro. xv. naturalis hystorie centuꝫ viginti annis romanis emula fuit. Pluries eīn destructa: Pluries instaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine ⁊ claritate ante omnes affrice ⁊ hyspanie ꝓuinciarum vrbes memorāda. Primo auteꝫ excidio Scipio iunioꝛ magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul factꝰ sex cōtinuis diebꝰ ac noctibꝰ illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̊s belli clades reliquos fecerat viuere saltē liceret. Eo ī bello mulierū viginti q̄nqꝫ milia: viroꝝ vero trigīta trucidata fuisse referūt: Hasdrubal aūt eoꝝ rex vltro transfugiēs eiꝰ vxorē. se suosqꝫ filios in mediū iecit incēdium. quod sexdecim cōtinuis diebꝰ arsit. Et miserū (vt Liuiꝰ ait) etiā victoribꝰ ꝓbuit spectaculū. ⁊ tūc Carthago sexcētesimooctauo ab eiꝰ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū postqꝫ euersa fuit vigesimoscđo anno lelio cecilio motello. ⁊ T. Q. flāmineo cōsulibꝰ reparari iussa est. qua repata Romani ciues eo m̄ti deducti sunt. Sed vt idē liuiꝰ inq̄t intra breue tp̄s Ethna vltra solitū flameos ignes euomēs calidis cineribꝰ exusta est. tecta destruxit. Cuiꝰ subleuande calamitatis causa Senatꝰ Ro. decē annis ei vectigalia remisit. Multas etiā ꝑ tpa Gethorū calamitates ꝑtulit. Tandē in Mauroꝝ manꝰ deueniēs regū sedes. ⁊ regia nūc vsqꝫ habita est. Que et vernacła lingua Tuniciū appellata est.

Carthago

Sine iudice
Linea Judicum

Yepte

Abessan

Abyalon

Abdon

Primus rex israel Saul

Saul primus iudeorū rex. Cis de tribu beniamī filiꝰ duodecimo sacerdotij Samuelis anno a domino in regē electꝰ Regnauit cuȝ ipo Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonꝰ. deinde mādata dei cōtemnēs ex rege tyrāꝰ et oppressor suoꝝ subditoꝝ euasit. Tandē post multas dauid regi psecutiōes illatas cū cōtra palestinos in mōte Gelboe Syrie ,puicie pugnaret ab eisdē fusus ꝛ supatꝰ suis oībus pene ,pstratis. postremo ꝛ ipe grauiter vulneratꝰ in euaginatū gladiū irruens mortuꝰ est. Hoc vidēs eiꝰ armiger seipm interfecit.

David se presentāte sauli Jonathas filꝰ ibi psens maximā amiciciā cū dauid cōtraxit ita vt omibus vestimētis suis faceret eū indui. ascēdentibꝰ autē Saule et dauid cū pplo in hirlm cū victoria ꝛ choris puellaruȝ cū musicis cantātibꝰ in obuiā eoꝝ. Saul pcussit mille. et dauid decē milia. contristatꝰ est ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. ꝛ quadā die psallentē coraȝ eo in cythara: Saul lancea q̄siuit eū trāsfigere Postea aūt fecit eum tribunū sup gentes armoꝝ. Promisitq̧ saul dauid dare sibi vxorē filiā suā Michol: si ei afferret centū ppucia philistinoꝝ: scȝ eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philisteis. q̄ assentiēs attulit ducēta ppucia: occidēs illos in bello iusto: qꝛ inimici erāt populi israel. Jonathas aūt valde diligēs dauid v̄bis suis recōciliauit eū pr̄i suo sauli: quē q̄rebat occidere. Et cū i bello habito ꝯ philisteos: Dauid fecisset plagaȝ magnaȝ in philisteos: Saul iteꝝ q̄siuit hasta sua cōfigere dauid sytharizantē corā eo: Sȝ dd declinauit ictū: Fugientēq̧ ad domū cū saul misissȝ satellites ad capiēdū eū ꝛ occidēdū Michol vxor sua nūciauit ei: ꝛ emisit eū p fenestrā. Cūq̧ nūciatū fuissȝ sauli ꝙ esset i aioth cū Samuele misit apparitores vt caperēt Dauid plres ꝛ varios tribꝰ vicibꝰ. q̄ cū veniebāt inuenietes ,pphantes cū samuele ꝛ dauid. et ipi cū eis ,pphabant laudātes deū. demū ipe saul accessit: qui etiam simul cum illis prophetauit nudus se expolians.

In iudicatu illoꝝ triū scȝ Abesson Abyalon: et abdon: tpa q̄eta fuerūt ꝛ ideo nil notabile actū est tūc in israel. Sȝ nota ꝙ istū Abyalō. lxx. nō hñt nec etiam tps sine iudice suprapositū. ꝫ ista tpa assignat Josue q̄ nō hȝ tps spāliter distinctū. scdm hebraicam veritatem. ꝛ ita concorda suppotationes annorum bm quēlibet alioquin errabis.

Narrat Augꝰ. et Boetiꝰ in de philozophico cōsolatu li. iiij. Metro. iij. Qd Ulixes rediēs de bello troyano decēnio errauit in mari. Nā cū in extremo Italie Syciliā v̄sus cū vnica naui fortūe grā ad insulā in q̄ magna Circes dña pulcherrima q̄ filia Solis dicebat habitauit applicuit ꝛ itrauit. Ista p icantatiōes ꝛ carmina miscuit quedā pocula: p q̄ oēs bibētes trāsmutauit sic voluit a nā hūana i bestias. Vñ stati socijs vlixis porrexit de potatiōe sua. vñ ꝛ aliū mutauit in aprū aliū in leonē. aliū in ceruū. Ulixi v̄o dederat mercuriꝰ (q̄ fuꝰ ꝛ archadie deꝰ dicit) vnū floreȝ cuiꝰ virtꝰ fuit cōtra tales icātatōes resistere. Unde nihil passus. magam insequit et eam ad reparatione socioꝝ euaginato gladio coegit. Hūc vlixbonam in hispania Solinus cōdidisse scribit. Et ab ipo vlixe: vlixbonaȝ nomen accepisse. De eius erroribus penolopeq̧ vxoris casibꝰ homerus. xxiiij. libros diuinos carmie scripsit. Quos odyssee volumen appellauit.

Linea põtificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

ISte heli sacerdos ⁊ iudex. habuit hos duos filios scz. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Auditaq̄ꝫ strage filiorū et Archam captā a philisteis de sella cadens. fractis ceruicibꝰ expirauit pre dolore dum octo ⁊ nonaginta vixisset annos.

SAmson duodecimus et vltimus iudicū israel Iudicauit annis. 20. Hic hebreorū fortissimus fuit patri suo Manue nasciturus ꝑ angelū fuit annūciatus Nazareꝰ. vxore ducta in thannata ꝑabola de leone conuiuis ꝓposita. et per dolum mulieris soluta. cū segetes hostiū incendisset. ⁊ mille viros mandibula azini aquā dante trucidasset. Tandez dolo dalide rasis crinibus a philisteis captus. Renatis crinibꝰ concussa domo plures strauit mortuus q̄ꝫ viuus. Cōcussis em̄ columnis tota domus suꝑ principes vniuersos cecidit et tria milia hominū extinxit. inter quos ⁊ ip̄e vna cū eis defunctus est. Venientesq̄ꝫ fratres eiꝰ sustulerūt corpus ⁊ sepelierunt in sepulcro patris sui.

AChitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quē ꝑcussit Saul cum omni domo sua ꝓpter dauid vt patet suꝑ.

POst samsonem iudicauit Heli. qui et sacerdos et a digniori sacerdos est nominatꝰ nō iudex. Trāslato ergo sacerdotio a filijs Eleazar. hic primus de filijs ythamar arripuit. Forsitan ip̄emet factus iudex sacerdotiū ad se transtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aūt tercie id est ab Abrahā d ccc lxi. mundi vero bis millesimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. huiꝰ tp̄e ꝯtigit hystoria ruth de q̄ suꝑ.

SAmuel sanctissimus propheta domī hebreorum sacerdos et iudex post hely sacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane ⁊ Anne vxoris eiꝰ filius fuit. Cuz helcana habuit duas vxores: scz Annā et Phenennā. Anna aūt sterilis erat. sed tamē magis a viro diligebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de sua sterilitate: suꝑ quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely sacerdote: qꝫ vt ebria oraret: illa humiliter excusauit se indicās suam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium masculum scz Samuelem ꝓphetam quē ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruiendum in eo. Qui a puericia vsq̄ꝫ ad senium digne domino deo ministrauit Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem suum obijt. quē singuli ex pp̄lo israel tanq̄ꝫ ꝓpriū fleuere parentem Eius aūt corpus in Ramatha sepultū fuit.

Linea Iudicum

Samson

Hely

Samuel

Neapolis

NEapolis vrbs vetusta atqꝫ p̄clara Campanie: olim parthenope dicta. Cuiꝰ originē Titꝰ liuiꝰ ī octauo refert in cumanis his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duabꝰ vrbibꝰ idem ꝑplus habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimqꝫ quā tenerēt greci dicit infra liuiꝰ a publio plautio cōsule captā fuisse. ⁊ infra Iaꝫ publiꝰ inter palepolim neapolimqꝫ loco opportune capto diremerat hostibus societatē aurelij mutui. Quidā tn̄ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littoribꝰ maris cōditaꝫ fuisse. Que postqꝫ romanis se sbiecit: eisdē alijsqꝫ principibꝰ ⁊ dn̄is fidē semp seruauit. Liuiꝰ qꝫ dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis deditā fuisse. Usi vero sūt semp postea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dn̄os cōstātissima fide. Primū romana republica canensi clade costernata cū ad hierionē iam hyeme impendente cōsisteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̄draginta pathere auree magni pōderis in curiam delate. q̄s quidē senatꝰ cōtra morē suū accepit. ⁊ neapolitanis gr̄as egit. Cūqꝫ hanibal Neapoli summope potiri q̄sierit: Neapolitani in romanoꝝ ptibꝰ ꝑstiterūt. floruit aūt semp postmodū neapolitana vrbs romana re sub cōsulibꝰ. ⁊ pariter sub p̄ncipibꝰ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamētum quererēt. Et discoli lasciuie diuersoriū. Suetoniꝰ de nerone reuersus e grecia neapolim. qꝛ in ea primū artē musicā ꝓtulerat. albis equis introijt disiecta pte muri. Sed ⁊ viros videmꝰ lr̄is celebratos. Virgiliū diu. Titū liuiū aliqn̄. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuisse. Et Seruiꝰ asserit virgiliū scripsisse Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Franciscꝰ qꝫ petrarcha prestanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogatꝰ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate insignita. Habet nūc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes supbas. ⁊ ceteris italie maioribꝰ cōparādas. In q̄s preclarūqꝫ virginis clare mōsteriū. qd̄ a sancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōsteria antecellit. Eiqꝫ ꝓximū esse videt̄ sancti Martini extra vrbis menia Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōstat tn̄ arcē vnā. Castellū nouū appellatuꝫ mari imminēteꝫ Alphōsi regis laude ⁊ memoria dignū opꝰ. Ceteris q̄ ī italia nūc extāt veteribꝰ siue nouis opibꝰ monumētis ⁊ structuris pferendū eē. Si turriū eiꝰ muroꝝqꝫ altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudinem. siue aularū cubiliūqꝫ ⁊ singularū eiꝰ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta peritꝰ eiusmodi reruꝫ existimet. Vesuuiꝰ qꝫ mons cāpanie. ab omī alio mōte solutꝰ: Neapoli ad q̄ttuor milia passuū ꝓximꝰ: Vinetis oliuetis ⁊ quibusdā fructiferis arboribꝰ refertꝰ. Sꝫ p̄ceteris vini vbertate admirabil̄. qd̄ iam grecū vocāt. Eructauit qn̄qꝫ cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Ita vt ex illis campi vsqꝫ ad arboꝝ cacumīa intumuerint. Et tpibus Traiani impatoris plinius scd̄us ex Messanensi classe cui p̄erat ad visendū hoc spectaculum propius accederet ab incendio absorptus est.

Linea regū assiriorū. Thatanes

Athanis

Thineus

Sub isto factū ē excidiū troye forte prime ⁊ nō scde.

Erat principalis grecoꝝ ꝑpt hāc victoriā troye greci hystorias. ⁊ alia facta scripserūt āno primo vel scdo ⁊ cē post captā troyā tpe est terci⁹ ann⁹ Abdon iudicis israel.

Anno mundi. 4025.

Subasto bella troyana facta describunt regnāte apd atheniēses Mnesteo apud sychomos poliside.

Iste Thineus. 28. Rex assyrioꝝ sub quo etiam cessa uit regnū sychomorū tpe heli sacerdotis cū nongētis trigintanouem annis regnassent. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Anno mūdi. 4075.

Iesse vel ysay habuit septem filios et duas filias quo/rum nomina patent hic.

Abygail habet vnum filium

Amasa

Linea Christi

Obeth

yesse vel

abysay

Homerus

Homerus poeta asianus omniū grecorū clarissimus de cuius tpe acvita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul regis israel. hic vt ait helynandus li. iiij. ab Athenēsibꝰ pro insano habitꝰ est. eo ꝙ deos inter se belligerasse diceret. Hic etiaʒ vt dicit in policrato li. i. leuē questionē a nautis sibi ꝓpositā nō potuit explicare. a quibꝰ dum impudentiꝰ ⁊ procaciꝰ derideret: vir verecūdi ingenij quasi toxicato cōfusionis iaculo pfossus ad mortē spiritū exaluit. Questio aūt nautarum hec fuit. Ibat eni homerꝰ spaciatū in littore maris aspiciēs celū vtpote cōsideratiōe eleuatꝰ: quē videntes piscatores sedētes in littore adinuicē colloquētes deriserunt. qui cū eos ridētes aspiceret interrogauit qd haberent. q̄ dixerūt. quotqt cepimꝰ nō habemꝰ. ⁊ qd nō cepimus retinemꝰ. Vermes eni in vestibꝰ scrutabant. Homerus vero dirigēs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nō dum captos haberēt pisces: et captos pisces nō haberēt. Ayūt vero quidā euʒ ex hoc amaricatum adeo vt in insaniā versus seipm suspēderit. Vixit aūt annis. c viij. De homero hystoriographi referūt ꝙ ipe virtute pariter ⁊ etate nō solū poetaꝝ sed ⁊ philozophoꝝ princeps vocari pariter ⁊ haberi apd grecos iure meruit. Naʒ ⁊ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota est. ⁊ oībus veriꝰ ⁊ luciđiꝰ quicqd dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litterarū. xxiiij. libros heroicis versibꝰ edidit. qd opus Iliades nomiauit. Alterū quoqꝫ hisdē versibꝰ cōdidit ad earundē numerū litterarū quod vocauit Odysseam in qua vlixis errorē scripsit. Vixit aūt annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Codrus

Anchises Venꝰ dea

Anchises Capis troiani filiꝰ a Sibilla phrigia pmonitꝰ ciuitatē troyanam fore perituā. in nemora secessit et solitudines coluit. ⁊ armētoꝝ atqꝫ gregiū curā suscepit. Circa qvt plurimuʒ diuitie antiquoꝝ fuere. Quibꝰ cū apud Symeantē vacaret fluuiū a venere dilectꝰ est. Et eiꝰ amicicia atqꝫ cōcubitu vsus ex dea venere generauit Eneam q̄ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiū ppłoꝝ confinxerūt quibꝰ sua stupra et adulteria palliarunt.

Eneas anchise filiꝰ Anno sexto principatus Labdon in latiū venit hic certe omni forma ⁊ elegantia inclitꝰ fuit. q̄ cū patre ⁊ Ascanio filio ac Cayeta nutrice mltis troyanis cōsociatꝰ post deletā troyā a grecis relegatus venit in ytaliā cū viginti nauibꝰ. ⁊ plurima bella cōstituit. Hic fertur in coiugē habuisse filiā priami. ⁊ deꝰ habitꝰ fuit errore vulgi.

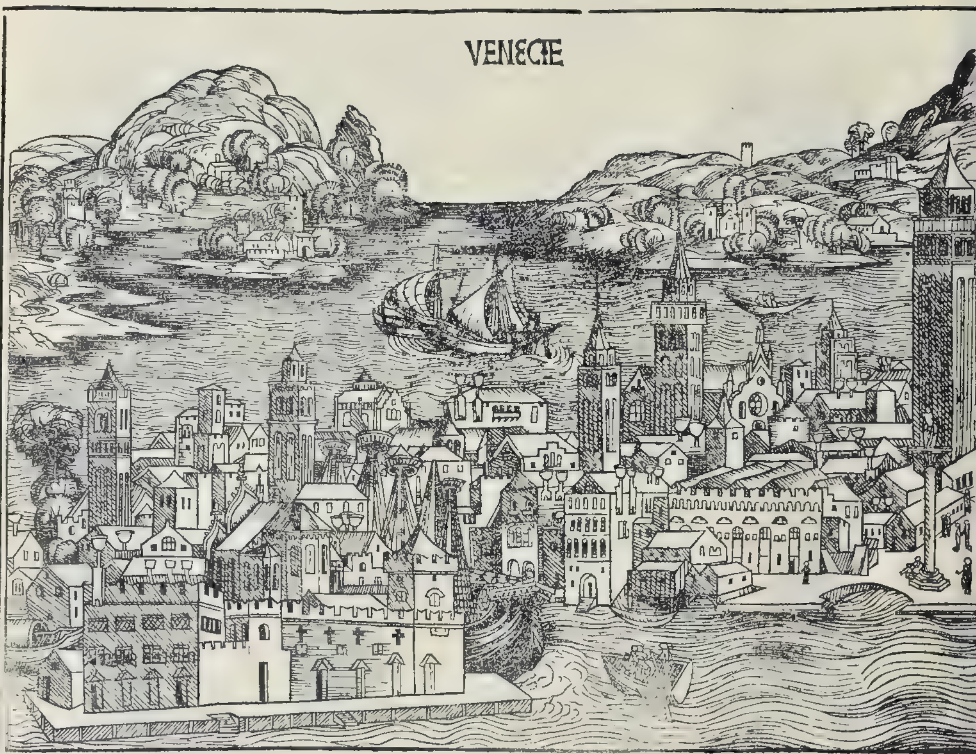
Ascanꝰ

Codrꝰ ille Melanti regis filiꝰ vltimꝰ rex Athenēsiū fuit. septimo ⁊ vigesimo principatꝰ Samuelis sacerdotis anno pꝰ patrē athenienisibꝰ regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 21. Post cuiꝰ mortē athenēsiū reges defecere. hic nō regali sed despecto habitu quo ignotꝰ esset seipm volūtarie morti tradēs. vt morte sua ppłm suū ab hostibꝰ liberaret. dignū exemplū paucis aut nullis immitādum principibꝰ reliqt. Vñ ob hāc mirā fidelitatē a sctis doctoribꝰ allegari solet quasi quedā figura xpi in eo ꝓcessisset. Naʒ cū sciebat ꝙ peloponēses respōsuʒ habuissent a dijs ꝙ ille exercitꝰ haberet victoriaʒ. cuiꝰ rex occideret in bello. vt victoriā haberet exercitꝰ suꝰ accedēs ad extremū hostiū cōtendens cū vno occisus est. Quo agnito peloponēses bellū e vestigio soluūt ⁊ athenienēses liberātur Maluit hic certe sic mori vt sui vincerēt qꝫ suis supatis gloriosus viuere. Codro itaqꝫ defuncto athenēsiū respublica tamdiu p magistratꝰ postea est administrata quousqꝫ solon insignis legūlator in ducē fuit electꝰ. Reges aūt athenēsiū a centesimo hebreoꝝ seruitutis Anno vsqꝫ ad istū. 487. annis regnauere.

Iste Ascaniꝰ filiꝰ Enee ex Creusa priami regis filia scd̄s rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatē cōdidit: ibiqꝫ regnauit. Vnde dictꝰ est rex albanoꝝ. Posteriqꝫ sui dicti sunt Albani: ⁊ fuit primꝰ rex albanorum. Illam autem ex oraculo suis albe quā in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab situ porrecte in dorso vrbis longam albam appellauit.

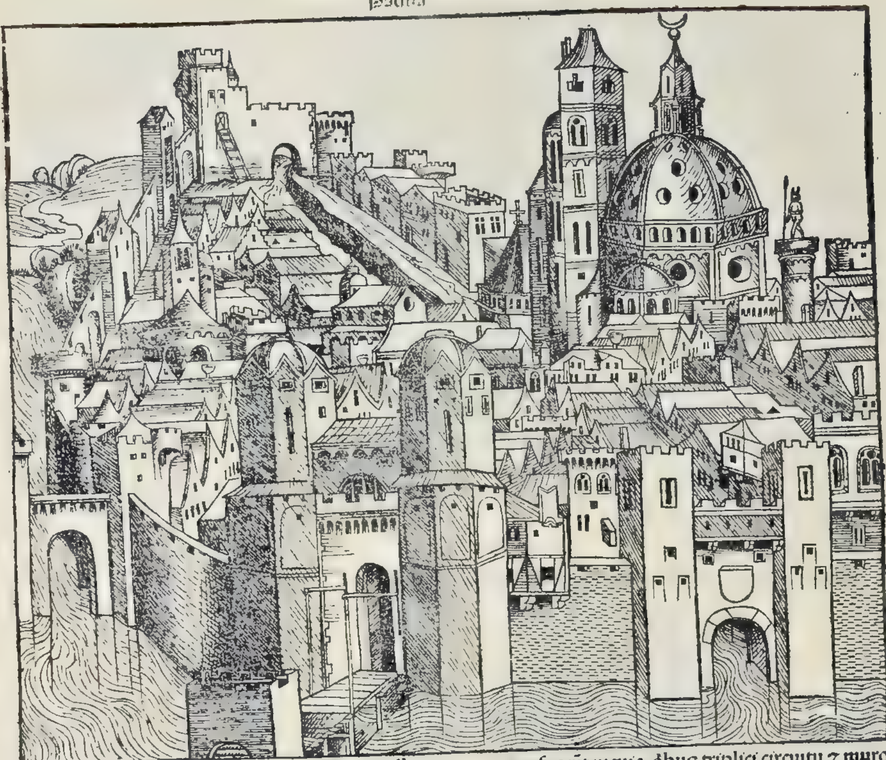
Venecia ciuitas nostro euo cantatissima: emporiũ nobile ytalie. terra mariqȝ potentissima. Quã quidam ab Eneto seu veneto Troyano iniciũ habuisse dicũt. Troya em̃ euersa anthenor cũ in intimuz sinum adriatici maris classe vect⁹ aduenit. Erat cũ eo multitudo Enetũ: qui sedicióe (vt Titus liuius memorat) ex paflagonia pulsi. in quã habitarẽt querebãt sedem qui veneti appellati. Prouĩcia hinc venetia appellata. Longitudo hu⁹ hystriam. Ac deinde quicquid est agri in padum flumẽ. Latitudo vero hĩc padum flumẽ. inde alpes (qui ytaliã a germania dirimũt) amplexa est. Regioni nomẽ diu vt venecia appellaretur annos supra mille quĩgentos mãsit. Bello ipsam ⁊ qui erãt vicini Cisalpini galli. ⁊ qui venerunt in ytaliã germani sepenumero infestarũt ac populati sunt. Oĩm vero seuissim⁹ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum magno exercitu veniẽs oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedã funditus diruit. Tum isto rege Padua capta ⁊ succensa. Aquilegia ⁊ altinũ euerse. Primates nomĩs veneti vt pestem hanc fugerẽt sese ac quos haberẽt liberos. cõiuges. fortunas in proximas insulas contulerũt. Et veneciarũ ciuitatẽ ꝑ regione appellarũt. Aquilegienses igit̃ gradũ Cõcordienses cõdidere crapulas. Altinates sicut vrbẽ suã in sex portas diuisam habebãt. Sex q̃ȝ in stagnoꝝ insulas opida cõdiderũt. Torcellũ. maiorbum burianũ. amoriacũ Constãciacũ et aimanũ patauinorũ pars Riuũ altũ. et postea dorsuz durũ. Monte silicenses adeust.i methamaucũ. Albiolam palestriolã. Et fossaz Elodiam. Venetos quoqȝ troyana stirpe ortos esse auctor est Cato. Primi ei⁹ vrbis magistrat⁹ tribuni fuerũt. verũ ciuitas libero iure et ad imperandũ nata. cõtinuo rei maritime studio pollere cepit. breuiqȝ ei⁹ opes intantũ vt mari terraqȝ finitimis terrori essent. Procedente tpe eoꝝ imperium ad ortũ ꝓpagari ceptũ. multaqȝ in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouĩcias pene omnes breui tempore sue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca gessere. moxqȝ ad Tanaym vsqȝ veneta arma promota sunt. rursus et in Syria per se nõ pauca. multa quoqȝ sociali bello ab his gesta referuntur. Nota sunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apostolice sedis obsequiũ retraxere. Creuit autem ab ipso conditiõis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditionibusqȝ olim regionis venete. fuit a pricipio habitata. Porro ducalis sedes primũ ĩ Eraclea. deinde in methamauco. Postremo in riuoaltum consensu omnium translata est. q̃ tutus esse locus hostili a manu. ⁊ condendam ad ciuitatem maximam omnium cõmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouĩncia fuerat. Ea ciuitatibus euersis

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruisana. Pars fori iulij patria. pars hystria appellata est. Insulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen mansit. et cū plures essent Venecie appellate sunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen sortite sunt. Ea igitur in intimo adriatici maris sinu sita. Ad annum salutis quīquagesimūsextum supra quādringentenum condita fuit. quo anno Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narses iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias sancti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde patauī scōa transmigratione in stagnum veneciarum confugientes. Riuum altum impleruntEt oliuolense castrum vbi nunc castellanum est episcopiū condidere. et sancti martini et sancti Johānis in bragula ecclesias construxerunt. Variasq̧ basilicas celeberrimas. Ciues postea edificarunt ad octingentesimum et vigesimumseptimum salutis annum Justiniani ducis venetorum anno scōo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Johānes in ducatu suffectus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene inextimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello sociati vrbis Constantinopolitane dominio sūt potiti. Postea pons riuoalti sublicceus est constructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situz vrbis potius mirari q̄ digne laudare possumus. Urbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum exundantem mari contiguam vt omnes omniū generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumīa accedant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dictu mirabile vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄celsas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsis qui non viderūt credenda. Que poetarum quispiam non absurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducaz et in naualibus immensam innumerosamq̧ classem: quid conscriptorum patrum numerum ordinem moruz sanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et liberos sinus aperiant. Ideo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimis auspicijs nata. Ante igitur salsos fluctus formica marinos Ebibet: et totū testudo circuet orbem: Q̄ venetum ruet imperiū sanctusq̧ senat⁹.

Padua

P Ataunina vrbs ytalice vetustissima celeb
rimaqꝫ. quā anthenorē Troya ꝓfugū
cōdidisse virgili⁹ testatᷣ; hic tamē ille, vr
bem pataui sedesqꝫ locauit. Et tit⁹ liuius decus
patauinorū idem seriose narrat. Anthenor eñ
ꝑ medios achiuos illiricos penetrauit sin⁹. ⁊ re
gna liburnoꝝ: ad intimū adriatici pelag⁹ acces-
sit. Expulsis euganeis q̄ ea loca tenuerāt vrbē cō
didit Patauiū. Cicero aūt in philippicis patauī
nos romanis fuisse amicissimos dicit. qui rem ꝑ
publicā difficilimis tꝑibus armis ⁊ pecunia iu
uerūt. Fuit aūt postea Padua ꝑfelicissima stāte
R. p. tꝑa romanoꝝ colonia nō eo modo deducta
quo cetere deducebātᷣ deducte noưis pplis in co
loniā: sed datū est paduanis ius lacij in designā
dis rome magistratib⁹ ferēdi suffragij ius habe
rent. Nullā aūt edificioꝝ pulchritudine ꝑsertim
publicoꝝ in ytalia sibi silem eē tenent⁹. Sūt eñ
noua q̄cūqꝫ in ea nūc extāt vel publica vl' ꝑuata
q̄m Attila rex hunoꝝ ferro igniqꝫ īmunitā reli
q̄t: Instaurata a Narsete eunucho ⁊ rauenatib⁹
lōgobardi deiñ incēsā deuastarūt. Aucta vo est
mirabili incremēto ꝑ karoli magni ⁊ filioꝝ nepo
tumqꝫ impij tꝑa. quousqꝫ friderici primi tꝑibus
Ecelinus tirānoꝝ oīm crudelissim⁹ eā sibi sube-
git: ⁊ innumeras cedes ac ꝓscriptiōes ciuiū pe-
git. Charrariēses deiñ sub capitaneat⁹ titulo re
rum in patauio potiti sunt qui eā vrbē paulo pl⁹
min⁹ centū ꝑ varias successiones possessā opu-
lentiorē ornatioremqꝫ reddiderūt. Nā gentis no-
bilis Charrarie oꝑa maiori ex ꝑte excitata orna

taqꝫ fuerūt menia. q̄bus triplici circuitu ⁊ muro
patauiū cōmunitᷣ. Et licet ꝑ eam Timau⁹ fuerit
delapsus. m̄ltis tamē varijsqꝫ fossis magno ⁊ in
genti oꝑe manufactis aque circū vrbē ⁊ ꝑ diuer
sa agri loca ornamēto vrbi cōmodoqꝫ ab eisdē
Charrariēsib⁹ sūt ꝑducte. et arx in vrbe munitis
sima ⁊ pallaciū facile ī ytalia ꝑmariū. Et varia
eoꝝ oꝑa. Heinric⁹ q̄rt⁹ imꝑator germanic⁹ Ca-
thedralē patauij ecclīam q̄ extat edificauit. Pret
toriūqꝫ q̄ nullū in orbe pulchri⁹. qd̄ postea casu
crematū: speciosi⁹ veneti ꝯstruxerūt. Et ossa Ti
ti liuij in cōspicuo loco collocarūt. Est in ea insi
gnis cui in ytalia rarissime sūt siles btī Antonij
basilica. Est ⁊ in ea Iustine v̄ginis templū qd̄
ꝑuat. S. luce euāgeliste ⁊ ꝓsdocimi ⁊c. corpa cū
diue Iustine reliquijs qd̄ iouis tēplū fuisse as-
seritᷣ. nūc mōsteriū āplissimū ordini diui benedi
cti dicatū. In ipa q̄ꝫ gymnasiū hᷣ oīm italie cele
berrimū. vbi sūt edes āplissime studētiū q̄b⁹ sūt
opes tenuiores deputate. Viros q̄ꝫ ꝑter Titū li
uiū genuit hec vrbs doctrina clarissimos. Pau
lū iuris ꝯsultū. Petrū d̄ Apono cōciliatorē sū
mū ⁊ mathematicū ⁊ phisicū. Cui⁹ ꝑclarissima
scripta ad cōmunē hoīm vtilitatē maxio ī bono
re sūt hita. Albertū ordīs heremitaꝝ theologū
et declamatorē celebrimū. Stellā. flactū ⁊ volu-
siū ⁊ cōplrimos ī oī arte excellētes. A mari sur-
sū hꝫ nauigatiōē fluuio brinta q̄ sec⁹ eā fluit. A
lucia fusina sexto miliario fossa manu facta pa-
duam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Latinorũ regum prouinciã illam fuisse dicimꝰ quã nũc Campaniã appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionibꝰ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionibꝰ frequẽtata. vt liuiꝰ et Virgilius cõtestati sunt. sed cum plus iacture in ea q̃ ceterarũ sit factũ. euenit vt nũc aliqua regionũ ea sit incultior. aut infrequẽtior habeatꝛ. Hec ideo latina appellata est. quia Saturnꝰ cretensium rex Jouis filij arma fugiens in eisdẽ locis latuit. quod virgiliꝰ in. 8. his versibus posuit dicẽs. Primꝰ ab Ethereo venit Saturnꝰ olympo. Arma iouis fugiẽs et regnis exul ademptꝰ. Is genꝰ indocile ac dispersum mõtibus altis. Composuit legesq̃ dedit laciũq̃ vocari Maluit. his q̃m latuisset tutus in or[is]. Eius tamẽ magnitudo a principio angustissima fuit. Seruiꝰ aũt dicit Latinos ꝓprie appellatos fuisse eos q̇ intererãt viscceribꝰ Albani montis. Fines vero huiꝰ regionis latine nũc campanie nũcupate a maritana parte ab hostijs Tiberinis incipiũt. et in Cayeta vrbe terminantꝛ. vbi sunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicz. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina ⁊ Careta. Et insule poncia ⁊ pãdana atq̃ mõs Circeꝰ. In mediterraneis aũt velitre Aritia olim ciuitas anagnia, prenestina. tyburtina. Thusculũ et alba olim ciuitas A qua albani reges. In hac igitꝛ regione fuere ppl̃i qui aborigines rutuli. Volsci. Hernici. Eq̃coli et Marsi dicebantꝛ. Magnus eñ hec regio habet circuitũ. Janus aũt pater ⁊ deorꝫ deꝰ cognomĩatꝰ vir vtiq̃ ꝓhumanꝰ bonusq̃ atq̃ summꝰ hospitalitatis cultor ex orientalibꝰ veniẽs regionibus primus oĩm in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnũ nõ modo benigne suscepit verũ etiã cum eo regnum partitꝰ est.

Italia quippe Europe regio est oĩm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existimatur: vnde etiã Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quorꝫ multitudine pulchritudineq̃ ac fetu italiam dixit. Est aũt hec regio in forma cruris inter adriaticũ et thuscũ mare. siue superũ et inferum: et a iugis alpiũ: dorsoq̃ apenini mõtis porrecta: se paulatim attollẽs vsq̃ ad reginũ verticẽ ⁊ littora brutiorꝫ extenditꝛ. in vltimo sui in duo scinditꝛ cornua. Quorꝫ alterũ Joniũ spectat mare. Alterũ siculũ. in extremitate Rhegium opidũ habẽs. Eiꝰ longitudo ab augusta pretoria que in alpineo fine sita est. ⁊ p romaz capuãq̃ porrigitꝛ vsq̃ ad oppidũ rhegiũ (Solino teste) decies centena ⁊ viginti milia passuũ colligitꝛ. Latitudo vero quadragintadecem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centũ trigintasex. Habetq̃ ymbilicuz in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuiuz pro finibus habuit. Dicta est autem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascitur. Postremo italia ab italo Siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agrorꝫ vbertate siue armorꝫ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Janus	1		Siluius	8	Añ.29	Liberinus	15	an.8.
Saturnus	2	Isti quiq̃	Eneas siluius	9	añ.31.	Agrippa	16.	an.40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	añ.50.	Aremulus	17.	añ.19.
Faunus	4	rũt añ.200.	Alba siluius	11	añ.39.	Auẽtinus	18.	añ.38
Latinus	5		Egiptꝰ siluꝰ	12	añ.24.	Procas	19.	añ.23.
Eneas	6	añ.3.	Capis	13.	añ.28.	Amulius	20.	añ.44.
Ascanius	7	añ.38.	Carpentus	14	añ.13.	Numitor	21.	añ.1.

Pisarum Ethrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientib⁹ inicium sumpsit. Nam seruius sic inquit. Quidaz ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetustam et gestarum rerum gloria claram ab Alpheis originem habuisse Virgili⁹ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs ethrusca solo. Et plinius. pisas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas asserit. Justinus vero dicit. pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas q̄uis infelix nunc sit habita vtpote que florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postq̄ vero maritime vrbes ethrusce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quiescentibus per Karoli magni filiorum tempora ytalie rebus eam quā postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos prestātissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia mirūmmoduz aucta fuit. Quo factū est vt inter ethruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atq̄ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atq̄ ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta postq̄ ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusq̄ exinanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimū q̄d campus sanctus nuncupatur. Atq̄ Turrim cāponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Jurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atq̄ Huguitionez grāmaticum. et alios multos.

Pisa

Ioann-Christophorus Wolfskiel.

Anglia insula quā veteres Albion a quibusdā albis mōtibꝰ q̄ ad eā nauigātibꝰ priꝰ apparēt vocauere ⁊tum Brittāniā a bruto Siluij postumi latinoꝝ regis filio albionā insulā quā gigātes incolebāt supatā ab ipo brittāniā appellauit. Et h̄ brittānia maior ad mioris brittānie differētias gallias ꝯtingētis dicebat̄. Nūc a q̄dā anglo potētissimo rege anglia in hodiernū diē appellata est. Hec ei triangl'aris ē inter septētrionē ⁊ occidētē sita. q̄ ab oī ꝯtinēte habet̄ diuisa. Nā a germania q̄ sb septētriōe est incipit. Et iuxta galliā ⁊ hyspaniā versus occidētē ꝓtendit̄. Et iō solinꝰ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. nisi brittānia insula nomē pene orbis alteriꝰ mereret̄. Vn̄ virgiliꝰ. Et penitꝰ toto diuisos orbe brittānos. Brutꝰ aūt cū in brittāniā seu angliā māsionē sibi delegisset e vestigio secꝰ Ramessis fluuij ripas Trinōatem ꝯdidit vrbem munitissimā. Et q̄dē oībus copijs feracissimā ad veteris Troye memoriā recēsendā. Brutū hūc tres genuisse filios ferūt. s. Locrinū Albanctū ⁊ Cambrē. Qui p̄io insulā inter se diuidētes. Locrino natu maiori media insula ps obuenit. Que ab ipo lochria postea fuit cognoīata. Et i ea adhuc lundinū ciuitas extare dr̄ Vrbs mercatoribꝰ ⁊ negociatoribꝰ maxie celebrata. In q̄ adhuc anglie reges pricipesq̄ ac senatꝰ ppl'i cum mercatoribꝰ cōuenire vt pl'rimū tradūt. Albancto vo eiꝰ filio q̄rta insula ps obuenit. q̄ ab eo albania fuit dicta. Et h̄ scocia nūc nūcupat̄. Est eī eiꝰ insula in q̄ est anglia scocia supma ps in aq̄lonē versa flumibꝰ haud magnis ⁊ mōte q̄dā ab anglia discreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle dr̄ insula inter septētrionalē plagā ⁊ occidētalē. q̄ vltima fuerat ex cognitis a romanis. in q̄ estiuo solsticio sole de cancri sidere faciente trāsitū nox nulla. brumali solsticio ꝑinde dies nullꝰ. Huiꝰ insule maxia ps fructifera ē. Abūdat pecore Auro ⁊ argēto ferroq̄. Efferūturq̄ ex ea pelles ⁊ mācipia. Et canes ad venādū aptissimi. Multis insulis nec ignobilibꝰ circūdat̄. q̄ꝝ hibernia ei ꝓximat magnitudīe: paruo a brittānis disiūcta freto. Et īsule pue Orchades appellate. Gregoriꝰ btīssimꝰ pōtifex hꝰ nois scōs eo missis Augustino mileto ⁊ iohāne mōchis cū alijs ꝓbatissime vite viris. Primū angliā ad fidē ꝯuertit. Et in ea deīn m'lti reges claruere miraclis. Circuitu brittāniā patere triginta octo milia passus septuagīta quiq̄ milias pythias ⁊ ysidorus tradūt. in q̄ spacō magna ⁊ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaq̄ copia. Eorum hystorias Beda optime describit.

Linea Christi
Dauid secūdus rex Jsrl'
Anno mūdi. 4085.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsqz ad trasmigrationem babilonis. Et habet scđm hebreos annos. 484. Sed scđm septuaginta interpretes habz. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iuda: et xxxiij. super totum israel. Inchoatur autem quarta Etas in dauid. non qz primus regum: sed qz primus regum de tribu iuda. qm̄ ei fuit facta expressa pmissio de xpo nascituro de tribu iuda. Gesta aūt eius patent per totum scđm librū regum ꝛc̄. Vn̄ dauid audita morte saulis luxit cū suis et ieiunauit. instituitqz carmē lugubre. qz rex israel primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Jsai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongētesimo quadragesimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omībus cōputatis in hierusalē ꝛ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimus ruffusqz ac decora facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteū gigantem virū fortissimum quem ante regni susceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (suscepto imperio) que ꝓ subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper properabat. Jpse regno adepto primū hierosolimā obsidens tandez cepit: expulsis inde chananeis et iebuseis Jnde omnes palestinos et hostes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumqz operum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepeliuitqz eum Salomon filius eius in hierusalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

6 Hitta 5 Saphatias 4 Adonias 3 Absolon 2 Cheliab Primus amon

Salomon Rex

Salomō (anno mūdi. 4165) Dauid regis ex Bersabea filius. scđs hebreorūz rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc natum pater confestim Nathan ꝓphete viro doctissimo atqz sanctissimo educandum nutriendumqz dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iubente reliquis suis fratribus abiectis dauid in regnūz ꝓfecit. Js hostes debellans pacem vndiqz obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tādem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cunctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens sapientiaz eius multū laudauit eum. Dederuntqz alter alteri magna munera. Fecitqz Salomon thronum eburneum ad quem sex gradibus ascendebatur quare et omnes vndiqz terrarum desiderabant videre eius faciez. Et quia prophetissa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno sancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit enim cultrix vnius veri dei.

Saba

Dauid ex cōsilio domini ascendit cū suis in Ebron: ibiq3 in adolescētia sua in regē electus vnctusq3 per Samuelē solū sup tribū iuda. Et hysboseth fili⁹ saulis opante abner auūculo ei⁹: fact⁹ est rex sup alias. xi. trib⁹ israel: q̄ regnauit duob⁹ annis. Cōgregatis aūt exercitu dauid sub Joab principe exercit⁹ ei⁹ et abner principe exercit⁹ hysboseth ex cōmuni assensu. xij. ex vna pte. et. xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alterʒ occidit vno ictu Fugiētibusq3 his q̄ erāt cū abner. asael german⁹ Joab persequēs abner nolēsq3 ad pces ei⁹ omittere psecutionē: Demū fuit pcussus asael ab abner in inguine auersa hasta. et mortu⁹ est. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul ⁊ domū dauid. Dauid pficiens ⁊ semp seipō robustior. Dom⁹ aūt Saulis decrescēs quottidie. Nati sūt aūt dauid in Ebron pmogenit⁹ āmon: scd̄us cheliab Tercius absalon. Quart⁹ adomas. et alij de plurib⁹ vxorib⁹. Abner aūt q̄ regebat domū hysboseth redargut⁹ ab eo. q2 cognouerat cōcubinā saul. indignat⁹ cōtra eū accessit ad dauid ⁊ pmisit ei popolū totū isrl' reducere ad subiectionē ei⁹. Quod cū tractare disponeret reducta vxore dauid. s. michol ad eū Joab pditorie occidit ipm abner in vltionē fratris sui azabel: quod dauid displicuit: ⁊ fecit eū honorabiliter sepeliri associās cadauer cū suis. lugēs ⁊ ieiunās p morte illi⁹.

Hic dauid quasi stupor quidā in hūano genere relucet in q̄ nūq3 hec siml' cōuenerūt. tanta sublimitas ⁊ hūilitas tanta. tāta strenuitas ac tanta mititas: tam grandis seculariū cura. Tam pura ⁊ deuota spiritualiuʒ cōtemplatio. tot homies pimere. totq3 lacrimas effundere. In tanta cadere pctā. et talē agere penitētiaʒ Natiq3 sunt ei filij in hierusalem. Salma Sabab Nathā Salomon ex Bersabea vxore vrie. et alij nouem absq3 filijs cōcubinarum. Hic deniq3 regno in pace adepto contra legē Moysi (qua precipit nō dinumerandū esse populū) precepit Joab principi militie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit millemilia et centuʒ milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displicuit autem deo quod populum decēsuisset. et percussit israel pestilentie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

Isti tres prophetabant tpe dauid. Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Filij dauid in hierusalem nati

Salomon ascendit in Gabaon vt immolaret in excelso vbi erat tabernaculum et altare eneū Moysi. Et obtulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is postulauit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Cuꝫ non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam exauditus es. Dedi tibi cor sapiēs ꝙ nullus ante similis tui fuerit. Primūqꝫ iudicium in quo ostensa est sapientia eius fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebāt de superstite cuius esset. Et data sententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauitꝫ mater vera ꝙ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō esse illā verā matrē sibiqꝫ dari iussit.

Iudicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. q̄ fuit. cccc lxxx. egressionis israel de egipto. A natiuitate abrahe nongentesimus octuagesimusquartus Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abrahaꝫ voluit filium immolare. et Iacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuꝫ hac dispositione ꝙ a pauimēto iuxta terram vsqꝫ ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoꝝ. Et a primo tabulato seu solario vsqꝫ ad scdm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto scdo solario vsqꝫ ad tercium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Istud dicitur in euangelio pinaculum: super quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes scꝫ in sancta ad quē locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sanctasanctorum. xx. Eratqꝫ in medio inter sancta et sanctasanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et postea lamīs aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsqꝫ deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa domini facta a moyse. In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sanctasanctorum infesto propitiationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certis sacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabrꝝ aureū qđ fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēsa ꝓpositionis. In medio aūt erat altare aureum factū a Moyse. sed addidit Salomō. x. alia candelabra eiusdē scematis sed maioris quātitatis. quinqꝫ ad dextrā. ⁊ quīqꝫ ad sinistrā. Et similiter. x. mēsas aureas maiores. Et in medio altare thimiamitis.

Linea pontificū

Sadoch sumus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in nūero pontificum octauus.

Achimaas non⁹ summus hebreorū sacerdos clarus fuit. ⁊ maxima in veneratiōe apud iudeos habitus est.

Achias silonites ꝓpha ꝓdixit hieroboā q̄ esset regtur⁹ sup. x. trib⁹ isrl. Iste Hieroboā decē scissuras pallij ab Achia ꝓpha accipiēs ⁊ in egiptū fugiēs. mortuo Salomōe a decē tribub⁹ elect⁹ ī regez Uitulos aureos cōflatiles in dan ⁊ neptali posuit ydolatra pessim⁹ effectus. peccare fecit isrl ppl'm ad ydolatriā iducēdo. Uñ toti⁹ ppli isrl destructio secuta ē.

Semeias ꝓpha compescuit Roboā ne pugnaret cōtra Hieroboā. ⁊ scripsit eoꝝ regū gesta. Iste etiaz ꝓphauit qñ Sesac rex egipti diuersa mala fecit i terra iuda anno scȝ quinto roboam.

Nadab hieroboā regis fili⁹ scđs israhelitaꝝ rex incepit regnare scđo anno Aza regis Iude et fecit malū sicut pater ei⁹. Et pcussit euz baassa ⁊ regnuit ꝓ co scđm ꝓphetiā Achie ꝓphe.

Abdo ꝓpha hic ꝓphauit cōtra vitulos aureos ⁊ man⁹ hieroboā aruit. dū re uerteret ī hierosolimā ī via a leone īterfect⁹ ē.

Iste Baasa de tribu Isachar terci⁹ israhelitaꝝ rex fecit malū corā dño ambulādo in oībus pctīs hieroboā nec audiuit Hieu ꝓphetaz ad eū missuz ꝗ occidit eū ⁊ ipē a chreōe pēpt⁹ cū omni domo pris sui vsqȝ mingentem ad parietem scđm prophete dictum.

Hela baase regi filius qrt⁹ regū isrl Illū interfecit ei⁹ seruus Zambri

Linea regū israel

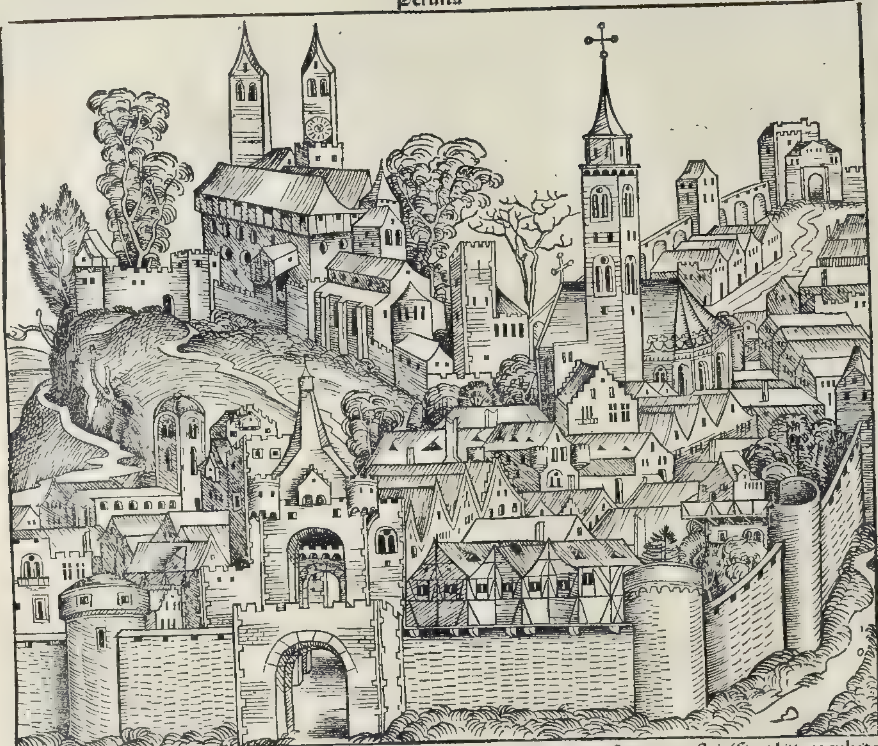

Perusia

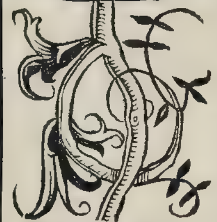

Perusia vetustissima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. sed nūc tercia inter ethruscas ciuitates nomīata: quā Justinus ab acheis conditā fuisse dicit. et ante romā conditaꝫ iniciuꝫ sumpsit: q̄uis alij Troyanum quendā principē noīe perusiū eiꝰ cōditorē affirmant: et ex suo noīe perusiū siue perusiā nomīauit. Est aūt hec sola inter oīs italie vrbes felicitatem nacta penitꝰ inauditā. Qr eandē penestatus et reꝝ condictionē quā ante conditaꝫ vrbem Romā: et postmoduꝫ roma sub regibꝰ cōsulibꝰ et imꝑatoribꝰ ⁊ tyrānis habuit nūc retinet. Passa est tñ varias sed tolerādas agitatiōes. Quaꝫ romani post mortē alexandri magni. L. posthumij consulis virtute in deditiōeꝫ acceperūt. At liuius scribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Naꝫ ⁊ perusinis auctoribꝰ post deductuꝫ a consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄tuor milia quingentos perusinoꝝ occidit. Et si vero per infaustissimi triūuiratus tempora. L. Antoniū M. Antonij fratrē Octauianꝰ cesar in Perusia obsedit. famemq̄ꝫ raro alias similē auditam Antonij exercitus in ea clausus. ⁊ perusinus populus sustinuere. Et capta vrbs dirutaq̄ꝫ est. Eam tamen breui instauratam factꝰ Monarcha menibꝰ portisq̄ꝫ nunc extantibꝰ cōmuniuit Idem octauianus augustus. Quā a suo cognomine perusiam augustaꝫ (sicut littere cubitales portis incise ostendūt) voluit appellari. Eiꝰ diruptionis causam ponit Liuius libro. c xxv. Est itaqꝫ perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est: vt nec quicq̄ꝫ munitius: nec certe amenꝰ inueniri possit. Nā prerupti vndiq̄ꝫ rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim extiterint intestine seditiones: et tyranni aliq̄n eos oppresserint. nūc tamen libera est. Et optimis eruditissimisq̄ꝫ viris et legibus instituta. In ea sunt templa ꝑmagnifica ornatissima. religiosoꝝ mōsteria: excelsa ciuiū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia gymnasiū celeberrimū. forū cū insigni fonte amplum. Et porticꝰ ⁊ viridaria optime arboribus cōsita. Eius ager olei vini. croci: et suauissimoꝝ oīfariam fructuū feracissimꝰ. Baldꝰ in ea claruit. qui cum Bartolo sciſſo ferratensi Juriū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus consultissimus ante eos perusinꝰ extitit. Et nostra tempestate Matheolus perusinus medicus famosissimus e Perusio originem duxit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Christi Reges iude

Roboam 4205.

Abya .4222.

Asa .4225.

Circa hec tpa sanctoꝝ doctorū scripta gentiliū hystorias nō cōmemorāt ex illa forsitā causa: ꝙ ad intellectū sacre scripture nihil conferūt. Unde vsqꝫ ad sardanapallum vltimū monarchā assyrioꝝ. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

Iste Roboā filiꝰ Salomonis terciꝰ hebreoꝝ rex pr̄i suo in regno: sed nō in sapientia successit. spreto nāqꝫ senioꝝ cōsilio ꝑ adolescentū temeritate cōturbans ppl'm: duas tribꝰ retinuit. Et dictū est regnū istud iuda. q̄ pctīs suis exigētibus impetū Sisach regis egipti cū inuestātis sustinuit. Iste roboā habuit vxores. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo scd'm cōmestorem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nūqꝫ readunata.

Hyeu Eliezer Oziel

Hyeu ille filius anani prophe mittit' cōtra baaza et martiriū constāti anīo vsqꝫ ad mortē ꝑtulit.

Isti tres scꝫ hyeu eliezer ꝛ oziel cū azaria ꝓphetauerūt regibꝰ Juda scꝫ Azaꝛ Josaphatꝛ Jorā.

Ab isto Siluio enee filio ex lauinia tercio latinorum rege reges sequētes dicti sunt siluij. q̄ ꝛ fuit in silua nutritꝰ ꝛ venatiōe. Hic natꝰ est post mortē patris: vn̄ posthumꝰ dicit' Enee. qꝛ post humatiōꝫ ipius natꝰ iuxta illud virgilij. Tu posthumꝰ plebis. Et regnauit annis. 29.

Iste Eneas filiꝰ p̄dicti siluij posthumi regnauit ānis. xxxi. Is latino post se herede relicto exspirauit.

Iste abya quartꝰ iudeoꝝ rex filiꝰ roboam ex macha vxore filia Absalonis tribꝰ annis regnauit. fecitqꝫ malū corā dn̄o ambulādo in pctīs pr̄is sui. et ideo paucis ānis regnauit. Mouit aūt cōtra eū bellū hieroboā rex isrl' hn̄s in exercitu suo. lxxx. milia bellatoꝝ ꝛ abyas. xl. milia. Quē ad se veniētē cū tali ingenti exercitu facile cōpescuit ac supauit. Ex cuiꝰ quidē exercitu ad quīqꝫgīta hoīm milia vno ꝑlio īterfecī.

Iste Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

Anani

Latinus siluiꝰ ille regnauit annis. l. tpe dauid

Iste alba siluiꝰ fuit Enee siluij filiꝰ edificauitqꝫ Albā ciuitatē a q̄ reges albanorum dicti sunt. Forte priꝰ fundata. et hic instaurata.

Achis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxiiij. capi filio derelicto.

Asa ille in principio regni sui ac deinceps vsqꝫ ad annū tricesimūsextū fecit bonū corā dn̄o ambulādo in vijs pr̄is sui dauid abstulit ydola. ꝛ ꝑcussit ethiopes cōtra se veniētes. Demū inijt fedus cū rege Syrie benedab qd' deo displicuit. vn̄ misit ad eū ꝓphā Anani quē incarcerauit ꝓpter qd' dolore pedū ꝑcussus obijt. Regnās aūt Aza ꝛ regnū scd'm legē dn̄i cōpescuit egressus est contra eū Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili Asa cum exercitu suo obuiās dn̄m inuocauit: qui exterruit ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria propheta confortantem eum. prophetansqꝫ inter cetera predixit hierusalem a caldeis fore capiendam.

Linea regum italie

Siluius posthumus

Eneas siluius

Latinus siluius

Alba siluius

Achis siluius

Azarias propheta

AZarias filius obeth ꝓpħa clarus habetur qui ꝛ de captiuitate predixit. Hic egressus in occursuz aza regis iuda. ꝛ cōfortatus est in verbis ꝓphe. et euz promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abstulit ydola de omni terra Juda et beniamī.

ZAmri rex israel deleuit domum baasa et statim percussit eum Amri et regnauit pro eo.

HElia ꝓpħa oratione obtinuit ꝙ tribus annis et dimidio nō plueret sup terrā. Hic past⁹ est a coruo in torrente carith. vbi coru⁹ deferebat ei panē ꝛ carnes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine nō deficiēte cui⁹ filiū mortuū matri viuū restituit cum pauit. Jp̄e etiā corā pplo isrl̄ congregato in mōte carmeli ignē descēdere fecit de celo sup sacrifitiō qd̄ qꝛ quadringēti sacerdotes ydoloꝝ facere nequierāt occidi fecit. Et ꝓpter hoc eū Jezabel in vltionē ipsoꝝ vbiqꝫ ꝑsecut⁹ est. perexit in desertū sub iunipero dormienti angelus apꝑuit excitans euz ad esuz panis subcinericij sibi allati et exortās vt comederet in cui⁹ fortitudine cibi. xl. dieb⁹ ambulauit vsqꝫ ad mōtē oreb. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus est.

Helya propheta

ABdyas vn⁹ de. xij. ꝓphis ponit in figura. dicit fuisse dispēsator dom⁹ achab regis isrl̄. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret ꝓphas domini. abscōdit ex eis quīquagenos et quīquagenos in spelūcis pauitqꝫ eos. ꝛ iō meruit a dn̄o spm̄ ꝓphie.

AChab sext⁹ rex isrl̄ sup oīs q̄ erant ante eū iniq̄ egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris sue. Qui postremo in bello ꝑcussus sagitta obijt. Fuit aūt Jezabel filia regis sydonioꝝ toti⁹ malicie prodigium. que occidit Naboth et ꝓphas dn̄i. Jp̄a vero interfecta est per hieu et a canibus cōmesta.

Abdias

MIcheas ꝓpħa de tribu ephrem ort⁹ in morasti qm̄ peccantē achab sepius arguebat. ꝛ ipm̄ predixit morturū sub Jorāz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

OChosias rex isrl̄ septim⁹ misit ad beelzebub deum accaron consulendū si posset sanari propter quod obijt iuxta verbum helie. Cepit aūt regnare anno. xvij. regis iude Josaphat. Extinct⁹ est aūt sine filio. cui successit in regno frater eius Joram.

Micheas

IOnas propheta filius Amathi clarus habet et multa predixit que non sunt scripta hic. post hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit autez ꝙ ipsuz helyas suscitauerit a morte adhuc puerū. Js a ceto deglutit⁹. passionē xp̄i naufragio ꝑfigurauit.

Jonas

ISstum Joram octauū regem israel obsedit benedab in samaria. et meritis helisei liberat⁹ est. Jp̄e autem regnare cepit anno. xviij. regis iosaphat loco fratris sui Ochosie. Sed qꝛ secutus fuit peccatuz Jeroboaz interfectus est a hieu cum omni domo patris sui. q̄uis per aliquot annos obseruatione preceptoꝝ dei et moderatione in suos vsus fuisset. Et heliseū ꝓphetam in veneratione et precio habuisset. Moabitarum regem fudit ꝛ eius ciuitates subuertit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Linea Regum israel

Zamri

Amri al' ambri

Achab Jesabel

Ochosias

Joram

HJericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in paruā villaȝ redacta. In loco pulcherrimo atq̧ in valle iordanis sita. Uix octo habēs domos. et oīa monimenta sacroꝝ locoruȝ in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hospitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Heliseū ꝓph'aȝ deludētes ab vrsis deuorati. Et ꝓpe eam dn̄s cecū illuminauit ⁊c̄. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalsami ortus de cuiꝰ amenitate scribit Justinꝰ abbreuiator trogi pompey. Est nāq̧ vallis que cōtinuis mōtibꝰ velut muro quodā ad instar horcoꝝ claudit'. spaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit'. In ea silua est et vbertate ⁊ amenitate insignis. Siquidē palmento ⁊ opobalsamo distinguit'. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi q̄ sunt humiles magis. et in vinearum more excollunt'. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

CUm Helias iter faceret cum discipulo suo heliseo: Uenientes ad Jordanis fluuiū percussis aquis pallio helye facta via per mediū transierunt. Quo transacto dixit Helias heliseo. vt peteret qd̄ vellȝ anteq̧ tolleretur ab eo. qui postolauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et ꝓphetando. Responditq̧ ei se hoc recepturū si euȝ videret cū tolleret' ab eo. Sermociocinātibꝰ aūt sil' apparuit currꝰ ignēꝰ cū equis igneis i quē helias ascēdens assumptꝰ est in celū id ē in paradisuȝ terrestrē. Ubi viuꝰ ꝑmanet cum Enoch vsq̧ ad tp̄a antixp̄i. ꝯtra quē descēdet ad predicādū. Heliseo aūt vidēte ⁊ clamante pater mi pater mi currꝰ isrl' ⁊ auriga eiꝰ ⁊c̄. accepitq̧ palliū helie. qd̄ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ip̄o pallio scd̄a vice aquas diuise sunt. Uenies aūt ad habitandum in hiericho. Ibiq̧ ad p̄ces habitatoruȝ loci sanauit aquas pessimas illiꝰ loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eos et exinde cū ascēderet bethel: deridētibꝰ eū pueris et dicentibꝰ. Ascende calue maledixit eos post qd̄ duo vrsi de salto egressi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maximus ꝓphetaꝝ sui temporis ꝑ hoc tp̄s ab hominibꝰ est ablatꝰ. Cuiꝰ finē nemo cognouit. hic mltis miraclis quo aduixit claruit. Atȝ sicut ignis ardēs totꝰ erat. Ita et verba eiꝰ q̄si facula ardebāt. Tandē a dn̄o (vt dictū est heliseo vidente) per turbinem in celum vectꝰ est Relicto in eius loco heliseo propheta.

Heliseus ꝓph'a Helyas tesbites

Linea pontificū

Azarias

Yoyada

Asarias

Iste Benedab filius Tabremmō filij Ozyon regis Syrie inijt fedus cuꝫ baasa rege israel: q̄ rupto ꝑcussit fedus cū Aza rege iuda. et extunc turbauerit reges Syrie regnū isrl' vtꝫ. Benadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuuātibus. venit ꝯtra Achab regē israel in preliū. ꝛ dn̄s ꝑ ꝓphām predixit victoriā: quod ꝛ factū est illis fugat|: Iterum infra annū restaurato exercitu venit rex Syrie cōtra isrl' bellū mouēs in vallib⁹. dicētibus q̄ dij mōtium erāt dij isrl': ideo victi prius fuerāt. Sed debellatus est exercit⁹ Syrie occisis centū milib⁹ de eis. ꝛ decem ꝛ septē milia qui remāserāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppressit eos. Benadab autē rex syrie occultās se misit nūcios indutos cilicio ꝛ cinere aspersis capitib⁹ petēs misericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod ꝓpheta quidaꝫ redarguit in habitu simulato ꝛ sub parabola dati alicui in custodiā sub pena mortis sic cōclusit. q̄ q̄ ꝯdimiserat benadab dignum morte. ꝛ populus suus israel esset pro eo scilicet periturus.

Asael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in regeꝫ Syrie vt affligeret filios isrl'. Iste est sup quo fleuit helizeus ꝓphās eū futurū regē syrie. ꝛ multa mala facturū israel. Qui etiam ꝓpter peccata hieu missus est a dn̄o in omnē terrā galaad. gad. ruben. et manasse. ꝛ fecit plagaꝫ magnaꝫ cunctis dieb⁹ Joathas. sed Joas fili⁹ ei⁹ dn̄o deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael post mortem azael.

zacharias

Iste benadab filius fuit Asaelis. Porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater su⁹ tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicib⁹ ꝑcussit eum ioas. et debet scribi ꝑ d in fine vt volūt hebrei.

Iste Joiada inclit⁹ fuit et amouit Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitqꝫ Joas filiū Joram pro ea. Hic solus post Moysen legit̄ vixisse. c xxx. annis. Hic etiaꝫ diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

Raasim ille rex Syrie vastauit iudam tp̄e Achas propter quod obsedit eum Teglatphalazar in damasco. ꝛ cepit ciuitatē ip̄mqꝫ interfecit: ꝛ trāstulit ppl'm.

Zacharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altare ꝛ templum. eo q̄ Joas increpauit q̄ dereliquisset viam domini.

Iste Asarias ꝓ zelo leg| cōstāter restitit ozie regi iude volēti sacrificare vtꝫ.

Lineā regū syrie

Benadab

Asael

Benadab

Raasim

Naboth Iesrabelita

Naboth iesrabelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab ꝛ requisiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolatus est eum. ꝛ procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iuisset ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

Aquileia vrbiū quondā ytalie trāſpadane primaria potentiſſimaqꝫ atqꝫ etiā pulcherrima a mari aliquātiſper ſemota: noſtro etiā ſeculo pene derelicta: ꝑ hec tp̄a (Carino hiſtorico teſte) a quodā troyano nomīe Equilo e Troya cū alijs pulſo cōdictiōis ſue principiū ſumpſit. et a ſe Aquileiā noīauit. Uel vt mgr̄ in hiſtorijs ait. Aquileia quaſi aq̄s ligata cognomentū accepit. Nūc aūt preter ſacerdotes canonicos numero haud quāqꝫ multos: ornatiſſima ſpecioſiſſimaqꝫ in baſilica diuīe faciēde rei addītos p̄ter paſtores piſcatoreſqꝫ rariſſimos. nulli nūc incolūt pp̄li. vt vix caſtellulū tāta olim vrbſ nūc poſſit appellari. Sūtqꝫ ⁊ eccīa ſupiꝰ dicta ⁊ p̄triarchale atriū ⁊ muri oppidulo circūducti Et mōſteriū virginibꝰ deputatū Peponis p̄triarche operū reliq̄e. Florere aūt cepit q̊ tp̄e primum romanis ſubigēdis barbaris ad danubiū incolētibus manū apponere ceperūt. Uñ octauianus Ceſar auguſtꝰ. Et ſi maiorē belloꝝ ꝑtem ꝑ legatos admīſtrauit vt illis ꝓpinquior eſſet. In his ytalie ꝑtibꝰ frequēter obuiatꝰ eſt. Nā Suetonius ait reliq̄ bella ꝑ legatos admīſtrauit. vt tamē q̄buſdā pānonicis atqꝫ germanic; aut interueniret: Aut nō longe abeſſet. Rauēnaꝫ vel mediolanū vel aq̄leiā vſqꝫ ab vrbe ꝓgreſſus eſt. Et iulia cū comitata aborſu facto puerū amiſit. Glorioſiſſime de aq̄leia ſcribit Juliꝰ capitolinꝰ. Pretereundū ne illud quidē eſt. ꝙ tanta fide aq̄leienſes ꝯtra maximinos ꝓ ſenatu fuerīt. vt funes de capillis mulieꝝ facerēt quom deficerēt nerui ad ſagittas emittēdas atꝫ ob idip̄m in honorē matronaꝝ ſenatū veneri calue templū dedicaſſe. Auxit aūt mirabili incremēto ⁊ immēſe ditauit aq̄leiam oriētaliū occidētaliūqꝫ mercimonioꝝ mutua ꝯportatio ibidē īſtituta. ꝙ nullꝰ ſtāte aq̄leia locꝰ alter circa adriaticū mare fuit. in cuiꝰ portu et diuerſorio occidētales oriētaleſqꝫ ꝓ cōmutādis mercādis coemēdiſqꝫ ⁊ vēdēdis inuicē rebꝰ cōuenirēt. Hec cū mlt̄o tp̄e floruerit. Poſtremo ab Attila rege omnīo diruta fuit. Cuiꝰ īcole venecias ꝯuolātes rē venetā mirūimmodū auxerīt hāc aūt celebrē ciuitatē euāgeliſta Marcꝰ dux a btō petro aplo̅ꝝ xp̄i p̄ncipe ī Alexādriā mitteretur nauigaturꝰ naues illic ex more opiref. Aquileiēſes ad xp̄i fidē cōuertit. Sanctuqꝫ euāgeliū ſuuꝫ. Cuiꝰ codex manu exaratꝰ ſua venetijs nūc veneratiſſime ſeruaf. Hermacoraſqꝫ ⁊ ip̄e ſctūs ad marci p̄dicatiōꝫ ꝯuerſus a btō petro aq̄leieꝫ oīs venecie ꝓthopreſul inſtitutꝰ omem eā regionē deo nr̄o lucratꝰ eſt. Quē Nero impator ⁊ ſiꝉ fortunatū ſb̄dyaconē ſecuri ꝑcuſſit. Fuit ⁊ aquileiēſis Chromatiꝰ ad queꝫ gl'oſus hieronimus multa ſcripſit. Et ruffinꝰ p̄ſbiter latinis greciſqꝫ lr̄is adeo eruditꝰ vt eiꝰ q̄ extant tū op̄a. tū trāſlationes nullis cuiuſpiā eccīe doctoris opibꝰ ſecūdas eloquentia ornatuqꝫ ducamus.

Aquileya

Taruisium

TArusiũ ipsius Marchie Taruisane ciui
tas: et ipsa per hec tempora (vt Sicar-
do Cremonẽsi episcopo placz) a quibus
dam troyanis fundata fuit. Abluitur autez immo
potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipsius pro
pinquioribus montibꝰ exijt. alijsq̃ʒ vberrimus
aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac si-
lus in mediterraneis Taruisium vrbem diuidit
Cuius nomen prior inter vetustos habet plini-
us. Per tempora vero Ostrogothorum digni-
tatẽ inchoasse videt̃ quã nũc habet. Eo qꝛ To-
tile p̃r rex ibidẽ sedẽ regni sibi cõstituit. Vñ to-
tila q̃ postea q̇ntus fuit Ostrogothoꝝ rex ⁊ q̇dẽ
p̃stantissimꝰ taruisij natꝰ educatusq̃ʒ est. Postea
longobardoꝝ regni inicio quom alboinꝰ rex eiꝰ
gẽtis primꝰ ytaliã esset ingressus. Aq̇leiamq̃ʒ q̃
lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p deditio
nem cepisset. Taruisiũ qꝛ eiꝰ incole deditiõz tar-
diuscule obtulissent. spoliare ac diruere cõstitue
rat nisi felix ipsiꝰ vrbis ep̃us (vt Gregoriꝰ scri-
bit) Vir timoratꝰ rauẽna oriundꝰ regis barba-
riẽ sua prudẽtia ⁊ precũ instantia declinisset. Or
nataq̃ʒ fuit ea ciuitas altero p̃stãte ep̃o hermo
lao barbaro. Qui sicut decet ep̃m pp̃lo magis p
desse admittebat̃ q̃ʒ preesse. Qđ aũt ab hac vrbe
vniuersa regio Taruisana marchia denomietur
factũ credo a maiori nomis absurditate vt hec ap
pellatio marchie Taruisane in ip̃a mãserit: cum
ea in regione sint amplissime ciuitates Verona
atq̃ʒ Patauiũ. Que semp ⁊ dignitate atq̃ʒ potẽ
tatu necnõ ⁊ opulẽtia Taruisio anteierint: Lon
gobardi eñi in ea ytalie parte maxime quã obti
nebant regiones habuerunt quattuor a ducibꝰ
administratas. in quibus nullum successionis
ius filijs ⁊ nepotibus competebat. beneuẽtanã
spoletanam: taurinensem ⁊ forojuliensem: duas
q̃ʒ opulentia ⁊ amplitudine superioribus pares
Anconitanam atq̃ʒ taruisanam esse voluerunt.
Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut
gentis longobardorum concilij pmissione ⁊ de-
creto impetrasset. eas filijs atq̃ʒ agnatis successi
one possidendas relinquendi ius facultatemq̃ʒ
haberet. Nomenq̃ʒ hunc significans perpetuuz
magistratum in longobarda. barbarie marchio
natus est appellatum. Hec etiam vrbs ecelini ⁊
Alberti eiꝰ germani de rumano (sicut patauiuz)
tyrannide non caruit. A quibus innumeras ptu
lit calamitates.

Linea Christi

Josaphat

Joram

Ochosias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mūdi. 4240.

Hic Josaphat fecit bonū corā dn̄o. nec legit̄ de eo magna reprehēsione dignū. nisi q̄d impijs regibus isrl̄ q̄nq; p̄stitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extinxit. Idola quoq; deleuit patrūq; decreta obseruauit. his em̄ virtutibꝰ beniuolētiam oīm cōfiniū principū sibi cōpauit. Et palestini ei tributa reddere ceperūt. cuȝ vixisset annis sexaginta cuiꝰ corpꝰ ingēti pompa in hierosolimis sepultū fuit.

Iste Capis siluiꝰ edificauit Capuā in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēto filio regnum.

Joram pessimꝰ (Anno mūdi. 4291.) occidit frēs suos. ⁊ ambulauit in vijs reguȝ isrl̄: Ideo infelix fuit in oībus ⁊ miserabiliter mortuꝰ. Hic de religioso p̄re genitꝰ declinauit ad pfidiā. ⁊ fornicari fecit filios iuda imitatꝰ fornicatiōȝ Achab cuiꝰ filiā nomīe athaliam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil p̄termisit q̄ minꝰ aliq̄d quotidie noue impietatis efficeret. ⁊ q̄d ad vastationē paterne traditiōis attēderet.

Carpentus post regem capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

Ochosias Joram regis filiꝰ (Anno mūdi 4299) octauꝰ regū iuda fecit malū corā dn̄o sicut p̄r eiꝰ et statī occisus est ab hieu. Hūc regē ⁊ duos sequētes scȝ Joas ⁊ Amasiā p̄termittit matheus. q2 voluit tantuȝ ponere tres q̄terdenas. vel q2 scd̄m Hieronimuȝ ⁊ Augꝰ. Jorā accepit vxorē filiā impijssime Jesabelis ideo filij eiꝰ vsq; ad quartā generatiōȝ dn̄i de genealogia excludūt̄. ambulauit em̄ ochosias in vijs Achab aui sui materni vtȝ ī quarto regū. ix. ca. Hūc hieu princeps militie iorā regis Samarie vna cū oī domo achab obtruncare fecit. Cuiꝰ corpꝰ ex ciuitate Magedon portatū fuit in ciuitate hierosolymoꝝ ibiq; sepultum.

Iste Tyberiꝰ regnauit ānis. 9. et q2 in tyberim submersus est: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomē accepit. ⁊ fecit cū Romulꝰ deū. q2 credidit eū inter deos translatuȝ. ⁊ esse numen illiꝰ fluuij. cuiꝰ vsus rome fuit valde necessarius.

Athalia ista mulier efferata audiēs mortuū filiū suū Ochosiā surripuit regnū. Interfecitq; oēm semē regiū Preter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia ioram septē annis absconsum nutriuit postea a Joiada ignomiose interēpta est cū septē annos regnasset.

Iste Agrippa siluiꝰ rex albanoꝝ siue ytalorum regnauit post tiberium patrem suum submersum in Albula. regnauitq; annis quadraginta.

Jonadab filiꝰ Rechab clarꝰ habet̄. a quo stirps valde religiosa Rechabitaꝝ descēdit. Iste est q̄ ꝓphetauit hieu q̄n voluit occidere ꝓphetas baal. q2 fuit zelator diuini cultꝰ ⁊ maxīe abstinētie ⁊ religiōis cū filijs suis. Nota etiā q̄ filij Rechab ex p̄cepto p̄ris q̄si pegrini et hospites sup terrā seorsuȝ habitabant ab homībꝰ in tabernaculis domū nō edificabāt sementuȝ non serebant nec vinum bibebant.

Tempore Joraȝ regis iuda templi ruine et templi vtensilia et sartatecta que vetustate vel negligētia athalie pierant. de pecunia collecta reparant̄ iussu regis. quia hucusq; sacerdotes neglexerunt huiusmodi reperare. pecuniam tn̄ a populo recipiebāt quousq; ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis siluius

Carpētus siluiꝰ

Tiberius siluiꝰ

Agrippa siluius

Lycurgus

Lycurgus scđm Eusebiū insignis est habitus. ꝗ et iura lacedemonijs composuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iustissimas nāli diuioqꝫ iuri cōsonas dedit. Nec quicq̄d censuit. cꝰ nō ipe exemplū priꝰ daret. Auri argētiqꝫ vsuꝫ et oīm scelerū materiā nō sustulit. Fundos oīm equaliter inter oēs diuisit vt equata patrimonia neminē potētiorē altero redderēt. cōuiuari publice iussit. ne alicuiꝰ diuitie vel luxurie in occulto essent. Juuenibꝰ nō ampliꝰ quā vna veste vti toto anno: nec aliqꝫ cultiꝰ q̄ꝫ aliū ꝓgredi voluit. nec opulētiꝰ epulari. Emi singula nō pecunia sed cōpatiōe merciū iussit. Pueros puberes nō in forum sed in agrū deduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria: ſ in oī ope ac labore agerēt. Nihil eos somnij causa substernere. ⁊ vitā sine pulmēto degere. nec priꝰ in vrbē redire q̄ꝫ viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt vxores nō pecunie causa eligerent. seueriusqꝫ matrimonia sua viri coercerēt cū nullis dotis frenis tenerent. Maximū honore nō diuitū ⁊ potētuꝫ ſ senū esse cēsuit. Hec ⁊ alia silia q̄ solutis antea moribꝰ dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ inde se ea detulisse. Deinde vt eternitatē suis legibꝰ daret iureiurādo eos astrinxit. ne quid de tam diuis legibꝰ mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ simulās se iterum cōsulere appollinē. vt q̄d addendū q̄cqꝫ diminuēdum his legibꝰ videretur. Profectꝰ ē aūt Cretā vbi volūtariū exiliū ꝑpetuo egit. sed ⁊ moriēs ossa sua in loculo plūbeo ⁊ ī mari abijci iussit. ne si ad patriā deferri ꝯtigeret. lacedemōes se a iuramēto solutos eē putarēt.

Ysaias

Hieu filius Josaphat regis iuda decimꝰ rex israel. Vnctꝰ a puero helizei ꝑcussit Jorā cū omni domo achab. ⁊ destruxit domū baal ⁊ eiꝰ ꝓphas occidit. Sz heu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliq̄t. Ideo Asael rex syrie missus a dn̄o mltos occidit in isrl̄ vbi ⁊ moritur postq̄ꝫ regnauit. 28. annis.

Ysayas ꝓpha nobilis: magꝰ euāgelista a btō hieronimo dicit̄ q̄ꝫ ꝓpha. vnꝰ de q̄ttuor ṗncipalioribus circa h̄ tp̄a clarꝰ habet̄ ꝓpter euidētiā ꝓphie sue.

Iste Joachas valde attritꝰ est cū tota gēte ab azahele rege Syrie. et ideo deprecabat̄ dominum et paurillum releuatus est.

Osee

Osee ꝓpha primus de. xij. mittit̄ contra decem tribus. Hic fuit filiꝰ Beeri q̄ꝫuis ꝓphia beeri nō habeat̄ apud nos. ꝓphauit aūt Osee tempe ieroboā regis israel filij Joas qui ioas simul regnauit cuꝫ osia rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges sub quibus Osee prophauit vt dicit̄ osee. i. scꝫ osias. Joathas. Achaz ⁊ ezechias.

Iste Joas ꝑcussit syros tribus vicibus iuxta verbum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ benadab filij Asaelis. restituitqꝫ regno suo. Ipse etiā afflixit amasiam non volēs sed compulsus. suꝑbiam eiꝰ humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas regꝭ Jude.

Jobel

Iohel scđus propheta de. xij. de iuda. et futurā eiꝰ tribulationem prophetizat.

Ieroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. contriuitqꝫ regem syrie et restituit regnum israel sicut prius insuper et damascum iuxta verbum Jone ꝓphete. Attende q̄ꝫ sit instabilis status regnorum israel. cōtritus vsqꝫ ab nouissimum humiliatus est valde. Syri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt̄. sic qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascendit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubilis huius temporis. et ideo non est mirum ꝙ pauci electi ad hoc assumuntur a domino et ꝙ viri sensati huiusmodi instabilitatis negociū totis viribus fugere contēdunt. Vide augustinum de ciuitate dei in multis locis Si boni regnāt mltis ꝓsunt. ecōtra. si mali ⁊c̄.

Linea Regum israel

Hieu

Joachas

Joas

Jeroboam

Linea Christi

Joas

Amasias

Linea regum italie

Aremulus siluius

Auētinus siluius

Prochas siluius

Amulius

Numitor

ISte Jonas (Anno mūdi. 4306.) cū septē esset annorū a Joiade pontifice rex constitutꝰ est. Fecitqꝫ bonū cūctis diebꝰ Joiade. Post eiꝰ vero mortē delinitus blandicijs magnatoꝝ: Cor eiꝰ depravatū est in interitū suū. Iste ioas lapidari iussit zachariā filiū ioiade summi pōtificis: inter templū ⁊ altare qd erat ī atrio Anno regni sui penultimo.

ARemulus ille regnauit annis. xix. tempe Joas regis iude. qui posuit presidiū albanorum inter montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et auētinꝰ filij superstites sunt.

Amasias ille (Anno mūdi. 4346.) pꝰ bona inicia malū habuit finez: qd ꝯmūe satis vsqꝫ hodie in potestatibꝰ appet. Multos nāqꝫ officiū destruxit etiā notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic sunt plurima. Hic etiam deos seyr adorauit.

ISte auentinus siluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis vbi sepultus est accepit nomen.

PRochas filiꝰ auētini regnauit ānis. xxiij. cuius laudes virgiliꝰ hoc versu extollit. Proximꝰ ille prochas troyane glīa gentis. Hic duos pꝰ se reliqt filios videlicz. Amuliū ⁊ Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

REgnū iude post mortē Amasie fuit. xiij. annis sine rege: qd subtiliter oportet accipe ex collatiōe annoꝝ regū isrl̄ et iuda. quia Amasias cepit āno scd̄o Joas regis isrl̄. et osias filiꝰ amasie cepit Anno. 27. Jeroboā regis isrl̄ qd tp̄s extēdit se ad. 41. annos. a qbus subtrahe annos amasie: ⁊ sic remanēt. 13. qbꝰ Osias paruulꝰ erat: nec adhuc ad regnū aptꝰ. hoc aūt lxx. et mlte alie hystorie nō habēt. sed alibi ħ supplēt et scd̄m hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad supputationem annorum.

NAaman princeps militie regis Syrie factꝰ leprosus: accessit cū lr̄is recōmendatorijs ad regē isrl̄ vt curaret a lepra. Cū aūt aduenisset ad domū helisei Jussit eum vt lauaret se septies in Jordane ⁊ mūdaret. Qd ⁊ si priꝰ indignās nō acqesceret: demū ad suasionē seruoꝝ pgens ad iordanē: ⁊ lauās se: mūdatus est a lepra. q reuertēs ad heliseū: cū multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed Giezi discipulꝰ helisei occulte accessit ad naamā postqꝫ recesserat. ⁊ petijt ex pte helisei quedā ab eo: portās ea ad domū suā. Quod scelꝰ detexit heliseꝰ: ⁊ ꝓpter hoc lepra pcussus est Giezi ⁊ semē eius vsqꝫ in sempiternum.

ISte Amuliꝰ fratrē suū Numitorē de regno eiecit. ⁊ Lausuz filiū eiꝰ interfecit et rheam eiusdē filiā ad subtrahendā spem ꝓlis sub specie honoris veste ppetuā virginitatē dicauit. sed cū septē regnasset annis Rhea geminos peperit filios. s. Remū ⁊ romulū. ⁊ postea amuliꝰ a Romulo ⁊ remo cū adoleuissent occisus est. ⁊ Numitor restitutꝰ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

HIc est Heliseꝰ ꝓpheta q pallio helie iordanē diuisit. cū sale aquam dulcorauit. xlij. pueris sibi illudētibus maledixit qs vrsi deuorauerūt. tribꝰ regibꝰ aquā dedit sufficiētē exercitui toti. Oleū vidue mltiplicauit. filiū sunamitis resuscitauit. colloqntidas emēdauit. Panes ordeaceos pplo augmentauit. Naamā mūdauit. Giezi cū ꝓgenie sua leprosuz fecit. exercitū syrie cecauit. samariā a fame ⁊ obsidiōe liberari ꝓphetauit. Asabel regem syrie ⁊ hieu regem super israel constituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmisit. mortuūqꝫ suscitauit.

NUmitor iste restitutꝰ in regnū, stati pꝰ occisus fuit a romulo.

Linea pontificū

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Hic regnū Israel fuit sine rege annis.33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Amos

Abdias

Jonas

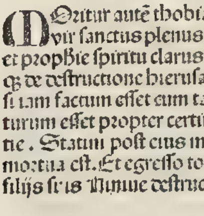
Micheas

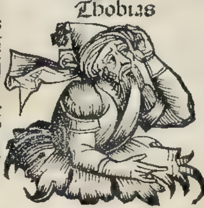

Naum

Thobias

Amos fuit tercius de duodecim pphetis ꝯtra gentes multas pphetat ꝛ specialiter 3.x.trib⁹

Abdias fuit q̄rtus de.xij. pphetis prophetat cōtra Edom. is antiq̄ssim⁹ moriens in sepulchro helisei sepultus.

Eo tpe spartani seu lacedemonij per annos.l.bellando vagātes scripserūt vxorib⁹ suis vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret.

Jonas ppheta q̄ntus.xij. pphetis mittit̄ ad niniuitas q̄ audierunt eū.

Micheas iste est sextus de.xij. prophetis.

Iste Naū est septimus de.xij. prophetis.

Hic texit̄ hystoria thobie exemplaris tota.

Moritur autē thobias annoꝝ.120 vir sanctus plenus opibus bonis et prophetie spiritu clarus. pphetauit nāq̄ de destructione hierusalem ꝛ templi q̄si iam factum esset cum tamen adhuc futurum esset propter certitudinem pphetie. Statim post eius mortem vxor ei⁹ mortua est. Et egresso tobia minore cū filijs suis Niniue destructa fuit.

Iste Zacharias rex israel cepit regnare anno.xxxviij. Ozie regis iude fecitq̄ malū sicut pdecessores sui. et hic ē quart⁹ p⁹ hieu et pcussit eum Sellū ꝛ regnauit p eo. q̄ statim pcussus A manahen: regnū et vita caruit. vtʒ 4.regū.15.

Iste manahē cepit regnare āno.39. osie regis iude fecitq̄ malū coraʒ dno. Et eū tradidit de⁹ in man⁹ regis assyrioꝝ qui induxit ei talēta argenti mille.

Phaceya etiaʒ fecit malū corā dño eumq̄ pcussit phacee et regnauit pro eo.

Istū phacee Interfecit ozee ꝛ regnauit pro eo: fecitq̄ pactū cum raasin rege Syrie et vastauit Judam: Ideo theglathphalasar rex assyriorum oppressit eū et trāstulit quasi tres tribus in Assyrios.

Ozee fuit vltim⁹ rex israel. ꝛ captus est a salamanasar rege Assyriorum et israel trāslatus est in assyrios.

Sine rege. reges Israel

Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

Ozee

Israel transfertur in assyrios.

Anno.xi. Osie qui est annus mūdi.3151. Etatis vero q̄rte.cclxi. cepit regnū Macedonū in q̄ prim⁹ regnauit carari⁹ vel carnaus ānis.28. ꝛ cucurrit istud regnū vsq̄ ad alexādrū magnū inclusiue p.24.reges. q̄ q̄deʒ cepit āno mūdi.5530. et regñuit p ānos.12. ꝛ 6.mēses q̄ mortuo apd babilonē impiū ad multos trāsfert.

Medorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno sexto Ozie regis. Sardanapallus ei vltimus assyriorum rex cū regnasset annos. xx. de quo diodorus Siculus in historijs grecorum multa disseruit. Justinus quoqȝ scribit. Sardanapallus rex vir oīm muliere corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter scortorū greges purpuram colo trahens sub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in coniuratione excitauit: et pugna cōmissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyrā quā ipsemet fecerat incendit. et seipm cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Jussitqȝ vt Tullius libro quinto tusculanarū questionū refert hec verba busto suo inscribi. Hec habui que edi queqȝ ex saturata libido hausit. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem sue tante diuturnitatis accipiens ad medos trāslatum est post annos (vt diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) Mille trecentosquiqȝ vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aūt regnatum est annis. 128. Ipam em̄ orientis monarchiam (vt Justinus scribit) spe nō re quidē ad medos suos transtulit. quod postea darius perfecit. Uerūtm̄ post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche vsqȝ ad Niniue ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari hyrcano contermina. In qua quattuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnū ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem postea sub astyage in magno culmine fuit. sicut patet Judith ca. i. Uerum Cyrus persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedonibus paruerunt. deinde parthis. Media aūt vulgati nois terra a septentrione hircano mari terminat. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie persidē. ab occidēte hyrcania ac parthia q̄ montibus excluditur. Strabo quoqȝ dicit mediā multū ꝛ olim potentē regionē in medio Tauro sitam esse eā in duas ptes diuiserūt. Alterā maiorē vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua ꝛ parthi postea vsi sunt. Nā reges ibi estatem agebāt cū sit frigida. hyemē vero seleucie que secus tygrim est ꝓpe babilonē. Atropacia ab atropate duce noīata est qui obstitit ne ea macedonibus subigeretur Medie pars is postea rex declaratus regionē hāc a media sequestrauit cuius successores regnū cōtinuātes cū armeniorū regibus affinitatē cōtraxere deinde cū syris et postremo cū parthis.

Macedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Uir ingenio et manu promptissimus Post innumera prelia cum finitimis regibus strennue gesta Macedoniā ortus sui prouinciam sibi subijciens. in eaqȝ regni sedem primus constituit. Atqȝ duodecimo regni Ozie regnare incipiēs (teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam esse dicunt. et a macedone Osyridis filio primo cognominatam fuisse inuenimus. quā (Solino teste) Tracius Limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentrione paphlagonia. Fuit tamē in isto principio angustis termis. sed postea regum suorum virtute et gentis industria subactis finitimis ita ampliata. qȝ eam plinius in quarto Centū quinquaginta populos aliquādo tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqȝ migdonia erat terra. aut emathiū thessalicumqȝ erat solum. nunc oīe vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnū itaqȝ macedonicum illustre potensqȝ fuit. Et qȝ maxime Alexandri magni temporibus. Sed omē pontificis in deorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā factū legimus cōtigisse qȝ cum illirici ꝛ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerentqȝ macedones omissa pugna fugere. tulerūt in cunis infantē defuncti regis filiū: quo iuxta aciē posito. acrius repetiere certamē. quasi ideo victi essent. qȝ bellātibus defuerit auspicia regis sui victoris futuri. Tandē illiricos magna cede fuderūt. ostendētes hostibus priore pugna regē. nō virtutē macedonibus defuisse cuius quidē regis nomē ignorat. Macedonia aūt terrarū imperio quodā potita que inter duo maria ꝓtendit Egeū ꝛ Adriaticum Latus eius meridionale thessalie atqȝ magnesie terga ꝓtegit. Partē septentrionalē peonia ꝛ paphlagonia excipit et ipē regiones in macedonū postea iura cōcesserūt. macedonie addite. Epyrus quoqȝ macedoniā ꝛ Illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudine insignis. Octauo et quadragesimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit teste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moream appellare dicimus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Athis regis filio fratreq; Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non possent: Tyrrenus forte discedens in ytaliam venit. Eamq; partem que ad mare inferum versa est: quā etiam Tyrrenam a se nomiauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerūt vrbes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tū regnum haud multum insigne fuit: quod postea a persis sub Cresio rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Sadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Gigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Cresus	9	añ. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno ex agone Gymnico instituta est a captiuitate troye vsq; ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli atheniensium iudicis secūdo anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor. Hely agunt quinquēnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui constituuntur quattuor quā Olympiadē iphitus filius Praxonidis siue hemonis primus cōstituit. Quāq; alij scribant q hercules octauo Jair iudicis israel anno Olympia cum agonē apud grecos ad honorem iouis in Olympo mōte prim⁹ ostituit qd de qnquēnio i qnquēniū quattuor in medio ānis expletis fieri voluit. A quo vsq; in presens tempus supputantur anni. 405. Greci aūt quiquēnale certamē celebrare assueti etiam quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annorum olympiadem appellauerunt. Quadriēnio sc; in vna olympiade supputato: hec nāq; festiuitates et ludi in quinquēnio semel fiebant. Ne si vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum nimietas grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nonagesima tercia olympiade dominus noster iesus xp̄s nasci voluit ab hoc tempore greca de temporib⁹ hystoria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiq; visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipsum tempestate hac. Alcumene lacedeniorum rege mortuo. eorumq; regno consumpto. hoc modo principium habuisse Justinus in tercio Epitomatum suorū refert. Lacedemonios cōtra Messenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vxorum et post tā longam viduitatez reuocarentur. veriti ne hac pseuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati sunt. Qui cum ad annum trigesimum peruenissent metu inopie (nulli eīn pater existebat cuius in patrimonium successio speraretur) Ducem phalantum assumunt filium Araci. Itaq; nec salutatis matribus quarū adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuq; per varios casus iactati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. sedem sibi constituunt: Quoruz postmodum amiciciam egiptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libri Machabeorum testantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exilium pturbatus brundusium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Linea christi Juda sine rege

Ozias

Joa|than

Achas

Eze|chias

Ma|nasses

OZias (Anno mūdi. 4388.) Amasie regis filius: duodecimꝰ regū iuda multe māsuetudinis ⁊ dignitatis. Vir iste fecit qđ bonū erat corā dn̄o: excepto ꝙ sibi sacerdotiū vi vsurpauit sub azaria pōtifice. In eo ꝙ voluit adolere incēsum sup altare thimiamatis. ꝓpter qđ lepra pcussus est: ⁊ terre motꝰ factꝰ. Ex q̄ media ps mōtis scissa est ⁊ ortos regales oppr̄ssit. hostes tn̄ p circuitū ꝓstrauit ⁊ hierusalē exornauit ⁊ muros q̄s ioas destruxerat restituit leprosꝰ factꝰ zacharias s̄m legē moysi extra ciuitatē eū expulit: ⁊ Joathā filiꝰ eiꝰ ꝓ eo rexit. Verū cū obiisset trāstulerūt eū ī hierl'm ⁊ sepelierūt ī sepulchro regū

ISte Sardanapallꝰ omni muliere corruptior fuit primꝰ puluinaria īuenit: hītu femīco indutꝰ int meretricū greges purpurā colo trahēs. Demū p arbacē p̄fectū medorū īdicto sibi bello deuictꝰ, cernēs se nō posse euadē seipm̄ cū diuitijs ꝯcremauit: cessauitq̄ȝ illa mag̃ mōrchia assyrioꝝ: q̄ stetit vltra. 1305. annos. Et surgūt tpa horrēda pene ad xp̄i natiuitatē in qbꝰ sanguis hūanꝰ in toto mōdo q̄si aq̄ effusꝰ ē.

PHull rex Assyrioꝝ ⁊ sequētes volētes recupare monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

Joathan anno mundi. 4440.

ISte Theglathphalazar cepit terraȝ neptalim et gallileā. Et eos q̄ trāsiordanē erāt trāstulit in assyrios. postea ob petitionē Achas obsedit damascū et Raasim regem damasci interfecit.

SAlmanasar obsedit samariā ⁊ trāstulit isrl' in assirios. ⁊ cessauit regnū isrl' qđ stetit ānis. 282.

ISte Achas (Anno mūdi. 4466.) regnauit in iuda post mortē patris sui Joathā: Hic pessimus fuit ydolatrie deditꝰ: cōtra quē veniēs in preliū phacee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia bellatoꝝ: ⁊ ducēta milia pueroꝝ: ⁊ puellaꝝ. et mulierum duxerūt captiua: q̄s tamē refectos remiserūt cōsulente ꝓpħa. Cuiꝰ tpe condita est roma.

EZechias Anno mūdi. 4472. filius Achab q̄ntusdecimꝰ regū in iuda. optimus fuit: reduces populū ad cultū dei: huiꝰ tpe regnū isrl'. s. decē tribuum defecit: trāslatus a rege salmanassar assyrioꝝ: huius Ezechie tpe sennacherib rege Assyrioꝝ veniente cōtra ezechiā ⁊ regnū eiꝰ: ⁊ obsidēte hierusalē oratōnibꝰ eiꝰ ⁊ ysaye ⁊ humiliatiōibꝰ in vna nocte angelꝰ dn̄i interfecit centū octogintaquīq̄ȝ milia exercitꝰ sennacherib: sicq̄ȝ liberatꝰ est: Ip̄e aūt Ezechias siue ꝓpter elationē siue ꝓpter ingratitudinē ad mortē vsq̄ȝ infirmatꝰ ē. Sed penitēs sanatꝰ signo sibi dato de reuersiōe solis p decē lineas q̄ oratoribꝰ babilonie ondit oēs thesauros. Cui ysayas p̄dixit oīa a babilonijs asportāda: phase aūt solēnissime a pp̄lo celebrari fecit. Dormiuit deniq̄ȝ Ezechias cū patribꝰ suis.

ISte Sēnacherib ascēdit in iuda cōtra Ezechiaȝ virū sctm̄. ⁊ pcussit dn̄s exercitū eiꝰ vt sup̄. Ipse aūt turpiter fugiēs puenit in niniuē ⁊ afflixit iudeos et thobiā. tandē a suis filijs occisus est.

MAnasses (Anno mūdi. 4501.) filiꝰ Ezechie post eū regnauit in iuda quīquagītaquīq̄ȝ ānis: hic pessimꝰ fuit: ydolatrie deditꝰ ⁊ augurijs. ꝓpħas occidens ⁊ p̄cipue ysayā serra lignea secari faciēs. Qui tn̄ captiuꝰ ductꝰ in babilonē penitēs ⁊ valde hūiliatꝰ in illa captiuitate veniā obtinuit. Et ad regnū suum reductꝰ est. cui successit filiꝰ eiꝰ amon patrē imitatꝰ in vicijs s̄ nō in pnīa. q̄ ⁊ a suis occisus est.

ISte Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regū assyriorum

Sardanapallus

Phull

Theglathphalasar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradan

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

Sophonias pphā nonus duodecim pphetarum Chusi nobilissimi iter hebreos viri filius: pphetauit destructionē hierusalem et reedificationē.

Iste Urias pphā occisus est a rege ieconia.

Prophete minores

Urias

Baruch

Abacuck pphā in numero duodecim pphetarum decimus pphie spiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: pphāuit cōtra Nabuchodonosor et babilonē hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonū esset apud babilonem.

Abacuck

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōsolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

Iste hieremias pphā sctissimus et ab ipso matris vtero sctificatus ex sacerdotibus natus incepit pphāre adhuc puer. xiij annorum tpe regis Josie contra hierusalē et tēplū pphizauit autē annis. xl. preter hos qbus pphāuit in egipto. Ibidem post mltas iniurias sibi illatas apud Taphnas ab eodem pplo lapidibus obrutus occubuit. Eoque in loco sepultus. et qr serpētes fugauerat post mortē eum venerati sunt.

Olda pphetissa

Istum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliatoribus sedechie.

Olda pphissa fuit vxor Sellū summi sacerdotis claruit ac pphāuit Josie regi et presertim hierosolimorum euersionē ac populi ipsius captiuitatem.

Omnes isti sex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuā aureā. lx. cubitorum altitudine in campo statuit et cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē statue. et preco clamabat. Adorate statuā q nō adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter socios danielis: et accusati sunt ad regē et succensa est fornax septuplū: et missi sunt vincti cū vestibus in mediū fornacis. Uiros autē illos q miserāt eos interfecit flama ignis. Angelus aūt induxit quasi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Mizahel anania azarias

Daniel.

Ezechiel.

Mardocheus

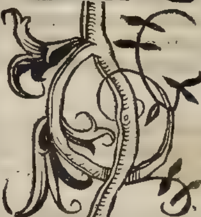
Iosedech pontifex filius Azarie egressus est quādo transtulit dominus iudam et hierusalem per manus Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captiuus in babilonē; dicunt aliqui istum fuisse Esdrā scribam et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Rhea virgo vestalis

Regnū romāorū Romulus

Remus

Rhea que et Ilia dicebat Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tēpestate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo vestalibus virginibus addita ad ppetuam virginitatē cōpulsa est. Que cum in pleniorem deuenisset etatē stimulis acta venereis in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum ⁊ Remum eodē partu enixa est. Quos dum peperisset iussu regis Amulij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iussit. Verū nequeuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuenire: illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repressit; ⁊ relictis catulis lupa vagitum secuta: vbera admouit infantibus. matremq; sese gessit. Sic repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atq; educauit fustē tatosq; fere inter greges pecorum agresta vita nutriuit. Marcios pueros fuisse: siue q in luco martis enixi sunt. siue q a lupo que in tutela martis est nutriti. Adulti inter pastores de virtute quottidiana certamina et vires ⁊ pernicitatē auxere. Cum autem adoleuissent non parua pastorum ⁊ latronū manu collecta Amulium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum restituerunt. Is tamen sequēti anno extinctus. Sic latinorum seu Albanorum regum defecere nomina. vbi sub vno ⁊ viginti regibus sexcētis ⁊ viginti tribus annis regnatū est.

Remus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre suo ⁊ auo suo Numitore in regno latinorum restituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma est cōstituerunt ac condiderunt. Et cū gemini erant: vter auspicaretur ⁊ regeret: adhibuere piacula. Remus montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures: hic postea sed duodecim vidit sic victor. augurio vrbem excitat plenus spei bellatricem fore. ita illi assuete sanguini ⁊ prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis sufficere vallū videbat. cuius dū irridet angustias Remus: idq; increpat. saltu dubiū an iussu fris occisus est. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigesimoquarto supra trecētesimum regni dauid anno: etatisq; sue primo ⁊ vicesimo numitore perempto: regnoq; latinorum in confuso posito pastorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo tam dicto statim vrbem paruam in solo nequaq; munito conditam ⁊ a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaq; seruilis erat; sed quandam regiam magnitudinē ac probitatem pre se ferebat. Eminebat in eo natura facilis ⁊ ad consilium ciuilem probitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asiliū fecit et statim mira vis hominum latini tuscique pastores quidam et transmarini phriges q sub Enea archades qui sub Euandro duce influxerant; ita populum romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simulatis quippe ludis equestribus; virgines que ad spectaculum venerant prede fuere. Et hec statim causa bellorum. Auctis tamē breui viribus hūc rex sapientissimus statum reipublice imposuit; vti iuuenta diuisa per tribus in equis et in armis ad subdita bella excubaret cōsilium reipublice penes senes esset his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conspectu ablatus est.

Numa pompilius

Numa pompilius scđs Romanoꝝ rex. septimo ꝛ. xx. regni Ezechie ãno post Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus sabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille sacra ꝛ cere monias omnemq; cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceterosq; p sacerdotia. Annū quoq; in duodecim menses: fastos dies nephastosq; descripsit. Hec omnia quasi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo deniq; ferocem populum redegit vt qđ vi ꝛ iniuria occupauerat impiꝰ religione atq; iusticia gubernaret. Obijt deniq; octogenarius leui morbo.

Tullus hostilius

Tullus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manasse anno post numam pompilium regē a Romanis rex suffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. ꝛ postea adolescētia in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū Et primus quidam Romanorum regum fastibus ꝛ purpura vti cepit. Ac vrbez adiecto celio monte ampliauit. Post longam deniq; pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admisit: ꝛ eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Anchus Marcius

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quartus Romanoruz rex. q̄rto Josie regni anno post Tullum hostilium regnum accipiēs. Regnauit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli pacisq; artibus ac gloria vm q̄ inferior fuit. Et menia muro amplexus est. Auētinum ianiculumq; montes vrbi addidit ꝛ pontem primus Tiberi adiecit: hostiamq; in ipso maris fluminisq; confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo vrbis hospitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquinius priscus

Tarquinius priscus quintus Romanorum rex anno vigesimoseptimo regni Josie post anchum Marciuz rex delectus. regnauit annis. 37. Is trāsmarine originis regnum vltro petens accipit ob industriam ꝛ elegantiā quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic et senatus maiestatem numero ampliauit: ꝛ centurijs tribus auxit neq; pace tarquinus q̄ bello promptior. xij. namq; tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui post multa strennue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Per ea adbuc tempora reges Hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum p dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob cuius religionis memoriā adbuc deoꝝ simlacris haste addūtur.

Phaleris

Phaleris Agrigentinus tyrannus ꝛ orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eris ingeniosus artifex ꝛ ei amicissimus ex athenis agrigentum ad euz venit: cognita hominis seuicia vt eidē placeret ex ere taurum artificiosum fabricauit. Et in eius latere ianuā posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueret. vt sonus vocis hominis bouis mugitus videret: quo accepto illum includi iussit. Et primus artificij sui prebuit expimentum vt Ouidius dicit. Nec enim lex equior vlla est: q̄ necis artifices arte perire sua hec ipe phaleris Atheniēsibus de se pro illo conquestis rescripsit. Extant em̄ huius phaleris adhuc celebres ꝛ graues epistole.

Sibilla erithea

Sibylla Eritbrea omnium aliaruz clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hūanitati diuinitas. iacebit in feno agnus; et puellari officio educabitur.

ROma vrbs toto orbe celebrāda: rerū domina in latio ad amnē tyberī sita. A romulo eiꝰ ꝯditore noīata. vndecimo Ezechie regꝭ iuda āno: Scōoqꝫ octaue olympiadis āno ab ipo conditā fuisse affirmāt. Ambitū eius vrbis Plinius ex traditionibꝰ Augusti scribit milia passus vigīti. Flauiꝰ vopiscꝰ scribit Aurelianū impatorē ambitū vrbis ad trigīta milia passuum ampliasse. Nostra aūt ratio metiēdi a priscorū ratiōe multū variaꝫ: si ad nr̄e etatis consuetudinē metiri volemꝰ vix passuū milia quatuordecim oīs rome ⁊ ianicule siue trāstiberine regionis ⁊ vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis fluuiꝰ a septētriōe vrbē intrat: ⁊ ex latere meridiano versus hostiā exit. ita vt ex latere quidā dextro vaticanū cōperiat ⁊ Ianiculū: q̄ duo regiōꝫ trāstiberinā complēt. A sinistro vero sit romane vrbis ambitꝰ septē ꝯplectēs colles. Portas vrbis triginta aptas. ⁊ septē clausas fuisse scribit pliniꝰ. Noīa que apud priscos vsitata fueřt elucidare libet. Nā cū diuersis tpibꝰ aucta fuerit: ⁊ q̄ intra vltimū muroꝝ ambitū remanebāt porte formā amitterēt. fuitqꝫ deinde roma diruta ideo inuestigari oīs relinqmꝰ. Flumētana pma porta appellata: q tyberim eaꝫ influxisse affirmāt. nouissime porta ppli dicta. Scōa piciana a collatia oppido ꝓpe romā Collatia. Tercia q̄ nūc salaria fuisse quirinalē postea collinā q ea in collem quirinalē itur. Quarta viminalis nūc scte agnetis aut numētana. q̄ ad viminalē collē ducebat Quīta exquilina q̄ in exquilijs itur. nūc sancti Laurēcij. Sexta neuia q̄ maior diciꝫ. Septima Asmaria nūc scti iohānis. a priscis celimōtana a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clausa cerniꝫ ⁊ metrodori porta diciꝫ: Gabiusam fuisse a maioribꝰ appellatā. Latina deinde porta imutatū retinet vocabulū qḋ ea in latinam ducebat. Porta appia olim Capena. Vltima trigemina intra tyberim aliqn̄ hostiensis ⁊ scti pauli appellatā restat. cū ad eiꝰ basilicā ducat ⁊ hostiam versus. Est ⁊ alia intra tyberim romane vrbis carmētalis. Postremo porta triūphalꝭ oīm celeberrima q̄ etate nostra extat ꝑ quā triumphi agebanꝫ. Cuiꝰ fundamētorū moles in extrema tiberis ripa cōspici possunt. ⁊ pons similiter ad illā cōducēs vsqꝫ ad hospitale sctispūs et via q̄ ab eo pōte vsqꝫ ad Neronis circum in quo Cay callicule obeliscꝰ aspiciꝫ. q̄ nūc corrupte iulia nuncupaꝫ. ⁊ ad sinistrū latꝰ basilice btī Petri adiacet triumphale territorium nuncupatur. verum triumphale territorium ⁊ adherētia loca vaticani nomē a vaticano colle assumpsere. et cōstat iā vaticanū collē eū esse qui ecclie btī Petri adiacꝫ ꝑ cūctis eīn rebꝰ celebrior ⁊ religiosior cōspiciꝫ vaticanꝰ reliquijs btī petri. ⁊ eiꝰ excelsa basilica et romani pōtificis pallatio qḋ Nicolaꝰ papa secundꝰ fundauit ⁊ grāde viridariū muris cinxit. Ianiculꝰ regiōꝫ ipam totā trāstiberinā excepto vaticano indicat. vaticanū vero primitꝰ leo papa quartus muro muniuit ⁊ de suo noīe ciuitatē leoninā vocauit. Ea sex portas nūc stātes habꝫ prima in Ianiculū dimittēs ab ecclia cui subiacet sanctispūs nomē accepit. Alia est edita in colle ꝑtusa. hec ⁊ pforata vocaꝫ. Tercia posterule nomē accepit. Quarta viridario pōtificis subiacet viridaria vocaꝫ. Quīta iuxta molē hadriani quod nūc castꝝ sancti angeli vocaꝫ. porta sancti angeli diciꝫ. Sexta sb adriani meta ad vrbē ꝑ pontē cōducit ab eneis foribꝰ Enea vocitatur

Colles septē rome ab auctoribꝰ describunꝫ dicēte virgilio libro Georgicoꝝ. 2. scilicet. Et rerꝫ facta ē pulcherrima roma. Septēqꝫ vna sibi muro circūdedit arces. Quoruꝫ noīa sunt Capitolinus. Auētiniꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exqliꝰ. viminalis ⁊ quirinalis. Et absqꝫ ianiculo ⁊ vaticano septicollis ipa vrbs dicebaꝫ. Capitolinꝰ mons dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur caput humanū inuētuꝫ est ⁊ ante Tarpeiꝰ a torpeya virgine vestali dicebaꝫ. ⁊ mōs saturni a q̄ saturnia tellꝰ. fuit in hac arce capitolij celeberrimum iouis optimi maximi templuꝫ ⁊ iunonis monete. ⁊ in eo clangore anserū ⁊ alarū strepitu M. manliꝰ gallos in pcipiciū dedit. huiꝰ totius arcis ornamēta cūctis miraculis egiptiorū erāt anteponēda. quare aurea capitolia cognominātur ⁊ domiciliū deoꝝ. Circa cū locū duo fora iūgebanꝫ boariū ⁊ pistariū. Nūc aūt preter laceratam domū a bonifacio nono ruinis sup edificatam p̄ter are celi fratrū btī francisci eccīaꝫ in feretrij iouis templi fundamētis extructā. nihil hꝫ is mōs capitolinꝰ. tantis olim edificijs exornatus cū delubra edes sacella et tēpla vltra sexagīta habuerit. Auētinꝰ collis ab aduētu hoīm vꝉ a rege auētino albano ibi sepulto dictꝰ fuit. in hᷓ mōte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis templū ⁊ tēpla diane ⁊ mineruē ⁊ lucine: fuit super eodē mōte lauretū silua ioui sacrata: ⁊ edes libertatis. habꝫ vero nūc is mōs mōsteriū sancte Sabine ⁊ aliud scti bonifacij. reliquꝰ mons aut ruinis aut vineis p̄ter sancti Alexij cenobiū quod mihi vetustissimū cōspiciꝫ contectus est. Palatinꝰ mōs cū palatini aborigines ex agro reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit. Sup hoc mōte vt ex cornelio tacito accepimꝰ p̄mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges deinde cōsules postea impatores maiori ex pte sedem habuerūt. Habuit ⁊ edes vani ducis. Liuius quoqꝫ inquit matrē magnā deuꝫ a grecia aduectam in edem victorie q̄ est in palatio ptulere Fuit ⁊ in palatio teste plinio phanū febri dicatū Et templū diui Augusti deinde incēdio cōsumptum C. Calicula sup templuꝫ hoc ponte transmisso palaciū capitoliūqꝫ cōiunxit. Cuiꝰ ⁊ reliquias quasdā adhuc cōspicere libet. Idē cesar Augustꝰ templū appollinis in ea pte excitauit. Addidit porticꝰ cū bibliotheca latina grecaqꝫ. quo in loco iam senior sepe senatū habuit. Id edificium admirādis opibꝰ exornatū erat. cōpluraqꝫ a multis extructa sunt. Nūc p̄ter sancti Nicolai ecclīam a calixto papa edificatā q̄ etiā male integra cernitur. nullū is celeberrimꝰ mons hꝫ edificiū. qualis aūt et quātꝰ olim fuerit ea edificiorum moles indicāt ruine inter ceteras vrbis cōspiciende. Cū itaqꝫ tres illos mōtes q̄ primi et soli in p̄ma vrbe a Romulo conp̄hensi fuerūt seclusis ruinis videri poterit ea nuditas quā Roma nōdum cōdita habuerit. Fuit aūt in ea parte pallacij quā septētrionē versus in triūphales Constantini imperatoris arcum vergentem videmus. locꝰ palladij cuiꝰ insignes extant ruine

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia sancti Andree de pallara concluditur. Ceteras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio iubēnio duce (qui Romulo auxilio venit contra latinum) nomē assumpsit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hostilius albaȝ euertit. ⁊ postea ibi habitauit: ⁊ curiā fecit que hostilia appellata est. In eo mōte Vespasian⁹ templū diui claudij edificauit fuerūt in eo phauni veneris ⁊ cupidinis. aliorūqȝ deorum edes Are ⁊ templa. Et macellū magnū. Antruȝ ciclopis lupanaria. cohortes quinqȝ vigilū: castra pegrina ⁊ armentariū. Medio in ei⁹ dorso bine aqueductus supbissimi opis cōspiciunt. Nūc eccījs xpianis mōs est ornat⁹ in ea parte ad palatinū montē vergēs monasteriū est btī Gregorij in paternis edib⁹ ab eo edificatū. Inde sanctoꝝ Johānis ⁊ pauli eccia. Estqȝ in eo hospitale saluatoris: ⁊ eccia sancte Marie in dnīca. Alteraqȝ eccia scti Steffani rotunda de ipō mōte celio cognomē hñs: Ea in fauni ede pri⁹ fundata fuit. Simplici⁹ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad ei⁹ mōtis sinistrā sctōꝝ quattuor coronatoꝝ eccia. Sctiqȝ erasmi mōsteriū. Proximū noui opis in mōte celio est xenodochiū lateranēse. In extremo eiusdē mōtis iā est basilica lateranēsis sic cognomiata: qꝛ in lateranēsiū nobilissime gētis edib⁹ extructa fuit. Hec venerabilis eccia capita Apostoloꝝ seruat ceteraqȝ sctimonia: ediūqȝ supbissima structura toto orbe celeberrima a Constātino data btō Siluestro cōstātiniana basilica appellata. Ea sic Romanoꝝ pōtificū primaria est sedes. sic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero pallacia quib⁹ circūdata fuit basilica maiori ex pte corruerāt. Visit quoqȝ in celio mōte porta maior neuia dicta ⁊ amphiteatrū semidirutū: qd̄ statilij thauri maiores nr̄i appellauere. Et alia basilica sctē crucis i hierusalē ab Helena cōstātini matre cōstructa. Eo loco vbi templa erāt veneris ⁊ cupidinis cōiunctūqȝ est mōsteriū qd̄ Cartusiēsib⁹ nūc incolit. Exquilini mōtis oim maxim⁹ varro longā posuit expositionē ab excubijs regis Tullij dict⁹. Exquilie eīn mōtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ⁊ turrib⁹ quas comitū ⁊ militie appellāt incipiēs p montē cui caballo nūc nomē est: ⁊ ad termas vsqȝ diocletianas ptendit Et in portā exqlinam q̄ iam scti Laurētij noīat desinit. Altera ps collis via intersecat que patricij vic⁹ dicitur. Et sup hac pte eccia est celeberrima sctē Marie maioris dirimit a celio mōte p viā que porta Neuia vsqȝ ad amphiteatrū qd̄ collosseū vocam⁹ reducit. Fuerūt in exquilijs edificia q̄plurima ⁊ admirāda. Et pri

ROMA

mo a turri militiarū ascēdendo cernunt ruine termaꝝ Constātini: ⁊ ingētes seminudoꝝ senū marmoree statue. Abinde pene cōtiguo loco cōspiciunt Caballi marmorei ingētes cū viris seminudis lora tenētibꝰ miro artificio cōpacti quoꝝ vnꝰ opus praxitelis. Alter phidie latinis lrīs inscribit. Inde nō longe sunt diocleciani terme edificiū pulcherrimū ⁊ admirādum: ⁊ alie terme claroꝝ viroꝝ. Fuit in eodē colle macellum ⁊ ibi cōspicit eccīa scti Viti cui cōtiguꝰ est arcꝰ triūphalis galieni. multeqꝫ ecclie in eo extant ⁊ alia innumerabilia. Viminalis collis a Ioue viminco cuiꝰ ibi are sunt. Etsi plura ī eo fuerūt edificia: nil tū certū reperitur ꝗꝫ tres speciosissimas ī illo totiꝰ vrbis domos fuisse. M. Crassi. Q. Catulli. C. aquilij eqtis romani. Fuerit in illo scdm aliquos Salustiani horti quoꝝ reliquias obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam ⁊ ad Sanctā vsqꝫ Susannā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirini phano edes fortune p̄mogenie habuit. Varro aūt ob paruitatē colles ⁊ nō mōtes appellat. Hos duos colles scribit liuiꝰ Seruiū regē addidisse cū amplificādevrbi animū adiecisset. ibiqꝫ vt loco dignitas fieret habitasse. Aggeris fossa ⁊ muro circūdedisse vrbē. Claudit roma ab oriēte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Nā cū muris eqˀuit ꝗ marie patebat aditu plano. estqꝫ is tumulꝰ quē nūc sctē marie in pplo supeminētē ad pinciani vsqꝫ pallacij fundamēta ꝑtendi videmꝰ. Campꝰ marciꝰ sic describit a liuio agger tarquinoꝝ ꝗ inter vrbē ⁊ tyberī fuit campū marciū dixerūt: cū eo tpe vrbs ad capitoliū aut parū citra finiret. Et virginea aq̄ p ꝗrinalis colli cauernas campum olim marciū ꝗ nūc triuij regio dicit illabit. hec sola aqua ex exteris iā romā ingredit. Habuit campꝰ marciꝰ edificia olim admirāda. quoꝝ puule ruine adhuc restāt. Et adhuc eccīa cōspicit ꝗ sctē Marie in ecuria vocitatur. Erat ⁊ templum Isidis: cōspicit adhuc colūna rerum gestarū elaborata. Iuxta hanc qn̄qꝫ Comitia fiebāt. Fuerūt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueductꝰ mirabiles. Hi sunt arcꝰ altissimi sbleuati. Arcus ꝗꝫ triūphales fuisse ꝗꝫ plrimos ⁊ legimꝰ ⁊ cōspicimꝰ quosdā tamē dirutos. quosdā ruinis cooptos. ꝗsdam nouis edificiolis ab aspectu hoīm semotos. Cernūt qꝫ diuersorū edificioꝝ spectande insignesqꝫ ruine ideo cum his Rome descriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas spectare ruinas. Ex cuius lapsu gl'ia prisca patet. Sed tuꝰ hic pplus muris de fossa vetustis. Calcis in obsequium marmora dura coquit. Impia tercentum si sic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina ⁊ regina. quaz etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clarissimaqꝫ in ligustici maris littore a quodam Genuo saturni regis filio conditam ⁊ cognominatam dicunt. Alij vt paulus perusinus hystoricus a genuino phetontis socio ob nauseam maris in littore relicto cū parte nauium custode qui iunctus accolis loci siluestrib⁹ hominibus oppidum condidit: et genuā ex suo nomine nuncupauit. Alij quoqꝫ a Jano ytaloꝝ rege et post troyanam cladem ampliatā vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum est cui⁹ sigilli inscriptio sic haberi dicit̄. Griffus vt has angit: sic hos ianua frangit. Quidam tamē ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionez haberi dicunt. Liuius autē eius incremētum habuisse dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno destructum exedificaret. Postq̄ꝫ tempora ligurib⁹ genuensibusqꝫ amicicioribus vsi fuerunt. quib⁹ quiuz magne copie variaqꝫ bello vsui futura mitterentur maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tunc etiam portuosa. Eam Karolus magnus imperator pipinusqꝫ filius rex ytalie ⁊ successores franci reges per annos circiter cētuz summa cum iusticia ⁊ humanitate sicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi administrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas toti⁹ ligustici sin⁹ emporiū est Que a q̄dringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementuz. Unde et ingentes nacta vires ⁊ portu edibusqꝫ superbissimis ac reliquis in omī genere ornamentis nunc vsqꝫ preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes superat. Queqꝫ et naualis belli peritia adeo excelluit: vt ānos multos maris imperio potiretur ⁊ piratarum abstulerit latrocinia. Post karolum vero magnum et filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos sibi superinducere aliquando necesse habuit que ciuilib⁹ agitata discordijs memoria nostra imperiū maris amisit eius enim creberrimas mutationes ⁊ oriens simul et occidens admiratur que sic auxilio et consilio destituta imperium eius longe lateqꝫ diffusum pene exhaustum est. Peraz enim vrbem Constantinopoli oppositam. mitilenam insulam. Famagustam vrbem totius Ciprie insule columen. Chium insulam: aliasqꝫ grecanicasqꝫ vrbes plurimas a thurcis: alijsqꝫ gentib⁹ ablatas deperdidit vl' tributarias fecit. Capha etiam eius coloniā in thaurico Cheroneso non procul a bosphoro cymerico amisit. Ornat̄ autem hec ciuitas Genua maxime cineribus p̄curoris domini. Et cathino quodam Smaragdino impreciabili quem tradunt illum fuisse in q̊ dominus iesus xpus agnum paschalem in cena domini cum apostolis suis comedit.

Tales

Tales philozophus Asianus e septem grecie sapientibus primus his tēporibus athenis claruit. Hic sapiens appellatus est: scdm quem ꝛ septez sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus ciuis mileti: ideo thales milesius appellatus est. Scripsit autē de conuersione ꝛ equinoctio: ꝛ primus inter philozophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non ꝛ solares eclipses ꝛ versiones predixit ab egiptijs geometriā didicit. In politicis vero optime est consiliatus. Aiunt em̄ coniuge eum caruisse: et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquā posuit. mundūqꜫ aniatum dixit ꝛ demonibus plenum. Tempora quoqꜫ anni fertur inuenisse. ꝛ in. ccc lxv. dies diuisisse. Scripsit autē de Astronomia multa que in ducentis carminibus cōphendit. Tabulam auream siue mēsam a piscatorib⁹ casu inuentam altercatio subozta cuius esset appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam: qui sapiētia ceteros pemineret: his auditis taleti pho data est. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad solonem puenit. qui et titulum amplissime prudentie ꝛ etiam premiū ipsam scꜫ mēsam auream ad appollinez transtulit: hic tales paup erat: vacans philozophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuuz ꝛ olei vbertatē per Astronomiam futuri anni nouit. Ferturqꜫ de ipso ꝙ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoqꜫ lugente: dixit vetula: tu quidā o tales que ante pedes sunt videre nequis: quō que in celis sunt posses cognoscere: obijt aūt anno etatis sue. lxxviij.

Solon

Solon philozophus Atheniēsis scdus de septem sapientib⁹ athenis floruit. Atheniēsibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaqꜫ beneficia eis cōtulit: ꝛ multo tpe eos sua prudentia a seruitute ꝛ tyrānide liberauit. ꝛ tandez fortuna mutata profugus in egiptum se transtulit: hic dum senex esset pisistrato tyrāno athenas occupare volenti: toto conatu restitit multis ex ciuibus consentientib⁹ pisistrato. Interrogatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret: ait senectute. Hic etiam solon dixit: boni ꝛ virtuosi viri apud tyrannos equiparant calculis rationum quorū vnusquisqꜫ plura qn̄qꜫ pauciora signat. Ac sic in ꝯspectu tyranni qn̄qꜫ magni dicunt ꝛ clari: qn̄qꜫ autē ꝛ honore carentes. Interrogat⁹ etiā a creso rege lidorū quis ei felix esse videret ait Tribalanus atheniēsis ꝛ cleobis ꝛ bico ignoti ꝛ homines quorum fama latet. Cresus aūt rex ornans se omīode regisqꜫ fastu sedens in solio: interrogauit eū siquid miri melioris vidisset respondit. Gallos phasianos ꝛ pauones naturali enim colore ꝛ flore decorati sunt ꝛ millesies meliori. Huic soloni mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo ꝙ flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnū meum irremediabile videaz. Interrogatus an vellet ꝙ sui de morte eius lugerēt ait. ad hoc multis conatib⁹ laboraui: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait etiam nemo dicere debere: se ceteris quibuscūqꜫ intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autez leges eius ait. Siquis parentes idigentes non alat inglorio sus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur ꝛ doceantur. Itē statuit tutorem cum orphanoruz matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in quē orphanorum defunctorum substantia pueniet: nec sculptori anuli licere tenere signū anuli venditi: ꝛ si vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Uiceuersa ipe geminis careat: ꝛ ꝙ princeps si ebriosus fuerit damnet nece. Respōsa solonis ad quedā quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago operum. quo firmat verbū silentio. Quo firmat silentiū tpe. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: aranee tela qꜫ si in eam ceciderit quid debile retinet: graue aūt ptransit tela rescissa. Mortu⁹ in cipro octogenarius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon phus Lacedemonius athenis claruit terci⁹ de septem sapientibus grecie qui ob eius ꝓfundissimam sapientiam breueloqu⁹ dictus est. Hic iūgēde causa societatis missus fuit corinthū: vbi duces ꝛ seniores popli ludētes inuenit in alea ꝓpter quod infecto negocio reuersus est: dicēs se nolle gloriam spartanorū quorū virtus constructo bisantio clarescebat: hac maculari infamia vt diceret cū aleatorib⁹ cōtraxisse societatē. Interrogat⁹ qd est fortuna. Respondit ignarus medicus: multos em̄ excecat. Docebat aūt Chilon dominari lingue: ꝛ presertim in cōuiuijs. nō esse maledicēdū proximis. alioquin audire opoztet ea quibus quis tristabit. Itez non esse minandū cuiqꜫ: quoniā hoc est muliebre. Citius ad calamitatem amicorum q̄ ad prosperitatem ire. Humiles nuptias facere. non esse maledicendum mortuo. Seniū honorare. Cauere sibijpi. Dānum malle q̄ prauum lucrū. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaqꜫ. Nō irridere infelicem dominatorem ꝛ fortem mansuetum esse decet. vt eū subditi magis revereantur q̄ timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tēpore Sedechie regis. vixit autem quinquagintasex annis.

Pitacus

Pitacus Asianus mitilenus illustris phus quart⁹ de. vij. sapiētibus grecie. nō doctrina solū sed etiā in re militari strenuus cū bellū inter atheniēses τ Mitilenos instaret. qr ipe mitilēsiū exercitus ductor erat. pugnare statuit cum firmone Atheniēsiū duce in singulari certamie τ rhete habēs sub scuto furtim circūuoluit firmonē: τ occidēs eum saluauit terram. Mitilēses autē ei principatum obtulerunt quē ipe decēnio tenuit: τ ad optimum ordinem ciuitate reducta: deposuit principatū ac decē annis alijs supuixit. τ cum pdiues esse potuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in insula mitilen crescere: volēs ebrietati hominuz pcauere lege publica statuit: vt peccās ebrius dupliciter puniret. dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula: bonū ex natura. Interrogat⁹ quid optimū. ait ad presens bñfacere: qd fidele: terra: quid infidele: mare. Vixit aūt annis. lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias

Bias Asian⁹ pinensis phus quit⁹ de. vij. sapiētibus grecie. Hic cū inter Primēses et messanēses instaret bellū τ primēsiū milites virgines multas messanēsiū captiuas duxissent cōfestim bias his visis indoluit: τ puellas captiuas liberās: tanq̄ ppias filias custodiuit induēs eas vestib⁹ nouis et singlis dotes tribuēs: sb fida custodia remisit ad pentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q̄z tpe dum Aliat⁹ princeps primēsiū ciuitatē obsideret sperās primēses fame deficere: bias tali arte defectū intraneū τ victualium palliauit: duas eñi mulas sero impiguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitu ab hostib⁹ caperet. quas cum aliat⁹ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄z ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si exirem forsitan primeñ: cepas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hostibus captus: flere faceret primēses. Cumq̄z legati aliati ingrederentur vrbem: Bias aceruum arene spargens τ diffundens desup triticum ostēdit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta recessit: τ sic fuit ciuitas p biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terraz eius fortuna mutata hostes inuaderent: τ qui euadere hostes potuerunt preciosarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ipse de his deferēs fugit. Interrogatus autē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extimanda: que domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait Mens sibi bene rectitudinis conscia. Interrogatusq̄z quid sit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vtilia multa. Eo mortuo primēses ei templum dicarunt.

Cleobolus

Cleobolus phus Lindius sextus de. vij. sapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt triginta difformes: nam quidam horum albi visu: quidam vero nigri: inmortales autē cum sint corrumpuntur omnes τ deficiunt. Est autē annus duodecim mensium pater τc. Celebres sentētie eius sunt hee. Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam q̄z inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celatuz malum: nocendiq̄z fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odiosus his. Prosperatus ne superbias. τ depauperatus ne deijciaris. Mutatiōes fortune viriliter scito ferre. Scripsit autē de enigmatibus questiones trium milium carminuz Obijt vero completis annis vite sue. lxx.

Periander

Periander Corinthius phus e septem sapientibus phis septimus hac tēpestate floruit: scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Sētentie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus τ infelicibus idez sis. Quodcū q̄z promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis phūs scita genere. Hic licet magnus ⁊ audax in rebus bellicis strennu⁹ esset: vt in doctrina grecoꝝ moribusq̃ ꝓficeret iuit athenas. ⁊ ad Solonis sapientissimi domū profectus: nūciari soloni fecit ꝙ venisset ad eum Anatharsis scita cupiens eum videre ⁊ eius amicus fieri si effici possit. Solonis aūt responsum fuit: ꝙ in ꝓprijs patrijs conciliantur amici. Cui mandauit Anatharsis dicens: nunc ipē in patria sum: ideoq̃ licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicū maximum sibi fecit et grandis philozophus est effectus per Solonem. Huius sententie hee sunt. Interrogatus quō quis fieri posset nō amator vini: ait. si pre oculis habeat inebriantium se turpitudines: nūq̃ erit amator vini. Dicebat etiam nauigātes distare a morte ad spissitudinem quattuor digitorum tantū: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in homībus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determiātus locus ad decipiendū ⁊ superādum seinuicem. Ait etiaꝫ turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam meli⁹ est vnum amicum habere multis dignum: q̃ multos nullius dignos. Post hec abiens in Scythiam iura moresq̃ athenensium in scitas introducere conabatur volens patrie profectū afferre: ob quā causaꝫ inuidus frater eius in venatione sagittam in eū fixit: letale vulnus phō infligens: qui moriēs ait. Per sapiētiam in grecia saluat⁹ sum: sed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Epimenides phūs cretensis: hic duꝫ iuuēculus esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: duꝫ autem non inueniret: iuit ad agrum et transmutata omnia videns: et penes aliuꝫ possessorem. iuit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intrās occurrit sciscitantibus indicans quisnam esset: donec minorem fratrem inueniens iam senem factum: totamq̃ ab eo didicit rei geste veritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Atheniēsibus aūt peste detentis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro suppliciū est liberali dec⁹: parricidium proditori. Vixit autem annis. 177. et scripsit de genisi et ortu diuino libros in quinq̃ milibus versuum: necnon de diuersis naturis reruꝫ libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et solonis sapientissimi tpe claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: ⁊ ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ipm̄ sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis ⁊ fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hee feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere q̃ loqui: nemineꝫ eñ tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat consciētia in aduersis. Solatiū eñ est homini non meruisse quod patit̃. Fortuna deserit innocenteꝫ sepe: bona spes nunq̃. Hic octogesimum annum habens composuit ⁊ docuit carmina ⁊ gloriabatur se in eorum certamina descendisse etate ṗdicta. Claruit autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu ⁊ ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij ⁊ omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmanasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate ⁊ religione insignis habitus est. Hic cum apud niniuen constitutus preceptorum patrum suorum non immemor: egros visitaret ⁊ indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omnium pauperrimus euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui eideꝫ visum restituit substantiamq̃ omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos ⁊ centum vixisset annos: predicens interitum niniue ⁊ instaurationem hierusalē ac templi domini spiritum domino reddidit. Et ꝑ filium tobiam et nepotes in niniuen sepelitur.

Hic Amon (Anno mūdi. 4551.) fecit malum coram domino et percussus est a servis suis obijtq́ in domo sua propria peremptus eumq́ cum patre suo sepelierunt.

Josias rex iude (Anno mūdi. 4558) accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. Ydolatras persequens. Sacerdotes ad instaurandum templum inducens. populum ad observationem legis et dei timorem reducens. Ad azimorum festivitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus graviter in hierusalem ductus migravit ad dominum super cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: ut cum eo iudeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in pueritia quesivit dominum. Perseveravitq́ usq́ in finem adeo religiose conversatus est in lege domini ꝙ dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Joathas (anno mūdi. 4589.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captivum duxit in egiptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito noīe Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges cōdidit. et inter cetera decrevit. ut qui adulterij crimē cōmitteret: utroq́ oculo privaretur. quod cum filius eius cōmisisset: iussit ipm exoculari. Verum tota civitas aliq̄ꝫdiu ei reluctabatur tandem victus instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo prius: deinde filij oculo eruto utrisq́ usum videndi reliquit. Sicq́ mirabili equitatis temꝑamento: se inter misericordem patrem et iustum legislatorem partitus est. Disce o xp̄iane quāta diligētia debeas sancta dei tui precepta custodire; si sic maluit paganus puniri ꝑ iusta lege sua q̄ꝫ eam inultam relinquere.

Jeconias cognomēto Eliachī etiā fuit fili⁹ Josie et cōstitut⁹ ē rex a pharaone ut daret mulctā cētū talēta argēti. Et qz fecit malū corā dn̄o ascēdit contra eum Nabuchodonosor et factus est ei servus annis tribus. Postea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitq́ eum in hierusalem et proijci fecit corpus eius extra murum.

Joachim cognomēto Jeconias fuit fili⁹ ieconie: fecitq́ malū corā dn̄o: nō statim est amot⁹ ne regnaret et vinct⁹ est trāslat⁹ in babilonē. Māsit aūt ioachī iste in carcere apud chaldeos. 37. annis et fili⁹ eū a vincul' post mortē pr̄is Nabuchodonosor solvit.

Sedechias anno mūdi. 4600. fuit tercius filius Josie et ultimus regum Juda et hierusalem et malus. non audivit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Eruti q́ sunt oculi ei⁹ et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel ꝓphetaverant ꝙ vinct⁹ duceretur ad babilonicum regem. Capto igit̄ rege universum populum caldei trucidaverūt. Et qui gladium evaserant ad serviendum caldeis abducti sunt.

Tales milesius un⁹ de vij. sapiētib⁹ clarus habetur: q̄ post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapiētes: iste tales p̄mus potuit predicere defectū solis et lune ut dicit Augustin⁹. de his folia precedentia gesta ac dicta eorum manifestant.

Tales	
Solon	
Chilon	septem
Periander	sapiētes
Cleobolus	
Bias	
Pitacus	

Nomina septenum sapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diversis orbis honorat.

Linea Christi

Amon

Josias

Joathas

Jeconias

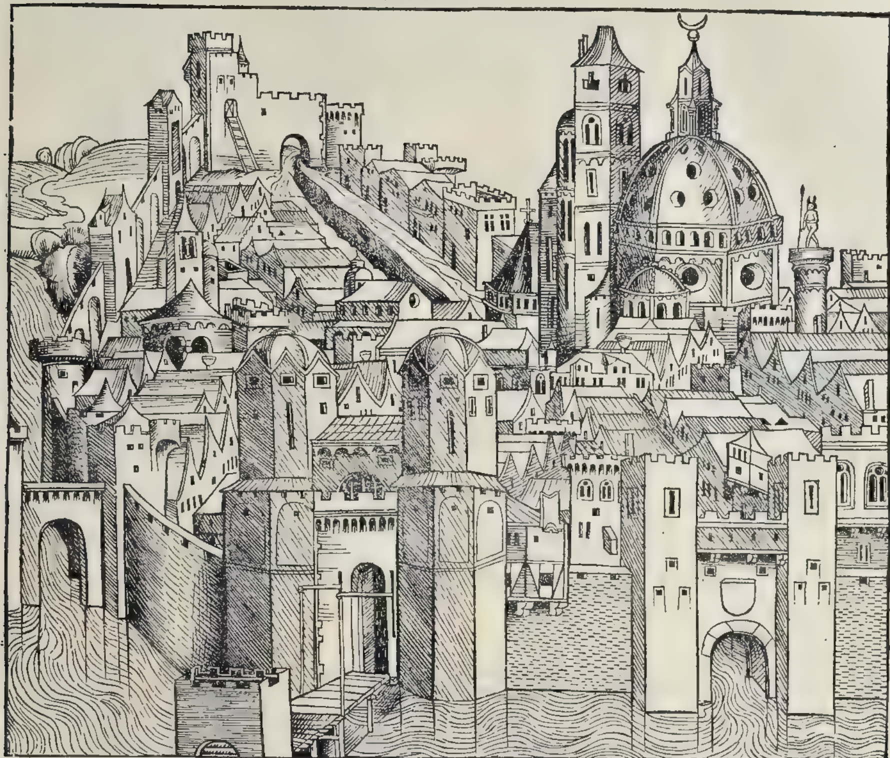
Joachim

Sedechias

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocensibus aduentu ꝓfugis cõdita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phocensiũ iuuentꝰ hostio tyberis inuecta amiciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligures ⁊ feras gentes gallorum cõdiderũt: magnasq̃ res (siue dum armis se aduersus gallicã feritatẽ tuent̃: siue dum vltro lacessunt a quibꝰ fuerant ante lacessiti) gesserunt. Nãq̃ phocenses ex ignauitate ac macie terre coacti studiosius mare q̃ terras exercuerunt: piscando. mercãdo. plerunq̃ etiam latrocinio maris (que illis temporibꝰ gloria habebat) vitam tollerabãt. Itaq̃ in vltima oceani ora ꝓcedere ausi: in sinũ gallicũ hostio Rhodani amnis deuenere. Cuiꝰ loci amenitate capti reuersi domũ referentes q̃ viderãt. plures solicitauere duces classis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est ꝓpe hostia rhodani amnis in remoto sinu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis eximio extitit. Huic portꝰ subiacet pulcherrimꝰ qui arcẽ pugnatissimã loco edito habet: in qua quidẽ olim appolinis delphici pulcherrimũ templũ structũ erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidẽtes eos assidue bellis fatigabant Qui pericula ꝓpulsando intantũ enituerũt: vt victis hostibꝰ multas colonias cõstituerũt. Ab his igit̃ galli et vsum vite cultioris: deposita ⁊ mãsuefacta barbaria: et agroꝝ cultꝰ ⁊ vrbes menibꝰ cingere didicerũt. Tũc et legibꝰ nõ armis viuere. tũc ⁊ vitẽ putare: tũc oliuã serere cõsueuerũt. Adeoq̃ rebꝰ ⁊ hominibꝰ impositꝰ est nitor: vt nõ grecia in galliã emigrasse: sed gallia in greciã videret̃. Ad quã plane vrbẽ complurimi ex nobilioribus romanis ꝓ acquirẽdis doctrinis transmittebant̃: nam eoꝝ victus frugalis ⁊ modestus semꝑ fuerat. Cũq̃ varios sortita fuisset vel dños vel tyrãnos: pro vt se tp̃a offerebãt. nũq̃ tamẽ aut legẽ aut ab alienigenis suspẽdia pertulit. preterq̃ a cathelanis. Huic Lazarus quẽ dñs a mortuis suscitauit primꝰ ab apostolis destinatꝰ fuit episcopus. Cuiꝰ quidẽ reliquie nũcusq̃ magno in honore apud eam habite sunt. Fertur quoq̃ et beate Marie magdalene ipsius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimi floruere viri. Saluianus ⁊ Museꝰ presbiteri in diuinis nõ mediocriter instructi atq̃. Gennadius similiter presbiter greca latinaq̃ lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more diui hieronimi librũ edidit: ⁊ coruinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Pherecides phus

Pherecides Syrus natione: philozophus egregi⁹ pittaci philozophi auditor tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui prim⁹ apd̄ grecos de natura ⁊ de dijs scripsit. primusq̧ teste Cicerōe libro. s. tusculanorum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Quī et teste Laercio multa predixit que mirabilia videbātur. Hic etiā Plinio teste libro. 12. Prosam orationem primus condidit: fuitq̧ preterea Pythagore philozophi preceptor. Et Talcti philozopho lr̄as plurimas scripsit. Et ab eodē ml̄tas suscepit.

Pytagoras phus

Pytagoras preclarissimus philozophus natōne sami⁹. Et ipe tēpestate hac toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimū doctus fuisset cui⁹ principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnē pfecit: atq̧ pondera et mensuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primis namq̧ circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominū de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi peperisset equalē se tamen sapientez appellari erubuit: sed se phm̄ id est amatore sapientie dixit. Italis legem dedit: cū apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius institutū fuit ne scolas eius intrans de philozophicis ante quīquennium disputaret. Eius libri ab Atheniensibus feruntur concremati. Varie eius feruntur sententie per Laercium: vnaz hic apponim⁹. Fugienda inquit modis omnibus et abscindenda sunt hec omnia scilicet languor a corpe. imperitia ab aīa luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cūctis reb⁹ intēperatia.

Sapho poetissa

Sapho Crexea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Ex quo dydan filium suscepit habuitq̧ discipulas Anagoram Milesiam Congillam Colophoniam ⁊c̄. quas etiaz lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autē hec modulos lyricos Epygrāmata: elegiam, iambos ⁊ monades: fuit quoq̧ vates nobilissima.

Ezechiel ppheta

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cuz rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis sue quinto librum pphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorū Dan ⁊ Gad quibus pdixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. Et in sepulchro Sem filij noe sepultus.

Daniel ppheta

Daniel desideriorum vir et ppheta celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonosor chaldeorum rege in babilonē cuz Joachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hierusalem postq̧ paruulus insontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu illustratus: primam regi caldeorum visionē soluit. Ideo curatorem regni constituit: quo mortuo filio eius balthasar cū litteras in pariete expossuisset terminū ei⁹ pronunciauit. Destructo autem babiloniorū rege a dario Astyagis filio in Mediam pductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde saluatus in precelsiore honore habitus. Scripsit autem librum pphetie in decem visiones diuisuz quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tresq̧ sb balthasar eius filio. Septimam ⁊ octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tādem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanorum Colonia primum ab etruscis felsina deinde a bois gallorum populis gentili sermone boronia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appeninum primaria et postea boiorum caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrumqz cum fuisse captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsis etruscis romani trium milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum ytalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autem dicit octauianum bononiensibus qz in anthoniorum clientela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniurandi cum tota ytalia pro partibus suis. Ideoqz neronem imperatorem orasse latine pro bononiensibus scribit ad consulem et ad senatum. Ad annum salutis quadragesimum supra octingentesimum Sergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator ludouicum filium romam cum copijs mitteret bononienses illum multis incomodis damnisqz affecerunt. Quam ob rem ille conuerso qui iam preterierat exercitu vltionis modum excessit. Or post agri vastationem factamqz in insontibus p vicos villasqz repertis cedem. obsessam vrbem captamqz reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cc lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos nauigationem prohiberet tribusqz annis bello contenderit. q sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circundatam muro que nunc habet ac diu postea opibus amplificatam constat. Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vina et alia queqz ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimum omnium disciplinarum gymnasium a temporibus thedosij vsqz ad nostra tempora summa cum gloria in ea et permansit ac floruit. Est enim mater musarum appellata. qz ibi canonum ciuilium liberalium artium sacrarumqz litterarum discipline tradantur. Ex ea viri sanctitate doctrinaqz complurimi emersere. Sed qz maxime prestitit diuus petronius vrbis episcopus qui vitas patrum composuit. Genuit hec vrbs Guidonem archidiaconum. Johannem andree. et iohannem calderinum celeberrimos iure consultos q monumenta laude digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Iste Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens. non obediuit Assaradon similiter nec rex medorū. Et ob hoc regnum Assyriorum defecit regesqȝ Babilonie ceperunt esse potentes. Iste etiā misit munera Ezechie.

Ludus scacorū reperitur ab Xerse philizopho pro correctōne Euilmerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueuerat: quo solatio retract⁹ fuit a tyrānide ad emēdatiōȝ.

Xerses phus

Nabuchodonosor iste rex babilonie victorisissimus fuit. eo q̄ esset virga furoris dn̄i: vt puniret pctā pplorꝝ. obtinuit regnū assyriorꝝ qd̄ destructū erat a Medis. Et fact⁹ est monarcha q̄ postea cū feris habitās septē mēsib⁹. pce Danielis ī pristinā nabuchodonosor formā septē ānis penitēs ē restitut⁹. Cui res geste magni cognomē dedere. mlta cū finitimas bella cōfecit; et qȝ maxie cū egiptijs. ad extremū iudeā deuicit. Et syriam durissimo sibi sbiugauit iugo. Joachim interfecit. ꝛ successorē cū vasis dn̄i ī babilonē trāstulit. ꝛ Sedechiā patruū suū loco suo suffecit. Porro dū vixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore.

Nabuchodonosor

Bisantiū vrbs tracie maritima a grecꝭ sic noīata. Lacedemonij cōdidere eā pmo. qb⁹ appollinē ꝯsulētib⁹ vbi nā sedes q̄rerēt mādasse oraclm memorie: pditū est vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit Calcedonis cōditores. Qui cū pri⁹ in traciā nauigassent; sitūqȝ vbi postea bizantiū edificatū est ꝯspexissent. Omissa tā locupleta ripa tenuiorē regionē ī asia elegissent: vt Strabo refert. Ut aūt Justin⁹ ꝛ Eusebi⁹ ponunt hec ciuitas Anno an̄ aduētū xp̄i. 663. In grecia ex opposito calcedonēß agri loco quidē optimo ꝛ munitissimo a pausania spartanorꝝ rege pri⁹ ꝯditiōis sue initiū habuit. Et cū pua admodū eēt: Postea a Cōstātino magno impatore q̄ eā adauxit ꝛ exornauit Constātinopolis dicta. de qua latissime circa sua tp̄a describent laude digna.

Bisantium

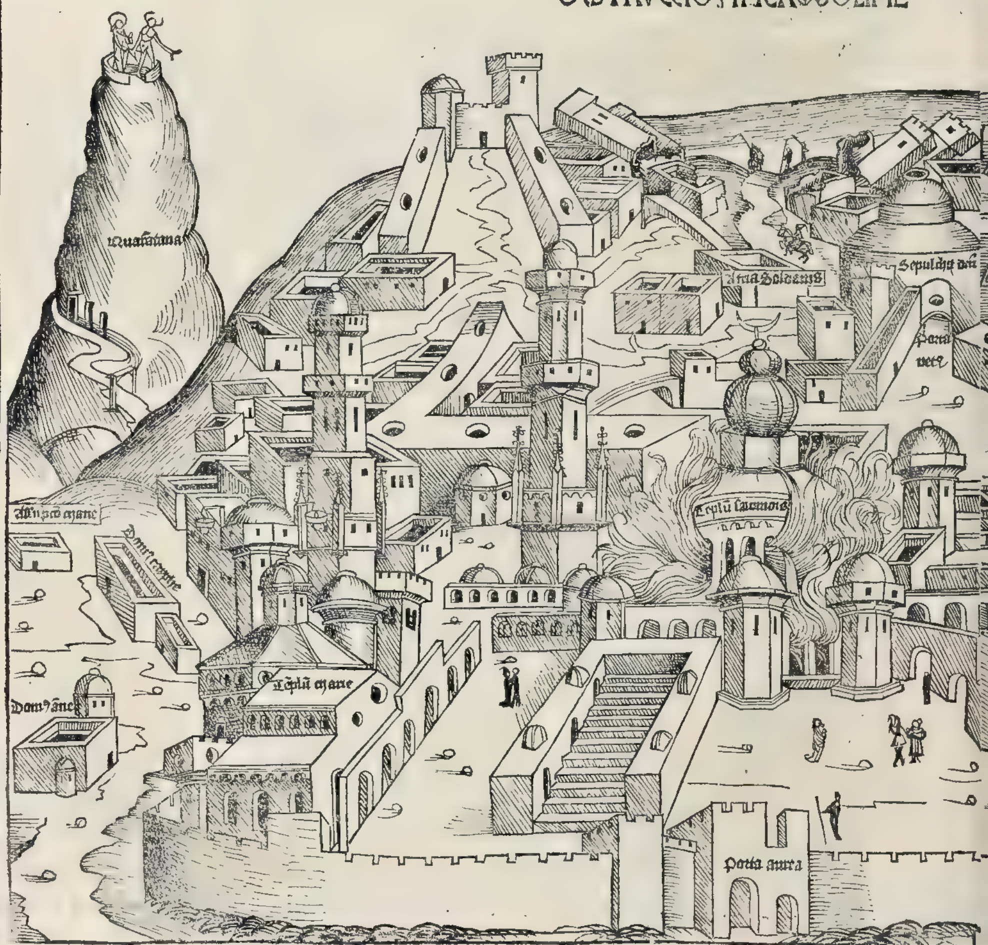
CONstituit Nabuchodonosor regem hierusalem patruum Joachim mathaniam: vt seruiret ei sub tributo interposito religione iurisiurãdi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Vicesimũprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et. xi. annis regnauit in hierusalem: Fecitq; malum coram domino. Erat eñ superbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum: nec iusiurãdũ regi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in deo et non in hoĩe poneret. Cum aũt nono sui regni anno subordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare: et in libertatem se vendicare tentauit. Et iusiurandum transgressus, Quam obrem Nabuchodonosor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Is dicens eum ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deierasse in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech: et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innumeros quoq; ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et assyriorum regnũ a medis destructum obtinuit: Jdeo babiloniorum regnũ factũ est oĩm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Asie regio arabie cõterminia longe plana sed fontiũ q̃; maxime indigua. Jn qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoq; regnum defecit, Cum vltimo astyages octauus ⁊ vltimus rex medorũ. 38. annis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

NJerosolima nobilissima ⁊ vetustissima ciuitas p varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babiloniorum rege. Dum nabuchodonosor caldeorum rex tpe Sedechie cũ ingenti exercitu in iudeam venit ibiq; magnis cladibus eiꝰ ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde pfectꝰ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon sui exercitus principem ad obsidendaz hierosolimam rursus mittit. Jbiq; decẽ ⁊ octo mensibꝰ statione firmata iudei se ⁊ vrbez caldeis ignominiose tradiderunt. Qui rege interfecto muros ⁊ turres euerterũt. templa incenderũt. eiusq; vasa sustulerũt. Et p. lxx annos templi solitudo pmansit. A cyro rege persarũ laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Dario rege psarum ⁊ medorum. Scdo ab Asobeo egiptiorum rege. Que eñ passa est iudea a medis egiptijs macedonibusq; non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo oĩm tyranno facta est excisio. Hic hierosolimam ciuitatẽ sanctã menelao prodente vi cepit. et sanctũ locum spoliauit misitq; homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus se transferri: et non templuz domini: sed iouis olimpi cognominare ⁊ ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omne cuz hierosolima: ⁊ tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompeiꝰ eam cepit: obseruato ieiunij die: duz ab omni opere iudei abstinerent impleta fossa ⁊ admotis scalis. iussitq; menia omnia conuelli. Post hos quinto Gabinius Scaurꝰ Varus vrbibus iudee ⁊ precipue hierosolime insultauere: ⁊ herodes magnus ⁊ sosius captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur ãno scdo imperij vespasiani die octaua mensis septembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quã cũ cepisset cõplanatis menibus: fossas etiã impleri iussit. Vrbẽ aũt illã quã vicisse victores gentium romani tam clarum opus esse dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbis admirans: tantam

vic oriam nō humane virtutis sed diuine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominū strages eā fames miseroꝝ funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cōmunia sibi cū ceteris referentē. Veniēs deniqꝫ Titꝰ romā cū patre suo Vespasiano triumphū celeberrimū egit. Simonē qui vrbis excidij causa fuit in triūpho pductū postea laqueo p totā ciuitatē traxerunt multis confossum vulneribꝰ interfecerūt. Vespasianꝰ templū pacis edificauit vbi iudeoꝝ preciosiora instrumēta videlicet tabulas legis penetraliū vela. ꝛ alia multa reposuit. Ea aūt vrbs vsqꝫ ad adriani principis tpa latronū sicarioꝝqꝫ facta est receptaculū. Et p quīquagīta annos: deinde ciuitatis māsere reliquie. Quā postea Adrianus impator membꝰ ꝛ edificijs instaurās de suo noīe helyam appellauit: et diuꝰ Hieronimꝰ ad paulinū scribit ab adriani tpibus vsqꝫ ad impium Constātinū p annos circiter. clxxx. In loco resurrectiōis simulacrū iouis in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentilibꝰ posita colebat. Estimātibꝰ psecutōis auctoribꝰ qꝫ tollerēt nobis fidē resurrectiōis ꝛ crucis: si loca sancta p ydola polluissent. Maiores deīn nostri gloriosissimā ciuitatē diu possessaꝫ. tandē amiserūt. Karolus em̄ magnꝰ multo sudore primo vrbē illaꝫ vendicauit deinde pditam recupauit Gothefridus. Ad quā retinendā etiaꝫ Conradus cesar: Ludouicusqꝫ rex francoꝝ nō dubitarūt coactis exercitibꝰ in asiam pficisci. At cū nr̄i principes postea desidie sese dederūt neqꝫ hierosolima nec Antiochia in potestate nr̄a remāsere. Heu pudor: heu dolor fons ꝛ origo nr̄e salutis defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo dominꝰ totiēs pdicauit: Bethleē in qua natꝰ est: Caluariam in qua crucifixꝰ Ipsius crucis possidēt inimici. Sepulcruꝫ dn̄i gloriosum in quo pter nos obdormiuit in dn̄o: saraceni in ptāte habēt. Et nisi velint xp̄iani inuisere nō possunt. En ip̄am dei viuētis ciuitatem officinasqꝫ nr̄e redēptiōis: quā deꝰ nr̄ miraclis illustrauit ꝛ pprio sanguīe dedicauit: In q̄ pme resurrectionis flores apparuerīt: Machometi satellites ɔculcāt. Et ea vrbs nūc scelerate genti impio paret.

QUinta seculi etas Hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratq₃ vsq₃ ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. q̄uis in hac supputatione aliqui aliter sentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secūdū Darij annuz terminabunt. Joseph⁹ et diuus Hieronimus a.13. Josie regis vsq₃ ad tercium Cyri regis annuz. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsq₃ ad vltimum Cyri annum. At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in scdo Darij terminantur proprie complete transmigratiōis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habet. q̄. s. facta est anno ab exordio mōi. 4610. A diluuio aūt. 2369. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigesimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudq₃ lydos alyacte: et apud egiptios vaphre: et apō Caldeos nabuchodonosor p̄mus.

CAptiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruiendo: etiam effusionem sanguinis innocentum se grauiter impiasset: volens deus generationem huius populi deperire: septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statuit sustinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalez perueniret.

Linea pōtificuz

Ihesus

Linea Christi

Salatiel

POst reditum populi israel de babilone isti duo prefuerunt scilicet ihseus summus pontifex tanq̄ regēs. et Zorobabel tanq̄ dux q̄ modus vsq̄ ad Herodem seruatus est. Ut videlicet summi sacerdotes tenerent primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cuz innumera mltitudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponēdum templum congregantes vniuersam prouinciaz construxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarant: cepit autez renouare templum sed paulo post defunctus est.

ISte Salatiel (anno mōi. 4634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista Mattheus dicit.

Joachim

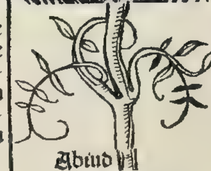

ISte Joachim sacerdos fuit filius Jesu pontificis magni. qui scdm Josephum nominatus est Josedech. Sub quo sorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templuz et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pasca cū innumerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

Sorobabel

ISte Sorobabel (anno mōi. 4659.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est. a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. et templum reedificare concedente Cyro incepit.

Abiud

DE illo Abiud (anno mōi. 4709.) et sequentibus vsq̄ ad Joseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite sciri potest. Nisi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui sadoch etc̄. vt Mattheus in principio euangelij testatus est.

Aggeus propheta

AGgeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum sue prophetie scripsit. In quo reuersionem populi et tēpli edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo denique templo statim obijt. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

Malachias propheta

MAlachias propheta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimā vitam. Aiunt q̄ ore eodem quo prophetauerat angelus domini apparens eadem iterabat.

Sibilla helespōtinā

HEllespontina in agro troyano nata vetula et antiqua veste rurali induta ligata velo antiquo capite sub gula circumuoluto vsq̄ ad scapulas quasi despecto habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo prospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea reguz Babilonie

Nabuchodonosor

Euilmerodach

Ragusar

Sabadardacus

Balthasar

Iste Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni fuit tercius caldeorum rex. 18. captiuitatis anno patri in regnuz succedens regnauit annis. 10. Uir quidem prestantissimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa super addidit multaqꝫ magnalia peregit.

Iste Euilmerodach frater Nabuchodonosor p̄cedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis fili⁹. anno. 28. captiuitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnauit annis. 18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

Seruius tullius sextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum suscipiens. regnauit annis. 34. Quis matre serua creatum. nec obscuritas inhibuit quin gubernacl'a vrbis inuasit. Nā eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius industria regnum adeptus. primus censum in vrbe instituit. Et tres colles. s. quirinalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamqꝫ augere fossisqꝫ ac muro circumdedit: tandez a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

Tarquinus prisci Tarquinij regis filius ⁊ Tullij seruij gener. Cui superbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanoruz rex factus regnauit annis. 35. Hic regnum auitū qd̄ a Seruio tenebatur rapere maluit q̄ȝ expectare: qui suscepto regno mox p̄mores ciuitat] quos rebus soceri seruij fauisse putabat vna cum Tarquinio sororis sue filio interfici iussit. et pleraqꝫ per tyrannidem gessit: tamdiu superbiam regis populus romanus perpessus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatissime femine lucrecie stuprum intulisset: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem eī̄ regno expulsus a porsenna interfectus est.

Balthasar euilmerodach regis fili⁹ caldeoꝝ rex post patrē regnare cepit. Et regnauit annis. 17. Cui⁹ regni anno p̄mo Daniel ꝓpheta quartā visionē vidit. Is demū capt⁹ est: ⁊ ciuitas a Cyro persarū rege aduersus fortissime dimicante tradita est ⁊ fundit⁹ euersa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāserit vestigiuz. Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capit̄ ⁊ auffert̄ ei⁹ ptās. Hec p̄ma ⁊ maxia ciuitas toti⁹ orbis dr̄: ⁊ q̄ eā hūano ope extrui vel hūanis virib⁹ destrui potuisse pene ī credibile videbat̄. Que destructio facta ē p̄ Dariuz ⁊ Cyrū p̄mos reges mōrchie persarum.

Linea reguz Romanorum

Seruius Tullius

Tarquinus

Babilon

Linea pontificu

Elizaphat

Joiade vel Judas

Johães filius Jude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

Circa hec tpa vt dicit Orosi⁹ Nox ad magnaz partem diei tendi visa est: et saxea grando scilicet veri lapides descenderunt de nubibus.

Hic incipiunt ebdomode Danielis scdm Bedaz de qb⁹ inter doctores est grãdis altercatõ.

Templo domini in modũ castri sexto regno Darij anno perfecto Joachim pontifex cum sacerdotibus cum tubis ⁊ ornatu soleni laudauerit deũ.

Templuz Salomonis perficitur anno . vii. darii regis persarum.

Iste Elizaphat hebreorũ summus põtifex successit Joachim patri in pontificatu. vt dicit Eusebius. sedit annis.32. Uir tanto honore dignus q̃ sua prudentia ab Artaxerse persarum rege absolutonem a vectigalibus et tributis pro ministris templi obtinuit. potestatem quoqȝ amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Iudas quartus summus sacerdos tpe Mardochei. Cui ex Susis persarum vrbe misit epistolas de obseruatione dierũ phurym. Constat eñ hũc multe doctrine ⁊ sanctitatis fuisse virũ: multis tamẽ seditionibus agitatum.

Iohães iude pontificis filius quĩtus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebat iesus qui aspirabat ad pontificatũ confidẽs de familiaritate vagosi prefecti trans flumẽ. Cũ autẽ sup hoc altricaretur cũ iesu in templo adeo incitauit fratrẽ vt eum occideret. Ideo vagosius omnia ornamẽta templi sustulit.

Azor Anno mdi. 4809.

De isto Sadoch (Anno mdi. 4859.) etiã nihil habet nisi q̃ ponit Matthei primo cũ ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias vltimo pphetauit ĩ egipto. Cũ qȝ peccata popoli increpasset lapidat⁹ est ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ sepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel propheta hic post mlta gloriosa gesta cuz quosdam redargueret exacerbati ipm equis distraxerunt per crepidines saxorum atqȝ excerebrauerũt. Et in sepulchro Sem filij Noe ⁊ arphaxat ei⁹ filio sepult⁹.

Zacharias

Zacharias et Aggeus anno scdo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domũ domini, et solicitabant Sorobabel vt loquaretur super hoc regi. et annuit rex: et accensuz est cor populi vt edificarent templũ. Tandez post multa bona opera cõpleto templo. Et ipe obijt Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Lucrecia matrona romana omnium romanarũ mulierum pudicissima formaqȝ ⁊ elegantia clarissima coniunx collatini a sexto Tarquinio tarquinij superbi filio per vim stuprata semetipam interfecit. Tarq̃nio igit expulso romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuisset sub regibus septem annis. 240.

Linea Christi

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

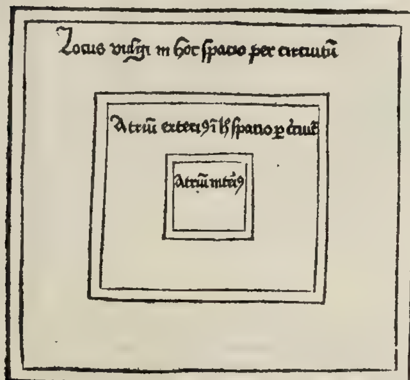

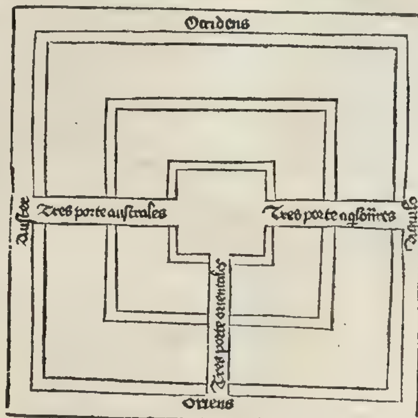
De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusqz fundamento ac edificatione scriptitant: p̄cipue diuin⁹ pphecta Ezechiel in vicesimo quinto anno trāsmigrationis. Qui est ann⁹ tricesimustercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cū man⁹ dn̄i facto est sup eum: adductus est a spiritu in terrā isrl' sup montē excelsum. Ubi ostēdit ei edificationē ciuitatis ⁊ templi. Et cū hec visio obscurissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in spiritu ostēsa. Quāobrem p pauca de forma templi p figuras subiungere placuit. Quāqz certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xp̄o ac ecclesia intelligant: Victor tamē de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aiūt. Et in iam prescripta reedificatiōe post reditum de babilonia p Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licz ceteri aduersa ponāt: moderniores tamē hebrei p Messiam regnaturum cum magna potentia id futurū exspectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

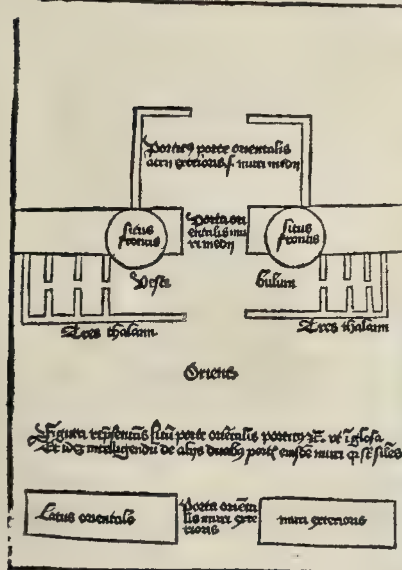
Prima figura edificij templi ostēsa ezechieli sup mōtem

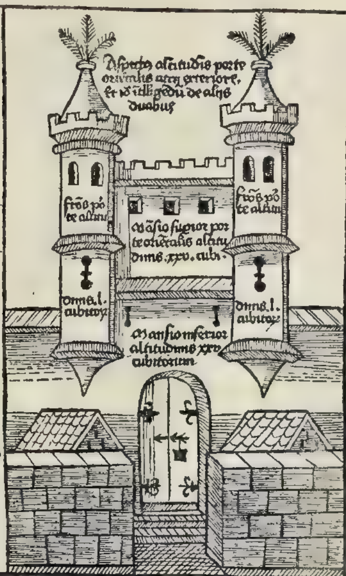

Secūda figura ad facilius capiendū

Sequentes due figure ornatū porte rep̄sentāt

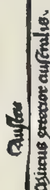
Occidens

Murus exterior occidentalis

Locus vulgi

Murus medius occidentalis

Appendicia templi occidentalis

Latitudo l. cubi.

Ps posterior edificij australis

Pars orientalis edificij australis

Longitudo edificij centu cubitorum

Appendicia templi australis

Sanctum sanctorum

Sanctum

Porticus

Cochlea

Cochlea

Deambulatorium longitudinis c. cub. latitudinis x.

Murus atrij exterioris

Appendicia templi aquilonaris

Longitudo centu cubitorum

Longitudo l. cubi.

Pars posterior edificij aquilonaris

Pars orientalis edificij aquilonaris

Murus medius aquilonaris

Murus aquilonaris exterior

Aquilo

Oriens

Figura posterioris ptis edificij templi scdm lineas fundamentales Ezechiel. xli.

Cochlea

Mansio templi superior hns .xl. cubitos altitudinis

Cochlea

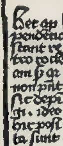
Mansio media templi hns .xl. cubitos in altitudine

Cochlea

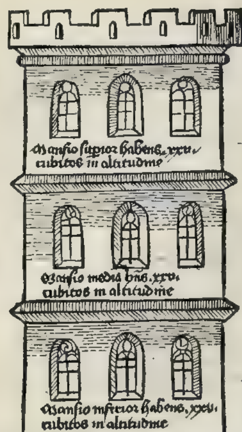
Cochlea

Cochlea

Mansio templi inferior hns xl. cubitos altitudinis

Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appenditorum circa ipsum Ezechielis. xli.

Aspect9 edificij aqlonaris scdm altitudinez et longitudinem suã Ezech. xlj. Et simile edificiũ debet imaginari situatũ esse in pte australi templi.

Ezechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premissuz est incepit ⁊ ipe cū mardocheo trāsmigrauit. Postea sedechias annis .xi. regnauit: in quo anno destructa ē ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno post deuastationē Ezechiel hāc visionē ꝓpheticā vidit Templū aūt vt in figuris cerni potest: mltas māsiones habebat: sicuti ciuitas: muri eiꝰ erāt ꝓpugnacla ad modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demissus erat: In parte australi magis q̄ȝ aquilonari. Angelꝰ aūt stans in porta muri exterioris locutꝰ est ac mēsurabat certis mēsuris que maiores erāt quam in ceteris rebꝰ ꝯmunibꝰ. Totū igiť templi edificiū in spacio quadrato sitū erat. Cuiꝰ vnū latꝰ directe ad orientem positū: oppisitū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo spacio triplex murꝰ: Exterior. mediꝰ. interior: Spaciū ꝯtentū inter mediū et interiorē dicebať atriū exteriꝰ. Reliquū spaciū inter murum mediū et exteriorē: locꝰ vulgi appellabať. Gentiles eni ad orandū ob deuotionē templū accesserit. Totum vero quadratū ꝑtim in summitate mōtis in plano erat: ꝑtim in mōtis pendulo. que gibbositas spacij cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe suppleri debet. Ad hoꝝ intelligētiā posita est prima figura.

In orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura .x. cubitoꝝ latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secūdo muro et tercio directe se respiciētes. In latere deniq; muroꝝ aquilonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

Habebat aūt hec porta oriētalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi ascēsus p. viij. gradus ad portā foret. Vestibulū q̄ȝ habuit spaciū ante apturā medij muri quīq; cubitoꝝ in latū ab oriente in occidentē. Et .xv. in longū ab aquilone in austrū. Extabat ⁊ porticꝰ edificiū sitū sup apturā muri medij: ⁊ ex ꝑte interiori ipius muri trāsiens vltra mediū p. viij. cubitos inter atriū exteriꝰ. Et a terra vsq; ad summitatē huiꝰ porticꝰ cubiti quīquaginta sunt. Et iuxta postes hostij sunt due turres: quaꝝ altitudo lx. cubitoꝝ sicuti in portis castroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in summitatibꝰ turriū pomelli: et rami palmaꝝ celati: etiā iuxta turres sex thalami ꝓ portarijs appenditia dicta. Ad horum intelligentiā posite sunt due figure (post primā ⁊ scdam) sequētes: Quaꝝ prima sitū porte porticꝰ ⁊ vestibuli frontiū ⁊ thalamorū scd'm lineas fundamētales representat. Altera figura altitudinē porte porticꝰ ⁊ frontiū a ꝑte orientali ostentat. Porticꝰ aūt edificiū sup portā in atrio duas habet māsiones supiorē ⁊ inferiorē et fenestras obliquas. Vltra aūt portā scdi muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū stratū sub diuo scilicet platea pauimētata erat. Trigita quoq; gazophilatia in circuitu pauimēti. ad latꝰ australe decē: que occupāt .c. cubitos. et quatuor ex vna ꝑte atrij exterioris et quattuor ex alia parte eiusdē porte que cum ipa occupant .c. cubitos. Duo vero residua gazophilatia ponūť iuxta thalamos porte oriētalis atrij interioris vnū in ꝑte vna: reliquum in altera. que cū ipis ⁊ cuiꝰ thalamis occupāt .c. cubitos ꝑ modū inferius figuratum. Et ad maiorez distinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris sunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ australis similes sūt porte orientali: Similis ferme descriptio portaꝝ ⁊ vestibuloꝝ medij ⁊ interioris muri extat. Ostiū vero in frontibꝰ portaꝝ diuersaꝝ erat: et ibi holocaustū lauabāt. s. carnes cremādas in altari holocaustoꝝ ac mēse que immolationi deseruiebāt ꝓ peccato ⁊ delicto. Due item ꝑietes existētes ex vtraq; ꝑte ostij et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi .c. cubitorū extat. Altitudo .c xx. et latitudo intra muros .xx. cubitos cōtinet. Duo ꝑietes .xij. cubitoruz ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde .x. cubitoꝝ: latitudo appēditioꝝ .viij. cubitoꝝ. paries claudēs appenditia hinc ⁊ inde .x. cubitoꝝ et latitudo loci oratiōis similiter .x. cubitoꝝ. Qui numeri simul iūcti faciunt .lxx. iuxta ezechielē. Intrinsecꝰ deinde sanctū sctōꝝ ponebať qd̄ interiꝰ templū (vt in tabernaculo moisi interiꝰ tabernaculū) dicebať: Paries vero nō multū altus nec sustinēs aliud pondꝰ diuidebat sanctum et sctm̄sctōꝝ. Cuiꝰ longitudo erat .xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera siue appenditia lateribꝰ templi exterius adherētia in latere occidētali .vi. in latere aquilonari qd̄ est multo longiꝰ .xxx. Et similiter in australi qd̄ est equalis lōgitudinis: in oriētali nō sunt ponēda cū ibi templi ingressus pateat. Pilarij tandez annexi fuerūt ꝓminētes extra ꝑietes: vt fit in arduis edificijs ad ipa fortificāda: In occidētali ꝑte tres pilarij: duo in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt .v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis ꝑforatur vno sup aliū atq; in his foraminibꝰ trabes figunť ad portandū tria tabulata: ita disposita vt p̄mūz distat a terra ꝑ sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq; ascendūt iuxta murū templi .xviij. cubitos. Inferior aūt māsio templi vsq; ad p̄mū tabulatū seu cenaculū ponēda est .xxx. cubitoꝝ vt in templo salomonis. vt ꝑies templi ad recipiendū lumē ꝑ fenestras sine obstaculo p. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi sez aquilonare ⁊ australe duo edificia ponunť a muris templi p. xx. cubitos distantia: et qd̄libet .c. cubitoꝝ lōgitudinis et .l. latitudīs. Ad ea intelligēda posite sunt tres figure folij p̄cedētis. Prima rep̄sentat scd'm lineas fundamētales totiꝰ edifitij posteriorē ꝑtem. Scda altitudinē templi ostendit ⁊ appēditioꝝ circa ipm̄. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. Altare aūt holocaustorū ex ꝑtibus compositū fuit. Prima ꝑs iuxta terrā dicebať sinus siue fundamētū: et eleuať sup terrā cubitū vnū Scda crepido minor et restringiť edificiū ꝑ cubitū vnuz et ascendit ꝑ duos cubitos. Tercia crepido maior iterū restringiť. ⁊ eleuať sursuz ꝑ quattuor. Quarta arieb vocať simili mō p. iiij. ascēdit: vt altitudo altaris a terra sit .xi. cubitoꝝ. Aque egrediebanť de templo ꝑ modū fonticuli scaturiētis de limine scti sctōꝝ et inꝑ templū trāsibāt declinādo parūꝑ ad latꝰ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ postea ad atriū interiꝰ ab occidēte in orientē. Aliqui has aquas ante egressuz de atrio interiori diuiserūt in quattuor riuulos: vt pꝰ egressū de porta oriētali exterioris muri in vnū cōueniāt ceteri id refutant. Et sic cōpleta sunt ad edificationez et dispositōnē templi ꝑtinentia. Figura laudabilis nūc sequitur simul totū edifitium rep̄sentans qd̄ ꝑ ꝑtes superius est figuratum et scd'm lineas fundamētales cuncta ostentat.

Occidens
Murus exterior in circuitu habens in quolibet laterū quingentos calamos
Locus vulgi in circuitu p quatuor latera. Intelligendū est tū multo maioris lati^tis fm suā portiōē q̄ hic depictus
Murus medius cui9 determinata quātitas ī circuitu q̄tuor laterū est incerta
Appēdicia templi occidentalia
Atriolū
Latitudo. l. cubitorum
Pars posterior edificij australis
Pars orientalis edificij australis
Longitudo huius edificij centū cubitorum
Appendicia siue latera australia
Sanctū sanctorum
Aque egredientes de sub
Sanctū
Porticus
Appendicia siue latera aquilonaria
Longitudo huius edificij centū cubitorum
Atriolū
Latitudo. l. cubitorum
Pars posterior edificij aquilonaris
Pars orientalis edificij aquilonaris
Cochlea
Cochlea
Deambulatoriū. c. cubi. lati. x.
Atrium interius circuitu cingens atrium
Gazophilatiū filiorū Sadoch
Altare holocausti
Pauimentū australe
Tres thalami
fenes
Porta atrij exterioris
Vestibulum
Porta atrij interioris
Porta atrij interioris
Atrium interius centū cubitorum in q̄dro
Gazophilatiū sacerdotum ministrantium
Gazophilatia cantorum
Pauimentum aquilonare
Porta atrij exterioris
Latus australe muri exterioris
Porta muri exterioris Auster
Latus aquilonare muri exterioris
Porta muri exterioris Aquilo
Gazophilatia quindecim
Pauimentum orientale
Quindecim gazophilatia
Atriolum
Atriolum
Porticus
Vestibulum
Tres thalami
Tres thalami
Latus orientale
muri exterioris
Porta muri exterioris
Oriens

Veronam pulchram et preclaram venetie vrbem alipibus finitimam. Quã athesis fluuius diuidit Auctor est ex trogo pompeyo iustinꝰ. Gallos qui vrbem romã ceperũt ⁊ pariter Mediolanũ: brixiam et bergomũ edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis epĩ sententie inherentes: post Troye excidium constructã asserunt. Nec tamen minꝰ cingit q̃z diuidit veronã Athesis vt custodie simul ornametoqꝫ ⁊ subuehẽdis reuehendisqꝫ mercibꝰ et frugibꝰ magno sit vsui veronẽsibus: quandoquidẽ supra infraqꝫ ⁊ circum ager est precipue bonitatis multa gignẽs in vrbẽ conuehenda: olei vim maximam: frumẽta incolis in mercaturã supabundantiã: vinorũ varietatẽ atqꝫ p̃stantiam: pomoꝝ omnis generis copiam. Et lanam ceteras ytalie subtilitate supantem de qua subtilissimi efficiunt panni. Lane p̃stantiam greges ⁊ armenta a pastionis ꝓprietate accipiunt. Quã prata campiqꝫ ꝓspectu quoqꝫ amenissimi naturaliter p̃stant. Quũ tamen mons altissimꝰ orbi supeminẽs Balbus nomĩe: et eandẽ herbis suis ingenitam et multo maiorẽ virtutem prestet. q̄ herbilogi vndiqꝫ confluentes multa herbarũ radicũqꝫ genera animantiũ saluti opitulantia inde legant: diuerse etiam ꝑ agrũ veronensem scaturiũt aque non minus ornamento a natura q̃z vsui attribute. Hec ciuitas ita romanis principibꝰ grata extitit: vt in ea amphiteatrũ romano more nõ nullaqꝫ alia cõstructa sint edificia. Ibiqꝫ deinde a Gottis longobardisqꝫ regibꝰ: nec nõ et ab alijs principibꝰ domus excelse ⁊ alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerũt constructa. Vinoꝝ prestantia vno extollitur argumẽto. Theodatus ostrogothoꝝ rex tertiꝰ: quũ sciret in veronẽsi agro esse vinũ sicut Cassiodorus appellat accinati odoris saporisqꝫ suauissimi. illud romã nauibꝰ Athesi in superꝝ mare delapsis comportari curauit. Vrbis huiꝰ gesta sub vario fuerũt euentu. Attila eñ Gottoꝝ rex eam euertit ⁊ incẽdit. Alboinus p̃mus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus imperator berengariũ impatorem supauit ⁊ occidit. Nobilissima scaligeorũ familia ⁊ ipa veronensis tyrannidem occupauit. et ꝑ. 70. annos cũ maximo splendore verone dominata est. Tandez ea vrbs in venetorum manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ⁊ ceteris vrbibꝰ ornamẽta viros om̃is etatis p̃stantes attingamus. Zenoqꝫ sicut religionẽ xp̃ianam ⁊ suam ipius deqꝫ sanctitatẽ primꝰ erit qui verone presul mlta scripsit extantia sacras vtriusqꝫ testamẽti litteras declarantia. Emiliũ marcũ veronensem poetã. Eusebiꝰ in asia obijsse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde vterqꝫ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatissimum et alios.

Verona

Regni Persarum principium

Cyrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigesimus captiuitatis iudaice annꝰ Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnauit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transtulit. domitisqꝫ multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atqꝫ eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodū aduersus cresum lydorum regem ⁊ qui babilonijs auxilium tulerat profectꝰ est. Quem sine vllo negocio fudit et cepit: ablatisqꝫ ei omnibꝰ sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cunqꝫ Cyrus asyam totum pene orientē in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnēqꝫ eius obtruncasset exercitum: haud multo post et ip̄e ab regina compositis in montibꝰ insidijs cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filij vnici mortem: non feminco more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidētia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustias p̄duxit: ibidēqꝫ eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vnꝰ quidē tante cladi supfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corpꝰ Cyri exquiri mādauit. Cui comperto aufferri caput et in vtrē sanguine suorum plenum immitti p̄cepit: vt quasi superbo regi dignū exhibuisset tumulū dixit. Sume cyre sanguinem quem semp sitisti: eius tamen truncum in pasargadas vrbem delatum in hortis sepelierūt. In cuiꝰ tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptū. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis impiū ꝯstitui.

Persia aūt asie maioris regio ē: que a persio Acrisij argiuorū regis nepote nomen accepit. In quā persipolim ipius regionis caput condidit. Quā postea greci regijs concrematis vastauerūt hec ita qꝫ regio Caramānis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quā. Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa p̄maxime est. Et p̄pter estum ac ventos fructuum inops esse p̄hibetur: in ip̄a tamen celeberrime vrbes esse referuntur. p̄sertim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Gabijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorū rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quā postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: eiꝰ autem imperium et si aliquando p̄maximū fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisqꝫ diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignē coluerunt: et Lune mineruecqꝫ sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legē sequunt̄. Persica aūt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt̄. Illustrat̄ adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philozophus et medicus celeberrimus primo milesij ⁊ Taletis auditor ac in eius scola successor his temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: etiā primus horostopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. netnon et materialē speram construxit. Et p̄pterea Plinius libro scd̄o eum peritissimum astrologū dixit. Obijt deniqꝫ sexagesimoquarto vite sue anno. Fuit ⁊ alius Anaximāder milesius historicus non ignobilis de quo laercius scribit.

Anaximenes

Anaximenem philozophum pariter et phisicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et infinitum moueri sydera non supra terram sed circa ip̄am. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Neemias

Mardocheus

Esdras vir sanctus atqʒ doctissimus velut alter Moyses in pplo venerādꝰ habitꝰ est. Hic primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū paterna solicitudine motꝰ rediit vt plres lucrifaceret: et secum adduceret. tpe aūt isto legem ceterosqʒ libros sanctos repauit. quos combusserant caldei: felix testamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in spiritusctō feliciter peracta. venit iterum hierusalē cū multitudie magna regalibꝰ puilegiis: vt doceret pplm. Obiit in senectute veneranda sepultus ibidem.

Iste Darius fuit cōsobrinꝰ Astyagis q̄ dedit ei regnum. Ambo aūt victi sunt a Cyro qui fuit rex pmus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Babilonē vicit. Bathasar interfecit. Danielem magnificauit. Israel remisit in iudeaʒ vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyrꝰ puidit. Astyagi regnuʒ hircaniorum et dario medorum concessit.

Neemias fuit pincerna Artarxersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murū hierusalē edificauit eā in angustia tpis. Hic fuit vir benignissimus ac deuotōne pcipuꝰ: qui cum opus dñi explesset miraculose ignē sctm̄ repierunt et murū dedicauerunt Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et mortuꝰ est. ibiqʒ sepultꝰ iuxta murū quē edificauit.

Cambises filiꝰ Cyri scḋus persarū rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Esdra artarxerses: vel assuerꝰ nominatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm ⁊ templū reedificaret Is eni imperiuʒ suscipiēs militari gloria atqʒ iusticia cū quadā crudelitate mixta in suos deseuiens patrem superauit. Ethiopes subegit: ⁊ multas puincias suo adiecit imperio: pleraqʒ tn̄ bella p holofernē gessit postea in egiptum accedēs cuiꝰ cūctos vastauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambise valeriꝰ in sexto refert: qꝫ iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset selle iudiciarie vbi filiū suum iudicem cōstituerat apponi precepit.

Iste Mardocheus vir sanctꝰ clarus habetur in toto regno persarum: tempore sue exaltationis fuit 2 95. annorum scḋm computationem latinorum.

Monarchia Regum persarum

Darius

Cyrus

Cambises

Smerdis

Smerdis tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mortuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patizetes quē Cambises rebus suis pfecerat fratrem suum nomine et facie simulimum regem declarauit. ⁊ priorem occiderat. ppter quā fraudeʒ darꝰ histaspis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdum et eius fratrem Patizeteʒ trucidauit. Et ipe pꝰ triduum persarum rex constitutus est.

Judith holofernes

Holofernes princeps militie Nabuch. Cambisis multas terras domino suo subiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui et omnis eius exercitus fugaturꝰ. Fuit autem Judith vidua mulier pstātissimi animi et incredibilis aspectus et postqʒ holofernem pricipem obtruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis diebus vite sue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ppetuisqʒ preconiis celebraretur. Et cum centum et quinqʒ annos complesset moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa sepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cābise i egipto.

Linea Cõsulum Romaonrum

Brutus Tarqnus collatinus

Ualeriꝰ publicola Postumꝰ

Largus dictator

Decem triuum

Marcus Gneus maulius

Ualerius

Anno. cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorũ consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tẽporis erigerentur in superbiam. Quorum precipui hic annotant̃ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porsenia rege etruscorũ. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis cesos securi percussit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomẽ Tarquini in vrbe esset.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tempe Tarquini prisci vestita aurea veste. librum apertũ et altum in manu gestans et librum in sinistra habens super genu capite discoopto dicit sic. Magnus ab integro seculorũ nascit̃ ordo iam reddit et virgo redeũt saturnia regna. Jam noua ꝓgenies celo dimittit̃ alto. Tu modo nascẽti puero quo ferrea primũ. Desinet ac toto surget gẽs aurea mũdo. Casta faue lucina tuꝰ iã regñt appollo.

Isti duo vicerunt sabinos et de eis triũphatum est. et Ualerius fataliter mortuꝰ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello sabinorum cõsternati creant dictatorẽ. cuius auctoritas et potentia consules preiret. et est nomen officij dignioris.

Manliꝰ torquatus

Iste. T. Manliꝰ Lelij manlij filius. bellũ cum gallis incho auit. ꝑcussoqꝫ gallo qui eũ ad singulare certamẽ prouocauit. torquem aure am de collo eius tulit suoqꝫ imposuit. Uñ dictus est torquatus et torquati cognomẽ suis posteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox moribꝰ incondita. ob hoc ipa corporũ mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominũ interitũ vrbium stragem videretur. deinde totam vrbẽ igne ferro manibus exequãt sex mẽsibus barbari: et Manliꝰ nocte subeuntes clangore anseris excitatꝰ a summa rupe deiecit.

Popilia ṽgo vestalis

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri viua defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis institutõ

Nono post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omibꝰ obsequeret̃ et largũ al's lerciũ dictatorẽ primũ et Sp. cassiũ magistrũ equitũ scribit. Institutꝰ est itaqꝫ dictator vt auctoritate et potẽtia cõtra hostes cõsules precederet. Eo maxime qꝛ porsenia clusij rex (ea ciuitas thusta erat) armis Tarquiniũ supbum reducere conatꝰ esset. qd ne fieret dictator obstitit. Uerũ pace cõfecta in amiciciam ppl'i Romani porsenia sũmis receptꝰ honoribꝰ. Quinciꝰ cincinatꝰ prestantissimꝰ postea dictator cũ agriculture operã daret: a senatu rogatꝰ: puluere ac sudore absterso: dictature dignitatẽ inuitꝰ suscepit. Is nedũ romanos obsessos sed hostiũ quoqꝫ exercitũ superatũ cũ innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditiõe finita redijt ad boues: victoriãqꝫ q̃si securã tenens.

Sub isto valerio consule ciues exules seruiqꝫ fugitiui inuaserunt capitoliũ et incenderũt. Et tam atrox fuit bellũ: qꝫ ipse consul fuit occisus: Publicola quoqꝫ romanꝰ patriciꝰ cui publiꝰ valeriꝰ ꝓpriũ nomẽ ante fuerat. Et ipe ꝑ hoc tẽpꝰ expulsis Tarqnijs vna cũ bruto in locũ collatini consul est suffectꝰ de quo sup. Is cõmissa pugna in quo brutꝰ occubuit ipe de Tarqnij exercitu quindecim milia et trecẽtos viros interfecit qua victoria primꝰ ex cõsulibꝰ in curru inuectꝰ triũphauit: que res pulcherrimũ spectaculũ plebi sine vlla inuidia ꝓbuit. fuit aũt magne iusticie et eq̃tatis vir.

Marcus Curci⁹

Aracus

ARacus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo vt ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehēdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit aug⁹) illa contēnit auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas et numera eas si potes. genes. xv. Quomodo em̄ dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cū astrologie nō ignar⁹ esset. De astrologia librū scripsit elegantissimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atq; optimis versibus. Araeum de celo stellisq; dixisse et conscripsisse.

Os inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit et vi vi hoīs sepulturā interpretantib⁹ aruspicib⁹ expetebat. Rome em̄ (vt Liui⁹ ait) siue interemptu seu alia aliqua vi forū ferme specu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbat posse oppleri materia. Tum Marcus curcius eques roman⁹ bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato insidēs zelo patrie armatus se in hyatū misit. q̄ mortuo stati hyat⁹ obturat⁹ est.

Esopus

ESopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis psarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus et prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romul⁹ postmodū de greco trāstulit in latinū. et filio suo Tibertino direxit. In quibus docet quid obseruare debēt homīes. Et vt vitam hominū ostendat et mores: inducit aues. arbores. bestiasq; loquentes ꝓ ꝓbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligēter inspexerit inueniet ioca. locā apposita que et risu miscent et ingenium acuant. Hic pmo anno Cyri regis psarum fertur fuisse pemptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cū ipius Esopi vita Rinuti⁹ quidā erudit⁹ vir: ad Antoniū tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

OCtodecimo Artaxersis regni āno. ccc. et altero ab vrbe cōdita. C. menenio et. P. sextillo capitolino cōsulibus. Romanis placuit qd consulare impium cessaret: et eius loco decem viri deligerent: ꝑ quos sine ꝓuocatione omnis regeret ciuitas. leta eius ingratus tpa (vt Liui⁹ ait) nimium luxuriare incipiēs. cicius eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

ROmani cum hucusq; legem non haberent magnaq; inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solū ab athenensibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet. ff. de ori. iu. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataq; erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

QUartam seditionem bonorum cupido excitauit. vt plebei quoq; magistratus crearent. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

VEturia Coriolani patricij romani mater ꝑ hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viriditatem traxit ꝑpetuam: quia filium suū qui infensissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas et pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat durissima: et eius ꝓpositum vertit in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitatē liberam dimisit. Ob cui⁹ mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatusconsulto ad ꝑpetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templū et ara fortune cōstructa sunt insup cum null⁹ vsq; in id tps vel modic⁹ a viris mulierib⁹ pstaret honor sanccitū est vt mulieribus homies semp assurgerent et in via eis cederet qd nunciusq; apud nobiles seruatur. Et q̄ eis liceret vti auro et purpurea veste aureisq; fibulis et armillis nec immerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Ioann- Christophorus Wolffs Keel.

Monarchia Regum persarū

Dariꝰ histapsis

Darius histapsis filius quartus persarum rex anno septuagesimo captiuitatis: persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus Smerdim ⁊ patizetem magum eiꝰ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno persarum. Cuius equꝰ sequenti die in ortu solis hynnitū ante regiam prius emitteret ille persarū rex haberet. Darius Oebaris stabularij sui solercia effecit: vt ante oīes hynnitū equꝰ eiꝰ primo daret: quo facto: euestigio rex creatꝰ est. Regno suscepto Atosam cambysis filiam duxit vxorem. Ex qua p̄ter xersem etiā alios genuit filios. Dedit potestatem zorobabel vt iudeos in hierusalem reducere posset et vasa reddi iussit: ⁊ ꝓ edificatione templi viginti argenti talēta ꝑ singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Verū anteq̄ e vita discederet egiptus ab eo defecit.

Xerses

Xerses darij ex Atosa filius quintus persarū rex: Centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: ꝑsis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis p̄ne colendi deum israel: heres apparuit. Iudeis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissimꝰ crudelitatis ⁊ seuicie paterne successor. Recepta egipto que a patre defecerat cū vniuerse asie potiret: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandē leonide Spartanoꝝ ducis solercia duobꝰ acceptis vulneribꝰ fugiēs: qui priꝰ mare nauibꝰ strauerat: in piscatoria scapha vix trepidꝰ aufugit. Et nō multa post ab Artabano eiꝰ prefecto spe regni potiundi interfectus est.

Artabanꝰ

Artabanus sextus persarum rex ꝑsis regnare incipiens: regnauit mensibus septem. Qui ꝓ anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum essent ei duo filij nomīe Darius ⁊ Artaxerses: Iuniorē in maioris necem solicitauit: Affirmans illū ꝓprium obtruncasse patrē. Vagabusus aūt huius sceleris consciꝰ: Artaxerse filio rem postea ꝓdidit omnē. Is cōuocans omnes armatos: numerū militū recensurus: vbi Artabanꝰ inter eos astitisset: Artaxerses se breuiorē simulat habere loricam q̄ deceret: iubens secū cōmutare. Quo nudato euestigio cū septē filijs eū transfodi iussit: atq̄ ita Artaxerses egregiꝰ iuuenis cedē patris: necemq̄ fratris ⁊ seip̄m ab insidijs vindicauit.

Artaxerses

Artaxerses septimus ꝑsarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū hominum pulcherrimꝰ fuit: sed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua contingeret: et ꝓpterea longimanus dictꝰ est. Qui tributa persis p̄mus instituit, eo ꝙ maximā impensā auri atq̄ argenti in edificijs constituisset: vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monimentū. Et cum pacis auctor ⁊ conseruator haberet: Idcirco ab omnibꝰ amari promeruit. Esdras quoq̄ sacerdos et dei ꝓpheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Neemias quoq̄ eius ⁊ Darij pincerna fuit.

Democritus philozophꝰ

Democritus abderites philozophus ꝑ hoc tp̄s floruit: is primo quosdam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Astrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam ꝑciperet in persidem ⁊ ad mare prexit: postq̄ etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasq̄ se trāstulit: vbi a nullo cognitus ip̄e Socratē cognouit. Tandē doctissimus in patriam reuersus: patrios agros ⁊ innumerabiles opes reipublice sue cōcessit. Satius dicens eum pauꝑtate studiorum libertate letari: q̄ opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contraxit: vbi ⁊ nature secreta subtilꝰ rimari posset (sicut Cicero in quinto tuscul. questionū refert) Oculos sibijpsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene esse ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius sententijs hanc optimā habemus. Conuenientius est vt parcitatem in tuo serues q̄ luxum in alieno: parcitas eni̅ necessitatis remedium est.

Heraclitus

Heraclitus philozophus asianus cognomento Scotinus hoc temꝑe in precio fuit. Cuiꝰ libri adeo obscuri fuere vt a philozophis vix intelligerētur. vnde et ꝓpter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cū in vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in medium ꝓferret. Nihil respondit: sed digitum voluēs significabat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles

Themistocles athenīēsis phus: ꝛ naualis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tꝑibus: tam sciētia quā rei militaris gloria inclit⁹ et clar⁹ habit⁹ est. Cui⁹ consilio parta est victoria in maritimo prelio: supato xerse ab atheniēsib⁹: Cū adhuc puerul⁹ esset: natura prudens: eximia semp cogitabat. Cū a disciplinis pcipiendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie sed cōponendis oratiōib⁹ sese dedit. Gloriecꝫ cupiditate incensus cupiens sibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam consuleret de filia: an eam daret pauperi sed ornato: aut locupleti pꝛobato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q̄ pecuniam viro indigentem.

Aristides

Aristidem phum atheniensem virum vtiqꝫ disertissimum per hec tpa floruisse Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iusticie in his que ad cōem referunt vtilitatem: ex quibus iusti nomē assecutus est: huic plato tantū tribuit vt p̄ ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eū solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras phus etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum esset studēdi desiderio ductus: patrimoniū omne suis concessit: ꝛ in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego salu⁹ nisi iste perijssent. Cuidā dicēti. Nōne tibi patrie cura vlla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidē atqꝫ ita dicens: digitū celum versus extendit. Interrogat⁹ ad q̄d factus fuisset. Ad contēplandum inquit solem ꝛ lunam ꝛ celū. Hic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego eñ ex me natū sciebā esse mortalem. Cumqꝫ annis. 72. vixisset ab atheniēsibus in carcere positus: e poto veneno interijt quia solem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles phus Atheniēsis his tempibus laudat: qui adeo canendi pericia edoctus erat. Qꝫ cum hospotē eius iuuenis quidā furibund⁹ inuaderet eo q̄ patrem ei⁹ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Hui⁹ autē hec fuit sentētia. Tria sunt (inquit) in tota rerum varietate scꝫ affluentie mobilis contempt⁹: future felicitat appetitus: ꝛ mentis illustratio. Quoꝝ pꝛimo nihil honestius: scdo nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsitqꝫ deū Deus est spera cuius centrum est vbiqꝫ ꝛ circūferentia nusq̄. Arbitratus deniqꝫ animas immortales se incendijs dedit.

Sapho poetissa

Sapho lesbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiā temp estate inclita fuit: honestis ꝛ claris parentibus orta: Adeo generose fuit mētis vt etate florens ꝛ forma: non contenta solum litteras iungere plurimas sed amplio ri feruore animi ingenijqꝫ suasa viuacitate conscenso studio vigili p abrupta parnasi vertice celso se felici ausu musis non renuentibus immiscuit: quid multa eo studio deuenit vt vsqꝫ in hodiernum clarissimum suum carmem testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos expromere non dubitauit. Et ꝓpterea illi erecta fuit statua enea ꝛ suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Et⁹ tamen opera maiorum negligentia amissa sunt.

Zeusis heracleotes et Parrasius pictores

Zeusis heracleotes maximus pictor ꝛ ipe etate hac (vt Eusebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculū ad magnam gloriam perduxit. Opesqꝫ tantas acquisiuit vt instituerit donare opera sua: eo q̄ nullo precio satis digno pmutari posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: processit iratus operi: ꝛ dixit. vuas melius pinxi q̄ puerum et si hunc consūmassē aues ipse timuissent. Idem etiam scdm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parrasius quoqꝫ hac etate summus pictor cum predicto Zeuside in certamen descēdit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipe lintheum auibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem representantis vt zeusis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et ostensa pictura atqꝫ errore intellecto palmam ingenuo pudore concesserit parraso: quoniam ipe aues fefellisset.

Tolosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Toloso troyano iacta sunt eius fundamenta Quam cum romani cepissent illuc colonias deduxere. Et amphrteatro capitolio alijsq; edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonensi ciuitati ab Enee socijs condite finitima est: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. cicq; iohannes. xxij. pontifex Archiepiscopatum primo cōcessit. Atq; ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et eidē Archiepiscopatui subiecit: vt haberet Tolosan⁹ archiepiscopus: quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarū litterarū gymnasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini ⁊ aliquorum apostolorum reliquie summo venerātur honore. Is eiusdem vrbis primus episcopus a paganis tentus atq; e summa capitolij arce p̱ oīes gradus precipitatus capite colliso excussoq; cerebro et oīni corpe dilaniato dignā ibi xp̄o exalauit animā.

Turo quoq; gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita est. Quā a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit: ea siquidem celebris nunc ciuitas est: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab hedius diuidit: et ab occeano sursum nauigationem habet. A qua non paruam cōmoditatē ciuitas ipsa percipit: hic quippe cum Archiepiscopalis sedes existat: vndecim suffraganeos continet. Qui ⁊ pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipsa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atq; alium nomīe perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

Mediolanū ciuitas potētissima apud insubres totiꝰ Cisalpine gallie metropolꝭ ⁊ vrbiū ceteraꝝ Mater Originē habuit: quā Liuiꝰ patauinꝰ ⁊ Trogꝰ pompeyꝰ narrāt a gallis qui duce Brēno in ytaliam ascēderāt populiqꝫ loca incolētes in quibꝰ est edificata Insubres appellabāt̄ imꝑante assuero persarū rege a gallis senonēsibꝰ nō cōdita vt multi astruere: sed aucta ⁊ instaurata fuit. Eā tn̄ Josue hebreoꝝ iudicis tp̄e aliq̄ p̄mo conditā fuisse dicūt. Et tp̄ibus troyanoꝝ clarissimā fuisse. Cū Sicambri germanie pp̄li a sicambria p̄ami sorore dicti tp̄e Sampsonis occupat̄ germanie ꝓuincijs Mediolanū versus hostili anīo aciez dirigētes Juliū insubrū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōfecta fedra ꝑcussere vt vnꝰ populꝰ ⁊ vnū efficeret̄ regnū: fuit tamē vsqꝫ ad Brennū ducē haud ciuitas mag̃. Eiꝰ aduentū mirūinmoduz aucta ⁊ instaurata. Cū antea Subria ⁊ Mesopia ⁊c̄. dicta fuerit. Mediolanū q̄ȯ mltoꝝ animū circūdata appellata ē. Scribit Liuiꝰ exercitū romanū tūc p̄mū vltra paduz fuisse ductū: ⁊ gallos insubres aliquot ꝓlijs sup̄atos in deditiōꝫ tūc primū venisse q̄ȯ quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuisse videt̄. Claudius marcellꝰ deinde boios ⁊ insubres gallos subegit ⁊ triūphauit. Post quē triumphū vrbs Mediolanēꝭ ꝑ annos ferme quīgētos pacatissima altera roma cognomīata: adeo florēs fuit. vt illā ꝑncipes romani (quo ad poccupatiōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayanꝰ Adrianꝰ maximianꝰ philippꝰ ⁊c̄. Emporiū certe totiꝰ longobardie fuit: ⁊ agrū vniuersuz in oī bonitate feracissimū habet. Eam herculeꝰ maximianꝰ menibꝰ ornauit: murū scđm adiecit ⁊ vrbē ampliauit. Et ex suo noīe herculeā appellauit: in honorē herculis phanum struxit: q̄ȯ nūc diuo laurētio extat dedicatū. Post tā diuturnā felicitatē primas habuit molestias beato Ambrosio adhuc sup̄stite Arrianis infestantibꝰ. Paulo post attila ytaliā ingressus Mediolanū diruit: Instaurataqꝫ parū quieuit: a longobardis ea vrbs maxīs molestijs agitata est. Illis a karolo magno domit̄ ꝑ annos sexagīta ⁊ trecētos floruit: quousqꝫ Fridericꝰ barbarusso imꝑator eā solo equit. Deinde Mediolanēses a parmēsibꝰ ⁊ placētinis adiuti: tanto patriā reedificauerūt anīoꝝ ardore: vt intra trienniū. ditior. potētior frequētiorqꝫ solito facta videret̄. Inde mirabile habuit incremētuz Mediolanū eū̄ phisico nāli situ suo ab incēdijs caumatū ⁊ frigoꝝ rigoribꝰ eq̄liter abesse Alexāder q̄ntꝰ noīe summꝰ pontifex scribit ⁊ ꝓpterea locum totiꝰ orbis temꝑatissimū aeremqꝫ serenissimū ⁊ aquarū in puteis ⁊ fontibꝰ salubritatē obtinere. Quā tamē lacꝰ pulcherrimi decē ⁊ septē: ⁊ sexagīta q̄tuor flumīa terre sup̄ficiē irrigātia in illiꝰ agro repiant̄. Porro ciuitas hec quātū temploꝝ magnitudīe: regaliū domoꝝ amplitudīe: clarissimoꝝ ediū nobilitate: ⁊ vicoꝝ ꝓbitate: necnō ⁊ oīm artiū bonitate floruerit nr̄aqꝫ etate floreat: tū potētissimoꝝ dn̄oꝝ ducali maiestati obsequētiū: tū vtriusqꝫ sexꝰ cōtuberniū religiosoꝝ inhabitantiū. Ac caterua huiꝰ vrbis equestris ordinis virorū ac doctoꝝ necnō ⁊ armoꝝ ⁊ pannoꝝ ⁊ oīmfariā vestimētoꝝ fabrica ⁊ mercatura declarant. Dicit p̄scriptus pōtifex Barnabā pauli cōdiscipulū p̄mū fuisse mediolanēꝭ eccl̄ie ep̄m. Cui paulo post successerit Beatus Ambrosiꝰ doctor eccl̄ie celeberrimꝰ. A q̄ sctūs Aureliꝰ augustinꝰ doctor ⁊ ip̄e excellētissimꝰ in ip̄o Mediolano ad fidem xp̄i conuersus est: duces postremo castrū sup̄bissimū in ea ⁊ hospitale celeberrimum cum templo beate Marie virgini dicatū edificauerūt. Ac alijs q̄ꝫ plurimis exornarūt.

Monarchia regū persarū

Xerses

Sogdianus

Darius notus

Assuerus

Ochus

Arsanus vel argus

Darius

Xerses eiꝰ nomis scḋus: Octauꝰ psarum rex regnauit duobꝰ tm̄ mensibꝰ: pꝰ quē Sogdianꝰ nonus regnauit mēsibꝰ. 7. de quibꝰ ob tpis breuitatē nil memorie dignum habemꝰ.

Ille iesus filiꝰ syrach natiōe hebreꝰ: librū q̄ ecclīasticꝰ dicit̄ edidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan qḋ est totū. ⁊ rethon qḋ est virtꝰ; quasi totꝰ virtuosus In quo de oī virtute tam theologica q̄ȝ politica pulcherrime tractat. Queȝ ideo ecclesiasticū noīauit: Eo q̄ꝫ de moribꝰ totiꝰ ecclesiastice discipline religioseq̄ȝ cōuersatiōis magnā curā habere visus fuerit.

Herodotꝰ grecꝰ hystoricꝰ omībꝰ grecis p̄ferendꝰ ea tēpestate hystoriaꝝ libros edidit. q̄s cū athenis in cōcilio legisset plurimū honoratꝰ est qui vt Quintilianꝰ ait. Dulcis ⁊ cādidꝰ. Pliniꝰ li. 12. nālis hystorie dicit eū scripsisse hystoriā.

Darius cognomēto notꝰ decimꝰ psarū rex: regnauit ānis. 29. Hic inito impio ↄtra Atheniēses grauissima mouit bella. Ideo ↄuersi in fugā nec deinceps psis occurrere sunt ausi: Eiꝰ regni anno decimo egiptꝰ ab eo discessit.

Sophocles atheniēsis poeta tragicꝰ. Quē cicero ob ingenij magnitudinē diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite sue diebus tragediā in certamīe ad iudiciū peritoꝝ miserat; ⁊ intellexerat q̄ꝫ victor esset. p̄ gaudio expirauit.

Artaxerses eiꝰ nois scḋus cognomēto Memnō quē hebrei Assuerū noīant vndecimꝰ psarū rex regnauit ānis. 40. Darij filiꝰ potētissimꝰ sup oīs q̄ an eum fuerūt. Cuiꝰ regnū ab india vsq̄ȝ Ethiopiā super. c xxvij. p̄uinciās fuit. Tercio regni sui āno grāde cōuiuiū p̄parauit ⁊ subiectos magnifice pauit in tabnaculo mirabili. Reginā vasti cū venire recusasset eaȝ abiecit. Et honorē hester p̄buit: ⁊ in locuȝ eiꝰ p̄ reginā habuit.

Artaxerses terciꝰ qui ⁊ ochꝰ Assueri ex Hester filiꝰ duodecimꝰ psaruȝ rex regnauit annis. 26. vir certe seuus atq̄ȝ imanis vt suis facinoribus eternā sibi apḋ psas cōparet memoriā. Hic Nectanabo egipti rege ī ethiopiā pulso ad suū reuocauit regnū. Hic suoꝝ cōiuratiōe euertꝰ: cognatoꝝ cede: pricipūq̄ȝ strage: totā impleuit regiaȝ: nullo sanguis aut sexus etatisue habito respectu. verūtamē diuinā non euasit vltionē. Quia a suis obtruncatꝰ fuit.

Arsanꝰ ochi regis filiꝰ. 13. psarū rex regnauit annis. 4. Genuit aūt filios multos de quibꝰ herodotꝰ memīt: de eo aūt nil memorie dignū habet̄. Jadus vero sextꝰ iudeoꝝ pontifex hoc tpo āno in de mortui iohānis pōtific pr̄is pōtificatu succedēs. sedit annis. 50. vir certe bonus. ⁊ pacis amator.

Parmenides phūs atheniēsis cōsortia hoim fugiens in rupe caucasi montis consedit. Et logicaȝ primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

Dariꝰ Arsani p̄dicti regis filiꝰ vltimꝰ psarum rex ⁊ ip̄e primo anno regni Alexandri psarū regnū accipiens regnauit ānis. 6. Hic cū potētissimꝰ essȝ: ne regie maiestatis honor deesset: bellū cū Alexandro magno varia fortuna gessit. Tandeȝ ab eo victꝰ ⁊ superatꝰ: ⁊ a cognatis turpiter occisus. vitā pariter cū psaꝝ reḡ finiuit.

Melissus phūs ex Samo insula originē ducēs. Parmenidis auditor: queȝ Aristoteles p̄sepe nomiat: magna virtutis sue documenta edidit.

Brenus Senonēsiū gallorū dux. Monuchbri angloꝝ regis filius. 13. assueri psarū regis anno cū exercitu trecētoꝝ miliū Galloruȝ relicto p̄prio solo ytaliam venit. Et expulsis veteribꝰ tuscis: eorūq̄ȝ vrbibꝰ occupatis multarū vrbiū (policrate ac iustino testibꝰ) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Jesus filius sirach

Herodotus

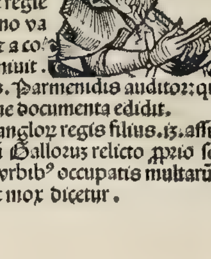
Sophocles

Parmenides

Melissus

Hippocrates medic⁹

Hippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutorum (licet quidam scribāt asclepij) filius: et pitagore discipulus: oīm medicorū pnceps: in insula Choo genitus p hoc tps clarissimus habitus est. Hic medicinā longo tempore pditam reuocauit in lucem. que quingētis annis post esculapij mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diuus Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruarēt: vt mansuetudinē in habitu moribusq ostenderēt: fuit (vt ferunt) corpe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiq motus multe cogitationis. tarde locutionis: et modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinq. Cui⁹ hec fuit pulcherrima sententia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qd cupit: cupiat qd habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de omi apposito gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philozoph⁹

Zeno philozophus actiensis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitq napsei (siue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corpe fuisse: statu procero et atra cute. Unde illū Chrysippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida et imbecilla atq infirma: ob quod teste pseo multas cenas declinauit. Vescebatur libēter ficub⁹ recētibus et ad solē passis: auditor fuit cratis. Stilponē etiam et xenocratē decennio audiuit: fuitq vna cum Cytheo philozopho stoyce secte auctor: quorū sententia fuit. Id summū bonum qd honestum est. Nihil deest ad recte viuendū ei in quo virtus est. Tanto in honore apud atheniēses habitus est: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntq ipm aurea corona et imagine erea: hoc ipm et sui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas ei⁹ erat auditor: cui et aliquando epistolam scripsit. Hic adolescētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt scilicet multa audiamus: et pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates phus

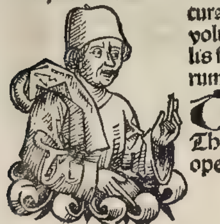
Socrates atheniēsis philozoph⁹ clarissim⁹ ex pago alopecēsi fili⁹ sophronisci marmorarij: et phanerete obstetricis filius. Fuitq vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: postea Archelai cui in scola successit magisterq Platonis et pmus ethice inuentor his tempibus floruit: philozophiam eni vt Citero scribit euocauit e celo et in vrbib⁹ collocauit: demosq introduxit. et coegit de vita et moribus rebusq bonis et malis qrere. Quā obre vt scribit Solin⁹ non solum consensu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit sapiētissimus iudicatus. Fuitq orator pmptus et acer: et pmus teste fauorino cum Eschino discipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirēdam sapiētiam vsq ad senectutē vltimas terre regiones plustrauit: et licet sapiētissimus esset: se tamē nihil scire reputauit. Unde sepe illud dicebat vt hieronim⁹ ad paulinū ait. Hoc vnū scio qd nescio. Fuit insup socrates mirabilis castitate. iusticia: alijsq virtutibus: in cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amic⁹ hominis est sapiētia eius Inimicus vero homis est stulticia eius: huius quippe multe fuere sentētie. quarum hec pciosissima cēsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotium et qualis vis videri talis esto: Demum accusatus q derideret quercum: canes et hyrcos esse deos: quos atheniēses colebant. Tandē veneni poculo defunct⁹ est Post mortē eius atheniēses penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Isocrates orator grec⁹

Isocrates natione grecus orator clarissim⁹: Gorgie auditor multorum phorum pceptor eximi⁹: vt Macrobi⁹ attestat. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi genere nitid⁹ fuit et compt⁹: et palestre magis q pugne accomodat⁹. oēs dicēdi veneres lectat⁹: inuētione facilis et honesti studiosus. Ac in cōpositione adeo diligēs vt cura ei⁹ reprehēdat. Hui⁹ oratiōes et opa extant ac aliqua traducta sunt: que maxia voluptate legunt. Edidit quoq libellū exhortatoriū in quo hec ponit sententia. Talis fias parētib⁹: quales erga te natos fieri poptas. Serua magis verborum q rerum deposita. Vixit annis. 94.

Thucydides hystoricus

Thucydides grecus hystoricus et quidē grauissim⁹ hoc etiam tpe teste Eusebio agnoscit. Et teste quintiliano: est densus et breuis ac semp sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallensis postea et herodotum latine loqui docuit. quorum opera nūc in precio habentur.

Xenophon phus

Xenophon phus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli atheniensis filius: homo verecundus et speciosus vltraqз dici possit. moratusqз probus et omnibus gratus. Fuit socratis discipulus et platonis emulus. Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo statu reipublice ciuitatisqз administrande scripserat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē venerant se opposuit. et cōtra multa scripsit. Quo audito valde permotū fuisse platonem ferunt. Hic primus ex his que a socrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria scribens. Et primus omnium phorum scripsit hystoriam. Fuit etiaз dux strenuus. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit aspe ris et difficilimis itineribus per infestissimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus

Archita tarentinus fuit Mnesagore (siue vt Aristoxenus ait) Estei filius philozophus pytagoricus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem phm cum a Dyonisio necādus esset per epistolaз eripuit. Multaqз composuit ex quibus hanc precipuā sententiam habemus. Nulla pestis capitalior est q̄ voluptas corporis. Cuius aude libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euersiones. Nullū deniqз scelus: nullum facinus est ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato phus

Plato philozophus nominatissimus per hoc tempus Eusebio referēte omnium phorum clarissimus fuit. Aristone patre: et matre perictonia siue (vt alij dicunt) petona. Athenis simili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodorus. Mater a Solone certissimuз duxit genus: Similiter aristo illius pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem et Glauconem Et sororem petonam de qua Speusippus phus ortū duxit. Litteras didicit apud dyonisiū grāmaticū: sed in palestra apud aristonē exercitatus. Primū namqз picture studuit: poemata edidit et tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominatus cum prius Aristocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylū et hermogenē. Annorum. 29. megaram ad euclidem se contulit. Hinc Cyrenē profectus theodorū audiuit: Postea in egiptū profectus prophetas sacerdotesqз audiuit vbi comitē habuit euripidem tragicum. Regressus athenas in achademia morabatur. Terqз in siciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euasisset venditus est. Interrogatus aliquādo in quo sapientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectādo que euenire nō possunt: nec de pteritis recordari. Obijt deniqз plato in conuiuio discumbens anno etatis sue. 81.

Antistenes

Anthistenes atheniensis phus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quottidie quadraginta stadijs emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscēs tranquillitatisqз illius imitator effectus. Cynicam prior sectaз inchoauit: princepsqз in ea fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonē sibi maledicere. Regium est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos et diuersarum rerū scripsit. De eo Hieronimus cōtra iouinianū scribit. qui cū rhetoricam gloriose doceret audiēs socratem discipulis dixit. Abite et magistrū vobis querite: quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa discere: et qd̄ scitis est nescire.

Speusippus

Speusippus atheniensis phus Eurimedontis filius. platonis ex sorore nepos: octo annos scole platonice magister fuit. Irascebatur facile: et voluptati dederat manus. Epicuree enim secte manuз dedit. Unde diogenes phus eum dure redarguit: deinde cum paralysi solueretur: orauit xenocratem vt sibi in docēdo succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis efferuescētibus interijsse. fuit corpore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria et dyalogos. Eius libros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Ad hunc simonides scripsit hystorias. Primus inuenit quo pacto ex gracilioribus lignis fierēt vasa capacia.

Papia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quā pliniꝰ velle videtur fuisse conditā a populis leuijs et maricis qui fuerūt transalpini. Teste vero paulo longobardo hystorico Assueri persarum regis tempibus a gallis Senonensibꝰ eiꝰ fundamēta iacta sunt. Veruꝫ longe ante insubres galli vicatim locū inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini flumis ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trahicit. Et a Ticino flumie Ticinū appellat ubi insignis scipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbē situ ⁊ aeris salubritate amenissimā reges Ostrogothoꝝ ⁊ postea longobardoꝝ libenter incoluerūt. Unde apud ipam multa fuerūt preclare gesta. Et pterea cū mediolano magnitudine facie. antiqtate. ac dignitate diu contēdit. Verū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē ⁊ nūc ⁊ olim clare illustresqꝫ fuere. Eam ciuitatē athila rex hunoꝝ direptam vastauit: et cū paulo post instaurata esset Odoacer Eruloꝝ rex Orestē patriciū Augustuli nup genitorē in eo obsessum viqꝫ captū interfecit. Ticinūqꝫ vrbs crudeliter ab eo direpta atqꝫ vastata est: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiū romanorū quātū nūquā alibi post romani imperij inclinationē cōmissa fuerat. Rudolfo aūt burgundo ytalie regnum occupante: p septimi Stephani pontificis tempa vngari salado duce ytaliā ingressi papiā obsessam captāqꝫ ferro igniqꝫ vastarūt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieqꝫ pceres ⁊ populi berengarij ⁊ alberti filij tyrannidē exosi. Ottonē primū ex germania in ytaliā vocauerūt: tumqꝫ ytalia a malis que diu fuerat ppessa respirare cepit. Pertharit longobardoꝝ rex monasteriū sancte Agathe et theadolinda regina ecclesiā sancte Marie ad ptícas in ea ciuitate cōstruxerūt. Et Linthprandꝰ lōgobardoꝝ rex ossa beati Augustini ex Sardinia papiā vbi veneratissime seruāt deferri curauit. et sepulchꝝ ex cādidissimo marmore mira celeritate structū est: aspectu pulcherrimū. Idemqꝫ rex monasteriū beati Petri cellula aurea appellatū: et apd bolonam vbi curiam sepe reges tenuerūt monasteriū sancti Anastasij martyris edificauit: Gondiberta regina ecclesiam sancti Johānis baptiste. Et petrus epūs linthprandi regis cōsanguineꝰ eccīaꝫ sancti Sauini papie construxerūt. Eiꝰ postea exornande vrbis p ceteris Johānes galeatius maria vicecomes primꝰ Mediolanensium dux multam adhibuit diligentiā. Nā post multa ibidē accuratissime fabrefacta castellū magnificentissimū regio apparatu cū amplissima bibliotheca struxit. Et iuxta castellū ingentem lucū muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes cōstituit. In cuiꝰ medio supbissimū monasterium ordinis carthusiensiū cū eius sepulchro ingenti impēsa fabrefecit. Luci ipius ambitꝰ est centū ⁊ viginti cubitorum. Habet nūc Papia in gymnasijs multos iurium ciuilis ⁊ pontificij ac phie et medicine sciencia claros. Genuit aūt multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis pcipue excelluerūt Syrꝰ eiꝰ vrbis eps doctrina ⁊ sctītate laudatissimꝰ. Enodiꝰ poeta eloquētissimꝰ. Habuit et Antoniū Guaynerīu medicū sua etate celeberrimū q in curis medicinalibꝰ multa cōposuit. Et cattonē saccū. Silanū nigrū et alios.

Papia

Hermes

Hermes egiptius qui a nostris dicit Mercurius phus: platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissim⁹ tamen et instructissimus in omni genere doctrine; Adeo vt ei multarum rerum et artium scientia trimegesto: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitqȝ libros multos ad cognitionem diuinarum reruȝ pertinentes: qui ad huc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

Apuleius

Apuleius apher madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librū de mūdo ⁊c. Cuius hec fuit sententia. Nihil est deo similius q̄ vir animo perfecte bonus.

Plotinus phus

Plotinus phus platonis quoqȝ discipulus ⁊ porphirij p̄ceptor p hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omniū etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaqȝ locum quietis sedis elegit vt ab omni cōuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoqȝ illum desideria ceperunt. Et ꝓpterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitqȝ animam rationalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere sup̄ naturam nisi deum: qui sicut Sol lunaȝ illuminat ita ⁊ deus animam illustrat.

Diogenes

Dyogenes magnus phus fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem comperit: q̄ apprime om̄es voluptates a se abdicauerat. Pallium p̄mus duplex habuit ꝓpter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidā vt sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium ꝓ domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme cooptas niue statuas amplectabat. Idem cum vidisset puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos; huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander Ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem ⁊ alia pauca: cui⁹ sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliū: presta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philipp⁹ rex macedonū

Philippus p̄dice regis filius vigesimustercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Vir vtiqȝ bellator qui sua virtute Armenie bithinie Tracieqȝ ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit auteȝ bland⁹ alloquio: malens amari q̄ timeri sed ⁊ moribus grauis: vini nimis cupid⁹: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumqȝ ꝓ imperij sui finibus tuendis procul exijsset Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis persarum confugerat: videns olimpiadem philippi coniugeȝ pulcherrimā: ea arte magica deludens compressit qua nocte eum mater olimpias concepit visa p quietē est cū ingenti serpente volutari que ex eo concipiēs. post reditum Philippi alexandrum pepit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfessa viro suo Philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) veluti tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexādro Arestotili scripsit. S. filiū mihi genitum scito quo dijs grās ago non tam p inde q̄ natus sit q̄ȝ ꝓ eo q̄ nasci contigit tempibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quē postea arestotiles disciplinādum assumpsit et p quīquēnium sub eo pho creuit: qui postea Bucephalū equum indomitum mansuetū fecit ⁊ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conspexisset dixit se ex deoꝝ responsis cognoscere q̄ post eum regnaturus esset. Unde ⁊ currum regium ⁊ eq̄s cum summa auri ei dedit: qui contra regeȝ Peloponensiū castra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imꝑio regem se terrarum omniū ac mundi appellari iussit.

Alexander magnus quartus ⁊ vigesim⁹ macedonum rex vltimo Arsani persarũ regis anno macedonibus regnare cepit Et regnauit annis.12.et mensib⁹.6. viginti ꝗppe erat annorum cum regnare cepisset. Philippo igitur rege vita functo Alexander mox illiriam (quam nũc Sclauoniã dicimus) ardenti animo subegit. Et romanorũ insulas obtinuit: statimq̃ cum in Aphricam transfretasset eam totã superauit. Deinde Syriã rebellantẽ ingressus ea depopulata Damascum expugnauit: Sydonem subegit. Inde hierusalem versus ꝓperãs ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem est ingressus: iudeis immunitates concessit: inter inicia quoq̃ multas gentes rebellantes compescuit: orientis nõnullas seditiones extinxit. Quibus rebus erectus tacito gradu in greciam contendit. Inchoatũ deinde a patre persicum bellũ aggreditur in cuius apparatu occupato: nunciatur atheniẽses Thebanos ⁊ Lacedemonios ab eo ad Persas defecisse. Quibus motibus occursurus tanta celeritate instructo paratoq̃ exercitu greciam oppressit: vt quem venire non senserant videre se vix crederent. Et athenienses sicuti ꝓmi defecerunt: ita primi penitere ceperunt ibiq̃ ab anaximene pħo placatus immunitatẽ pariter ⁊ pacem eisdẽ Atheniẽsibus dedit. Thebas rebellantes mox incendit. Lacedemonios subiugauit. Egiptum quoq̃ intrauit in quo mirificam condidit ciuitatem quã ex suo nomĩe vt infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde cum in persidem ꝓcessisset et darius suam puericiam vilipẽderet. Audita legatione matris Olipiadis que grauiter infirmabatur Macedoniã repetiit in quo reditu dum ex asya in minorẽ asiam ꝑ Hellespontum traiiceret phrigiã supauit Macedoniam ꝑueniens matrem conualescentẽ inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu. Cum omnes regiones circa euphratẽ suo adiecisset imperio ponte facto euphratẽ transiuit. et Persipolim appropinquauit. In qua darius ꝑsarũ rex morabatur. In exercitu eius fuerre peditum triginta duo milia: equitum quatuor milia quingẽti: naues centum.lxxxij. hac tam parua manu vniuersum terrarum orbẽ vtrum sit admirabilius vicerit. An egredi ausus fuerit incertum est. Cum ad tam ꝑiculosũ bellum exercitũ legerit non iuuenes robustos: nec ꝓmo flore etatis sed veteranos plerosq̃ etiam emerite milities qui cum patre patruisq̃ militauerant elegit: vt non tam milites q̃ mgr̃os militie electos putares. Ordines quoq̃ nemo nisi sexagenari⁹ duxit: vt ꝓncipia castrorum quasi senat⁹ reipublice videretur. Itaq̃ nemo in ꝓlio fugã sed victoriam cogitauit. Contra rex ꝑsarum darius fiducia viriũ nil astringere affirmãs suis occulta cõsilia victorie furtiue cõuenire. In acie ꝑsarũ sexcẽta milia militũ fuere. Que non min⁹ arte alexandri q̃ virtute macedonũ superata terga verterunt. Post victoriam maior pars asye ad eũ defecit. Deinde nũciatur Dariũ cũ ingenti exercitu aduentare itaq̃ timẽs angustias magna celeritate thaurũ transcẽdit: et ad Tarsum vrbẽ peruenit vbi infirmitate grauat⁹ quieuit. Interrea Darius cum tricentis milibus peditũ ⁊ centũ milibus equitũ in aciem ꝓcedit. Alexander cõualescẽs exercitum in hostem duxit: post hec ꝓliũ ingentibus animis committit. In eo vterq̃ rex vulneratr̃ tamdiu certamen anceps fuit ꝗ ad fugeret Dari⁹. Exinde cedes ꝑsarum secuta est. Cesa sunt peditum sexaginta vnum milia: equitum decem milia: capta quadraginta milia. Ex macedonibus cecidere pedestres.c.xxx.equites.cl.in castris ꝑsarum multum auri ceterarũq̃ opum inuentum. Inter captiuos castrorũ mater ⁊ vxor eademq̃ soror ⁊ filie due Darij fuere Post hec opes darij diuiciarũq̃ apparatum cõtemplatus: admiratione tantarum rerum capitr̃ et tunc bersanẽ captiuam diligere ꝓpter forme pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum puerum herculem vocauit. Darius cum babiloniam ꝓfugisset pro redimendis captiuis alexãdro magnam pecuniam pollicetr̃: qui non pecuniam sed regnũ petit. Tum spe pacis amissa bellum Darius reparat quadringẽtis milibus peditum et centum milibus equitum obuiam vadit alexandro. post hec prelium committitr̃ Macedones in ferrum cum contemptu totiẽs a se victi hostis ruebant: econtra perse mori q̃ vinci ꝓoptabant. Raro enim vllo ꝓlio tantum sanguinis fusum est. Darius cũ vinci suos videret voluit mori ⁊ ipe: sed a ꝓximis fugere compulsus est. Hoc ꝓlio asye impiũ rapuit: cuius tanta fuit felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus fuit. Expugnat et ꝑsipolim caput persici regni

Darius a cognatis suis captus in gratiã victoris aureis compedibus vincitur: deinde multis vulneribus confossus interijt. Et sic ꝑsarum regnum finem accepit cum regnatum fuit sb.14 regibus annis.254. Post hircaniam mardosq̃ subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum ccc.milibus mulieribus. Post hec indiã petit vbi porrus rex capitur et regno indorum potitus est. Tandem cũ in babyloniam rediisset mltis diebus ocio deditus: accepto poculo media potione repente veluti telo confixus ingemuit: ꝑ Cassandrum antipatris filium datur venenũ Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nõ testa continereтr̃ nec aliter ferri nisi in vngula equi potuerit. Quarto die indubitatam sentiẽs mortem agnoscere se fatum maiorum suorũ ait. Ad postremum corpus suum in hãmonis templo condi iubet. Cum quererẽt quem imperij faceret heredem respondit dignissimum. sexto die ꝓclusa voce exemptum digito annulum perduce tradidit. Recessit alexander: mense vno. ãnos tres et.xxx.natus. vir sup̃ humanam potentiã animi magnitudine preditus.

Linea pontificuz

Jadus

Onyas filius Jadi.

Iste Jadus sextꝰ iudeoꝝ pontifex post mortem Johānis pōtificis pōtif. catu succedēs sedit annis. 50. vir certe bonꝰ ⁊ pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qñ volebat vastare hierusalē indutꝰ pontificalibꝰ quē vidēs placatꝰ subito descēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēq̃ veneratꝰ est. Demū cū intrasset ciuitatē oblata fuit sibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. ⁊ cuž coram eo lecta fuisset valde gauisus est. Sumpsitq̃ maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra dariū. Et concessit iudeis libertatē suis legibꝰ vtēdi. et ꝙ septimus annꝰ esset absq̃ tributo ꝓpter sabata terre.

Onias iadi pōtificis filꝰ septimꝰ hebreoꝝ pōtifex scdo anno regni ptolomei patri in pontificatu succedēs sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebant̃ optime. Et ciuitas hierusalē in omni pace habitabat̃ qua ꝓpter etiaz gentiū reges ipam ciuitatē et templū summo cum honore habuerūt. et maxīs muneribꝰ ornauerūt.

Linea Christi

Achym

Achym filius sadoch vtpt: Mathei primo

Anno mōi. 4909.

Syriaꝝ regni principium

Siria Asie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo ⁊ egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadotiam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

Iste Seleucus vnꝰ ex alexandri principibꝰ in syria post eū regnum obtinuit. Sed antigonꝰ ipm expulit. Quē ptolomeus post obitū Antigoni deuicto demetrio eiꝰ filio restituit. Js postea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laboribꝰ vsq̃ ad octogenarios annos semp bellū gessit. In q̄ depugnās tandē extinctꝰ est.

Antigonꝰ Philippi regis filꝰ ⁊ alexandri frater post euž in asia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri ꝑncipes vnꝰ habebat̃. Vir certe supbissimꝰ. ideo multa bella gessit. In quibꝰ tandē occubuit. Demetrꝰ eiꝰ filꝰ fuga sibi salutem petiit.

Sarabella ꝑfectꝰ supsticiosum templū edificauit in mōte garizym vbi posuit Manassen fratrē iadi pontificē. q̄ erat generꝰ. Et hic incipit Scisma iudeoꝝ. qz multi adheserūt ei q̄ ꝓphani vel excomunicati dicti sūt Samaritani. qđ scisma vsq̃ ad destructionē tēpli p romanos durauit.

Reges Syrie

Seleucus

Antigonus

Anthiochꝰ Sother

Monarchia

Alexander magnus

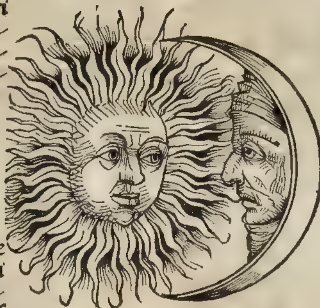
Antiochus Sother seleuci regis filius secūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipo etatis ⁊ victoriarū flore extincto. triste apud omnes totāq̃ babiloniam silencium fuit. et vltimam suā voluntatē in duodecim quos ab adolescētia comites habuerat amplissimi regni sui successores cōstituisset. Et isti duodecim quibꝰ regnum diuiserat cōcordare non possent. Infinita fere bella exorta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria particio effectum sortiri nequiuit contritis aliis. Hii quattuor viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex esset in syria. Ptolomeꝰ lagi rex egipti. Philippꝰ rex macedonum. Antigonꝰ vo in assyria regnaret.

Demas phus

Demas philozophus athenienfis alexandri tempe claruit. Hic dum alexāder obtinere vellet τ obsideret Athenas restitit: psuadens athenieñ. vt non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adhesit alexandro exhibēs se familiarē. Verū atheniēsibus alexandro sacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū custoditis terram āmittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

Quītus curcius

Quintus Curcius phus increpauit alexandrum eo φ sibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis τ nō auferas. Si homo semp id cogita alijs postposit.

In diebus quibus Alexander natus est: diris prodigijs romani territi fuert. Nam sol visus est pugnasse cum luna. Saxa sanguinē sudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vsq ad plurimam diei partem tendi visa est tunc et saxa de nubibus cecidere. et p septem dies grando lapideis immixtis τ testarum fragmentis terram latissime verberauit.

Olimpias Mater alexandri occiditur: que mortem sine omni pauore muliebri imperterrita suscepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mř alexandri — Nectabanus magus pater alexandri

Non fit psecutio de isto Philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egipti τ Syrie fit psecutio: quia iudeis quādoq infesti quandoq fauorabiles fuert reges ipi⁹ qd ideo euenit. quia reges isti pene semp pugnabant cuz egiptijs israel autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunq se verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo dispsi sunt in nationib⁹.

Reges Egipti

Ptolome⁹ lagi q̄ τ sother

Ptolome⁹ philadelph⁹

Iste Ptolomeus lagi filius primus post alexandrum magnum egiptiorz rex regnauit annis. 40. Hic cuiusdam Gregarij militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāq amplum successoribus suis reliquit splendorē vt ab eo subsequētes egiptij reges ptolomei dicti sint.

Ptolomeus philadelphus scđus egipti rex regnauit annis. 38. Hic cuz ptolomei lagi minimus filius esset pater ante mortē regno cessit. quorz pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omnium scientiarum doctissimus esset: et stratonem pħm preceptorem habuisset bibliotecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a seruitutis vinculo resoluit vsq ad centuz viginti milia. Et eos in hierosolimā remisit: et vasa votiua Eleazaro pontifici p diuinis scripturis habēdis quas in eadem Bibliotheca collocauit. Huic beronica mater τ asinoa vxor ex qua suscepit euergetez τ beronicam filiam: quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Furius camillus dictator — Quintius cincinatus dictator

Lucius genutius — Quintus seruilius

Gayus sulpitius dictator — Marcus valerius

Manlius torquatus — Decius

Fabricius — Papirius

ISte Camillus furius expugnauit veientos qui p decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij senones galli ad vrbē venerūt: ⁊ victos romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege suo romā venerūt: ⁊ fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neqꝫ defendi quicqꝫ nisi capitolū potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis supuentū est: grauissimeqꝫ victi sunt. Postea tn̄ accepto auro mille librarū ne capitoliū obsiderent recesserūt: sed secut⁹ eos camill⁹: ita cecidit vt ⁊ aurū qd̄ bis datuz fuerat. ⁊ oīa militaria signa reuocaret. honor ei post Romulū scōus delat⁹ est.

QUint⁹ cincinat⁹ inuent⁹ in rure ⁊ ab aratro assumpt⁹ dictator creat⁹ est: qui vrbē oppressam ab hostib⁹ liberauit et prenestam accepit.

TEmpe illoꝝ cōsulū grauissima pestilētia vniuersaz romā p bienniuz afflixit, p qua depellāda pōtifices ludos scenicos instituerīt: et sic p depellāda peste corpoꝝ accessit morb⁹ animarū.

TEmpe illoꝝ duoꝝ cōsulū romane matrone multos veneno pemerūt et p ancillā quandā pdite coacte sunt libere venena q̃ coxerāt: quib⁹ hausti cōsumpte sunt: fuerūtqꝫ. ccc lxx. damnate ꝯscie facinoris.

ANno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviij. Iste gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

ISte marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit ⁊ grauiter trucidauit.

SUb istis cōsulib⁹ Publio Cornelio ⁊ Marco curio finitū est samniticū belluz qd̄ p. xlix. annos durauit cū m̄lta clade romanorū: nec vll⁹ fuit hostis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

ISti cōsules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōsul occisus fuit et Manli⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ fili⁹ cū cōtra impium cōsulum contra hostes pugnasset ⁊ quāuis victor: tame ꝓpter inobedientiam virgis cesis et capite punitus fuit.

SUb Dolobella et Domicio cōsulibus lucani brucij samnites cū etruscis ⁊ Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierunt in quo septē tribuni militum sunt occisi ⁊ decem ⁊ octo milia romanorū pstrati. Sed cuz romam tenderēt a Ceno cornelio Dolobella consule deleti sunt.

Linea consulum Romanorum

Claudius marcus — Valerius flactus

Fabius maximus — Quintus decius

Publius cornelius ruffinus — Marcus Curius dentatus

Dolobella — Domicius

FAbricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā eīn sibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute qꝫ sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

ISte Papirius cum adhuc puer astute matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente eīn matre vt reuelaret archanum senatus quod audiuerat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronaꝝ cetu impudenti: puer senatui rem narrat: et laudatus est puer. Et edictū est vt decetero nullus puer admitteretur in senatus consiliū nisi ille. Cum aūt vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Linea Christi

Eliud filius Achim

Iste antiochus eiꝰ noīs scđus cognomēto Theos Antiochi pmi filiꝰ: terciꝰ syrie rex: regnauit annis. 15. pmo vxorē laodiceā habuit: ac grauissimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noīe beronicen sicqꝫ pacati.

Eliud filius achym anno mōdi. 4959.

Antiochꝰ galericꝰ eiꝰ noīs terciꝰ: quartꝰ asye et syrie rex: regnauit annis. 20. erat filiꝰ antiochi theos de pmā vxore laodicea: que virū suū veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Istiusqꝫ galericum filiū suū ꝓ patre fecit regnare: ꝓpter qđ euergetes syriā vastauit. Verū ptolomeꝰ postmodū illū occidit duobꝰ filijs Seleuco ꝛ Antiocho magꝰ derelict[is]

Iosephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ atqꝫ magnanimꝰ: Qui ppl'm iudeoꝝ ad clarissimas rerū causas pduxerat: postqꝫ viginti ꝛ duobꝰ annis syrie et phenicis ꝛ Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio defunctus est. Is hircanus in tributoꝝ dispensatiōe ptolomei successit vir ab ipsa puericia mirabil' virtut[is] atqꝫ ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demōstrauit ani prudētiā: pater eiꝰ volēs cognoscere adolescētis virtutē: eū in solitudine duoꝝ dierū misit ad seminandū cū trecētis iugis bouꝫ: celans lora quibꝰ ligarētur: Quod vidēs hircanꝰ quoddā virile maiꝰ sua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit: pelles vero eoꝝ diuidēs lora boum fecit. p que boues ligarent' terrāqꝫ seminauit quā sibi pater commiserat. Ideo ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Linea pontificū

Symon filius Onye

Eleazarus

Onyas filius symonis

Iste Symon cognomēto iustꝰ onie pōtificis filius: octauꝰ hebreoꝝ summꝰ pōtifex mortuo pře pontificatū accipiēs sedit ānis. 16. hic ꝓpter piū cultū ꝛ iustū regimē, pnāqꝫ in suas ciues clemētiā iustꝰ cognomiatꝰ fuit

Eleazarꝰ pontifex symonis iusti frater mortuo pře et Onia eiꝰ fratris filio adhuc paruulo tpe sacerdocij principatū suscipiens sedit annis. 17. misit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interpretādū legem: qꝫ aūt dicimus. lxx. tm: vsus scripture obtinuit qꝫ qnqꝫ paruū numerū excrescentem obticet.

Eleazarꝰ accepta epl'a a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores ꝛ doctos q interptatioꝫ legis dei viuētis facerēt inde ad regē mittēs qđ postulabat ita scripsit ex vna qsi tribu doctissimos viros elegi legē ferentes qs post legis transcriptione ad nos caute remittas. Cū ergo venisset seniores. lxxij. ex hierosolimis ad regē in alexādriam: ab eo benignissime suscepti. Ostensoqꝫ regi legis rotulo ī q l'ris aureis ꝯscripte leges ꝯtinebāt' et singl'os in singl'is cellulis reclusit Qui in. 72. diebꝰ legē de hebreo ī grecū trāstulerīt. Sic cōcordes in trāslatiōe (vt augustinꝰ testat') sine aliq verboꝝ aut sensus dissonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetriꝰ ad regē obtulit. Et vocās ad se interptes: grās egit ꝛ remisit eos: donās vnicuiqꝫ optimas tres stolas et auri talēta duo: ꝛ calicē vniꝰ talēti ꝛ totū conuiuatorium.

LXX. Interpretes

Josephus

Jason

Menelaus

Alchimus

Onias eiꝰ noīs scđs symonis iusti filius. xi. hebreoꝝ pōtifex sedit ānis. 9. puulꝰ mēte: pecunijs auarꝰ zelo leg[is] vel potiꝰ auaricie negauit tributa euergeti. ꝓpter qđ tota pene iudea pilitata fuit ꝛ iudei turbabāt'. Josephꝰ vo inter suos nobilis pacē reformauit ꝛ ptolomeus eum ducem Iudee constituit.

Isti tres scꝫ Jason. Menelaus. alchimꝰ qꝫuis fuerunt de genere sacerdotali non tn̄ ponendi sunt in linea pontificali propter ydolatriā et eoꝝ pessima opa et quia male intrauerūt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xp̄i aduentū. 20. sup̄. ccc. ab Alexandro magno Justino libro xi: attestāte condita fuit. Alexāder em̄ magnꝰ ad Jouē ammonē pgens cōsulturꝰ ⁊ de euentu futuro rum ⁊ de origine sua. Reuersus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput esse egipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū ꝯstructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto p diuocratē archi tectū (vt scripsit Uitruuiꝰ in ꝓhemio libri p̄mi de architectura) locū sortita: haud longe ab hostio nili vt dicit Solinꝰ: qd̄ plurimi Canopicū dicūt. Aliā struxit idē alexāder in asya. Aliā in scithia sup thanaim. Alexandria igit̄ Alexandri opꝰ Alexandri nomē Alexandri bustū. Ad qd̄ Juliꝰ cesar post thessalicū diē: mortē qꝫ pompey cū venisset alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure pmotꝰ p speciē religionis descēdisse legitur. Et augustꝰ Cesar post victoriā actiacā Antoniūqꝫ deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus reuerēter aspexit. Cūqꝫ ex eo quereret̄ An ⁊ ptolomeū vellet aspicere: elegātissime regeꝫ ait se videre velle: nō mortuos. Eiꝰ sitꝰ (vt strabo scribit) clamidis formā habuit: cuiusqꝫ latera que in longū tendebāt circumuilabat̄ stadijs ferme. 30. hanc vniuersaꝫ vijs distinctā ferūt: quibꝰ eq̄ ⁊ currꝰ cōduci possunt: sed duabꝰ latissimis que plus integro expādunt̄. Et sese medias ad rectos angulos secāt. Munit̄ aūt (vt Josephꝰ iudeus tradidit) vndiqꝫ aut icōmeabili solitudīe: aut iportuoso mari: aut flumibꝰ: aut siluosis paludibꝰ Pulcherria quippe olim fuit. Nūc qꝫ ciuitas optīe munita est: decoris menibꝰ firmisqꝫ altis muris ⁊ turribꝰ. Intꝰ vo nō ciuitas sed pene aceruꝰ lapidū: plena ruinis ⁊ desolationibꝰ videt̄. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit: necnō ⁊ xp̄ianoꝝ templa adhuc extantia. Mltas quoqꝫ habuit regias edes que ⁊ multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā ꝓ libito volūtatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim stetit: hodie colūna ex vno lapide p̄cisa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quasi turris apparēs posita ē. Habet qꝫ ecc̄iam ad sctm̄ Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marcꝰ em̄ euāgelista huic vrbi p̄mo xp̄m p̄dicauit. Et cū ibidem ab ap̄lis ep̄us fuisset ordinatꝰ ecc̄ias ordinauit mltas q̄ mortuo Amanꝰ ei successit hinc in diuinis eruditissimi multi emersere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter scripsit. Clemens p̄sbiter. Origenes p̄sbiter oīm excellētissimꝰ. Athanasiꝰ vrbis ep̄s. Didimꝰ. Theophilꝰ: ⁊ alij innumerabiles. Extra vrbē sunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris ostētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Januēses vnū: vbi negociatores ⁊ merces eoꝝ cōseruant̄. Cathelani qꝫ in curia regis sicilie. Et hij sacella pulchra habēt in qbꝰ diuina pagunt̄. Turci qꝫ Tartari ⁊ alie gētes suas ornatas habēt domos: q̄ in nocte p sarracenos claudūt̄. Est aūt hec vrbs in vna pte mare magno cincta: in alia amenissimis ⁊ fertilissimis ortis circūsepta cū gleba frugifera; q̄ nili aq̄ irrigat̄. Portꝰ custodiā sarraceni nūc diligētissime obseruāt. Mōtesqꝫ duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenietes ꝓspicietibꝰ ostēdūt Ferūtqꝫ colūbas edoctas deferētes lr̄as vt tutiores ab incursu insidiantiū esse possint. Colūbe em̄ antiqtus vt pliniꝰ refert internūcie in rebꝰ magnis fuere. Et ep̄las annexas eaꝝ pedibꝰ obsidiōe mutinensi in castra consulum bruto mittente.

Alexandria

Demosthenes

Demosthenes fuit oīm grecie oratorū princeps: et auctoritate hermippi ostendit patrē in officina gladiorū fuisse. Unde teste Juuenali: pater demosthenem ardentis masse fuligine lippus: a carbone ⁊ forpicibꝰ gladiosqꝫ parante incude: ⁊ lutheo vulcano ad rhetora misit. Hic a platone facundiā hauriens summꝰ orator effectꝰ est. Cuiꝰ eloquētiam Eschines (qui a iuuētute sua studiosus et Socratis amator) cōmendauit. de eo refert Valeriꝰ. Cum philippꝰ macedonū rex athenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserūt pastoribus vt secū amiciciā contraherēt; quod cū pastoribꝰ placuisset: pecierunt vt eis canes (qui iurgij cause essent) traderēt: quibꝰ datis ꝓ libidine gregem lacerauerūt. Ita sublatis oratoribꝰ philippꝰ Atheniensibꝰ facturꝰ esset. Quo audito atheniēses eiꝰ concilio acquieuerūt: ⁊ sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cuidam. Quomō posset benedicere: ait si non dixerit nisi qđ bene scieris.

Aristoteles

Aristoteles phōrum omniū princeps: ex oppido stragyra. obscuro quidē ipse nisi quod huiꝰ viri claritate refulsit; patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfessorem. Qui apud Amynthā macedonie regem philippi patrem magno loco positꝰ est. Matrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus est. Sed cū adoleuit anno (vt perhibēt) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarnei tyrannū profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinā alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asyam cū exercitu ꝓfecto ipē athenas rediit. Et tredecim annis in licio florentissime docuit. In cuiꝰ quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est: qui quod nouit abscondit: q̄ꝫ qui ꝓpalat quod nescit. Fuit autem Aristoteles facundꝰ eloquio (et vt Hieronimꝰ inquit) sine dubitatione prodigiū: grādeqꝫ miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa phōrum inuidia accusatus ꝙ non recte de dijs sentiret. Metuens ne vt quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio ꝑeundū foret: deserta sui defensiōe chalcidē abijt: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autē annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epicurus

Epicurus fuit teste Metrodoro patria atheniēsis phūs: Heraclites dicit eum samij nutritum: cum eam athenienses sortiti essent. Ac decem ⁊ octo annos agentem athenas redijsse. Quo tempe Xenocrates in accademia Aristoteles calchide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedonie ⁊ atheniensium sub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuisse: vbi congregatis discipulis athenas redijt sub anaxicrate: ibiqꝫ cum aliquatenus cū ceteris philozophatꝰ est. Postea a se dictā sectam instituit. Epitectꝰ hūc lacerat lasciuē tanq̄ꝫ nimiū loquentem ⁊ alia q̄ꝫplura. Verum alij magnā huiꝰ viri in oēs phōs gratitudinem fuisse ferunt. Patria eū statuis ereis honorauit. Diocles ait illū vilissimis cibis vitā duxisse. Natꝰ est annis septē post platonis obitū. Obijt Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Calestenes

Calistenem insignem phm Aristotelis discipulū ꝑ hoc idem tempus floruisse constat. Eo ꝙ contra Alexandrum multis rationibus seriose differuerit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalibꝰ nō sua eripere debes: si homo id quod es: semꝑ te esse cogita: ꝓpter quod iratꝰ Alexander eū trucidari mādauit. Et sic deforme in foueā cū cane includi iussus est.

Xenocrates

Xenocrates Calcedonensis phūs Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin seuero semꝑ ac serio habitu ⁊ ore ꝑdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiscebat turba omnis impudicorum eiꝰ trāsitum obseruabat inquietandi eius gratia: philene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lectuli partē accepit demum cum multa ne quicq̄ꝫ orasset: imꝑfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tn̄ et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inseruiret: vnam in silentio horam distribuebat: successitqꝫ in Achademia speusippo scolāqꝫ tenuit annis vigintiquinqꝫ. Moriturqꝫ noctu cum in sartaginem forte impegisset Anno etatis sue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Ptolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorū rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem et eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

Ptolomeus Philopator quart⁹ egiptiorū rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimē cum patrē occiderit et fratrē trucidauerit philopator dictus est. Et sicut scelest⁹ in occupando regno: ita in admīstrando segnis: luxui em̄ se dedit. Ideo antiochus magn⁹ syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde tñ ꝑdita recupauit: spoliassetq; antiochū regno si virt⁹ fortune successisset. Denuo in luxuriam inuolut⁹: Occisa euridice vxore: meretricū illecebris capit᷑: quib⁹ inuolutis filio quingenio relicto emorit᷑: meretrices in vltionem euridice patibulis suffigunt᷑. Alexādri ad romanos miserūt vt pupilli tutelā susciperet.

Bion phūs

Bion Syracusan⁹ nobilis phūs postq; vtraq; dyonisij tyrānide cōplicatus diu fuit: apud syracusanā vrbē interimit᷑. Nam supior ille dyonisius aristomachē dyonis sororē in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Niseum ꝓcreauit: totidemq; filias quarū primā eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendū dedit: alterā ipi dyoni patruo: qui pter nobilē ꝓpinquitatē et generosaꝫ maiorum famā: multa etiā alia bona a natura recepit vt pote ingeniū bonū et docile: et ad omnes artes ydoneum magnāq; corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: q̄s ipe tyrāni muneribus auxit et ideo tantum platonē amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

Ista Sibylla chimica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. et iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis ꝓlixa: sedens sup sedē stratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius ꝓprium: lac de celo missum.

Anaximenes

Anaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam Alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: qꝫ cum Alexander iratus ad diruendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem suuꝫ: sciens q; alexander qꝫ anaximenes ire sue sevellet opponere: iurauit se non facturū quicq̄d ille pecierit: peto inquit vt lausatum diruas: et isto modo salutem vrbi obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Carmeides phūs

Carmeides philosophus floruisse dicitur: eo qꝫ ab Athenensibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt cuꝫ ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuisceretur. Sed mellissa quā vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circundatus videbatur: centesimo deniq; vite sue anno philozophādo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

Sextilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portam collatinam viua defossa est.

Xenophilus

Xenophilus pithagoricus phūs patria calcidonensis hoc etiaꝫ tempe magno hab'etur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiūt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Archiphilas

Archiphilas phūs a quo incepit secta Achademicorum hic habuit amicū pauperē et egrotum sed vtrunqꝫ p̄ verecundia dissimulātem: quod cum Archiphilas compiisset: iudicauit sine confusione secretius fore succurrenduz: et acceptum pecunie sacculum clam illius pulmnari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret poti⁹ q̄ꝫ dono accipet.

Linea Consulum romanorum

Torquatus Decius

Isti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Emilius consul

Iste Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

Marcus Valerius cognomento Coruin⁹ roman⁹ adolescēs p̄stantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs ꝛ ip̄e cōtra gallū virū magnitudine ꝛ armis insignē singularem assumpsit pugnā qui dum armatus in mediū p̄cessisset et nondum manū cōseruisset eui⁹ galee repente cornus ales insedit: qui certamine inito e Valerij galea nunq̄ꝫ discessit imo et rostro et vnguib⁹ oculos galli vulnerare nō destitit q̄ad Valerius hostē tali p̄digio territū obtruncauit. Quo mortuo statim cornus e cōspectu euanuit. Et valerius deinceps Coruini noīe appellat⁹ est.

Emilius Marcus Curius

Consules illi duo scilicet Emilius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curi⁹ terciū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis. xxiij. milibus. Ait em̄ nec acie vinci nec pecunia corrūpi possuz. Malo diuitib⁹ imperare q̄ꝫ locuples fieri.

Semicius Sempronius

Isti duo consules sibijnuicem succedentes prefuerunt, Semicius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hoīm suscipe qꝛ pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papiri⁹ patrici⁹ Roman⁹ bellator clarissim⁹ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Sānites ex senatus decreto expeditōnē suscipiēs in eos acies dirigit Sed paulopost cum dictatore rome opus essz Quītio fabio equitū magistro p̄cepit: ne se absente cū hoste pugnare p̄summeret. Fabi⁹ autē adolescēs: vt erat anio strēnu⁹ post dictatoris profectionem aliquando p exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: cuestigio cū samnitibus incredibili feruore cōflixit atqꝫ vt acri⁹ pugnaret equis omnib⁹ frenos detraxit atqꝫ ita calcarib⁹ concitatos in hostiū agmen pmisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obrē ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Liui⁹ scribit. Parta itaqꝫ victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatorez) sed ad senatum mittere curauit. Quā obrē irat⁹ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. q̄ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantāqꝫ eā ob rem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ip̄e vix mortis impetū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustijs locorū conclusos ingēti deditione vicerūt. Verū sequenti anno iubēte senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea regum Syrie

Seleucus Ceraunes

Antiochus Magnus

Seleucus iners

SEleucꝰ Ceraunus eiꝰ nois scđs. Quītꝰ syrie rex regnūt ānis.2. Js cōtra ciuitates q̄ a prē defecerāt ingentē classez cōpauit. Et orta tēpestate classez oēm amisit p̄ter nudū corpꝰ ⁊ paucos comites. Deiñ post naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia postulauit antiochus aūt cū esset ānoꝝ.14. sup̄ etatē regni cupidꝰ sub occasiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abstulit.

IStī duo frēs Antiochꝰ magnꝰ ⁊ Seleucus ceraunos ambo regnauerūt volētes vero vindicare sanguinē pr̄is sui ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit Grandē ducūt exercitū cōtra philopatorē filium euergetis. Sed añ cōgressuz Seleucꝰ morit̃. et antiochꝰ ꝓsequit̃ bellū: in q̄ vix auffugiēs totū exercitū ꝑdidit. Rursumq̧ cōgregās exercitū ⁊ ꝯtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc pueꝝ q̄ttuor ānoꝝ habēs cū m̄ltis alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq̧ ꝯtra duces ptolomei pueri: fugauitq̧ Scopā ducē eiꝰ. iudeā q̧z cū m̄ltis alijs ciuitatibus acq̄siuit ⁊ oīa ꝯuauit. Et q̄r armis egipti capere nō poterat dolose despōdit epiphani filiā suā vt sic quasi amicꝰ regnū itraret. S; nō ꝓualuit cum res innotuit.

ANtiochꝰ cognomēto magnꝰ eiꝰ nois q̄rtus Sextꝰ syrie rex: syrijs regnare cepit regnūt ānis.36. Js ptolomeū philometrē deuicit. ⁊ cū viribꝰ ⁊ diuitijs p̄lrimū habūdaret ita exercitū istruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal penꝰ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad eū secessit. Romani antiochi ⁊ annibal̄ insolētias sustinere nō valētes L. Corneliū ꝯsulē ⁊ Scipiōes. s. nasicā ⁊ africanū legatos cōstituētes annibalē superarūt Etiā antiochū deuicētes. coegerūt eū pacē a romāis postulare. Cōcessa vt ex europa asiaq̧ recederet se itra thauꝝ contineret: ⁊.20. obsidibꝰ datis decē milia talētoꝝ q̄t ānis ꝑsolueret. Cū tādez thesauri cupiditate a sacerdotibꝰ fallaciter ꝓmissi ꝑsidē intrass; in fano fortune ab ipis sacerdotibꝰ ꝑemptꝰ ⁊ mēbratim cōcisus e templo ꝓiectus est.

SEleucꝰ ille q̄ ⁊ philopator septimꝰ asie ⁊ syrie rex regnūt ānis.12. Vir q̄dez igenio hebes ⁊ iniquꝰ: misit heliodoꝝ ad spoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās ꝑ angelū flagellatꝰ vix ad vitā redijt Onia ꝓ eo orante Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illusorem fratrem successorem habuit.

Machabei

SEptē filij machabei cum matre et Eleazaro cū m̄ltis alijs martyrio coronāt̃. qui martyres ante incarnationē filij dei ꝓ lege dei vsq̧ ad morte ꝯuissima tolerauere tormēta.

ANno.xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo.2. machabeorum.iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Linea Christi

Eleazar

Eleazar an.m. 5009.

Linea pontificū

Simon filiꝰ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

ILle symō onye pōtificis filiꝰ duodecimus hebreoꝝ sūmꝰ pōtifex sedit ānis.12. Vir bonꝰ: magna hn̄s p̄conia laudis. Ecclesiastici l. q̄ templū reformauit in meliꝰ: ⁊ ciuitatē ꝓuauit amplificare. Hic curauit gentē suā ⁊ liberauit eā a ꝑditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit successorem.

Onias magnꝰ simonis filiꝰ pōtificatuz obtinēs sedit ānis. 29. q̄ ꝓpter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit fugit cū multis iudeis in egiptū. Ibiq̧ extruxit templū adinstar tēpli i hierusalē in q̄ grauiter peccauit agēdo sup̄sticiose. moriens reliquit filium adhuc infantē.

IStē Symō fuit filiꝰ Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patris sui. princeps aūt sacerdotum tandē moriens tres post se reliq̄t filios Onyā Jesuz ⁊ Johannem Qui ad tres p̄ricipatꝰ Sacerdocij ꝑuenerunt.

Onias pius fuit vir sanctꝰ gratꝰ deo ⁊ hoībus: q̄ tandē ab andronico occisꝰ ē. At rex de iustissimi viri nece turbatꝰ. Andronicū homicidā capi fecit ⁊ purpura exutū eo in loco q̄ oniā peremerat tādiu v̄gi cedi fec̄ donec expiraret

Sena

SEna vrbiũ ethrurie. virib⁹ opibusq nunc scd̃a amenissimo loco sita. Et vt Policrates libro sexto
tradit a gallis senonẽsibus tpibus brennij ante xp̃i aduentũ. ccc lxxxij. cũ in ytaliã venit condita ꝑ
senibus suis ꝛ armẽtarijs eam cõstruxerũt: nõ modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo qui/
dem validior. Qꝫ senẽses ꝛ liniamẽtis membroꝝ ꝛ venustate faciei ꝛ coloris gratia: morib⁹ quoqꝫ ip̃is ad
gallos ꝛ britones a quib⁹ originẽ traxerũt videnť accedere: licet eos vetustas tpis: orbis plaga: situs regi
onis. cõuict⁹ finitimoꝝ quib⁹ sanguine ꝛ morib⁹ diu pmixti sunt ex magna pte mutauerit. Sed reuera in-
ter nouas numerari potest: cũ nullis in veterũ monimẽtis repiať: nullaqꝫ antiq̃tatis vestigia in ea appare/
ant. Sunt q̃ affirmãt Karolũ cui maleo fuit cognomẽtũ eaꝫ cõdidisse. In celebri tamẽ monasterio venetijs
scti Georgij de alga (qd̃ gl'iosus pontifex Eugeni⁹ relicto primũ seculo ꝓpria edificauit paterne hereditatis
pecunia) inueniť in libro litteris scripto ꝑuetustis. Johannẽ romanũ pontificẽ nomis ordine duo de vice-
simũ acceptis de perusina clusiẽsi. Aretina. fesulana. florẽtina. ꝛ volaterrana diocesib⁹. sex plebatib⁹. ciuita
tem hãc edificasse: q̃ ab ip̃o sex plebatuũ numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc sup colle
cuiusdã peninsule iacet vndiqꝫ q̃si ripas rugosas habẽs: in supiore tamẽ vrbis pte solũ aliquãtulũ habꝫ or
tis viridarijsqꝫ ornatũ. In qua quidẽ celeberrima extant edificia. Uidelicet gymnasiũ ppulcrũ ꝛ foꝝ ꝛ por
ticus et regia palatia. Hospitaleqꝫ sumptuosissimũ pietissime gubernatum. Ampla q̃ꝫ et libera est cũ turri/
bus ꝛ ꝓpugnaculis ac optis instituta morib⁹: pp'lo neqꝫ rudi neqꝫ inurbano. Ei⁹ ager maxim⁹ ꝛ herbidus
semp boũ bubaloꝝ ouiũqꝫ multoꝝ nutritor. Frumẽti q̃ꝫ vini et olei ferax. ac fructuũ oĩs generis abũdans.
Hec a roma stadijs octingẽtis distat. Cui⁹ viri inter etruscos religione morib⁹ ac lingua p̃stare noscuntur.
Habuit aũt Sena illustrãs sid⁹ sctm̃ Bernardinũ cui⁹ reliquie apud aquilã vrbẽ miraclis ꝑ singulos dies
m'tiplicatis coruscãt: Is p̃m⁹ oĩm ordinẽ beati Francisci ad eã q̃ nũc tantope viget obseruãciã regule pdu/
xerit. Ornataqꝫ fuit Hugone medico ꝛ ph̃o qui ceteris sui seculi post functũ vita Jacobũ forliuiẽsem docti
or clarioreqꝫ habit⁹. Et friderico iuris cõsultissimo: qui ea in doctrina cõsilia plima reliq̃t. Sena q̃ꝫ Siluio
enea p̃sis p̃mũ laurea: post: episcopali ꝛ papali mitra redimito. Uirisqꝫ plimis ꝛ põtificib⁹ doctrina excul
tis ornatur. Ambrone senẽsis agri fluuiũ inter ꝛ paludẽ danaam siue fluuiũ paliã que ea palus efficit mul
ta sunt mõtana ꝛ campestria opida. Inestqꝫ clusiũ vetustissima vrbs de qua Plini⁹ plura scribit: que olim
Carmon fuit nomiata: nũc vrbi senensi subiecta ꝛ ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

Minucia

Menander

Demetrius

PTolomeus Epiphanes quītꝰ egiptioꝝ rex regnūt annis.24. Hic tpe adepti regni nōdū quatuor excesserat ānos: et cū eiꝰ infantia cōsilijs et roboris compos esse nō potuit: Antiochꝰ magnꝰ syrie rex ad suum regnum aspirās: illud bellica excursiōe vexare cepit. Sed regni principes ꝑ infante fideliter dimicātes regnū omē defensarūt. Ad ipm quoqꝫ fouendū Onias iudeoꝝ pontifex descēdit: cum aūt ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi filiꝰ sororē suā ei insidiose dedit vxorē. Ex qua duos suscepit filios: quó audito Antiochꝰ sub specie visendi ipam sororē Cleopatram atqꝫ filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iussit Cūqꝫ vniuersaꝫ egiptū sibi subiugare niteret ab egiptijs extra cōfines eiectus est: post biennū rursus alexandriā obsidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

PTolomeꝰ iste philometor sextꝰ egiptioꝝ rex regnauit ānis.35. Hic antiochi sororis filiꝰ segnis ad modū vir: huic adolescēti antiochꝰ auūculꝰ bellum intulit: ꝓpter qđ legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulās mouere senatū adolescētis p̄ces: pompiliūqꝫ legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstineret: quo viso ei osculū dedit: ꝓlatoqꝫ senatꝰ decreto et cū cunctari videret cōsultatiōneqꝫ ad amicos referri. Ibi pompiliꝰ virga quā manu tenebat amplo circulo inclusuꝫ amicos cōsulere iubet: nec priꝰ exeat qꝫ senatui respōsuꝫ det aut pacē aut bellū habiturꝰ. Hec asperitas animū regis fregit vt se paritur ū senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra se venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitis alexādri sibi p Arabū regē facta p̄ gaudio expirauit

Caproma

Titus liuius

CAproma Monialis virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

TItus liuius Tragediarum scriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saliuatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

MInucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

THeophrastus ehresius phus et teste Anthenodoro in libro deambulationū fullonis filiꝰ. In propria patria audiuit primo leucippū ciueꝫ suū: inde cum platonē audiuisset se ad aristotele trāstulit. Eoqꝫ in calcidē ꝓfecto illi in scole regimīe successit: fuit vir summe prudētie studijsqꝫ singlaris atqꝫ eloquij admirādi. Ita vt cū antea illi tyranno nomen esset ob diuinā eloquētiaꝫ aristoteles illū Theophrastū vocitauerit: itaqꝫ circa trecenta librorū volumīa edidit: ꝑgebant ad eū audiendū (teste pamphilo) duo milia discipuloꝝ Inter q̄s nichomachū Aristotelis filiū habuit discipulū: et Menādrū comicū: habebatqꝫ hoc semp in ore. Sumptꝰ p̄ciosissimus tempus est. Obijt annoꝝ octuagintaquiqꝫ.

Theophrastus

MEnāder poeta comicꝰ Theophrasti discipulꝰ qui vt Quintilianꝰ ait. meo iudicio diligenter lectus id cūcta que precipimꝰ efficienda sufficit. Ita omnē vite ymaginē exp̄ssit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita est in omnibꝰ rebꝰ ꝑsonis affectibꝰ accomodatus: ob que putauerat illū Ouidiꝰ ꝑpetuo duraturuꝫ. Hūc ꝛ paulꝰ aplus se legisse indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. i. Corinthios. xv.

Menippus

MEnippus phus Cyn cꝰ genere phen x condictiōe seruꝰ: cuiꝰ dn̄s fuit bachꝰ quidā ponticꝰ. Fuitqꝫ (vt retulit hermippꝰ) diurnꝰ fenerator: tandē insidias passus oīa que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

DEmetriꝰ phaleriꝰ cognomēto phus Thephrasti discipulus: disputator subtilis ꝛ orator: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tn̄: hic cū apđ athenienses ob eximias eiꝰ v̄tutes. io. annos p̄fuisset trecēt ꝛ sexagīta ereis status honoratꝰ fuit. eo ꝙ ciuitatē redditibꝰ ꝛ edificijs plurimuꝫ auxerit. Absens postea ab inuidis imagines dirute. qđ cū comptū habuit ait. Virtutē nō euerterūt cuiꝰ gr̄a illas erexerant. Dicebatqꝫ hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccc lxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanoꝝ essent census est habitus: tū inuenta sunt capita .cc lxxxxij. milia. ccc xxxiij. Quāq̃ a cōdita vrbe nūq̃ bella cessassent: ⁊ contra affros belluꝫ susceptuꝫ est: primū Appio claudio: Quīto fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatū est. Et appiꝰ claudius de Affris ⁊ rege sicilie hierone triūphauit.

Sub istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum hannibale seniore.

Gneo et Gayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude deceptꝰ est. Duellius commisso prelio cartaginēsium ducem vicit. xxx. ⁊ vnaꝫ naues cepit. xiiij. mersit. vij. milia hostium cepit. triaq̃ milia occidit: neq̃ ylla victoria romāis gratior fuit: qḋ inuicti t̃ra iā etiā mari plīmū possēt.

Crispus philozophꝰ

Cispus stoicus phus natione Elius p hoc tempus floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda longa vita opꝰ esset: sicut testatur valerius libro. 8. Ex cuius notabilioribus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi opꝰ. E contra stulto nulla re opus est: nulla enim re scit vti: sed omnibus eget. Zenon etiā suo tempe phus ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: hij duo stoice secte autores fuerunt.

Isti duo consules cum hannone cartaginensium imperatore pugnauerunt. Corsicam ⁊ sardinam vastarunt: et scipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon phus

Polemon Atheniensis phus his tempibus agnoscitur. Qui laercio teste cuꝫ iuuenis esset ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo esset ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum semel ebrius et coronatus in scolam xenocratis irrumperet: ille ꝑtermissa oratione: quā increperat de pudicitia dicere cepit. Quo secutum dicunt vt decetero studio et industria adeo seipm vinceret vt xenocrati in regenda scola succederet.

Sub istis consulibus diuerse ignium aquarumq̃ clades pene vrbem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victusq̃ est. Consules vsq̃ ad cartaginem ꝓcesserūt multisq̃ vastatis oppidis. Mallius victor romā redijt attiliꝰ regulꝰ in affrica remāsit. Is ꝯtra affros aciem instruxit contra tres carthaginensiū duces Asdrubales duos et Amilcarem dimicans victor fuit. xviij. milia hostium cecidit et serpentem mire magnitudinis occidit. Cuius coriū centum viginti pedum longitudinem habuit romamq̃ delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Linea consulum Romanorum

Apius claudius — Quintus fabius

Gneus cornelius — Gayus duellius

Lucius scipio — C florus aquilio

M. atilius regulus — Lucius mallius vulso

Marco Emilio — Paulus seruius

Marco Emilio: paulo seruio consulibus ambo hij romani consules ad affricam profecti sunt cum trecentarum nauium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine superant. Emilius consul centum et quattuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi q̄ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus est.

Linea regum Syrie
Antiochus epiphanes illustris

Antiochꝰ filiꝰ epiphanis

Demetrius sother

Linea Christi
Mathan filiꝰ Eleazary

ISte antiochꝰ nobilis siue illustris regnauit annis xi. pessimꝰ fuit ꝛ figura antixp̄i. Hic audita morte patris fratrisq̄ sui inercia cū rome esset obses: clā fugit ꝛ veniēs in syriā receptꝰ est a quibusdā ciuitatibus: mortuoq̄ frē ꝓ eo regnauit: ꝛ vendito sacerdocio p̄mū a Jasone postea a Menelao: quoꝝ suasu iudei sibi noīa gentiū imponebāt: sacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hierusalē. Demū veniēs de egipto menelay ductione spoliauit templū coegitq̄ iudeos ydolis sacrificare: ꝛ trāsire ad ritꝰ gentiuz: ponēs in templo ydolū Jouis olimpi: ꝓhibuit circūcisionē: interficiēs circūcidētes: septē frēs cuz mr̄e nolētes comedere carnes porcinas varijs tormētꝭ occidit. qui oēs aīo cōstāti ꝓ obseruatiōe legū martiriū ptulere. Postremo volens ire ꝯtra hierusalē cecidit de curru ꝯfractusq̄ ꝛ demū a vermibꝰ cōsumptꝰ. miserabilit̄ mortuus est in terra aliena.

ANtiochꝰ iste Eupator regnauit āīs. 2. hic patre sublato puulꝰ relictꝰ est adhuc adolēscēs habuit tutorem lysiā: ꝛ cū cōtra iudeos exercituz duxissent nō lōge pꝰ ambo a suis occisi sunt ꝓpter timorē demetrij filij seleuci eupatoris.

Mathathias habuit quinq̄ filios coniuges

ISte demetriꝰ sother decimus syrie ꝛ Asie rex priuigno interfecto regnauit āīs. 12. filius Seleuci antiochum eupatorē et lysiā occidit. Alchimū pōtificē ꝯstituit cū q̄ bachides missus hierusalē mltos iudeoꝝ occidit. nychanorez a iuda machabeo occisū amisit: ꝛ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro victꝰ. illū vita pit̄er ꝛ reḡ p̄uauit.

MAthathias sacerdos filius Johānis filij symonis doctrina ꝛ glorie fama apud iudeos plurimum honoratꝰ est. Uir sanctus percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quīq̄ filios eiusdem zeli veruz ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

Judas machabeus

Eleazarus

IStе iudas q̄ ꝛ machabeꝰ vir fortissimꝰ ꝛ bellicosus mathathie filꝰ fuit strēnuissimꝰ bellator ꝛ triumphator in isrl̄. q̄ nec an̄ se nec pꝰ silem hūit cꝰ gloriosa opa patēt ī libris machabeoꝝ. Hic postremo in bello cecidit: ꝓ dei legibꝰ mortē sustinēs cū tribꝰ āīs pontificatū admīstrasset.

TEmplū purgat̄ a iuda et fratribꝰ postq̄ ꝓ tribꝰ āīs fuerat ꝓphanatū.

IOnathas iudeoꝝ dux pit̄er ꝛ pōtifex ppl'm iudeoꝝ pꝰ iudā rexit āīs. 19. nō impar frī suo machabeo v̄tute fuit. Tandē a triphone dolose captꝰ cū filijs interficit̄. Cuiꝰ corpꝰ symon frater eiꝰ cū luctu sepeliuit.

Jonathas

Johānes

Aristeus

Bacuuius

ARistarcꝰ ḡmaticꝰ claruit tpe Machabeoꝝ

BAcuuiꝰ brūdusinꝰ tragediarū scriptor: nepos Ennij poete ex filia claruit p̄io rome inde postmoduz tharētū regressus ē: et nonagenariꝰ mortuꝰ est.

Symon

SImō mathathie filꝰ terciꝰ iudeoꝝ dux pariter pōtifex sedit āīs. 8. religiosus ꝛ prudētissimus fuit: ab adolescētia sua optīe ꝯuersatꝰ ē: tandē occisus neq̄ter a genere suo. Iste simō ꝛ ionathas frēs iude pꝰ eiꝰ occasiōz corpꝰ ab hostibꝰ redimētes i modin patrū suoꝝ sepulchro sepeliere. Ptolomeꝰ q̄z cū eū ad cōuiuiū inuitasset: eūdē cū duobꝰ filijs interfecit. Et ipiꝰ symonis vxorem cum reliquis duobꝰ in vincula cōiecit. Et in his finit̄ p̄imꝰ liber machabeorum.

PTolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreqꝫ germanꝰ septimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Uir quidē pessimꝰ atqꝫ seuissimꝰ ob cuius seuitiam frater eius ꝛ Cleopatra soror sibi timentes regnū ei ꝑ legatos obtulerūt. cum fraternū regnum sine vllo certamine recepisset elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ꝛ omnes eius fautores trucidauit. Et sic ciuibꝰ suis cruentꝰ extitit: Ita quoqꝫ romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Quia vt Iustinꝰ scribit. Uultu deformis erat statura breuis et sagina ventris belue psimilis. Quā quidē feditatē nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit. Ac etiā sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiū membratim diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

PTolomeus phiston qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorū rex. regnauit annis. 17. his tpibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

PTolomeus alexander nonꝰ Egiptiorū rex regnauit expulso fratre annis. 10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postqꝫ cum maiore filio decem ꝛ septem annis regnasset grauiter ferens filij societatē populum in eum concitauit ꝛ in Cyprū exulare coegit. Accersito isto alexādro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolomeꝰ sother reuocatꝰ in regnum. Igit alexander regni cyreneorū quod ei pater testamēto reliquerat populo romano herede instituto decessit.

PTolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iterū recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. vt iam scriptum fuit.

HAnnibal hamilcaris Carthaginensium ducis filius. quinqꝫ et viginti etatis annos habens Impator carthaginensiū exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audatia. consilioqꝫ ad pericula capescēda antecibat. Impator factꝰ triennio omnes hyspanie gentes bello subegit. fratreqꝫ suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrrhenū saltū transijt. Et postqꝫ ad alpes puenit que scilicet ytaliā a gallia seiungūt. quas nemo vnqꝫ cum exercitu preterqꝫ hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa struges comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire posset. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaqꝫ Hannibal in Thaurinenses agros. Et puagata tota regione Cisalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Idē ꝑ ligures fecit Postea appenninū transiliens apud ethruriā vbi nunc florentia graui oculorū morbo affectus est. vt dextrum amiserit oculū. deinde C. flamineū interfecit: q̄ facto fabiꝰ maximꝰ a senatu cōtra ipm missus per summa montiū et abdita nemorum castra ponēs eius feruorem delusit. ꝛ repta occasione aretinorū auxilio vicit. Et sic ꝑ sedecim annos totam ytaliam varijs cladibꝰ fatigauit. Inde in apuliam pgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē ꝑlio tot romanorū milia cesa sunt: vt tres ānulorū aureorū modios quos e romanorum militū manꝰ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōsulares quoqꝫ viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actū fuisset si Hannibal statim post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamen coactꝰ ytaliā relinquere ꝛ opē patrie sue ferre que a publio scipione pmebat. Cū carthaginēses cū romanis pacem composuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quintꝰ legatꝰ cōtra eū prexit. Ne a romanis caperet cōfestim gustato veneno qd in ānulo more regio gerebat aīam expulit. Et sic eo genere mortis a romanorū vinculis se liberauit. Decessit aūt septuagesimo vite sue anno.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiston siue sother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus sother

hanibal

Anno ab vrbe condita. cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilētia grauis in vrbe biennio fuit: quā sibillini libri dixerunt celesti ira impositā: nō inquerebat numer⁹ eorū qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colossus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admirāda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperāda. Et e septem miraculis mōi maximum fuisse testantur.

Strato phus

Strato lampsacenus phus Archesilai filius vir eloquētissimus. Et in speculatione phisica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et phisicus ē appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ē Scripsit de regno: de iusticia ꝛ de dijs. Aiunt eum fuisse tam tenuē vt sine sensu moreretur. Silphon quoq; phus suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Crates phus

Crates atheniēsis academic⁹ philozophus filius antigenis. palemonis auditor illiusq; successor scole: q̄ adeo se viuētes amarūt: vt eadē semp studia sint cōsecuti: et mortui eodem se pulchro sepulti: q̄s antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Cratem et polemonē cōditos fatere qui transis o hospes viros consensu animorū precipuos: quorū diuino ex ore doctrina manauit sacra vitecq; mundicies sapiētie adiuncta.

Panetius

Silphon phus

Panetius phus claruit tpe Scipiōis rome c⁹ et p̄ceptor fuit. Qui stoice secte phus extitit: Quē cicero in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sententia. Uitam hominum qui etatem in medio rerū agūt ac sibi suisq; vsibus esse volūt ad cauenda picula ex improuiso assidua ꝛ p̄pe quotidiana: oportet animo esse p̄mpto semper et intento.

Silphon megarensis phus his tempibus floruit hunc et imitatione atq; sapientia tantū alios precessisse dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeq; suis temporibus approbatū. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnib⁹ ei⁹ bonis amissis solus nudus euadēs interrogaret. An omnia perdidisset: Respondit omnia mea bona mecū porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius

Licon phus

Possidonius phus stoicus panecij discipul⁹ claruit tempe scipionis hic fuit astrolog⁹ magnus teste augustino.

Erasistrat⁹ q̄s atheniēsis medic⁹ scd̄m Eusebiū his tpib⁹ floruit hic cū ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam exim⁹ medic⁹ euasit. Qui cū antiochū regē ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege ei⁹ filio centū talentis donat⁹ est vt testis est plini⁹ libro vigesimonono naturalis historie.

Licon troadēsis phus clar⁹ habet vir quidē eloquēs et in educādis instruēdisq; pueris maxie idone⁹. Dicebat em̄ necessario adiūgi pueris pudorē ꝛ laudis studiū velut equis calcar. Fuit hic dū vixit habitu mūdiss⁹m⁹ ꝛ vestiū incredibili mūdicie atq; nitore: Et cū eēt corpe fortissim⁹ pile ludo se exercuit. Tenuit aūt scole p̄ncipatū ānis. 44. Tandē fessus podagre morbo anno vite sue. 74. interijt. Timon appolloniates phus etiā suis tpib⁹ floruit hic dū iuuenis esset mltis obscenitatibus se immersit: postea fact⁹ vir (licet egen⁹) repudiatis vicijs in calcedoniā iuit: ibiq; philozophiā ꝛ oratoriā artem didicit atq; exercuit. Scripsit aūt diuersa poemata Tragedias Comedias ꝛ Satiras.

Linea Consulum romanorum

L. Metellus C. Furius

C. Attilus T. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Asdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem superauit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas quos ī auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cōsulibus de Sardis triumphatū est Et pace omībꝰ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis post romam conditam semel tantuȝ numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clausa est vno anno.

Emilio consule ingentes gallorū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit. xl. tū milia hostium capta et interfecta septeȝ milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū siquideȝ animi feroces: corpa plusq̄ȝ humana erant. sed experimento dephēsuȝ est q̄ virtus eorum sicut primo impetu maior q̄ȝ virorū est. Ita sequens minor q̄ȝ feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā simile niuibus suis Cum mox calore pugne statim sudorem emittūtꝫ leui motu q̄si calefaciēte sole laxantur aliquot deinde annis euolutis pꝰ contra gallos intra ytaliam pugnatuȝ est finitūq̄ȝ est bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione consulibꝰ. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Galloruȝ peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ptulit ac triumphās marcellus spolia gallorum stipiti imposita humeris suis vexit.

Linea Consulum romanorum

M. C. marcellꝰ Cornelius Scipio

Lucius Mallius Cōforius M. Mallius

Lucius censorinus Marcus maulius

Eodem anno bellum punicum scd̄m romanis illatum est per Annibalem carthaginensium ducem filium amulcaris qui iam dudum amulcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem esset annorū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

Quingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. l. et quingentesimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flamminiꝰ aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax ei oblata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret; et obsidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander fili⁹ antiochi

Demetrius fili⁹ demetry

Antiochus adolescens Sedetes

Triphon

Alexander

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie ꝛ asye rex regnauit scdm̄ Eusebiū annis. 9. semꝑ iudeis graciosus fuit. Jonathan machabeū ducē sibi cōfederauit: eius adiutorio occidit demetriū sother: et regnauit ꝑ eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorez dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeuz alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo transmisit.

Iste Demetrius regnauit annis tribus post alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segniciem lapsus postremo captus in hyrcaniam nouem annis sine regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometoꝛ filiam Cleopatram ab alexandro sublatā vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro reparatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

Iste Johannes hircanus occiso patre suo symone et duobus filijs suis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est: reliquitq̄ꝫ Aristobolum filium suum primogenitum et antbigonuz cum alijs duobus paruulis. Cumq̄ꝫ nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam disertissimam prefecit ꝛ filijs. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atq̄ꝫ ducatu strenu⁹. A romanis ius amicicie postulans obtinere promeruit. Hic multas seditiones a phariseis et essenis ptulit: a quibus tandem liberatus: feliciter vsq̄ꝫ in senium vixit

Aristobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit: primusq̄ꝫ dyadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitq̄ꝫ rex et sacerdos: fratremq̄ꝫ suum suggestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symonez fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝓmissa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

Iste Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo prolē non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit ꝛ tanq̄ꝫ maiorē regem iudee constituit: qui fratrem suum scdo a se genitum occidit. tercium vero regno priuatum secum viuere coegit: qui adeo nequissimus fuit q̄ꝫ mille seniores intra sex annos peremit. Octingentos quoq̄ꝫ vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandē 27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios Hircanum et Aristobolum. verū vxorem suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate sibi allexerat.

Alexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit dyodatus dux.

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibusdā placet a Manta Thiresie vatis filia p⁹ Thebanoꝝ interitū ab Alexandro tūc illa cōdita fuit. Sūt tñ qui dicāt Thiresiā thesei tpibus fuisse. Et in ei⁹ seruitutē deuenisse: que post pr̄is interitū in ytaliā cū multis venit: ꝛ cū socijs grecꝭ mātuaꝫ cōdidit. Sed cū interim ex thiberino thusco rege oen⁹ nat⁹ esset: ꝛ ad ipm oppidū thusci et veneti cōfluerēt. Oen⁹ muris oppidū circūdedit: ꝛ in aliā formā redegit. ꝛ a mr̄e Mantuā appellauit dicēte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille iam pr̄is agmen sciet Oenus ab oris. Fatidice mant⁹ ꝛ thusci fili⁹ amnis. Qui muros matrisꝗ dedit tibi Mantua nomē. Cōstat tamē eam vrbē vetustissimā ab Etruscis conditā: et vnā fuisse duodecim coloniaꝝ quas T. liui⁹ patauin⁹ docet trāsapenninū ab ea gente missas. presertim cū poeta insignis virgili⁹ ciuis su⁹ id orbi faciat notissimū. diffusiusꝗ ei⁹ vrbis narrat originē. Mātua diues ciuis sed nō genus oībus vnū. Hec mōtib⁹ qui galliā ꝛ germaniā ab ytalia diuidūt vicina est. Haud ꝓcul a benaco lacu ex quo minci⁹ effluit qui exundās Mantuā vsꝗ labit̄ ibiꝗ lacu facto vrbē circuit. Inde etiā ꝓgrediēs breui cursu padū influit. Passa est supiorib⁹ tpibus Mantua calamitates maximas: p̄ter illas que Virgiliano versu sunt notissime. Mantua ve misere nimiū vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lōgobardis ꝛ baioarioꝝ rege aliqñ diruta: qñꝗ spoliata. qñꝗ menib⁹ aperta ꝛ immunita relicta. Ungari aliqñ ad solū vsꝗ euertere: vnde ꝛ loc⁹ vbi tūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat̄. Mathildis nobil' comitissa eam diu tenuit. mirificeꝗ ampliauit. Sub q̄ Nicola⁹ scōs pōtifex roman⁹ cōciliū celebrauit: hanc per multa tp̄a post Mathildim mlti possiderūt. In qua p̄clarissime familie de ripa ꝛ passerinoꝝ aliqñ prefuere Demū post varios casus inclite Gonzagorū familie magni canis auxilio pulsis passerinis: ea vsꝗ in p̄sens cū maxima laude potiti sunt. quoꝝ ꝛ preteritoꝝ dñoꝝ cura diligētiaꝗ pulcherrimis pōtib⁹ sup lacū iactis tum supbissimus templis: regijs pallacijs: ꝛ nobilib⁹ ciuiū edib⁹ plurimū illustrata est. Unde ꝛ nūc ampla ciuitas habita est: et rerū abūdās que ad vsuꝫ hūanū necessarie sunt. Mātue p̄ Karoli magni tēp̄a sanguis xp̄i miraculosus appuit. Ad quē visendū scōs Leo papa se cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū accessit. Karolusꝗ caluus magni fili⁹ Mantua veneno perijt. qd hebre⁹ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anshelm⁹ lucensis ep̄us vir sanct⁹ et eruditione moribusꝗ insignis requiescit. Et beatissim⁹ Johēnes bonus Mantue ciuis miraculis clarissim⁹. Genuit et Albertinū qui tractatū de corpe xp̄i edidit. et Matheuꝫ medicū clarissimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perscripsit.

Mantua

Neuius poeta comicus

NEuius poeta Comicus anno. 2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Eusebius scribit) Utice moritur: pulsus roma factione nobilium et precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum prestantia Uulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Dein de neuius qui seruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Post insequi licinium facio attiliũ. In sexto consequitur hos terrẽcius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucrecium. Decimũ addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

PLautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testatur) ex vmbrie arpinas als sarsinas ciuitate rome moritur. Ex cuius sermone (vt varro epistolonis sententia dixit) muse locute forent: si latine loqui voluissent. Floruit in scena quintodecimo ferme anno postq bellum aduersus penos scdm sumptum est. Et quamq a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum cõuerterit: Oracij tamen sententia plautus ad exemplum siculi pperare epicharmi dicitur. Hic vt varro et pleriq alij memorie pdiderunt: cum pecunia omni quã in operis artificũ scenicorum pepererat: in mercationibus pdita: inops romam rediuisset. Et ob querendum victum ad circũagendas molas que trusatiles appellantur opam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas acvendere solitus erat. Mortuus est circiter centesimã et quadragesimãquintam olimpiadẽ. Iussitq tale suo sepulchro epigrãma incidi vt varro de poetis dicit. Postq est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus iocus ludusq et numeri: innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Ennius poeta

EnNius quoq poeta comicus Tarenti nascitur quintius ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) floruit. Qui a catone questore romam translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu contentus et vnius ancille ministerio: semp psuadens aĩas esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o ciues senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure volito viuus p ora virum. Idemq poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiũ esse inter ciues corpa nudare. Hic cum comedias optimas elegantissimasq edidisset septuagenario maior articulari morbo olimpiade. 153. interijt. Sepultusq fuit ĩ scipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

SCipio Affricanus alterius scipionis filius: vir oĩm romanorum ferme pmarius vigesimũquartum agens annũ duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittitur: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cũ intellexisset senatum pter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id phibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie pmissa vtebatur habitu corporis virili: is vt Eutropius ait septuaginta ciuitates hyspanie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoq pgens aphrorum ducem cum Stiphace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cũ hannibale congressus ita eius equitatum fudit vt sup viginti penorum milia cesa: totidemq fere capta vna die referatur. et ipse hannibal cum paucis pfugerit: terra mariq pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem puenit triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq scdm bellum punicum terminatum est: quod p annos. 18. gestum fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartaginem romano impio emulam euerti: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius pclare fuere sententie dicebat enim: nunq se minus ociosum: q cum ociosus esset: nec minus solum: q cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusatus; ab ingrata patria pulsus apud litternum rusticulum exulans; tandem. 52. etatis sue anno morbo interijt.

Philo iudeus

Philonem iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̄ peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quē ideo sapientie librū nominauit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo sapientia cōmendatur. Scripsit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illustribus cōmemorat.

Catho philozophus

Cathon phūs stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. mlta scripta reliquit. Cuius habētur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si sperare desieris. Queris quid ꝓfecerim: Respōdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquādo quesitū fuit. An beneficium seruꝰ dño dare possit: Respodit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: ⁊ quedam ministeria. Beneficiū inquit est: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autē est qui potuit sine reprehēsione cessare. Officiū est filij vxorisq; ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitat. ⁊ opem ferre iubet. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho philozophus

Catho primus phūs romanus atq; iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarū tam grecarū q̄ latinarū apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quīto questor Tarētum missus fuit vbi Enniū poetam inueniēs romam secū adduxit. Postmodum cū Scipione illo viro optimo affricam trāsuectꝰ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor factꝰ: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul ⁊ post consulatū quē strennue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cū sero ⁊ pene senex latinas litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. historias ⁊ rem militarem tractauit atq; scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset gloriā. Id egit vt iuris ciuilis peritissimꝰ haberet. Senatu namq; ⁊ extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis ⁊ auctoritatis excellētia superauit. Censorinus aūt appellatus fuit: ꝙ censure officiū sibi specialiter fuerit cōmendatū. Eiꝰ quoq; ornamenta fuerūt senatꝰ. maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior catho ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

Scipio magni Scipionis nepos oīni virtute apud romanos preclarus. Consul extra sortē factus Aphrica sibi decreta est. Veniēsq; carthaginē cum sex continuis diebus noctibusq; oppugnasset: tandem re desperata Carthaginenses ad deditionē traxit. petētesq; vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq; ita primū mulierū agmen satis miserabile: post virorum turba descendit. Nam (vt liuiꝰ ait) fuisse mulierum. 25. milia: virorū. 50. milia captiuorū memorie proditū est. Hasdrubal vero imperator vltro se transfuge dedit. Et eius vxor se suosq; quodam femineo furore in mediū se iecit incendium Ipsa aūt ciuitas supposito igne sedecim cōtinuis diebꝰ ardens: miserūq; victoribꝰ prebuit spectaculū. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: qd̄ auus eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

Publius Terentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore p̄dicto vt quidem existimāt in seruiturē ex aphrica ductꝰ ꝓpter ingenij magnitudinē ⁊ forme p̄stantiā libertate donatꝰ est. Alij scribunt: ꝙ rome Terrēciꝰ lucano senatori seruiuit. a q̄ ob ingeniū ⁊ formā nō institutꝰ modo liberaliter sed mature manumissus. Hic cū mltis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cū scipione aphricano ⁊ cū lelio. Scripsit comedias elegāti studio sex. In q̄bus mltoꝝ mores ad precauēda ꝑicula ānotauit. De morte eiꝰ volcatiꝰ sic tradit Sed vt affer sex pplo edidit comedias: iter hinc in asyā fecit: naui cū semel ꝯscendit: visus ē nūquā. Ceteri mortuū esse in Archadia stiphali sinu leucadie tradūt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ꝯsulibꝰ fuisse dicit̄ mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupsit. Hūc affranius oīnibus comicis p̄fert. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiū inscriptū fuit.

Natus in excelsis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Dscripsi mores hominū iuuenūq; senūq; Qualiter ⁊ serui decipiāt dominos
Quid meretrix: qd leno: dolis ꝯfingat auarꝰ Hec q̄cūq; leget sic puto cautꝰ erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cōsules Gallis transalpinis bellū intulerūt atqꝫ eoꝝ regi vituito infinitā multitudinē iuxta rhodanū fluuiū interfecerūt. Deniqꝫ cū vituitꝰ paucitatē romanoꝝ vix ad escā canibꝰ quos in agmine habebat sufficere posse iactaret: et ipe. c lxxx. milia armatoꝝ hñet: cōserta pugna a romanis supatus est. Ex cuiꝰ exercitu partim in bello: partim submersi cū ponte: quē sibi iūctis nauibꝰ supra rhodanū extruxerāt. cl. m. perierunt. Preda ex torquibꝰ galloꝝ ingens sublata est: magnaqꝫ gloria cōsules ambo triumpharūt. M. porcio Catone ⁊ Quīto marco cōsulibꝰ Narbone in gallia colonia deducta est annoqꝫ eodē Licinio metello ⁊ quīto lucio Sceuola consulibꝰ de dalmacia triumphatum est.

Tempore horum cōsulum iugurthe Numidaꝝ regi bellū illatum est. Qđ Aderbalē ⁊ Hiempsalem Micipse filios fratres suos reges: ⁊ ppl̄i romani amicos interemisset. Missus aduersus eū cōsul Calphurniꝰ bestia: qui corruptꝰ regis pecunia pacē cū eo flagiciosam fecit. Et a senatu improbata est. Postea cōtra eūdē in sequēti anno Spurius albinꝰ posthumiꝰ ꝓfectus est. Is quoqꝫ ꝑ fratrē ignominiose cōtra numidas pugnauit. Tercio missus Quītus cecilius Metellꝰ cōsul. Is exercitū ingēti seueritate ⁊ moderatione correctū: cū nihil in quēquā corruptum faceret ad disciplinā romanā reduxit. Iugurtā varijs prelijs vicit: Elephātes eius occidit vel cepit ⁊ multas ciuitates: et cū iam finē bello impositurꝰ esset: successū est ei a Caio mario. Is iugurtā ⁊ bochū mauritonie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat ꝑiter supauit. xx. milia armatorū ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs ductꝰ est cathenatꝰ. Et mox iussu cōsulis in carcere strangulatus est.

Marius post victoriam iugurtinā secūdo cōsul factꝰ est. Bellumqꝫ ei contra Cymbros ⁊ Theutones decretū est. Tercio quoqꝫ ei ⁊ quarto delatus est cōsulatꝰ: quia bellū Cymbricū ꝓtrahebatur. Sed in quīto cōsulatu collegam habuit Quītum lucanū catulū. Cū priores cōsules a Cymbris ⁊ Theutonibꝰ ⁊ Ambronibꝰ que erant Germanorum ⁊ gallorū gentes victi sunt iuxta flumen rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe punicis bellis: cū Cymbrias itaqꝫ cōflixit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hostiū cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbri ⁊ Theutones quoꝝ copia adhuc īfinita erat ad ytaliā transierūt. Iterū a Caio mario ⁊ Quīto catulo cōtra eos dimicatū est: sed a Catuli parte felicꝰ. Nam eo ꝓlio qđ simul ambo gesserunt. c xl. milia aut in pugna aut fuga cesa sunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroqꝫ exercitu. ccc. perierūt. Tria ⁊ trigita Cymbris signa sublata sunt: ex hijs exercitꝰ Marij duo reportauit. Catuli exercitꝰ. xxxi. Sed ab eorū mulieribꝰ grauiorē pene q̄ȝ ab ipis pugnā romani expti sunt: Hee etem plaustris in modū castroꝝ depositis ipe desup ꝓpugnantes diu obstitere romanis. Sed cū ab eis ipe nouo cedis genere terrerētur: abscisis eīn cū crine ceruicibꝰ inhonesto satis vulnere turpes relinquebātur. Ferrū qđ in hostes sumpserāt in se suosqꝫ verterūt. Nā missa ad mariū legatione cū libertate ac sacerdotiū non impetrasset nec fas erat: suffocatis elisisqꝫ passim infantibꝰ suis aut mutuis cōcidere vulneribꝰ aut vinculis e crinibus suis facto ab arboribus iugisqꝫ plaustroꝝ pependerūt.

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū est. Eodē āno etiam Mithridaticū: causam bello ciuili Caius marius sexies cōsul dedit. Nam cū Silla cōsul contra Mithridatē gesturus bellū (qui asiam ⁊ achaiā occupauerat) mitteret. Isqꝫ exercitū in Campania paulisꝑ teneret: vt belli socialis qđ intra ytaliā gestū fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipe ad bellum Mithridaticū mitteret. Quare silla cōmotus cū exercitu ad vrbē venit. Illic cōtra mariū ⁊ Sulpicium dimicauit: primꝰ vrbē armatꝰ ingressus est Sulpiciū interfecit. Mariū fugauit. Atq ita cōsulibꝰ ordinatis in futurū annū Gneo octauio ⁊ Cornelio Cinna ad asiam ꝓfectꝰ est. In tpe ipo dira ꝓdigia visa sunt. Nam sub ortu solis globꝰ igneꝰ regione septētrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos incōmunio cruor e panibꝰ fluxit. Tum etiā oīm generū animalia que inter hoīes viuere solita erant: relictis stabulis pascuisqꝫ cū balatu hinnitu mugituqꝫ miserabili ad siluas mōtesqꝫ fugerunt. Nec mora post hec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Linea Consulum romanorum

Caius Cassiꝰ Longinus — Sextus domicius Caluinus

Scipio Nasica — Calphurnius bestia

Caius Marius — Quintus Catulus

Gneus octauius — Cornelius Cinna

SIlla patricius romanꝰ cū plurima ī iugurthino bello edidisset facinora. Impatoris gloriā a senatu reportauit. qui statim cōtra mithridatē missus in achaia ꝛ asia vicit. Hic ex antiqua atqꝫ p̄clara scipionū familia ortus: oēm vitā ab adolescētia quibuscūqꝫ flagicijs inq̄natā vsqꝫ ad questurā duxit: quā sub mario cōtra iugurtā adeptꝰ est. In q̄ quidē officio vitā penitꝰ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manibꝰ iecit: mithridatē cōpēscuit: socialis belli luctꝰ repressit: cynne dn̄ationē fregit: ꝛ mariū ꝓscriptū ꝛ exulē esse coegit. Erat aūt lr̄is grecis latinisqꝫ optie eruditus: facūdus: acer: astutus: glorie cupidus: multaꝝ rerū ꝛ maxime pecunie largitor: aīo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repressit vt nemo illo inuito: nec bona: nec patriā: nec vitā ipsam retinere posset. Sub priuata tandē vita puteolos se cōtulit morbo intestinali mortē obijt. Quo mortuo duo funestissima bella italicū qd̄ sociale dicebaẗ: ꝛ ciuile syllanū finē habuerūt: que ambo ꝓtracta sunt ꝑ decē annos. Cōsumpserūt aūt vltra centū quinqꝫginta milia hominū: viros consulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Absqꝫ his qui in tota italia passim deleti sunt.

CUm silla rempublicā cōposuisset sub his cōsulibꝰ bella noua exarserūt: vnū in hispania: aliud in pamphilia ꝛ sicilia: terciū ī macedonia: quartū in dalmacia. Nā sertoriꝰ qui partū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hispanias. Missi sunt cōtra eū duces Quintꝰ: Ceciliꝰ: Metellus filiꝰ eius. Et in populi ro. ditionē redacti sunt. Ad macedoniā missus est Appius Claudiꝰ deinde Cn. Scribonīꝰ Curio. Is dardanos vicit ꝛ vsqꝫ ad danubiū penetrauit: ita vno tp̄e multi simul triūphi fuerūt.

BEllū seruile primū inter inicia vrbis herodonio duce sabino in ipa vrbe tentatū est: sed hic tumultus magis fuit q̄ꝫ bellū. Mox impio ꝑ diuersa terrarū occupato. quis crederet siciliā multo cruentiꝰ seruili q̄ꝫ punico bello esse vastatā: terrā frugū ferax: ꝛ quodāmodo suburbana ꝓuincia late fundis ciuiū latinoꝝ tenebaẗ. Tandē ꝑpenna impatore de eis supplicium sumptum est: fuitqꝫ de seruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violaret.

ANno sexcentesimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tpibꝰ hoꝝ consulū nobilissimi generis vir sed ingenij prauissimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibusdā claris quidē: sed audacibꝰ viris a cicerone vrbe expulsus est. Socij eius dep̄hēsi in carcere strāgulati sunt. Ab antonio altero cōsule catilina ip̄e victꝰ p̄lio est ꝛ interfectꝰ. Deinde anno sequēti Junio sillano ꝛ L. murena cōsulibꝰ metellus de creta triūphauit.

POmpeius maximꝰ romanoꝝ impator maxio in precio apud romanos habitus est: qui deuictis magna celeritate pyratis iterato contra vigintiduos reges oriētis impator designatus est: qui mitridatē ī armenia minore nocturno p̄lio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ꝛ regē eoꝝ herodē prudēter ꝛ hiberie regem vicit. Mox itureos ꝛ arabes. Inde ad iudeā trāsgressus est hierosolimā caput gētis obsedit: non solū natura loci verū etiā ingenti muro fossaqꝫ maxie munitam vix tercio mense expugnauit. M. iudeoꝝ occisis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū sacerdotio restituit: aristobolū captiuū romā duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus deniqꝫ romaꝫ cum ingenti gloria triumphauit Junio sillano ꝛ L. murena cōsulibus.

CAius iulius cesar qui postea impauit anno vrbis condite. 698. cuꝫ L. bibulo cōsul factus decreta est ei Gallia trāsalpina ꝛ cisalpina ꝛ comata. Addidit ꝛ senatus illiricū cū legionibꝰ denis. Cū quibꝰ ꝑ deceꝫ annos bellans grauissima p̄lia cōfecit. Primo vicit heluetios ꝛ vsqꝫ ad oceānū britānicū ꝓcessit. Deinde Arioistū regē cui auxiliabaẗ Arudes Marcomones Tribeti Uangiones Sueui ꝛc. fugere cōpulit. Post hec gentē belgarū ꝛ alios qui vno noīe germani vocanẗ. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ꝛ flumen rhodanū: rheniꝫ ꝛ oceanum est: ꝛ circuitus patet: hinc bellū successit ciuile execrandū. Cesar enī e gallia rediens victor aliū consulatū petijt: contradictū est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iussusqꝫ vt dimissis exercitibꝰ ad vrbē rediret: ꝛ pompeiꝰ cū impio missus est ꝓpter quā iniuriā potius cōmune ꝛ plusqꝫ bellū exortū est.

Linea Consulum romanorum

Silla

Marcus Emilius — Quintus Catulus

Marcus Tuliꝰ Cicero — Gneus Gneus

Pompeius

Caius Julius — Lucius Bibulus

Florentia nobilissima ⁊ inclita ac primaria vrbiū ethrurie. Eius origo referť in sillanorū militum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi sedes ad arnifluenta ceperūt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primū eius loci mentio facta est fluentinos dicit: ꝓfluenti arno appositos. Uenerunt vero hi milites ad annū condite vrbis rome sexcentesimū ⁊ septimū supra sexagesimū. vnde initiū habuisse videť florentia ante christi dei nostri aduentum annos circiter octogintatres. Condita igiť fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluuij: ⁊ prisci homines fluentiā vocauere. Que cū auspicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitū ciuitates excellere: mirisqꝫ modis imperiū ꝓpagare cepisset Florentia longe melius ꝙ̄ fluētia dicta est. Multis ea ciuitas ꝑ Gothorum tempora incōmodis agitata est. Totila enim eam immunitā ⁊ desolatā fecerit. Quā karolus magn⁹ instaurare fecit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Et dignissimis priuilegijs ⁊ magistratibus decorauit. Itaqꝫ florentia acceptis vi ⁊ in se populariter traductis fesulanis ad annū salutis quartū ⁊ vigesimū supra millesimū plurimū opibus ⁊ gloria est aucta. Quo item anno Heinricus primus imperator ecclesiam sancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tp̄e ꝑ priores artiū ⁊ vexilliferos iusticie sicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe p̄ter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis ⁊ stupendo opis fornice est ornata: glorioseqū virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item sūpbissimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno scꝫ. 1 0 7 1. ꝓductū est pomeriū: ⁊ menibus vrbs est ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra sacros diui Laurentij edes ꝑpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annū inde primū ⁊ tricesimū excitata. Ibi p̄cursoris index maxima in veneratione habeť: ob cuius honorē edes p̄clarissima in celebriori vrbis loco

dicata habet: quā baptisteriū dicunt. Cuius value ex solido ere existunt: vbi noui ⁊ veteris testamenti hi storie inenarrabili ope sculpte habent. Florentia cū omni italie ciuitatū flos nuncupet: etiā pter pulchri tudinē ⁊ ciuiū vrbanitatē: viros quocꝫ in omni genere virtutis pstantiores habuit. Duobusqꝫ poetis or nata fuit. Dante Aldegerio ⁊ Francisco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino sed exule apud aretiū natꝰ ⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinis parentibꝰ florētie natus. obijt Rauenne patria exul. Paulopost iotum habuit pictorē celeberrimū apelli equipandū. Habuit quocꝫ ac cursiū iurisconsultoꝝ principe: qui ius ciuile egregie interptatus est. Reddidit ⁊ medicū Tadeū omnium clarissimū. Ornatacꝫ fuit cosimo mediceo quē opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate supantem ciues europe celebrem reddūt. Cumulantqꝫ eius felicitatē filij sui ⁊ nepotes qui florentie vrbi plurima addide runt ornamenta. Monasteriū pcipue celebre sancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̄ alias supat oēs: eius viri summi magnificentiā ostendūt. Et priuate eius edes in via lata extructe roma noꝝ opibus compande. Florentissime aūt vrbis originē gestasqꝫ res abunde complexus est Leonardus aretinꝰ. Secus florentinā fesula vrbs vetusta ⁊ multoꝝ scriptis psertim Salustij ⁊ Liuij celebrata interijt vel vt sup in florentiā populū opesqꝫ mutauit. Ex cuiꝰ montibꝰ qui ad orientē vergūt Munio torrēs orif florentina abluēs menia: florentinā vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuor magni opis iun ctus. Vallem arni supiorē qua nullā habet: nūc ager florentinus: vini optimi feraciorē quātū pfluēti ar no apposita planicies ambit fuisse palustrē aiunt. Cōmendanda est multis in rebus florentinoꝝ puiden tia: tum maxie qd eligēdis cancellarijs que oratoriā spectāt: ⁊ q̄ vocāt humanitatis studia pitos acceptāt: vt Leonardū ⁊ carolū aretinos Poggiū: ⁊ an eos colluciū q̄ scribēdi dictādiqꝫ artē disertissime tradiderūt.

Linea Regum Siyrie

Antiochus pius

Antiochus spondius

Demetrius macero

Philippus

Iste antiochus confortatus Triphonē persecutus est et in fugaʒ vertit. Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns ꝙ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ꝛ imponere sibi diadema: sed timuit Jonatham strennuū defensorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū suoꝝ: ꝛ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorā ꝛ conclusit triphonē: tandem in parthia occiditur.

Antiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates rex

Mitridates pharnacis regis parthoꝝ filiꝰ ꝛ ponti rex fuit. Apud sinopem natus educatusqꝫ qui cum puer parētibꝰ orbatus est: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in suam potestatē redegit. Et cū romanis ꝑ quadraginta annos varijs euentibꝰ cruentissimū gessit bellū. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniā ꝛ Macedoniam inuasit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggressus est. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot em̄ nationibus imperauit) notas habuisse: vt qua quisqꝫ lingua eū postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū lr̄is grecis imbutus esset musice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laboruꝫ patiētissimꝰ. Cū tandē Cn. pompeiꝰ nocturno ꝑlio vicit castra diripuit quadraginta mille eiꝰ occidit. Pharnaces filius eiꝰ cū alios filios trucidasset exercitū aduersus patrē duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filiū frustra ꝓcatus. Statim descendens ad vxores pelices ꝛ filias suas venenū oībus dedit. Qd̄ cuꝫ ipse nouissimus oīm hausisset: nec tñ ꝓpter remedia quibꝰ se ꝓmunierat veneno infici posset Gallū quendā vitigis militē inuitauit: eiqꝫ iugulū prebuit. Perijt autem apud Bosphoꝝ qui regnauit annis q̄draginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulchro conditus est.

Linea presidum Sirie

Scaurus

Gabinus

Crassus

Cassius

Demetrius iste frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Philippus vltimꝰ Syrie ꝛ Asie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit ꝛ regnauit annis. ij. Quo regnāte Anthiochus eiꝰ patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philippꝰ hic a gabino consule captus: regnū eiꝰ in romanoꝝ ditionem cessit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qd̄ ꝑ ducentos viginti annos sub regibus xvij. durauit.

Post vltimū regem syrie ꝛ a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimā veniens vrbem cepit: templū reserauit ꝛ ad sancta sanctoꝝ vsqꝫ accessit: hircano principatū sacerdotij donauit. Aristobolū eiꝰ fratrem abduxit. Ex tūc iudei libertatē penitꝰ deposuerunt ꝛ subiecti romanis esse ceperūt. Et pompeiꝰ scauro principi: regionis curā cōmisit relictis secū duabꝰ cohortibꝰ.

Gabinus in syriā missus est: vt scauro succederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gētē iudeoꝝ in qnqꝫ cōuētꝰ diuisit q̄si pētharchias iudee frāgēs supbiā.

Crassus romanus consul pompei collega: mortuo gabino syrie preside: in locū suū a senatu surrogat: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes repprimeret. Uir quidē cupidissimꝰ ꝛ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingressus: templum euadit: opes duoꝝ miliū talentoꝝ abstulit: inde diuertens ꝑ mesopotamiā i parthiā ꝑuenit: moxqꝫ eufraten transiuit: ꝛ cū ꝓpe carā ventū esset parthi subito ingruentes sagittis opꝑssere romanos: ꝛ rapido equitatu crassum ꝑsecuti sunt: ꝛ eū circūuentū turpiter interfecerūt: quidā scribūt aurū i os eiꝰ infusū eū interijsse.

Iste Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argēti talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occisus est.

Lugdunum transalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani augusti tempibus: Eusebio teste a numantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanusq; miscentur condita fuit. Quãq; franciscꝰ petrarcha de ea scribat. Lugdunũ nobilis et romanorũ colonia est: paulũq; vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneũ currẽtes Arar rodanusq; conueniũt. Sonam incole appellãt. Que sup̃ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta virorũ clarissimorũ ordine diu claruit vt Strabo habet. Nã et vsui magno fuit illis Emporiũ ac in presentiarũ est. Monetã argenteã atq; aureã eo in loco iussu augusti romani signabãt duces. Templũ etiã ab vniuersis gallis cõmuni designatũ impẽsa. Et augusto cesari dicatũ: ante hãc vrbẽ edificatũ est vbi fluuiorũ est coiectio. Adest et ara dignitatis eximie gentiũ. lx. numero inscriptũ habẽs titulum. Earũq; singularũ statua vna: hanc vrbẽ gen ti olim Segosianorũ presidere cõstabat. Que in rhodani et dabudis fluuiorũ medio iacet. Relique dehinc gentes vergẽtes ad rhenũ partim a dabude partim ab arare discernũtur. Hi nãq; amnes ab alpibus delati deinde in vnũ alueũ cõfluẽtes delabunt in rhodanũ. Rursus aũt superãs rhodanꝰ viennã defert allobrogum metropolim. Tribꝰ his fluuijs euenit vt initio in aquilonẽ: dehinc in occidentẽ deferant. Iãq; in vnũ tandẽ amnẽ cõfluens in austrũ iterũ curuatꝰ excurrit. Quoad erũpat: alijs acceptis flumĩbus. Et hinc reliquum in mare cursuz pficit. Templũ vero vna cũ tota regione sicut Seneca ad Lucillũ refert facili igne suo tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exustũ est. Quã vrbẽ inter celtas ascribere quibusdã placet. hinc plotinus (Qui primꝰ rome latinã rhetoricã docuit) duxit origimẽ. a quo Cicero se rome puerũ cuz Q. fratre latine primũ doctũ retulit. hinc sanctꝰ Augendus vita et miraculis clarꝰ. hinc sanctꝰ Desiderius episcopus. Et S. Baldomeriꝰ cuiꝰ miracula crebra ciuitatẽ reddũt illustrẽ. hinc romanꝰ abbas: qui primꝰ ibidẽ vitã heremiticã duxit. et multorũ extitit pater monachorũ. Ornat etiã hec ciuitas sancto Nicetio episcopo: et Hyreno epõ policarpi discipulo: qui ibi martyrio coronatꝰ. In ea domicianꝰ abbas: Lupus epũs et anachorita. Antiochusq; epus qui in dño quiescũt. Iustꝰ preterea angelis proximꝰ ibi vitã finiuit. Hec inclita vrbs francorũ regibꝰ diu paruit. Qui ibi solẽnes nundinas instituerũt. Ubi et pilatus et Herodes (vt fertur) a romanis principibꝰ relegati vitã infamẽ finiere. Lugdunũ aũt (vt aliquibꝰ placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis frequẽtiꝰ hibernãte dictũ est. Lugda eñ gallica lingua idez quod fulgur designat. Sic etiã vt refert Tacitꝰ legio quedã romana apud hispanos locata est: cui nomẽ fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomĩa sunt ista pene timenda sono

Lion

Linea Christi
Jacob

Jacob pater Joseph naturalis sed heli pater eius legalis fuit. Hūc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam maritꝰ suus moriens Hircanū ⁊ Aristobolum liberos reliquit. sed regnum huic Alexandre vxori tradidit. Eo ꝙ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ociosam elegerat. Aristobolꝰ vō efficax ⁊ audax erat. Ipa ei a pplo plurimum diligebat. Que suscepto magistrato hircanum ꝓpter etatē principē sacerdotū statim ordinauit. Eo tpe orta in iudea heresis phariseoꝝ. Quoꝝ cōsilio vtebatur in omībus. nomē aūt regium ipa tantū ferebat. Eorūqȝ cōsilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbas oīa. hec tamē mlta gessit ad regni ꝯseruationē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iustū aduerteret anteqȝ vitā finiret ad summā calamitatē negocia domus sue ꝑduxit Et post mortez multis miserijs regnū compleuit. Gentē tamē suam in pace custodiuit. Deniqȝ cum inualitudinē seuissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrē se regnaturum declarauit. Illa paulo pꝰ anno etatis sue. 73. vita decessit.

Linea pōtificuz

Hircanus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex ꝑdicta alexandra filius vigesimustertiꝰ iudeoꝝ pōtifex. principatū sacerdotij suscipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝯstitutꝰ post mortem matris maximas questiones ⁊ concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūqȝ egressi essent fratres in campis iericonthinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandēz in concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibusli bet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Arethan regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obsedit hierusalem. Scaurus tamē dux romanorū soluit obsidium. ratus tēpus esse vt de facili iudeam poneret sub tributo. Atqȝ in hunc modum contendentes occasionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompeiꝰ hierosolimā veniēs. Cū eam obsedisset: orta est dissensio in vrbe. Nam fautores aristobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Mense tamē tercio phanum irruptuz est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. ⁊ romani templū ꝓphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdocij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus

Aristobolus ꝑ pompeium post deuastationē vrbis captiuus ad romaz ꝑductus est. cum duobꝰ filijs alexandro ⁊ antigono totidemqȝ filiabꝰ. Et extunc iudei libertatē penitus deposuerunt. ⁊ subiecti romanis esse ceperūt. Sirie ⁊ iudee administratio Scauro est ꝯmissa inde gabinio. Post hec casu elapsꝰ est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū missus est a gabinio antoniꝰ aristobolꝰ ꝑ gabinū captꝰ est. iterū romā ꝑductꝰ. In discidio pompei ⁊ cesaris in syriā cū duabꝰ cohortibꝰ missus. verū spes cesaris frustrata. a studiosis pompey veneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander

Alexander pōtifex filiꝰ aristoboli. Is dux romā cuz p̄re duceret ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabat. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aūt munitissima loca alexandrū hircanū ⁊ Macherunta. Occisus deinde antiochie a scipione securi ꝑcussus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accusatione in iudicio sup his q̄ in romanos admiserat

Antigonus

Antigonus Aristoboli iudeorū regis filius. Alexander ⁊ aristobolus trucidati antigono solo supstite cum duabus sororibus fugiēs euasit. Cesar syrie iudeeqȝ potitus antipatrū idumeū virū strennuū iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū concessit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi vsqȝ ad obitum cesaris ꝑmansit: deinde vrbem expugnauit cōprehensuz hircanū aures eius dētibus trūcauit. Ob quā causaz M. anthonius astāte octauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingressus antigonū comprehendit ⁊ ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussum interemit. Et hic finis generis asamoneoꝝ. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

Bellũ ciuile cesaris et pompei execrandũ anno primo regni cleopatre surrexit. quo pter calamitates que in plijs accidere ↄsueuerunt etiã populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadẽq; oĩm nimia felicitas. Cum enim cesar gallias inuadit Crassus asiam: Pompeius hispaniã. tres maximos exercitus: etiã sic orbis imperiũ societate triũ principũ occupat. decem annos traxit ista dñatio. Exinde qm̃ mutuo metu tenebant. Crassi morte apud parthos: et morte Julie cesaris filie que nupta pompeio generi soceriq; concordiã matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio suspecte cesaris opes: et cesari pompeiana dignitas grauis. Cũq; cesar europe quieto potiret imperio: traiecit in greciam vbi pompeiũ obsedit cũ eo dimicans magna clade cũ omni exercitu fusus est et supuenientis noctis beneficio illesus euasit. Cesar agmine citato p epirũ in thessaliã perexit: quẽ pompeius cũ maximis copijs insecutus vtrinq; acies struxerũt. pugnatũ est itaq; ingenti contentione dubia sorte. Tandẽ pompei fusus est exercitus. pompei statim alexandriã petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verũ is ingratissim⁹ fortunã magis q̃ amicitiã sequens eũ occidit: et caput eius cũ anulo cesari transmisit. Quib⁹ visis statim lachrimas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias ptulit et alexandrie vrbis potit⁹ cleopatrã ab exilio reuocauit ei regnũ cõtulit. Jnde biennio syriã puagatus pharnacem mitridatis filiũ ponto supauit. Postea cũ romã venit iterũ dictator et consul creatus in aphricã transijt. deinde de cõfectis bellis triumphauit. Regressus est romam vbi se impatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Tullius cognomento Marcus et Cicero phs maximus et orator princeps ac romanor consul. Hic de tullior familia que ex municipio arpinati originem traxit et principiũ generis in tulliũ volscor regem referebat: patreq; tulliũ et olbiã matrẽ habuit. qui vt pmũ discẽdi capax fuit: ingenij magnitudine eqles excelluit. Prima eius cõmendatio circa poeticã eluxit: in quo libellos quosdã edidit. Crescẽtibus annis solutã orationẽ nature sue magis consentaneã adamauit: puerilibus studijs pactis phie et iuri ciuili operã dedit: post hec sub sylla militauit marsico bello: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. ptor creatus est: postea cõsul vna cũ C. antonio. M. antonij oratoris filio tam gloriose id cõsulere imperiũ exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nr̃is lr̃is incognitã explicauit: et ex ingenij sui felicitate cõplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolã et marcũ filiũ habuit. Demũ inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spẽ cõcordie cõcedẽte octauiano occidit: ei⁹ tñ inimici tandẽ ignominiose pierũt.

Catilina

Catilina nobili genere natus magna animi et corporis vi: sed ingenio prauo: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles gratissime fuere. Jbiq; iuuentutẽ suam exercere studuit cũ esset aĩo audax: subdolus varius: et cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagiciosissimus vir et omnium facinorosor dux: hor cateruas circũ se semp habere voluit: quibus fretus societatibus: ipse flagiciosus catilina ad opprimendã rempu. consiliũ cepit: cũ ei maxima spes esset consequendi consulatũ: pestiferã coniurationẽ contra rẽpu. Marco Tullio Cicerone consule attentauit. sed cõiuratione ppalata detectisq; coniuratoR noibus. Lentulus ex clarissima cornelior gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Jnde cethegus statilius gabin⁹ et cepari⁹ senatorij ordinis viri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cũ ipso lentulo laqueo strangulãtur. Quod vbi cathilina cognouit in transalpinã fugere cogitauit. quo comperto antoni⁹ cũ quibusdã legionib⁹ ipm psequẽs inter cõfertissimas legiones confodit. atq; ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationib⁹ seruata est.

Cato posterior vticensis

Cato posterior catonis superioris pnepos: cui ppriũ nomen. M. portius cato stoicus phus: quem vticensem quidã appellant: q̃ se apud vticam interfecit vir doctissim⁹: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidẽ dũ senatus ageret a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac sc; industria: vt ostẽderet alijs tempora deesse: alios superesse temporib⁹. hic docebat rempublicã magis virtutib⁹ q̃ armis esse tuendam dicens, Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus socior ciuiũ ptereaq; armor atq; equor maior nobis copia est q̃ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriam fugiebat: tantomagis illũ gloria sequebatur. Quiq; inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem ethicam morales cũ suis rationibus in librũ composuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legit excerpt⁹ est. De eius sententia hanc memoria dignã ponimus: humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceat conteritur. Si vero non exerceat rubigine consumit. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatiẽter ferens: eiq; subijci nolens.

Linea Regum Egipti
Ptholomeus dionisius

Cleopatra

Antipater filius Aristoboli ⁊ Crispis vxor eius quattuor filios ⁊ vnicã filiam habuerunt: quē antigonus apud cesarē accusabat. Is veste protecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostēderet inde ꝓcurator iudee declaratus est. Post hec faselū hierosolimis natu maiorē sub se procuratorē statuit ⁊ herodē gallilee p̄fecit.

Ptolomeus dionysiꝰ .12. egyptioꝝ rex. regnauit annis. 30. Ad eum pompeiꝰ accessit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerã etatē tutor eius a senatu datꝰ fuerat: verū vir ingratissimꝰ pompeiū occidit. Mortuo igit̄ pompeio cesar alexandriã ꝓfectus a Ptholomeo paricida insidias ꝑtulit. qui insidiantiū hostiū inopinata multitudine circūuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentiū pondere mersa ꝑ ducentos passus ad nauē vna manu qua carthas tenebat eleuata natando ꝑuenit. Sed paulo post nauali ꝑlio regiã classem cepit. At vbi Ptholomeꝰ liber euasit cesari denuo bellū intulit: qui cū oī exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cuiꝰ corpꝰ ad littꝰ deuolutū lorice aureate inditio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrã ipsius Ptholomei sororē ab exilio euocauit eiq̃ regnū contulit: que post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionisij auletis filia quē ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Tam post mortē fratris cesar reginã constituit post morte v̄o cesaris ⁊ res in philippis gestas Antonius in asiam ꝓfectus est. ⁊ cleopatrã sūmis cōplexus est honoribꝰ adeo vt eã sibi vxorē accipet. Et filios ex ea ꝓcrearet. Ambo etiã in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Augusto supati sunt. Nã antoniū augustus in nicopoli vrbe captū coegit sibiipsi manū inferre. Cleopatrã v̄o vt viuã in ꝑtātem reducerēt. que paulopost ⁊ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto aspidis morsu concidit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ⁊ vere claritatis nota refulsit. Sed ecōtrario auaricia crudelitate atq̃ oī luxuria mūdo conspicua fuit. Ac sic lagidarū seu egyptioꝝ regum imperiū euersum est; quod ꝑ annos. 306. sub regibus tredecim ꝑmansit; ⁊ augustus furente egyptū composuit.

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū suscipiēs: regnauit annis. 37. Antipater enim tpe Sabini syrie pfecti adeo virtutibꝰ claruit vt regiū cōiugiū meruerit. Et regis arabū nepꝫ vxorē acceperit. Ex qua quatuor filios suscepit scꝫ phaselū: herodē hūc cognomēto ascalonitā: iosippū ⁊ feroranī: ⁊ vnicā filiā noīe salomā. postea veneno extinctus. Et phaselus pmogenitꝰ interfectꝰ: herodes ad antonium cōfugiēs. inde iudee rex coronatꝰ. Cōtraditiqꝫ ei augustꝰ traconitidē ⁊ iturea totāqꝫ maritimā. Edificauit aūt in aschalone domū regiā. Et deinde agnomiatus est aschalonita. Natione enī idumeꝰ fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extūc xpi dñi nři natitate vicina. Regnū ⁊ sacerdotiū iudee qđ priꝰ p successiones maioꝝ tenebatꝰ destructū est. Ac sic moysi ꝓphetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femoribus eiꝰ donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Ipse suscepto regno samariā a fundamētis erigēs. Augustā in honorē augusti idest sebasten appellauit. Posuitqꝫ aquilā aureā sup speciosam portā tēpli iudeis egreferētibꝰ. Fecit quoqꝫ herodion in q̊ sepultꝰ est. Templū magnificētissime decorauit. Demū anno. 26. hircanū principē sacerdotū ⁊ eiꝰ filiū qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. Sororēqꝫ eiꝰ vxorē suā cū duobꝰ filijs ꝓprijs iā adolescētibꝰ atqꝫ vxoris matrē oēs interemit. Predictꝫ quoqꝫ crudelitatibꝰ hoc addidit: q̄ sororis sui noīe salome virū occidit. ⁊ cū eā alteri vxorē dedisset etiā ipsum e vita sustulit. Scribas pterea oēs ac diuine legis interptes simili scelere pemit. Postremo funestissimꝰ vir cū ihū xpi natitatē magoꝝ inditio cognouisset. oēs puulos bethleē gladijs interemit. Quo facto repēte morbo intercutis pcussus: ⁊ scatētibꝰ toto corpe vermibꝰ miserā exalauit aīam. quinqꝫ supstitibꝰ filijs relictis scꝫ archelao; herode antipa; antipatro; lysania, ⁊ philippo. Ex quibꝰ quatuor fuere tetrarche vt ex euāgelio hr̄.

Augusta vindelicorum inclita et superioris germanie vrbs vetusta. Cuius originem aliqui quam vetustissimam ostendere cupientes sicuti ceterorum mortalium. Gentem sueuorum a Japhet descendentem: eam primo inhabitasse prouinciam scribunt. Ibique eam condidisse vbi habundantia aquarum: salubris aer et alia oportuna de facili haberi possent. Uenientes enim sueui ad retiam locum aptum considerantes: et ad tuendum natura munitum ob concursum duorum rapidissimorum fluuiorum vinde et lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamque vindelicam a vinda et lico appellabant. Ea enim regio postea vsque ad alpes vindelica dicebatur. Uniuersaque montana pars in orientem et austrum vergens a rhetis vindelicisque tenetur vt Strabo ponit. Eam autem more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postque europam inuaserunt sueuos sub marsepia insuetis armis et securibus pacutis ex hac vrbe cedere vsque ad alpes coegerunt et desolatam reliquerunt. Cum hec ante cladem troie pacta sint. Eam ciuitatem ante troiam fuisse opinantur. Et temporibus exitus filiorum israhel de egypto ante romam quingentos et quinquaginta annos conditam asserunt. Quam quidem a troianis ortam dicunt Eligentes autem sibi deam Zizam quam cererem fuisse opinantur. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum vsque ad tempora romanorum inuiolatum permansit. Id vetustate collapsum nomen collis seruauit. Qui ab incolis Eysenberg hodie vocitatur. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cum muris ac propugnaculis facta. A romanis plurima bella perpessa est. Cum libertatem semper optaret: se a romanis vindelici alienarunt. Ideo diuus Octauianus Augustus Titum Ennium pretorem cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos et latinos peritus. Et Uarro tribunus militum claruerunt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudine romanorum obsessam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechisaueron vbi sepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de sueuis more litatus. Perijt et pretor cum legione marcia vt pauci superessent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locoque cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul perit. Uarro quem verrem nominant amne

transmisso in paludibus se occultans lacui vernensee nomen dedit. Is postea consul sicilie infeliciter obijt.
Et vt Suetonius refert ꝙ Octauianus Augustus omnes graues ignominias cladesqꝫ duas omnino nec
alibi qꝫ in germania accepit. lolianam atqꝫ varrianam. varrianā pene exiciabilē tribus legionibus cū du/
ce legatisqꝫ ⁊ auxilijs cōmunibus cesis. Deinde augustus p Tiberiū Nerone (Cum Drusus frater ei⁹ re-
nales regiones aggressus est) post varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atqꝫ vrbem eoꝝ īmu/
nitam reddit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milib⁹ cesar augustus missis
vrbem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Claudius Drusus tamen eā
postea instaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūqꝫ auspicijs Augusti victa ⁊ aucta erat in honorē au
gusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionē facit. Videre rethi bel
la sub alpibus drusum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus p omne tempus amazonia securi de-
xtras obarment ⁊c. Cum aūt Sueui qui potentia ⁊ hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbeȝ ꝓ
tutissimo elegerūt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis pmansit magnū incrementum habuit ac
multa prisce vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno aūt salutis quarto ⁊ quinquagesimo sup̄ nō-
gentesimū ⁊ vltra vngari germaniā ⁊ sueuiam vastantes Augustam obsiderūt: varijsqꝫ cladibus noricos
rhetos ac sueuos afflixerunt. Otto primus impator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Eosqꝫ tan/
dem ad internitionē prope Augustā deleuit. Tres quoqꝫ in eo prelio eoꝝ regulos captos a militib⁹ suis ad
eū pductos cum ob clementiā seruare conaret. Sueui (eo nolente) suspendio necarunt. Cecidit in eo bello
Diopoldus comes frater sancti Vdalrici ⁊ Regniboldus fili⁹ sororis sue. Deinde diuus Vdalricus epi-
scopus vrbem illustriorē fecit. ⁊ eccl'iam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Attila ⁊ nūc ab hunis lesio
nem sensit. Et eccl'iam sancti Johannis ⁊ sancti Stephani cōstruxit. Ornat qꝫ hec impialis ciuitas publi-
cis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et p̄sertim basilica ep̄ali ampla beate Marie virgini dicata. Et ceno
bij sancti Vdalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti ep̄i ⁊ Simperti ac beate Affre mar
tyris ac plurimoꝝ sanctoꝝ p̄cipuo honore obseruant: qui auguste varijs ob tormētis marturiū ꝓmeruerūt

Tres soles post mortē Julij Cesaris sequenti die exorti sunt ⁊ apparuerūt in oriēte: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt ⁊ in eundē orbez couenerūt: significātes dominiū Lucij antonij ⁊ .M. antonij atq₃ Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius q₂ noticia trini ⁊ vni⁹ dei toti orbi futura iminebat. Bos quoq₃ aranti in suburbano rome locut⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines defituros esse q̄₃ frumenta.

Bibliotheca toto orbe terrarū noīatissima .40.miliū librox in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat. Nā aristoteles ⁊ bibliothecā ⁊ scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitraf) qui libros cōgregauit: ⁊ egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus scepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoq₃ philadelph⁹ maximū numerū librox collegit. Et vt Seneca tradidit .xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: sicut ⁊ Liui⁹ qui elegantie cureq₃ regum egregiū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē q̄n nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plerisq₃ ignaris etiam seruuliū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

Salustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit epistolas.

M. Varro vico atice ⁊ narbonensi prouincia natus rome in precio plurimuz fuit eruditissimus quidē ⁊ acutissimi ingenij vir: atq₃ in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens .35. grecas lr̄as cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndecūq₃ qui tam multa scripsit: quā multa vix quēq₃ legere credam⁹: hic quoq₃ teste Isidero innumerabiles edidit libros inter quos .413. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq₃ diuisit. Edidit insup ⁊ librū de lingua latina: ⁊ librū moralē: de quo sn̄iam ponimus hanc. Amici diuitū palee sunt circa grana. Uis (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit ⁊ librum de deorum cultu. vixit annis .90.

M. Varro

Uirgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit ⁊ pcipue patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: ⁊ .M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobrīū die in pago qui andes dicif: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis geniture. Initiū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lr̄is ⁊ grecis ⁊ latinis vehemētissimā operam dedisset: tandē omni cura omniq₃ studio indulsit medicine ⁊ mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorq₃ esset: se in vrbez contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: ⁊ illuz pollioni cōmēdauit. Corpore ⁊ statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Nāq₃ plerūq₃ ab stomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūq₃ ab augusto petijt repulsam habuit nunq̄₃. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt deniq₃ brundusij anno etatis sue .52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trāslata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Uirgilius Maro

Horacius Flaccus

Oracius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem .M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra .M. antoniū ⁊ augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poetica se conuertit. Scripsitq₃ odas poetriā ⁊ epl̄as. Et cū optimis studijs innumerabiles diuicias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Caius Julius Cesar

Octauianus Augustus

Marcus Antonius

Caius iulius cesar lucij filius. Annū agens sextūdecimū patrem amisit: questor iuliā amitā vxorēqꝫ corneliā defunctas laudauit e more ꝓ rostris edilis ꝑter comiciū ac forum basilicasqꝫ: etiā capitoliū ornauit. Ex ꝑtura deinde sortitꝰ hispaniā cū bibulo cōsul creatꝰ inito honore primꝰ omniū instituit. vt tā senatꝰ ꝙ populi diurna acta conficerent ⁊ publicarent. Sub id tempus calphurniā. L. pisonis filiā successuri sibi i ꝯsulatu duxit vxorē suāqꝫ iuliā Cneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella ꝑ omnē fere galliā que a saltu pyrrene alpibusqꝫ ⁊ monte gebēna fluminibꝰ rheno ⁊ rhodano cōtinet. Eodē tp̄is spacio matrē primo deinde filiā: nec multopost neptē amisit. cōfectis bellis quinqꝫes triūphauit. primū ⁊ excellētissimū egit gallicū: sequente alexandrinū deinde ponticū: ꝓximū affricanū: nouissimū hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse tradit excelsa statura colore candido teretibꝰ mēbris ore paulo pleniore: nigris vegetibusqꝫ oculis valitudine ꝓspera: nisi ꝙ tp̄e extremo repente aīo linqui atqꝫ etiā ꝑ somniū exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edibꝰ: post pontificatū maximū in sacra via domo pub. In obeundis expeditionibꝰ dubiū caucior ne an audacior. Compositis vbiqꝫ ciuilibꝰ bellis vrbis ⁊ orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. romanis impare cepit. ⁊ impauit annis. 4. mensibꝰ. 7. A quo deinde romanoꝝ principes cesares appellati sunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex sua libertate ꝑstaret. cōspiratū est in eum a sexaginta amplꝰ. C. cassio. M. qꝫ ⁊ decimo bruto. Et tñ futura cedes euidentibꝰ ꝓdigijs denūciata est. Cūqꝫ in capitolium applicuisset ꝯspirati specie officij circūsteterūt. a quibꝰ tribꝰ ⁊ viginti vulneribꝰ cōfossus est. Hunc vite exitū cesar habuit anno etatis sue. 56. Cuiꝰ corpꝰ in campo marcio ꝓ rostris combustū est. ꝑcussorum aūt fere neqꝫ triennio quisqꝫ amplius supuixit. neqꝫ sua morte defunctus est.

Octauianus Augustus patre Octauio senatore genitꝰ natꝰ est. M. T. cicerone ⁊ Antonio ꝯsulibꝰ. ix. kal. octobris paulo ante solis ortū. In quarto anno patrē amisit. duodecimū agens annū auiā iuliā defunctā ꝓ concione laudauit. quadriēnio post virili toga sumpta: militaribꝰ donis triūpho cesaris affricano donatꝰ est. Bella ciuilia quinqꝫ gessit. mutinēse: philippēse: parusinum siculū: attiacū. Ex quibꝰ primū ⁊ nouissimū aduersus marcū antoniū. Secundū aduersus brutū ⁊ cassium. Terciū aduersus antoniū triūuiri fratrē. Quartū aduersus sextū pompei filiū. Iniciū hoꝝ ⁊ causa fuit ob necē auūculi iulij. Domuit ꝗꝫ cōtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oī Item rhetiā ⁊ vindelicos ⁊ salassos gentes alpinas coercuit. ⁊ dacoꝝ incursiones tribꝰ eoꝝ ducibus cū magna copia cesis. Germanosqꝫ vltra albim fluuiū summouit. Aliasqꝫ nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoꝝ ⁊ assiduitate ⁊ varietate ⁊ magnificētia oēs antecessit. Sponsā habuit adolescēs. P. seruili filiā. Sed recōciliatꝰ antonio ꝑuignā eiꝰ claudiam duxit vxorē. vix duꝫ nubilē ac simultate cū fuluia socru exorta intactā adhuc scriboniā in mr̄imoniū accepit cū qua diuortiū fecit. Ac statim liuiā drusillā mr̄imonio tiberij neronis ⁊ quidē ꝑgnantē abduxit. dilexitqꝫ vnice ac ꝑseueranter. ex scribonia iuliā. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Iuliā primū marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa ⁊ iulia tres habuit ⁊ neptes duas. Forma fuit eximia ⁊ ꝑ oēs etatis gradus venustissima. oculos habuit claros ⁊ nitidos. capillū leuiter inflexū ⁊ sufflauū: supcilia cōiuncta: mediocres aures: nasum ⁊ a sūmo eminentionē ⁊ ab imo deductiorē. Colorē inter aquilū candidūqꝫ: staturā breueꝫ Eloquētiā studiaqꝫ liberalia ab etate prima cupide ⁊ laboriosissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione cōposuit. Deniqꝫ cū de oriēte victor reuersus esset. tūc primū Augustꝰ eo ꝙ rempub. auxerat cōsalutatꝰ est. Et extunc summā rerū ptātem quā greci monarchiā vocāt adeptus est. A quo postea Augusti romanoꝝ reges appellati sunt. Auxit ornauitqꝫ romā edificijs multis: isto gloriās dicto. Urbem latericiā repi: marmoreā relinquo. Impauit annis. 56. Ianū quirinū semel atqꝫ iterū a cōdita vrbe ante memoriā suā clausum: terrā mariqꝫ pace parta interclusit: ꝑ que pacis tp̄a Saluator nr̄ ih̄s xp̄s nasci voluit. Is tandem nole succubuit oībꝰ dimissis in osculis liuie ⁊ in hac voce defecit. Liuia nr̄i cōiugij memor viue ac vale sortitus exitū facilē ⁊ qualē semꝑ optauerat Anno etatis sue. 78.

Marcus Antoniꝰ cōsul a senatu hostis adiudicatꝰ missi ad eū ꝑsequendū pansa ⁊ hirciꝰ ⁊ octauianus adolescēs. Deinde cesar cū Antonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt Augustꝰ hispanias gallias ⁊ italiā teneret. Antoniꝰ asiam pontū ⁊ oriētem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitqꝫ belluꝫ ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud acciū qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptū ⁊ desperās rebus cum oēs ad Augustum trāsirēt ipse se interemit. sicqꝫ egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

SIbilla tiburtina vates ꝑcipua: cuiꝰ ꝓpriũ nomẽ albunea fuit: in italia floruit ⁊ multa ꝑdixit. ⁊ qꝛ tiburre ciuitati iuxta amõis ripas vt dea colebaꝛ: iõ tiburtina dicta fuit: ĩ gurgite ipsiꝰ flumĩs cuiꝰ simulacrũ tenẽs ĩ manu librũ inuẽtũ fuit: hãc augustꝰ octauianꝰ (cũ rõani ei diuinos honores exhiberẽt) ꝯsuluit. Que pꝰ triũ dierũ ieiuniũ rñdit ea q̃ diuꝰ augustinꝰ refert: iudicii signũ tellꝰ sudore madescet. E celo rex adueniet ꝑ secula futurꝰ. Et sũt. 27. versus q̃rũ vltimꝰ est. Decidet e celo ignisq̧ ⁊ sulphuris amnis: quoꝝ capitaliũ lr̃e teste codẽ: hũc sensum reddũt: ihs xp̃s dei filiꝰ saluator. Quibꝰ dictis illico (vidẽte augusto) celũ apertũ est: ⁊ nimiꝰ splẽdor irruit super eũ Viditq̧ in celo pulcherrimã virginẽ stantẽ in altari puerulũ baiulãtẽ: q̃ visa repẽte ⁊ vocẽ audiuit dicẽtẽ: hec ara filii dei est: atq̧ ita augustꝰ in thalamo suo existẽs: h̃ audiẽs ⁊ vidẽs in terrã ꝓcidit ⁊ deũ adorauit. Quãobrem augustꝰ deũ se appellari oĩno recusauit: q̊ ĩ loco postea ad rei mẽoriã templũ sub titulo sctẽ marie v̑ginis in ara celi edificatũ fuit: quẽ locũ ordo btĩ Frãcisci excolendũ nunc possidet. Alii describũt eã nõ senem cũ veste rubea: ⁊ pelle hircina in humeris cũ capillis dispersis in manu h̃ scriptũ tenentẽ. Nascet᷑ xp̃s in bethleẽ: annũciabit᷑ in nazarethr egnãte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cuiꝰ vbera illũ lactabunt.

PRodigia in ntĩtate xp̃i visa. olei fons (vt eutropiꝰ ⁊ alii testant᷑) Rome e taberna meritoria in trãstiberina regione ex terra ꝑ totã emanauit die: denuncians christi gratiã omnibꝰ gentibꝰ datam: quo etiã die aureꝰ circulus circa solẽ apparuit: romuli quoq̧ statua ⁊ templũ pacis corruere.

Ouidius naso poeta

PUbl. ouidiꝰ naso sulmonẽsis clarissimꝰ poeta hac tẽpestate rome claruit: ⁊ multa cõscripsit: hic ex sulmone brucioꝝ oppido ortũ habuit: vt ipse testaꝛ: sulmo mihi patria est gelidis vberrimꝰ vndis: miliaq; nouies distat ab vrbe decẽ. Is apd̃ athenas ꝑmo poeticã: deinde philosophicã disciplinã optĩe didicit: veniẽsq̧ romam apud augustũ cesarẽ ⁊ vita ⁊ carmine plurimũ valuit. Sed multoꝝ post dierũ curricula, anno etatis sue q̈nq̈gesimo ab eodẽ augusto in pontũ insulã apud sarmatas relegatꝰ est: de hoc in libro de ponto ait. Naso miniꝰ prudẽs artẽ dum tradit amãdi. doctrine triste preciũ magister habet. Cuiꝰ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandẽ anno. 5. imperii Tiberii cesaris: etatis v̓o sue. 54. obiit.

Titꝰ liuiꝰ historicꝰ

TItꝰ liuiꝰ patauinꝰ magnꝰ ⁊ historicoꝝ tam grecoꝝ q̃ latinoꝝ princeps. anno. 16. añ xp̃i aduẽtũ rome claruit. Et Hieronymꝰ diuꝰ ex verbis plinii de eo scribit. Ad titũ liuiũ lacteo fonte manantẽ de vltimis hispanie galliarũq̧ finibꝰ quosdã venisse nobiles legimꝰ vt quos ad cõtemplationẽ sui roma nõ traxerat: viniꝰ hoĩs fama ꝑduxit. habuit illa etas inauditũ oĩbꝰ seculis celeberrimũq̧ miraculũ: vt vrbẽ tantã ingressi: aliud extra vrbẽ q̃rerent: hic ab augusto honoribꝰ ⁊ diuiciis honoratꝰ fuit diligẽtissimꝰ historiarũ indagatrix: centum ⁊ decẽ historiarũ libros ꝯscripsit. Cuiꝰ operũ maximã partẽ (tpoꝝ malignitate) amisimꝰ. Vixit annis. 80. ⁊ q̈rto imperii tiberii cesaris anno patauii obiit: ⁊ ibidem sepultꝰ. Cuiꝰ sepulchrũ adhuc ĩ diue v̑ginis Iustine vestibulo extat his titulis adornatũ. Ti. liuiꝰ. Ti. fi. q̈rte legiõis: Alius cõcordialis patavi sibi ⁊ suis oĩbꝰ. Eiꝰ ossa cũ postea inuẽta fuissent veneti qui pretoriũ ipsiꝰ vrbis cõcrematũ instaurauerunt in cõspicuo ipsiꝰ fastigio collocauerunt.

Valeriꝰ maximꝰ

VAleriꝰ maximꝰ romanꝰ phũs ⁊ orator luculentissimꝰ. Anno. 15. añ xp̃i aduẽtũ rome clarꝰ fuit: ac augusto cesari charissimꝰ habitꝰ: q̃ inter cetera libros nouem ꝭmone lucutẽtissimo cõposuit scʒ de dictis factisq̧ mẽorabilibꝰ viroꝝ: q̃ apd̃ romãos ⁊ grecos habebãt illustres: addẽs etiã ex ꝓpriis nõnulla ad virtutũ cõmẽdationes vicioꝝq̧ detestationẽ pertinẽtia Ex q̃bꝰ hãc mẽorabilẽ excerpimꝰ sniãm. Lento eñ g̃du ad vindictã sui diuina ꝓcedit ira, tarditatẽq̧ supplicii grauitate cõpensat.

Solinus

SOlinũ q̃ʒ historicũ ⁊ oratorẽ grauissimũ tempestate istac ex libris ipsius floruisse conijcimꝰ. cũ ⁊ ipse collectanoꝝ librum optimũ edidit. ⁊ ad augustũ cesarẽ rome obtulit. In quo simulit terrã pingit ac vrbiũ distantias ⁊ loca multa mensurat. Eũq̧ librũ collectaneũ id est de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

Strabonẽ etiã historicũ ꝛ geographũ ac phm: necnõ homerice maiestatis expositorẽ (vt qbusdã placet) natione cretẽsem hisdẽ tpib⁹ illustrẽ fuisse ex opib⁹ suis inuenim⁹. qui cũ doctissim⁹ vir cẽt ꝛ magnaꝝ reꝝ cognitione peritissim⁹ haberet. Inter cetera sue virtutis monimẽta de geographia mundi decem ꝛ septẽ libros ꝑpulchros edidit. In quib⁹ vel omissas vel neglectas aut vetustate oblitas orbis ptes ad vnguẽ restituit. Et diligẽtissime designauit: ppl'os nationes res gestas: mõtes: maria: ꝛ eoꝝ termios ante oculos nr̃os clarissime posuit. hic ex mitridatis regi sanguĩe maternali linea originẽ duxit. Cui⁹ clarissimũ op⁹ diu latinis incognitũ Nicola⁹ papa qnt⁹ ꝑ gregoriũ Typernatẽ trãsferri i pte voluit. Reliquũ vo opis mancũ videlz europã guarin⁹ veronẽsis absolutũ reddidit

Joachim Anna

Anna mulier hebrea isachar iudei filia in cõiugiũ ioachim viri sanctissimi de tribu sua tradita. Cũ diu sterilis ꝛ sine ꝓle stetisset: post multas orationes ꝛ lachrimas angelica monitione premissa Mariã futurã dei genitricẽ genuit filiam. Qua ꝓcreata mox ioachim viro defuncto: nupsit alteri viro noĩe Cleophe. de quo etiã alteraz mariam Cleophe suscepit filiã. Cleophas aũt mariam filiastrã ꝓdictã ioseph copulauit vxorẽ. Sed ꝛ mariã filiaz suam Alueo tradidit vxorẽ ex q̃ nati sunt Jacob⁹ alphei Symõ chanane⁹ ꝛ Judas thade⁹. Mortuo q̃z cleopha anna tercio secundũ legem moysi alteri viro noĩe Salome nupsit. ex q̃ terciaz filiã noĩe mariam solome genuit. que tandez zebedeo despõsata. Jacobũ maiorẽ ꝛ Johannẽ euangelistã ꝓpit filios. Hec q̃ppe anna sororẽ noĩe ysmeriã habuit de qua nata est Elisabeth iohannis baptiste mater. Anna cum in preceptis ꝛ in vijs dñi toto tpe vite sue ambulasset plena dierũ quieuit in dño.

Zacharias. Elizabeth

Zacharias hebre⁹ de vico abia sacerdos ꝛ ꝓpheta dñi diui Johannis baptiste genitor vir toti⁹ sanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cõsobrinã duxit vxorẽ. Ambo quidẽ innocẽtia pietate ꝛ gr̃a sanctissimi. Qui cum diu steriles fuissent: ꝛ iam Elizabeth ꝓcessisset i dies suos: ꝛ muliebria ei fieri desijssent. dñs eorum orationib⁹ ꝑmot⁹: filiũ tandẽ noĩe Johannẽ baptistã dedit. Nã cũ zacharias in ordine sacerdotio fungeret ꝛ incensum adoleret. Solus templum dñi ingressus vidit in dextera parte altaris incensi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua sequẽti anno pariet tibi filiũ ꝛ multi in ei⁹ natiuitate gaudebũt ꝛ erit magn⁹ coram dño. Vinum ꝛ siceram nõ bibet. Zacharias ait: ego iam senex sum ꝛ vxor mea ꝓcessit in dieb⁹ suis. Angelus incredulitatis signũ dixit: qz mut⁹ eris quousq̃ hec implebunt. Zacharias templi fores egressus cum nec loqui posset intellexerunt eum visionẽ vidisse. abiẽs in domũ suam ꝛ statim Elizabeth concepit. ꝛ pre verecundia quinq̃ mensib⁹ se occultauit. In sexto deniq̃ mẽse Maria virgo ꝛ dñi mater a spiritusancto impregnata ad salutandã eam ꝑrexit. Cui⁹ salutationẽ sensit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero ei⁹. Peperit deniq̃ filiũ Elizabeth ꝛ vicini ꝛ cognati ei cõgratulabant. Cũ die octaua circũcideret puer: innuerũt patri que vellet vocari eum. Accipiẽsq̃ calamũ scripsit. Johannes est nomẽ ei⁹. ꝛ cõfestim aptus est os ei⁹ ꝛ ꝓphetauit dicẽs. Bñdict⁹ dñs de⁹ isrl' ꝛc. Tandẽ in oĩ sanctitate vt ꝓpheta defunct⁹ est.

Maria virgo

Maria beatissima ac gloriosissima dei genitrix: virgoq̃ ꝑpetua ex radice iesse exorta. Anno. 28. imperij Augusti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq̃ Anna nascit. Puella siquidẽ elegãtissima oĩq̃ oculis admirabilis. quã cũ mater ablactasset: tercio etatis sue anno iuxta votũ tẽpli seruicio cũ reliq̃s virginib⁹ manciparũt. quo in loco ꝓter etatẽ sicut ceteras nobilitate ꝛ pulchritudine ꝓcellebat. ita ꝛ doctrinã ꝛ sancte viuẽdi rõnẽ ab ipsis teneris annis ꝛ exemplo ꝛ lectione didicit. adeo vt breui ꝛ religione ꝛ sanctitate: nec nõ ꝛ humilitate tũ in reb⁹ diuinis tũ in humanis reliq̃s sacris virginib⁹ fieret incõperabilis: quãobrẽ de⁹ delegit eam in matrẽ incarnationis filij sui. Et cũ tredecimũ etatis sue explesset annũ diuino disponẽte cõsilio Joseph de tribu sua cõnubio cõiuncta fuit. Qua despõsata cõfestim angel⁹ Gabriel in nazareth ad eam venit ꝛ magno lumine coruscans virginis thalamũ venerabiliter intrauit. ꝛ eam his verbis salutauit. Aue gr̃a plena dñs tecũ. Adiecitq̃ Inuenisti gr̃az apud dñm. Ecce cõcipies ꝛ paries filiũ ꝛ vocabis nomẽ ei⁹ ihm. Ad hec maria. Ecce ancilla dñi fiat mihi ẜm verbũ tuũ. Et subito verbũ caro factũ est. Quib⁹ gestis repẽte ad Elisabeth visitãdã ꝑrexit: vbi ꝑ tres mẽses ꝑmãsit. Ibiq̃ mirificũ cecinit carmẽ. Magnificat aĩa mea dñm. Edito itaq̃ Johanne baptista. Maria iam grauida domũ redijt. qd̃ vbi Joseph vir ei⁹ didicisset eam esse pregnantẽ: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitãte (vt Mathe⁹ ait) Angel⁹ dñi ꝑ somniũ ipm monuit q̃ natũ in eo erat hoc de spũsctõ esse ꝓtestat⁹ est. Reliq̃ vo beatissime virginis marie gesta ꝛ obseq̃a ꝛ actus vite ei⁹ vsq̃ ad passionẽ filij ei⁹. ex euangelio colligi possunt.

Ioann- Christophorus Wolffs Keel.

Linea cristi Joseph.

Nãta⁹ bte vĝ marie

Desposatio vĝ marie

Annũciatio dominica.

IOhãnes baptista xp̄i ihu precursor ex sctissimis parẽtib⁹ Zacharia ꝛ Elizabeth nat⁹. vir ab ipso matris sue vtero sctificat⁹. ꝛ inter mulierũ natos (dño testãte) nõ surrexit maior isto: q̄ppe ꝓpha ꝛ plus q̄ ꝓpheta fuit cũ xp̄m redẽptorẽ digito mõstrauit dicẽs. Ecce agnus dei ꝛc̄. Js trãsactis infantie annis lz tenellus ꝛ parẽtib⁹ antiq̄s vnicus ob amorẽ celestis patrie heremũ petijt. Post hec cũ trigesimũ vite sue annũ attigisset duodecimo impij Tiberij cesaris anno ꝓcurãte põtio pilato iudeã factũ est verbũ dñi sup eũ in deserto. Et venit ĩ oẽm iordanis regionẽ: predicãs baptismũ pnĩe. cã ob rem multis ad eũ cõcurrẽtibus singulis quibuscũq3 interrogãtibus: cõueniẽtia dabat respõsa. Demũ ab herode antipa pauloante predicationẽ xp̄i captus carceri mãcipat⁹. Arguebat eñ ipsuz dicẽs. Nõ licet tibi habere vxorẽ frĩs tui. Et illa instigãte p annuz pedore carceris ꝛ maxĩa inedia eũ macerari fecit: post annũ adueniente die natalis herodis cõuocauit cũctos gallilee pñcipes ꝛ nobiliores ad cõuiuiũ: q̄bus epulãtib⁹ herodiadis filia vocib⁹ gestiuit ac saltauit: ꝛ sũme placuit regi: q̄ iurãdo pollicit⁹ est dare q̄dcũq3 postulasset: a matre p̄monita: petijt caput Johannis in disco. Rex cõtristatus ꝓpter iusiurandũ misso spiculatore decolari eum fecit.

Decollatio sancti Johãnis baptiste precursoris dñi.

Sexta seculi etas nato dño nr̃o ihesu xp̃o inchoata est. In principio q̃dragesimi secũdi anni imperij Augusti cesaris: p̃mo ⁊ trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime nonagesime tercie olimpiadis. Ab vrbe cõdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno 1029. A ntiuitate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cõceptione iohãnis baptiste mẽse sexto. Durabitq; p tempꝰ totũ qd̃ gr̃e appellat̃. Et ꝓtracta est a xp̃i ihesu bñdicta ntiuitate vsq; in tempꝰ pñs p annos mille q̃dringẽtos nonagintaduos. Habebitq; decursũ vsq; ad tp̃a antixp̃i: aut ad cõsũmationẽ seculi: que nulla generationũ aut tpoꝝ serie certa: sed veluti decrepita totiꝰ mũdi morte erit finiẽda: hãc etatẽ vt scriptũ est quidã ab incarnatiõe xp̃i incipiũt: quidã a baptismo xp̃i ꝓpter vim regeneratiuã aquis datam iam circũcisione terminata. Alij aũt a passione: quia iam aperta est paradisi porta: ⁊ inchoata est septima quiescentiũ. Et ex hac sexta etate originẽ ac fundamẽtũ: christianũ imperium ⁊ summum pontificiũ cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreoꝝ filia aristoboli ab herode viro suo ob inuidiã occidit̃. Nã vt iosephꝰ ait tãte tamq; inuise pulchritudĩs clara fuit: vt nõ solũ eo tp̃e formositate femĩas anteire crederet̃ s; celestis arbitraret̃ imago. Tãdẽ a matre ⁊ sorore herodi accusat̃ q; effigiẽ suã ad octauianũ trãsmisisset: vt i sui desideriũ ꝓuocaret q̃ cũ crederet herodes: capitali sñia eã occidi iussit.

Non defuit princeps ex iudeis vsq; ad hũc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenã. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat: quod nouo ꝓmissũ est testamẽto: vt ipse esset expectatio gẽtiũ. Cessauit g̃ ac merito eoꝝ vnctio: hoc est imperiũ: q2 ex danielis sñia sanctꝰ sctõꝝ venerat.

Ih's x's nati ã mũdi 5200

IHesus xp̃us dei fili⁹ saluator ⁊ redẽptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tuz orbi impitabat anno q̈dragesimosecũdo. Cirino tuz preside: vniuerso orbe pacato ĩ bethleem iude nascit̃ quẽ Maria virgo angelo annũciãte ex spũsancto cõcepit ⁊ pepit ad abolendã humani generis labẽ ꝓpter primoꝝ inobediẽtiã cõtractã. Qui nascẽdo viuẽdo moriẽdo resuscitando ⁊ in celũ ascẽdẽdo vt deũ se ostẽderet multa ⁊ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primũ est qđ tam mirabilit̃ natus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastoribus gaudiũ magnũ angeli euangelizauerũt dicẽtes natũ esse mũdi saluatorẽ. Deinde octaua die delat⁹ fuit in templũ circũcisionis grã: ⁊ ihesus appellat⁹. Postea tredecima die magi ad eũ adorandũ trib⁹ muneribus in syriã prexerũt: stella duce. Hũc deinde puerulũ die q̈dragesimo mater in tẽplũ detulit. quẽ symon vir iustus in vlnis suscipiẽs saluatorẽ ꝓfitẽdo ait. Nunc dimittis seruũ tuũ dñe in pace ⁊c̃. Inde post quietẽ Joseph ab angelo admonit⁹ vt eũ cũ matre in egyptũ trãsferret cũ futurũ esset vt Herodes pueros occideret. Ibi vsq3 ad obitũ herodis cõmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝓpter quod nazarenus appellat⁹ fuit. Cetera ex familiarissima euãgelij historia patẽt.

Procuratores Judee

Archelaus

Componius

Marcus

Annius

Valerius

Pontius pilatus

ARchela⁹ magni herodis fili⁹ prẽ sublato regñuit annis. 9. Ipsuz august⁹ ob pr̃is amorẽ cuz ceter| fratrib⁹ maxĩo ꝓ honore ꝓsecut⁹ fuit. Tandẽ accusat⁹ ab augusto apud viennã allobrogũ ciuitatẽ relegat⁹ fuit. ⁊ fines ei⁹ in ꝓuĩciã redacti sunt.

ã mũdi 5211. ã x̃. 12.

CHristus ih̃s agẽs duodecimũ annũ cũ parẽtib⁹ ad diẽ festũ celebrãdum hierosolimã de more petijt. Ibiq3 ĩ tẽplo duz inter sacre legis doctores nexus ambiguos solueret nõ de⁹: ꝟ admirãde indolis puer ab eis credit⁹ est: parẽtes ꝟo inde abeuntes cũ pueꝝ subseq̃ nõ viderẽt solicitudine pleni ad tẽplũ redeunt: eũq3 inter sacre legis doctores sciscitãtẽ ĩuenerunt. a q̃bus bene monit⁹ in patriaz cuz eisdẽ reuersus est. ⁊ subditus fuit illis.

ã mũdi 5229. ã x̃. 30.

COmponi⁹ q̃ cirini collega fuit ab augusto: p⁹ archelauz mittit̃ ꝓcurator.

MArcus cõponio romam reuerso successit. sub quo salome soror herodis defuncta fuit.

ANni⁹ ruffus successit marco. ꝟ q̃ morit̃ august⁹ dño. 15. annum agente.

DOmin⁹ ih̃s cuz. 30. annoꝝ etat| esset ad apiendaz vite eterne ianuaz. ĩ iordanis alueo se a ioh̃e baptizari voluit: statimq3 vox e celo intonuit. Hic est fili⁹ me⁹ ⁊c̃. ip̃m audite. ⁊ spirit⁹ sanct⁹ in modũ columbe sup euz mansit. deinde ĩ desertuz duct⁹. 40. dieb⁹ ⁊ noctib⁹ ieiunauit: ⁊ postea esurijt. Inde q̈z fugat| diaboli tẽtatiõib⁹. Cum postea in templum venisset de eo vẽdentes ⁊ ementes eiecit ⁊c̃.

ã mũdi 5233. ã x̃. 34.

VAleri⁹ roman⁹ ex illustri graccoꝝ familia nat⁹ ãno p̃mo impij Tiberij cesaris ab eo ꝓcurator p⁹ anniũ ruffũ ĩ iudeã mittit̃: q̃ ingr̃atu suscepto p̃m⁹ apđ iudeos põtificatũ vẽdere cepit. ⁊ p̃fuit annis. 9.

PIlat⁹ natione gall⁹ ex lugduno vrbe nat⁹ vir callid⁹ ⁊ facinorosus. Anno 13. impij Tiberij ce. valerio gracco p̃dicto abrogato. iudee ꝓcurator a cesare designatus: p̃fuit ãnis. 10. Is suo ingenio iudeoꝝ vesaniã supp̃ssit: ⁊ postmodũ eoꝝ suggestione ih̃m cruci affixit. deinde sibi timens de ei⁹ doctrina morteq3 admonere tiberiuz curauit: q̃ eũ in deos referẽdũ cẽsuit: senat⁹ vetuit ꝙ nõ ad se pri⁹ ꝟ ad tiberiuz scp̃sisset: inde ꝓpter iudeoꝝ accusatiões ab officio amot⁹: apđ lugdunũ ort⁹ sui ciuitatẽ ꝑpetuo exilio ĩ opprobriũ ætl sue relegatus fuit: ⁊ malo fine periit.

Tiberiꝰ claudiꝰ nero terciꝰ romanoꝝ imperator imꝑauit annis. 23. ⁊ aliquot diebꝰ. hic liuie augusti vxoris filiꝰ: ⁊ ipsiꝰ octauiani preuignꝰ ⁊ gener: nec nõ ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis assumpsit. Infantiã pueriamq; habuit luxuriosã ⁊ exercitatã. nouẽ natꝰ annos: defunctum patrẽ ꝓ rostris laudauit: virili toga sũpta: agrippinã marco agrippa genitã duxit vxorẽ: sublato ex eo filio druso: quãq; bene conuenientẽ: rursusq; grauidã dimittere ac iuliã augusti filiã cõfestim coactꝰ est ducere: nõ sine magno langore aĩ. Drusum frẽm in germania amisit. Data fuit sibi ptãs tribunicia in qnquẽniũ delegatus pacande germanie statꝰ. Cũ aĩaduerteret varrianã cladẽ temeritate ⁊ negligẽtia ducis accidisse: nihil nõ de cõsilii sñia egit. A germania in vrbẽ post bienniũ regressus triũphũ quẽ distulerat egit. Principatũ diu recusauit. tandẽ q̃si coactꝰ ⁊ querẽs miserã ⁊ onerosam iungi sibi seruitutẽ recepit imperiũ. Postea corripuit cõsulares exercitibꝰ ꝓpositos q nõ de rebꝰ gestis senatui scriberẽt. Presidibꝰ onerãdas tributo ꝓuincias suadẽtibꝰ rescripsit. Boni pastoris esse tõdere pecꝰ: nõ deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicosq; ritꝰ ꝯpescuit. Expulit ⁊ mathematicos. In p̃mis tuẽde pacis a latrociniis seditionũq; licẽtia curã habuit. Biennio ꝯtinuo post adeptũ imperiũ: pedẽ porta nõ extulit sequẽti tpe preterq; in propinq oppida nusq; abfuit: deinde orbatꝰ vtroq; filio quoꝝ germanicꝰ in syria: drusus rome obierat: secessũ cãpanie petit. Ceteꝝ secreti licentiã nactꝰ: ⁊ q̃si ciuitatis oculis remotꝰ: cũcta simul vicia male diu dissimulata tandẽ ꝓfudit: ideo in castris ꝓpter nimiã vini auiditatẽ ꝓ Tiberio biberiꝰ ꝓ Claudio caldiꝰ: ꝓ nerone mero vocabat: pecunie parcꝰ ac tenax: neq; opa vlla magnifica fecit: neq; spectacula oĩno edidit: filioꝝ neq; naturalẽ drusum neq; adoptiuũ germanicũ patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atq; robusto statura q̃ iustã excederet: latꝰ ab humeris ⁊ pectore ceterisq; mẽbris vsq; imos pedes eq̃lis ⁊ cõgruẽs: colore erat cãdidõ: capillo penes occipiciũ summissiore: vt ceruicẽ etiã obtegeret: qđ gẽtile in illo videbat: facie honesta cũ ꝑgrãdibꝰ oculis: incedebat ceruice rigida: plerũq; tacitus: valitudine ꝓsperrima vsus est. artes liberales studiosissime coluit. Cõposuit ⁊ carmẽ lyricũ: fecit ⁊ greca poemata. Et cũ annis vigintitribus varie imperasset: neq; inter malos oĩno: neq; inter bonos numerari posset: tandem in villa lucullana obiit: octauo ⁊ septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenũ ei a Caio datum lentum atq; tabificũ Et morte eius letatus est populus.

Linea Imperator Tiberius

Linea pontificum
Annas

Cayphas

Cum valerius romanus a tiberio imperatore ꝓcurator in iudeam missus fuit. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificatũ vendere cepit. Et quoad prefuit multos põtifices successiue posuit ⁊ amouit. Et primo quidem amanũ a sacerdotio amouens: hismaelis iabi cuiusdã filiũ pontificem designauit: sed ⁊ hunc nõ multo post abiiciẽs. Eleazarũ anne põtificis filiũ sacerdotio surrogauit. post annũ vero hunc ab officio remouẽs. Simoni cuidã cemithi filio ministeriũ pontificatus tribuit. Sed nõ amplius ⁊ ipse quã vnius anni spacio est perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Caypham pontificem maximũ constituit. Virum arrogantẽ ⁊ aliene felicitatis inuidũ. Hos aũt duos põtifices euangelista cõmemorat Captus eñi ihesus in ortu. Cõtinuo per satellites ad annam primum ductus est: quia socer cayphe Et annas misit eum ad cayphã Et q se parem deo adiuratus responderat: blasphemauit inquit cayphas. ⁊ quo atrocius christi dictum videret: statim conscidit vestimenta sua: ⁊ vt eos ad xp̄i condẽnationẽ impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cuiꝰ suasione (vt sacra euãgelii habet historia) Christus dñs noster morti traditus est.

Passus est christus ih̄s anno mũdi. 5230. Tiberii anno. 18. duobꝰ geminis cõsulibꝰ mense primo: q̃ nisan ab hebreis. a nobis aprilis nũcupat. Inuidia eñi sacerdotũ ꝓcurãte a discipulo eiꝰ iuda venditus: deinde captus ⁊ accusatꝰ fuit: presidis iussu delusus: virgis cesus ac flagellatꝰ. ⁊ spuẽtes in faciẽ eiꝰ colaphis cũ ceciderũt: ac corona spinea coronat sputis deturpat. Ac deniq; cruci affigit: ⁊ transeũtes amaris eũ impetunt verbis: vbi cũ spõte sua voce magna clamãs spm̃ emisisset: tremuit oĩs terra: sol obscuratꝰ fuit ⁊ velũ templi scissum. Cuius mortui pectus: cũ lõginus miles qui parũ videbat lãcea ꝑforasset: sanguis cũ aqua mixtus exiuit. Unde eccl̃ie vniuersalis salutis sacramenta sumpsere principia. Postmodũ de cruce depositus: sepultureq; traditꝰ. Post die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata morte surrexit. ⁊ suis preordinatis sepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentibꝰ ipsis in celũ ascẽdit. Nec ab re hierosolymis mortẽ subiit: cũ is locꝰ sacrificiis dicatus erat ⁊ ĩ medio terre habitabilis situs. Extra portas ꝓo vrbis: nõ sub tecto: vt ⁊ pplo illi: ⁊ gẽtibus cõmune sacrificiũ sui corpis haberet.

Herodes antipas

Herodes antipas magni herodis filiꝰ post archelaū p̄dictū fratrē galilee ꝑfectꝰ factꝰ: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulso: iudeoꝝ regnū in quatuor tetrarchias. i. ꝑtes diuisum est. Et huic gallilea obuenit que est quarta regni pars: hic impijssimꝰ atqꝫ crudelissimꝰ fuit. quia ī ciues suos siccariꝰ. in nobiles latro. in socios populator. in domesticos p̄do habebat̄. q̄ppe plebis interemptor erat: filioꝝ occisor: extraneoꝝ homicida: ꝓprioꝝ paricida vniuersa nempe ꝓphanauit: q2 sacerdotiū iudeoꝝ oīno sustulit. oēm legē ⁊ ordinē cōfudit. Nā cū philippi fratris sui vxorē cōtra legē duxisset. A diuo Johāne baptista cū monet̄ illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit plebem (quia sicut euāgelista ait) ab oībꝰ veluti verus ꝓpheta habebat̄: sed illū comp̄hendens posuit in carcerē in castello macherūta. ⁊ pauloante mortem xp̄i: caput ei amputare fecit. Hic etiā ihesum a pilato sibi missum in ierl'm suscipiēs: illusum tandē ad eundē remisit. eo ꝙ interrogatꝰ (vt Lucas scribit) respōdere noluisset. Tandē a Caio cesare romā citatus. atqꝫ a caio cū vxore herodiade honorifice suscepti fuissent. sup̄uenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam armoꝝ esse in suis ciuitatibꝰ ⁊ de multis conuictus. apud Lugdunū galliarū vrbē relegatus miserabiliter vitā finiuit. Uxori aūt sue q2 soror erat agrippe quē Gaiꝰ maxime diligebat dedit libertatē redeundi vt haberet terrā suā. Ipsa v̄o comitata virū in exiliū ait se non dimissurū eū in aduersis cui cōicauerat in ꝓsperis. Et postea Gaiꝰ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Pharisei

Erant in iudea tres secte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ⁊ opinione distantes.

Phariseoꝝ secta seu religio que t̄pibus ptolomei philadelphi surrexerat ⁊ hac tempestate ob sanctitatis ostētationē in ierl'm maximo in p̄cio (vt ex euāgelij historia elicere possumꝰ) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebātur quia a ceteris habitu cōuersationeqꝫ diuisi erāt. Cultu enī austeriore ⁊ victu parcissimo vtebant̄. Statutisqꝫ suis mosaicas traditiones determinātes: pictacia chartarū in fronte. ⁊ in sinistro brachio de cathalogo inscripta. que philateria dicebant̄ in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas spinis alligatas quibꝰ incedēdo pungerent̄ deferebāt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. hij vniuersa deo deputabant ⁊ marmene idest fato: p̄positis suis ⁊ maioribꝰ natu nūqꝫ cōtrariū r̄ndebāt: iudiciū dei futurū dicentes: aīam oēm incorruptā esse ⁊ mortuoꝝ resurrectionē sperabāt ⁊ p̄dicabāt. hi nāqꝫ xp̄o dn̄o nostro plurimū aduersabant̄ ⁊ mortis eius conscij fuerunt.

Saducei

Saduceoꝝ alia superat secta in iudea: sed nō eiusdē religionis ⁊ p̄cij cū phariseis marmenem negant. deū inspectorē oīm dicētes. In arbitrio hoīm situm esse. vt bonū malūue gerāt. hi saducei corpoꝝ resurrectionē ⁊ angelos eē negabāt. Ac aīas cū corporibꝰ interire putabāt. Solos quiqꝫ libros moysi recipiebant. Et q2 seueri nimis erāt: nec etiā inter se sociales. Ob quā seueritatē saduceos id est iustos se nominabant.

Essei

Esseoꝝ quoqꝫ alia ibidem vigebat secta atqꝫ religio qui vere in omnibꝰ monasticā agebāt vitam: nuptias fastidientes: nō quia cōiugia ⁊ hoīm successionē perimēda censerent. sed cauendā intemp̄antiā feminarū: nullā earū fidē viro seruare putantes. Uerū inter se mutuo amore iūctissimi. Quin ⁊ diuiciarū cōtēptores ⁊ ꝑmixtis facultatibꝰ veluti inter fr̄es vnū esse p̄rimoniū oīm ordinarūt vngēta nō curātes: squalore decus putabāt. dūmodo ī veste candida semꝑ essent. designatos aūt cōium rerū ꝓcuratores habebāt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant Nec vestitū siue calceos mutant: nisi aut oīno cōscissis prioribꝰ aut lōgi t̄pis vsu cōsūptis. Precipue circa deū religiosi sūt. Ante solis ortū nihil ꝓfani loquentes solē vt oriat̄ orantes. post vsqꝫ ad quītā horā oꝑantes. Rursus in vnū cōgregāt̄ lintheis p̄cincti: corpꝰ abluūt aq̄s frigidis: ī cenaculū veniūt. neqꝫ gustare queq3 fas est nisi priꝰ deo celebret̄ orō: post finē quoq3 prādij vota repetūt. Hi q̄ppe hospitalitatē sūmo studio exhibebāt. Et apud eos edendi ⁊ potādi modꝰ saturitate definit̄. Tumultꝰ aut clamor in eorum hospicijs nusqꝫ audiebat̄. Sed sūmū silētiū seruabāt: iuramētū habebāt ꝑ piurio. Secte sue neminē adhibētes: nisi sub anni ꝓbatione receptū. cōpellebant̄ q3 iurare ꝙ deo fidē hoībꝰ iusticiā: ⁊ p̄ncipibꝰ obediētiā seruarēt. Et si cōtingeret ipsos aliq̄n p̄esse: nūqꝫ abuterent̄ viribꝰ p̄tātis ad iniuriā subditoꝝ. Ad eoꝝ aūt iudiciū nō minꝰ q̄3 centū p̄sone ꝯueniebāt. quoꝝ decreta postea īmobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū seruabāt: vt nec cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliq̄d vas transportarēt: aut quasi aluū purgarent. Ceteris aūt diebus cum dolabro in terrā fodientes demissa circūquaq3 veste se contegebant: quādo aluū purgabāt ne radio solari iniuriā facere viderent̄: purgatoq3 aluo terrā egestam suꝑ foueam reducebāt: hos essenos seu esseos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inhonestꝰ ꝑmo de eis ī sc̄ptur̄is habet̄. hoc de ph̄is iudeoꝝ

Veronica

Veronica mulier hierosolimitana xp̄i discipula matrona quidē sctitate ⁊ pudicicia insignita: his tpib⁹ a tiberio cesare p volusianū necessariū suū virum strenuū e hierosolima cum sudario xp̄i romam accersit. Detinebat quippe idez cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q̄ cū primū mulierē sanctam suscepisset ⁊ xp̄i imaginē cōtigisset ab oī infirmitate curat⁹ est. Ob qđ miratuluz ip̄a veronica ab ipso cesare magno in p̄cio deinde habita est. Ibidez em̄ vsqz ad mortē cū petro ⁊ paulo apl̄is atqz clemēte pōtifice eccl̄iaz dei ↄstituēs pseuerauit. Hec ip̄a est quā dn̄s a sanguīs fluxu fatigatā (vt sacra euāgelij hz historia) vestimēti ei⁹ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis ei⁹ tpe eadem imagine vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aūt imago pāniculo sic impressa clemēti pōtifici ⁊ successorib⁹ ei⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Nūc vsqz ibidez in beati petri tēplo a xp̄i fidelibus maxīa cū religione inuisit. Quā ⁊ multi p tpa exquisitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa singularis habet que incipit. Salue sancta facies nr̄i redēptoris. In qua nitet species diuini splēdoris. Impressa panniculo niuei candoris. Dataqz veronice ob signū amoris ⁊c̄.

Xenarchus ph̄s

Xenarchus ph̄s peripatheticus vir mēorabilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud seleuciā cilicie vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi māsisse dicūt: sed aut alexandrie aut athenis romeqz docendi causa elect⁹ vsqz ad senectutē: magno ī honore semp habitus fuit: dehinc augusti cesaris amicitia vsus est: Sed pauloante hec tpa ān̄qz mortē obiret visū amisit.

Philo iudeus

Philo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē disertissim⁹ p hec tpa ī p̄cio multo fuit: ⁊ multa elegāter grauiterqz cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaqz appionis grāmatici temeritatē ↄ̄ iudeos ab alexandrinis missus cōpescuit. Quāobrez mr̄ti eloquētiā ei⁹ admirātes dixerūt. aut philo platonē seq̄t aut plato philonē. hic romā deniqz veniēs cū petro apl̄o ↄuersationē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xp̄iane religionis postea scripsit: q̄ (vt diuus testat hieronym⁹) inter eccl̄iasticos cōputant codices ⁊ quāmaxīe in q̄nqz moysi libros p̄claros edidit cōmētarios: sunt ⁊ alia eius cō plurima scripta.

Agrippina germanici cōiunx

Agrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q̄ inter mulieres p̄claras computat. hoc tpe a Tiberio multis iniurijs vexata: mortē sibiipsi a cibo abstinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adolescētula germanico sue etatis insigni iuueni ⁊ plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres enixa fuisset mares: ex q̄bus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmoduz romanis p̄fuit. ⁊ totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippīa neronis mater extitit. Cū ope tiberij p̄ris vt ꝑ compto habitū est veneno sublatū virū suū egreferret. ⁊ feminneo ritu plāgore plurimo viri sui necem defleret. in tiberij odiuz incidit. adeo vt ab eodē eā brachio tenēte ⁊ obiurgationib⁹ plurimis infestaret. Sed egregia mulier indignū rata qđ ī se agebat a cesare: morte fastidia stomachi p̄ncipis effugere dispofuit. q̄ cū aliter satis cōmode nō daret: fame generoso aīo accersire statuit. ⁊ ↄfestim a quocūqz cibo abstinere cepit. qđ cū relatū esset tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraheret iniurijs: nil ꝑficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū capet: eo vsqz deductū est vt cibū gutturi eiusdem violēter impingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti p̄staret. At agrippina quātomagis exacerbebat iniurijs: tāto acrioris p̄posit ⁊ incepti perseuerans: scelesti principis insolentiā moriēs supauit. qua quidē morte ⁊ si plurimū glorie sibi apud suos quesiuerit agrippina: tiberio tn̄ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

Agrippa magn⁹ aristoboli regis fili⁹ patri ī regnū succedēs: regnauit ānis septē iudeis. hic fuit nā bon⁹ ⁊ ciuitatē ir̄l'm ꝓprijs sumptib⁹ plurimū exornauit. fili⁹ aūt aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō suscipiēte accusationē: residēs rome ad aliq̄rū potētū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc esset p̄uat⁹. Qui cū futurū eū aliq̄n p̄dixisset impatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi iussit agrippā qui sub grādi erūna vsqz ad mortē tiberij in carcere p sex menses tenebat. Sed eo defuncto gaius eū a vinculis soluit: ⁊ tetrarchiā philippi ei tradidit iam em̄ iste decesserat ⁊ regem appellauit. ⁊ ꝓ cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā ei condonauit. Cūqz e roma pexisset ir̄l'm: templū visitans: hostias celebrauit. Ibiqz cathenā aureā quā ei caius dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc ppetuo indicaret. inde theatrū romano more ↄstruxit ⁊ amphiteatrū: ⁊ alia plurima monimēta. Demū in cesariā descēdēs cū se deū appellari pmisisset ab angelo pcussus: ⁊ tumēte corpe: ait q̄ mō dicebar de⁹ nūc mortis nexib⁹ ↄstringor: q̄bus dictis anno etatis sue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūseptimū annū habētem heredē ⁊ tres filias beronicē: mariā ⁊ drusillā. Habuit quoqz frēm noīe herodē calcidis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno prefuit.

Ratisbona insignis ꝛ memorie digna vrbs ac libera ad ripas danubij sita: a Tiberio Nerone cōdita: anno quo xp̄s ihesus pro salute generis humani passus est. Baioarie olim metropolis hanc regionē antiquitus norici tenuere. Cui⁹ adhuc portio trans danubiū sita noricū appellant. Noricis autem baioarios successisse. Et cum reperiā vetustissimos codices hanc baioariam appellant: quā moderni bauariā dicunt. ꝛ a bois baioaricum nomen descendisse ꝑsuasum est. Cui Strabo vires adhibet romani baios galloꝝ gentes e finibus iecerunt. Inde migrantes circūiacētes histro loco cū thauristis habitarūt. Constat igit eos in pannonia consedisse: ꝛ inde facile in noricū continuā regionē migrasse. Quā q̄ olim deserta vt Strabo tradit nunc cultissima est. magnas ꝛ ambitiosas ciuitates habēs ꝛ oppida nobilissima. Ratisbona vero ornatu ceteras excellit. Pōtificales vrbes in ea quinq̄ sunt: quarū nunc metropolis est Salczburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres iuuaniā vocauere. Ratisbonēsis aūt ep̄at⁹ olim clarissim⁹ fuit: cui ꝛ tota bohemia subiecta erat. hec vrbs septē noīb⁹ insignita fuit. quib⁹ in suis iurib⁹ ꝛ libertatib⁹ claruit. Primo a sui cōditore Tiberina vel Tiburina dicebat. Tiberius em̄ liuie augusti vxoris filius: ꝛ ipsi⁹ augusti preuignus: quē cū augustus in filiū adoptasset: mox magno exercitu cōperato cōtra noricos ꝛ vindelicos misit: qui eos ī prelio supauit ꝛ hanc vrbē apud noricos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tp̄e dicta. cū ad quadratā figurā ꝛ quadratis lapidib⁹ magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs veteꝝ muroꝝ retro sanctū paulū cerni pōt. Tercio hyatospolis vel hiaspol ob ruditatē ppli agrestis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt verba hyantia ꝑferebāt. vel ab hyantiū aq̄rū ꝑpe ciuitatē cōfluxu. cū danubi⁹ naba ꝛ ymber ꝛc̄. fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto germeinßheim a populo germanie qui eā frequētare solebant: vel a germanico qui ciuitati ꝑfuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones principū ꝛ regū vt hodie aree turres ac excelsa edificia magnatoꝝ ondūt. Sexto imbripolis a fluuio: cū ymber fluui⁹ septētrionē versus ī danubiū fluit. ꝛ vernacula ligua hoc nomē regenspurg adhuc seruat. cū in tali cōfluxu olim ciuitas incepta fuit. Septio ratisbona dicit. cū rates ob mercimonia ꝛ tp̄e karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: ꝛ tā q̄ firmiter sita ꝛ edificijs roborata: hodie ratisbona appellat. Danubi⁹ aūt

fluuius germanie pmaximus. qui ⁊ hister dict⁹ vt Solinus habet germanicis iugis orit: monte effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexagīta amnes in se recipit ferme oēs nauigabiles: hanc vrbem insignē preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimoꝝ artiū ciuitatē cū suburbio iūgit. De quo scribit. Pons fieri cepit dn̄i dum annus incepit. Mille centenis decē semiqꝫ denis. Karolus magn⁹ christianissim⁹ impator cū armis baioariā sibi subiecit: ⁊ taxilo baioarie dux desiderij regis longobardoꝝ gener: quē prius deuicit stimulis vxoris concitat⁹ hunis sibi ꝯfinibus sollicitatis bellū in karolū mouet. Is sua celeritate pacē cōfecit obsidib⁹ ante receptis. vrbē ratisbonā tūc q̄dratā dictā aggressus cōuersus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alienos. Et eā vi cepit coegitqꝫ vt xp̄i fidē integre reciperēt. In eo bello magna cedes hoīm ante ratisbonā edita. Et magna multitudo infideliū ac hunoꝝ absūpta de suis q̄ꝫ aliq̄s amisit: qui in basilica scti petri extra muros vrbis sepulti sūt. Ab eo tp̄e hec inclita vrbs magnū incrementū accepit. Basilica q̄ꝫ decorat episcopali sūmo: in honore tandē scti petri dicatā: pri⁹ ob fraternitatē canonicoꝝ ratisbonensiū ⁊ remēsiū eccl'ia scti remigij appellata. Opus preclarissimū in vrbe nondū cōpletū. Et cenobio scti Emmerāmi ordinis scti bn̄dicti amplissimo: mōasteriaqꝫ dn̄arū plura hꝫ: precipue super⁹ monasteriū virginis gl'iose. Inferius in q̄ diuus Erhardus ep̄s quiescit. Plures ī ciuitate domus cōsecratas ecclesias hn̄t: ⁊ ꝓprias sacerdotes. Arnolfus aūt impator q̄ hūc locū pre ceteris imperii locis summe dilexit. murū ampliauit ⁊ monasteriū sancti emerāmi inclusit ⁊ plurimū adornauit. A cede em̄ nortmānoꝝ rediēs baioariā ossa sancti dionysii ariopagite in fine sue etatis cenobio tradidit cū libro euāgelioꝝ ornatissimo ac lr̄is aureis ꝑscripto: ⁊ demū apud eos sepult⁹. Ornat ⁊ hāc ciuitas glorioso martyre sctō Emmerāmo ep̄o: ⁊ sctō wolfgango eius loci vndecimo ep̄o: q̄ mira apd eos gessit: monasteriūqꝫ scti pauli ꝯstruxit. Albertus q̄ꝫ magn⁹ oīm doctrinarū peritissimus apud eos ep̄atū rexit. Ideo de his patronis per ratisbonēses scribit.

Gaude ratisbona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctoꝝ sacer est dionysius hoꝝ
In numero primus emerāmus laude necīmus
wolfgang⁹ erhardus neuterqꝫ medicamie tard⁹
Quatuor istoꝝ precibus necnō alioꝝ
Hic cōtentoꝝ ducamur ad astra poloꝝ

Danubius 60. amnes in se recipit

Vienna pãnonie nũc austrie vrbs preclarissima ad danubiũ sita. Is fluuius bauariã: austriã: vngariã secãs: p rasciam atq3 bulgariã cũ sexaginta nauigalib⁹ ĩ euxinũ descẽdit. Multasq3 ⁊ memorabiles alluit vrbes Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nulla vetustior est q̃3 Vienna australium ciuitatũ regionisq3 caput. Hec olim flauianũ (vt in vetustis ducũ puilegijs habet) appellata. A flauio prefecto qui huic regiõi prefuit: ac vrbẽ inchoauit aut ab imperatore flauio ad danubiũ pfecto vt aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi cõdita vrbs ex aris vocabulũ sortita sit. Cũq3 flauianũ theotonici flabien pnunciẽt: nõ est ab re longo tpis tractu: prima vocabuli sillaba remota (vt plerũq3 fieri cõperim⁹) bien remansisse Indeq3 dicta Vienna. Quãq3 aliq̃ a paruo flumine qd inter suburbia fluit noĩe vienna dictuz putãt. Vienna aũt vrbs magnifica ambitu murorꝫ cigit duorꝫ miliũ passuũ: ꝫ habet suburbia maxima ⁊ ambiciosa: fossa ⁊ vallo cincta. vrbs aũt fossatũ magnũ habet: indeq3 aggerẽ prealtum: menia deinde spissa ⁊ sublimia frequẽtesq3 turres: ⁊ ppugnacula ad bellũ prompta. Edes ciuium ample ⁊ ornate: structura solida ⁊ firma alte domorꝫ facies magnificeq3 visunt. Vnũ id dedecori est ꝙ tecta plerũq3 ligna contegũt pauca lateres. Cetera edificia muro lapideo consistunt. picte domus: ⁊ interi⁹ ⁊ exterius splendẽt Ingressus cuiusq3 domũ in edes te pricipis venisse putabis. Nobiliũ prelatorꝫq3 dom⁹ libere sunt. Sanctis celũ tenentib⁹ ipsiq3 maximo deo templa dicata ⁊ ampla ⁊ splendida secto lapide cõstructa plucida: ⁊ colũnarũ ordinib⁹ admirãda. Sanctorꝫ plurime ⁊ preciose reliquie. Argẽto auro ⁊ gẽmis vestite. templorꝫ ingens ornatus. Ciuitas in episcopatu Patauiẽsi est: maior filia matre Quatuor ordines mẽdicãtes Scoti ⁊ canonici regulares sancti augustini admoduz diuites habiti. Monialesq3 sacre ⁊ sancte virgines. Ibi q̃3 monasteriũ est ad sanctum hieronymũ nuncupatũ: in quo meretrices cõuerse reperiunt: que die ac nocte hymnos lingua theotonica decantant: quarũ si qua redire ad peccatum

cōprehensa fuerit in danubiū precipitatꝛ. Sed agunt ibi pudicā sanctāqꝫ vitā. Rarus de his ꝑmo malꝰ auditꝛ. Scola qꝫ hicē liberaliū artiū ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tñ ⁊ ab vrbano sexto papa ꝯcessa: magnꝰ studētiū numerus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partibꝰ superioribus ciuitatis ppl's quinqꝫginta miliū cōmunicātiū creditꝛ. Cōsulatus octo ⁊ decē viroꝝ eligitꝛ tum iudex qui iuri reddēdo preest deinde magister ciuiū qui curā ciuitatꝭ gerit: magistratus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal ad illos oīa referuntꝛ quoꝝ potestas annua est Incredibile videri pōt quot ꝑ dies singulos in ciuitatē victualia ingeruntꝛ ouoꝝ ⁊ cancrorum mlte quadrige aduenīūt. Pistus panis carnes pisces volatilia sine numero afferuntꝛ: vbi aduesperascit nihil venale ex his inuenies. vindemia his ad quadraginta dies ꝓtenditꝛ. Nullo nō die trecenti currus onusti vino his terqꝫ inferuntꝛ. Ducentos ⁊ mille equos indies ad opꝰ vindemiarū exercent. Incredibile dictu est quāta vis inducatꝛ vini quod vel Vienne bibitꝛ vel ad extraneos per danubiū contra cursum aque magno labore mittitꝛ. Celle vinarie adeo ꝓfunde ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quā supra terrā edificioꝝ apud Viennam esse feratꝛ Platearū solū: stratū lapide duro vt neqꝫ plaustroꝝ rotis facile conteratꝛ. In domibus multa ⁊ munda suppellex. Equoꝝ iumentoꝝ ⁊ oīs generis capacia stabula vbiqꝫ fornices aule late verum his estuaria sunt loco tricliniorū que ab his stube vocantꝛ: nam hyemis asperitatem hoc domitant modo. Fenestre vndiqꝫ vitree ꝑlucet: ⁊ hostia plerūqꝫ ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuste: aduene aut inquilini fere omnes nouissimus diebus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret: multa eius bella in se concitauit: qui damna multa Viēnēsibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandē ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in suam potestatem iterato redegit.

NVREMBERGA
S.Laurencius.
S.Sebaldus.

Nuremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatissima celeberrimaqꝫ. Emporiū
germanie amplissimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi su
pereminet vetustissima. ex qua intra vrbem ⁊ extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum
fuisse quidam arbitrant̄. quam pleriqꝫ a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionē conditā
Aut a Druso nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius eniz ce
sar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam drusillam (vt Suetonius tranquillus scribit) gra-
uidam: ⁊ ante iam apud se filium enixam: petenti augusto concessit. Nec multo post diez obijt vtroqꝫ libe/
roꝝ superstite Tiberio drusoqꝫ neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis assumpsit: quod significat̄ lin-
gua sabina fortis ⁊ strennuus. Tiberius post hec comatā galliam rexit. ⁊ barbaroꝝ incursionibus ⁊ prin
cipum discordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūqꝫ bellum inde pannonicū indeqꝫ germanicū gessit
Rhetico atqꝫ vindelico gentes alpinas. pannonico brennos ⁊ dalmatas subegit. Germanico quadragin
ta milia dedititioꝝ traiecit in galliā iuxtaqꝫ ripaz rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobres ⁊ ouās
⁊ curru vrbem ingressus est triūphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus acces
sit: toto illirico quod intra italiam regnūqꝫ noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interqꝫ danubiū flumen: ⁊
sinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Eutropiꝰ
tradit) prudens in armis: satisqꝫ fortunatus ante assumptum imperiū fuit. Et ciuitates suo nomine appel
lari iussit. Vetustissimi tamen historicoꝝ codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum noricū ap
pellant. Romani enim vt hostes post alpium saltus meatusqꝫ insidentes: ab incursibus ꝓhiberent. In col
libus ⁊ tumulis norice ac plerisqꝫ regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimo/
nio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauissimꝰ autor
tradit) ⁊ thaurisci habitēt hoꝝ omniū impudentissimas incursationes repressit Tiberꝰ: ⁊ eius frater Dru
sus estate vna: per tota alpium ipsarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant.
vallesqꝫ bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoꝝ. Tum sciat aerias alpes ⁊
norica si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterre-
rent. Habet itaqꝫ hec vnicū verticem in qua vetustissimū castellū vrbis pro custodia constructū est. Glorio
sus quoqꝫ pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium fran-
Normberga ad quem circulum pertineat
conie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Normberga enim noricuz
montem significat. Ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem fuisse. Noricis aūt baioarios successisse. Ea nūc
portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellat̄. Ciuitas tamen in dio/
cesi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones vi-
deri volunt. Sed terciū quoddam seperatū genus. Vrbs ea nobilis amne pegnicio interlabit̄. ⁊ in ptes
duas diuidit̄: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicit̄. In agro sterili ⁊ arenoso condita. atqꝫ ob eam
rem industrioso populo. omnes aūt plebei opifices ingeniosissimi aut plerūqꝫ negociatores prudentissi-
mi. Repertores ⁊ magistri mirandarū ac subtilium operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum
plurimū conducunt. Quamqꝫ hec inclita vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeat̄. cum paucis
in veterū monumentis reperiat̄: nullaqꝫ antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude
⁊ vetustate dignū: atqꝫ perpaucas edes. Cum igit̄ de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus tem/
poribus certatio sit ⁊ sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Ve
rum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre marisqꝫ dñam quam nunc romani incolunt
vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanoꝝ tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicunt̄ qui
vero ante hoc fuerint: neqꝫ vt habitata sit ab alijs: neqꝫ vt deserta fuerit: nemo quicqꝫ habet certi qđ dicat.
quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā scribunt. Re-
liqua igit̄ prosequamur. Constat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim
magnus rex francoꝝ qui talia tāqꝫ multa gerebat vt simul ecclesiam: romanūqꝫ imperiū instauraret. saxoni
bus domitis: bittonibusqꝫ: gallicis sibi federe coniunctis: pacem cuz Tassilone baioarioꝝ duce. Adriano
pontifice romano sequestre inijt. Sed cū accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex federe promissas
mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cū par
te tercia copiarū Nurembergе: ⁊ in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos ⁊ saxones
ad danubium castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū desedit. Cum itaqꝫ Ka
rolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergā in formam sui tentorij Sacellum construxit:
quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam saxonie
oppidū erat summa acceptus reuerētia: proceresqꝫ dedit: qui honesto illū deducerent comitatu. Rediēs ro
mā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuisse olim sub dominio nobilis
simi comitis francoꝝ Alberti: qui cū fraude hattonis epi maguntinēsis a Ludouico impatore obtrūcatus
deinde in ius imperij cessisse. Postea vero qꝫ in ditionē imperij venit: Sūma fide: constantia: ⁊ officio ro-
manū imperiū coluit. Regibusqꝫ romanis fidē constantissimā semp seruauit. In discordia tamē cesarū ca
lamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico em̄ quarto regnū occupante filius eius rex romanoꝝ ꝑ diui
nam vt videt̄ vltionē: patrē bello persecutus fuerat. Recessit itaqꝫ filius in Nurembergēses fidē genitori

ſeruantes: auxilio ſuorum fretus: Nurembergā obſeſſam recepit: quod Otto Friſingenſis ⁊ Gottfridus Viterbienſis haud ignobiles hiſtorici ſcribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petēs. Erlongo eiecto Robertum prefecit. Deinde dimiſſis ſaxonibus cū baioariis: caſtrum noricū obſidione cingit. Ipſoqȝ expugnato: Ratiſbonā norici ducatus metropolim adiit: quē pater eveſtigio ſubſequēs roberto fugato: erlongū reſtituit. Inde ꝓgreſſus ratiſbonenſiū auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificē cōſtituit ac Theobaldi marchiā ꝑ bohemos deuaſtauit. Conradus ſueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regez declaratus erat: ac ducēde in aſiā expeditionis ſuaſu diui Bernardi abbatis clareualenſis muuus aſſūpſit eam vrbem inſtaurauit: ⁊ inſigne monaſteriū ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad ſanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenſes a conrado rege Ceteriſqȝ romanis imꝑatoribꝰ incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū eſt eam vrbem iſtius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a pͥncipio inſtaurationis fuiſſe. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemoruz maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nūc extat: poſt alta menia ⁊ antemuralia: ingenti claudiť per circuitū profunda ac lata foſſa. Habet quoqȝ ꝓpugnacula. murum craſſiſſimum: ⁊ turres quinqȝ ⁊ ſexaginta ſupra trecentas. Eſtqȝ edibus ciuiū ampliſſimis ⁊ firmiſſimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie ſita. Ciues eius cum induſtrioſi ſint: legibus imperialibus inſtructi. Senatū ⁊ magiſtratus ordinem habent a plebe diſtinctū. vetuſtiores ciues rempublicam adminiſtrāt. plebs tamen ſuis rebus ſtudet ⁊ de publicis minime curioſa eſt. Plures in ciuitate baſilice ample ⁊ ornatiſſime extāt. Et preter parrochiales eccleſias celeberrimas ſancto Sebaldo ⁊ ſancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifici operis habet: que ciues diuerſis temporibus edificauere. Monialeſqȝ ſacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ ſanctam Claram duo monaſteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ ſpacioſa vrbis loca poſſident. Extat quoqȝ in ea Carthuſienſe cenobiū edificii magnificentia ampliſſimū ⁊ pulcherrimū. atqȝ ſanctiſſime virginis marie ſacellum regale in foro ornatiſſimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec inſignis vrbs de ſuo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et ſignis imperialibus. Palliū enim: enſes: ſceptrum: poma: coronāqȝ karoli magni Nurembergenſes in eoꝝ archiuis obſeruant. que in coronatione noui regis ob ſanctitatē ⁊ antiquitatē auctoritatē preſtant. Datur enī hoc vetuſtati: vt plus maieſtatis habere videanť: pondere noua carent. Ornaťqȝ qȝmaxime impreciabili ac diuiniſſima lancea que iheſu xp̄i latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famoſiſſima. ⁊ aliis reliquiis toto orbe celebrandis. Que die tredecima poſt paſce gaudia: populi frequentia ex variis prouinciis ſumma deuotione quotannis viſunť. Ideo in eius laudem adiungiť. 365. turres Noriberge

O decus eximium norici Nuremberga ſerena
Vrbs celebranda nimis regia ſiderea
Tu populoſa viris: tu formoſiſſima rerum
Virtutumqȝ parens: tu religionis amatrix
Iuſticiam ſacramqȝ fidem: pacemqȝ propinquis
Antiquaſqȝ patrum leges ante omnia ſeruas

Sacroſancte militantis eccleſie fundamenta quibus tota huius edificii fabrica confidenter innititť ſunt ſancti apoſtoli. quos deus elegit primitias in ſalutem gentiū omniū. Ipſi ſunt baſes eccleſie ſuper fundamento: preter quod nemo aliud ponere poteſt quod eſt chriſtus iheſus ſummo angulari lapide ſolidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebať per apoſtolicam tubam in ſalutem vniuerſitatis exiret: ſicut ſcriptū eſt. In omnem terram exiuit ſonus eorum. Ab ipſis nāqȝ eſt ꝓpagata eccleſia: ⁊ vſqȝ ad mundi terminos verbo predicationis extenſa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: ſanguiſqȝ effuſione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores paſtores ⁊ pontifices vniuerſalis eccleſie vocanť. Huius aūt muneris ſacramentū ita dn̄s ad omniū apoſtoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatiſſimo petro omniū apoſtoloꝝ ſummo collocaret: vt ab ipſo q̄ſi quodam capite dono ſuo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem ſe miſterii intelligeret eſſe diuini qui auſus fuiſſet a petri ſoliditate recedere: hunc enim in conſortiū indiuidue vnitatis aſſumptum. Id qđ dn̄s erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ ſuper hanc petram edificabo eccleſiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri ſoliditate conſiſteret: hanc eccl̄iam ſua firmitate corroborans: vt illā nec humana temeritas poſſet appetere: nec porte inferi contra illā ꝓualerent.

Data est michi potestas in celo et in terra:
Saluator:

SUmmus deus ac parēs oīm: vt nouis cultoribus nouā legē daret doctorē iusticie misit e celo. Is vt premissū est cruci affixus vltro spm̄ posuit. Sed qm̄ predixerat se tercia die ab inferis resurrecturū: metuētes ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eū crederēt: derisaxerunt eū cruci: ⁊ cōclusum in monumēto firmiter militari custodia circūdederūt. Verū tercio die ante lucē: terremotu facto: repente patefactū est sepulchrū. Et custodes attonitos obstupefecerat pauor. integer e sepulchro ac viuus egressus in gallileā ꝓfectus est discipulis ꝯgregatis: scripture sancte lr̄as id est ꝓphārū archana patefecit: que anteq̄ pateret perspici nullo modo poterāt: q̄ ipsū passionēq; eius annūciabāt. Ordiato v̄o discipl'is suis euāgelio: ac nois sui predicatione circūfudit se repente nubes: eūq; in celum sustulit q̄dragesimo post passionē die. Post beatā eīm ⁊ gloriosam resurrectionē quo verū dei templum iudaica impietate resolutū: diuina in triduo potētia suscitauit. Quadragenarius sanctoꝝ dieꝝ numerus expletus: mora corporalis p̄ñtie extēdit: ut fides resurrectionis documentis necessariis muniret. Apl'i itaq; ⁊ discipuli oēs post ascēsione dn̄i (sicut Lucas ī actibus aploꝝ meminit) a mōte oliueti regressi; statim venerūt hierosolymā: ⁊ ascenderūt in cenaculū vbi manebāt in oꝛone ⁊ humanitate ꝑseuerātes cum mulieribus ⁊ maria matre ih̄u ⁊ fr̄ibus eius meditātes in lege dn̄i: ac mādatoꝝ eius die ac nocte: donec induerentur v̄tute ex alto. In his aūt diebus q̄ inter resurrectionē dn̄i ⁊ ascēsionē fluxerūt mosꝰ dire mortis aufert. Et nō solū aīe: sed etiā carnis īmortalitas declarat. In his per insufflationē dn̄i infundit apl'is oībus spūssanctus: ⁊ btō aplo petro supra ceteros post regni claues ouilis dn̄ici cura mandat: Per omne deniq; hoc tēpus ꝓuidētia dei curauit: atq; suoꝝ ⁊ oculis insinuauit ⁊ cordibus: vt dn̄s ih̄s vere agnosceret resuscitatus: qui vere erat natus ⁊ passus ⁊ mortuus. Ab illo aūt die quo dn̄s super oēm celoꝝ altitudinē ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eiusdē resurrectione q̄nquagesimus: vt sacra testat historia. Cū discipuli pariter essent: acceperunt munera spūs sancti ꝓmissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: ⁊ repleuit totam domum vbi sedebant ⁊ apparuerunt illis dispartite lingue tāq; ignis: ⁊ repleti sunt oēs spiritusancto: ⁊ ceperunt loqui variis linguis. Sicut eīm hebreo quondā populo ab egyptiis liberato: quīquagesimo die post īmolationē agni lex data est in monte syna. Ita post passionē qua verus dei agnus occisus est: q̄nquagesimo a resurrectionis eius die in aplos plebēq; credentiū spūssanctus elapsus est: vt facile diligens xp̄ianus agnoscat inicia veteris testamenti euāgelicis ministrasse principiis: ⁊ ab eodem spū conditū fedus a quo primū fuerat institutū. His aūt muneribus imbuti apl'i oīa que de xp̄o p ꝓphetas scripta fuerāt ꝓtinus intellexerūt: Cōmuniq; decreto simbolū edentes: nr̄e fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē aploꝝ princeps iuxta hieremie ꝓphetiā ⁊ isaie atq; psalmiste dixit. Credo in vnū deum patrē oīpotentē creatorē celi ⁊ terre. Andreas in abacuck verbo subdidit. Et in ih̄m xp̄m filiū eius vnicū dn̄m nr̄m. Cui ⁊ Johannes adiecit. Qui conceptus est de spūsancto natus ex maria v̄gine. vt isaias predixerat. Ecce v̄go ꝯcipiet ⁊ pariet filiū. Jacobus vero ⁊ Isaie ꝓphetiā affirmās dixit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. Thomas deinde Osee ꝓphetiā contestās ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Posta Jacobꝰ maior ꝓtulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus q̄z mox adiciens inquit Inde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. Bartholomeꝰ postmodū cecinit dicens. Credo in spm̄sanctū. Cui Matheus subiecit Sanctā eccl'iā catholicā. Symon v̄o ⁊ Judas atq; Mathias deniq; reliquū ꝑfecerūt dicētes. Sanctoꝝ coīonē. Carnis resurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symboloq; ꝑfecto apl'i multa ꝯstituere de oī eccl'ia: inde diuino cultu intenti Jacobū frēm dn̄i hierosolymoꝝ pōtificē cōstituerūt virū a ntitate sanctissimū: q̄ missā simplici ritu celebrare cepit dicēdo pater nr̄ ⁊c. Hac q̄ppe rōne xp̄iana respublica viroꝝ scz ⁊ mulierū crescere multū cepit. Propter qd̄ petrus apl's bonis institutis eccl'iā ꝯfirmaturus septē diaconos delegit videlz Stephanū: philippū: ꝓcorū: nicanorē: tymonē: parmenā ⁊ nicolaū anthiocenū aduenā. Illi q̄ ad veros xp̄i ministros ꝑtinebāt ꝑagere ceperūt. Totū postremo orbē p ꝓuincias inter se partiti sunt. Et thomas quidē parthos: medos: persas: hircanos: bactrianos ⁊ interna gentiū indoꝝ sortitꝰ est. Matheꝰ macedoniā ⁊ ethiopiā. Bartholomeꝰ licaoniā ⁊ citeriorē indiā. Andreas achaiā ⁊ scithiā. Johānes post mortē virginis marie asiā. Petro aūt pontus gallacia bithinia capadocia italia ⁊ tandē roma obtigit. Jacobꝰ maior hispaniā; Judas mesopotamiā. Symon zelotes egyptū: Philippus gallias ⁊c. accepit: de q̄bus apl'is mox narrabimꝰ. Discipuli itaq; p ꝓuincias dispsi fundamenta eccl'ie vbiq; posuerūt: faciētes ⁊ ipsi ī noīe magistri dei magna ⁊ pene incredibilia miracula: q̄ descendens instruxerat eos virtute ac ꝑtāte qua posset noue annūciationis ratio fundari ⁊ cōfirmari.

Spiritussancti missio

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Gloriose virginis Marie In celis :

ā mūdi .4233. ā x̄. 34.

GLoriosissima sempq́ꝫ virgo maria dei genitrix intemerata: post ascensionē dñi ihesu: cōuersationē ad humane vite exemplū (luca in actibus aplõꝝ testāte) generaliter cum aplis habuit: q̊usqꝫ repleti fuerunt gr̄a spūssancti. Post missiōe vo spūssancti ⁊ aplõꝝ dispsionē vt diuus Hieronymꝰ refert. Gabriel archāgelus tāq̄ꝫ celestis paranymphus eā virginē sanctā ⁊ corpe ⁊ mēte intactā custodiuit: atqꝫ iohānes euāgelista cui eā de cruce filiꝰ cōmiserat: virgo v̄ginē seruauit officiosissime vsqꝫ in finez vite sue: ⁊ tāq̄ꝫ adoptiuꝰ filiꝰ administrauit. Habitatio aūt eiꝰ vsqꝫ ad mortē pre nimio amore ī loco illo fuit vbi oīa in qbus passus fuerat loca inuisere posset: vt suis ꝯsolaref aspectibus. ⁊ in mōte syon cella vbi morabaf ⁊ Johānes missaz celebrauit oñdif: quia (vt diuus hieronymꝰ scribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuuz hz vt quē desiderat: semp inuenire se credat. Nec mirū si christꝰ est ab oībus amādus: multo ardentiꝰ ab ea cuiꝰ et dñs ⁊ filiꝰ erat. Multis eqdē afficiebaf dolorībꝰ ⁊ amoris ardorībꝰ estuauerat post filij ad celos ascensum: duz secū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat ⁊ cognouerat Tādez cū oī plena esset gr̄a: oīqꝫ v̄tute illustrata. Anno a ntītate filij eiꝰ ihesu xp̄i q̄dragesimonono etatis vo sue. 63. abdormiuit in pace: vberrimeqꝫ claritatis eterne gr̄am possidere meruit: quā ab eius filio christo ihesu plenissime accepit. Ad eius aūt exeq̄as deo sic volēte (vt doctores sancti scribūt) oēs affuere apl̄i. Et dñs ipse nr̄ ihesus christus cū tota celoꝝ curia: quātuz fas est credere: eidē totꝰ festiuus occurrit: ⁊ cuz gaudio eā in aīa ⁊ corpe in celum assumpsit. Secūqꝫ ī throno collocauit. Vixit aūt post mortē filij. 16. annis: cuz antea. 47. etatis haberet annos. Nulli aūt dubium in eius gloriosa assumptione ⁊ coronatione oēm illā celestem ir̄lm tunc exultasse ineffabili leticia: tunc iocundatā esse inestimabili charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec miruz q̄ꝛ honor maternꝰ eiꝰ est. qui est natus ex ea quez oīs celoꝝ ordo veneraf ⁊ adorāt: sup se eleuatū cū p̄re in sede maiestat̄ dñi. Ad throni igif celsitudinē intemerata mater ⁊ v̄go ꝓcessit: atqꝫ in regni solio sublimata: pꝰ xp̄m glīosa resedit.

PEtrus papa primus: aplõꝝ princeps: natione galileus ex bethsaide vico: iohānis filius andree apl̄i frater: primus sedit annis septē post ascensionē dñi ī episcopali sede apud antiochiā vrbez fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus est. Beatus es symon bariona: q̄ꝛ caro ⁊ sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est ī celis. Et tu es petrus ⁊ sup hanc petrā edificabo eccl̄iam meā. Ac tibi dabo claues regni celestis: ptātemqꝫ ligādi ⁊ soluendi. Is v̄o oīm diligentissimus vbi asiaticas eccl̄ias satis confirmasset: cōfutatis coꝝ opinionibus qui circūcisionez approbabāt post predicationē dispersionis de circūcisione in ponto: galacia: cappadotia: asia: bithinia. ab herodis carcere liberatus: in Italiā venit ⁊ rome primā cathedrā tenere cepit secundo Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput esset: etiā pōtificali sedi cōuenientē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. ⁊ mensibus septem. Petrus itaqꝫ romā tunc venit ⁊ q̄ꝺ hanc sedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. ⁊ huc ꝓfectuz intellexerat symonē magū samaritanum quendā: qui prestigijs suis eo erroris iaz deduxerat populū romanum: vt deus crederef. Rome em̄ iam titulum adeptus erat inter duos pontes positū ac latinis lr̄is sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum ī samaria esset tamdiu se credere ī christū simulauit: quoad baptismū a philippo vno ex septē diaconibꝰ acciperet: quo q̄dez postea in malā partez vtens: multaꝝ heresum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere: quā sceleris sociā habuit: ꝓuocare petruz miraculis morte pueri homo nepharius ausus est: quē eius carmina p̄mo mouere visa sunt: verū cuz postea nihilominus puer iaceret: in nomīe ihesu petro iubente surrexit. hāc obrez indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicef. Cum iam volaret rogatu petri ad celū manum tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum populū sineret symon decidit ⁊ crus infregit. Cuius dolore nō multo post aricie mortuus est: Hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum spūssancti emere ⁊ vēdere ꝯsueuere ⁊c̄. Primus postea Petrus quadragesimale ieiuniū instituit. Duas q̊z epl̄as q̄ canonice nomīanf scripsit Verū quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi ⁊ predicationi vacaret duos episcopos ordinauit Linum scꝫ ⁊ Cletum: qui sacerdotale ministeriū populo romano ⁊ alijs exhiberent.

vnde dicuntur simoniaci

Linea Imperatorum

Caius Calligula

CAius cognomēto caligula: filꝰ drusi augusti cesaris priuigni ⁊ tiberij nepos q̄rtus romanoꝝ impator. mortuo eñ tiberio a castrensi loco ducto impiū occupat. caligule cognomē traxit: q꞉ manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius iuuentum extitit deferendi caligas margaritis insignitas. mā sit ī liuie auguste ꝓauie sue cōtubernio quā defunctā pretextatꝰ ꝑ rostris laudauit. inde vicesimo etatꝭ anno accitꝰ capreas a tiberio vno atq̄ eodē die togā sumpsit. Naturā tñ seuā atq̄ ꝓbrosā inhibere poterat. cōsulatꝰ q̄tuor gessit. opa sub tiberio semipfecta teplū augusti theatrūq̄ pōpeij absoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tñ vrbes in suo noīe edificauit ⁊ presertim apud thraciā calipolim vrbē insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxia ceruicꝭ ⁊ cruriū ⁊ oculis ⁊ tpibꝰ cōcauis: frōte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vultū vero natura horridū ac tetrū etiā ex industria efferebat. valitudo ei neq̄ corporis neq̄ animi ꝯstitit. vestitu calciatuq̄ ⁊ cetero habitu neq̄ patrio neq̄ ciuili: ac ne virili quidē vsus est. sepe depictas gēmatasq̄ indutꝰ penulas: imanissima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hō oīm scelestissimꝰ iudicatꝰ. nil eñ vel domi vel foris strēnue gessit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā sororibꝰ stuprū intulerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasse dicat̃ vtinā pplus romanꝰ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glie inuidit: vt paululū abfuerit: q̄n eoꝝ scripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret senecā arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lugdunū relegat. Postremo a suis tādē necat̃ impij āno tercio mēse decio cū vixisset annis. xxix. Cadauer clā ī ortos lamianos asportatū: pꝰ crematū ⁊ sepultū

Claudius

CLaudiꝰ caij caligule patruus: quē nepos ī ludibriū reseruauerat: impiū accipiēs q̄ntꝰ romanoꝝ impator ope ⁊ industria agrippe regis iudeoꝝ imperiū: vt iosephꝰ refert: accipe meruit. Is natꝰ est lugduni eo die q̄ ꝑmū ara ibi augusto dedicata est: appellatusq̄ tiberiꝰ claudiꝰ drusus disciplinis liberalibꝰ ab etate ꝑma nō mediocrē opam dedit q̄nq̄gesimo anno imperiū cepit. In cognoscēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neq̄ añ Iuliū cesarē neq̄ post eum quisq̄ attingere ausus est: in deditionē accepit: orchades insulas romano adiecit impio: sexto q̄ ꝓfectꝰ erat mēse romā rediit: triūphauitq̄ maxio apparatu. Opa magna potiꝰ q̄ necessaria pfecit: ꝑ tria passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canale absoluit egre: ⁊ pꝰ vndecim annos triginta milibꝰ hoīm ibi sine intermissione claborātibꝰ portū ostie extruxit: ducto dextro leuaq̄ brachio ad cohercendos maris fluctꝰ; vxorē duxit eliā petinā cū qua diuortiū fecit ex leuibꝰ offensis. Post messalinam messale cōsobrini sui filiā ī mr̄imoniū accepit quā cū cōperisset sup cetera flagicia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs preallectus cū ea nuptias ꝯfecit. autoritas dignitasq̄ forme nō ei defuit. Nā ⁊ ꝓlixo nec exili corpe erat: ⁊ specie canicieq̄ pulchra: opimis ceruicibus. cibi vinīq̄ tpe ⁊ loco appetētissimꝰ: historiā in adolescētia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illitis necat̃. Excessit aūt. iij. idus octobris. lxiiij. etatis impij. xiiij. anno. funeratusq̄ est solēni principū pompa. Presagiū mortis eius fuit exortus crinite stelle quam cometam vocant.

Nero

NEro claudij ꝑuignꝰ ⁊ agrippine ex Gneo domicio eiꝰ viro filꝰ sextus romanoꝝ impator. natꝰ est añ nouē mēses q̄ tiberiꝰ excessit cui ꝑprius nomē domicius sicut ⁊ pr̄i. Cū claudiꝰ cesar ei filiā octauiā vxorem dedisset eū neronē appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tpe ⁊ musica. equoꝝ studio vel p̄cipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē sensim quidē ꝑmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit Paulatī v̄o inualescentibꝰ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat: fuitq̄ auūculo calligule oībꝰ in rebꝰ nequior ⁊ sceleracior. Nā et magnā partē senatꝰ interfecit. Tante p̄terea luxurie fuit vt frigidis lauaret̃ vnguētis. retibusq̄ aureis piscaret̃ q̄ attrahere funibꝰ purpureis ꝯsueuerat. Hec oīa vicia principio impij sui ita occultauit: vt bonā spem oībꝰ ꝑ se ferret. statura fuit pene iuxta corpe maculoso ⁊ fetido. sufflauo capillo. vultu pulchro magis q̄ venusto: oculis cesus ⁊ hebetioribꝰ: ceruice obesa: vētre obiecto: gracillimis cruribꝰ: valitudine ꝓspera. Incendiū aūt rome suo tpe a cliuo scauri ad exq̄lias vsq̄ sex diebꝰ vagatū. m̄ltas fortunas ciuiū cū ꝯsūpsisset: ac oīs culpa p̄ncipi ascriberet̃. Ipse: vt ait corneliꝰ tacitꝰ: abolendo rumori intentus: falsos testes subornauit q̄ id factū a xp̄ianis causarent̃. vnde ⁊ totꝭ capti ⁊ interfecti sunt: vt ex eoꝝ cadaueribꝰ ꝑ aliquot noctes lumine cōtinuata dicunt̃. Sūt tñ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuisse vt troie ardētis similitudinē cerneret. Sua seuicia q̄z in senecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ ī p̄cio apd̄ ciues erāt vsus est. Tandē ppl̄i romani irā ⁊ odiū in se ꝯcitauit vt ad penas quesitꝰ sit. Is fugiēs ad q̄rtū miliariū in suburbano liberti sui: semetipsū interfecit. Obijt. xxx. ⁊ secūdo etatꝭ anno impij v̄o quartodecimo.

Lapidatio sancti Stephani

STephanꝰ ꝓthomartir natiõe hierosolimitanus: e septẽ diaconibꝰ primus ob scītatẽ ⁊ moꝝ disciplinā diaconꝰ ab aplīs electus: signa ⁊ ꝓdigia multa vt Lucas scribit in iudeoꝝ pplo ad corroboratiōnē fidei xpiane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeoꝝ insurrexere: sed nequaq̃ʒ sapiē ⁊ spiritui eius disputādo resistere nequiuerūt: eo ꝙ intuētes vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cū cōfutasset indignati iudei ipsuʒ extra ciuitatē eijciētes lapidibus perimerūt: vt expeditiꝰ lapidibus impetere possent vestimēta sua deposuerūt iuxta pedes adolescentis sauli. Dumq̃ʒ lapidaref genua posuit: ⁊ suspiciens in celū ⁊ vidēs ihm̄ stantē ꝓ lapidātibꝰ obnixe orauit: ne mortē suā illis statueret in suppliciū. Is cū viua imago virtutis cū saxoꝝ turbine quateref ⁊ saxeus ille nimbꝰ circū tpa crepitaret a cōstantia mētis nūq̃ʒ dimotus in futurā spem tota intentione ꝓfusus: magnū paciētie documentū posteris allaturꝰ Oratione tādē cōpleta mox obdormiuit ī pace. Lapidatusq̃ʒ fuit eodē anno q̊ xp̄s crucifixus in mēse augusti. Corpus eius venerabile inuentū fuit a btō Luciano presbitero tpibus Honorij āno dn̄i. cccc. vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos ⁊. lxx. hoīes a varijs egritudinibus liberatos. Postea trāslatū constātinopolim: deinde romā ⁊ digniori loco conditū.

PHilippus aūt secūdus diaconus cesariā veniens postq̃ʒ samarie predicabat: ⁊ multis signis ⁊ v̄tutibus inclitus fuit. Tres filias pphetie spū plenas habuit. Obijt tpe Neronis ⁊ ab oībus sanctus habitus. Tres q̃ʒ filie in eiꝰ sepulchro tumulate sunt. Procorus tercius diaconoꝝ apō anthiochiā dei ecl̄iam nuper ab aplīs excitatā fide ⁊ industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor q̃ʒ q̄rtus diaconus cū hierosolymis grā fidei ⁊ virtute vsq̃ʒ ad tpa Vespasiani admirādus fuisset ibi martiriū ꝓ dn̄o suscepit. Tymon q̄ntus diaconꝰ primū ad beroam resedit. deinde verbū dn̄i dissemināns corinthū ꝑuenit: vbi a iudeis ⁊ grecis ꝑmo flāmis iniectus: s̄ nil lesus: demū cruci affixus martyrij coronā accepit. Parmenas sextus diaconus predicati ōis officiū plena fide cōsūmauit ⁊ tandē Traiani tpibus martyrij gl'iaʒ adeptus est. Nicolaus v̄o aduena septimus diaconus in fide nō permāsit: ⁊ nicolaitarū heresis ab eo iniciū sūpsit.

Conuersio ⁊ vita Pauli apl'i

PAulus ihū xp̄i dignissimꝰ apl's electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee ꝙ giscalis noiaf q̄ cū a romanis captus a puero fuisset cū parētibus suis tharsuʒ cilicie vrbem (vbi eiꝰ pater ciuilitate romana donatꝰ est) cōmigrauit. Mos siquidē tūc romanoꝝ fuit cū monarchiā tocius mūdi cōquirerēt: vt gentes q̄ cū pace ⁊ coronis romāis occurrebāt: romane ciuilitatis potirenf eoꝝq̃ʒ frēs dicerenf. Cū aūt romani ciliciā cū exercitu petissent: pauli pater cū nobilioribꝰ tharsensibꝰ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē ꝯsularē vestē ꝓmeruit: ⁊ inter ciues romanos annumeratus fuit ꝓpter qd̄ ⁊ paulus hic apl's ciuis romanꝰ habitus est. Cū aūt xp̄i religio ꝑ vniuersaʒ excrescere cepisset iudeā: adhuc adolescētulus a pōtificibꝰ tēpli epl'as accipiēs: eos q̄ xp̄m verū esse deū ꝓfiterenf ꝑseq̄ decreuit: vn̄ cū Stephani ꝓthomartiris neci interfuisset: ⁊ oīm lapidātiū cū vestimēta ꝯuaret: tāq̃ʒ manibus oīm lapidaret Stephanꝰ inclinatus ꝓ eo orauit ⁊ paulū e terra erexit: qr paulopost dū damascū ꝑgeret (vt lucas testaf) spū diuino tactus ad fidē xp̄i venire cōpulsus: vas electionis vocari ꝓmeruit. Et id oē euenit anno q̊ ⁊ xp̄s passus est. Statiq̃ʒ vocatꝰ xp̄i euāgeliū eidē reuelatū est. Ob diuinaq̃ʒ studia hierosolimā missus gamalieli viro doctissimo eruditiōnis cā cōmendatus. Post aūt eius ꝯuersationē vna cū barnaba aplo mltis vrbibus ꝑagratis hierosolimā redijt cū petro iohāne ⁊ iacobo xp̄i euāgeliū cōtulit: q̊ audito gentiū apl's ab eisdem declaratus est. In hispaniā predicādi grā nauigauit: in narbona multos cōuertit. Reuersus scdo hierosolymā scdo impij neronis anno: a festo iudee ꝓcuratore vinctus romā (vt ciuis romanꝰ) mittif: vbi bienio ī libera custodia manēs: cū iudeis q̄ttidie disputabat: tandē a nerone dimissus mlta p̄dicauit ⁊ scp̄sit.

Sanctus marcus euangelista

Marcus euāgelista genere leuitic⁹ sacerdosq; cū petro magistro suo: ex baptismo fili⁹ atq; interpres: ad ꝓpagandū verbū dei romā (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrū referentez audierat: rogat⁹ rome a fratrib⁹ breue scripsit euāgeliū. Qđ cū petr⁹ audisset ꝓbauit ecclesijs legendū: ꝛ sua auctoritate edidit. Diuus aūt petr⁹ vidēs cōstantiā viri ipsuz alexandriā destinauit aquilegiēses vo sua predicatione ad xp̄i fidē pri⁹ cōuertit. ꝛ cū ermagorā ciuē aquilegiēsez virū doctissimū cōuertisset cū eo ad petrū regressus illū aqlegiensez ep̄m creare fecit: inde alexandriā p̄exit: ꝛ prim⁹ ibi xp̄m annūciās: cōstituit eccl'iam: tāta ꝛ doctrina ꝛ vite cōtinētia vt oēs sectatores xp̄i ad exemplū sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicē sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobus haberet. Postq; aūt diu eccl'iam docendo scribendo cōstituisset octauo neronis anno a pontificib⁹ templor in solēnitate pascali cū missaz celebraret capt⁹: fune in collo ei⁹ misso ipsum p ciuitatē trahebāt: donec sp̄m emisit. ꝛ sepult⁹ est alexandrie succedēte sibi amano. Anno vo dn̄i. dccc. xxix. fuit Iustian⁹ patricius venecia dux. anno ei⁹ secūdo beati marci euāgeliste corp⁹ venetias est trāslatū ꝛ eo ꝙ secutus est anno cōdite vrbis venete primo septuagesimo ꝛ q̄dringētesimo eccl'ia que nūc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cōsulto vrbis patron⁹ constitutus. Eius imaginē in vexillis detulerunt. Ipsius q; euangelij codicem ex aquilegia delatus cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

Fenicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnope. Cornelius valerianus deuolasse in egyptū tradit Q. plautio. Sex. papinio cōsulibus. Allatūq; esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. ꝛ in comicio ꝓpositum: quod actis testatus est hec auis in arabia prius visa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaz roseis caudam pennis distinguentibus: cristis faciem: caputq; plumeo apice honestare. Auctor manilius senator est neminē extitisse qui viderit vescentem. viuere annis sexcentis sexaginta. Senescentē cassia turisq; surculis construere nidum replere odoribus: ꝛ super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cōuersionem anni fieri prodit idem manilius.

Iacobus maior apostolus

Iacob⁹ maior apl's dn̄i: zebedeiq; ex maria salome fili⁹: ac diui iohānis euāgeliste frater dictus maior cū pri⁹ altero vocat⁹ ad apl'atū: ꝛ p martyriū ad regnū celor fuit. quē dn̄s vna cū eodē iohāne vocauerat dicens. Venite post me faciā vos fieri piscatores hoīm. quiq; relictis retibus secuti fuerūt eū. post aduentū spiritussancti hispaniā accessit ad predicandū. postq; vniuersam p̄dicādo pagrasset hispaniā: in qua noue tātuz cōquisierat discipulos: cū videret gentē illā agrestem i iudeā reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in ir'lm fris vices gerebat: obtrūcatione capitis martyrij palmā adeptus est. Ut dicit die qua ꝛ xp̄s incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cū vo duceret ad locū passionis p Iosiā scribā: ꝛ in via paraliticū sanasset: iosias credidit: pri⁹ baptizat⁹ capite priuat⁹ cū iacobo fuit. Ei⁹ aūt sacratissimū corp⁹ discipli ei⁹ nocte rapiētes de ir'lm ad hispanias trāstulerūt. ꝛ cōpostellā ciuitatē gallicie intrātes i vltimis finib⁹ hispaniarū cōdidē. Ibiq; celeberrima gentiū illi⁹ ꝛ pegrinarū natio nū veneratione extolit. Stupēda effecit q; deuotio fidelū infusa mentib⁹ in visitādo limina ei⁹ ꝛ eccl'ia firmauit: in eo voto nullus preter aplicā sedē dispēsare liceat. ꝛ qđ minus ceteris apl'is illi i vita collatū fuit honoris ꝛ glorie: ꝓpter breuitatē vite ei⁹: hoc quasi diuina munificētia post mortē suppleuerit.

Prima psecutio xp̄ianor terciodecimo imperij neronis anno cepta fuit. Is i xp̄ianos p̄m⁹ exercere cepit. in q̄ p̄ter petrū ꝛ paulū apl'os vt illico patebit etiā infrascripti singulares viri rome ꝛ alibi glorio martyrio coronati sunt. quor de nūero q̄draginta septē fuere a bt̄o petro apl'o baptizati: q cū eodez apl'o i custodia cōtinent: tandē sub deuotissima fidei ꝯfessione ibidē neroniano gladio. 2. kl'⁹ marcij ꝯsūpti sūt.

Jacobus iustus minoꝛ apostolus

IAcobꝰ apl's cognomēto iustus dictus minoꝛ respe
ctu maioris: nō quo ad sctitatē: sed ob vocationez
ad apl'atū. Dñi (ex soroꝛe marie matris eiꝰ) frater post
ascēsionē dñi ab aplis hierosolomitane eccl'ie primus
ep̄s oꝛdinatꝰ: Sedit annis. xxx. vsqꝫ ad septimū annū
Neronis. Uir certe ab ipso matris vtero sanctus: q̄ vi
nū ꝛ sicerā nō bibit: nec carnē māducauit: ferrū i caput
eius nō ascēdit: oleo nō est vnctꝰ: nec balneo vsus est:
veste linea supindutꝰ solus sancta sanctoꝝ ingrediebaꝛ
ꝛ ita assidue ꝓ salute ppl'i flexis genibꝰ oꝛabat: vt eius
genua cameloꝝ moꝛe occalluerint ꝓ hac sūma iusticia:
iustus appellatꝰ. ꝛ vt Ignaciꝰ tradit facie vita ꝛ mō cō
uersationis xp̄o ihu similimꝰ fuit: ac si frēs gemelli fuis
sent. Hūc itaqꝫ annanꝰ pōtifex iudeoꝝ: recedēte festo ex
iudea ipsiꝰ ꝓuīcie gubernatoꝛe cōpꝛehēdit. Et xp̄m ne
gare attēptauit Posueītqꝫ supꝑ pīnaculū tēpli ꝛ ꝯgrega
ta multitudine xp̄m verū deū vētuꝝ ad iudicādū viuos
ꝛ moꝛtuos ꝓclamauit. xp̄iani gauisi. pharisei ꝯturbati
ascēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt: cōfestim in terraz
collapsuz lapidibꝰ obrui p̄ceperūt. ꝓut tñ potuit manꝰ
ad celū tetēdit ꝛ ꝓ ꝑsecutoꝛibꝰ oꝛauit. Quo adhuc spi
rāte fullonis fuste i capite ꝑcussus expirauit. Sepultꝰ
iuxta tēplū. huic pꝰ resurrectionē dñs apparuit ei panē
bñdicēs ꝛ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuuz
qꝛ a moꝛtuis filiꝰ hoīs resurrexit: cū votū emisisset non
gustatuꝝ panē nisi eū pꝛiꝰ vidēt. eū tante sctitatis fuisse
dicit iosephꝰ qꝫ ob necē eiꝰ ierl'yma euēsa fuit creditū sit.

PEtrus vir sanctissimꝰ cū tm̄ sibi noīs apud oēs compauerat vt plurimū colereꝛ: hāc ob rez indignatꝰ
Nero moꝛtē eiꝰ q̄rere cepit: vñ petrꝰ monētibꝰ amicis ad declinādā irā p̄ncipis via appia ab vrbe dis
cedēs ad pꝛimū lapidē xp̄o fit obuiā. quē adoꝛās rogat dñe quo venis: tuz xp̄s. Romā iterū crucifigi. ex
tat sacellū eo loco vt v̄ba hic sunt habita ideo ad vrbē rediȷt clemētē ep̄m ꝯsecrat. nō multo post vna cum
paulo iussu neronis necaꝛ vltimo eiꝰ anno: diuersis tñ cruciatibꝰ. Petrꝰ em̄ cruci affigiꝛ capite in terrā ver
so: eleuatisqꝫ in sublimepedibꝰ ita ei voluit. Sepultꝰ est i vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia secꝰ
oꝛtos neronis. Sedit aūt annis vigintiquiqꝫ. Paulus v̄o eodē die capite mulctatꝰ: funeraꝛ via hostien
si anno post moꝛtē xp̄i trigesimoseptimo. Cū aūt separenꝛ abinuicē inq̄t paulꝰ pax tecū fundamētū eccl'ia
rū ꝛ pastoꝛ oīm agnoꝝ xp̄i. Petrus rñdit. Uade in pace p̄dicatoꝛ bonoꝝ: mediatoꝛ ꝛ dux salutis iustoꝛuz
Marcellus ꝛ Apuleius frēs discipuli cōdiētes aromatibꝰ sepelierūt. Hodie capita apl'oꝝ petri ꝛ pauli au
ro argento ac gēmis exoꝛnata in eccl'ia lateranensi sancti iohānis reposita ppl'o ostenduntꝛ.

Crucifixo Petri apostoli

Decapitatio Pauli

Seneca

Seneca qui et lucius anneus stoicus phus natione cordubensis neronis imperatoris preceptor. Rome in precio fuit: et patruus lucani poete. De quo diuus hieronymus meminit dicens quod fuerit vir cōtinentissime vite: et propterea eum in cathalogo sctōrum ponit: et maxie propter frequētes epl'as pauli ad senecā: et ipsius ad paulū. Et cum eet neronis magister et illius tpis potētissimus optare se dicit eius se loci esse apud suos: cuius sit paulus inter christianos. Hic inter cetera gra rum suarum beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo milia noīm recitata: eo quo dicta ordine erant: mox recitabat. et ducētos ver sus a ducētis scolasticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vsque integerrime recitaret. Quē tandem ante bienniū quam petrus et paulus martirio coronarent a Nerone seuissimo discipulo retributiōis gra interfectū fuisse legimus. Nā cū senex admodū esset seneca pisoniane cōiurationis labe notatus. Uel ut alij ferūt cū nero vbera que sibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo ob innatū in virtutes odiū) a Nerone per centurionem senece indictum fuit ut sibiipsi mortem deligeret: quo cognita imperatoris volūtate: petijt ut in tepenti aqua poneretur: et ibidem omnes vene eidem aperirentur donec spm exalaret: suaue genus mortis arbitratus mori incisione venarum: et ita vitā finiuit. Hic namque doctissimus vir multa diuinarum et humanarum scripturarum edidit documenta.

Lucanus

Lucanus anneus predicti senece nepos: orator et poeta historicus celeberrimus quo patruo iunior: ob ingenij tamen magnitudine par illi habitus est: hic namque senece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: quo primo rome sub cornuto studuit: vbi optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: persium et bassum (quos mirūīmodum dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a Nerone in curia vocatus diu gratissimus ei fuit. Inde questor dictus etiā auguratus sacerdotiū assecutus est. Tandem de cōiuratione pisoniane accusatus accepto mortis arbitrio venas precidē fecit: quibus expletis stati e vita discessit pridie kal. maij. cuius corpus sepultū fuit in hortis suis.

Persius

Persius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut eusebius ipse describit lune potius natus est: mediocri aūt statura insigni forma probatis moribus: ingenio et doctrina prestāti fuit. Prima adolescentia patre mortuo. Qui. rēniū palemonem grāmaticū vicentinum audiuit. Mox rhetorice sub virgineo flauo incubuit. inde se ad cornutū phm conferens familiariter secū ad interitū vsque vixit. Anno vero etatis nono ac vigesimo stomachi vicio regnāte nerone interijt et rome in predijs suis sepultus est: vnū satyrarum reliquēs librum in quo vere laudis plurimū meruit: licet impfectū. his quoque tpibus cornutus phs et poeta a nerone crudelissimo sine labe aliqua exilio dānatur: qui pre nimio amore persij discipuli bibliotecā cōparauit preciū sororibus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

Philippus dñi nostri ihu xpi ex duodenario collegio aplus vocatus: ut eū sequeretur. Is adduxit frēm suū nathanaelē doctorē legis: in quo dolus nō erat: ad eum quo ad apl'atum nō fuit vocatus: ne cōuersio hoīm ad fidē humane peritie attribueretur. hic apl's cū p. xx. annos per vniuersam scythiā pdicasset. Illāque pene totā ad xpi fidem cōuertisset. hieropoli asie vrbem veniens hebeonitarum heresim quo xpm fantasticā carnem sumpsisse predicabāt extinxit: demū a paganis tentus ad imolādum statue martis adductus sub base statue draco egrediens filiū pōtificis quo ignem ī sacrificio ministrabat et duos tribunos quorum ministri aplm detinebāt occidit: et plurios lāguidos reddidit: precibus tamen apli disparuit et istos sanitati restituit. Quā obrem ī fideles eum tenentes anno etatis sue septuagesimooctauo cruci quā pdicabat ad instar mgri sui affixerunt: et martirem christi fecerūt. Iste duas filias vgines post se dereliquit quo ambe eius pre sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

Barnabas e septuagitaduobus discipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit ī sociū paulo ab aplis ad pdicādum gentibus. Is ī italiā veniens ex pcepto petri oēs lōgobardiā predicādo et docendo circuiuit: et per se suosque discipl'os cisalpinā galliā ad xpi fidem cōuertit. et apud mediolanū primus cathedralem locū tenuit relicto ibi epo ciprū regressus cum euāgelio mathei pl'es sanās apud salaminā paulo ante petri martiriū et ipse ibidē martirio coronatus ē

Anno mundi. 5273. Anno christi. lxxiij.

Linus ab vltimo anno neronis btō Petro succedēs vsqꝫ ad vespasiani tpa puenit. a cōsolatu saturnini ⁊ scipionis vsqꝫ ad capitonē ⁊ ruffum cōsules. Sunt q̄ hūc locū clemēti ascribāt ⁊ linū ⁊ cletū pretermittant: quos nō solū historia: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quartꝰ inq̄t post petrū rome epūs clemēs fuit. siquidē linus secūdus. Cletus tercꝰ sunt habiti. Tametsi latinoꝝ pleriqꝫ post petrū statim clementē numerent. quem certe cōstat: tante eñ modestie fuit: coegisse linū ac cletum ante se munus pōtificatꝰ obire: ne posteris hec principatꝰ ambitio pniciosi exempli haberet. licet eidē petrus q̄si ex testamēto successionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuscus patre herculaneo vir certe moribꝰ ⁊ sanctitate preclarus. Is ex mandato petri ꝯstituit: neq̄ mulier nisi velato capite templū ingrederet. ⁊ ex sacris ordinibus bis in vrbe habitis presbyteros decē ⁊ octo. Episcopos vndeci creat Scripsit ⁊ res gestas petri: maxie vo eiꝰ cōtentionē cū symone mago. qui cū demones effugaret: mortuosqꝫ ad vitā reduceret. a saturnino cōsule cuiꝰ filiā a demonibꝰ liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corpꝰ sepelit. cū sedisset in pōtificatu annos vndecim mēses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū episcopū ostiensem in ostiā trāstulisse: ⁊ in diui laurentij templo honorifice collocasse.

Anno mundi. 5284. Anno christi. lxxxiij.

Cletus papa natione romanꝰ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus munꝰ inuitus suscepit. licet doctrina moribus ⁊ dignitate plurimū apud suos valeret. vir q̄z optimꝰ atqꝫ sanctissimꝰ qui nihil p̄termisit. qd ad augendā ecclīam dei ptineret. Quā cū optime p tpe cōstituisset. redactis in ordinē ex mādatis petri viginti quinqꝫ p̄sbris sub domiciano cesare martirio coronat: ac sepelit apud btī petri corpꝰ in vaticano quinto kal Maij. Et primus: vt aiunt: lrīs aplicis salutē ⁊ aplicā benedictionē scripsit. Fuit aūt tpibꝰ vespasiani ⁊ titi a cōsulatu vespasiani septimo ⁊ domiciani quinto vsqꝫ ad domicianū ⁊ ruffum consules vt Damasus scribit. Sedit annis. xj. mense vno diebus. xj. Sedes aūt huiꝰ morte diebus. xx. vacat.

Linea sūmoꝛꝫ pontificum

Linus

Cletus

Bartholomeus apostolus

Bartholomeꝰ apl's vnꝰ ex senatoribꝰ celi. is postq̄ ad aduentū spūssancti postqꝫ in lycaonia ⁊ india xp̄i euāgeliū predicasset. in albanā maioris armenie vrbē veniēs cōfestim tēplū vbi deus ascaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullū cultoribꝰ suis respōsū prebere: pgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo rn̄sum habuerunt ob ingressum bartholomei eoꝝ deū cathenis ligatū vt loq̄ nō valeret. ⁊ vt cū ōnderet ait. capilli eiꝰ nigri ⁊ crispi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les ⁊ directe barba plixa. hn̄sqꝫ paucos canos capillos. statura eq̄lis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio albo qd p singl'os angulos gēmas hꝫ purpureas cencies flexis genibꝰ p die orat ⁊c. Ibi euāgeliū predicās polemiū ipsiꝰ vrbis regē ac reginā cū duodeci ciuitatibꝰ ad xp̄m cōuertit. ⁊ demonē deformē ōndit: ꝓpter qd pōtifices tēpli indignati. ipsū ab astiago fratre polemij sibi ī fensissimo p̄mo cedi. deinde excoriari. ⁊ capite obtrūcari fecere q̄ ad celeste gaudiū triūphū pegit. cuiꝰ corpꝰ a fidelibꝰ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: postea ad lipparim delatū. inde beneuentū ⁊ vt aliq̄ sentiūt demū romā trāslatū: fuit aūt nobilissimis ortus parentibꝰ: qui hierosolymā veniens audita xp̄i: diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adhesit.

Appollinaris

Apollinaris rauēnatus epūs sctissimꝰ vir ab aplo Petro ordinatꝰ rauēnas missus: seuis verberꝫ flagellis sepe ꝯterit ⁊ senile corpꝰ ab impijs horrēdꝰ cruciatibꝰ laniat. ne aūt fideles de suis vexationibꝰ trepidarēt signa aplica pfecit. puellā mortuā suscitauit. cecis visū reddidit. muto loq̄lā. leprosos mūdat. atqꝫ portētū simulachrū vna cū tēplo ī terrā deiecit. Tādē apd eādē vrbē inter succedētia tormēta gl'iosū ꝯsūmauit martiriū decimo scꝫ kal. augusti.

Galba vir antiq̄ nobilitatis: cū ꝓgenies cesarū in nerone defecit (q̄d eīn adētissimo signo apparuit. Augusti eñ sceptrū e manib⁹ excussuz est) neroni successit nullo gradu ꝯtingēs cesarū domū. In hiberia impator a militib⁹ creatus vbi neronis mortē cōperit: romā ꝯfestim venit septim⁹ romanoꝝ impator. Qui a principio liberalib⁹ disciplinis ⁊ iuri opa3 dedit ⁊ vita priuata insignis fuit: militarib⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe tñ ꝯsul. sepe ꝓconsul frequēter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capite caluo. oculis ceruleis. adunco naso. manib⁹ pedibusq̄ articulari morbo distortissimus vt neq̄ calceū ꝑpeti. neq̄ libellos euoluē aut tenere oīno valeret. excreuerat in dexterio re latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tpe etiā hiberno añ lucē capere ꝯsueuerat: libidinis ꝓnus. verū cū oēs auaricia ac segnicia offenderet. Insidijs ottonis rome ad lacū curcij cū pisone nobilissimo adolescēte quē in filiū per adoptionē suscepērat iugulat⁹ est. Perijt aūt tercio ⁊ septuagesimo etatis anno impij mēse septimo. qui marcū fabiū quintilianū insignē oratorē ex hispania romā duxit.

Otho octau⁹ romanoꝝ impator patre equite matre humili: materno tñ quā paterno nobilior: a prima adolescētiā ꝓdig⁹ ac ꝓcax: per grāz liuie auguste in cui⁹ domo creuerat: senator fact⁹: quippe q̄ neronis familiaris fuerat: ⁊ oīm cōsilioꝝ particeps: inter tumult⁹ cedesq̄ inuasit imperiū. Cū aūt ciuile bellū cōtra vitelliū in germania imperatorē creatū molit⁹: trib⁹ leuib⁹ prelijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad castorē. quarto apud bebriacū superat⁹. vnde rex desperatione sibimet manū iniecit. Cū vno se ictu infra leuā papillā traiecit. Irrūpentibusq̄ ad primū gemitū. modo celans modo detegens plagam exanimat⁹ est. ⁊ apud volateranā ethrurie vrbem funeratus vti preceperat. xxx. ⁊ octauo etat̄ anno. ⁊ nonagesimo ⁊ q̄nto imperij die fuisse aūt tradit̄ stature modice ⁊ male pedat⁹: caluusq̄: mūdiciarū vo pene muliebriū: quē alij predicāt virū fortissimū ac rei bellice vnicū imperatorē.

Vitellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata quā nobili romā veniēs. puericiā primaq̄ adolescētiā capreis egit inter tiberina scorta. sequēti etate oīb⁹ ꝓbris cōtaminatus. caio per augurandi: claudio per alee studiū: sed aliquāto neroni acceptior. triū itaq̄ principū indulgentia honorib⁹ amplissimis auctus. ꝓcōsulatū affrice. ⁊ curā operū publicoꝝ administrauit. a galba deinde in inferiorē germaniā missus est. Castra vo ingressus nihil cuiq̄ poscēti negauit ideo in veste domestica impator est ꝯsalutatus. ac imperio potitus in oēm nequiciā seuiciā ⁊ ingluuiē ꝓlapsus est. Nam tante voracitat̄ fuit vt sepi⁹ in die comederet: ⁊ vna cena suo iussu duo milia pisciū: ⁊ septem milia auiū apposita sint. ferunt eñ eū fuisse rubicūdissime faciei ⁊ obesi ventris verū vbi cōperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu imperatorē creatū cū legionib⁹ aduētare. primū deponere imperiū cōstituit: postea a quibusdā aīat⁹ sumptis armis sabinū vespasianū frēm cū flauianis in capitoliū cōpulit: quo q̄dem succenso oēs cōcremati sunt. Superueniēte vespasiano e cella pallatij per viā sacrā semi nudus ad scalas deducit̄ vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit̄. Perijt cum fratre ⁊ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

Vespasianus flauius decimus ro. impator. cū rebellione ac cede triū principum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmauit. Vespasianus aūt natus est in sannis vltra reatū vico modico: quinquēnio antequā augustus excederet. vxorē duxit flauiā domicillā ex hac liberos tulit titū ⁊ domicianū ⁊ domicillā. hic ante demandatū sibi imperiū a claudio missus in germaniā ⁊ brittaniā tricies cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad capiendā iudeā ab ipso nerone missus. multa ibi strēnue gessit certamina: ꝑ quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. qui bellū tito filio cōmendās romā per alexandriā ꝓfectus est: vbi vrbem deformē moribus ⁊ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clemētissim⁹ ac munificentissimus qui principatu suscepto rempublicā ferme collapsam optime restituit. Templū pacis perfecit. amphitheatrū (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cōpactis firmisq̄ membris. vultu veluti nitentis. offēnsarū minime memor. colligendarū tñ pecuniarū nimiū studiosus: licet ex alieno non raperet. eis deniq̄ ad munificentiā vsus: expleuit enim censum senatoriū: cōsulares inopes sustentauit. Qui tandem postq̄ multas deduxisset colonias ꝓ fluxu ventris vsq̄ ad defectionem soluto imperatorē ait stantem mori oportere. Dumq̄ consurgit inter manus subleuantium extinctus est annum gerens etatis. 69. cum imperasset annis. x.

Linea Imperatoꝝ

Galba

Otho

Vitellius

Vespasianus

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater: ⁊ in passione crucis sociꝰ. Is primo fuit discipulus Johãnis baptiste: postea secutꝰ est ihm quẽ iohãnes ostẽdit dicẽs. Ecce agnꝰ dei. Post aduentũ spũssancti in achaiaz grecie puinciã pfectus est. adhuc vespasiano imperãte: cũ scithis euãgeliũ pdicasset ⁊ in achaia plures ad fidem cõuertisset. ⁊ pcipue maximillã egee pcõsulis puincie vxorẽ apud patras achaie ciuitatẽ ab egea cõphẽsus: post longã disputationẽ de xpo in carcerẽ trudit. deinde a viginti satellitibꝰ grauissime cedit. ⁊ ad vltimũ in cruce funibꝰ appendit vt longiorẽ cruciatuz sufferret. ⁊ cũ populꝰ seditionẽ mouit cõtra psidẽ obnixe rogauit: ne impediret martiriũ eiꝰ. Nã magister eorum in sua passione patiẽtiã exhibuit. Vidẽs crucem eã salutauit. Salue crux sancta: q̃ in corpe xpi dedicata es: ⁊ ex mẽbris eiꝰ tãq̃ margaritis ornata. In cruce aũt biduo viuens apparente demũ circa eũ splendore vltimo nouẽbris die martyriũ cõsũmauit. Maximilla vo ipsiꝰ egee vxor cõfestim aplí corpꝰ rapiẽs optimo loco cũ aromatibꝰ sepeliuit. Cuius sane corpus vigesimo constantij cesaris anno cũ ossibꝰ beati luce euãgeliste ex eadẽ ciuitate in cõstantinopolim trãslatũ est: ⁊ quidã ferunt q̃ nũc requiescit in ciuitate malfitana verũ eius caput postea papa pius eiꝰ nominis secũdus e peloponesso romã auectũ in beati Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac phs celeberrimꝰ natione hispanus hisdem temporibus cum in pcio magno esset: a galba pdicto cesare romam pductus: ibidẽ scholam tenens clarissimus habitus est. Vir certe eruditissimus atq̃ grauis: qui inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq̃ causarũ librum perutilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignã habemus sententiam vtinã liberoꝝ nrõrum mores nõ ipsi pderemus. Infantiã eniz statim delicijs soluimus. Mollis quippe educatio quã indulgentiã vocant. neruos omnes mẽtis ⁊ corporis frangit. Huius aũt celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum annis ferme sexcentis deperditus stetisset. Postea a poggio florẽtino viro eruditissimo circa annum domini. 1414. in Constantiensi concilio in quodam monasterio integer repertus. Atq̃ ita eius ope transcriptus ⁊ emendatus in italiam delatus est.

Thomas apostolus.

Thomas apl's qui didimꝰ dicit vel geminꝰ: vnꝰ ex duodecim aplis fuit. Is dubitans de resurrectione xpi magis nobis pfuit (vt Gregorius ait) q̃ magdalene credulitas: testis factus. non solum p auditum ⁊ visum: sed etiaz p tactũ. Hic cũ xpi euangeliũ parthis medis ⁊ persis: hircanis ac bragmanis pdicasset. etiaz in indiã supiorem ⁊ inferiorem pficiscens multos cõuertit. Et migdoniã caritij cognati regis vxorẽ baptisans xpo consecrauit. Ibidem quoq̃ multas adhuc extãtes ecclesias fundauit. Indeq̃ vt Crisostomus ait ad regionem magoꝝ qui ad xpm venerãt adorandũ deueniens: eos baptizauit: ⁊ in adiutoriũ fidei xpiane socios suscepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentẽ proiectus: illesus tñ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis vt adoraret: aplus genubꝰ flexis ait. Adoro dñm meũ ihm xpm: pcipioq̃ tibi qui ibi latitas vt simulacrũ cõminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis pforatus martyrii coronã pmeruit. Cuius corpus haud multo post ad edissam ciuitatẽ translatum est. Quod aũt thomas in transitu virginis marie nõ affuerit ⁊ postea veniẽs de eius corporis ⁊ aĩe assumptione dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cingulum suum dederit in testimoniũ huius: apocriphum est. Licet credibile sit cingulũ eius haberi ĩ terris quod prati populo ostendit.

Matheus apostolus:

Matheus apl's vocat' a xpo in theolonio ex publicanis actibus apl'us τ euãgelista factus clarissimus. τ ipse post dñi ascẽsionẽ euãgelio christi ĩ iudea predicato: cũ ad gẽtes exteras transire statuisset: ĩ ethiopiã p̃mus euãgeliũ hebraice scripsit: ꝓ iudeis cõuersis ad fidẽ: qđ quidẽ fribus τ maxĩe barnabe cõdiscipulo a quo recedebat in sui memoriã reliquit. In cui' principio christi incarnationẽ in medio predicationẽ τ ĩ fine ei' passionẽ ostẽdit. Qđ quidẽ barnabas apl's ad predicationis officiũ p diuersas pagrãs ciuitates secum deferebat: τ super egros ponebat: qui oẽs cõfestim sanitatis bñficiũ cõsequebant. In ethiopiã mathe' trãsiẽs totã ferme regionẽ illã pcurrit predicando atq̃ ĩnumeros ethiopũ pp'los christi iugo subdẽs: τ ethiopũ gentẽ ablutã fonte baptismatis de fusca formosam reddidit: christi fundauit eccl'ias. Cũ aũt epigeniã nobilẽ virginẽ cũ ducẽtis virginib' christo ɔsecrasset a rege spiculatore misso ad perdẽdũ dei apl'm. Qui celebrata missa eleuatis ĩ celũ manib' iuxta altare ĩmerso a tergo gladio eũ occidit: τ martyriũ passus est vndecio kal. octobris. Rex morbo elephãtie corrept' vite tedio seipsũ interfecit. apl's p visũ populũ admonuit vt epigenie frẽm regẽ cõstitueret. q̃ postea .70. annis regens eccl'ias erexit τ ethiopiã xpianissimã effecit. Eunuch' quẽ phillipp' baptizauerat deinde gubnacl'a ethiopie suscepit.

Processus τ martinian'

Processus τ martinianus romani milites a diuo Petro ĩ carcẽ baptizati τ ipsi cũ nerõis iussu oris ɔtusionẽ: eculeũ: flãmas fusces: scorpionesq̃ p̃pessi fuissent: nouissime sexto nõs Julij martirio coronati sunt.

Nere' q̃z archela' frẽs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sũt. Siluanus tõ torpet': torquat' τ secũdus cecilius eufrasius sanctissimi christi cõfessores apud hispanias martyrio coronant. Maracus preterea affricani patricij romani fili' a btõ lino baptizatus. marcellus quoq̃ τ apuleus τ alij.

Tecla virgo

Tecla v̾go preclarissima pauli apl'i discipl'a postq̃ ꝓ cõfessiõe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormẽta ptulisset cũ de iconio seleuciã veniret. 9. kal. octob. ĩ pace q̃euit.

Judas qui τ Tadeus apl's

Judas q̃ τ thade' symonis chananei τ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo fili' τ xp̃i apl's Is p̃mo post aduentũ sp̃ũsc̃ti in mesopotamia τ ĩ inferiori regione põti christi euãgeliũ predicauit: τ efferas τ indomitas gẽtes q̃si beluarũ naturas sctõ dogmate mitigauit. Deinde simul cũ symone apl'o in persidẽ ꝓfecti sunt τ vt eccl'iastica historia habet ad abagarũ regẽ venit in edissa ciuitate qui epl'az ad xp̃m añ passionẽ ei' ɔscripsit cui xp̃s scripto r̃ndit: q̃ cũ irremediabili corp'is morbo tenebat quẽ cũ ab infirmitate liberasset deinde cũ symone apl'o martyriũ cõpleuit. Sepultus ĩ berri armenie vrbe: cui' festiuitas quinto kal. nouembris celebrat. Scripsit aũt iudas hic epl'am breuem: que ex septem canonicis vltima habet.

Diascorides

Diascorides medicus grecus τ militaris discipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarũ virtutes arboꝝ lapidũ aromatũ accuratissima doctrina cõscripsit: imo vt de seipso testat: quecũq̃ (inq̃t) posui nõ ex opinione aut fama cogũi: ꝫ ex electione τ experimẽto didici: de quo etiã Plini' mentionẽ facit.

Symon apostolus

Symon cleophe fili⁹ ꝛ dñi nr̄i ihū xp̄i apl's ac cōsobrin⁹: appellat⁹ chananeus german⁹ thadei fuit q̄ dictus est iudas. Zelo dñi feruēs par in cognomēto petri cui in sorte p̄dicationis egypti principatus aduenerat postq̄ȝ circūquaq̄ȝ xp̄i euāgeliū p̄dicasset ꝛ ex ꝯsensu aplo͞ꝝ post martyriuȝ iacobi apl'i hierosolimitanā rexit eccl'iaȝ. Cū aūt centesimū ꝛ vigesimū ageret annū ꝛ ad simulachrū solis cū iuda apl'o ꝑductus fuisset vt ostēderēt ea plena esse demonib⁹ p̄ceperūt vt ea cōfringerent. Ethiopes nigri egressi idola cōfregerūt. Q̄ꝺ pōtifices vidētes in apl'os irruerūt eos trucidātes. Et vt alij h̄nt apꝺ atticū cōsularē ab hereticis accusatus qꝺ xp̄ianus esset post multa ꝛ grauissima supplicia: iussus est simili quā dn̄s ꝑtulerat passione vitā finire: oībus admirantibus ꝙ tam senex id crucis suppliciū pati potuisset. alij symonē cleophe filiū ep̄m hierosolyme fuisse attestant᷑. Verū passus est quinto kalēdarū nouēbris. quo etiam die festū beati Jude apl'i eius simili honore celebrat᷑.

Petronella

Petronella virgo sacratissima diui petri apl'i filia ꝛ quidē pulcherrima de volūtate petri febribus laborabat a discipulis aūt interrogatus cur illā egrā nō curaret: ꝛ plures alias sanasset. ait: sic ei expedire. p̄cepit t̄m vt eis ministraret deinde rediret ad lectū At vbi in timore dei ꝑfecta esse cepit: sanitatū remedia a patre recepit. Eaȝ q̄ppe cū flaccus comes inuitā cōiugio sibi sociari vellet: tridui inducias postulauit: q̊ in tp̄e ieiunijs ꝛ orōnibus vacās tercio die statim vt xp̄i dñi nr̄i sacr̄m a sctō nicomede p̄sbytero accepit emisit sp̄m. Quāobrem flaccus vidēs se fore delusum eue stigio felicolā eius sociā ꝛ nicomedē p̄sbyte͞ꝝ varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus eius rome sepultū fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obseruat᷑.

Lazarus marte ꝛ marie magdalene soro͞ꝝ germanus ꝛ massiliēsis ep̄s. quē dn̄s noster ihs xp̄s a mortuis suscitauerat: ꝛ ipse terciodecimo imperij claudij anno: secunda morte migrauit ad dñm. Cuius etiā soror martha nō lōge post ꝑ annū eīn in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dño in pace quieuit: quā beat⁹ frōtin⁹ sepulture tradidit. in q̊rū venerabilē mēoriā nō lōge a bethania postea extructa fuit eccl'ia. vbi (vt diu⁹ ait hieronim⁹) e vicino dom⁹ eo͞ꝝ cōseruabat᷑. Marcella vo ei⁹ pedissequa ꝯscripsisse vitā ei⁹ dr̄: q̄ postea ī sclauoniā pergens: ꝛ pl'es ad fidē ꝯuertēs: p⁹ decē ānos a dormitiōe marthe ī dño q̄euit hui⁹ q̄ppe sctissimi viri lazari ꝛ soror[um] reliq̄e apꝺ vrbē massiliā p̄cipuo venerant᷑ obseq̄o. ei⁹ festiuitas. i6. kal'. ianuarij celebrat᷑.

Lazarus

Mathias apostolus

Mathias apl's natiōe bethlamites ex tribu iuda ꝓgenitus. q̄ post ascēsionē dñi ab apl'is sorte ī eo͞ꝝ nūero fuit elect⁹. sicut lucas in actib⁹ aplo͞ꝝ ꝯtestat⁹ est. ꝛ post aduētū sp̄ūssancti iudeā ī sortē accepit p̄dicationi ꝛ miraculis insistebat. Narrāt certi ex historia ei⁹ q̄ treueris eē debet. ꝙ mathias ī lege dñi erat doctissimus: corꝑe mūdus: aīo prudēs: ī ꝯsilio ꝓuidus: ī sermone expedit⁹. iudei ei aduersātes: eū de blasphemia accusabāt iō duos statuerāt q̄ cū lapidib⁹ oppeterēt: a q̊dā aūt int᷑ hec tormēta securi ꝑcutit᷑: extēsis manib⁹ sp̄m deo reddidit. Cui⁹ corp⁹ inde romā: ceteri paduā: reliq̄ treueriȝ trāslatū ferūt. Eius aūt natale. vj. kal'. marcij celebrat᷑. Licet de tp̄e ei⁹ martyrij varie referant᷑ snīe. Certū tamē est eū in locū iude scariothis substitutuȝ ab apl'is fuisse cum diuina sors sup eum cecidit.

Lucas euāgelista

LUcas euāgelista xp̄iq̄ꝫ discipulus natiōe syrus ex antiochia arte medicus ⁊ greci ſmonis nō ignar⁹: sectator pauli apl̄i: ⁊ oīs eius pegrinationis comes indiuidu⁹: sine vllo crimine fuit: hic cū duo intellexisset esse euāgelia p matheū quidē in iudea: ⁊ marcū in italia. ⁊ ipse instigāte spūsancto in achaie ptibus ꝑut a paulo didicerat suū ꝯscripsit euāgeliū: de q̄ paulus. Misim⁹ inq̄t cū illo frēm cui⁹ laus ē ī euāgelio p oēs eccl̄ias. Et ad collocen̄. Salutat vos lucas medicus charissim⁹ meus. Suū tn̄ euāgeliū nō mō ab apl̄o paulo didicerat: ſ etiā a ceteris apl̄is vti narrat. sicut tradiderūt nobis q̄ ab inicio ipsi viderūt: ⁊ ministri fuerūt ſmonis: ferūt etiā cū a btā dei genitrice maria (cuius familiaritate vsus fuerat) edoctuꝫ fuisse. Hic etiā cū picture artis edoctus eēt: ꝓpter ꝯuersationē quā iugiter cū btā virgine habuerat (vt scribit Damascen⁹) ei⁹ imaginē pluries depinxit. E q̄bus nūc rome due ꝓhibent: quarū vna apud sanctam mariā de ppl̄o maxīa veneratiōe custodit. Cōscripsit ⁊ actus apl̄oꝝ ꝑut ipe viderat. Cūq̄ꝫ q̄tuor ⁊ .lxx. annis sine vxore ꝑmāsisset in bithinia. 18. die octob. diē obijt. Cui⁹ ossa vigesimo ꝯstātij anno ꝯstātinopolim trāslata fuerūt. nūc padue ī basilica scte iustine quiescūt.

Euax rex

EUax arabū rex insignis ph̄s ⁊ medicus ⁊ rhetor tēpestate hac floruit. Qui int ce tera sue doctrine opa: volumē de medicinis optumū a se cōpositū neroni trāsmisit. in quo nō solū herbarū medicinaliū: sed ⁊ lapidū spēs noīa ⁊ colores: ac q̄bus in regionibus valeāt repiri scripsit. de quo etiā plini⁹ meminit. Vectius q̄ꝫ valēs alter medicus grecus messalie adulterio nobilitatus: multā nactus potētiā rome ī medicinis nouā sectā instituit: ⁊ se tam veteribus q̄ꝫ nouissimis effrenata temeritate preposuit. Ipocratē supplātauit. ipsum tn̄ Galienus ignorātissimū fuisse ostendit.

Maria magdalena

MAria magdalena insignissima xp̄i apl̄a ab adolescētia sua (ut sacra ei⁹ hꝫ historia) cū eēt cūctis puellis pulchritudine ꝑlata: ex marthe sororis lazariq̄ꝫ germani snīa ī magdalū castellū marito tradita fuit. Sꝫ ꝯfestim voluptatū fallacia vanaq̄ꝫ leticia seducta: hierosolimam petijt: magnasq̄ꝫ opes ꝑrimonij inter se diuidētes: marthe bethania castellū ꝓpe hierosolimā ei castrū magdalū a q̄ nomē sortita ꝯtigit. Lazaro aūt milicie vacāti ps nō modica hierosolimoꝝ. hec q̄ppe generis sui imemor peccatrix euasit. verū dn̄o ihu ꝑdicāte culpas suas punire cepit ⁊ ad eū ī domo symōis leprosi ꝯuiuā tē venit: ad pedesq̄ꝫ ei⁹ retro accessit: vbi vberti lachrimas effūdēs pedes lauare cepit: ⁊ capillis capitis sui tergēs exosculabat: vngētoq̄ꝫ ꝑciosissīo vngebat (vt sacra hꝫ historia) dn̄s ad illā inquit O mulier remittunt tibi pctā tua vade ī pace. deinde xp̄o q̄ad vixit ardēti ffime adhesit. Eius q̄ꝫ dilectiōe lazarū frēm quatriduanum a mortuis suscitauit. Optimāq̄ꝫ ptē (eo testāte) elegit post dn̄i ascēsione diuino nutu massiliā venit: deniq̄ꝫ diuine cōtēplatiōi auida: asprimā heremū petijt in loco diuinit⁹ ꝑpato: trigita annoꝝ spacio hoīb⁹ incognita māsit vbi nec aq̄ꝝ fluēta: nec arboꝝ solacia ⁊ q̄libꝫ die septē horis canonicis ab angel' ī ethera eleuabat ⁊ celestiū agminuꝫ gl'iosos ꝯcent⁹ corpalib⁹ etiā aurib⁹ reficiebat. vn̄ dieb⁹ singulis his suauissimis satiata ꝯuiuijs p eosdē angelos ad ꝓpriū locū īde reuocata alimētis corpalib⁹ nullaten⁹ īdigebat. tādē reuelata p hēmitā maximino epo q̄ eā dn̄ica die in aurora cū de corpe migratura eēt expectauit q̄ appēs duob⁹ cubitis a terra eleuata ī medio āgeloꝝ mixto lumine circūdata sūpta eukaristia cū lacrimis spm̄ deo reddidit vndecio kal'. augusti.

Anno mundi.5294. Anno christi.94.

CLemēs patria romanus de regione celij mōtis.patre faustino domiciani tpibꝰ fuit:post cletū pōtificē sedit annis.9.diebꝰ.10.q̄rtus igit̃ erat rome episcopꝰ post Petruꝫ.tametsi plerıq̄ꝫ latinoꝝ secundū putauerūt.vt ex ep̄la ad beatū iacobū hierosolimitanū ep̄m missa constat. Verū hic oīm modestissimꝰ Linū ⁊ Cletū,sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina ⁊ religione ac pietate insignis haberet̃ ep̄las eccl̄ie noīe edidit. Deinde eccl̄iam romanam institutis ⁊ moribꝰ cōfirmaturꝰ.cōstituit ne quis vnq̄ꝫ ep̄s absente diacono celebrare presumeret. Vetuit itē laicis ne quē clericoꝝ accusare presumerēt. ⁊ regiones septē notarijs diuisit qui diligēter res gestas martyrū scriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē xp̄i quottidie traducebat. Quāobrem. P.tarquiniꝰ sacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traianū in christianos concitat cuiꝰ imperio in insulā clemēs deportat̃: vbi ad duo milia christianoꝝ ad secāda marmora damnatoꝝ inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret̃ quā sexto miliario repetebāt clemēs populi necessitate cōmotus collē haud lōge positū ꝯscēdēs agnū vidit:sub cuiꝰ dextro pede fons diuinitꝰ abūdantē aquā scaturiebat:q̄ q̄dē ⁊ recreati oēs sunt:⁊ m̄lti ad fidē cōuersi vn̄ motꝰ traianꝰ satellites quosdā misit q̄ alligata collo eiꝰ anchora eū decimo kal̄. decēbris ī mare ꝓiecerūt.cuiꝰ sacratissimū corpꝰ nō multo post ad litꝰ delatū est atq̄ꝫ eo loci sepultū vn̄ fons emanauerat;eiꝰ in morte dies.xxij.sedes vacat:

Anno mundi.5303. Anno christi.104.

ANacletus natione grecus patria atheniensis antiocho patre natꝰ Clemēti in pōtificio succedit Nerue traiani tpibꝰ.hūc Eusebiꝰ pretermittēs dicit ipsuꝫ esse cletū.Damasus tn̄ in cronica sua cletū ab anacleto patria ⁊ genere mortis differre ostēdit. Nā cletꝰ natione romanꝰ sub domiciano. Anacletꝰ vo atheniēsis sb traiano morit̃. Hic aūt ⁊ mēoriā Petri cōposuit. ⁊ seorsuꝫ a plebe loca vbi martyres sepelirent̃ assignauit.⁊ sacris ordinibꝰ semel mense decēbri habitis presbyteros q̄nq̄ꝫ:diaconos tres:ep̄os diuersis in locis sex numero creauit. Sꝫ ⁊ institutis ⁊ moribꝰ romā eccl̄iaꝫ ꝯfirmaturꝰ. Cōstituit ne ep̄s a paucioribꝰ q̄ꝫ a tribus ordinaret̃ ep̄is:simplex vo sacerdos ab vno ep̄o. ⁊ ne ep̄s alienos sbditos ordinare p̄sumēt. Tādē sb traiano p̄ncipe vltio supplicio ꝑempto vacat ep̄atꝰ diebꝰ.13.sedit aūt annis.9.mensibꝰ duobꝰ dies.10.

EUaristus papa natione grecus:patre iudeo noīe iuda ex bethleem ciuitate vir sane iustus ⁊ integer:titulos in vrbe roma primus presbyteris diuisit:⁊ septē diaconos in ordinē redegit:qui custodirent ep̄m predicantē ꝓpter stilū veritatis idē cōstituit ne plebis in ep̄m accusatio reciperet̃. Vetuit clādestina m̄rimonia: ⁊ vt sponsus ⁊ sponsa a sacerdote benedicerent̃. Ordinationes ter habuit mense decembri:ac presbyteros sex:diaconos duos:ep̄os ꝑ diuersa loca numero quinq̄ꝫ creauit. Deniq̄ꝫ vt quidā tradūt martyrio coronat̃ vltimo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nōdum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensibꝰ decem diebus duobus. Sepultus est aūt in vaticano apud beati Petri corpus vj.kal̄.nouembris. Vacat tum sedes dies.xix.

Linea summoꝝ pontificum

Clemens

Anacletus

Euaristus

Johannes missus in oleum

PErsecutionē secūdā christianoꝝ Domicianus.xij.sui imperij anno post nerone in christianos exercere cepit. in qua ⁊ iohānes ap̄lus ⁊ euāgelista a domiciano imꝑatore romā adductus post immissionē in olei feruentis doliuꝫ ex quo illesus exiuit:in pathmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus ephesim reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis ex sorore neptis:quā idem sanctus clemens sacro velamine cōsecrauerat:sub hac persecutione in pontiā insulā deportata:longū exiliū passa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphrosina ⁊ theodora atq̄ꝫ alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbiter sub hac domiciana persecutione rome in via numentana passus est

Hermocoras quoq̄ꝫ aquilegiensis archiepiscopꝰ diui marci discipulus cū multa genera penarū expertus fuisset: ad vltimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetuā gloriā sibi comparauit:licet alij dicant eum sub nerone securi percussum martyriū compleuisse. hic syrum papiensem episcopū habuit discipulum. Passiq̄ꝫ sunt inter ceteros Cletus ⁊ Anacletꝰ apostolici ⁊ alij quoq̄ꝫ multi.

Titus primꝰ vespasiani filiꝰ vndecimꝰ romanoꝝ impator: patre defūcto imperare cepit: vir certe natura beniuolētissimꝰ. virtutē aūt titi filij vespasianus tanti semp fecit: vt tumultuantibꝰ quibusdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut neminē aut filiū impio potiturū: ⁊ merito quidē cū ob virtutē ⁊ integritatē animi titus amor ⁊ delicie humani generis haberet. Nam ⁊ eloquētissimus in pace ⁊ fortissimꝰ in bello: ⁊ clementissimꝰ in delinquētes est habitus. Ita comis ⁊ liberalis vt nulli quicq̄ negaret: hoc cū rephenderēt amici: rn̄disse fert neminē a vultu principis tristem discedē oportet. Addidit ⁊ illud: recordatꝰ: q̄ nihil cuiq̄ muneri dedisset: amici diē pdidi. Qui ⁊ latine grececq̄ lingue peritissimus fuit. Ideo ascanij pediani viri doctissimi familiaritate delectatꝰ est. Hic capta iudea euersis hierosolimis: tēplocq̄ solo equato: ad sex centa milia hoīm interfecta referunt. licet Iosephꝰ in eo bello captus vndecies centena mili a ferro ac fame eo bello perijsse scribat. captacq̄ ad centū milia ac publice venundata. Deuict[is] iudeis triūpharūt pater ⁊ filiꝰ eodē curru vecti subsequente domiciano equo albo insidēte. Cuiꝰ triūphi monimēta rome adhuc extant. Insculpta q̄z candelebra ⁊ tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Excessit tandem in eadē qua pater villa pꝰ biennīū ⁊ menses duos diesq̄. xx. quā successerat. Altero ⁊ q̄dragesimo etat[is] anno: delatusq̄ ad sepulchrū est publico luctu: ac si parēte orbati oēs essent.

Domicianus titi frater ⁊ vespasiani filiꝰ duodecimꝰ romanoꝝ impator: in initia principatus quottidie sibi secretū horariū sumē solebat. nec q̄cq̄ amplius q̄ muscas captare ⁊ pacuto stilo cōfigere: vnde quidē pdiens interrogatꝰ esse ne quispiā cū cesare. Rn̄dit p iocum ne musca quidē. Neroni q̄z aut galliculle similior quā patri vespasiano aut fratri moderacior tn̄ primis annis est habitus: mox in ingentia vicia prupit: libidinis: desidie: iracūdie: crudelitatis: multos ex nobilibꝰ interfecit: plerosq̄ in exiliū misit. Plurima tn̄ amplissima opa incendio absumpta restituit: sed oīa sub titulo tantū suo ac sine vllo pristini autoris mēoria. Ius q̄z diligēter ⁊ industrie dixit: ⁊ bibliothecas incendio absumptas impēsissime reparare curauit missis ad alexandriā qui describerent. demū criminibꝰ tantū odij in se cōcitauit: vt pene patris ⁊ fratris nomē aboleuerit: ⁊ ad eā demētiā venit vt se dn̄m ac deū vocari scribi colicq̄ iusserit. Tādē diuina superueniēte vltione a suis interficit in cubiculo: huiꝰ vo cadauer p vespiliones delatū ignominiose sepelit āno etat[is] sue. 35. impij q̄ntodecimo. Statura fuit pcera. vultu modesto. ruborisq̄ pleno. grādibꝰ oclis. p̄terea pulcher maxie i iuuēta.

Nerua tredecimꝰ romanoꝝ impator post domicianū impator electꝰ: iā senio ɔfectus. Is moderate vite: tum publice tuz priuate princeps. equissimū se atq̄ vtilē rei publice p̄stitit. hic suscepto impio cū oīa ipsiꝰ impij sceptra: ex p̄decessoris tumultu offendisset: se equissimū atq̄ vtilē oībꝰ p̄stare conatus est vnde eiꝰ opa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vn̄ multi ab exilio rediere. plerique vo bona sua quibꝰ antea spoliati fuerant huiꝰ beneficio recepe. verū post primū sui principatꝰ annū cū iam senio p̄meret ⁊ mors instaret. reipublice cauens traianū principē in filiū p adoptionē accipiēs: secūdo ⁊ septuagesimo etatis anno morit. Imperij vero sui anno primo ⁊ mense quarto. cuiꝰ corpus i hortis salustianis sepeliētes inter deos (ex senatꝰ decreto) retulerunt.

Traianus genere hispanꝰ cognomēto vlpiꝰ crinitus: decimꝰ quartꝰ romanorū impator: imperiū accipiēs post neruā: militari gloria vrbanitate ⁊ moderatione oēs principes supauit. Nā fines impij longe ⁊ late diffudit: Germaniā transrhenanā in pristinū statū reduxit. Daciam ⁊ multas transdanubiū gentes impio romano subegit: parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē ⁊ tigrim puincias fecit: vsq̄ ad indie fines ⁊ mare rubrū accessit. Deniq̄ vbiq̄ terrarū ita se equalē oībus p̄buit: vt vsq̄ ad iustiani tpa in creatione pīcipū sit acclamatū felicior sit augusto ac traiano melior. Preterea vo tante comitatis ⁊ humanitatis fuit in visendis egrotis: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vicio daret: vnde dictū illud impatore dignū pdijt. Talem priuatis impatorē esse oportere quales sibi priuatos optat habere: honores aūt diuicias facultates: p̄mia bene merentibꝰ eque distribuit. Nihil in vita agens: qd̄ ad cōmunē vtilitatē nō ptineret. hac tanta gloria bello domiq̄ parta: apud seleuciā isaurie ciuitatē pfluuio ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo mense sexto: cuius ossa romā postea delata sunt: ⁊ in vrbe sepulta vrna aurea in foro qd̄ ipse struxit sub colūna coclide que adhuc cernit: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

Thimotheꝰ pauli apłi discipulꝰ ephesi eṗs filius vidue fidelis. patre tñ gentili ab eo ordinatꝰ. post multos ꝑ christo agones martirio coronaƭ. Sunt ñ qui dicũt eũ sub nerone passum. Cui duz torq̃reƭ duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celũ ⁊ vide. qui vidit celos aptos ihesum coronã gẽmatã tenentẽ atq̃ dicentẽ sibi hãc de manu mea accipies. Qḋ ut quidã noı̃e appollinarẏ vidit se baptizari fecit. quaꝓpter presꝫs ambos decollari iussit. Ad hunc paulus e laodicia duas scripsit epłas.

Titus similiter pauli apłi discipulus cretensiũ eṗs postq̃ predicationis offi cũ fidelissime exercuisset. beatũ finẽ adeptꝰ est. cui Paulꝰ ex nicopoli scṗsit epłaz. Crescẽtiꝰ q̃z Pauli discipulꝰ q̇ supiorıbꝰ diebꝰ ꝑ galliã trãsitũ faciẽs multos v̇bo p̄dicationis ad fidẽ xṗi cõuerterat: tandẽ q̇nto kał. Julij in pace q̇euit.

Dionysius

Dionysius ariopagita pħs clarissimꝰ in hac ꝑsecutiõe domiciana cũ eleutherio presbytero ⁊ rustico diacono in parisio passionẽ meruit. q̇ cum a clemẽte ro. põtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gr̃a directꝰ fuisset. ⁊ opus dñi cõmissũ ardenter egisset. a prefecto parisioꝝ vrbis noı̃e fescennio. vna cũ socijs nonagenariꝰ prius colaphisatꝰ cõsputus ac derisus ⁊ sup cratem ferreã positus flãmis nudus extensus ⁊ alia tormẽta passus fuisset: tandẽ genibꝰ flexis capite ꝑcussus martiriũ cõpleuit. deinde caput suũ inter brachia portauit angelo duce ad locũ vbi postea requieuit. Hic est ille dionysius qui athenis in passione dñi ihesu dixit. Aut deꝰ nature patiƭ aut tota mũdi machina destrueƭ. Quẽ postea paulus apłs baptizatuz diligẽter instruxit. ⁊ atheniẽsiuz epm ordinauit: vbi maximã regionis partẽ xṗiane fidei subiugauit. Deinde in gallijs septio idꝰ octobris martirio coronatꝰ cũ doctissimꝰ habereƭ multa preclara reliquit scripta. ⁊ cũ ceteris apłis (vt ı̃ libro de diuinis nominibꝰ ipsemet testaƭ dormicioni dei genitricis interfuit) postea cum audisset apłos Petrũ ⁊ paulũ a nerone rome detentos ad eos visendos venit. inde a clemente eṗo ordinatus vt premissum est.

Victorinus

Victorinꝰ sc̃titate ⁊ miraculis clarus emiterne vrbis dignissimꝰ eṗs. is ex vrbe ad neruã principẽ tãq̃ christianꝰ adductꝰ statim iussu ipsiꝰ capite deorsuz suspẽdiƭ in loco vbi putẽtes ⁊ sulphuree aque emanabãt. vbi cũ ꝑ triduũ id martyrij genus ꝑ noı̃e ihesu christi cõstantissime ꝑtulisset. nonis septẽbris gloriose coronatus migrauit ad christuz. Sub nerua q̃z impatore eutices ⁊ marcus passi sunt. Aurelianus em̃ spõsus domicille cũ intelligeret eã plus diligere hos sc̃tõs ꝓpter fidem ⁊ virtutẽ eoꝝ ⁊ nereum ⁊ achileũ iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quasi seruos ꝑ singula predia sua diuisit: vt terram quottidie foderent. Sed cum oı̃bus graciosi essent ⁊ miracula facerent. Tandẽ ab aureliano diuersis penis occisi sunt. xvij. kał. Junij.

Johannes apłus ⁊ euangelista

Johãnes apłs ⁊ euãgelista iacobi maioris ex zebedeo frater. ⁊ matre maria salome christi ihu predilectissimꝰ. in mı̃ori etate ad discipulatũ ascitꝰ est. hũc virũ sanctissimũ vsq̃ ad traiani tp̃a ꝑuenisse ferũt. qui cũ asianas erexisset eccłias: nouissimꝰ oı̃m scripsit euãgeliũ. ⁊ ea q̃ a matheo marco ⁊ luca conscripta fuerũt cõfirmauit: ferũt ⁊ ob eã rem a iohãne postremo factũ. quo ebionitarũ dogma ꝯsurgẽs infringeret q̇ asserebãt ⁊ impudenter quidẽ xṗm ante mariã nõ fuisse. eius em̃ diuinã naturã Johãnes explicat In pricipio erat verbuz ⁊c̃. Scripsit ⁊ alia multa. tuz vero apocalypsim relegatꝰ a domiciano ı̃ pathmon insulam: quo postea interempto ⁊ actẏ eiꝰ ob nimiã crudelitatẽ a senatu rescissis impante nerua ephesuz rediẏt. ibiq̃ vsq̃ ad traianũ principẽ ꝯsilio ⁊ scriptis eccłias sustentãs: senio cõfectus sexagesimooctauo pꝰ passionẽ xṗi anno in dño quieuit. Cũ em̃ nonagita eẽt annoꝝ dñica die a p̃mo pulloꝝ cãtu intrãs eccłiam: ⁊ pp̄ło p̄dicãs demũ foueã q̇dratã qua ı̃ eccłia fieri iusserat intrãs: luce ı̃ mẽsa apparẽte vt videri nõ possz: q̃ recedẽte fouea plena mãna scaturiẽte iuẽta ẽ nec repertũ ẽ corpꝰ eiꝰ. liber aũt apocalipƀ (vt diuꝰ hiero. scribit) tot hꝫ sacr̃a q̇t v̇ba ı̃ q̇bꝰ latẽt sniẽ:

PErsecutio xp̄ianoꝝ tercia. Cū augebat̄ mirū ī modū xp̄iana respu. Traianus lʒ singularis iusticie ⁊ humanitatis pnceps esset decimo imꝑij sui annoꝝ quorūdā malignoꝝ delatione ꝓuocat⁹. verit⁹ ne qd detrimenti romanū imperiū inde caperet. tercia pscutionē in xp̄ianos ꝯcessit qua quidem multi interempti sunt. At vo plinius secūdus qui tum ꝓuinciā gubernabat. misericordia ob multitudinē interēptorū mot⁹ ad Traianū scribit. Innumera hoīm milia quottidie obtrūcari. in qbus nihil oīno sceleris deprehenderet. vt aliquid qd romanas leges offenderet: nisi hoc solū qd ante lucanos hymnos xp̄o cuidaʒ canerent deo. adulteria vo aut huiusmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde pmotus traianus rescribit christianos qdem nō esse requirendos: oblatos tn̄ puniri oportere.

Ignacius episcopus

IGnati⁹ eps anthiochie eccl'ie terci⁹ post Petrū eps. btī Johānis euāgeliste discipul⁹ sub hac psecutione cū multis annis rexisset eccl'iaʒ a traiano ī antiochia capt⁹ ⁊ dānatus ad bestias. dum romā a satellitib⁹ traheret̄ quos decē leopardos vocat. Oēs xp̄ianos in itinere ozōne vel lr̄is in fide ꝯfirmabat. Sic inquiēs vt ihm xp̄m inueniā. ignis: crux: bestie: cōfractio ossiū: ⁊ toci⁹ corpis ꝯtentio ⁊ tormēta diaboli ī me veniāt dūmodo christo fruar. Cū aūt iam audiret leonū rugitū. frumētū xp̄i sum inqt. dentib⁹ bestiarū molar. vt panis mūd⁹ inueniar. Hic cū sup montē quendā staret audiuit angelos antiphonas cantātes q̄ pmot⁹ ⁊ ipse in ecclia cātari instituit. Mariā qʒ in plurib⁹ quas ad eā scripsit ep̄l'as christiferam salutat. Morit̄ aūt martyrio vndecimo anno Traiani eiusqʒ reliquie anthiochie iacuerunt ante portam daphniticam.

Eustachius

EUstachi⁹ cognomēto placidus: ipsi⁹ Traiani militū magister hac seuissima tēpestate vna cū vxore Theospita nec nō ⁊ filijs eoꝝ agapito ⁊ theospito. 12. kal. octobris ꝑ xp̄o martyrio coronati sunt. quoꝝ miri legunt̄ act⁹ de cōuersione eoꝝ. Cū princeps militie esset ⁊ venationi opam daret vidit ceruū pre ceteris pulchriorē cū insecut⁹ ⁊ ī loco sublimi ceru⁹ se fremasset inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

HErmes qʒ roman⁹ ciuis ⁊ illustrissim⁹ vrbis prefect⁹ ab Alexandro papa cū vxore ⁊ filijs ac sorore theodora atqʒ mille ducētis qnqgīnta ei⁹ huis ⁊ coꝝ vxorib⁹ baptizat⁹. sub hac psecutiōe cōprehēsus pmo carceri mācipat̄. deinde cedēte gladio. 5. kal. septēbris martyrij gliaʒ cū oīb⁹ pdictis ⁊ alijs plmis est adept⁹

Josephus

IOseph⁹ iude⁹ dict⁹ flaui⁹ sacerdos ⁊ mathatie eius gētis sacerdotis fili⁹ histori c⁹ qdeʒ celeberrim⁹ multaꝝqʒ reꝝ ptissim⁹: dux belli iudeoꝝ impantib⁹ pdictis nerone ⁊ reliqs a vespasiano ⁊ tito ei⁹ filio iudea acqsita capit̄. ⁊ in huiutē honestā deducit̄. vir sane bonus ⁊ egregi⁹ q̄ de xp̄o optime sensit. Is igit̄ bello captus ac vita donatus qd ⁊ mortē neronis. ⁊ vespasianū impatorē breui futuꝝ predixerat. qd ⁊ factū est: ꝓpter qd idē vespasian⁹ eū ab oī seruitute liberauit. romā deinde pduct⁹ tuz ciuitate tuz flauia familia donatus est. Ubi cū eisdē impatorib⁹ p annos quindecim feliciter vixit. In qbus cū singularis eruditionis esset. de iudaica captiuitate septē libros scripsit. ꝓ qbus ⁊ statuā (vt diuus refert hieronym⁹) rome ꝓmeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiqtate iudeoꝝ ab exordio mūdi vsqʒ ad bellū iudaicū. Et alios duos aduersus apionē grāmaticū: atqʒ alia post se reliqt scripta Que oīa a ruffino aqlegiēsi in latinā linguā trāslata postea fuere. Et cū nat⁹ iosephus hic etiā qn̄ xp̄s cruci affixus fuerit. vixit vsqʒ ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome gloriosissime defecit.

Stacius

P. Stati⁹ neapolitanus sellis tn̄ epirotico oppido oriūdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librū de achillis infantia. Itē siluarū libꝝ ꝓ qbus rure albano donat⁹. Is admodū iuuenis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem scribere orsus morte interceptus est.

Marcialis

MArcus valeri⁹ marcialis in hispania bilbilim patriā habet rome ob ingenij sui magnitudinem ⁊ epigrāmata cōfecta magno in precio habitus. Is sub traiano senio cōfectus in patriā rediens obijt.

Stella

STellā quoqʒ patauinū poetā nō ignobilem cum his claruisse ferunt. hic vxorem violentillā eius litterature habuit quā vnice dilexit.

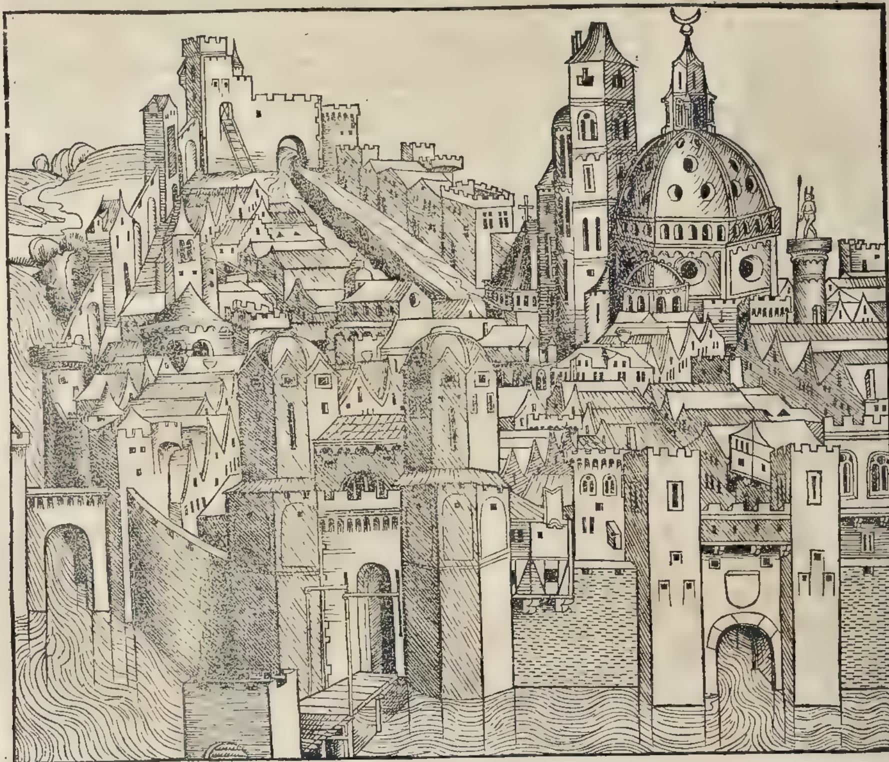
Iuuenalis

IUuenalis poeta satyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alūnus an fili⁹: heres tn̄. hic cū tpa figurate notasset. statim p honorē militie quaqʒ octogenarius vrbe sūmotus est. missus in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atqʒ ioculari delicto par esset. Uerū intra breuissimum tempus angore ⁊ tedio perijt ⁊ vsqʒ ad nerue tpa deuenit.

Metis vetustissima clarissimaq3 gallie belgice ciuitas mediomatricũ appellata: a situ vrbiũ circũpositaꝝ q̄si media mater triũ ciuitatũ. ab aq̄lone eñ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte viridunũ habet: ⁊ ad oriētē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄3 ppl'i inter belgas finitimi treuer[ ] tulēsibus ⁊ tribocis hodie argētinensibus hos metenses esse constat. Metis vo nomē a metio sortita est. Is tñ eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit. Suffectus dederat nomen cui metius vrbi. Cuz ea insignis vrbs deuicta fuit dum Julius cesar gallias domuerat. Postea clarissimus ac nobilis romanus metius eã ampliauit: maioreq3 ambitu menibus circũdedit. Nã eo veniẽs pmũ nobilitatē oēm p vicina oppida: pq3 vicinas vrbes in ciuitatē ipsaz sũmo gaudio reduxit. Eiq3 nomen Metis imposuit. Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdũt. Tpe quo cesar sua gallis intulit arma. Tũc mediomatricã deuicit meti⁹ vrbē: ferunt ⁊ aliq̄ diuidunũ hoc est montē deoꝝ dictã. A septētrione enĩ ⁊ occidente eminere cernit. Posita est hec vrbs ĩ ripis moselle ⁊ salie ppl'o freq̄uēs: ⁊ in potētissimã euasit ciuitatē episcopalez ⁊ a clemēte episcopo patruo diui Clemētis pape iã prescripti quē petrus ordinauerat: predicationis gr̃a directo: sacrũ xp̄i euãgeliuz suscepit. Is clemēs nobilis patricius roman⁹: frater faustiniani: patris clemētis pape: a beato petro baptizatus: cuz gallia diuersis errorib⁹ viueret euz ep̄m ordinauit: ad hunc locum christo redimēduz delegit. Cũ celeste presbytero: ⁊ felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe semoto oratoriũ in honore diui petri ꝯstruētes. Cui gozzia nomē impositũ. Et princeps metēsis eos in venatione repiens in vrbem adduxit. Hec aũt vrbs incl'ita robore virũ fortissima: bellis ⁊ armis semp assueta: reꝝ opulentia ditissima. agris: vinetis: nemorib⁹: aquisq3 florētissima: pestifera tñ cõtagiõe pene deserta fuit: cuz in loco statuto arenaꝝ vbi insigne edificiũ in formã theatri ab octauiano cõstructuz ingēs draco latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut p portã meridionalē ⁊ orientalē ingressus cunctoꝝ phiberet. beatus clemens sua v̓tute ac doctrina ppl'm ad cultuz diuinum pducēs: p stolã suã hoc aĩal ⁊ oē virus pestiferum amouit ut deinceps locus iste ab ĩmundis aĩalibus tutior repiat: deinde eccl'iam sancti petri infra muros totius põtificat⁹ dñam cõstituit. inde p deuotionē ppl'i optime ornata stephano dicata cathedralis ordinata fuit. Idem in amphiteatro basilicã pfecit. extra muros oratoriũ scti iohannis baptiste. In senio q̄3 eccl'iam haud multuz ab vrbe distantē pfecit: ut liberius ꝯtēplationi vacare posset: in q̄ ⁊ criptã fonteq3 salutiferuz fecit. Et añ ostiũ arã in honore sui preceptoris diui petri apl'i: ⁊ cuz hunc locuz a sordibus maximis dño acquisisset ⁊ eccl'ie metensi bono regimine prefuisset annis q̄nq3 sup̄ viginti ⁊ mensibus quatuor nono kalendas decembris spm̃ deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Suetonius

Suetonius tranquillus historicus ⁊ causidicus ac epl'arꝫ magister: natione romanus ex patricia gente natus his tpibus apud romanos in pcio fuit. Deinde sub adriano principe carus ⁊ acceptus magne auctoritatis euasit: eo ꝙ plinio nonocomensi multa beniuolentia coniunctus fuerit. Hic cū eloquentissim⁹ esset vir: pclarū opus de .12. cesarib⁹ predictis edidit. In quo ⁊ mltas historias ⁊ annales veterū replicauit. Sed ⁊ de viris illustrib⁹ elegāti stilo librū scripsit. que diuus hieronym⁹ nō dedignatus est imitari. Itē ludicrā historiam: necnō ⁊ de genere vestiū cōposuit: qd opus adhuc extare dicit. Ipsum tñ hadrianus imperator tandē a magistratu amouit. ꝙ cū sabina eius vxore ⁊ imperatrice nimiā cōsuetudinē ꝯtraxisset: murmur quippe erat ꝙ ipsa abuteret: puenit aūt vsqꝫ ad antonini veri imꝑatoris tempora.

Plinius

Plini⁹ secūdus nouacomēsis phs ⁊ orator atqꝫ historicus celeberrim⁹ ꝑ hec tpa in pcio habet. qui licet ꝑcurationes publicas ⁊ cōtinuas quottidie sūma integritate administraret tñ liberalib⁹ studijs ita opam dabat: vt nō temere qs plura eo in ocio cōscribē potuisset. Erat em̄ ei acre ingeniū: incredibile studiū: sūma vigilātia. Erat sane somni parcissimi. estate si quid otij: iacebat in sole: liber legebat. annotabat: excerpebatqꝫ. Nihil em̄ vnqꝫ legit qd nō excerperet. dicere etiā solebat nullū esse librū tā malū vt nō aliq̄ pte ꝓdesset. Perire qꝫ omne temp⁹ arbitrabat qd studijs nō impartiret. hac intentione tot volumina pegit. De iaculatione equestri vnū. hunc cū prefectus ale militaret pari ingenio curaqꝫ cōposuit. De vita pomponij secūdi duo. a quo singulariter amat⁹: Bellorꝫ germanie .xx. quib⁹ oīa que cū germanis romani bella gessere collegit. cū in germania militaret. Dubij sermonis octo Nature historiarū .xxxvij. opus diffusum eruditū: nec min⁹ variū qꝫ ipsa natura. Perijt tandē cū missenēsi classi pesset. ⁊ flagrante vesuuio ad explorādas ꝓpius causas lyburnicas ptendisset: neqꝫ (aduersantibus ventis) remeare posset: vi pulueris ac fauille oppressus est quinquagesimo ⁊ sexto vite sue anno

Plutarchus

Plutarchus cherone⁹ phs atqꝫ historicus eloquētissim⁹ traianiqꝫ pceptor ac institutor: ꝑ hoc temp⁹ ⁊ ingenio ⁊ auctoritate maxio in pcio habit⁹ est De quo policrates in suis historijs sic hꝫ: plutarchus phs: bō in sentētijs fidelis: in verbis luculētus: ⁊ in sacrario morꝫ tātus arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci pceptor. hic itaqꝫ principi ⁊ discipulo suo regnāti: quatuor ingerere conabat dei reuerentiā: sui cultū: officialiū disciplinā: ac subditorꝫ affectū ⁊ ꝓtectionē. Qui cū eruditissim⁹ eēt vir multos edidit libros: videlꝫ de educādis liberis. de politica cōstitutione: de paciētia: de homero poeta: de magistratuū moderatione: de simphoniacis: apothegmata que pleriqꝫ nr̄i dicta vel dicteria noiarūt. Cū apud traianū cōiunctissime viueret munus ꝑgratū illi sua industria collegit. Vitasqꝫ preterea multorꝫ tam grecorꝫ qꝫ latinorꝫ virorꝫ illustriuꝫ diffuse eleganterqꝫ collegit. scripsit ⁊ alia multa.

Hi oēs sub domiciano martyrio coronati sunt.

- Enodius martyr
- Sileas martyriū passus apud macedoniā
- Julianus eps cenomanensis
- Paulus episcopus
- Saturninus eps Tolosanus
- Aristarcus martyr Maron martyr
- Marcialis eps zandeñ.
- Eutropius eps Aquitaneñ.
- Gregorius bellatus eps Eutices ⁊c̄.

Hi sequētes sub Traiano floruerunt

- Hereneus eps Lugduneñ.
- Jouin⁹ pbr ⁊ martyr. S. Dionysij dis.
- Carannus carnoteñ. martyr
- Lucianus beluaceñ. discipul⁹ beati petri
- Eutropius eps cantu. ⁊ Eufrosina
- Eugeus thol. Sulpicius
- Santinus eps meldensis dis. dionysij
- Thaurinus eps eboraceñ.
- Theodora. S. Seruilianus
- Sagericus eps cameraceñ. disci. dionysij

Egesippus

Egesippū virū quidē scissimuꝫ atqꝫ doctissimū hoc etiā tpe floruisse eusebi⁹ refert q̄ inter alia a passiōe dn̄i nr̄i ihu xpi: vsqꝫ ad hāc etatē oēs ecclasticorꝫ actuū texuit historias: vt q̄rū sectabat vitā: dicendi qꝫ exprimeret caracterem.

Dion phs

Dion philosophus ex prusie ciuitate ortus ꝑ hoc tempus clarut ⁊ de regno multa conscripsit.

Basilidas hereticus

Basilidas quidā hereticus vir acutissim⁹ tēpestate hac finē fecit vite vigītitria volumina ī euāgelijs a se cōfecta post se reliquit. Agrippa autē cognomēto pastor xpianorꝫ sui tpis doctissim⁹ basilidis pdicti heretici volumia ī euāgelijs cōscripta sua doctrina mirifice ꝯfutauit atqꝫ deridēs ad terrorem aliorꝫ.

Linea pontificum

Alexander primus

Sixtus

Thelesphorus

Higinus

Pius

Anno mundi. 5313. Anno christi. 114.

Alexander papa patria romanus: patre alexandro: ex regione capite thauri natus. Vir quidem iuuenis etate: morib⁹ senior. euaristo succedens vsq ad hadriani tempora peruenit. Suaq scia atq sanctitate magnam senatorum partem conuertit ad dominum. Qui rei diuine curam diligentissime gerens nonnulla constituit decreta. et primo quidem decreto excomicat presumentes legatum apostolicum impedire. Mandauit item ne clericus ante secularem iudicem accusaretur. Statuit quoq vt vna tantum missa ab vno die vno celebraretur et oblationem non ex fermentato sed ex azimo facerent. Idem prim⁹ ob memoriam passionis xpi in sacrificio addidit. Qui pridie quam pateretur etc. Instituit item vt aqua quam sanctam appellam⁹ sale admixta interpositis sacris orationibus et in templis et in cubiculis ad fugandos demones retineretur. Demum inter innumera miracula inter que balbinam quirini tribuni filiam sanauit. et ipsum tribunum cum omni domo baptisasset: post ordinationes tres: quas habuit mense decembri martyrio coronatur cum Euentio et Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelitur quoq in via nomentana vbi interfect⁹ est: septimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem; mensib⁹ septem: diebus duobus. Uacauit autem sedes dies. 25.

Anno mundi. 5323. Anno christi. 124.

Sixtus papa natione roman⁹ patre pastore (vel vt alij volunt) heluidio. is diuine rei (vt par erat) curam gerens constituit: ne a quoq nisi a ministris sacrorum mysteria: et vasa sancta tangerentur. marie vero a feminis. neue quod sacerdotes corpale vocant ex alio quam ex lineo panno: et quidem purissimo fieret. In celebratione vero mandauit vt sanct⁹ sanct⁹ deus sabaoth cantaretur. Missarum enim acta primo nuda et simpliciter tractabantur. Cum vero sixti tempribus propter frequentes cedes pauci reperirentur qui nomen xpi profiteri auderent. Et galli christiani presules sibi deposcerent eo peregrinum romanum ciuem misit: qui confirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficitur. At vero sixtus vbi ordinationes ter mense decembri habuisset: martyrio coronatur: et in vaticano apud petrum sepelitur. Sedit autem annis decem: mensib⁹ tribus: diebus. xxj. Uacat tum sedes biduo tantum.

Anno mundi. 5333. Anno christi. 134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tempibus fuit. vir singularis doctrine et virtutis. Is constituit vt septem hebdomadib⁹ ante pasca ieiunium obseruaretur. vtq in natali domini ihesu xpi noctu tres misse celebrarentur. Constituit idem vt ante sacrificium hymnus ille cantaretur. Gloria in excelsis deo. At vero cum ordinationes quatuor mense decembri habuisset. creassetq presbiteros quindecim. diaconos octo. episcopos tredecim. martyrium subegens apud beati petri corp⁹ in vaticano sepelitur. sedit annis vndecim: mensib⁹ trib⁹: diebus. xxij. Uacat tum sedes dies septem.

Anno mundi. 5343. Anno christi. 144.

Higinus papa natione grecus patria athenensis: patre philosopho. antonino pio imperante thelesphoro successit. Is vrbis rome episcop⁹ tum maxime clerum prudenter in ordinem redegit: gradus distribuit. Instituitq ne templa sine celebratione dedicarentur: neue augerentur diminuerentur quam sine arbitratu metropolitani vel episcopi. Uoluit item vnum saltem patrinum et vnam matrinam in baptismo vel confirmatione interesse. Uir certe doctissim⁹ qui epistolam eruditionis plenam de vnitate ac trinitate dei omnib⁹ xpifidelib⁹ legendam scripsit. Deniq bene de ecclesia dei meritus cum ordinationes ter decembri mense habuisset. moritur et apud beati petri corpus in vaticano sepelitur tercio idus Januarij. Sedit annis quatuor: menses tres: dies quatuor. Sedes autem quatriduo tum vacat.

Anno mundi. 5353. Anno christi. 154.

Pius papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tempora attigit. Habuit autem consuetudinem magnam cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitum. In quo angel⁹ pastoris psonam induens ei mandat vt omnibus psuadeat pasca die dominico celebrari: quod et fecit. Constituit item pi⁹ ne hereticus quispiam ex iudeorum heresi baptizaretur. Rogatu praxedis sanctissime femine termas nouati in vico patricij in honorem sororis sue diue pudenciane dedicauit: multaq dona huic templo obtulit: et sepius eodem in loco sacrificium deo prestitit: vbi et fontem baptismi constituit. Illis autem sacerdotibus penam statuit qui negligentes in attractando xpi sanguine et corpore aliquid perire permitterent. et vbicunq decidérit lambi precepit. Uerum post ingentes virtutes vbi in ordinationibus suis que quinq fuere mense decembri: presbyteros decem et nouem: diaconos nouem et viginti: episcopos decem creasset xpi martyr obijt. et apud beati petri corpus in vaticano sepelitur quinto ydus Julij. Sedit vero annis vndecim: mensibus quatuor: diebus tribus. Uacauit tum sedes dies tredecim.

Adrianus cognomēto heliꝰ cōsobrine traiani filꝰ quīdecimꝰ romanoꝝ impator. cuius origo vetustior a picentibus: posterior ab hispaniensi/bus manat. cuiꝰ mater domicia paulina gadibꝰ orta. natus aūt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbatus traianū ⁊ celiū eqtes tutores habuit. Imbutusq̄ impēsiꝰ grecis studijs: ingenio eiꝰ sic ad ea sic declināte vt a nōnul/lis greculus diceret. q̄ntodecimo anno ad patriā redijt ac militiā inijt. deinde a traiano abductus a patria ꝑ filio habitꝰ. deinde imperiū accipiēs inter optimos p̄ncipes merito annumerādus. Is p̄mo quidem xp̄ianis aduersatus est: postea cognita eoꝝ religione ⁊ pietate ī eos admoduz beneficus fuit. De pplo romano bn̄ meritus: pater patrie statim appellat. nā liberalis: splēdidus: ma/gnificus: clemēs: ac vtraq̄ lingua eruditꝰ. musice medicineq̄ artis sciētissimꝰ fuit. ⁊ leges multas cōposuit. atheniēsibꝰ legē petentibꝰ ex draconis ⁊ solonis sniā iura cōposuit: ⁊ eis bibliothecā insignem retulit. Plutarci cheronei sexti agothoclis phoꝝ doctrina ac familiaritate delectatꝰ. fecit ⁊ rome sui noīs pontē q̄ adhuc extat. ⁊ sepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices ꝑ arce vtunt que scti angeli castellū nūcupat. Mirificeq̄ plura alia edificauit: ⁊ potissimū ī iudea hierosolymā a tito euersam: menibus ⁊ edificijs instaurauit: ⁊ adeo ampliauit vt passionis ihu xp̄i locū intra menia ꝯcluserit. ⁊ ex suo nomīe helyā appellauit. p̄cepit ne cui iudeo sed tm̄ xp̄ianis introeundi facultas daret Deinde ingruēte tristissima valitudie antoninū (qui postea piꝰ dictꝰ) adoptauit post hec baias petijt vbi die sexto duū iuliarū perijt morbo intercutaneo: vigesimoscdo impij sui anno. vixit annis. lxij. ac sepelit puteolis ī villa ciceroniana. Statura fuit ꝓcerꝰ. forma cōptus: flexo ad pectinē capillo ꝓmissa barba.

Antoniꝰ pius sedecimꝰ romanoꝝ impator: vna cū filijs aurelio lucioq̄ imperij principatū suscepit. hic adriani gener ⁊ ꝑ adoptionē filiꝰ: paternum genꝰ e gallia originē habuit. Impauit aūt tanta modestia ⁊ benignitate vt merito pij cognomentū adeptꝰ sit. ac pater patrie appellatꝰ. Nulli em̄ vnq̄ tuz priuatim tuz publice acerbꝰ fuit. ⁊ hoc verbū ꝑsepe dixisse ferūt: malle se vnū ciuē seruare q̄ mille hostes occidere. Tāte aūt iusticie pius fuit: vt multi reges multeq̄ nationes positis eiꝰ iussu armis ad hoīez cōtrouersias suas litesq̄ deferrēt eiusdēq̄ sniē statim parerēt. Fuit aūt statura eleuata decorus. sed cū eēt longus ⁊ senex incuruaret q̄: tiliaticijs tabulis ī pectore positis fasciebat vt rectꝰ incederet: fuit voce rauca ⁊ sonora. Cū iocūditate a senatu diuus est appellatus cuz oēs eius pietatē clemētiā: ingeniū: sanctimoniā laudarent: vt cū numa pompilio honoꝝ oīm sniā compari pōt. Is p̄terea cū tyberis inundatione plurima rome vexasset edificia tuz priuata tum publica sua impēsa ciues ī restituēda vrbe liberalissime iuuit. Tarraconēsez ⁊ caietanū portū restituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenses ⁊ templū cōstituit. Perijt anno septuagesimo cum imperasset annis duobus ⁊ viginti: mēsibus tribus: apud loriū villā duodecimo ab vrbe miliario distantē quasi dormiret spiritū reddidit.

Marcus antoninꝰ qui ⁊ verus cognomēto phs natꝰ rome ī mōte celio educatus in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani: vsus grāmatico greco alexandro. oratoribꝰ aūt precipue frontono. cui ⁊ statuā in senatu petijt. Ascitus in impatoriā dignitatē ad domū tm̄ appolonij discēdi cā venit. Audiuit ⁊ sextū plutarci nepotem. Educatus q̄z in hadriani gremio illū verissimum nominabat. deinde vna cū L. aurelio cōmodo fratre annis decē ⁊ nouem imperiū equo iure administrauit. Bellū aūt cōtra parthos simul susceptū admirabili virtute ⁊ felicitate gesserūt: de hostibusq̄ triūpharūt. Uerum nō multo post apoplexie morbo e medio sublato cōmodo fratre. antoninꝰ solus imperiū obtinet. Fuit aūt a teneris annis eiusdē animi: eiusdēq̄ vultꝰ in quauis fortuna. ⁊ quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philosophus appellatus est. philosophia tm̄ eū a rebus bellicis nequaq̄ retardauit Nā germanos: marcomānos: squados: sarmatas ingēti v̄tute ⁊ felicitate vna cū filio cōmodo antonino supauit: ac triūphū egit. Iturus aūt ad hoc bellū cū nō haberet vn̄ stipēdia militibꝰ p̄beret: ex hausto erario oēm impatoriā suppellectilē: oēmq̄ ornatū vxoris ī foro traiani haste subiecit. Uerū cū postea supato hoste ī patriā redijsset: emptoribꝰ p̄cia restituit. nemī tm̄ molestꝰ fuit: q̄ reddē empta noluisset. parta victoria ī oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̄busdā ꝓuīcijs remisit. leges seueriores nouis ꝯstitutionibꝰ tpauit: his rebus gestis factū ē: vt ab oībꝰ ita amaret: vt sacrilegi nomē incurreret q̄ eiꝰ imaginē domi nō habuisset. Postremo ī pānonia ꝯstitutꝰ repētino morte iterijt. Dimisso em̄ filio ne ī eū morbꝰ trāsiret: nocte aīaz efflauit. xviij. impij āno vite. lxi

Linea Imperatoꝝ

Adrianus

Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Lucius Aureliꝰ Cōmodus

QUarta psecutio ecclesie tpe marci antonini z lucij aurelij facta est: m̄l'tiq3 martyrio coronati sunt: ipsa3 tamē psecutionē secuta est lues magna: que multas late, puīcias deuastauit maxieq3 italiā adeo attriuit: vt passim ville z agri sine cultore z habitatore remanerent. ab armis deniq3 nulla vnq3 quies erat: sed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoq3 nō sine interitu ciuitatu3 z inundationes fluminū crebrescebant: z locuste agros infestabant.

Sophia

Seraphia

SOphia matrona nobil' cū trib9 filiab9 fide. spe: z caritate ad vrbē venit: z exēplo religiōis sue z sobrietatis multas nobiles femīas ɔuertit ad xp̄m qd cū adriano impatori nūciatū fuisset: eas adduci iussit: q̄ cū pulcherrime eēnt z ī diuinis scp̄turis erudite post longā cōcertationē martyrio vitā finiere p varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe sepeliuit z lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti sopore dep̄ssa ī pace qeuit.

SEraphia anthiocena vgo p hoc temp9 rome pro xp̄o passa: que missa ī obscurissimū locū duob9 lasciuis viris illudēda tradita: cū illesa pmansit: lāpadibus inflāmari: z iussu p̄sidis fustib9 durissime cesa: deinde gladio necata est. quā sabina p eā cōuersa ī suo sepulchro poni fecit. quarto kal'. augusti.

Sabina

Quadratus

SAbina illustrissima mulier: vxor quonda3 p̄clarissimi valētini z herodis metallarij filia. quā seraphia p̄dicta ī fide xp̄i ibu edocta: opib9 misericordie insistēs his tumultib9 apud romā ī auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidissimo noīe helpidio cū nollet sacrificare dijs gladio pcussa: martyrij palmam adepta est: quarto kal'. septēbris. Ambarū aūt corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

QUadrat9 athenēsis ep̄s z aplor discipulus vir vtiq3 doctissim9 hac tēpestate eccl'ia3 grādi terrore dispsam fide z industria ɔgregās: etiā librū p xp̄iana religiōis defensiōe cōposuit: plenum fidei z rōnis atq3 aplica doctrina dignū: quo edito ad vltimu3 pro ipsi9 defensione passus est. septimo kal'. Junij.

Quirinus

Achacius

QUirin9 pmo tribun9 postea ep̄s fact9: p id tēpus apō illiricū id est sclauoniā ī sciscia vrbe. .ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Nā (vt prudēti9 ait) ligato ad manū ei9 molari saxo ī flumīe p̄cipitat9 est. z cū astātibus diu locut9 fuisset: ne ei9 terrerent supplicio: vix p̄cib9 vt mergeret obtinuit. Zenō q̄3 patrici9 roman9 cū decē milib9 z ducētis fribus rome ad guttā iugiter manantē sub hoc tumultu p xp̄o interfectus est.

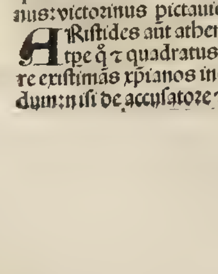
AChati9 primiceri9 cū decē milib9 ī mōte ararath ab adriano impatore ī armenia martyrio vitā finiuit qui ɔuersi p angelū victoriā ɔ hostes obtinētes cū adrian9 z antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianos eē sensissent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multitudinē clauor acutissimor trigenor spargi ī terrā per xx. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib9 sup eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent: tandem ad instar xp̄i martyriū passi sunt: z aie eor translate ad superos.

Papias

Aristides

PApias hierosolimitan9 ep̄s iohīs apl'i auditor q̄ nō tm̄ historie veter discipulor dn̄i: quātū voce aristonis z senioris iohānis adhuc viuētis delectat9 est. vn̄ apparet ex ipsa noīm dinumeratione cū oīm fere aplor mētionē fecisset. aliū esse iohānē q̄ int aplos locat. aliū seniorē iohānē quē post aristone numerat. q̄ certe doctissim9 est habitus queq3 etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauensis: lactancius: firmianus: quadratus quoq3 predictus.

ARistides aūt athenēsis phs sub p̄stino habitu xp̄i discipul9 volumē nr̄i dogmatis rōnē cōtinēs eodē tpe q̄ z quadratus adriano pricipi obtulit. his aūt apolegeticis libris factū est vt adrian9 iniustū fore existimās xp̄ianos indicta causa vbiq3 occidi. Minucio fundano asie pcōsuli scripserit; neminē occidendum: nisi de accusatore z crimine constaret.

Secundus phs

Secundus atheniensis phs hoc tpe in pcio fuit qui semp silentiũ seruãs py
thagoricã vitã duxit: cuius taciturnitati cã hec fuit. Qd cũ matrẽ ppriã de
illicito cõcubitu tẽptasset: ⁊ illa (incognito filio) assentisset: vt cũ cognouit esse fi/
liũ pre pudore spm exhalauit: qd aĩaduertens secundus id matri propter suã lo/
quelã accidisse: hanc a se in posterũ exegit penã: vt de cetero vnq̃ȝ nemini loquere
tur: quod cũ hadriano qui apud athenas esset nunciatũ fuisset: ipsum illico accer
siri fecit. quẽ cũ nec salutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ppo
sito retrahere potuisset: admiratus ipsius taciturnitatẽ atq̃ȝ constantiã dixit. Cũ
ista silentij lex a te nullo modo solui põt: manu tñ tua pplcumatibus meis respõ
dere digneris. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille ↄfestim rescripsit. Deus
est ĩmortalis mens incõtemplabilis celsitudo forma multiformis multiplexq̃ȝ spi
ritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens ⁊ optimũ bonuȝ
Fuere ⁊ alia multa hadriani propleumata philosopho proposita.

Tiburtinã latine regionis ciuitatẽ que hodie vetus tibur appellat̃ p hoc tẽpus hadrianus impera
tor (vt helius sparcianus historicus testat̃) miro sumptu edificauit. ⁊ ex villa oppidum fecit. Hec
quippe ciuitas. i 6. passuũ milibus a roma distare videt̃. ⁊ iuxta anienem fluuiũ in cliuoso loco cõ
stituta est. quam tñ ciuitatẽ longe ante romanã vrbem a grecis originem ⁊ cõdictionẽ habuisse Strabo ⁊
Virgilius volunt. aiunt eñ q ipsius primus cõditor fuit quidã tiburtus coracis ⁊ catilli frater. Hi nãq̃ȝ
fratres thebani fuere: qui post thebanoꝝ interitũ a patre in italia pgeniti: singuli postea oppidũ ex suo no
mine ↄstruxere q testis est quidã mons ppinquus qui catillus adhuc dicit̃. Et corax aliud oppidum fa-
mosum inter volscos erexit. Fuit itaq̃ȝ tiburtina hec quondã nobilis ciuitas cui etiã testimonia phibẽt p/
pinque adhuc extantes ipsius antique ciuitatis ingentes ⁊ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatẽ vrbis
pre se ferunt. eo siquidẽ loco tiburtinus lapis fortissimus fodit̃: qui ad cõstruẽdam conseruandãq̃ȝ roma-
nã vrbẽ multũ adiumẽto fuit. Hanc eñ vrbẽ Fridericus cognomẽto barbarossa impator: ab alijs theoto/
nicis supioribꝰ annis dirutã reedificauit. ⁊ deinde multi sũmi põtifices multiq̃ȝ cardinales auxere ⁊ insi
edificijs illustrauẽ. ex hac simplicīꝰ romanꝰ põtifex ⁊ alij viri sciã ⁊ dignitate clarissimi ortũ habuere

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

GAlienus medicus doctiſſimꝰ vir fuit natione grecus: patria ſibi pgānū ciuitas aſie: ſtatura magnus: ſpatulas ⁊ humeros latos ⁊ groſſos hñs: colore brunus: delectatus ī cantu ⁊ alkimia. natus ex patre diuite ⁊ largo: ſciētificus ī aſtrologia ariſmetrica ⁊ alijs hmōi. Magiſtrū habuit taliū: ad medicinam diuinitus inductus. circuiēs mūdū ꝑ acquirēda ſcīa: prādebat parū: ſcʒ tm̄ ficubus ⁊ pane ꝯtētus cena erat ei copioſa. a paruulo deditus ſtudio medicine. decimonono em̄ etatis anno cū diſcipulis athanei de medicina diſputauit. ab eis reputatus litigioſus: qꝛ logicus erat. hi em̄ ſibi obijciētes dicebāt. hic qdē nutritꝰ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aūt tpibꝰ diui antonini pij. Nūqꝫ in curis erubuit: nūqꝫ in ꝑnoſtico errauit. Aſſerit aūt cōſtantinus cū. C. ⁊ L. libros edidiſſe. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortuus eſt cū ad vidēda miracula olī xp̄i accederet ⁊ mundinus dicit. Merito ḡ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē ſupaſſe credit. ⁊ hippocratis ſcripta miro explanauit ingenio.

Juſtinus phs

IUſtinus phs ex neapoli vrbe paleſtine his tpibꝰ ꝑ fide xp̄i multū elaborauit: q ⁊ antonino pio pn̄cipi ac filijs eius librū dedit ꝯ gentes ſcriptū: ⁊ dialogū ꝯ triphonē pricipē iudeoꝝ habuit. Inuectus eſt ⁊ ī marcionē q cerdonis dogma ſecutus: alteꝝ bonū alterū iuſtū dn̄m aſſeruit: tāqꝫ duo ꝯtria pncipia creationis ⁊ bonitatis. Impugnauit ⁊ creſcentē cynicū vt gulosum: cuius inſidijs ad extremū circūuentus ꝑ dignitate chriſtiani noīs ſanguinem fudit.

Aquila

AQuila qꝫ iudeus natiōe pōticus cū pſcillia vxore edicto claudij diſcedēs vſqꝫ ad hec tpa (vt nōnulli aiūt) ſupuixit. ſecūdus moſaice legis interpres poſt illos ſeptuaginta q philadelphi tpibus fuere. ⁊ libros veteris teſtamēti ex hebreo ī grecū optīe trāſtulit ⁊ ꝓphe verba de vgine maria ꝑlata ad iuuēculā quādam aſcripſit.

Cerdo hereticus

Valentinianꝰ hereticus

Marcion hereticus

Theophilus eps

CErdo qdā hereticꝰ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus inſaniēdo vaticinare ſimulat. Aſſerebat nāqꝫ duo fuiſſe pncipia ꝯtria.

MArcion item hereticus eiꝰ diſcipulus ſtoicꝰ phs cū nigro ſuo delirare cepit: dicēs xp̄i patrē nō fuiſſe deū creatorē: q ꝑ filiū mūdū fecerat. ⁊ cū aliqn̄ policarpo rome obuiā factus fuiſſet. interrogaretqꝫ an ſe agnſceret. cognſco (rn̄dit policarpꝰ) pmogenitū diaboli.

VAlētinianus aliꝰ hereticus platonicus phs a q valētiniana hereſis noīata eſt: eodē qꝫ tpe inualuit. hi aūt valētiniani cuiuſdā platonici ſectatores dicebāt xp̄m de corpore virgīs nil ſumpſiſſe: ſed per eaꝫ tāqꝫ per fiſtulā quendā purum tranſiſſe.

Melito epiſcopus

Appolinaris eps

THeophilꝰ anthiocēſis eccl'ie eps ⁊ ipſe his diebus floruit: ⁊ ꝯ marcionē pdictū hereticū librū edidit impante. M. antonio. Scripſit ⁊ librꝫ ꝯ hermogenis hereſiꝫ q mām nō nām introducēs: deo aūt nō nature eādē cōpauit: mām elemētoꝝ ⁊ deū appellās. Tria qꝫ volumina cōtra etholū cōpoſuit ⁊ plura alia.

MElito ſeu miletus aſianus natione ſordēſis eps frontoniſqꝫ oratoris diſcipulus multo in precio his tpibus fuit: ⁊ librū de doctrina chriſtiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt ſcribit hieronymus) mirūinmodū laudat: diciturqꝫ a pleriſqꝫ noſtroꝝ prophetaꝫ habitū eſſe. eo ꝙ multa ꝓphetica ſcripſerit teſtimonia: ⁊ alia multa.

APpollinaris aſie hieropolitanus eps huius tpe in precio eſt habitꝰ qui inſigne volumen de fide xp̄i. M. antonio ſecūdo tradidit. Scripſit ⁊ in cathaphrigas qui tunc etiā cum priſca ⁊ maximilla inſaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. ſed ⁊ alios aduerſus gentes quinqꝫ libros ſcripſit. Extant ⁊ alij duo de veritate.

Policarpus

Policarpus iohānis aplī discipulus. smirneus epūs ab eo creatus. ac totius asie religione ⁊ doctrina tūc facile princeps: hoc anno pio presulante romā veniēs: plurimos fideliū marciatis ⁊ valentiniani falsa psuasione deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuisset eū primogenitū diaboli dixit. Ne gabat em̄ patrē xpi deū esse creatorē: qui p filiū mundū fecerat. Postea vo impe rante. M. antonino ⁊. L. aurelio cōmodo quarta post nerone psecutione smirne sedente a pconsule igni crematus est. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia veniētes martyriū cōsūmauere. hic cū esset doctissimus ac sanctissim⁹ vnā ad philippēses putile scripsit eplam. passus est aūt septimo kal. februarij.

Praxedis

Praxedis virgo sanctissima: beatissimi pudentis romani filia: ⁊ gloriosissime pudētiane vginis soror. virgo siquidē i diuina lege eruditissima p hoc temp⁹ vsq; ad anicetū fuit postq; patrimoniū suū vna cū sorore pdicta in sustentatione pauperū erogasset: ⁊ totū vite sue temp⁹ ipsi⁹ vigilijs ⁊ orōnibus atq; ieiunijs assiduis cōtriuisset: ⁊ vniuersam familiā numero. 90. manumisisset. At postq; multoꝝ martyrū corpa sepelisset. ⁊ ipa beatissima. xij. kal. augusti migrauit ad dn̄m coronā iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sororem suā pudētianā i cimiterio priscille sepelit. q̄ etiā die ei⁹ natale a cūctis fidelibus celebrat.

Felicitas cū septē filijs

Felicitas romana femia matrona siquidē sctīssima p hoc temp⁹ vna cū septē filijs suis sc; ianuario: felice: philippo: scylano: alexandro: vitale atq; marciale: rome martyriū suscepit. Hec em̄ pijssima mulier mēte ⁊ corpe felicitas. hos septē filios deū colere docuit: vt coronā martyrij acciperēt. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ post virgarū verbera: plūbatis occisus est. felix vo ⁊ philipp⁹ fustibus mactati. Syllan⁹ pcipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander deniq; ⁊ vitalis atq; marcialis capitali sn̄ia sunt puniti. Nouissime aūt ⁊ mater ipsa felicitas preter matrū cōsuetudinē: ⁊ ipsa gladio necata est. A quib⁹ magnū spectaculū fidei nostre ante oculos positū est. Eoꝝ dies celebrat. vj. ydus Julij.

Ptholomeus astronomus

Ptolome⁹ natione alexandrin⁹ phs ac insignis astrologus: qui post tpa adriani impatoris claruit hoc tēpore agnoscit. qui vir pstantissimus plus a stronomie addidit q̄ id totum quod ante scriptum inuenit. Nam ⁊ almagestum opus diuinum ⁊ perspectiuā edidit. De iudicijs etiā quadripartitū opus. ⁊ centiloquiū ac alios multos cōscripsit libros. Vixitq; annis. 88. Ex eius aūt puerbijs hec duo notāda inserimus. Inter hoies qui nō curāt in cuius manu sit mūdus: hic mūdo altior est Et illud. Qui p alios nō corrigit: nec alij per eum corrigent. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonū cum augm ento operare.

Aulus gellius

Aulus gellius romanus orator ⁊ insignis quidē grāmaticus hoc tpe clarus existēs agnoscit. Qui inter cetera sue virtutis opa: cum e roma p hiemē in atticam proficisceret terrā. cōmētarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo pnotauit. ideo de eo scribit. Si quē cecropta clarū latiaq; camena esse iuuat: gelli scripta pbanda legat. Attica nox luci nūq; cessura diurne. Ad varias artes q̄ bene mōstrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum heresis exordiū

Cathaphrigarū heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is em̄ mōtanus heresiarcha pessimus natione phrygius nominauit sepa raclitum in phrygia ⁊ multos seduxit ⁊ eandē regionē cū vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiq; ⁊ priscam ⁊ maximillā clarissimas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secum publice incederent: ⁊ se ei⁹ inspiratione prophetissas dicerent. hi capadhrigie donum spūsancti non in apostolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

Apelles hereticus

Apelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xpm non deum in veritate sed hoim fantasia hoibus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimū appellat: ⁊ suis scriptis percōmode irridere conat. Tacianus quoq; hereticus primo xpianus noiatus; deinde seueriani heretici ab eo processerūt hi oēm coitū spurcū putabant

Anno mundi.5363. Anno christi.164.

ANicetus papa natione syrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaso placet) de humisia vir moribus insignis: eccl'ie romane ꝯsulens ne moribus petulantiū quorūdā labefactaret. Instituit ne clericus vllo modo comam nutriret ꝺm apl'i ꝑceptū. Neue eps consecrari posset a paucioribus q̄ꝫ a tribus eiusdē ordinis viris. ⁊ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinqꝫ q̄s decēbri habuit p̄ſb̄ros.xix. diaconos quatuor. epos nouē creasset. martirio coronatus ac sepult⁹ est ī calixti cimiterio via appia.xv.kal'.maij. Sedit ānos vndecim: mēses q̄tuor: dies tres. Sedes ꝟo dies.xvij. post eius mortē vacat.

Anno mundi.5373. Anno christi.174.

SOther papa natione cāpanus ex fundano oppido p̄re concordio tꝑibus L. cōmodi fuit. Is lꝫ in multis ꝑiculis ꝯstitutus: animū tñ in tātis malis ad reꝫ diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus ī acerrā poneret duꝫ sacrificia fierēt. Eius extabat ep'la hac de re scripta ad epos italie. Instituit itē ne legittima haberet vxor: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. ⁊ quā parentes solēni pōpa more xp̄iano marito collocassent: reiciēs multa ꝑicula ex prestigijs ⁊ magicis artibus improboꝝ: q̄ ī nouas nuptias cadere solēt. At vbi ꝑ ordinationes q̄nqꝫ mēse decēbris habitas p̄ſb̄ros octo. episcopos vndecī creasset: morit' ac sepelit' via appia ī cimiterio calixti. sedit ānos nouē: mēses tres: dies vnū ⁊ viginti. vacat tuꝫ sedes dies totidē.

Anno mundi.5383. Anno christi.184.

ELeutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̄re abundio. L. antonino cōmodo imꝑante fuit. Is statuit ne quis ob supstitionē cibi genus vllū respueret: quo humana cōsuetudo vesceret'. Noluit p̄terea quēpiā de gradu suo deijci: nisi accusatus reus criminis cōuinceret'. huius q̊ꝫ pontificatu ⁊ ecclesijs pax data est ⁊ quies: ⁊ nomē xp̄ianū ꝑ oēm terrā mirūimmodū auctū rome potissimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ⁊ liberis in fideꝫ recepti baptismi charactere notati sunt. A lucio rege brittāno ep'lam accepit: vt se ac suos in xp̄ianoꝝ numerū susciꝑet. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mēse decēbri habitis presb̄ros ac epos ordinasset. Morit' ⁊ apud btī petri corpus sepelit'.vij.kal'. Junij. Sedit aūt annos.xv. mēses tres: dies duos. Vacat tuꝫ sedes dies quinqꝫ.

Anno mundi.5393. Anno christi.194.

VIctor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̄iane vt par erat curā gerens: cōstituit vt pasca dn̄ica die a.xiiij. luna primi mēsis vsqꝫ ī.xxj. celebraret': cū prius cū iudeis.14. luna celebrabat'. Cuius decretū postea ī cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctissimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōposuit volumina: deinde martyrio morit' ⁊ apud beatū petrū ī vaticano sepelit'. cuius diē festū q̄nto kal'. augusti celebramus. sedit aūt annis.x. mēsibus tribus: diebus.x. At sedes dies.xij. tum vacat.

Anno mundi.5403. Anno christi.204.

SEpherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri tꝑib⁹ fuit vir sanctissimus rei diuine magis q̄ꝫ humane intētus. Unde ⁊ ꝯstituit vt astātibus clericis ⁊ laicis fidelibus ⁊ leuita ⁊ sacerdos ordinaret' qꝺ postea ī calcedonēsi cōcilio ꝯfirmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo vase nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt institutio postea īmutata fuit. Vetituꝫ eñ est ne in ligneo fieret ꝓpter raritatē qua imbibit': neqꝫ in vitro ꝓpter fragilitatē. sed ex auro argentoue aut ex stagno vt in tiburensi ⁊ remensi cōcilio scriptū apparet. Ideꝫ preterea instituit vt oēs xp̄iani annos pubertatis attingētes singulis annis ī solēni die pasce publice cōicarent. qꝺ Innocētius terci⁹ postea etiā ad cōfessionē delictoꝝ traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor presbyteros ⁊ epos creasset: morit' seueri tꝑibus. ac ī via appia nō longe a cimiterio calixti sepelit' septīo kal'. septēbris. Sedit aūt ānos octo mēses.vij. dies.x.

Anno mundi.5413. Anno christi.214.

CAlixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauenna tum vir diuinus ac prudēt: ssim⁹ q̄ in magna rerū ꝑturbatione cū sceleratis imꝑatoribus nequaq̄ꝫ ab instituto suo discedēs: Cōstituit ieiuniū q̄ter in anno q̄bus tꝑib⁹ deinceps ratio sacroꝝ ordinū habita est: cū antea decēbri mēse fieri ꝯsueuisset. Cimiteriū q̊ꝫ de suo noīe cōdidit via appia: vbi multoꝝ martyꝝ corpora reposita fuerāt. Uerū cū palmachiū virū ꝯsularē ⁊ simpliciū senatorē atqꝫ felicē nobilē virū cū coꝝ domib⁹ baptisasset. ⁊ m'ltos p̄ſb̄ros ⁊ epos ordinasset secūdo idus octobris ab alexandro imꝑatore martyrio coronat': deinde sepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis sex mensibus decem: dies decem. Vacat tum sedes dies sex.

Linea summoꝝ pontificum

Anicetus

Sother

Eleutherius

Victor

Sepherinus

Calixtus

Commodus luci⁹ antonin⁹ dictus decim⁹ octau⁹ romanoꝝ imꝑator: post M. antoninū verū patrē suū imꝑauit. q̄ natus est apud lanubiū: faustia ei⁹ mater pregnās visa ꝫ in somnis serpētes parere: sed ex his vnū ferociorē: pepit aūt comodū ꝫ antoninū eo mortuo. marcus ꝑcepti optimoꝝ cōmodū erudire conat⁹ est. habuit litteratorē grecū onesicratē: latinuꝫ capellā. oratorē atteius. hi tñ mgri nihil ei ꝓfuerūt. Uerū a prima statim puericia turpis improb⁹ crudelis libidinosus: auspiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo ꝓfect⁹ deinde cū patre ad germanicū bellū neq̄ pudori: neq̄ sumptui pepercit. Tandēq̄ nil cōmune cū patre habuit: sed oib⁹ incōmod⁹: nisi q̄ ꝫ ipse ꝯtra germanos adiuuātib⁹ xp̄ianis militib⁹ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercit⁹ cōmodi penuria aque laboraret: ferunt ꝑcib⁹ xp̄ianoꝝ militūꝫ aquā diuitus e celo missaꝫ: pluraq̄ fulmina ī germanos ꝫ sarmatos cecidisse. Ceteꝝ ad vrbē rediēs in oīa luxurie ꝫ obscenitatis dedecora ꝓlabit̄. Gladiatorijs q̄s armis ī ludo neronē imitat⁹ depugnauit. plurimos q̄ꝫ senatores interfecit: ꝫ eos maxīe q̄s nobilitate industriaq̄ excellere aīaduertit: quosdā ꝓscripsit: vendidit etiā ꝓuincias ꝫ admīstrationes. fuit forma quidē corpis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt ꝫ sermone incōdito capillo sp̄ fucato: adurēs comā ꝫ barbā timore tōsoris. Tēporib⁹ ei⁹ flagiciose vite vrbs penā tulit. Capitoliū fulmine ictū cū egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cōcremat̄: mēses decēbrē ad imitationē augusti cōmodū appellari voluerit. Idq̄ post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus humani generis hostis adiudicatus est. Strāgulatus in domo vescaliū duodecimo imperij sui anno ꝫ mense septimo e medio sublat⁹ est. Corpus eius vt vnco traheret̄ atq̄ in tiberim mitteret̄ senat⁹ ꝫ populus postulauit. Sed postea iussu ꝑtinacis in monumētū adriani translatum est.

Helius ꝑtinax decim⁹ octau⁹ ro. imꝑator nat⁹ in appēnino ī villa marti quē postea marcus pretorē fecerat prime legionis regēde: statimq̄ rhetias ꝫ noricū ab hostib⁹ vindicauit. deinde prefecto vrbis cū mitissim⁹ fuit. cōmodo plurimū placuit. fact⁹ sexagenario maior imꝑator rogat⁹ vt vxorē augustā faceret ꝫ filiū cesarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere ꝙ ipse imꝑaret inuit⁹. Et cū ī imꝑatore auaricia nihil turpi⁹ est: cū illiberalis ꝫ sordid⁹ haberet̄ qb⁹ dimidiatas lactucas ꝫ cardos cōuiuis apponeret: fasianū nūq̄ ꝑuato cōuiuio cōmedit aut alicui misit. Fuit aūt senex venerabilis imissa barba: reflexo capillo: habitudine corpis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocri ꝫ magis blādus q̄ benign⁹. Tandē nemīe ꝯdicēte a iuliano iurisperito in pallacio occidit̄. Imperij sui mēse sexto. Cū tausius quidā vn⁹ e tungris in irā ꝫ timorē milites loquēdo adduxisset: hastā in pect⁹ ꝑtinacis obiecit. Tūc ille ꝑcat⁹ iouē vltorē toga caput operuit atq̄ a ceteris ꝯfossus est. Milites eñ eū ꝫ aulici odio habuerūt. pp̄lus mortē eius indignissime tulit: iō p̄ senatū in deos relatus est.

Iulian⁹ didius successor ꝑtinacis cū caput ei⁹ conto fixū milites q̄ eū occiderāt p̄ vrbē in castra ꝑtulerūt. Ipse corp⁹ ei⁹ quāto potuit honore funeratus est. Cū id ī pallatio repisset: hūc aliqui iurisperitū ꝫ interemptorē imperiū occupasse aiūt: q̄ ꝑpetuū edictū cōposuit. Ceteri iulianū nepotē magni iuliani iurisꝯsulti fuisse scribūt. cui⁹ ꝓgenitores de mediolano fuerūt. Fuit aūt hō pessimus miserrime viuēs: vñ odiosus pp̄lo desertus ab oib⁹: quiq̄ septimo mēse postea q̄ im pare ceperat apud pontē miluiū victus: a severo ciuili bello ꝫ interfect⁹ est.

Seuerus ro. imꝑator iuliano didio interfecto affrica oriūdus imperiū obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia ī p̄ma puericia cū lr̄is grecis ꝫ latinis imbuet̄ qb⁹ eruditissim⁹ inter pueros ludes vt iudex sedit circūstāte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cā romā venit: deinde fisci ꝓcurator: mox tribun⁹ militaris p̄ gradus alios vsq̄ ad imꝑium ꝑuenit: parc⁹ admodū: natura seuus: multis bellis lacessit⁹: fortissime quidē rē publicā lꝫ laboriosissime gubernauit: ꝑhie tñ admodū studiosus fuit: foris parthos ꝫ adiabenos supat. Arabes aūt interiores ita deuicit: vt regionē eoꝝ ꝓuinciā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in ei⁹ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthic⁹ arabicus adiabenic⁹ cognoiat̄. Edificijs ꝑterea publicis vrbem exornauit. nā ꝫ thermas seuerianas ꝫ septizoniū extruxit. Cibi fuit parcissim⁹: exiguis vestib⁹ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliqñ cupidus: carnis frequēter ignar⁹: ipse decorus: ipse ingēs ꝓmissa barba: cano capite ꝫ crispo: vultu reuerēdus: canorus voce. ꝯ affrū quiddā vsq̄ ad senectutē sonans. Cōtinuo tandē varijs ꝫ ꝑiculis distrahit̄. hinc a pescennio nigro q̄ magnos in syria motus cōcitauerat: hinc a clodio albino quē tñ in gallia nō incrueto ꝓlio supauit. Inde in brittāniā ꝓfect⁹ deficiētib⁹ vere socijs oib⁹ varijs casib⁹ afflictatus: apud eburacū gallie morit̄ anno impij sui. xviij. duob⁹ filijs relicti bassiano ꝫ geta. olei tm̄ reliq̄t vt p̄ q̄nquenīū nō solū vsib⁹ sed ꝫ totius italie q̄ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt hec fuisse turbatā rēpublicā vbiq̄ accepi: pacatā etiā britānis relinq̄ senex ꝫ pedib⁹ eger: firmū imperiū antoninis meis reliquēs si boni erūt: imbecillū si mali.

Linea Imperatorum

Lucius antoninus Cōmodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Seuerus

S. Lucius rex — Emerita soror eius

Lucius angloꝝ rex: coilli regis fusti fili⁹ apd̄ anglos seu brittānos regnū accipiens a dn̄o vocať: ep̄lam eleutherio pōtifici maxio misit. qua rogabať vt se ac suos in xp̄ianoꝝ numerū recipet. quare fugaciū ⁊ damianū viros optimos eo misit. qui regē ipsuz ac ppl'm baptizarēt. Erant tum in brittānia pontifices q̄nq3 ⁊ viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflāmines habebanť: quoꝝ ī loco tres archiep̄i ꝯstituti sunt. p̄thoflaminū v̄o loco p̄mitiua eccl'ia patriarchas instituit. Verū luci⁹ baptismo suscepto: mox imobilia cūcta p̄rides gentiliū templis collocata xp̄i ecclesijs ampliata cōtulit. Relicta patria regnoq3 galliā ingressus: deinde rhetiā petijt ꝑ augustā ciuitatē ad curiensem vrbem proficiscebať. hos populos dn̄o subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt soror eius in castello finitimo trinus appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decembris celebris habeť. Totāq3 bauariā ⁊ rhetiā inter alpes xp̄o acquisiuit.

Trogus pompeius

Trogū pompeiū hispanū historicū floruisse cōstat: eo q̄ toti⁹ orbis historiā a belo Nini regis assyrioꝝ patre vsq3 ad monarchiā cesaris latino ꝯscripsit sermone. ⁊ in q̄tuor ⁊ quadraginta eā distinxit libros. quoꝝ epithoma id est abbreuiationē iustinus historicus fecit.

Dionysius corinthioꝝ episcopus

Dionysiū chorinthioꝝ ep̄m sotheris tp̄ib⁹ fuisse Eusebi⁹ scribit qui tāte eloquētie ⁊ industrie fuit vt nō solū sue ciuitatis ⁊ ꝓuincie populos. verū etiā aliarū vrbiuz ac ꝓuinciarū ep̄os suis ep̄lis erudiret. Instructus em̄ pauli ap̄li doctrina facilime potuit sanctitate ⁊ eruditione alios in officio ꝯtinere. suisq3 erudiuit ep̄lis ex q̄b⁹ vnā ad lacedemonios aliā ad athenienses: terciā ad nicomedienses: quartā v̄o ad cretenses ac q̄ntā ad eccl'ias pōticas: ⁊ sextā ad romanos scp̄sit ꝑutilē. Fuere ⁊ alij cōplurimi viri doctissimi h̄ tp̄e.

Theodocion

Theodocion genere asianus patria ephesin⁹ vir doctissim⁹ ac l'raꝝ scientissim⁹: terci⁹ diuinaꝝ scp̄turarū interpres cū superiorib⁹ floruit: qui preter interpretationē ⁊ translationē etiā alia multa de religionis xp̄iane laudib⁹ reliq̄t monumēta. hic taciani viri eruditissimi p̄dicti anq3 ī heresim incideret discipul⁹ fuit. Maxime v̄o appellem hereticū scriptis suis ꝑcōmode irridet. qd̄ deū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat em̄ xp̄m nō deū in veritate: sed hoīem in fantasia apparuisse.

Clemens presbyter

Clementē p̄sb̄ruz alexādrinū virū egregiū ⁊ eruditissimū cū his floruisse diu⁹ hieronym⁹ scribit qui multa cōscripsit e quib⁹ illa sunt stromatū idest varietatū libri octo. Hypotiposeon id est informationūz libri totidē. cōtra gētes vn⁹. hui⁹ aūt discipulū origenē fuisse constat. extant ⁊ eius ep̄le.

Appolonius

Apolloni⁹ senator roman⁹ vir eruditissim⁹ cum pōtificatu eleutherij pax eccl'ie data fuit: sol⁹ apoloni⁹ orator insignis martyriū tūc passus est: habita p̄ri⁹ orōne de laudib⁹ xp̄iane fidei: qd̄ illis tp̄ib⁹ capitale habebať. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qd̄ quidē ꝑiocūde ī senatu legē fecit. postea a s̄uo ꝓditus q̄ xp̄ian⁹ eēt. ī 4. kal' maij ꝓ xp̄i cōfessione capite trūcat⁹ est. Mortuo appolonio m'lte hereses inualuere. Marcionis q̄ppe secta varie diuisa est. Alij em̄ vnū principiū fatebanť: alij duo. alij tria: fidē ꝓphetis abrogabāt.

Tertullianus

Tertullianū affricanū patria carthaginensem centurionis cuiusdā p̄cōsularis filiū: virū ingenio ⁊ doctrina clarissimū. his tp̄ib⁹ floruisse diu⁹ hieronim⁹ tradidit. Is ad mediā etatē clericoꝝ noiatissim⁹ romane vrbis inuidia adeo ꝯtumelijs ⁊ iniurijs cl'icoꝝ attrit⁹ fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulsus sit. Quāobrem ⁊ multa volumīa ꝯ̄ orthodoxā ⁊ catholicā fidē cōponere cepit. Vixit vsq3 ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronym⁹ paulū quendā cōcordie qd̄ oppidū italie est: qui se beati cipriani notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret; referretq3 ciprianū nūq3 absq3 tertulliani lectione vnam diem preterijsse.

PErsecutio xpianoꝝ q̄nta bis annis ira ac iussu Seueri impatoris initiū sūpsit: cū q̄ntus a nerone pse cutionē i xpianos mouet. ꝯtinuo tñ varijs piculis ⁊ bellis distrahit: diuinaq̄ꝫ vltio in romanos non defuit. q2 mox ciuilia bella mirūimodū eos attriuere. In qua q̄dē psecutione hi precipue passi inueniunt.

Hyreneus ep̄s

HYreneus Lugdunēsis episcop⁹: vir doctissim⁹ iam grandeuus apud eandē vrbē ꝓ christi noīe martyr efficit. floruerat eñ q̄ꝫ maxime sub comodo pri cipe: ⁊ policarpi martyr[is] (vt diuus scribit hieronym⁹) discipulus fuit. a quo cum eruditissim⁹ euasisset. q̄nq̄ꝫ libros aduersus hereseos scripsit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumen: ⁊ de disciplina aliud: ⁊ alia plura. Demū vo seuiente hac psecu tione a seuero positus in duos colles: cū i vno crucē: i alio ydolū posuisset vt mor tē ꝓ crucē vel vitā ꝑ ydolū eligeret: cū populo tñ ad crucem veniēs: oēs martyrio coronati sunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater origenis

LEonidē etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quidē optimū sub hac psecutione passuz fu isse Eusebius cesariensis scribit. Cui⁹ quidē martyrium origenes decimo seueri ptinacis anno paruulus subseq̄ decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoꝝ vtilita tem reseruatus ꝑ materna solitudinē impeditus fuisset. Nam mater ei⁹ cū in crastinū in publicū ꝓdire: ⁊ christū cōfiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. ⁊ sic puerū a tyrannoꝝ cede reseruauit. Ipse aūt adolescens patrē ad martyriū adhortatus est cū sex fratribus ⁊ matre vidua paup relinquit: redactis in fiscuz paternis bonis: qꝛ christū verū deū ꝓfiterent: vnde grāmatica sibi ac suis victū quesiuit. Leonides aūt apud alexandriā vrbē martyrij palmā constantissime in kalendis Marcij adeptus est.

Eugenia virgo

EVgenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a como do impatore in egyptū: virgo pulchra liberalib⁹ artib⁹ erudita. cuz ꝓtho ⁊ iacintho eunuchis relictis parētib⁹ ꝑ helenū episcopū baptisata deinde virili ha bitu i monasterio degebat: ꝑ melanciā feminā de oppressione accusata: ⁊ ad pre fectū adducta parat[is] eculeis ⁊ flāmis: cū tunicā qua induta erat scidisset femīa ap paruit ostēdēs se filiā ei⁹. factū est gaudiū populi cū timore. Melancia eñ cū to ta domo diuino igne cōsūpta est. Genitores baptizant cū tota familia. Postea cū matre ⁊ fratrib⁹: protho ⁊ iacintho romā reuersi sunt plures exemplo virtutū ad fidē ꝓuocarūt: precipue basillā ad castitatē ꝑpetuā animauit: quāobrēz cū dia ne sacrificare nollet cū saxo alligata in tyberim ꝓijcit. saxo rupto illesa ꝑmansit. Tandē post varia tormēta die natalis dñi missus est spiculator qui eā in carcere ꝑcussit. cui⁹ corpus nō longe ab vrbe in ꝓprio predio sepultū est.

Perpetua ⁊ Felicitas

PErpetua q̄ꝫ ⁊ felicitas matrone q̄dē sanctissime. ⁊ ipse i mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuo cato saturnino ⁊ secūdolo nonis marcij passe sunt. Nā cū secūdolus i carcē q̄euisset ipse sctissime mulieres cuz reliq̄s bestijs tradite ⁊ dilacerate martyriū ꝯsūmauē.

Narcissus patriarcha

NArcissus irl'imoꝝ ꝑtiarcha fuit circa tpa victoris pape ⁊ seueri impatoris: cū lumiarib⁹ in die solē ni oleū deesset: aquā infūdi lumiarib⁹ ꝑcepit ⁊ nō aque in pinguedinē versa splēdorē luminū reddidit clariorē a testib⁹ falsis accusat⁹ q̄ diuina pena molestati deserrū locū petijt. Tandē cū i senio precesse nō posset. alexan der capadotie ep̄s cū desiderio locoꝝ sacroꝝ irl'imā ꝑ rexisset: audita est vox. Suscipite ep̄m qui vobis adeo destinat⁹ est: admittēte narcisso hierosolimitane ecclie gubernaculū suscepit: deinde martyrio coronat⁹ est sub decio ardente persecutione

Julius ⁊ eusebius martyres

Eusebius potēcian⁹

EVsebi⁹ potentian⁹ vincenti⁹ ⁊ pegrin⁹ viri nobi lissimi romani añ hec tpa sb cōmodo augusto ꝓ fide xp̄i necant. hi ꝑmo in eculeo positi ⁊ neruis acer rime distētı: deinde fustib⁹ crudelissime cesi. Sed cū in dei laude adhuc ꝑmanerēt fidelissimi vsq̄ꝫ ad emissio nē sp̄us mactati fuerūt. 8. kal. octobris.

IVlius senator ad horū doctrinā cōpunct⁹ credidit i xp̄m cū domo sua ⁊ baptismū ꝑ ruffinū p̄sbyterū suscepit audiēs cesar iussit tādiu fustib⁹ cedi q̄usq̄ꝫ sp̄m exalaret. Eusebi⁹ deinde corp⁹ rapiēs sepeliuit. io vitel li⁹ iudex ꝑcepit ei linguā abscidi q̄ abscisa laudes ceci nit iō antoni⁹ credidit q̄ i via aurelia decollatus est. eu sebius deinde tādiu plūbatis cesus quieuit in dño.

Anno mundi.5425. Anno christi.224.

URbanꝰ primꝰ papa:natione romanꝰ: p̄re ponciano. M. aurelio antonio impatore fuit.anno xp̄i.ccxxiiij.ab vrbe v̄o cōdita nongentesimo ⁊ .lxx. Uir siquidē doctrina ⁊ sctītate vite eminētissimꝰ multos sua doctrina singulari ad fidē traduxit.inter hos aūt valerianū virū p̄stantissimū beate cecilie spōsum: ⁊ tiburciū eiꝰ frēm q̄ postea martyriū ꝯstāti aīo tulere . hic multa cōstituit mādauitq̧ ne q̄s decetero in ep̄m eligeret nisi priꝰ aut sacerdos aut diaconus cōsecratꝰ fuisset.Eiusdē q̄z institutū fuit:vt ecc̄lia p̄dia ac fundos a fidelibꝰ oblatos recipet:pariterq̧ ꝓuentꝰ clericis oībꝰ viritim:nihilq̧ cuiuspiā ꝓuatū eēt sed in cōe bonū qd̄ hodie aboleuit : tāta est hoīm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiōibꝰ q̄nquies mēse decēbri habit| p̄sb̄ros nouē:diaconos q̄nq̧: ep̄os nouē creasset.ipse nono kal'.iunij martyrio coronatꝰ est. ⁊ sepultꝰ in cimiterio p̄textati via tiburtina.sedit annos quatuor:mēses decē: dies.xij. Sedes aūt dies.xxx.tum vacat.

POntianꝰ papa natione romanꝰ patre calphurnio:tp̄ibꝰ alexandri impatoris fuit.anno ab vrbe cōdita.dcccclxxiiij.anno v̄o xp̄i.cc.⁊.xlviij. Uir q̄dē optimꝰ atq̧ sctissimꝰ.instigantibꝰ sacrificulis idoloꝝ mādato p̄cipis ab vrbe roma in sardiniā insulā cū philippo p̄sb̄ro deportat̄ vbi mltas calamitates ⁊ grauia tormēta ꝓ fide xp̄i in sardinia passus tandē morit̄ .Cuiꝰ corpꝰ postea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac totiꝰ cleri supplicationibꝰ reportatū est:ac sepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aūt ī pōtificatu annis nouē:mēsibꝰ q̄nq̧:diebꝰ duobꝰ.vacat tuz sedes martyrio eius dies decē .

NOta ꝙ in q̄busdā historijs habet̄ ꝙ cyriacus successit pōciano īmediate ⁊ papatū dimisit vt cū virginibꝰ martyrio coronaret̄ : s̄ rō tp̄is hoc nō p̄mittit: vt pꝫ in legēda vndecim miliū v̄ginū:hūc tn̄ anno vno ⁊ tribꝰ mēsibus sedisse scribūt. In cathalogo tn̄ pōtificū positꝰ nō est cū ꝯ volūtatē patrū papatui cessit. Anno mundi.5433. Anno christi.234.

ANtherus papa natiōe grecꝰ p̄re romulo pōtifex creat̄ .vir optimꝰ. statuit vt res geste martyrū diligēter exq̄site a notarijs scriberent̄ . Cōscriptas recōdi in erario ecc̄lie mādauit:ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleret̄ . Censuit itē ep̄m omisso p̄mo ep̄atu ad aliū necessitatis cā ⁊ vtilitatis: non suiipsiꝰ sed creditarū ouiū posse trāsferri. Interposita sūmi pōtificis auctoritate: qd̄ hodie a plerisq̧ ꝯ fit ad vtilitatē ꝓpriā respiciētes īmo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē semp respiciūt. nō quot oues ⁊ q̄ rōne pascende sint q̄rentes: qd̄ est officiū boni pastoris: s̄ sciscitātes quātū singulis āns inde excerpi possit.de cura aīarū p̄ua fit mētio.de augēdis ꝓuētibꝰ magna quo multa iumēta ⁊ plures seruos ⁊ eos q̄dē ignauos ⁊ stolidos domi alāt. Antherus v̄o cū vno tn̄mō ep̄o creato:martiriū subiēs ī cimiterio calixti via appia sepelit̄ .iij.nōs ianuarij.sedit ānis.xj.mēse vno:diebꝰ xij.vacat tn̄ sedes dies.xiij

Tiburciꝰ ⁊ valerianꝰ

TIburcius ⁊ valerianꝰ ciues romani p̄clarissimi frēs quos eo tp̄e auxilio cecilie vrbanꝰ papa ad fidē traduxit latitās inter sepulchra martyꝝ:post hec almachiꝰ p̄fectꝰ vrbis audiēs eos xp̄ianos ⁊ elemosynas distribuētes cōprehendēs:post longā cōcertationē ꝓ xp̄o martyriū cōstanti aīo passi sunt:quos p̄mo fustibꝰ cedi durissime fecit: ⁊ tandez gladio interfici p̄cepit. Maximꝰ vir illustris q̄ eos in carcē detinuit xp̄ianꝰ effectꝰ tā diu plūbat| cesus est donec sp̄m exalaret.Cuiꝰ corpꝰ cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iussit sepeliri.18. kalendas Maij.

Cecilia virgo

CEcilia v̄go romana corporeo decore moribus ac sctītate ⁊ laudabili castitate splēdida: quā parētes eiꝰ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs . valeriano iā dicto nobilissimo patricio iuueni m̄rimonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xp̄m p̄docuisset eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ꝯstātiā. Quā cōditionē etiā virgo ipsa subijt ī domo paterna. iā antea suo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū post mortē amboꝝ almachius amboꝝ facultates inq̄rere cepit. Ceciliā vt cōiugē astare iussit:mandās vt ydolis sacrificaret. Sed cuz ad hoc a parētibꝰ vrget̄ :dato p̄claro r̄nso ꝙ nollet:cū se ꝓfiteret̄ esse xp̄ianā. Iussit eā almachiꝰ ī domo sua bulienti aq̄ diu noctuq̧ cōcremari vbi illesa māsit: q̄ audito iussit eā ī balneo decolari:quā spiculator tribꝰ ictibꝰ p̄cutiēs neq̧q̧ caput amputare potuit.Et q̄z decretū erat ne quartā p̄cussionē decollādus recipet: eā semiuiuentē reliquit. deinde p̄ triduū oīa sua paup̄ibꝰ distribuēs ⁊ q̄s ad fidē ꝯuerterat vrbano pape cōmēdauit.dicēs triduanas a dn̄o postulaui inducias vt hāc domū meā ecc̄liam cōsecrares.his dictis sp̄m emisit. Cuius corpus vrbanus inter duos ep̄os sepeliuit. Passa est aūt beatissima virgo circa annos dn̄i.cc.xx.tp̄e Alexandri imperatoris .x. kalendas decembris.

Linea sūmorū pontificum

Urbanus

Pontianus

Antherus

Bassianus predicti seueri filiꝰ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ imꝑator. seuerus eñ cū eboraci admodū senex discessit: filios duos successores reliquit bassianū ⁊ getā: sed bassiano nomē antonini a senatu voluit imponi. Itaq dictus est. M. aureliꝰ antoninꝰ ꝑitq successit. naz geta hostis publicus iudicatꝰ est ac interfectꝰ. cū ad vitā eiꝰ oībus ꝓbris cōtaminatā: tum vel maxīe q papinianū iuris ciuilis alterū asilū sua manu necauerat. At bassianꝰ sumpto a senatu antonini noīe imperij potitus est ac caracalle cognomētū accepit a genere vestis: quā pplo dono dedit. Is aūt patre aspior ⁊ oī libidine intemꝑacior: nullū genꝰ facinoris ī vita pretermisit ⁊ nouercā suā ī vxorē duxit. Nihil egregiū de se reliqt preter thermas antonianas q̄s ipse īchoauit ⁊ alexander ꝑfecit eos preterea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ⁊ tercianis collo gestarēt. Dānati pterea ab eo sūt q̄ ad statuas minxissent. Hic postremo duz bellū in parthos mouet apud edessam ⁊ coras circūuentus occidit. vj. impij sui āno mēse secūdo: vir egressus etatis q̄dragesimūtercū ānū. alij cū a macrio pfecto occisū fuisse scribūt. corpꝰ eiꝰ ātoninoꝝ sepulchro illatū ē

Linea Imperatoꝝ
Bassianus antoninus Caracalla

Opiliꝰ macrinus interfecto caracalla impiuz obtinuit. q̄ pfectꝰ pōt: erat. cū filio ⁊ albino facti imꝑatores nihil mēorabile ex tpis breuitate gesserūt. nā impiuz eoꝝ duoꝝ mensiū ⁊ vniꝰ anni fuit. seditiōe militari deinde occisi sunt. Macrinꝰ eñ ab heliogabolo apd anthiochiā interfectus est. Diadumenꝰ aūt a pr̄e antoninus dictus: ad eū pueꝝ exercitū p conatione inclinauit ꝓ impio. fuit aūt puer oīm speciosimꝰ statura lōgiuscula: crine flauo: nigris oculis: naso deducto ad oēs decorē: mēto cōposito: ore ad oscula pato hic vbi pmū indumēta coccea ⁊ purpurea ⁊ castrēsia imperij signa accepit quasi sydereꝰ emicuit vt amaret ab oībꝰ

Diadumenus

Clodius q̄z albinus ī gallia imꝑator dictus de nobili familia. hi aūt cū parū imꝑarūt tuz vł maxīe q nihil mēoria dignū gessere: quidā noīa eoꝝ ptermittūt. Solus tñ albinus ob edacitatē nomē aliqd apud pastores ꝯsecutus est: vt ait cornelius. q̄ centū persica cāpana. decē melones hostienses q̄ngētas ficus passarias: q̄dragīta ostrea vna cena comedebat.

Macrinus opilius Albinus

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiā dictus est imperiū suscepit: hic vt putabat caracalle filius ex sem iamira cōcubina formosissima: erant q̄ dicerent cū vulgo cōceptū. romā veniēs magna oīm expectatione impiuz adeptus. Heliogabili nomē sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito templo: phenices eñ heliogabalū solem vocant. Is matrē suā in senatum rogari iussit solusq oīm imꝑatoꝝ fuit sub q̄ mulier loco viri senatū ingressa est: fecit ⁊ ī colle senatulū id est mulierū senatū. Sed symiamire senatus ꝯsulto sunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̄ quo vestitu incederēt: q̄ cui cedē aut assurgere deberet ⁊c. Veꝝ ⁊ preter expectationē heliogabalus vixit vt nullā de se nisi flagitioꝝ totiusq obscenitatis mēoriā reliq̄rit. Nā ⁊ ī virgines vestales incestū cōmisit: ⁊ ꝓbrosas mulieres semꝑ domi habuit: ⁊ iracūdia incitatus sabinū cōsolarē virū (ad quē vulpianꝰ scripsit) e medio tolli iussit. Dignitates aūt ⁊ honores malis ac flagiciosis cōmittebat. primus romanoꝝ mēsas ⁊ capsas argēteas habuit. admonētibus amicis: caueret ne ad inopiā redigeret. Rn̄dit q̄d melius q̄z vt ipse mihi heres sim ⁊ vxori mee. Oppressit ī triclinijs versatilibꝰ parasitos suos violis ⁊ floribus vt aīam aliqui efflauerint libidinū genera q̄dā inuenit: hac vero insania adeo cōtemni ceptus est vt tumultu militari exorto: ipse cū matre necaret. Aiūt cū ei a sacerdotibꝰ siris dictū esset vi moriturū cū parasse funē serico ⁊ cocco intortū quo vitā laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̄bus se occideret. Sed nihil valuerūt occisus est p scurras: ⁊ per plateas tractus sordidissime: p cloacas ductus ⁊ in tiberim submissus est q̄rto imperij sui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

M. Aurelius antoninus Heliogabalus

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiū. nā aureliꝰ alexāder seuerus vrbe arcena genitus: cū antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomē recepit: cui māmea mater fuit xp̄iana. fuit aūt vnicū virtutis exemplar ad cōponēdā rempu. vicio superioꝝ pricipū labefactatā animū adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliū frontinū virū doctissimū. vulpianū ⁊ paulū viros ī iure ciuili prestātissimos: pcul oī pompa ⁊ ambitione vixit: erat tāte prudētie vt a nemine decipi posset: pecunias ⁊ adulationes ꝯtepsit: gemas reiecit: statuas sūmoꝝ viroꝝ vndiq̄z cōquisitas in foro trāsitorio locauit. thermas q̄ hodie antonine vocanť pfecit ⁊ ornauit. tēplū xp̄o edificare voluit eūq inter deos recipe habuit pterea xp̄m ipsuz ⁊ abrahā ī lario suo. Alexāder igiť tot virtutibꝰ insignis iuuenis admodū imꝑator creatꝰ bellū statiz ꝯ persas suscepit: ac xersem eoꝝ regē ꝯstātissime vicit: Disciplinę vero militaris adeo seuerꝰ emēdator fuit: vt q̄sdā etiā integras legiones exauctorauerit: q̄ seueritate factū est vt militari tumultu apud magūciā in gallia occideret. tercio decimo imperij anno instigatione maximi. Is princeps alexāder inclamabat sepius q̄ a quibusdā xp̄ianis audiuerat ⁊ tenebat: Idq̄z p preconē significauit cū aliquā emendaret. qd tibi fieri non vis alteri ne feceris. quā sniam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis opibus perscribi iuberet.

Alexander

Origenes

Origenes alexandrinus vere martyris filiꝰ: ⁊ eccl'ie alexandrine presbyter pꝛbo ac theologoꝝ oīm sui tpis princeps his tpibus alexandrie floruit. hic cū ab ipsis cunabulis xp̄ianissimꝰ esset: ⁊ eminētissimi īgenij adolescēs euasisset. qui decimo seueri ptinacis anno (psecutione ī xp̄ianos mota) leonida p̄re interempto quē adolescēs ad martyriū adhoꝛtatus est: post patris obitū xp̄i fideles a tyrannis p tormēta oppressos ,p posse fouit ⁊ ad mortē perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cōuersus predicandi officium habuit. Tanti aūt ingenij fuit vt nulla eū lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebat̄ continētia in cibo ⁊ potu abstinentia in rebꝰ alienis. Nā ⁊ paupꝛtatē xp̄i imitatus est: ⁊ multis annis nudis ambulauit pedibus. Huiꝰ virtutem plerīq̄ imitati martyriū ,p fide xp̄i equo aīo passi sunt. Indeq̄ hebianitarū heresim impugnauit: qui ⁊ xp̄m ex ioseph ⁊ maria natū purum hoīem dicebāt: ⁊ legē iudaico ritu seruandam predicabāt: hoc idē ⁊ symachus sentiebat. Super lectū preterea plumis stratū nūq̄ dormiuit ⁊ a carnibꝰ se oīno abstinuit. Et in tm̄ castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet nō ħm sciaz se castrauerit. Secutꝰ illō qō in euāgelio dicit̄ ⁊ si puerile habet̄: qꝛ sunt eunuchi qui seipsos castrauerūt ,ppter regnū dei. Ob eius doctrinā ⁊ eloquentiā ⁊ artam vitā a māmea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in p̄cio habitus: mulierē xp̄ianā fide edoctā relinquēs: in quē alexander filiꝰ vnice pius fuit. Tanti aūt ingenij fuit origines ⁊ doctrine vt septē notarij sibi inuicē succedētes homini vix sufficerēt. Librarios habuit totidem ⁊ puellas apprime eruditas quos oēs ingenij copiā ⁊ vbertatē effundendo defatigabat: hūc quidē ⁊ si hoste sibi porphirius desumpserit xp̄iani noīs acerrimꝰ persecutor. Ita tm̄ interdū laudat vt nūc doctissimū pħm principē vocet. Et dicat eū oīa platonis secreta consecutū. Scripsisse origenē ad sex milia volumina libroꝝ hieronymꝰ ipse refert. Errauit tm̄ (vt augustio ⁊ hieronymo placet) in plerisq̄: maxie vo ī libro de principatu quē periarchon appellauit inde origeniana heresis ,pcessit: qui dicūt xp̄m q̄nq̄ ex maxima misericordia nō solū hoīes ħ ⁊ apostatas angelos fore redēpturū. Iuxta psalmistā nō in ppetuū irascet̄ deꝰ neq̄ ineternū cōminabit̄. Verū ipse origenes vt quidā aiunt in scripto ad fabianū papā pn̄iam de male ,platis agere videt̄. Causam sui erroris refundūt certi in ambrosiū suū emulū quendā qui nō emendata in publicū ,ptulit. Ideo a nōnullis vt ab eusebio ⁊ ruffino ⁊ alijs q̄zmaīxe laudat̄. Eccl'ia q̄z nōnulla eiꝰ scripta recipit. Deniq̄ anno salutis nr̄e. 2 3 6. Et etatꝭ sue sexagesimo primo deficiēs apud tyrū sepelit̄.

Vulpianus

Paulus patauus.

Vulpianꝰ iuriscōsultus vir p̄stātissimꝰ alexādriq̄ predicti assessor: hisdē tēporibꝰ teste eusebio ,propter eximiā eiꝰ sciam atq̄ doctrinā apud eundē imperatorē maxio ī precio habitus est. Et p̄ ceteris doctoribꝰ vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atq̄ alia multa monimēta scripto post se reliquit.

Paulus patauinꝰ filr' in pħia ⁊ iure ciuili celebratissimꝰ p hec tpa floruit ⁊ ad cōponendā rempublicā romam superiorū impatoꝝ vicio ⁊ sordibꝰ labefactatā alexādro predicto imperatori plurimū auxilio fuit: ⁊ nōnulla ea in facultate cōposuit q̄ adhuc extare vident̄: quē nōnulli alio tempore fuisse scribūt tanta est diuersitas tempoꝝ.

Julius frontinus

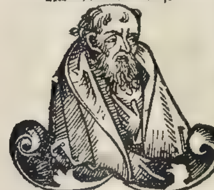
Tripho

Iuliū quoq̄ frōtinū pħm ⁊ in omni doctrina scientissimū cū superioribus floruisse ⁊ alexandro auxilio fuisse cōstat. Nā ⁊ ip̄e multa cōposuit ⁊ alexandro ipsi ad res cōponēdas adiumēto fuit.

Triphonē origenis auditorē his tpibꝰ fuisse constat ad quē nōnulle extāt ep'le: q̄ librū p̄cipue cōposuit de vacca ruffa ī deutronomio: ⁊ coeq̄libꝰ etate āïalibꝰ q̄ offerebant̄ ī lege ⁊ de diuisiōibꝰ q̄ cū colūba ⁊ turture ab abraham ponit̄ ī genesi vir em̄ eruditissimus fuit.

Minutius felix

Ambrosius

Minutius item felix insignis tuz rome causidicus dialogū scripsit: quo christianū ⁊ ethnicū disputantes inducit: qui octauius inscribit̄. Scripsit ⁊ de fato ⁊ contra mathematicos quāq̄ stilus superiori nō cōueniat cuius etiā Lactancius meminit.

Ambrosius grecꝰ diaconus p hoc tēpus cōfessionis gloriā plurimū insignis fuit: hic primo marcionites existens ab origene correptus dn̄ice glorie insignis fuit: huiꝰ industria ⁊ sumptu etiā ad huuc infinita origenes dictauit volumina. Sed ⁊ ipse vir nobilis ⁊ nō inelegantis ingenij obijt parū an̄ mortez origenis. Reprehēsus a plerisq̄ q̄ vir locuples amici sui senis ⁊ pauperis moriēs nō recordatus sit

Agapitus

Agapitus illustris adolescētulus p hoc temp⁹ apud prenestinā sabinorū vrbē quidenis iussu alexādri impatoris martyrio coronat. Ipse ei cū qn decim eēt annorū ⁊ amore xpi martyrio flagraret: ab impatore cōprehendit. ⁊ primo neruis crudis cedit: deinde vrbis presidi vt sacrificare cōpelleretur tradit q eū durissimo ⁊ squalido carceri statī reclusit vbi p q̄tuor dies eidē cibū oēm negauit: inde eidē presidi exhibit⁹ prunas ardētes eidē sup caput ei⁹ apponi iussit. ⁊ cū grās deo ageret flagellis iterū cedit ⁊ nudus capite deorsū verso suspēdit: ⁊ bulienti aq corp⁹ ei⁹ pfundit. ⁊ adhuc martyris xpi maxillas fregissent preses ex tribunali corruēs tristē emisit aīam. Quo audito impator eū leonibus obijci precepit. Sed fere māsuete facte pedib⁹ martyris se inclinauerūt. videtes sceleris ministri tulerūt sanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio peusserunt sub die. xv. kal. septēbris. Corp⁹ vo eius a xpianis nocte sublatū: ibidē miliario ab vrbe primo positum est in sarcophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo

Martina romana virgo ⁊ q̄dē sctissima p hoc tēp⁹ cū eximie christiane veritatis virtutisq̧ esset mulier ab alexandro principe cōprehensa cū xpm negare oīno recusaret diuersis tormētorū generib⁹ cruciat cū eni pulcherrima erat i ei⁹ amore exarsit. exhortat q̧ ad culturā ydolorū vt eā sociā impij haberet. Apollo aūt in ei⁹ aduentu cōminut⁹ est: deo eīn se vouit mēte ⁊ corpe castā. Jussa deinde cedi ⁊ i carcere posita in q̄ i menso lūie pfusa i manu bñs tabulā scriptā. quā magnificata sunt opa tua dñe oīa i sapīa fecisti. iussit postea eā extendi ⁊ mēbra ei⁹ spatis incidi: in oib⁹ deum glorificās. imissus leo ad eā in cunctis illesa cū i fide imobilis pmaneret gladio tandē cesa martyrij palmā primo die Januarij pmeruit.

Quirinus martyr

Quirici⁹ preterea roman⁹ patrici⁹ ⁊ ipse vna cum iulita matre hac tēpestate apd romanā ciuitatē aliis inūerabilib⁹ secū iūctis martyriū ydib⁹ Julij cō pleuerūt: lz historia eorū inter apocriphos reperiat

Berillus eps

Berillus arabs bostren⁹ eps vir doctissim⁹ cū aliquāto tpe gloriose rexisset ecclīam ad extremū lapsus i heresim q xpm ante incarnationē fuisse negat origenis tñ ope ad veritatē reduct⁹ varia postmodū scripsit opuscula: maxie vo eplas aliq̄t: qb⁹ origeni p sana doctrina grās agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berillū hereseos arguit.

Porphirius pbs

Porphiri⁹ atheniēsis pbs ⁊ quidē excellētissim⁹ p hec tpa maxio i precio fuit. q ⁊ si origenis presbyteri precipu⁹ amator ⁊ laudator fuisset: christiani tñ nois acerrim⁹ psecutor fuit: ⁊ pptera multas obtrectationes ⁊ blactrationes ꝯ orthodoxā fidē igessit q̄s diu⁹ augustin⁹ refellit: lz trinitatē pfectā ponat: hic q̧ inter cetera ysagogas. i. itroductiōes ad aristotel cathegorias. i. pdicamēta adiecit ⁊ pscpsit alia mlta.

Hipolitus eps

Hipolit⁹ cuiusdā ecclie eps: q rōne pasce ⁊ tporū canones scripsit vsq̧ ad primū annū alexandri impatoris. xvj. annorū circulū reperit ⁊ eusebio q sup eodē pasca. xix. annorū circulū cōposuit occasione dedit clar⁹ habet. Scripsit etiā nōnullos in scripturas cōmentarios precipue exameron ⁊ in pphet.

Julius aphrican⁹

Julium q̧ affricanū inter scriptores sui tpis nobilissimū his tpibus fuisse ⁊ floruisse (diu⁹ hieronymus refert) Cuius quinq̧ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrāde volumen perscripsit. ⁊ ad magnū origenē eplam in qua ostendit susanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quē doctā eplaz scripsit origenes. hic cū lrarū cultor ⁊ amator existeret ⁊ multis diuicijs floreret apud cesareā palestine vrbem bibliothecā insignem suo noī cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū haberet sub. M. aurelio antonino cesare legationē p restauratione castelli emaus suscepit qd postea reedificās Nicopolim appellauit.

Linea sūmorū pontificum

Fabianus

Fabianus papa natione romanꝰ ex patre fabio post antherū pōtificē duz in via de futuro pontifice deligēdo colloqueret: cōfestim diuinitꝰ quedā colūba super caput eius astitit ⁊ sic diuinitꝰ electus ē: statim ꝑ septē diaconos regiones diuisit: qui a notarijs martyrū res gestas colligerēt: ad ceterorū exemplum: qui xp̄i fidē ꝓfitebant. Idē q̄z cimiteriū ꝓ dignitate martyrū edificauit. Statuit preterea vt singulis q̄busq̄ annis ī cena dn̄i crisma renouaret: ac vetus ī ecclīa cōbureret. huiꝰ tp̄e exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio coronat vbi ex q̄nq̄ ordinationibꝰ mense decēbri habitis. presbros duos ⁊. xx. diaconos septē. ep̄os vndecim creasset. Sepultus est aūt ī cimiterio calixti via appia. xiiij. kal. februarij. quo die natalicium eius: vna cū diuo sebastiano celebrat. Uacat aūt dies sex. Ad hūc magnꝰ ille origenes (m̄ltis sublatis heresibꝰ) de ordine fidei seruādo multa ꝯscripsit. sedit annis. xiiij. men. xi. dies. xi.

Concilium rome. 60. episcoporum

Scisma primū cuz nouatiꝰ vrbis rome presbyter his tp̄ibꝰ ecclīaz dei scindere ⁊ ꝑturbare curauit. isq̄ ob cupiditatē ep̄atꝰ oīa diuina atq̄ hūana miscebat: ⁊ ne pōtificatꝰ ī manus cornelij q̄ fabiano successit deueniret. ab ecclesia ei sepatꝰ: semet ac suos id est mūdos appellabat. Negabat apostatas etiam penitētes recipiēdos eē. Hāc ob rez cōciliū sexaginta ep̄oꝝ: totidē p̄sbiteroꝝ cū diaconis pluribus habitū est. quo nouacij opinio vt falsa imꝓbat. qd̄ saluatoris exemplo nemini penitēti denegāda sit venia. ⁊ sic primū romane ecclīe scisma finitū fuit. Alie etiā hereses huiꝰ tp̄ibꝰ pullulare cepere. Origenes eni heresim quorūdā sustulit: affirmantiū aīos hoīm vna cū corporibꝰ interire. Rursūq̄ ī anastasi (quā n̄ri resurrectionē vocāt) vna cū corporibꝰ suscitari. Sustulit ⁊ heresim helchesatarū qui paulū apl̄m oīno respuūt quiq̄ asserunt negātem in tormētis christū nihil criminis habiturū: modo integri ⁊ recti sit cordis.

Cornelius

Corneliꝰ papa natione romanꝰ patre castino: vir certe eruditissimꝰ q̄ multas scripsit epl̄as. vnā ad fabiū anthiocenū ep̄m de synodo romano ⁊ italica atq̄ aphricana. aliā de nouatiano heretico. terciā de synodi gestis. At vero sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouacianū extra ecclesiā ordinauit ⁊ ī aphrica nicostratū. quāobrem ꝯfessores qui a cornelio secesserāt: cū maximo presbytero ac moyse sentiētes ad ecclesiā reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verū postea instantibus hereticis cornelius centūcellas in exiliū mittit. ad quē cyprianus carthaginensis ep̄s in carcerem cōiectus lr̄as mittit. quibꝰ intellexit ⁊ amici calamitatē ⁊ exilij sui cōfirmationē. Extant ⁊ alie cypriani ad corneliū epl̄e plene religionis ⁊ fidei. Priusq̄ in exiliū mittit instāte lucina matrona sanctissima corpora petri ⁊ pauli e cathecūbis vbi minus tuta esse videbant noctu leuat. Paulū lucina ī predio suo via hostiēsi collocat vbi interfectus fuit. corneliꝰ petrū vbi crucis martyriū subijt. in templo apollīs ad radices aurei montis. iij. kal. Iulij. Cū aūt mense decembri sacroꝝ iniciādoꝝ ꝑtātes bis fecit. Decius iratus sanctissimū virū plūbatis cedi atq̄ deinceps ad templuz martis duci iubet: vt simulacrū eius adoraret. At vir sanctus dum ad suppliciuz ducit: oīa bona stephano archidiacono cōmisit. post hec tercio nōs maij obtrūcat. huiꝰ corpus beata lucina cū quibusdā clericis noctu sepeliuit in arenario predij sui. Sedit annis duobꝰ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysiꝰ alexādrie ep̄s

Dionysius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissimꝰ origenis magni auditor his temporibus episcopus designatus. sedit annis. 17. hic in cypriani ⁊ africani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizādis plurimas misit epl̄as: sed ⁊ ad fabianū papam de penitentia vnam scripsit epl̄az: ⁊ ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atq̄ duos libros aduersus nepotē ep̄m ⁊ ad origenē magistrū suū de martyrio ⁊ alia multa.

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita. dcccclxxxvij. post alexādrū ex corpore militari: posteaq̄ bellū in germania ꝓspere gesserat sine vlla senatus auctoritate impator electꝰ est. hic de vico tracie vicino barbaris: barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus esse phibet᷑. Et in prima quidē puericia fuit pastor nōnūq̄ ꝓcer q̄ latronibꝰ insidiaret᷑ ⁊ suos ab incursibꝰ vindicaret. militare aūt sub seuero cepit. Erat em̄ magnitudine corporis ꝯspicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ferus moribꝰ. fuit aūt ingentis stature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt postea in ꝓuerbiū locū cesserat: cū de longis ⁊ ineptis hoībꝰ diceret᷑. maximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū sextus a nerone xp̄ianos ꝑsequeret᷑ anno tercio posteaq̄ regnare cepat: a pupieno aq̄legie quā obsidebat vna cū filio maximino interfectus est. tanta aūt fide aq̄legiēses ꝯ maximinū ꝓ senatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deessent nerui ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaꝝ templū veneri calue senatus dicauit. Greci scriptores maximū ⁊ balbinū impatores ꝯ maximinū factos. maximū aūt cū exercitu missuꝫ ⁊ apud rauennā bellū parasse. aq̄legiā aūt nisi victorē nō vidisse: latini scriptores nō maximū sed pupienū ꝯ maximinū pugnasse apud aq̄legiā ⁊ vicisse. forte idē pupienus q̄ est maximus.

Gordianꝰ filius

Gordianus post maximinū tyrānuꝫ imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade supasset: ⁊ nobilissimus vir ꝓcōsul cuꝫ filio ꝯsulari legato impator dictus erat aūt iā octogenariꝰ ⁊ plurimis ꝓuincijs ꝓfuit quē affricanū appellauerunt. Gordiani igit᷑ duo pater ⁊ filiꝰ ambo ex ꝯsulibus magno affroꝝ ꝯsilio impatores sunt appellati Gordianus vō adolescēs augustus declaratꝰ sex annis imperiū tenuit. cuꝫ maximinus ꝑter senatus auctēm impium vsurpasset ad deturbāduꝫ euꝫ tres declarauit impatores e q̄bus pupienꝰ ⁊ albinꝰ ī palatio interfecti. soli gordiano imperiū reseruatū fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus q̄ ad sexagitaduo milia libroꝝ ī bibliotheca habuisse dr̄. demq̄ duꝫ ad triuphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordiano sepulchꝝ milites apd̄ circeū castꝝ fecerunt tituluꝫ hmōi ardētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ persic/ ⁊ iudaic/ lrīs: diuo gordiano victori ꝑsaꝝ: victori gothoꝝ: victori sarmathaꝝ depulsori rōanoꝝ seditionū: victori germanoꝝ sed nō victori philipporum.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētesimo nonagesimoseptio reductis militū copijs e syria ī italiā vna cuꝫ filio philippo ānos q̄nq̄ impat. hūc aūt ꝑmū imperatorē xp̄iani habuere: q̄ q̄dē misteria adire nunq̄ est ausus nisi ꝯfessus. post terciuꝫ vō imperij sui annū millesimus ab vrbe ꝯdita annus impletus est. vn̄ ⁊ seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̄z anno repetebant᷑. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qd̄ est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. Iꝫ diuersis ī locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit᷑. annis q̄nq̄ imparunt. Inter diuos tn̄ relati sunt. ex q̄bus iunior philippus adeo seueri aīi fuit: vt nullo cuiusq̄ cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patrēq̄ secularibus ludis petulātius cachinātē: vulto auersato notauerit. hic philippus q̄rto imperij sui anno vrbē ex suo noīe ī thracia ꝯstruxit. ⁊ cū deciū infensuꝫ haberēt thezauros suos fabiano pōtifici ꝯtulerūt: ob id oduꝫ maximū decius in xp̄ianos ꝯcepit.

Decius romanoꝝ imperator q̄ e pānonia inferiori budalie natus. interfectis philippis imperiuꝫ sumpsit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philippos eiusdē secte imitatores. Belluꝫ ciuile qd̄ in gallia motuꝫ fuerat oppressit: filiuꝫ suuꝫ cesarē fecit: romelauacrū edificauit. cum biēnio postea cuꝫ filio cesare imperasset. in barbarico bello opprimit᷑ e q̄bus senior gurgite paludis immersus est. Ita vt nec cadauer eius nusq̄ repertuꝫ sit. Digno certe dānatus iudicio: q̄ septimā post neronē persecutionē in xp̄ianos mouens. multos sctīssimos viros interemit. Hic inter historicos varietas orit᷑: cuꝫ eutropius scribit q̄ inter ceteros beatissimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne excoxit q̄ sub sixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū seniorē sub quo passus fabianus ⁊ cornelꝰ ponunt. deinde deciū iuniorē cesarē. ⁊ inter istos duos gallū volusianū ⁊ alios impatores fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quibꝰ passi lucius stephanꝰ ⁊ sixtus sūmi pōtifices ac laurētius archidiaconus ⁊ hypolitꝰ. Ideo galienꝰ binomius asserit᷑ dictus decius galienus. Veꝝ aliq̄ deciū cesarē a philippo cōstitutum cum in vita laurētij legit᷑ decius cesar ⁊ nō impator sub eo passum fuisse laurentiū. Cuꝫ antiquitus aliqui cesares ⁊ aliqui augusti: postremo imperatores fuerunt.

Linea Imperatorum

Maximinus

Gordianus pater

Philippꝰ pater Philippꝰ filius

Decius

Persecutionē sextā post neronē. maximin⁹ impator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in clericos ꝛ sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeret; tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: persecutioni simul ꝛ vite finem imposuit.

Pontion martyr

Pontiū beatissimū martyrē ꝫ philippos impatores ad fidē xp̄i ꝯuertisse tradunt historici. Iste pontius fuit fili⁹ cuiusdaꝫ senatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacrificans velamē ꝛ infulā scindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo trista domū rediēs: vētrē molestauit vt fetus periret: peperit tñ puerū sine omni macula. quē cū nitebat̄ interficere: pater ait. Sinas eū viuere: si ioui placebit de inimico vindictā sumet. deinde cuꝫ in varijs doctrinis eruditissim⁹ euasisset. Cū audisset xp̄ianos: cui sanct⁹ pontianus p̄erat cantātes: deus noster in celo oīa quecūqꝫ voluit fecit. Simulachra gentiū argentū ꝛ aurū ꝛc. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptisma suscepit: patre deinde defuncto ꝛ pontiano: fabiano summo aplico oēs facultates dedit: qui pauperibus distribuit. duob⁹ aūt philippis impatorib⁹ cum esset amicus ꝛ cum instaret millesim⁹ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit vt a fabiano baptisma susceperūt: ꝛ templū destruxerunt. a sequētib⁹ deinde impatorib⁹ post varia tormenta cum a seuientibus vrsis ꝛ ab igne in arena illesus mānsisset. demum capite ceso martyriū cōsūmauit.

Martyres que per varias persecutiones passi sunt deinceps nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ꝛ martyr
Abacuck martyr
Andecius discipulus policarpi
Simmus martyr
Nouatus cum. xx.
Victor miles ꝛ terrena vxor ei⁹
Concordius subdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Cesarius
Simphorianus
Castorius
Columba
Geminianus
Philemon
Janurius
Festus
Desiderius
Sabinus
Basilijs cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Xlviij. martyres
Leonilla
Priscus
342. martyres
Quirinus
Theodor⁹ basilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Crisandus
Gedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicostrat⁹ ꝛ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Crescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Septem dormientes

Tempor ib⁹ decij cū post varias p̄secutiones ephesuꝫ deci⁹ venisset. In medio ciuitatis templū cōstruēs: oēs sub pena mortis ydolis sacrificare cōpulit. Tantusqꝫ penarū terror cunctos inuaserat vt fili⁹ patrē ꝛ amicus sodalem abnegarat: In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinian⁹: dionysius: serapion: iohānes ꝛ cōstantinus ydola spernentes ieiunijs ꝛ orōnib⁹ in domo celātes vacabāt. apud decium accusati patrimoniū paupib⁹ distribuētes. Inito cōsilio in montē celion secesserunt: ꝛ vsqꝫ ad temp⁹ p̄secutionis finiēde latere decreuerūt: quib⁹ vnus admīstrabat qui furore decij ceteris detexit: ꝛ panes allatos obtulit. quo cibo ꝯfortati colloquētes in luctu vt de⁹ voluit obdormuerūt. Deci⁹ os spelunce obstrui p̄cepit vt fame ꝛ siti dies clauderent. Scriptura signato martyriū cū tempore; quomodo temporibus theodosij postea manifestati viui sunt. infra describitur.

SEptima ꝑsecutio post neronē facta est a decio imꝑatore. qua quidē multi diuersis in locis ꝓ fidei cōstātia passi fuere. q̄ cū philippo imꝑatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorādū: verone eū occidit. ⁊ vsurpās sibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videret̄ zelo cultus deoꝝ illoꝝ occidisse dn̄m suū q꜠ xp̄ianus erat: mouit ꝑsecutionē dirā ꝯ xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi imꝑatoris. Martyres aūt varij sub decio passi sunt: quoꝝ martyriū iā patebit:

Abdon ⁊ Senen

ABdon ⁊ senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba ꝑsarū vrbe orūdi his tumultibꝰ pꝰ multos carceris squalores romā cathenis obligati ꝑducūt̄ vbi cū diu diuersis penaꝝ generibꝰ diu fuissent macerati. Cū eni̅ deciꝰ imꝑator babiloniā ⁊ alias ꝓuincias superasset xp̄ianos in diuersis locis cordubā adduxit: ⁊ diuersis supplicijs eos īterfecit. Eoꝝ aūt corꝑa abdon ⁊ senen xp̄ianissimi sepeliebāt. Tandē tercio kalēdas Augusti gladio ꝑcussi martyrium compleuerunt.

Agatha

AGatha sicula virgo genere nobilis ꝑclarissima: ꝑ hoc tempꝰ in cathania ciuitate sicilie ꝓ xp̄o martyrio coronat̄. Nā quintianꝰ ꝑfectꝰ audita eiꝰ fama nobilitatis formositatis ⁊ diuiciaꝝ: ⁊ ꝙ xp̄i ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que septe filias habebat turpitudini deditas: que ꝑ dies triginta varijs ꝑsuasionibꝰ ac minis eā adhortabātur: vt presidi assentiret: qui posta cū idolis sacrificare nollet: post alapas ⁊ carceres postq̄ eculeū: post etiā mamillarū abscisionē: ⁊ in testis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte ī carcere martyrio ꝯsūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatibꝰ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo ⁊ patrie liberationem. Cortina quoq̄ eius ignem montis prope ciuitatē repressit.

Appolonia

APpolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipsa ꝑ hoc tempꝰ martyriū ꝓ xp̄i noīe ꝑtulit acerbissimū. Nā ꝑsecutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excusserūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarent̄ eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia ꝓferret ⁊ deū blasphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra semetip̄am deliberās: repēte de manibꝰ impioꝝ se ꝓrupit ⁊ in ignē paratū ꝓsiliuit: vt ꝑterrerent̄ crudelitatis actores: q꜠ ꝓmptior est inuenta femina ad mortem: q̄ ꝑsecutor ad penaꝫ. ac sic martyrij palmā quito ydus februarij ꝓmeruit. Eiꝰ sanctū corpus postea in italiā delatū: apud derdonaꝫ lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruat̄.

Serapion

SErapion patria alexandrinꝰ ⁊ ip̄e vir sanctissimꝰ eodē anno apud alexandriā a ꝑsecutoribꝰ captꝰ crudelibꝰ supplicibꝰ afficit̄ in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture pri꜠ soluerent̄: sed adhuc viuēs a ministri diaboli de supioribꝰ sue domꝰ partibꝰ ꝑcipitatus xp̄i martyr efficit̄. ⁊ eiꝰ natale. 18. kal̄. decēbris celebrat̄. Justinus quoq̄ presbyter cū victoria martyrū pro christo constantissime sustinuit.

Meniacus martyr

MEniacus ethruscus vir celeberrimꝰ: ⁊ ipse apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal̄. nouēbris martyriū ꝑtulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populoꝝ frequentatione a cōciuibꝰ suis plurimū venerant̄. Valentinꝰ quoq̄ ⁊ laurentinꝰ patria ethrusci: ⁊ ipsi apud aretium eoꝝ vrbem vna cum nicostrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria virgo

VIctoria virgo inclita cū esset desp̄ōsata cuidā pagano rome sub deciana ꝑsecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula ⁊ oꝑa sancta cū plures virgines deo adiūxisset: gladio ꝑcussa est rogatu sui sponsi. Plurimiq̄ alij martyrio coronati sunt quoꝝ vitā euoluere nō possumꝰ. qui hac persecutione furente in desertis ⁊ in montibus latitantes fame siti frigore: languore latronibus bestijsq̄ consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi.5453. Anno christi 254.

Lucius papa natione roman⁹ patre porphirio post corneliū impante gallo hostiliano pontifex eligit. hunc volusian⁹ impator primo exilij pena dānauerat: sed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Cōstituit vt duo presbyteri: diacon tres vbiqʒ locoꝝ epm comitarent: cui⁹ vite ꝛ actiōis testes qui etiā añqʒ ad martyriū iubēte valeriano duceret: oēm ptātem eccle stephano archidiacono suo pmisit. Ter aūt dandis ordinib⁹ sacris vacauit. Et postqʒ martyrio vitā finiuit sepult⁹ est in cimiterio calixti via appia octauo kal. septēbris. sedit ānis trib⁹: men.iij. dieb⁹.iij. Dies qnqʒ ꝛ trigīta sedes tūc vacat.

Anno mundi.5458. Anno christi.257.

Stephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit eo potissimū tpe quo postum⁹ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumēto: vir sane optimus ad ordinādā eccl'iaꝫ cōuersus. Instituit ne sacerdotes ꝛ leuite vestib⁹ sacris alibi qʒ in eccl'ia ꝛ peragendis sacris vterent: ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subirēt: qui vasa sacra ꝓphanis manib⁹ attigerat. De rebaptisandis aūt his qui ad fidem redissent eadē sensit que corneli⁹ pōtifex: neqʒ vllo modo his recommunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope ꝛ verbis multos gentiles ad fidē xpi cōuertisset: cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto christianos ꝑsequebant: vna cū plerisqʒ suoꝝ ad martiriū rapit. capite mulctatus i calixti cimiterio via appia sepelit. 4. nōs augusti. sedit annis septē: mēsib⁹ quinqʒ dieb⁹ duob⁹. Sedes aūt ad dies duos ꝛ viginti tum vacat.

Sixtus secūdus papa natione grecus: patria atheniēsis ex philosopho xpi discipulus factus est: durāte adhuc deciana ꝛ valeriana ꝑsecutione vir sane doctissim⁹: q̄ sūmope hereses exortas videlꝫ sabellianoꝝ ꝛ nepocianoꝝ cōfutare ꝛ extinguere meditabat. verū accusat⁹ qđ xpi fidē cōtra imperatoꝝ decreta predicaret. captus ad martis templū ducit vt aut marti sacrificet aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Euntē ad suppliciū laurēti⁹ archidiaconus alloquit. Quo ꝓgrederis sine filio pater: ꝛ sine ministro ꝓperas. Cui sixtus. Ego te nō desero fili. maiora tibi ꝓ fide xpi supersunt certamina. post triduū me sequeris sacerdotē leuita. Interim aūt si quid in thezauris habes id pauperib⁹ distribue. Eodē vero die vna cū sixto diaconi sex interficiunt. felicissimus: agapitus ianuarius: magn⁹: innocentius: stephanus: sexto ydus augusti. In suo aūt pōtificatu sacroꝝ ordinū ptātem bis fecit mense decēbri. Sixti corp⁹ i cimiterio calixti via appia sepelit. Reliq̄ vo martyres iacēt in cimiterio ptextati i agro verano via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēses decē dies tres ꝛ viginti. Vacat tum sedes dies quinqʒ ꝛ triginta

Dionysius papa cui⁹ originē damasus se inueniri potuisse negat ex monacho pōtifex creatus: p̄sbyteris eccl'ias ꝛ cimiteria i vrbe roma statim diuisit: parrochias ꝛ dioceses foris distribuit que quisqʒ finibus suis liminibusue ꝯtentus eēt. Mādauit itē iudicib⁹ tam secularib⁹ qʒ eccl'iasticis: vt neminē dānarēt anteqʒ p testes ydoneos ꝯuinceret. hic licet decrepite esset etat[is]: cōciliū in anthiochia ciuitate ꝯ paulū eiusdē vrbis epm celebrari mādauit: cum ꝓpter seniū interesse dionysius nō potuit. Ea tñ de re ad eum per maximū alexandrinū epm late perscriptū est. Mortuus aūt dionysius sepelit in cimiterio calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decēbri habitis: presbyteros duodecim: diaconos sex: epos septē creasset. Sedit annis sex: mensibus duobus: diebus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Anno mundi.5463. Anno christi.264.

Felix papa natione romanus patre cōstātino: aureliani tpe fuit: vir vtiqʒ iustus ꝛ omni laude dignus: qui ꝛ martyrū deuotioni consulēs mandauit vt singulis annis sacrificia martyrū a xpi sacerdotib⁹ decetero celebrarent vtqʒ nullibi qʒ in loco sacro ꝛ a viris ecclesiasticis missa celebraret. Dedicationes quoqʒ temploꝝ etiā solēniter celebrari mādauit. Qđ si de cōsecratione alicuius eccle ignoratū fuerit vtpote vetustate ꝛ abolitione muroꝝ cōsecrari denuo mādauit. Qui deniqʒ repetitis sacris ordinibus mense decembri presbyteros nouem: diaconos quinqʒ: episcopos quinqʒ creasset. martyr via aurelia sepelit tercio kal. Junij in basilica quā antea in honorem dei condiderat secūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men.ij. dies.xv. Vacat tum sedes in vrbe dies quinqʒ.

Linea pontificum

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionysius

Felix

Gallus hostilianꝰ ⁊ galli filꝰ volusianus mox im peratores creati sunt: quoꝝ tpibꝰ in vltionē xp̄ia in noīs tanta pestis exorta est: vt pauce domꝰ nedū ciuitates ⁊ ꝓuincie extiterint: que nō tantā calamitatē senserint. Nihilqꝫ oīno clarū gesserūt. Sola hec pestilentia morbis atqꝫ egritudinibꝰ: notꝰ eoꝝ principatꝰ fuit. Verū gallus ⁊ volusianꝰ duꝫ ꝯ emilianū res nouas agitantē bellū ciuile moliunť interamne necanť. Emilianus aūt obscurissime natꝰ: obscurius imparauit cū maurꝰ fuerat. ⁊ tercio mēse extinctꝰ est. hec aūt pestis ac calamitas maxīe apud egyptū ⁊ alexandriā seuiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. hi duo non dū cōpleto impꝭ sui biēnio vt premissuꝫ est interierūt

Valerianꝰ imperiū suscipiēs cū galieno eius filio imparauit annis. 15. Valerianꝰ em̄ in rhetia ⁊ norico se agens ab exercitu. Galienꝰ rome a senatu impatores eligunť. hoꝝ imperiū perniciosuꝫ romano noī ⁊ pene exicīabile fuit: pricipū ignauia ⁊ ī xp̄ianos seuicia. Nā germani rauenā vsqꝫ puenere ferro ⁊ flāma oīa vastātes. Valerianꝰ aūt in mesopotamia bellū gerens a sapore persarū rege captꝰ in seruitute turpiter vixit: ⁊ apud parthos ignobili seruitute ꝯsenuit: eo em̄ vt scabello persaꝝ rex equū cōscensurꝰ vtebať: pedes eiꝰ ceruicibꝰ imponēs. ⁊ id merito cū stati vbi imperiū arripuit octauā ꝑsecutionē ī xp̄ianos mouit. Territꝰ aūt claro dei iudicio galienꝰ pacē ecclie tribuit. Cum aūt adolescēs factꝰ esset augustus imperiū primo feliciter mox cōmode ad vltimū perniciose gessit. erat em̄ ī galieno subite virtutis audacia. Barbari tn̄ oēs in fines romanos eruperāt. Et tyrāni q̄dā perniciosi exorti sunt: qui qd̄ domi relictū erat ab externo hoste pessundarēt. Galienꝰ vo cū rēpublica deseruisset ac mediolani libidinibꝰ operā daret mississ pcussoribꝰ intereptus est impꝭ anno nono. Et vt q̄dā ferūt auxilio cecropꝭ dalmatarū ducis vbi ⁊ frater eiꝰ valerianꝰ quē multi augustū multi cesarē dicūt occidiť. Alamāni em̄ exhausta gallis suo tpe in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a traiano vltra danubiū fuerat adiecta amissa est. Germani vsqꝫ ad hispanias penetrauerūt. Cum iā desperatis rebus ⁊ deleto impio romano posthumꝰ ī gallia obscurissime natꝰ purpurā sumpsit: ⁊ per tyrānidem annis. x. imparauit: vsus ingenti moderatione: pulsis hostibꝰ ꝓuinciā in pristinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūcia cū interfectꝰ. Victorinꝰ postea galliarū accepit imperiū vir strēnuissimꝰ ꝫ dum nimie libidīs esset ⁊ aliena mr̄imonia corrūperet. agrippine occidiť sui impꝭ anno secūdo. Huic successit tetricus senator: q̄ aquitaniā honore presidis administrās absens a militibꝰ imperator electꝰ est. duꝫ hec ī gallia agerenť ꝑ odenatū perse victi defensa syria mesopotamia vsqꝫ ad thesiphontē recepta est.

Claudius huiꝰ noīs secūdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a senatu appellatꝰ augustus: imperiū suscepit: hic gothos illiricū macedoniāqꝫ vastātes bello adortꝰ incredibili clade superauit. hāc obrē in curia aureꝰ clipeꝰ: in capitolio aurea statua eidē a senatu decreta est. parcus vir atqꝫ modestus ⁊ iusti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia alamanoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco ī silua que lugana diciť dimicās: tantā multitudinē fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tn̄ morbo correptus apd̄ syrmiū moriť. nōduꝫ expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quintiliꝰ frater ab exercitu imperator eligiť. vir q̄dem vnice moderationis ⁊ qui solus fratri preferri posset. Is quoqꝫ decimoseptimo imperꝭ die interficiť.

Aurelianus anno ab vrbe cōdita millesimo ac vigesimoseptimo imperiū adeptus. Dacia ripensi oriundus vir militari disciplina clarus: in bello potens: animi tn̄ modici: ⁊ ad crudelitatē ꝓpensioris. Gothos apud danubiū graui ꝑlio superat. Romanā orbem triennio ab inuasoribꝰ receptauit. hic primus apud romanos diadema capiti innexuit: gēmisqꝫ ⁊ aurata veste (qd̄ vere romanis incognitū moribꝰ) vsus est. hic muris validioribꝰ ⁊ laxioribꝰ vrbē sepsit. Tēplū appollini edificauit in asiā traijciens zenobiā que occiso odenacho marito oriētis tenebat imperiū haud longe ab anthiochia vicit: eamqꝫ in triūphū vna cū tetrico ducit. ad gallias ꝓfectus vindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricū rediJt. Sꝫ cū iter faceret apud zenophoriū māsionē que est inter heracliā ⁊ bizantiū: malicia notarꝭ sui interemptus est: qui nonā persecutionē mouit in xp̄ianos: populus aūt romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quinqꝫ menses sex. Triūphū eius gloriosum flauius vopiscus describit.

Volusianus filꝰ

Galienus

Linea Imperatoꝝ

Gallus hostilianꝰ

Valerianus

Claudꝰ Quītiliꝰ frater

Aurelianus

OCtaua ꝑsecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani impatoris: q̄ vbi imperiũ arripuit octauus a nerone adigi tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq̃ interfici. vbiq̃ iusserit: hic tñ a pricipio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quẽdã magũ seu hereticum corruptus ⁊ deprauatus: catholicã fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atq̃ seuicia dei iudicio orbi nõ modicũ perniciosa fuit. nam paulopost germani e ꝓuincia erũpẽtes cũ magno impetu hostili aĩo rauennã vsq̃ peruenere: ⁊ oĩa igni ⁊ ferro vastauere

Cyprianus

CIprianꝰ doctor eccl̄ie eruditissimꝰ ⁊ cartaginẽsis ep̄s iubẽte valeriano p̄ncipe post longũ exiliũ octauo kal. octobris a galerio maximo ꝓconsule durissimo viro detrũcatione capitis martyriũ cõsũmauit. Referunt ⁊ cũ eo apud eandẽ vrbem passi Crescentiꝰ victor: rosula ac generalis. Fuit aũt in primis Cyprianus gentilis ⁊ excellentissimi ingenij vir ac bonarũ artiũ studijs ornatissimꝰ qui primo rhetoricã docuit: deinde suadẽte p̄sb̄ro cecilio (vt hieronymꝰ ait) a quo ⁊ cognomẽ sortitꝰ est: ad xp̄ianos trãsiẽs oẽs facultates suas paupibꝰ erogauit. presbyter primo deinde carthaginẽsis ep̄s creatꝰ. vbi tum docendo monẽdo ac scribendo xp̄i ecclesie prodesse curauit. Eius aũt clarissimã vitã ⁊ martyriũ pontius eiusdẽ cipriani p̄sbyter ⁊ exilij comes: egregio volumĩe cõposuit. huius cypriani caput Nuremberge in basilica sc̄ti Laurentij cũ oĩ gloria obseruat. Scripsit aũt plura opa precipue de vnitate eccl̄ie: Anteq̃ eñ moreret cyprianꝰ venerat in sniam eccl̄ie romane. Nõ esse rebaptizandos hereticos: sed sola manꝰ impositione grãm recipiẽdos hac de re inter cyprianũ ⁊ corneliũ magna fuerat olim cõtentio

Laurentius

LAurentiꝰ hispanꝰ: sixti põtificis archidiaconus ⁊ filiꝰ adoptiuus rome via tyburtina presente decio seu galieno post multũ virtutũ insignia ⁊ plurima tormẽtorũ genera videlz carceris: in quo cecũ illumiauit ⁊ hypolitũ baptizauit: ac verberibꝰ (vt thezauros ecclesie ostẽderet) plũbatis ac scorpionibꝰ cesus. ad vltimũ nocte a valeriano ⁊ decio vt dijs sacrificaret: cõpulsus ait. Mea nox obscurũ nõ habet sed oĩa ĩ luce clarescũt. post dirã oris ꝑcussionẽ: quarto ydus augusti in craticula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni laurentiũ exustũ ferũt. grãsq̃ deo agens: spm̃ deo reddidit ⁊ martyriũ ꝯstantissime cõpleuit Hypolitus aũt cũ iustino corpus exustũ sepelierũt. Hunc nõnulli cuiusdã hispaniarũ ducis filiũ fuisse dicunt. Quẽ demon infantulũ e cuna in nemus asportauerat: sed beatꝰ sixtus p̄dictus cũ in eadẽ ꝓuincia p̄dicaret: eũ sub quadã arbore lauro diuinitus inueniẽs laurentiũ appellauit: ⁊ diligenti cura ipsum enutriri ⁊ edoceri fecit. Quo adulto illũ secũ vna cũ vincentio romã perduxit. Ubi postea factus pontifex cõstituit eũ suũ archidiaconũ post sixtũ aũt triduo post: vna cũ claudio subdiacono ⁊ seuero p̄sbytero ⁊ crescentio lectore ⁊ romano hostiario varijs cruciatibus necat vt p̄missum est.

Sabellius hereticus

Hypolitus

SAbelliꝰ hereticus: a quo sabelliani heretici tanq̃ ab auctore ꝑuerse secte ĩuẽtore vocati sũt: ea aũt tẽpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidẽ que olim barce vocabat pentapoleos ciuitatẽ plena blasphemijs in deũ patrẽ ⁊ in xp̄m: quẽ sũmi dei filiũ esse negabat: primogenitũq̃ oĩs creature: simul etiã sp̄us sc̄ti intellectũ auferebãt. Dicebat eñ ⁊ p̄dicabat vnã tm̃ p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ussc̄ti esse ꝑsonã. Quas ob res magne dissensiones ⁊ scãdala in eccl̄ijs tã occidẽtalibꝰ q̃ oriẽtalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinũ iudiciũ euasit: cum turpiter occubuit.

Concordia

Romanus

HIpolitꝰ romanꝰ patricius eo anno ⁊ mẽse postq̃ beatũ laurentiũ sepeliuit cõprehẽsus eo q̃ xp̄ianus esset diu acriter cedit: cũ nollet idolis sacrificare fustibꝰ cesus donec cedẽtes deficerẽt. Deciꝰ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt eũ crudeli examiatione interficeret. q̄ iussa cõplẽs oẽm familiã in ꝯspectu eiꝰ decollari fecit. deinde ipsũ ligatis pedibꝰ ad colla indomitorũ equorũ ꝑ cardos ⁊ tribulos crudeliter trahi tã diu fecit donec emitteret spm̃. quo defuncto iustinꝰ corpus sepeliuit ĩ agro vetano ydibus augusti.

COncordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ses dixit cõsiderate vitã vr̃am: ne cũ dñ̄o vr̃o ꝑeatis: ait nos cũ dñ̄o desideramꝰ magis mori q̃ ĩpudice viuere Iussit eã tã diu plũbatis cedi donec emitteret spm̃.

ROmanꝰ q̃z miles ⁊ ipse sequẽti die eo ĩ loco passus est. Is ĩ ꝯfessiõe b̄ti laurẽtij diuitꝰ ex visiõe angeli cõpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eũ fustigatũ exhiberi: ⁊ visa eiꝰ ꝯstãtia decollatꝰ est. 5. Idus augusti. Cuiꝰ corpꝰ postea lucã ethrurie vrbem delatũ honorifice sepultũ est.

Quirinus

Valentinus

QUirinus romanꝰ tribunꝰ ſub hac pſecutione pꝰ lingue abſciſionẽ: ⁊ manuũ ac pedũ ꝓ xp̃o detrũcatione: in via rome que nuncupaꝶ appia agonẽ martyrij .iij. kal. aprilis gladio cõſummauit.

THeodora q̃ʒ virgo hermetis martyris ſoror his tpibꝰ ab aureliano capta martyriũ itrepide ſuſtinuit

VAlentinꝰ romanꝰ p̃ſbr hiſdẽ tpibꝰ multa ſanitatũ ac doctrine inſignia a claudio imperatore capiꝶ. Interrogatꝰ de dijs eoꝝ ait iouẽ mercuriũ ⁊ alios miſerrios hoĩes fuiſſe: deinde aſterij filiã illumiauit quaʒ cũ oĩ domo ſua nũero .xlij: xp̃ianos effecit. Tandẽ iubente imperatore diutiſſime fuſtibꝰ cediꝶ, ad vltimum vo capite trũcaꝶ ⁊ .16. kal. marcij ſepeliꝶ. Cirillã q̃ʒ decij imperatoris filiã xp̃ianiſſimã rome gladio iugulatã hiſtorie tradũt q̃nto kal. nouembris.

NOnã perſecutionẽ eccl'ie Aurelianꝰ imperator mouit ĩ xp̃ianos nonus a nerone. Is em̃ malis ꝯſilijs ſubordinatꝰ cũ de ea re ad ꝓuinciarũ p̃ſides lr̃as miſiſſet: diuino iudicio de celo tactꝰ turpiꝶ occubuit

GEbennarũ clariſſimã allobrogũ ſeu ſabaudienſiũ ciuitatẽ aurelianꝰ auguſtus ĩ gallijs hoc anno ꝯcõdere fecit. Et ex ſuo noĩe ipſam aurelianã appellari voluit. Cũ em̃ gallia ꝓuincia per annos .xx. ⁊ eo ampliꝰ ob ſeuiciã ⁊ ignauiã valeriani ⁊ galieni imperatoꝝ a fide populi romani ſe ſubtraxiſſet. virtute aureliani ceſaris recuperaꝶ. Hec quippe ciuitas heluecioꝝ finibus ꝓxima eſt ⁊ lacu lemãno ſiue luſitano abluiꝶ. Ex quo quidẽ lacu rhodanus fluuius ꝓfluit. ſuper quẽ pons ligneus celeberrimus ſitus eſt. hec itaqʒ ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineqʒ ac ciuiũ frequentia totius allobrogũ ſiue ſabaudienſiũ ꝓuincie emporium eſſe videꝶ. Ad quã ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunꝶ diuicie: hec quippe ſabaudie duci diu paruit: ⁊ nũc ſubeſt. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidã ꝓfeſſor fuit. Anianus vrbis ep̃s viri ſctitate ⁊ doctrina precipui: ac letꝰ p̃ſbyter in diuinis ſcripturis nobiliter eruditꝰ ⁊ alij multi. Hec aũt vrbs ab imo ſurgit ad collum ꝓtenſa: habetqʒ vineta vberrima. Eſt q̃ʒ ĩ ea ſedes ep̃alis apud eandẽ vrbem amodeus primus ſabaudie dux eius gentis ducatũ p̃mogenito ſuo tradidit eccl'iaſticas cerimonias ⁊ orandi morẽ didicit ad baſileã prexit. vbi generale fuit cõciliũ inter duos filios: alterũ ſabaudie ducem. alterũ gebennarũ comitẽ adoleſcẽtes egregia facie. ſolẽnibus ꝓ more ſeruatis: romane eccl'ie preſul coronatus eſt: de quo inferius patebit.

Gebenna

Anno mundi. 5473. Anno christi. 274.

Linea Summorum pontificum

Euticianus

Euticianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felicē pōtificē sedit rome vir sanctissimus et eruditus. Instituit vt i altari noue fruges bñdicerent: maxie vo fabe et vue. Cōstituit itē ne q martyres sepelire vellet sine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderet se nesciēte presertī. Trecētos eni hic martyres se ppria manu sepelisse fert. Verū vbi ex sacris ordinibus mense decembri habitis presbros. xiiij. diaconos quinq; epos nouē creasset martyrio coronat. Et i cimiterio calixti via appia sepelit octauo kal. augusti. Sedit annū vnū: mensem vnū: diem vnum. Vacat tum sedes dies octo: Sunt qui scribunt eū annis octo mensibus decem in pontificatu vixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

Caius

Caius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani impatoris primū pbi tpe fuit. deinde caio et carino impantibus vir vtiq; diuinus q ordines i eccl'ia distinxit: quib⁹ tanq; gradibus qbusdā ad epatū ascenderet. hi erant hostiarius: lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus presbyter: eps. Idē qz (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuisit: q res gestas martyrū cōscriberet. Cōstituit etiā ne pphanus quispiā sacris iniciatū i iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xpianū hoiem ptātez haberet. Tandē orta in xpianos tpe diocleciani tanta psecutione quāta nūq; antea. in subterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a psecutorib⁹ vna cū gabinio fre eiusq; filia susanna martyrio coronat. et via appia i cimiterio calixti sepelit decio kal. maij. Sedit aūt caius annis. xj. mēses qtuor: diebus duodecim: quo quidē tpe presbros q̄nq; et vigīti: diaconos octo epos quinq; creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies vndeci. hunc tñ duodecim annis sedisse eusebius scribit

Paulus samosaten⁹ epūs

Paulū quēdā samosatenū epm virū vtiq; eruditissimū p hec tpa ab orthodoxa fide desciscentē arthemonis heresim excitasse dicūt. que qdē heresis marie virginitati cōdicebat: asserebatq; q post xpm natū se viro suo ioseph cōmiscuisse et alios filios pcreasse. hic itaq; paulus in demortui epi locū anthiocenus eps creatus supbe nimiū sese habebat. Interdū eni pre supbia et lras relegebat et dictabat epl'as: multis cōstipato agmine precedētibus ac subsequentibus. vn pter hois arrogātiā chustianā religionē pleriq; detestabant. Sed qd facerēt nra tēpestate qua nil vel supbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adolescētes sericatos in eqs preferocibus videret. si subsequētiū presbrorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiusq; coloris hincinde ab equis deauratis pendētibus. Execrarent eos ac dicerēt nil eis cū xpo preter silitudinē quandā religionis cōc esse. Is aūt predicte heresis assert inflatus opiniōe sumpsitus ac tribunal alti⁹ qrēs: negabat dei filiū e celo descēdisse: s a maria cepisse originē et initiū e terra habuisse. hāc obrē i ocilio anthioceno oim epor q aderāt osensu publice dānat⁹ est. maxie vo gregorij cesariēsis epi viri sctissimi snia q tāto ocilio interfuit: et postea p fide xpi martyrij penā subijt.

Manes hereticus

Manes qdā hereticus gente psa vir vtiq; callidus et diabolicus vita et moribus barbarus: his tpibus fuit et multa dāna xpi ecclesijs intulit. Is ei pferri se xpm ausus est: asciscis in societatē duodeciz discipulis quo fidē rebus in oibus faceret: et ad interficiēdas deceptor aias infandi dogmatis sui ferale cōmentū de sacrilegis et fabulosis mēdacijs texuit. Et p has insanarū opinionū ruinas se suosq; seqces decepit: vt falsi corporis fingeret xpm dicens (vt leo papa testat) cū nihil in se solidū: nihil verū hoim oculis actibusq; pbuisse sed similitate carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic etiā et seqcib⁹ suis duo principia esse affirmabat vnū. s. boni alterū mali: vnū lucis et alterū tenebrarū. Testamētūq; vet⁹ respuēs et nouū solū recipiēs. ab eo manicheor heresis exordiū sumpsit. vt aūt cū impugnat manes ob impietatē et supbiā: ita maxime laudat anatolius laodicenus episcopus pter religionē et doctrinā.

Cesari⁹ et alij martyres

Felix psbyter et eusebi⁹ monach⁹ his psecutionibus apud terracinā campanie vrbē p fide xpi interempti sunt. nā eusebi⁹ cū sanctos martyres iulianū et cesariū psbros sepelisset: et hui⁹ rei gra mltos ad fidē cōuertisset qs predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad forū iudicis ignominiose pducit cū oino sacrificare nollet decollat⁹ est nonis nouēb. Cesariū aūt diaconū et iulianū presbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuisse constat. Ipse eni cesarius diaconus cū multis diebus i custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in saccum missus et in mare precipitatus kal. nouembris martyrium compleuit. Andochus quoq; presbyter et tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim beati policarpi episcopi discipuli apud augustudunū galliarū vrbē glorioso martyrio coronant quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus pforati obierunt.

Linea Imperatoꝝ

Tacitus

TAcitus romanoꝝ impator post aurelianū a senatu ppl'oq₃ romano imperiū suscepit. in cui⁹ electiōe velius cornifici⁹ gordian⁹ ꝯsul dixit. Cū exercitus sine principe recte diuti⁹ stare nō pōt: simul necessitas cogit. Nā limitez trāsrhenū germani rupisse dicunt occupasse vrbes validas nobiles diuites ꝛ potētes: q̄re agite ꝛ p̄ncipē dicite. post h̄ oīs senat⁹ acclamauit tacite auguste dij te seruet: te principē facim⁹. vir certe idone⁹ reipublice gubernāde ob eius virtutē ꝛ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū militū vertit. togis ꝛ tunicis idē vsus est q̄b⁹ p̄uat⁹. Thermas oēs an̄ lucernā claudi iussit ne q̄d p noctē seditionis orire͂. corneliū tacitū scriptorē auguste ī oīb⁹ bibliotecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amariores cibos appetiuit: balneis raro vsus est atq₃ validior fuit ī senectute. vitreoꝝ diuersitate atq₃ opositate delectat⁹ est. Panē nisi siccū nūq₃ comedit: fabricarū peritissim⁹ fuit: marmoꝝ cupidus: venationū studiosus. vxorē gēmis vti nō est passus. legit sane senex minutulas lr̄as ad stuporē. Et qm̄ a meotide multi barbari eruperāt interempt⁹ est insidijs militarib⁹ mēse sexto post adeptū impiū (vel vt alij dicūt) morbo interijt. Gessit aūt ppter breuitate tpoꝝ nihil magnū: hic mēsem septēbrem tacitū appellari iussit: cū eo mense natus ꝛ factus est impator.

Florianus

FLorian⁹ qui frater taciti german⁹ fuit: post frēm arripuit impiuz nō senatus aucte sed suo motu: q̄si hereditariū esset imperiū. cū sciret adiuratuz esse ī senatu tacitū: vt cū mori cepisset: nō liberos suos: s̄ optimū aliquē principē faceret. Deniq₃ vix duob⁹ mēsib⁹ imperiū tenuit ꝛ occisus est tharsi a militib⁹ q̄ probū audierāt impare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt florianus moꝝ fr̄is imitator: nec tñ vsq₃quaq₃. Nā effusionē in eo frater frugi rep̄hēdebat. hec ipsa imperādi cupiditas alijs eū moribus ōn̄dit fuisse q̄₃ fratrē.

Probus

PRobus romanoꝝ impator: vir domi forisq₃ ꝯspicuus: q̄ post tacitū oīm iudicio bonoꝝ impator est fact⁹ orbēq₃ pacatissimū gubernauit. hic oriūdus e pānonia ciuitate syrmiensi nobiliore matre q̄₃ patre patrimonio moderato: affinitate nō magna: tā priuat⁹ q̄₃ impator nobilissimis virtutib⁹ claruit. Rei aūt militaris insignis suscepta rei publice admīstratione. Gallias a barbaris occupatas ingēti felicitate restituit. Cōpositis igit͛ reb⁹ ī gallia lr̄as ad senatū dedit. sublata est oīs q̄ tendit͛ late germania: oēs iā barbari vobis arāt Nā ꝛ q̄dragīta milia hoīm cesa sūt ꝛ septuagīta vrbes nobilissime captiuitate hostiū vindicate. ꝛ oēs penit⁹ gallie liberate p̄da oīs recepta est. ago igit͛ dijs imortalib⁹ gr̄as ꝛc̄. Habuit q̄₃ nō leues tyrānicoꝝ mot⁹ Nā ꝛ saturninū q̄ oriētis impiuz arripuerat varijs p̄lioꝝ generib⁹ supauit. deinde cū pculus ꝛ bonosus apud agrippinā ī gallia imperiū arripuissent. magna celeritate opp̄ssit. ꝛ de eis oīb⁹ triuphauit. Tandē cū syrmiū venisset ac soliū patriū effecūdari cuperet ꝛ dilatari. pmoti milites cōfugientē eū ī turrē ferratā quā ipse specule cā exedificauerat interemerūt anno impij sui sexto. postea tñ ingēs ei sepulchruz elatis aggerib⁹ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciso marmori. hic pb⁹ impator ꝛ vere pb⁹ fu⁹ est. victor oīm gētiū barbaraꝝ victor etiā tyrānoꝝ

Numerianus Carus Carin⁹

CArus ro. impator post probū impiuz suscepit: cui⁹ patria ambigue a plerisq₃ p dit͛ q̄dā ī illirico quidā narbone ī gallia natū scribūt. Is ꝯfestim duos filios numerianū ꝛ carinū ad gubernacula impij traduxit ac cesares fecit cū q̄bus regnuit duobus ānis. s̄ dū bellū aduersus sarmathas gerit. nūciato psarū tumultu ad oriētē pfectus ipsos p̄lio fudit. Coclenis ꝛ thesiphonte nobilissimis vrbibus captis. in castris sup tigridē ictu fulminis cōcidit. Numerianus v̄o q̄ cū patre erat adolescēs egregie indolis rediēs in lecticula ob dolorē oculoꝝ impulsore apro p insidias occisus est. Is oēs poetas sui tp̄is vicerat. Carinus aūt probris oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano (difficili tñ bello) in dalmacia victus scelerū suoꝝ penas tandē luit.

Dioclecian⁹ Maximinia⁹

DIoclecianus de dalmacia oriūdus vir obscurissime natus anno ab vrbe ꝯdita. M. xlj. ab exercitu impator elect⁹. aprū virū audacissimū: qui numerianū interfecerat ipsemet gladio occidit. verū moto ī gallia tumultu poti⁹ q̄₃ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q̄ agrestes facile cōpescuit. At v̄o circūstrepētib⁹ vndiq₃ bellis cū solus diocletian⁹ resistere tot piculis nō posset maximianū augustū: cōstātiū v̄o ꝛ maximianū galeriū cesares creat. Maximian⁹ aūt hercule⁹ carusio fraude interēpto. brittāniā post annos decē recepit. at cōstanti⁹ cū p̄mo ī gallia male pugnasset renouata scd̄o pugna ml'ta milia alemānoꝝ q̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit ꝛ occidit eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletian⁹ interī ī egyptū vadēs captā alexandriā quā achilco resistēte mēsib⁹ octo obsederat: diripiēdā militib⁹ dedit. Fuit aūt diocletian⁹ morigerat⁹ callide: sagax p̄terea ꝛ admodū sb̄tilis īgenio diligētissim⁹ q̄₃ ꝛ solertissim⁹ p̄nceps. adorariq₃ se iussit cū an̄ eū cūcti salutarētur: ornamēta gēmaꝝ vestib⁹ calciamētisq₃ addidit. hercule⁹ aūt ppalā fer⁹ ꝛ inciuilis ingenij: aspitatē suā etiā vult⁹ horrore significās. Pacatis igit͛ vndiq₃ reb⁹ diocletian⁹ ī oriēte. maximian⁹ v̄o hercule⁹ ī occidēte vastari ecclias mandāt imperiūq₃ diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue temp⁹ p̄claro ocio senuit. ꝛ p⁹. xx. annū veneno extinct⁹ ē vixit annos. 73. quez apud mediolanū maximinian⁹ secut⁹ fuit post triūphū inclituz quem rome perfecit.

Decima psecutio in xpianos post nerone a quodā veturio militie mgro excitata his tpib⁹ diocletiani et maximiani iussu p oēs orbis ptes pmittit. Diocletianus q3 in oriēte: maximianus vo herculeus in occidēte: vastari ecclias: xpianos affligi interficiq3 mandāt: que certe oibus diuturnior et imanior est habita. Nā et scripture sacre igni exuste sunt: et si qs xpianus i migratu fuisset eo sublato remanebat infamis. Preterea vo serui q in xpianismo pdurabant: libertatē psequi nō poterāt. Milites itē xpiani cogebant aut imolare idolis: aut militiā pariter vitāq3 deponere. edicto principis in foro posito. Hoc vo quidā lacerare ausus pelle nudatus: supfuso aceto et sale tamdiu cruciat quoad vita supfuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus et gorgonius viri clarissimi: hisdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde impator a xpianis id factū falsa suspicione existimās multos interfici. plerosq3 viuos i igni coniici iubet. Eadē q3 seuicia vsi sunt q in miletene puīcia in syria: i affrica: in thebaide: i egypto cū impio erāt. In planicie vo palestine et tyri multi seuissimis bestijs expositi sūt Nullū aūt genus tormēti xpianis tuz nō adhibitū est. Quid plura cū Damasus referat. xvij. milia hoim vtriusq3 sexus dieb⁹. xxx. p diuersas puīcias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harenas. excidēdosq3 lapides damnati: que multitudo ppe infinita est habita. Tandē vo aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) et eo diocletianū cōpulit: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem facit et maximianus eius collega: acerrimus persecutionis christiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq3 morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus insania mētis percitus: furijsq3 scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adauctus

Alexander

Adauctus romanus patricius vir xpianissim⁹ ac sctissim⁹ apd phrigiā martyriū suscepit. Is cū cōuertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbusta est. qr ciues idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucto viro sctissimo eos i fide retinēte. cū et ipse idolis sacrificare rennuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capit obtrūcatione martyr efficit.

Alexāder miles strēnuus ex sacra thebeoꝝ legiōe vn⁹ p hoc tēp⁹ apd bergomū ciuitatē cū xpi dñi nri nomē cōstātissime pdicaret: post innumerabiles virtutes ibidē operatas septimo kal. septēbris abscisiōe capitis martiriū gloriosissime cōpleuit. cuius corpus grata vidua sctissima colligēs i pprio predio sepeliuit quo i loco celeberrimū i eius honore tēplū extructum fuit qd nuncvsq3 vetustissimū extare videt.

Barbara

Anastasia

Barbara vgo nobilissima de nicomedia orta quam ob nimiā pulchritudinē pater eius i turri excelsa collocauit: timēs ne xpiana efficeret. Ipsa xpiana deū celi adorabat a spūscto edocta: cū pře inotuit eā occidē voluit: q se abscōdit: qua iuēta ad pfidē ducit: primo virgis cesa deinde versis pedib⁹ suspēsa cū lāpadarū exustione et māmillarū abscisiōe: postq3 innumerabiliū tormētoꝝ cruciationē ad extremū pr eius pprijs manibus caput eius pscidit scdo nōs decēbris. Ignis aūt de celo descendēs patrē cōsūpsit et i puluerē redegit.

Simphorianus Claudius zc

Crispinus et Crispinianus

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romāi publij potentissimi vxor xpiana effecta: mira apud xpianos opa miscdie pfecit. his turbinib⁹ ab ipso publio cōprehēsa post diutinā custodiā i carcē p xpo macerata a grisogono scriptis pfortata q postea capit detrūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt viris et cū mult mulierib⁹ ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xpianoꝝ anastasia a pfecto ad palos ligata: eā ignibus pcremauit. 8. kal. ianuarij. circa ānos dñi. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ lraꝝ eruditissima et de ei⁹ psecutiōe ad grisogonū extāt eple eloqntia plene

Claudius et nicostratus symphorianusq3 ac simplicius viri clarissimi: et i arte qdrataria pitissimi rome p hoc tēpus passi sunt primo in carcerē trusi. deinde scorpionibus grauissimis cesi. deinde iussu diocleciani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus et crispinianus viri celeberrimi sub hac psecutione apud suesionē vrbē capti et iudici pñtati p⁹ imania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. noueb. martyrij coronā pceperūt.

Mauricius

Mauricius et Exuperius Cādidus ac victor cū innocētio sacre Thebeoꝝ legionis primicerij illustrissimi cū predicte psecutōnis ignis exordiū inter solos militares parua scintilla conflauerat. p hoc tempꝰ iubente Maximiano in gallia ciuitate seduno cū sex milibꝰ sexcentis sexagintasex p xp̄o gloriosissime martirio coronant. Hij nāq ex orientalibꝰ regionibꝰ ⁊ vt ex gestis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerūt. que est ciuitas nobilis prope Nilū a hierosolimo ep̄o baptizati. in auxilium a Maximiano accersiti in galliā venerūt. Viri in bellicis rebꝰ strēui. virtuteq nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximianꝰ augustꝰ contra xp̄ianos destinasset atq iussisset vt ydolis imolarēt. Cū obtēperare noluerūt plurībꝰ in locis diuersis cruciatibꝰ interfici iussit. Et decimū semp decollari pcepit. Mauricíꝰ eoꝝ dux in fide cōfortās reliquos. qui arma deponētes vltra se obtulerūt ⁊ circūquaq trucidant. Primiceriorū corpa pꝰ mltos passiōis annos sctō ep̄o Theodoro reuelata. ī eoꝝ honore basilicā fabricauit. Eoꝝ natale. x. kal. octobꝛ celebrat.

Vincentius

Vincentius leuita vir inuictissimꝰ atq sanctissimꝰ natione hispanꝰ btissimi pape Sixti discipulꝰ. diuiq laurētij martiris scientia ⁊ virtute germanissimus. qui genere nobilissimꝰ a puericia lrīs traditꝰ. gemina scīētia efficacissime claruit sub beato Valerio cesaraugustē antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū a Daciano preside pertulit. Ita vt cū summa pena carceris. famis inopia cathenaꝝ stridore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinēs p oēs corpis artꝰ mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimū hominē in eculeo primū leuatum toto corpe distēdi fecit. distētūq diuersis vulneribꝰ cruciari. ac nimia feruēs insania dū martirē dei lacerant se amplꝰ lacerare conat. vt pfluentē a toto corpe sanguinē cerneret. Hinc ex eculeo assumptꝰ Vincentiꝰ: iusserat lectū tyrannꝰ cū ferratis costis pferri: ⁊ addita subtus carbonū cōgerie ⁊ exuerūt dū martirē. q̄ intrepidus vltro cōscendit in craticula positū vncinis ferreis aperiri ⁊ ardētes laminas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratū teterrimo carcere fecit includi. Atq ibi testas acutissimas congeri in lignoq pedes eiꝰ affigi ⁊ sine hūano solatio derelinqui. Angeli tamē solutis nexibꝰ. ⁊ athleta dei magno lumie refectꝰ. que cū Daciano nūciata fuissent. ait victi sumꝰ. pcepit vt mollibus foueret vt eū amplꝰ cruciaret. mox aūt p̄ciosaꝫ resolutꝰ in mortē celo spm̄ reddidit. pꝰ psecutiōs corpꝰ extra muros valētie sb altari cuiusdā eccle xp̄iani cōdiderūt. Eius passione nobilēq triūphū prudentiꝰ versibus expressit. Augustinꝰ q̄ꝫ huius sanctissimi martiris preconiū vberrime demonstrat.

Sancta Agnes

Agnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac psecutiōe (testante Ambrosio) apud romā orta a ciuibꝰ romanis iuuēcula corpe, tredeci annoꝝ pulcra facie. dū a scolis reuertit a p̄fecto filio adamat. Agnes ait preuentam amore eiꝰ. cuiꝰ mater virgo ē: Capta igit a p̄fecto vrbis electionē dedit vt sacrificia dijs cū virginibus dee veste aut cū meretricibus luxu opā daret. que singula rēnuit Ideo nudā ad lupanar p̄fectus duci iussit. sed tantā dēsitatē capillꝰ dn̄s ꝯtulit vt qi vestibus tegeret: Qua ingressa angelū dn̄i inuenit pparatū. q̄ stolā cādidissimā ppauit. Oēs ingressi miraculo territi cōpūcti redibāt. etiā filius p̄fecti. q̄ ab angelo p̄focatus ē. Sꝫ illa postmodū orāte iuuenis ille reuixit. Dein post minas et terrores ac verbera plurima ī ignē ꝯiecta sed mīme lesa Tandē aspasius ī guttur eius gladiū īmergi iussit septio kal. februarij martirij palmā adepta est. quā parētes sepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veste fulgente apparuit dicēs. Videte amātissimi parētes ne me q̄si mortuā lugeatis sed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi:

Ciriacus

Ciriacū quoq diaconū cū largo ⁊ smaragdo p hoc tp̄s cū alijs viginti passum historie tradūt. qui artemiā filiā Diocleciani a demonio liberauit. Similiter iobiā saporis psaꝝ regis filiā post dies q̄dragintaquiq reuersi a Diocleciano honorifice suscepti. pꝰ eius morte filius eiꝰ maximianꝰ iussit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcerē mitti. inde p iudicē Carpasiū eductꝰ caput eius pice liq̄ta pfundi fecit. ⁊ iterū ī carcerē retrudi. Cetera post q̄tuor dies nolētes sacrificare in catasta fustibus cedi ⁊ neruis extēdi fecit. Inde filius diocleciani iussit Ciriacū cū Smaragdo ⁊ alijs viginti capite trūcari. Et ducti sunt cū eo pmiscui sexus: Rome aūt via salaria decapitati sūt. Marcellꝰ papa cū Lucia corpa martirū in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Geruasiꝰ ⁊ Prothasiꝰ

Geruasius ⁊ Prothasius germāi natiōe Mediolanēses p̄re vitale viro sctō m̄re valeria vno ptu geniti hac tumultuāte pcella ī ea vrbe ab astasio comite sūt passi. Hij nāq pntibus orbati ꝯfesti vniuersū p̄rimoniū vēdiderūt ⁊ paupibꝰ erogarūt orōibus ⁊ lectiōibus p plres ānos vacabāt. Astasio pfecturo ad bellum sacerdotes ydoloꝝ dixerūt. nisi faceret geruasiū ⁊ pthasiū dijs suis imolare victoriam reportare nō posset. P̄ntati corā comite cū nō acq̄esceret idolꝰ sacrificare Geruasius plūbatꝫ cesus ē donec spm̄ exalaret. Prothasiꝰ vo fustibus cesus demum capite trūcatus ē. Quoꝝ corpa cū ānis mltis icognita fuissent. diuus Ambrosius domio reuelāte in corrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāt. Martirizati fuerunt hij beatissimi matires die. xiij. kal. Januarij.

Georgius

Georgius capadocus tribunꝰ ⁊ verus xp̄i miles hoc tp̄e. Cū venisset de capadocia ī persidā ciuitatē dyospolim velut alter curciꝰ romanꝰ ⁊ codrꝰ athenensiū rex ꝓ patrie sue liberatiōe sese īternitiōi ad draconis occisionē ⁊ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone pꝰ eculei extēsionē totiusqꝫ corporis laceratiōꝫ ⁊ viscer̄ effusionē. nec nō ⁊ alior̄ tormētor̄ ꝑpessiōꝫ. ad vltimū martiriū capitꝭ abscisiōe cōpleuit. Cuiꝰ gesta licet inter apocriphas scripturas ponāt̄ ipiꝰ tn̄ illustrissimū martiriū inter coronas martir̄ dei eccl'ia venerabiliter honorat. qđ etiā Ambrosiꝰ attestat̄ qui scribit Georius fidelissimꝰ xp̄i miles. dū xp̄ianitatis ꝓfessio tegeret̄. solus inter christicolas dei filiū cōfessus est. Cui et tantā fidei cōstantiā diuīa grā cōcessit. vt tyrānice potestatis p̄cepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penar̄ huiꝰ incliti martiris caput cū postmodūꝫ venecijs delatū fuisset. in eius honore monasteriū ⁊ eccl'ia erecta fuit qđ nūc vsqꝫ maxia cū veneratiōe ꝑseuerat. Vexillū qꝫ eiꝰ apđ germanicā natiōꝫ bamberge maxia cū solēnitate ondit̄. Eiꝰ natale die. ix. kal'. maij ab oībꝰ xp̄icol' celebrat̄

Erasmus

Erasmꝰ campanꝰ ep̄s vir illustrissimꝰ atꝫ sctissimꝰ. cū decretū in antiochia a diocleciano ꝓcessisset. vt quicūqꝫ nō sacrificaret ydolis diuersis supplicijs interiret. hec audiēs Erasmꝰ in heremo ꝑ septē ānos habitauit. orōi ⁊ cōtemplationi vacās. cui dn̄s escā ꝑ coruū mīstrabat veniēs voce angelica p̄missa ad ciuitatē mltos a demōibꝰ liberauit. ⁊ plures docēdo ad xp̄m ꝯuertit. Diocleciānꝰ hijs auditꝭ sibi eū p̄ntari iussit. p̄mo plūbatis ⁊ fustibꝰ grauiter macerat̄ ⁊ dilaniat̄. Deīn resina sulphure pice oleoqꝫ ꝑfundit̄. nec minīe ledit̄. quo miracl'o multi cōpūcti ydol' abrenūciātes xp̄iani effecti sūt. Postea missus in carcerem artissimuꝫ cū īmēso ferri pōdere. a quo angelꝰ dn̄i eū paulopost eduxit. Sed cū hec vulgarent̄ miracl'a a Maximiano impatore detinet̄: ⁊ ī sartaginē plūbo pice resina ignitā īmergi p̄cepit. illesus tn̄ māsit custodie mācipatꝰ. Angelꝰ eū nocte ad littꝰ maris ꝑduxit. vbi diuīa ꝓuisiōe ī formianā ciuitatē campanie nauicula ꝑuenit. Tandeꝫ vidēs rutilātē coronā sup eū illabi ait dn̄e suscipe spm̄ meū. et tercio nonas iunij sancto fine q̄euit. dicit̄ corpꝰ eiꝰ Caiete q̄escere vbi caput eiꝰ ostenditur.

Cosmas ⁊ Damianꝰ

Cristoferus

Cristoferꝰ martir ꝓcere stature icōperabil' magnitudinis ⁊ v̄tutis vir ꝑ hoc tp̄s in samo: ciuitate licie ꝓuincia asie pro xp̄o mortē ꝑtulit. Primo v̄gis ferreis attritꝰ. flāmisqꝫ exustꝰ fuit: sed cū diuīa virtute saluatus est. Ad vltimū sagittar̄ ictibꝰ cōfossus martiriū tandem. 8. kal'. augusti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt hūc cū hoīes ꝑ flumen deferret ihesum puerū in humeris suis portasse.

Cosmas ⁊ Damianꝰ xp̄ianissimi viri ac medici celeberrimi apđ Egrā ciuitatē cōprehensi. hoc tp̄e pꝰ vincula ⁊ carceres. pꝰ maris dimersiōꝫ atꝫ igneꝫ lapidatiōꝫ qꝫ ac sagittas. diuinitꝰ superatas capite plexi sūt. Martirizati sunt aūt beati Cosmas ⁊ Damianus Antimꝰ Leōtius ⁊ Euprepius. 5. kal'. octobris.

Methodius

Methodius primū Olympiade ⁊ postea Tyri ciuitatum episcopꝰ. his tp̄ibus ī calchide ciuitate q̄ nigropontū appellat̄ (vt diuꝰ scribit hiero) martirio coronat̄. Qui cū eruditissimꝰ esset vir mlta edidit documēta. Et presertī de mōi creatōe eideꝫ ī carcere reuelata. passus aūt fuit. 14. kal'. octobris. Fuit aūt nitidi cōpositiqꝫ sermōis aduersus porphiriū ꝯfecit libros et simposium decem virginum.

Gorgonius

Gorgonꝰ romanꝰ miles. cū his tp̄ibus apđ Nicomediā existeret. et Diocleciani persecutiōꝫ quā maxīe xp̄ianis inferebat plurimū detestaret̄. ab ipso impatore captꝰ. iussus ē suspēdi ⁊ laniari ⁊ sb̄ craticula crudelissime assari. sed adhuc superuiuente. 5. idꝰ septēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina sepultū est.

Marcus ⁊ Marcellianꝰ

Marcꝰ ⁊ Marcellianꝰ germani ⁊ ciues romāi sb̄ hac persecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēsi stati ad stipitē ligati. in cor̄ pedibꝰ acutos sudes īfigi p̄cepit Sꝫ cū nō cessarēt laudare nomē dn̄i nr̄i ihū xp̄i lācea trāsfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal'. iulij ad celos migrārūt

Maximus ⁊ Cladius

Maximꝰ q̄daꝫ ⁊ Cladius viri clarissimi ꝑ hoc ipsuꝫ tp̄s cū predigna vxore primi ⁊ duobꝰ filijs ī vrbe hostia a satellitibꝰ Diocleciani tenti in exiliū deportant̄ Et. xij. kal'. marcij incendio cōcremant̄. ac sic eo īcendio martirij sacrificium deo obtulerunt.

Sebianus

SEbastianꝰ illustrissimꝰ vir prime cohortis diocletiani principatū gessit quē milites vt patrē venerabant verusqꝫ dei cultor. hoc qdē tpe cū multos xp̄i martyres exhortationibꝰ ⁊ doctrinis p̄cipue marcū ⁊ marcellianū geminos ⁊ eoꝝ ꝓgenitores in fide xp̄i cōtinuisset. ⁊ trepidas illoꝝ mentes cōfirmasset qs eēt in trepide sese xp̄ianū eē cōfessus est. Nicostratū cū vxore muta cui loquelā restituit ad dn̄m ꝯuertit. Quo audito diocletianꝰ illū cōprehēdit. iussit eū in medio cāpo ligari ⁊ quasi signū ad sagittā a militibꝰ sagittis figi: qui eū vndiqꝫ impleuerūt vt ferme q̄si ericiꝰ eēt hirsutus sagittis. ⁊ eū mortuū relinquētes. q̄ infra paucuꝫ tempꝰ sanitatē recupauit impatoribꝰ in pallatio eoꝝ p̄secutionē iniustā fore decla rans qui eū tādiu fustigari p̄ceperūt donec sp̄m redderet. Quo mortuo satellites diocleciani corpꝰ eiꝰ in cloacā ꝓiecerūt. qui beate Lucine apparuit docēs locū cor poris sui ⁊ qd̄ in vnco pendebat qd̄ nil sordis eum tetigerat. Id inde leuās cata chumbis sepeliuit. Martyriū aūt passus est rome diuus sebastianus in vrbe roma sub. 13. kalend. Februarij.

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione sicula ⁊ speciosissima inter ceteras insule il liꝰ virgines ī hac p̄secutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hāc mater eiꝰ cuidā p̄claro iuueni desponsauerat: sed receptis visisqꝫ beate agathe miraculis rogauit matrē ne decetero sponsam eidē noīare dignaret quā grām tandē ob tinere ꝓmeruit. At illa ꝯfestim amplū patrimoniū paupibꝰ ⁊ viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio pascasij ꝯsularis litē ꝓponit: dicēs sponsaꝫ suaꝫ christianā esse: ⁊ cōtra leges viuere augustoꝝ. quā idē pascasius corripiēs ad sacrificia demonū p̄suasit. ⁊ nisi dictis obtemperaueris te ad lupanar tanqꝫ scortum adduci faciā. ⁊ statim lenonibꝰ p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūqꝫ inqnatur corpꝰ viciose nisi de cōsensu mētis. Nā si inuitā violari me fecer[is] castitas mihi duplicabit ad coronā. Eam aūt sp̄ūsanctꝰ tanto pōdere fixit vt penitꝰ moueri non posset. etiā adhibitus funibꝰ ⁊ bobus. his territus pascasiꝰ ignē copiosum circa eā fecit. tunc angustiantē pascasiū amici eius nō ferētes gladiū in eiꝰ guttur mergi fecerunt: ac sic idibus decembris spiritū emisit. cuiꝰ passione ⁊ sc̄titate syracusana ciuitas sp̄ decorata fuit.

Uitus

UItus puerulus natiōe siculus: his tpibꝰ cū modesto ⁊ crescētia nutrice sua apud syciliā insulā martyriū ptulit gloriosissimū. hic cū eēt duodecim annoꝝ in xp̄m credēs quātū poterat indigentibꝰ mīstrauit: cū eēt virtutibꝰ maturꝰ a sacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū nollet blā dis patris sermonibꝰ acqescere a valeriano p̄fecto grauissimis penis afflictꝰ est. deinde angelico monitu nauē ꝯscēdit. ⁊ comitantibꝰ secū modesto pedagogo eiꝰ ⁊ crescentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Ibi ꝑ aliqd̄ tempꝰ in orōibꝰ in cognitꝰ ꝑsistēs: ad diocletianū ꝓdente demone adductꝰ est. cuiꝰ filiū a demonibꝰ obsessum curauit. Cui diocletianꝰ ꝑsuadere cepit: vt culturā dijs impenderet sed cū nō acqesceret vinculis ferreis astringit̄ ī carcere teterrimo. Sed cū in fide immobilis ꝑmaneret. Iussi sunt in ollā resina ⁊ pice succensam iactari sed cum illesi egressi fuissent. Deinū ī catasta extēsi sunt ⁊ dissipata sunt ossa eoꝝ vt viscera apparerēt. ⁊ factꝰ est terremotꝰ magnꝰ ⁊ angelꝰ dn̄i eripuit eos ⁊ pduxit iuxta fluuiū syler ibiqꝫ orātes migrauerunt ad dominū. Eorum corpora florentia collegit ⁊ cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt predicti martyres. 17. kalendas Iulij.

Affra ⁊ hilaria

AFfra filia regis cypri cuiꝰ pater ī bello victꝰ in florida etate cū matre hilaria insulā egressa romā puenerūt: hilaria vt deos patrios ꝓpicios haberet filiā veneri dicauit. Cū venꝰ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dicebāt: ⁊ i cypro phanū eiꝰ ꝯstructū fuit. Inde ad augustā videlicā venerūt vt regia fieri posset: obsceno tn̄ seruicio veneris dedita fuit: tpibꝰ seue p̄secutionis diocletiani Narcissus cū felice diacono domū eiꝰ ignorās ingressus cū orōibꝰ vota ꝑsolueret: admirata affra de insolito hospite. cognito eū fore xp̄ianoꝝ antistitē se turpē peccatricē ꝓfitet̄: qui eos oēs a pessima cultura ⁊ actu illicito dimouit: pꝰ ieiuniū indictū eas baptizās: frēm hilarij dionysium ep̄m auguste fecit: postea a gaio iudice cōprehēdit̄ iussa est vt dijs offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. qd̄ iubes nunqꝫ faciā: Ducta igit̄ ad insulā fluminis lici haud longe ab augusta vbi eā stipiti colligarūt igne accēso ait grās dn̄e q̄ me dignatꝰ es hostiā accipe ꝓ noīe tuo ⁊ emisit sp̄m. Hilaria deinde cū digna eunomia ⁊ eutropia ibidem accenso igne pro constātia fidei exuste sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

Pantaleon

PAntaleon vir illustris ⁊ medicine art[is] eruditꝰ ⁊ ip̄e hoc tpe apd̄ nicomediā ciuitatē ꝓ fide xp̄i cruciatꝰ est. Is fuit filiꝰ senatoris medicinas adhuc puer addiscēs. a p̄ceptore ductꝰ ad palatiū ꝓpter decorē laudatꝰ. Cui hermolaꝰ p̄sbyter pollicebat̄ si in xp̄m crederet oēs egrotos siue medicina ī eiꝰ noīe sanaret. a q̄ postea baptizatꝰ. inde p̄nte patre cecū illuminauit ⁊ ambos ad fidē ꝯuertit. que cū maximianꝰ intellexisset eū adduci iubet ⁊ paraliticū sanauit. Eculei igit̄ pena ꝓ fide xp̄i ⁊ lāpadarū exustione mirumimodū cruciatus a dn̄o tamen confortatꝰ missusqꝫ ī sartaginē plumbo bulīete repletā: dn̄o apparēte plumbum refriguit: bestiasqꝫ ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuersi quos imperator decollari precepit. Tandem ip̄e cum preceptore suo hermolao ⁊ alijs. 5. kalendas augusti ictu gladij martyrium consummauit.

Dorothea

Eleutherius

DOrothea ṽgo glĩoſa apud ceſareã capadocie vr bem: ꝑ hoc tempꝰ cõpꝛehẽſa ꝓ xp̄o martyriũ ꝑtulit. pꝛimo ĩ cataſta leuat̃ tandẽ firma in fide palmis duriſſime ceſa ad vltimũ capite punita fuit. Jn eiꝰ cõfeſſione theophilus ſcolaſticus irridẽdo ait. Eya ſpõſa xp̄i roſas de paradiſo ſponſi tui mittas. oꝛaute dorothea puer ferme quatuoꝛ annoꝝ apparuit ferens in ſpoꝛtula tria mala ⁊ tres roſas; q̃ deferẽda theophilo iubet qui accipiẽs, illico cõuerſus eſt ad fidẽ erat tẽpꝰ bꝛuinale frigidũ mẽſis februarij cũ hee roſe pn̄tate fuerũt ⁊ ip̃e deide ǵuiſſime tortꝰ nouiſſie gladio ceſus ẽ.

ELeutherius quidã clariſſimꝰ miles ſub hac ꝑſecutione apud nicomediã aſie vꝛbẽ cũ alijs inũerabilibꝰ martyr efficit̃. e qbꝰ alij gladijs obtrucati alij ignibꝰ cõcremati. alijq; in mari ꝑcipites dati. Poſtremo ⁊ ipſe eleutherius: hic cũ diu ꝑ ſingula coꝛpis mẽbꝛa cruciaret̃. ⁊ ſemper validioꝛ efficeret̃. demum veluti aurum ignibus examinatũ ſexto nonas octobꝛis cum palma martyrij paradiſum introiuit.

Sergius ⁊ bachus

Quatuoꝛ coronati

SErgiꝰ ⁊ bachꝰ viri nobiliſſimi ꝑ hos tumultꝰ cũ eſſent pꝛimicerij palatij apud maximianũ impatoꝛẽ accuſati q̄ xp̄iani eẽnt. iõ ducti ad tẽplũ iouis cũ ſacrificare nollẽt veſte militari depoſita. bachꝰ extẽſus neruis crudis vſq; ad fluxũ ſanguis ⁊ diſruptionẽ ventris ⁊ iecoꝛis laniat̃: expirãs extra caſtrũ ꝓijcit̃ volucres a beſtijs coꝛpꝰ illeſum ſuarũt: quſq; fideles ſepulture tradiderũt. Sergiũ aũt cũ iflectẽ nõ poſſet clauatis ſutularibꝰ calciatũ an̄ currũ mltis miliaribꝰ currẽ iuſſit cũi fide fixus ſtetit nonis octob. eũ decollari ꝑcepit.

Fides ⁊ capraſius

Euphemia

QUatuoꝛ coronati ſcz ſeuerinus: ſeuerianus: carpoferus ⁊ victoꝛinus. Diocletianus romã veniens cũ oẽm miliciã ad ſacrificãdũ aſclepio cõpelleret. Hi quatuoꝛ reluctãtes ictibus plumbataꝝ occiſi ſunt ⁊ coꝛpoꝛa eoꝝ in platea canibus iactata. beatus ſebaſtianus cũ melchiade papa nocte ſepeliuit. ⁊ cũ eoꝛuz nomina reperire non poſſet ideo ſeptimo ydus, nouẽbꝛis ſic colent̃: quoꝝ noĩa poſtea reuelata ſunt.

FIdes ṽgo ſctĩſſima ĩ vꝛbe ageno a daciano adoleſcẽtula xp̄iana. cũ nec blandicijs nec minis ad ĩmolãdũ dijs gẽtiliũ induci poſſet: ſuꝑ cratẽ eneã extenſa ſubſtratis carbonibꝰ. dum ſic toꝛq̃ret̃ mlto s ad xp̄m cõuertit. Sanctꝰ capraſiꝰ q̃ terroꝛẽ ꝑſibis ſub rupis latebat ea cernẽs oꝛauit vt deꝰ eã vitricẽ faceret vidit colũbã niueã de celo deſcendẽtẽ. que coronã auro gẽmiſq; lucentẽ ſuꝑ caput virginis collocauit: ac incẽdiũ extinxit. ideo offerẽs ſe xp̄ianũ cũ pꝛimo ⁊ feliciano ⁊ fide virgine capite truncati ſunt omnes.

Felix ⁊ adauctus

Felix ⁊ foꝛtunatus

EUphemia virgo nobiliſſima tẽpeſtate hac apud calchedonẽſem aſie vꝛbẽ a ꝓcõſule quodã noĩe priſco cũ alijs ſeptuaginta cõpꝛehẽſa cũ deo marti ĩmolare nollet oĩa toꝛmentoꝝ genera in ea expẽdit: q̃ oĩa ꝓ xp̄o cõſtãter ꝑtulit videlz carceres verbera. rotarũ argumẽta ignes lapidũ angulariũ pondera: beſtias virgarum plagas: igneas ſartagines rurſumq; a beſtia moꝛſa immaculatũ ſpiritũ deo reddidit. cuius coꝛpus mater eius theodoꝛa ⁊ pater eius ſepelierunt ſexto kalendas Octobꝛis.

FElix apulie ep̄s cũ adaucto ⁊ ianuario pꝛeſbyteris ⁊ foꝛtunato ⁊ ſeptimo lectoꝛibus his tempoꝛibus in venuſia vꝛbe cum diu in carcere macerati ſunt per totam affricã ⁊ ſiciliam cuz multis afflictionibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembꝛis occiſione gladij conſũmati ſunt.

FElix item alter ⁊ foꝛtunatus germani hac perſecutione apud aquileiam vꝛbem eculeo ſuſpenſi circa latera eoꝛum miniſtri lapides ardentes appoſuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viſo feruenti oleo illos perfuderunt: ſed cũ minime leſi: data ſententia tercio ydus Junij capite truncati ſunt.

Margaretha

Margaretha vgo pulcherrima. natiōe antiochena de parētib⁹ gentilib⁹ orta. nutrici tradita. spōte se baptizari fecit. p⁹ mortē matris apd nutricē custodiēs ac pauēs oues ei⁹. cū quidecimū annū attigisset ꝛ speciosissima esset. Olibrius visa vgine in ꝯcupiscentiā ei⁹ exarsit. Cū tn̄ eā xp̄ianā esse didicit in carcerē coiecit. ꝛ deiñ cū dijs imolare recusaret suspēsa virgis acerrime cedit. inde pectinib⁹ ferreis iussit carnes ei⁹ sulcari. iterato in carcerē detrudit vbi dyabol⁹ i forma draconis apparēs q̄ eā deuoraturā facto signo cruc̄ euasit. postea iudex p̄cepit eā decollari. facta orōe p oīb⁹ etiā pse cutoīb⁹. ꝛ parturiētib⁹ se ei in partu cōmēdātib⁹. martirū. xiij. ydus iulij compleuit.

Maximilianus eps ꝛ martyr

Maximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac deuotissimis ort⁹ genitorib⁹. quos in adolescētia amisit. in virū eruditū virtuosūꝫ euasit. Cū aūt sctūs Quirinus p ānos plures gubernasset laureacēseꝫ ecclam i primatem adlegieb ecclie assumpt⁹ inde martirio coronat⁹ ab oīb⁹ in laureacēsem archiepm maximilian⁹ elegit. qui pplo salubri doctrina p̄fuit. Tpib⁹ vero cari ꝛ numeriani impatorib⁹. Eulasi⁹ p̄fectus ad ceylā missus hoīes ad sacrificādū marti cōpulit. qua occasiōe mot⁹ maximilian⁹ vltro post longā cōcertatiōs acq̄escere nolēs. a satellitib⁹ suis ad phanū martis duct⁹. ibi martirij palmaꝫ meruit apud Ceylā extra muros. Anno xp̄i. 289. quarto yd⁹ octob. quē dux baioarioꝝ in patauiā sup ripam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Blasius

Blasius eps. Cū in oī sctitate ꝛ māsuetudine pollerer. Et i sebaste ciuitate cappadocie. xp̄iani i epm eū eligerit. Is ad vitādū rabieꝫ p̄secutiōis intrauit speluncā cuiusdā mōtis cōueneīt ad eū bestie q̄s sanauit. corui q̄ꝫ alimoniā ei deferebāt. qd cū p̄sidi nūciatū fuisset eū adduci iubet. in via miracla faciēs: filiū cuiusdā mulieris i extremis laborātē pp̄ter os piscis trāsuersuꝫ in gutture ei⁹ eo tāgēte liberauit. post carceres cū sacrificare rēnuit: impauit cū ligno suspēdi ꝛ carnes ei⁹ ferreis pectinib⁹ laniari. Septē aūt mulieres xp̄iane sanguines excipiebāt: q̄ postea decollate fuerīt. Blasius q̄ꝫ cuꝫ duob⁹ puulis filijs huiꝫ mulierꝫ capite truncatus est.

Juliana

Juliana vgo p̄clarissima natiōe comēsis: hoc ipso tpe apud comū cisalpine gallie vrbē capta martyriū seuissimū ptulit: q̄ sposo suo eleusio p̄fecto vrbis cū p noīe xp̄i ad oīa supplicia se offerret. pmo cesa virgis a septē militib⁹ nolēte sacrificare diane p capillos septē horis suspēsa q̄ppe cū varia tormēta ꝯstātissime ptulisset: postea palā cū diabolo ꝯflixit. ꝛ de ipso clarissime triūphauit. Jndeqꝫ flāmas igniū ꝛ ollā feruētē supans ꝛ rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrij capitis obtruncatione. 14. kalendas Marcij adepta est.

Primus ꝛ felicianus

Primus ꝛ felician⁹ romani viri religiosi hac p̄secutione a pōtificib⁹ temploꝝ apud diocletianū accusati ferro vincti in carcerē recludunt quos angelus dn̄i ꝯsolat⁹ est: deinde ad herculis phanū pducti cum nollēt sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario. 15. ferro vinctos post exq̄sita tormēta: tādē simul. 5. ydus Junij vite cursuꝫ gladio ꝯsūmauerūt. hoꝝ corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū christiani sepelierunt.

Pamphilus

Pamphilus grecus p̄sbyter eusebij cesariēsis necessari⁹ insignis quidē theologus sub hac p̄secutione testāte hieronymo apud cesareā palestine vrbē passus est. cui⁹ vitā idē eusebi⁹ trib⁹ voluminib⁹ egregie conscripsit. hic adeo diuinoꝝ voluminū cupidus fuit vt magnā partem libroꝝ origenis manu sua descripserit. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tāta auiditate se legisse dicit: ac si cresi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Quintinus

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore scdo kalendas nouembris martyriū pertulit gloriosum. cuius corpus post quinqꝫ ꝛ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

Ruffus ꝛc

Ruffus clarissimus miles romanus a diocleciano cū omni domo sua multis plagis affectus xp̄i martyr efficit. Et cum innumerabiles extincti sunt famosiores cōmemorare libuit.

Anno mundi.5483. Anno xpi.284.

Arcellinus papa natione romanus patre ꝓiecto diocletiani ꝛ maximiani tꝑibus fuit post gaium pōtificē; hic sexto pōtificatus anno iā diocletiani ꝑsecutione seuiente a carnificibꝰ captꝰ: ad sacrificia gentiū ductus: cū minis instarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu ꝑterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito ꝯcilio centū ꝛ.lxxx epoꝝ in sinuessa vrbe campanie: eo ꝛ marcellinꝰ squalidus ꝛ puluerulentꝰ ac cilicio indutus ꝓficiscit: petitq; vt sibi ꝓ incōstātia debita pena tribuat: qui eum dānaret in tāto cōcilio nemo vnꝰ inuentꝰ est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccasse. ac flendo peccati penā luisse. Redijt romā marcellinꝰ. iratus diocletianum adijt hoīesq; increpat q se immulerit dijs gentiū īmolare. Ducit ad martiriū diocletiani iussu marcellinꝰ cum claudio: cyrino antonino xpifidelibus. Intereūdū vero marcellū ꝑsbꝛuz admonet ne diocletiāi ꝑcepti obtemperet i rebꝰ maxie ad fidē ꝑtinentibꝰ: neue corpꝰ suuz sepulture traderet qd dixerat ob negatū saluatorē se id neq; mereri horū aūt simul interēptoꝝ corpa diocletiani iussu ad dies.vi.ꝛ.xxx. insepulta iacuerūt via publica. vñ petri apl'i iussu q marcello i somnis apparuit via salaria cimiterio priscille sepeliunt sexto kal'.maias. sedit aūt annis.ix.mēses.ij. diebus.xvi. Vacat tum sedes dies quinq; ꝛ viginti.

Cōciliū cētū ꝛ.lxxx.epoꝝ i sinuessa vrbe cāpanie

Anno mundi.5493. Anno xpi.294.

Arcellus papa natione romanꝰ patre bñdicto ex regione vie late a cōstātio ꝛ galerio vsq; ad maxentiū ꝑuenit. Is licet multoꝝ turbinibꝰ vexatꝰ diuino tñ cultui intentꝰ: cōstituit ne quis generale cōciliū celebrare posset sine speciali sedis apostolice autoritate. Priscillā q3 matronā romanā eiꝰ suasu impulit cimiteriū suis sumptibꝰ via salaria cōstruere. titulos quinq; ꝛ viginti i vrbe roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptismi: et opportunitatē eorum q ad fidē ex gentibꝰ quottidie veniebāt. Cōsultū iri: ꝛ eo modo sepulturis martiꝝ videbat. Annis aūt quinq; sedēs menses sex diebꝰ vno ꝛ vigīti. Maxencius vero vbi lucinā matronā instituisse eccl'iaz dei rerū suaꝝ heredē intellexisset. iratꝰ ꝛ mulierē relegauit ad tps. et Marcellū captū impellere minis conatꝰ est. vt ꝛ episcopatu se abdicaret. ꝛ xpianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua ꝑcepta vidit. ad custodiēda aīalia eū misit vbi nec orōes nec ieiunia ꝑtermisit. parrochiasq; epl'is gubernabat. a clericis liberatꝰ: iterato in stabulum seu cacabalum. Maxentiꝰ iratus eum redigit. vbi cū fede ꝛ icommode habitaret. pedore et situ mortuus est. Vacat eiꝰ morte romana sedes dies. xx.

EUsebiꝰ papa natiōe grecꝰ. pr̄e medico: pōtificatū adijt Cōstātino ꝛ Maxentio impantibꝰ. Cōstituit ne ꝓphani in iudiciū suū epm vocare ꝑsumāt Is duz i papatu viueret crux dñi inueta est q̄nto nonas maij. hereticos q3 idē pōtifex recociliauit imposita tantūmodo manu; Habita aūt semel rome sacroruz ordinū mēse decēbri. cū ꝑsbꝛos.xiij. diaconos tres. epos.xiiij. creasset: rome morit. ꝛ in cimiterio Calixti via appia sepelit sexto nonas octobris. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij hystorici de annis varie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Elciades papa natiōe apher. Maxētij licinij maximi tꝑibꝰ fuit. Vir sane sctitate ꝛ sciētia multū insignis. Qui vt erat grauitate ꝑclarꝰ. Cōstituit ne q̄s vnq; aliqua suspitiōe: aut añ verā ꝓbatiōz cōdemnaret. Eius q3 institutū fuit. ne die dñico: neq; quīta feria ieiunaret. q2 hos dies pagani q̄si sacros celebrant. Multa q3 in oblatiōibus faciēdis ꝯstituit: qd Manicheoꝝ heresis i vrbe roma tū maxime inualescebat. His aūt ꝑ actis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et petrꝰ Alexandrinus epus et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Alijq; complures episcopi et sacerdotes. Sepultꝰ est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuor menses septem. diebus.ix. Vacat tum sedes dies xvij.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melciades

COnstātius ꝛ Galerius abdicātibus se ab imperio diocleciano ꝛ maximiano imperij gubernacla suscipientes. ꝓuīcias inter se partiti sunt. Cōstantius igiť ꝛ Galerius augusti creati sunt: Diuisusqꝫ est inter eos ita romanus orbis Nam galerius illiricū Asiā ꝛ orientez sortitus est. Cōstantius ṽo singulari moderatiōe vsus. Gallia tantū ꝛ hyspania cōtentus fuit. Licet ꝛ ei italia sorte obtigerit. Cōstantius eñ cōtentus dignitate augusti italie atz affrice admīstrāde sollicitudinē recusauit. Uir egregi⁹ ꝛ pstātissime ciuilitatꝭ: diuitijs ꝓuīcialiū ac ꝑuatoꝝ studēs. fisci cōmoda nō admodū affectās: dicēsqꝫ melius publicas opes a priuatis haberi. qꝫ intra vnuz claustruz reseruari. Adeo aūt cultus modici vt cū feriatis diebus se cū amicis numerosioribus esset epulandū. priuatoꝝ ei argēto hostiatī petito triclinia sterneret. Hic nō modo amabilis. sed etiā venerabiľ gallis fuit. ꝑcipue quod diocleciani suspectā prudētiā. et Maximiani sanguinariaz temeritatē imperio eius euaserāt. Fuit aūt cōstanti⁹ hic Claudij scdi ex filia nepos. quē vt Dioclecian⁹ impatoꝛ vna cū Galerio sibi affinitate ꝛ beniuolētia cōiungeret Theodorā maximiani ꝑuignā ei vxorē dedit. Ex qua postqꝫ sex filios suscepisset eā repudiauit: q̄ repudiata Helenā angloꝝ regis filiā captiuā vxorez duxit. Cōstanti⁹ cū humanissime gubernasset. Cōstantio ex helena suscepto Boraci in brittānia pncipatus sui anno tredecimo moriť. Atqꝫ ī diuos summo omnium consensu refertur ob eius mansuetudinē ꝛ clementiam.

GAlerius vir ꝛ probe moratus. et egregi⁹ in re militari. Cū italiā quoqꝫ finente constātio admīstratiōi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit videlicet Maximianū quē orienti ꝑfecit. Et Seuerū cui italiaz dedit. Ipē illirico cōmorat⁹ est. Retinuit eñ illiricū. quod ea barbaros hostes populi ro. iter facturos sentiebat. Maximian⁹ aūt herculius spe recuperādi imperij ad spem erectus resumēdi fastigij qd̄ inuit⁹ amiserat romaz aduolauit ex solitudine lucanie. quā sedem priuat⁹ elegerat ī agris amenissimus cōsenescēs. Dioclecianūqꝫ etiaz ꝑ litteras adhortat⁹ est. vt depositam resumeret potestatē quas ille irritas habuit. Cōtra hos mot⁹ missus a galerio Seuer⁹ romā cū exercitu venit. dū vrbē romam obsidet fraude militū. qui cū Maxentio sentiebāt circūuent⁹: fugiens. demum rauēne occidiť. Paulū etiā abfuit. qn̄ Maximian⁹ pater militū beniuolentiam pollicitatōib⁹ ꝛ largitōne querēs a filio Maxentio occideret. Is aūt ī gallias ad cōstantinū generū ꝓfect⁹. dolo cōposito tanqꝫ a filio esset expulsus moliens aūt cōstātinū reperta occasiōe īterficere. qui ī gallijs ꝛ militū ꝛ ꝓuīcialiuz iā fauore regnabat. Cesis frācis atz alamanis captisqꝫ coꝝ regib⁹. de tecto ꝑ faustā ei⁹ filiā dolo que rez oēm marito apuit: fugiēs. ac massilie herculi⁹ ꝓfugit. ibiqꝫ oppssus suoꝝ sceloꝝ penas tandē luit: vel seipm (vt q̄daz volunt desperatꝭ reb⁹) interfecit: a Galerio aūt licini⁹ imptoꝛ fact⁹ mors galeriuz cōfestim secuta est.

LIcinius impatoꝛ fact⁹ est. ex Dacia oriund⁹ a Galerio in partē imperij recipiť ꝓpter ei⁹ in re militari prestantiā: notusqꝫ galerio antiqua cōsuetudine. Et in bello qd̄ aduersuz Narseū gesserat laborib⁹ strēnuus ꝛ officijs accept⁹ Cōstantin⁹ tñ vir ingens pncipatuz toti⁹ orbis affectās. Licinio belluz intulit. qꝫuis necessitudo illi ꝛ affinitas cuz eo esset. Naz soroꝛ eius cōstantia nupta Licinio erat. Ac pmo cuz in pānonia. scdo ingēti apparatu belluz apd̄ Cibalias instruentē repentin⁹ oppssit. omīqꝫ dardania mesea macedonia potit⁹ īnumerosas prouīcias occupauit. Uaria deinceps inter eos bella ꝛ pax recōciliata ruptaqꝫ est. postremo licini⁹ nauali ꝛ terrestri ꝑlio vict⁹ apud nicomediā se dedit. ꝛ contra religiōē sacramēti Thessalonice ꝑuat⁹ occisus est. Hic licini⁹ annuz domīationis fere p⁹ quītūdecimuz vite ꝓxime sexagesimuz occidiť. auaricie cupidiťe omniuz pessim⁹. neqꝫ alien⁹ a luxu venereo. Asper admoduz aut mediocriter impaciens. infest⁹ lr̄is quas ꝓpter insciciā īmodicā virus ac pestez publicā nomīabat ꝑcipue forensez industriā. Agarib⁹ plane ꝛ rusticātib⁹. qd̄ ab eo genere ort⁹ aliusqꝫ erat satis vtilis ac milicie custos. ad veteꝝ instituta seuerissim⁹. Spadonuz et aulicoꝝ oīm vehemēs dn̄atoꝛ. tineas soricesqꝫ pallacij eos appellans.

MAxenti⁹ (cuz cōstanti⁹ mortu⁹ Cōstantin⁹ fili⁹ ei⁹ in brittānia creat⁹ est imperatoꝛ. ꝛ in locuz pr̄is exoptatissim⁹ moderatoꝛ accessit) Rome augustus nuncupat⁹ est: Rome eñ ꝑtoriani excitato tumultu Maxenciuz herculij filiuz. qui haud ꝓcul ab vrbe ī villa publica morabať augustuz nuncupauerť. Uir sane seuissim⁹ ꝛ xp̄ianoꝝ acerrim⁹ ꝑsecutoꝛ. lr̄aꝝ tñ amatoꝛ. inter cetera sue crudelitatis opa magica arte plimuz delectabať. Quīto tñ cōstantin⁹ imperij sui anno belluz aduers⁹ Maxēciuz ciuile cōmouit. Copias ei⁹ multis ꝑlijs fudit ipm postremo rome aduersus nobiles oībus exitijs seuientē apud pontē miluiuz vicit. Italiaqꝫ est potit⁹. vt duz ꝑ dolore suaꝝ fraudū obliť⁹ pontem ad decipiendum hostez structuz decipulis transit. cuz magna parte suoꝝ satellituz submergitur.

Linea Imperatorum

Constantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij prescripti imperatores Cum constantinū videbāt apud omnes magno esse in p̄cio. xp̄ianis aliq̄ tēpe parcebant. Maxentius tn̄ milites clanculū mittebat qui obuiū queqꝫ cederēt. Arte quoqꝫ magica delectatus: grauidas maxīe vero xp̄ianas funestis sacris adhibitas scīdebat infantū causa: quoꝝ cineribus in magia vtebat͛. ut ostenderet tyrānidē seruari etiā p̱ nephas posse. Simili vesania ⁊ crudelitate. Maximianus quoqꝫ in oriēte vtebat͛. Qui magoꝝ mgr̄is ⁊ malaꝝ arciū doctorib⁹ p̄mia etiā decernebat. augurijs. diuinatōibus fidē prestās. Seuior ceteris in xp̄ianos hec oīa cōtemnētes est habitus. Vetera aūt delubra renouari ac more veterū sacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis subito visceribus. supperatisqꝫ intestinis ita distendit͛. vt inter se ⁊ putridū cadauer nil interesset: scatētibus vndiqꝫ vermib⁹. ⁊ tabo serpēte. tanto pedore vt sustineri fetor nō posset. grauissimis tandē morbis diucius cruciatus. viuēdi finē tandē fecit. homo seuus ac varius. nūc eīn in xp̄ianos. nūc p̱ xp̄ianis agebat. hec volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoqꝫ maximin⁹ in oriēte cōstitutus cesar vir cruentissim⁹ consimili crudelitate ea in regione cōtra xp̄ianos vtebat͛. ꝓpter quā multi enecabant͛. Unde ⁊ multi ex superioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoqꝫ q̄ in precedenti p̱secutiōe ⁊ nunc sequente passi sunt subiungemus.

Cristina

Cristina virgo celeberrima sub p̄dicta p̱secutiōe maximiani in Tiro passa ē. Hec nobilissimis orta parētibus. cū pulcherrima esset ⁊ a plr̄ibus in coniugiū peteret͛. parētes in turri posuerūt. vt dijs culturā virgo p̱solueret. A spū aūt scō edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō posset. Jussit eā expoliari ⁊ a duodecī viris cedi. deīn in carcerē mitti. ⁊ postea vngulis radi ⁊ mēbra ei⁹ tenera difrūpi. Cristina aūt de carnib⁹ suis accipiēs in vultū patris p̱iecit dicēs. Accipe tyrāne ⁊ carnē a te genitā comede. Irat⁹ pr̄ eā in rotā imposuit ⁊ ignē ⁊ oleū supposuit. sed flāma exiliēs mille quīgētos occidit q̄ pr̄ magicis artibus asscribebat. p̄cepit vt grādi lapide ad collū ei⁹ ligato in mare nocte precipitaret͛. Quā angeli assumūt ⁊ xp̄s eā baptizauit ⁊ reducta fuit in terra. Tandē post varia tormēta ⁊ mamillaꝝ abscisionē. Julian⁹ sagittas ī cor ei⁹ duas ⁊ vnā in lat⁹ direxit. Sicqꝫ cū palma martyrij ad celū gl'iosa ascendit.

Menna miles

Menna miles egiptius nobilissimis ort⁹ natalib⁹ p̱ hec tp̄a ī Scythia metropoli phrigie salutarie passus est. Nā postqꝫ hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit militare. ad publicū ꝓcedens: se xp̄ianū esse libera voce declarauit. Qđ audiēs pyrrh⁹ dux misit eū apprehēdi ⁊ suis aspectib⁹ p̄sentari. Cui dixit sacrifica dijs ⁊ omia que p̱ ignorātiā gessisti ignoscent͛ tibi. q̄ cū obtempare nollet. eo iubēte tam diu neruis ⁊ diris cruciatibus cesus est. donec platee locus sanguine ipius fedaretur. Deinde in eculeo leuat⁹ lāpadibus adurit͛. Deinde deposit⁹ ligatis manib⁹ ⁊ pedibus p̱ sudes ferreas trahi p̄cepit. Qui oībus in rebus ⁊ cruciatib⁹ vsqꝫ ad finē in laude ⁊ ꝯfessione oīpotētis dei imobilis p̱māsit. Deniqꝫ data sentētia gladio aīaduerti iussus fuit. Cui⁹ corpus cū igni traditū fuisset e medio a xp̄ianis furtim ereptū mūdis lintheamīb⁹ debita veneratione in cimiterio. 3. ydus nouēbris cōditū est. Postea in cōstātinopolī translatū digno honore veneratū fuit.

Julianus

Victor

Julianus quidā genere anthiocēsis. vir xp̄ianissimus apud romanā vrbē in hac p̱secutōe p̄fata crudelissime passus est. cū Basilissa virgine hoꝝ duoꝝ mire legunt͛ passiones. cū quib⁹ fuit venerabilis multitudo sacerdotū. et ministroꝝ eccīe xp̄i. q̄ ꝓpter imanitatem p̱secutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata est. Post quos etiā Antoni⁹ p̄sbiter et Anastasius ⁊ celsus puer vna cū matre ⁊ alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij mortē p̱tulere.

Victor mediolanēsis ciuis a p̄meua etate xp̄ianus his temporib⁹ cū in castris Maximini augusti milicie ō seruiret. ad ipm tanqꝫ xp̄ianus p̱ducit͛. Et cū compelleret͛ ydolis imolare. cōstanti aīo recusauit ꝓpter qđ grauiter cedi iussus est: Et cū deo ꝓtegente doloris expers efficeret͛. plūbo bulīēti p̱fundit͛. et cū nil etiā ex hoc penit⁹ lederet͛ iubente Maximiano octauo yd⁹ may capite cesus est.

Saturninus

Susanna

Saturninusqꝫ presbyter ⁊ Sisinus diacon⁹ rome cōprehensi in carcere diu marcerant͛. Indeqꝫ exhibiti ob cristi confessionē a p̄fecto vrbis in eculeo leuant͛. ⁊ ibidē neruis attractant͛ ac fustibus scorpiōibusqꝫ grauissime ceduntur. nouissime cū adhuc supuiuerēt gladio trūcati sunt. Quoꝝ corpa via salaria sepulta fuerunt.

Susanna virgo sanctissima natione dalmatea nobilissimis orta natalibus Cayqꝫ pape neptis sub hac persecutiōe Rome. 3. ydus augusti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

Catherina p̃clarissima v̄go egypciaca his tp̃ib⁹ floruisse ꝛ martyriũ ptulisse ei⁹ tradit historia: post imperium diocleciani sub maxentio filio maximiani herculij. hec sctissima virgo generoso sanguie orta. cu⁹ pater noie costus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ꝛ si ĩ iuuenili etate p̃e rege a quo magnũ p̃rimoniuz accepit orbata fuit: nõ tñ inter diuiciarũ delicias ocio ꝛ mollicies feminee dedita sed tanta rer̃ peritar̃ scia predita legit̃ vt mirabile visum sit in tam tenera etate qd̃ certamen disputationis susceperit. hec diuinissima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac sp̄osa ei⁹ affecta in paterna domo apud alexandriã existens feruẽte adhuc diocleciani psecutione ꝛ maxentio cesare ibidẽ existente cũ quosdã xp̄ianos flentes metu mortis ↄspexisset: ad ꝓphana sacrificia impelli. etatis q̃z. xviij. annor̃ ad ↄspectũ maxencij audẽter accessit. arguẽs eũ de vana cultura deor̃ ꝛ eũ de crudelitate duri⁹ increpauit. Iussit eã ad pallatiũ duci ꝛ oĩ diligẽtia custodiri. Expleto sacrificio post longã cõcertationẽ cũ de ei⁹ eloquẽtia ac sapia miraret̃. quinquaginta ph̃os vocauit qui ab eo victi ꝛ in fide cõfirmati eos oratores cõburi precepit. Iussitq̃ eã in obscurũ carcerẽ recludi p dies duodeciz fame cruciari. Cui angelus dñi apparẽs ait. Cõstãter age grata deo puella: qz tecũ est dñs: p te multi cõuersi ad xp̄m cũ palma martyrij introibũt. porphiriũ deinde maxencij necessariũ cũ ducẽtis militib⁹ ac ipsi⁹ cesaris vxorẽ atq̃ alios vtriusq̃ sexus doctrinis iugo xp̄i subdidit: ꝛ ad celestia regna p martyriũ p̄misit. Inde rotar̃ gladijs attonita: tẽpestas subito pfregit: ac plures lesit. Tandẽ obtrũcatione capitis martyrij coronã adepta est. in loco passionis orauit vt oẽs auxiliũ sentiãt q̃ meoriã passionis ei⁹ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidẽ sanctissimũ corpus angeli rapiẽtes ad montẽ synai distantẽ p. xx. dietas detulerunt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dñi. ccc x. cuius natale celebrat̃. 8. kal. decembris.

Sophronia quoq̃ a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset: seipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ ꝛ alij

Arnobius affrican⁹ clarissim⁹ ph̃s ꝛ orator disertissim⁹ Lactantij firmiani p̃ceptor his tp̃ibus (l3 valde senex) etiã in precio magno habitus fuit qui cũ apud affricã rhetoricã florẽtissime docuisset etiã aduersus gentes cõplurima edidit volumina. Lucianus quoq̃ eloquẽtissim⁹ vir ꝛ nicomediensis eccl̃ie presbyter p hoc temp⁹ cũ nõnullos breues de fide edidisset libellos: ꝛ ad diuersos ep̄las multas. ac etiã in sacrar̃ lr̃aruz studio multũ laborasset in helinopoli bythinie vrbe ꝓ xp̄o martyriũ cõstanti ptulit aio. Iacobus item cognomẽto sapiẽs nisibine persarũ vrbis ep̄s: multa p hec tp̄a composuit. que vigintisex voluminibus comprehendunt̃ videl3 de fide cõtra hereticos: de gentiũ ↄuersione de regno persarũ ꝛ de psecutione xp̄ianor̃. Obijt deniq̃ (hieronymo teste) constancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiũ insup firmianũ ph̃m ꝛ oratorẽ eminẽtissimũ arnobij predicti ph̃i discipulũ hisdẽ tp̃ibus floruisse ꝛ magni p̃cij ꝛ noĩs fuisse cõstat: eo ꝙ cũ nichomedie rhetoricã doceret: a diocletiano augusto ꝑpter virtutes ac scie magnitudinẽ vocat⁹ cuz flauio grãmatico romã deuenit: vbi cũ p aliqd̃ tẽpus docuisset tandẽ ob discipulor̃ penuriã in extremã paupertatẽ deuenit. Quãobrẽ ad scribẽdũ ꝛ cõponẽdũ libros se cõtulit. in qua q̃dẽ re etiã multũ valuit. Ipse em̃ secũdus post ciceronis tp̄a eam in disciplina habebat̃. Demũ in extrema senectute ↄstitut⁹ cesaris crispi filij cõstantini p̃ceptor ĩ gallia datus est. Perfecit aũt op̄a de diuinis institutionib⁹ ad uersus gentes. De ira dei ꝛ formatione hoĩs. ad demetriũ auditorẽ suũ. ad probum ep̄las. ad asclepiad. de persecutione. Simposiũ dũ esset adolescẽs. etiã odeporicũ de affrica vsq̃ nicomediã exametris versib⁹ ꝛ alia laude digna.

Eusebius ep̄s

Eusebi⁹ cesaree palestine ep̄s q̃ ob pãphili martyris amicitiã pamphili nomẽ accepit. eo ꝙ cũ eodẽ pamphilo diuine bibliothece inuestigator diligẽtissim⁹ extiterit: vir quidem memoratu dignissim⁹ p hec tp̄a tuz multar̃ rerum pericia tuz ingenio mirabili ꝛ apud gentes ꝛ apud xp̄ianos inter ph̃os p̃cipuus ꝛ nobilissim⁹ habitus est. hic cũ aliq̃n arriana heresi laborasset ad nicenã synodũ accedẽs sp̄ũsancto inspirat⁹ patruz sniam secut⁹ est. ac deinceps vsq̃ ad mortẽ sanctissime cuz orthodoxa fide vixit. fuit aũt ĩ diuinis scripturis studiosissim⁹. ac bibliothece diuine cuz pãphilo martyre diligentissim⁹ inuestigator. multa eisdẽ tp̄ibus scripsit: maxĩe vero libros euãgelice p̃paratiõis: ecclastice historie ĩ porphiriũ xp̄ianor̃ hostẽ acerrimũ. Apologias item sex ꝓ origine cõposuit. De vita pomphili martyris a quo ob amorẽ cognomentuz accepit libros tres. Itez cõmentarios eruditissimos in centuz ꝛ q̃nq̃guta psalmos. Preterea vt legit̃ oĩm ꝓuinciarũ cuz multos sctor̃ martyruz passiones ꝛ cõfessor̃ vitã ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scriptitauit. hoc ideo: ꝛ p̃cipue euangelicã preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternã deorum religionem ob veritatis amorem cõtempsit. Scripsit quoq̃ cronicor̃ historiã a primo anno abrahe vsq̃ ad annum dñi. ccc. quam diuus hieronymus prosecutus est. Fuit deniq̃ eusebius hic post conuersionẽ cõstantini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Anno mundi.5513. Anno christi.314.

SIluester papa natione romanꝰ patre ruffino post melciadē pontificē cōstātini tpibꝰ fuit. anno ab vrbe cōdita millesimo nonagesimoprimo vir vtiqꝫ diuinꝰ: aspectu scꝫ angelicus: sermone nitidus: corpe decorus. ope sanctꝰ ꝯsilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: spe patiētissimꝰ ac oīm caritate diffusus. Cui tantā dn̄s cōtulit grām vt nō modo a xp̄ianis: verū ⁊ a gentilibus miro colereť affectu. Hic nāqꝫ baptizato ꝯstantino ⁊ pluribꝰ donatus ac ecclesijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia constituit. primo vt chrisma ab ep̄o tm̄ cōsecrareť. vt ep̄i baptizatū signarēt, ppter hereticā suasionē. vt baptizatū chrismate liniat p̄sbyter occasione mortis. addit p̄terea. laicus clericū in iudiciū ne vocet. Clericus causas ī curia ne agat. nec an iudicē secularē causam dicat. Presbyter celebraturus neqꝫ serico neqꝫ panno tincto vtať: ꝫ lineo equidē albo. Sic ī albis celebrandū esse dicebat queadmodū ī linea syndone ⁊ alba xp̄i corpꝰ sepultū fuit. Gradꝰ q̄ꝫ in ordinibꝰ eccl'iasticis ꝯstituit vt vnusquisqꝫ vno tm̄ ordine ꝯtentus sit. ⁊ vnius solū vxoris vir. Hic aūt sanctissimꝰ pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera suā memorāda ferť romanā vrbem a draconis pestilentia liberasse. Demū vbi ex sacris ordinibus septies mense decembri habitis presbyteros duos ⁊.xl. diaconos sex ⁊.xxx. ep̄os quinqꝫ ⁊ lx. creasset. Moriť ac sepeliť in cimiterio priscille via sallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal'. Januarij. Sedit aūt annos tres ⁊.xx. mēses decem. dies vndecim. Uacat tum sedes dies.xv.

Anno mundi.5535. Anno christi.334.

MArcus papa natione romanus patre prisco post siluestrū cōstātini tpibꝰ fuit: vir bonꝰ ⁊ xp̄iane religionis amator qui pōtificatu suscepto ad curā xp̄iane religionis couersus instituit vt ep̄s hostiēsis a quo romanꝰ cōsecratur pallio vtereť. voluit p̄terea diebꝰ solēnibꝰ statim post euāgelium simbolū a clero ⁊ populo magna voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ꝯcilio declaratū. Duas itē ecclesias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ sepultꝰ est. Alterā ī vrbe roma ad palatinas q̄s q̄dē ꝯstātinꝰ mūeribꝰ exornauit ⁊ auxit Is posteaq̄ ex sacris ordinibꝰ bis mēse decēbri habitis diaconos p̄sb̄ros ⁊ ep̄os creasset. moriť ac sepeliť in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs octob. sedit aūt annis duobꝰ: mēsibꝰ octo: diebꝰ.xx. Uacat tuꝫ sedes dies.xx.

Anno mundi.5535. Anno christi.336.

IUlius papa natione romanꝰ patre rustico tpibꝰ constātij fuit mirande sctitatis vir ⁊ doctrine. Is arriana inualescēte pfidia: multis incōmodis vexatꝰ a cōstante cōstantini filio exilio dānatus. In tanta aūt reruꝫ pturbatione tandē post menses decē romā ab exilio rediit nec destitit oriētales ep̄os reprehendere maxime v̄o arrianos q̄ in iussu romani pontificis anthiochie cōciliū indixerāt: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omissis his cōtentionibꝰ duas basilicas edificauit vnā iuxta foꝝ romanū. aliā in transtiberina regione Tria item cimiteria exstruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portuēsi. Cōstituit p̄terea ne sacerdos alibi q̄ꝫ apud iudicē eccl'iasticū diceret: Uoluit itē vt qui iudicē haberet suspectū romanā sedē posset appellare. ⁊ vt oīa ad eccl'iam ptinētia p notariū aut p primiceriū notarioꝝ ꝯscriberenť. hos hodie (vt arbitror) pthonotarios vocamꝰ. Julꝰ v̄o cū ex sacris ordinibꝰ ter mēse decēbri ī vrbe habitis p̄sb̄ros.xviij. diaconos tres: ep̄os nouē creasset. moriť ac sepeliť via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus augusti. Sedit annos.xv. menses duos: dies sex. Uacat tuꝫ sedes dies quinqꝫ ⁊ viginti.

Anno mundi.5543. Anno xp̄i.344.

LIberius papa natione romanꝰ: patre augusto cōstantij ⁊ cōstātis tpibꝰ fuit. huiꝰ tpe ꝯcilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pelluntť. Preterea v̄o cū in synodo ariminēsi oriētales sacerdotes callidi hoīes ⁊ acuti occidentales simplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs cōuincerent quā disputationē p̄termittimꝰ xp̄m em̄ cū p̄re homousion esse negabāt. hoc aūt q2 primū liberiꝰ pōtifex aperte impugnabat qđqꝫ etiā athanasiū iubente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pelliť. atqꝫ ita triēnio ab vrbe abfuit. At v̄o sacerdotes congregata synodo in liberij locum felicē p̄sbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui statim octo ⁊.xl. ep̄oꝝ cōuentu duos p̄sbyteros vrsaciū ⁊ valentē ab eccl'ia seperarunt. Inde rogatu ⁊ precibus eorūdem constantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulso felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt tametsi cū arrianis sentiebat ecclesias dei q̄ꝫ diligenter exornauit maxime sepulchrū sancti agnetis: ⁊ basilicā quaꝫ de noīe suo fecit apud macellū lidie. Deniqꝫ cū sacros ordines bis celebrasset rome moriť ac sepeliť via salaria ī cimiterio priscille.ix. kal'. maij: Sedit ānos sex: ꝫm alios.xvj. men.iij. dies.4. vacat sedes dies sex

Linea summoꝝ pontificum

Siluester

Marcus

Julius

Liberius

Linea Imperatoꝝ

Constantinus magnus

Constancius

Constantinus

Constans

CONstantinꝰ magnus. ex obscuriori mr̄imonio filiꝰ Cōstancij augusti in
Brittānia creatꝰ est impator. Cū res publica a quattuor impatoribus te
nebaᷓ: cōstātino. Maxētio filijs augustoꝝ. Licinio ⁊ maximiano nouiſ
hoībꝰ. Constātinꝰ tñ vir ingens: ⁊ oīa efficere nitēs: que aīo ꝓparasset. siꝰ prin-
cipatū totꝰ orbis affectās. ceteros vt pmissuz est vicit. Uir pꝛio imperij tēpore
optimis pꝛīcipibus: vltimo medijs cōparādus: innumere in eo ani corpiſq; vir
tutes claruerūt. militaris glīe appetētissimꝰ: fortūa ī bellis ꝓspera fuit. Nā etiā
Gothos post ciuile bellū varie ꝓfligauit. Ciuilibꝰ artibus ⁊ liberalibꝰ studijs
deditꝰ: affectator iusticie ⁊ amoris. Anno igiᷓ ab vrbe cōdita millesimo nonage
simo pꝛio. dñi vero āno. ccc xxxix. sub hoc pꝛīcipe xp̄iani a tyrannis ante oppssi
nō nihil respirare īcipiūt. Pacē eñ petētibꝰ libēter dedit. liberalitate ⁊ grā oīm
sibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quasdā ex equo ⁊ bono sup-
fluas abscidit. seueras nimiū emēdauit. Urbē in Bizantij ruinis de noīe suo cō
dens: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conatꝰ: secundā romā vocauit
De qua in sequēti folio patebit. vt etiā littere sub equestri eiꝰ statua indicabant
Is igiᷓ tantꝰ pꝛīceps oīa circūspiciēs vbi honestatē xp̄iane religiōis intellexit.
Eā ita cōplexꝰ est vt iturꝰ ad bellū: nō alio q̄ȝ crucis signo vtereᷓ: qđ sereno celo
duz in maxentiū tyrānū copias mouet: ⁊ viderat ⁊ adorauerat. Astātesq; ange-
los audierat dicētes. Cōstantine: . qđ etiā fecit ⁊ ty
rannos oēs a ceruicibꝰ populi ro. xp̄inoꝝq; oīm depulit. Tantū itaq; pꝛincipez
ac tam humanū nactus siluester: relicto Soracte monte: quo a tyrannis seuien-
tibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) secesserat romā veniēs: Constātinuz
erga xp̄ianos bene animatū: pꝛomptiorē ad optime de eccīa dei ꝓmerendū red/
didit. Naz ⁊ pōtificibꝰ diadema aureū distinctū gēmis cōcedebat. Qđ quidem
Siluester aspernatꝰ tanq; religiose capiti mīme couenīēs: phrygia mitra et can/
dida tantūmodo ꝯtentꝰ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizaᷓ. q̄ȝq;
aliqui false dicāt cū vsq; ad iordanē distulisse. Bellum tandē aduersus parthos
moliēs qui iaz Mesopotamiā fatigabant. vno ⁊ trigesimo imperij sui anno: eta
tis vero sexto ⁊ sexagesimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūcia
ta mors eiꝰ etiā p crinitā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā
greci cometam vocant. Atq; inter diuos meruit referri.

CONstantiꝰ post mortē Cōstantini magni p̄ris cū cōstantino ⁊ cōstante fra/
tribus imperiū adeptꝰ: eoq; tpe res romana sub vno Augusto ⁊ tribꝰ cesa
ribus. qđ nūq; alꝰs fuit. Is ergo successores filios tres reliquit. atq; vnū f̄ris fi/
lium: Uez dalmaticꝰ cesar ꝓspꝛia indole neq; patruo ab similis: q̄ haud multo
post facinore militari oppꝛimiᷓ. Sinēte pociꝰ Cōstantō patrueli suo quā iubēte
Cōstantinū porro bellū fratri inferentē: ⁊ apud aquilegiā inconsultiꝰ plium
aggressuz. Cōstancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

CONstans impiūz aggressus qđ aliquādiu strēnuū ⁊ iustuz fuit. Mox cuz ⁊
valitudine imꝓspa ⁊ amicis prauioribꝰ vtereᷓ: ad grauia vicia ꝯuersus
Cū intollerabilis ꝓuīcialibus: militibus iniocūdus eēt. facciōe Maxencij occi
sus est. Obijt haud longe ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno im
perij septio decimo: etatis trigesimo. Diuersa constācij fortuna fuit. A persis eñ
multa et grauia ꝑpessus: sepe captis opidis. obsessis vrbibus: cesis exercitibus
nullū ei cōtra Saporē regē persaꝝ ꝓspeꝝ bellum fuit. nisi qđ apud Singarum
haud dubiā victoriā ferocia militūz amisit. Post constantis necē Maxentio
italiā affricaz gallias obtinente: etiā illiricuz nouas res habuit. Uetrauione ad
impium cōsensu militum electo: quē grandeuū iam et cunctis amabilem diutur
nitate et felicitate milicie ad tuēdum Illiricum pꝛincipē creauerit. virum ꝓbum
et moꝝ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a constātino qui ad vltionē fraterne ne
cis belluz ciuile cōmouerat abrogatū est Uetrauioni imperiū. Rome quoq; tu/
multus fuit Nepociano constātini sororis filiꝰ p gladiatorum manus imperiuz
vindicante: qui seuis exordijs dignum exitium nactus est. Uigesimo enim atq;
octauo die a Maxentianis ducibus oppꝛessus penas dedit. nō multo post apđ
mursam maxentius ꝓfligatus est. Orienti mox cesar est datus gallus: maxenti-
usq; diuersis p̄lijs victus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio
mēse septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā ferox ⁊
ad tyrānidē ꝓnior si suo iure impare licuisset. Siluanus q̄ȝ ī gallia res nouas
molitus añ diē trigesimū ⁊ ipse extinctus est. Solus ī impio romano cōstātius augustus fuit. Mox iulia/
nū cesarē ad gallias misit patruelē suum galli fratrē qui ex constantio patris constātini fratre natus erat
tradita in mr̄imoniū sorore. cū multa oppida barbari expugnassent qui breui ⁊ galloꝝ ⁊ germanoꝝ motꝰ
virtute sūa compescuit. Constantius inde particis bellis occupatꝰ in itinere obijt inter ciliciā capadociāq;
anno imperij octauo ⁊ trigesimo etatis quinto ⁊ quadragesimo vir egregie trāquillitatis placidus nimiꝰ
⁊ amicis ⁊ familiaribus credens. Ioann-Christophorus Wolffs Keel.

Constātinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiū (vt supra scriptū est) appellata. ꝛ
cū admodū parua esset: eā postmodū constātinopolim noīarūt. Constātin⁹ eñ imperator cognomi/
ne magn⁹: dum statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē trāsferre: quo facili⁹ parthoꝝ excur
sationes cōpesceret. Tradūt aliqui autores in troadē ꝓfectū: ibi regie vrbis fundamēta iecisse: vbi quon
dam agamenon: ceteriqꝫ grecoꝝ principes aduersus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in somnis a
xp̄o saluatore locū aliū designāte: ceptū opus (cui⁹ diu mansere vestigia) infectū reliquisse. atqꝫ in traciā na
uigantē bizantiū petiuisse. Cūqꝫ sibi locū diuinitus ostensum dixisse: mox vrbem ampliasse: noua menia
erexisse: sublimes excitasse turres magnificētissimis tuꝫ priuatis: tuꝫ publicis operib⁹ exornasse. Tātūqꝫ
illi decoris adiecisse: vt altera roma nō inmerito dici posset. Scriptores vetusti qui florentē videre: deorum
poti⁹ in terris habitaculū ꝙ impatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā impator indidit: sed vicit obsti-
natio vulgi: vt a cōditore poti⁹ Constātinopolis vocitaret. Quā ei⁹ successores impatores passim tuꝫ pu
blicis edib⁹: tuꝫ priuatis ciuiū pallacijs ꝛ quidē supbissimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo veniē
tes vrbis splēdorē admirati: nō tam mortaliū ꝙ celestiū eā domiciliū dixerint. Erant muri vrbis ꝛ altitu/
dine ꝛ crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis
formā fuisse tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ꝓpulsandos nautales impetus idonei
qḋ reliquū est ad terras vergens: post alta menia ꝛ antemuralia. ingēti claudit fossa. Habetqꝫ hec ciuitas
vndecim portas: dignitatē ipsi⁹ pre se ferētes. quarū noīa hec sunt: aurea: pagea: sancti romani: carthasea
regia: caligaria: xilina: bacmagona: phara: theodosia: ꝛ sylaca. Extāt in ea preter cetera magnificētissima
edificia templū Sophie iustiniani cesaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā sacerdotib⁹ ce-
lebratū: mirabili ope: ꝓciosa materia cōstructū. Ea deniqꝫ vrbs tanto splēdore insignita fuit vt toti⁹ orien
tis columen: ꝛ vnicū docte grecie domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet
sub theodosio seniore: sub agathone papa: ꝛ sub iustiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter ei⁹ dignitatem
diu exosam habuissent. Anno salutis nr̄e. 1093. a belzete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu
obsessam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis ꝑ quinqꝫ ꝛ quīquaginta annos possidere. postea palea
logoꝝ clarissima familia genuēsiū ope a gallis ademit vsqꝫ in annū. 1453. gloriosissime possedit. quo an

Constantinopolis

no Machometes Ottomānus thurcoꝝ impator eā cepit diripuitq̧. Sic nobilissima vrbs in manꝰ infide/
liū venit. Ab eiꝰ cōditione. Mcxxx. vł circa. Tātoq̧ tpe paulo pluri senior roma steterat. qñ p̄mo a gothis
capta est Athalaricꝰ em̄ anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiiij. romā irrupit. at hic ne basilice sctōꝝ effringeret edi-
xit. Rabies aūt thurcoꝝ nil sanctū: nil mūdū: ī vrbe regia reliq̄t. sacratissia eiꝰ tēpla machometee spurcicie
dedicarūt. Legimꝰ thebanoꝝ res gestas: lacedemonioꝝ ⁊ atheniēsiū illustria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtē
nēda respublica. clare olī micene: larissa potēs: pluresq̧ mēorabiles vrbes quoꝝ si nūc req̄ras muros: nec
ruinas īuenias. Nemo solū in q̊ iacuerint queat ostēdere: sola ex tāta ruina vetustatis cōstatinopolis supa
bat: q̄ tm̄ mirabiliū opeꝝ: tm̄ armoꝝ: tm̄ lr̄arū: tm̄ glorie habuit: vt oīm ciuitatū damna: hec vrbs sola re-
cōpēsare videret̄. Et licet post diuisuȝ imperiū siue trāslatū ad frācos sepe cōstātinopolis ī manꝰ hostiū ve
nerit: nūq̧ tm̄ basilice sanctoꝝ destructe: neq̧ bibliothece cōbuste: neq̧ despoliata penitꝰ monasteria. Itaq̧
māsit vsq̧ ī hūc annū vetuste sapie apud ꝯstātinopoliȝ monumētū. Nemo latinoꝝ satis videri doctꝰ pote/
rat: nisi p tempꝰ cōstātinopoli studuisset. Inde nobis plato redditꝰ. inde aristotelis: demostenis: xenophō
tis: thucididis: basilij: dionysij: origenis: ⁊ alioꝝ multa latinis opa (diebꝰ nr̄is) manifestata sunt. Nūc sub
thurcoꝝ impio secꝰ eueniet: seuissimoꝝ hoīm: bonoꝝ moꝝ atq̧ litteraꝝ hostiū. Nūc ḡ ⁊ homero ⁊ pindaro
menādro ⁊ oībꝰ illustriorībꝰ poetis secūda mors erit. Nūc grecoꝝ phoꝝ vltimꝰ patebit interitꝰ. Innume-
rabiles em̄ ex hac celeberrima vrbe in oī scīa atq̧ virtute p̄clarissimi exiere viri: inter quos cognomēto io
hānes crisostomꝰ ipsiꝰ vrbis eps. Atticus eps cuiꝰ de virginitate liber extat. gennadiꝰ: cassianꝰ ⁊c̄. Et no-
uissime emanuel crisoloras q̄ grecas lr̄as tpe cōstātiēsis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Precisus
est aūt nunc fluuiꝰ oīm doctrinarū. musarū desiccatus fons. Fateor multis locis apud latinos studia lr̄arū
esse illustria. vt rome: parisius: bononie: padue: senis: perusij: colonie: vienne: salamātice: oxonie: papie:
liptzk: ertfordie. Sed riuuli sunt oēs isti ex grecoꝝ fontibꝰ deriuati. A fonte precide riuū: p̄cisus arescit.
Nihil aūt sub luna ꝑpetuū. Quomodo aūt impator thurcoꝝ machometꝰ aīo voluerat vrbē in medio thur
coꝝ esse sitam: que suo imperio nō pareret: suoq̧ nomini decus maiꝰ accedere posset: si eā vrbem expugna
ret: machinas bellicas admouit. ⁊ insultū magna vi in eā fecit atq̧ tandē expugnauit: vt hec ciuitas in po
testatē venerat infideliū spurcissimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ⁊ vtriusq̧ sexus persone cum imperatore
paleologolo neci dediti fuerant. sub Friderico tercio impatore oīa clarescent.

Sancta Helena

HElena mater cōstātini augusti femina incompabili fide religione animi ac
magnificentia singulari pcipua: quā quidē anglor regis filiā licet captiuā
Alij vt ambrosi⁹ stabulariā ꝛ humilē a pricipio fuisse dicūt. hec quippe baptiza
to filio cū vidisset ꝓdigia a btō siluestro in filiū ꝛ ꝯ iudeos declarata; magnitudi
ne animi mota ꝛ visis nocturnis: hierosolymā petijt: vt lignū crucis ꝑquireret.
Difficile id quidā erat: q2 ab antiq̄s ꝑsecutorib⁹ eo loci simulachrū veneris col
locatū fuerat: vt xp̄iani venerē saluatoris loco adorarēt. At mulier religione ꝑci
ta vbi locū ip̄m ruderib⁹ purgasset: tres cōfuso ordine cruces repit in vna inscri-
tio illa legabat trib⁹ linguis ih̄s nazaren⁹ rex iudeor. Astabat aūt machari⁹ illi⁹
vrbis tum ep̄s qui vnā ex his manib⁹ cū religione retinēs: verā esse dicebat. At
tercia mulieri mortue admota eidē vitā restituit. Crux igit̄ dn̄i inuēta est quinto
nōs maij. ꝛ ab helena exornata: ꝛ ī magna veneratione habita. Baptizat̄ ꝛ iu-
das crucis inuētor quē postea mutato noīe Cyriacū vocarūt. Helena deinde edi
ficato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quib⁹ xp̄i corp⁹ cruci af
fixū fuerat secū ad filiū portat. hor ille vnū in frenos equi trāstulit: q̄bus in ꝑlio vteret̄. Constātin⁹ quoq̄
motus edicto vetuit: ne deinceps quispiā tali supplicio vteret̄. Constātinus aūt magnus augende xp̄iane
religionis cupidus basilicā cōstātianā quā lateranēsem vocāt edificauit. Et rogatu siluestri petro basilicā
in vaticano: ꝛ pauli in via hostiensi extruxit. Edificat̄ ꝛ iussu impatoris in atrio sessoriano basilica sub ti
tulo sancte crucis in hierusalē vbi sancte crucis ptē aliquā reposuit inuentā ab helena matre. que demū de
deo deq̄ hoībus bene merita rome diē obijt. xv. kal. septēbris.

Arrius hereticus

ARrius p̄sbyter quidā apud alexādriā vir q̄dē specie ꝛ forma magis q̄ vir
tute insignis: ꝛ laudis ac glorie poti⁹ q̄ veritatis cupidus serere discordiā
ī fide xp̄i cepit. Separe eīn filiū ab eterna ꝛ ineffabili dei pr̄is substātia conabat̄
his verbis erat aliq̄n q̄n nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: ꝛ eandē
in trinitate subam. cū dictū sit ego ꝛ pater vnū sum⁹: atq̄ his suis fraudib⁹ ꝓua-
lere conatus est: ac sic pene totū orbē suo infecit errore: interea arriana heresis in
ualuit. fauēte constātio q̄ nr̄os cogebat arriū recipe. Secūdo itaq̄ cōstātij anno
apud laodiceā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōciliū indicit̄ eo cōuenere
catholici ꝛ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō posset ad cōuicia versus ma
gicas artes athanasio viro sanctissimo obicit: ꝓlato in loculis arsenij brachio.
Quē tandē diabolicū virū de⁹ nō ꝑmisit inpunē: q2 haud multo post epor ꝛ ppl̄i frequētia stipatus: dum
leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine de-
misit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Concilium Nicenum

NIcena synodus prima oīm synodor hoc an-
no qui est sextus decim⁹ imperij constātini an
nus contra hui⁹ ꝑfidi arrij dogma sūmo pōtifice ꝛ
cōstātino magno augusto iubētib⁹. Cū alexander
alexandrine vrbis ep̄s frustra reuocare arriū ab er
rore tentasset. cōstātini mādato adhibita etiā impē
sa munifice quidē apud nicenā vrbem bythinie cō
ciliū generale indicit̄. Cui. ccc. ꝛ. xviij. ep̄i interfue
re. Disputatū est eo in loco aliq̄diu: ꝛ quidem acri
ter. Nā viri aliq̄ in q̄stionib⁹ callidi: arrio tuz q̄dem
fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. lz ex
his quidā doctissim⁹ pb̄s diuino spū mot⁹ vno mo
mēto fidē nr̄am quā antea impugnabat: vt sanctā
ꝛ integrā statim amplexus sit. Tādez vero reipsa ī
cōcilio diligēter discussa cōcludit̄
scribi debere. id est eiusdē cū patre sube filiū cōfite-
ri. Qui vero cū arrio sentirēt fuere, ad decē ꝛ septē
affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū ꝛ non ex
ipsa patris diuinitate ꝓgenitū. Cognita aūt tante
cōtrouersie veritate. Constātin⁹ decretū cōcilij affir
mat: ꝓposito cōtradicētib⁹ exilio. vnde sex tm̄ cum
arrio exulauere. Reliqui eīn in sniam bene iudican
tiū venere. In eodē vo cōcilio dānatos ferunt ꝛ photinianos a photino ep̄o gallogrecie nomē ducentes
q̄ ebionitarū heresim imitati affirmabāt xp̄m a maria pio coitu fuisse conceptū. Dānati ꝛ sabelliani q̄ vnā
tm̄ ꝑsonā patri filio ꝛ spūisancto ascribunt. In eo q̄z cōcilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) ep̄i ipsi constātino
dabant: seinuicē accusantes: expetentesq̄ a principe iudiciū: quibus impator optim⁹ rn̄dit: cōbustis eor
libellis. eo dei tm̄modo ꝛ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū est ne qui
se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent̄. Multa deniq̄ alia ad honestatem ꝛ pacem
eccl̄ie vt in decretis habet̄ in eo concilio constituta sunt.

Paulus heremita

Paulus prim⁹ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cētesimo decimotercio vite sue anno ī heremo diē obijt. cui⁹ aīaz (vt diu⁹ scribit hieronym⁹) beat⁹ antoni⁹ ꝯfestiz inter choros aplorꝫ ⁊ pphā euolare vidit. Fuerat hic post mortē amborꝫ parentū ī hereditate locupleti relict⁹ annorꝫ circiter sedecim. lr̄is tā grecis q̄ʒ egyptiacis apprime erudit⁹. māsueti aī deū valde amans. Et duz ꝑsecutionis ꝓcella decij ⁊ valeriani detonaret: in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosuz mōtē ad cui⁹ radices erat grādis speluca: q̄ lapide claudebatur: ⁊ int⁹ grāde vestibulū qd̄ apto desup celo patulis diffusa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidissimū ostēdēs. Igit̄ adamato q̄si qd̄ a deo sibi offerret, habitaculo oēm ibidē in orōnib⁹ ⁊ solitudine duxit etatē. Cibū ⁊ vestimētū ei palma p̄bebat. ad quē diu⁹ antoni⁹ accessit. ⁊ inter sermocinationes cōspiciūt alitez coruū in ramo arboris. q̄ inde leniter subuolat ⁊ integrū panē añ ora mirantiū deposuit. Inqt paul⁹ dn̄s prādiū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidij panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscessum. molli sopore dissolut⁹: erecta ceruice extensisq̄ manib⁹ in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus scalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius sanctū corpus deposuit: ⁊ tumulū ex more cōposuit. Et tunicā sibi vendicauit quā in sportarū modū de palme folijs contexerat ⁊ ad monasteriū suū reuersus: discipulis cuncta ex ordine replicauit: dieb⁹ pasce vel penthecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas

Antoni⁹ abbas egypti⁹ vir plane diuin⁹. ⁊ q̄ʒmaxie sermone ⁊ ope potēs his tpib⁹ claruit hic tanta sapientia diuinorꝫ ac prudētia morꝫ. nō p studiuz humanū: sciarū ignarus: sed diuino munere fuit replet⁹. Constātin⁹ impator lr̄as (rogat⁹ instāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄ʒ ep̄las vt diu⁹ testat̄ hieronym⁹ egyptiace scripsit ac ad eccl'ias egypti destinauit: que tpib⁹ illis legebāt̄ vt ep̄le pauli in ecclesijs: quas postmodū ob sn̄ias grauissimas quidā in grecam linguā transtulerūt. Ualuit aūt multū suis tpib⁹ admonēdos hoīes ei⁹ sanctissima auctoritas. Cui lr̄is ⁊ nūcijs helena se ac filios sepe cōmendauit. Eius cibus solus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ʒ nisi ī occasu solis comedebat. hō egypti⁹ oīno cōtēplatiōi dedit⁹. hui⁹ quidē vitā athanasi⁹ alexandrine vrbis ep̄s insigni volumine ꝑscripsit. Obijt aūt hic vir oī p̄conio dign⁹: in thebaida anno dn̄i. ccclx. etatis sue anno cētesimo q̄nto. cui⁹ cū corp⁹ diu occuluisset postea imperāte iustiniano magno impatore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatuz. postea ī galliā trāslatū apd̄ viennā ꝯdigno honore nūc vsq̄ʒ reqescit. ei⁹ aūt natale. 16. kal. februarij celebrat̄.

Hilarius eps

Hilari⁹ illustrissim⁹ pictauiensis ep̄s ⁊ oīm lr̄aꝝ eruditissim⁹ ac semp xp̄ian⁹ optim⁹. Cū vidissent pictauiēses q tota v̄tute oēs hereticos expugnabat: eū in ep̄m elegerūt. Is ne dum eā ꝓuinciā sed ⁊ franciā ab hereticis defendens. apud constantiū in his tumultib⁹ accusat⁹. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuz missus ad insulā gallinariā plenā serpētib⁹ cui⁹ aduētu oēs disperierūt. Inde reuocatus ab impatore redeūti pictauiū o biuū defunctū filiū sine baptismo suscitauit Saturnini arelatēsis ep̄i factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegat⁹ libros de nr̄a religione cōposuit. Sed denīq̄ʒ post multas arrianorꝫ vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis nr̄e. 371. migrauit ad dn̄m. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. 12: de synodo. ad constātiū. aduersus arrianū exemplū blasphemie auxentij. hymnos ⁊ carmina prim⁹ inter catholicos edidit.

Athanasius eps

Athanasi⁹ alexandrin⁹ ep̄s vir sanctitate ⁊ sc̄ia cōspicuus hisdē tpib⁹ plurimas ⁊ graues quidē ꝑsecutiones ab arrianis ptulit. Naz supiorib⁹ annis in laodicensi cōcilio ꝯ̄ arrianos cōstitut⁹ cū rōnib⁹ euidētissimis atq̄ʒ argumētis fortissimus filiū patri omousion affirmaret. qd̄ arrius ⁊ ei⁹ seqces refellere nō poterāt: vniuersuz pene orbē in sui ꝑsecutionē cōcitauit. Arriani q̄ʒ brachiū a cadauere pcidētes impatori ostenderūt asserētes in cōcilio athanasiū arsenio abscidisse ad faciēdū maleficia. Is tn̄ clāculū custodit⁹ tandē brachia ostēdit ⁊ eorꝫ fallacias detegit. Dānat̄ itaq̄ʒ violēter iubente constantio athanasi⁹: qui quidē fugiēs sex cōtinuis annis ī lacu cisterne carētis aqua ita delicuit: vt solē nūq̄ʒ viderit. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperet̄. dei monitu ad costantis partes ꝯfugit q̄ frēm constātiū minis certe coegit athanasiū recipe. Tandē post multos agones multasq̄ʒ patiētie coronas tpe valētiniani ⁊ valētis impatorꝫ. Anno dn̄i 379. Sacerdotij vo sui sexto ⁊ q̄dragesimo. sexto nōs maij migrauit ad superos Scripsit libros aduersus gentes ⁊ plures alios cū simbolo. Quicūq̄ʒ vult saluus esse ⁊c̄.

Iuuencus hispansu poeta p̄sbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute ⁊ doctrina nobilior. p hoc tēpus admodū clarus existēs. q̄ tetra euāgelia hexametris versib⁹ fere ad verbū trāfferēs quatuor libris composuit. Scripsit ⁊ quedā eo genere metri ad sacramētorꝫ ordinē pertinentia.

Hiberorꝫ quoq̄ʒ gens que sub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ⁊ credūt bacurio rege oēs id cohortante constructo templo magni operis. Armeni quoq̄ʒ in occidētali plaga hiberis viciniores fidem susceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma puenit.

Scisma secundũ ortũ habuit ab arrianis inter liberiũ ⁊ felicẽ. Nã concilio apud mediolanũ habito oẽs qui athanasio fauebãt in exiliũ pellunt atq₃ liberius triennio ab vrbe abfuit. in eius locũ felicẽ elegerũt. Tandem constanti⁹ pulso felice liberiũ introduxit. vnde ꝑsecutio ita vehemẽs exorta est vt in ecclesijs ipsis p̄sbyteri ⁊ clerici passim necarent.

Anno mundi. 5553. Anno christi. 355.

Felix secundus papa natione roman⁹ p̄re anastasio: liberio p̄dicto ab hereticis pulso: ab ipsis põtifex creat⁹ vel poti⁹ in liberij locũ a catholicis subrogatũ esse. licet id factũ ab hereticis hieronym⁹ affirmet. cũ tñ statim vbi pontificatũ iniJt. Constãtiũ magni cõstantini filiũ hereticũ ⁊ secũdo rebaptizatũ ꝓmulgat ab eusebio nicomediensi epõ in aquilone villa nõ longe a nicomedia. Dum aũt altercatio esset ⁊ quidẽ magna (vt dixim⁹ inter liberiũ ⁊ felicem) arriana heresis bifariã diuidit. Felix aũt postremo cũ nulla in re orthodoxe fidei deesset ab aduersarijs captus: vna cũ multis secũ bene sentientibus interficit. Sepelit q₃ in basilica quã ipse edificauit via aurelia secũdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aũt tñmodo annũ vnũ: mẽses quatuor: dies duos propter seditionẽ a liberio motam.

Anno mundi. 5563. Anno xpi. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberiũ pontificem iuliani tpib⁹ fuit vir sane bonus ⁊ optim⁹ põtifex. Censuit aũt ne quis in iudicio ante factã examinationẽ dãnaret. Mandauit eñ sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cõcessa p̄sumeret vsurpare. his cõstitutionib⁹ ꝓmulgatis pacata tandẽ eccl'ia damasus ocio litterario delectat⁹ vitas põtificũ oĩm qui ante se fuere cõscripsit: easq₃ ad hieronymũ misit. Nõ destitit tñ ⁊ templa ⁊ cultũ diuinũ augere. duas eñ basilicas edificauit. vnam iuxta theatrũ: alterã via ardeatina ad cathecũbas. versib⁹ quoq₃ elegantibus sanctoꝝ corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriã posteritatis. Preterea basilicã quã ipse in honorẽ diui laurentij nõ longe a theatro pompeiano condiderat: maximis munerib⁹ ornauit. vt psalmi q₃ alternis vicib⁹ in eccl'ia canerent. in fineq₃ eoꝝ verba hec ponerent. Gloria p̄ri ⁊ filio ⁊ sp̄ũisancto istituit. Prim⁹ etiã hieronymi scriptis auctoritatẽ dedit. cũ pri⁹. lxx. interp̄tuꝫ scripta tñmodo in p̄cio essent. Nã ⁊ hieronymi biblia legi cepta est: ⁊ psalmi eiusdẽ fideliter ex hebraico traducti. Cũ antea apud gallos potissimũ incõposite legerent. Tandẽ cũ multos p̄sb̃ros ⁊ epõs. ij. ⁊. lx. creasset morit ac sepelit via ardeatina cũ matre ⁊ sorore in basilica a se cõdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mẽses tres: dies. xj. Vacat tum sedes dies vnũ ⁊. xx.

Scisma terciũ fuit inter damasum ⁊ vrsicinũ cũ damasus electus ad pontificatũ obeundũ vrsicinũ diaconũ habuit cõpetitorẽ ĩ basilica quẽ sicinini appellat: vbi multi vtrimq₃ cecidere in ipso templo cũ res nõ suffragij s tñ sed vi ⁊ armis tractaret: Verũ nõ ita multo post sacerdotũ ⁊ ppl'i cõsensu damasus epũs cõfirmat. ⁊ vrsicinus ad neapolitanã eccl'iam traducit. damasus aũt adulterij accusat⁹ publico ꝯcilio cãm dixit: vbi ⁊ innocẽs absoluit. Et cõcordi⁹ atq₃ calixtus diaconi falsi accusatores damnati ⁊ reiecti ab eccl'ia sunt. Cautũq₃ lege est vt deinceps penã talionis subeãt q̃ aliquẽ falso accusauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 384.

Siricius papa natione roman⁹ patre tyburcio post damasum valentiniani tpib⁹ fuit. Js censuit monachos quoꝝ vita ꝓbata eẽt: posse sacris iniciari. a primis ordinib⁹ vsq₃ ad ep̄atum. censuit item ordines p̱ interualla dãdos. Manicheos p̄terea qui in vrbe erant vetuit cõmunicare cũ fidelib⁹. Penitẽtes aũt ⁊ redeuntes ad gremiũ orthodoxe fidei recipiẽdos esse si monasteriũ ingrederent atq₃ ibi ieiunijs ⁊ orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Viaticũ siquidẽ tum demũ ab ecclesia recipiebãt. vbi de optima vita eoꝝ constaret. Consecrari aũt presbyterũ ab epõ tñ censuit. Jnstituit itẽ vt q̃cũq₃ aut viduã aut secundã vxorẽ duxisset ab eccl'iastico officio pelleret. hereticos quoq₃ p̱ manus impositionẽ recipiendos censuit. Syricius v̊o compositis ecclesie rebus. ac creatis sex ⁊ viginti p̄sbyteris: diaconis sedecim: epĩs duob⁹ ⁊ triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Morit ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menses. xj. dies quinq₃ ⁊ viginti. Vacat tum sedes dies viginti.

Linea sũmoꝝ pontificum

Felix

Damasus

Syricius

Iulian⁹ galli cesaris german⁹. cū solus in īpio romano constanti⁹ augustus fuit mox iulianū patruelē suū. quippe qui ex cōstantio patris cōstantini fratre nat⁹ erat cesarē creatū In gallias seditione quorūdā tyrānoꝝ tumultuātes misit: tradita in mrīmoniū sorore: a quo modicis copijs apud argentinā tum gallie vrbē ingentes alamanoꝝ copie extincte sunt. rex nobilissim⁹ captus: gallie restitute. Submotiq͡ʒ vltra rhenum germani. neq͡ʒ multo post cuʒ germani etiā exercit⁹ galliarū p̄sidio tollerent ꝯsensu militū fact⁹ est augustus quo audito ꝯstanti⁹ apoplexia obijt. hoc aūt morbo dixere medici hoīem interijsse ob dolorē aīi ꝛ grauē cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat iulian⁹ egregi⁹ ꝛ rē publicā insigniter moderatur⁹ si p fata licuisset. Liberalib⁹ disciplinis apprime erudit⁹: grecis doctior. facūdia ingenti ꝛ ꝓmpta mēorie tenacissime. i amicos liberalis. ꝓuincialib⁹ iustissim⁹. glorie cupidus Verū hec oīa ad extremū euertit duꝫ xp̄ianos ꝑsequit̄. Callidior tn̄ ceteris ꝑsecutor nouis neq͡ʒ tormētis primo ſ p̄mijs honorib⁹ blādicijs ꝑsuasionibus maiorē fere ppl̄i partē q͡ʒ si atrocior fuisset elicuit. Vetuit aūt ne xp̄iani auctorū gentiliū studia adirent: neue schole nisi his qui deos deasq͡ʒ venerarent̄ paterent. Sunt q̄ scribūt hūc antea clericū fuisse postea a fide nr̄a defecisse: vnde hoīem apostatā vocant. hinc rerū publicarū potit⁹ ingenti apparatu parthis intulit bellū. assyriāq͡ʒ populat⁹. remeāsq͡ʒ victor duꝫ se incōsult⁹ p̄lijs inseruit hostili manu interfect⁹ est. 6. kal. iulij impij āno septio etat̄ altero ꝛ trigesimo

Linea Imperatorum
Julianus

Iouinian⁹ genit⁹ patre varraniano incola agri singidonēsis ꝓuincie pānonie. hic fuit insignis corpe: letus ingenio lrārū studiosus ad obtinendum imperiū. cōsensu exercitu lect⁹ est cōmēdatione patris militibus q͡ʒ sua notior Imꝑator aūt ab exercitu elect⁹ non prius ꝓfiteri imꝑatoris nomē voluit: q͡ʒ oēs cōclamarūt se xp̄ianos eē. quib⁹ collaudatis ꝛ imperiū suscepit ꝛ exercitū e manib⁹ barbaroꝝ liberauit: postea turbatis reb⁹ exercitu quoq͡ʒ inopia laborante: vno a persis atq͡ʒ altero p̄lio vict⁹: pacē cū Sapore necessariā quidē sed ignobilē fecit mutat̄ finib⁹: ac nōnulla impij romani pte tradita. qd ante eū annis. ccc. ꝛ viginti duob⁹ fere exquo romanū imperiū conditū erat nunq͡ʒ accidit. Tandē illiricū petens in gallicie finib⁹ repētina morte obijt. vir alias neq͡ʒ iners neq͡ʒ imprudens. Multi exanimatū opinant̄ nimia edulitate. alij odore cubiculi qd ex recenti tectorio calcis graue quiescentib⁹ erat. quidam nimietate prunarū quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio ꝛ trigesimo anno: qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

Iouinianus

Valētinianus e pānonia cibaliensi editus cū esset tribun⁹ scutarioꝝ apud nicēā august⁹ appellat⁹: anno ab vrbe condita millesimo cētesimo nono decimo. frēm valente cōstantinopoli in cōmunionē regni assumpsit. q̄ cū sub iuliano augusto xp̄ianitat̄ integrā fideꝫ gereret. iussus ab imꝑatore sacrilego aut īmolare idolis: aut milicia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoq͡ʒ mortuo valētinian⁹ qui ꝓ noīe xp̄i amiserat tribunatū in locū ꝑsecutoris sui accepit imperiū. postea vo imperij sui anno tercio: gratianū filiū nec duꝫ bene puberē hortatu socrus ꝛ vxoris augustū creauit. Procopiū virū audacē apud ꝯstātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas moliētē mira celeritate opprimit. Valēs interea ab eudoxio arriane hereseos epō baptizat⁹: in seuissimā heresim dilapsus nostros ꝑsequit̄ ꝛ in exiliū pellit: mortuo p̄sertim anastasio: quo viuēte res xp̄iana sex ꝛ. xl. annis mirifice sustentata est sed fratris auctoritate cōpressus est. Valentinian⁹ quoq͡ʒ saxones gēteꝫ in littorib⁹ ꝛ paludib⁹ in vijs sitam romanis finib⁹ eruptionē meditātē ī francoꝝ finib⁹ oppressit. Deniq͡ʒ anno imperij sui vndecimo cū sarmate sese p pannonias diffudissent dum apud brigionē oppidū squadroꝝ legationi respōderet anno ei⁹ quīto ꝛ quīquagesimo subita effusione sanguinis que grece apoplexis vocat̄ voce amissa sensu integer exspirauit. Fuit aūt imꝑator egregius vultu decens: solerti ingenio: aīo grauis: sermone cultissim⁹: infestus vicijs maxie auaricie: ad loquēdū parcus: seuerus: vehemēs ꝛc.

Valentinianus

Valēs imperiū orīētis q̄tuor annis valētiniano mortuo tenuit graciano valētiniani filio ī occidētali parte regnāte. q̄ sibi valētinianū frēm paruulū admodū sociū creauit imperij. Valens aūt a lucio cōstātinopolitano rebaptizat⁹ hostilē in modū nr̄os ꝑsequēs. Neq͡ʒ illis quidē parcēs q̄ in heremo erāt: lege data vt monachi militarēt. nolētes p tribunos ꝛ milites fustib⁹ iussit interfici. quoꝝ innumera multitudo p vastas tūc egypti solitudines diffusa ꝯstat. p̄cipueq͡ʒ apud nitriā martyrij ꝯsecuta palmā. tum gothi sedib⁹ eius pulsi p oēs se tracias effundūt. quib⁹ dum valēs ire cū exercitu parat: sed sero ab exilio epos ꝛ monachos reuocari p̄cepit. Ipse cū sagitta sauci⁹: versusq͡ʒ in fugā ob dolorē nimiū sepe equo laberet̄ atq͡ʒ ī vilissimā casulā deportat⁹ esset: supuenietibus gothis igneq͡ʒ supposito cōcrematus est quarto imperij sui anno. hec eruptio gothoꝝ clades romani imperij ac totius italie fuit.

Valens

Nicolaus eps

Nicolaꝰ ex illustri ꝓsapia ortꝰ ciuis patere vrbis licie. Is puer cū lacte matris aleret: bis in ebdomada quarta τ sexta feria semel vbera sugere cepit. inde bone indolis adolescēs orbatꝰ parētibꝰ. inter cetera virtutis sue opera hoc memorādū pegit. Nobilis qdā cōuicaneꝰ eiꝰ ob inopiā tres filias nubiles ꝓstituere intēdebat. qđ vbi vir sanctꝰ cōperit. miserrimo hoī cōdoluit. Nocte sumēs aurū nō modicū ꝑ fenestrā clam intro ꝓiecit quo repto p̄mā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Postea mirroꝝ eps electꝰ oēm humilitatem seruās: alacer erat in exhortādo: seuerus ī corrigēdo: mulierū colloq̄a abhorrēs. inde miraculis chorꝰscare cepit: ne dum apud suos verū apud exteros. vt q̄ nomē eiꝰ inuocauerūt leuamē sentirēt pcipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus τ plenꝰ dierū mortē adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dñe speraui. postremo dicēs. In manꝰ tuas τc. deo aīam tradidit. ad cuiꝰ tumbā oleū ꝓrupisse ferūt q̄ egroti illiti sanitatē recipiebāt. cuiꝰ festū. 8. idꝰ decēbris celebramꝰ.

Donatꝰ hereticus

Eunomiꝰ hereticus

Donatꝰ hereticꝰ natiōe apher: a quo donatiste heretici nomen sumpsere. hac miserrima tempestate viguit q̄ ex numidia veniēs multa ꝯ catholicos scripsit τ totā pene affricā atq3 iudeā sua pestifera ꝑsuasione decepit. cuiꝰ error fuit ꝙ filiū p̄re minorē eē dicebat τ spm̄sanctū filio minorē necnō τ catholicos eē rebaptizādos. demū tñ e carthagine cū multo probro pulsus est. Scripsit multa τ maxime librū de spūsancto arrianā doctrinā cōtinētem.

Macedoniꝰ hereticꝰ

Eunomiꝰ alter hereticꝰ hiis tpibꝰ fuit. vñ eunomiani heretici vir corpe τ aīo leprosus. nec secꝰ interiꝰ quā exteriꝰ: morbo regio correptꝰ. qui cū primus arriane ꝑfidie sectator fuisset aliā q3 adiecit τ disseminauit falsitatē. affirmabat ī rebꝰ oībꝰ τ filiū dissimilē p̄ri: τ spm̄sanctū cū p̄re τ filio nil habere cōmune.

Donatꝰ grāmaticꝰ

Macedoniꝰ q3 quē nr̄i ante errorē cōstātinopolitanū epm̄ fecerāt. ab arrianis expellit q2 filiū p̄ri similem fatebat: l3 spm̄sanctū nō secꝰ atq3 illi blasphemaret. τ multa scādala ꝯcitauit a q̄ macedoniani heretici dicti sūt.

Donatꝰ grāmaticꝰ τ nō minꝰ rhetor ac pħs diui hieronymi pceptor rome tūc insignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terēciū cōmentatꝰ est. τ vt ferunt hic donatus est euius libellus vsq3 hodie in scolis a pueris legit primarudimēta grāmatice discentibus.

Iulianꝰ imꝑator vanitati magice deditꝰ erat τ vt nr̄is stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. q̄ certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa q3 antea restituere conarent. veꝝ nō ita multo post terremotu templū corruēs τ multos iudeos simul oppressit Sequēti aūt die incēdio diuinitꝰ imisso τ ferramēta ipsa ꝯsumpta sunt τ eo miraculo multi iudei ꝑterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsfixū fuisse: eundēq3 exclamasse manu ad celum extēsa vicisti gallilee vicisti. Nā xp̄m gallileū appellabat τ fabri filium.

Johānes τ paulus

Gordianꝰ τ epimachꝰ

Johānes τ paulꝰ xp̄ianissimi viri frēs romani p̄clarissimi. audiēs iulianꝰ ꝙ de rebus suis paupes sustētaret. hoc āno a q̄dā therenciano campi ductore capti apđ romanā vrbē post īnūera verbera iussu iuliani sexto kal. iulij palmā gladio cedēte adepti sunt. τ ī eā domꝰ abscōditi. dicēs eos ī exiliū missos tādē a filio eiꝰ obsesso manifestati p̄ cū filio fidē recepit.

Gordianꝰ τ epimachus viri p̄clarissimi τ ipsi sb hoc tumultu rome ī via que latina nūcupat martyrio coronant. quoꝝ prior ꝓ noīs xp̄i ꝓfessione diu ꝓlūbatis cesus postea sexto idus maij capite trūcat τ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultū est.

Iulianā insuper virginē romanā idem sacrilegus iulianus tam diu ꝓlūbatis cedi fecit: donec τ ipsa spiritū emitteret. Demetria item romana virgo sub hac ꝑsecutione rome martyrio coronata est que crudelissime verberata. x. kal. Julij. spiritum emisit.

Quiriacus qui τ iudas hierosolymitanus eps hac tempestate cū anna matre sua ꝓ xp̄o martyriū cōstātissime sumpsit. Hic est ille qui helene locū ostendit in quo crux fuit abscondita τ ob eius miracula gloriā eius semper annūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus est. Et ꝑpterea ab ipso (vt multi afferūt) cruciferoꝝ ordo iniciū sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

Per hec tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuie mixta defluxit cōstātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nōnullos hoīm extinxit. ⁊ terremotus p orbem factus est. Ea tēpestate athanaricus rex gothoꝝ xpīanos in gēte sua crudelissime psequit ⁊ ad coronā martyrij sublimauit. Burgundionū q̄s plusq̄. lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis insederūt: q̄ tñ nō multo post tpe xpīani effecti sunt. Post illa tpa sub impio valētis gens hunoꝝ diu inaccessis seclusa mōtib⁹ repentina rabie percita: exarsit in gothos: eosq̄ cōturbatos ab antiq̄s sedib⁹ expulit. Gothi trāsito danubio fugiētes. a valēte sine vlla federis pactione suscepti sunt. Deinde ꝓpter intollerabilē auariciā maximi ducis fame compulsi in arma surgētes: victo valētis exercitu: sese p tracias infudere: oīa cedib⁹ incendijsq̄ vastātes. Deniq̄ petentib⁹ gothis vt eis epōs mitteret a quib⁹ fidei rudimēta susciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq̄ vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi vō impatore occiso iam securi ad vrbem ꝓperant constantinopolitanā vbi adhuc dñica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

Constat eā gentē que ꝓgethica dicta est gothica a scythis originē habuisse. Scythas vō primos eē in europa sub septētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac paratissimos ad mortem. ⁊ supiores sedibus ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidētis: ab orientis illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aūt huni ⁊ ipsi scythe. Sed eo quā gothi efferaciores: quia montib⁹ ripheis propius incolentes magis septētrionū rigoribus exponunt.

Basilius magn⁹

Basili⁹ magn⁹ cesaree capadocie (q̄ pri⁹ maza vocabat) epōs ⁊ monachorum multoꝝ institutor ⁊ pater. Vir certe oī sapīa oīq̄ virtute ꝓspicu⁹: p hec tpa mirabiliter effulsit: q̄ inter cetera sue virtutis ⁊ sctītatis monumēta iuuenē quendā (ob amorē puelle) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis sue cartā sibi reddi impauit: q̄ cū egregi⁹ doctor haberet ꝯ eunomiū egregios libros edidit. Scripsit ⁊ librū de spūsancto: ⁊ monachoꝝ instituta atq̄ alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinē in grecia instituit. qb⁹ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt deniq̄ sctīssim⁹ pater sexto imperij valētiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clar⁹: mēoriā vite sue omnib⁹ derelinquēs q̄ ꝭm opationē spūssancti viuūt. Duos habuit fratres gregoriū ⁊ petrum viros doctissimos. gregorij extabāt eusebij tpib⁹ aliqua volumīa. Basiliū aūt cū gregorio capadocia genuit vt ait eusebi⁹: ambo fuere nobiles: ābo athenis eruditi.

Gregori⁹ nazianzen⁹

Gregori⁹ nazianzen⁹ epōs q̄ basiliū ad monasteriū ꝑduxit in diuinis opibus hieronymi ꝑceptor. his dieb⁹ ob sctitatē eruditionēq̄ ⁊ eloquētiā maximo in ꝑcio eū fuisse dicūt: multa scripsit: maxie vō in laudē cipriani athanasij maximi phī. Scripsit ⁊ ꝯ eunomiū duos libros. cōtra iulianū impatorē librū vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē exametro versu. leuauit ⁊ ꝯstātinopolitanos ab heresi rōnib⁹: ⁊ suo elegātissimo dicendi genere. in quo polennonū virū eloquētissimū secut⁹ est. Is postremo duz senex admodū eēt: successorē sibi deligēs rurī vitā monachi duxit. Basilius aūt sub gratiano hic vō sub theodosio postea morit. Epiphani⁹ q̄s cipri salamine epōs hereses oēs elegantissimis voluminibus impugnauit. In extremaq̄ senectute constitutus varia condidit opuscula. moriēs deniq̄ vt sanctus quarto ydus maij

Machari

Machari duo in syria btī antonij discipuli magne auctis tūc erāt. quoꝝ alter in supiore: alter in inferiore habitabat heremo. coꝝ vitā ac alioꝝ patrū nitrie egypti ꝓuincie diu⁹ hieronym⁹ cōscripsit. Hilarion q̄s sctīssim⁹ abbas p hec tpa apud cyprū insulam nō longe a salamina vrbe vir sanctissim⁹ viso antonio post asprimā vitā. xij. kal. nouēbris diē obijt. Arseni⁹ itē ex senatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad heremū scythie ꝑrexit. iuxta vocē sibi dicentē. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge hoīes ⁊ tace. Ideo in seruicio xpī anno vite sue nonagesimoquīto dormiuit in pace. Pastor itē postea matrē suā in heremo nūq̄ videre voluit. Paphnuci⁹ q̄s abbas apud thebaidā thaisim impudicissimā meretricē ad xp̄m ꝯuertit cū btī onufrij vitā cōscripsit. tandē videntib⁹ monachis ab angelis in celū susceptus est. Agathonē abbatē etiā eo tpe fuisse dicim⁹ q̄ p trienniū lapidē ore detulit vt silētij virtutē ꝑcipe mereret pluresq̄ alij anachorite viguerūt.

Maria egypciaca

Maria egypciaca meretrix pmo appellata: deinde sctītatis ⁊ pnīe ac pseuerācie exemplū. quadraginta eñ septē annis in heremo pnīaꝫ artissimā pegit secum duos panes deportās vltra iordanē q̄ post modicū arefacti quasi lapides obdurauerūt ex q̄b⁹ modicū ad aliq̄s annos comedēs vitā trāsegit. Tandē q̄rto nōs aprił migrauit ad dñm. cuius corp⁹ zozimas sctīssimus abbas sepeliuit.

Euphrosina q̄s genere ⁊ virtutibus pstantissima in monasterio p decē ⁊ octo annos cū incredibili abstinētia atq̄ labore vsq̄ ad trigesimū vite sue annū ꝑmansit. Hoꝝ patrū ac mulierū cōplurimoꝝ vitā ⁊ cōuersationē heremiticaꝫ diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Anastasius

Anno mundi. 5595. Anno xp̄i. 394.

Anastasius papa natione roman⁹ patre maximo: post syriciū pōtificē imꝑāte graciano vrbis rome ep̄s creat᷑. qui pōtificatu inito rei diuine cauēs: cōstituit ne sacerdotes vllo modo sederēt. sed curui ⁊ venerabūdi starent cū sacrū euāgeliū aut caneret᷑ aut legeret᷑ i eccl'ia dei. Neue peregrini maxime aūt trāsmaritimi in clerū reciperent᷑. nisi q̄uqꝫ epoꝝ pre se ferrēt cirographa. hoc aūt factū esse aiūt ꝓpter manicheos qui tuꝫ in affrica magno in ꝑcio erāt ⁊ ad corrūpendā fidē de suis quoqꝫ versuꝫ mittebāt. Cōstituit itē ne debiles ⁊ manci: neue aliq̊ mēbro carētes in numerū clericoꝝ reciperent᷑. Basilicā q̊ꝫ (que crescētina vocat᷑) in regione secūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi ex sacris ordinationib⁹ bis in vrbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros octo: diaconos quiqꝫ: ep̄os decē creasset morit᷑ ⁊ sepelit᷑ in cimiterio ad vrsuꝫ pilleatuꝫ 5. kal'. maij. annos ṽo tres: dies. x. sedit. Vacat tuꝫ sedes dies vnū ⁊. xx.

Innocentius

Anno mundi. 5605: Anno xp̄i. 404.

Innocētius huius nōis prim⁹ papa natione albanus p̄re innocētio particeps theodosij tpoꝝ fuit. hic sanct⁹ fuit ⁊ multa ad religionē ꝑtinētia trāquillitate impij ⁊ beniuolētia principis vsus meditatus est. Cōstituit eniꝫ vt sabatho ieiuniū celebraret᷑. Et ꝙ tali die xp̄s in sepulchro iacuisset ⁊ ei⁹ discipuli ieiunassent. De iudeis q̊ꝫ ⁊ paganis deqꝫ monachis regulas quasdā tulit. voluit vt eccl'ia semel ꝯsecrata: amplius nō cōsecraret᷑. Cataphrigas autē hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus prisca ⁊ maximilla ab vrbe expulit. Preterea ṽo pelagiū monachū ⁊ celestinū hereseos dānauit eo ꝙ liberū arbitriū diuine gr̄e anteferrēt: ⁊ ꝙ dicerēt ad implēda diuina iussa volūtatē ꝑ se sufficiētē eē. Basilicā ṽo geruasij ⁊ ꝓthasij dedicauit. vestine muliеris impēsa structā ⁊ ornatā. Cōstituit itē vt singulis solēnibus festis i ecclesijs ante sacri receptionē pax xp̄icolis daret᷑. demū vbi ꝑ sacros ordines q̄ter in vrbe habitos. p̄sbyteros. xxx. diaconos. xij. ep̄os q̄tuor ⁊ q̄nquagita creasset ꝑ diuersa loca. morit᷑ ac sepelit᷑ in cimiterio ad vrsuꝫ pileatū. 5. kal. augusti Sedit annos. xv. mēses. ij. diebus quinqꝫ. Vacat tuꝫ sedes dies. ij. ⁊. xx.

Zozimus

Zozimus papa natione grecus p̄re abrahā post innocentiū mortuo theodosio archadij ⁊ honorij qui patri impio successere tꝑib⁹ fuit. vir quidē sanct⁹ atqꝫ optimus in multa rerū ꝑturbatione rem diuinā nunqꝫ omisit. Constituit eīn vt diaconi dum celebraret᷑ leuas tectas haberēt linostimis. Cōcessit item vt in parochijs cerei sancto sabatho benedici possent. Bibere autē in publico clericis vetuit ⁊ potuꝫ publice vendere. In cellis fideliū id fieri posse nō negauit. Vetuit etiā ne serui in clerū reciperent᷑ ꝙ huiuscemodi viros liberos ⁊ integros esse oporteret. Ferūt tū zozimū misisse ad carthaginēse cōciliuꝫ faustinū ep̄m duosqꝫ vrbis rome presbyteros vt ostēderet nil vsqꝫ publice agi debere sine cōsensu eccl'ie romane. At zozimus creatis in vrbe roma p̄sbyteris decē: diaconis trib⁹. ep̄is octo. morit᷑ ac sepelit᷑ via tiburtina apud corp⁹ beati laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēses tres dies duodecim. Vacat tum sedes dies vndecim.

Bonifacius

Anno mundi. 5613. Anno. 414.

Bonifacius primus papa natione roman⁹ patre iucundo p̄sbytero honorij tꝑibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Naꝫ duꝫ bonifacius in basilica iulij vrbis rome creat᷑. Eulalius in cōstantiniana basilica pontifex electus huic statim obicit᷑. Et hoc quartū ecclesie scisma fuisse dicitur. Qd̄ vbi honori⁹ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū filio valātiniano ambo ab vrbe pellunt᷑. Reuocat᷑ tn̄ septimo mense post bonifacius. ⁊ solus vrbis presul constituit᷑. Qui postq̄ꝫ pōtificatū pacifice adeptus est Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha scuratam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacerdos ante annos. 30. ordinet᷑. Neue seruus aut obnoxi⁹ vel obercit⁹ in clerū reciperet᷑. Voluit itē ne absentes in iudicio vllo modo aut accusarent᷑ aut dainnarent᷑. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis martyris. eiusqꝫ sepulchrū ornauit marmoribus ⁊ argento. Nā ⁊ patenā argenteaꝫ librarū. xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ⁊ scyphū argenteū librarū. x. Bonifacius aūt vbi ex sacris ordinibus semel habitis: p̄sbyteros ⁊ ep̄os creasset. morit᷑ ac via salaria sepelit᷑ apud corpus sancte felicitatis. 8. kal'. nouembris. Sedit annis tribus: mensibus octo: dieb⁹ septem. quo mortuo clerici quidā eulaliū statim ad vrbē reuocāt: q̄ vel indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝫ reuocationē spernēs anno post bonifaciū moritur.

Gracian⁹ valētiniani senioris fili⁹ post mortē valētis sex annis imperiū tenuit: q̄uis iā dudū ante cū patruo valēte ꝛ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipsa adolescētia sua milita strēnuus ꝛ religione clarus. admodū em̄ iuuenis cū inestimabilē multitudinē hostiū romanis infusam finib⁹ cerneret: fretus xp̄i potētia: longe impari militū numero sese in hostē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliaꝝ. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā plusq̄ꝫ. xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in p̄lio interfecta narrant. hoc deniq̄ꝫ ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosi⁹ ep̄s fuisset elect⁹ vniuersa statim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ tēpla destructa īstaurare fecit. Porro gratian⁹ cū aiaduertisset thraciā daciāq̄ꝫ tāq̄ꝫ genitales terras possidētib⁹ gothis ꝛ rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētib⁹ cunctis apud sirmiū purpurā induit: etatis annū terciū ꝛ trigesimū agentē. orientisq̄ꝫ ꝛ thracie simul imperio p̄fecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xp̄i referens maximas illas scythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggressus magnis multisq̄ꝫ p̄lijs vicit. vrbē cōstātinopolitanā victor intrauit. Icto cum athalarico rege gothoꝝ federe: Interī ꝟo maxim⁹ brittānia tyrānidē occupās ac ī galliā traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nouē ꝛ. xx. annos habentē. quare valētinian⁹ iunior frater metu ꝑterrit⁹ ad theodosiū in orientē ꝯfugit ꝛ paterna pietate suscept⁹ est. fuit aūt gracian⁹ l̄ris haud mediocriter institut⁹. carmē facē, p̄bat⁹: ornate loq̄: parc⁹ cibi somniq̄ꝫ ac libidinis victor.

Theodosi⁹ senior genere hispan⁹ genit⁹ p̄re theodosio matre termācia: interfecto p̄ maximū graciano: imꝑiū romani orbis obtinuit sol⁹: mā sitq̄ꝫ in eo annis. xj. cū iā in orientis ꝑtib⁹ sex annis graciano viuēte regnasset. qui etiā singl'ari celeritate ꝛ ꝯsilio vsus. maximū tyrānū graciani interfectorē apd aq̄leiā occidit. hāc calamitatē maxio ipsi martin⁹ vir sctissim⁹ an̄ p̄dixerat dux britānia militarib⁹ copijs spoliat in italiā ꝯ ius fasq̄ꝫ vetur⁹. Theodosi⁹ q̄ꝫ diuino auxilio fret⁹ ꝛ andragaciū maximi comitē: ꝛ victorē eiusdē tyrāni filiū ꝛ arbogastē q̄ valētinianū iuniorē apud viennā ei⁹ dolo strāgulauit ac eugeniuꝫ tyrānos mira celeritate vsus opprimit. Fuit aūt theodosius ꝓpagator reipublice atq̄ꝫ defensor eximi⁹ morib⁹ ꝛ corpe traiano similis q̄tū scripta veterū ꝛ picture docent. Sic emīnēs stat⁹ accedit ad disciplinā militarē laus ingenij q̄ plurimū valuit ꝛ religiōis. Nā cū mediolani ingredi eccl'iam vellet mysteria visur⁹. ꝓhibit⁹ ob q̄dā facin⁹ (vt fieri solet) ab igressu eccl'ie nisi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipsi ambrosio g̃ras egerit atq̄ꝫ penituerit. huic sociata ī ꝯiugio flacilla fuit ex qua archadiū ꝛ honoriū genuit. itaq̄ꝫ q̄nq̄gesimū annū agens etatis ī pace apd mediolanū reb⁹ excessit humanis republicā q̄etā filijs relinq̄ēs corp⁹ ei⁹ eodē anno cōstantinopolim trāslatū atq̄ꝫ sepultū est.

Archadi⁹ theodosij magni fili⁹ augustus in oriēte factus. honori⁹ frater eius in occidēte cōmune imperiū diuersis tm̄ sedibus tenere ceperūt. vixitq̄ꝫ archadi⁹ post p̄ris excessuꝫ annis duodecim. verū q̄ꝛ pater eoꝝ theodosi⁹ ipsis adhuc adolescētulus tres duces reliq̄rit viros potētissimos q̄ curā gereret. reliq̄ritq̄ꝫ ruffinū q̄ orientē. stilconē q̄ occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti spretis paruulis regnū occupare conati sunt. Gildoni res nouas in affrica molīēti mascelzeger frater ei⁹ crudelitatē veritus hoīem fugat. q̄ vel dolore aī vel veneno post morit. Mascelzeger tāta victoria elat⁹ cū nec deo nec hoib⁹ parceret a militib⁹ occidit. Ruffin⁹ ꝟo ab archadio opprimit. Stilco q̄ꝫ occidētis tutor imperij collatoꝝ beneficioꝝ imemor ꝛ affinitatis: nā socer extabat honorij. Regnum ꝛ ipse eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam sepe cū delere posset barbaros fouit eos. sepe alaricū cū suis gothis vicit. Tandē a gothis superatus cū auxilia postularet. Imꝑator indignatus duces misit qui eum interficerent.

Honorius archadij p̄dicti frater: vir morib⁹ ꝛ religiōe: theodosio p̄ri cōsimilis. Is principatu suscepto dux vires reipu. quottidianis cenerent labefactari incōmodis virū strēnuū ꝛ bellicosum ꝯstantiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deinde ei gallā placidā germanā suā cūctoꝝ gaudio sociauit. ex qua valētinianū filiū cōstācius genuit: qui postea reipu. imperiū gessit: inde eū apud rauennā in regni cōsortiū adsciuit: qui nec dum septē mēsib⁹ euolut⁹ ex hac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad orientē cū honorio ꝛ valētiniano filijs ꝓfecta. a theodosio augusto archadij alterius germani sui filio honorifice suscepta est. Honorius ꝟo postq̄ꝫ cū minore theodosio germani filio annis q̄ndecim imꝑasset cū iaꝫ antea cū fratre annis duob⁹ regnasset rēpublicā vt cupierat: pacatā relinq̄ēs apud vrbē romā vita exemptus est. corpusq̄ꝫ ei⁹ iuxta beati petri ap̄li atriū in mauseolo sepultū est huic soboles nulla fuit.

Linea Imperatoꝝ

Gracianus

Theodosius

Archadius

Honorius

Sanctus ambrosius

AMbrosius mediolanēsis eps: patria romanus de cōsulari dignitate vir plane sanctissimus ⁊ oīm doctorū sui tp̄is p̄cipuus atqȝ supremus. post auxētij serā mortē ex pagano iudice subito apd mediolanū diuino nutu eps fuit e cūct[is] electus: moxqȝ catholico baptismate tinctus presulqȝ ordinatꝰ. subito em̄ infantis vox insonuit dicēs. Dignus est hic ambrosius vt sit eps. q̄ ex cathecumino xp̄ianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanensiū creat eps. Cūqȝ ꝓ fide catholica libros graciano imꝑatori porrexisset: ac reuerētia qua debuerat susceptꝰ eēt. vniuersa stati ad rectā fidē italia repullulauit. ac oīs cisalpina gallia orthodoxā recepit fidē postea imꝑatori theodosio ambrosiꝰ apd mediolanū eccl'ie introitū: nisi peniteret interdixit. cū agēte curialiū suoꝝ malicia eius iussu ad q̄nqȝ hoīm milia occisa sunt quā admonitionē equo aīo tulit. fuit em̄ ambrosio tāta comitas. moꝝ sanctitas: ingenij acumē: diuinaqȝ scia vt nō modo viuēs: sed ⁊ vita functus. Italiā ⁊ oēm orbem ī sui deuotionē ac venerationēqȝ ꝑduxerit. qui etiā platoni p̄ho ⁊ ortu ⁊ infantia atqȝ disciplina ꝑsimilis extitit. Cum apes vt platoni subito examen apum faciē cōpleuit: ac si in alueolū intrādi ⁊ exeūdi motū facerēt: que ꝓdigia ex eiꝰ ore suauitatē dicēdi melle dulciorē fluere significabāt qd̄ postea verissime demōstratū est: si eius dicēdi scribēdiqȝ dulcedinē contēplemur. Scripsit em̄ emēdatissimos libros quoꝝ sententie sunt fidei ⁊ eccl'ie firmissime colūne. In quibꝰ romana relucet fides: q̄ inter scriptores latinos quasi quidē flos emicuit. Obijt denicqȝ hic sanctissimus presul secundo nonas aprilis.

Martinus eps

MArtinꝰ monachꝰ ⁊ eps turonēsis vir sanctitate ⁊ pietate clarissimꝰ: q̄ sabaudie pānonioꝝ oppido oriūdus: ⁊ in italia ticin id est papie nutritꝰ cū patre suo tribuno militum sub ꝯstātio ⁊ postea sub iuliano imꝑatore militauit ꝯquis inuitus. tp̄e v̄o hiemali ꝑ portā ciuitatis ambiensis transiēs paupi obuio. arrepto ense clamidē q̄ sibi sola superat in elemosynā largitꝰ diuisit. In qua nocte sequēte xp̄m vidit vestitū. Relicta milicia ad hilariū pictauiēsem ep̄m ꝑrexit: se eiꝰ discipline subbijciens. ibi postea monasteriū cōstruxit de quo in ep̄m turonēsez assūptus est. Eius deinde vita tātis extitit glo'sa miraculis vt post ap'los nullꝰ ei eq̄paret. cū triū mortuoꝝ (more xp̄i ih'u) meruerit esse suscitator. Tandē anno p̄mo tp̄ibꝰ anastasij pōtificis apud eandē vrbē tercio ydus nouēbris etat[is] v̄o sue. 81. migrauit ad dnm. Cuius exequijs cū diuus ambrosius miraculose interfuisset. ⁊ eius sctītatē ⁊ virtutē didicisset. de eo ait. beatus martinꝰ ꝓphani erroris tēpla destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corꝑibꝰ demonia seua exclusit: ac varijs laborātes languoribꝰ salutis remedio subleuauit: q̄ ita ꝑfectus est vt xp̄m texisset in paupe ⁊c.

THeodosiꝰ imꝑator ꝑ hec tp̄a fedus cū athanarico rege gothoꝝ ex tēplo ꝑcussit athanaricus cōstātinopolim ad theodosiū venit quē ille mira animi iocūditate ⁊ affectione recepit deniqȝ cū athanaricꝰ vrbem intrasset. ⁊ tā edificia ciuitatis q̄ꝫ exornati ad diem festū pp'li frequētiā cerneret: deinceps imꝑatoris regiā ingressus obseq̄a officiaqȝ diuersa ꝯspiceret: sine dubio inq̄t. deꝰ terrenꝰ est imꝑator. Cōtra quē q̄cūqȝ manꝰ leuare missus fuerit: ip̄e sui sanguis reꝰ existat. Nec mora tñ superueniēte valitudine rebꝰ humanis excessit. cuiꝰ exequias imꝑator ipse p̄cedēs digne eū tradidit sepulture. ac vniuerse gothoꝝ gentes rege defūcto aspiciētes virtutē benignitatēqȝ imꝑatoris theodosij romano sese imꝑatori dederunt.

Claudianus poeta

CLaudianꝰ poeta natione hispanꝰ his tp̄ibꝰ apud florētiā ethrurie vrbē ī p̄cio existēs duos libros claudianū scȝ maiorē ⁊ minorē edidit. In q̄bus certe multe extant sn̄ie celebres ac notabilia ꝓuerbia. Libꝝ q̄ȝ de theodosij laudibꝰ versibꝰ exaratū ferūt. In eiꝰ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O nimiū dilecte deo tibi militat ether. ⁊ ꝯiurati veniūt ad classica vēti.

Prudentius

PRudētiū etiā poetā xp̄ianū virū vtiqȝ secularium l'rarū sciētissimū ꝑ hos dies claruisse tradūt qui ⁊ nōnulla in diuinis laude dignissima cōposuit. de numero eoꝝ extat liber de martyribus. de origine peccatoꝝ. exameron de trinitate ⁊c. atqȝ aduersus simacuz idola defendentē librū cōposuit ⁊ quedā alia.

HIs tp̄ibus fuit appollinaris laodicee syrie eps vir sane in disputādo vehemēs ⁊ ita acutus vt ausus sit dicere corpus nō aīam a dn̄o in dispensatione susceptum. postea v̄o cum rōnibus vrgeret ait euȝ quidē habuisse aīam. nō tñ ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solū qua corpus viuū reddit. Ad supplementū vero rōnabilis partis ipsum verbū dei fuisse perhibeat. que quidē sp̄ia ⁊ a damaso ante ⁊ a petro alexandrino epō explosa est. hinc appollinariste originē habuere.

Sanctus Hieronymus

HJeronym⁹ vir sanctissim⁹ ac doctor celeberrim⁹ sancte romane ecclīe cardinalis p̄sbr nat⁹ p̄re eusebio oppido stridonis. qd̄ a gothis euersuz dalmacie quōdā pānonicqz cofiniū fuit. Js toto orbe doctrinis ac sciā clarus apud bethleem ciuitatē palestine situs eā radiabat. quātū em̄ iste iuuerit eccliaz dei vita ꝛ scriptis; non attinet dicere cū ꝛ vita ei⁹ sctissima oib⁹ p̄luceat. ꝛ scripta ei⁹ ita in p̄cio ꝛ in honore sint: vt nemo magis legat ab eruditis p̄sertim: fuit em̄ eloquētissim⁹ ꝛ diuersarū lr̄arū periciā ꝛ linguarū experientiā habuit: cū romanā adijt vrbē in q̄ lr̄is grecis ꝛ latinis apprime eruditus p̄sbyter q̄z cardinalis ibidē est ordinat⁹. Donatūqz grāmaticū ꝛ victorinū rhetorē p̄ceptores habuit. Gregoriū q̄z naziazenū magistrꝫ suū fuisse testat vt sacrarū scp̄turaꝝ studijs eū erudiret. Industriāqz ad hebreos arabicos caldeosqz elemētoꝝ apices habuit. inde ꝓbatissimoꝝ monachoꝝ habitū imitat⁹ in syriam p̄rexit. Ad deserta deinde loca quadriēnio pnīe exacto ad bethleez oppidū remeauit vbi disertissima opuscula scripsit. Innumeris p̄terea libris aplo̅ꝝ ꝓphetarūqz cōstructionib⁹ editis imobilē catholice ecclīe turrim quā p̄fidoꝝ iacula cōsūmauit. Danielē in caldaico stilo. Job iustū arabico ꝓlocutū in romanaz linguam mutauit. Matheū ex hebreo fecit romanū. Impossibile est de isto viro ciusqꝫ districte vite ꝛ illi⁹ morib⁹ retexere oīa. quadā die aduesperante cū beatus hieronym⁹ cū fr̄ibus ad lectionē audiendā sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspēsus pede zenobij claustra ingressus est. q̊ viso frēs p̄territi. ipse veluti aduētāti hospiti intrepid⁹ obuiauit. leo p̄ti: lesi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a sentib⁹. adhibita cura de lesionis ictu cōualuit. Inde cepit inter eos vltro citroqꝫ q̄si domesticū aīal cōmorari. Tandē diu⁹ hieronym⁹ apd̄ bethleē palestine tp̄ib⁹ honorij ꝛ theodosij iunioris expletꝭ nonagita ꝛ octo vite annis ad xp̄m migrauit.

Paula romana

PAula matrona romana mulier sane sctītate admirabilis: ꝛ diui hieronymi in xp̄o filia atqꝫ discipula: hoc anno quo ꝛ sanct⁹ martin⁹ etatis sue. 56. sexto kal̄. februarij apud bethleem in pace dormiuit. Cui⁹ quidē dignitatē monasticāqꝫ cōuersatione: desertionē patrie: ꝛ ad hierosolymā ꝓfectionē. diuus ipse hieronym⁹ libello quodā: magnis effert laudib⁹. vbi etiā ei⁹ p̄egrinationē p̄ loca sancta hūilitatēqz ac cōtinētiā ꝓfusaz in paupes beneficētiā: incredibilē patiētiā: hospitalitatēqꝫ ac fidē ꝛ aduersus hereticos ꝯstātiā. ꝛ ad extremū eius felicē exitū. ꝛ in exequijs sanctoꝝ cōcursum narrat. eo ī libello ipsius filiā custochium ꝛ virtutis heredē cōsolat. Eam deniqꝫ paulā ab agamenone rege p̄dicto q̄ troiā deleuit traxisse originē aiunt que tradita fuit viro clarissimo iulioꝝ familia ꝓcreato. In cuius tumulo tale inscripsit carmē. Respicis angustū precisa rupe sepulchrū. hospicium paule celestia regna tenentis ꝛc̄.

Alexius

Pelagi⁹ hereticus

PElagi⁹ quidā monachus ꝛ heresiarcha pessim⁹ e roma ī angliā ꝓficiscēs insulā illā oēm execrabili infecit errore. p̄dicabat em̄ hoiem sine gr̄a dei saluari posse: ꝛ vnūquēqz suis meritis ꝓpriaqz virtute ad iusticiam regi: Infantesqz p̄terea sine originali peccato nasci dicebat: nō iō baptizari oportere vt a pctō liberarent. Cōtra quē diuus augustin⁹ cū ceteris p̄sbris viriliter se opponēs librū de baptismo paruuloꝝ: ꝛ aliū librum cōscripsit. ꝛ sanctus hieronymus dialogū cōtra eū ꝯscripsit.

ALexi⁹ romanus patricius cōfessor dignissimus atqz sanctissimus. xvj. kal̄. augusti rome ī domo p̄ris sui noīe eufemiani senatoris incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dn̄m. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ꝛ honorius imperatores. pro dn̄o em̄ sponsaz elegātissimā deseruit.

Johānes crisostomus

Cassianus

IOhānes cognomēto crisostom⁹ ꝯstātinopolitanus ep̄s hoc tp̄e: postq̄z xp̄iane religioni verbo ꝛ exēplo atqz doctrina plurimū ꝓfuisset. 6. kal̄. februarij in pace q̄euit. hic ꝓpter veritatē ꝛ iusticiā defendēdā ab eudoxia ꝛ archadio ei⁹ filio multas ꝑtulit iniurias: ꝭ iter ꝭ p̄ter sctītatē mariaz elegātissios edidit libros ꝛ s̄mōes ac ep̄l̄as

CAssian⁹ itē monach⁹ cōstātinopolitan⁹ vel scytha iohānis crisostomi diacon⁹: hūc nāqz massiliā ex cōstātinopoli mittēs: duo ibidē mōasteria cōdidit: vbi multos vtriusqz sexus ꝯgregās monachos. inde multa edidit opuscula scꝫ de monachoꝝ habitu. Collationes patrū egypti cum eis qn̄qz habitā is digessit. De distinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduersus sp̄m. De tribus antiquis monachoꝝ generibus. ꝛ quarto nūc exorto similiter pleraqz alia.

Concilium constantinopolitanū

SEcunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū graciani ⁊ theodosij principum ac damasi pape cyrilliq; hierosolymitani atq; nectarij alexandrini patriarche tpibus. cōtra macedoniū cōstantinopolitanū epm ⁊ eudoxiū qui negabant spm̄sanctū deū esse. Et hi oēs cōdēnata p̄fata heresi: quatuor canones statuere. Iste em̄ macedoni⁹ patriarchalē sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo deposito nectari⁹ a patrib⁹ electus fuit. postea deū vnū ⁊ viuificantē ⁊ deū spm̄sanctū. ⁊ p̄ri filioq; cōsubstātialē declarantes simbolo addiderūt. p̄terea ꝯ appollinarē laodicie epm ⁊ sabellū blasphemos. ⁊ qui similia sentiebāt anathema ꝓtulerūt. Cū carne xp̄i inaīatā esse dicebant: sine aīa rōnabili atq; intellectu humano ⁊ ī morte triduana diuinitatē cōmortuā fuisse asserebāt. In p̄dicta q̄z synodo theodosi⁹ impator resistens patrib⁹: hos p̄suasionib⁹ seduxit: vt (ignorāte sūmo pōtifice) cōstantinopolitanā sedē in p̄riarchatū sublimarūt qđ postea semiariū discordie fuit

DYdimus alexandrin⁹ a teneris annis oculis captus. ⁊ ob id etiā primoꝝ litteraꝝ ignarus ita geometriā ⁊ dialeticā que magno vsu indigent iam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄clara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoq; ⁊ in euangeliū mathei ⁊ iohannis ⁊ contra arrianos multa edidit. Miscebat em̄ precibus studia ⁊ laborē: cōtinuasq; vigilias: vt qđ alijs visus illi conferret auditus.

Radagasus rex gothoꝝ

INgressus tum sub honorio impatore italiā oīm antiquoꝝ p̄ntiūq; hostium inter hec acta longe īmanissim⁹ radagasus gothoꝝ rex ⁊ in totā repētino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vastabat. Nā fuisse in ei⁹ populo plusq; ducenta milia gothoꝝ ferūt. Hic supra hanc incredibilē multitudinē indomitamq; virtutē barbarus erat ⁊ scytha: qui oēm humani generis sanguinē dijs suis ꝓpinare deuouerat. Inuadit illico romani pauor infinitus: fit oīm paganoꝝ in vrbe cōcursus declamat̄ a cunctis. sed hec ideo ꝑpeti qđ neglecta fuerūt magnoꝝ sacra deoꝝ: fere in tota vrbe blasphemie ad nome xp̄i tanq; lues aliqua ꝓbris ingrauant̄. Conducunt̄ a romanis aduersus eū duo pagani duces: gothoꝝ sarus ⁊ viridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagasus in aspero fesulani montis iugo quo cū fame ⁊ siti cōficerent̄. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula conijcit̄: ac paulisper retentus vita priuat̄. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuisse fert̄: vt in vilissimarū pecuduz modum: singulis aureis passim greges hoīm venderent̄.

Alaric⁹ rex gothoꝝ

HUic vero successit alaricus quē stilco regni cupidus cū supare posset ⁊ voluit ⁊ iuuit. Verū postremo italiā ingressus cū ab honorio sedē qua cuz suo exercitu ꝯsistere posset expeteret. Honori⁹ deliberato ꝯsilio ei gallias cōcessit: q̄ dum gallias pergens ob repationē iumentoꝝ apud polentiā aliquātulū resedisset. Stilco comes in p̄nitionē reipublice gothos ꝑtentās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib⁹ sup eos irruit: magnāq; eoꝝ partē ꝓstrauit. demū arma accipiūt ꝓsternūt exercitū. hinc in rabiē furoris exercitant̄: omissa gallia romā contēdunt. cuncta p̄que ierant igni ferroq; vastantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuastant incendunt. Anno eiusdē cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vo xp̄iane anno duodecimo ⁊ quadringētesimo. hac tn̄ moderatione vsus est alaricus ⁊ clemētia vt suis mādauerit: a cede ⁊ sanguine quoad fieri posset abstinere. vtue cōfugientibus ad basilicas petri ⁊ pauli parceret̄. Rex vero tercio die ab vrbe discedens in lucanos ⁊ brucios proficiscit̄. inde in siciliā transfretare cupientes ꝑpessi naufragiū. Inter hec alaricus apđ cesentiā morte subita defunct⁹ est. Gothi eū in basento amne sepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

REgē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝯstituētes. qui ob affinitatez ⁊ gen⁹ succedit: romā redeūt: si quid residui fuit: more locustarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā supioris theodosij filiā sororem honorij. quam sibi athaulph⁹ apud foꝝ cornelij cōnubio copulauit. que multo post reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilib⁹ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib⁹ tempatum. In aīo ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōdere: eamq; gothiā appellare. ⁊ impatoribus nomē de se relinquere: vt nō augusti deinceps sed athaulphi vocarent̄. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū ⁊ honoriuz ac theodosium iuniorē composuit: qui ad gallias proficiscens apud barcilonē fraude suoꝝ occisus est.

Sanctus augustinus

AUgustin⁹ beati ambrosij ī fide discipulus: hō certe oīm q̄ tum fuere doctissim⁹. hippone ī affrica eps: fidē nr̄am scripti͂ ꝛ disputationib⁹ tū maxime tuebat̄. fuit aūt natione apher ex honestis parentib⁹: p̄re patricio: matre monica xp̄ianissima oriūdus: eoꝝ ac curatissima diligētia nutrit⁹ in adolescentia secularib⁹ lr̄is apprime erudit⁹: liberalib⁹ disciplinis imbut⁹ quas p semetip̄m nullo tradēte doctore didicit ꝛ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ heresim incidit. In quo p annos nouē pmāsit. Habuit q̄ȝ filiū ex muliere soluta noīe adeodatū subtilissimi ingenij. q̄ in adolescētia decessit. Postq̄ȝ v̄o in carthagine rhetoricā m̄ltis annis legisset. Audiēs pfecti⁹ rom e studiū vigere clam nesciēte matre ad vrbē venit: postmodū mediolanū a symacho p̄fecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ilico subsecuta est: vbi ꝛ paulo post p̄cib⁹ suis ꝛ suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuersus est: ꝛ cū filio ab ambrosio die pasce cū esset. xxx. annoꝝ baptizatus est. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt ꝛ vsq̄ȝ in finē ambo ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē veniēs de optimo viuēdi modo ɔtulit: vbi biennio orōnib⁹ ꝛ ieiunijs vacabat. Inde matris instinctu romā venit: ꝛ p etruriā transiens sanctos heremitas apud pisas inuisit. ꝛ centūcellas nō pcul ab vrbe. rome v̄o cū manicheis ɔflixit. e roma pfect⁹ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hostia tiberina monica ex filij cōuersione gaudio repleta: eū dulcib⁹ alloquit̄ verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta ꝛ sepulta est. Augustin⁹ cū frīb⁹ suis carthaginē adnauigauit: patrimoniū paupib⁹ erogauit: ꝛ ī nemore monasterio extructo ꝫm regulā ab ap̄lis cōstitutā viuere cepit. Deniq̄ȝ in hipponēsi eccl̄ia lȝ inuit⁹ eps pmot⁹ quadraginta annos supuixit vbi ꝛ monasteriū canonicoꝝ cōstituit. Tot aūt libros ī oī doctrine genere scriptitauit: vt ne numerari quidē ne duȝ legi queant. Tandē cū sextū ꝛ septuagesimū vite ageret annū obijt. ꝛ ī basilica diuo stephano dicata sepelit̄. inde corp⁹ in sardanā trāslatū fuit. Et regnāte ī longobardia luithrādo rege illud ad se deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

MOnica diui augustini mater in ostijs tiberinis nonis maij anno etatis sue lvj. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modesta ac patiēs ꝛ in orādo ɔtēplādoq̄ȝ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs ꝛ elemosynis elargiendis assidua. Ei⁹ aūt sc̄tissimū corp⁹ ibidē a filio ɔditū vsq̄ȝ ad martini quinti pōtificis tp̄a p mille ꝛ. xx. annos pstitit. verū eo p̄sulante circa annū dn̄i. 1429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Cui mapheus vegi⁹ laudensis poeta sui tp̄is laudatissim⁹. ꝛ tūc martini pape datari⁹ mauseolum mira arte elaboratū extruere fecit. ꝛ in ei⁹ laudē epigrāma cōposuit videlȝ. Salue lux matrum: mater sanctissima salue. Salue augustini monica digna parens ꝛc̄. cū pluribus carminibus laude dignis.

RUffin⁹ aquileiēsis p̄sbr vir clarissim⁹ atq̄ȝ eruditissim⁹ floruit ad quē hieronym⁹ nōnullas dederit ep̄las. in q̄b⁹ cū tāq̄ȝ amicū dulcib⁹ alloquit̄ verbis ꝛ ad caritatis pseuerētiā exhortat̄. ꝫ paulopost amicitie pseuerātia inter eos destitit: hic itaq̄ȝ cū erudit⁹ eēt

LUcian⁹ irlunitan⁹ (ꝛsi op⁹ aliq̄d nō ediderit) tn̄ in trāsferēdo de greco in latinū multū laborauit. p̄sbr vir scītate ꝛ scīa p̄cipu⁹: tēpestate hac deo annuēte eū q̄dē reliq̄as stephani pthomartyris ꝛ gamalielis pauli p̄ceptoris īuenisse ait. cāq̄ȝ reuelationē ꝛ inuētionē (cū esset disertissim⁹ vir) ad oēs eccl̄ias

A greco ꝫmōe ɔscripsit: quā scriptionē postea habundi⁹ p̄sbyter hispan⁹ latinā fecit ad orosiū p̄sbyteꝝ.

ALexander lythos hoc est medic⁹ cognomēto sophista: p hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habit⁹: toti⁹ medicine disciplinā tribus libris explanauit ꝛ alia quedam cōposuit.

PRedestinatoꝝ etiā heresis p hec tp̄a serpsit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam pdesse q̄ hoīes virtuose viuerēt: sicut hr̄ ī canone. 24. q. 3. ca. q̄dā

NEstor heresiarcha ɔstātinopolitan⁹ eps hoc tp̄e postq̄ȝ pōtificatu donat⁹ fuisset aptū se eccl̄ie hostē ostēdit. Et cū ex tp̄e precipuus declamator esset. p̄dicauit xp̄m hoīem purū fuisse nō deū. vnde ꝛ librū quasi de incarnatione scribēs sexaginta duobus diuine scripture testimonijs suo prauo sensu ɔfirmauit. Scripsit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

Eufrosina

PRoba mulier elegātissima adelphi pcōsulis romani vxor: ꝫ puigili cura virgilij carmib⁹ q̄cq̄d historie ī veteri atq̄ȝ nouo legit̄ testamēto ꝛ vsq̄ȝ ad missionē sp̄ūsancti tam compte cōposuit. vt hui⁹ cōpositi ignarus virgiliū euangelistā fuisse credat. Uocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudeȝ quidā eudoxie ascribūt theodosij iunioris vxori.

EUfrosina a p̄re edocta lr̄is vestē induit virilē ad monasteriū pgens smaragdi nomē sumpsit ī habitu monachali sub artissima abstinētia vsq̄ȝ in finē pmansit de qua elegās historia in vitas patrū habet̄

MArina q̄ȝ virgo eodē habitu ī monasterio latitās marinū se simulauit: oppressione puelle infamata ante fores monasterij in vilissimo contemptu patientissime ad finē vite vixit.

Augustinus Manichaeij heresi addictus

obijt annos natus 76

Linea summoꝝ pontificum

Celestinus

Celestinus papa natione campanꝰ post bonifaciū tpibꝰ theodosij iunioris fuit. qui diuino cultui intētus cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrificiū antiphonatim ab oībꝰ canerent. qđ fieri nō cōsueuerat. plecta em̄ epl'a ꝛ euāgelio finis sacrificio imponebat. Refert martinꝰ cassinas Judica me deꝰ ꝛ discerne cām meā. qđ in p̄ncipio sacrificij dicit eiꝰ inuentū fuisse. Graduale q̄z huic ascribit. Multa p̄terea cōstituit que tū in archiuis legebant. Dedicauit ꝛ basilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit siLr gratiano referente vt oēs sacerdotes scirēt eccl'iasticos canones. At vbi ex sacris ordinibꝰ ter ī vrbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros duos ꝛ. xxx. diaconos. xij. ep̄os. ij. ꝛ. xl. creasset morit. ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. viij. ydus aprilis. Cōsederat annis. viij. mēses. x. diebꝰ. xvij. Uacat tum sedes dies vnu ꝛ. xx.

Synodus Ephezina

Synodꝰ tercia vl'is ephezīa magno theodosio iuniore p̄ncipe: ꝛ pōtifice celestio iuuenale q̄z cōstantinopolitano ep̄o atq̄z cirillo collecta fuit: ꝛ habita apud ephesuz synodo. cc. ep̄oꝝ. impiꝰ nestoriꝰ cū heresi nōis sui cūq̄z pelagianis oībꝰ: q̄ dogma illud p̄pe conatū iuuabāt. cū p̄dicabat xp̄m ex maria hominē tm̄ ꝛ nō deū natū eiq̄z diuinitatē collatā eē p meritis. cui impietati ꝛ cyrillꝰ alexandrinꝰ ep̄s ꝛ celestinꝰ pōtifex mirūimmodum aduersati sunt. vñ diffinituz fuit q̄ beata maria virgo vocaret Theotocos id est mater d̄.ni. Et inde oīm consensu. xiij. canonibus eoꝝ stulticiā impugnātibus damnant.

Anno mundi. 5623. Anno christi. 424.

Sixtus tercius

Sixtus tercius papa natione romanꝰ p̄re sixto. valētiniani tpa attigit. q̄ pōtificatū iniens a basso quodā reus in iudiciū accersit. Hic aūt cōgregata septē ꝛ q̄nquaginta ep̄oꝝ synodo. Ita cām dixit vt ab oībꝰ vno cōsensu absolueret: dānat bassus calūniator iniquus annuēte valētiniano ꝛ placidia eiꝰ matre in exiliūq̄z mittit. cuiꝰ p̄dia nō fisco sed eccl'ie ascribunt. Aiūt bassiū post exiliū nō multū vixisse tercio mēse diē extremū obijt. Edificauit aūt sixtꝰ basilicā beate marie v̄ginis. q̄ nūc maria maior vocat ꝛ multa dona obtulit. Inde cū oīa q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis eccl'iarū: aut pauperibꝰ erogasset. Morit ac sepelit ī cripta vie tiburtine apud corpꝰ btī laurentij Sedit annis octo diebꝰ. xix. Uacat tum sedes dies duos ꝛ viginti.

Leo primus

Leo primus papa natione thuscꝰs patre quinciano hic ob dignitatē ꝛ p̄cipuā doctrinā cognomēto magnꝰ: ꝛ dignitate p̄rimꝰ habitus fuit: eo q̄ eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū oīm admiratione ꝛ ꝯcordia ter sanctꝰ acclamatus est. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit ꝛ cū esset doctissimꝰ decretales epl'as plurimas ꝛ omelias ꝛ sermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vrbē ꝛ tēpla cōuersus. In honorē btī cornelij basilicā via appia edificauit. Tēpla diffracta restituit: sacroꝝ vasa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro restituit. posteā masteriū p̄pe. s. petrū ꝯdidit. Postremo creat ex institutione: morit ac sepelit apud sanctū petrū ī vaticano. 4. ydꝰ april. sedit anno vno ꝛ. xx. mēse vno. diebꝰ. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653. Anno christi. 454.

Hilarius

Hilariꝰ papa natione sardus: p̄re crispino ad leonis tpa p̄uenit. Is ī multa p̄turbatione rerū: diuinā rez intermisit nūq̄z. Instituit ne pōtifices deinceps successorē sibi deligerent. que institutio ad oēs eccl'iasticos gradꝰ p̄tinet. epl'as scripsit de fide catholica. tres synodos ꝯfirmātes: nicenā: ephesinā ꝛ calcidonēsem. Tria q̄z oratoria edificauit: duasq̄z bibliothecas. ad lunā v̄o monasteriū ī vrbe struxit. vbi ea p̄egisset q̄ ad optimū pōtificem p̄tinebāt. tuz in extruēdis tēplis ornādisq̄z: tuz etiā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue p̄bēdo creatis p̄riꝰ de more. 25. p̄sbris: diaconis quinq̄z: ep̄is. 22. Sepelit post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud corpus beati sixti. Sedit annos septem menses tres: dies decem. Uacat tum sedes dies decem.

THeodosius iunior archadij filiꝰ: dū q̄ndecim annis impasset cū honorio germano archadij: exēpto rebꝰ humanis honorio in impio ꝯfirmatꝰ. fultus tn̄ p̄sidio castini magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosiꝰ orientale regebat imperiū: q̄ cōperto patrui sui honorij funere: mox valētinianū amite sue placidie filiū cesare effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occidētis dirigit regnū. quo tpe iohannes dux affricā quā bonifacius obtinebat bellare poscit: ad defensionē infirmior veniēs: valētinianꝰ mira felicitate eū opprimūt. Theodosius v̄o princeps xp̄ianissimꝰ atq̄ ꝑhumanꝰ imperiū in multa rerū ꝑturbatione accepit ⁊ possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico rege vandaloꝝ ablatā amisit. Multas in britānia direptiones ꝑtulit inde valentinianꝰ totiꝰ italie cōsensu impator creatus gubernacula imperij apō rauennā suscipiēs hostes romani noīs in italia cōpescuit. At v̄o theodosiꝰ dū absq̄ viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: septē ⁊ viginti annis imperiū gessisset. ex q̄bus ⁊ cū valētiniano genero vigintiquinq̄ trāsegit: apō cōstantinopolim dum ipsis hunoꝝ ostrogothoꝝq̄ regibꝰ resistere curaret pestilencia corruptus interijt: ibiq̄ sepultus est.

VAlētinianꝰ occidētalis impij gubernator: pacē cū genserico vandaloꝝ rege inijt: ac certis finibꝰ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolēdā dedit. Interim v̄o dux valētinianꝰ cōstātinopolim ꝓficiscit̄: ⁊ theodosij filiā in vxorē ducit. Vandali genserico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila q̄z dux hec in affrica gererent̄ aīm sumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiq̄ celeriter colligit atq̄ iter statim carpit. Qō vbi etius intellexisset legatos de pace statim tolosam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impensa ⁊ paribꝰ copijs bellū ꝯ attilā gereret̄. romanoꝝ ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atq̄ oēs fere occidētales ppl'i. Tandē supueniente attila in campis cathelonias p̄liū cōmittit̄: pugnatum acriter quousq̄ nox supueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū ⁊ octoginta milia hoīm eo in p̄lio vtrinq̄ cecidisse cōstat. Et q̄z virtus semꝑ inuidiā parit Valētinianꝰ impator q̄ntū res docuit ꝓsperos etiā successus ꝑtimescēs eum gladio ꝑemit. Ita vir bellicosissimꝰ etius ⁊ quōdā attile regis potentissimi terror occubuit. cū quo pariter ⁊ occidētis imperiū salusq̄ reipu. corruit. Sed neq̄q̄ valentiniano mors etiā impune cessit. Nā ⁊ ipse anno sequenti a trasila etiā milite: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interijt. e quibus cum theodosio socero vigintiquinq̄: cū marciano quinq̄ imperauit.

MArcianꝰ anno ab vrbe cōdita millesimo ducentesimoq̄rto: oriētali aule p̄ficit̄ impator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq̄ plurimū fauēs: qui vt imparet theodosij sororē cū orientis impio vxorē accepit. ⁊ atila mortuo eadē nocte ꝑ somnū eiꝰ arcū cōfractū vidit. eo itaq̄ impante imperiū occidētale ab orientali quasi diuisū fuit. Et intra id tempꝰ germaniā oēm daciāq̄ sarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenūq̄ sitas ꝑdidit romana respublica. hispania q̄z vlterior aq̄tania ⁊ vasconia atq̄ illa eduēsiū vesuntionūq̄ gallie pars q̄ burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pariter factū est de senonēsi parisioꝝ francis subiecta. quarū oīm ꝓuinciarū nulla postmodū ꝓ romanoꝝ impio est recepta. Quo in tpe romani vrbe frequētata Auitū senatorij ordinis romanū delegerūt impatorē. cū quo marcianꝰ mitissimi vir ingenij damnis ⁊ ꝑiculis occurrere cupiēs. que noui rerū motꝰ parere cōsueuerunt federa inijt. secundū que respu. vtrobiq̄ salubriter admīstrari posset. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter administraret septimo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obijt.

LEo post marciani imperatoris interitū apud vrbem cōstātinopolim augustali potitꝰ est dignitate. qui deinceps sequēti tpe leonē filiū suum imperij cōsortē fecit: hūc leonē vrbs cōstātinopolitana primū ex greca ꝓgenie impatorē habuit: quāq̄ ꝑhibēt aliq̄ nō greca eū: sed bessica ꝓgenie oriundū ꝑ cuiꝰ tpa (sexdecim nā annis impauit) vrbē romā italiāq̄ ⁊ vniuersum romano principi cōmissū imperiū varij motꝰ laboresq̄ agitauerūt. Itaq̄ p̄mo leonis imperij anno cū auitus rome mortuꝰ esset maioranū quēdā exercitꝰ apud rauennā leone suadente impatorē assumpsit. ⁊ anno imperij tercio interfecit apud terdonā cisalpine gallie ciuitatē. Subroga tꝰ v̄o est illi ꝑ romanos seuerianꝰ: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemiꝰ qui fuerat marciani impatoris gener in impatorē est suffectꝰ. Nec interea quietꝰ fuit apud cōstātinopolim leo. Tādē cū se correptū valitudine moritum intelligeret: leonē ex mariagne sorore nepotē ⁊ zenonis isaurici filiū instituit impij successorē. Ip̄e v̄o puer leo cū paucis mēsibꝰ imperiū gubernasset zenonē genitorem manu ꝓpria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt postq̄ orientale decem ⁊ septez annis rexit imperiū diem clausit extremum.

Linea Imperatorum

Theodosius iunior

Valentinianus

Marcianus

Leo

Gensericus rex

GEnsericus vandaloꝝ rex q̄uis medio tp̄e regni sui hispanos gallosq̄ ac ro
manos cōtriuerit. hac tn̄ tēpestate cū bonifaciꝰ comes affrice ꝓcuratoꝛ: ac
beati augustini amatoꝛ: sentiēs se nō posse tuto affricā tenere. Cernensq̄ sibi ꝑicu
lū instare: in ꝑniciem reipublice efferuescēs alanoꝝ vandaloꝝq̄ gentē cū genseri
co suo rege ab hispanis euocatos affrice intromisit. qui cunctā pene affricā ferro
flāma rapinis crudelissime deuastātes catholicā insup fidē arrianā impietate sub
uertere. pulsis ī exiliū q̄busdā ep̄is bene sentiētibꝰ. Sub hac turbine beatissimꝰ
augustinꝰ de quo p̄missuz est hipponēsis ep̄s: ne ciuitatis sue ruinā cerneret: ter
cio eiꝰ obsidionis mēse: sex ⁊ septuaginta annis vite expletis. ex q̄bꝰ quadragin
ta in clericatu seu ep̄atu trāsegerat: ad xp̄m ꝑrexit quīto kal. septēbris. Inde gen
sericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēsq̄ opes eiꝰ excruciatis diuerso toꝛmen
toꝝ genere ciuibꝰ; in ius suū vertit: nec ab eccliarū spoliatione abstinēs. Igit̄ car
thago a vandalis capta est annis quingētis octoginta ⁊ quinq̄ euolutis: postq̄
romano ceperat iuri parere: sequēti anno in siciliā traijciēs: magnis calamitatibꝰ affligit. Idem fecere
pictauij ⁊ scothi insulā brittaniā occupātes. Accitus aūt a britannis in auxiliū etiꝰ patricius vir foꝛtissimꝰ
⁊ bellicis artibꝰ insignis. genitoꝛ cuiꝰ noīe gaudentiꝰ ex doꝛostana ciuitate mesie oꝛiundus. qui etius etiaz
burgundiones nouos tūc primū parētes motꝰ bello ꝑsecutꝰ compescuit. Francos qui iterato rheni ripas
īsederāt gallias irrupturi magna supatos cede repulit ī germaniā. ⁊ halanos bello acerrimo cepit agitare
qui cū danubij accolas populos regesq̄ habebat notissimos hunos ad italie inuasionē primus excitauit
Cū itaq̄ primoꝛes britānie romanoꝝ legibꝰ moꝛibꝰq̄ assueti pictoꝝ ⁊ scothoꝝ barbariē pati neq̄rent. Ad
hunc etiū miserunt p̄sidia imploꝛātes. dedit etiꝰ legionē vnā que mare trāsgressa barbaros multa cede re-
pulit. britānias q̄diu affuit ꝓ romano impio ꝯseruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britāni ab etio
destituti ab anglis ⁊ saxonibꝰ auxiliū petiere: quos hostes deinde nō auxiliares sensere. ab his em̄ oppssi
⁊ patriā simul ⁊ nomen amisere.

Athila rex flagellū dei

ATthila de scythia hunoꝝ rex p̄re genitꝰ mūdizico: cuiꝰ fuere germani ottar
⁊ rohas: qui ante athilā regnū tenuisse narrant̄: post quoꝝ obitū cū bleda
germano: hunoꝝ successit in regno. Erat v̄o athila supbus incessu: huc illucq̄ cir
cūferēs oculos. vt elata potētia ipso q̄z in motu coꝛpoꝛis appareret. belloꝝ q̄dē
amatoꝛ: sed ipse manu temꝑans. cōsilio validissimꝰ. supplicatibꝰ exoꝛabilis. foꝛ
ma breuis. lato pectoꝛe: capite grādioꝛe. minutis oculis: rarus barba: canis asꝑ
sus: simo naso. tetri coloꝛe. oꝛiginis sue signa p̄ se ferens. frēm aūt suū bledom vi
rū mitioꝛis ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū ꝑ fraudē ꝑemit
Inde ostrogothoꝝ reges subditos sibi potiꝰq̄ socios athila habere cepit. Con
traxit vero pariter ⁊ patrijs eduxit sedibꝰ nō scythe modo populos: sed ad latis
simā q̄z danubij oꝛā vndiq̄ expositos. in quibꝰ notissimi fuere ardaricꝰ gepidoꝝ
valemir theodemir vindemir frēs ostrogothoꝝ reges. marcomāni: quadi: eruli
⁊ thuringi. qui ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuisse cōperimꝰ. Cū vero copijs quas cathelonici campi clades
cōminuerat supplemēto ⁊ auxilijs ad primi exercitꝰ magnitudinē instauratis: nō vltra gallias: sed ipsaz ita
liā inuadere cōstituit. In quā ducturus primū illirici sinus oꝛā circūuectus est. ⁊ tragurū: sebinicū: belgra
dum: iaderam: sigman: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciani impatoꝛis cura essent nullo
firmato p̄sidio diripuit incendit. Ad arsiā v̄o fluuiū ⁊ tergestinū sinū italie limites nō nihil reperit copiaꝝ
Obsedit inde aquileiā: sed vrbs validissimis cincta menibꝰ romanoq̄ p̄sidio defensabat̄. ne illic sedendo
tempꝰ vsq̄ quaq̄ tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obsederat bre
ui fuit potitꝰ. Ingressus vrbē adusq̄ solū eam subuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: medio-
lanū: ticinū que papia dicit̄ cepit. Romani tūc ⁊ ceteri italie populi athilā qui se flagellū dei: terroꝛēq̄ po-
puloꝝ diceret. ac re ipsa ostenderet: hoꝛrendo pauoꝛe expectabāt. Qd̄ cū leo pōtifex romanꝰ eius noīs pri
mus cerneret mestus cōpatiēsq̄ populis. atq̄z etiā cohoꝛtante valentiniano legationē ad euz suscepit: quē
reperit apud minthium castra habentē. facundus pontifex oꝛando molliuit: effecitq̄z vt omissa italia ad ꝓ
pria redire regna ꝓmiserit. que res oēm executū in admirationē adduxit. sciscitātibus v̄o causam respon
disse athilā fama est. Nō se presulis adductū oꝛatione id fecisse: sed magis duoꝝ qui strictos tenentes gla
dios astabāt. necem sibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus ⁊ paulus fuisse credunt̄. Igit̄ athila tali mo
do a sua seuicia repressus: relicta italia pannonias repetit.

UEneta vrbs his tp̄ibus augmentū ⁊ oꝛiginē glorīosā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aqui
legiēses (sicut ostendimꝰ post deuastationē troie catho em̄ venetos oꝛigine troianos fuisse ait) cōcoꝛ
dienses patauini ⁊ alij paludes in quas sua miserant frequētauere. ⁊ aquis eleuatioꝛa apud riuū altū doꝛ
sumq̄z cui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Sic ⁊ ceteri venetie ꝓuincie populi. p̄mente metu vbi
cūq̄z potuerūt eisdē in paludibꝰ ꝯsederūt. Eā vero ꝓuinciā abdua: pado: lacu benaco: alpibus ⁊ adriatico
mari cōstat terminari: ꝑ hūc modū populi amenissimis ⁊ vberrimis oīm italie soli in regionibꝰ nutriti: pa
trios auitosq̄z lares cōmutauere. Infoꝛmē in vliginē stagnaq̄z omni vel puri littoꝛis sterilitate: si libera sit
ꝑ securitatē electio postponendā: vt nequaq̄ dubitandū sit illos dei munere coactos: cepisse loca breui fu
tura optima: que tranquillis securisq̄z rebus nulla prudentia elegisset.

FErūt hoc tp̄e diabolū ꝑsona moysi indutū: multos iudeos decepisse: dū eos ex creta in terrā ꝓmissio
nis ad similitudinē hystoꝛie veteris sicco pede ꝑ mare deducere pollicet̄. Multi em̄ ex his falsuz moysen
secuti in vndis periere. Aiūt aūt illos solos euasisse. qui tum xp̄m verū esse deū credidere.

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcidonēsis sex centoꝝ ꝛ .xxx. ep̄oꝝ. hoc ipso anno apud calcedonēsem vrbem auctoritate leonis pape ꝛ marciani principis indicit. Iuuenalis q̄ꝫ hierosolimitani ꝛ anatholi cōstātinopoli epoꝝ tpib⁹. cōtra euticen cōstātinopolitanū abbatē: asserētē xp̄m post humanā assūptionē: nō ex duab⁹ naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā pmanere. Hoꝝ v̄o patrū auctē decernit credendū duas in xp̄o fuisse naturas: vtqꝫ vn⁹ idē xp̄s de⁹ ꝛ hō crederet. quib⁹ ex snia decretis statim nestorius ꝛ euticcs nephādus hereticus manicheoꝝ p̄sul damnant: ꝛ oēs manicheoꝝ libri publice cōbusti sunt. Uiginti q̄ꝫ octo canones statuerūt quoꝝ auctor maxie sanct⁹ anotholius ep̄s fuit.

Orosius

Paulus orosi⁹ hispanus patria taraconēsis: diui augustini discipul⁹: vir eloquēs ꝛ multarū rerū cognitor his tpibus defuncto ipso augustino romā venit: ꝛ septē libros aduersus gentes edidit. In quib⁹ tot⁹ pene mūdi calamitates ꝛ miserias ac belloꝝ inquietudies replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsqꝫ ad sua tpa scripsit. Et de ormista: id est de miseria mundi intitulauit. hunc q̄ꝫ augustinū (p adipiscēda aīe rōne) ad hieronymū hierosolymā misit. q̄ dū rediret etiā quasdā btī stephani pthomartyris reliq̄as nup inuētas prim⁹ attulit occidēti.

Iohānes damascen⁹

Iohannē damascenū monachū optimū atqꝫ doctissimū ac p̄cipue insignem theologū. huic etati nōnulli assignant eo q theodosio familiarissimū fuisse tradāt. hic itaqꝫ cū theologus p̄cipu⁹ haberet: etiā quatuor sniarū libros edidit quoꝝ principiū est Nemo deū vidit vnq̄. in quibus de fide. deqꝫ xp̄i humanitate atqꝫ baptismo optime ptractat. vbi gregoriū nazanzenū. gregoriūqꝫ nicenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitat⁹ est. Itē cur de⁹ ꝛ hō in duob⁹ libris explicuit. Libros q̄ꝫ medice artis edidisse fert. In quib⁹ morboꝝ cās describit ꝛ medelas. In hui⁹ aūt viri pconiū multa admiratione digna prudēti⁹ doctor scribit.

Ursula

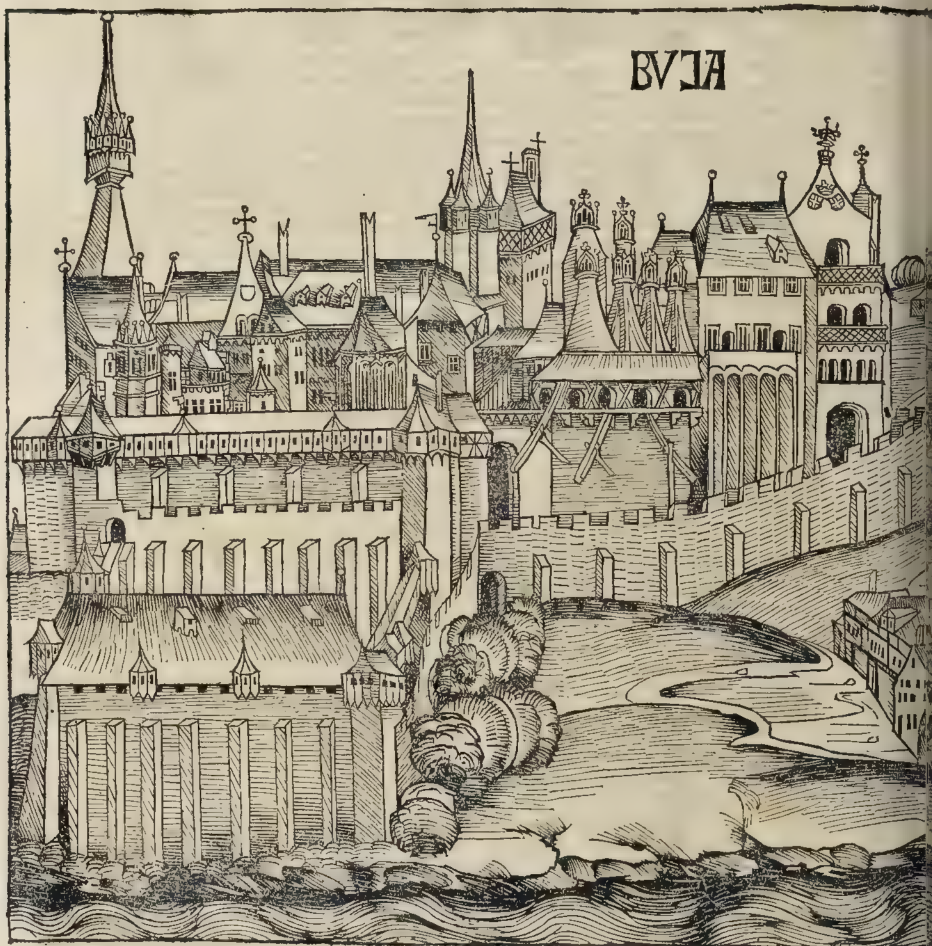
Ursula virgo gloriosa: natiōe britanica: filia vnica principis britānie: pulcerrima ꝛ magni ingenij dū nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cū infidelis esset patri suasit vt assentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ꝛ genere electas sibi traderet et singulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij sibi daret. Adiunctus eis fuit pontul⁹ basiliēsis episcopus q̄ eas romā vsqꝫ pduxit. Inde gerasina regina sicilie cū q̄tuor filiab⁹ ꝛ puulo filio adriano relicto regno cū ea pgens: se vsqꝫ ad martyriū sociauit. Postea cū papa ciriaco egressi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret maxim⁹ ꝛ affrican⁹ gētiles iulio cognato coꝝ principi hunoꝝū scripserūt. vt cū coloniā applicarēt illā multitudinē trucidaret. Ursula igit apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milib⁹ ab hunis sub attila rege militātibus: gloriosissimo martyrio coronat .xi. kal. nouēbris migrauit ad supos. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis sepulta: maxio ī p̄cio semp habita sunt. Cū aūt vrsula ob sagittā in eā directā martyrū passa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui pmansit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occisa est. Et si dubiū extat de tpe passionis: de martyrio tn̄ earū eccl'ia non dubitat.

Septē dormientiū corpa qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quosdā: negantiū resurrectionē mortuoꝝ. Qui postqꝫ theodosio impatori ꝛ plurib⁹ alijs locuti sunt: resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem insiguē ex regis filia monacha: ꝛ incubo demone natū vt nōnullis placet his tpib⁹ fuit ꝛ claruit. hui⁹ mater demecie regl filia: que inter quasdā monachas sancti petri enutrita virū nūq̄ cognouisse cotestata est. Sed aliq̄n dixit: visum ei fuit quendā pulcherrime speciei virum eam fuisse amplexatā. Indeqꝫ euanescentē grauidā se cognouisse: ꝛ illū tandē peperisse. Et postea in virū magnū euasisse. Hui⁹ aūt merlini instinctu vortigern⁹ britonū rex xp̄i fidē in immensuꝫ auxit. Cui successit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlin⁹ multa obscura reuelauit ꝛ futura p̄dixit. aperuit enim sub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuꝫ esse. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē saxonū designaret. ꝛ quis cōflictu suo adinuicē p̄ualeret. Arthurū v̄o quē aprum cornubie vocat: p̄dixit q eccl'ie dei succurrēt q gallicanas pūincias possideret: q romano exercitui terribilē se exiberet ꝛ q exitū dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clariſſima regum ſedes: in littore danubij ſita: hungaria enim vltra ꝛ citra da-
nubiū latiſſimas terras occupat: quod citra danubiū eſt: olim pannonia fuit. que ab oriente meſiam
ab occidente noricum habuit. ſeptētrionē ei danubius. auſtrum illirici montes excepere: que tranſdanu-
biū hungaria iacet: pars ſcythie prius erat: duaſq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fue-
runt ꝛ dacos. nō qui nunc daci vocanť: quoꝝ rex ad occeanū germanicū: inter ſuetiam ꝛ ſaxoniam latiſſi-
mo regno: ſed paluſtri potiť. nam hij dani melius appellanť: ſed qui ea loca tenuerunt: que nunc tranſſil-
uani occupant vicina walachis in corone ſpeciē montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit
adhuc territoriū eſt quod ſepuſiū appellāt: pro gepudio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habeť
in quo merſa ferri materia: in cupru vertiť. gleba illic frumenti fructifera. auri ꝛ argenti diuites vene: aer
ſalubris: terra opimis cōparanda. niſi ſua ſe vbertate corrumperet. Cum vero huni in ſcythia multiplica-
ti eſſent: in vnū congregati: cōſtituentes capitaneos: occidētales regiones ingreſſi: beſſos ꝛ cumanos al-
bos: inde ruthenos: terrāq; nigroꝝ cumanoꝝ. ꝛ vſq; ad tiſciā flumen teyſch puenere. Matrin⁹ longobar-
dus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica poſſeſſione pānonice regionis potiti
ſunt. Anno dn̄i quadringenteſimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus eſt. ꝛ buda fratre
eius ſupuiuentib⁹. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate ſycambria ſedem elegit. Et ex inna-
ta ambitione ceteras regiones moleſtare inſtituēs bledā fratrē ſuum regiminis participem fecit. Et in ſub-
iectas nationes principē cōſtituit. Interea rex hunoꝝ dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel hu

da gereret. macedoniã misiã ꝛ achaiã vtrasq3 tracias: imanissima rabie deuastaret. Inde cũ sycambrie demoraret. buda frater eiꝰ terminos sui regiminis trãsegisse ac regnũ in eius absentia optasse accusatꝰ est. Cũq3 sycambriã in recessu suo vrbem athile vocari pcepit. Buda vo illã a suo noĩe budawara appellauit. Quãobrem bledã germanũ suũ regniq3 consortẽ ꝓprijs manibus pemit. Ac in danubiũ precipitari fecit. Inde nouo edicto vrbem athile vocari iussit. Huni id nõ obseruãtes illã budawara vocauerũt. Hungari q3 vsq3 in hũc diem obuda vocant. Theutoni edictũ regis magis formidãtes: ciuitatẽ ob metũ etzelpurg id est vrbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinq3 annis quieuit. Speculatores ad varias regiones ordinãs. Post prospera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuosa est: si vrbis sitũ inspicias. Cuius loci cõditio ea est: vt nec quicq3 munitius: nec certe amenius in tota ferme hungaria inueniri possit. In ea nõnulla extant religiosoꝝ monasteria celeberrima. alijsq3 publicis priuatisq3 edificijs ornatissimis p ceteris in ea regione vrbibꝰ euasit clarissima. Ideo regia dignitate insignita. ꝛ basilicis membꝰ ꝛ arce pulcherrima: quã arcem preclarã (sicuti ꝛ alias arces in tota hungaria: pcipue miscegradiũ castrũ nobile vbi corona regia obseruat exornauit) ita Mathias de coruinis rex hũgarie miro decore ornauit. Cũctis nũc antiq̃s monumẽtis pferendũ in qua muri crassissimi: ꝛ aule celeberrime esse referunt. hanc pterfluit hister germanicus fluuius: qui deinde septẽ hostijs pontum influit. Septimũ tñ pigrũ ad palustri speciẽ nõ habet: qđ amni cõparet. Priora quatuor ita magna sunt: vt p lõgitudinem. xl. miliũ passuũ nõ misceant equori: dulcẽq3 haustũ incorrupto retineant sapore.

Argentina ciuitas vetustissima ac pmagnifica argẽtuaria dicta apud heluetios ꝓpe rhenũ sita. Cum treueris metropolis belge puincie tꝑibus abrabe cõstrui cepta sit. inde potẽtatu aucta. hec vrbs primo sub dominio treuerẽsiũ fuit. quã postmodũ iulius cesar cũ vniuersaꝫ puinciaꝫ heluetioꝝ ꝛ heduoꝝ. traiecto rheno fluuio subiecit. Cui ꝯsulẽ ꝛ questorẽ dedit: qui in ea vrbe camerã romanoꝝ ꝓ tributis soluendis pfecerũt. Inde nomẽ argentine assumpsit. qui vsqꝫ ad imperij inclinationẽ ibidẽ ꝑstiterũt. Athila postea egressus de sicambria primo illiricos inuasisse dicit. deinde omni pene germania puagata. ac cunctis ciuitatibꝰ ꝛ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandẽ in regnũ cõstãtie. cui sigismũdus rex eiusdẽ terre princeps circa basileã cũ exercitu magno occurrit. quẽ attila cũ oĩ expeditione cõtrito ꝛ fugato suo dominio subiugauit. A loco illo egressus athila iuxta rhenũ argentinã ciuitatẽ munitissimã (quã romanoꝛuꝫ nullus cesar penitꝰ expugnare potuit) obsedit expugnauitqꝫ diruẽdo murũ eiꝰ in diuersis locis vt cunctis aduenientibꝰ sine difficultate via libera ꝛ patens introitus pberet. edicẽs firmissime ne ipsius murꝰ rege ipso viuẽte repareret: vt eadem ciuitas nõ argentina sed ꝓpter viarũ pluralitatẽ: quas in muro eiꝰ fecerat Straspurg vocaret. deinde ammoto exercitu de argẽtina luxoniũ: bizantiũ: chalon: masticon: lingonẽ: burgundiã ꝛ lugdunũ ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tꝑa cũ reges francoꝝ apud heluetios dominiũ potiti sunt. in ea vrbe domiciliũ habuerũt. qui deinde duces in ea ꝯstituerũt. Pater qꝫ sancte otilie nedum vrbis: sed ꝛ puincie ducatũ habuit. qui hohenburg ꝛ alia cõstruxit. post eũ albertꝰ filius ꝛ succedentes gubernarũt. Tandẽ ꝑ romanos imꝑatores in libertatẽ ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q̃ a sancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cũ euchario ꝛ valerio missus fuit. fidẽ orthodoxam accepit: qui apud eos post obitũ baculo petri reuixit. ac eccliam ad sanctũ petrum antiquũ: appellatã extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatẽ ꝛ ciuiũ vrbanitatẽ. templũ pmagnificũ. ꝛ turrim pulcherrimã singulari ꝑstantio cõstructã. Nobilitatẽ qꝫ ꝑ vicina oppida: perqꝫ finitimas vrbes dispersam cũ summa cõcordia. ea ciuitas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberũ magistratũ ac rempublicã cũ ciuibus ꝑ vicissitudinẽ gubernant. Episcopatũ quoqꝫ nobilem habet cui ꝛ principes prefuerũt. Abluit aũt preter rhenũ hec vrbs insignis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

PRofectum italia athilā vt ꝑmissum est: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico superiori que nunc pars austria: pars baioaria dicit: statiua ducentē athilā honoria valētiniani imꝑatoris soror ꝑ eunuchū pellexit: vt sese cupiētissimā in vxorē ꝑcibus minisqꝫ a fratre extorqueret. Id aūt magna verborū instantia athila intentauit: impetraturū se nouit: ⁊ tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ⁊ secum in exercitu traheret vxorib⁹: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio sustulit. Nāqꝫ post cōuiuiū ꝓfusi⁹ hilariusqꝫ celebratū: resupin⁹ alto in sopore cū demersus esset: sanguis e naribus ꝓfluens vitalibus opletis meatib⁹ eum necauit. Quod quidē illa nocte scribūt multi cognouisse ꝑ sōniū apud constātinopolim marcianū: cui visum sit videre athile arcū (quo armorū genere huni in primis vterent) fractū esse. Et intra id tempus germaniā omnem: datiamqꝫ: sarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenumqꝫ sitas perdidit romana res publica. Hispania quoqꝫ vlterior aquitania ⁊ vasconia atqꝫ illa eduensinm vesunciounūqꝫ gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisiorū francis subiecta. quorum omniū ꝓuinciarū nulla postmodum ꝓ romanorū imperio est recepta.

Euthices hereticus

EUthices heresiarcha constantinopolitanus abbas: ꝑ hoc tempus suū dogmatizat errorē. ⁊ ne sentire cuꝫ nestorio videret diuinā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affirmabat vnūqꝫ factū: nec vllo modo inter se distingui debere. hāc heresim cuꝫ flauianus cōstantinopolitan⁹ eps̄ damnasset. Theodosio annuente synodus ephesina indicit. In qua dioscoro alexandro epo ꝑsidēte. euthices ipse iam damnat⁹: exilio relegatur Thimotheus quoqꝫ hereticus insaniens multos errores disseminauit. Is concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi.5670. Anno christi.471.

Linea summoꝝ pontificum

Simplicius

Felix

Gelasius

Anastasius

SImpliciꝰ papa patria tiburtꝰ p̄re castino post hilariū.imꝑante leone secūdo:⁊ zenone fuit.hic vir sctissimꝰ ac rectissimꝰ: Instituit vt nullꝰ inuitus in ep̄m penitꝰ ꝓmoueret.⁊ ne clericꝰ vllus possessionē bn̄ficij a laico recognosceret: qḋ postea a gregorio ⁊ alijs pōtificibꝰ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā oīm eccliarū declarat. Urbē p̄terea p̄sbyteris in quinqꝫ regiones diuisit.prima erat petri:secūda pauli:tercia laurentij: quarta iohānis lateranensis:quinta sancte marie maioris.Hic optimꝰ pōtifex has basilicas dedicat. ⁊ primo basilicā stephani ꝓthomartyris in celio mōte. basilicā andree apl̄i nō lōge a templo sancte marie maioris ⁊ alias. At cū eccliaꝫ romanā nō institutis solū.verū etiā donis auxisset.creassetqꝫ ex ordine p̄sbyteros diaconos ⁊ ep̄os morit̄ ⁊ sepelit̄ in petri basilica sexto nōs marcij.Sedit aūt annos q̄ndecim:mensem vnū:dies septē. Uacat tum sedes dies sex ⁊ viginti.

FElix eiꝰ nominis terciꝰ patria romanꝰ p̄re felice p̄sbytero ex regiōe fasciole:vir diuinis intentꝰ qui cū intellexerat petrū euticianū:quē ob heresiꝫ in exilio pulsum.instigāte achatio cōstantinopolitano ep̄o tūc demū ab eodē reuocatū esse.vn̄ cōcilio cōgregato sanctꝰ pōtifex fraudē subesse veritꝰ ex aucte sedis ap̄lice ꝯcilio bene sentiētiū approbata.petrū ⁊ achaciū dānat. In eodeꝫ ꝯcilio cōstituit vt accusatꝰ apud iudicē:semꝑ ꝓpter respōsionē darent̄ inducie Instituit p̄terea vt eccl̄ie ab ep̄is ꝯsecrarent̄. Idē q̄ꝫ felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sacroꝝ ordinū quos ī vrbe roma mēse decēbri bis habuit p̄sbros octo ⁊ viginti diaconos q̄nqꝫ:ep̄os triginta creasset. morit̄ ⁊ sepelit̄ in pauli basica. Sedit annis octo:meses vndecī:dies decē ⁊ septē. Uacat tuꝫ sedes dies q̄nqꝫ.

Mamercus ep̄s

MAmercus vienēsis ep̄s hisdē tp̄ibꝰ ob sctitatē atqꝫ doctrinā magno habet̄ in ꝑcio q̄ inter cetera sue virtutis monimēta:primꝰ (vt aiūt) supplicatiōes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremotꝰ.qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝓpter bestiarū quasdā incursiones.q̄ tuꝫ pp̄lm suū plurimū cōtriuerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunt̄: ad maioꝝ d̄ram q̄s magnꝰ gregoriꝰ in sancti marci festo instituit.

Remigius ep̄s

REmigiū etiā remēsē ep̄ꝫ virū sctissimū ac doctissimū huiꝰ tp̄ibꝰ fuisse sūt q̄ dicāt. q̄ clodoueuꝫ (vt historie referūt) frācoꝝ regē cū inumerabilibꝰ frācis baptizauerit. qui p̄ter scitatē maximā cū ī diuis scripturis p̄clarissimꝰ habet̄.cōmētarios ꝓutiles in nouo ⁊ veteri edidit testamento. Septuaginta ⁊ eo ampliꝰ cū in ep̄atu explesset annos. Inter cetera sue sctitatis miracula facta:puellā a morte corpis suscitasse legit̄. Obijt aūt anno dn̄i.468.kal̄.octobris.

GElasiꝰ papa natione apher p̄re valerio:vir sanctus q̄ vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe dep̄hēsos exilio dānat. eoꝝqꝫ libros apud basilicā diue marie publice cōburit.deinde diligēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad eccl̄iasticū cultū ꝑtinebāt.⁊ primo vt nullꝰ bigamꝰ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis ap̄lice) ꝓmouet̄. Statuit itē vt nullꝰ mēbro mutilatꝰ ordinaret̄ p̄sbyter. hymnos q̄ꝫ mltos ad imitationē ambrosij cōposuit. Et libros quinqꝫ ꝯ euticē ⁊ nestoriū edidit: ⁊ duos ꝯ arrium Basilicas deinde plurimas ī vrbe dedicauit.ostēditqꝫ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū p̄sbros duos ⁊ trigīta:diaconos duos: ep̄os septeꝫ ⁊ sexagīta creasset:morit̄ ac sepelit̄ ī basilica petri apl̄i.xj.kal̄.decēbris. Sedit annis q̄tuor:mēses octo:diebꝰ decē ⁊ septē. Uacat tū sedes dies septē.

ANastasius papa eiꝰ noīs secūdus:patria romanꝰ:p̄re fortunato anastasio imꝑante fuit. Hic cū p̄niū bonꝰ ⁊ catholicus haberet̄ ab achatio seductꝰ:duꝫ eū reuocare clanculū tentat: clerū a se grauiter alienauit qui se a cōione pōtificis tuꝫ maxime subtraxit: ꝙ etiā sine catholicoꝝ ꝯsensu plotino thessalonicēsi diacono cōicasset:qui tuꝫ achacij errorē imitabat̄. Hāc obrē ferunt diuino nutu hoīem subito morbo correptū interijsse. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina duꝫ necessitati nature obtēperaret. Excōicauit (vt q̄dā scriptores referunt) anastasiū imꝑatorē ꝙ achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sacris ordinibus semel decēbri mense habitis p̄sbyteris duodecim:ep̄os sedecim creauit. Sepultꝰ est aūt in basilica petri. xiij.kal̄.decēbris. Sedit annū vnū:mēses.x.dies.xxiiij. Uacat tum sedes dies quatuor.

Linea Imperatorum

Zeno

Anastasius

Zeno factꝰ impator cū leo primꝰ valitudine correptꝰ: leonē secūdum ex mariagene sorore sua nepotē ⁊ zenonis isaurici filiuz eiꝰ imperij designauit successorē. q̄ nō ita multo post graui morbo oppressus cū finez vite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiū reliq̄t. vel vt alij scribūt mortuo leone zeno cōtinuo augustalē nactꝰ est dignitatē. leone aūt de quo p̄missum est quē pater leo in regni asciuerat ptātem. Mater sua zenonis imperiū formidās occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū pderet: p eo aliū forma silem obtulit. qui leo deinceps i clericatu ad iustiniani vsq̧ tpa vixit. Ipso q̧z anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu veniēs eo effugato. imperij regimē inuasit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū genserico fedus initū est ab horesce patricio. hec dum apud romanos gerunt adouacer cū fortissima multitudine ab extremis pānonie finibꝰ italiā iperare cōtendit. inde aliquātis annis italie ⁊ vrbis vsus est ptāte. vñ augustulus inopinabili metu pterritꝰ: spōte miserabilis purpurā abijciēs cū vix .xj. mēsibꝰ repub. obtinuisset. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc augustulo perijt Anno ab vrbis cōditione. M.cc.xxix. ab incarnatione vo dn̄i anno quadringentesimo septuagesimoq̄nto. Zeno aūt augustus cū p annos. xvij. reipublice p̄fuisset apud vrbē cōstantinopolim vite terminū accepit.

Anastasiꝰ post zenonis excessuz anno ab incarnatione dn̄i. cccc.xcij. purpurā induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereseos illuuie maculauit. hic clodouco francoꝝ regi eo q̧ ciuitates quasdā a visegothis (q̄ arrianaz heresim tenebāt) abstulisset p̄ciosaz transmisit tunicā eūq̧ patriciū creauit: sed postmodū p achaciū cōstātinopolitanū ep̄m correptꝰ factꝰ est hereticꝰ. Anastasius itaq̧ dux in heresi q̄ delapsus fuerat pseueraret. duasq̧ i xp̄o naturas: deitatis videlz ⁊ humanitatis eutichiū heresiarchā sequēs denegaret. Hormisda papa q̄ simacho successerat. direxerat enodiū ticinēsem ep̄m. Aliosq̧ cū eo cōstātinopolim legatos cū catholice fidei inscripto q̄tenꝰ anastasiū ad eccl'ie reduceret gremiū. Is nō solū salubria eoꝝ monita spreuit: s̄ insup etiā a suis aspectibꝰ nō sine cōtumelia expulit dicēs. Nos ⁊ pōtifici ⁊ alijs iubere volumus: nō aūt iuberi: nauiq̧ fragili impositos mādat ne vspiā p totā greciā ad aliquā ciuitatū accederēt. quā eiꝰ impiam temeritatē diuina continuo vltio subsecuta est. Nā cū iam septimū ⁊ vigesimū imperij annum ageret: ictu fulminis percussus interijt.

Hec dum apud romanos gerunt: ostēdit sese a vetusto cladux imperij fomite: nouus turbo quē romani cōciues illiꝰ emuli suscitarūt. Si q̄dē heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cōstituto ab inferioribꝰ danubij hostijs sunt pfecti. fuerūt aūt hi heruli ⁊ turingi exercitꝰ athile reliq̄e. q̄ hernaco ⁊ durith athile filijs a seipis alijsq̧ pplis p̄lio supatis: apud danubij hostia cōsederūt. Ipsi itaq̧ italiā ingressi: aquileia ad sinistrā relicta: in taruisinos vicētinosq̧ ⁊ inde i brixianos iter flexerūt. Igit augustulꝰ impator de odoacris aduētu certior factꝰ imisit orrestez genitorē suū quē milicie magistrū declarauerat quē postea auxilia deseruerūt: iō in vrbē ticinū se recepit. Insecutꝰ illū odeacer vrbē corona cinctā vallauit: recēpitq̧ diu ⁊ ptinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoꝝq̧ legionū facta ⁊ nedux direpta vrbs ticinū. s̄ ⁊ cū agro igni ferroq̧ vastata. Orrestē aūt captū placēciāq̧ pductū odoacer ipse inspectāte exercitu gladio suffossuz interfecit. q̄bꝰ territi crudelitatibꝰ ceteri italie ppli certatiz deditionē facere prexerūt. Odoacer annis. xiiij. italie impauerat ⁊ ciuitates p libidine gubernabat. Zeno aūt cōstātinopoli imperās theodorico psuasit: vt in italiā trāsiret: ab iniustis occupatoribꝰ ciuitates sibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos ⁊ syrmiū ⁊ illiricū italiā petijt. odoacri duces sibi obuiā fuere nō pcul ab aq̄leia sup sontiū amnem victores gothi. Tādē i vrbe rauēna odoacrū obsederūt ad extremū pactiōe res cōposita fuit. vt sil' socij dn̄ationis eēnt. veꝝ hec regni societas nō diu pmāsit. cū occultas inter se suspiciōes haberēt. p̄ueniēs theodoricꝰ odoacrū ad cenā īuitatū occidit.

Odeacer rex   Theodoricꝰ rex

Theodoricꝰ theodomiri ostrogothoꝝ regis ex arilena cōcubina filiꝰ sextodecio impij zenonis anno italie totiꝰ dn̄io potitꝰ est. ⁊ solꝰ cū gothis p italiā dn̄at. fuit eiꝰ dn̄atio nō admodū dura: ⁊ si ptē agroꝝ vt nup odoacer diuisit ⁊ p suis retinuit. Ceteꝝ ciuitates p seip̄as ac p ciues suos gubernari pmisit. Ipse vo sedē regni rauenne cōstituit: ibiq̧ inhabitauit septē ⁊ trigita annis theodoricꝰ i italia regnauit. vir oīm barbaroꝝ mitissimꝰ q̄ ⁊ si rauēnā sedē regni fecisset. tn̄ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ⁊ sepulchꝝ octauij istaurauit: ⁊ spectacula de more exhibuit: ⁊ edificia ac basilicas plerasq̧ restituit: nihilq̧ omisit qd̄ ad optimū principē ptineret. at vo vt regnū aliq̄n stabiliret. ⁊ clodouei frācie regꝭ filiā andefledā i vxorē duxit. Et sororē honorico vandaloꝝ: ⁊ filiaꝝ suaꝝ alterā alarico visegothoꝝ. alterā gundibato i matrimoniū collocauit. indeq̧ paulo pꝰ clodoueo frācoꝝ regi socero suo bellū itulit eo q̧ alaricū visegothoꝝ regē generꝝ suū interfecisset: ⁊ vasconiā ptē regni sui occupasset. Ideo cū magno exercitu alpes trāsgressus in vlteriorē galliā ꝯ frācos trāsiuit. ac galus igēti p̄lio supatꝭ. vasconiā iterato recepit. Nec postea i terra segnis ociosusq̧ pmāsit. nā ⁊ siciliā totā cū oībꝰ adiacētibꝰ regno suo adiūxit. ⁊ dalmaciā q̧z sibi subditā fecit. itaq̧ mlta gessit dū rex fuit ⁊ nomē eiꝰ admodū celebre ⁊ gl'iosuz fuit nisi q̧ extremo tpe crudelitatꝭ ifamia fbūt. ob simachū ⁊ boetiū senato. ro. ab eo necatos: tridētū vrbē i alpibꝰ muro cīxit. tādē apoplexie morbo correptꝰ statī expirauit

TErremotꝰ maximꝰ apud cōstātinopolim ꝑ qtuoꝛ mēses cōtinuos hiſdē tpibꝰ fuiſſe dicit̃. Sed infante quodā monente vt cantaret ter Sanctꝰ Sanctꝰ Sanctꝰ deꝰ fortis ⁊ imoꝛtalis miſerē nobis. ſtati oīno ceſſauit. Qȯ quidē verbū poſtmodū i calcedonēſi cōcilio dici in ecclesijs mādatū fuit.

SIgna q̄ꝫ plurima in celo apparuerūt. In aq̄lone celum videbat̃ igneum. fulgurātes q̄ꝫ haſte viſe ſunt. luna fuit obſcurata. cometa apparuit apud tolosam. riuꝰ deniqꝫ largiſſimꝰ de fluxit.

ACephaloꝝ peſſima heresis calcedonēſe ɔciliū impugnātiū ꝑ hoc tempꝰ exoꝛit̃. qui ideo acephali dicti eo ꝙ ſine capite. i. ſine auctoꝛe habeant̃. vt pꝫ in canone. i 4. q. 3. c. acephali. hi q̄ppe duarū ſubaꝝ ꝓprietatē i xp̄o negabāt. vnā tm̄ i eiuſdē ꝑſone nām ꝑdicātes.

FErunt ea tēpeſtate ⁊ eliſei oſſa in alexandriā trāſlata eſſe. ⁊ coꝛpꝰ barnabe ap̄li cum euāgelio eius manu ſcripto repertum.

Michaelis reuelatio

MIchaelis archāgeli reuelationē gelaſio iā ꝑmiſſo pōtificāte apud apuliā i mōte gargano tercio kal̃. octobꝛis factā fuiſſe tradūt. vbi ⁊ poſtea templuꝫ miris edificijs extructū fuit; eoqꝫ loci ob deuotionē: tantā ppl̃oꝝ frequētiā ſingulis annis conuenire dicunt vt nō ſolum xp̄iani ſed ⁊ infideles quoqꝫ ad patrocinū ſancti angeli implorandū frequententer.

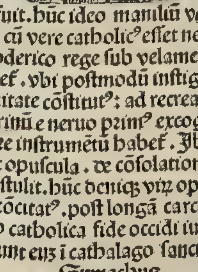
EPiphaniꝰ papienſis ep̄s: vir diuina humanaqꝫ ſapiētia prudentiſſimꝰ: his tpibus apud theodoricū regē ꝓpter eloquentiā ⁊ ſanctitatē magno in ꝑcio habitus eſt: cuiꝰ auctoꝛitate ⁊ ſanctitate. italia a barbaris vexata liberata eſt.

SUnt q̄ ſcribāt germanū altiſiodoꝛenſem ⁊ lupū trecharen̄. ep̄os. his tpibꝰ fuiſſe. q̄ tum multū iuuere xp̄ianā fidē: gētiliū ac pelagianoꝝ opa plurimū labefactatā. Genofeua v̄go q̄ germāo p̄nte deo v̄gītate deuouit apȯ pariſiꝰ claret

Boetius

BOetius aniciꝰ maniliꝰ ſeuerinꝰ xp̄ianiſſimꝰ vir ⁊ ɔſulari dignitate inſignitꝰ: poetaqꝫ ac ph̄s celeberrimꝰ. ſimachiqꝫ gener. his q̄ꝫ tpibꝰ rome clariſſimꝰ fuit. hūc ideo maniliū vocant. eo ꝙ a manlio toꝛquato originē duxiſſe tradāt q̄ cū vere catholicꝰ eſſet nec arrianis (etiā ꝑſepe rogatꝰ) obtpare vellet: ⁊ ipſe a theoderico rege ſub velamento affectate libertatis poſt ſocerū ſuū ticinij exulare iubet̃. vbi poſtmodū inſtigātibꝰ hereticis ꝑpetuo carceri dānat̃. In qua q̄dē calamitate cōſtitutꝰ: ad recreandum aīm ſuū. cū in mathematicis doctiſſimꝰ eſſet. chiterinū e neruo primꝰ excogitauit ⁊ excidit. qȯ quidē modernis tpibꝰ muſicis celebꝛe inſtrumētū habet̃. Ibidem q̄ꝫ cōſtitutꝰ ad multoꝝ vtilitatē ꝑclariſſima edidit opuſcula. de cōſolatione phiſica. de trinitate. ⁊ de vnitate xp̄i. de topicis etiā. Pleraqꝫ etiā ex ariſtotele trāſtulit. hūc deniqꝫ viꝝ optimū ⁊ ſanctū theodericꝰ rex cuꝫ in ſn̄iam ſuā oīno flecti nō poſſet. arrianoꝝ rabie cōcitatꝰ. poſt longā carceris ſqualoꝛē impante iuſtino ſenioꝛe auguſto anno. ſ. dn̄i nr̄i. 520. apud papiā ꝓ catholica fide occidi iuſſit. cuiꝰ coꝛpꝰ ibidē in diui auguſtini tēplo adhuc habet̃ cōditū. Et ſunt qui dicunt euꝫ i cathalago ſanctorum ob eam rem fuiſſe relatum; ⁊ ſanctum ſeuerinum vocitatum.

Symachus

SYmachꝰ patriciꝰ ac ſenatoꝛ romanꝰ oratoꝛ ac ph̄s inſigniſſimꝰ his tpibꝰ cū rome clariſſimꝰ haberet̃: a theodoꝛico rege ob ſuſpicionē affectate libertatis apud papiā exilio dānat̃. ⁊ in carcere ꝑ aliq̄ȯ tēpus trudit̃. deinde ab exilio reuocatꝰ: diris ſupplicijs tandē interfectꝰ eſt. hic naqꝫ romanā rempub. ſua ſapientia ſuiſqꝫ ſcriptis plurimū illuſtraſſe dicit̃: eo ꝙ librū ep̄l̃arū elegātiſſimū ſcripſerit. in quo hec ſn̄ia. Semꝑ natura equalibꝰ gaudet.

FUlgētiꝰ natione apher rupēſis ep̄s ⁊ ꝑclariſſimꝰ doctoꝛ his tpibꝰ floꝛuit. q̄ in ſardiniā cū alijs catholicis affrice a traſimūdo vādaloꝝ rege ob catholice fidei defenſionē exulatū miſſus eſt. nil ꝑtermiſit qȯ ad verā xp̄i fidē ꝑtineret: docēdo ꝑdicādo monēdo. Edidit ⁊ libros de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripſit ⁊ ɔ͂ palagianā hereſim. oꝛ̃ones q̄ꝫ habuit ad ppl̃os elegātes q̄dē ⁊ graues. ⁊ ꝑſertum de ntītate dn̄i ⁊c̃. Scripſit de ɔtinētia ɔiugatoꝝ ſuanda ad theodoꝝ ſenatoꝛē libꝝ vnū. ad ꝓbā de virginitate ſeruāda ⁊ plura alia.

Fulgentius

Gennadius

GEnnadiꝰ ep̄s vir greca latinaqꝫ lingua eruditꝰ: librū de dogmatibꝰ xp̄ianis cōpoſuit. ⁊ ibidē q̄d cuiqꝫ ad ſalutē neceſſariū eēt declarauit. doctrina q̄ꝫ ac moꝛibꝰ eccl̃ie catholice multū ꝓfuit. ⁊ diuū hieronimū imitatꝰ librū de viris illuſtribꝰ edidit. Victoꝛinꝰ aūt natione aq̄tanꝰ arithmeticꝰ inſignis rōnē paſce ad curſuꝫ lune tū redegit. euſebiū ⁊ theophilū ea i re ſupans

IUuit etiā ſcriptis ſuis eccl̃iam dei hegeſippus vir doctiſſimus qui ⁊ monachoꝝ regulas compoſuit; ⁊ ſancti ſeuerini abbatis eleganti ſtilo vitam edidit.

FAuſtus aūt apud gallos ep̄s multa tum ſcripſit copioſe ⁊ oꝛnate. precipue opus eius laudat̃ contra arrianos ſcriptum.

Rauenna: τsi vrbs vetusta. auxit tamē eam ostrogotha gens. fuit aūt olim oppidū sabinoꝝ: cinxitq; rauēnam muris nunc extantib⁹ tyberi⁹ imꝑator. qđ lr̄e docent cubitales ad portā eius clausam. que aurea dicit͛ quadrato lapide speciosam. Cū aūt theodoric⁹ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugib⁹ τ liberis. cūcq; oībus rebus suis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obsederunt. hec obsidio longi⁹ remorata est gothos q̄ ipsi ab inicio existimarēt. Idcq; accidit nō loci: qđ neq; a mari faciliter obsideri rauēna pōt: cū sit in ipso littore cōstituta: neq; a mediterranea regione: cū fossam habeat ex pado deriuatā. ac stagnis quibusdā τ paludib⁹ coartet͛. Itaq; gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. post pactione facta Theodoricus τ gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipsam ostrogotha gens cui⁹ rex theodoricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: τ partis nō parue galliaꝝ dñs. annis duo de quadragita eandē incoluit ciuitatē. τ qđ cōstat supbas in ea edes basilicasq; cōstruxit. Visit͛ eius regis monumētum ab amalasuntha filia positū extra rauēne menia. in quo sancte marie monasteriū est edificatū in rotundo ea rōne appellatū: qꝫ altare mai⁹ eccl'ie chorusq; viginti capax monachoꝝ ordine vt est moris ī stallo psallentiū: vnico atq; integro rotundo lapide conteguntur. Valentinianus etiam imꝑator cū triginta annis q̄bus impauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliauit. τ ei⁹ epō duodecim ciuitatū subiecit epos. videlz arimini: cesene: forliuij: fori pōpilij: fauēcie: fori cornelij que ymola dicit͛: bricij: bononie: mutine: regij: parme τ placentie: q̄ ciuitates postea sub exharcatu fuere. τ ei⁹ epm iohannē tunc appellatū pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc solus vtebat͛ imꝑator. vnde postea cū romanis pōtificib⁹ rauēnates cōtendere p̄sumpserunt. fuit q̄z olim exarchoꝝ romanoꝝ sedes: nunc aūt senatui veneto subdita. Populo q̄z nunc rauēna est infrequens: que viros olim habuit: tum sanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: τ eius filios geruasiū τ prothasium. Vrcinūq; medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordine decimūseptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori cornelij epm. qui multas sacri eloquij scripturas eloquētissime dilucidauit. Et cassiodoꝝ vrbis rome senatorē: regumq; ostrogothoꝝ epl'are scriptorē τ post monachū. Genuitq; supiori seculo rauēna Guilielmū phisicū: quē petr⁹ paul⁹ vergeri⁹ notissimū amicissimūq; sibi hoīem magnis effert laudib⁹. Genuit τ eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetorēq; doctissimū: quē solit⁹ dicē fuit Leonard⁹ aretin⁹ oī in re: ꝟ potissime in hac vna grauissim⁹ locupletissimusq; testis fuisse primū. a quo eloquētie studia tātopē nūc florētia. lōgo postliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Linea summoꝝ pontificum

Anno mundi. 5693. Anno xp̄i. 494.

Simmachus

SImmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pō-tifex creaṫ: nō sine magna discordia. Nā dum pars cleri simmachũ apud basilicā cōstantinianā pōtificē decernit: pars altera apud basilicā marie in via noua Laurētiũ in locũ demortui anastasij subrogauit. Seditio ingens ī senatu ⁊ populo romano bifariā diuiso orta est. vñ oīm ꝯsensu: cōciliũ rauēne indiciṫ. discussaq̄ re p̄nte theodorico. simmachꝰ tandē in pōtificatu cōfirmaṫ. q̄ certe magna clemētia vsus. laurētiũ cōpetitorē nuterinis ep̄m dedit. Simmachus vo manicheos tuz ab vrbe expulit. eoꝝq̄ libros ante fores cōstantiniane basilice cōcremauit. basilicas vo multas aut ornauit: aut a fundamētis erexit. paupibꝰ ꝗ̃ ad basilicas petri ⁊ pauli habitacula extruxit: curauitq̄ ne qđ eis deesset: qđ ad victũ ptineret. amator eñ paupeꝝ fuit. Redemit ⁊ captiuos in diuersis puīcijs multa pecunia. Cōstituit itē vt die dñico vel natalicijs martyrũ canereṫ hymnꝰ. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qđ ad oīpotētis dei gloriā ptineret. Creatis deniq̄ duobus ⁊. lxxxx. p̄sb̄ris: diaconis. xvj. ep̄is. cxvij. habit| de more sacris ordinibꝰ moriēs ad basilicā petri sepeliṫ. 14. kal'. augusti. sedit aũt ānis. xv. men. vj. diebꝰ. xxij. vacat tum sedes dies. vij.

SCisma quintũ fuit inter simmachũ ⁊ laurentiũ vt p̄missuz est. veꝝ anno q̄rto post clerici quidā seditionibꝰ gaudētes. adiuuantibꝰ festo ⁊ pro bino senatorij ordiuis viris: laurentiũ reuocant. quia ex re indignatꝰ rex petrũ altini ep̄m romā mittit: qui pulso vtroq̄ sedem teneret. Veꝝ simmachꝰ habita centũ ⁊. xx. epoꝝ synodo: ⁊ obiecta cōstanti aīo diluit: ⁊ oīm sententijs obtinuit: vt laurentiꝰ ⁊ petrus maloꝝ oīm capita relegarenṫ. Orta aũt ob hanc rem tanta seditio rome est: vt multi tum ex clero: tum ex populo passim cederenṫ: nec sacris virginibꝰ parcerent. Opprimunṫ eo tumultu gordianꝰ p̄sbyter vir optimus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus cōsul clericus miseratꝰ: cōtra probinũ tanti mali auctorē arma sumpsisset.

Hormisda

HOrmisda papa natione campanꝰ: patria frusinonꝰ: patre iusto: hic pontificatu inito hortante theodorico puīcialē synodũ in vrbe habuit: ōmniũq̄ ꝯsensu euthicianos iam antea improbatos damnauit. In ea ꝗ̃ synodo multa cōstituit: ⁊ primo vt nullus solēniter penitens decetero ad sacros ordines pmoueret. Voluit itē xp̄ianoꝝ nuptias nō occulte sed publice fieri debere. Vetuit p̄terea sacerdotibꝰ ⁊ alijs: ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent sine sp̄ali ep̄i licentia. hic grecos reconciliauit: clerũq̄ cōposuit. francoꝝ rex ei dona p̄ciosa obtulit: delata ⁊ dona tum aurea ⁊ argentea: delataq̄ euāgelia cũ tabulis aureis gēmis distinctis a iustino impatore votigracia. Ornauit ⁊ tēplũ beati petri theodoricus rex trabe argentea mille ⁊. xl. librarũ. Certauit ⁊ hormisda muneribꝰ cũ his principibꝰ. Locauit eñ ante altare cōstātiniane basilice coronā argenteā libraꝝ. xx. cantharos argenteos sex. His demũ ex sentētia pactis cũ ordinibus ex more. moriṫ ac sepeliṫ in basilica petri. viij. idꝰ augusti. Sedit annis nouē. diebꝰ. xviij. Vacat tum sedes dies sex.

Johannes

IOhannes eius noīs primꝰ papa: natione thuscus: patre cōstantio orthodoxe fidei diligentissimꝰ obseruator. vt tandē hereticoꝝ nomē extinguere arrianos expulit: eoꝝq̄ eccl'ias catholicis assignauit: quā quidē rem theodoricus egreferēs. iohannē pontificē theodoꝝ duosq̄ agapitos oratores ad iustinũ mittit: qui eũ adhortarenṫ vt arrianos restitueret: sin secus oēs eccl'ias catholicas demoliturus. pbenigne accepti legati. primo cũ flectere iustinũ nō possent ad lachrymas versi petētes vt periture italie sbueniret. eo piũ hoīem pepulē vt arrianos suis legibꝰ viuē sineret. iohānes rauēnā ad theodericũ rediēs in carcerē ꝑpere conijciṫ. ac paꝝ abfuit q̄n eũ stati occideret: adeo in hoīez exarserat ⁊ fide ⁊ moribꝰ cũ iustino sentiētē. Perijt tñ sctissimꝰ hō ī carcere pedore: situ ⁊ inedia. Priꝰ tñ tria restituit cimiteria nerei ⁊ achillei: felicis ⁊ adaucti: ⁊ priscille. ferũt corpꝰ eiꝰ ex rauēna ad vrbē delatũ: sepultũq̄ in basilica petri. vj. kal'. iunij. Sedit annis duobꝰ. men. viij. Vacat tuz sedes dies. 58.

Felix

Anno mundi. 5715. Anno xp̄i. 514.

FElix eiꝰ noīs quartꝰ papa: natione samiꝰ: patre castorio. Post iohannis pōtificis felicem dormit ionē: rei diuine curam gerens patriarchā cōstantinopolitanũ declinantē a fide anathemate notauit. vir ꝗ̃ optimꝰ multa in vrbe extruxit edificia. ⁊ maxime cosme ⁊ damiani templũ: qđ adhuc extat. basilicā ꝗ̃ sancti saturnini via salaria incendio consumptā. Hic inter cetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apl'i. mādauit infirmos ante obitũ inungi. Deniq̄ habitis de more sacris ordinibꝰ. vbi p̄sbyteros quiq̄ ⁊ quīquagīta creasset. diaconos quatuor. ep̄os nouē ⁊ viginti. moriṫ ac in basilica petri sepeliṫ quarto idus octobris. annis quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum sedes dies tres.

Linea Imperatorꝫ

Justinus senior

Justin⁹ senior anno ab incarnatione dñi qngẽtesimo octauo decimo: punito anastasio heretico: augustali potit⁹ est solio. Is cũ imperiũ accepit: orthodoxe fidei amator ꝛ ꝓtector acerrim⁹ fuit: ac statim nũcios ad põtificẽ mittit: q̃ ꝛ sedis aplice auctẽm cõfirmarẽt: ꝛ pacẽ ecclesijs oib⁹ exhiberẽt: quantũ p religionẽ cõcederet: ad hunc ob cãm reintegrande fidei direct⁹ ab hormisda põtifice vir sanctitate p̃cipuus german⁹ capuane vrbis eps digne suscept⁹ est Multorũqꝫ dubia corda in fide solidauit: vt tandẽ diligẽtissimũ fidei obseruatorẽ se ꝓfiteref: hereticorꝫ nomẽ ꝓ virib⁹ extinxit. ꝛ q̃maxie arrianos oẽs ex cõstantinopolitana vrbe expulit: atqꝫ eorꝫ eccłias catholicis assignauit. qd̃ q̃dẽ theodoric⁹ rex (ea labe infect⁹) egreferẽs simmachũ ꝛ boetiũ ro. ꝯsules vt p̃missuꝫ est paptã relegauit. ac iohãnẽ põtificẽ romanũ i carcerẽ misit. eo ꝙ iustinus catholice pietatis defensor honorifice suscepisset eũ. simul cũ socijs carceris afflictione pemit. Sed hãc ei⁹ imanissimã crudelitatẽ mox aiaduersio diuina secuta est. nã nonagesimo octauo post facin⁹ die: subita morte defunctus est cui⁹ aiam solitari⁹ quidã apud lipparã insulã vir magne virtutis aspexit. inter iohãnẽ papã ꝛ simmachũ patriciũ deduci: ꝛ in vulcani ollam q̃ ei loco ꝓxima erat demergi. At ṽo iustin⁹ admodũ senex cum augustalẽ dignitatẽ annis. xj. administrasset: iustiniano sororis sue filio impatore designato: apud cõstantinopolim in pace quieuit.

Clodoue⁹ rex francie

Clodoue⁹ francorꝫ rex prim⁹ xpian⁹ childerico patre ei⁹ morte sublato in regnũ successit: ꝛ regnuit annis. 30. vir vtiqꝫ potẽs ꝛ armis strẽnuus crothildem chilperici burgũdionũ reg̃ (quẽ chilpericũ frater su⁹ gondobald⁹ occiderat) filiã p hũc modũ accepit vxorẽ. Audierat clodoue⁹ crothildẽ forma egregiã: virtute etiã puellas id etatis p̄stare: missis nũcijs ꝛ secrete explorauit an sibi matrimonio vellet copulari: Puella cui reg̃ fama ꝛ regni potẽtia esset nota: cõsensit: eaqꝫ i sp̄osione id solũ est pacta. vt cũ ipa esset xpiana. Clodoue⁹ q̃ cũ suis frãcis idolatra erat: fieret xpian⁹. Gundebald⁹ burgũdie rex patru⁹ ei⁹ ei tradidit. quã q̃ ṽo pacta vxori clodoue⁹ de baptismate suscipiẽdo in seipo nequaqꝫ seruauerit tñ duos filios ex ea susceptos xpianos fieri pmisit. Nõ multo postqꝫ crothildeꝫ accepat vxorẽ bellũ gessit aduersus gundobaldũ vxoris patruũ ꝛ burgũdiones quo i bello ciuitates ꝛ oppida ligerim inter ꝛ sequanã amnes sita suo adiunxit imperio. Interuẽtu tñ vxoris sedato. Alterꝫ qd̃ m̃tos durauit ãnos suscepit aduersus alemãnos. Cũ q̃ gẽte non min⁹ q̃ȝ sua viris fortib⁹ armisqꝫ instructissima: p̄lio decertauit. quo in p̄lio suos i fugã cõuersos vidẽs: memor est fact⁹ ꝓmissionis quã multociẽs reqsit⁹ vxori seruare neglexerat ꝛ ipsaꝫ p̄lij aduersitatẽ ob id solũ sibi accidẽ suspicat⁹ est. hinc deo celi ꝛ terre: quẽ crotildis vxor p̄dicaret vouit illi⁹ cõsilio p̄cibusqꝫ acqescere: si sui strato hostili exercitu victoriã obtinerẽt: tãtaqꝫ mox facta est cõuersio: vt q̃ multa cede afflicti ꝛ vi repressi p̄mo fugiebant franci: hostẽ repellerẽt ac cede cõmissa in fedam cõuerterẽt fugaꝫ. alemannis in deditionẽ acceptis. Clodoue⁹ eis tributa imposuit q̃t annis ꝓsoluẽda: ꝛ in franciã reuersus. vigesimoq̄nto regni sui anno a sancto remigio remẽsi ep̄o cũ oi francorꝫ multitudine baptizat⁹ fuit. Ac deinceps francorꝫ regnũ augeri cepit. Respirãte deinde aliquãtulũ republica xpiana. Clodoue⁹ pulsis arrianis hereticis: ꝛ catholicos reduxit. ꝛ parisiorꝫ ciuitatẽ regni caput constituit in qua post mortẽ q̃euit. vxorqꝫ eius regina bonis opib⁹ pollẽs: apud vrbẽ thuronicã plena dierꝫ ad dñm migrauit. delatũqꝫ fuit inde corp⁹ parisi⁹ a filijs ei⁹ hildeberto ꝛ lothario: iuxta clodoueũ magno honore sepulta.

Amalasiuntha regia

Amalasiuntha filia tũc vidua: theodorico rege gothorꝫ sine ꝓle virili defuncto. cũ athalarico ei⁹ nato i regno successit. Erat ṽo athalaric⁹ admodũ puer: itaqꝫ cura atqꝫ gubernatio tota regine incũbebat. Statim igit̃ regina pueri gubernationẽ suscipiẽs: lr̃is latinis erudiendũ ꝛ morib⁹ informandũ curauit. Ipa ṽo seuere admodũ gubernationẽ exercebat: ꝓhibẽs gothorꝫ iniurias: supra sexũ em̃ prudentia vsa: ꝛ patris decreta: mala p̄sertim emẽdauit. ꝛ boetij ꝛ symachi filijs bona paterna in fiscũ delata restituit. Acclamãtib⁹ aũt gothis filiũ nõ lr̃is sed rei militaris disciplina regẽ suũ imbuendũ esse. Is igit̃ vite lasciuia in varias egrotatiões ꝓlapsus. decimooctauo etatis anno defunct⁹ est. Amalasiuntha ṽo seditionib⁹ gothorꝫ diu vexata: mortuo filio athalarico quo cũ moleste vixit. theodatũ cõsobrinũ suũ regni ꝯsortẽ fecit. Erat aũt theodat⁹ ita grecis ꝛ latinis lr̃is edoct⁹: vt ꝛ tporꝫ suorꝫ historiã elegãter scripserit: ꝛ platonicã disciplinã optime calluerit. segnis tñ ad res agendas habebat̃. Is ergo ad regnũ beneficio regine assumptus: statim ingratitudinẽ ostendit. eamqꝫ captũ in vulsini lacũ insulã relegauit. Hec pfidia multos gothos pturbauit. inde eam occidi pmisit: ac filiã ei⁹ in vxorẽ ac regni sociam accepit: qui ꝛ postmodũ quiqꝫ annis regnauit. Idqꝫ impator iustinian⁹ egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumẽtũ supbissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie monasteriũ edificatũ habet̃. qd̃ monachi sancte iustine nunc incolere dicunt̃.

Dionysius abbas ꝛ doctor egregius per id temp⁹ laudat̃ eo ꝙ rome computũ suum: id est pascalem calculum mira ratione composuerit.

Seuerus q̃ȝ ep̄s treuereñ. vir omni sctitate insignis hac tẽpestate claruit. Et sanct⁹ victorin⁹ ep̄s massilieñ: qui filiũ maruchas regis persarũ a demonio liberauit. Et euthert⁹ ep̄s lugdonensis.

Conciliũ aurelianense

COnciliũ aurelianẽse terciũ tẽpestate hac clodouei regꝭ iussu indicit. qđ quidẽ sanctꝰ mellanꝰ cõgregasse dicit: quo ĩ loco etiã quatuor alia cõcilia fuisse cõgregata dicunt. Primũ sub beato siluestro papa. auctore marino epõ. Secũdũ auctore aureliano epõ. Terciũ hoc idẽ mellanio epõ auctore. Quartum auctore albino andegauensi epõ. Quintũ honorato bituricensi epõ auctore qđ ꝓbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

ARturũ britãnoꝝ regẽ ⁊ qdẽ cãtatissimũ p h tpa regnũ suscepisse ferũt viru sane bellicosissimum atqꝫ fortissimũ. q ⁊ lorica pulcerrima vtebat. Regi qdẽ tã to cõdigna: h ⁊ in capite aurea galea ĩ qua draco sculptꝰ videbat. Clipeũ qꝫ aureũ p̄ se ferre faciebat. in q dei genitricis imago depicta videbat: vt eã sp aduocatã suã in memoriã in oĩ re reducere posset. Lanceã p̄terea arduã latãqꝫ ⁊ cladibꝰ aptã quã quocũqꝫ ibat secũ deferri faciebat: ⁊ gladiũ habuisse ⁊ portasse dicit. cũ quo q̃drĩgẽtos ⁊ sexaginta viros vno ꝑlio eũ interfecisse ꝓhibet. hũc viꝝ xp̄ianissimũ fuisse ferũt: ⁊ fidẽ catholicaꝫ ampliasse. ac qđ plura regna sibi vẽdicauerit. Quãobreꝫ ⁊ rotũdã mensaꝫ apud cornubiã ciuitatẽ instituit. Tandẽ in prelio cum multas hostiũ strages dedisset: ⁊ ipse vulneratꝰ in insulã defert. inde sublatus nusqꝫ cõparuit. quẽ ⁊ nunc vsqꝫ britones expectare dicunt.

Cassiodorus

CAssiodorus monachꝰ rauenẽsis vir quidẽ doctissimꝰ his tpibꝰ ob clarissimã eiꝰ doctrinã magno fuit in p̄cio. qui cũ primũ cõsul esset ⁊ senator. diuino tactꝰ spũ res mũdanas spreuit: ⁊ monasticã vitã cõplexus est: sed ante monachatũ theodorici regis italie cãcellariꝰ. ⁊ ex pte eiꝰ multas ep̄las edidit ad personas diuersas de negotijs secularibꝰ. ⁊ ad agitandũ intellectũ psalteriũ luculẽter exposuit. Deinde cronicã insignẽ de põtificibꝰ atqꝫ imꝑatoribꝰ cõpilauit. In qua p̄sertim de theodato rauẽne rege cõtemporaneo suo multa cõscripsit. Edidit p̄terea librum de ratione anime ⁊ librũ de orthograuia.

Priscianus

PRiscianum qꝫ eruditissimũ grãmaticũ atqꝫ phm patria cesariẽsem: hoĩem certe greca ⁊ latina lingua doctissimũ p hoc ip̄m tempꝰ apud cõstãtinopolim floruisse tradũt. q cũ grãmaticoꝝ oĩm princeps haberet. ea ĩ facultate ꝑutilia edidit opuscula. Nã de partibus orõnis ad iulianũ patriciũ cõsulẽ librũ edidit. Siliter ⁊ de cõstructiõe: deqꝫ accẽtibꝰ alios libros edidit. De naturalibꝰ qꝫ questionibꝰ ad cosdre p̄saꝝ regem volumẽ egregiũ scripsit. Atqꝫ de cosmo graphia libellũ cõposuisse fertur.

Arator ⁊c̄

ARator sc̄tẽ romane ecc̄lie cardinalis diaconus ⁊ poeta laureatꝰ hac tẽpestate mira floruit eloquẽtia. q inter cetera ingenij ⁊ virtutꝭ sue opa ap̄loꝝ actꝰ versu exametro exornauit: atqꝫ alia elegãter cõposuit.

BRandanꝰ deniqꝫ hibernẽsis abbas sc̄tissimꝰ p hec tpa ob eximiã sc̄titatem atqꝫ doctrinã maxĩo ĩ p̄cio habitꝰ fuit. de q etiã admiranda scribunt. Pater trium milium monachorum extitit.

FLoruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernoꝝ vrbem ex p̄fecto factꝰ ep̄s vir h̄m seculi dignitatẽ nobilissimꝰ. ⁊ lr̄ali disciplina eruditissimꝰ. vir aũt ingeniosus coturnate eloquẽtie multas difficiles ep̄las scripsit.

Brigida virgo

BRigida virgo sanctissima natione scothica imperante seniore iustino refulsit sanctitate ⁊ miraculis admiranda in scocia de xp̄ianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarũ rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cõgregaret. pauperibus distribuit. mater fructũ laboris postulans. facta oratione: ceteras cooꝑatrices in abundantia preualuit. quã cum parẽtes despõsare vellent. ad ep̄m machillã nomine perrexit qui palliũ album ⁊ vestem candidã super caput eiꝰ imposuit. inde suã virginalẽ coronã dño offerebat. vocatꝭ messoribꝰ cũ tota prouincia pluuia exundaret. in eius messem gutta aque nõ cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus ceruisiam in potum. Cũ illa nõ haberet: aquã puram benedicens: cõuertit in ceruisiam optimã ac illis dedit. Lapidẽ in salem cõuertit. cuidam ab eo sal postulanti. Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictꝰ abbas italicus: monachoꝝ oīm pater: his tpibus dispersos monachos ī vnū collegit. atq₃ diuino spū illustratꝰ eis regularē vitā cōposuit. Eiꝰ sctissimi viri vitā insignē ꝛ miraculꝭ clarā beatꝰ gregoriꝰ scrib. t Fuit itaq₃ bn̄dictꝰ ex nobili genere in ꝓuīcia nursie ortꝰ. Vetustū igitꝰ a scriptoribꝰ celebratū est nursie nomē: qd̓ quidē oppidū libertate: sed in p̄mis beato benedicto monachoꝝ p̄re alūno clarissimū. Ibi etatē moribꝰ trāsiēs nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalibꝰ lr̄arum studijs traditꝰ fuit. Sed cū in eis multos ꝑ abrupta vicioꝝ ire cerneret: euz quē quasi ingressu mūdi posuerat pedē retraxit: ne in p̄cipitiū totꝰ iret. Despectꝭ itaq₃ lr̄aꝝ studijs: relicta domo rebusq₃ paternis: soli deo placere desiderās: deserta loca ꝑ aliq̊t tempꝰ incognitꝰ incoluit. Est aūt in latinoꝝ regione superiꝰ celsis in mōtibꝰ sublacū velut pliniꝰ appellatꝭ sublaqueū: nobile nunc oppidū lacui eiusdē ꝛ tn̄ prisci nōis īmunēs: redditq₃ vtrūq₃ fama celebratū bti bn̄dicti ibi magꝭ diuturna cōuersatio q̄₃ eiꝰ toto orbe notissimū ibidē edificatū magnifici opis monasteriū. Cernitꝰ ibi ī dextra amenis ripa ab ipo sublaci lacu ad vicū vsq₃ varronis incisus: saxeo ī monte ductꝰ aquaꝝ. q̄ formis partim in eo incisis modo: partī₃ altū defossis: partī₃ sublimi fornice muroq₃ excitatꝭ romā q̄dragesimo miliario veniebāt. Vir aūt dei ad eūdē locū ꝑueniēs q̄ ab vrbe roma. xl. milibꝰ passuū abest ī artissimo specu tribꝰ annis excepto romano monacho hoībꝰ incognitꝰ māsit: ꝛ artissimā vitā varijs tētationibꝰ duxit. cuiꝰ virtutes vt clarescent postea in castro cassiñ. qd̓ clarū appellatꝰ: ꝛ magne vite meritꝭ ꝛ aplīcis virtutibꝰ effulsit. Fuit aūt hic sanctissimus vir inter cetera virtutū monumēta ꝓphetico spū illustratꝰ. quo multa futura ꝛ occulta cognīt. cuiꝰ fama totila ostrogothoꝝ rex ductꝰ: vt tēptaret eiꝰ sctīmoniā sese famulū indumēto mentitꝰ: aliū in regio apparatu p̄misit: quē statī cognitū vir sanctꝰ l₃ sordide vestitū ad se in monasterij vestibulū vocauit: ꝛ q̄ illi erāt vētura ꝓnūciauit: nouē annis regn̄bis decio moriē. inde eū ī sūma veneratiōe habuit. pluraq₃ alia sctitatꝭ signa ondit p̄cipue ī vase vitreo ī q̄ venenū vino miscuerūt frēs: vbi signo crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dn̄o anno salutis. 536.

Benedictus abbas

Monasteriū cassinense

ORdo monachoꝝ bti benedicti ortū habuit nō longe ab aq̄no abrucij ciuitate ī mōte cassino vbi oli₃ cassinēsis ciuitas fuerat: postea monasteriū cassinēse toto orbe celeberrimū extructū fuit. Diuꝰ em̄ bn̄dictꝰ monachis pꝰ extructū mōasteriū regulā ꝛ optimū modū viuēdi primꝰ dedit: q̄₃uis lōge añ illū mōachi plurimi fuerūt. cū tn̄ sanctꝰ vir diu ī solitudine virtutibꝰ signisq₃ succresceret: multi ob dei famulatū ad eū ꝯgregati sunt: vt inde. xij. mōasteria ꝯstrueret. In q̄bꝰ statutis p̄ribꝰ duodenos mōachos deputauit. Postea multos discipulos cōgregauit quoꝝ ope totū ferme orbē obtinere meruit. Ex cuiꝰ clarissimo ordine cū plurimi tū sctītate tum scīa emersere viri. Illāq₃ regulā p̄mū mōachis nigrꝭ ꝯtulit Eā tn̄ nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi. quoꝝ de nūero fuerūt cistercieñ. a diuo bernardo plīmū aucti. camaldueñ. cluniaceñ. celestini. mōtis oliueti. nouꝰ ordo. siluestrini. ꝛ q̄ hūiliati appellanꝰ. hi oēs ꝛ alij plurimi q̄₃uis diuerso habitu: diuersisq₃ ꝯstitutiōibꝰ inter se differant. eā tn̄ ꝓfitenꝰ regulā dignissimā atq₃ approbatā. In germania q̄₃ ī eodē ordine differētes sūt. cū mellicēses: castellēses ꝛ bursfeldēses ī ea vigēt. Idē q̄₃ ordo cū a fūdatoris sui reglaribꝰ institutꝭ ꝑsepe declinasset: non modicā reformationē anno salutꝭ. 1409. apd̓ patauinā vrbē ī mōasterio sancte iustine sumpsit: ꝛ eoꝝ institutiones eugeniꝰ q̄rtꝰ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex hꝰ mōi sctissimi p̄ris ordinē ad. 24. sūmos pōtifices emersisse. Cardinales vo: 183. Archiep̄os ꝛ ep̄os. 1464. Abbates insignes. 15070. fuere. atq₃ canōizati mōachi (vt iohes. xxij. scribit. 5555.

Scolastica

SColastica germana diui bn̄dicti ab infantia deo dicata: quā frꝰ semel ī āno visē ꝯsueuēat cū certo die ī laudibꝰ dei sacrisq₃ colloq̄is vsq₃ noctē tp̄s ꝓtraxisset: acceptꝭ cibis cū repetē mōasteriū cuperꝰ. soror sctā mōialꝭ petijt vt secū maneret: de celestꝭ vite gaudijs locutura: q̄ extra cellā manere nō se velle dicēt: ad eiꝰ p̄ces tāta pluuia ac coruscatio erupit: vt nec cū frībus suis extra limē pedē mouē potuisset. ita totā noctē insomnē ꝑ sacra spiritalꝭ vite colloq̄a duxerūt. Seq̄nti die cū vir sanctꝰ ad mōasteriū redijsset: pꝰ triduū in cella eleuatꝭ ī aera oculis vidit sororis sue aīa₃ de corpe ī colūbe spē celi secreta penetrare. Is eiꝰ glīe ꝯgaudēs: eiꝰ obitū frībꝰ denūciauit quos illico misit vt sacrū corpꝰ ad monasteriū deferrēt. at in sepulchro qd̓ sibi p̄parauit sepelirēt. quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna semꝑ fuerat in dn̄o. eoꝝ q̄₃ corpa nec sepultura separaret.

Linea Summoꝝ pontificum

Bonifacius

Bonifaciꝰ eius nois secūdus papa: natione romanꝰ patre sigisbūdo post felicē imperāte iustiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā sine cōtētione pōtifex creatꝰ fuit. nā ⁊ dioscorꝰ diuiso bifariā clero. in demortui felicis locū subrogaṫ. Exagitatꝰ aūt clerus hac seditione diebꝰ octo ⁊ viginti morte dioscori a tanta pturbatione tandē liberaṫ. vñ bonifaciꝰ ad cōfirmādā ecclīaꝫ ꝯuersus instituit ne quispiā sibi in epatu successorē deligeret. qḋ postea multi pōtifices ꝯfirmarūt. Instituit itē vt ī demortui locū alter pōtifex si fieri posset tercia die sufficereṫ ne dilatio seditionē faceret. diuisit ⁊ populū a clero dum celebrareṫ Vetuitqꝫ ꝙ neqꝫ ciuili neqꝫ criminali causa ep̄s apud ciuilem iudicē aduocari posset: At cum in pontificatu sedisset annis duobꝰ. diebꝰ duobꝰ. moriṫ ⁊ ī basilica petri sepeliṫ. Sedes aūt mensibꝰ duobꝰ tum vacat.

Anno mundi. 5723. Anno christi. 524.

Johannes secūdus

Johānes secūdus papa: patria romanꝰ: patre ꝓiecto ex celiomōte iustiniani tpe fuit. qui statim vbi pōtificatū inijt. anthimū epm dānauit: ꝙ in arrianā heresim declinasset. Sunt qui scribūt hunc epm cōstantinopolitanū fuisse. Justinianꝰ vo sedē romanā veneraturꝰ hippatū ⁊ demetaiū epos romā cum muneribꝰ mittit. quo ⁊ romanū pōtificē suo noīe salutarent. ⁊ munera hec bti petri tēplo offerret scyphū aureū circūdatū gēmis libraꝝ sex. scyphos argenteos duos libraꝝ duodecim. calices argēteos duos libraꝝ quindecim. Johānes aūt pōtifex de quo pauca admodū scribūt historici. moriṫ vbi ex sacris ordinibꝰ semel habitis p̄sbyteros quindecim. epos vnū ⁊ viginti creasset. Sepeliṫ qꝫ in basilica petri sexto kal. iunij. Sedit annis duobus: mensibus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Agapitus

Agapitꝰ papa: patria romanꝰ: patre gordiano p̄sbytero ecclīe sanctoꝝ iohānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato statim ad iustinianū mittiṫ. ⁊ infensuꝫ ꝙ amalasiuntā athalarici matrē in insulā lacus volsinensiū relegauerat interficiqꝫ iusserat cuiꝰ mulieris interitū iustinianus egre tulit. Agapitus itaqꝫ eo missus ac benigne ⁊ honorifice susceptus. cū pacē impetrasset. ab imperatore tentaṫ vt euthicianā opinionē ꝯfirmaret. Verū cū iustinianus ab ea re hoīem sanctissimū abhorrere cerneret. p̄cibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianū xp̄ianissimū principē venire optaui: sed diocletianū inueni: quē xp̄ianoꝝ hostem fuisse cōstat. hac libertate loquēdi ⁊ dei nutu iustinianus permotꝰ: ⁊ fidem catholicā amplexus est: ⁊ pulso anthemio constātinopolitano epo qui euthicianā heresim tuebaṫ: mēnam catholicū in eius locum suffecit. agapito cōsecrante: qui haud ita multo post constantinopoli moriṫ. cuius corpꝰ loculis plūbeis clusum romam deferṫ: ac in basilica petri sepeliṫ. Sedit aūt mensibꝰ vndecim. diebus vndeviginti.

Anno mundi. 5733. Anno xp̄i. 534.

Siluerius

Siluerius papa natione campanꝰ: patre hormisda epo. theodato iubēte pōtifex creaṫ. cum antea nō regū: sed impatoꝝ auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine qꝫ decreti rō. mortē eñ his clericis minatꝰ est. Interea instigante vigilio diacono ciue romano ⁊ apocrisiano theodora augusta syluerio imperat additis etiā minis vt pulso mēna ab vrbe cōstātinopoli anthemiū reuocet. id cū recusaret scribit ad belisariū mulier vt pulso siluerio in eius locū vigiliū sufficiat. Belisarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxori sue cōmittit. que subornatis a vigilio testibus qui affirmarent siluerium vrbem romā gothis hostibus ꝓdere voluisse. hoīem coegit se abdicare pontificatu. ac posito pallio: cucullā monasticā sumere. qui in pontum insulam in exiliū missus non sine opinione sanctitatis moriṫ: vbi annū vnū: menses quinqꝫ: dies duodecim in pontificatu vixisset. Vacat sedes dies sex.

Vigilius

Vigiliꝰ papa: patria romanꝰ: patre cōsule: imperante iustiniano pontifex creaṫ. instabat tuꝫ theodora vt cōstātinopolim ꝓficisceref anthemiūqꝫ restitueṫ: cū id negat se facturꝝ ideo adiuuātibꝰ q̄busdā romanis ad ꝯstātinopolim ꝑduciṫ. vbi theodora tētare cepit vt id p̄staret. cui ille: malle se q̄duis supplicium pati r̄ndit: qꝫ sniaꝫ iure factā mutare. vnde ita cesus est vt paulū abfuerit q̄n tuꝫ occidereṫ. fugiēs itaqꝫ ī tēplū sctē euphemie qḋ haud ꝓcul aberat. inde a crassatoribꝰ trahiṫ. ⁊ iniecto ī colle eiꝰ fune: tāqꝫ latro ꝑ totā vrbē vsqꝫ ad vesperā trahiṫ. deinde carceri inclusus pane ⁊ aqua aliq̄diu vitā duxit. ita patiēter ⁊ equo aīo: vt sp̄ diceret se etiā peiora meritū si digna ꝓ peccatis pena irrogareṫ. inde instāte narsate cū romanis vigiliꝰ reuocatꝰ cū syracusas ī siciliā peruenisset quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo moriṫ. eiusqꝫ corpus romā deferṫ ⁊ apud sanctū marcellū via salaria sepeliṫ. Vixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvij. menses sex. dies sex ⁊ viginti.

Iustinianꝰ sororis iustini filiꝰ romanoꝝ principũ maximꝰ augustalẽ adeptus est principatũ: q̃ mox vt imꝑialia iura suscepit ad reparationẽ reipublice statꝰ aĩm intẽdit: ⁊ augustꝰ romanũ felici sorte regebat iꝑiũ q̃ ⁊ bella ꝓspere gessit: ⁊ in causis ciuilibꝰ mirificꝰ fuit. Nã ꝑ belisariũ patricium ingentẽ virũ ꝑsas fortiter deuicit: ⁊ vandaloꝝ gentẽ capto eoꝝ rege gelismero vsqꝫ ad internitionẽ deleuit. Affricãqꝫ totaꝫ post annos. xcvj. imꝑio romano restituit. Rursusqꝫ belisarij virībꝰ gothoꝝ in italia gentẽ capto vitigis eoꝝ rege supauit. Maurosqꝫ post hec affricã infestãtes: eoꝝqꝫ regẽ athilã ꝑ iohannẽ excõsulẽ mirabili virtute ꝓstrauit: pari etiã modo vt alias gẽtes belli iure cõpressit: quã ob cãm ꝓpter honoꝝ oĩm victorias vt alamanicus: gothicꝰ: alanicus: vandelicus: affricanusqꝫ diceret̃ h̃re hec noĩa meruit. Extruxit q̊ꝫ idẽ priceps intra ꝯstãtinopolim vrbẽ ipsi dño q̃ est sapĩa dei patris templũ qd̃ greco vocabulo agiã sophiã id est sanctã sapiam noĩauit. Cuiꝰ opus adeo cũcta edificia excellit: vt ĩ totis terrarũ spacijs huic sĩle nõ possit inueniri. Erat eñ hic prĩceps fide catholicꝰ. in oꝑibꝰ rectꝰ. in iudicijs iustꝰ. Jõqꝫ oĩa ei ꝯcurrebãt ĩ bonũ. Leges etiã romanoꝝ q̃rũ ꝓlixitas nimia erat ⁊ inutilis: dissonãtia mirabili: breuitate correxit. Cũ eñ imꝑatorẽ tãti ꝯstat ingenij: tãteqꝫ doctrine fuisse: vt mirũ nõ sit: si leges romanas sparsas ⁊ ĩcõpositas ĩ ordinẽ ad vtilitatẽ hoĩm redegerit. Hac tñ ĩ re ꝯsilio ⁊ oꝑa iohãnis patricij tribuniani theophili dorothei vsus est: q̃ tuꝫ doctrina ⁊ auctẽ insignes habebãt̃. Immẽsuꝫ nãqꝫ illud libroꝝ pelagꝰ (q̃ vsqꝫ ad duo milia pene libros erãt extẽse) coaceruatis simul ab vrbe cõdita vsqꝫ ad hec tꝑa tot iudicijs. in quĩquagĩta libros titulatiꝫ digessit: quos nũc digesta: nũc pandecta appellãt qd̃ oẽm ciuilẽ doctrinã ꝯtineãt. Idẽ q̊ꝫ legũ epitomen fecit libroꝝ q̃tuor in q̃bꝰ breuiter vniuersaꝝ leguꝫ textus comprehendit̃. has aũt leges institutiones vocat. Dicimꝰ etiã iustiniani codicẽ vbi oẽs cõstitutiones prĩcipũ que vtiqꝫ ĩ multis voluminibꝰ habebant̃. intra duodeciꝫ libros coartauit. Inter hec iustinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperasset annis. xxxviij. vita decessit Et iustinus minor apud cõstãtinopolim rempublicã regendã suscepit.

Linea Imperatorum

Iustinianus

Concilium Constantinopolitanũ

Quinta synodus habita est apud cõstãtinopolim. iussu agapiti põtificis ac iustiniani imꝑatoris: iã diu inchoata tꝑe vigilij anno salutis. 538. ꝑfecta fuit. Cõtra theodoꝝ ⁊ oẽs hereticos. q̃ affirmabãt btĩssimã virginẽ mariã solũ hoĩem: nõ etiã deũ ⁊ hoĩem peperisse. quo quidẽ in synodo statutũ est: vt btã virgo maria diceret̃ q̃ deũ nobis suo partu edidisset. Ibi q̊ꝫ p̃fuerunt euthices archieps̃ cõstantiꝰ: ⁊ appollinaris patriarcha alexandrinꝰ cũ vigilio papa qui oẽs. xiiij. capitula anathematizãdo scripserũt ꝯ p̃dicti theodori ⁊ socioꝝ eiꝰ blasphemias. declarãtes virginẽ gloriosaꝫ vt p̃missuꝫ est deũ ⁊ hoĩeꝫ peperisse. Cui synodi vniuersalis eccl̃ia auctoritatẽ maximã cõtulit.

Belisarius patriciꝰ vir in armis strẽnuus belli dux a iustiniano imꝑatore cũ ingẽti multitudine cõstitutꝰ. primũ persas aggressus est: qui trãsgressis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabant̃: quos magnis p̃lijs fudit. atqꝫ ex volũtate prĩcipis cõstantinopolim triũphans ingressus est. Interea ad affricã quã iã m̃ltis annis vandali possidebãt a iustiniano cũ exercitu belisarius missus est. q̃ mox p̃lio cũ vãdalis cõmisso eoꝝ magnas copias fudit. Regẽqꝫ ipsoꝝ gelismerũ capiẽs ꝯstãtinopolim misit. Carthago q̊ꝫ post annũ sue excessionis. lxxxxvj. recepta est. Inde iustinianꝰ belisarium multis iam p̃lijs gloriosuꝫ aduersus theodatũ dirigit: vtqꝫ etiã italiã a gothoꝝ seruicio liberaret. belisariꝰ itaqꝫ duꝫ aliquãtũ tꝑis apud siciliã morã faceret. Rex gothoꝝ theodatꝰ extinctꝰ est. huiꝰ in loco vitigis successit. Cõceptas g̊ ꝯ theodatũ belli vires in vitigem cõuertit. Egressus ex sicilia ad campaniã: neapolim venit: quã tandẽ ꝑ vim capiẽs ingressus: nõ etati nec sexui parcẽs plures perimẽs cũcta rapinis diripiẽs. indeqꝫ egrediẽs romã ꝓperauit quo ingresso gothi q̃ ĩ vrbe morabant̃ noctu egressi: relictis patẽtibꝰ portis: rauenam fugiunt. Belisariꝰ aũt suꝑuenturũ vitigim cũ magno exercitu ratꝰ. menia vrbis ꝓ tꝑe vallo ac fossa celerrime muniuit vitigi suꝑueniẽte cũ exercitu: ad centũ nãqꝫ milia hoĩm secũ duxisse fert̃. Interim belisariꝰ auctis copijs cũ ꝑ annũ integrũ ⁊ dies nouẽ menia vrbis tutatꝰ esset. egredi cõstituit vitigis copijs suis diffidẽs incensis castris rauennã ꝓficiscit̃. eo belisariꝰ ꝓperat vitigim in vrbe captũ cõstantinopolim secum ducit quinto anno posteaqꝫ in italiã venerat.

Belisarius

Vitigis rex gothoꝝ

VItigis gothꝰ: obscuro genere inter eos natꝰ. his tpibꝰ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creat: ⁊ quinqꜫ annis regnauit. vir certe rei militaris scīa p̄clarꝰ. qui regno suscepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝓperauit ⁊ oēs gothos dispsos ꝑ italiā cōgregauit. ⁊ neptem theodorici ex amalasiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempsisse dicit. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa ꝑ circuitū direptionibꝰ ⁊ incēdijs absumūt. quoscūqꜫ romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: sed caute belisarij defensat industria. Augebat insup rome famis penuria. tanta siquidē ꝑ vniuersuz mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir sanctissimꝰ dacius mediolanēsis antistes retulit) ꝙ plereqꜫ matres infeliciū natoꝝ mēbra comederēt. cū ꝑ annū ꝯtinuū gothi romā obsedissent demuz territi rauennā redierunt. Vitigis vō coacto rursus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū belisario cōflixit. factaqꜫ maxima suoꝝ strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē ꝑsequens viuum comprehendit. Romāqꜫ ad belisariū adduxit. patrata belisarius victoria constantinopolim redijt. secum vitigim deferens: quo viso iustinianꝰ valde letatus est. Cūqꜫ nō multum post patricium effectuz. administrationē illi iuxta ꝑsarum terminos tribuit. Ibiqꜫ vitigis degens. vitā finiuit. ac sic quasi gothoꝝ regni finis fuit.

Tottila rex gothoꝝ

TOttila q̄ ⁊ badulla dicit vltimꝰ ostrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trāspadani chelpidaꝝ sibi regē cōstituūt. q̄ eodē anno perimit. Cui successit erarīꝰ: ⁊ ipse nonduz anno expleto iugulatꝰ. dehinc sibi badullā q̄ ⁊ totila dicebat in regnū ꝑficiūt. Moxqꜫ collecto vndiqꜫ exercitu: vniuersaz rursus italiā inuadunt. Exinde ꝑ campaniā viriqꜫ dei benedicti cenobiū iter facientes ꝑueniunt ꝑ que lucanie ⁊ brucioꝝ fines regiū ꝓficiscunt. Nec mora siculū trāsgressi fretuz siciliā inuadūt. inde qꜫ romā petunt. eāqꜫ obsidionibꝰ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ꝑpessa est. vt p̄ magnitudine inopie: natoꝝ suoꝝ carnes comedē vellent. fessis nimiū ro. nec valētibꝰ menia tueri. Totila a porta hostiensi vrbez ingressus est. q̄ parcere romanis cupiens ꝑ totā noctē buccinā clangē iubet q̄ se a gothoꝝ gladijs aut ecclesijs tuerent: aut q̄buscūqꜫ locis occulerēt. habitauit aliquāto tpis cū romanis q̄si pater cū filijs. hāc illi vt videt aī benignitatē (q̄ nimie antea crudelitatꝭ extiterat) bti patris bn̄dicti quē olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbe aliq̄ e numero senatoꝝ cōstantinopolim afflicti ꝑuerāt. q̄bꝰ calamitatibꝰ roma subiceret principi narrant qui statiz narsen eunuchū suū ⁊ cubiculariū cuz manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cuz gothis certamine cōflixit. Quibꝰ ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui iā decez annos regnauerat interfecit. vniuersāqꜫ italiā ad reipu. iura reduxit. ac sic septuagesimo scdo anno postqꜫ theodericꝰ italiam adeptus fuerat Gothis deletis eoꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio supfuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo ꝙ in italia nati ⁊ enutriti essent.

Narses eunuchus

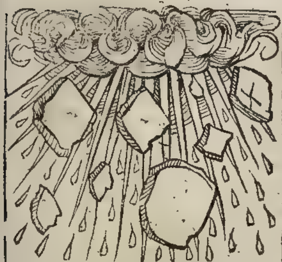

NArses iustiniani eunuchꝰ: quē nōnulli scribūt bibliopolā p̄mo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita hoīs virtute eū in ordinē patriciatꝰ asciuit. Pietatis em̄ religionis: misericordie: munificētie: gratie: postremo vnicū exemplar tūc oībꝰ erat. Is igit calculariꝰ impialis acceptꝭ auxiliaribꝰ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: q̄ maris adriatici sinū in italiā trāsuecti sociati romanis pugnā inierūt cū gothis q̄bꝰ ad internitionē deletis: cū ⁊ totila apud brixellā male pugnās occidit. ⁊ theias in eiꝰ locū suffectꝰ. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsetis opprimit: onerati igit longobardi multis muneribꝰ ad ꝓpria victores redierūt: ⁊ pannoniā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigātibꝰ q̄busdā delatoribꝰ: q̄ narsetē oderant: hoīem ab italia ad se cū ignominia verboꝝ reuocat. videlz vt eunuchus ad lanā ⁊ pensa rediret. ferens id iniquo aīo. Narses rn̄det: se talē orsuruz telā que inextricabiles errores emulis atqꜫ inimicis suis p̄staret. Itaqꜫ odio metuqꜫ exagitatꝰ in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānonū rura desererent. ⁊ ad italiā cunctis repletꝭ diuicijs possidendā venirēt. Simulqꜫ multimodo pinoꝝ genera aliarūqꜫ rerū species: quaꝝ italia ferax est mittit. quatenꝰ eoꝝ aduenīēdi aīos possit allicē. Narses inde romā regressus ibidē nō post multū tempꝰ ex hac luce subtractus est.

Patricius eps

PAtricius genere brito priori tpe archieps scotoruz ordinatus: ꝑ. lx. annos sanctitate ac doctrina totam insulā hibernie ad xp̄m cōuertit. ⁊ plures mortuos resuscitauit. captiuos ꝓprijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit. ⁊ plura milia hoīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neqꜫ se credere velle dixerunt: nisi tormenta maloꝝ ⁊ gaudia beatoꝝ cernere possent: vt rebus visis certiores fierent qꜫ promissis. apparens postea dn̄s post ieiunia ⁊ oꝛōnes ei euangeliū ⁊ baculum tradidit: ⁊ in desertuz locuz eduxit. foueam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi ꝑ diem naturalē penitens vere ab oībꝰ peccatis purgaret. ⁊ hec tormēta ⁊ gaudia videret: vbi eccl̄iam cōstruxit ⁊ canonicos bti augustini constituit: ⁊ clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingressi se expertos testati sunt. quoꝝ relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupat.

Signa terribilia noctu visa sunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee em̄ acies ī celo apparuerunt: ꝛ sanguis stillauit a nubib⁹: humanū q̄z sanguinē q̄ postea effusus est significarūt. Ac deinde ꝯtinuatꝭ imbrib⁹ plib⁹ dieb⁹: tāta aq̄z vi auct⁹ est tyber vt magna strage ppl'i hūiliora loca sūmergeret. ꝛ simī mō ī alijs ciuitatib⁹ ꝛ locꝭ ac-

In flumīe aīalia forma viri cidit. ꝛ mulieris repn̄tātes apparuerūt a mane vsq̄ ad nonā: cū cesarie ꝓlixa vsq̄z ad lumbos. aliā partē aqua tegebat. Ferūt q̄z montem scissum in gallia magnū sonitum dedisse ꝛ inde casum cum basilicis ꝛ hominibus mirandum dem̄ū dedisse.

Sanct⁹ leonardus.

Leonard⁹ vir sanctissim⁹ natione gall⁹: de ciuitate cenomanoꝝ oriund⁹ de sacro fonte a remigio leuat⁹ est: ab eoq̄z salutarib⁹ imbut⁹ disciplinis q̄ ep̄atū renuit relictꝭ oīb⁹. In quadā silua ciuitati lemonice vicina habitās: vbi aula regia venationis cā erat cōstructa. cū regina partu ibi piclitaref. leonard⁹ in nemore inuētus: a rege introducif. fusa aūt ob p̄ces regis orōne ad deū impetrauit regi duplex gaudiū. matrē cū ꝓle salua. Ideo rex sibi de auro ꝛ argēto offerens: q̄ renuit: admonēs vt paupib⁹ erogaret. Sed spaciū nemoris optauit: q̄tūis rex totū dare vellet: solā accepit quātitatē quā cū suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriū cōstruxit: ꝛ cū duob⁹ adiunctis monachis ī abstinētia multa degebat. Locū nobiliacū (eo q̄ a rege nobili dat⁹ fuisset) appellauit. vbi multis miraculis choruscauit. ꝛ quicūq̄z ī carcere nomē ei⁹ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibāt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutib⁹ migrauit ad dñm. Quāta dñs p eum miracula facit: multitudo ferri ꝛ varietas in ei⁹ basilicis ostendunt.

Maurus monach⁹

Maurus roman⁹ monach⁹ btīssimi p̄ris bñdicti p̄cipuus discipulus. Multi em̄ ex romana nobilitate bñdicti sc̄titate moti. in mōtē cassinū puenere religionis grā. inter quos maur⁹ quidē ac placidus insignes habenf. Ferūt aūt gallos nūcijs ꝛ lr̄is benedictū rogasse: vt vnū aliquē ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticā vitā edoceret. quare bñdict⁹ maurū eo misit. qui oīb⁹ vita ꝛ morib⁹ rōnē bene ac beate viuēdi dedit. quiq̄z etiā multa monasteria cōstituit. Quib⁹ gestis post annos. xxviij. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula inibi facta: nō sine magna sc̄titatis opinione bona senectute. 18. kal. februarij ꝗeuit ī pace. cui⁹ diei festū eo die celebraf.

Sanct⁹ colūbanus

Colūban⁹ abbas vir religione ꝛ sc̄titate insignis p hec tp̄a in hibernia insula claruit. vbi multꝭ cōstructꝭ monasterijs postea ī burgundiā venit. Ibideq̄z luxouiense monasteriū ꝯstituēs innumerabilē q̄si gentem aggregauit. ꝛ rectū viuēdi modū oīb⁹ tradidit. Cepit q̄z increpare theodoricū regē cū cōcubinarū adulterijs misceref. Ideo ī eū auia brunichildis exarsit ingēti furore. ꝛ rex eū de monasterio ammoueri p̄cepit. egressus itaq̄z apud aualonē castrū puenies. Porro theodoric⁹ rex diuinit⁹ pcussus inter fragātis ignis incēdia mortu⁹ est. Sanct⁹ deinde columban⁹ miraculis clar⁹. in loco siluestri de fructib⁹ arboꝝ victū pcipiēs. ꝛ minister ei⁹ nūciās ei q̄ tp̄e collectionis vrsum inuenisset comedētē. p̄cepit ei vt fruct⁹ ꝛ poma diuideret ꝛ vrse partē ꝓ sui sustētatione: reliqua ei ꝓ cibo assignaret. Aīal aūt obediēs nihil de p̄te ꝓ viro assignatā gustauit. hui⁹ discipuli plures fuerūt ꝛ spālē grāꝫ eijciēdi spūs a dño pcepisse legif ep̄atū oblatu renuit ꝛ post multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus ep̄s

Herculan⁹ ep̄s perusiñ. cū septimo anno obsidionis cap. martirio coronat⁹ fuit. q̄ p̄erat exercitui ad totilā misit inquirēs q̄d de ep̄o agēdū eēt: ait. ep̄o pri⁹ a vertice vsq̄z ad calcaneū tolle corrigiā ꝛ tūc caput amputa. hūc herculanū ep̄m pusinū sup vrbis murū deductū capite trūcauit: ꝛ cutē incidit ꝛ corp⁹ extra murū ꝓiecit. q̄dā caput adiūgētes cū puero sepelierūt iuxta muꝝ. p⁹. xl. dies corp⁹ q̄sierūt vt ī ecc'ia ponerēt. ꝛ corp⁹ pueri v̄mib⁹ scatetē ꝛ herculanū integrū (vt nec capitꝭ abscisionē p aliq̄ vestigia videret) reperierūt

Simeon in colūna

Medard⁹ q̄z sanct⁹ torinaceñ. ep̄s miraculis claruit. In cui⁹ trāsitu celū aptum fuit vt diuina luminaria añ eum p horas tres splēdorē dederūt. frater ei⁹ gildard⁹ rothomageñ. ep̄s fuit ꝛ ambo vno die nati vterini ꝛ pontifices creati.

Simeon in columna anthiocen⁹ ex vtero matris elect⁹ de quo mira referunf. Is primo egit vitā monasticā inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in finē vite sue sup columnā stetit.

Anno mundi.5753. Anno xp̄i.554.

Pelagius papa eiꝰ noīs primꝰ:patria romanꝰ:patre iohāne vicario:post
vigiliū pōtifex fuit.hic ⁊si in multis periculis ⁊ turbationibꝰ ostrogo-
thoꝝ fuit.ecclīam tn̄ dei nō deserēs.cōstituit vt heretici ⁊ scismatici coherceri
etiā seculariū manu possent:qn̄ ad sanitatē rōnibꝰ nō ducerent.⁊ clericis ī sa-
cris cōstitutis:mādauit vt septē horas canonicas quottidie celebrarēt. Vo-
luit itē vt vna queq̄ ꝓuincia.x.vel.xij.cōtineret ciuitates. hic aūt accusatꝰ ꝙ
maloꝝ vigilij causa fuisset.cū iustinianꝰ vigilio p̄ferret eū.vidēte pplo ⁊ clero
crucē tangēs ⁊ euāgeliū iureiurando suscepto:se a tanto crimine purgat.inde
narses ad vrbē veniens supplicationes ꝓ rebꝰ bene gestis a sancto pangratio
vsq̄ ad sanctū petrū celebrat. vrbēq̄ a gothis liberatā: quoad fieri pōt instau
rat. vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel p̄cio ad q̄suis sacros
ordines admittat. Tandē vndecimo sui pōtificatꝰ anno mēse decimo:die octa
uo ⁊ vigesimo morit.⁊ in basilica petri sepelit:vbi ex sacris ordinibꝰ bis mē
se decembri habitis.p̄sbros sex ⁊.xx. diaconos. xj. ep̄os vero quadraginta
creasset. Vacat tum sedes mensibꝰ tribus diebus sex ⁊ viginti.

Anno mundi.5763. Anno xp̄i.564.

Iohannes terciꝰ papa natione ro.patre anastasio ex illustri genere orto: iu
stini tp̄ibus fuit:qui iustiniano successit. vir quidē prudētissimꝰ mitisq̄ hic
pōtifex ⁊ sanctoꝝ cimiteria restituit. ⁊ iacobi ac philippi ecclīam a vigilio in-
choatā p̄fecit. Et narsetē romanis nō dissimulanter iratū ꝙ de se male opinarē
tur. idq̄ ad sophiā scripsissent:e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo
post narses morit:cuiꝰ corpus loculis impositū constantinopolim defert. Jo
hānis q̄z pōtifici tp̄ibꝰ armeni fidē xp̄i recepe. Multas clades tum passa italia
est irrūpentibꝰ ꝓuinciā barbaris; quas quidē p̄tendere ꝓdigia illa tēpestate
visa ⁊ ignee acies in celo apparētes vt p̄missum est. deniq̄ hic ꝑturbationū ac
doloꝝ plenus:etateq̄ grandeuus morit:ac in basilica petri sepelit: pontifica
tus sui ano duodecimo;mēse vndecimo:die sexto ⁊ vigesimo. Vacat tum se/
des eius morte mensibus decem diebus tribus.

Anno mundi.5773. Anno xp̄i.574.

Benedictus primus papa:patria romanus patre bonifacio:tyberij secun
di tp̄ibus fuit. vir sane optimꝰ ⁊ tanto honore dignus qui italie ⁊ preser
tim rome laborāte fame vna cū tyberio augusto subuenit. misso ex egypto fru
mento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam inedia pene cōsumptaz. Inter
uenientibꝰ benedicti pontificis precibꝰ queꝫ tyberius mirūmmodū dilexit ⁊
obseruauit. verū paulopost(vt quidā scribunt)solicitudine ⁊ dolore quē in ca
lamitatibus vrbis rome ⁊ ꝓuincie italie conceperat morit. quarto pontifica/
tus sui anno mense vno ⁊ diebus octo ⁊ viginti. Vacat tum sedes mensibus
duobus ⁊ diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.
Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atq̄ dolor.

Anno mundi.5783. Anno xp̄i.584.

Pelagius secūdus:patria romanꝰ:patre vingeldo a tyberio ad imꝑatorē
mauriciū tyberij generū ꝑuenit. hic in iussu principis cū pontifex creatꝰ
sit. Cū extra obsessam ab hoste vrbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tuz
a clero in eligēdo pontifice actum erat:nisi eius electionē imperator approbas
set. Missus itaq̄ constantinopolim ad placandū imꝑatorē Gregorius mona
chus ⁊ diaconus vir optimus atq̄ doctissimus vbi ex sentētia pontificis oīa
peregisset:nequaq̄ ocio ⁊ ingenio suo abusus. ⁊ libros moraliū in iob cōpo-
suit. Et euticium cōstantinopolitane vrbis ep̄m ita p̄nte augusto disputatio-
nibus cōuicit: vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat: retracta
re coactus sit. Dicebat em̄ corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento
aereq̄ subtilius futurū.ob eam rem tangi nō posse:quod cōtra illud dominicū
est palpate ⁊ videte q2 sp̄us carnē ⁊ ossa nō habet: queadmodū me videtis ha/
bere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocasset
⁊ domū paternā in xenodochion pauperū senū redegisset. ⁊ basilicā laurentij
martyris a fundamētis extruxisset pestilentia morit. que tuz maxime europaz
oēm vexabat. Anno pōtificatꝰ sui decimo:mense secūdo:die decimo. Sepultꝰ
est aūt ī ecclīa btī petri in vaticano. Vacat tuz sedes mēsibꝰ sex;dies octo ⁊.xx.

Linea sūmoꝝ pontificum

Pelagius

Johannes

Benedictus

Pelagius

Linea Imperatorum

Iustinꝰ mioꝛ vł iunioꝛ

Tiberius secūdus

Iustinus iunioꝛ siue minoꝛ rē publicam apud cōstantinopolim regendam suscepit. Iustiniano principe vita decedēte. Ei ī nulla re similis fuit. vir ī oī auaricia deditꝰ rapax deoꝝ atq̧ hoīm ꝯtēptoꝛ hitꝰ ē. senatoꝝ spoliatoꝛ. Cui tāta fuit cupiditatī rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In q̄bꝰ ea q̄ rapiebat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt ī heresim pelagianā delapsuz. Hic cū a diuis aurē cordis auerteret. iusto dei iudicio amisso rōis ītellectu. amēs effectus ē. Hic etiā tyberiū adsciuit. q̄ ei pallaciū vł singulas ꝓuincias gubernaret. hoīem iustū ⁊ strēnuū. Uxoꝛ q̄z eiꝰ sophia impiū vsq̧ ad tyberij secūdi tp̄a gubernauit. Cuiꝰ etiā imprudētia regnū ytalicū a ꝯstātinopolitano iugo ꝑ longobardos ablatū ē. Igit̄ cū iustinꝰ. xi. ānis regnasset amentiā quā īcurrerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in histria regione ytalica ꝯdidisse. Et ex suo noīe eā Iustinopolim appellasse. Quā q̄dē in loco munitissimo ꝓpter barbaroꝝ incursiones ꝯstituit. vt populi ab eisdē agitati ibidem tueren̄t.

Tiberius Cōstantinus mortuo iustino romanoꝝ regū sumpsit imperiū. Hic vt iaz diximꝰ iustino adhuc cesare cū palaciū regeret. ⁊ eū ꝑ adoptionē in filiū ⁊ regni heredē susceperat. ac merito certe cuz in hoīe ea ornamēta essent. que in optimo principe req̄rūtur clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapientia. ꝯstātia. Et ꝑpetua fortitado. Uez inter alias eiꝰ v̄tutes benignꝰ ⁊ liberalis in oēs. potissimū v̄o erga paupes habitꝰ ē. Et cū multa de thesauris q̄s iustinꝰ aggregauerat paupibꝰ erogaret. sophia augusta freq̄ntius increpabat eū q̄d rem publicā redigisset ī pauptatē. Aiebat ille. Cōfido ī dn̄o. qꝛ nō deerit pecunia fisco nr̄o. tantū vt paupes elemosinā accipiāt aut captiui redimān̄t. Hoc ē magnus thesaurus. Deambulās v̄o ꝑ palatiū vidit in pauimento domus tabulā marmoreā. in q̄ erat crux dn̄ica sculpta. Et ait. Crucē dn̄i q̄ frōtē nr̄am ⁊ pectora munire debemꝰ. Eā sub pedibus cōculcamꝰ. Et dicto citius iussit eandez tabulā auferri melioriq̧ loco atq̧ honestiore reponi. Post h̄ v̄o vna. atq̧ altera inuenta est. Sub q̄ tantā vim auri ⁊ argenti reperit. q̄ntā hominis bn̄ficiētia requirebat. Cuiꝰ q̄dem magnā ꝑtē paupibus erogauit. Ferūt etiā narsetis thesauros ad eū ex ytalia delatos fuisse. Quibus ꝯflatis ad magnificentiam ⁊ liberalitatem vsus est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesset. exercitus que in persas miserat. victoꝛ rediens tantā predam ad elephantis. xx. auexit. q̄ntum vllus vnq̄z antea. Hoc requirebāt eius merita erga genus humanuz. Hec religio in deum saluatorem nostrū. hoc postremo eius beneficentia erga populū romanū. que ⁊ armis quoad fieri potuit tutatus est. Tyberius igitur Constantinus postq̄z imperium septeni rexerat annis. sentiens sibi diem mortis imminere. vna cum consilio sophie auguste Mauricium genere capadocez virum strennuū ad imperium elegit. ornatamq̧ suam filiam regalibus ornamentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum. vtere eo felix. memoꝛ semꝑ vt equitate ⁊ iusticia delecteris. Hec postq̄z dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnū luctū pp̄lis de sua morte relinquēs fuit eī summe bonitatis ī elemosinis ꝓmptꝰ. in iudicio iustꝰ. In vindicādo cautissimꝰ. nullū despiciēs ſ3 oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipseq̧ dilectus ab omnibus.

Longobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germanie insula occeani originem habuere. Ex qua profecti Aionē ⁊ Thatonem habuerunt duces. Iisq̧ fato functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoq̧ a populis quos dicūt bulgaros histri accolis interfecto lamussio subrogatus est. Qui agelmundi necē vlcisci cupiens in bulgaros arma mouit. eosq̧ maxima afflixit clade. de ortu huius lamussij refert Paulus ꝙ meretrix quedaz vno partu septem edidit filios quos cum in piscinam enecandos proiecisset. Agelmundus rex videns paruulos exorruit facinus. hasta q̄z manu gestabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu hastam comprehendit rex misericordia motus illi magna prenūcians e piscina abducandum abduxit. que eorū lingua lama dicitur lanusium nominauit. qui cum adoleuisset strennuus in omnibus adolescēs euasit. Et post eum quadraginta annis regnauit. quo defuncto tercius rex Lethu est suffectus. Qui cum ānis quadraginta regnasset Hildooch filiū sibi instituit successorem. Et post eum quintus Godooth longobardoruz regno prefectus est. Cui successit Classo. Inde subrogatꝰ ē in septimuz regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopost interfectus est. Octauus regum Unacho. Ualtarith filium habuit successorem. Post quem decimus ⁊ non nonus ꝑ ut scripsit Sigisbertus longobardorum rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fuit. Postq̄z ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem sub ip̄o andoino primū ⁊ postea ſb Alboino eiꝰ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgobardi habitauere. dignitate aucti ⁊ maximo potentatu. Longobardorum autem in ytaliam ingressum fuisse cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minore annū iam terciūdecimū apud Cōstātinopolim imꝑante. Fecerunt iter longobardi ꝑ patentē portam que ab ip̄o conditi orbis initio relicta fuisse videtur barbaris ad ytalie inuasionē. Decedentes nanq̧ pannonia ꝑ noricū q̄ prius bauaria. nunc ea in parte dicitur austria ꝑuenere. Liburneam que tūc sicut ⁊ nūc dictus est ꝓuincia foriiulij. Oppidoq̧ foroiulio cū ipsa (cui dat nomen) ꝓuincia ꝑ incolarū deditōez potiti ad planē fluuiū consederunt.

Alboinus Rex

ALboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narses vt p̄missum ē cū oīm⸗bus copijs postq̄ gunimudū gepidaꝝ regē̄ cecidisset. ⁊ gepidas vsq̄ ad internitōem deleuisset: E pannonia in ytaliā ad cōpescendas sedes vberiores q̄ in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accersit. Obtemperās itaq̄ narsetis monitis alboinus ytaliā per syrmiū ingressus. cum oībus longobardis tam viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam sibi. xx. saxonū milibus. cū ipis vxorib⁹ ac liberis armētis q̄q̄. p foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectissimo. primo oēm venetiā occupat. inde in subriā ingressus mediolanū vi capit ac diripit. papiam triennio obsessam in ptātem suam tandē redegit. Hac aūt victoria let⁹. veronā se cōtulit. quā regni tocius sedē cōstituerat. Erat tūc tercius et dimidius exact⁹ ab ingressu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene ethruria ⁊ arimino accisalpine gallie partib⁹ a bononia papiam vsq̄ oībus (excepto Grex illo) potitus vel vrbibus vł oppidis. veronā igitur se contulit. In qua vrbe vxorē diuitiasq̄ ⁊ omnē regiā suppellectilem habebat. Rebus autē vt erant tūc in ea gente letissimis. ludos celebrauit. Et qđ oīa apud eam barbariē superabat ludoꝝ leticieq̄ genere cōuiuijs ebrietatibusq̄ ē indultum. Bibebatq̄ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a se in pānonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauisse. Et cū immoderatius hausisset hilarior ac ꝓpric amens reditus. misit Rosimūde vxori e regione discūbenti patheram mero plenam. Ipē alta inclamitans voce vt cū p̄re gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxor adeo alte īsedit pectori mulieris. vt ex ea hora statuerit p̄ris cranei ludibriū viri īteritu vindicare. Egitq̄ tātā rem maxime in hūc moduꝫ. Helmechildis erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis ferox. qui adolescentia florens. ⁊ corpore famosissimus. puellā deperibat. rosimūde obsequio insistentem. Qđ cū nō ignoraret regina effecit. vt puella qđ ardenter cupiebat sese illi in concubitum permitteret. Eum postea adolescentem his artibus ad lasciuientis animū in sententiam trahendum vt rata erat efficacissimis pellectum. Rosimūda in regis caput armare tēptauit. Cui⁹ postea consuetudine rosimūda quidem delectabat̄. queq̄ in cubiculū secreto ducens. proposita regni spe alboinū obtrūcare compulit. Veꝝ cū aduersantibus longobardis. de spe regni decidissent. Ambo ad longinū qui tum rauenne preerat confugere. Nec ita multo post seipos inuicem veneno petentes diem extremū claudunt.

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie.

LOnginus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuersam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magistratus nomē exarchatus ytalie. qui interp̄tabat̄ summus ytalie magistratus. Et rauenne se continens nūq̄ iuit ad vrbem romam. vel qualis esset inspiciendam. In administratione vo ytalie ⁊ vrbiū que in iustini impatoris partibus cum roma ⁊ rauenna durauerant. Hūc primus seruauit morem. vt non prouincie aut regioni preesset preses siue quispiam magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodirentur. regerēturq̄ magistratib⁹. quos appellauit duces. parem itaq̄ faciens vrbem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qđ impositum tūc magistratum presidem appellauit. sed qui successerūt sunt appellati duces: vt postea per multos annos sic romanus appellaretur ducatus. sicut Narniensis spoletanusq̄ est dictus. neq̄ post basilium qui cum Narsete consul fuit. vel consules roma habuit vel senatum legitime coactum: sed a duce greculo homine. quem exarchus ex rauenna mittebat res romana per multa tempora administrata ē. Durauit quippe hic magistratus ferme centum ⁊ viginti quatuor annis. Eoq̄ defuncto smaragdus suffectus fuit.

Leander episcopus

LEander tolletanus (vel vt quidam volūt) hispalensis epūs. Vir plane sanctus ⁊ doctrina precipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certabant. Cuius p̄dicatione exemploq̄ ⁊ industria tota vesegothoꝝ gens p Recaredum eorū regem ab arriana impietate cōuersa ē. Multa eñ cōposuit. tum ad cōfirmationē nostri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane pfidie. quā (tanq̄ teterrimā labem) Vandali ex aphrica in hispaniā a belisario pulsi detulerāt. Huic aūt insigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moraliū suorum libros scripsit. Cuiusq̄ vita multis signis ⁊ miraculis in fine claruit. Iđo inter sanctos relatus cuius festū. 3. kal. Marcij celebrat̄.

IOannes Elimona seu elemosinarius latine alexandrine vrbis episcopus. per hoc tempus orientalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide continuit legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo: licet multos aduersarios habuerit signa quoq̄ magna. nec nō elemosinas plurimas ⁊ alia pietatis opera faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonci⁹ q̄dam neapoleos ciprioꝝ insule epūs vt in vitaspatruꝫ historiam pulcerrimam scripsit.

AEtum tum demū de noīe ytalico putassem in tanta reꝝ pturbatione: nisi sanctissimi viri piture, puincie succurrissent. Preerat eccīe aq̄leiensi paul⁹ p̄riarcha vir sctītatꝭ fama ꝯspicu⁹. Is vrbis aq̄leie paulo añ nouo paruq̄ valido muro cincte mūitioni diffisus. cū clero sctōꝝ reliquijs ⁊ oī sacra suppellectile migrauit gdū. p̄erat eē taruisine eccīe felix ep̄s rauēna oriūd⁹ vir vt ea tēpestate doct⁹. ⁊ cū vita integer is lōgobardos adesse ītelligēs ad alboinū ire ꝯtēdit taruisinis vt nouerat iratum salutem ⁊ honoꝝ eccīe sue conseruationem impetrauit:

Fortunatus episcopus

Sampson epūs

Gregorius thuronēsis episcopus.

Germanus epūs

Amandus epūs

Radegūdis regina frācie

Gregorius magnus doctor

Fortunatus epūs tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis spiritibus immense virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̄ ab obsessis corporibus legiones demonuz pelleret. Et cū multos hoīes liberaret. Etiā equū cuiusdam militis in rabiem v̄suz: vt cūctos dilaniaret: facto signo crucis ad mansuetudinez reduxit. cuidaz quoq̄ ceco lumen restituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos absoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens consueuerat traditur.

Fortunat⁹ alter vir singularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad mitiorem cultū redegit scriptis ⁊ exemplo. Ad sigibertum em̄ eoꝝ regem libellum de gubernando regno ꝓscripsit. ac beati Martini vitam eleganter composuit.

Germanū episcopum parisiensem. sunt qui scribant virum quidem sanctissimū hoc tempore fuisse. qui francie reges semp in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter se certatū religione. pietate. gratia. humanitate sit. Nil em̄ in Germano cernebant. qd̄ ipsi nō imitarēt: tātū valēt boni pastoris exēpla.

Sampson dolensis episcopus. mira claruit sanctitate. in eius cōsecratione colūba celit⁹ emissa sup caput sedit quousq̄ epūs ordinatus fuit. Suus quoq̄ discipulus Erbinus post sua fata claruit.

Amandus episcopus Traiectensis in vasconia cū eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

Gregorius turonensis archiepiscopus octauo Justini anno ordinatus in omnibus clarus habetur. Fuit autē aluernie regionis indigena. Sextecim deinde ānis in epātu exegerat. Cū gregori⁹ magn⁹ in sede aplica s̄brogat⁹ ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. Hic scripsit historiā regū frācoꝝ. Miracula q̄q̄ beati martini post obitū ei⁹ in libris q̄tuor.

Radegūdis regia frācie de regiōe thuringie ex beregario orta. post deuictaz p̄riam regal' p̄da abducit. Ea i sortē lotharij regl i vero mādēsez ducta ad nutriēdā custodita. inde i successiōe nupsit terreno p̄ncipi. nō t̄n sepabat a celesti mira postea peregit pietatis opa. eā medard⁹ postremo nouionij mutata veste dn̄o cōsecuit. porro mōasteriū pictauis coopante dei gr̄a mōasteriū p ordinatōez lotharij regl ɔstruxit. vbi i mltitudine mag̃ abbatissa i oī abstinētia ⁊ miracul' vixit. morsq̄ ei⁹ gl'iosa fuit. ei⁹ trāsitus recolitur ydibus Augusti.

Gregori⁹ magn⁹ (ob eius sanctitatē. ac sapientie p̄cipue moralis sublimitatatē) appellatus vt pene in ea oēs doctores excesserit. Js ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem siluiam nobilissimos romanos. At cum summā philosophie apicē in sua adolescentia attigisset. Ac rerum ⁊ diuitiarū copia abundaret. ea oīa deseruit ⁊ religionis statū p̄elegit. varijs t̄n seculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus sex monasteria in sicilia cōstruxit. Septimū intra menia vrbis s̄b honore sancti andree apostoli ꝓprijs fabricauit. Jn quo relictis sericis auro gēmisq̄: vili monastico habitu tegebat. Cui⁹ p̄fectio in prologo dialogi eius ostēditur. tanta aūt in abstinentia corpus afflixit. vt infirmato stomacho vix subsister' eualeret. vt sepenumero sincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ sanctitatem maximo in p̄cio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōstantinopoli. tūq̄ rome pro xp̄iana religione ad multoꝝ eruditionē edidit opa. Moraliū i Job libros dialogoꝝ pastoraliū. Jtē registꝝ sup Ezechielē ⁊ omelias ⁊c̄.

Anno mundi. 5793. Anno xp̄i. 594.

GRegorius magnus papa. eius nominis primus. patria romanus patre Gordiano. viro senatorio: vno oīm ɔsensu inuitus etiā pōtifex creatur. Anno dn̄i rc. d. ac. xviij. Is aūt cum principis ɔsensus requireretur. nūcios cū litteris miserat. Qui mauriciū obsecrarent: ne pateret electionē cleri r ppl'i romani ea in re valere. intercepte sunt littere a profecto vrbis ac discerpte scripteq3 alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem impator confirmaret. quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius potuit. cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumq3 eius fonte baptismatis leuasset. Remittit itaq3 Mauricius nūcios qui Gregoriū ɔfirmarent: cogerentq3 pontificatus gubernacula suscipere. Is ita q3 non sibi ipsi. s3 vtilitati hoīmq3 ac honori diuino ɔsulens. quem certe ob religionem r pietatez rebus om̄ibus semper ante tulerat. spretis opibus. posthabitis voluptatibus atq3 om̄i ambitione r potentia. gubernacula reipublice xp̄iane suscipiens. ita vixit. vtvsq3 ad tēpora nostra. nemunē ex successorib⁹ parem habuerit: ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina r scriptis: doctor etiā humilim⁹ primus oīm pontificū se seruū seruoꝝ dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastici officij veteris p̄sertim ab eo est inuenta r approbata. Supplicationesq3 maiores ꝓpter pestez sedandam ac stationes instituit. Exornatis quoq3 q̄buscūq3 rebus potuit basilicis romanis dedicataq3 gothoꝝ ecclesia que in subura est agathe martyris nomine. paternā domū in cliuo scauri positam non longe a circo maximo in monasteriū redegit. Quo in loco r hospites ɔtinuo accipiebat. Et paupes vndiq3 confluentes cibo r potu in vita retinebat. Vir certe om̄i laude dignus. Tādem confirmata om̄i ratione ecclesia dei. Anno. xiij. mensis. vj. die. x. pontificatus sui moritur: Phoce vo imperatoris āno secundo. sepeliturq3 collacrimātibus om̄ibus in basilica petri ante secretariū. quarto ydus marcij. Eius vo in morte mensibus quinq3. diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cui⁹ patria ignorat ac merito quidem Gregorio successit: homo em̄ obscuro loco natus. obscurioris moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laboraretur. instarentq3 paupes. vt pietatē Gregorij elemosinis imitaret: nil aliud respondebat. q3 Gregoriū popularē famā aucupantē patrimoniū ecc'ie largitionibus dissipasse. Paululū etiaz abfuit q̄ libri eius cōburerent. Adeo in Gregoriū ira r inuidia exarserat homo maliuolus. Hic tn̄ statuit vt hore in ecclesijs distinguerent officij gratia. Et accense lampades ɔtinuo retinerentur. potissimū vo in ecclesia beati Petri. At cū annū vnum. menses quinq3. dies. ix. in pontificatu sedisset moritur. funusq3 eius a sancto Joanne per portam asinariā r pontem miluiū in basilicaz petri defertur. Vacat sedes ei⁹ morte. menses xj. dies sex r viginti.

BOnifacius tercius papa. patria romanus. Vir sacerdotio dign⁹ a phoca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt sedes beati Petri apostoli. que caput est omniū ecclesiarum ita r diceretur r haberet ab omib⁹. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis p̄ncipibus. Merito em̄ sedes romana ceteris anfertur. Ei⁹ ītegritate r ɔstātia cūcte hereses ɔfutate sunt r explose: unde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita r decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est aūt in basilica petri: vacat tū sedes mense vno. diebus sex

Anno mundi. 5813. Anno xp̄i. 614.

BOnifacius quartus papa natione Marsus. patria valeriensis. patre Joanne medico. Hic templuz sancte marie rotūde quod veteres pantheon Quia cybeli r om̄ibus dijs cōmune esset. a phoca imperatore obtinuit: cōsecrauitq3 q̄rto ydus Maij. in honorē beate marie v̄ginis omniūq3 martyrum Eiectis prius gentiū simulacris. lustratoq3 templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domū paternam in monasteriū redegit: fundosq3 suos monasterio ascribit ī monachorum vsum. Quibus r predicandi ac absoluendi potestatem tribuit. Verū non ita multum post. diem extremū obiens. Sexto pontificat⁹ sui anno mense octauo. die. xiij. Quo quidem tempore. peste fame r inūdatione aquarū laboratū est. Sepelitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensib⁹. vij. dieb⁹ q̄nq3 r viginti.

Linea summorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diademate. ad curiā processit. acclamatisqꝫ sibi laudibus largito populo mūera. primus ex grecoꝝ genere cōfirmatus est. huic eīn τsi cappadox erat. imperiū tamē ob vtutem τ strēnuitatē in rebus agendis ꝯmissum est. At vero longobardi cū post mortem alboini. xx. ānis sub ducibus fuissent. Eutharim regem sibi creant. Quē τ flauiū appellarūt. quo quidem cognomento oīes lōgobardoꝝ reges deinceps vsi sunt. Mauricius aūt pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertū frācoꝝ regē mercede ad id bellū sollicitat. Qui statim cōpato galloꝝ τ germanoꝝ mag exercitu. cū Euthar decertās magno capto incōmodo supatur. Hac aūt elati victoria longobardi. vsqꝫ ad fretum sicculū puenere: vrbes ytalie in ptātem suam redigentes. Quo minus vo vrbe roma diu obsessa potirent. fecere hymbres. τ quidē frequentes quibus hostes a menibus ꝓpelluntur. Interea vo mauricius supatis ī etruria τ campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓlapsis. legem tulit vt qui romane militie ascriptus esset. nisi finita militia. vt manchus τ debilis ex vulnere factus. deo militare nō posset. Hancobrem motus Gregorius hoīem admonet ne eius religionez impugnet. Cuiꝰ benignitate ex īfima sorte hoīm ad summū gradum dignitatis puenerat. Preterea cū Joannē Constantinopolitanū epm vniuersalē patriarchaꝫ creasset. monuissetqꝫ Gregoriū vt obtemparet. Respōdit homo constantis ingenij τ fidei potestatem ligandi τ soluendi petro traditam eiusqꝫ successoribꝰ. nō epis ꝯstantinopolitanis. Nequaqꝫ his malis cōtentus longobardos adhortatur. vt romanos adorirētur. Ideo agilulphus ex cisalpina romā magnis illatis calamitatibꝰ integrū annū obsedit. Omissa spe potiūde vrbis mediolanū redijt. At mauricius nō sponte. sed coacte penitentia ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuit tñ vtilis reipublice. Nā sepe contra hostes dimicans victoriam obtinuit. Huni qꝫ q auares appellant eiꝰ virtute deuicti sunt. Interim vo milites stipendijs suis defraudati. Phocā centurionē imꝑatorem creant: τ Mauriciū obtrūcant. postqꝫ vnū τ. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiusqꝫ filijs. Theodosio Tyberio Constantino τ aduocato romanoꝝ regnū inuadit. ꝑ octo annoꝝ curricula principatꝰ est. Veniensqꝫ cōstantinopolim imperator receptus est: magnā de se spem prebuit. sed rerum exitus multoꝝ fefellit opiniones. Nam suo tpe ꝑse cosdra rege in romanas ꝓuincias irrūpētes. supato phoce exercitu hierosolimā occupāt. Templa xpianoꝝ ꝓphanāt τ diripiūt. Lignū dn̄ice crucis inde auferūt. Zachariā virū sanctissimū eiusdē ciuitatis patriarchā in captiuitatē abducūt. Hanc obrem ab omnibus potissimū a senatu spretus phocas ab heraclio copiarum τ affrice prouincie duce imperio τ vita priuatur. Remqꝫ publicā romanā. heraclius eiusdē filius regendam suscepit.

Linea Imperatorum

Mauricius

Phoca

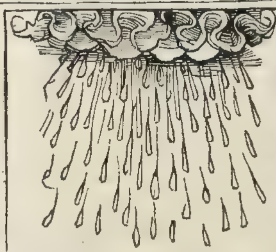
Conciliū ad. s. Petrum Rome

Synodum apud sanctū Petrū Rome vir sanctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla ī re ecclesie deesset) quatuor τ viginti episcoporum in qua multa sustulit que nocitura. mlta etiā addidit que profutura fidei nostre videbātur. In ea quippe synodo primo q̄tuor ꝯcilia. s. Nicenū. Cōstantinopolitanū. Ephesinū. τ Calcedonense decreto publico approbauit. τ cōfirmauit. nec non et q̄ntū veneratꝰ ē. Vetuit in eo ꝯcilio vt nullꝰ bigamus ordinaret p̄sbiter. Statuit etiā vt eps semel dūtaxat ꝯsecraret. Mādauit p̄terea vltimā volūtatem modis oībꝰ obſuare debere. Instituit p̄terea ne q̄d ornatus τ ꝯcētus inter sacrificandū deesset. vt adversu vniꝰ psalmi introitus misse fieret. Et vt nonies kyrieleyson caneret τ all'a. in canonē redegit. diesqꝫ n̄ros ī tua pace disponas. Preterea supplicatōnes maiores (q̄s greci letanias vocāt) p̄mꝰ instituit stationū qꝫ magnā ꝑtē maxie q̄ in basilica petri h̄n̄tur. Quid plura omnē ecc'iastici officij īstitutōes ipe sc̄tissimꝰ pōtifex instituit τ approbauit.

Synodū qꝫ h̄ūit postea bonifaciꝰ papa. iij. eporū duo τ. lxx. p̄sbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triū in q̄ instituit ne quis sub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi subrogaret. nisi tercia saltē post obitū eius die: vt ne anathematizarent q̄ largitione vl' gr̄a ad pontificatū vl' ep̄atū aditū sibi q̄rerent. Voluit itē electōem epi a clero ꝑiter τ pp'lo fieri. eamqꝫ ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitqꝫ vt nitidus pannus quod corporale dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

FErūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo transfixisse ꝑ hec tpa a quo illico sanguis copiosus effluxit. quo iudeus maculā contraxit. xpiani id vidētes ꝑ vestigia sanguinis ad imaginē sanguinē emittentē ꝑuenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.

TAnta inundatio aquaꝝ. anno sexto Mauricij impatoris fuit vt noe diluuiū renouatū crederet. fuit em̄ diluuiū in finibus venetiarū ⁊ ligurie seu ceteris regionibꝰ ytalie. Destructa sunt itinera dissipate vie. facte sunt lacune possessiones seu villaꝝ hoīmqꝫ pariter et animātiū magnus interitus. Tantū tunc athesis fluuius excreuit. vt circa basilicā zenonis martyris. q̄ extra veronensis vrbis muros sita ē vsqꝫ ad supiores fenestras aque ꝑtingerent. facta ē autem hec inūdatio sextodecimo kalendas nouembris. Sed ⁊ tante choruscationes ⁊ tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix estiuo tpe solent. In tantū tūc fluuius tyberis excreuit. vt aque eiꝰ sup muros vrbis influerēt. Et maximas in ea regiones occuparēt. Tūc ꝑ alueū eiusdē flumis. cū multa serpentū multitudine. draco etiā magne mireqꝫ magnitudinis per vrbē transiens vsqꝫ ad mare descendit. Subsecuta ē statim hāc inundatiōnē grauissima pestilentia. quā inguinariā appellant. Que tante pplm stragi destinauit. vt de inextimabili multitudine vix pauci remanerent. Primūqꝫ pelagiū papā ꝑculit deinde pastore intercepto. sese ꝑ pplm extendit. In hac tribulatione beatissimꝰ gregorius papa electus ē q̄ dum septiformē letaniā fieri ordinasset. Vnꝰ p̄ spacio dū hi deū p̄carent. Octuaginta ex eis subito ad terrā corruentes spiritū exalarunt. Septiformis aūt letania dicta ē. q2 om̄is vrbis populus a beato gregorio in septē ꝑtibus dep̄caturus dn̄m diuisus ē. In primo nāqꝫ choro fuit om̄is clerus. In secūdo om̄es abbates cū monachis suis. In tercio om̄es abbatisse cū cōgregationibus suis. In quarto om̄es infantes. In q̄nto om̄es laici. In sexto vniuerse vidue In septimo om̄es mulieres coniugate.

MIsit hac tēpestate diuus gregoriꝰ magnus augustinū melitum ⁊ ioannē. cūqꝫ his mōchos q̄sdā ꝓbatissime vite. q̄rū monitis ⁊ p̄dicationibꝰ fidei nr̄e dogma Angli tū p̄mū integre recepert. augustinꝰ ei ⁊ melitꝰ optimi monachi ⁊ anglorū ep̄i atqꝫ apl̄i ī p̄cio habiti deo auxiliāte. ⁊ monitis ⁊ efficacissimis exhortationibꝰ totā illā īsulā ad fidē xpi tādē ꝑduxē. ibidēqꝫ demū senio ꝯfecti n̄ sine magna sctitatis opinione in dn̄o q̄euere. ⁊ cū scti fuerīt. eoꝝ festa septīo kal. iulij celebrāt.

Augustiꝰ ⁊ melitꝰ mōchi

Tunica inconsutilis

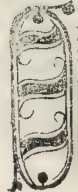

TVnica incōsutilis dn̄i nr̄i ihu xpi a. b. v̄gie maria ꝯfecta. q̄ sorte vni militū obtigerat. his tpibꝰ nō ꝓcul ab hierlm apud vrbē Zaphat in archa marmorea eo loci repositā. ab ep̄is Gregorio anthioceno. thomaqꝫ hierosolimitano. ac ioanne ꝯstantinopolitano incorrupta ⁊ immaculata inuenta fuit. Qua suscepta maxio in p̄cio habita fuit. qui ip̄a3 suscipiētes hierosolimā detulerūt. ⁊ in eburnea archa collocauerūt. Ferūtqꝫ hanc tunicā post captōe3 vrbis ꝯstātinopolitane in manꝰ thurcorum deuenisse.

Hermigildis Rex

HErmigildus q̄dā visigothoꝝ rex hispaniaꝝ ⁊ visigothoꝝ regis filius. per id tempꝰ a patre leumigildo rege in carcere truditur. ⁊ paulopost iniquissime interficit. eo q̄ leandri hispalēsis ep̄i viri sanctissimi p̄dicatōnibꝰ ab arriana impietate ad verā catholicāqꝫ fidē ꝯuersus fuisset. Nā cū leander ip̄e hermigildum cōuertisset. ⁊ ip̄m catholicū declarasset. pr̄ ira cōmotꝰ leandrū pontificē multis īcōmodis ⁊ iniurijs affecit. ⁊ filiū ip̄m ꝯstantissimū tandē īterfecit. ad cuiꝰ corpꝰ post modū cātꝰ āgelicꝰ auditꝰ fuit. lāpadesqꝫ ardētes vise. Sz ⁊ ip̄e pr̄ paulopost ī egritudinē ꝓlapsus leādrū reduxit. Et de īiuria atqꝫ pctō veniā postulauit. ⁊ Ricardū secūdū filiū regē cōstituens catholicū ⁊ veꝝ xpianū effici procurauit.

Basolus abbas
Sindolphꝰ p̄sbiter reclusus ī frācia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus p̄sbiter
Gangericꝰ ep̄s cameraceñ.
Furfrus filꝰ regis ybernie

Corpus. b. stephani ꝓthomartyris romā translatum est
Phara virgo nobilis fuit
walbertus fuit discipulus. s. colūbani
Deicola discipulus. s. colūbani
Cūbertꝰ ep̄s colonieñ. sctitate claret
Bauo ꝑ. s. amādū ex p̄done ꝯuersus
vitā solitariā in artissima pn̄ia
ꝑagens ceteris sctitatis exēpla p̄buit.

Arthariſ rex

Arthariſ flauius longobardorū rex. poſtꝗ longobardi decem annis ſine rege ſtetiſſent ab eiſdē creatꝰ rex. regnit annis ſeptē. Hic daphonis regiſ filiꝰ fuit. quē lōgobardi flauiū cognīnauerūt. q̄ lʒ adoleſcens rex ſblimatus fuerit. multiſ tn̄ editiſ facinoribꝰ laudes ingentes ꝑmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardorꝫ duces dimidiā pecuniarꝫ ſuarū ꝑtē ei obtulere. Hic pharā oppidū non ignobile in abdue fluminis ripis condidit. ac Brixellū ciuitatē in margine padi poſitam obſedit ⁊ debellauit. ac tandē ſolo equauit. Qua q̄dem elatus victoria ad ſiculum fretū oīa ꝯq̄ſiuit. ac multas ytalie ciuitates ī ſuā poteſtatē redegit Sʒ ⁊ francorꝫ regē cū ingenti multitudine ipſorꝫ atꝗ germanorꝫ deuicit ac ex italia fugauit. Indeꝗ francilionē romanū ducem ex como ciuitate Cumacinaꝗ iſula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et īgentes īde diuitias ſuſtulit. Qua ditatus ꝑda ſtatim theudelindā garibaldi bauarorꝫ regiſ filiā xp̄ianiſſimā duxit vxorem. quā obrem chilpericꝰ frācorꝫ rex q̄ huic arthari inimiciſſimus erat. in bauarum furens cum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad generꝫ fugit. eo tn̄ anno quo eam duxit vxorem defunctus eſt.

Theudelinda regia

Theudelinda longobardorꝫ regina bauarorꝫ regis filia generoſitate ⁊ ſanguinis claritate inclita. Que ⁊ ſi ī ꝑmordio regni ſui etate iuuenis formaꝗ ſpectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tn̄ ⁊ caſtitate ac religione cōſpicua fuit. Cuiꝰ q̄dem virtutibus ſcribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū ſuū de moribus miſiſſe. Cuiꝰ lectione ꝑferocem viri ſui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegiſſe. Erat eīn matrona īſignis: ⁊ fidei xp̄iane ſtudioſiſſima Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monaſteriū celeberrimum in honore ſancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem ſuꝑbiſſimis edificijs ſua impēſa condidit. et plurimos fundos eidem aſſignauit. Et baſilicam beati Joannis baptiſte. modoecie edificauit. Qđ oppidum decem milibꝰ paſſuū a mediolano diſtat. Et eandem eccleſiam ꝑdijs ac vaſis aureis ornauit. In qua quidem baſilica corpus ſuum ſepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptiſtam in patronū precipuū ſuſceperūt.

Agilulphus rex

Agilulphus longobardorꝫ rex poſt artharim regē ſuꝑ longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāꝗ arthari rege ꝑdicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu diſcordes fuiſſent. Et habita de nouo rege creando cōſultatione. cū nequirent in aliquē cōſentire. Cōuenerūt vt quemcūꝗ theudelinda ex longobardis ducibus ſibi delegiſſet maritū. Is ī rege ab oīnibus acciperet fuit nāꝗ ingentis virtutis mulier. Et ꝑfecto digna. Cuiꝰ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaꝗ iudicio de ſe facto vſa: agilulphū qui erat thaurinēſiū dux virum bellicoſum adoleſcētia formaꝗ florentē ſibi maritum ⁊ longobardice gētis regem apud laumelū papienſiū oppidū declarauit. Prima vo cura quā nouus ſuſcepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ ſimul ab ip̄o rege pacem implorare. pacēꝗ nactus ex ducibus qui anthari fuerant rebelles punire. ⁊ minulfum inſule ſancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū reſciſcet gandulfus bergomenſis dux illiꝰ exēplo territꝰ ſibi ꝑſpicere cepit. obſeſſus tn̄ venia petita deditionē policitū abire ꝑmiſit. Sʒ ⁊ vlfari taruiſinus dux eodē tp̄e res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus eſt. inde iterū hoſtes interfici curauit. Rebuſꝗ pacatis bellū cōtra romanos ſuſcepit ⁊ oppidis circūquaꝗ captis. romā per annū obſedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monaſterium Caſſinenſe inuaſit: ⁊ abbate monachiſꝗ cū ſingulis veſtimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝑlapſis. ſacrum id cenobium a barbarie illa ſpoliatum. ⁊ ſolotenus deſtructū fuit. que celeberrimi monaſterij clades illa fuiſſe videtur. quā Gregorio teſte ſanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuiſſe obtinere. vt ex eo loco ſibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quartꝰ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā ſe contulit. Sed zotoni paulopoſt eam cōmiſſā impietatem defuncto ſubrogatus eſt ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epiſtole. ſed illa inſignis per quā illi caſſinenſis monaſterij venerationemꝗ ſuaſit. Duxere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs ſine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis plantiſꝗ tantū modica mūita. a tēporibus atile per annos circiter ſexaginta. ſine menibꝰ et frequentia ciuiū fuit. primūꝗ ſub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝓpe centum ad huius obſidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia aſſeribuſqʒ conſtructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitaſqʒ ſagittas ſcorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima eſt cremata. ⁊ inde vrbē incendio vaſtauere. Monſilitis ciuitas cōem cū padua habuit ſortem. inde agilulfus ticinū eſt reuerſus. Tandem per interceſſionem religioſiſſime regine omiſſis ydolis xp̄i fidem cuʒ longobardis cōplexas. eccleſiaſticorum bona reſtituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuʒ theudolinda matre ſucceſſorem reliquit.

Deusdedit papa, patria romanus, post stephano subdiacono, pontificatum omnibus suffragiis adeptus. Hic cum esset optimus pater clerum mirumodum dilexit et auxit, ferunt hunc tante sanctitatis fuisse, ut quendam obuium elephantie morbo laborantem, osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit autem ne filius patrini puellam e sacro fonte a patre leuatam ducere in vxorem posset. Deus autem dedit eius tempora ad hec etiam notiora fecere et terremotus. et scabies quedam ita ad elephantiam tendens, vt deformitate cognosci homines non possent. moritur pontificatus sui anno, iij. die tercio et vigesimo. ac sepelitur in basilica petri sexto ydus nouembris. Eius morte episcopatus tum vacat mensem vnum. dies. xvj.

Sisebutus rex

Sisebutus visegothorum rex. eo tempore Richardi regis filius regnare cepit. et regnauit annis. 36. Hic cum primum gentilis esset xpianus factus statim plurimas hispanie ciuitates. que ad romanos defecerant recepit iudeos quoque omnes in regno deprehensos grauioribus suppliciis ad xpi fidem compulisse. rogatu (vt aiunt) heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendum a circuncisis esse. Cum tamen postea haudquaquam satis fati necessitatem circumspiciens a sarracenis circucisionem obseruantibus oppressus sit. Tandem cum esset strenuus vir omnes hispaniarum ciuitates romanis abstulit. at tum demum Constantinopolitani imperatores in hispania imperare desierunt

Bonifacius quintus papa. natione campanus. post Joanne pontificatum iniit eo tempore quo eleutherius patricius romam ab heraclio missus vindicata iohannis exarchi morte. semetipsum regem ytalie creat. Vir certe singularis humanitatis et clementie magis in omnes benignitate et gratia vtens. nullum genus officij (quod bonum pastorem deceret) pretermisit quum esset doctus. ne qui ad ecclesias confugerent inde vi retraherentur. ne ve acholiti reliquias martyrum attractarent. quod est presbiteri aut subdiaconi officium. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematisarentur. Utue testamentum iussu principis vbique valeret. Cimiterium beati nicomedis fecit et dedicauit. in clericos vero integre viuentes vnice liberalis et munificus fuit. Moritur autem bonifacius pontificatus sui anno quinto. die. x. et in basilica petri collacrimantibus omnibus sepelitur. Eius autem in morte diebus. 13. sedes tum vacat

Honorius primus papa. natione campanus. post petronio viro consulari. eo tempore pontificatum iniit quo theudelinda moritur. hic rebus externis aliquantulum quietus doctrina moribus sanctissimis omnem prope clerum renouauit. atque multas in vrbe ecclesias restituit. Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino sumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmen in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Templa quoque anastasij ad aquas salinas. templum quatuor coronatorum. atque alias multas edes edificauit. Moritur autem vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mense. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelitur. quarto ydus octobris. Eius morte annum vnum. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mundi. 5823. Anno xpi. 624.

Seuerinus primus papa. patria romanus. post Labieno in demortui honorij locum subrogatus: ab ysatio totius ytalie exarcho in pontificatu confirmatur. vana tunc enim habebatur cleri electio. nisi id imperatores aut eorum exarchi confirmassent Vir siquidem singularis pietatis et religionis. amator pauperum. in calamitosos benignus. in omnes munificus ac gratiosus. in reparandis templis splendidus. Qui cum in hijs summopere versaretur. pontificatus sui anno primo. mense secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tum sedes. menses quatuor. dies vndetriginta.

Joannes quartus papa natione dalmata. post venancio pontificatum iniens statim mira pietate visus est. Ex reliquis enim thesauris quos ysacius apud lateranum reliquerat captiuos omnes quos potuit: Istros et dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecclesie aliqua temeritate inuadere presumeret. ad quadruplum restituere cogeretur. Suo quoque tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardorum regnum successerat. licet iusticia et pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusque est vt eodem tempore omnibus regni sui ciuitatibus duo episcopi pari potestate preessent. alter ei catholicus. alter arrianus habebatur. Joannes autem plenus operibus bonis. pontificatus sui anno primo. mense nono die nono moriens: in basilica petri sepelitur quarto ydus octobris: vacat tum sedes mensem vnum dies tredecim.

Linea summorum pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

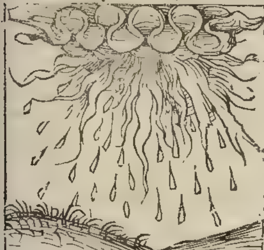
Joannes quartus

Eraclius in Augustū assumptus A sergio pr̄iarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie constantinopolitanū imp̄ialis aule cubiculariū. ⁊ ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditqꝫ illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quascūqꝫ foças in ꝓximis asie ⁊ europe ꝓuincijs habuerat: quasqꝫ genitor eraclianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitqꝫ aduersus cosdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret. Nā cosdras mesapotamia palestinaqꝫ occupatis hierosolimā inuaserat. Eaqꝫ vrbe tūc opulētissima potitus diruerat ecc̄ias ⁊ loca sancta. qꝫquā nō nihil venerat̄onis videt̄ sacratissime cruci dn̄ice exhibuisse. Cū vt scriptores tradūt ꝑtem quē helena constantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisqꝫ ornatū exedificauerat. anno imperij sui sexto ꝑse om̄i asia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaqꝫ capta paulisper se continuere ꝙ eraclian⁹ impatoris pater magnū in affrica exercitū parasse nūciaret. Ꝗ obijt eo tp̄e eraclian⁹ qđ cū persis renūciatū esset carthaginē ceperunt. Eo igit̄ tp̄e eraclius magno compato exercitu multas ꝓuincias a ꝑsis occupatas in suā potestatē redigit. Ducem ꝑsaꝝ singulari certamīe ex equo deturbat ⁊ interficit. Cosdroam regē ꝑsaꝝ opprimit filiū eius captū ⁊ baptisatū in regnū paternū restituit. persidez ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. quoꝝ ptez militibus tribuit. partē v̄o reparandis templis. que ꝑse diripuerāt designat. ip̄e p̄terea alia onustus p̄da. cū septem elephantis hierosolimā rediēs. crucē dn̄i a persis ablataz secū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a ꝑsis in patriam remittit. tantisqꝫ rebus sexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā instituit solēnissimā. qua deducēte crucem dn̄i ip̄e sic manibus vlnisqꝫ gestauit. ventum est ad portam que in locuz caluarie foras ducit. ⁊ exuerat turba que precedebat. ipse ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā ꝯstitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dnm ihesum crucem sibi baiulantem in ceteris emularis qui purpura iaspidibusqꝫ. quibus ille paupertatis mgr̄ caruit onerarīs. humilians se impator. ⁊ vestē mutauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q̄ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in ꝯstantinopoli triūphaturus suā item apud romanos gloriā innotescere voluit. Sed infelix eraclius post actum triūphum ad studia Matheseos est conuersus aruspicine incantationūqꝫ presagijs indulsit. postergans xp̄iane religionis obseruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atqꝫ imperij euersionem a circūciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad euthicianos transit. Et in heresim Monochelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum esse volūtatē. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta presertim āthiochia veritus ne hierosolimā occuparent. Crucem domini constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo ītercutis aque quā greci hidropisum vocant diem obijt cum impasset annis. xxx.

Linea Imperatorum

Ferūt hijs dieb⁹ ignē e celo cecidisse. Iridēqꝫ grādē apparuisse vt homines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Visiqꝫ fuerunt angelus bonus ⁊ malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angeli domū aliquā percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

Prodigia quoqꝫ multa ⁊ quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Naz vno ⁊ eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō ⁊ est apud isulam Delon duo maxima mōstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volūt psa fuit. nobili ortus parente. deos gentiū adorāte. s mrem hebraice gētis habuit ysmahelitā. Is ex duabus huiusmōi omnino sibi inuicē aduersantibus supstitionū sectis originē trahens nulli eoꝝ omnino adhesit. s homo acerrimi callidissimiqꝫ ingenij inter xpianos ꝯuersatus. pniciosissimū humano generi ex duaꝝ hmōi gentiū legibꝰ cōflauit incendiū. Nāqꝫ inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locū publice ꝯcionatus ē. nō iniuria cosdroē cū omni familia deletum esse. ꝙ se ꝓ deo adorari fecisset. homo omniū scelestissimus. qui ⁊ ipe ydola sculptiliaqꝫ manu facta adorare solitus fuissꝫ. Subseqnter de lege hebreorū quā magna ex pte arabes sectabant. xpianorūqꝫ traditionibus ita disputabat. vt vnam eādēqꝫ esse vtrāqꝫ affirmaret. Licꝫ magnis vtraqꝫ gens abduceret erroribus. quos qdem errores ita ipe moderabat. vt hebreos reprehenderet ihm xpm ex vgine natū negantes. qd sui maiores futurū expectandūqꝫ pdixierant aduenisse. xpianos nō redargueret leuitatis. qbꝰ psuasum sit ihm dei amicissimū ⁊ ex vgine natū obprobria ⁊ demū crucis mortem a iudeis ppeti voluisse Et suā ipe pdicans legem futurā affirmabat: vt si eā acciperēt custodirentqꝫ sarraceni. Et sibi diuino ad id nūcio obseqrentur. sese in libertatē asserāt. ⁊ pncipatu regnoqꝫ finitimos pociant. Ausus est etiam cōparato ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cōpescuit. solicitatis eius ad defectōes militibꝰ pollicitationibus ⁊ pmijs. Tandē sarraceni ⁊ arabes arma sumētes a natiuitate xpi sexcentesimotercio ac vigesimo ita heraclij duces suparunt vt hoīem felicem pmo mox infelicissimuꝫ reddiderint duce mahometo. qui cū magnū se dei ꝓphetā assereret. ⁊ magicis artibꝰ asianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quosdā cōcitauit noua a se religione imbutos. vt paulū abfuerit. quin omino imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisqꝫ alijs sirie ⁊ cilicie vrbibus. Inualescit eiꝰ secta nūc multo magis qꝫ ante. Nam tota asia et aphrica magnaqꝫ pars europe mahometanis principibus subiecta est Instant nūc thurci terra ac mari. vt nos tanqꝫ cuniculos ex his europe latebris eruant. Mahometꝰ quoqꝫ (vt in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xpiana se iūgeret hereticos qsdam in cōponendis legibus maxime vo nestorianos secutus est. multa hinc inde ꝯ legem Moyseos ⁊ euangelij dei astute colligēs. ac in vnū qsi corpus redigens. Et vt seductos pplos fortius irretiret. statuit ꝙ homo tot vxores pcipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cōcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Uini tn̄ vsum interdixit. hijs q pcepta legis seruarēt ꝓmisit padisuꝫ videlꝫ deliciaꝝ ortū: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas vestes. ⁊ virgines ad amplexū. angelos mistrātes esse asseruit. Qui vo legem ꝯtemnerēt infernū cōminatus ē. Cū demū sex annos regnasset. Anno dn̄i 632. etatis vo sue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham sepultū a sarracenis ⁊ thurcis maximo in pcio nūc vsqꝫ habitum est.

Isydorus hispanus hispalensis epus. leandri successor. btī Gregorij pape discipulus. hijs tpibus ꝓpter doctrinā vtutesqꝫ ac crebra eius miracula maximo in pcio vbiqꝫ fuit. Qui multa tū scripsit. q fidem xpianam mirifice iuuant. De summo em̄ bono. de viris illustribꝰ. ethimologiaꝝ libros. historiā pterea ab Adā vsqꝫ ad tpa heraclij. vitas qrūdā sctōꝝ. historiā lōgobardoꝝ atqꝫ alia pene innūerabilia. Et cū cōstet eū qͥuis laude dignū ob doctrinā ⁊ sanctitatem. Eiꝰ natale 18. kal. februarij celebratur.

Isidorus episcopus

S. Goar

Goar veniēs ex aquitania in Gallia claret sanctitate ⁊ miraculis. qui i suburbano treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multasqꝫ sanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuqꝫ noctuqꝫ deo huiebat vigilijs oratōe pdicatōne multos ad fidē rectā deduxit. ⁊ egrotos sanabat. Dyabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit. infantem triduo mortuum viuū ac loquētem reddidit. Episcopatum treuerēsem oblatum a Sigberto rege francoruꝫ renuit. Demū in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

Gallus beati colūbani discipulus. Ita tūc in occidente viuebat vt etiam i vita sancti nomē mereref. Floruit itaqꝫ tempibus heraclij imꝑatoris in germania ob cuius merita monasteriū sancti galli in ꝯstanciensi epatu cōstructū fuit In quo ꝑ plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūero. 400. sancte viuerēt. vnus noīe Erubinus suasu brunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dn̄o quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta ⁊ sancta aurea. In cuius honorē beatus eligius monasteriū virginū edificauit. Ferūt etiam basilium quendā ysidoro equalem vita ⁊ moribus ⁊ doctrina insignē tū habitū fuisse.

Ioānes gerūdineñ eps

Ioannes monachus gerūdinensis postea epus. religionē xp̄i ꝑdicatōne ⁊ scriptis vbiqꝫ tuebatur. hic em̄ genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid ꝑ etatem cepisset. constantinopolim ꝓficiscens. ita grece ⁊ latine doctus inde discessit. vt in lusitaniā rediens. arrianā heresim. que tunc inualuerat facilime confutaret. hāc obrem barchinonam ab hereticis relegatur. Vez postea mortuo lemūgildo rege. qui hereticis fauebat. in p̄riam rediēs. Et multa scripsit ad doctrinā n̄ram pertinētia. ⁊ monasteriū condidit. Rōnemqꝫ viuendi monachis scripsit.

Adoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius post p̄rem cum matre ipa theudolinda regnauit annis. 10. huic nāqꝫ p̄r ad acquirēdū ꝓsidiū. vix dū quadrienio theodoberti francoꝝ regis filiā desponsauit. Qui regno suscepto ob matris prudentiā pacem cū om̄ibus longobardis ytalicisqꝫ ꝑ decēniū quietissime tenuit. quo in tempore multa ecclesijs donauit.

Eleutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubicularius ⁊ rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannē ⁊ smaragdū exarchus. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed postea cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus suis in itinere interfectus ē. quo mortuo milites caput suum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

Eligius nouiomensis epus. hijs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signorum numerus cōmendat. Is de territorio lemouice vrbis oriūdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habere sellam auro ⁊ argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo pondere duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaqꝫ fama eius in curia regis tantū aūt paupes diligebat. vt qc͡qd poterat ad nuditatē suā eis erogabat. inde mūdo abrenūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunechildis vsqꝫ tpa dagoberti simoniaca pestis i gallia viguit. ꝓ q̄ auferēda summe vigilabat. Ideo post acharium epm̄ ad epatū nouiomēsem assumptus ē. Prefuit aūt eligius mandensi metropoli tornacensi q̄ꝫ regali ciuitati quondā. nouiomēsi q̄ꝫ ⁊ flandrēsi et gandensi ⁊ cartuaricensi certis tn̄ diebus in loco adoptato egenis seruiebat. corpus sancti q̄ntini reuelauit ꝑ eū dn̄s. suessionis q̄ꝫ inuenit sanctos martyres. Crispinum ⁊ Crispinianum. apud pisius cecū illuminauit in ponte. Hec aūt sepulcra auro argento ⁊ gēmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colūbe. maximiani ⁊ Iuliani. Et p̄cipue beati Martini Turonensis. dagoberto rege ꝓbente impensas. Mortu⁹ ē anno vite sue. 70. Anno aūt reuoluto post sepulturā pulcer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoqꝫ ac barba creuisse in tumulo videbantur.

Rupertus episcopus

Rupertus eps ex regia stirpe frācoꝝ ort⁹. Tpe hildeberti regis frācoꝝ wormacēsem rexit epatū post obitū regis a duce berchario q̄ eccias deuastauit. virgis cesus a sede wormaciēsi cū iniuria pulsus. quē theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q̄ cū cū ꝓceribus relictis ydolis cū freq̄ntia ppl̄i baptisans. ꝑ noricū vsqꝫ pānoniā ꝑdicās xp̄m lumē fidei mistrādo ꝑuenit. Tandē ad iuuaꝝ fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellaf ꝓficiscens. q̄ olim iter barbaras vrbes eminebat nobilissima. ꝫ dilapsa ⁊ virgultis opta. quē locū cernēs cū cathedrā epalem ydoneū. ꝓprietatē a duce baioarioꝝ accipiens. basilicā i honore. s. petri ꝯstruxit. ac missis discipulis loca mōtana ad fidem ꝑduxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie ⁊c. nūcupatur. Is post multa sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi prefuit in die pasce ad christum feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Aozologus. Sauolus. Ezzius. Ioannes. abbates ⁊ monachi sancti Petri. Sedem episcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in episcopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthias cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

SAltzburga olim Iuuauia et petena dicta. norci vetustissima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe Julij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc confusis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thaurisci olim dicti sunt. hoc quoqꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dicūtur. Cimbris em̄ illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cōflixit. Atqꝫ re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud v̄o longe interiecto tempore cum tres fortissime gentes cimbri. theutoni. et ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plutarchus ait. vterqꝫ exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝫ loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ cesa. et centum q̄nquaginta capta scribit liuius. Fuit mot⁹ ille vniuerse ytalie. nō modo locis per que eruptio facta est. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroqꝫ per noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene domestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas sub initio gallici belli qḋ vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qḋ proximū fuit. vt ip̄e scribit in galliam traduxit. Ubi excisam rupē militari opere patefecit. vt ex vetustissimo epigrāmate p̄cipite saxo sculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustate abolito. datur intelligi. C. Julius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeūt. Julius enim cesar socero generoqꝫ suffragantibus ex omnibus p̄uincijs gallias potissimū elegit. Cuius emolumento et opportunitate idonea sit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moxqꝫ p senatū comatam. Ceterum cū istris. pannonibus. illiricis et germanis bellū illatum est. hac veluti via vbi mō Saltzburga sita romanis armis accessus patuit et reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus montiū arcem munitissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaꝫ refugiū adiuuandū. Et satellites ex ea auxiliū et iuuamen haberent. Et inde castrum iuuauense vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoqꝫ cui adiacet Iuuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Iuuauia dice ba-

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles ⁊ montes. paludes pascua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piscationes quoqꝫ se diuersis locis non incōmode exibent. colles ac montes germani trāsalpinorꝝ merciuz causa ptranseūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. sedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deorꝝ sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunorꝝ incursiones. vastationes. incendiaqꝫ sustinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioariorꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xpi reduxissꝫ Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaba vocatur: reperiens vrbem dilapsaz ac virgultis coopertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu idoneam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitqꝫ ecclesiam episcopalem annis. xliiij. Relinquens beatum vitalem successorez. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Gebghardꝰ deinde episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuz habuit. magnis nūc menibꝰ ambit. Et mōsteriorꝝ tēplorꝝ ediū ⁊ arcis edificijs ppulcris exornat. Multis pterea sctōrꝝ reliquijs excolit.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat noricis. ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga sero vocata
Is sanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā sabeis
Qui successorē sibi fecerat ipe vitalem

Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausologꝰ sauolus. post hos ezīꝰ venerādꝰ
Inde flobirgisus pastoris nomē adeptus
Joannes post quē sedem possedit candem
Uirgiliꝰ exul post hūc meruit fore presul.

Anno mūdi.5833. Anno xpi.634.

THeodorus papa natione grecus.pr̄e theodoro ep̄o hierosolimis. ponti
ficatum iniens. om̄ia q̄ ad dignitatē religionis ptinere arbitrabaẗ circū
ſpiciebat. vt bonū paſtorem decet. In om̄es maxime aūt erga paupes mira be
nignitate vtens. Conſtituit hic inter cetera cerei paſcalis benedictionez fieri in
ſabbato ſancto. Cenſuitqꝫ neminē ſepari debere qui nupſerit poſt ſimplex vo-
tum. Hic pirrhū patriarchā cōſtantinopolitanū ⁊ ſergiū ac alios hereticos exi
lio damnauit. Conuerſus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda ſctōꝝ
corpa primi ⁊ feliciani martyruz reliquias ex arenario vie nomentane ablatas
in vrbem deferens in baſilica ſtephani prothomartyris in celio monte collocat
multis ornamentis. Idem q̄z baſilicā edificat via flāminea non longe a ponte
miluio ⁊ ſtatim dedicat. duo poſtremo oratoria cōſtruxit. Hijs ita conſtanter ⁊
ſancte peractis moriẗ pontificatus ſui anno ſexto. menſe q̄nto. die. xviij. ſepeli
turqꝫ in baſilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus aūt diebus duobus ⁊ quinq̄
ginta tum vacat.

MArtinus primus papa. pr̄ia tudertinus. pr̄e fabricio in theodori locū ſuf
fectus. legatos ſtatim conſtantinopolim miſit q̄ Paulum adhortareẗ vt
omiſſis erroribus ſuis aliq̄n veritatis callē ingredereẗ: at monitis pontificis
obtpare noluit. ideo eū dignitate priuauit ob qꝺ conſtantius impator indigna
tus. Olimpiū cubiculariū ſuū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū
captum ad ſe mitteret. hac diſcordia freti ſarraceni alexandria cū ingenti claſſe
ſoluentes Rhodū puenere captaqꝫ vrbe coloſſum. fama celeberrimū demoli-
ti ſunt. Ex cuius ere noningētos camelos onuſtos ferūt. Conſtātius vo tot ca
lamitatibus nihilo melior factus theodoꝝ caliopam cū his mandatis iterū in
ytaliam mittit. vt primo quoqꝫ tempe martinū pontificem ad ſe vinctum mitte
ret. Is a romanis perbenigne exceptus cum ſalutandi cauſa pontificem ſimu
laret. homini cathenas inijcit. Eūqꝫ conſtantinopolim mittit. Unde poſtea in
cherſoneſum ponti exilij cauſa deportatur. vbi quondā beatus clemens roma
nus preſul exulauerat. Martinus autez multis calamitatibus circūuentus. ac
inopia rerum omniū p̄ſſus. tandem in exilio moritur pontificatus ſui āno. vj.
menſe vno. diebus. vj. ⁊. xx. multis virtutū ſignis vſqꝫ in hodiernū diem re-
fulgens. Et ex hoc inter ſanctos martyres relatus ē. Cuiꝰ feſtū decima die mē
ſis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. menſibus tū vacat. quia
nil certi de ſanctiſſimi viri morte habebatur.

Anno mundi.5843. Anno xpi.644.

EUgenius primus papa natione romanus. patre Ruffiāno e celio mon
te. Martino in pontificatu ſucceſſit. Eo ferme tempore quo petrus in lo
cū pauli heretici cōſtantinopolim ſufficiẗ. Hic em̄ ⁊ ſi melius aliquātulū de re
ligione ſenſit q̄z paulus. non tn̄ vſqꝫ adeo fidei normā tenuit. quā ſancta roma
na eccleſia p̄dicat. Pontifex aūt Eugenius ſtatuit vt quilibet ep̄s carceres ha
beret ad delinquentiū penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta eccleſias ſacerdotuz
domicilia cōſtruerentur. Mandauit quoqꝫ monachis ne quauis ex cauſa ſiue
ſui ſupioris licentia clauſtꝝ exirent: fuit aūt vir mire pietatis. religionis man-
ſuetudinis comitatis munificentie. pontificatus ſui anno ſecūdo. menſe nono
moritur. ac in baſilica petri ſepeliẗ. quarto nonas Iunij. vacat tum ſedes mē-
ſis. j. dies. 28.

UItalianus papa. patria Signinus ex oppido volſcoꝝ. pr̄e anaſtaſio pō
tificatū inijt. Uir quidē optimus ⁊ diuini cultus cupidus atqꝫ aſſiduus
Quāobrem regulam eccleſiaſticam compoſuit. ⁊ cantum ordinauit. adhibitis
conſonantiā (vt quidam volunt) organis theodoꝝ archiep̄um ⁊ hadrianū ab
batem viros doctiſſimos atqꝫ optimos in britanniaz mittit. quā angliam vo-
cant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex ſentētia quantum in eo fuit
gubernata eccleſia. anno. xiiij. potificatus ſui menſe. vj. moritur. ac ſepelitur i
baſilica petri. vi. kal. februarij. vacat tum ep̄atus men. 4. diebus. 15.

ADeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho ponti-
fex creatur. Uir religione ⁊ om̄i comitate preditus. in delinquentes cle-
mens in pauperes beneficus. in hoſpites benignus. erga calamitoſos miſeri
cors. eccleſiam beati petri via portuenſi iuxta pontem meruli tū inſtaurauit ac
dedicauit. Auxit ⁊ monaſterium ſancti heraſmi in celio monte edificijs ⁊ fun-
dis. vbi ip̄e monaſticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que ſepenūe
ro tempore ſuo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demuz vo
pontificatus ſui anno quarto. menſibus duobus. diebus quinqꝫ. vir ſanctiſſi
mus moritur. collacrimātibus omnibus. ad baſilicam petri ſepelitur. ſexto ka
lendas Iulij. vacat tum ſedes menſes quatuor dies. xx.

Linea ſummoꝝ pōtificū

Theodorus

Martinus primus

Eugenius primus

Uitalianus

Adeodatus

Constantinus tercius in locū demortui heraclij pris primo sufficit. Cū enī cosdroas rex psaꝝ victorijs insolescens vt premissum ē paci vt ɔsentiret nullis pcibus pmijue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem impator eraclius expeditōem in barbaros destinauit. pmiuqꝫ oīm ɔstātinopolis defensioni ꝓspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsorte accepit Sergio venerabili ptiarcha ꝛ bonoso pricio spectate virtutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste ɔstātin⁹ q̄ pre absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti impij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ꝛ eracleane fratre. quos pyrrhus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraclion. mortuo fratre impiū occupat eo potissimū tpe q̄ cyrrus sergi⁹ ꝛ pyrrhus acephaloꝝ heresim instaurātes. vnā opatiōnē in xpo hūanitatis. s. ꝛ diuinitatis. vnāqꝫ volūtatem pdicabant. Ex hijs aūt pyrrhus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercior ē factus. Ex affrica romā venit. ꝓuolutusqꝫ ad theodori pontificis pedes poposcit veniā errati. qd̄ apud ɔstantinopolim ppetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ꝛ religionis xpiane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Ubi postqꝫ flagitiū illud martine ꝛ heracleoni suasit. pri⁹ vitam amisit. q̄ꝫ tanto q̄situ scelere ptiarchatum potuerit obtinere. Cū igit̄ post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ꝛ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusqꝫ cōstantinopolitanus in martinā eracleonem qꝫ insurgēs lingua illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

Constans Constantinopolitanus impator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem pdictū illico in impatoreꝫ assumptus. Et in de mortui pyrrhi locū paulus ptiarcha a senatu ꝛ pplo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p lr̄as requisitus. obstinate renuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā ꝛ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā ɔstācio in eandē heresim stolide nimiū ꝓlapso. vñ ꝛ martinū papā in cersonā pōti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe an̄ exulauit in exiliū misit. inde ɔstantius expeditiōnē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta famam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia eijceret. ꝫ vt vrbem romā ꝛ subiectas illi ꝓuīcias diuitijs ꝛ ornamētis spoliaret. Eūti romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ꝛ pplo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusqꝫ impator bti Petri pmo ꝛ post alias vrbis eccias accuratissime inuisit. Et postqꝫ pmis q̄nqꝫ aduētus sui diebus basilicas ꝛ publica rome loca pambulauerat: direptioni operā impendit Etenī q̄cunqꝫ vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. p singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ipe ornamētoꝝ septē in diebus vrbi rome detraxerit, quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis p quos impiū inclinauerat. vł in pdam abstulerāt vel confregerāt inde neapolim redijt ꝛ postea in siciliam nauigauit. Desedit vo syracusis vbi missus q̄dam armeni⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno impij sui vigesimooctauo. In eiusqꝫ locum mezentius Cui⁹ fraude necatuꝫ cōstantiū putant imperatoꝛ a militibus creatur.

Conciliū Rome tpe martini pape

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ꝛ q̄nquaginta epoꝝ hūit ob paulū ptiarchā ɔstātinopolitanuꝫ. e⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ꝛ illū vt resipisceret vrgeret. ɔstācij iussu i diuersas isulas relegati fuerāt. qd̄ cū audisset martin⁹ i eo synodo rome ɔgregata pmo ɔdēnatōem cyri alexādrini ꝛ sergij ac pyrrhi ɔstātinopolitanoꝝ ptiarchaꝝ inouauit. deinde paulū pñtē ptiarchā dānauit ꝛ ptiarchatu cēsuit ammouendū. Interea vo dū h̄ agereꝫ pax ytalie q̄ iter rōnos ꝛ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari iā cepta ē. longobardis oīa ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra vo recusantib⁹ romanis q̄ pter ius fasqꝫ mandarētur. maxime vo cū rothbaris arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ꝛ catholicū epm preposuisset.

Linea Imperatorum

Constātinus tercius

Heraclion

Constans

Jodocus

Jodocus heremita sanctus. p hoc tempus virtutibus clarus. qui cū esset Britonū regis filius. spreto regno ꝛ mundialibus pompis in heremū secessit. vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset. Tandē in pago pontico multis miraculis clarus in dño qeuit. Sunt q scribūt eo tpe ꝛ vincentiū beluacensem epm ꝛ medu ardū archiepm Remensem sctitate ꝛ doctrina in precio fuisse. hijs addūt ꝛ reginalphā gallā matronā genere ꝛ sctitate insignē. ꝛ renaldū traiectensem epum vita ꝛ miraculis clarum.

Egiltrudis regina

Egiltrudis regia anglie circa illa tpa claruit. que trib⁹ nupta viris vgo pmansit. cui⁹ mortue corpus post. xi. sepulture sue ānos incorruptū ē inuentū.

Aurea

Aurea virgo sctissima ipi⁹ eligij potificis discipula. p ipm tpe apud parisios disciplina sanctitate ꝛ pcipua patientia clarissima. plurimū floruit. Cui⁹ sanctitate ꝛ prudentia pmotus eligius ipsā trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Forseus

Forseus q̄ȝ hibernie regi filius p id tps cū duobus germanis ɔtēptis regni sui pompis monachalē habitū susceperūt. ꝛ in magno pcio cuaserūt. Is monasteriū in loco quē vocāt latiniacū ɔstruxit. Nec mlto post ordinatis frībus. migrauit ad dnm. post q̄tuor autē ānos ab eligio ꝛ ausberto epis imaculatū corpus sine vlla putredine trāsfert. hui⁹ natale celebrat. 4. nonas marcij.

Oswaldus

Oswaldus rex nordmānoꝝ anno pmo heraclionis impatoris a penda mercioꝝ rege perimitur. Is q̄tuor ydeomatū gentes. videlꝫ pictauos. scotos. britones. ꝛ anglos i suā ditionem accepit. h⁹ dextera multaꝝ elemosinaꝝ largitrix hodie q̄ȝ cū brachio ꝛ cute ꝛ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres dissoluto. que a frē Oswino apud vrbem bembaburch cōposita in scrinio pro miraculo monstratur.

Gerdrudis

Gerdrudis sancta niuigellensis anno constantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q instinctu scti amandi monasteriū niuigellense fundauit. Cui filiā suā Gerdrudā vginem deo dignā pfecit. q die sui obitus appuit cuidā abbatisse treuerēsi noīe modeste sibi familiaritate coiuncta. suā felicē trāsmigrationem ostentās. pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius eps

Leodegarius epus tpibus Cōstantini impatoris ebroniū pessimū virū Theodoricus rex in grām recepit. q leodegariū varijs tormentis afflixit post famē ꝛ carceris squalorem. post oculoꝝ euulsionē. post plantaꝝ cōcisionē. post lingue ꝛ labioꝝ excisionē. consummauit tandē martyriū p capitis abscisionē. fuit hic a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo suo pictauēsi epo eruditus. inde ob pudentiā ꝛ ɔsiliū cū in regio palacio moraret. tantā scdm deū de pietate sollicitudinē habuit vt eduensi ecclesie mereret in pontificem pmoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

Vigilius epus

Vigilius quoq̄ȝ circa idem tempus genere nobilis ꝛ sanctitate preclarus in Antisiodorē. epatu sedit annis. xxvj. vbi extra vrbē ecclam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qd dom⁹ dei appellatur. Hic pter sanctitatem suā inimicis iusticie odiosus. a warachono senescallo regis francie in scotia silua occisus est. Qui warachο successit in eodem principatu ebrionio qui sanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ipe ebrionius in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad ppriā veheretur vrbē per ciuitatem senonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Cesarea regina ꝑsaꝝ

Cesarea ꝑsaꝝ regina. Circa hec tp̄a de ꝑside exiens nesciente marito cū pau‑cis suis fidelibus. priuato habitu. ꝓpter xp̄iane fidei amorē, ꝯstantinopo‑lim venit. anno sexcētesimotercio ac. lxxx. Que q̄dē ab impatore honorifice su‑scepta. post aliquot dies nō multo post: characterē baptismi vt desiderabat susce‑pit. ⁊ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset ꝑsaꝝ rex. legatos sta‑tim ꝯstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab impatore repetant. Rn̄dit impator in ar‑bitrio regine esse standi vl' discedēdi. ꝓinde eā sciscitētur. Interrogata regina re‑spondet. Nūq̄ꝫ reditura in ꝑriam. nisi rex xp̄iani nomē susciperet. Qui statim re‑cognita cū. xl. milibus hoīm cōstantinopolim pacato agmine veniēs ꝑbenigne ab impatore suscept᷒. vna cū militib᷒ suis baptizatus. ⁊ ab Augusto de fonte le‑uatus. catholica fide ꝯfirmatus ē. accepta sua coniuge letus ⁊ gaudens multis ab augusto honoratus munerib᷒. in regnū reuertit᷑.

Rotharis

Rotharis longobardoꝝ rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is li‑cet multis ꝑditus v̄tutibus. Arriana tn̄ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē p̄cipitant᷑ traxit. vt in ciuitatib᷒ ſbiectis duos hēbat ep̄os vnū catholi‑cū alteꝝ arrianū. In re militari p̄stans fuit. vt etruriā ⁊ liguriā cum locis mariti‑mis vsq̄ꝫ massiliā in suā redegit ꝑtātem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria in vsu habebat. in seriē q̄ndā redegerit. ⁊ librū edictū appellari māda‑uerit. prius em̄ lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt (ipo in eodē codice referēte) ann᷒ septuagesimusprim᷒ quo longobardi ytaliā intrauerāt. vt in ꝓlogo libri patz. Huic cū aliq̄n theodorus exarchus bellū indixisset. apud Scultemiā mu‑tine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē ro‑tharis sine filijs defunctus est.

Rodoaldus filius successit q̄ regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libi‑dinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

Aripert᷒ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē saluatoris condi‑dit. moriens duos reliquit filios ꝑtheritē ⁊ gundibertū reliquit successores. quoꝝ tp̄ibus longobar‑di pacē cū romanis rauēnatibusq̄ꝫ vbiq̄ꝫ s̄uauerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoal‑dus nanq̄ꝫ beneuētanus longobardoꝝ dux ip̄os fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copi‑as papiā venit. qua ex vrbe cū ꝑtheritem puerū regē fugasset. gundibertū frēm expulit mediolano. Eas discordias exploratas hn̄s clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione ma‑gnā fecissent predā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tn̄ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse. longobardi em̄ simulata fuga. castra reꝝ om̄i copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in i‑sidijs constiterāt. galli v̄o castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundū‑tur. epulis ⁊ vino replent᷑. quare supuenientibus hostibus cum somno etiam grauati passim veluti peco‑ra ab hostibus ceduntur.

Sarraceniq̄ꝫ ꝑ id tp̄us intantū hauserāt opes. vt post subactas ⁊ quiete possessas. q̄ romanoꝝ fuerant. prouincias asie. europam inuadere presumerēt nauigio itaq̄ꝫ ingenti ab alexandria soluentes rhodū insulam romani imperij ꝑuenerūt. eaq̄ꝫ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria no‑men habuit. demoliti sunt. Ex cui᷒ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarra‑ceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

Grimmoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. foꝝ popolij sabatho sc̄tō aggres‑sus cesis om̄ibus diripuit. ac solo equauit. Fuere in hoc rege m̄lte preclare cor‑poris ⁊ anime dotes. tātū em̄ prudentia ⁊ cōsilio valuit. nō solū in rebus exter‑nis verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edi‑cto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris stature cor‑pore validus. capite caluo ꝓmissa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄ꝫ corpe ꝓmptus. post fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam sagitas‑set erupto denuo sine intermissione sanguine diem obijt. sepultus ē aūt papie ī basilica beati ambrosij quā ip̄e sua impensa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus ē.

Constātio īpatore ſblato cū oēs passim dilaberēt᷑. supuenientib᷒ cū mag̃ classe sarracenis. ⁊ syracuse ⁊ tota insula occupat᷑. vnde postea onusti p̄re‑da alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ꝫ rome ea ornamēta secū detulere q̄ con‑stantius aduexerat.

Dagobert᷒ rex frācoꝝ

Dagobertus francoꝝ rex eodē ferme tp̄e vir astuti ingenij. nec consilio mi‑nus q̄ꝫ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū libe‑ratā ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̄s semp dū vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratiores reddidit. Hic autem oib᷒ bonis insignit᷒. regnauit ānis. 34. Veꝝ ab anglis infensus ꝑpetuā cū eis suscepit inimiciciā. hic ītercessiōe heraclij oēs iudeos ī suo reg̃ baptisare fecit.

Erfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a priſcis erphesfurt appellata. mō-
tem habet excelſum. qui nūc ſancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodoſij imꝑatoris ſub ar-
chadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ preſides. a rheno ytaliam verſus
abiecerūt. Et ſe regi ꝓprio ſubiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem verſus
Ex conſilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōſtruxit in eo monte. ⁊
caſtrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc eccleſia ſancti Dyoniſij extat. qd vulgares Merwiſburg nomināt. Poſt
eius obitum baſſinus in thuringia regnum ſuccepit. Cuiꝰ vxorem poſtea hildericus rex francie duxit i cō-
iugem. Per ea tempa in loco vbi nūc baſilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat. in bru
leto quoqꝫ ꝓpe fluuiū Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate to-
ta ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) Molitor ſagax ſua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat
apud eius molendinuꝫ tranſitus ſiue paſſagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad
annū ſalutis trigeſimūoctauū ⁊ quadringēteſimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atqꝫ tranſitu
Erphesfurt denominata fuit. Regnante poſtea apud francos tagoberto inclito rege. Is poſt caſtrū in mō
te deſolatum monaſteriū celeberrimū ſancto petro dicatum ordinis diui benedicti conſtruxit. Inde mons
ſantti petri appellatus fuit. Eccleſiam quoqꝫ ſancti Gangolfi dotauit. Bonifacius poſtea archiepus ma-
guntinus ſub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertiſſet eccleſiam glorioſe ſempqꝫ virgi
nis Marie edificauit. ac ibi epiſcopatum ordinauit. qui illico maguntine ſedi ceſſit. Huius vrbis ager
optimus eſt ⁊ herba fullonū que ſandix ac ſaponaiā dicitur pro tingendis pannis feraciſſimus. Per cuiꝰ
arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ paſcuis ha-
bundat. Poſt annū deinde ſexageſimūſextum ſupra milleſimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et
ciuiū edibus ac monaſterioꝝ ac eccleſiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringorūqꝫ celeberrima ſedes fuit.
eo qꝫ totius regionis ferme media ſit. ⁊ bladis alijſqꝫ neceſſarijs copioſiſſima habeatur. Et cum hec regio
ac vrbs a ſoluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus paſſa
fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a ſeueriſſimo ſuo preceptore archiepiſcopo
Colanienſi liber euaſiſſet. In om̄ia genera flagitioꝝ ruptis tpantie frenis ꝑcipitem ſe dedit. Montes oēs

Eccleſia virginis Marie — Sanctus Seuerus

colliculosq̧ saxonie ⁊ thuringie castellis munitissimis extruxit. p̄sidiūq̧ imposuit. quibus cum victui necessaria minus sufficerent ꝑmisit. vt ex ꝓximis villis ⁊ agris hostili more predas agerent. ⁊ ad ipa castella munienda circūquaq̧ manentes cogerent. Vex ne manifesta tyrannide notaret si ꝯtra innocentes atq̧ in regnū ꝓpriū grassaretur. vt impietatē suā q̄dam religionis specie palliaret archiepm̄ maguntinū modis omibus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante plurics instituerat exigeret pollicens se ei in exigendo summa ope affuturꝝ. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coacturꝝ. Ea tamē pactione vt ipaꝝ decimaꝝ ptem sibi. q̄ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori suo digna forent tribueret. Ita eps̄ vanissima spe animat⁹. Synodū indixit in erphesfurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archieps̄ ⁊ hermānus babenbergensis ep̄us ⁊ alij q̄ ad discutiendam causam fuerint euocati. Thuringoꝝ spes ⁊ fiducia potissimū in abbate fuldensi ⁊ herueldensi nitebatur. Cū hij eccl̄as decimales plurimas et p̄dia in thuringia haberēt. q̄ publica discussione interpellati ꝓ decimaꝝ redditione primo p deū archiepm̄ rogabant. vt antiq̄tus tradita monasterijs legitima incōuulsa manere sineret. q̄ ⁊ sedes ap̄lica ⁊ veteribus ⁊ recētibus scriptis crebro firmasset. Et p̄decessores archiepi sui nūq̧ īfringere tēptassent. Id atroci responso archieps̄ repulit: p̄decessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potū dedisse nō escam. q̄ nūc resecare vellet. ⁊ pfectis solidū cibū ministrare. Tan pem thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarūt ꝗ rex capitali sententia prohibuit. Postea exortū fuit bellū saxonicū. Nulla deinceps exactio facta est decimaꝝ. Gaudentibus Thuringis qd̄ occasionem inuenissent. vt traditas sibi a p̄ribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctoꝝ corpa p illustrissimos delata sunt. videlʒ Adolarij Eobani Seueri epoꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊ aras ⁊ basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoq̧ anno domini. 1392. Gymnasiū celeberrimū ortū habuit. Ubi sunt edes amplissime studentiū ⁊ legentiū. Ex quo iurisconsulti theologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi ꝓdierūt. Perpessa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones p incendia varia. Neq̧ aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ p fatalem ac aduenticiū ignē totiēs exusta sit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In festo eīn geruasij Anno. M. cccclxxij. hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie ⁊ Seueri in pōte mercatoꝝ. foroq̧ rapaꝝ ⁊ aīi gradus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnū sensit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Mons Sancti Petri

Bonus papa. pr̄ia romanus. pr̄e mauricio. eo tp̄e pontificatū iniit q̄ Grimoaldus longobardor rex morit̄. quo q̄dem anno maximi imbres fuere ⁊ multi fulmībus afflati iteriere. ⁊ frumēta in agris emarcuere. Vn̄ ob hoc pontificatū in maximis turbinibus suscepit. Fuit aūt sanctitate vite ⁊ doctrina valens. vt clerum diuersis ordinibus distinxit. ⁊ honoribus auxit. Monachos vero quosdā syros cū nestorianis sentientes in monasterio boeciano dephensos ⁊ castigatos in varia monasteria diuisit. p̄terea rauēnatem ecclām a romana iam pridem segregatā ⁊ ob eam rem aliocephalim appellatā sedi apostolice obtēpantem reddiderit. Hic insup honori ⁊ cultui diuino ꝯsulens vestibulum sancti petri (quod padisum vocant) quadripartitū marmorib⁹ strauit. Instaurauit p̄terea. ⁊ restitutas dedicauit ecclām apostolorūm via hostiēnsi. Et ecclām beate euphemie via appia sitam. At donus pontificatus sui anno. v. mēse. v. die. x. morit̄ ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cui⁹ in morte episcopat⁹ vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mūdi. 5863. Anno xp̄i. 664.

Agatho primus papa natione siculus. pr̄e romano ex monacho pontifex creat̄. Vir certe tante sanctitatis vt leprosum obuiū factū osculo suo statim liberauerit. Tante p̄terea mansuetudinis ⁊ humanitatis fuit. vt neminem ab se vnq̄ tristem dimiserit. Nactus itaq̄ impatorem moribus suis haud quaq̄ dissimilē. monochelitar causa cōciliū apud cōstantinopolim habere constituit. Expectauit itaq̄ donec constantinus a bello in p̄riam rediret q̄ sarracenos a se victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos statim constantinopolim mittit Joannē portuensem ep̄um ⁊ Joannē romane ecclie dyaconē. Hos p benigne susceptos mira caritate ꝯstantinus adhortatus ē. vt omissis cauillationibus ⁊ sophisticis altercationibus. ex equo ⁊ bono om̄i controuersia sublata duas ecclias vnā tandem facerent. agatho vero cui⁹ tp̄e post solis ⁊ lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno secūdo. mense sexto. die quintodecimo moritur. ac sepelit̄ ad sanctum petrū quarto ydus Januarij. Cui⁹ morte annū vnū. menses. v. sedes tum vacat.

Leo eius nomīs secūdus papa. natione siculus. pr̄e paulo vir doctissimus fuit. latine ac grece vt eius scripta indicāt. Preterea v̄o adeo musice pit⁹ est habitus. vt psalmodiā cōposuerit. hymnosq̄ ad meliorē cōcentum redegerit. Idem quoq̄ instituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā v̄o synodum ita suscepit vt eosdē anathematisauerit quos sancta synodus p̄sente cōstantino damnauerat. Concessitq̄ necessitate vrgente omni die baptizari debere. Instituit p̄terea ne ad archiep̄atum assumptus pro vsu pallij aliorūue officior quicq̄ ecclie psolueret. qd̄ vtinā hodie obseruaret̄. Cū ex hac largitione q̄tidie mala oriantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ⁊ eloquētiam singularis religio. mira pietas ⁊ clementia fuit. pontificatus sui mense decimo moritur. sepeliturq̄ collacrimātibus om̄ibus tanq̄ publico parente orbati ad basilicam Petri. quarto kal̄. Julij. post eius mortem mensibus. xj. diebus. 21. ep̄atus vacat.

Anno mūdi. 5883. Anno xp̄i. 684.

Benedictus iunior siue secūdus papa. patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xp̄o militans. diuine scripture ita operā dedit. vt doctrina ⁊ exercitatione in rebus diuinis tum singularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita sibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm suffragijs in locum demortui leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus imperator hominīs sanctitate pmotus. sanctionē misit. vt deinceps quē clerus pobulus exercitusq̄ romanus in pontificem delegisset. eundē statim ver xp̄i vicariū esse om̄es crederent. balicas plures restituit maxime laurentij in luciam ac b̄ti Valentini. Moritur autem pontificatus sui mense decimo. die duodecimo. sepeliturq̄ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab om̄ibus vt sanctus. ⁊ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

Joannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo impator cōstantinus moritur. vir singularis religionis ⁊ mansuetudinis atq̄ doctrine oīm consensu pontifex creatus in ecclesia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe quā leo secūdus cōsecratur a tribus episcopis hostiensi portuensi ⁊ veliterno. Quē quidem morem posteri deinceps tenuere. Deniq̄ valitudinarius cum libellum de pallij dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepeliturq̄ ad s. petrum. iiij. nonas augusti. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus. xviij.

Linea summor pōtificū

Bonus

Agatho

Leo secundus

Benedictus secūdus

Joannes quintus

Linea imperatorum

Constantinꝰ quartus

COnstantinus constantij augusti filius extincto vt premissuꝫ ē apud syciliā ↄstante augusto. punitoqꝫ q̄ ei successerat mesentio siue missesso tyrāno. romanoꝝ regnū suscepit regendū. Romanisqꝫ principatus ē annis decem ⁊ septem. Is aūt cōstantinꝰ q̄ prius fuit a ↄstancio genitore in consortē imperij assumptus. illo interfecto vt ōndimus territus est. ⁊ oīa vbiqꝫ adeo trepide administrauit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiū facilime amissurus. Uir postea catholicus modestusqꝫ ac omni bonitate integerrimus. qui suscepto imperio heracliū atqꝫ tyberiū frēs suos in imperij consortiū accepit. Licet sint q̄ scribāt eosdē frēs pueros ne ad imperiū aspirarent naribus mutilasse. Inde mox ecclesias collapsas. q̄ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant instaurauit. atqꝫ alias denuo edificauit. Et cū esset armoꝝ vir strennuus sarracenos romano imꝑio infensissimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Decimo em̄ imꝑij eius anno ↄ sarracenos celebri victoria cōstantinū potitū inuenimus. vt ea afflicti clade sarraceni tributū imꝑio pendere ꝓmiserāt. Accidit qꝫ oportuno in tpe. pax illa. qꝛ bulgari post paꝝ traciam inuaserūt. Congressiqꝫ illis pannoniā inter ⁊ mesiā supiorē ↄstantinus insignē accepit cladem. cūqꝫ potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientissimus acqeuit. Satis nāqꝫ bulgaris feracissimi agri ꝓuincias danubio cōtinētes romani ꝑncipis auctoritate pacta secū federa habitare. inde ↄstātinopolim redijt. Et vt grecos romane eccīe vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Deniqꝫ cū essꝫ bonis opibꝰ plenꝰ morit̄ filio iustiniano ī imꝑio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

SExtam vniuersalē synodū apud ↄstantinopolim constantinꝰ imperator celebrari iussit. interfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes portuensis epūs ⁊ alter Joannes romane eccīe dyaconꝰ. Cōuenerūtqꝫ ad impatoris edictū ducenti octuagintanouem epī. Acta aūt est cā monochelitaꝝ q̄s supra diximus aduersus fidē catholicā cōtendisse. vnicā tantūmō eē in xp̄o voluntatem. Erantqꝫ duo ꝑmarij cause aduersarij Georgius Cōstantinopolitanꝰ ⁊ macharīꝰ anthiocenus epī. quoꝝ Georgiꝰ auditis rōnibus faciliter in catholicoꝝ sentētiā adduci ē passus. macharius aūt ꝑtinax. ⁊ nimis diu pr̄ibus resistens. nō solum ē dignitate ꝑuatus. ꝫ simul cū mortuis sergio. pyrrho. paulo ⁊ petro eiusdē hereseos auctoribus sathane traditus. ad extremūqꝫ cū aliquot ꝑfidie cōplicibus romā relegatus Et theophaniū abbatē vero sentiētē in locū macharij anthiocenū epm̄ creant. Hac aūt re ex sentētia feliciter gesta. vt deo gratie agerētur qꝛ vtrāqꝫ eccīam vnā fecisset. sententia ⁊ animis Joannes ep̄s portuensis octaua pasce corā ꝑncipe ⁊ pr̄iarcha. corāqꝫ pplo constātinopolitano in basilica sancte Sophie missam latine celebrat. approbantibus oībꝰ q̄ tū aderāt. veꝝ esse ⁊ sctm̄ illū sacrificādi morē. Et q̄ aliter sentiūt a recto ⁊ honesto discedere. Hec ē aūt sexta synodus. q̄ Cyrilli. Athanasij. Basilij. Gregorij. Dyonisij. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hieronimi. sn̄ia conclusum ē. duas naturas ⁊ opatōes in xp̄o eē. Explosaqꝫ illoꝝ ꝑtinatia q̄ vnicā eē in dn̄o volūtatē dicerent. vn̄ monochelithe vocati sunt. Ea reintegrā fidei leticia agatho ⁊ romani paucos menses sunt gauisi. qꝛ pestꝭ tūc q̄nta raro alias ꝑ tres meses romam populata est. ⁊ ipse agatho est defunctus.

Cometa

Eclipsis solis ⁊ lune

STella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat ꝓfecto tot clades q̄ tribꝰ cōtinuis mēsibꝰ appuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia nūqꝫ ātea fuere. vise sunt elem̄ta ī vrbis rome ⁊ ytalie excidiū ↄiurasse. Nāqꝫ tāti tāqꝫ ↄtinuati ībres tonitruis fulgoribꝰ īmixti fuer̄t. vt maximā armētoꝝ passim morientiū iacturā ppl̄i sint ꝑpessi. q̄ꝫquā plimos viros ea tēpestāte fulmībꝰ afflatos īterisse īuenimꝰ ⁊ maturescētia pluuiaꝝ initio ī cāpis frum̄ta emarcuisse vt solatio fuerint populis legumina. quoꝝ fetus primi grana in terrā vēto imbreue discussa cum herbidū cespitem pullulassent ad maturitatem denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

POst solis quoqꝫ ac lune eclipsim peste grauissima laboratū est que papiā depopulata ē vt ciues iuga montiū peterent ⁊ in vrbe frutecta ac herbe nascerentur.

Conon papa. Tracia oriundus. in sicilia educatꝰ. Inde romane eccie militans ex p̄sbitero pōtifiex creaẗ. Uir siqdem bonus ⁊ tanto p̄ncipatu dignus. Nā dū romam petrū archiep̄m exercitus vo theodoꝝ p̄sbiteꝝ in Joannis demortui locū sufficere conaretur. Tandē post longā altercatione in hanc sententiā venere om̄es: nutu diuino impulsi. vt conone eligerent. Erat em̄ moribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ⁊ dignitatē forme appellarunt. animi simplicis ⁊ integri. modestie ⁊ iusticie singulari. ꝯstantie et prudentie plusq̄ humane semper ē habitus. Hāc obrem e vestigio om̄es ad quos ꝑtinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū suaꝝ. idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tn̄ post initū pontificatū statim inualitudinem incidit. vn̄ paschalis archip̄sbiter ac thesauri pontificis dispensator regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortē cononis pontificatus sibi decernaẗ. Accepit pecuniā quāq̄ nihil eoꝝ q̄ ꝓmiserat p̄stiterit. Moriẗ aūt conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepeliturq̄ ad sanctū petrū. xj. kalendas octobris. vacat tum sedes mensibus duobus. diebꝰ tribus ⁊. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xp̄i. 694.

Sergius papa natione syrus. p̄ria anthiocenus p̄re tyberio. adeodati pōtificis t̄pe romā veniens in cleꝝ romanū asciscitur. Deinde vo ob eiꝰ doctrinā ⁊ diligentiā circa misteria ac rem diuinā ꝑ ordines conscendens sctē susanne ad duas domꝰ cū titulo eius loci creatur. frequētare tn̄ magis atq̄ magis cimiteria cepit. qua ex re tantū sibi nomis cōꝑauit. vt defuncto conone in eiꝰ locū suffectꝰ sit. nō sine altercatōe tn̄. Nā cū pars ppl̄i romani maxime theodoꝝ archip̄sbiteꝝ peteret ⁊ nōnulli ob exarchi iudicibus subornati pascalem noiassent. parsq̄ vtraq̄ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiq̄ vota in sergiū cōuenerūt. quē postea iustinianus imꝑator cū sue synodi nollet acquiescere ad se vinctū ꝑ zachariā ꝓthospatariū suū trahere p̄cepit. ß milites ytalici id admittere noluerūt. Ueꝝ cum pacem obtinuisset ad ecclesiaꝝ instaurationem manū apposuit. Et q̄ maxime petri basilicā ablatis ruderibus renouatisq̄ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Ibiq̄ partē dn̄ice crucis inuenit in capsula enea. Et. b. leonis pape corpꝰ viliꝰ iacēs honestiore loco reposuit. Constituit p̄terea vt in fractōne dn̄ici corꝑis ter caneretur agnus dei. his tot rebus insignis pōtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die tercio ⁊. xx. moriẗ. Et in basilica Petri collacrimātibus om̄ibus sepelitur. vi. ydus septembris. vacat tum sedes mensem vnū. dies viginti.

Joannes eius nois sextus. papa natione grecus pōtificatū inijt quo theophilatius ytaliā peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in vaticano. sarctoq̄ tecto diui marci atq̄ ornato altari principis apostoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaq̄. atq̄ etiā vt erat animo piꝰ ex erario ecclesie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus sui anno tercio mense tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū passus sit nō satis cōstat. Sepultum ad cathecūbas sebastianas via appia quidā affirmāt. Eius ex morte vacat tum sedes mensem vnū. dies vnde viginti.

Joannes septimꝰ papa natione grecus. patre platone eo temꝑe pōtificatū inijt quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiū ⁊ leontiū a quo fuerat imperio deiectus spectante populo interfici iussit: fuit aūt vir multe eloquentie ⁊ sanctitatis. Qui in basilica Petri oratoriū (ita em̄ appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cuiꝰ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaq̄ quorūdam sanctoꝝ patꝝ vultus ostēdebāt. Basilicā p̄terea sancte Eugenie restituit iam pridē vetustate collapsam. Cimiteria quoq̄ sctōꝝ martyrum Marci Marcellini Damasiq̄ pontificis exornauit. Postremo vero multas basilicas pictura ⁊ statuis sanctorum culciores reddidit. Moritur aūt secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xviij. Sepeliturq̄ in basilica petri ante altare dei genitricis quod ip̄e extruxerat. q̄ntodecimo kal̄. nouembris. Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.

Sysinnius papa. vel vt alij volunt Sosinnus. natione syrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ⁊ cyragra ita laboraret vt neq̄ ambulare. neq̄ cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et reip. xp̄iane curam gessit. vt nil p̄termiserit. Et ante pontificatū ⁊ in ipso magistratu quod bonū pōtificem deceret. Jam em̄ materiā oēm parabat qua ⁊ menia vrbis ⁊ templa vetustate collapsa in meliorem formā restitueret. Uerū subita morte correptus in basilica Petri sepelitur. viij. ydus nouembris. Uacat tum sedes mensem vnū. ⁊ dies. xviij.

Linea summoꝝ pōtificū

Conon

Sergius

Joannes sextus

Joannes septimus

Sisinnius

Iustinianus secūdus siue iunior Constantini iam dicti filius post prēm in
impio relictus. impauit prima vice ānis. x. Uir siqdē pmo bon⁹ ꝛ prudēs
ac elemosinaꝝ ꝓfusus largitor. Quasobres cōstantinopolitanū admodū au/
xit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cuꝫ p. x.
annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et cuꝫ eisdem pacem
terrā mariqꝫ fecit. Sicut affricā libiāqꝫ ammittere defuncti pris res noue fecerit
Ita easdē ꝓuincias exorte pariter in sarracenis noue res recipe adiuuarūt. Si
qdem gizite sarracenoꝝ ammirathο ꝯ idem tpis quo cōstantinus vita functo
baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustinianū imperij iura oim ꝓuinciaꝝ
consensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. p eius fedus affrica ꝛ libia in primis
fuerūt impio restitute. Affirmantqꝫ nōnulli scriptores eo in federe interuenis/
se. vt p annos. x. q̄ terminus in pace fuerat ascriptus sarraceni singulo quoq̄
die nūmos mille aureos soluere seruūqꝫ vnū ex gente sua. ꝛ vnū item equū ro
mano impatori mittere tenerent. Interea vo cū in deū iustinianus tū in homi
nes mira incōstantia vsus. Et sarracenos ꝛ bulgaros preter federa pacis inite
adoritur. a qbus certe plus incōmodi accepit qꝫ intulit. Et ꝯstantinopolim re
diens a ciuibus oibus odio habitus ꝙ seuiciā pfecti vrbis nō cōpescuit. Qd
qꝫ synodū habuisset ad qd cū romani pontificis clericqꝫ cōuenissent oratores.
iteratā sunt sexte synodi acta qbus intermixta sunt aliq ritu catholico abhor-
rentia. Subscripserūt vo imprudentes romani pontificis oratores. Sed eaꝫ
subscriptionē sergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit approbare. Ira
tus vo ē iustinianus ꝛ mittēs zachariā ꝓthospatariū romā iussit sergiū ponti
ficem cōstantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis ꝓpe-
re armis pontificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaqꝫ iustinian⁹ pfidie q̄ in oēs
vtebat. ꝛ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si qdē leoncius patri
cius annuēte gallinico pᵗriarcho ꝯstantinopolitano insurgēs pplm ad arma
cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ppetuoqꝫ pedori addictos.
iustinianum imperio deiectum cepit. naresqꝫ mutilatum curauit cersonam pō-
ti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volūt Leo secūdus ipator pulso iustiniano
impiū occupās ipauit ānis. 3. Eos ipij mot⁹ exploratos hn̄s habdime-
lech sarracenoꝝ ammirathus affricā inuasit. in quē leonci⁹ impator ioannē pa
triciū militie mgr̄m cū exercitu misit. ꝛ qdem ioanes sarracenis ꝯgressus. eos
fugere cōpulsos oim affrica exterminauit. Ueꝝ nō mlto post seditione iter eos
orta. Tiberiū qndā ciuē ꝯstātinopolitanū impatorē creāt. Qui ꝯfestim ꝯstāti
nopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ꝛ eodē affectū supplicio q̄ iusti-
nianū dixim⁹ in carcerē cōnijcit. maiori ludibrio hominem reseruans.

Tiberius eius nominis tercius impator leoncio capto ꝛ incarcerato im-
perauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cuꝫ
exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. absimaꝝ cui tyberio fuit
cognomen ducem primo post impatorem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q̄
situm: vt alij oblatū accipiens nequaqꝫ moras sibi apud affricā trahendas exi
stimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim puenit. faue
bant vo ciues affiniū agnatoꝝqꝫ factio potentissima. vn̄ dum leoncius forum
palaciūqꝫ seruare nititur. ingressus absimarus vrbē cepit. leonciū naso mutila
uit ꝛ in carcere maiori infortunio reseruauit. Qui suscepto pncipatu philippū
nicephori patricij filiū in pontū exulare iussit. Cū dixisset in somno vidisse ca-
put suū aquila obumbrari. Ueꝝ iustinianus in ponto ad regem bauaroꝝ con/
fugiens qui honorifice susceptus ei filiā vxorem dedit ꝛ ad recupandū impiuꝫ
auxiliū prestitit qui tyberium eiecit ꝛ imperium rursus recepit.

Iustinianus olim augustus iterum ope bauaroꝝ ꝛ bulgaroꝝ constantino/
polim reuersus impauit ānis. xxvi. Cū em̄ ad sexti Ioannis pontificatus
initiū iustinianus secūdus cū cersone apud quā ciuitatē exulabat p̄ se ferret re/
sidendi impij intentionem: ciues absimaro impatore fideles illū capere intēta
runt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quorū rex aut vt ipi appella-
bant cacānus illi honeste habito filiam spopondit vxorem. Et tn̄ anno vix duꝫ
elapso cacānus ab asimaro pecunia corruptus. iustiniani ꝛ hospiteꝫ ꝛ geneꝝ prodere est pactus. quod cū
rescisset iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se cōmisit. qui susceptam aduene curam illuꝫ p ar-
ma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leonciū quoqꝫ a quo fuerat imperio deie
ctus in carcere inuētū eduxit. Et vtrūqꝫ inimicū inspiciēte populo occidi iussit. gallinicū pᵗriarchā obceca-
tum romā relegauit. Et quotiens stillantem trūcis naribus mucū abstergeret quēpiā aduersariū partiuꝫ
excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Imperatorum

Iustinianus secū dus siue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Iustinianus

Synodus aquilegiensis

Hoc tpe aqlegie ob impitiā fidei qntum vniuersale cōciliū suscipere diffidit donec salutaribus beati pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ceteris xpi ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aūt hec synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sb iustiniano pncipe cōtra theodoꝝ. ⁊ omēs hereticos q beatā mariā solū hoiem nō deū ⁊ hoiem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp vgo theotocos diceretur. quia sicut catholica fides habz. nō solū hoiem s vere deū ⁊ hoiem genuit.

Theodorus

Theodorus Angloꝝ archieps vir doctissimus optimusqꝫ p hoc tps apud āgliā floruit. Et inter cetera libꝝ egregiū edidit. In q declarauit q penitentia vnūqdqꝫ pctm diluī posset. sed ⁊ alia cōmentaria p pulcra in diuinis codicibꝰ scripsit. Sanctus qqz theodorꝰ augustudinēsis eps virtutibus claruit.

Lambertus epus

Lambertꝰ vir sctissimꝰ apō leodiū ea tēpestate martyriū subijt. eo qꝫ pipinū rephēderit. qꝫ vxori pellicē alpiadē supinduxerit. Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmisisse aūt q postea morbo pediculari cōsumptus ē. Hic ex nobilibus ⁊ diuitibus parētibus natus ⁊ a pmeuo lrīs eruditus ita p sanctitate sua ab oībus amabaꝛ. vt traiectensi eccie post theodardū mgr̄m suū pmoueri in epm mereret. Cū vo childericus qeuꝝ pmouit q eum diligebat ab impijs occisus. Maligni cū suo honore priuarūt. ⁊ pharamundū in locū eius statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo iteꝝ reductus. vbi multos vbo ⁊ exemplo cōuertit. dodo ei cōtrarꝰ. Cū p modū crucis in orōne pstratum directo iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē ecciaꝫ pduxerꝫ. ⁊ pꝫ hostes illico sepelierꝫ. Sctūs āt chunibertꝰ successor eiꝰ celitꝰ admonitꝰ corpꝰ. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag miraclorꝫ glia transfert.

Beda venerabilis

Beda anglicus presbiter ⁊ monachus cognomento venerabilis: vir latina grecaqꝫ lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xpiana religione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. pbiter ordinatꝰ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras pstrinxit. Eo qꝫ docendo ⁊ pdicando vsqꝫ in seniū aut scribendo nō destitit. vt p nouē. ⁊. 50. annos ⁊ docere ⁊ libros cōponere nūqꝫ lassus visus fuerat. Ea pꝫter ob religionē etiā atqꝫ modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit eñ multa in actus aploꝝ. in lucam ⁊c. Edidit ⁊ librū de tpibus omeliasqꝫ plerasqꝫ quibus multum gallici sacerdotes vtunꝫ. Edidit quoqꝫ cōmentarios in vetus ac nouū testm̄. ⁊ libꝝ de gestis angloꝝ. Qui postremo circa annū dñi. 734. etatis vo sue. 72. plenus bonis opibus diem obierit in sanctoꝝ numero cōputari meruit. Strabo quoqꝫ et Haymo viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quoꝝ alter plerasqꝫ omelias eleganti sermone coposuit. Alter vo genesim cōmētatus est. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasterij vbi erat Beda ostendūt.

Corpꝰ. s. bñdicti ferūt tpibus sisinij pape e monte cassino furto sblatū pꝫter solitudinē loci ⁊ in galliam translatum fuisse. Uel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriacēn. cū scolastica sorore fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

Pipinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux ⁊ gubernator cognomēto vel tulus seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloꝝ gloriosum nomē apud frācos initiū sumpsit. Cū is intellexisꝫ bertariū qndam ignobilē. Cuiꝰ opa theodericꝰ frācie rex plurimū vtebaꝫ oībꝰ odio eē. coactis i vnum ingēti copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis signis fundit fugatqꝫ. Salutē sibi berthariꝰ fuga qsiuit. In regnū vo theodoricus se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem ⁊ maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc fracoꝝ reges degenerātes victores regnuꝫ admīstrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno copositis cōsanguineo suo i admīstratione constituto. Ipe in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quã ciuitatẽ primũ menibus circũdatã a smaragdo patricio et ytalie exarcho. circa annũ dñi. 700. et ornatam fuisse historie tradũt. Nominis causam banc asserũt. vetusta rauennatiũ ecclesie monumenta. quod vrbis illius archiepi tria iuriũ eccie sue loca a trib⁹ metallorum noibus appellauerint. Aureolũ forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro et argentã pado primario oppositã ab argento. Ferrariãqʒ a ferro. Cuz aũt ferraria ab ipo cõditionis initio in ptibus rauennatiũ romanorũqʒ simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationẽ de exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandẽ quo tpe germani imperatores eccie aduersari ceperũt ipa quoqʒ ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annũ salutis vndecies centenũ matildis comitissa venetorum rauennatũqʒ auxilio eandẽ vrbẽ ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo et vigesimoprimo quẽ marchiones estenses amicitijs diutijsqʒ potentissimi in ferraria essent salinguerra quidẽ ferrariensis p eorum et ecelini amicicie occasionem psidia vsus. Friderici barbarossi instigationibus auxilioqʒ ferrarie dominium occupauit. In eaqʒ regnauit annis decem et nouẽ. quẽ innocentius quartus pontifex roman⁹ venetorum auxilio. ad annũ salutis duodecies centenũ atqʒ quadragesimũ expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo pfuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo psulante clemente qnto cum Azzo estensis marchio beatricẽ Caroli secũdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio pter nouercam superinductam pater in carcere cõiectus est et a venetis impetrato auxilio ferrariã potitus est. Qui cũ vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariã incẽdit. pter quã iniuriã. pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo quod se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulsis. et ex ciuiũ deditione ferraria sunt potiti. eamqʒ vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens qnt⁹ pontifex ro. ciuitatẽ venetiarum ecclesiastico supimposuerit interdicto. Vñ omĩa eorum bona per galliam britanniãqʒ direpta fuerũt. Nec paruissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallaguria florentinorũ et Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi et armis ferraria primũ. post castello thealdo quod ad pontem retinebãt magnis vtrinqʒ cõmissis cedibus deturbasset. Fuitqʒ postea semp ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamẽ lege vt quot annis decem milia nũmũ aureorum romane ecclesie persolueret. Et quasdam cõuentiones cum venetis habuerunt quorum obedientia et pace opibus potentiaqʒ plurimũ creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus imperator constantinopolitanus. Quod vero pteritis temporibus noue. s splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiũ pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiũ sit nostris temporibus. multi humanitate. phia. ac legum pericia viri excelluere. psertim viros habuit nobiles litteris hũanitatis ornatissimos.

Ferraria

HERBIPOLIS

HErbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis
que franconia dicitur. quā moganus fluuius ex montibus boemie ortus ꝑlabitur. In qua dyana
dea vsqꝫ ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac subiectum populū in fide ortho-
doxa instruxit. filius betanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis gloriose. primā eccle-
siam construxit. Et cuꝫ regio franconie partim plana. partim montosa sit. Montes haud ipi difficiles sunt
Ager nō admodum pinguis. Nāqꝫ plerūqꝫ arenosus est. Multis in locis consiti colles vineis. gratum ꝓ-
ducunt vinū. Maxime vo apud herbipolim. Et ꝙquā terra in mltos partita sit dominos. tñ herbipolen-
sem episcopum ducem franconie dicunt. Cum ⁊ ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui ⁊ franconū dux ha
betur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante se habet. Estqꝫ ꝓpe vrbē in excelso monte(quē
montem nostre domine appellant) arx arte ⁊ opere munita. ac spectatu digna. vbi prelatus vt plurimū resi
det. Estqꝫ super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planicie sursum erectum. ac sua natu
ra defensum. Pars quarta foueam habet. pontemqꝫ. ꝓfunditas fouee altissima est. In hac parte turris est
vndiqꝫ ꝓpugnaculis cōmunita. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamitat. Murus cācel-
li duplex est in medio platea est articularis. Estqꝫ in ea capella ad diuinū cultum perornata. vbi are conse-
crate sunt. Sunt ⁊ ibi mansiones ꝙ plures. tum ample tum decore. cellaria sub castro perampla. ⁊ stabula
multa. Habet similiter hec insignis ciuitas tres collegiatas ecclesias. preter basilicam episcopalem merito
summā dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoqꝫ sancti benedicti ad sanctum Stephanū lo-
cum aptum possidet. Cartusiensesqꝫ domini theutonici. ⁊ sancti Joannis cum scotis ibi domicilia habent
Quinqꝫ etiam monasteria sanctimonialiū. Extant ⁊ in ea quinqꝫ parrochie. ⁊ duo hospitalia. Sacellū itē
virginis marie cum turri mira arte constructa. Edesqꝫ perpulcre canonicoꝝ ⁊ ciuiū hanc vrbem exornant.
Huic sedi nūc preest nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus de Schernberg. qui nonagesimū
etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

Constantinus papa. natione syrus. pr̄e ioanne. vir doctissimus ⁊ lingua latina grecaqꝫ eruditus. eo tp̄e pontificatū iniȷ̄t. quo rome triennio fame laboratū est. qua quidē in re ita om̄es tum vel maxime paupes iuuit. vt constātinū celitus missum homines arbitrarent̄. Et cū iustinianus nil immutauerat p̄ter hoc tantū qd̄ sedem apl̄icam veneratione deinceps obseruauit tutatusqꝫ ē videndiqꝫ constantini pontificis admodū studiosus hoīem rogat vt ad se ꝓficiscatur p̄missa classe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aūt vrbi regie cōstantino tyberius iustiniani fili⁹ cū regio comitatu. Et cyrus p̄triarcha cuꝫ om̄i clero honoris causa ad octauū lapidem obuiā ꝓdeūt. vrbem ingressi in regiaꝫ ꝑduxere. Justinianus post vrbem ingressus. nō solū pontificem amplectit̄. verūetiam eius pedes venerationis causa exosculatur. inde iustiniano defuncto. philippicū successorem hereticū declarauit. Constātinus em̄ habita synodo nō modo philippici ⁊ ioannis monaci opiniones improbabat. verūetiaꝫ decernit vt sanctoꝝ patrū ymagines qui sex concilijs ab om̄ibus probatis interfuerāt. In porticu beati petri depingerent̄. Cū intellexisset eas a philippico e parietibus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne imperatoris heretici nomē publicis scriptis aut priuatis in ere argēto plumboue reciperet̄. Postea morit̄ cōstantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac ī basilica Petri sepelit̄. tercio yd⁹ februarij. sedes mēses vnū. ⁊ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5915. Anno xp̄i. 714.

Gregorius secūdus papa. p̄ria romanus. pr̄e marcello. vir certe optimus atqꝫ sanctissimus: tanteqꝫ eruditionis ⁊ facūdie habitus vt facile cōuinceret om̄es male de catholica fide sentientes. Nā sub sergio pontifice sacris iniciatus. sacellis ⁊ bibliothece p̄fuit. tante fidei ⁊ integritatis est habitus. sumēs deinde dyaconatus ordinem. cōstantinopolim cū constantino pōtifice ꝓficiscitur. vbi cū acriter disceptaretur quibusdā de rebus ad fidē ꝑtinentibus. ita acute respondit. vt om̄ibus ingenij sui ⁊ doctrine admiratione iniȷ̄ceret. Post ꝯstātinū deinde in pontificē electus. quāqꝫ aliqui stephanū secundū illi suffectū scribant. Inito aūt pontificatu ⁊ menia vrbis aliqua ex ꝑte vetustate collapsa instaurat. Et trabes basilice principis apostoloꝝ. laurentijqꝫ martyris extra muros. Monasteriū quoqꝫ via hostiensi positū non longe a basilica pauli. Et monasteriū sancti andree qd̄ barbare nūcupatur restituit. Huius p̄terea hec peculiaris laus est. ꝙ eius opera germani ad fidem cōuersi sunt. misso eo bonifacio ⁊ alijs qui eos e tenebris educerēt ꝓposita veritatis luce. Pace inde foris parta gregorius iteꝝ reparandis locis aīm adiȷ̄cit. basilicam nāqꝫ sancte crucis in hierusalem iam pridem destitutā restituit. Domū paternā mortua matre in honorem agathe dedicauit. eoqꝫ loci monasteriū extruxit. Indeqꝫ leonem impatorem hereticū habita synodo excōmunicanit. Eo ꝙ sanctoꝝ ymagines abolere nō desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem incitabat. pōtificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepeliturqꝫ ad basilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte episcopatus tū vacat dies quinqꝫ ⁊. xxx. Centū autē ⁊ octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

Gregorius tercius papa. natione syrus. patre Joanne. vir singularis doctrine ⁊ humanitatis. precipue greca ⁊ latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum disertior p̄dicatione atqꝫ interpretatione rerum occultarum ⁊ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus defensor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues simultates ⁊ amicicias susceperit. non armis. nō minis cuiuspiā e gradu constantie sue deiectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt ⁊ paupes mira caritate cōplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oīm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaqꝫ pontificatu inito statim conciliū celebrauit. In quo leonem terciū imperio simul ⁊ cōmunione fidelium priuauit ꝙ sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset ⁊ statuas demolitus esset. Hic oratoriū pulcrum in beati Petri basilica construxit. In quo de reliquijs fere oīm sanctorum recondidit. In canone quoqꝫ misse hec verba adiūxit. quoꝝ solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit ⁊ monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua integre ⁊ sancte viuerent. Instaurauit ⁊ menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam ꝓpe desertis. Tandem bene de deo ⁊ hominibus meritus. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iiij. ⁊ xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iiij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes dies tantummodo octo.

Linea summorū pontificum

Constantinus

Gregorius secūdus

Gregorius tercius

Philippicus q̄ ⁊ bardanus impator post iustinianū imparuit anno vno ⁊ mens. vj. Uir sane magni animi ⁊ maximi ɔsilij. Cū ɔstantin⁹ pontifex abiens a ɔstantinopoli iustinianū adhortaṫ. ne in philippicū cersone exulantem grauius aliq̄d decerneret. veritus ne aliq̄d mali oriretur. Uez iustinianus ɔsilio pōtificis bn̄ monētis neq̄ꝫ obtempans. classem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ꝫ iustinianus copias q̄ntascūq̄ꝫ potuit ex cōstantinopoli thraciaq̄ꝫ cōtrahere. et p̄liū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmissum. Fuit id p̄liū atrox. ⁊ post multā vtriusq̄ꝫ exercitus cedem impatorū morte nobilitatū. Nā iustinian⁹ tyberiusq̄ꝫ filius fractis fuga tisq̄ꝫ eoꝝ copijs eo in p̄lio occubuerūt. philippicus ea in victoria impiū adeptus. illico fidei catholice romanoꝝ pōtificū traditione discessit. heretici pueso vsus ɔsilio lr̄as ad ɔstātinū pōtificē clerūq̄ꝫ romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt pōtifex ⁊ clerus. s̄ romāo pp̄lo magnis acclamationibus postulāte philippicū pōtifex scismaticū iudicauit. iussitq̄ꝫ vt nulla ī re diuina aut publico priuatoue actu eius noīs aut impij mentio h̄retur. Nec diuturna fuit ipa in impio pestis. Nā cū defunctus eēt pōtifex ɔstātin⁹. anthemi⁹ q̄ ⁊ anastasi⁹ ciuis ɔstātinopolitan⁹ ipm philippicum impio deiectum cepit. ⁊ oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento arthemi⁹ impator post philippū imparuit annis tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras p̄terea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac sexte synodi accerrimū defensorem futuꝝ pollicet. Anastasio aūt impante patronax ciuis brixian⁹ pontificis romanis suasionibus. b. bn̄dicti monasteriū cassinēse edificijs ⁊ monachorū freq̄ntia instaurauit. Anno postq̄ꝫ a longobardis destructū fuerat centesimo duodecimo. Is vero impator post exhibitā romano pōtifici reuerētiā. post acceptas ex more confirmatas p̄decessoꝝ pontificū ⁊ ɔciliorꝫ sanctiones. sarracenos xp̄iane religionis ⁊ romani impij hostes agitare ɔstituit. Itaq̄ꝫ pats ingēti classe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iussit. Sed ipius duces exercitus medio in itinere rebellātes ⁊ a militibus spretus impio deijcitur. Cogitur q̄ꝫ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe. ne ei sacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius noīs tercius supato anastasio impiū occupans imparuit anno vno. Cū eī duces exercitus anastasij arma in ɔstantinopolim retulerūt. Crearūtq̄ꝫ impatorē theodosiū q̄ndā q̄ ⁊ si erat ignobilis. ⁊ apud publicanos scriptum facere cōsueuerat. Is nouus ⁊ rei militaris ignarus impator anastasiū audiēs copias vt imperiū recipet repare. illi cū suo imperij assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̄ꝫ ad niceam conflixerūt. potitus victoria theodosius nulla anastasiū alia affecit iniuria q̄ꝫ ne vltra vt p̄missum ē de impio cogitaret clericū ordinauit. Uez suscepto impio catholicus impator ⁊ statim ymagines sanctoꝝ patꝝ (vt diximus) a philippico demolitas restitui pristino in loco mandauit. Postea theodosius āno impij p̄mo nō dū elapso a leone tercio deiectus. ⁊ sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius impator post theodosiū imparuit cū cōstantino filio annis vigintiquatuor. Theodosio eī electo imperiū accepit. ⁊ apud cōstantinopolim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximasq̄ꝫ sub eo calamitates subiecte imperio puīncie acceperunt. Nā primo ei⁹ impij anno, ⁊ quādo Athinus gmortrusq̄ꝫ citeriorē hispaniā inuaserāt. sarracenoꝝ asiā incolētiū ingēs multitudo in thraciā traiecit. Et eoꝝ dux classem mille naues habētē adducens constantinopolim terraꝫ mariq̄ꝫ obsedit. Ciuitas v̄o ɔstantinopolitana ⁊ si tūc ab hostibus non est capta. horrendam tn̄ perpessa ē calamitateꝫ que pestilētia eā populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo impator queꝫ hec ad sanctimoniam trahere debuissent. postq̄ꝫ sarracenoꝝ timore liberatus nil intrauit. qui ytalia ⁊ roma pecunijs exhausta. basilicas quoq̄ꝫ ornamētoꝝ diuitijs spoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt si in suam vellet grām promoueri sanctorum ymagines vbiq̄ꝫ in ytalia. sicut ipse fecit in orientali imperio aboleri deponi incendiq̄ꝫ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtpatur. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabanṫ. qua cohortatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū imperatoreꝫ deligerēt. Uez cum in obstinatione persisteret. postremo excōmunicatus ⁊ maledictus interijt.

Linea Imperatorum

Philippicus

Anastasius

Theodosius tercius

Leo tercius

Egidius abbas

Egidius natione grec⁹ athenis ex regia stirpe ꝓgenitus. ꝑ hos dies scīa exēplo ⁊ miraculis insignis fuit. lrīs etiā ab infantia erudit⁹. post obitū parētū ꝑtrimonij. xp̄m fecit heredē. vez hūane glorie deuitās piculū. clam littus maris petijt. repertis nautis nauē cōscendit. factaq; orone tēpestas sedata fuit. Et cū arelatem venisset. biēnio cū sancto cesareo eius vrbis epō mansit. vbi febricitantē trienmo curauit. ad heremū ire optās. clam discessit. cū veredamoq; heremita viro sancto diu mansit. ⁊ meritis suis sterilitatē terre auertit. Et cū vterq; miraculis coruscaret humane laudis ferens piculū. interiorē heremū penetrauit. habitationez in antro cū fonticulo elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinit⁹ ꝑpatam in nutricez habuit. q̄ certis horis lactis alimoniā sibi ꝑbebat. Cū die q̄daz serui regis in venatione ceruam insequerēt. illa ad pedes ei⁹ cōfugiēs orauit. vt eam sibi dn̄s illesam ɔ̄seruaret. vn⁹ incaute sagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites speluncā aperientes. videntes sctm̄ senē habitu monachali vestitū canicie venerabilē admirati veniā petierūt. q̄s rex carolus cū oīm honore suscepit. Is ad monasterium rediēs apud nemausensem vrbē filiū pncipis resuscitauit. Tandē ex reuelatōne dn̄i fribus obitū suū nūcians vt ꝓ co orarent. spūm dn̄o cōmēdauit vbi angelos aīam ei⁹ ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annū dn̄i. 700.

Bonifacius archiepus

Bonifacius primus archiep̄s tpibus p̄dictoꝝ pōtificū floruit. Qui monachus ex n̄s doctissim⁹ atq; eloq̄ntissim⁹. ꝓ magnitudine animi e brittannia ad gregoriū secūdū summū pontificē venit. cognita hoīs v̄tute ⁊ sanctitate. petēte pipino in maguntina sede metropolitico iure totius gallie principē ac ep̄m ɔ̄stituit. Et ad germaniā misit vt illā gentē ɔ̄posita euāgelica luce illustraret. ac fidez verā doceret. vbi p̄dicatione ⁊ exemplo Thuringie. hassie. saxonie. austrasie ⁊ in francia opus impositū egregie egit. Fact⁹ aūt archiep̄s anno xp̄i. dccxv. auctoritate sedis ap̄lice ⁊ p̄ncipū francie duas ep̄ales sedes ɔ̄stituit. vnā in castro wirtzpurg vbi burkardū collegā suū ep̄m ordinauit. Alterā in Eystet cui wilibaldū p̄fecit. Inde ex iussu zacharie pape pipinū in ciuitate suessonū in regē frācoꝝ vnxit. Ideo archiepus secūdus post papā censetur. Tandē lullū sibi successorē ordinans ob p̄dicationis officiū Frisiā petijt. vbi nonas Junij martyrio coronatus ē. cum v̄bū indesinēter p̄dicasset ac p̄fuisset eccie annis. xxxvi. cū p̄ntis vite sanctimonia ad coronam ⁊ gloriam martyrij peruenire meruit.

Circa hec tpa ducatus venetoꝝ initiū sumpsit. Cū a patriarcha populoq; veneto a tribunis ꝓceribusq; cūctisq; plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis 8. Cui marcellus suffect⁹ ē. a ɔ̄ditōne eīn vrbis gubernatōis formā sub tribunis ⁊ centurionibus hūerūt. Inde ꝓpter freq̄ntes aduersarioꝝ incursus reprimēdos. de cōi omniū ɔ̄silio. Hūc hoīem tāto dignū honore delegerūt. q̄ statim cū longobardis fedus inijt ⁊ venetā ciuitatē ꝓ viribus ampliare curauit. pui eīn momenti ān fuit. eo duce auctore ampliata. Instructisq; classibus huc illucq; ꝓ negociatōnibus nauigare ceperunt in pyratas q̄sq; repressit.

Cesarius ep̄s arelatensis vir sanctitate ⁊ sciētia p̄clarus. ꝑ hec tpa decē omelias ad monachos inter cetera scripta edidit. Sanct⁹ q̄z wolfrāmus zenonens ep̄s miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac miraculis p̄clarus fuit albinus ep̄s andegauensis. ⁊ remigius ep̄s rothomagensis. Sanctus item amat⁹ archiep̄s angloꝝ sanctitate claruit.

S. Colonat⁹ .s. kilian⁹ .s. Totnan⁹

Sanctus kilianus ep̄s in francia orietali hoc tempe claruit. Is genere scotus de nobilibus natus parētibus. Ex insula hibernia siue scotia fecūda clarissimis viris ꝓgrediēs. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum suis viri illustres ꝓdierūt. Is lrīs edoctus spretis hūanis reb⁹ monasteriū ingressus. In oīm obediētia ⁊ frugalitate vitā pegit. Inde p ecciasticos ordies p̄sbiter ordiat⁹. cū ad curā cenobij eligeref vt liberi⁹ ɔ̄teplationi opam dare posset. brittāniā deinde ad galliā ꝓfect⁹. postea i germaniā perueniēs. ī herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum coronā martyꝝ optaret degebat. nec semē dei effudit. vez prius romā adijt. Cū eo tpe Conon summ⁹ pōtifex roman⁹ p̄esset. gaudēs ei officiū p̄dicatōis iniūxit. ac i ep̄um ordinauit. vrbem egressus cū colonato p̄sbitero. ⁊ totnano diacono. iterato ad castꝝ wirtzipurg ostrofrancie puenit. in q̄ gosbertū ducē reperit. Cū vnaculā linguā illico addisceret semen dei spgere cepit. relicto igr̄ diane cultu. dux cū tota pene ꝓuīcia orthodoxe se fidei sbiecit. ⁊ I die resurrectōnis dn̄i baptisat⁹. hūit āt vxorē geilanā q̄ olim fris ɔ̄iux fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens. duci ɔ̄suasit. vt eā dimitteret. ob eā rē geilana kilianū odio ɔ̄secuta. ordinatꝫ tortorib⁹. viros sctōs reuelatōe diuia p̄moītos i orone ɔ̄sistētes iterfici iussit. Cūq; palmā martyrij obtinuerīt. claꝫ sepulti sunt cū libris ac sacris vestibus. ne palā fieret eoꝝ iterit⁹. tādē inēta corpa vn⁹ q̄ viros gladio pemit ꝓprijs dētib⁹ se laniās. alter i rabiē v̄sus gladio se pemit. geilana vero demonib⁹ molestata. clamās ait. Juste torq̄or. q̄ sctīs virꝫ tortores adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij gloriosi martyres totā franciaz orientalē miraculis ⁊ sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epus

S. walpurgis

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sueuoꝝ duce. atqꝫ angloꝝ rege. Bunnaqꝫ castissima femina eius vxore. Qui cū hierosolimā atqꝫ terrā sanctam peregrinus visitasset. ⁊ inde romam reuertisset. a gregorio tercō summō pōtifice. Cui tuꝫ ꝓpter religionē tū fidei sinceritateꝫ dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine sedis archiepiscopo cōmendatur. ⁊ a sancto Bonifacio (q̄ eius auūculus fuit). xj. kal. Augusti presbiter ordinat̄. Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū est anno salutis. 740. sue vō etatis. 41. episcopio Eystetensi preficitur. qđ sanctus bonifacius ex p̄diꝫs ⁊ mancipiꝫs a swigero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis maguntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocqꝫ priuilegio dotatur. vt ip̄e eiusqꝫ successores officio scribe sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in conciliꝫs ⁊ conuentibus a dextris archiepiscopi magūtini primū locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdotes vtebantur. vt ea etiam successores superuestiri liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam fluminis quod almonū vocatur. In vasta solitudine. succisis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In qua ⁊ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virginis admirabilis. que fuit soror sancti wilibaldi. De cuius reliquiꝫs manat sacer liquor. egrotantibus prebens remedium. Nūc presidet ecclesie eystetensi que ⁊ aureatensis nūcupatur. presul dignissimus wilhelmus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. Sebaldus

SEbaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate (vt quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castissime. q votis τ precibus a deo hanc sobolem impetrarũt. Ab ineũte etate disciplinis ac lr̃is traditus. ꝓ adipiscẽdis liberalibus artibus in adolescentia parisius petijt. Cũ eruditissimꝰ euasisset. Virgo pulcerrima de familia regum francorũ matrimonio ei iũcta fuit. Verũ spretis mũdialibus pompis. relicto regno spõsam elegantissimã nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremũ secessit. vbi cũ annis. xv. sanctissime vixisset. Inde deuotionis gr̃a. romaȝ ꝑueniens. a Gregorio secũdo summo pontifice. ad germanos p̃dicationis gr̃a directus. wilibaldũ τ wunibaldũ fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lõgobardos. deinde ratispone doctrina v̑tutibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nurembergã in solitudĩe nemoꝝ religiosissimã ac ꝑfectissimã vitã. vsq; in finẽ exegit. Vbi p̃ter doctrinã ꝑplo exhibitã. miraculoꝝ gloria nominatissimus euasit. Tandẽ plenꝰ dieꝝ ad oratoriũ fratrũ. sancto martino dicatũ Nuremberge (vbi modo cenobiũ ordinis diui benedicti ad sanctũ egidiũ nũcupatũ) ꝑuenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dñm. Cuius sanctuȝ corpus ab indomitis bobus ad locũ sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quẽ postmodũ summi põtifices ꝓpter crebra miracula in sanctoꝝ cõfessoꝝ numeꝝ aggregarũt. p̃cipue martinꝰ q̃ntus papa. eius festũ per vniuersum orbem. xiiij. kal. septẽbr̃. celebrari iussit. Quãobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit. cũ Nuremberga p̃clara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentũ in omni honore τ gloria vbertim sensit.

Luitprandus rex

LVitprandus aisprandi p̃dicti filius longobardoꝝ rex. superstite adhuc p̃re regnũ accipiens. regnauit anno vno τ triginta. τ mensibus septẽ. Vir certe tanto principatu dignissimus. Erat q̃ppe giganteo corpe atq; vasto. τ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet. iusticia vero ac clemẽtia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret. qua ĩ re maiorẽ ꝓmereretur laudeȝ. xp̃ianissimus etiã adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare ꝑmiserit vnq;. papie quoq; templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aũt marcellus huic cõpater et amicissimus fuit. τ ei auxiliares copias cõtra sarracenos ex ytalia trãsmisit. pipinũ quoq; filiũ in cisalpinã galliam. vt ei ex more capillũ succideret trãsmisit. quẽ luitprãdus benigne suscipiens donatũ muneribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate imperãdi motus) captis circũquaq; oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. gregorius pontifex legatos naui q2 terrestri itinere nõ licebat. ad carolũ francie principem statim mittit. q hominẽ rogarẽt. vt primo quoq; tp̃e laboranti rome τ ecclesie auxiliũ ferret. Carolus rogatu gregorij patrociniũ ecclesie suscipiens. Luitprãdũ cõpatre rogat vrbẽ ne obsideat. obtemperat. atq; vrbẽ obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniã p̃terea τ anconã ex picentibus. Et q̃cq̃d a longobardis. xxx. ãnis in etruria occupatum fuerat restituit. Veꝝ nõ ita multo post etate grãdeuus. vite sue cursum expleuit. Eiusq; corpus in basilica beati hadrani sepultum fuit.

RAdboldus frisonũ dux hoc anno ad p̃dicationẽ wolfrãmij senonensiũ ep̃i cõuertit. q cũ baptismum suscipere statuisset. in lauacrũ intrauit. Et illico dubius factus. alterũ pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens q̃ in inferno. statim intinctuȝ retraxit pedem. dicens. laudabilius est vt plures q̃ pauciores sequar. atq; ita in sua fatuitate delusus. morte in premeditata raptus est.

COmete duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quoꝝ vnus solem precedebat. Alter v̑o vesperi sequebatur.

Othmarus

OThmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiã ductus. litteris ac v̑tutibꝰ instructꝰ. Inde titulo s̃cti florini ad sacerdotiũ ꝓmotꝰ. et ꝑ victorẽ comitẽ ob suã religiõeȝ ac famã in p̃latũ assumptꝰ. τ ꝑ balchramiũ ĩ cellaȝ b̃ti galli τ pipini aucte in abbatẽ electus. quẽ locũ possessionibus plurimũ auxit. atq; edificijs. mirã obŝuans abstinentiã. pauꝑtatis amator. τ elemosinaruȝ largitor. τ asello ꝓ equo vtebat. Egenos ac leprosos sepe visitãs. vt p̃r pauperꝝ diceret. Ideo hospitale ꝓ eis extruxit. Ab emulis tñ ꝑsequebatur. Infamatus de femina ad exiliũ cõdemnatus. ad insulã rheni relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal. decembris bono fine q̃euit. post ãnos. x. ad monasteriũ sancti galli ꝑ lacũ ꝯstantiensem miraculis multis. τ sedata tempestate ꝑductꝰ fuit. Vasculũ modicũ vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhaustum. nullũ detrimẽtũ vini sensit.

Conciliū rome ꝓpter ymagines

COnciliū mille pene epoꝝ celebrauit gregori⁹
tercius pontifex romanus. ī basilica beati pe-
tri rome. In quo quidē leonē imꝑatorem. vt dictuꝫ
est. imperio simł' ⁊ fideliū cōione priuauit. eo ꝙ sta
tuas ⁊ sanctoꝝ ymagines demolitus esset. In q cō-
cilio decretū est ymagines summa cū veneratione ꝑ
ut antea cōseruari. declarauitqꝫ idē pōtifex in eo cō
cilio imaginū sanctaꝝ veneratione esse licitā. Et hu
iusmodi statuti violatores excōicationis santentia
innodauit vt habet in canone de conse. di. iij. c. per-
latū. Cū eni Leo. iij. imꝑator apte inuehi in pontifi
cem nō posset. edictum ꝓponit. vt omes q sub impe
rio romano essent. sanctoꝝ oīm martyꝝ ⁊ angeloꝝ
statuas atqꝫ ymagines e templis abraderent ⁊ auf-
ferrent. tollende (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q vero
secus fecisset eū se ꝓ hoste publico habituꝝ. Grego
rius aūt tante impietati omes catholicos post cōci-
liū admonet ne in tantū errorē timore vel edicto ꝑn
cipis vllo modo dilabantur.

CArolus marcellus pipini senioris filius hijs
tꝑibus pallacio regis francie ꝑficit cū pipin⁹
breuis senio cōfectus rebus humanis exemptus ē
Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade
prima vxore genitus. supstesqꝫ erat piter plectrudis vxor. quā carolus vt genitri
cem potius ꝙ nouercam venerabat. Nec tñ continere se potuit odiosa mulier. qn
adolescētis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulsu co-
pijs in pipini dominia parante. carolus nisi ingenio vsus aufugisset. vitā cū ꝑn-
cipatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam carcere liberato. obijt
dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus se de chilperico francoꝝ rege
⁊ raginfredo illius gubernatore vlcisci cupiens magnū parauit exercitū. Ad pri-
mos ꝟo prelij clamores hij duo in fugam ꝟsi incruentam carolo victoriā relique
rūt. Postea metu nouerce insidiaꝝ. se liberare ꝯstituit. Coloniā itaqꝫ ducens exer
citū vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat.
illam vi cepit. et potitus thesauro cū nouerca. Illa ꝟo clam oñibus longū emēsa
iter ad danubiū ⁊ eo transmisso ꝑuenit ad bulgaros. Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē
aduersantibus. maxime ꝟo Eudone aquitonie duce. ⁊ chilperico rege. Verꝫ carolus marcellus trāsmisso
sequano fluuio in aurelianos mouens. vno impetu hostes fundit. fugatqꝫ. ac regno francie solus potitur.
Renū deinde traijciens. saxones. alemānos. sueuos. bauaros regno suo adijcit. Verꝫ cū intellexisset sarra-
cenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hostē proficiscit et vincit. non longe a Turo-
nū finibus. ⁊ ex sarracenis trecenta ⁊ septuagintaqꝫ milia fuisse occisa. Cuꝫ ex francis mille tantū ⁊ qn-
genti fuerūt interfecti in eo ꝑlio scribūt historici. carolus aūt rogatu gregorij ꝑrocinū ecclesie suscipiens.
luitprandū regē amicū ⁊ cōpatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem vexet. Is obtꝑat atqꝫ vrbē obsi
dione soluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones ꝟsus. eos vi capit. ⁊ pre modestia socios ap
pellat. Inde animū induxit frisones domare tūc ydolatras. ⁊ xpiani nois inimicos post frisonū victoriam
in patriā ē reuersus. Lugdunū qꝫ arelate massiliā de vesegothis occupat. q athimū sarracenoꝝ regem i au
xiliū vocāt. Is itaqꝫ cum magno exercitu rhodanū traijciens auinionē vi capit opportunitate loci pro ar-
ce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē ꝑficiscit. haud ꝑcul inde in vallem corbariā descendit. vbi
mera t planicies ad dimicandū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in
fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinqꝫ pugnatū est. cadente amoreo. fundunt
hostes athimus nauigiū nactus in hispaniā vlteriorē fugit. at sarraceni his cladibus domiti intra pyre-
neū se deinceps ꝯtinent. vnde visegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcel-
lus graui morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filijs suis diuidit. Nam caro
lomāno maiori natu austria ⁊ sueuia. pipino ꝟo iuniori burgūdia. ⁊ pars francie obtigit. Moritur aūt ca
rolus vir animi magni ⁊ sapientia singulari apud vermenā vicum ysaro fluuio continentem. Anno ma-
gistratus sui (quem maiorem domus vocant) quinto ⁊ trigesimo. Sepeliturqꝫ parisius in basilica dyoni-
sij martyris.

Carolus marcellus

EOdem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. eo ante annos ducētos qn-
quaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt.
tua heresi inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id bti Augustini cor-
pus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. ⁊ egregio de loco recō
ditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Linea summorū pontificum

Zacharias

Stephanus secūdus

Paulus primus

Anno mundi. 5933. Anno xp̄i. 734.

Zacharias papa. natione grecus. ex p̄re policramo. post gregoriū pōtifex q̄ inter optimos p̄ncipes numerat᷑. fuit ei vir mitissimi ingenij. mire suauitatis ⁊ gratie om̄i v̄tute p̄ditus. cleri ac ppl̄i romani amator. q̄ in initio pōtificat⁹ sui ardētē bellis ytaliā inueniēs. legatos de pace cōponēda statim ad luithprandū lōgobardoꝝ regē misit p̄seq̄ntem bello trasmūdū spoletanū ducē. Verꝫ cū a legatis cadē re nil fieret ipse comitante clero romano ī sabinos ꝓficiscitur. Ferūt aūt octauo miliario a narnia regēz pōtifici honoris causa obuiā factuz. ex equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū ī vrbē comitatū fuisse. qui sequēti die inter missaꝝ solenia orōnem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime regēz xp̄ianū deceret. siue pacē siue bella gerat. ac orōne p̄motus rex arbitriū om̄e cōponēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace vbiq; parta m̄ltas basilicas ruinā minātes restituit. Porticū quoq; ac turrim an̄ basilicaꝫ lateranē sem a fundāmentis erexit. bibliotecā beati petri restituit. Idēꝫ quoq; basilicam beati gregorij in velabro cōdidit. Eoq; loci caput ipsius sancti collocauit. Venetis p̄terea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xp̄i signo notatos sarracenis ⁊ gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cunq; greca latinaq; lingua eruditissimus haberet᷑. Quatuor dyalogoꝝ libros beati gregorij ī grecū trāstulit. Cū v̄o ita sancte ⁊ integre populuꝫ dei annis. x. mensibus tribus cū maxima oīm beniuolētia gubernasset. moritur ac sepelit᷑ in basilica petri. ydibus marcij. Eius aūt ex morte ep̄atus tuꝫ vacat diebus duodecim.

Anno mūdi. 5943. Anno xp̄i. 744.

Stephanus secūdus papa. natione romanus. p̄re cōstantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat om̄ibus gratus) ī basilicā saluatoris q̄ cōstantiniana d̄r deportat᷑. Erat ei vir singular̄ religiōis ⁊ prudētie. amator cleri. elemosinaꝝ restitutor. xp̄iane doctrine diligēs p̄dicator ⁊ scriptor. p̄r pauperū. pupilloꝝ ⁊ viduaꝝ defensor. q̄ aistulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadētem verbis ⁊ muneribus licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Ei⁹ rei causa ꝓficisci ad pipinū regem frācie instituit. Cui pipinus carolū filiū adolescētem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cētesimū lapidēꝫ honoris cā fit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ descēdit pedes viri sc̄tissimi exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vsq; perduxit. at pontifex cōfestim pipinū in regem consecrauit. atq; imperiū e grecis ad francos trāstulit. quā postea leo tercius executōni mādauit. Foris itaq; pace parta atq; aucta. Synodum habuit ī qua oues suas. atq; eoꝝ pastores recenset. delinq̄ntes castigat. errantes ī viam rectam deducet. Ignaros docet ⁊ admonet. q̄d deceat ep̄m. quid presbyteruꝫ. quid deniq; oēs sacris initiatos ꝓponit. restituit ⁊ basilicas q̄sdam ab aistulpho dum vrbē obsideret cōmunitas. Tādem de deo. de patria. de ciuib⁹ suis. deq; om̄ibus xp̄ianis meritus. pontificatus sui āno quinto. mense vno moritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātibus omnibus tanq̄ cōi parēte orbatis. sexto kalē. Maij. Vacat tum sedes dies duos ⁊ triginta.

Paulus primus papa. natione romanus. patre cōstantino. stephani secundi frater. homo sane mitissimus ac clemētissimus. qui ī p̄triarchatu mores ⁊ doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub Gregorio secundo. ⁊ zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus ordinem cum fratre ascitus est. Verū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successor quereret᷑. fuere qui theophilacum archidiaconem preponerent. post longā contentionem solus bonoꝝ oīm suffragijs ob integritatem vite ⁊ doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini ⁊ leonis temporibus. fuit autē saluatoris nostri imitator. vt nulli vnq̄ malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ⁊ humanitatis fuit. vt noctu cuꝫ duobus ⁊ eo ampli⁹ tribus familiaribus cubicula pauperꝫ egrotantiū circuiret. vnūquēq; eorum ⁊ verbis et elemosinis ad recuperandam valitudinēꝫ cohortatus. Carcerē quoq; frequenter adibat. Indeq; plerosq; ere alieno nexos persoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude causidicoꝝ tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoq; congregato clero vniuersoq; populo romano corpus beate petronille petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia ī vaticanū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoq; celebritate agente. atq; corpus ip̄m sanctissimū in tēplum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moritur ⁊ paulus in basilica pauli via hostiēsi. restitutis quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. pōtificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusq; corpus magna ⁊ solenni pōpa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. mens. j.

Linea imꝑatoꝝ

Constantinus quintus

Leo quartus

Constātin⁹ sext⁹ Hyrena

CONstantinus q̄ntus leonis imꝑatoris filius. post p̄rem solus imperauit annis. 33. q̄ paternaꝝ impietatū emulator leges ⁊ patrū sanctiones ꝓ viribus ꝑsequi nō destitit. Et in omi vite sue tp̄e maleficijs ⁊ magicis artibus luxurijsq̄ʒ debuit. Jsq̄ʒ cōstātinus imꝑator sacras ymagines vbiq̄ʒ demolitus. ꝯstantinū regie vrbis ep̄m impietati sue resistentē cū vberibus necasset. in locū demortui Nicetaꝫ spadonē sui sacrilegij cōsciū suffecisset. pōtifex ipse omi ex ꝑte religioni ꝯsulens nūcios ꝯstantinopolim mittit. q̄ imꝑatorē adhortarenť. vt sacras ymagines ⁊ statuas restitueret. Jd si facere recusaret. eidē anathematis censurā minarētur. Sed ꝯstantinus in sacrilegio suo ꝑtinax. ⁊ sanas admonitōnes ꝯtēpsit ⁊ sabinū bulgaroꝝ regē in demoliēdis sacris ymaginibus ei⁹ impietatē imitatū. in grām recepit cum antea bulgaros bello ꝑsecutus fuisset. Multosq̄ʒ monachos ac seculares catholicos anastasij heretici cōstantinopolitani p̄triarche suasu pro recta fide interfecit. Pestilens inde aura a sicilia ⁊ calabria ꝓgrediens ad regiā vrbē ita molestabat hoīes. vt plures edes sine hominibus relinq̄renť. anastasius cū stercus ore euomeret misere obijt. Demū cōstantinus imꝑator plaga pessimi incendij diuinitus ꝑcutiť. Et clamās adhuc viu⁹ igni sum̄ inextinguibili traditus. mortē obijt. ascito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

LEo q̄rtus ꝯstantini q̄nti filius. Anno dn̄i. 777. post p̄rem imꝑator. imperauit annis. v. cui p̄r hirenem nobilissimā mulieꝝ oīm pulcerrimā in matrimoniū collocauerat. ex q̄ filiū peꝑit noīe cōstantinū. Hui⁹ leonis tp̄e vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtinue occupabant. Et romani iam a bello destituti ad gallos respiciebāt. Hic itaq̄ʒ mortuo p̄re q̄ de bulgaris triūphauerat in syriā expeditōem duxit. Sed leuibus factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domuʒ intrepidus redijt. Et ocio dedit⁹ se innumeris immersit flagitijs. Amabat aūt lapides p̄ciosos. ferūt eū q̄ iaspidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoꝝ q̄ntitate saciari posset. p̄ciosissimaꝫ q̄ sctē sophie sacrario inerat coronā capiti imposuisse. gestasseq̄ʒ ꝑ vrbē ⁊ carbūculos q̄ inerant fulgorē flāmis et lapideā frigiditatē prunarū incendio diuina vltione ꝑmutantes. illū ad interitū ꝓpe necis p̄ne similez perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. ⁊ filius constantinus imperium acceperūt.

COnstantinus sext⁹ leonis p̄dicti ex hyrene vxore fili⁹ imꝑauit cū m̄re hyrena annis. x. Que q̄dem prudentissima ⁊ religiosa imꝑatrix. que forma speciosissima atheniense p̄re genita iuste imꝑium ⁊ magna cū ꝑploꝝ quiete administrabat. Cōtinebatq̄ʒ filiū ne auita p̄naq̄ʒ vicia in quo illū nature ꝓcliueʒ esse intelligebat imitareť. Et cū religiosa esset Therasiūq̄ʒ ꝯstantinopolitanuʒ tūc laudate vite p̄triarcham libenter audiret. Eius ꝯsilio synodū in Nicea vrbe secūdū trecentoꝝ q̄nq̄ginta ep̄oꝝ cōgregari fecit. Jn q̄ synodo execrantiū ymaginū sacraꝝ veneratione heresis ꝑpetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōstantinus hic sanctū m̄ris imꝑiū. q̄r p̄ris flagitia subsecutus. p̄ualuitq̄ʒ ꝯstantini filij iniquitas. Qui modestiā actam ꝓbatos q̄ʒ salutiferos mores genitricis diutius ferre nō valens. eā ab imperij administratōne deiecit. Js q̄ʒ primū in p̄ncipatu solus ingenitam potuit maliciā exercere. in m̄ltos deseuit. Jn primisq̄ʒ delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. adeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam em̄ quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuersa constantinū cepit ⁊ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq̄ʒ. vbi vitam finiuit. Jnde mulier sola annis quinq̄ʒ imperauit. ⁊ cū carolo fedus inijt.

Aistulphus rex

AIstulphus longobardorū rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incursionibusq̄ʒ fedauit. quem pōtifex per munera ⁊ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruiturum. Sed aistulphus breui post contractis copijs romā rursus obsidione cingit. ⁊ maiori detrimento vastare agros cepit cōminatusq̄ʒ est. vt nisi sese ⁊ vrbeʒ romā dedant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulphum muneribus pertentare. Et cū nihil solito magis ꝓficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec speʒ presidij litteris faceret. cū populo romano constituit opem regis francie implorandam. Epistolas ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Gangolfus

Gangolfus vir sanctus circa tpa dicti cōstantini in burgūdia claruit. Hic quendā fontē in gallia emit ⁊ eū ozīri fecit in burgundia. Is cū vxorem suā de adulterio argueret. at illa vehemēter negasset ait. si vis vt credā. denuda brachiū tuū. ⁊ affer lapillū de fonte sine lesione. q̄ cū immersisset statim cōbustū retraxit. dimisit eā cū dimidio pte substātie. Inde occisus est in domo sua a clerico q̄ adulterium cōmisit. Cuius corpus in feretro cū duceret ad sepulcrū. multos infirmos sanitati restituit. q̄ cū ancilla vxori nūciasset sōridēs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cātat. Moxq̧ anus sonos turpes ac numerosos emittere indesinēter cepit. qḋ ei postea euenit in om̄i vita sua sextis ferijs. in qua vir martyr ē effectus. quotiens vbū aliqḋ pferret. totiens ab ano turpē sonitū fecit. qḋ pipinus experiri dignatus est.

Amelius ⁊ amicus tpibus pipini regis francoꝝ orti miro mō sibi cōsimiles. De hijs duobus pueris ex gestis eoꝝ narrant̄ mirabilia. Unus fuit ex comite aluernēsi. Alius ex milite quodā berichano. q̄ cū a parentib⁹ baptismi grā romā deferrent̄. In luca ciuitate seinuicē inuenerūt. Et societate inter se firmata romaꝫ ingressi sunt. Tātaq̧ inter puulos societas ⁊ volūtas erat. vt vnus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubiculo qescere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi romanoꝝ militum eos cū gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserūt in vita. q̄ recensenda cuꝫ ad longa ducerent. quos deus vna cōcordia ꝯiūxit in vita. morte quoq̧ separi noluit. Cū in diuersis ecclesijs tpe Caroli sepulti eēnt. mane corp⁹ amelij cū sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

Burkardus

Burkardus episcopus herbipolensis sanctitate ⁊ miraculis claruit. Is ī anglia ex nobilissima parētela floruit cuꝫ fratre Suiduno postea ibi epo q̄ ꝯterranei ac cōsanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limiteꝫ attingēs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p bonifacium archiepiscopū ex monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgense oppidū diocesi sue contiguum p auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedrā sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarnationis septingen tesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarū germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. ⁊ pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute ⁊ abstinentia ac elemosinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. ⁊ nauim cōscen dit adiūctis sex monachis ⁊ codices quos scripserat ad castellum babenburg proficiscitur. vbi ī cōtemplatione ac om̄i sanctitate migrauit ad xp̄m anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuisset.

Carolomannus

Carolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria ⁊ sueuia pipino vo iuniori burgūdia ⁊ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo post patris obitum seculo abrenūciare constituit. Itaq̧ suo eius ꝓpositi desiderio fratri patefacto ⁊ paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasteriū accedens professionē in eo ⁊ perpertuo cōmorandi votum emisit. postea conferens se in frāciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ⁊ bellū in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugum in vienēse monasteriū relegauit. Ubi haud multo post merens indignabundusq̧ interijt.

Albinus episcopus

Albinus episcopus Andegauensis. miraculis ⁊ sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

Saluius quoq̧ episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano triūphum martyrij adeptus est.

Corpus sancti Benedicti iā. xxxiiij. ānis effluxis furtim a gallis monachis vna cū corpore sororis sue Scolastice ablatū p pces carolomāni ad zachariam p pipinum ex floriacensi monasterio. quis moleste nimis cōcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. quis quidē ferāt. cū monachi floriacēsis vidētes se tāto pre orbari ad orōem cū lacrimis se ꝯtulisse ⁊ corp⁹ apd̄ eos pmāsisse.

Pipinus rex

Pipinus iunior caroli marcelli filius. q̄ post mortem p̄ris. cui burgundia ⁊ francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monasteriū ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̄fectus factus. genitoris auiq̧ vita emulatus. eos gloria supauit. Longū esset referre singula. q̄ in germanos aquitanos burgūdosq̧ gessit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ⁊ ei⁹ regis childerici noīe oīa gerebant gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̄ q̄ regem ꝑe amentē varijs furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ gesta scripsērūt aiunt. ꝓceres populosq̧ eius gentis. pipini v̄tutē. ⁊ econtra childerici regis amentiā debitis pensantes meritis. zachariā pontificē romanū. ꝯsuluisse. ineptūne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudandū3 regia dignitate censeret? Cūq̧ respōdisset pontifex eū (q̄ regia melius obire munera nosset) habendū regem. francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clericū tonsorato. atq̧ ita regū familia meronigorū regnare desijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. sub regibus vno ⁊ viginti. Pipin⁹ aūt a zacharia papa. ⁊ postea a stephano pontifice cōfirmatus. In eccl̄ia romana ducem ac bellatorē ꝯtra aistulphū longobardoꝝ regem ꝯstituit. quē in papia obsedit. q̄ pacē vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriā indies potentatūq̧ adaugebat. Quo eīn tp̄e ab ytalia in franciā redijt. Taxillo dux baioarioꝝ sese cōmēdatum illi subdidit. Et saxones eius amicicia p̄cario potiti trecentos eq̄tes in quācūq̧ expeditionē iuberent dare ꝓmiserūt. Maius autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aq̄taniā. carolus burboniū. claremontē. ⁊ multa de auernis cepit. faustisq̧ auspicijs militiā3 carolus inchoauit. vt āno inde septimo duct[i] alterne a pipino genitore ⁊ ip̄o carolo expeditionibus. aq̄tania fr̄acie regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronijs apud sanctū dionisium est defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ ⁊ eius vite vltimus fuit. p eius pontificis tp̄a tantū valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quē desiderius longobardoꝝ rex oculos semp habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

Turci interim meliores sedes expetētes. tūc primū asiā3 inuadentes. alanos primo. post colchos ⁊ armenios. Inde asie minoris pp̄los. ⁊ ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ mortaliū magnis reptorū aut cōgredi ausoꝝ cedibus infestarūt. Anno dn̄i septingentesimoq̄nquagesimoquinto. Fuerūt q̄ ip̄i turci scythe ex hijs q̄s alexandrū macedonē intra hyperboreos montes ferreis clausisse repagulis. cu3 alij tradāt scriptores. tum btūs hieronimus affirmat. Turci eīn vt ethicus p̄bus tradit i asiatica scythia vltra pyrricheos montes ⁊ thoracūtas insulas cōtra aq̄lonis vbera sedes patrias habuere. Gēs truculēta ⁊ ignominiosa in cūctis stupris ⁊ lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur. Regnāte apud francos pipino caucauseas egressi portas exinde pōtum capadociāq̧ transgressi. ad reliq̄as finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas aūt habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarraceni pacē secū h̄re nulla alia potuerūt rōne. q̄ restituto p̄saꝝ regni noīe. q̄d sarracenos foce ⁊ eraclij tp̄ibus in suū ostendimus confudisse. Veꝝ post multas illatas inuicē ⁊ acceptas clades. de pace inter sarracenos ⁊ turcos ꝯuenisset decretū ē. vt turci q̄ in p̄side habitabāt sarraceni appellarent. atq̧ ita equiore aīo sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q̄ etiā eos breui acceptiros mahumetanā sup̄stitōem videbant. adeo erāt eoꝝ ingenia ad malū3 ꝓna. deniq̧ ꝓcedenti tp̄e nō solū pontū ⁊ capodociā. veꝝ gallaciā. bythiniā. lycaonia3. p̄sidiā vtrāq̧ phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ⁊ oēm asiā q̄ minor vocat̄ vltra citraq̧ thauꝝ ad oras ionie. ⁊ littora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

Exarchat⁹ regni finis eo tp̄e. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lōgobardoꝝ rege rauenna finem habuit. postq̧ ingratus exarchoꝝ a ꝯstantinopoli in ytaliā missoꝝ anno q̄nto ⁊ septuagesimo supra centesimū. magno rome ⁊ ytalie malo. narsete deiecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vsq̧ ad hoc tempus sub decem exarchis. ip̄a nāq̧ exarchatus appellatione ꝯtinebat̄ oīe. q̄cq̄d a placentinis. agriq̧ papiensis finib⁹ padi inter apennini paludes stagnaq̧ venetorū ad adriaticū pertinet. in quo rauenna cesarea forliuiū. foꝝ pompiliū. foꝝ corneliū nūc Imola dictu3. bononia mutina regiū parma ⁊ placentia. que pipinus supato aistulpho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

Eucherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatoꝝ viro ortus fuisset. ad religiosam vitā habitumq̧ cōuersus diu intra speluce cuiusdam septa in orationibus ⁊ ieiunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud p̄fatam vrbem reuelante angelo in pōtificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

Theodorus item tycinensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui ⁊ nōnulla memoratu digna scripto mandauit.

monasterium Elephantum alias Elephancense vel ut hodie vocant Elwangense, ordinis S. Benedicti

Linea sumomꝝ pontificum

Anno mundi.5965. Anno xpī.764.

COnstantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici
succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli ecclesiam spūm
in extremis duceret. thotonem nepusinū ducem q̄ longobardis semꝑ studuissꝫ
desideriū impulit germanū suū nomine constantinū pontificem a romanis su/
scipi curaret. Is toto rome habitās magna vsus audacia: copias a nepeso asci
uit corūqꝫ armis stipatus constantinū fauentibus qͥbusdam amicis largitione
⁊ pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pari-
ter a paucorꝫ factione in pontificem ꝓphanatus. breui est deiectus. cum statim
abdicare se magistratu armis cōpulsus est. cogitur ⁊ gregorius ꝑnestinus eps
constantinū ipsum laicū sacris statim iniciare atqꝫ episcopū inungere. Eiꝰ ma-
nus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nō posset
Cum v̄o constantinus munera pontificatus per annuꝫ obstinate exercuisset. ⁊
episcopos presbiterosqꝫ more pōtificum ordinasset. tandem a sede deijcit̄ a po
pulo romano ira ⁊ indignitate rei pcito ꝑ ꝑmicerius xpoferꝫ coacto. stephanus
tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano
Inde constantinus oculis capitur in monasteriū inclusus turpiter eijcit̄. Sūt
q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Constantinus secūdus

Anno mundi.5973. Anno xpī.774.

STephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo āno
domini septingentesimo sexagesimoctauo pontificatum inijt. Vir certe
doctus atqꝫ eruditus. ⁊ in rebus agendis. maxime v̄o ecclesiasticis strennuus
admodum ac constans. hic em̄ a teneris annis romā veniens mandato grego-
rij tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi ⁊ doctrinā ec-
clesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinde a za
charia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita ⁊ doctrina ab
om̄ibus probaretur. sancte cecilie presbiter cum titulo instituitur. postremo in
basilica sancti hadriani. inter tria fora a tribus episcopis cōsecratus. ⁊ ab vni/
uerso clero ac populo vt verus pōtifex salutatus. ad corrigendū mores animū
adijcit. indicto itaqꝫ concilio e gallia ꝑsertim ⁊ ytalia congregās clerum in la-
teranensi basilica. multa inter se de cōponendis rebus ecclesie collocuti. constā
tinū predictum abrogarunt ⁊ primo eius decretis abrogatis. institutuꝫ ē om̄i
consensu ne quisqꝫ laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū
occupare auderet. sub anathematis pene. Constitutum est pretere a vt que con
stantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismū ⁊ chrisma. hijs
ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent̄. qui/
bus ⁊ deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nu-
dis pedibus a pontifice ⁊ hominibus qui tum aderant. maxima om̄i religio-
ne. Tandem hic pastor q̄ꝫ diligentissimus ⁊ verus petri successor ac xpī imita/
tor. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. ⁊. xx. sepeliturqꝫ ī
basilica petri. sedes tum vacat dies. 9.

Stephanus tercius

Hadrianus primus

HAdrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobi/
litatis viro. pontificatum iniens nequaqꝫ a maioribus suis degenerauit
Hic ex magnitudine animi consilio doctrina ⁊ sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pōt.
Vir patria ⁊ sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij euectus fuisse videretur. vt caroli magni franco-
rum regi virtuti correspondens. rem romanā ytalicamqꝫ ab illo erigi adiuuaret. Vix dum facta summo cō
sensu huiꝰ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanimꝰ ⁊ patrie sue affectus carceratos ab affri/
ca liberauit. exulesqꝫ in p̄riam reuocauit. qd̄ cū restituisset desiderius tanti viri amiciciā ne frācis regibꝰ ad-
heret̄. occupare q̄siuit. legatos mittit. vt federa secū. ⁊ in primis cū gente longobarda iniret. ad que rn̄dit
pontifex. se q̄ pacē cū oībus ⁊ in ꝑmis cū longobarda gente cupiat hr̄e. nullā posse v̄bis desiderij fidē ad-
hiberi q̄ viderit federa stephano pontifici ꝓmissa totiens violasse. Misit ad carolū oratores opē imminē/
ti rerꝫ ecclie excidio imploratū. Interea carolus desideriū regem ⁊ clausos secū in papia longobardos illas
obsidionem bernardo patrueli sue cum parte copiarꝫ continuandā reliquit. ⁊ sexto mense obsidionis caro/
lus sanctū resurrectionis dominice pasca in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secuꝫ epīs ⁊ abbatibus cui
pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant btī Petri basili
ce marmoreas scalas in atrio expectantem non cernuus. s̄ om̄ibus scale gradibus prius ⁊ postea ponti-
ficis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda per-
petuo amicicie obstrinxerūt. inde synodū habuit ⁊ a terrore bellico securus ad exornandā vrbem sacrasqꝫ
basilicas animū adijcit. corpus beati pauli laminis argenteis inclusit multe aqueductus turres ⁊ murum
instaurauit. Nil pretermisit in vita. qd̄ ad bonū principē ⁊ optimū pontificem pertinet. moritur aūt ponti
ficatus sui anno tercio ⁊ vigesimo. mense decimo die decimo, sepeliturqꝫ magna cum laude in basilica pe-
tri sexto kal. Januarij.

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiũ eam dolo captam in lesbon insulam relegauit. Et tamen ipe etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Eius in federibus illud accurate legit interuenisse. vt veneta vrbs ytalie maritima vtrũcꝫ reuerita imꝑatorem ꝓprijs vteretur legibus. et siue bello siue pace neutris partiũ censeretur. Eius pacis formulã cũ oratores carolo in germania apud Saltzpurgã agenti detulissent. romã illos misit. oĩa vt gesta erãt romano pontifici relaturos. Eodẽ item ãno q̃ primus erat imperij a nicephoro patricio assumpti aron admirbas sarracenoꝝ trecenta milia in subiectas constãtinopolitano imperio asie ꝓuincias duxit. Eius aduentu imꝑator ꝑdite formidans pacem ab illo abiectissime petijt. quã iniq̃ssimis conditõibus obtinuit solenni federe pactus se quotannis illi turcorũ milia. ꝑ imperij ydemnitate. ⁊ tria item milia ꝑ capitis sui salute in tributa ꝑsoluere. Paulo tñ post nequacꝫ saniori vsus consilio. nicephorus scauratione filiũ imperij ꝯsortem declarauit Qui adolescens a turpi genitoris pacto cuꝫ sarracenis dissidens. multa diuersis in locis accepit incõmoda. nicephorus aũt bulgaroꝝ bello implicitus multis erat victorijs vsus. Qui priusq̃ ad pacẽ cũ oratoribus caroli in cõstantinopoli firmandã redire potuerit. in ꝑlio qđ apud mesiã supiorem cũ chrũbo bulgaroꝝ rege gessit supat⁹ occubuit. ⁊ scaurati⁹ fili⁹ vulnere scđm aũt eodẽ in ꝑlio accepto. constantinopolim reuersus imperiũ assumpsit. quẽ non post annũ. vt aliq̃ volũt ꝫ tercio iperij mẽse michael sorori⁹ ei⁹ deposuit. ⁊ illi in ipso successit

Michael constantinopolitanus imꝑator post scauraciũ sororiũ suũ imperiũ assumens imꝑauit annis duobus. Uir sane pius ⁊ sanctaꝝ traditionũ emulator. Eicꝫ nihil antiquius fuit quã inchoatam a nicephoro pacem cuꝫ caroli oratoribus qui multos menses cõstantinopoli expectauerãt cõfirmare. cõditiones q̃ fuerĩt scriptores paucissimis explicant vbis. vt orientem cũ constantinopoli michael. ⁊ carolus occidentem cũ roma haberet. Sed paulus addit hispaniaꝝ ꝑtes. quibus recipiendis tantoꝑe carolus insudauerat imꝑatori greco redditas fuisse. ⁊ venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaꝫ vrbem ea conditione in constantinopolitani ꝑtibus mansisse. vt immunitatibus ꝑdem a carolo habitis ꝑ ytaliã vteret. Detulit võ michael eatenus carolo. vt cũ illius oratoribus suos ipe aquisgranũ mitteret pacis formulam reddituros. fuerũtcꝫ hij michael episcopus. ⁊ arsacius theognistriscꝫ prothospatarij q̃ cũ aquisgrañ. venerant auditis. oĩa q̃ petere animũ induxerunt. carolus ꝯcessit. Hic aũt cũ aliquãdiu aduersus bulgaros ꝑlians supior exñs. Postremo apud andronopolim vict⁹ fugatusq̃ copias atcꝫ animũ amisit. constantinopolicꝫ reuersus impio se abdicauit. ⁊ monasteriũ intrãs vscꝫ ad mortẽ ibidẽ religiosissime vixit. Hui⁹ tpib⁹ vix imperiũ etiã noĩe vigebat. Nã illo in oriẽte barbari ꝯtinue occupabãt. et romani iã a bello destituti ad gallos respiciebãt. Jdõ i seq̃ntib⁹ p raro fit mentio de imꝑatorib⁹ ꝯstãtinopolitanis siue grecis. Ueꝝ de carolo magno ⁊ ei⁹ successoribus ꝓsequimur historiam.

Linea imperatoꝝ

Nicephorus

Scauracius

Michael

Synodus Septima

Hyrene mater cõstantini mulier prudentissima ⁊ religiosa statim adepto imperio conciliũ secũduꝫ in nicena vrbe trecentoꝝ et. 30. episcoporum congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras ymagines delendas decetero dicerent. ꝑpetuo anathemate necterentur. Sancitũcꝫ fuit spũmsanctum a patre filiocꝫ procedere.

Adrianus quocꝫ papa pace de longobardis parta septimã synodũ trecentoꝝ ⁊. 50. epoꝝ habuit. in qua heresis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cõse. dist. 5. c. septimo. Mandatumcꝫ fuit laicis vt nullo mõ de põtifici Ro. electõe se itromittere ꝑsumãt. vt in canõe. 63. di. c. null⁹ laicoꝝ. Uetuit eẽ põtifex hadrianus infames ad sacerdotiũ ꝓmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ suũ i iudicio traherẽtur. xj. q. j. c. clericus. Alij denicꝫ scribũt qđ theophilatus ⁊ stephan⁹ epi insignes nomine synodum francorum germanorumcꝫ episcoporum habuere in qua etiã feliciana heresis de tollendis ymaginibus abrogata est.

AUream laminā hisdē tpibus apud ꝯstantinopolim in sepulcro cuiusdā inuentū fuisse tradunt. In q̄ scriptū erat. Xp̄s nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in eū. sb ꝯstātino ⁊ hyrene. o sol iterū me videbis.

Desiderius rex

DEsiderius vltimus longobardoꝝ rex aistulpho rege defuncto post eū regnauit annis. 18. hic p̄mo ethrurie rex fuit. q̄ cū aistulphi obitū audisset, statim regnū inuasurus longobardoꝝ copias vndiqꝫ ꝯtraxit. Et vt id obtineret ꝯ rache sin q̄ monachi habitū sumpserat. multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quam obrem eos in suā sententiā traxit. Et ita regnū in pace ꝯsecutus est. Eo q̄ppe tūc longobardoꝝ v̄tus ob delitias languescere ceperat. At desiderius oīm aduersarioꝝ metu liberatus a sp̄ōsionibus pontifici ⁊ romanis factis. animū reuocauit. multasqꝫ iniurias illis inferre cepit. Vn̄ pōtifex Zacharias ad carolū magnū reclamans. rogat vt desideriū admoneat ab inferendis iniurijs pōtifici cauere. quē p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parātur igit̄ vtrinqꝫ exercitus s carolus mira celeritate vsus. p̄missa pte copiaꝝ q̄ in transitu alpiū. iouis mōtem occuparet. cū reliquo exercitu p montē emisiū in ytaliā descendit. fusoqꝫ ac fugato desiderio obuiā facto. oīa longe ⁊ late populat̄ ⁊ capit. Desiderius aūt desperatis reb⁹. tanto accepto incōmodo papiā se recepit. vxore ac liberis veronā missis. at spoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita desiderij calamitate romā veniētes. se ac sua oīa romani pontificis fidei cōmittūt. Hoꝝ secuti exemplū anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cū parte copiaꝝ veronam p̄ficiscit̄. aldegisius v̄o desiderij filius inde abiēs ad imperatorē cōstantinopolitanū ꝯfugit carolus acceptis in deditionē oībus ferme transalpine ytalie vrbibus. romā petit. Ubi rebus cōpositis carolus cū bona hadriani gr̄a in transpadanā rediens. sexto mēse postea q̄ȝ obsideri cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alicuin⁹ ijsdem pene v̄bis habēt. illum tm̄ castra reuersum. papiaqꝫ p deditionē potitū. adduxisse in fraciā desideriū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāqꝫ alij scribāt. Qꝛ in desideriū clementia vsus. hoīem spoliatū regno nō etiā vita lugdunū cum vxore ⁊ liberis exulatū mittit. Ubi postea longobardis francos p̄fecit. qui eos in pace retinerent. atqꝫ ita anno salutis nr̄e. 774. ⁊ q̄nto pōtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnū finē accepit. Inde ea gēs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̄ter nomē retinebat. Fuit aūt sb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vsqꝫ ad desiderium porrectum.

Paulus diaconus

PAulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis p̄triarchatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinā ⁊ ingeniū admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxisset. libertate donauit. in p̄cioqꝫ aliquādiu habuit. Verū cū postea comperisset hoīem desiderij libertatem q̄rere eū in diomedis insulam relegauit. Vn̄ post aliquot annos auffugiēs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij historie. duos libros addidit a iuliano principe vsqꝫ ad primi iustiniani tempa oīa p̄scribens. Mortuo deinde archi. cassinense cenobiū ingressus reliquū vite sanctissime vsqꝫ ad mortem ducēs. Sepe ad carolū regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemqꝫ a quo fuerat ob litteraturā p̄uatus vicissim accepit. Rogatuqꝫ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctoꝝ festiuitati ꝯuenientes collegit. hymnos quoqꝫ elegantissimos edidit.

Isuardus monach⁹

ISuardum quoqꝫ monachū natione gallū virum in omni doctrina eruditissimū tempestate hac floruisse constat. eo q̄ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oēs actus ⁊ sanctoꝝ legendas breues eleganti stilo in vnū collegit. ⁊ ad vnū volumē redegit. q̄d martyrilogiū appellauit. Reperit quoqꝫ q̄ singulis diebus plusqꝫ trecenta festa cōcurrebant. ideo statutum fuit vt diceret̄ ⁊ alioꝝ plurimoꝝ sanctoꝝ martyrum

Alcuin⁹ p̄ceptor caroli

ALcuinus natione gallus caroli magni vt aiūt p̄ceptor. Vir greca latinaqꝫ lingua egregie doct⁹. nec nō ⁊ theologoꝝ ph̄oꝝumqꝫ sui temporis princeps. hijs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Cum eum in dyaletica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archiepiscopi maguntini precib⁹. orationes missales atqꝫ alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atqꝫ eius rogatu carolus gymnasiū e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci translatum fuisse constat. qui ⁊ cenobium sancti martini thuronis donāte carolo regendum suscepit. quoniā omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cū eruditus theologus haberet̄ libros de trinitate cū questionibus speculū puuloꝝ. de ecc̄iastico dogmate. de rōne aīe ⁊ plēs alios libros ad xp̄ianā religonē pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

Carolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine reꝝ gestaꝝ magnꝰ cognomen fuit. prē pipino defuncto regnū accipiēs. regnit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ⁊ auctoritate pōtificis ⁊ francoꝝ decreto plena dominādi potestate suscepta regnans annis. xv. Ei successere supstites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non multo post defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ ille possederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natū in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus morit. cum surgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr̄. pipinusq̄ pr̄ cronica vera patet. Is aūt extemplo post pipini obitū aduersus aqtanos bellū gessit. Inde cōpositis rebus belloq̄ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Post hadrianus romane eccīe pontifex a desiderio longobardorū regē oppressus. oratores ad carolū misit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quasi hostes in gallia essent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et supatis alpibus in thaurinū descendit. atq̄ cōtinuatis castris in agrū vercellensem puenit. facta vtrinq̄ potestate pugnādi preliū cōmisere. In ea pugna supati longobardi in fugā vertūtur. desiderius papiā cū paucis militibus petit. carolus regē psecutus in agrū cianū exercitum ducit. tādē capit desiderius vna cum vxore ac liberis vt premissum ē. Tūc summo bñficio caroli ytalia se primū erexit. Carolus aūt cōfecto longobardoꝝ bello saxonicū intermissum bellū eum domū reuocabat. qđ biennio ⁊ a prefectis eius leniter administratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima hi falsos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plīs victi cōdictōes acceperāt. obsides dederāt. s; apud frācos nullus plenissimā victoriā domita coꝝ pfidia cōsecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄si diuino numine reseruata. Igitur ingentē exercitū parat diem dicit. q̄ die ꝓpe ripā fluminis rheni omēs cōueniāt. magna alacritate suscepta a frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniusq̄. Tres em̄ ⁊ xxx. annos certatū cōstat. Tandē penitꝰ saxones debellati. se suaq̄ oīa ptāti caroli pmisere. Victis imposite leges vt patrijs cerimonijs. falsisq̄ dijs posthabitis xpianā fidē ꝓfiterētur. Cū vero ea tempestate barbare gētes hispaniā graui seruitute oppssam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfestim supatis pyrenei iugis in fines hostiū puenit. Extemplo ciuitatis nōnulle spōte deditōem faciūt augusta ⁊ pāpilonia due opulentissime totius hispanie vrbes. q̄ mandata caroli aspnabant vi capte ac prede militibꝰ date sic hispania pene omīs in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes sollicitat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His rebus gestis cum in magna gloria magnisq̄ opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus hunos q̄ hostibus suis auxilia strauerāt bellū suscipe. Constatq̄ nullū bellum a carolo gestū in q̄ maior sit hoīm cedes edita maiorq̄ illata clades ingentē vero hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobilissimū queq̄ eo bello absumptū maximā q̄ vim auri atq̄ argenti a francis in galliā transportatā. Cū hic status reꝝ in gallia esset romani aduersus leonē pontificē coniurationē ineūt de q̄ in sequentibus. ⁊ gestis caroli post coronatiōem augustalem fit mentio.

Rolandus

Taxilo baioarie dux

Rolandus palatinꝰ comes caroli ex sorore nepos. vir pstans fortitudine incōparabilis ⁊ vtutis ac magnitudinis. cuiꝰ fortia facta p vniuersum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝓpe pyrenei iuga in vasconū insidias incidit. Et plio inter eos inito post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna dolo hostiū nō vtute cōmissa anshelmus ⁊ Egibardꝰ summi in bello duces. Rolandus quoq̄ cecidit. Sūt qui dicāt eū siti nō vulnere perericlitatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem post ij populi ac eoꝝ reges a carolo domiti. meritas perfidie sue debitasq̄ penas dedere.

Taxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt stimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gētes sollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in orientē spectat sibi cōfines erant societate ⁊ federe iūgit. Erat ei cōiūx desiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunas pr̄is iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquiescere pati. monere vt meminisse vellet soceꝝ suū morte miseriorē vitam ducere. Neminē esse preter eū. qui posset ei libertatem vendicare. His mulieribus instructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo cōterritus tandem parere constituit ⁊ deditionem fecit. obsides dedit. In hijs theonē filiū suū aliosq̄ per multos lectissimos iuuenes.

Aldegisius

Aldegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cū magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū cōflictus a francis auspicio prefectoꝝ superatus ⁊ captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam miseram in tormentis finiuit.

Linea summoꝝ pōtificu

Leo tercius

Stephanus quartus

Pascalis

Anno mundi.6003. Anno xp̄i.804.

LEo eius nois terci⁹ papa.arrupio pr̄e.pōtifex creatur. Uir q̄dē doctissimus.q̄ ab ineūte etate.ita erat educat⁹ et erudit⁹ disciplina ecclesiastica. vt dign⁹ esset q̄ ceteris anteferret.erat p̄terea castus.integer.pudicus.facūd⁹ doctoꝝ viroꝝ ita amator.vt eos vndequaq̧ ad se p̄miȷs alliceret.Eorūq̧ consuetudine mirūimmodū delectaret.p̄dicationib⁹ q̧z admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā ⁊ doctrinā valebat.egrotos visere.elemosinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit.Nō certe mitis ingeniȷ.creatur itaq̧ pontifex vno oīm ꝯsensu.q̄ postea dū supplicatōes a btō gregorio institutas rome agit cuȝ pp̄lo ⁊ clero pascalis primicerius ⁊ cōpulus p̄sbyteri q̄ꝝ vite sordes a superioribus vrbis aliq̄n infestatus fuit.armatis stipati illū interceperūt: quoꝝ fraudibus apud edē btī siluestri capt⁹.ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē p̄sternētes lingua captus ps illū excecatura.plurib⁹ etiā digitis ⁊ incuruis vnguibus q̧ oculoꝝ fere possent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud sctī erasmi monasteriū in custodia ē habit⁹. Quo in loco loq̄lam illi ⁊ visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū.affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnius albini cubiculariȷ fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad btī petri basilicā p̄duxit.⁊ vinigisiū ducem spoletanū p̄sidio accersiuit.Ꝺ paucos ibi moratus dies leo ad carolū p̄perauit Transgressum alpes pius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt rediret in p̄riam exhortat⁹.Redeunti romā leoni clerus pp̄lusq̧ romanus ad miluiū vsq̧ pontē p̄cessit obuius. Inde venieti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare posset. Exceptū in p̄ncipis apl̄oꝝ basilice atrio carolū.leo cū ad ei⁹ penetralia deduxisset in vrbē dimisit.Et nō multo post carolus cleꝝ ⁊ pp̄lum in btī petri basilica ꝯuocauit pōtifex ambone ꝯscenso euāgelia xp̄i cernuus tenuit ⁊ iureiurādo affirmauit se oīm reꝝ q̄ sibi obiȷciebāt insontē esse.Erat is dies yduū decebris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dn̄i inter missaꝝ solennia ad ip̄as.b. petri basilicas celebrata.leo pōtifex pp̄li romāi scito p̄cibusq̧.carolū impatorē romanoꝝ declaratuȝ.dyademate vetusto impatoꝝ capitis gestamine coronauit. Tunc pp̄lus roman⁹ q̄ aderat freq̄ntissim⁹ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno ⁊ pacifico impatori vita ⁊ victoria.sacro inungensq̧ ꝯfecto balsami oleiq̧ liq̄mine ad pipinū se ꝯuertit.eūq̧ ytalie regē declaratuȝ pariter inunxit.Tandē leo a fundamētis edificato apud sctm̄ petꝝ amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt.morit̄ primo ac vigesimo pontificatus sui ānno. Quo etiā cometes apparuit.vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelit̄ aūt in basilica petri pridie ydus Iuniȷ.Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

Anno mundi.6013. Anno xp̄i.814.

STephanus quartus.p̄ria romanus.pr̄e iulio.q̄ pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū impatorē in gallias p̄ficiscitur.q̄ in aurelianis erat.⁊ honoratissimū ei quoq̧ obuiā misit.maxime theodolphū aurelianoꝝ ep̄m cū clero. ip̄e ad primū lapidē p̄diens cū maxima veneratione in vrbeȝ introducit.erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine ⁊ integritatis.vt facile apud oēs sctitatis nomē nanciscere.⁊ vt feruent ludouicū inūxit atq̧ coronauit.⁊ cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā rediȷt secū crucē magni pōderis magneq̧ estimationis detulit.quā ludouicus sua īpensa beato petro dicauerat.at sanctissim⁹ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur.Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

PAscalis ei⁹ noīs primus papa.p̄ria roman⁹.pr̄e bonoso.nulla interposita īpatoris auctoritate pōtifex creat̄. hāc ob rem vbi pontificatuȝ iniȷt.statim legatos ad ludouicū misit.q̄ ei⁹ rei culpam omneȝ in cleꝝ ⁊ pp̄lm reiȷcerent.q̄ ab hiȷs vi coactus esset pōtificiū mun⁹ obire.accepta hac satisfactione ludouicus r̄ndit pp̄lo ⁊ clero maioꝝ instituta ⁊ pacta fuāda.cauerēt ne deinceps maiestatē lederēt.hūc autem stephanus pōtifex dū viueret ob ei⁹ v̄tutes ⁊ doctrinā monasterio btī stephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igit̄ pontificatu corpa sanctoꝝ mīn⁹ religiose iacentia in vrbem cuȝ maxima veneratione introducta honestiore loco recōdidit.praxedis templū a fundamētis extruxit.⁊ btē cecilie.coq̧ loci ⁊ ip̄ius virginis ⁊ eius sponsi valeriani tyburciȷ maximi martyꝝ.vrbani.luciȷ pontificum corpa collocauit. Multasq̧ basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo pretermisso.pontificatus sui anno septimo.mense tercio.die decimoseptimo morit̄. sepeliturq̧ in basilica petri. Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea iperator

Carolus magnus

CArolus cognomento magnus. ꝓ suis eximijs meritis. ac singulari fide ob oīm xp̄ianoꝝ libertatē. Cuȝ paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoqꝫ in germania danubio ꝛ salo fluuio. Et hijs aq̄taniā vasconiā hyspaniā pene totam. Et eā ytalie ꝑtem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute ademptā adiunxit. adiecissetqꝫ saxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāqꝫ pannoniā. ꝛ vltra danubiū datiā histriā ꝛ totū liburnoꝝ regnū. Oīes deniqꝫ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ꝑtim armis subactas. ꝑtim beneficio allectas in suā ꝑtātem redegit. his tantibus opibus. tanqꝫ rebus egregie gestis eam sibi famā nō solū in gallia ſ etiaȝ ꝑ vniuersum orbē ꝯꝑauerat. Anno salutis octingentesimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. summi impij dignitatē (Posteaqꝫ cōstantinꝰ magnus relicta roma ad orientē descedit ꝛ sublatū impiū trecentis ꝛ triginta annis post augustulū in occidente cessauit) egregia sua v̄tute occidenti restituit. ꝛ augustꝰ appellatus. impatorꝫ nomē dignitatemqꝫ suscepit. Et nō solū vt ꝓmissum ē assenciente ſ etiā applaudente pp̄lo romano. atqꝫ ita impauit annis. 14. factus itaqꝫ romanoꝝ impator. post amplissimā dignitatē susceptā. cum ī galliā reditꝰ iter ꝑ hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbeȝ. quā olim magna ex ꝑte deleuerāt gothi. in pristinū statū cuȝ summa celebritate restituit. Oīnēqꝫ nobilitatē ꝑ oppida vicina dispsam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cū reuertisset in galliā exceptus est eius aduētus ab omibus pp̄lis incredibili honore atqꝫ amore. cū bella septem ꝛ quadraginta annis (tot em̄ regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaȝ animi. tum etiam ingenij atqꝫ consilij confecisse tradūt. Quibus regnū satis amplum a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisqꝫ oculis naso paulo eminētiore. forma deniqꝫ ꝛ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem simul pre se ferre videretur. cum regia quadam maiestate cōiūctum. habeb atqꝫ in voce splendorem. Et in incessu totoqꝫ corporis motu summā dignitatē. promissam gerebat barbam. valitudine fuit prospera. venatōnibus gallorum more frequenter studebat. ratus ad sanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ꝛ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquisgrani vbi sedes regni eiusqꝫ regia erat maximis sumptibus templum condidit. ꝛ beate marie dedicauit. in q̄d sudariū ꝛ beatissime v̄ginis marie camisiam transmisit. Verꝫ ad eius regias v̄tutes addidit eloquentia copiāqꝫ dicendi ꝛ bonaꝝ artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā sobolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ꝛ filias plures. filios quoqꝫ doctissimis hominibꝰ erudiendos tradidit. ꝛ filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio grauis cum intellexisset pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū esse. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ꝛ imperij successorem. Bernardum v̄o nepotem ytalie regē declarat. Eiqꝫ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ꝛ sauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guasconiā. magnam partem hispanie. cisalpinam galliam. saxoniam. vtrāqꝫ pānoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitū autem suis posteris non solum francorum regnum. sed etiam impatorum nomen. cum venatuȝ a regia aquisgrani eēt profectus: domū redijt cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul ꝛ senectute confectꝰ. vita excessit. etatis sue septuagesimosecūdo. ꝛ xp̄iane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrāmate Caroli magni xp̄ianissimi impatoris romanoꝝ corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqꝫ e vita migraret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iussit. in reficiendis ecclesijs. ꝛ ꝓ pauperibus iuuandis. Terciā vniuscuiusqꝫ ratione habita filijs filiabus nepotibusqꝫ tum seruis ꝛ ancillis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. ꝛ vna aurea p̄cipue magnitudinis. quarum vnam q̄ constantinopolitane vrbis similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebat̄ ecclesie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis descriptōnem continebat. Et auream filijs suis reliquit. Fuit itaqꝫ carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tāte amplitudinis ꝛ integritatis imperator. vt postea neminē superiorem. ne dum parem habuerit.

IUdeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipēdium xp̄ianoꝝ xp̄o imaginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis deperiret vas vulneri apposuit a quo plurimi sanitati restituti iudei ad fidem xp̄i plures sunt conuersi sanguis autem diuino consilio postea montue allatum. ibidem vsqꝫ in presens ꝓpter crebra eius miracula magno in precio ꝛ gloria habitus est. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem scripsit. vt de his eum certum redderet. Leo v̄o cū seditionibus semꝑ vexaret̄. ab vrbe discedens. montuā proficiscitur ad visenduȝ xp̄i sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xp̄i sanguine ob frequentia miracula. q̄d ꝛ alij pontifices postea efficere. ad carolum proficiscitur. vt hominē veritatis cognoscende cupidū eius rei certiorem faceret. ꝛ de rebus ytalicis vt premissum est.

Ioann- Christophorus Wolffs Keël.

Anno mūdi. 6023. Anno xpi. 824.

Eugenius eius nominis secūdus papa. pr̄ia romanus. pr̄e boemūdo. pascali suffectus. Eius tp̄e octauū scisma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium ⁊ q̄ndam noīe zinzinū ꝓpter patrū discordias at eugeni⁹ dignitate corporis. ⁊ p̄stātia animi insignis. ob hūanitatē ⁊ eloquētiā. oīm ↄsensu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu. spretꝭ reb⁹ oīb⁹ humanis. vl̄ poti⁹ fortune bonis. ad munificentiā ⁊ liberalitatem v̄sus. Adeo rem frumentariaꝫ curauit. vt nullibi vilius. q̄ꝫ rome annona vēderet. ac pauperꝝ pupilloꝝ viduaꝝ causas ⁊ vitā ita tutatus est. vt ab oībus merito pr̄ pauperꝝ diceret. Tandē cū optimus hic pontifex his artibus i pontificatu annis q̄tuor vixisset morit̄ collacrimātibus oībus. Et suāvicē poti⁹ q̄ꝫ mortē sanctissimi viri dolentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatissima eēt. Quidā scribūt eū ab emulis oculis excecatū. ac martyrio coronatū. Eius corp⁹ in basilica petri apl'oꝝ principis cum omni deuotione sepelitur.

Valentinus papa. pr̄ia roman⁹. pr̄e leontio. q̄ apud pascalē ⁊ eugenium viros sanctissimos. ⁊ doctrinā ⁊ rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsꝫ ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt plerīꝫ oēs adolescētes faciūt. s̄ doctrinā ⁊ bn̄ viuendi normam ex lectione veteꝝ ⁊ exemplo sanctoꝝ pontificū sumens. Cūꝫ tante v̄tutis ⁊ sanctitatis eēt. vt non dū p̄sbiter. s̄ diaconus summū pontificatus gradū meruerit. Postremo aūt pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maioꝝ secūdus est habitus. has ob res oīm consensu pontifex creatus. meritꝭ hominū q̄ tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die moritur. ac in basilica petri sepelitur. coḡrentibus oībus eū hoīeꝫ sibi morte s̄blatū esse. quo stante labefactari romana libertas ⁊ xp̄iana religio vix poterat.

Anno mundi. 6033. Anno xpi. 834.

Gregorius quartus papa. pr̄ia romanus. pr̄e ioanne tituli sancti marci p̄sbyter. Vir nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina ⁊ eloquētia p̄cipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a clero pp̄loꝫ romano nō prius pōtificiū munus obire voluit. q̄ꝫ a legatis Ludouici impatoris ob eam cām romam missis. q̄ diligenter tantā electōem discusserāt ↄfirmatus ē. fecerat id ludouicus nō supbia motus. s̄ ne iura imperij amitteret. quippe q̄ natura clemēs ⁊ humanissim⁹ sit habitus. quiꝫ iura eccl'ie ⁊ dignitatē semp tutatus ē. Qui pontificatu suscepto. mox corpus. b. gregorij transtulit. atꝫ eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab codē corpa sebastiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad basilicā petri traslata fuisse. Insup ⁊ rogatu ludouici impatoris oīm sanctoꝝ celebritatē kal'. nouēbris instituit obhuādaꝫ quā q̄dem cōmemoratiōnē galli ⁊ germani p̄mo obhuare ceperūt. eāꝫ rem magnope a rabano monacho theologo insigni carminibus ⁊ ꝓsa laudatā fuisse scribūt. Post multa aūt bona opa moriť gregorius pontificatus sui anno. xvi. sepeliturꝫ in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Pipinus rex

Pipin⁹ caroli fili⁹ natu maior cū pr̄e a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis. 13. Vir q̄dem clarissimus nec pr̄i vlla in v̄tute dissimilis. queꝫ pater in vngaros misit. quos cito grauibus plījs supatos ad deditionē cōpulit. Eoꝫ bello cōfecto. ip̄m in beneuētanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt. eosꝫ pdomuit. vt egre se menibus tuerētur inde theate obsedit captaꝫ vi ciuitas prede simul ⁊ incēdio ē subiecta. Ortana exinde ⁊ paulo post luceria in deditōem acceptis. hūc etiā pr̄ in venetos sibi falso accusatos misit ⁊ eracliū atꝫ eqliū inuasit ꝓpter q̄d multe familie nobiliū venetias migrarūt. q̄bus gestis etiā multis alijs plījs egregie cōfectis mediolanum veniēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

Bernardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur. Et regnauit ānis. 9. huic carolus p̄cepit. vt i oīb⁹ ludouico filio ei⁹ ⁊ successori obtpareť. Veꝝ carolo mortuo mādatꝭ obseq̄ noluit. q̄busdā ytalicis ep̄is ⁊ seditiosis ciuib⁹ instigātib⁹ ab ipso oīno defecit. Et citates ac pp̄los i sua v̄ba iurare coegit. Et cū rescisset ipator. cā in ↄuētu ꝓposita. nepotē lese maiestatꝭ crīmie dānatū. hostē iudicauit. Exinō copijs coactꝭ galliaꝝ germanie ⁊ baioariorū ꝓuīcie i ytaliā duxit. Reb⁹ āt ytalie breui pacatis ipator nobiles ytalicos ꝓditiōnis ↄiūctos iugulari iussit. Bernardū aūt ⁊ si illico ad impatorꝭ aduētuꝫ armis depositꝭ ad misericordiam ↄfugerat. Et simul ep̄os i franciā pduxit. Et ↄuētu iteꝝ sup iudicio aq̄sgranū habito gladio trucidatus. Ep̄i v̄o sinodali decreto depositi in monasterio relegati sunt.

Linea summoꝝ pontificum

Eugenius secundus

Valentinus

Gregorius quartus

Linea īperatoꝝ
Ludouicus primus

LUdouicus eius nominis primus cognomēto pius. post carolū magnū impator. patre carolo defuncto āno salutis. 815. imperiū suscipiens. imperauit cuz lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quādo illi carolū prēm obisse renūciatum est. qui aquisgranū repetens delat⁹ legationes q̄ ad genitorē venerant primo audiuit. deinde ꝓuincialiū celebrato cōuentu. ea que romanoꝝ imperio ⁊ francoꝝ regno administrandis visa sunt necessaria ordinauit. Legationū aūt primaria fuit leonis cōstantinopolitani impatoris. qui michaeli ꝑ id tēpus suffectus erat. vbi innouata fuerūt federa. primā exinde expeditionē bernardo rege comitante. aggressus est in danos. Obstitit vo hiems cum id pelagus glacie cōcretum erat. qd̄ cum imperator rexq̄ intellexissent. medio ferme herētes itinere ad padebrūnaz saxonie ciuitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Eaq̄ iam hyeme media quū esset allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cōiurasse. imperator regē in ytaliā ire iussit curaturū. ne quid detrimēti regnū ytalie pateret. Ingressus romā bernardus rex illico in grauē ꝑiculosumq̄ morbum incidit. res romanas ꝑ gerardū comitez composuit. Inde stephanus quartus papa. qui tercio q̄ creatus erat mense in franciā accedēs ludouicū impatorem apud aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate insigniuit. Qui impio suscepto cōtra guascones grauissima bella cōmisit. tandem eos in suā potestatē redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Maius tñ tuendis danoꝝ regibus negociū impatori fuit. q̄ saxonū obsuabant limitē. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ⁊ gotfredi filijs cōflixerūt. illisq̄ prelio fusis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus varijs in locis bene gestis ludouicus imperator conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cōpositis. Lothariū primogenitum imperij consortem declarauit. pipinusq̄ tūc secūdus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolescēs ingenij quorūdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanēsis cremonensis ⁊ aurelianēsis episcopi impatori; vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britānia ad alios motus se ꝑpararet ⁊ in andegauis nūciabatur. ad hos sedandos contulit se impator. Eo cum venisset oīa reperit quieta. Sed aliud accepit incōmodū. q̄ ermelgardā vxorem ex qua tres filios reges tūc supstites susceperat. longo confectam morbo amisit. Lothariū postea filiū in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quē romani a pascali pontifice populoq̄ romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctū coronatūq̄ regem ytalie primo. ⁊ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi impator ingenij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitq̄ adeo vt quatuor romani pontifices quos viginti septez annoꝝ illius imperij tempora habuerūt. adiumento nūq̄ caruerint. quo in romanoꝝ ꝑsecutionibus sepenumero indiguerūt. Ludouicus quoq̄ bulgaros post petitam impetratamq̄ pacem pannonioꝝ limites ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius vo ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo postea cognomē fuit) natu minimum fratribus ceteris oībus preferret. Inuidia stimulatus ludouicū in custodia reclusit. Verū eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio restituitur. Tandē michael ipe impator grecus primo ⁊ breui post gregori⁹ pōtifex. ⁊ ludouic⁹ īpator eodez ferme mēse. diē obierūt. ipe ī bti arnolphi basilica sepelit̄.

MAuri hijs tpib⁹ in siciliā classe delati extēsione facta late incēdia cōmiserūt. delata ī siciliā classis venetaeaten⁹ ꝓfuit infideles q̄ pmū vela alonge ꝯspexerūt ī affricā redierūt. ꝑ id tpis venetoꝝ dux iustinian⁹ fuit. āno ei⁹ secūdo ducat⁹. b. marci euāgeliste corp⁹ a qb⁹ mercatorib⁹ ex alexādria venetias delatū ē tali ordine id factū recēsent. sacerdotes ꝓmissionib⁹ mercatoꝝ ducti capsa q̄ sctm̄ huabat corp⁹ apta. illō sporte iposuerūt q̄ mercatoꝝ hui cōmeatū ad naues ꝑferre ꝯsueuerāt. Tūc pati ad id astutiores vestitu sordidissimi colones sportā olerib⁹ porcinisq̄ carnib⁹ supiectis plenā medio foro iocabūdi ꝑgebāt. obuiauerūt a sarracenis portorij exactores. porcinisq̄ carnibus qb⁹ machometici supstitōe vesci ꝓhibent̄. ideoq̄ visu quoq̄ abhorrēt. inter olera reptis canzir qd̄ porcus eoꝝ ligua ē sportā ad nauim ferri ꝑmiserūt. inde ꝑ oliuēsem portū corp⁹ ī vrbē ꝑuexerūt. q̄ āno ⁊ seqnti eccia q̄ nūc extat scti marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc senatus venetus marci ymaginē tanq̄ vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

Rabanus monachus

RAbanus monachus natione german⁹ abbas fuldensis postea magūtin⁹ archieps theolog⁹ qdem ꝑclarissim⁹ ac īsignis poeta. ꝑ h tps. in ꝓsa ⁊ carmine plimū valuit q̄ ex igenij sui magnitudīe mltos edidit libros ꝑcipue op⁹ mirādū d̄ laudib⁹ sctē crucis ꝯmētar⁹ ē idē librū ꝑalipomenō ⁊ Machabeoꝝ hūit eē hmōes satis elegantes ad pplm potissimū in celebritate oīm sanctoꝝ. Seditq̄ annis. x. anno salutis. 846.

Strabus monachus

STrab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ eminētissim⁹ gall⁹ ⁊ ꝯmētator diligētissim⁹. rabani ꝑdci auditor. ꝑ h q̄z tpa ipso preceptore suo inferior non fuit. qui in libros biblie ꝑpulcre cōmentatus est. Scripsitq̄ de officijs ecclesie ad ludouicū impatorem ⁊ multa alia.

Ludouicus hic pius imperator fundauit A° Chri 840. Monasterium Mariae Wormatiae, vulgo dictum monasterium monialium, Nonnenmunster, sub Episcopo Samuele Wormatiensi, id hoc monasterium primum fuit in Wallenbergo monte vetus ... Ordinis S. Benedicti ... fuit translatum in suburbium et ordinis Cistertiensis factum A° 1140

Linea summoꝝ pontificum

Sergius secūdus

Leo quartus

Joannes septimus

Anno mūdi.6043. Anno xpi.844.

SErgius eius nominis secūdus papa.pr̄ia romanus. pr̄e Sergio e regione quarta.post Gregoriū pontificatū inijt.Hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinē nominis.mutare vocabulū coactus ē. ⁊ cognomenti sergij nomen assumpsit.Eamqꝫ ↄsuetudinē mutandoꝝ nominū a posteris assumptā videmus.vt q̄ pontifices crearētur.suo omisso maioꝝ noīa sibi inderent. Licꝫ ab om̄ibus nō sit obseruatū. Constat aūt sergiū ex illustri familia ortum. neqꝫ a maioribus suis degenerasse.adiuuantibus eius p̄claꝝ ingeniū Leone tercio.Stephano q̄rto.Eugenio secūdo.⁊ Gregorio q̄rto.sub quoꝝ moribus ⁊ doctrina ita vixit.vt solus mortuo Gregorio dignus haberet.q̄ pontificiū munus obiret.Hic itaqꝫ pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basilicā sanctoꝝ siluestri ⁊ martini vetustate collapsam restituit. In easqꝫ m̄lta sanctoꝝ corpa collocauit.Struxit ⁊ a fundamētis ad ipius basilice latus in bonore petri ⁊ pauli monasteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romani quoqꝫ tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati sanctissimū pontificē verū xpi vicariū ⁊ vnicū pr̄ie parentē predicabāt. Demū re ecclesiastica bene ac integre gubernata.tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturqꝫ in basilica Petri. vacat tum ei⁹ in morte romana sedes mensibus duobus diebus.xv.

LEo q̄rtus papa.pr̄ia roman⁹.pr̄e rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo pontifex oīm cōsensu decernit ac merito q̄dez: vir eñ fuit in om̄i vita priuata etiā religione.innocentia.pietate.humanitate.gratia.liberalitate. doctrina ecclesiastica p̄cipue īsignis. Eius gesta p̄clara si cūcta conscriberent voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius sanctissimi viri orōnibus deū per motū sarracenoꝝ rabiē naufragio duz onusti preda domū redeūt cōpescuisse. Liberatus aūt sarracenoꝝ metu sedilia ī vestibulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit.Hūc quoqꝫ tante sanctitatis fuisse constat.vt basiliscū serpentē(quē latine regulū appellant) suis orōnibus e fornice sancte lucie v̄ginis ī orphea expulerit.Eius alitu ⁊ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiuz illud signo crucis extinxit qd̄ diu ꝑ domos saxonū ⁊ longobardoꝝ vagatū.diui petri basilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die assumptionis.postea vt festus celebratus est. Restituit quoqꝫ vrbis menia ⁊ portas vetustate collapsas.ad hec vō.xv.turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoqꝫ diligentia corpa sanctorū q̄tuor coronatoꝝ inuenit.Eorūqꝫ tēplū in splendidiorē formaz instaurauit. sctos ipsos sub altari collocauit ⁊ alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q̄ diligentissime vacaret sarraceni cū classe magna contra neapolitanos romanosqꝫ aduentabant. Ip̄e illico quāta potuit manu hostiā ꝓficiscit.suosqꝫ p̄mo ad coionem adhortatus orōnem habuit. Deus cui⁹ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctib⁹ ne mergeret erexit ⁊c̄. his dictis facto signo crucis pugnandi copiā fecit post longū certamē hostes supant fuganturqꝫ.inde romam cū gaudio reuersus inde vaticanū cinxit.Leonināqꝫ vrbez de suo nomine appellauit. ne deinceps hostibus liceret ecc̄iam bti petri leui incursione spoliare.hāc autez vrbē p̄mo pōtificatus sui āno inchoatū demū sexto absoluit. Ex manubijs vō sarracenoꝝ plura restituit. Tandē optime de ecc̄ia dei.deqꝫ vrbe roma.ac noīe xpiano meritus. morit anno pōtificatus sui octauo.mēse tercio.die.vi.xvi.kal̄.augusti.Sepeliturqꝫ in basilica petri. vacat tum sedes mensibus duobus diebus quindecim.

IOannes anglicus(⁊ vt ferūt) ex mogūciaco ort⁹.malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus eñ sexū cū femina esset adolescens admodū athenas cū viro docto amatore ꝓficiscit. Ibiqꝫ p̄ceptores bonaꝝ artiū audiēdo. tantū ꝓfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in sacris lr̄is pares hr̄et. ne dū superiores. Legendo aūt ⁊ disputādo docte ⁊ acute tātū beniuolētie ⁊ auctis sibi cōparauit. vt mortuo leone in ei⁹ locū(vt Martin⁹ ait)oīm ↄsensu pōtifex crearet. Verꝫ postea a familiari cōpressa.cū aliq̄n occulte ventrē tulisset.tandē cū ad lateranēsem basilicā ꝓficisceret.intra theatrū(qd̄ colloseū vocāt) a neronis colloso ⁊ sanctū clementem doloribus circūuenta peperit. Eoqꝫ loci mortua.pontificatus sui anno secūdo. mense vno.diebus q̄tuor.sine vllo honore sepelit. Sūt q̄ hec duo scribāt pōtificē ip̄m q̄n ad lateranensem basilicam ꝓficiscit.detestandi facinoris causa.⁊ viā illā ↄsulto declinare. Et eiusdē vitandi erroris cā dū primo in sede petri collocatur ad eam rem perforata.genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

THeodolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaqꝫ ac disciplina p̄cipuus p̄scriptis temporibus in p̄cio exn̄s apud ludouicū imꝑatorē falso accusat⁹.⁊ carceri mācipat⁹. vbi insignia edidit monumenta.precipue versus illos(qui in ramis palmarum ante fores ecclesiaruz cantantur)cōposuit videlicet Gloria laus ⁊ honor tibi xp̄e redemptor. Contigit imperatorem in festo palmarum illac iter facere. dū episcopus illos decantari faceret.imꝑator ludouicus demolitus est. Et optimū ⁊ insontem ep̄um absoluit ⁊ ad suū ep̄atum cum gloria remisit.

Linea imperatorum

Lotharius

Lotharius Ludouici predicti imperatoris filius. post patrem imperauit cū ludouico filio. quem imperij cōsortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore solus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt vix dū ad sepulturā apud trecenses elato. tres ipsius defuncti imperatoris fr̄es lotharius. ludouicus τ carolus ob regni ytalie successionem vehemētissimus inter se odijs exarserūt. τ illico armis correptis. maioribus contenderūt motibus omniū. quos post cathelanicū cū athila prelium gallie senserūt. Nāq̄ in antisiodorēsi agro apud fontaniacū coactis copijs. quas vnusquisq̄ eorū summis conatibus ducere potuit. pliū est cōmissum. In quo (vt scriptores tradūt) stragē francorū gētis quāta nusq̄ alias fuisse factam. Licet aūt ludouicus carolusq̄ superiores euaserint eorū tamen sicut τ lotharij vires adeo imminuūt. vt finiū ab extremis tuendorū facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lotharius cū fracto laceroq̄ exercitu suo. aquisgrañ. se recepit. Cūq̄ insecuti fr̄es illo item oppido disturbarūt. qui vxorem et filios secū rapiens p lugdunū viennā delatus copias reparauit. Tam multis inde ytalie galliarū τ germanie prouinciarū. ac vrbiū τ optimatū legatōibus pulsati sunt ipsi fratres. vt inducias cōsenserint, p quarū occasione de pace τ paterne hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia quidam iussu sergij pfecti sunt. inter quos georgius archiepus rauēnas primus est habitus. qui cum secūdo prelio apud lothariū componēde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicū τ carolū inclinasset. totum comitatū in prelio amittens. Eo enī cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga plapsus est. At vero ij cōmunē totius regni calamitatē τ interitū miserati federa pacis in hunc modum ineūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni ptes a brittānico occeano vsq̄ ad mosam fluuium. In qua parte regni francorū maneret nomē possideret. ludouico cederet oēs germanie terram vsq̄ rheni fluenta. τ trāsrhenū q̄cunq̄ genitor possideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet τ ytaliā. ac prouinciā galliarū romanā q olim narbonensis dicta. Cū ea galliarū item pticula scaldū inter τ rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius imperatoris subiectione nūc etiā seruat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpositis lotharius ludouicū filiū quem regni sociū asciuerat pfecit. Eo deniq̄ anno q a fonteuenticio prelio quintusdecimus lothariū imperatorem abdicasse se imperio τ monasticū induisse habitū historici tradūt.

Per qd tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuisisset, senex effectus relinquens ludouicū imperatorē. nō ita multo post vitam cum morte mutauit.

Senserūt τ tūc gallie sicut τ ytalia cū sarracenis. quantū mali imperatoris lotharij τ fratrū discordia attulit rebus suis. Nāq̄ normāni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorū rege p ligeris fluuij ostia ingressi. aquitaniā omnē deuastarūt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs heria ab illis insula. aliquotq̄ monasteria sunt cremata. Exinde normāni p galliā longe lateq̄ vagati burdegalam sanctonam engolismā parisios thuronū nouiomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

Grandinē mire magnitudinis hijs temporibus in gallia decidisse tradūt que pecora multa. τ nōnullos homines interemit. Visa ē tūc in ipsis grandinibus granū durissimū mire longitudinis.

Terre quoq̄ motus ytaliam cōcussit. Inde incertis locis vrbes τ mōtes corruerūt.

Locuste insuper innumerabiles sex alas habentes τ dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrā opierūt. herbas segetes τ arbores ac vniuersa viriditatē hūtia deuastarūt. Tandē precte in mare τ ad littora in terrā eiecte. secuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. aerē inficiētes generaleq̄ hoīm interitū suscitarūt. Anno quoq̄ lotharij imperij secūdo apparuit cometes.

Apud ostiam vrbem affris iterū in ytaliā redeūtibus prospe pugnarūt romani. Verū sarraceni exinde ad ytaliā orā flectētes anchonā vi captā spoliatāq̄ incenderūt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quā ppli fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte maurorū manus impias euasere.

Adeulphus rex

Adeulphus anglorū rex vir q̄dē xp̄ianissim⁹ τ romane eccīe deuotissim⁹. circa illa tpa pmo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis. vij. romā perrexit. q inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam īsulam ro. eccīe tributariā fecit. Voluit nāq̄ vt singule dom⁹ q̄tannis singulos argēteos eccīe τ sancto Petro tributum persoluerent.

Edmūd⁹ postea āglorū rex. vir q̄dē religiōe τ sctitate pcipu⁹. q cū eēt acerrim⁹ xp̄iane religionis defensor. mlta bella ꝯ danos infideles gessit tādem supatus martyrio coronatus. Eius caput abscisum lupus seuus illesum seruauit.

Eadmūdus rex

Benedictus tercius papa. patria romanus. pře petro. Js ob vite sanctitatum. merito benedictus appellatus ē. ⁊ rex diuinarū grām. sub gregorio eīn militans cū ab eo subdiaconat⁹ gradū accepisset. ita deinceps vixit. vt mortuo leone tanti pontificis successor haberet. ad hūc itaq; in eius electione oēs tanq; ad vnicū ⁊ benignissimū sidus a deo in terras missum eū pontificē decernunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaq; dignū esse. q̄ tante sedi pficeret dicebat. Sed oībus acclamantibus ⁊ eius electōem approbātib⁹ inuit⁹ pōtificiū mun⁹ suscipiens. in atriū lateranense pducit. ⁊ in sede petri collocat. inde in equo albo sedens ad eccl'iam sancte marie adp̄sepe ductus ieiunijs triduo ⁊ orōnibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sancte ⁊ ecclesiā suam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēsis epi factōem secuti. anastasiū a leone pontificatu deiectum pferre conati fuerant. ſ; cognito errore veniam petentes hoīnē sanctissimū de more adorarūt. Jdem fecere ⁊ ludouici imperatoris legati. ad ɔfirmandam cleri ac populi electōes romā missi. tante eīn mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe ⁊ animo. vt tam in ingratu constitutus q̄; in vita priuata oībus carus ⁊ gratus videret. mltas ecclesias vetusta te collabentes restituit. Ea q̄ instituit non vbis tantū ſ; re ipa comprobauit. sacerdotū eīn funeribus semp interfuit. egrotos preterea inuisit. paupes aluit. calamitosos consolatus est. viduas ⁊ pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores eccl'ie beati petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim vo dies. xv. epatus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno xpi. 864.

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene ⁊ sancte a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox vo diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias ⁊ orōnes in basilica sancti dyonisij pontificem licet absentem creant. ⁊ fugientē in vaticanū. cōditum in atriū lateranense perduxerunt. ⁊ nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū ptinentia. Et postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis impator legatos cum muneribus romam misit. Pontificie aūt dignitati consulēs ioannem archiepm rauennatem ad sedem apostolicam. ꝓpter obiecta crimina recusantem venire dignitate priuauit. quē deinde in grām recepit. Liberatus autē pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgaroꝝ cum omni prouincia ad fidem xpi litteris ⁊ sanis admonitionibus conuertit. ⁊ eis epos ⁊ psbiteros dedit. Pacem inter ludouicum ⁊ beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente ⁊ approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demū in oīni genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xiij. moritur Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad p̄decessoris sui exemplum sepelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis pluribus sedem vacasse.

Linea summorum pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus secūdus

Hadrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familiaris fuit. Vir quidem optimus liberalisq; ac in pauperes maxime munificus. Hac ⁊ alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim oēs vnicum hadrianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus imperator confestim legatos romam misit. ⁊ huiusmodi electionem approbans romanos admodū laudauit. q̄ summū pontificem sancte ⁊ integre creassent. non expectato aliorum voto. Js autem pontificatū adept⁹ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tū maioꝝ vnūquemq; ad bene beateq; viuendum cohortatus. circūuentos etiam aliorum iudicijs ⁊ potētia acerrime tutatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. qua ⁊ pulsus phocius vir seditiosus ⁊ restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoq; rogatus. vt virum vita ⁊ doctrina insignem in ꝓuinciam mitteret. vt in fide retinerētur qui aliquos misit. q̄q̄uā bulgari a constantinopolitanis corrupti pulsis latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese oībus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obijciens. cum mortuo ludouico carolum filium inūcturus esset moritur. pontificat⁹ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Linea imꝑatoꝝ

Ludouicus secūdus

LUdouicus eius noīs secūdus. pře lothario defuncto. anno salutis octīngētesimo quinq̄gesimosexto. imꝑauit solus annis. xxj. q̄ olim a Sergio papa in regē inūctus fuerat. Nam lothari⁹ ludouicū filiū quē regni sociū vt premissum est asciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit drogonem metensem epm̄ atq̄ alios viros ecclesiasticos prudentia ꝛ auctoritate dignos. quoꝝ consilijs vteret̄. Is aūt adolescens nimia felicitate elatus. quacūq̄ iter fecit cedibus oīa ꝛ rapinis vastat. incendit ꝛ diruit. Verū cū vrbi appropinquasset. eiq̄ obuiā honoris causa romani ciues obuiā ꝓdijssent. deposita feritate illa gallica mitior esse cepit. q̄ ei p̄ter sententiā ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aūt exquo venerat die. vidētibus oīb9 q̄ aderāt ludouicū regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templūq̄ beati petri ingressi. pontifex ipm̄ augustū declarans. imꝑij corona eum coronauit. atq̄ q̄cq̄d honesti postulasset (quotiēs ab vrbe discederet) facile cōcessit. Cesar itaq̄ ꝛ augustus declaratus ꝛ coronatus. statim romā egrediens pacato agmine papiā cōcessit. ybi ꝛ deinceps omnē vitā suā romā eūdo ꝛ redeūdo cōtriuit. Suis quoq̄ diebus sarraceni ex affrica processi beneuentanoꝝ regionē deuastabant. in quos imꝑator ludouicus copijs illico vndecūq̄ cōtractis lothariū frēm in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingressus ytaliā cū inique ꝛ enormiter iret. tū ex calore. tū morsibus araneaꝝ de gente sua ꝑ multos amisit. Ipse vo lotharius in via morbo correptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita morte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc imꝑator ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuisit ea conditione. vt ludouicus imꝑator aquisgrani pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludouicus su augustissimus imperator vltimū diem clausit anno imꝑij sui vt supra.

SAnguine tp̄ibus ludouici imꝑatoris ꝑ tres dies ac noctes pluisse historici scribūt apud brixianā cisalpine gallie vrbem.

TYberis quoq̄ fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō nisi lintribus de vico ad vicū transire liceret. Nā ꝛ ecclesiā sancti laurētij in lucina. ꝛ monasteriū bti siluestri. ꝛ totā illā planiciē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā ꝛ ad auentinū ducit ita occupauerat vt instare diluuiū vulgo putatū sit hac inundatione ꝛ multe domus euerse sunt. ꝛ plures arbores euulse. ꝛ sata passim disiecta. Neq̄ hoc semel eo anno. s; iterū decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire pōtifex Nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij ꝛ pietatis in suos omisit.

BUlgaria his temporib⁹ lr̄is ꝛ admonitōibus Nicolai pape ad fidē xp̄i veniēs cui⁹ rex cū oīni ꝓuincia cōuersus ē. Verū nō quidē tūc primū vt multi habēt scriptores xp̄iani sunt effecti. Sed cū longo prius tp̄e scismatici fuissent catholice fidei dogmata acceperūt. Eorūq̄ rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex. subditaq̄ illi sclauoꝝ gente q̄ a bohemis germanis originem habuit. tūc primū ad xp̄i fidem sunt cōuersi. Pontifex autē epos atq̄ p̄sbiteros (vt premissum ē) destinauit. q̄ pulso inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ipe in errore bulgaros oēs detinebat. Hoꝝ nāq̄ rex tante fuit ꝑfectōnis ꝛ sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipe monachi habitū suscipiēs. cū idez filius corrupt⁹ ydolis ymolaret. pater zelo fidei succēsus. dignitatē reassumpsit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. atq̄ eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Iunioreq̄ filio in regno collocato rursum monachi habitū resumpsit. Eo tn̄ mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanoꝝ sacerdotū donis ꝛ pollicitatōibus corrupti. pulsis latinis presbyteris grecos acceperūt. Que quidē seditōnes maloꝝ icendia inter grecos ꝛ latinos multa suscitarūt. Facta est aūt ꝑ id tp̄is regni dalmacie diuisio. Cui⁹ membroꝝ noīa. etate etiam nr̄a in vsu habent̄. Siquidē vetusti noīs dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu histriam: a meridie pelagus adriaticū: a septētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuisione a campis dalmacie hinc histriam vsq̄ croaciā albam. Inde a dictis campis dirarchiū vsq̄ croaciā rubeā. Et versus montana a flumine drino trans ipm̄ flumē macedoniam vsq̄ rasciam ꝛ citra flumē bosnam vocauere. Rassiaq̄ ꝛ bosna pro regni croacie regionibus habentur.

ET fere ꝑ eadē tempora sarraceni cretam insulā aggressi: ea oīnī sunt potiti: q̄ꝛ ꝑs maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydruntū vtentes tenuerūt: vel desertas fugientib⁹ habitatoribus incēderunt: alijsq̄ tamē tūc ī locis res xp̄ianis ꝓspere succedebant.

PAcem p̄terea Nicolaus papa inter ludouicū imꝑatorē ꝛ andalisiū beneuētanū ducē composuit. Is em̄ iūctis sibi cāpanis ꝛ lucanis atq̄ samnitib⁹: ꝛ vana grecoꝝ spe subleuatus a ludouico imꝑatore rebellās illius fines hostis ingredit̄: cui ludouicus repugnās ipm̄ beneuenti tandem obsidet: donec in damnoꝝ refectionē pecuniā accipiens obsidionē dissoluit: verū aliquāto post andalisius ꝑ fraudē imꝑatorē necare procurans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

SUnt q̄ scribāt btm̄ cyrillū ex chersona pōti sctī clemētis corp⁹ romā tū detulisse. Idq̄ ī ecclia hijs tp̄ibus sctī clemētis appellata recōditū fuisse: nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū iacere.

ARioldum quoq̄ regem danoꝝ cū vxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie cui imꝑator frisiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xp̄i. 874.

IOannes octauus papa. p̄ria romanus. p̄re gundo. initio pōtificatus sui. carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. postea in discordia a romanis in vincula conijcit. Hāc obrem nō ita multo post adiuuātibus qbusdā amicis e vinculis ꝓlapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frāciaꝫ cōfugit. vbi p annū immoratus. ⁊ regē inūxit. Et cōtrouersias q̄sdam inter ecc̄iasticos ortas sustulit. Vn̄ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo ⁊ multa ad fidem ꝑtinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt ep̄s datus ē. veꝝ cū ytalia a sarracenis vastaret̃. Cūqꝫ iā montis cassini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romam accitus adiuuantibus principibus xp̄ianis agarenoꝝ magnā ꝑtem ytalie ac sicilia expulit. Carolū ꝓterea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit terciusqꝫ carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si q̄s sacerdos aut laycus homicidiū faceret ꝑpetuo irregularis haberet̃. ⁊ ad sacros ordines nullatenus admitteret̃. Vir sane ita vtraqꝫ lingua doctꝰ. vt e greco in latinū ⁊ septimā vniuersalem sydodū. ⁊ hierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctoꝝ caroli gratia in latinū eleganter ⁊ docte transtulerit. Cū v̄o in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morit̃. ⁊ in basilica petri sepelitur. Vitā quoqꝫ gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

MArtinus secūdus natione gallus. p̄re palūbo. post ioanneꝫ pontificatum inijt. Sunt q̄ hūc marinū vocent. martinus itaqꝫ. cuiꝰ vita ideo breuior ē q̄z breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q̄ scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula ꝯiecto auffugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morit̃. annū eī̄ ⁊ menses q̄nqꝫ tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

HAdrianus tercius papa. p̄ria romanus. p̄re Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūqꝫ retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaret̃. qđ q̄dem institutū a nicolao ꝓmo temptatū potius q̄ȝ inchoatum dr̃. Hadrianꝰ aūt pōtifex de q̄ clerus ppl̄usqꝫ romanus magnaꝫ spem cōceperat. ob eius v̄tutē ⁊ magnitudinē animi. anno primo ⁊ mense secūdo pontificatus sui morit̃. Sepeliturqꝫ in basilica petri collacrimātibus oībus ⁊ ingemiscentibus tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

STephanus huiꝰ noīs q̄ntꝰ papa. p̄ria romanꝰ. ex via lata. p̄re hadriano. pōtificatū inijt eo tp̄e quo normāni adiūctis decis vastarūt Galliam. Hic itaqꝫ quoadvixit in multa perturbatōne normānoꝝ hunoꝝ ac ytalicoꝝ semper fuit. ꝟ multoꝝ viroꝝ illustriū in tanta reꝝ ꝑturbatione ⁊ q̄ȝ maxime sc̄titate Luitprandi ticinensis ecc̄ie diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēsis ep̄i mirifice recreabat̃. Quoꝝ vita ⁊ moribus ita xp̄iana fides inoleuit. vt ⁊ monasteria multa ⁊ sacella magnis sumptibus in vtraqꝫ gallia sint cōdita. Morit̃ autē stephanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū̄ sedes diebus quinqꝫ.

Synodus quinta Constantinopolis

SYnodꝰ q̄nta apđ cōstātinopoli fieri curauit iohēs. viij. pōtifex rōnus. q̄ faciens grecoꝝ cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbat̃. In celebratōe huiꝰ cōcilij trecenti ⁊ tres sup̄ octoginta p̄res fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xp̄iane articulis ea ꝑ fuerit synodus canonū libri hn̄t. Sꝫ qđ nobis constat nulla grecos inter ⁊ latinos secuta ē fedeꝝ ꝯpositio. ꝑ quā sarracenis meliꝰ resisti potuerit. Eodē eī āno illi creta īsula egressi dalmacie oram īuaserūt. ⁊ nō solū exposita mari loca. ꝟ fctā plerisqꝫ ī loc̄ extēsione mediterranea vexarūt. q̄ q̄dū vsqꝫ ꝯlati oppugnata diu vrbe iō nō sunt potiti. q̄ꝛ veneti vicine vrbis ꝑiculo excitati laborātibꝰ ꝑsidiū attulerūt. ⁊ fugatos īde sarracēos mari q̄ȝ supo expulerūt. Jō basiliꝰ īpator ꝯstātinopolitanꝰ vrsum ducē venetū ꝓthospatariū īꝑialeꝫ declarauerit. q̄. xij. cāpanas magni poderis impatori dono misit. eas ꝓmas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea summoꝝ pōtificū

Joannes octauus

Martinus secūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Linea īperatoꝝ

Carolus secūdus

Carolus tercius

Carolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis impare cepit. ⁊ regnauit annis. 6. Is cū brittonibus bellū p qn ꝯtinuos gessit ānos. ⁊ deserere nō audedat. veritus ne cū in normānos duce re cepisset. si britones a tergo premerēt resistere neqret. Carolus aūt interea bo meuoio britonū duce primo. ⁊ postea crispoio eiꝰ filio supatis occisisqꝫ britan nia potitus. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē in gressus. Per qd etiā tpꝰs alter eiꝰ frater baioarioꝝ ⁊ germanoꝝ rex ī frāckford. obijt. Implicitū tūc recipiendaꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse ro manū imperiū. ⁊ regno germanie sua imposuisse p̄sidia magis cōfuse ac nude tradi ab oībus. apud omes tn̄ scriptores constat qd carolus caluus impatoris noīe assumpto romā se cōtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā redijt. cōpositisqꝫ illic rebus. romā ē reuersus interea carolomā nus ⁊ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie ꝓuincijs coacto. in ytaliā aduersus patruū ducere ꝯstituerant. mouerantqꝫ signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantuā accessit. Veronam eo ꝯsilio ducturus. vt in saltibus tridentinis nepo tes ingressu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare ce pisset. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo cognomē fuit frācie regi vt impator declararet̄ studuit. Cōtra vo nul li ex nobilitate romana carolū terciū germanie regem. qui vt ostendimus cū ca rolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri adiu uarūt. Et captū pōtificē in custodia habuerūt. Ille vo fuga ꝓlapsus vt p̄missuz ē. ad ludouicū balbū regē in franciā se cōtulit. Et p annū ibi moratus. cuz regez amicissime ex more inūxisset. romā a carolo tercō impatore vocatus redijt. eūqꝫ inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissimꝰ ac deuotissimus. multa monasteria atqꝫ eccīas celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

Carolus tercius cognomento grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingentesimo octuagesimoprimo. hic gallie ⁊ gemanie rex q̄ alemaniā ꝓ portione accepat. In ytaliam mouēs ex ercitū. totaqꝫ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberiꝰ vi uere liceret impij corona donatus. Augustꝰ appellatꝰ ē. Cū em̄ ludouicus duobus ānis imperasset. ⁊ iam assumpto veneno obijsset. carolū hūc inunxit ⁊ solus impauit annis. x. q̄ imperij diademate insignitꝰ. ꝯfe stim in normānos copias duxit. q̄ franciā ⁊ lotharingiā infestabāt rapinis ⁊ incendijs. compta em̄ morte ludouici. securiores effecti nobilissimā galliaꝝ vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dn̄i ꝓuinciā adiacentez igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū pa ternū a normānis liberaret. q̄ illico assumptis longobardis baioarijs saxonibus ⁊ frisonibꝰ alemanis ac thuringis ꝯ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo pressit. cōclusitqꝫ vt rothifredus coꝝ rex pace petita. se passus sit fieri xp̄ianū. quem impator de baptismatis fontibꝰ leuauit. Sūt q̄ scribāt stephani qnti pontificis tpe carolo cognomēto grossum q̄ iam annis. xij. impauerat. ptāte deiectuz ab optimatibus suis fuisse. ob segniciē corpis ⁊ ingenij tarditate. in locūqꝫ eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seqnti ludouicus filꝰ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione percussus. diem obijt. Et inde carolo impatori q̄ de stirpe caroloꝝ solus supesse videbat̄ subijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset.

Temporibus Caroli Crassi nempe anno Christi 888 a S. Richarde Scotorum Regis filia pia, dem. Caroli Crassi coniuge fundatum fuit cenobium Andlow, a fluvio Andelaha sic dictum, pro Canonissis, et ibidem quoque sepulta iacet.

Tempibꝰ caroli calui comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Neqꝫ tante opulentie ac noīs. eo tpe erat sicut nūc cernit̄. s̄ a forestarijs regis frācoꝝ regebat̄. quoꝝ lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus s̄b pi pino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuerūt nec tūc comites dicebāt̄. Balduinꝰ aūt filꝰ audacri ra puit iudith filiā caroli calui ꝓpter qd ab oī eccīa cōsensu epoꝝ excōicatꝰ ē ex iussu caroli. Inde epoꝝ ⁊ opti matū suoꝝ ꝯsilio recōciliatus. carolus impator balduino ⁊ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo possidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

Joannes Scotꝰ vir ꝑspicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ ī diuis scp̄turis eruditissimus. apd carolū p̄dcm̄. mlto ī p̄cio fuit. Is ex scotia ꝓuicia ī frāciā ad carolū veniēs. ipiꝰ īpatoris iussu ⁊ rogatu hie rarchiā dionisij ariopagite e greco latinā fecit. Cōpo suit ⁊ libꝝ d̄ nature diuisiōe. demū m ūificētia elfredi al lectꝰ venit ī āgliā et apd mōsteriū melberiēse a discipul q̄s docebat stilis ꝯfossus mortē ptulit. ⁊ martyriū. Liber eiꝰ d̄ eucharistia postea ī v̄cellēsi synodo a leone no no celebrata dānatꝰ ē. fecit ⁊ comētare ī hierachiā.

Anastasius

Anastasiꝰ eccīe ro. bibliothecariꝰ eo tpe vtraqꝫ lin gua plimū eruditꝰ ī p̄cio hītꝰ. septimā vlem sino dū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac mltas scoꝝ vitas caroli i patoris p̄dci grā ī latinū trāstulit. ⁊ pl̄a elegāter ꝯposuit

Anno mūdi. 6093. Anno xpi. 894.

Formosus papa post stephanū pōtifex creatur. Hic portuensis epūs aliqn̄ ioānis pontificis seueritatem veritus. epātum suū deserens in gallias auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veniens omi ecclastica dignitate priuat. pphana indumēta simul cū moribus assumens. Sunt q̄ arbitrātur hoc iō formoso accidisse. qꝛ eius cōiuratōnis cōscius, et auctor fuerit. qua ioannes captus et in vincula cōiectus est. hac itaqꝫ cōtumelia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūqꝫ postea vl' romā vel ad epātū rediturū. At vero martinus pontifex ioannis successor. hominē postea iuramento solutū in patriā et pristinā dignitatē restituit. vn̄ ad pōtificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ꝯdicentibus q̄busdam; assumitur. Qui statim inito magistratu. eccl'iam. b. petri principis aplorū leui pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno q̄nto. mense sexto morit'. Vacat tum sedes diebus duobus.

Bibliothecarius lateranēsis vigintiunius summoꝝ pontificū. q̄ p eos fuerūt ad sexaginta annos gesta. adeo nude scribit vt vix parentū. patrieqꝫ pontificū illoꝝ nomina. et quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus vel diebus ponat. ceteriqꝫ scriptores et si de gestis rebus. ꝓuinciaꝝ vn̄ originē habent. aliqua et aliqn̄ vana et supflua dicunt. pauca tn̄ ad romanū imperiū romanosqꝫ pōtifices ex scriptoꝝ ariditate faciētes. ānoꝝ ad. lx. p quos dicti pōtifices vixerūt altiuscule repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt vna cū industria impatoꝝ simul etiā pontificū virtus et integritas defecerit. q̄ q̄dem tempa infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. p̄cipue aūt hij octo seq̄ntes pontifices breui tpe sederūt. varijsqꝫ cōtentionibus agitati. Nā stephanus ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisis duobus digitis manū in tyberim ꝓijci mandauit. Rursus theodoricus acta stephani reprobās. formosi approbauit. Seq̄ntesqꝫ pauca laude digna factitarūt.

Bonifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuersia ē. plus em̄ alij minus quidā tempis hūc ascribūt. plures tn̄ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō sex et. xx. in pontificatu vixisse. hoc faciūt historie in quibꝰ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens vō ī basilica petri sepelit'.

Stephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim eiꝰ decreta abrogauerit. res gestas resciderit. Licet quidam scribant ip̄m stephanū episcopatum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntqꝫ stephanū tanta rabie deseuisse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali habitum spoliatum. Indutumqꝫ seculari. sepulture laicoꝝ mandauerit. abscissis tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus ī consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimqꝫ proiectis. qꝛ vt ip̄e dicebat contra ius sacramēti romā et sacerdotiū repetijsset. quo a Joanne octauo iure spoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia et pessimi exempli. cū postea fere sp̄ seruata hec consuetudo sit. vt acta prioꝝ pontificum sequentes aut infringerēt. aut omino tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit'. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificium munus obtinuit. sed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta et acta. statim improbat abrogatqꝫ. Horum nempe pontificū intentio atqꝫ virtꝰ tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demoritur.

Theodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia seditiosoꝝ sequitur. Nam et formosi acta restituit. et eius sectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De isto ꝓpter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is em̄ Theodorus vigesimo sui pontificatus die moritur.

Normannia. que est galloꝝ regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni vt quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā descendisse. Hi nanqꝫ vna cum danis per galliam igne ferroqꝫ debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti sunt fidē xpi accipere. partemqꝫ gallie illis ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. et hodie normādia dicit'. Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ne vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret'. post Rotifredū regem duces plura bella gesserūt.

Linea summoꝝ pontificū

Formosus

Bonifacius sextus

Stephanus sextus

Romanus

Theodorꝰ secūdus

ARnulphus septimus galloꝝ imꝑator. post carolū magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Js nepos eius. imꝑauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. eū formosus pontifex a ꝑseq̄ntibus iniuriatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. Et primo q̄dem ingressu bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indeq̄ romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coronatꝰ in franciā redijt. hic primo sumptis armis strennue magūtinos debellauit. inde in normānos. qui cū danis alias datis ꝑ. xl. annos galliā infensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus ꝑdomuit. Arnulphus postea totam orientalē franciā q̄ theutonicū regnū dicebaṫ. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. ⁊ lothoringiā rexit. frāciam vo oddo saxoniā ducis filiꝰ tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Ver postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. q̄n eo in fastidio ⁊ cruciatu vitam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstraṫ i cenobio sancti hemerāmi Ratispone. Desijt aūt in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postq̄ felicibus ⁊ cum multis europe ꝓuincijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat imꝑare. Si quis vero eius tpis gestas res. ⁊ vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūṫ annos cōparabit. ꝑfecto intelliget. nulla vnq̄ tempora sibiinuicē magis fuisse cōtraria. vt queadmodū afflictam laceratam. ⁊ oīmbus bonis sub exarchoꝝ a constantinopoli missoꝝ tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli ⁊ q̄si oīm eius successoꝝ magnificentia bonitas liberalitasq̄ erexit instaurauitq̄. ita ꝑ eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus dissidentes. inter se latini nomīs ꝑ̄ncipes. ⁊ incursantes barbari ac externi. eam ꝓpemodū ad desolatōem interitūq̄ ꝑduxerit. efficitq̄ boꝝ tēpoꝝ malignitas. vt oīmis fere scriptoꝝ diligentia cessauerit.

Arnulphus

HUni gēs scithyca. q̄ supiorībꝰ diebus innumera pene manu. finibus egressa. nō prius ī itinere sedes cepit. quā ad ꝯsanguineos. vngaros. pānonias incolētes ꝑuenit. ꝑ̄ualuitq̄ ea immitior gens. ⁊ facta humaniores. cōtinuata cū nr̄is ꝑ mlta secula ꝯuersatione. Ex huius primo bauaros ⁊ postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. tradiq̄ videmus eā gētē. q̄n tūc ꝑ̄mū aduenit. calētibus adhuc patrie morībꝰ. crudis carnībꝰ ⁊ aliq̄n hūanis vesci solitā. Post paucos itaq̄ ānos q̄ aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt docuimꝰ q̄nti pōtificatꝰ tpe in iꝑatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta icolētes. siue q2 in ꝑ̄dicte vngaroꝝ gētis ꝑ̄sidio aduersus arnulphū imꝑatorē sꝑauerint. siue ex rebꝰ ytalie i maximū adductus dissidiū romanos ꝑuifecerint. illis aduersari ac apte inimicari ceperūt. Romaniq̄ ⁊ ceteri ytali nullū ab iꝑatore nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos affutuꝝ itelligētes. berēgariū foroiuliēsem ducē roma ozūdū creāt iꝑatorē. Huni īterim siue q ipi aduētus sui ꝑ̄ncipio dicti sunt vugari. ꝑ̄ma ī germanos expeditiōe delati. mltī mortalibꝰ vł cesis vł captī. loca sacra atq̄ ꝓphana ⁊ spoliaṙt. ⁊ ferro igniq̄ destruxeṙt. nec miorē i gallijs. vł reꝝ ꝑdā vł edificōꝝ d̄molitōꝫ ediderṫ

Monasteriū Gigniacū ⁊ Cluniacū

Guilliclinus cog̃mētopiꝰ aquitanie dux. ⁊ aluernie comes. Hisdē eē tpibꝰ. ⁊ fide ꝯuersatiōe moribꝰ religioneq̄ atq̄ doctrina in precio maximo fuit. q̄ cū virili prole careret. Cluniacēse monasteriū burgūdie in ꝑ̄pno fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abbatē ꝑ̄fecit. maximis ꝓuētibus ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Hermo abbas

Berno abbas gigniaci cenobij ꝑ̄ria burgūdꝰ ex q̄dā comitū clarissima familia natꝰ his tpibꝰ ob scītitatē ⁊ clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus rex

Rudolphꝰ corona sibi iposita rex burgūdionū statuiṫ. qd regnū multo tempore durauit.

Sunderoldus maguncie archiepus a normānis wormacie martirysatur.

REmigiꝰ q̄z ātisiodoreñ. epus in exponēdis scripturis diuinis ⁊ humanis hoc tempe claruit.

I Oannes nonus papa. pr̄ia romanus. post theodoꝝ pontifex creat⁹. for-
mosi causam in integrū statim restituit. aduersante magna ppl̄i romani p
te. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Is
aūt rauennas ꝓfectus. iiij. et. lxx. epoꝝ habito conuentu. ⁊ stephani res gestas
improbauit. ⁊ formosi acta restituit. diiudicās pperam a stephano factum. qui
censuit eos iterꝝ ordinandos esse. quos formosus ad sacros ordines asciuerat.
hoc accidit. q꞉ pontifices ipi a petri vestigijs discesserāt. tum vel maxime. quia
res publica xp̄iana ignauos ⁊ desides principes habebat quoꝝ maxime intere
rat naiculaꝫ petri fluctibus exagitari. ne si gubernator aliqñ resipisceret. prin/
cipes ipos vt malos nautas e repu. deijceret. Joannes aūt pōtificatus sui āno
secundo. die. xv. moriens. nil de se dignū memoria relinquit. nisi ꝙ seditiones
quasdam ꝓpe extinctas reuocauit.

B Enedictus quartus papa. pr̄ia roman⁹. pontifex creatur. ob eius huma/
nitatē ⁊ clementiā. qui maxima cuꝫ laude. tū maxime in tantis corruptis
pontificū moribus vitā cōstanter ⁊ sine infamie nota perduxit. Vex nec quicꝙ
ab ipo factitatū cōptū habem⁹. ꝙ magnope laudari possit. acciderat ei illi etati
ꝙ oīms v̄tus. tam in capite. q̄ꝫ in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat.
Nam vbi opibus lasciuire cepit eccl̄ia versis cultoribus a seueritate ad lasciuiā.
pepit hec portēta. a q̄bus ambitione sctissima petri sedes occupata ē potius q̄ꝫ
possessa. hec tū bn̄dicti laus ē. ꝙ in tam corruptis moribus grauiter ⁊ constan
ter vitā ducens. pōtificat⁹ sui anno. iij. mēse. iiij. morit̄. vacat tū sedes dieb⁹ sex

L Eo q̄ntus papa. cui⁹ patriam historici non ponūt. pontificatum aūt ade-
ptus. a christofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit̄. ⁊ in
vinculis coniicitur. qd̄ sine magna seditione. ⁊ multoꝝ interitu fieri non potuit
Christoferus itaqꝫ sedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vidēs se ho/
nore spoliatum (⁊ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore ani/
mi paulo post perijt. cum ab eo potissimū honore spoliatus fuit. queꝫ ipe. vt lu
pum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

C Ristoferus papa. cui⁹ patria ⁊ cognomentum ob ignobilitatem ignorat̄
leone deiecto pōtificatum malis artibus adeptus. male amisit. Septimo
enim mense. dignitate ac merito quidem eiectus. monasticam vitam vnicuꝫ ca/
lamitosoꝝ refugium obire cogitur. in monasteria eñ tanq̄ꝫ in insulas clerici ma
le de ecclesia dei meriti relegabant̄. Sergius autem eius successor postmoduꝫ
cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. ⁊ in custodia publica in
vinculis cōiecit. nec multo post ad maiorem sui penam in artiori custodia eū re
uinxit. vbi ⁊ tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

M Ichaelis archangeli apparitio. āte hec tempo/
ra in apulia iuxta Sipōtum vrbē in monte gar
gano facta fuit. in quo postea ob hmōi memoriā op-
pidum vna cuꝫ templo edificijsqꝫ alioqꝫ apparatu cla
rissimo conditum fuit. ad qd̄ nunc vsqꝫ totius xp̄iani
orbis populi maximo concursu frequentare dicūtur.

P Ost hec quoqꝫ tēpora ignee faces in celo ⁊ stel/
le micantes discurrentesqꝫ p̄ter consuetudinē vi
se sunt. Unde non ita multo post vngari ytaliam cuꝫ
exercitu ingressi. multas vicissim intulere accepereqꝫ
clades. Cometaqꝫ solito rutilantior appaurit. Et secu
ta est nimia inundatio aquaꝝ precipue in saxonia.

S Ergius eius nomīs tercius papa. natione ro. p̄re benedicto pontificatum
iniens. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. Hic itaqꝫ dia-
conus existens formosi factionē ne pontificatū cōseq̄ret̄ plurimū ꝓsecutus fuit
Ea ꝓpter a formoso reprobatus fuit. Sꝫ ipe suscepto pōtificatu ī galliā ꝓfect⁹
Lotharij gr̄a ⁊ amicicia fultus in ytaliā redijt. Et christoferum monachum pa
patus inuasorem capiens in vinculis reuincit. formosa acta ita improbauit. vt
denuo ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea sa
cerdotali ordīe dignos censuerat. ⁊ in vltionē sue iniurie. eius cadauer e sepul-
cro tractū. capitali supplicio. ac si viueret affecit. corpusqꝫ ipm̄ in tyberim ꝓijci
iussit. tanq̄ꝫ sepultura ⁊ honore hūano indignū. ferūt piscatores corpus ipsum
inter piscandū reptum. ad basilicā petri detulisse. atqꝫ dū funus celebrat̄ sctōꝝū
ymagines que ī templo locate erant. corpus ipm̄ veneratus fuisse. Sergi⁹ aūt
his artibus vitā ducens. septimo pōtificat⁹ sui āno. mēse. iiij. die. xvi. morit̄.

Linea summoꝝ pontificū
Joannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Christoferus

Sergius tercius

Ludouicus eius nominis tercius. arnolphi imꝑatoris filius. pr̄i successit anno salutis. 903. regnauit aūt annis. 10. Confuso autē existente imperio minime ad coronā impꝑij ꝑuenire potuit. quē tñ franci in regē frācoꝝ germanorūq; genitori in titulo imꝑij subrogarūt. Et ī oppido forchē rex creat̄. vtq; cendebuldo cui principes lotharingie aduersabātur resistentiā faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro igniq; deuastabat. tandē ꝗ̄ a comitib⁹ stefano gerardo ⁊ manfredo in bello occidit̄. Anno aūt ab incarnatione dñi. dcccc v. Ludouicus filius bosonis ꝓuincie romane ⁊ burgūdie regis filius ꝑ taurinos ytaliā est ingressus. Cūq; totius ytalie regno ꝓ suo arbitrio potiret̄ dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat̄. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ⁊ apud frācos germanosq; imꝑator sine heredibus mortuus. in quo ⁊ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuisse dicūt. ac sic imperiū qđ annis centū ⁊ decem caroli magni progenies possederat. demū ad longobardos trāsfert̄. ludouico autē defuncto. otto dux saxonū ab oībus petit̄. Is princeps clarissimus senio grauis regnū recusabat.

Conradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio ꝑdicti ducis ottonis. q̄ regnū accipe rennuit. cōsensu oīm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dcccc xiij. quē alij ponūt nouissimū oīm caruloꝝ. hic ad coronā imperij nō ꝑuenit. ⁊ cū in ytalia nō imꝑauerat. ytali eū inter imꝑatores nō numerant. imꝑauit tñ apud gallos ⁊ germanos annis septē. anno regni ei⁹ p̄mo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis ⁊ baioarijs iuxta rhenū sternūtur. post dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsq; ad obitū conradi ꝑmansit. cōradus aūt moriendo anno regni sui septimo corā regni sui principibus heinricū ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

Heinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ⁊ anno domini. dcccc xx. in germania imperium assumēs imꝑauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege parisius regente. Heinric⁹ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in cohercendis hungaris atq; bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxoniā incredibili cede prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ illustrissima matrona mire suauitatis ⁊ gratie ac mansuetudinis mulier. oīmq; aliaꝝ virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ⁊ heinricū ducem baioarie. Soror aūt huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinric⁹ quoq; sacram lanceam mirandi operis ⁊ clauis xp̄i ih̄u crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extorsit. additis muneribus ⁊ parte prouincie sueuorū. Et hanc ad insigne ⁊ tutamē imperij posteris reliquit. Eam tamē alij a bosone rege prouincie fuisse translatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

Lineā imꝑatoꝝ

Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

Temporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes frācoꝝ ottonis saxonū ducis ex filia nepos cōradū (q̄ a q̄busdā ludouici regis fili⁹ fuisse dr̄) occidit ob ea rex ludouicus albertū in castro babenberg bello inuadit. Cū virib⁹ se posse ꝑficere dubitaret. battonis archiep̄i magūtini dolo. ad imꝑatorem ductus capite plectit̄. q̄ historia ī descriptōne ciuitat babēbergēs infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam orientalē olim pannoniā supiorē. nūc austriā dictam. ab hungaris ereptaꝫ romano impio adiecisse tradit̄.

Albertus comes babenbergēsis

Hatto magūtinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendū. postea rex cōradus eū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētiā eius sibi suspectā. ad qđ cū iaꝫ torquē aurerā archieps̄ fabricasset. Que collo ducis secū conuiuantis inijceret̄. dolo ꝓdito frustratus est. Et post triduū morbo vel languore ⁊ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ⁊ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicq; ruendo rues.

Hatto archieps̄ magūtinēsis

Hatto in puteum Precipitatur.

BAbenberga preclara ciuitas franconie. quā Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) di-
uidit. In bono ac feraci loco sita. Is fluuius nō longe a Nuremberga pegnicio amne exoneratꝰ pbet
qꝫ babenbergensibꝰ oblectamentū variū. ac vtilitatē ob nauigia plurimū accomoda. deinde in moganum
descendēs q̄ nō paucas frāconie plabitꝰ vrbes. supra ciuitatē in edito mōte arx ē natura ꝛ arte munita. Lu
itolfus princeps saxonie suis tpibus claruit; cuiꝰ filiꝰ otto. genuit heinricū humilē primū. romanorūqꝫ re
gem q̄ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocitatꝰ. Quāqꝫ nōnulli monte pa
uonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie
occidit. nongentesimo ꝛ sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francoꝝ comitē. pscripti ottonis saxonie
ac thuringie ex filia baba nepotē q̄ cōradū fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necē fratris vita priuauit.
Quāobrem in arcē vrbis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videba
tur. Ob quā rem ad dolos recursum ē. Hatto eps magūtinus minister sceleris inuentus ē. Qui pfectꝰ ad
albertū litis arbitrū se dixit. Rogauitqꝫ albertū. vt ad impatorē in castra descenderet. qꝫ vel pacē ei daret.
vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iurisiurādi religione. Albertus aūt comes deinde
recepta fide ꝛ pmissione battonis archiepi. cū eo pgens a castro suo. Vix aūt arcez egressi tū hatto vereor
inquit. ne diu apud impatorē morari oporteat. Utiliꝰ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Lauda-
uit albertus verba psulis. Et in castellū rediens. battoni prandiū dedit. nulla alia securitate ab epo reqsita
quo sumpto ad impatorē cū eo prexit. vbi mox captꝰ. ꝛ capitali sentētia dānatꝰ. cōdemnatꝰ monet archie-
piscopū de facta securitatis sue pmissione. Rn̄dit paꝝ religiosus eps. se fidei et pmissioni satisfecisse. ipm
qꝫ a castro egressum. incolumē sel' in castrū suū deduxisse. Cū ad prādiū introiuit. bis reducere nō promisis-
se. Infelix Albertꝰ gladio obtrūcatꝰ ē. Meliꝰ romani q̄ pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hānibale romaz
missis. vinctū rmisere. pdia q̄ albertꝰ hūit ipio postea cessert. otto vo. iij. ipator pdia pleraqꝫ diuo heinri-
co tradidit vt in pūilegio eius scribitur. Nouerint oēs xpi fideles qualiter nos obinteruētum dilectissime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro baioariorū duci heinrico quoddā iuris nostri prediū. ciuitatē videlicz babēberg noīatam. cū oībus ad hāc respicientib⁹ rc̄. nr̄a impiali potētia ī ppetue vsuz ꝓprietatis cōcessim⁹. firmiterqꝫ donauimus rc̄. Eam vrbē deinde heinricus impator sanct⁹ plurimū exornauit. Ecclesiā ac aulā ep̄alem celeberrimā in ea fundauit. cū sua conthorali sancta v̄gine kunegūda. Nā nil in vita p̄termiserūt. qd̄ ad honorē dei ptinere secernerēt. q̄ post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis miraculis clarēt. ibiqꝫ berengari⁹ sepultus ē. q̄ regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo capt⁹ in germaniaz ductus. illic exulans obijt. Ornaturqꝫ hec ciuitas edificijs publicis ac sacris edibus ppulchris. habz r sanctū ottonē eius loci ep̄m ap̄licū pāmeramie. cū vexillo diui georij. credūt quoqꝫ duas e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aqua factū. a domino saluatore. euangelistaꝝ tradit historia. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem v̄o vrbis ac descriptionē gottefridus viterbiensis elegans hystoric⁹ hijs sequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. varieqꝫ vagādo relict⁹
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomīe vulgato mons babēberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaqꝫ terra rigatur
Ponsqꝫ supstrat⁹. cingit vtrūqꝫ latus
Urbs laudāda nimis mōtis sbcrescit ab imis
Indeqꝫ sblimis fit turribus in situ primis
Montis ab vrbe tm̄ culmina clerus habet
Agmine muroꝝ series p̄cincta domoꝝ
Exclusis laicis. munitio fit dominoꝝ.
Ecclesie forma. mōtis caput auget r ornat
Mons pauonis hꝫ colles sibi collaterales
Tres q̄si cōsiles. vrbis quoqꝫ principales
Ipe mitēs medi⁹. p̄eminet absqꝫ pari
Pulcrior illoꝝ loca maxima dat monacoꝝ
Templaqꝫ multoꝝ reliq̄t dant canonicoꝝ
Quarta ps fluuio p̄bet vtrūqꝫ forum
In crucis q̄ modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter hr̄
Uertice stat Jacobus. leua michael retinet
Fertqꝫ secus fluuiū. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudi
Hec r maiora multa fuere bona
Cuius r ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ꝯtulit alma corona
Me vocat historia pauo beate vale.

Anastasius tercius papa. patria romanus. sergio pontifici surrogatus. pontificatum iniit. Quo landulphus beneuentanus princeps graui prelio in apulia cum grecis decertauit et vicit. Hic vir bonus modeste et integre in pontificatu vixit. nec in se quicquam habuit. quod reprehendi possit. quem pontificem hac vna in re laudare possumus. quod neminem eorum. quod ante se in pontificatu fuere ignominia aliqua notauerit vel maledicentia prosecutus sit. a quo cum nil memoria dignum gestum sit. secundo anno pontificatus sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando papa patria romanus anastasio successit. Huius autem vita ita obscura fuit vt etiam sint qui eum inter pontifices non numerent. maxime vincentius historicus. aliter martinus sentit. et gothefridus qui scribit. Landum auctem suam interposuisse. quo minus beregarius. et rudolphus comitis guidonis filius. inter se decertarent. Landus autem sexto pontificatus sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelitur

Ordo cluniacensium sub regula diui Benedicti incepit

Ordo cluniacensium anno domini nongentesimo terciodecimo. sub regula diui patris Benedicti ab oddone abbate viro vtique sanctissimo initium sumpsit. Nam berno abbas moriturus. oddonem olim musicum cluniacensis cenobij constituit abbatem ea conditione vt ecclesia cluniacensis quotannis gigniacensi persolueret. xij. denarios. Oddo autem mire ac incomparabilis sanctitatis in monastica disciplina feruens. cum eiusdem ordinis monachi. a primis eorum patris benedicti institutionibus plurimum declinauerant. Quam obrem primotus oddo abbas feruorem semimortuorum denuo excitauit. et multa ad monachorum instructionem scripsit. Et laudabilis institutio beati benedicti in diuersis cenobijs reuixit. Hic a remigio antisiodorensi in musica et dialetica a primo est eruditus historiam de sancto Martino edidit. Ubi et paulo post in domino sanctissime quieuit.

Oddo primus pater cluniacensis

Joannes eius nominis decimus. patria romanus. patre sergio. pontifice anno domini nongentesimonono pontificatum iniit. presul rauennas is antea fuerat. episcopatu deiecto populi tumultu. Uerum lando mortuo pontificatum adeptus. spiritus militares magis quam religioni deditos gessit. Indigebat autem huiuscemodi pontifice ecclesia. qui confestim contra sarracenos ytaliam in multis locis occupantes cum albericio betrurie marchione in auxilium accito conflixit. et superans ab vrbis finibus submouit. Is in triumphi modum romam rediens alberici odium in se concitauit. et cum eum e roma expelleret. vngaros in ytaliam vocat. qui plus calamitatis quam sarraceni ytalie intulere. Joannes autem seditione militaria militibus guidonis comitis captus. et in vincula coniectus. ceruicali in os coniecto necatur. pontificatus sui anno. xiij. mense secundo. die tercio. Eius in locum alter ioannes subrogatur verum quia vi sedem occupauerat. E loco statim deiectus connumerari inter pontifices non meruit.

Leo sextus. patria romanus. legitimis suffragijs pontifex creatus. vir vtique bonus. qui nil tyrannicum in vita per se tulit integre et modeste vitam ducens ac rei diuine consulens. reuocare ciues ad concordiam temeritate priorum pontificum adbuc tumultuantes. componere res ytalie. pacare externum hostem. propulsare barbaros a ceruicibus ytalie conatus est. Sed dum in hijs opibus laudabilibus versaretur. septimo mense. die quintodecimo pontificatus sui moritur. sepeliturque ad sanctum petrum.

Stephanus eius nominis septimus patria romanus. eo tempore pontificatum iniit quo hungari alemoniam saxoniamque populantes. ab heinrico germanie rege apud mersburgam ingenti clade superati sunt. eius autem vita mansuetudinis et religionis plena fuit. qui secundo pontificatus sui anno. mense vno. die. xij. moritur. Inque. b. petri basilica sepelitur.

Linea summorum pontificum

Anastasius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

Reges ytalie

Berengarius primus

Hugo

Berengarius secundus

Berengarius tercius

Berengarius eius nominis primus. foroiulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum stirpe ꝓgenitus. ⁊ in bellicis artibus prudẽtissim⁹. ludouico predicto fugato. primus in ytalia imperiũ sibi vendicauit. imꝑauitqꝫ annis. 4. romani eñ ⁊ ceteri ytali nullũ ab imꝑatore dissidijs regni francie implicato. auxiliũ aduersus rebelles longobardos affuturũ intelligentes. berẽgarium ducem foroiuliensem crearunt imꝑatorem. nec tamẽ adeo in creatione illa fuerunt cõcordes. quin guidonem spoletanũ ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia ṽo creati principes noui. inter se dissidentes. aliquot cõmissis ꝑlijs cõcurrerũt. ꝑmisqꝫ in cõgressibus guido berengariũ incõmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus breui supior euasit vt guidonẽ in etrurie ciuitatibus q̃s tenebat. in suoqꝫ ducatu spoletano se oportuerit continere. Itidẽ fecisse dr̃ ambrosio alio bergomensi comiti. Quibus sublatis ⁊ interfectis berengarius in vnũ copijs suis contractis. cũ romanis etiam bellum gessit. qđ quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aũt mortuo. lambertum filiũ illi in regno successisse certũ est. cum quo plurimas ꝯcertationes habuit. a quo (vt nõnulli affirmant) postq̃ ab vngaris cũ quatuordecim armatoꝝ milibus apud foroiuliũ fugatus fuerat. apud veronã supat⁹ est. Berengarius imperij sui vires nomẽqꝫ ad eam ytalie ꝑtem q̃ nũc longobardia ad alpes vsqꝫ obtinebat. Magna eñ tum erat inter ytalos germanos et frãcos de possessione imperij concertatio. Vñ ⁊ grauissima bella orta sunt. nec extincta sine multoꝝ interitu. oĩmqꝫ ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliqꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit̃ berengariũ a landone potifice fuisse coronatum.

Hugo arelatensis comes post berengariũ imꝑauit in ytalia annis. x. hunc elegerũt ytali contra rudolphũ burgũdũ q̃ berengariũ imperio priuauerat cui cedens absqꝫ contentione rodulphus in burgundia se recepit. Duxit ṽo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspectam eoꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato sampsoni cuidam ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorãtes in exiliũ egit. Nec tamen hugonẽ regem. sua satis tutata est prudentia. ꝙ arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. alijsqꝫ domi potentibus ytalis suasus aduersus eũ in ytaliam cũ paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appellatum intra menia acceperũt. vbi paribus animis ẽ decertatum. Vicitqꝫ Hugo ⁊ veronensibus reiectam in racheriũ epm̃ suũ rebellionis culpam deꝑcantibus pepercit. epus papiam in exilium est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis mulctati vlcisci. in ip̃o apparatu moritur.

Berengarius secũdus post vgonẽ vel vt alij volũt post berengariũ primuꝫ accepto imperio imꝑauit in ytalia annis. 7. Hic itaqꝫ cũ cisalpinã galliam tantũmõ tueret̃. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euersis vrbibus ingentem ꝑdam asportarunt. Per idqꝫ tẽpus post pacatos vngaros imperiũ ytalie. vt restauraret̃ adnitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei⁹ potentia perniciosis ytalie machinationibus resistere perrexerũt. Rudolpho burgundionũ rege suasionibus pollicitationibusqꝫ in ytaliam accersito. qui perditorum hoĩm ytalie magnatũ potius q̃ exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondaꝫ imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamẽ diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionũ eque ac ꝑfidos afflixit. Etenĩ vngari ad quos berengarius cõfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝑ que incedebant vastantes. papiam obsederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni absumerent sunt admisi. Tandem berengario secũdo quem ytalia pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq̃ habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniẽs. anno salutis noningẽtesimo trigesimoquinto imperio potitur. quem ṽo ⁊ quantũ adduxerit exercitũ. aut eius gentis ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ip̃m stephani septimi pontificis tp̃ibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganũ sedentes appulis calabrisqꝫ noua excursione vastatis. beneuentũ vrbem obsident spoliatamqꝫ incendunt. Quibus vltra progredi vt romãos inuaderent fines parãtibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsisqꝫ adducti guidoneꝫ comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. berengari⁹ q̃ꝫ imperiũ quietẽqꝫ in ytalia reintegrare cupiẽs. pacẽ federaqꝫ cũ hũgaris firmauit. hũgariqꝫ rabie q̃ in ytalos tot ꝑ annos assueti fuerãt in externos ṽsa alemaniã denuo ppl'are ac vastare ceperunt. Ferunt aliq̃ hunc berengarium annis octo regnasse. Licꝫ alij ea aliaqꝫ de quarto berengario similia scribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xpi. 934.

Joannes vndecimus papa: pria romanus: eo tempore pontificatū iniit: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indicium. Nam et genua a saracenis ex affrica venientibus tum capit ac diripit. Et vngari ytaliā ingressi longe oia ac late populati sunt. Joannes aūt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit. vacat tū sedes dies. xij.

Leo septimus papa. natione romanus. vgone et lothario in ytalia imperantibus post ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q pontificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

Joanne vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam pmissum est. ingenti ducta classe orā oem etrurie maritimā populati sunt. et genuā circuiacti. vrbeq grauj obsidiōe pssam ceperūt. in qua maxima vsi sunt seuicia. vrbe ei spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oēs pariter puberes masculos cū facta preda nauibus impositos abduxerūt. Quidā tn̄ scribunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

Cum creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni termi tēpora guilbelmus scribit heinricū germanie regem ac impatorem: de quo supra pmissum obijsse. Cui sit in regno impijq titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

Stephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexatus est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlcisci. s in ipo apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q populi romani amicus esset vel q breui regnauit. biennio em̄ post mortem patris supuixit. Stephanus vo pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Bipertus

Bipertus quez alij Agibertū appellant. lotharingie puincie nobilis princeps. vir sanctitate et ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter ceteta sue virtutis opa dū viueret gemalitense cenobium in francia ppijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

Sanguinis quoq fons hoc anno vt premissum est historicis testātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem integram largissime effluxit. qui et future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluētes genuam vsq peruenerūt iam dictum est.

Martinus tercius papa. pria romanus. Uir quidem mansuetissimus qui placabilitatem et mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum em̄ adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Nō caruit tamē huius temporibus europa ipā bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam igredi. aduersante lothario magne cedes vtrinq cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq fame et penuria rex oim laboraretur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit. et in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

Agapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium impatorem. cognita eius superbia vocauit. Cuius ope inter hunc pontificem et ipm berengariū qui omnia sibi contra ius fasq vendicabat lites composite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. et reipublice xpiane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniaceñ. monasterij abbas in dño q̄euit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summorum pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secudus

LOtharius eiꝰ noīs secūdus hugonis p̄dicti filiꝰ. p̄re defuncto imp̄iū suscipiens imp̄auit annis. 2. Berengarius eñ tercius magnis externoꝝ adductus copijs ī ytaliā reuersus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez animi. multis ī ytalie regionibus sunt ostēsi. Is cū p̄uidisse vgo qḋ viribus nequisset. ɔsilio ꝓuidere perrexit. Missis nāqꝫ ad hostē iā aduentantē oratoribus cū eo hijs constituit federibus. vt se ytalia discedente lotharius filius ⁊ berēgarius ytalie reges equo iure oīa administrarent. Uiguitqꝫ aliquotannis solo nomine cōsortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lotharꝫū spreuit. q̄ apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ⁊ multa oppida obtinebāt se ɔtinēs iniuriā dissimulauit. Ugo interim post paꝝ q̄ȝ arelatum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ɔtra ottonē heinrici filiū bellū durissimū suscepit. qꝛ cū otto romā ingredi ānitteret. hic eidem aduersari cepit. ꝓ quo maxime cedes hincinde cōmisse sunt. Secūdus tūc elapsus erat annus regni berengarij tercij. quo in tp̄e lotharius solo noīe rex fato est functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄imonij sui dominiuz. Et ytalie regnū p̄ dotis occasionem inuasuro. publice apud papiaȝ carceri mancipauit. Eo aūt mortuo ottoni nupsit.

RUdolphus q̄ apud veronā berengariū sup̄auit. quē ferūt postea tribꝰ annis imp̄io potitum esse vt p̄missum est. Is rudolphus burgūdie dux. q̄ superioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalia cesserat postea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

QUid tp̄e berengarij imp̄atoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel potentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoreť facit scriptoꝝ ariditas. Igiť cū obscure de berēgarijs mentio fiat nullꝰ mirabiť. q̄ vincencij beluacensis. fratris martini polonicasensis archiep̄i. Sicardi cremonēsis ep̄i. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros p̄legerit. Ne eñ om̄es eoꝝ hac in re errores qḋ longuz eē recenseamus. quū aliq̄ eoꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄tuor. ⁊ secūdū. xij. annis imperium tenuisse. temp̄a lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahūt. vt quiqꝫ ip̄os imp̄atores latinos cū regibus ⁊ tyrānnis interiectis. p̄ ānos duos de triginta tantūmō in ytalia fuisse vltimus dictoꝝ scriptoꝝ lucēsis affirmet. Quā q̄ȝ igitur pauci dictoꝝ imp̄atoꝝ regū ⁊ tyrānoꝝ tempora distinguere possint. Id certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi imp̄atoris coronationem a ioanoe duodecimo pōtifice romano factam. annos ad quinquaginta intercessisse. Et ip̄m othonē berengariū in lōbardia primo regnare permissum. postea in exilio egisse.

BErengarius quartus quē alij ꝓ tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Uir certe dignissimus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros sup̄asse. Is eñ aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere dispositi iustinopolim aduenerīt. quibus sese opposuit heinricus. ⁊ cōmisso bis p̄lio hūgari accepta primo ⁊ iterū clade repulsi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie p̄tē ditissimā que aquilegiā papiāqꝫ intercedit excursione populatus est. Berengarius repente stationibus exercitu papiā ꝓpcrare cepit. Qḋ cum habuisset exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impositum deduxit in padū. Inde continuato ex eo loco itinere intra austriā se recepit. Postea berengarius vniuersam ytaliaȝ obtinuit. ⁊ imperatoris nomen sibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem nūcupauit. Cūqꝫ nimiū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos p̄mere cepit. Et alundā lotharij vxorem in Garda veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊ omnia sibi contra ius vendicare. ytali p̄ agapitū othonē regem in ytaliā vocāt. qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

Reges ytalie
Lotharius

Rudolphus

Beregariꝰ qrtus

Albertꝰ filiꝰ suus

ALbertus berengarij filius apud rauēnam constitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis. comaclensiū eñ nauigio quod illi haud quaqꝫ tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infestum. Id cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cuipiā aduersum se obedirēt astrictos dimiserūt illesos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedes victum in potestatem accepit. Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

Taxis būgarie rex

TAxis rex hungaroꝝ. būgaros ſuos pulſus de bauaro. quē in ytalia regnare opinaret vlturus. patiſſimo exercitu ytaliā irrupit. tantuſq; ytaloꝝ animos tūc pauor inuaſit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremiſceret. Berengarius vo ſiue ꝓpiciore vſus fortuna. ſiue cōſilij prudentia. Albertū mittēs filiū taxim multa oratū ꝓuicit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) decē recedens ytalie pepercit.

HUngari em̄ poſtq; ꝑ germaniā primo poſtmodū ꝑ galliā ſatis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. poſtea barbare efferate gentis alluuio tot tantaſq; nationes ꝛ ꝓuincias ſatis ſupq; inūdauerat. ytalia ſue calamitatis pte nō caruit. ytaliāq; ingreſſi. Venerūtq; via foroiulienſi. malo ytalorū ab initio mūdi barbaris patefacta. furēteſq; hungari cede incendijs ꝛ rapinis cūcta vaſtantes. Albericꝰ q̄z marchio cū ꝑ inuidiā ingratitudineq; e roma pulſus fuit. vngaros ad oppſſionē romane vrbis accerſiuit. Ea aūt gens romani agri fines qd̄ in p̄mis albericus q̄ſiuerat nequaq; attigit. Etruriā vo oēm quā albericus ſaluā eſſe pactus fuerat. cōmiſſis ſumma ꝛ alias inaudita impietate cedibus incendijs ꝛ rapinis ꝓpe deſtitutā deſertāq; reddidit om̄es em̄ mortales feminas atq; hac mares q̄ cedibus ſupfuerāt aut fuga ꝓlabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē ſub ottone primo imꝑatore impetū in germaniam fecerunt.

BOemia an̄ hec tp̄a ad xp̄m cōuerſa. vbi worziuous vltimꝰ paganoꝝ ducū a btō methodio morauorū archiep̄o cū ludimilla cōiuge ad baptiſmi grām ꝑductus ē. nongēteſimo quinto anno. poſt chriſti ſaluatoris ortū. ludimilla ſancta mulier habita etiā miraculis claruiſſe fert. Chriſtianā aūt veritatē ā̄plexi fidem catholicam inter bohemos magnopꝑe ampliarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de caſtello Bzew quod poſtea melinca dictum ē.

Spitigneꝰ Vratiſlaꝰ Duces bohemie

SPitigneus filꝰ borziwogij primi xp̄iani ducis bohemie. poſt obitum eiꝰ principatum obtinuit. Js em̄ ex ludimilla ſancta muliere tulit duos filios ſpitigneū ꝛ vratiſlaū. primus patri ſucceſſit. ſed moriens ſine filijs fratri principatum reliquit. Coniux aūt vratiſlai drabomitia de duriſſima gente luticen̄. ſaxis. mulier audax ꝛ ad ſcelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeſlaū ꝛ boleſlaū. priorem ludimille tradidit educandū. alteꝝ ip̄a nutriuit. alūpni ex nutribus innati mores ventzeſlaus pietatem colere. manſuetudinē pre ſe ferre. xp̄iana ſacra venerari. elargari multa pauꝑibus. nulli obnoxius eſſe. boleſlaus ydoloꝝ ſectari culturam. honores ambitioſe querere. adulterari. rapere. occidere. in ſcelera cuncta prolabi. pr̄ ſuprema ordinās ludimille quouſq; liberi adoleuiſſent gubernationē ꝓuincie dimiſerat. Jd egre drabomicie fuerat ſocrū i caſtello thetin ſtrangulari iuſſit. ip̄a imperiū accipiens in om̄es crudelis etiā ventzſlao filio infeſta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Ventzſlaus dux bohemie

VEnceſlaus dux bohemie filius vratiſlai quē beata ludimilla. vt nepotē cariſſimū in fide xp̄iana glorioſiſſima matrona bohemorum prima margarita. ac ſacris litteris ꝛ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiq; parciſſimū fuiſſe tradūt. corporis maieſtatē decoꝝ. virginitatem ad vltimū vite ſeruaſſe. diuina in templis officia diurna nocturnaq; nūq; neglexiſſe. Et noctis quidem tempe nudis pedibus ſuper glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime ſenſiſſe. Jnijſſe eum iubente populo (adhuc viuē te matre) principatū creuerat iam ventzeſlai nomē. miraq; populi caritate atq; admiratione celebrabat. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius ſe in odiū fratris matriſq; cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleſlaū matre iubēte. vocat ventzeſlaus qui ꝛ ſi mortem inſtare predixerat. facta tamē de peccatis ſuis cum ſacerdote ex more xp̄iano ꝯfeſſione. fraternā domū ingredit. Jbiq; ſtatim boleſlai manu ꝑcuſſus interijt. vētzeſlai ſanctitatem. Quo die ceſus eſt xp̄m deum teſtimoniū perſtitiſſe memorie prodiderūt. Qui regi dacie ꝑ viſum apparens. ſuo martyri edem conſtrui mandauit. ip̄m aūt ventzeſlaū multis miraculis claruiſſe atq; inter ſanctos martyres ab eccleſia receptum tradunt.

Otto primus rex

OTto ex mathildo filia theoderici regis ſaxonū ꝛ heinrici regis filius ei ſucceſſit in regno. Js p̄clariſſima multa maximaq; i regnis frācie ꝛ germanie geſſit. ꝛ cū eiꝰ virtut̄ fama etiā in ytalia celebris haberet. agapitꝰ pōtifex multiq; ꝓceres berēgarij albertiq; filij tirānidē exoſi. illꝰ opem rebꝰ afflict̄ italie popoſcerūt. q̄ cū q̄nquagita ꝛ eo vt aliq̄ volūt āplꝰ armatoꝝ milibꝰ mouit. trita et apta ꝑ foriiulij regionē via. italiā ingreſſus berēgariū impio ꝛ albertum regno ytalie deturbauit. Jtaliaq; potitus alundam lotharij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuerſus i germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapſo filiū ſuſcepit. Cui ottoni poſtea ſecūdo fuit appellatio. Ottoq; rex interea boleſlaum bohemoꝝ ducem inimicos i ſe animos ꝓferentem domuerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex preſtantiſſimus. idemq; vir optimus otto vtit. glorioſi ꝛ ſimul ſaluberrimi facinoris occaſionem eſt nactus cū hungaris bohemis vt infra patebit.

De progressu imperii ac trāslatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperiūq; a romanis gallisq; ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in germaniā hic primū transferūtur. vbi ⁊ nūc vsq; cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanoꝝ imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de progressu sacri imperij in medium afferre breuissima ex amplissimis altius repetentes. qđ maximi auctores tam legū interpretes: q; sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

ROmana regia potestas. quā sacrū imperium vocitant ab ipa humane nature ratiōe. q̄ optime viuēdi dux est. Cuiq; oēs parere oportet. originem ducit. Exactis nāq; ex paradiso delitiarum primis parentibus. Cum in agris homines atq; in siluis bestiaꝝ modo vagarentur. victuq; sibi ferino vitam propagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuēdū maxime conducere. societatemq; fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature mgr̄o insimul conuenere. societates instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ⁊ cum alter alterius cōmodis inseruiret. placebat mirūimmodum singulis vita ciuilis. dulcisq; nimiū videbatur ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ consuetudo. Cuius fuerant prius exptes. Uerum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaq; homines violare societatē: fidē frangere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinorūq; tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena. ꝑhas omne obrūpere. nec em̄ pacis emula mat̄ litiū suiq; prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illesum. Cum ergo premeret̄ ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Ad vnū aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui ⁊ iniurias probiberet. inferri tenuioribus. Et equitate constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idq; nedū vna in gente. sed in pluribus factum est. Atq; hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ constituendorū causam publica dedit vtilitas iusti prope mater ⁊ equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiq; cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferret̄. honoraretur ab oībus. ac preciperet omnibus. nisi vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Uerū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum discordiam parere. Nāq; cum modo de finibus. modo de iurisdictione ꝯtēderent. Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceq; illud ac suauissimū humane societatis cōmertiū ꝓhibebat̄. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Que suapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ sunt queq; futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. Nostri v̄o imperium vocitant reduci singula placuit. Nec em̄ aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assirioꝝ imperiū exortum est. Hinc grecorū principatus alexandri magni virtute atq; fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginēse. Sed cū hec imperia nūq; sibi totū orbem subiecissent. Ac ꝓpterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriq; deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēq; regibus paruit. Quibus exact ̄ duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neq; populus neq; senatus satis ꝓbe ꝓuincias vrbēq; regerent data ē vni potestas vt ratū esset quicqđ ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū iuliū cesarem ꝓstitisse non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. popul⁹ ei ⁊ in eum oīe suū imperiū ac potestatem contulit. Nec em̄ vel populare regimen qđ polliticū. vel optimoꝝ ciuiū qđ aristocraticum appellat̄. tam iustum tamq; pacificū esse potest. quā monarchicū qđ in romano principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Interdū per affros. dalmatasq; constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diuq; apud constantinopolim tante gloria dignitatis permansit. Et quāuis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyocleciā⁹ ⁊ maximian⁹. nonnūq; etiā plures. Id tamē vsurpatione magis q; iure contigit. In apibus em̄ inquit Gregorius p̄riceps vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū v̄o negligentibus romā grecis: eāq; nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine tm̄ parat imperium. Quiq; suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Carolum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem sacraq; loca ab omni hostiū concursione defendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ꝯsensu pontificis acclamauit. a carolo itaq; magno imperij dignitatē occidenti restitutam. vsq; ad ludouicū arnulphi filiuz imperiū apud gallos nō paruū habuit incrementū: veꝝ postea principum illoꝝ ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tenebras conuersus est. atq; imperium quod annis centum ⁊ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio translatum est. Taliq; modo in germanos romanū imperiū constat esse translatum. atq; vsq; in presens obseruatur. Quod per varias man⁹ deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriuatum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. ⁊ reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. oīesq; reges ac p̄ncipes. huic imperio libētibus animis se submittent.

Anno mundi. 6153. Anno xp̄i. 954.

IOannes duodecimus papa romanꝰ. de via lata. p̄ris Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauianꝰ is ꝗdem primo vocabaẗ. Albericus eñi ꝗdam romanꝰ ciuis potentissimus per factionē cū magnatibꝰ initam. ꝑqꝫ vim clero ⁊ pp̄lo illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit. Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedū pontifici. ẜ cuicūqꝫ priuato turpem in pontificatu duxit. Quippe ꝙ p̄ter venationis (cui se totum dedit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. ꝗ ad vetusti cōsulatus exemplar summe reꝝ p̄essent. Et p̄fectus item ex nobilitate creatus pp̄lo ius dicebat. Ex plebe aūt creati singulis annis. xij. ꝗbus decarconibꝰ erat appellatio. senatꝰ vicē consilijs deliberationibus obtinebāt. Parebant v̄o romanis a ꝗbus ingratus annuos accipiebant oēs vrbes ⁊ oppida vicina etrurie intra vrbeuentanū tudertinūqꝫ agros in vrbē vergentis. Et quicq̄d a neapoli ⁊ a marsis reatinisqꝫ ad vrbē pertinet vlteriora ꝑtim greci. ꝑtim sarraceni occupauerāt. Octauianꝰ itaqꝫ potētia ī satis libera ciuitate fretus. pontificiū munꝰ humeris suis nequaqꝫ conueniēs sibi desummi. Hac ꝗdem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obsecrant. vt clerū pp̄lmqꝫ romanū e manibus berēgarij ioannisqꝫ duodecimi vendicare conareẗ. aliter xp̄ianā fidem cū imperio perituā. Quoꝝ ioannes vterqꝫ noīe. diaconus vterqꝫ dignitate. ⁊ ordine erat. Similesqꝫ lr̄as ad othonem multi ytalie pp̄li ⁊ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectareẗ re ꝑ indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia cꝰ erat impotens excāduit. Et cardinales diaconos naso vnū. manu alteꝝ mutilauit. hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturqꝫ vt ꝗdem tradūt. accepto germanie pannonieqꝫ titulo. Translato tū primū ad germāos impio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliquātulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocutꝰ. cū a flagitijs deterrens. ad v̄tutem cohortabaẗ. Uerū cū nequaqꝫ moueri e sentētia v̄bis eum cerneret. ad minas conuersus. Is iudiciū reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos ꝙ redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die ꝗnto. Eius v̄o in morte sedes dies. 12. vacat.

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pōtifex creatur. ab his potissimū qui ioanni cognatione factioneqꝫ cōiuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. ꝓterui tñ bn̄dictū in petri ap̄lo sede ꝓ romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra v̄bis cōminationibusqꝫ agendū ratus. primū omni agri ⁊ ditionis romanoꝝ ciuitates. ⁊ oppida pleraqꝫ capi diripi ac magna ex ꝑte vastari curauit. Romā exinde adeo dura pressit obsidione. vt modiū furfuris ꝑ eam tempestatē triginta aureis venūdatū fuerit. tantisqꝫ coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederunt. ⁊ leonē acceperūt. Edomita romanoꝝ proteruia. otto in germaniā reuersus benedictum apud hausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus. Uixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quinqꝫ. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis ⁊ latronensis eccīe ꝓthoscenarius a clero pp̄loqꝫ romano pulso ioanne pōtifex creatus añ bn̄dictū. quē otto in sede petri ꝯfirmauit. ꝙ cū furētes romani ⁊ passione obcecati eiecissent. agentē imperatorē spoleti adijsset Otto eos vi ⁊ armis ꝯpulit leonem suscipe. ꝗ statim romanoꝝ inconstantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populoqꝫ romano ad imꝑatorē trāstulit. Leoqꝫ ꝑiter vix ad terciū mensem ꝙ restitutus fuerat superstes fuit. Anno eñi p̄mo. mense quarto moriẗ.

IOannes. xiij. papa. narnieñ ep̄s. p̄ria rōnus p̄re ioāne ep̄o leoni successit. quā petrus vrbis p̄fectꝰ capitali odio ꝑsecutꝰ ē. Accersitꝰ autē Iofredꝰ in cāpaniā comes potens armatis stipatꝰ. ioannē in pōtificem lateranēsi cepit. ꝑduxitqꝫ ī adriani molē. quā tūc sicē ⁊ nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtifexqꝫ ibi aliq̄t custoditꝰ diebꝰ in campaniā ductꝰ est ad iofredi libidinē retinēdꝰ. Ueꝝ interfecto iofredo eiꝰ qꝫ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe. pōtifex xj. mēse sui exilij romā ꝓspere redijt. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs ꝯsules p̄fectū cū decarchonibꝰ ī vincla conijcit. Inde cū otto senio ꝯfectꝰ obijt. nō m̄lto post ioānes pōtifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

BEnedictꝰ sextꝰ papa p̄ria rōnus ioāni ī pōtificatu ⁊ calamitatibꝰ successit. ꝗ ⁊ ipē a cincio ciue rōno. ⁊ ꝗdē p̄potenti ī castellū scti. angeli trusus. eo in loco nō multo post strangulaẗ vel vt alij hn̄t fame moriẗ anno p̄mo. mense sexto sui pontificatus.

Linea summoꝝ pontificum

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes terciusdecimus

Bn̄dictus sextus

Linea īperatorꝝ

Otto primus

OTto primus germanorꝝ imperator. heinrici regis nobilis heres in regnū succedens. Anno salutis. 962. postq̃ in germania decē ꝛ octo annis regnauit imperator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquisgrañ. a hildiberto archiepo magūtino prim⁹ coronatus. Uir vtiq̃ xpianissim⁹ ꝛ eccle romane amator atq̃ acerrimus defensor. Qui domito boleslao boemorꝝ duce post liberatū ludouicū francie regem pacē regno dedit. Eodemq̃ tpe Ugo magnus comes parisiensis q̄ sororē ottonis in mr̄imonio hēbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qđ cū intellexisset otto ne continendo in fide sororio satis p nūcios litterasq̃ pficeret. secūda expeditione in franciā delatus ipē cōpescuit. ꝛ regi parere ac subesse coegit. Dux quoq̃ gisilbertus q̄ regis ottonis sororē habebat in vxorez aduersus francos vt hostis ad andernacū pcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex aūt belgicā ingressus totā in deditōnez redegit. post hec rex ludouicus viduaz gisilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoq̃ siue qꝛ vicinos ꝯtiguosq̃ bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue qꝛ illum francie expeditionibus occupatū min⁹ resistere posse crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atq̃ sup licum fluuiū ppe ciuitatē augustā cōsederūt. Quibus otto pcibus vdalrici sanctissimi illius vrbis epi motus occurrit. Duxit vero in illos magna spe. nec minori cōfidentia plenus otto. ꝛ paribus animorū ardoribus paribusq̃ hincinde odijs plio. qđ aliqđ diebus p solas noctes intermisse fuisse ferūt. decertatū ē. Quāq̃ vo ottoni ꝛ germanis victoria cesserit cruētissima. Cecidit em̄ in eo plio gener regis cōradus ꝛ dux wormaciensis. hūgari tamē nō fusi supatiq̃ potius q̃ pene ad internitionē cesi fuerūt. Adeoq̃ tūc eneruata ē potentia hungarorꝝ vt multis postea tpibus se cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ottonis viui pducti sunt. quos germani ottone etiā vt phiberet adnitēte. laqueo in hungarorꝝ dedecus suspēsos necauerūt. Ea tot tantarūq̃ diu ꝛ multis ꝯtinuatarꝝ i locꝭ victoriarꝝ. ottonis fama rōnis ytalisq̃ suasit. vt cū berengarij albertiq̃ filij. tum etiā ceterorꝝ ytalie tyrannorꝝ malis finē quererēt. ottonē orauerūt vt romanā ecclam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore susceptū ottonez nomine annū etatis septimū agentē in germanie regē apud aquisgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos obuiam effusos fuisse. illūq̃ triūphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cōcordant scriptores. Joannēq̃ duodecimū ottonem in cesarem romanūq̃ imperatorem augustum coronasse. Alij eā coronatōem leoni octauo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum ioanne multis institit vt a flagitijs temperans vitam pontifice dignā duceret. Et cū suasiones parꝝ prodesse intelligeret. episcopos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad imperatorem cōcursus factus. efflagitatūq̃ est vt quēpiam ille dignū pontificē designaret. otto modestia vsus electū se iubente a clero ꝛ populo leonē cōfirmauit. quo facto ꝛ rebus vrbis rome cōpositis otto spoletū accessit. Is quoq̃ grecos in apulia ꝛ in calabria supauit. Et romanorꝝ imperiū ad frācos orientales reduxit. atq̃ in goslaria saxonia argentifodinas inuenit. Madeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ꝛ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia constituti sunt. Alia insuper facinora laude digna inuictissimus hic imperator strēnue gessit. Erat em̄ mitissimi ꝛ singularis clementie homo. Suscepta itaq̃ imperij dignitate singulis ppe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ottonem filiū admodū senex rome imperij consortē fecit. Quo facto in germaniā pfectus. senio ꝯfectus. viēne morit. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo scti mauricij qđ ipē sumptuosissime construxerat sepelitur.

FErūt multa pdigia tū ytalia apparuisse. Nā ꝛ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. sceuiente vētorꝝ ꝛ hymbriū pcella. Et in vestib⁹ multorꝝ signū crucis ac q̄dē cruēte diuinit⁹ apparuit. q̄ q̄dē portenta indicare magnas clades ꝛ calamitatē ecclesie multi interpretabantur.

SCisma quoq̃ decimū ꝛ vndecimū sustulit otto magnus imperator. deposito em̄ ioanne cuz populus ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone eiecto benedictum subrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē suscipere.

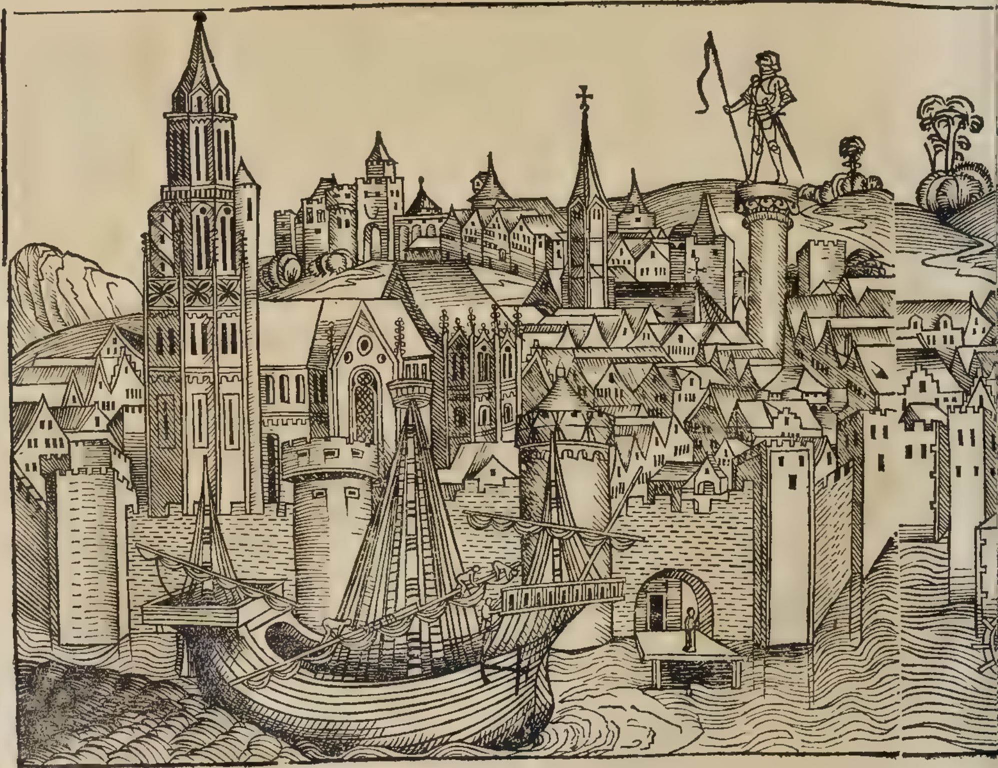
Cometa

EClipsim horribilē sol passus ē die veneris hora diei tercia. q̄ die in hyspania addamaram rex sarracenorꝝ a Radamiro xpianissimo rege gallicie in bello superatus est.

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ secuta est. Rexq̃ otto corpus sancti Innocentij in vrbē madeburgā transfert. anno quoq̃ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus se discerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena sancti petri in collo circūdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exsectū episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata q̄ ibi colebat. Et vrbs v̄ginuz dicta. metropolis ac p̄maria saxonie vrbs. ad albim fluuiū sita. Is fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohemiā morauiamqȝ distermīnat. Et p̄uinciā mediā ferme perlabit. p̄mo in occidentē. deinde in septētrionē versus. vt p̄uinciā relinquit p angustias montiū ⁊ abrupta ꝯualliū p̄ceps saxoniā petit. quā duas in partes dirimens Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in occeanū fertur. vbiqȝ a rheno flumine eq̄ terrarum spacio distans. nō minorē illo plabēs agrū. Neqȝ romani albim ip̄m (vt Strabo tradit) trāscenderūt quē pleriqȝ germanie terminū sarmacieqȝ quondā dixere. Hec inclita vrbs imꝑatoꝝ pontificūqȝ honesta sedes. Tres in ptes diuiditur. Estqȝ munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoqȝ ac fossatis excellit. In eaqȝ sunt magnifice dom⁹. ꝑpolite platee. ampla ⁊ ornatissima tēpla. Carolus q̄ȝ magnus nobilem ep̄atum ibi ordinauit. Confecto eñ longobardoꝝ bello: potentissimo rege capto. nullā morā interponendam putauit. q̄n in galliā cōfestim rediret. Saxonicū q̄ppe intermissum bellū eū domū reuocabat. saxonū gens longe maxima erat ac etiā bellicosissima pene germanoꝝ oim̄. hi falsos colentes deos. cū neqȝ diuini neqȝ humani iuris quicq̄ȝ pensi haberēt. nihil eque ac religionem nostram. homineſqȝ ei deditos oderunt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno quasi diuino munere reseruata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum nec grauius diuturniusq̄ȝ a carolo gestum fertur. Tres enim ⁊ triginta annos cum forocissimis gentibus certetum constat. Tandem penitus saxones debellati. se suaq̄ȝ omnia potestati caroli permisere. Victis imposite leges vt patrijs ceremonijs. falsisq̄ȝ dijs posthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numeꝝ obsidum darēt. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū prepositus finis. vt xp̄iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea instituit. sedes prima pōtificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgeñ. super hasam fluuiū in honore petri q̄ȝ summe coluit. Secunda halberstadeñ. in honore sancti stephani. que prius i Oesterwick fuit. Tercia myndēsis sup wesarā fluuiū in castro wedekini. Quarta bremensis in honore sancti petri super weseram. Quinta padebornensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

per aleram fluuium. Septima monasteriensis in honore sancti pauli. Octaua hildensemēsis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergensis in hāmonis id est iouis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est Madeburgēsis in honore diui mauricij fundata super albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno instituta fuit primo in Styde super dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia appellantur. deinde traslata ad valersleue. postea ad vrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem gloriosum anno salutis tricesimo supra nongentesimū ad Madeburgam mutata. Et eius auspicio in primatū alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habz hec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū. ottonū cesarum nobile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Credunt quoqz vnam e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aq̄ factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia hanc plebibus ostendunt. materia marmorea ē ac perlucida. vini capax quantum equus ferer possit. Alteram et minorem apud hildemenses esse affirmāt Vexillum quoqz sancti mauricij hic quotannis ostēditur. magistratus vrbis ius ciuile romanorum abbreuiatum et saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoqz in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna et venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. Prestans fortitudine vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reduceret. a vascombus interijsse dicitur. Hic est Rolandus quem (vti fama est) tempestate sua corporis robore et animi magnitudine. longe ceteris alijs prestisse. Cuius fortia facta per vniuersum orbem celebrantur.

Rolandi statua.

Madeburga

Linea summoꝝ pontificū

Bonus secūdus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Joannes decimusquart⁹

Joannes quintusdecim⁹

DOnus secūdus. patria roman⁹. bn̄dicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ꝛ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gessérit quo magnopе laudaret. Non tn̄ vel aliqua iniuria affect⁹. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus sui primo morit. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantūmodo duobus sedes tum vacat.

BOnifacius septimus papa. cui⁹ p̄ria ꝛ cognomē ob ignobilitatē reticet Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuisset. male etiā amisit. Nam inito ingratu cōspirantib⁹ simul bonis ciuib⁹ relinquere vrbē coactus. Inde qꝫ recedens p̄ciosissima queqꝫ e basilica santi petri. subtrahēs. cōstantinopolim ꝯfugit. vbi tamdiu substitit quo ad diuenditis q̄ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparasset: qbus tanq̄ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabāt conatibus suis viri boni. maxime vo ioannes diacon⁹ cardinalis. quē captū adiuuantibus qbusdam p̄niciosis hoībus oculis statim priuauit. atqꝫ ip̄e tantoꝝ maloꝝ auctor siue timore siue penitētia patrati sceleris in seditione turpit vitam finiuit. Uixit aūt in pontificatu mensibus septē. diebus quinqꝫ. vacat tum sedes dies. viginti.

S. Udalricus epus

UDalricus ep̄s augusteñ. ex clarissima comitū de dillingen prosapia ort⁹. In cenobio sancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu instructus. cum ꝛ habitū religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cū eū futurū ep̄m denūciaret. a cōsanguineis deinde ep̄o adelberano tradit⁹. Tandē diuino nutu in ep̄m ꝓmotus. totū se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesijs dedit. q̄ suis v̄tutibus ac orationib⁹ mira gessit. in hūgarica expeditōne p̄cipue cū otto imperator eos vicit. Amisit quoqꝫ in eo bello diopoldū frem ꝛ regniboldū filiū sororis. Inde ecciam diue affre instaurās ac eccl'iam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiētie coronas anno domini nōgentesimo septuagesimotercio. Etatis vo octuagesimotercio. Sacerdotij qnquagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepult⁹ a diuo wolfgango ep̄o ratisponēsi i eccia sancte affre. fuitqꝫ s̄ctitate ac miraculis clarissim⁹

BEnedictus septim⁹ papa. p̄ria roman⁹. Statim inito pōtificatu synodū Remensem celebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū ꝛ nigromanticū dānans. arnulphū ep̄m ab ip̄o gilberto pulsum in integrū restituit. Hic annuēte ottone sene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēsi eccl'ia coronauit. Uir autē optimus instabat vnūquēqꝫ rogando vt in creando imp̄atore rei publice xp̄iane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mēse sexto. Uacatqꝫ sedes diebus quinqꝫ.

IOannes decimusquartus papa. p̄ria roman⁹ vel (vt nōnulli volūt) papiēsis bn̄dicto surrogatus. Hic post assūmptū pontificatum mēse tercio a romanis capit. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ꝛ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decē. Deiectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ꝛ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ꝛ seditiosoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

IOannes. xv. papa. p̄ria roman⁹. p̄re leone p̄sbitero e regiōe galline albe pōtificatū adept⁹. miro odio in cleros exarsit. vñ ꝛ merito ab ipsis cleric odio hit⁹ ē. maxie vo q̄ō diuia hūanaqꝫ oīa cogtis ꝛ affinib⁹ suis elargiebat post hito dei honore ꝛ rōne sedis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradidit. vt ad nr̄a q̄ꝫ tp̄a puenisse cernimus. Hijs deniqꝫ erroꝛib⁹ ac rapacitatib⁹ inuolutus deo volēte morit. octauo pōtificatus sui mēse. Sepeliturqꝫ in basilica petri.

S. Cōradus ep̄s

COnrad⁹ q̄ꝫ ꝯstanciēs ep̄s p id tp̄s ꝛ ip̄e religiōe s̄ctitateqꝫ ac doctrīa atqꝫ alijs v̄tutib⁹ insignissimus fuit. Is ex nobilib⁹ i germania ort⁹ pentib⁹. lr̄is erudit⁹. a nothingo ep̄o ꝯstāciēsi auditor cāꝝ inde ꝑposit⁹ effect⁹. p⁹ ei⁹ obitū a. s. vdalrico ac clero i ep̄m elect⁹. inde ecciam ꝯstācie ꝛ duas añ portā ꝯstrui fec. Et cū tercia vice hierosolimā petijsset. i eccia. s. mauricij sepulcꝛ dn̄i adistar hierosolimitani ꝯstrui fec. Celebrās i die pasce araneā i calice delapsam cū fiducia sūpsit. q̄ p⁹ ea hora prādij sine lesione de ore ei⁹ exiuit. Plen⁹ tandē dieꝝ p⁹ varia miracl'a obijt. vj. kal. decēbris. Episcopatus sui anno. lxij.

Otto secūdus impator. quē otto magnꝰ pr̄ impij̄ cōsortē fecerat. quē etiā pōtifex cū theophania vxore ī lateranēsi eccīa coronauerat. anno domini. 975. solus impare cepit. Uir qdē ꝛ ipē optimꝰ ꝛ eccīe ro. acerrimus defensor. Qui cū esset vir strēnuus an̄ acceptū impiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ↄstantinopolitani impatoris sororē in mr̄imonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re ī sarracenos grecosq; bn̄ gesta. reuersum ↄsortem imperij ascuit. Uoluitq; in īperatorē a romano pp̄lo ex prisca ↄsuetudīe acclamari. quē pontifex inunctū impiali diademate insigniuit. Hic post mortem p̄ris in germaniā redijt. Et heinricū bauaroꝝ ducē sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupat expeditōe otto impator. Lotharꝰ rex frācoꝝ in lothoringiā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuincias occupauit. Et aqsgran̄. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lothoringia in potestate facta. Lotharius in p̄sius est reuersus. ottoq; in frāciam ingressus laudunensiū suesionūq; agros vastatis. parisioꝝ q̄z suburbia īcendit. Dū in patriā copias reducit. apud auxonā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vo cōparato maiore exercitu in ytaliā ↄ basiliū ꝛ constantinū impatores grecoꝝ Joanni genitori defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā ꝛ eaꝝ ꝑtem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā vgit. apud basentellū supdtus. otto impator fugiēs cum repente ad litus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset ignorantibus interceptus ē. in siciliamq; ꝑductus. ꝗ ibi agnitus. sese ꝓmissa siculis ingenti pecunia liberari. romāq; ꝑduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis suppliciū. Cū romā puenisset otto ꝑquirēdis ↄgregandisq; fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et q2 copiaꝝ p̄sidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Jrā in beneuētanos exercuit vrbē capit ꝛ incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei corpore romeq; in insula tyberina collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hostia lycaonia dicebat. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbeꝫ romā reuersum de quibusdā sumpto supplicio. nō multo post translatum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (qd̄ paradisum vocant) labro porphiretico. qd̄ adhuc introeūtibus ad leuā apparet honorificentissime sepultū relicto ottone tercio filio successore ac adelisia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Linea imperatorum

Otto secundus

Bruno episcopus

Bruno Coloniensis eps. Ottonis p̄mi germanꝰ ob vite sanctitatē maximo in p̄cio habitus est. q̄ ꝑter doctrinā ꝛ sctitatē mōsteriū celeberrimū apud coloniaꝫ sb̄ titulo btī panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impēsis tandē ꝑfecit Js post wifridū archiep̄atum coloniēnsiū suscepit. Huiꝰ opa a roma coloniā corpa sctōꝝ Elysij. patrocli cū baclo sancti petri translata sunt.

Odiolo abbas

Odiolo post maiolū sctm̄ abbatē cluniacensem q̄ in cluniaco magnū sui apud posteros vita ꝛ miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q̄ ex clerico bernacensi in mōachū ꝓfessus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasteriū ꝑ annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera sue sctitatis memorāda cōmemorationē oīm defunctoꝝ post festū oīm sanctorū in burgundia p̄mū adinuenit ꝛ instituit. Qd̄ qdē sctm̄ institutū ad oēs eccl'as ioannes. xvi. pontifex obſuandū trāmisit ꝛ approbauit. Js anno incarnationis. 1048. nocte circūcisiōis spm̄ btm̄ reddidit deo

Eduardus rex

Eduardus angloꝝ rex. Et ipē tū regno tūq; sctitate clarissimꝰ extitit. qui postea nouerce sue dolis ac fraudibꝰ interfectꝰ. martyrij palmā adeptꝰ. miraculis claruit multis.

Alpharabius p̄hus

Alpharabiū natōe arabū insignē qdē p̄hm bisdem tp̄ibꝰ viguisse multaq; scripsisse tradunt de qbus etiā pauca apud latinos hn̄tur cōmentaria.

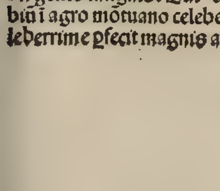
Ludouicus rex

Ludouicꝰ q̄rtꝰ eiꝰ noīs frācoꝝ rex ꝛ vltimꝰ ex caroli magni genere natꝰ. pꝰ lotbariū frācis regnare cepit. cū nullos ex blāca hūit filios. hugoni strēnuisse militi ex testō regnū ꝛ vxorē donat. Cuiꝰ genealogia ac posteritas nūc apud francos regnat.

Thedaldus comes

Thedaldꝰ Canusij regiēsis oppidi comes athone p̄re comite defuncto successit. Uir aīo ꝛ rebꝰ bn̄ gestis insignis. Cuiꝰ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ↄcessit. Qui cenobiū ī agro mōtuano celeberrimū ī honore diui bn̄dicti fundauit. Qd̄ postea gloriosa matildis filia eiꝰ celeberrime ꝑfecit magnis adhibitis ornamentis ꝛ predijs.

Joannes sextusdecimus. papa natione roman⁹. pōtificatū iniit ottone im- perāte. ꝗ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt mul ta ꝛ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionib⁹ a crescētio consule romano impiu vrbis sibi vendicare conante. cupiditati bomis cedēs. exulatū in hetruriā abijt. at vo crescenti⁹ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē con tra se cū exercitu in ytaliā vocabat. ipius pōtificis cognatos ꝛ amicos q̄ in vr be remanserāt. ad hoiem mittit rogatum. vt omissa accersendi ottonis cura. ad vrbē cū ptāte redeat. polliceturq̧ se ei in oibus obtemperatur. Precibus igitur suoꝝ pmotus ad vrbē veniēs pdeūte obuiā crescentio cū oibus ingratibus ꝛ vrbana multitudine. Et crescētius cuꝫ vniuersis seditiosis petita venia pedes pōtificꝗ exosculat i sunt. atq̧ ita in ꝯcordiā redacti vitā sil'cū q̄ete i finē traduxe re. Morit aūt pontificat⁹ sui anno. x. mēse. vi. die. x. vacat tū sedes dieb⁹. vi.

Gregorius ei⁹ noi s q̄ntus natione saxo. pr̄e ottone. Bruno añ vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Ver otto ne in germania exnte seditionib⁹ romanoꝝ ꝛ potissimū crescentij cōsulis exa gitatus. in etruriā pmo. mox i germaniā ad impatorē confugit. Quo absente interim romani crescentiū. denuo cū summa potestate ꝯsulē decernūt. Qui sta tim ioannē natione grecū epm placentinū nō mun⁹ pecuniosum q̄ doctū pon tificē creat. Cui⁹ nomē q̄dē supprimūt alij decimūseptimū vocant. at crescētius cognito ottonis cū magn o exercitu ad vrbeꝫ aduentū. menia ꝛ portas q̄ dili gentissime firmat. Molē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est Superueniēte deinde imperatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum neq̧ tātis copijs par esse posset. clemētia ottonis fret⁹ germanis portas ape rit. Tū crescenti⁹ ꝛ ioannes ꝯsilij ꝛ auxilij inopes in arce hadriani cōfugiētes se se acriter ꝫ hostes tuebātur. Ver ꝑposita spe venie. dū ex arce ad impatoreꝫ se ꝯferūt. multis vulneribus a multitudine crescētius ꝯfodit. ioannes autem effossis pus oculis pōtificatu sil'ꝛ vita priuat. Jn pristināq̧ sedem gregori⁹ vndecimo mēse q̄ pulsus fuerat restituit. Js cognita imperij imbecillitate san ctionē retulit de impatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandē secūdo pō tificatus sui anno. mēse. v. morit. Vacat tum sedes diebus. xv.

Joannes decimusseptim⁹ placētin⁹ eps. vt dixim⁹ potētia crescētij roma ni cōsulis fret⁹. quē pecunia corrūpisse creditū ē. tpe gregorij q̄nti p facto nem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat. scisma igitur xij. fuit inter istos pontifices. Uerum breui tpe durauit. Nā cū ignominia mo ritur decimo vsurpati pōtificatus mense. vacat tum sedes dies viginti.

Siluester secundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolescens eñ ꝛ floriacēsi ce nobio in aureliana dyocesi posito. cuꝫ monachus esset relicto monasterio se to tum diabo lo tradiderat. hyspalim ciuitatem hyspanie bonarum artium cau sa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantū profecit. vt breui optimus pceptor euaserit. Et vt ferunt ottonē impatorem ꝛ Robertum regē francie. ac alios insignes pclarosq̧ viros habuerit discipulos. Jgitur ambiti ose ꝛ dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepisco patum remensem inde rauennatum adeptus. pontificatū postremo maiore co natu adiuuante diabolo consecutus est. Hac tamē lege vt post mortē totus il lius esset. Jmpatorq̧ non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit. Sciscitatus dyabolū q̄diu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Dum itaq̧ pontificatus sui anno quarto. mē se vno. die decimo. Jn basilica sancte crucis in Hierusalem rome sacrificaret. fato se moriturum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et erroreꝫ suum corā populo fassus. Et oēs primo post habita ambitione. ꝛ diabolicis fraudi bus ad bñ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq̧ rogauit. vt post morteꝫ corp⁹ suū mēbratim detrūcarēt disiectū ꝛ laceratū. sup currū imponerēt. eoq̧ loci sepelirēt q̄ spōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaq̧ dei nutu ꝛ pudētia vt sce lerati discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo peni tuerint. equos ipos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoq̧ loci se pultu m corpus fuisse.

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

Joannes ei⁹ nominis decimusoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontifi catum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ob eo vl'a quopiā alio gestum memoria dignuꝫ scribitur. nisi q̄ illo quinquemestri pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Uisus ꝛ cometes. et terremotus multe vrbes concusse.

Linea summoꝝ pontificu

Joannes sextusdecimus

Gregorius q̄ntus

Joannes septimusdecim⁹

Siluester secūdus

Joannes decimusoctau⁹

Linea iperator

OTto tercius. secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogesimoquarto admodū puer pr̄i in regnū succedēs. impauit ānis. xviij. Hic a parentibus in v̄tutibus oībus ecclieq̧ romane defensione nō degenerās bella multa; etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē terciū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposcerēt. Instarētq̧ ytali q̄dam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q̄ tū freq̄ntes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne seditio aliqua oriret germanoꝝ sententiam approbat. q̄ postq̧ impator creatus fuit. priusq̧ romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. ānos cōsumpsit. Inde romā ꝓfectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui post imperij romani bn̄dictionem diademaq̧ accepit. Eiusq̧ facti celebritate finita Otto impator archāgeli michaelis edem. q̄ ē in gargano mōte. votis se exoluturus q̄ pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit ī germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vix dū excesserat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus impatorē adijt ī germaniā desidentē intellexerūt romani futuꝝ vt impator furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Uenit interim otto ꝛ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obsedit. pplus pacē impatoris supplex orauit. germani admissi. Et ioannes pontifex atq̧ crescentius in sancti angeli arce se abdiderūt, ꝛ cū ad impatorē se ꝯferrēt exeūtes, ī medio itinere intercipiūtur. ꝛ crescentius e vestigio cōfossus. Ioānes oculis orbatus ē vt p̄missum fuit. tūc gregorius q̄ntus ad vndecimū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de impatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonibꝰ historici scribāt tam feroces v̄o tamq̧ mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenoꝝ vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Eiꝰ corpus in germaniā reportari p̄cepit. vt maioꝝ sepulcro inferret. Certū est em̄ romanos q̄ ottonē ob factā eo impellente de impatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neq̄rent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctionē vt contra facerent intentare.

Adalbertus eṗus

ADalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditimaꝝ primū prage eṗum. hoc tempore ob p̄cipuā eius sanctitatē ꝛ doctrinā pragēsis episcopus maximo ī precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ꝛ adulterijs assueta) non esse cerneret, abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tamdiu delituit donec iussu pōtificis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam ꝓfectus. Et stephanum hungaroꝝ regem cū vniuerso ferme eius pplo ad baptismi gr̄am perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesnensi p̄dicatuꝝ euangeliū ordinauit. Postremo prutenos adijt apud quos dū xp̄i legem quā diligentissime p̄dicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post cuius obituꝫ sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniēsem metropolitanum ecclesiam fundauit.

MAlatestarū vetustissima ꝛ regia flāminee prouincie familia. his tp̄ibus ex germania ī ytaliā veniēs. plurimo adiutorio ꝯ tyrānos romano imperio fuit. Ob cuiꝰ bn̄ficia atq̧ s̄uitia otto terciꝰ cesar ariminū vrbē eidē ꝯcessit. Et multis ac magnis priuilegijs ꝛ gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi p̄cipes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

S. wolfgangus eṗs

WOlfgangꝰ eṗs Ratisponēs̄ ī ordie. xj. Is natōe sueuꝰ ex nobilibꝰ ortus parētibꝰ. in cenobio augēsi. ac ī herbipoli p̄rio ediscēs art rudimēta. Cū postea ī arte hūanitat doctꝰ euasisset. sui noī rōnem ī armario posuit struxerat ediculā mandrita lupambulus istā. Inde necessitate heinrico archip̄suli treuerensi iūctus. officiū scolastici exercuit ac ī clericū ordinatꝰ. decanꝰ electꝰ clericos in om̄i honestate vouit. Uez archiep̄o rome mortuo ad tp̄s brunoni coloniensi archiep̄o adhesit. postea relict mūdialibꝰ pompis: mōasticū habitū induit. Et p. s. vdalricū ep̄m factꝰ p̄sbiter. Uisiōe scti Othmari hita licētia sui abbat exul ī noricū veniēs oriente v̄sus pannoniā p̄dicatōis gr̄a petijt. vbi heremiticam vitā in om̄i sctīmonia pegit. Fretꝰ auxilio piligrini patauiēs̄ ep̄i ac auctoritate ottonis secūdi impatoris Ratisponēsi ecclie p̄ficit eṗs. Ubi in om̄i doctrina salubri ac v̄tutibus p̄celsis miraculisq̧ p ānos. vj. ꝛ. xx. p̄fuit. Tandē anno dn̄i. 994. felici fine q̄euit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sctōrum numero additus. Diuus em̄ dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad sepulcruꝫ sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus dieꝝ mensium annorū sex arbitratus se morituꝝ. Hijs trāsactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo gratias egit. Innumerisq̧ alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

Ethgarus rex

Theodoricus episcopus

Odo episcopus

Monstrū in vasconia

Racherius episcopus veronensis prius monachus vir doctissim⁹ multa cōposuit. qui ꝯ heresim antropormothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum durauit Iste em̄ episcopus eruditissimus ꝛ ceteri cōprouinciales epipiscopi virili animo occurrentes exterminarūt Dicebantur aūt antropormothite, vt gracian⁹. xxiij. q. iij. scribit pro eo ꝙ q̄dam rustica simplicitate deum humana membra habere que ī diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos em̄ grece latine nūcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritussanctus est deus incorporeus ē nec em̄ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Dunstanus archiepus Cantuariensis miraculis magnis. ꝛ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ꝛ in die sue defunctōnis vt ferť ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiū ꝛ dominator eorum

Etgarus anglorū rex post echelstanū patrē anglis regnare cepit ꝛ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̄ianissimus. de quo habeť ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriū vnū cōstruebat

Adeobaldus quidam vltraiacensis ep̄s hisdē q̄ꝙ temporibus. ꝛ scientia ꝛ probitate vite floruit. qui ꝛ multa in laudez virginis marie ꝛ sanctissime crucis egregie scripsit.

Theodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ꝛ in ordine episcopatus septim⁹. Is reliq̄as de ytalia ad se deferri curauit. ꝛ sancto fine q̄euit

Hatto archiepiscopus Magūtinus prius abbas fuldēsis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tēpore bademarus abbas fuldensis monasteriū fulde magnifico opere cōstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qꝛ multitudinē pauperū in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomen quoq̄ eius mures delentes a parietibus ꝛ tapetibus abraserunt.

Odo episcopus cantuariensis clarus vite ꝛ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traiecteñ. epus. ꝛ gerbardus ep̄us cameraceñ.

Omnes isti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt gūilhelmus dimonēsis. richard⁹ virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodiceñ. berno augiensis abbas.

Monstrū mirabile ī vasconia apparuit duo habēs capita. ab vmbilico ꝛ sursuz diuisa. habēs quoq̄ duo pectora. ꝛ in vna parte comedēs aut dormiēs Alia neutrum faciebat.

Hugo magnus. cognomēto caputius. ludonico frācoꝝ rege defuncto ex ip̄i⁹ testō regnū obtinēs regnuit vna cū vxore annis. 4. Sūt q̄ dicūt eū comitē pisiensiū vl' ducē fuisse eius p̄r q̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentin⁹ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellariū fuisse dic̄. hic tñ frācoꝝ regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo ꝛ pipinus ꝛ ceteri reges possedere. Tūc eteni ōis transalpina gallia austeria ꝛ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāslato in saxones īperio nō mō germania ꝛ beluecia ꝛ magna pars belgure. Quinimmo burgūdia imperio cessit.

S. Dunstanus

Adeobaldus

Hatto archiepiscopus

Abbates insignes

Hugo. ix. rex fräcie

Hatto archiep[iscopus] moguntinus a muribus ...

Potestas Imperialis. regalisq potentia non solum vi nature introducta est ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū saluatorem nostrum ihm xpm dei filium. in cuius manu sunt omnia regna mūdi. Et verbo comprobata reperitur et facto. qui et nasci voluit cum vniuersus describeret orbis. Et augusti cesaris censum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro se ac petro tributum iussit. Interrogatus quoq an cesari censum dare liceret. Viso nūmismate. reddite inquit q̄ sunt cesaris cesari. et que sunt dei deo. Hinc beatus ambrosius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri ecclesie soluant. Inde iustinianꝰ cesar imperiū sibi a celesti maiestate traditum asserit. Nāq sicut in spūalibus romano pontifici. singuli patriarche primatesq ceteriq pontifices et prelati subiecti sunt. quāuis et hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum hussitarum genus inficietur. Sic et romano principi temporales quoslibet liquet esse subiectos. Posita est igitur sequens figura que in eligendo impatore tanq firmissimis colūnis formata fuit. Cognita em̄ imperij imbecillitate. varietateq fortune. quo diutius apud germanos. summa potestas remaneret. Illeqz preceteris preesset. qui vtute et dignitate ceteris prestaret. Gregorius quintus summꝰ pōtifex sanctionem retulit. haud abnuente ottone de impatore eligendo. quā vsqz ad tempora nostra seruatā videmus. videlicet solis germanis licere principem deligere. Qui cesar et romanoꝝ rex appellatus. tū demū imperator et augustus haberetur si eum pontifex confirmasset. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia. Quis nō videt et populos et pricipes oēs ab imperatore qui mundi dominus est recipere temporalia. sibiqz idcirco debere obedientiā. Nempe quāuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen post augusti octauiani monarchiam. tantam vesaniam induit. vt sub alio quā sub romani regis titulo mūdi dominum orbisq principem sese ausus fuerit appellare. Ceteꝝ vt hoꝝ sententiam expendamus qui se tanta fretos asserunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam se potiri dicūt exemptione. quāuis istoruz proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret. vt quo iure se putant exemptos eodem se scirent esse subiectos. Libet tamen aliquid in hac re scribere. Cuncti pfecto qui sub iugo se negant imperij. aut id priuilegio se asserunt affecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij suscepisse aut aliūde. non est opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo super omnes mortales in tempalibus sit erectum. manifesti iuris est neminem esse qui ei possit inferre preiudiciū. Certum est talia priuilegia non valere que summā auferunt potestatem. Nascūtur enim ex hoc discordie frequentes. fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes absq numero. Cum pace turbata hinc atq inde bella crassentur. Existente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus possit imponere modū. Qđ si vno sub capite viueremus. si vnam omnes sequerent obedientiā si vnū dumtaxat in tempalibus supremū principem recognosceremus. Floreret vbiq terraꝝ pax. optima dulciq omnes concordia frueremur. Cuiꝰ rei signum manifestum ꝙ ab initio nascentis mūdi vsq in hoc eui nunq pacem fuisse legimus vniuersalem. Nisi cum ad vnuz cesarem augustum in modum celestis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris nostri tūc contigerit q̄ nostram humanamq formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc ostēdisse pacis habende. cum orbis sub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacūq veniant potestate non habere vigorem. Eaq non solum per successorem sꝫ ab ipo quoq qui concessit esse cassanda. Nec em̄ tollerare principem decet. que ad subuersionem tendunt imperij. Sed aiūt aliqui proprijs se virtutibus id priuilegij se meruisse. Cuius imperij nō interuenerit auctoritas. dicūt em̄ se suis armis. suoq sanguine. prouincias vendicasse. q̄ vel a barbaris vel ab hostibus xpiani nominis occupabantur. nec romanū recognoscebant imperiū. Quod q̄ ridiculosum atq iniustum sit ex superioribus licet intueri. Semper nāq maior est vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū est vt potestas aliqua erigatur imperio similis. qualis in exemptis esset. qui nullum superiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit. scisma sub imperio facit. Et omnē humane societatis concordiā dirimit. Non tamen ppterea regum et aliorum principum magnam esse potestatem inficiamur. sed esse eas sub imperio dicimus. Eorumq correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Causas regum asserimus cesari remittendas: teneri om̄es pro salute cōmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impensas. mittere auxilia. prebere trāsitum. elargiri comeatū. nihilq fugere qđ cesarea maiestas iniūxerat. vt quā a suis subditis obedientiam exigunt. Eandē suo dño prestet impatori.

Sanctio de eligendo Imperatore.

Translato ad alemānos romano imperio. quo solidiori firmitate subsisteret fundatuz. firmatumq dicitur. supra quatuor colūnas. scilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor lantgrauios. q̄tuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor et rusticos. vt sequēs figura ostēdet.

De institutione electorum imperii.

Electores septem sacri imperii
Spirituales

Imperator gloriosi

Rex bohemie
Palatin⁹ ren̄
Dux saxonie.
Marchio brand̄.
Quatuor Lantgrauij.
Düringen
Hassie.
Leuchtenbergs
Alsacie.
Quatuor comites.
Swartzburgs
Klefen
Zilie
Sopheij.

Electorum imperii institutio

Sanctionē de impatoris electione. fecit gregori⁹ qntus. ad vndecimū quā obierat mensem rome resti
tutus. acerrimā de acepta a romanis iniuria vltionē sumpsit. Ottone em̄ tercio p successionem nō si
ne difficultate impatore creato. idē pontifex ex eadē gente nat⁹. cognoscens impij imbecillitatē ac fortune
mutabilitatē. vt diuti⁹ apud germanos summa impij maiestas remanere posset. Synodo ɔgregata statu-
tū tulit de impatore deligēdo. solis licere germanis (q̄ inde electores sunt dicti) pncipē deligere. Quā sancti
onem huc vsq̧ p annos supra q̄dringentos suatam videm⁹. vt i futuꝝ nō p sanguinis successionē impium
duceret. s̄ p solos germanos pceres. vna cū bohemie rege impator deligeret. Qui cesar tūc τ romanorū
rex dictus. si a romano pontifice coronabit impator august⁹ appellet. De q̄ ɔfirmatōne pleni⁹ hr̄ extra de
elec. c. venerabilē. Suntq̧ hij electores. vt in figura claret. Magūtin⁹. Treuerēsis. τ coloniensis archiepi
Et marchio brādeburgensis. Palatin⁹ comes. Dux saxonie. Rex bohemie. Distincta sunt aūt inter eos
officia. vt tres primi sint cancellarij. Germanie prim⁹. secūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgensis
marchio camerari⁹. Comes palatin⁹ dapifer. Dux saxonū ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quē
tū his additū ferūt ad tollendas electoꝝ discordias. De h̄ quidā scribūt. Sunt aūt officiales isti Magun-
tinus Treuerensis Colonīēsis. Quilibet impij sit cācellari⁹ hoꝝ. Inde palatin⁹ dapifer. dux portitor en-
sis. Marchio p̄positus camere. pincerna bohemus. Hij statuūt regē seruātq̧ p ordinē legem. Atq̧ creant
dn̄m cūctis per secula summū. Annū in quo hec sanctio facta est primū vel vt alij scribūt scdm̄ supra mille
1001 simū xp̄iane salutis fuisse inuenimus.

FOrmam aūt ⁊ modū deligendi regem nouū per septem principes electores romani imperij. ⁊ eorū cōductum ac vocationē quō adesse teneant franckfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ pagenda sunt ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quā carolus quartus romanoꝝ impator in solenni dieta Nuremberge Anno. M.ccclvj. edidit. electus deinde cesar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū impator ⁊ augustus habet. si eū romanus pontifex cōfirmat. Nostri em̄ impatores cū eligunt an̄ consecrationē coronationēq̧ romanoꝝ reges appellant. quasi pluris existimandū impatoꝝ q̄ regū nomen. Atuero prisci romani post expulsum Tarquiniū supbum ob odiū regū. nomē regiū funditus sustulerūt. Senatus consulto statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p multi tot annis re bn̄ ⁊ feliciter aduersus hostes gesta honoris causa appellarent. Tres em̄ gradus maioꝝ dignitatū apud romanos (de quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator. impator. Ex hijs suprema oīm potestas rex fuit. Post regem vo secūdū tenuit dignitatis locū dictatura post dictaturā impiū tercio gradu cōseqtur. Juli⁹ aūt cesar cū sepi⁹ post partā victoriā. esset impator ab exercitu appellat⁹. nō impatoꝝ aut regū. s dictatoris nomē vsurpauit. tantū odiū regis nomē in vrbe crerat. Cū aūt cupet regis nomē. ⁊ vereret ppli indignationē. molitus expeditionē in pthos atq̧ asserēs in libris Sibillinis cōtineri. nō nisi a rege parthos supari posse. se regē dici pcurauit. Qd maturāde mortis sue cām pbuit cōiuratis. Est āt iperiū armoꝝ exercituūq̧ ad tutādā augēdāq̧ rēpublicā cōmissa auctas. Ueꝝ qm̄ mos ille aboleuit omino. Nec solū ex vsu. s ex memoria q̄s germanoꝝ abijt. Hūc recentionē per plures ferme annos seruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nr̄is maiorib⁹ religiose instituta. ⁊ ad nos vsq̧ traducta que consensus xp̄ifideliū approbauit. Ac deinceps diligētissimis doctissimoꝝ historicoꝝ scriptis (qd vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curiosi qd ceteri loqntur.

Anno mundi.6203. Anno xpi.1004.

IOannes decimusnonus papa.pr̄ia romanus e regione porte metropolita
ne.ioanni pontifici suffectus.qui pontificatū iniens.ad ociū cōuersus. Et
ip̄e nil dignū memoria gessit. Is aūt(vt q̄dam auctores ferunt) pōtificatus sui
anno quarto.mense item quarto morit̄. Sepeliturꝫ in basilica petri. vacat tū
sedes diebus vnde viginti.

SErgius eiꝰ noīs quartus papa.pr̄ia romanꝰ.pr̄e Martino ortꝰ fuit. post
ioannē predictū pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateꝫ cōsuetu/
dinis.Et añ pontificatū ⁊ in ip̄o magistratu fuit in paupes liberalis. In ami-
cos ⁊ familiares iocūdus.in delinquentes clemēs.in ꝯtumaces modestus.Tā
te p̄terea prudentie fuit.vt toto suo pōtificatu nil cōmissum sit.quo merito rep̄-
hendi gubernātis negligentia posset. In deū eñ mentem oēm cōuertēs.qd̓ fa-
cere pontifices oīes deberent. iuste atꝫ integre oīa ex animi sui sentētia bñ na
tura ⁊ moribus instituti gubernabat. Interea v̄o huius cōsilio ⁊ monitionibꝰ
principes ytalie cōposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia.id/
ꝗ moliri paribus animis ⁊ copijs instituūt.Unde ⁊ Guilhelmus magni Tan
credi normādie ducis filius adiuuantibꝰ etiā campano ⁊ salernitano principi-
bus illos e sicilia breui tp̄is spacio expulit.Dū hec in ytalia ⁊ apulia agerent̄.
laborante ytalia ⁊ fere toto vrbe terraꝝ fame ac peste Sergius vir sanctissimus
secūdo pontificatus sui anno.die.xv.morit̄.sepeliturꝫ in basilica petri. vacat
tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6213. Anno xpi.1014.

BEnedictus octauus papa.pr̄ia tusculanus.pr̄e Gregorio. Qui inito pō
tificatu ⁊ in demortui ottonis tercij locū heinricū imp̄atorē scd̄m institu-
tionē gregorij quinti creatū corona imperij donat. Inde oībus in rebus hein-
rici cesaris defensione vtebat̄.Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per sedi/
tionē.alio in locū eius suffecto pellitur.Veꝝ postea inita cū inimicis suis con-
cordia. pulso adulterino pontifice.in vrbem cuꝫ dignitate rediens. Nec multo
post vndecimo pontificatus sui anno.mense vno.die.xiij.morit̄. Sepeliturꝫ
in basilica petri.Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus damianꝰ doctor de isto
benedicto.episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum
papam equo nigro insidentem.eūꝫ interrogasse.quid cause hoc esset.cur mor
tuus equo nigro veheret̄. Respondisse dixit.grauiter torqueor. Tum benedi
ctum hominē rogasse.vt pecunias quas occultauerat(locum indicat) pauperi-
bus suo nomine erogaret.Nam que antea date fuerant elemosinaꝝ noīe.nil ei
profuisse.quia ex rapinis parta cōstabāt.fecit mandatum episcopus.ac statim
episcopatu se abdicans ⁊ vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa.pr̄ia romanꝰ.patre gregorio.epi
scopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris añ ini/
ciatus pontificiū munus suscepit.eo tempe quo conradus in demortui heinri-
ci locum imp̄ator creatur.accepta deinde ab eo imperij corona.Quē postea ro/
mani seditionibus ⁊ apertis prelijs plurimū vexauere.Sed Conradi cesaris
auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit.Romanis quoꝫ exitiū interminatus est
si diutius queadmodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Joannes au
tem cuiꝰ vita mirifice laudatur.Undecimo pontificatus sui āno.die nono mo/
ritur.vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6223. Anno xpi.1024.

BEnedictus ip̄ius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octa-
ui nepos.patria tusculanus.patre alberico .Hūc romani tanꝗ homines
ignauū ⁊ nullius precij perosi e sede deijciūt. In ciusꝫ locum sufficiunt Joan/
nem sabinum episcopum.Siluestrū terciū appellantes. Quo post nouē ⁊.xl.
dies pulso.denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem ⁊ die.21.cum
cerneret se iterum subiturū eadem discrimina. Joanni archidiacono sancti Jo-
annis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiū
munus libere cessit.vl'(vt quidam affirmant)vendidit.Hanc obrem merito ab
oībus bñdictus ip̄e accusatus est.⁊ iudicio diuino damnatus.Constat eñ si
mulacrū eius admodū monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interro
gatūꝫ quid illa horrēda ymago pre se ferret.cum antea pontifex fuisset. quia
inquit in vita sine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius sedem oī-
bus probris fedaui.simulacrū meū plus feritatis ꝗ humanitatis in se habet.
Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedē
petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cū pontifi
catum vendiderit.Scisma igitur.xiiij.ecclesie cōfusione ac scandalo plenū fuit
inter benedictum ⁊ alios.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes decimusnonꝰ

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

Linea iperatoꝝ

Heinricus secūdus kunegūdis

Heinricus eiꝰ noīs secūdus impatoꝛ anno dn̄i millesimo primo. vel vt aliȷ̄ volūt. anno incarnationis tercō supꝛa millesimū. ottone moꝛtuo germani electoꝛes ꝯcesso iuri tūc primū innitentes heinricū ducē bauarie cesarē declararūt. q̄ nō p successionē ſ ab electoꝛibꝰ p̄dict] cesar ꝛ augustꝰ electus. impauit ānis. xxiȷ̄. Ueꝝ ab histoꝛicis p̄sertim ytalicis heinricus primꝰ appellat̄. vidimꝰ tn̄ eiꝰ scripta babēberge in qbꝰ se secūdū scribit. Gothfridꝰ quoqꝫ viterbiensis eū heinricū secūdū ꝛ post eū antonius floretinus ep̄us claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit̄ in sequētibus obseruabimꝰ. Cū aūt tradi videmꝰ suū in ytaliā aduentum p annos. xiȷ̄. distulisse. Multa em̄ cū gallis plurima cū metēsibus bella gessit. inde ꝯciliatis sibi animis q̄rūdam principum in regē regni inungit̄ a willigiso magūtino archiep̄o sclauos itē dictos windos sibi tributarios fecit. Postea a bn̄dicto octauo impatoꝛ augustusqꝫ appellatus ē. dyademate oꝛnatus. Qui prima expeditiōe sicut pia sic ꝛ felici in capuā ducēs sarracenos ibi sedētes. ytaliam linq̄re cōpulit. Troiāqꝫ vrbē ī apulie finibꝰ deditōez ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis obsidibus romā ē reuersus. Fuit aūt xp̄ianissimꝰ princeps ꝛ vir sanctissimus. cum kunegunda vxoꝛe v̓ginitatem vl̓ certe diuinā castitatē huauit. Quoꝝ suasione ꝛ preci instantia stephanꝰ hūgarie rex ꝛ s̄biecti sibi pp̄li ad fidē xp̄i fuerūt ꝯuersi. Soꝛoꝛē em̄ suā regi hūgaroꝝ ī vxoꝛem collocauit. Ita aūt caste ac sancte cū vxoꝛe vixit vt vterqꝫ in moꝛte miraculis claruerit. In vita em̄ nil p̄termisere qd̄ ad honoꝛem dei ptineret. Nā ꝛ babenbergēsem fundarūt ep̄atū. Et diuus imperatoꝛ multis p̄diȷ̄s dotauit ac oꝛnamētis decoꝛauit. Sedes q̄z ep̄ales hiltensheym (vbi a puero enutritus ꝛ litteris edoctus fuit) Madeburgā. Argentinā. Misnā. Mersburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū sclauoꝝ vastate fuerāt restaurauit. Deniqꝫ post multa bella in bohemia germania ytaliaqꝫ strēnue gesta. Obiȷ̄t ad annū salut] xp̄iane primū ꝛ vigesimū sup̄ millesimū. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui ꝛ post moꝛtē etiā multis claruit miraculis.

Conradus secūdus

Conradus secūdus oꝛigine sueuus siue vt ceteri volunt natione francus. ꝛ ex matre de primis francoꝝ regibus q̄ a Troia venerāt oꝛiginem traxerat. defuncto heinrico impatoꝛe anno salutis. M. xxi. ab electoꝛibꝰ in germania cesar deligitur. Qui in heinrici impatoꝛis milicia oꝛdines duxerat. Et suū in ytaliā aduentū annis ferme tribus distulit. Per qd̄ tp̄s multi ytalie magnates ꝛ populi cōiuratione inita sese in libertatē asserere. Et declaratū cesarē cuz aduenisset armis repellere ꝯstituerūt. Id cum intellexisset Conradus. neqꝫ em̄ in ytalia obscuꝝ. veniēs in ytaliā copiosum duxit exercitū. Mediolanū cū venisset armis ē repulsus. ideo agro vastato mediolanū obsedit. Nō primꝰ inde motuꝝ se cōminatus q̄ꝫ pariter incēsum vrbē solo equaret. ſ dū in die penthecostes colonieñ archiep̄us missaꝝ solēnia in ꝓpinq vrbi eccl̄ia celebraret. p spūm vidit. cōradoqꝫ dixit beatū ambꝛosiū germanis excidiū. nisi abscederet cominari. Itaqꝫ conradus motis a mediolano castris. romā veniēs aurea a ioanne vigesimo coꝛona ꝛ imperiȷ̄ titulis inter eudonē angloꝝ ꝛ rudolphū burgūdionū reges ē oꝛnatus. inde roma ꝓfectus. pacataꝫ post se linquens ytaliam in sclauos primo. postea in hūgaros duxit. cōpꝛessisqꝫ illoꝝ motibus exercitū apud treueros metensesqꝫ reductū distribuit in hiberna. Conradus v̓o impatoꝛ apud treueros ꝯstitutus cum Rudolphus burgūdionū rex suoꝝ seditionibus vexatus fuit. Quāobrē Cōradi fidei ꝛ p̄ricinio se cōmisit. regnū illi burgūdionū pmisit. qd̄ ab impatoꝛe in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia postmodū longo tp̄e impialis appellata ē. Rex aūt angloꝝ filiā suā heinrico cōradi impatoꝛis filio in m̄rimoniū collocauit. Inde cōradus deuotōis cā romā veniēs p mare adriaticū rediēs distempantia aeris multos amisit principes reuersus in franciā in traiecto inferioꝛi moꝛitur. anno regni sui. xviȷ̄. impiȷ̄ v̓o. xiiiȷ̄. Fuit vir armis strēnuus consilio prouidus. sapientia foꝛensi p̄editus ꝛ ciuili. ꝛ in religione xp̄iana deuotus.

Cometes Anno tercio heinrici hoꝛribilis aspectu apparuit. flāmas huc atqꝫ illuc dispergēs. Solis item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaqꝫ in sanguinem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup ꝛ facula ardens instar turris cum magno fragoꝛe e celo decidit. Quibus malis confestim in ytalia maxime. ꝛ in toto ferme terraꝝ oꝛbe valida fames est subsecuta. pauloqꝫ post in ytalia tanta peste laboratū ē. vt plures moꝛtui q̄ꝫ superstites haberentur. quā calamitatē fons in lothoꝛingia in sanguinem versus futuram indicauit.

Genealogia diui heinrici imperatoris

Sctũs Heinricus imperator

Geisila regina vngarie.

S. Stephãn⁹ rex vngarie.

S. Emericus dux vngarie.

Otto tc̃ius imperator

Otto ſcd̃us imperator

Brũo ep̃us augustẽsis

Heinricus dux bauarie

Otto p̄m⁹ imperator

Reinold⁹ Comes

Albertus comes babebergensis

Heinricus dux bauarie

Heĩricus p̄m⁹ rex germanie.

Baba comitissa babenberge

Brũo ep̃s colonienß

Danckmer⁹ dux saxonie

Leutolfus p̄m⁹ dux et rex saxonie

Otto dux saxonie

Brũo dux perijt in aq̃ danue

GLoriosi atq̧ sanctissimi imꝑatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthorali diua kunegūdis ꝟgine sancta. vite sanctitate ac ꝟtutibus precellebat. Ob eius merita. arborē de eius genealogia. Itidem de maiorib⁹ kunegūdis impatricis posuimus. Qui ī morte miraculis multis claruerūt. Arbor aūt signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit descripte ꝓgeniei pater. Et in ramis ei⁹ ⁊ frondibus ab eo descendentibus. Filij ⁊ nepotes vsq̧ ad heinricuз sanctum ponūtur. distincte describit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifestatur.

TEmporibus inuictissimi imperatoris caroli magni. qui nulla interposita mora ī saxones ydolatras copias mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat vicit. ⁊ fidem xp̄i suscipere coegit. Inde illustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā petijt. corpusq̧ sancti innocentij a summo pontifice obtinuit. Eius filius natu maior bruno bella cū danis gessit ⁊ ī mare baltheo perijt. Otto alter filius in ducatu saxonie successit. Hic habuit filiū qui heinricus hūilis dicebaꝩ. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cui⁹ nomīe idē mons babenberg dictus est. quem ob necem fratris sui Conradi ludouicus imperator vt p̄missum est decollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo Conrad⁹ occisi cōradi filius. in regno instituiꝩ. Mortuo quoq̧ sine herede cōrado. primates heinricū humilē coronauerūt. Is duxerat mathildē sctē ꝯuersatōnis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū ⁊ hein-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto secūdus genuit tercium. Heinricus dux
baioarie genuit heinricū sanctū. Is hezilo dictus q̄ ab incarnatione dn̄i. 995. obijt sepultus Ratispone in
cenobio sancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pr̄ ꝛ defensio leg| bauarie cultus pꝰ
est. hic dux heinricus sepultus. Fuerūt ei nati duo filij ꝛ filia vnica primus pius heinricus babenbergen/
sis postea īpator scd̄us bruno eps augusten̄. filia aūt geysila q̄ nupta stephāo regi hūgarie regnū ad xp̄i fi
dē ꝯuertit. Diuꝰ aūt heinricus īpator vxorē vt sororē diligens. quā nūq̄ʒ cognouit. Cū ꝓlem se nō habitu
rū sciret. terrena in celestia cōmutans epatum in honore sancti petri sctiq̄ʒ georgij ꝯstituit. pluraq̄ʒ alia pie/
tatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno strepitu an̄ cellā heremite sancti trā/
siens. heremita aperiēs fenestrā vltimū de societate interrogās. q̄s esset. Is rn̄dit legio demonū sumus. q̄
ad mortē cesaris ꝓperamus. si in eo quid repiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Ni-
hil ꝑfecimꝰ. bona em̄ ꝛ mala eius in statera posita. adustus ille laurētius ollā aureā immensi ponderis at
tulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona ꝓiecta. pondꝰ excessit. ideo iratus aurē vnā olle ꝯfregi. Ap/
pellauit aūt calicē diabolus ollā quā imꝑator eccl̄ie mersburgensi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui
ob magnitudinē due aures inerāt q̄ adhuc pp̄lo quotannis ostendit. Repertūq̄ʒ ē imꝑatorem heinricum
tūc ad dn̄m migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̄ʒ magnus optime de romanā eccl̄ia meritus. ac solenni decreto a pontifice summo impa
tor ꝓnūciatus tandē senio grauis. ludouicū filiū aquitanie regē ꝛ imperij successorē reliquit. Ludoui
cus aūt cognomēto pius imꝑator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludo
uicū regem frācie. Terciū Sigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore sua machtildis tres filios ac filiā
vnicā genuit. Theodericus primus epatū metensem rexit. Alter adelberus canonicus metensis. Tercius
palatinus rheni heinricus noīe ꝓuinciā baioarie sibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit om̄i probitate ꝛ san
ctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico imꝑatori mr̄imonio iūcta. cū eo in om̄i castita
te vsq̄ʒ ad obitū vitā celebre ꝑegit. Verū instigante diabolo eā de milite suspectā hūit. ideo suꝑ candentes
vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ ascendente ait. Sicut me o deꝰ ab heinrico ꝛ oi/
bus alijs intactā nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̄ginē liberabit. Totam/
q̄ʒ candentē massam illesa ꝑcurrit. Tandē cū post obitū mariti in monasterio a se fundato in bassia cū om̄i
sanctitate ac v̄tutibus diuinis ānis. xv. vixisset. migrauit ad dn̄m. sepulta deinde bamberge ad latus hein
rici quā Innocētiꝰ q̄rtꝰ papa. pꝰ crebra miracula sctāꝝ cetui aggregauit. Cuiꝰ festū tercō marcij celebre hr̄

Coreizantes per annum

Contigit tꝑibus heinrici i-
peratoris mirabile priꝰ in/
auditū. Cū in villa q̄daʒ saxonie
in madeburgēsi diocesi. vbi erat
eccl̄ia sancti magni q̄dā sacerdos
missam celebraret in vigilia nati
uitatis dn̄i. decem ꝛ octo viri sil
cū. xv. mulieribus ī cimiterio ec-
clesie vbi celebrabat. choreas du
cendo alta voce cantarēt. sacerdo
temq̄ʒ ip̄m celebrātē impediebāt
Mandat illis sacerdos. vt tace-
rent aut inde recederēt q̄ sacerdo
tis verba deridentes. desistere no
luerunt. Is amaricatus imꝓcan
do inquit. Placeat deo ꝛ scto ma
gno vt ita cantantes ꝑmaneatis
vsq̄ʒ ad ānū corisantes. Et ita fa/
ctum ēvt toto illo anno sine inter
missione aliqua. corisando canta
rēt. Mirabile dictu toto illo tēꝑe
nec ros nec pluuia suꝑ illos ceci/
dit. Sed nec lassitudo nec fames
illos affecit. nec vestimēta nec calciamēta eoꝝ toto illo tpe attrita sunt. Anno aūt
reuoluto horebertꝰ archieps in cuiꝰ dyocesi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs
a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̄ʒ an̄ altare dicte eccl̄ie reconcilia
uit. filia p̄sbiteri cū duobꝰ alijs ꝯtinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis tribꝰ nocti-
bus ꝓximis dormierūt aliq̄ postea obierūt. Ceteri v̄o pe
nā suā mēbroꝝ tremore ꝓdiert. hoc scriptū reliquit vber/
tus qui fuit vnus ex eis.

willegisus eps

Willegisus archieps magūtinꝰ. Is ortū hūilem hn̄s
p̄rem q̄ currū ꝛ bigas facere solebat. idō ī thalamo or
nato grossis lr̄is scribi iussit. Cuiꝰ ip̄e clauē sb diligēt i cu
stodia huās ītroire solus ꝯsueuit. Et legere scripturā. q̄ ta
lis erat. willigise rcole vn̄ vener|. h appēdit ꝛ rotas ī ꝑiete
vt statū sue pauꝑtat| ag̃sceret. inde rote in vexillo eccl̄ie mo
guntine habētur. Is heinricū consecrauit.

Geisila regina

Geisia v̄go nobilissima soror heinrici īpator| stephano vngarie regi collocata.
Cuiꝰ oꝑa rex ip̄e ꝛ pp̄li hūgarie integram xp̄i fidem accepere.

Reges hungarie
S. Stephanus

S. Emericus

S. Ladislaus

STephanus hungarie rex. filꝰ geyche. ex sarolth filia gyula natꝰ in adolescentia sua bellū ꝯ Cupan ducem fortē ꝛ potentem gloriosum gessit. ꝛ victoriā obtinuit. postq̄ʒ regie celsitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famosum bellū ꝯ gyulā auūculū suū pegit. quē cepit ac cū vxore ꝛ filijs in hungariam misit ꝛ r̄gionē eiꝰ vltra siluā hungarie adiunxit. Accepta vͦo vxore geisila matrona sanctissima heinrici p̄dicti sororis adiuuāte alberto pragensi ep̄o primus stephanꝰ rex vir eius. ꝛ postmodū oēs regni populi ꝯuersi. ꝛ xp̄i se fidei subiugarūt. fuit eīm innocētia. benignitate. religione. gr̄a. ac hospitalitate regina insignis. Post hec stephanꝰ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentissimū. ex cuiꝰ spolijs cenobiū in honore scti petri in ciuitate. q̄ vetus budavocaṫ extrui fecit. Cū vͦo om̄es vicinas nationes sbiugasset. coronam emerico tradere volens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is tm̄ morte p̄uentꝰ Stephanꝰ igiṫ exacerbatꝰ graui morbo correptꝰ. Tandē sanctitate ꝛ gr̄a plenus. tricesimoseptimo sui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die assumptionis marie sctōꝝ ꝯsortio adiūgitur. Sepultꝰ in basilica albensi. quā in honore dei genitric̄ cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cū sua conthorali.

EMericus hūgaroꝝ rex stephani regis ex geisila vxore filꝰ. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adolescentie flore supra comunē hoīm naturā. diuino munere sblimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. misericordia. largitate. humilitate. ꝛ patiētia armatus. fuitq̄ʒ deo amabilis ꝛ hominibꝰ honorabilis. Cui p̄r administratōnis ꝛ gubernādi regni solicitudinē cōmisit. btūs dux morte p̄uentus ꝓꝓria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū sponsa vxore sua v̄go existens. migrauit ad dn̄m. Qui postea ꝓpter eius frequentia miracula. sanctus ab om̄ibus extimatus est.

LAdislaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝯsensu ad regni gubernacula electus. q̄si laus diuinitꝰ data pp̄lo interp̄taṫ. Is ob celestē coronā. regiā capiti suo nunq̄ʒ imposuit. Suscepto regno fuit consolator afflictoꝝ. Bleuator oppressoꝝ. pius p̄r orphanoꝝ. ꝛ ab incolis regni pius rex appellabaṫ. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq̄ʒ croaciā adiūxit. Bella q̄ʒ plura ꝯ cunos hūit. de q̄bꝰ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtriuitq̄ʒ dn̄s cunos. ꝛ rex cū triūpho in hūgariā redijt. Inuasit ꝛ rusciā q̄ regi fidelitatē polliciti sunt. Irruitq̄ʒ in poloniā ꝛ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝓꝓria remeauit. Post hec in prochia castri bihor inter flumē kewres in venatone sua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōsteriū in honore v̄ginis marie (quē locū warad noīauit) cōstruere fecit. sctītate tandē ac v̄tutibꝰ plenꝰ migrauit ad ꝯsortia angeloꝝ. anno regni sui. xix. sepultꝰ waradini. āno dn̄i. M. xcv. tercio kal'. Augusti.

S. Robertus rex

RObertꝰ rex frācie ea tēpestate. nō minꝰ piam. quā regalē vitā ducebat. Nā ꝛ doctrina ꝛ sctītate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt disputationibꝰ nulli secūdus habereṫ. quē merito laudamus. Cuiꝰ preterea tanta fuit religio. vt q̄tiēs sibi p occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū sacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h̄ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hostibꝰ obsideret. neq̄ʒ horas suas intermitteret. menia hostiu diuinitꝰ corruerāt. statimq̄ʒ irruentibus suis oppidū capereṫ. Et cū pitissimus ess̄ musicus ferūt eū seq̄ntiā Sanctispūs assit nobis gr̄a cōposuisse ꝛ alia.

FUlbertꝰ q̄ʒ ep̄s carnoteñ. ympnū chorꝰ noue hierl'm fecit ꝛ solē iusticie ꝛ stirps yesse. Is a btā v̄gine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

HEribertus item archiep̄s colonieñ. v̄tutibus ꝛ sanctitate claruit.

Udo episcopus

GEbhardus p̄ricius venetꝰ pannonū ep̄s vir vtiq̄ʒ bonꝰ atq̄ʒ doctissimus hisdē tp̄ibꝰ martyriū ab hostibꝰ xp̄iane religiōis eq̄ssimo ꝑtulit aīo. Eū capiētes increduli ad currū ligauerūt. ꝛ in mōte altissimo educentes p̄cipitem dederunt. ꝛ turpiter laceratum interfecerūt.

UDo archiep̄s madeburgeñ. Is in eadē vrbe scolar̄ indociṫ obtusi ingenij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebaṫ sapiām ꝛ ep̄atū. ꝛ cū doctꝰ euasisset. metropolitanꝰ postea efficiṫ. imemor ꝓꝓrie salut̄ voluptati idulgēs bona eccl'ie neglexit. iō oibꝰ odiosus. Inde ī valle lilioꝝ abbatissam ordīs cisterciēñ. ad libitū hūit. ī nocte vox ītonuit. Cessa de ludo. q̄r lusisti sat̄ Udo. q̄ in delitijs ꝑseuerās. Tādē fridericꝰ canonicꝰ eiusdē eccl'ie nocte ī choro sancti mauricij videbat turbā sctōꝝ. ꝛ vdonē pena capit̄ dānatūq̄ʒ pugil decollauit. q̄ de latē abbatisse adductꝰ fuit. ꝛ a v̄gīe maria corā filio accusatus. ac sic infelici fine ꝑijt. hꝰ horrēdi ꝓdigij mēoriā. cruor īfelic̄ vdonis ī marmore cādido ōn̄tat ad terrorē alioꝝ ep̄oꝝ.

HEriger q̄ʒ abbas lobieñ. Et albo abbas cenobij floriaceñ tn̄ claruerūt. sctūs q̄ʒ medericꝰ abbas eduensis ac emotus ep̄s leodieñ sapia ac scia clarꝰ. Silr rogeriꝰ ep̄s beluacens omi virtute preclarus.

Siluester eius nomis tercīꝰ papa.pr̄ia romanꝰ.p̄ze laurētio.in locū pulsi
bn̄dicti surrogatus. nō diu in potificatu māsit. Nono ei ꝛ q̄dragesimo
die factione suoꝝ bn̄dictus restituit. Cū ergo iniuste occupatā ap̄licam sedem
diebus vnde q̄nquagesimo tenuit. bn̄dictus nonꝰ in reddita sibi sede in vno
mēse.diebusq̄ȝ vno supra vigesimū ꝑmanens.cā Joanni archidiacono p̄zino
suo vel vendidit vel ꝑmisit kalēdis maijs.q̄ gregorius sextus appellatus. eo
ēm̄ tum pontificatus deuenerat.vt q̄ plus largitione ꝛ ambitione.non sctītate
vite ꝛ doctrina valeret. Js tantūmō dignitatis gradū bonis opp̄ssis ꝛ reiecti
obtineret.quē morē vtinā nō retinuissent nr̄a tp̄a. Hic cū p̄zimū sabinꝰ cardīa
lis nō a collegio ꝫ largitōe pontifex creatus.quo pulso bn̄dictꝰ denuo restitui
tur.tumultuāte vrbe ꝛ nūc vnū.nunc aliū appetente. Cū pp̄lus recto caruit ꝛ
malos plures q̄ȝ bonos facerent.

Anno mundi.6233. Anno xp̄i.1034.

Gregorius sextꝰ papa.sancti ioannis ad portā latinā archidiaconꝰ.vl' vt
alij scribūt arch:canonicꝰ.pōtificatuȝ a bn̄dicto (vt diximꝰ) accepit. has
ob res heinricus tercius sibi nūciata.iniq̄ vt debuit aīo ferens.copias in yta
liam ducēdas ad diem ꝯuenire iusserat.in ytaliā cū magno exercitu veniēs ro
meq̄ȝ turbatā rem eccl'ticam cōponere ē annisus.p̄zibus itaq̄ȝ nō rome solum
ꝫ vicinaꝝ q̄ȝ ytalie ꝑtiū ac ordinū q̄zūcūq̄ȝ religiosis ex more cōuocatis. Sy
nodus celebrata ē.in q̄ bn̄dictꝰ nonus.siluester tercius.ꝛ gregoriꝰ sunt dānati.
Cūq̄ȝ tanq̄ȝ tria teterrima monstra abdicare se magistratu coegisset. Synde
gerū babenbergēsem ep̄m cui Clementi secūdo fuit appellatio.pōtificē creat.
Gilbertꝰ tn̄ historiaꝝ scriptor affirmat Gregoriū bene de ecclesia dei meritum
esse ad sedem apostolicam labefactatam sua magnitudine breui restituerit cuȝ
latrones quoꝝ seuicia ꝑegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabā
tur.e medio sustulit.ideo a perniciosis hoībus homicidam ꝛ sanguinis hūa
ni appetentissimū habitū idq̄ȝ a cardinalibꝰ p̄dicari solitum. Motum grego
riū in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat.
q̄ id qd̄ iuste fecisset liuore reprehēderēt. Jnquit cū mortuus fuero corpꝰ an
fores ecclesie sistite vectibus obseratas fecere mādata atq̄ȝ porte cohorto gra
ui vento aperte sunt.ꝛ corpus oīm admiratione introlatuȝ magne sanctitatis
opinione.q̄ in pōtificatu sedit ānis duobꝰ.mēsibꝰ.vij.durante scismate.

Clemēs eius nomis secūdus babēbergēsis ep̄s antea syndegerus voca
tus pontifex creatur heinrico tercio cesare annuente.vel imꝑante.in syno
do ad hoc collecta.ab eoq̄ȝ heinricus augusti imꝑatorisq̄ȝ titulis p̄nte synodo
ē ornatꝰ. Tradūt v̄o multi hūc clementē romanos nē ī errores supiorībꝰ sil'es
inciderēt.iureiurādo adactos a pōtificū electionibꝰ ꝓhibuisse.nisi iussu imꝑa
toris id facere cogerētur.fecit id imꝑator cū videbat eo licentie factiosum quē
q̄ȝ ꝛ potētē q̄uis ignobilē deuenisse.vt corruptis suffragijs tātā dignitatē cō
sequit. Jnterim heinricus capuā vsq̄ȝ ꝓfectꝰ postq̄ȝ satis ꝓuinciā composue
rat.romā ꝛ inde in germaniā ē reuersus. Vix dū heinricus germaniā attige
rat cū clemēs pōtificatꝰ sui āno nono obijt veneno. vt aliq̄ dicūt absumptus.

Damasus secūdus natione bauarꝰ cognomēto bagnariꝰ pōtificatuȝ post
clemētē inijt. Js an̄ stephanꝰ vocatus.q̄ stephani cura clemētē ferūt in
fectū.qd̄ ea rōne aliq̄ credūt.q: illico post clementis mortē pōtificatum ꝑ vim
occupat.damasus aūt tantūmō tres ꝛ.xx. dies vixit. Adeo ēm̄ inoleuerat hic
mos.vt iam cuiq̄ȝ ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit deꝰ vin
dex.vt is ceteris exemplo esset.

Leo nonus natione alemānus. Anno dn̄i.M.xlix.pontificatū hac rōne
inijt. Nam vacante sede romani priusq̄ȝ de noui principis creatione q̄cq̄ȝ
intentaret.heinricū imꝑatorē in saxoniā agentē adierunt.pontificem ab eo de
mala cōsuetudine petituri. Cunq̄ȝ rex illis satisfacere cupiēs nullū theutonice
gentis p̄latum ad sue volūtatis assensum inducere posset.ad germanos se ver
tit ꝑuicitq̄ȝ p̄cibus brunonē ep̄m tullensem virū simplicem. Cui ꝑ desuncium
in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēsis ꝛ yldebrandus monachꝰ
saona etrusca vrbe oriūdus forte obuiauerūt.vsq̄ȝ adeo aūt dictoꝝ religiosoꝝ
suasio valuit.vt episcopus periculis apostasie euitare cupiēs.papalia deposu
erit ornamenta.deduxerūt illū romā peregrini habitu incedēte. Tandē die se
xti mensis ab inchoata vacatione vltima.in leonem nonū romanū pontificem
canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia
hospitalitate adeo insignis. vt eius domꝰ peregrinis ꝛ pauperibus semꝑ pa
tuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Js mane
quesitus nusq̄ȝ repertus xp̄m pauperis loco recubituȝ creditum fuit. Moritur
autem sui pontificatus anno quinto mense.2.die.6.

Linea summoꝝ pontificū

Siluester tercius

Gregorius sextus

Clemens secūdus

Damasus secūdus

Leo ~~quintus~~ Nonꝰ

Linea imperatorum
Heinricus tercius

HEinricus eius nomīs tercius. Conradi predicti filius. siue vt alijs placet gener. quē electores successorē dederūt. anno dn̄i. M. xl. impauit annis decem ⁊ septē. Is genitori suo nō dissimilis in ✝tutibus. immo ꝑcelsior ꝓhibetur. accepta vxore p̄re viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio falsē accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis se opposuerat ī duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. succiso poplite. victoria potitus. Viro inde repudiū ꝯsensit. ⁊ in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauiēsis Guilhelmi sororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones mimos ⁊ ioculatores iussit expelli. Atqꝫ oīa q̄ illis more principuꝫ in vestibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis omībus humilis. hostibus terribilis. paupibus pius ⁊ largus. Heinricus autem primo electionis sue anno in oldericū regē bohemorꝫ hostiles aīos p̄ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. q̄ꝛ pares bohemorꝫ germanorūqꝫ copias. pares quoqꝫ ꝑliorꝫ euētus habere vidit. Sꝫ eo q̄ secutus ē anno. cū maiore paracioreqꝫ exercitu eūdē aggressus oldericū regem ꝑlio superauit. Cū captoqꝫ ⁊ p̄ federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa soluere teneretur. Dissidebāt eo tp̄e hūgari. ⁊ magnis cōmissis prelijs. pars petro regi s̄uo minor numero. s̄ dignitate melior fauebat. maior alta aduersabatur. Eūqꝫ finē he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem assumpto dissidiaqꝫ nihilomin⁹ ⁊ certamina inter principes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngarorꝫ saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroqꝫ restituto. regni illius contentiones motusqꝫ sedauit. Rome interim inaudita alias ī pōtificatu dissidia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bn̄dictū. 9. siluestrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. ⁊ syndegerꝫ ep̄m bambergen̄. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontificē. vt p̄missum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq̄ꝫ interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā ꝓficiscēs multos milites secū aduexit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atqꝫ inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi omībus veniam rogantibus indulsit. ac pacē in sueuia ac alijs ꝓuincijs regia censura confirmauit. Tandē languore deficiēs obijt. filiū prius regem constituens. Sepultus Spyre.

VIncentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbiensi historiarꝫ scriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoso. diuinaqꝫ ꝓmotione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus em̄ impator secundus nulli violatori pacis parcens. Vn̄ hac occasione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab impatore occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit impatore a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi ꝑnoctasse qua nocte vxor comitis masculuꝫ pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O ipator infans iste. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita īpator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. p̄cepit vt infantē occiderent. qui hūana misericordia moti. sup arbore posuerūt. regi cor leporis ꝓ corde pueri adducūt. Dux p̄teriens eū repiens ali iussit. ⁊ in filiuꝫ adoptauit. Longo post impator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs euꝫ suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestrē assumit. p̄cipiens vt lr̄as regine deferat in q̄bus p̄cipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis q̄escens q̄ dormienti lr̄as subripuit. ac aperuit hijs horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā nr̄am dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemorꝫ vbi creatus fuit in silua nigra. hirsauia vocitat̄. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis ꝓfecto deus in omībus operibus suis.

IGnea trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australē ⁊ oriētalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit

HEinricus hic nobilis impator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter perageret ⁊ paulo ante missam loca iuxta impatorium solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini ⁊ abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus eorū iuxta imperatorem ꝓpius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatorꝫ imperatori mittere poterit. habens priuilegiuꝫ vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atqꝫ furore theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Verum episcopis ⁊ alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est hunc diem gloriosum fecisti. vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigētibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti. nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus gratiosum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia preciosa cibaria eis distribuit. suis manibus illis seruiēs.

Cāpanus astronomꝰ

Malefica quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent Et imponētes sup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoqꝫ terribiles (vt ferūt) p q̄tuor ferme miliaria audiebāt

Temporibꝰ quoqꝫ heinrici tercij impatoris eccl'ia gloriose resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq̄ꝫ ei egiptiorū potentia contra persas inualescere cepit. an̄ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuersas occuparūt. Urbs quoqꝫ sancta cū adiacente regiōe in eoꝝ deuenit potestatem. Inde p̄fectus calipha om̄i impietate plenꝰ deo ꝛ hominibꝰ odibilis. inter cetera nephanda eccl'iam dominice resurrectionis (que per venerabilem viruꝫ maximū eiusdē loci ep̄m p̄cipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum tempe heraclij impatoris instaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. M. xviij. quo tempe ei prefuit vir sincerus herestus nomine eiusdem tyranni auūculus. m̄ris eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore mestissimo ꝛ pluribus augurijs in peius se v̄tit. Exempto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dahernitius ex petitione cōstantinopolitani agere cepit. reedificandi potestatē fidelibꝰ concessit. Cum autem vires xp̄ianorū in hierosolima p instauratione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de p̄prio fisco sumptus necessarios ministrari p̄cepit. Eāqꝫ vt nūc est eccl'iam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dn̄i. M. xlviij. miro ardore reedificarūt.

Hugo abbas

Campanus celeberrimus doctor. ꝛ maximꝰ astronomus. Hac tempestate in precio ex̄ns. nonnulla accuratissime scribit. atqꝫ errorem aliquātuluꝫ. in ptolomei magni astronomi. calculatione adiuuenit. videlicet quo ad lune ꝛ stellaꝝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excusatum habet. cū hoc ei nō p̄uenerit. ob ingenij defectum. veꝝ ob penuriā tempis. maxime quo ad motum octaue spere ad quē longū tēpꝰ requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt

Guido musicus

Lanfrancus

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. patria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimū claruit. ꝛ canendi moduꝫ in sacris videlicet per flexuras ꝛ digitoꝝ notas dinumerādo melliustulum reddidit. ac regulas tradidit.

Theobaldus

Hugo cluniacensis abbas homo sane (p̄ter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atqꝫ insignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitutus nonnulla perscripsit eruditione ꝛ laude digna.

Hermānus cōtractus

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē eximius. ꝛ anshelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hijsdem tpibus in gallijs insignissimꝰ fuit. q̄ cū apud parisius legendo. scribēdo. disputādo clarissimꝰ haberet. tactꝰ diuino spiritu scol' abrenūciauit. ꝛ ad p̄p̄ria remeauit. vbi rebus suis paupibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ad vixit soli deo tanq̄ꝫ verus xp̄i huꝰ militauit. q̄ postea ex abbate cadom̄. factꝰ archiep̄s cātuarien̄. pleraqꝫ bona in eccl'ijs anglie fecit. Hic p̄ ceteris libꝝ insigne noīe Scintillarē ꝯ berengarij errores cōposuit. ꝛ alia p̄clara edidit.

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religiosus hisdē q̄ꝫ tpibus apud vicetinos ꝛ doctrina ꝛ vite sctītate multo ī p̄cio fuit. ac quedam composuit.

Hermānꝰ p̄terea ꝯctus ꝛ ip̄e religiosus p̄ria alemānꝰ ingenij p̄stantissimi vir hac etiā tēpestate cū ī diuinis exercitatissimꝰ esset. multos q̄dem ꝛ egregios cōposuit hymnos. atqꝫ in honorē v̄ginis marie nōnullas celebresq̄ꝫ cōposuit. inter q̄s Salue regina precipua habet. Sed de q̄dratura circuli m̄sta ꝛ docte ꝛ accute descripsit. ac quedam alia.

CORpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filij. in q̄dam sepulcro repertũ ē. ad cuiꝰ caput lucerna accensa inuenta ē. Cuiꝰ sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more suo iacet hic. hos versus tūc nō editos arbitrātur. quãuis carmentis lr̄as latinas inuenisse dicatur. ſ ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cuiꝰ hiatꝰ quatuor pedibus ⁊ semis mensuratꝰ ē. lucerna aũt ardens inuenta nullius liq̄ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dã ſbtilioris ingenij subtus flāmam stilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer ſbintrauit ignis euanuit. Corpus aũt tante vastitatꝭ erat. vt muro applicatũ altitudinē meniũ vinceret. Sed diebꝰ ꝓcedentibus stillicidijs infusum. cōem mortaliũ corruptionē agnouit. soluta cute neruisq̄ȝ fluentibus.

Berengarius

BErengarius doctor natione turonenſ andegauenſ archidiaconꝰ ꝑ hec tēpora cuȝ diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoꝝ aīos ipo suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorē suũ publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hr̄ de cōse. di. 2. c. ego berengariꝰ Emendacioneq̄ȝ facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oīa pauperibus erogauit. factusq̄ȝ ꝑdūprimus labore manuuȝ suaꝝ quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

COnciliũ q̄ȝ vercellense seq̄ntibus annis in vercellaꝝ ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istũ berengariũ ⁊ eius errorem celebraꝑ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiaconꝰ cuiusdã eccl'iastici erroris auctor damnatꝰ fuit. Et postmodũ (vt dictũ ē) illustratus optime vixit.

CIrca idem tēpus anno dñi. M. xl. claruit. b. iohes fundator ⁊ institutor ordinis vallis vmbrose. ſb regula militantis btī bñdicti. cũ q̄busdã ꝯstitutōnibus eoꝝ supadditis. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia ⁊ longobardia superiori habet. Hic itaq̄ȝ gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus pr̄e gualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cũ inimicicias aduersus finitimos gereret q̄ fratrē suũ obtrūcauerat. Die quadã ex agro florentiã rediens armatoꝝ multoꝝ manu stipatus. oportuue in eũ q̄ fratrē interfecerat nō ꝓcul a monasterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cũ se circũuentũ videret. nec salutꝭ spes sibi ꝓponeret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter ꝓcidit. suplex ꝑ ihm̄ xp̄um crucifixũ cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniaȝ dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignosci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes om̄e illud qδ susceperat odiũ. de fratris nece statim ifregit. ⁊ culpã oēm cōdonauit. At cũ vltra ꝓgressus ecclesiam diui minati occurrentē intrauit. ⁊ añ crucifixi effigiē cōstetisset. ⁊ om̄e crimē remisisset. Illico cũctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobasse visa ē. ꝙ ob eius reuerentiã capitali inimico pepcissꝫ Adhuc crux illa ꝓ iudicio tanti miraculi in eccl'ia miniatis ꝓpe florentiã in monte cuȝ veneratione vsq̄ȝ in hoc tp̄s demonstraꝑ. vbi olim fuit monasteriũ nigroꝝ monachoꝝ. nũc aũt alboꝝ id ē montis oliuaꝝ. Talis igiꝑ miraculi monimento vir sanctꝰ ꝑmotꝰ. statim se religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eã appennini ꝑtem q̄ vallis vmbrosa dr̄ secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summi in segrām maiorē exꝑtus ē. atq̄ȝ ita primus monachus deuotissimꝰ illius sacri ordīs vallis vmbrose illis in locis templũ posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊ originē duxere. Hec q̄dē religio postea viris sctītate ⁊ scīa clarissimis floruit. Ioannes aũt factꝰ religiosus ieiunijs ⁊ abstinētia esce ⁊ potus ac vigilijs carneȝ domare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus insistebat. deinde ī miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit om̄es abbates varijs ex locis p̄nũciãs suũ exitum hortatus omnes ad obseruantiã regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternã sumptꝭ deuote sacramētis sp̄m celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto ydꝰ iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quã ob causam paulo post gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctorũ retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die ī ecclesia monasterij de pasignano. post cuiꝰ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbrose.

S. Ioannes gualbertus monachus

Ulma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex hilaro ꝛ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeqꝫ nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ꝛ pānonia. ob nauigia danubij non parua sentiant cōmoda. Cum ꝟo hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti parisius ꝛ thuronem villas nominabant. Ipa ꝟo vlma tū muris fossatis ac menijs atqꝫ publicis ac priuatis edibus ꝑornata existat. Et nobilibus familijs a tpibus caroli magni impatoris aucta sit, ideo in eius laudem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmin e edita sunt.

Ulma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annabilis extat
At ꝙ ꝛ antiqua ꝛ presignis sit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. ꝙ apta
Ulmetis plena posita est vligine terra
Nanqꝫ vbi defoditur circū vrbem: glitea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: ꝛ inde
Barbarie spreta: nomen capit vlma latinum:
Urbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa fiet. sed quondam forte reuicta et
Ui belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: contiguo hos a parte danubius aluco
Prefluit: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens vrbem cursu blauus intrat
Preterea cincta est fossatis ipa profundis
Turribus excelsis, domibusqꝫ impleta decoris

Affluit ꝛ pluri populo. q̄ꝫ multa per orbem
Oppida: que ſepti ſpacio perlacius extāt
Pulcras inter habet ſtructuras grāde labore ꝛ
Arte atqꝫ expenſis opus eccleſiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe eſt
Ampla quidem valde: grandis quoqꝫ molis in altū
Suſtentat laquearia magna: capaxqꝫ frequētis
Turbe multa inibi feſtiuo milia ſole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebrō eſt.
Quo ſol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Ulma ſenatores prudentes obtinet: illi
Publica ſagaci diſponūt cōmoda ſceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere ſerua
Facta hera: ꝙ multas iā opulentas cenſibus vrbes
Perpetuis ſuperat: comitatus tris fere cum omni
Appendice ſuo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo deniqꝫ fructu
Mercem agitat: panno lino lanaqꝫ parato
Veſcanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū variū eſt: hoīm hinc pars maxima ſeſe.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipſo
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ · ΜΟΝΟΚΩΛΟΥ · ΑΠΟΥΡΑΜΜΑΤΟΣ.

Linea summoꝝ pontificū

Victor secūdus

Victor secūdus papa gebhardus antea vocatꝰ. eccīe eysteteñ (q̄ olim aureata dicebat̄) eps̄ in ordine decimusseptimꝰ. nationealemanꝰ ex bauaria pontificalem dignitatē post leonē adeptus. magis heinrici grā. q̄ꝫquā aliq̄ scribāt liberis suffragiꝫs. Verebat̄ em̄ clerus ppl'ısq̄ꝫ romanꝰ heinrici potentiā. victorē igit̄ ꝓponūt legato Jldebrando ad heinricū ob eā rem misso. q̄ oīa ex sententia romani cleri impatorisq̄ꝫ ꝑfecit. at victor in sede oīm ꝯsensu cōfirmatus. magnā synodū abnuēte impatore florētie hūit. Jn q̄ quidē multos epos. tū symonie. tū fornicationis causa epātu ꝓuauit. clerūq̄ꝫ admonuit q̄d maxime ad se ꝑtineret. ꝓposita pena his q̄ leges canonicas trāsgrederet̄. Sūt q̄ scribāt victorē ad heinricū ꝓfectū. magnificētissimeq̄ꝫ ab eo habitū. aliꝫ vō yldebrandū eo ꝓfectū putant Js em̄ heinricū impatorē. ne aliq̄ a se peteret iniusta demulcere cupiēs yldebrandum sbdiaconē ad illū misit. q̄ opportune cuꝫ accidit vt impator graui quo obiꝫt morbo implicitꝰ heinricū filiū romanoꝝ regē ac cesarē dixerit. Victor aūt pontifex pontifitatus sui anno secūdo. mēse tercio. die quartodecimo morit̄. vacat tū sedes dies. xi.

Stephanus nonus

Stephanus nonꝰ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus cassinensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū pontificē canonice ē creatus. pontificatū adeptus statim curauit. vt mediolanensis eccīa q̄ a romana ducentis fere annis insolenniter se subtraxerat. Jnter alias eā maiorem supiorēq̄ꝫ recognouit. Js pontifex oēm fere ytaliaꝫ atq̄ꝫ burgundiam labe symoniaca inq̄natā intelligens. yldebrandū archidiaconē ipis purgandis reformādisq̄ꝫ prouinciꝫs legatum misit. Qui eo munere sicut ⁊ ceteris diligenter atq̄ꝫ feliciter vsus. cū aūt ꝯciliū florētie ꝯuocare cepisset ad octauū mensem. octauūq̄ꝫ ꝑiter diem defunctus est. Florentie quoq̄ꝫ in cathedrali ecclesia honorifice sepelitur.

Benedictus decimus

Benedictus decimus natione campanꝰ. qui primꝰ nūcius dicebat̄. duꝫ vix exequie pontifici stephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentiores oppida ⁊ castella in vrbis terrā possidētes capitaneos tūc appellabāt. pontificē ex factione sua creare ꝯstituerunt. primꝰ tn̄ oīm gregorius de tusculano ex gēte patricia romanꝰ mintiū velitrensem epm̄ inuitis ac reclamātibus cardinalibus ⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id vō tēpis agnes terciꝫ heinrici impatoris relicta filiꝫ regis adolescētis regni curā administrationemq̄ꝫ gerebat. Mintio igitur velitrense in romanū pontificatū intruso. yldebrandus archidiaconꝰ cardinales ⁊ episcopi aliꝫq̄ꝫ ecclesiastici cum canonicā electionem rome nequirent facere. senas accesserūt. vbi plurimoꝝ ꝯsensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto magistratu dignus eiecto benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq̄ꝫ mēse vno. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abiꝫt.

Nicolaus secūdus

Nicolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus anteavocatus episcopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi prestantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus senis decernitur. Jsq̄ꝫ prudentissimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ instituit q̄ꝫ distinctione vigesima tercia iuris pontificiꝫ decreta nūc habent. Secundum quā institutionem factam pōtifici. patribusq̄ꝫ placuit generale conciliū apd̄ sutriū conuocari. Jbiq̄ꝫ anno domini Millesimo quinquagesimonono. Cōcilio habito vbi episcopi ⁊ proceres interfuere benedictuꝫ abdicare coegit. inde romā proficiscens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis habetur. Jn eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariū ferūt qui arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in signo ⁊ figura misterioue. Sunt qui scribant heinricum quartum a Nicolao secundo coronam imperiꝫ accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pōtificatus sui anno. mense. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xiꝫ.

Alexander secūdus

Alexander secūdus anshelmus antea vocatus. patria mediolanēsis. episcopus lucensis. mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ⁊ doctrinā absens etiam pontifex creatur. Jsq̄ꝫ luca accersitus in pontificali habitu romā venit. Atuero cisalpini episcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par esse vt e suo numero aliquis eligeret̄. Giberto parmensi viro potentissimo admodū annitente ab heinrico impatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur Reuersi igit̄ in longobardiā pseudo epi cōciliabulo suoꝝ coacto cadolū parmensem i antipapā elegerūt. Cui cisalpini oēs obtpauere. ꝑter mathildim optimaꝫ feminā. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis sub radicibus aurei mōtis graue pliū ꝯmittit̄. Repulsus ab vrbe. quē cincius rōni prefecti filiꝰ postea egre i arcē adriani ꝑduxit. Cognito errore heinricꝰ ipator alexādro restitutꝰ. Veniēs ad vrbē pōtificatꝰ sui āno. xi mēse. vi. morit̄. i basilicaq̄ꝫ lateranēsi sepelit̄.

Linea imperatorum
Heinricus q̄rtus

Heinricus quartus heinrici tercij p̄dicti fili⁹. anno dn̄i. M.lvij. patre defuncto licz adolescens ab electoribus cesar appellat⁹. impauit ān̄is. 48. vel vt alij hn̄t q̄nquaginta. Mortuo nanq̄ p̄re sb custodia m̄ris sue agnetis imperatricis fuit. q̄ aliquāto tp̄e prudenter imp̄iū rexit. cuz pace gubernans. Is postmodū ɔcilio suoꝝ deceptus. spretis m̄ris cōsilijs ab eo alienatus. q̄ discessio maxime discordie semīariū fuit. Impatrix autē religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationū inuolui. vitā religiosam elegit. ꝛ ad monasteriū fructuariense se ɔtulit. Inde deuotōnis cā. et ab Ottonis coloniēsis archiepi tyrānide pulsa. cōtulit se romā. ibi vitā celibē duxisse on̄ditur. Nā locoꝝ sanctoꝝ dulcedine capta sanctis opibus ꝛ elemosinis vacans. sancto fine q̄euit. Cui⁹ corp⁹ in eccīa. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post tp̄e Cōradus eius filius secūdo genitus quē p̄r adhuc viuens ytalie p̄fecerat. morit̄ ꝛ florētie honorifice sepelitur. Heinricus aūt rex victoriosus rome coronatus p̄ apuliā ducto exercitu in p̄riam cū honore reuersus. Fuit longo tp̄e princeps admodūz gloriosus ꝛ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis largus. in re militari fortunatissim⁹. quāuis in fine imp̄ij ob recōpensationē atrocitatū ꝛ p̄secutionū. multas. ne dū a principibus veꝝ a ꝓprio filio ptulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniā incolere p̄ ceteris regionib⁹ cepit. Verū cū cepisset nobiles opprimere ꝛ venatui ac ludo magis q̄ administrāde iusticie opam dare. Gens saxonū animis acerrima. eū despicere ac plura in eū romano pontifici nūciare cepit. Relicta igit̄ saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cū summoꝝ pontificū auctoritatē potētiaq̄ diminuere statuisset. Et ɔ alexandrū secūdū scismata suscitasset Cadolū parmensem ep̄um agnete ei⁹ vxore reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. Dū hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello saxonuz implicitus. Et si illos insigni prelio supauit. tamē sbigere nequiuit. Nec tn̄ ei victoria cessit incruenta. q̄ cesa suoꝝ militū q̄nq̄ milia amisit. Ea v̄o ex victoria tantū intumuit. vt nepharia queq̄ in pontificem sit ausus. primūq̄ illi obedientiā subtrahere volens. Sigifredo id archiep̄o maguntino iniunxit. Cui⁹ edicto apud wormaciā cōciliabulū ɔuocatū ē. ꝛ ep̄i abbatesq̄ regnoꝝ heinrici. ne gregoriū in pōtificem haberēt sunt admoniti. qua impulsus cā gregorius hos ep̄os cōmissis priuauit ecclesijs. Heinrico autē gubernationē titulum ꝛ dignitatē regni interdixit oībus principibus ꝛ pplis auctoritate ap̄lica absolutis. Inde p̄lati principes ꝛ ppli pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari ceperunt. primiq̄ saxones exarserūt in bellum. Cognita itaq̄ gregorij censura heinricus p̄ litteras supplex veniam precat̄. Eius precibus p̄motus pontifex canussum agri regiensis oppidū ad mathildim cōcessit. Illuc heinricus cū om̄ibus copijs ꝓpere ꝓperās. deposito imp̄iali ornamēto. denegatūq̄ primo die igressum eq̄nimiter tollerās. loco p̄ noctē nō mouit. ꝛ glacie ferūt cōculcataq̄ diu niue p̄ asprimū hyemis sydus solum. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. Cui demū pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis comitis interuentu introductū. regē in sinū m̄ris eccīe recepit. pace iureiurādo firmata. impator papiam versus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrūpens. rebus nouis studere cepit. Et quorūdā ep̄oꝝ seditionibus ɔcitatus. gregoriū pontificem denuo deponere studuit. Et habito cōuentu gibertū rauennatē archiep̄m pontificē creat. eūq̄ clementē appellat. ꝛ secū romā hostili animo adduxit. vbi ꝓphanata basilica petri gregoriū in adriani mole obsederūt. q̄ ad guiscardū appulie ducē misit. ꝛ cum magno impetu romaz venit. pauefactus heinric⁹ in germaniā cū clemēte abijt. augustā vrbē obsedit. anno deinde millesimo nonagesimonono aquisgrān. filiū iuniorē heinricū q̄ntū regem fecit. q̄ anno deinde sexto in p̄rem ira excandescens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiū vrbē euz p̄lio supauit. qua iniuria ꝛ dāno cōfractus cū merore vitā egit lugubrē. ac demuz cuz dedecore aīam exalauit. añ hunc impatorē. nullum īpatorē a pōtifice summo excoīcatū ferūt. In leodio igit̄ p̄mo sepult⁹ inde ad spyrēsem vrbē delatus q̄nq̄ annis inhumatus mansit. demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

Rudolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere destitit. pacis eīn federa abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ꝓpulit. apud forcheym ī regē eleuat̄. a q̄bus deductus maguntiā in medio q̄dragesime a Sigefrido metropolitano ī regē inungit̄. posthabito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id v̄o cū impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade ꝛ incerta victoria vtrūq̄ dimicatū ē. Missi tū q̄dem ab vtroq̄ legati ad pontificē rogatū vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ip̄e respondit. q̄ vt ab armis discederent. sed p̄usq̄ ea perfererent̄ iussa. illi iteꝝ primo grauiore p̄lio concurrerunt. Et postea auditis nūcijs parere dicto pontificis spoponderūt. Subsecuti v̄o erant missi ad res alemanie inspiciēdas pontificis oratores Albinēsis ep̄us cardinalis. aquileiensis p̄riarcha. ꝛ paduanus episcopus. quibus r̄ndit heinricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaret̄ se nullatenus assensuꝝ. Heinricus igit̄ coactis summo canatu copijs ad rudolphū regem in saxonia agentem inuadendū duxit. Cui rudolphus aduenienti triuis castris obuius est delatus. Congressi iā quarto prelio rudolphus casu a suis vulnerat⁹ longiuscule retrocessit heinricus fuga ꝓlapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oīm spem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in Mersburga sepelitur.

Imp. à proprio filio valde vexatur. etiam à principibus

Henricus cum pontif. Rom. dissentiens

Sic primus ex Imperatoribus à papam excommunicatus.

Ordo grandimōtensis Inicū habuit anno .1078.ꝑ Stephanū.

ORdo grādimōtēsis sb p̄re stephano. Anno dn̄i. M. lxxvj. ortū habuit. hic filiꝰ stephani nobilissimi viri de auernie partibus. a p̄re suo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a sancto Milone archiep̄o xij. annis educatus regulā bn̄ viuēdi didicit. deniq̄ȝ discedens pagratis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̄ imitanda sunt memorie ꝯmendans. in aq̄tania ꝓpe lemonicas ad montem nemorosum. q̄ muretum dr̄ xp̄o duce ꝑuenit. vbi fontes repit et rupes terrā desertā. ⁊ iuiā q̄ tota siluestris nouo hospiti suo potū frigidissimū ⁊ domū ventis expositā offerēs. afflictionē corpis ⁊ requiē mētis manifestis indicijs promittebat. Tunc gaudēs stephanꝰ. ibi deo se huiturū om̄i tpe spopōdit. Trigesimū etatis sue annuȝ agens habitare cepit heremū in ieiunijs vigilijs ⁊ orōnibus ꝯtinuis seruiēs deo. cibus ei panis ⁊ aq̄ ⁊ interdū farine siliginee sorbiciūcula atq̄ȝ postq̄ȝ disponēte deo discipulorum eiꝰ numerus creuit. Insimul nō q̄si vnꝰ ex illis factus est. ꝫ minor oībus illis. Tādem ī infirmitate ꝯstitutus in q̄ decessit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cuiꝰ sunt vniuersa. Si amādo pauptatem ei adheseritis. ip̄e ꝓuidētia q̄ gubernabat om̄ia vobis largief q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dn̄m anno etatis sue lxxx. In ordine diaconatus cōstitutus. Pio p̄re orbati frēs petruȝ lemonicensis in p̄orem elegerūt. sub eius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi sancti augustini locū p̄dictū mureti in quo deo huiebāt ceperūt calūniari. p̄tendētes ad ius eoꝝ ꝑtinere. Sed q̄ potius aufferenti tunicā ⁊ palliū volebāt dimittere. hr̄e locū aliū ꝑq̄rebant. vbi caput sue religionis instituerent. nulloq̄ȝ idoneo repto. Tandē ꝯsiliū inierūt. vt locū idoneū deus ostenderet. Et cū ter agnꝰ dei cantatū esset. vox celestis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prior ⁊ nonnulli frēs audierūt. Finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinū ecclesiam ⁊ domos fecerunt. Et accipiētes sctm̄ corpus in grandi mōtē trāstulerūt. Paucisq̄ȝ sciētibus subtus p̄sbitericiuȝ an̄ altare recondiderunt. vbi post paliticus positꝰ inscius sanitatē accepit. ⁊ cecus visum. ⁊ alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

S. Stephanus

Petrus Damianus

PEtrus damianus doctor ⁊ eccle ro. cardinalis ep̄s. in diuinis scripturis eruditissimꝰ. Hijs tēporibus eas ob res multo in p̄cio hitus ē. in ytalia vita ⁊ scia insignis. q̄ ⁊ nōnulla laude digna edidit opuscula. Sermōes q̄ȝ elegātes. scripsit ⁊ regulā heremiticā. ⁊ de ordīe vite heremitice. Itē libꝝ ꝯ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̄ suis tpibus cōtigerūt. Erat em̄ vir religione ⁊ hūilitate ac sapia noiatissimꝰ. Qui cū cardinalis ep̄s esset. vt soli deo hūilitate seruiret ep̄atui cessit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem rep̄henderef librū pulcerrimū ad eū scripsit. reddēs rōem q̄re ep̄atū dimiserit. Dn̄icus ait lorica ferrea vestitus erat ad carneȝ. duobusq̄ȝ ferreis circulis cinctus in corpe ⁊ duos ꝑ armos brachiorū.

Jo. Serapion

Isaac medicus

IOannes medicus cognomēto serapion ꝑ idē tēpus claruit. Et de simplicibꝰ medicinis multa cōscripsit ac libruȝ breuiarij de morbis arcendis. Et qm̄ a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognominatus ē. Sorapio em̄ roseū sonat vt testis ē Plinꝰ. lib. 12. ca. 13.

ISaac Benimirā medicus celeberrimꝰ salomōis medici filius. Et ip̄e tēpestate istac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus ⁊ ꝑticularibus de febribus de vrina. ⁊ stomacho. In ph̄ia q̄ȝ de elementis ⁊ diffinitōnibus tractatus composuit.

Seno ⁊ Arnulphus

SEno ep̄us treuerēsis a comite treueroꝝ theoderico captꝰ. ⁊ tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio ꝑcussus interijt.

ARnulphꝰ q̄ȝ sctūs eenobio scti medardi signis ⁊ v̄tutibꝰ pollebat sua sctitate elegit ꝓpositū inclusionis. Inde abbas eiusdē monasterij tandē iussu pontificis summi ep̄atum lugdun. rexit.

Ordo canonicoꝝ regularium

ORdo canonicoꝝ regulariū. tp̄e ḡgorij pape septimi ⁊ heinrici imperatoris anno dn̄i millesimo octuagesimo reflorere cepit in eccl̄ia bt̄i q̄ntini beluacēsi. Qui primū ab apl'is. postea a bt̄o Augustino ep̄o ⁊ doctore eximio regulariter institutus sub mgr̄o yuone venerabili eiusdē eccl̄ie p̄posito. postea carnotensi ep̄o. De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore Et hugo de sancto follicto. Ad istū q̄z ordinē ptinere videt ordo premōstratensiū de quo in sequentibus.

yuo episcopus

YUo clarissim⁹ canonuz doctor ⁊ carnotēsis episcopus apud gallos maxio i p̄cio habet. q̄ ⁊ inter cetera sue v̄tutis et ingenij opa. q̄ edidit. post ysidoꝝ hispalensem ep̄m decreta collegit. Et abbreuiauit apl'ica. atq̄z ea i vnū collegit volumē. q̄ post modū ⁊ q̄dā hugo cathalanensis ep̄s. Et post eū Gracianus in meliorē formā redegit alia q̄z mēoratu digna composuit.

RAsis medicus celeberrimus. ac natōe penus seu aphrican⁹ h̄ tp̄e viguit ⁊ clarissimus fuit. Cui alij bachilo p̄priū nomē fuisse tradūt. s̄ Auicenna in tercia sen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meametbū eū appellat. q̄ cū in almāsoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadez lingua ex oībus an̄ se medicine auctoribus infrascripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morboꝝ iūcturaꝝ. Libꝝ continentē oēm medicine sciam. Continens rasis appellatū. Librūq̄z almansoris ad regez ei⁹ nominis. Deq̄z morbis pueroꝝ librū. ac diuisionū librū vnū. In astrologia quoq̄z aphorismoꝝ atq̄z in alchimia libros duos ⁊ alia multa.

Rasis medicus

MAthildis comitissa nobilissima ⁊ optīa atq̄z illustris femina. p hoc tp̄s cū ro. eccl̄ia bene sentiēs. v̄tute ⁊ rebus optime gestis clara ⁊ inclita vbiq̄z p̄dicat. Hec em̄ nobilissimū bonifaciū ⁊ magnificū virū. ⁊ beatricem heinrici filiā hūit parētes. Que cū vnica esset filia. post ip̄os parētes in dn̄io luce. parme regij ferrarie. mātueq̄z ac ei⁹ ethrurie ptis quā nūc p̄imoniū vocam⁹ successit. Quāobrē i tota ytalia clarissima fuit. Et p̄pterea q̄ndam principē noīe gotifredū in ytalia potentissimū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardi ⁊ guilielmi apulie ⁊ calabrie ducū. s̄ ⁊ heinrici potentiā ɔ̄ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et q̄ de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Veꝝ cuz heinricus filius heinrici cesaris in ytaliā a p̄re missus dū apud parmā vrbem mathildim ⁊ ei⁹ virū p̄fligasset. ⁊ gothefridū interfecisset. ip̄a mulier azonē estensem (q̄ prioris viri in q̄rto gradu ɔsanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo p aliquot mēses cohabitās. tandē recognita gregoriū cōsuluit pontificē. q̄d sup hoc agere cōsuleret. Cui pontifex impauit. vt p̄tin⁹ ab ei⁹ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps orōnibus ⁊ vigilijs deo ⁊ ro. eccl̄ie militare studuit. Tandē v̄o āno salutꝭ nr̄e. iiij. etatis aūt sue sexagesimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dn̄m. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nāq̄z omēs suos ⁊ ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa queq̄z aurea ⁊ argentea. vestes quoq̄z omēs preciosissimas ecclesijs ɔdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ip̄a p maiori pte sua impensa cōstructum. ac canussiū frixionariūq̄z mōasteria. atq̄z alias basilicas plurimas p̄dijs ⁊ alijs donarijs innūerabilib⁹ amplia uit. His gestis in extremis cōstituta om̄ia xp̄i sacr̄a ab anshelmo ep̄o deuotissime ⁊ reuerenter suscipiens. postq̄z etiā om̄e eius p̄imoniū beato petro cōdonauit. sanctā aīam deo reddidit. Eiusq̄z corp⁹ (nullo honoris genere qd̄ impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis ⁊ populis ad sanctum benedictū agri mantuani defertur. ⁊ mausoleo quod nūc cernit sepelitur.

Mathildis comitissa

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico cesare prim⁹ ep̄oꝝ male sentientiū synodo habita. ɔtra gregorium papam in germania pontifex creatur. ⁊ clemens appellatur. Qui cum heinrico ⁊ eius filio coniūctis copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. ⁊ in vrbē deditōnē recepit. tādem post multa gesta morte subitania correptus sceleꝝ penas dedit.

Anno mundi. 6273. Anno xp̄i. 1074.

GRegoriꝰ eiꝰ nōis. vij. papa. natione hetruscus. p̄re soanensis. p̄re bonicio yldebrandus monachus antea vocatus. post Alexandrū pontifex factus. Vix dū eius pontificis exequie solēniter ex more erāt celebrate quū clerus ⁊ populus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt. a beato petro in pontificē esse electū. Ad eosq̧ clamores exciti cardinales cōclaue ingressi eūdem canonice delegerūt. quē gregoriū septimū placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti cesaris regni duodeuigesimus. p̄ qđ tp̄s bello ille cū saxonibus grauissimo implicitus erat. Vir certe deo ⁊ hominibus gratissimus. prudens. iustus. clemēs. pauperꝝ pupilloꝝ ac viduaꝝ patronꝰ. Et eccl'ie ro. ꝯ hereticoꝝ improbitatē ⁊ maloꝝ principū potentiam res ecclesiasticas p̄ vim occupare conantiū vnicus. ac acerrimus defensor. adeptus pontificatū statim heinricū imꝑatorem admonet. ne deinceps largitione corruptus. ep̄atus et bn̄ficia alicui p̄ symoniacā cupiditatē cōmittat. Gregoriꝰ itaq̧ oratores ad regē misit denūciaturos se si in pontificatu cōfirmaret. nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret. aut se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex tn̄ facti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum p̄buit. Nihiloq̧ minꝰ ꝑstitit in sentētia heinricus. quāobrē oratores bremense ep̄o q̄ regis ꝑuitacie adiutor impulsorq̧ fuerat excōicato. romā sunt reuersi. paulopost hermānū bambergensem ⁊ aliū constanciensem ep̄os rome agētes. ⁊ de symonia conuictos pontifex dignitate p̄uauit. ieiunio subinde q̄dragesimali adueniente gregoriꝰ pontifex ꝯciliū laterani cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiep̄s ⁊ maxima longobardie ep̄orū pars. Cuiꝰ inde admonitioni heinricus suadēte giberto obtp̄are noluit. immo gibertus vir seditiosus ꝯtra gregoriū Cinciū ro. ciuē prefectiq̧ vrbis filiū virū vtiq̧ temerariū ꝯcitat. qui structis insidijs pontificē i natalis dn̄i nocte celebrantē cepit. ⁊ in turrim reclusit. romani seq̄nti die eū liberāt ⁊ cinciū ꝑsequūtur edes eius subuertūt. q̄ ad heinricū confugit. quos oēs papa anathemate notauit cinciū ⁊ adiutores. heinricū q̧ dignitate regia p̄uauit. Verū paulopost synodo habita in ea multa constituit. heinricus itē habitu ꝯuentu epoꝝ male sentientiū. Gibertū denuo pontificē creat. clementēq̧ appellat romā veniētes gregoriū in adriani mole obsederūt. Is a roberto apulie duce liberatꝰ secūq̧ cassinū ac salernū ꝑducit. vbi nō ita multo post pontificatus anno. xij. mēse vno. diebus tribus sancte ⁊ pie moritur.

VIctor tercius papa desideriꝰ antea vocatꝰ. montis cassini abbas pontifex creatus. statim Gregorij partes suscepit. contra gibertum antipapā tutandas quā ob cām heinricū imꝑatorē sibi cōstituit inimicū vt aliq̄ ferūt eiꝰ fraude (vt martinꝰ scribit) veneno in calicē iecto. dū sacrificat necaꝰ. Veꝝ vt Vincentiꝰ sentit dissinteria perijt q̧quā id a suspitōe veneni nequaq̧ alienū. veneno eñ petiti corruptis ⁊ labefactatis intestinis interdū in dissinteriā vtunꝰ. anno igitur vno. mense quarto. pōtificatꝰ sui. non sine suspitōne dati veneni moritur.

Linea summoꝝ pontificū

Gregorius septimus

Victor tercius

Urbanus secūdus

Anno mūdi. 6283. Anno xp̄i. 1084.

VRbanꝰ eiꝰ nōis secūdꝰ. otto vel odo antea vocatꝰ. monachus ebonlacensis primo. deinde cardinalis hostiēsis. postremo q̄nto mēse post mortē victoris pōtifex creaꝰ. vir q̄dē doctrina ⁊ sctītate vite q̄uis grādi magistratu dignus. Cuiꝰ etiā plurime ad mathildim extant epistole succo plene. Is vō parū romanis rebꝰ nouis studētibꝰ fidens. melphim se cōtulit synodū habiturus q̄ tutiꝰ eo ꝓficisci liceret. pontifex itaq̧ cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias ꝓfecturus. placentie synodū hūit in q̄ licentiā q̄rūdā eccl'iasticoꝝ mirifice compescuit. Inde vō in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio eñ apud clarūmontē habito principes gallie ad recuꝑandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit. Eūq̧ inuenimꝰ gibertū antipapā postea vouisse. vt vrbanus secūdus pontifex romanꝰ cū multa ad rei ecclesiastice reformationē ornatuq̧ claromontensi in ꝯcilio statuisset. eo anno q̄ xp̄iane salutis nonagesimꝰ quartus supra millesimū fuit facinus est aggressus maximū excelllentissimūq̧ oīm q̄ fuerint pontificis romani cuiuspiā dictu auspicijs ⁊ auctoritate hactenꝰ intentata. Liberande eñ a turcis sarracenisq̧ hierosolime ⁊ continenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ⁊ ea que concilio inerat ex omni orbe xp̄iano multitudine ad cōcionē vocata. Vir ip̄e eleganter doctus ornatissimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiam christi dederint. signūq̧ crucis susceperint. quo facto romam statim redijt vt compositis in ytalia rebus. ytalos quoq̧ animaret. Sed maximis seditionibus a Ioanne pagano viro scelestissimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū eccl'ie statū animū adijcit. Tandē vir sctūs post multas ꝑsecutōnes ⁊ labores duodecimo pōtificatus sui anno. mense quarto. die. xix. apud sanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis moriꝰ. q̄rto kal'. augusti. eius corpꝰ p̄ transhiberniā regionem ad vitandas inimicoꝝ insidias q̄ etiā mortuū ledere conabāꝰ ad. s. petrū delatū ibi honorificētissime sepultum.

Ordo Cartusiensium.

ORdo carthusiensiū in gallijs anno dn̄i. M.lxxxvi. in diocesi gratianopolitanēsi a brunone theologo viro sanctissimo initiū sumpsit. q̄ post sui institutōnis originē auspice xp̄o in omnibus ac ꝑsonis augmentū accepit. iō ab alexandro tercio ⁊ q̄rto ⁊ ceteris pōtificibus summis. approbatus sic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cū inter om̄es ordines eccl'iasticos ꝑmatū non rōne tp̄is ꝟ rigorositatis semꝑ tenuit. Et ꝓpterea eum speciosissimā eccl'ie colūnā appellant. Ex ꝟ q̄z stupendo euentu principiū habuit. Cū ī florida ciuitate parisius gymnasiū celeberrimū floreret. ⁊ ī om̄i genere doctrinaꝝ ex varijs regiōibus scolares atq̄ doctores clarissimi lr̄is operam darent. Inter ceteros vnus singularis sciencie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui post obitū in eccl'ia solennes exequie parate sunt. vbi sepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magistroꝝ ⁊ alioꝝ cōueniebat. Corpus ꝟo mortuū in feretro positū dū exequie celebrarent̄ surrexit. Et in loculo residens voce magna cūctis audientibꝰ clamauit. Iusto dei iudicio accusatus sum. quo dicto. vt priꝰ tacuit. de qua voce om̄es territi obstupuerūt decreuerūt ne sepulture ea nocte traderet̄. ꝟ die seq̄nti iterū cōuenirēt. fama ꝑ vrbem diuulgata. multo plures ad spectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma p̄fata ꝟba dixit. Et vt exitū huius rei scire possent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus surgens clamabat. Iusto dei iudicio damnatꝰ sum. qđ audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl'iastica sepultura damnatꝰ fuit. Aderat ad hoc spectaculū bruno q̄ discipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab oībus sanctus reputatus misere perijt. Nūq̄d ⁊ nos perire volumꝰ. ⁊ nō potius saluari. nō est locus salutis nisi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti solitudinem quesierunt.

Bruno p̄mꝰ cartusieꝟ

BRuno vir sanctꝰ ⁊ clarissimꝰ pb̄us atq̄ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̄is a primeua etate eruditꝰ, remēsis eccl'ie canonicus scolarū q̄ apud ꝑisiꝰ mgr̄ hisdē tp̄ibꝰ cū ī gallijs legēdo scribēdo ⁊ disputādo clarissimꝰ haberet̄. Relicto seculo ⁊ pompis eiꝰ. cū septē viris doctissimis in heremū cartusie secessit. Ibiq̄ monasterio structo ꝓpositū monastice cōuersationis satis arduū ibidē instituit. Quē rigorē obꝟuantiaꝝ post ānos q̄dringentos vsq̄ in presentē annū seq̄ntes summe obꝟuarūt. habēt em̄ ꝓlixa ieiunia. om̄ibus sextis ferijs in pane ⁊ aqua. ab esu carniū sꝑ abstinēt. etiā in grauissima egritudine. q̄ ad vestitū sꝑ cilicio ad carnē induūt̄. q̄ ad solitudinē. nūq̄ exeūt except̄ p̄ore ⁊ ꝓcuratore. ac in cellis soli manēt cū arto silentio. vigilias magnas h̄nt ob officij prolixitatē. Cuiꝰ sc̄ti ꝓpositi hugo gratianopolitanꝰ ep̄s q̄ ab eodē brunone habitū monasticū ꝑcepit auctor fuit. Ferūt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis discipulos vrbanum papam vnū fuisse.

Hugo ep̄s g̃ranopolitā.

HUgo Gracianopolitanus ep̄s. Cuiꝰ mr̄ de eo pregnās ꝑ somniū elegantem pueꝝ ꝯcepisse ait. quē sistendū dei aspectibꝰ sc̄ti in q̄bꝰ erat ⁊. b. petrus deferebant ī celū. ideo natus ⁊ puer factus addiscendis lr̄is applicatꝰ fuit. Sperabat̄ em̄ singularis meriti ⁊ gratie futurus apud deū. diuia q̄z gr̄a plurima virtutū ornamenta ī eū cōgessit. heremꝰ cartusie caliensis. Abbatia excubiaꝝ: heremꝰ canonicoꝝ regulariū ⁊ apud sanctū michennū. ⁊ apud gregoriū domꝰ. ip̄o annuente ceperūt. Ip̄aq̄ sp̄ualiter ⁊ corꝑaliter fouēte ꝑfecerūt. Hic ī solitudine cartusie deus sue dignationi ꝯstructē h̄itaculū vidit ꝑ somniū. stellasq̄ septē sibi p̄stātes itineris ducatū. Et sc̄titat̄ eiꝰ odore tracti ad ip̄m venerūt septē viri q̄ oēs vno desiderio succēsi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Hoꝝ p̄mus vt p̄missum fuit mgr̄ bruno vir religione ⁊ sc̄ia famosissimꝰ alijq̄ q̄tuor lr̄ati ⁊ duo laici. q̄s hugo benigne suscepit ac voti cōpotes fecit. Cuiꝰ ꝯsilio cartusie solitudinē intrarūt atq̄ extruxerūt. Hic āt sc̄tūs vir mlt̄is ꝟtutibꝰ ornatꝰ q̄ cūct̄ inibi h̄itantibꝰ insigne sc̄titat̄ exēplū p̄buit eccie dei admodū vtil'. ep̄alē sarcinā exuere ac q̄eti aīe vacare desiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. q̄uis senio grauatus. Credebat̄ em̄ sola auctoritate ⁊ exemplo plus subiecte plebi ꝓdesse posse debilis ⁊ egrotus. q̄ quiuis aliꝰ sanꝰ ⁊ robustꝰ. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartusia ⁊ de calesiensi ⁊ excubiaꝝ domibus ad seruiendum nec vlla persona secularis ad obsequiū admittebatur. Tandem anno domini. M.cxxij. etatis sue octuagesimo consecrationis sue. lij. mortem obijt. qui per Innocētium secundū sanctoꝝ cathalogo est ascriptus.

Expeditio xp̄ianoꝝ ꝓ liberanda hierosolima facta tp̄e vrbani secūdi. Anno. 1094.

TEmporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. sua eleganti oratione pontifex principes gal/
lie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animauit. Vox eñ oīm dictu mi-
rabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subiūxit. Ui
ri fortes. ea que dominus in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tessera erūt. Et ituri in expeditio-
nem pseueraturiqꝫ in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibūt. Dum vō ponti-
fex cum pr̄ibus de imperatore deligendo consultant. mlta hoīm milia in contionis loco cruce signati sunt.
paucosqꝫ intra menses trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce si-
gnati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusqꝫ oīm petrus quidam here-
mita abstinentie fama celeber ducem se multis exhibens ꝑ alemāniam hungariāqꝫ perrexit. Cui gothefri-
dus eustachius ꝛ balduinus fratres cognomine bolionij comites eñ bononie gallice. ꝛ quidā potentissi
mi erant se illis itineris socios addiderūt. Maiores vō prestantiū ducū ꝛ nobiliū manus. hinc podiensis
ep̄s belli dux. ꝛ Raymūdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et ro
bert⁹ flādrie. ꝛ stephan⁹ carnoti comites. trāsmissis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā ꝑuenere. alme vr
bis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis bn̄dictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brundu-
siū. barulensem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoꝝ ho
minū ytalice iuuētut[ ] in eādē expeditionē ꝓficiscit̄. Peruenerat iam cōstantinopolim petrus heremita et
in suburbijs castrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānosqꝫ ductos adeo continere sciuit. quin in constā-
tinopolitanos fecerūt hostilia sacris spoliatis. ꝑmotus itaqꝫ suoꝝ malis alexius impator petrū compulit.
negato cōmeatu ante tempus bosphoꝝ traijcere. q̄ nycomediā primo. mox niceā ꝑueniētes ciuitatez ip̄am
natura ꝛ presidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt. Turci vō nō mō tunc. ꝫ priusqꝫ a claramōte
discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidioniqꝫ perferēde ne/
cessarijs cōmunita. Uerum cum ob sidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturqꝫ passim milites xp̄iani.
Cui⁹ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̄re obsidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere
vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xp̄i cū aliquibus militib⁹ deditōem fecerit. Et petrus constā/
tinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium par-
tim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret
ꝛ cōmeatū p̄beret. Iterūqꝫ ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū supplementa militūz ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum submitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non paucis. in lacūq; missis. rex oīm inopia oppidani p̄ssi: dies post duos ꝛ q̄nq̄ginta ab initio obsidionis deditionē fecere. Inde munita nicea. iter p'loca deserta facere necesse erat. bifariā copias diuisere. Cū autē boamūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset. equos ꝛ iumenta reficere constituit. Subito eū sarraceni adorti sunt. quē oppressissent ni hugo ꝛ gothifred' cum q̄dragīnta milib' eq̄tū ↄfestim opē tulissent Pugnatum ē vtrūq; acriter. Eo aūt prelio quo medi turci syrij caldei. sarraceni arabes interfuere ad q̄draginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimanus aūt eoꝝ dux effusa fuga inde abiens. Inde xp̄iani segetibus iam maturescentibus adiuti sine vllo incōmodo ycomū primā lycaonie ciuitatē puenere Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarsumq; cepere. Tum balduin' prestantis animi ꝛ ingenij vir primus oīm in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. flexit inde in ciliciam maior exercitus q̄ minor armenia vocat'. Capta deinde cesarea capadocie i antiochiā mouere: trāsmissis altissimis mōtibus. Aliquot inde p̄gressi milia passuū xp̄iani ad flumē puenere vrbi antiochie ꝓpe cōtiguū farfar noīe. qd vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē ↄtemplati. captiuos sciscitati sunt. q̄ esset ciuitatis forma. R̄nderunt regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreoꝝ monumenta hn̄t. Reblata prius inde ab antiochio orietis dn̄atore eius nominis primo. dicta ē antiochia. duplicique circūdatur muro. pars cuius iterior latericio. exterior q̄drato lapide structa ē. Eaq; superbas p̄ se ferens speciē. turres q̄dringentas sexaginta habet. colles q̄tuor vrbe includunt'. In quoꝝ celsior ad orientē solē spectant' cacumine arx ē. natura loci munita. vt omēs sit machinamētoꝝ conatus. oīa oppugnantia ingenia facile frustratura. regionē incole appellant celisyriam. situsq; vrbis fluminibus fontibusq; irriguus. agros habet fertiles. ꝛ glebe maximā vbertatē. vicinusq; lacus optimis habūdat piscib'. Recedit a mari cilitio vrbs. xij. milia passus. vbi farfar fluuius portū efficit. nauiū etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aūt ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ornamēta. Qd petrus apostoloꝝ princeps primā in eam patriarchalē instituit. tenuitq; sedem. Theophilusq; ad quē euāgelista Lucas eadē oriūdus ciuitate act' apostoloꝝ inscribit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vt ꝓbani regis antiochi nomē aboleret. Eam de suo nomine theophiliā appellauit. adeo sub xp̄i nomine floruit vt ep̄os tres supra q̄nquaginta ꝛ centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccias vrbs habuerit. Cum itaq; xp̄iani ad eam vrbem natura loci densissimo sublimiq; muro munitissimā diu sedendum esse intelligerent. multa in concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit' salutis nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs antiochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et a boamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiq; clarissimo. post durissimā obsidionē capit' pyrrho antiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum prebēte. Qui boamūdi v̄tutem admiratus. dediturū se illis vrbem spopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cū imperio preesse boemūdū paterentur ingressi vrbem xp̄iani oībus fere pepercere i p̄sidio sarracenoꝝ tātūmō seuitum ē. Cassianus aūt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quā dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta traijcit'. Veꝝ superueniēte corbane persaꝝ regis militie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochiā recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria reꝝ oīm vrgente decertare instituit.

Lancea domini

Cum res xp̄ianoꝝ in antiochia p̄fecto afflicte erant. vt appareret omīa desperationis. plena in ꝓxi diem futura. nisi deus noster xp̄ianoꝝ salutem tutelamq; sibi esse cordi miraculo ostendisset. Nanq; lancea q̄ ihu xp̄i latus in cruce apuit per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reperta. Quo diuine profectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cū hostibus confligere statuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq̄ vexillo optimo. Qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boemūdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia perijsse constat. Et quindecim milia camelos ceperūt. inde xp̄iani tantā predam abduxerūt vt ab extrema inopia ad summā oīm reꝝ vbertatem ob lancee ipsius miraculum peruenerunt.

Hildebertus ep̄us

Hildebertus cenomānorum gallie episcopus. vir ingenio ꝛ scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulatiōnes ac carceres ac vincula apud romā pro christo ꝛ eius ecclesia sustinuit. Vbi ꝛ epistolas plures elegantes edidit ac versus quosdam elegantiores de suo exilio. librūq; perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq; sui ipsius partim metrice. partimue prosaice composuit. atq; orationem deniq; ad trinitatem pulcerrimā ac aduersus quosdam de euch aristia. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Maurillius episcopus Rothomagensis sanctitate preclarus. eo tempore vixit.

Ordo Cisterciensium

ORdo cisterciensiū anno dn̄i millesimo nonagesimooctauo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo cistercij p̄mo ortū habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa sub diui benedicti abbatis regula. multis tn̄ additis cōstitutionib⁹ ꝯfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentū in toto orbe sensit. Cum in ep̄atu lingonensi monasteriū religione ꝯspicuū ac fama celeberrimū nomine molism⁹ fundasset. Et varijs deinde possessiōib⁹ atq viris illustribus auctū fuisset. Cū diuturna ac copiosa societas v̄tutibus deficere cepit. celestium amatores. Hec vberrima spernētes ac pauptatem eligētes. vn⁹ τ viginti mōachi cū p̄re roberto egressi. post abrupta cōuallū. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cysterciū in cabilonēsi dyocesi locū vaste solitudinis. horrendi aspectus deuenerūt. Gratū igit̄ a deo p̄ordinatū locū acceptant. Ibiq nouū locū religionis τ ordinē instituit. a q̄ loco cisterciensiū ordinem nūcupare voluit. Freti deinde consilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiep̄i lugdonēsis sedis ap̄lice legati. ac walteri cabilonēsis ep̄i. heremū in abbatiā extruere ceperūt. Qui breui in oībus mirūimmodū creuit. ac viros innūerabiles doctrina τ sanctimonia illustres protulit. In latere sinistro eius ecclesie vigintiq̄tuor sanctoꝝ abbatū sepulcra cernūtur. in dextra magni alani cum suo epigrāmate.

ROobertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasteriū beati stephani in parochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio cū alberico. odone iohanne. stephano. letaldo τ petro monachis heremū petijt. cisterciū auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiep̄i lugdunēsis ac odonis burgūdie ducis vt districtius maioꝝ instituta obseruaret. In cabilonēsi diocesi monasteriū fundauit. Inde ad molismū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locū successit. Cui⁹ industria in sctā religione ac laudabili cōuersatione profecit. Et a pascali summo pōtifice priuilegijs exēptoībusq dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

Stephanus abbas

STephan⁹ abbas cistercij religionis pauptatis ac discipline regularis amator. anno. M.cvij. tp̄ib⁹ heinrici q̄nti cartam caritatis auctoritate sigilli apostolici cōfirmatā p̄fecit. Is ob paucitatē ingredientiū aīo afflictus verētes obſuantiā admodū rigidam. in nocte p somniū vidit ingētē multitudinē hoīm claustrū adijsse Illico seq̄nti die bernardus cū fratribus τ comitibus ingressus ordinē cisterciensiū plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

Hierosolimoꝝ recupatio. τ regni eius apud xp̄ianos principium.

DUces christiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdus princeps antiochie declaratus. Interea v̄o mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄ cesariā cappadocie obsidebat proficisci hierosolimā cū exercitu instituere. in liciam simul cōueniētes. Tortosam oppugnare adorti. tribus mensibus frustra ꝯsumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacem supplici illius regulo dederūt. Postera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet asperiore p montes via hierosolimā petere inceperunt. Primisq castris bethelon oppidū arduo in monte situm est peruentum. Secundis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum est. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduū superātes montē. Postero die quintis castris baruthum vrbē maritimā puenere. Et sb inde ad sagittā post ad surrū dehinc ad acrū singulis castris ē descēsum: petētesq p diē q̄ secuta ē itineri initi. nonam oppidū cayphas noīe tandē decima die ad cesareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā palestine: quā beatus afferit hieronimus birgos olim. id est stratonis vrbem appellatam. herodē ꝯ maritimos insano extructaꝝ opere. de augusta cesaris octauij noīe cesareā appellasse. Morati apud eaꝝ dies duos. tercio ramolas accū tes. eaꝝ inuenerīt metu a turc| sarracenisq desertā. Exinde mot| de tercia vigilia castris sex progressi passu-

um milia. sole vix dū orto primū vrbis hierosolime menia prospexere. Videres vo tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars ⁊ canticis optimū maximū ihesum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieq̄ ꝓstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq̄ sepulcrū dn̄i salutabat. Ea aūt vrbs (vt p̄missum ē in supioribus) in palestina sirie regione arduo in monte sita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut ꝓximo in agro. nec fontes habet p̄ter vnicū syloe amnē tenui ⁊ nōnq̄ p estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediam secat. quā ob aquaꝝ necessitatē. cisternas aquā ꝯtinentes pluuiā intus ⁊ extra ager multas et ꝓpe infinitas habet. ptinet aūt eius ager ad varias gentes xp̄iani noīs inimicas. Nā arabes moabitide ⁊ amonite ab orientali plaga. Sedumei egiptij ⁊ philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ ⁊ Acon Tyrus ⁊ Tripolis. ab occidentali. tyberiasq̄ cesarea philippi regio decapoleos ⁊ damascus a septētrionali in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq̄ cū primum ad hierosolime menia portasq̄ ventū ē. nihil antiquius duces duxere q̄ vrbe in circuitu lustrata. metandis q̄ oportune castris. loca ducibus exercituiq̄ diuidere. Christiani igit̄ compato omifariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis virib⁹ adorti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. precipua tñ in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduinoq̄ potestaiē fecit. vt in vrbē descendens xp̄ianis portas recluderet, quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morietiū cruor tales hoīm supgrederet. Cepissent eadē quoq̄ die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditum esset ciuibus. miserabili voce planctuq̄ supplicantibus. Et per eos p̄sidiorū primoribus ē cōcessa vita. In hūcq̄ modum hierosolima a xp̄ianis capta ē. ydibus iulij nono ⁊ nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postq̄ heraclij impatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. ⁊ illius purgatione a cadaueribus sarracenis inūcta. exuerūt arma. Et ad sanctū dn̄i sepulcrū cernui vel poti⁹ repentes perrexere. idem fecit oīs xp̄ianoꝝ multitudo. Petiti postea latebris ꝓdeūtes xp̄iani numero paucissimi hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi vberat⁹ vbi passus vbi deinde obseruatus. ⁊ demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hierosolime

His per octo dies summa deuotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum est. Quā ad creationē cū oīs cōuenisset xp̄ianoꝝ exercitus. nec vota scrutari. nec suffragia iniri oportuit. Qd̄ illico gotfredū bolionū regem non magis multitudo omnis. q̄ ipsi duces acclamauere. Gestatus itaq̄ ducū humeris ad sacrosanctū dn̄i sepulcrū gotfredus inter missaꝝ solennia accuratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius dominiū vrbis qd̄ tanta principū populorūq̄ xp̄iane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū ⁊ insignia ideo se nolle dixit. q̄ indecēs nepharīūq̄ duceret diadema aureū peccatorē homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madētē sanguine coronam gestasset. Inde arnulphus p̄sbyter. Sed nihil in humanis reb⁹ qd̄ ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno em̄ vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex secūdus hierosolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xp̄ianorum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xp̄iane salutis supra millesimū cētesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanq̄ re ab se incboata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus ⁊ ip̄e liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarraceni magnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos paꝝ ꝓsulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēses ⁊ venetos ⁊ acon vrbem terram mariq̄ oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq̄ fugauit. indeq̄ egiptios secundo prelio superauit ⁊ caliphā eorum regem interemit.

Stella insolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria sexta circa vesperū in austrū ⁊ occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dn̄i. vise sunt due lune parum ante diem. vna in oriente ⁊ altera in occidente. Non multo post Cometes longos ⁊ flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis matribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intueor patrie huius excidiū minantem.

Linea summoꝝ pontificū

Pascalis secūdus

Anno mundi. 6293. Anno xp̄i. 1094.

PAscalis ciꝰ noīs secūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre
crescentio. mr̄e alfacia. Raynerius an̄ pōtificatū vocatus vrbano pontifici
ſbſtitutꝰ. quē gregorius septimus ob virtutē ⁊ doctrinā ſcti clemētis pſbyteꝝ cre
auit. In q̊ q̄dē loco clerus ip̄e post vrbani mortē. eūdē pascalē vita ꝓbata ꝯtentū
q̄ppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ⁊ latitantē pontificē creat. q̄ dicerat
humeros suos neq̄ꝫ tanto oneri suffecturos. sed expetente pp̄lo. eligente clero
collaudante cardinaliū senatu pontificū munus suscepit. maxime vero cū ter accla
matū esset sanctꝰ petrus raynerium virū optimū pontificē elegit. Cui postea pasca
lis nomen indidere. tiara capiti eius imposita comitante pp̄lo ⁊ clero equo albo
ad lateranū ꝑducitur. Inde post vnctionē coronā de more accepit. ecclesie postea
labenti q̊rūdam seditionibus cōsulturus. copias suas in gibertū antipapā mit/
tit qui nō multo post subita morte correptus. a malis tn̄ eccl̄ia dei nō statim quie
uit. Richardus campanꝰ comes albertū q̄ndam sufficit attellanū ciuē q̄ statim a
bene sentientibus abdicare se magistratu coactꝰ relegat̄. Cauerses aūt agri ꝑne/
stini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Veꝝ ij q̄ꝫ pn̄ia ducti q̄nto ⁊ cen
tesimo die e pontificatu deiectū anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē
eccl̄ia romana pascalis vir magni ingenij animi vrbē castellanā ⁊ beneuentū ab
hostibus occupatā recepit. His ⁊ alijs plurimis facinoribus strennue gestis in
cisalpinā ꝓficiscit̄ vbi guardastallū agri cremonēsis oppidū conuentu multoꝝ
principū ⁊ epoꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome prete/
rea eccl̄ias. xv. cōsecrauit. Dedicataq̄ꝫ ꝑneste agapiti basilica romā effusa obuiā
vrbana multitudine honoris cā tandē redijt. q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem
incidens se paulo post moriturū cognouit. Quare acceptis eccl̄ie sacris coborta
tusq̄ꝫ cleꝝ ad pacē ⁊ cōcordiā. pōtificatus sui anno. xviij. mense. vj. die. vij. mo/
ritur q̄ntodecimo kal̄. februarij sepeliturq̄ꝫ in basilica constantiniana.

Gelasius secundus

GElasius secūdus ioannes antea vocatꝰ pr̄ia caietanꝰ pr̄e crescētio nobili ge
nere natus ingenueq̄ꝫ a teneris annis educatus ⁊ doctꝰ in mōte cassino re-
ligionis fundamēta perdidicit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem
ab vrbano secūdo romā accitus. Vir ⁊ ip̄e sanctissimꝰ ⁊ om̄i laude dignꝰ. si vitā
ꝯtinētissimā. si mores. si doctrinā inspicias. Nā ⁊ cōstanter ⁊ sancte in tantis ꝓ-
cellis humanaꝝ ꝑturbationū vixerat. ideo vno oīm ꝯsensu pontifex creatur. ve/
rū cincius fregepanis ira ob hāc electionē ꝑcitus q̄ vnū ex suis cardinalibꝰ col-
legio ꝓposuerat quē pōtificē eligerēt. in monasteriū palladij cū armatis satelliti
bus irrūpens refractis foribus obuiū quēquā ꝑcutit. pontificē obtorto collo in
terrā deiectū calcibus ꝯterit in vinculaq̄ꝫ conijcit. cardinales fugā parātes ex mu
lis ⁊ equis deijcit nullūq̄ꝫ genus ꝯtumelie ꝓtermittit. Nō tulit tantā iniuriā po-
pulus ro. cōfestī liberatꝰ in lateranū ducit̄ vbi de more coronat̄. Perseqūnte dein
de illū heinrico imꝑatore in gallias ꝯfugit vbi ab abbate cluniacēsi magnifice ⁊
splendide suscipit̄ intereundū eccl̄ias in tillano ⁊ in tornaco dedicat. tandem ad
cluniacense monasteriū ꝑueniens. Ibi dū multa i eccl̄ie reformatōem tutelāq̄ꝫ cū
regibus ⁊ principibus molliret̄. pleuresi correptꝰ pontificatꝰ sui anno primo die quinto moritur. Sepeli
tur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Calistus secūdus

Anno mūdi. 6313. Anno xp̄i. 1114.

CAlistus secundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienensis archiepiscopus originē a re-
gibus francie anglie atq̄ꝫ etiā alemanie ꝓsapia ducens ⁊ vt alij habent comit| burgūdie frater a car/
dinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificiū habitum sibi desumpsit q̄ꝫ
intellexit se ab hijs quoq̄ꝫ cardinalibus confirmari qui rome ⁊ in ytalia remāserant. Renūcijs cognita ro/
mam veniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus om̄ibus. Rebꝰ aūt ex sentē
tia rome compositis beneuentū ꝓficiscitur quo principes cōuenere qui iureiurando ꝓmiserūt se in pote-
state pape semꝑ affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricum imꝑatorem mittit. Qui pace sine vl
la ꝯtentione composita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica
igit̄ leticia exorta est. Pontifexq̄ꝫ interea beneuentū delatus infausta in expeditione sua multos sibi carissi
mos febribus correptos amisit. Et ip̄e mala pariter vsus valitudine lectica in vrbē eger mestusq̄ꝫ relatus
est. at Calistus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congrega-
uit. in quo cū pacem inter multas dissidentes cōposuit. tū maxime ecclesiasticum statuz reformauit. Et q̄d
plurimū faciendū ē dn̄icum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hierosolimā xp̄ianoꝝ rebꝰ
subueniret missis cum vexillo ecclesie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ꝫ hominibus bene meritus pon
tificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in dn̄o moritur.

Linea imperatorꝝ
Heinricus quintus

Heinricus eius nomis q̄ntus p̄dicti Henrici q̄rti filius anno ab incarnatione dn̄i. M.c.vij. ab electorib⁹ delect⁹ impare cepit ⁊ impauit annis. xx. Is viuente adhuc patre rex romanoꝝ declaratus genitorē bello fuerat psecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāq̄ȝ est gestū. Mouerat Aquisgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ p̄misse cohortes apud Mosam pontē occuparūt cū paterni milites in illos delati p̄lio decertarūt priusq̄ȝ q̄ȝ henricus filius accessisset sui pōte deturbati clade haudquaq̄ȝ sunt confecti. Recessit itaq̄ȝ Henricus filius in colonieses fidē genitori seruātes auxilio archiepi fauētꝫ sibi fretus Coloniā paruo obsesso tpe recepit. Inde epm Rothardū i Herbipoli ponēs securitate ab vrbanis accepta dimissis saxonib⁹ cū bauarijs ad obsidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. soluto exercitu ratisponā accessit. quē pater illico subseq̄ues Rubertū epm in Herbipoli restituit ⁊ auxilio Ratisponē siū filiū vrbe fugauit. postea reuersus Leodiū cōstituerat illi⁹ obsidionē priusq̄ȝ potiret̄ nullaten⁹ relinquēdā. cōtinuaueratq̄ȝ mēses quatuor. cū pater ad annū regni vnde q̄nquagesimū eo in angore animi ē defunct⁹. ⁊ heinricus ip̄e fili⁹ ei⁹ nomic q̄ntus regna quib⁹ tūc potiebat̄ retinuit iustiore titulo gubernandā. Reliquūq̄ȝ qd̄ in patris fuerat potestate a populis ē p̄missum inde annos q̄nq̄ȝ primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Pascali secūdo ea rōe aliter molestus fuit q̄ȝ q̄ ⁊ ip̄e epōs aliosq̄ȝ ecclasticos ausus ē in iussu pōtificis inuestire. Cūq̄ȝ pōtificē cā auctoritatē petitā cōstantissime vidisset denegare dolis rē est aggressus ⁊ ad sextuȝ regni annū veniēs cū exercitu in Etruriā oratores p̄misit. q̄ ostensis mādatis regē spopōderūt si ad coronationē admitteret̄ iuratuꝝ se oēm inuesturā oīno omissurū vt oēs regnoꝝ suoꝝ eccie iura ꝓpria. ⁊ btūs Petrus suū habeat patrimoniū sic a Carolo Luduico Heinrico scto ⁊ alijs impatorib⁹ factū fuerat. ea sponsione solenni firmata misit pōtifex sutriū legatos q̄bus rex ex cōcepta rome formula iuramento ꝓmisit. Venit itaq̄ȝ Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q̄ ⁊ mal⁹ dicit̄. cui postea die signiferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romusculis occurrerūt. cū est ventū ad supremos scalaꝝ atrij grad⁹ ꝓstrauit se rex ad pōtific pedes ⁊ eleuatū ille ad or osculū admisit priusq̄ȝ introducere ꝓfessionē ex more impatoriā fecit ⁊ tūc a pōtifice impator appellatus ē. postea petijt impatorē pontifex vt ꝓmissa seruaturus inuestituris abrenūtiaret. ille surgens secessit ac Pascalē cū vniuersis eccie p̄latis p fraudē intercepit eoꝝ bona in p̄dā cōuertit. Postera die populus roman⁹ armis correptus ꝯtra theotonicos insurrexit tādē vrbe eiecerūt. Impator aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa suburbana incendio consumpsit. Romanis tn̄ vt se admitterēt muneribus donisq̄ȝ tentauit. vna tn̄ romanoꝝ vox fuit vt nūq̄ȝ admitteret̄ q̄ȝ pontifex ⁊ cleri liberi essent. Cōpositis igit̄ rebus impator a pōtifice cōfirmat̄ ⁊ coronat̄ Voti compos fact⁹ in Germaniā cū pace redijt atq̄ȝ Mathildē filiā regis anglie in Magūcia sponsam accepit. Deinde decimo imperij sui anno in ytaliā rursus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiepo coronā accepit. Tandē in man⁹ Calisti pape iura eccie resignauit absolutionis b̄n̄ficiū impetrauit. Postremo dū inferiores ptes rheni circuire parat in Traiecto frisie vrbe morbo correptus diē clausit extremū. Inde p coloniā ad spirā duct⁹ iuxta auū cultu regio sepelit̄. Ad cui⁹ tumulū tale inscriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet istic. In eadē q̄ȝ basilica Spire de his impatoribus p̄missis hec scripta i sepulchris marmoreis ꝯtinēt̄. Conrad⁹ scd̄s ipator romāoꝝ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici fili⁹ tercius dict⁹ niger romanoꝝ impator anno M.lvi. obijt nonas octobris. versus septētrionē scriptū extat huius. filius Henricus q̄rtus dictus senior ro. impator M.c.vi. septimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiusdem Heinricus q̄ntus iunior romanoꝝ impator. Anno dn̄ice incarnationis M.c.xxv.x. kalend augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta historicorum.

Imp quoque ipse Rom. Pontifice non omnino assentitur.

Rex se ad Ponti. pedes ꝓstrat dolose.

Inscr: tumuli in Cathedr: Ecclesia Spirensi.

Anshelmus lucensis epūs vir doctrina ac sanctitate p̄cipu⁹ p hec tpa floruit. q̄ operā dederat vt cenobiū tā amplū sancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impensa edificaret̄. eodemq̄ȝ in loco sepultus. ac Mantuā deinde translat⁹ in cathedralē ecclesiam ne a vicinis furto subriperet̄ cū miraculis continuo clarior fieret. vbi nūc vsq̄ȝ miraculis clarus quiescit.

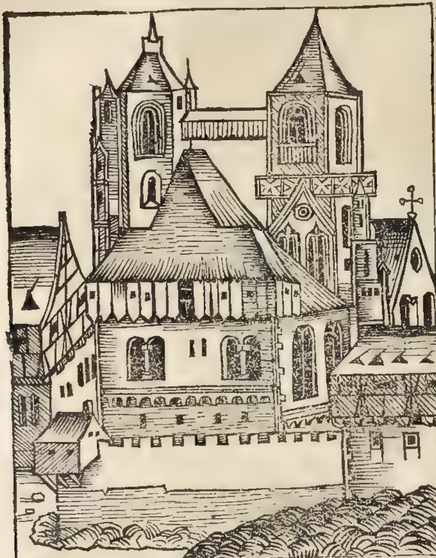
Anshelmus epūs

Anshelmū q̄ȝ aliū fuisse ea tēpestate scribūt. Is vir doctissim⁹ ⁊ apd̄ anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. deinde Cantuareīsis archiepūs sit factus ⁊ p̄clarissima opa composuit de meditationibus. Cur deus homo de libero arbitrio. de similitudinib⁹ monologion. de p̄destinatione. ⁊ plura alia prescripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere posset. patriā egressus partim in Burgundia. ptim in francia ac normānia ad sanctitate pegit ⁊ p̄ceptorē Lanfrancū elegit qui in candonieīsis cenobij regimine assumptus ip̄e prioris officio functus est grinlacensem.

Felicia quoq̄ȝ hec tpa fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatenseȝ virum spectate doctrine protulere qui in omni scientia literaꝝ ingeniosus. temporum descriptor post hec tpa obijt.

Ordo templatorum

ORdo templatoꝝ militū (vt multi asseuerant) sub Gelasio isto pontifice apud iherosolimā initiū sumpsit τ ducētos ferme ꝑ annos ꝑdurauit. Aiūt eñi veteres post subactū a gothifredo clarissimo Lothoringie duce ihrl'm regnū quosdā pios hoīes de militari disciplina ꝯspicuos. eo ꝙ peregrinos venerāda loca deuotione visitātes incursionib⁹ τ latrocinijs cernerent infestari. deo suā militiā deuouisse τ apud iherosolimā cōmorātes ꝑegrinātib⁹ vltro sua subsidia impēdebāt. His primo numer⁹ paruus τ volūtaria paupertas. τ magister vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q̄ etiā sortiti cognomē. habitātes itaqꝫ nō longe a dñi sepulchro ꝑegrinos ingēti charitate suscipiebāt atqꝫ eos per sacra loca armati deducebant. τ inde sine aduersarioꝝ molestia reducebant. Hos vita fide τ grā multi peregrini in europā redeūtes mirūimmodū cōmendabant. τ elemosinas donariaqꝫ largissima eis conferebant. Cū plurimo pio opi adhererēt ab honorio summo pontifice palliū albū ꝓ habitu τ vite regula ꝯcessum est. cui pallio postmodū ab eugenio successore rubea crux supaddita. cui militarent clarius ꝓbuit argumentū. quibus τ btūs Bernhardus abbas regulam cōposuit obseruandā. Sane dū pene eos pauptas nouerca libidinū viguit militie votū τ viuendi exhibita norma optime obseruata illos fecere sanctitate florentes. Attamē dū pio opi vndiqꝫ xp̄ianoꝝ opa affluēter opem afferūt. sensim subintrare delicie atqꝫ libidines incepere. τ vti a principio relictis perituris diuicijs hoīes sacro opi subintrabāt. sic in ꝓcessu quasi ad paratos thesauros ceperūt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib⁹ populis imparc. sibi quietē. seruis bella cōmittere τ militie magistratū oneris olim officiū in honorē potissimum sublimare. quibus sic in decliuū a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dñi millesimo. xx. ab incarnatiōe (vt scribit Vincētius) cepit ordo tēplaris militie. qui dicūt sancti Johānis hierosolimitani. hi degunt sub regula beati Augustini habētes habitū nigrū mō laycali sꝫ cū cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnādū corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui subdūt magno magistro rhodi. Similiter omnia eoꝝ oratoria ꝑ orbem dispsa q̄ multa sunt τ opulēta. τ q̄a pauci eoꝝ sunt clerici. priuilegio tñ ꝑsonali τ reali clericoꝝ gaudētes sunt. horasqꝫ suas ex oratione dñicali videlicet pater noster indies ꝑficiūt. de quo inferius fiet mentio.

Apud Jndos generale τ p̄cipuū est cognomē suoꝝ patriarcharū Johānis p̄sbiteri. q̄s in p̄mis Matheus aplus. deiñ eunuchus Cādicis regine in ethiopia ꝯstituere. τ Jndiā beat⁹ Thomas aplus ad fidē conuertit. Johānes aūt p̄sbiter non solū pontifex sed et magnus impator censet. Cui impio duo τ septuaginta reges parere τ tributa pendere quotannis dicunt. Jn quoꝝ regnis. xxvij. supra cētū archiepi p̄sident. Jn ciuitate aūt ꝑmaxima noīe Bibrith sedem pontificatus τ imperij habent. Anno aūt dñi. M.c.xx. Johānes patriarcha vn⁹ de maximis Jndoꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris p̄latis in publica assistentia narrauit quō sanctus Thomas aplus quotannis diuinissimo sacramento populum in Jndia communicat manu sua porrectū diguis τ retractū ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

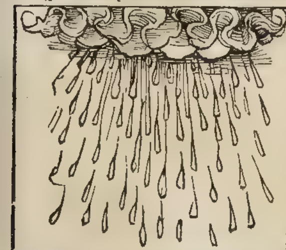
Burdinus antipapa natione hispanus quē Heinricus q̄ntus impator secūdo gelasio pontifice viuo in ydolū erexerat sutrij se continuerat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat ꝑ id tpis apud vrbem romam secūdo calisto pontifice romano rebus eccīasticis intēto contra cū pontificis nomē vsurpare volēs. Jn ea vrbe eum cetani comites tirannuli defensauerant. Dumqꝫ calistus concilio intētus esset vias illi claudiam τ aurelianā adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romā tutus securusqꝫ posset accedere. Quobrem calistus pontifex copijs vndiqꝫ contractis sutriū obsedit. cuius oppidani infelicē Burdinum e vestigio dederūt. Jsqꝫ camelo ꝯuersa in bestie caudam facie impositus romāqꝫ ꝑductus non minus in vrbe q̄ꝫ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui homīs sanguine illum in cauēse monasterium detrusit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ytalie appellantem animo non minus celso q̄ꝫ irato dum molit obijt vt supra p̄missum est.

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgũdus. hic ex castelliõe burgũdiorꝫ castro nobili ortũ habuit ex parẽtibus nobilib⁹. cuius pr̃ Tesselinus miles strenuus ac deuot⁹ opidi defontanis ꝓpe diuionẽ. mater Aleth ex castro montis barri. que pt̃er Bernhardũ terciogenitũ q̃nqꝫ filios ac filiã sanctimonialem in lucẽ ꝓduxit. q̃s cibis cõibus ac grossioribus (vt liberius ĩ monasterijs deseruire possent) enutriuit. Uidit aũt somniũ dũ in vtero gestaret bernhardũ catellũ candidũ in dorso subruffum ꝛ latrantẽ p̄sagiũ futurorꝫ vt magnos latentos in detractores ecc̃ie faceret. Cũ .xxij. attigisset annũ cũ .xxx. socijs (relicta domo paterna) in cisterciensi monasterio anno M.c.xij. religiõis habitũ deuotissime suscepit qđ a Stephano religiosissimo viro añ p annos .xv. firmatũ extitit. in q̃ tantũ ꝓfecit vt breui tp̃is spacio ob maximã sanctitatẽ ꝛ doctrinã clareuallẽsis abbas ab oibus creatus fuerit. cui quidẽ loco maxĩa cũ gloria p sex ꝛ triginta annis p̄fuit. ꝛ ĩ vita sua monasteria centũ ꝛ .lx. sui ordinis extruxit. illustrãs ecc̃iam sanctitate vite et suauitate doctrine ꝛ miraculorꝫ glĩa. Preter em̃ laudabilẽ vitã ꝛ sanctitatẽ maximã ĩgenij sui plurima edidit monimẽta. de ꝯsideratiõe ad eugeniũ papã. de cãticis cãticorꝫ. de amore dei. librũ meditationũ ꝛ plura alia: omelias q̃ꝫ varias. ep̃las ac sermones. Cũ apud orĩetales edissa vrbs xp̃ianis ablata esset bernhard⁹ tantã noĩ xp̃iano iniustã ignominie notã idignissime tulit. Js pricipes p̄latos nobiles et populos galliarꝫ pene singl'os adiẽs ineũdã cẽ expeditionẽ vexilla cruc ĩ barbaros ꝓferẽda ꝯcionabũd⁹ clamabat. ꝛ cõradũ ro. regẽ ducẽ de expeditionis mun⁹ induxit. Deniqꝫ p⁹ m̃lta miracula ꝑpetrata cõsũmatis vite sue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

Sanct⁹ Bernhard⁹ abbas clareuellensis

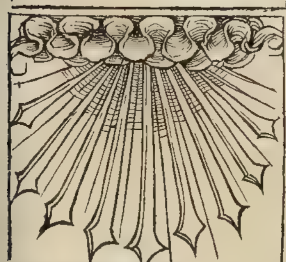
Somnium de D Bernardo

Petrus alfonsus circa annũ dñi M.c. claruit genere iudeus antea moises vocat⁹. q̃ relicto iudaismo baptismi sacramẽtũ deuotissime suscepit. ac librũ pulcherrimũ p modũ dialogi elegãtẽ cõposuit in q̃ contra iudeos ꝛ sarracenos egregie disputat. Alij tñ scribũt illũ ad conuersionẽ venisse circa ãnũ dñi M.c.vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptũ. ꝛ id factũ ĩ die natalis aplorꝫ petri ꝛ pauli. vñ ob venerationẽ ꝛ memoriã ei nomẽ impositũ fuit petrus. ꝛ ob hoc alphonsi cognomẽtũ habuit. ea gesta sunt in sede hostiẽsis ciuitatis. qui postea christianã legẽ omnibus prestantiorẽ esse conclusit.

Petrus alfonsus

Sacro igne hac tẽpestate in occidẽte m̃lti accedũt. mẽbris ĩstar carbonũ nigrescẽtib⁹. Q̃obrẽ anno dñi M.c.xxviij. m̃lti ď pago suessionico sacro igne succẽsi ad ecc̃iam b. marie ĩ ciuitate suessiorꝫ sitã conuenerũt. ibi diebus pauc miaꝫ dei ꝛ beate Marie prestolantes salutẽ consecuti sunt.

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emiliano ꝛ flãmĩeo pluit ꝛ apud rauenã ꝛ parmã. q̃ res plurimis terrori fuit.

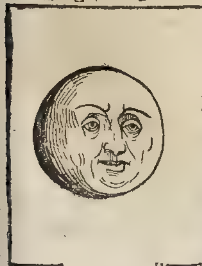
Porca quedã in liginensi porrochia teste vincẽtio gallo enixa ẽ porcellum hoĩs faciẽ habentẽ. eodẽ quoqꝫ anno pullus galline q̃drupes nat⁹ est

Acies ignee apparuerũt in celo q̃ p totũ celũ sp̃se plurima parte noctis vise ꝛ stelle ꝑplures de celo ĩ terrã cecidisse vise sunt. supfusa aq̃ fum⁹ cũ sono exibat

Hiẽs insup asperrima fuit ꝓ q̃ stati valida fames subsecuta ẽ. ac hoĩm mortalitas luesqꝫ aĩaliũ agrestiũ ꝛ domesticorꝫ. strages quoqꝫ auiũ mutuo concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ĩ locis q̃draginta dierꝫ spacio ꝑdurauit vt ville amote sint.

Luna .xiij. intẽpesta noct stell' lucẽtib⁹ eclipsim passa versa ẽ in colorẽ sanguineum.

Monstrũ quoddã geminini corpis mulr peperit ante habens faciem hoĩs retro canis.

Johannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ꝛ vixit annis .ccc. lxi. moritur.

Anno mūdi.6325. Anno christi.1124.

Honorius secundus q̄ ⁊ Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epūs eo tp̄e pontifex creat̄ q̄ Balduinus ab hostib⁹ p̄cio redempt⁹ antiochiā iherosolimitano regno adiūxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tū lr̄atura ⁊ moribus tanto magistratu dignus videbat̄. verū nō adeo eius ingressus laudat̄ cū ambitiōe quorūdā poti⁹ q̄ oīm bonoꝝ pōtificatū inierit. nā populus ip̄e Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē p̄cupide nimiū optabant. id q̄ꝫ se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quidā cernerēt ne ex eius sententia pontificē legerēt omisso Saxone Thebaldū sancte anastasie p̄sbiterū cardinalē pontificē delegūt quē Celestinū appellarūt. tūc Leo nō amplius īmorandū ratus Lambertū de q̄ ante p̄missum pontificē p̄ponit. cleroq̄ꝫ electionē approbante. q̄ inde oīm cōsensu pontifex maxim⁹ cōsalutat̄. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quoꝝ op̄a postea magnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus morit̄ ⁊ in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annū salutis tricesimū ⁊ vndecies cētenū Honorio successerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontificatu suscepto statim in Rogeriū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis q̄ viribus ad eā rē aggrediendā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercitu in illū duxerit tanta p̄fectus celeritate vt apud scti Germani opidū improuisu impetu sit repulsus. oppidoq̄ꝫ capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs comisso p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē modestia vsus pontifice cū suis liberato quicq̄t voluit ab eo p̄ter regni titulū impetrauit. reuersus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui se Anacletū pontificē appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis ecc̄ias aureis argēteisq̄ꝫ ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. q̄obrē sibi ⁊ suis timēs Innocētius Conrado Sabinensi ep̄o cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cuꝫ cardinalib⁹ ⁊ curia p̄ pisas ⁊ genuā ad Philippū regē in frāciā est delatus. Inde celebrato apud claꝝ montē cōcilio Petrū antipapā ⁊ sectatores cuꝫ damnasset Aurelianū se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario imp̄atore redijt. Celebrato apud placentiā cōcilio pisas se contulit. ⁊ cū genuensi populo reb⁹ breui cōpositis. tandē romā accessit pontifice in lateranū ⁊ rege in auentium montē a populo p̄ductis quies p̄ata ē maxima ciuitati. celebrataq̄ꝫ synodo lateranī cōstitutōꝫ q̄ extat. Ne q̄s in clericū man⁹ audeat inijcere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius pōtificis extremo tp̄e omēꝫ ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ scti Marci p̄sbiter cardīalis natione tuscus mortuo innocētio ad annū salutis terciū ⁊ q̄dragesimū supra vndecies cētenū pōtifex creat̄ oīm cōsensu. Fuit aūt ortus e castro felicitatis q̄d nō nulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic btūs in hoc tantūmō dici potest q̄ nullis seditionib⁹ toto suo pōtificatu ob breuitatē tp̄is vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror causam. q̄a vbiq̄ꝫ peste laboratū ē. ex q̄ ⁊ ip̄e pōtificatus sui mēse q̄nto morit̄ sepeliturq̄ꝫ in lateranensi.

Anno 1138, Fundauit Gunther comes de Leiningen Episcop. spirensis Coenobium Mulbrunnense, in ducatu Wirtenbergensi situm, ordinis Cisterciensis. Ex hoc emanauit Coenobium Speciosae vallis prope Meckmühl, vulgo Schönthal.

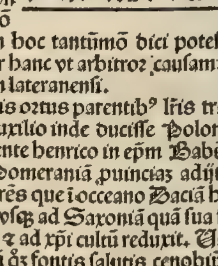
Otto epūs Babēbergensis

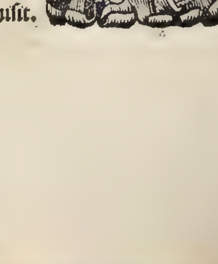

Otto Babenbergensis epūs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ lr̄is traditus ⁊ Poloniā aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde ducisse Polonie in curiā henrici imp̄atoris assumptus post Ruptū fauente henrico in ep̄m Babēbergensem ordinatus. Postea cū annis q̄tuor p̄fuisset Pomeraniā p̄uinciaꝫ adijt. ea em̄ iuxta mare sita in refusionib⁹ triangularis apparēs que ī occeano Daciā habꝫ in alia Prussiam ⁊ in tercia parte Poloniā attingit vsq̄ꝫ ad Saxoniā quā sua suaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit ⁊ ad xp̄i cultū reduxit. Varia q̄ꝫ monasteria in plerisq̄ꝫ locis extruxit. Celeberrimū q̄ꝫ fontis salutis cenobiū auxilio comitū de Abenberg p̄dijs auxit. Apud Ratisponā Pruuēnig ⁊ alia monasteria i ep̄atu halberstaten̄ patauiēsi ⁊ aq̄legiēsi fundauit. Is itaq̄ꝫ vir sctūs ⁊ multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus morit̄. Sepultus in choro cenobij montis mōachoꝝ quē locū singulari affectōe sp̄ coluit ac edificijs ornauit ⁊ fontē plūbeis fistulis e vicino mōte ī monasteriū reduxit ⁊ a pōtifice ob miracl'a ⁊ eas res in sanctoꝝ confessorum consortiū refertus est.

Balduinus ei⁹ nomīs terci⁹ iherosolimoꝝ rex prioꝝ Balduini cōsobrin⁹ fuit. qui anno scd̄o regni sui gazim turcoꝝ mioris Asie ducē supatū ꝯphendit. sequēti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostili aīo petentē fudit. antiochiāq̄ꝫ ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. deiñ ascalaonitaꝝ regē vnico p̄lio repulit. ⁊ Balduinū damasci regulū. tādē defūct⁹ nullū filiū s̄ vnicā tm̄ filiā dimisit.

Linea imperatorum
Lotharius secundus

LOtharius q̄ et lintherius dux saxonie p̄re gebhardo. defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus maguntie cū legato eccl'ie romane cōuenientibus in demortui heinrici imp̄atoris locū legitimis suffragijs cesar creatur. licet valde renitens et se tanto honore indignum dicens. voto oīm ad regnū tractus fuit. anno dn̄i. M. cxxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage suoꝝ militū. Progeniē deinde heinrici castigās ideo fridericū et frēm ei⁹ conradū nepotes ex sorore heinrici imp̄atoris rebelles habuit. Vn̄ in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Imperio itaq; suscepto illico Innocentiū papam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adijt. sacro adact⁹ ē expeditionis breui parande. cū qua tut⁹ romā vere ꝓximo duceret. Et magno cōfestim exercitu compato in ytaliā cuꝫ pontifice venit. Romāq; ingressi pōtificem i lateranū ꝑduxit. et mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cui⁹ beneficio ductus innocentius ip̄m imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimendos bohemoꝝ motus redijt. q̄bus superatis. Cū pontifex pisas cōuocatū ex vniuerso orbe aggressus ē cōciliū celebrare. in quo cōstitutiōnes quasdā edidit. Illico rome et in rogerij principatu studiosi ꝑ pontificis innocētij absentiā caput attollere inceperūt. Viribus maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare accersit⁹ a pontifice lotharius imperator romā cū exercitu aduolauit. et reductā classem pauloante pisani parauissimam eduxerūt. Pontifex aūt et imp̄ator terra ꝓfecti. rogerius sibi timēs dū in siciliā confugisset oīa amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex rainonē lotharij imp̄atoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoꝝ cohortibus p̄fecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄ faciliter confectis. redierūt in vrbem principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaq; imp̄ator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit qd̄ merito ab aliquo rep̄hendi potuerit. Qui tandē de deo. deq; hominibus bene meritus in p̄riam suā iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco q̄ntus rex hierosolime

FUlco andegauensiū comes balduini p̄cedentis gener. in quartū hierosolime regem suffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xp̄ianissimus vir fuit. et in armis acerrimus ꝓpugnator. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militaris rei scientissimis vteref legatis rariores barbari impetus fecerūt. Primosq; oīm turcos sinū circūcolentes persicū. innumera viroꝝ milia statuisse in xp̄ianos hierosolimaꝫ vsq; ducere. Rex factus ē certior q̄n antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infestare. Duxit tn̄ in illos et cōgressus audacissime irruentib⁹ tria milia interfecit. totidēq; ex eis captos tanq; in triūphū hierosolimā ligatos traxit. Ad quā turcoꝝ cladem excitus rex alapb gente turcus. non magis suis turcis q̄ arabibus. Caldeis. Babilonijsq; auxiliaribus copiosissimo fretus exercitu edissam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduin⁹ Gotfredi frēm qui postea fuit secūdus hierosolime rex potitus fuit. Captaq; a barbaris vrbs summa et aliās inaudita crudelitate direpta ē. Nam preter occisionem in omni etate comissam. archiepiscopus et clerus oīs quod fidem xp̄i abnegare noluerūt gladio appetiti sunt. Et qd̄ oīa supare visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. et nobilitate p̄stantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qd̄ sciret nr̄is religiosissimū esse violauerunt. Edissam esse vrbem illā nobilem medoꝝ. Ad quam sacre tradūt littere tobiam filiū suū misisse gabello. quāq; btūs thadeus ap̄lus ad fidē xp̄i p̄dicationis diuini verbi ac miraculoꝝ virtute ꝯuertit. Et in qua (btī thome ap̄li ossibus decorata) abagarus rex fuerit. q̄n ad dominū ih̄m date ep̄le sue fidei ꝓmeruit scripta manu dei rn̄sa p̄cipe. Que postq̄ quatuor et. xl. annis a xp̄iano pp̄lo fuerit refecta. p̄ter humane ꝯditionis mores talia a barbaris sit ꝑpessa. q̄ nulla rōne sint nisi a perditissimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus q̄ oportuit considerans dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caputverso occubuit. balduinusq; filius eo nomīe rex tercius. regni titulū gubernationemq; accepit.

Hugo abbas

HUgo abbas cluniacensis augustudinēsis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de volūtate oīm factus abbas. bonus sc̄ia. melior cōsc̄ia. optimus temp̄antia. forma angelicus. moribus compositus. sermone suauis. Tandeꝫ senio grauatus pontio successori cōmisit. vt humilitatis et innocentie thesauros custodiret. et in domino quieuit.

Helinandus ep̄us

HElinadus item laudunen̄. episcopus in oīni sanctitate preclarus floruit. Et maurilius episcop⁹ rothomagensis miraculis insignis claruit.

PAtauia preclara. diuesqꝫ olim ciuitas. inter danubiū. Enūqꝫ sita. quam prisci cesares ecclesie tradide
runt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q̄
germaniam ab ytalia disterminant. atqꝫ in loco mixtus danubio nomen ammittit. Vrbs ipa in longū ten//
ditur. nec magno negocio formā insule susciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec yni
quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus
τ ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori coniūgit. Est τ alius pons super danubiū. per quē
via est ad montes qui bohemiam respiciūt. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur.
qui ex boemia veniens oppidulum iudeoꝝ. Et terciā patauie partem diuidens sub castro presulis danu-
bio. quasi ex opposito yno se immiscet. Itaqꝫ tria flumina vno in loco coniūgūtur. ac propterea locum istū
quidam verbo ytalico passum hoc est transitum vocitant. Nam τ per hunc locum merces ytalie in bohe-
miam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut τ hodie fieri videm⁹.
In medio vrbis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. s;
nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad eā
partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubiuz due quoqꝫ sunt arces epi
scopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius τ niger bohemie
fluui⁹ (q̄ etiā fert vniones) ꝯiūgūť. Est ad sublimiorē arcē grādis ascēsus atqꝫ difficilis. q̄ tātū ex vno āgu//
lo p̄t oppugnari. Sz tot ibi muitiones addite sunt tā muroꝝ ꝗ̄ foueaꝝ vt expugnari posse nulla vi hoīm
videať. Ibi τ aule sunt τ camere splēdidissime. q̄s q̄ viderit. nec ornaci⁹ aliq̄d. nec muici⁹ vsqꝫ eē putaue-
rit. at vbi descēderis ī arcē q̄ īfra iacet ornatū maiorē videbis. testudinatas cameras. τ aulas ꝗ̄ ples: sunt

em̄ theutonici mirabiles mathematici. om̄es quoq; gentes in architectura ſuperant. Ornaturq; hec ciuitas inſignis putauia corporibus ſancti valentini. qđ taxilo dux baioarie ad eū locū deduxit. Et ſancti maximiliani archiepī laureacenſis. p. s. Rupertū ex laureata in pataniaz tranſlatū. Fuit em̄ laureata vrbs admodū inſignis in ampla campoꝝ planicie. Et ſup flumē qđ anaſum vocant. a quo nūc vrbs nomē anaſum habet. Ubi olim eccleſia metropolitica floruit. laureacenſis dicta. beatuſq; maximilianus (vt premiſſuz ē) archiepiſcopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed poſtq̄ athila rex hunoꝝ. vrbem hanc deleuit vbi arx erat. opidū ex nomine fluminis reſtrictum eſt. Sedes vero metropolitica in Saltzburgā tráſlata

Hugo de. s. victore

Hugo de ſancto victore natione gallus. ex caſtro ſancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis ⁊ pariſienſiuz clariſſimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ⁊ ſentētia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei ſuo tempore equalis haberet ideo in multo precio fuit. Qui preter ſanctitatem de q̄ mira legūtur. tum docendo. tum ſcribendo multis admodum prefuit. Et poſt plura reliquit monumenta. De ſacramentis valde neceſſariū librū. ⁊ alia opuſcula. ſ. didaſcolicon. de diſciplina monachorū ſpeculum ⁊c. Sermones quoq; elegantes cōpoſuit. Infirmatus ad mortem cum vicio ſtomachi ob vomitū laboraret ne ſacramento irreuerentiam faceret: ait. Aſcendat filius ad patrem ſuum. ⁊ ſeruus ad dn̄m ſuum qui fecit illum. Et eucbariſtia diſparuit. Et vir ſanctus deo ſuo ſpiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̄ ſctī petri corbiēſis aſſerit fuiſſe canonic⁹ ſingl'aris eloq̄ntie vir q̄ libꝝ de clauſtro aīe admodū notabilē edidit. in q̄ de ſecuritate clauſtri. ⁊ periculis ſeculi. Et de ordinatione clauſtri materialis. de abuſionibus clauſtri. Et de clauſtro celeſti varia narrat laude digna.

Linea summoꝝ pontificū

Lucius secūdus

Lucius mortuo celestino successerat. p cuius tpa platus ad latinos infaustus edisse direptionis ⁊ nroꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ⁊ nostroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Js lucius secūdus pria bononiensis p̄re alberto tituli sancte crucis in hierl'm p̄sbiter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam ꝓprijs expensis restituit. Qui inito pōtificatu nil pretermisit. qđ ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessariā ptinebat. Hac em̄ clade audita bernardus clareuallensis vir ⁊ sctitate et doctrina insignis. vt p̄missum ē. procinium religionis xp̄iane assumēs. principes oīes xp̄ianos tū lr̄is. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xp̄i vexillum sumerent. Veꝝ dū pontifex in his v̄saret peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6343. Anno xp̄i. 1144.

Eugenius tercius

Eugenius tercius pisis oriūdus. sancti anastasij abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccīa sancti cesarei erat suffectus. maiore sanctitatis q̄ rex gerēdaꝝ pericie spe a p̄ribus delectus. Cū tn̄ postea haud quaq̄ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis etiā cognouit. quo sui ꝯfirmaref senatores noctu abijt In sabinosq̄ farsense monasteriū delatus cardinalibus ⁊ curialib⁹ roma accersitis consecratus ē. Veꝝ cū postea romanoꝝ nō minas tantū. ſ etiaꝫ facta cōteneret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitq̄ solenni pompa ⁊ summa populi leticia introductus. Qui postea cum resciffet romanos nequaq̄ bono animo ſ fraude in grām secum redijsse. insidias veritus tyberi dilabit. quē romani haud secus q̄ Gelasiū olim armis telisq̄ iniectis ꝓsecuti sunt. appulsus pisas. illico in franciaꝫ nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce insignitus expeditione contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹ ⁊ quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene ⁊ honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Jsq̄ in vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. fyntiam. ⁊ norbam ⁊ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

Anastasius qrtus

Anastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti ruffi veliterne dyoces ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq̄ estimationis lateranēsi basilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq̄ mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie tum ad ornatum vrbis ro. ptinentia si ei aliqñ viuere licuisset. laboratū est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam ⁊ aperte pauperibus ipsis elemosinas prebente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto ⁊ vigesimo moritur. Sepeliturq̄ in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Richard⁹ de sctō victore

Richardus de sancto victore. Vir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus ⁊ inclitus fuit. Qui preter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem ⁊ copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū blasphemie. de potestate iudiciaria. de ptāte ligandi ⁊ alia. Sermones ad populū elegantes ⁊ doctos.

Malachias epus

Malachias ortus in hibernia vbi educatus ⁊ edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui in cella ecclesie deo seruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis sue. xxv. ordinatus presbyter vices epī gessit Vacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat⁹ ep̄s conereth introductus ad hoīes bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ne dū aūt hiberniā sua doctrina ac miraculis illustrabat. veꝝ ⁊ scotiā. Cunq̄ hebernia pallio careret. qđ ab innocēcio ꝓmissum erat. accedēs igit Eugeniū ptransiens clareuallē febre correpť. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Linea imperatoꝝ
Conradus tercius

Conradus eius nomis tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū impiū assumit̄ p̄sente Theodorico portuēsi epō aplice sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronā regni accepit ⁊ imperauit annis. xv. resistebāt tn̄ saxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinric⁹ cognominat⁹ supbus. Cōuentio principū babenberge postmodū extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ⁊ gratiā regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia impialia i castro Nurmberge occupabat cū ad regnuz aspirabat, coactus tandem crucē lanceaz ⁊ alia reddidit. iudicio principū a rege ꝓscriptus quatnor comitatus militibus saxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̄ qui in regnū romani noīs successerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit em̄ princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilect⁹. cuius hortatu in sarracenos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonso hispanie. ⁊ heinrico anglie regibus alijsq̄ plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nō ex Germania magis q̄ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. hemanuelq̄ secundus grecoꝝ impator vir celestissimus christiano nomī cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū q̄tū potuit dolosis artibus in suā pollicere amiciciam est adnixus. p̄cibusq̄ cōpellitur nullo cōpato cōmeatu iconiū statim ducere. se em̄ p̄staturū oīa que exercitui necessaria erant Hemanuel pollicebat̄. Obsessa ē vrbs natura ⁊ artificio munita aliq̄diu ⁊ acriter. ⁊ dum tātus desidet magis q̄ oppuguat exercitus valitudo ⁊ nō magis corpoꝝ q̄ animoꝝ egritudo quosq̄ valētes deq̄ ac inualidos debilesq̄ consternat. Nec satis intellectu est tūc qd̄ ab ipis postea rescitū grecis morboꝝ q̄litas effectusq̄ edocuit gipsum farine ac pani quē greci importarē fuisse cōmixtum. q̄obrez Conradus re infecta in Thraciā retro cessit. Postea cōradus lodouicusq̄ reges greci impatoris dolos malis suis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suā operam sunt polliciti. visumq̄ est nihil magis conducere q̄ damascum copias ducere. tādem iherusalem ꝑueniēs secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere portuensis quidez epūs cardinalis quē Eugeni⁹ papa sedis aplice legatū miserat iherosolimā. itaq̄ ducturi in Damascum tres xp̄iani reges. cardinalem q̄z legatū ⁊ simul patriarchā iherosolimitanum. multos quoqz epōs expeditiōi interesse curauerāt. iunctis copijs animisq̄ magnis conatib⁹ obsident. quā vrbē seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaq̄ arido sed artificio vbere atq̄ fecundo. ager em̄ effossis cuniculis ductisq̄ fistulis vnde irrigari potest mirā vbertatē p̄ se fert. Paruus amnis in regione vnicus p̄terlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant vn̄ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū assirio quodā ꝑsuadente cui maxime balduinus in reb⁹ arduis credebat. castra ad alterā vrbis partem transferunt̄. Damasceni inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū siti fameq̄ laboraret̄ soluta osidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē redijsset. cōradus lodouicusq̄ cōmunitos male habitosq̄ exercitus suos in europā reducētes ad ꝓpria sunt reuersi. Rogerius q̄z a pōtifice in regem sublimatus Guelfonē p̄dicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōraduz ad bella mouit. qui apd̄ castrum winsberg victus. Eūdem postea heinric⁹ filius cōradi qui post euz regnaturus erat si supuixisset bello deuicit. Tandem rex cōradus anteq̄ bn̄dictionem impialem percipere potuisset anno dn̄i M.c.liij apud Babenbergam vita excessit.

Multi extimāt ab isto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius pestiferꝝ nomē maxie in italia inualuit. cū auferat vnitatē ⁊ pacē vt nūq̄ inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado se impatori imposuit. hi populi italicoꝝ qui impiale dominiū in ytalia detractāt vsq̄ in diem hodiernum guelfi nūcupant̄. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicātur fautores ecclesie guelffi ⁊ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno succedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ⁊ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei sunt decimoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudie xp̄ianorum ad expugnationem terre sancte in subsidiuz xp̄ianoꝝ (qui ibi indies ferebant̄ deficere) animosissime transijt. veniēs Cōstātinopolim inde trāsiēs per hellespontum in bithiniam descēdit interea ꝑ aliquot dies ephesuz cōmorat⁹ Tādem appropinquās ad iherosolimam rex romanorum conrad⁹ patriarchā obuiam misit in vrbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciā ꝑactam apud damascum ferme ꝑ annum in iherosolimitano regno ꝑmāsit cum vxore sua. demum cum principibus in ꝓprium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoꝝ ꝯditio apud orientales regiones indies in peius vergere cepit. cum prius sola eoꝝ nomia hostibus formidini erant. Tādem hoꝝ principum p̄sentiam sine damno despexerant. Inde nec vires xp̄ianorum suspectas habuerūt. ideo norodoin⁹ antiochenā ꝓuinciam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝑfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cū laica ⁊ illiterata esset mirabiliter tñ rapta frequētius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa ferṫ ꝑdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicitṫ etiā beatꝰ bernhardꝰ clareuallēsis. hec ad coloniēses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit ꝙ clerici gloriā absqꝫ merito habere volūt ⁊ meritū absqꝫ ope.

Gracianus

Gracianus sancti ꝓculi monachꝰ patria etruscus ꝺ Ginsa ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M.c.xlix. apud bononiaꝫ italie vrbem ob eius ingeniꝫ ⁊ doctrine magnitudinē maximo in ꝑcio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu supiori carmīa ostētant eū plura ꝯdidisse. cū inter cetera sue lucubratiōis opera decretoꝝ librū accuratissime collegit. cuius ꝑncipiū ē Humanum genus duobus regiṫ. qđ qdem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ⁊ legenduꝫ publicis gymnasiis ꝯcessit. Ipm aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiōes. causas ⁊ de cōsecratiōibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas distinxit. Secūdā in sex ⁊ triginta causas. Ac terciā de consecratione nuncupauit. ⁊ hāc qꝫ in qnqꝫ distinctōes diuiserit. Quāuis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt ysidorus ⁊ yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoqꝫ notabilem fecit Archidiaconus qui dicitṫ rosarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. ꝑ id qꝫ tꝑs (vt Vincētius gallus testatṫ) apud parisiꝰ inter doctos. nō solum sue etatis sed ⁊ prioꝝ seculoꝝ lrīs ornatissimus. ⁊ bonitate vite atqꝫ ingenij acumīe clarissimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei grā sentētiaꝝ libros accurate doctissimeqꝫ composuit. laboriosum certe opus ex multoꝝ sanctoꝝ patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoqꝫ maiores glosas psalterij ⁊ eplaꝝ pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā eplaꝝ ⁊ psalterij ab anshelmo ꝑ glosulas interlineales margīalesqꝫ distinctaꝫ. ⁊ postea a Giliberto ꝯtinuatiue ꝓductā latius ⁊ aptiꝰ explicuit. multaqꝫ de dictis sanctoꝝ addidit. atqꝫ sermones multos ⁊ doctos atꝫ elegātes ad populuꝫ habuit

Petrus comestor

Petrus cognomēto comestor circa idem tempꝰ floruit cū ꝑdictis nō carne sed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusqꝫ testamēti historiaꝫ diligēter ⁊ accurate explanauit. Insup et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libri Josephi iudei. ⁊ quorūdam gētilium historias locis ꝯgruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed ⁊ versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igiṫ cētenario annoruꝫ post M.c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illumīata est. Quidaꝫ affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoꝝ mater cū dolere nō posset iniūctum sibi fuit. de hoc tātuꝫ doleas quod nō potes dolere. verū nō contemporanei fuerūt quāuis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelmꝰ puer ī anglia crucifigiṫ a iudeis in die parasceue in vrbe norwico. de q̊ postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū et ditione diuicijsqꝫ ⁊ gloria ad modū clari haberenṫ a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream ⁊ argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipius scilicꝫ nota. ꝙ ⁊ nūc vsqꝫ apud eos in fidem ꝑmissorum fideliter seruatū est. nam vsqꝫ ad id tempus vt iacobus eorum theologꝰ refert genuenses nisi papiensi moneta et quibusdam paruulis qui bruneti dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

AUicenna medicus oīm clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his tempibus vniuerso orbi clarissimus habet. q̄ vt fertur dn̄s cordube ⁊ princeps vrbis eius. dedit tn̄ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pr̄ibus intellexi in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ip̄e visitabat. homo fuit colore brunus. ⁊ iocūdus. q̄ pulsando ⁊ cantando libꝝ fecit cāticoꝝ. Et vt ferṫ satis iuuenis mortuus ē. Nō em̄ attigit q̄nquagesimū ānū. Scripsit tn̄ vltra medicinā in om̄i genere discipline. Et in naturalibus ⁊ mathematicis ⁊ moralibus ⁊ dialeticis. Fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina ⁊ in om̄i genere discipline eruditus. Quo aūt tp̄e fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tn̄ certū est qd̄ tpibus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt aliq̄ somniant. M. em̄. ⁊. x. anni ferme sunt exquo beatissimus augustinꝰ fuit. Quo tp̄e auicenna esse nō potuit. Dicūt aūt reperiri ep̄las mutuas inter vtrosqꝫ qd̄ absurdū est. mirabile em̄ esset. cū in volumine ep̄laꝝ augustini ad viles psonas ep̄le scripte sunt. Et ep̄le ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoqꝫ conculas asportatas ō sancto iacobo noiat. q̄ tp̄e augustini non erat vbi nūc ē. xp̄ianos item noiat ⁊ eoꝝ cōsuetudines de carne ⁊ corallo. cū xp̄iani pauci nominis erant ⁊ nō manifestos ritus obseruātes tp̄e augustini. Crediṫ igitur fuisse tempore auerrois aut paꝝ ante. Algazel etiā ⁊ alfarabius videtur fuisse cōtemporanei auicēne. q̄ fuerūt tp̄e auerrois. Declinante ergo imperio ro. ⁊ arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in om̄i doctrina eruditissimus esset. librū excellentissimū cōposuit. metaphisicā deide accuratissime enucleauit. Distinctiusqꝫ ac clarius p̄ ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica. postqꝫ oīm medicoꝝ scripta vidisset. Medicinā omnē in q̄nqꝫ libris descripsit. Scripsit quoqꝫ de viribus cordis ⁊ plura alia.

Auerrois cōmentator

AUerrois quoqꝫ medicus cognomento cōmentator. philosophus quidē. ⁊ ip̄e apud cordubā hispanie vrbē hoc tp̄e vt ex libro eius q̄ de celo tractat habetur floruit. Fuit em̄ a natiuitate xp̄i anno. M. cl. vt asserit cōciliator. Et egidius romanꝰ in suis q̄tlibetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois ī curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit ⁊ adeo excellenter in om̄es arestotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū p̄meruerit. Deinde de sb̄a orbis de tiriaca. librū q̄z pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

SOar etiā medicus cognomento sapiēs. q̄ auenzoar dr̄ hisdem tpibus fuisse ⁊ claruisse ip̄emet in xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. s. ij. c. v. testatꝰ est. atqꝫ cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Hic cū esset eruditissimꝰ vir librū medicine noīe theisir ad q̄ndam regem dedit. Indeqꝫ nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitqꝫ se vniuersam medicinā amplissimo volumine euoluisse. Aaboali Abinceni sunt noīa arabica pr̄ez ⁊ auū significantia. Abon em̄ ⁊ abin apud arabes idē ē qd̄ filiꝰ. Mos em̄ (vt om̄es asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē pr̄is ⁊ aui ponerent ⁊ suū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archiep̄s Cantuarien̄.

THomas archiep̄s cantuariensis. in iuuētute oībus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiep̄o in archidiaconū assumptus. Inde in regno heinrici regis angloꝝ cancellariū effecit. vt sua prudētia malignorū hoīm seuiciā tparet. q̄ post decessum archiep̄i eccīe p̄ficere p̄curauit. Cū autē rex sctm̄ thomā ad volūtatē suā in detrimentū eccīe inflectere conareṫ. Cūqꝫ post innumeras iniurias discessit. die. xviij. ad portū venit. et in nauicula parua cū duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Uir aūt optimus ⁊ sanctissimus ab heinrico angloꝝ rege cum iura sua ⁊ eccl̄iasticas dignitates quas sibi p̄dictus rex ⁊ publica eius ptās vsurpauerat resarcire: et in statū pristinū reuocare anniteretur. post exiliū damna cōtumelias atqꝫ obprobria postqꝫ parentū ⁊ amicoꝝ prescriptōem ⁊ alia: atqꝫ alia supplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam paralisi dissoluti inuisa obitus indicia prestiterūt. Uerū alexander auditis ⁊ cognitis crebris ip̄ius beati thome miraculis. eum in sanctoꝝ cathalogo ascripsit.

NOruegia prouincia hüisdem quoqꝫ temporibus viuaci predicatione albanēsis episcopi. xp̄i fidem recepit. ob cuius beneficium atqꝫ virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oīm consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Linea summorũ potificũ

Adrianus quartus

Alexander tercius

Anno mundi.6353. Anno cristi.1154.

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epũs cũ a tercio Euge
nio cardinalis in Noruegiã missus esset: vt pmissum est, puinciã omniũ ter
re cognite occidentaliũ vltimã eã gentẽ multitudine copiosissimã primus omniũ
cristianorũ christianã effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit.
Eo itaqꝫ creato pontifice romani cõsules suos sicut per Anastasij tpa administra
tioni vrbis pfecerunt. tentatusqꝫ a romanis tum pcibus tũ minis vt ꝯsulibus li-
beram vrbis administrationẽ relinqueret. vtqꝫ in lateranũ pficisceret faciende
consecrationis causa. qd facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea
ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret. interea cardinalẽ sancte Pudẽciane via
sacra ad pontificẽ accedentem. Romani ad Cosme ꝛ Damiani edẽ armis aggres
si vulneribus affecerũt. Pontifexqꝫ vrbem romã ecclesiastico supposuit interdi
cto. ꝛ forte postremi tunc erãt sacri quadragesimales ieiunij dies. qd cũ popul9
egerrime ferret: pe ruicit prudenciorũ sentencia vt Arnoldo seductore pulso ꝛ cõ
sulibus depositis pontifex sanctũ in laterano celebrat pasca. Guilhelmũ Sicilie
regẽ qui multas ecc͞ie occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fride
ricus aũt primus impator creat9 Cisalpinã galliã cũ exercitu ingressus: cũ ad vr
bem venisset ꝛ pontifex in basilica Petri Fridericũ imperij corona donaret. ꝛ a
romãis tumult9 excitaret. põtificis pcib9 impator lenit. hic postea ro. dictionẽ
plurimũ auxit. nã ꝛ circa lacũ sancte Cristine multa castella muniuit. ꝛ Radico-
phanũ qd nunc Senenses obtinẽt muro ꝛ arce ppe inexpũgnabile reddidit. pri-
musqꝫ pontificũ vrbẽ veterẽ inhabitauit. a quo ea vrbs culcior reddita ẽ. Cũ ve-
ro instantibus romanis ad vrbẽ rediisset vexaret qꝫ a consulibus libertatẽ roma
nam restituere conantibus Arggnanũ pecijt. vbi nõ multo post morit pontifica
tus sui anno quarto mense decimo. corpus romã delatũ in basilica Petri sepelit
non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Anno mundi.6359. Anno christi.1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano
duorũ ꝛ viginti cardinaliũ suffragijs pontifex creat. Etsi canonice lectus fuit multas variasqꝫ in ponti
ficatu passus est agitationes. quibus iniciũ dedit Octauianus quidã romanus tituli sancti Clementis pre-
sbiter cardinalis. quẽ victorẽ appellatũ a tribus tantũ pfanatus. Victor ad Fridericũ impatorẽ: Alexander
hortante Philippo francorũ rege Toracinã pfectus cõscenso nauigio in franciã contendit. cõuẽtuqꝫ in Cla-
romonte habito anathema in impatorẽ ꝛ Octauianũ statim enũtiat: quã ob causaꝫ Fridericus tres alios ꝯ
hunc Alexandrũ successiue pontifices creauit. nã Victore mortuo primo Pascalẽ. post Calistũ. deinde In-
nocentiũ cõstituit. At vero romani creatis cõsulibus Alexandro pontifici amicis eũ statim ex francia reuocãt
congratulantibus omĩbus pbenigne suscipit. Cisalpine igit Gallie populi i spem libertatis erecti anno sa-
lutis millesimo cẽtesimo sexagesimoquinto in Fridericũ arma sumũt. ideo cõpato exercitu in ytaliã veniens
Ancona discedẽs romã mouet valuis reseratis illũ furientẽ ingredi pmiserũt. his intellectis pontifex sibi ti-
mẽs nocte intempesta cũ sua familia vrbe abijt ꝛ Beneuentũ accessit. eius qꝫ vires phorrescens coqui sui ve
stibus sumptis. eo in habitu venecias pfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriũ paulo ante a mar-
co iuliano conditũ pfectus. ab incolis recipit. Et ortulo preficit. Post aliquot vo menses cum quidam no-
mine cõmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianũ ducem accessit. Et silenter
in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum omĩ ap-
paratu ad põtificis diuersoriũ accessit. cõpertoqꝫ ibi pontifice ro. eũ solẽnitatibus ad diui marci tẽplum cum
omĩ gaudio primo pduxerũt. Cũ ibi ex more cõsedisset. principẽ ꝛ senatũ cũ omĩ pplo bñdixit. Impator vo
audiens pontificẽ venetijs adesse ottonẽ filiũ suũ cũ armata classe ad reposcẽdũ põtificẽ venetias misit. Cui
sebastian9 dux occurrẽs facto congressu ipsum supauit. ꝛ venetias vinctũ pduxit. ad pontificẽ ductus eo p-
curante pax inter pontificẽ ꝛ prẽm augustũ componit. Altera vo q̃ secuta ẽ dies fridericus venetias venit.
ꝛ pacẽ a filio cõfectã hoc modo approbauit: vt rome ꝛ q̃ ditionibus erant eccl͞iastice põtifici redderet. Quo
federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidẽ vniuerso astante populo. im-
peratori iussit. vt se humi psterneret ꝛ veniã denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimẽs
ait. Scriptũ est sup aspidem ꝛ basiliscũ ambulabis ꝛ cõculcabis leonẽ ꝛ draconẽ. at fridericus. Nõ tibi inqt
sed petro. cui successor es pareo. at pontifex ꝛ mihi ꝛ petro. ac sic inter impatorẽ ꝛ pontificẽ pace ꝯposita. Et
ducem atqꝫ senatũ exornauit. agentẽ postea thusculi pontificẽ alexandrũ heinrici regis anglie oratores viri
eccl͞iastici adierũt. regem ipsum ab iniusta nota purgatũ. quem necis beati thome cantuarieñ. archiepiscopi
consciũ fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliã misit. q̃
reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostẽderat.
Quã obrem pontifex illum in sanctorũ martyrũ christi numerũ retulit. Cũqꝫ tercio hic põtifex romã profectus
esset apud lateranum conciliũ celebrauit vt ad christianã rempub. necessaria ꝯstitueret. Interim post lõgos
ꝛ assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatõnibus. pontificatus sui anno. xxj. die. xix. rome
moritur. sublatis prius e medio quatuor scismaticis.

Linea impatoꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuus filius friderici duc sueuoꝝ fratris scilicet Cōradi regis. natus ex clarissima ꝓgenie karuloꝝ. post cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus impator. Anno dn̄i M.c.liij. impauit annis.33. Primo sedatis discordijs in germania confestim lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta ꝓperabat celeritate vt pōtifex sibi timēs in munitiora queqꝫ vrbem veterem primo post ciuitatē castellanam cū collegio cardialiū se receperit. missis tn̄ hincinde oratoribus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele sponsionez exhibuit. a quo breui post in principis aploꝝ basilica coronatus est. sed in ea celebritate romani cū pōtifice adriano paꝝ ꝯcordes ꝓpter ꝯsules impatorem suspectum ducētes portas vrbis clausas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magn⁹ in pratis neronis tentoria habēbat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cōmissa ē ⁊ reddita cedis vicissitudo. excitis ad tumultum impator incensis in romanos animis ferebat. quē pōtifex exoratū tantisꝑ deliniuit vt captiuis dimissis ciuitati culpaz. iuuentutis temeritatem. reijciēti pacem ꝯdonauerit. Impator paucos moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Voburg ob ꝯsanguitatē fecit. ⁊ cū beatrice burgundionū comitis nobilissima filia nuptias fecit. Eoqꝫ tp̄e ducem bohemie regio noīe decorauit. ⁊ marchionatum Austrie in ducatū ꝯuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice successori alexandro admodū aduersari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cremam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane ecc̄ie terraz et vrbes vexabat. Terdonaqꝫ primo spoliata. Mediolanūqꝫ post solo equata ē. cui⁹ populum in sex portaꝝ tribus diuisum sex agri sui loca decimo ab vrbis solo distantia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aīos. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie solo possidebant. saluberrimi ꝯsilij auctores. quoꝝ suasionibus constat veronēses. pataunonesqꝫ ⁊ vicentinos societatem belli conditionib⁹ inijsse. que cū friderico in mediolanēsibus agenti nunciata essent. suos germanos vndiqꝫ conuocauit ⁊ papiensium cremonēsiumqꝫ auxiliū fretus veronā duxit. Verebat autē ne alexandri auctoritas sibi aliqn̄ afferret incōmodū. papam igit dolis aggressus est. Cū deīn otto fili⁹ captus venetijs tenebat. venetoꝝ opa fridericus absolutionis bn̄ficiū (vt p̄missum ē) ꝓmeruit. Sebastiano aūt duci ⁊ eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. ⁊ pmo quidē funale candidum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item ꝙ plumbo eoruz epl̄as sigillare deinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que est ornamentum galero ꝯsimile. Quarto venetoꝝ principi terciā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū in pape theatro sedes essent. Demū in ascensione dn̄i veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam ꝑpetuo duraturam obtinuerūt. que vsqꝫ in p̄sens ꝑdurāt. Quinto ipi duci octo vexilla sericea diuersorum colorum obtulit. Sexto deniqꝫ cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci ꝑpulcre depicta habent. Fridericus tādem ecc̄ie romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Siriā expeditionem sumpsit. cū amplissimo q̄z exercitu ex alemania est ꝓfectus. vndecimqꝫ castris ꝑ hungariam bulgariāqꝫ et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum desedit. quē vt bosphoꝝ q̄ꝫ celerrime trasmitteret. Isaac impator cōstantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illi⁹ diu antea formidauerat. Primam v̄o de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ⁊ iconium delatus non magis eius agrum q̄ꝫ adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijsqꝫ vastauit. Armeniam inde minorem ingressus omnia que sunt adita in suam ꝯpulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnq̄ꝫ exterminio magis timuerit Saladinus. sed tātam christianorum spem infelix hora succidit ꝙ amnem rapidum sudoris lauandi caumatisqꝫ mitigandi auidior temere ⁊ inexplorato ingressus tantoꝝ exercituum impator euectus est. Mortu⁹ est hic inclitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atqꝫ p̄clarus. magnanimus. larg⁹. strennuusqꝫ atqꝫ facundus. qui auxit imperiū vt post carolū magnū gestorum magnificentia vix parem haberet in plerisqꝫ. preter persecutionem ecclesie gloriosus.

Heresis waldensiuz seu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium sumpsit. cuius auctor quidā nomīe Valdo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberet opibus relictis ⁊ pauperib⁹ erogatis diabolica quadam suasione ductus euāgelicam pauptatez omnimode obseruare studuit. vnde cū ideota esset. quosdam vulgares libros cū quibusdam sanctoꝝ dictis sibi coscribi fecit. quos nō sane intelligens suo inflat⁹ spiritu p̄dicando sanctoꝝ aploꝝ officiū sibi vsurpare curauit. Cōgregatis itaqꝫ innumerabilib⁹ quasi discipul multos ⁊ quidam pessimos errores disseminare cepit. p̄latos ⁊ clerum penitus aspernando. Monitus autem respondit. obedire oportet deo magis q̄ꝫ hominibus. ⁊ cū in suo sensu obduratus ꝑsisteret. tādem veluti hereticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta est in laqueum maximū simplicioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum sancti Augustini

Guilielmus heremitam ordinis heremitaꝝ virũ vtiq; sanctissimũ olim aquitanie ducem ⁊ pictauiensium comitem anno dñi. 1157. in gallijs virtutib⁹ et miraculis clarũ fuisse cõstat. qui a primeuo iuuentutis sue anno a beato bernhardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior haberet mortez p̄ oculis sibi constituere voluit timensq; ne aliqñ morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastã heremũ secessit ⁊ ibidẽ sub diui patris augustini regula pfect⁹ xp̄i seruus esse cepit. factusq; religiosus quãto altior in honore fuit tanto se humilius subdidit. ⁊ sicut antea loricatus hostes ⁊ barbaros ꝓpulsare cõsueuit. ita ad deum cõuersus loricã sup nudũ induẽs crebris orõnibus vigilijs ⁊ ieiunijs suũ corpus affligere voluit. hanc obrẽ multi nõ modo seculares verum ⁊ eiusdem ordinis fratres atq; alij priuati ad eũ confluebant ⁊ tanq̃ bonũ patrem ordinisq; instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cũ cisterciensium ordinem in gallijs modico tp̄e ⁊ plurimũ auctũ ⁊ maximo in p̄cio habitum. suũq; heremitarũ ordinẽ adeo in omnibus labefactatũ diruitũq; atq; vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia nanq; videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. ⁊ laborantem sine charitate ⁊ inopia offendit vt nullũ ferme religiõis inditiũ in eo videbat. Ordinis sui vir sanct⁹ calamitate pmotus aim ad instaurandũ adiecit vt breui cõualescens ex multitudine religiosoꝝ ⁊ monasterioꝝ meliorẽ faciẽ ordo diui augustini in gallijs p̄ se tulerit. hanc obrẽ ordinis cõditorẽ appellarunt Guilielmite vulgo appellabant. Hic itaq; cõcessione anastasij põtificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primũ ex heremitis incolere cepit. ⁊ primũ monasteriũ apud parisius sub mẽdicationis titulo extruxit. huius aũt p̄cipu⁹ albertus gallus fuit. qui viuendũ sua doctrina ⁊ vite sanctitate ordinem postmodũ auxit. hic siquidem Guilielmitaꝝ titulus in gallijs vsq; ad innocentij quarti põtificis tp̄a p̄seuerauit. veꝝ eo mandãte post habita ei⁹ denoĩatione ⁊ omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbiq; accersitis innocentius ⁊ successores oẽs sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atq; precepit.

Soles tres p hoc tẽpus nonis septembris in occidente simul vise sũt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat sol⁹ occidit. Similiq; modo ꝓximis annis tres lune apparuere ⁊ in media signum crucis. Hec visiones iterp̄tabant a nonnullis indicium esse discordie grauissime. cardinaliũ in electione pape ⁊ principũ in electione impatoris cũ cõtra alexandrũ vt p̄missum quatuor electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiã circa hoc tp̄s plurib⁹ annis nõ nullas quassauere ꝓuincias ⁊ q̃maxime Siriam atq; Ciliciaz. in quib⁹ multe vrbes diu nutarunt. quedã cum magna populoꝝ strage corruerũt

Jo. mesue medicus

Iohannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damascenoꝝ. ⁊ ip̄e hisdez tẽporibus in medendis languoribus clarus existens. de medicinarum solutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilẽ scripsit. Aliũ quoq; aromatarijs ac medicis putilẽ quem antidotarium appellauit grabadin. edidit insup in q̃ canones vniuersales posuit. et cũ de curis morboꝝ scribere orsus fuisset ⁊ a capite inchoasset scribens de morbis cordis interijt ⁊ manchũ opus reliquit quod postea petrus apponus patauin⁹ perfecit. licet etiam incõplete. Franciscus tamen de pede montiũ egregiam addicionem perfecit. An xp̄ian⁹ fuerit quidam dubitant licet tanq̃ fidelis ⁊ bonus deum p̄sepe appellet.

Jo. carnotensis epũs

Iohannes carnotensis epũs ⁊ beati thome canthuariensis familiarissim⁹, homo doctrina ⁊ eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens librum de vestigijs philozophorum ⁊ nugis curialium composuit. ac etiam vitaz ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atq; alia quedam scripto mandauit.

Hartmann⁹ epũs brixẽs

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenẽsis epũs in territorio pataueñ ortus in adolescen-cie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus sancti Nicolai i patauen. vrbe traditus. vbi in sancta vita moribus ac literis edoctus euasit. Cõradus saltzburgeñ. epũs cũ iuuauie monasterio pfecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis austrie in ripa danubij nouã plãtationem regendam suscepit. mox aũt ppositus factus corpusculũ suum multis ieiunijs vigilijs alijsq supplicijs vehementer afflixit. humilia insup religionis exercitia libentissime exercuit. Mortuo aũt Reinberto epo brixenẽsi in demortui locũ cõmuni voto clericoꝝ in episcopum postulatus. vbi in omni sanctitate ⁊ miraculis vitam peregit. mũdanas ac carnales delicias a se prorsus abdicauit. oratõi ac ɔtemplationi se totũ dedit. Summa insup eius abstinẽtia fuit ⁊ mirabilis vite austeritas. Cilicio q̃q ſb habitu vteb at. oua lacticiniaq ex precepto archiepi solum sumpsit. carnem eñ iuã plurimũ macerabat. a friderico impatore plurimũ dilectus. irã eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cõfessorẽ deinceps eum semper colebat. Claruerunt igit eo tpe due oliue in eccia dei. Eberhardus archiepũs saltzburgeñ. qui in solsticio estiuali x. kalñ. iulij migrauit ad dominũ. Et beatus Hartmannus qui gloriose epatui brixenẽsi pfuit ⁊ omne tps vigilando aut orando aut cõtemplando aut legendo cõsumpsit. ⁊ qui pcepta salutis dabat. lites dirimens plenus tandem dieꝝ positus in balneo aquaꝝ in solsticio biemali. x. kalñ. ianuarij felicem animaz deo reddidit. sed postq̃ sanctissimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. pcipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirũmmodũ auxiliũ inuocantibus vberrime prestat.

Almeric⁹. vi. ibrlimoꝝ rex

Almericus sextus iberosolimoꝝ rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno suffect⁹ est. regnauit annis. 12. vir p omnia strennuus ⁊ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nãq Ascolonã tẽplarijs a fratre balduino concessam primo regni anno magis reddidit cõmunitã et inde expeditus cũ in egiptios duxisset dregmoni regi egiptij copiaꝝ pfecto cõgressus magnã in barbaris cedem edidit. Alexandriã paulo post delatus primariam egyptioꝝ vrbem quã tiracunus saladini turcoꝝ regis pfectus soldano egyptio fraude subtraxerat artissima pressit obsidione. vt alexandrini eũ nullo pacto xpianis subijci sint passi. Eaten⁹ almerico regi se pmiserint vt in soldani potestatem p manus suas reducerent. almericusq pecunia ingenti a soldano accepta fecit illi recipiende alexãdrie potestatẽ. q̃ in pecuniaꝝ dissolutiõe cũ fraudẽ almeric⁹ intercisse intellexisset. magno vir animo in soldanũ ducens carras nũc chairũ vrbeꝝ potentissimaꝝ obsedit quã cũ aliqñ obsedisset potiundi quidem spe nõ caruit. sed a milone quodam de planta seductus pecunia a soldano accepta abijt re infecta. pauloq post in ascolonã vrbem egregiã duxit. cui expugnãde emanuel grecoꝝ impator contra ac cõsueuerat magna subministrauit auxilia. ⁊ tamen Almericus parandis cõmeatib⁹ negligens fuit vt annona in castris deficiente obsidionem soluere sit coactus. Eo autem almerico baud diu post defuncto Balduinus filius successit.

S. Albert⁹ beluacensis

Anshelmus epũs

Albertus miles gloriosus post gloriosa certamia martirio coronatus est.

Anshelmus epũs beluacensis p hec tpa cuz in omni sanctitate moribusq pclaris vixisset diẽ obijt. ad cuius sepulchrum diutinitus lampades accense sunt. excepta vna cui oleum vsurarius quidam administrabat.

Philipp⁹ rex francoꝝ

Philippus francoꝝ rex lodouici superioris regis fili⁹. post patrẽ regnauit annis. 44. Is postea cũ audisset iberosolimã a saladino captã clemẽte põtifice admonẽte. cũ mult xpianoꝝ pricipib⁹ siriã adnauigauit. cũq ptolomaidẽ vna cũ richardo angloꝝ rege se recepisset. ⁊ inde iberosolimam repetituri essent ambo de iberosolimoꝝ regno cõtendere ceperũt. demũ philippus hic indignatione cõmotus simulata infirmitate in europaz (dimisso richardo) regressus est. vbi in regnũ suũ introgress⁹ reliquũ vite sue tempus in pace ac sanctimonia cõsumpsit ferunt historie hunc philippũ religiosoꝝ orationibus miraculose fuisse natũ. qa cũ lodouicus pater iã sexagenari⁹ liberis careret vniuersis populis pcepit vt dñm instanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth mõial saxonie

Elizabeth monialis beata in saxonia miraculis claruit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. pcipue librum viarum domini appellatum.

Linea summorum pontificum

Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Anno mundi.6384. Anno xpi.1174.

Lucius eius nominis tercius papa natione tuscus luca vrbe et gente nobili oriundus. Cum Alexander pontifex romanus gloria magis quam annis plenus diem obijt omnium consensu pontificatum inijt. consules autem a romanis deponi curauit. multo enim ex nobilitate populoque ro. ope et auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omnia conuertens fastidisset innitebatur. sed adeo consularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Nouo enim apud romanos exemplo quotquot pontifici studuisse compertum est. qui fuga sibi tardius consuluerint effossis oculis sunt cecati. et pontifex fuge sue necessitate ad bonum conuersum consilium quod rome destinauerat veronam concilium conuocauit. rebus iherosolime titubantibus suppecias allaturus. veronam profectus concilio habito et romanorum licentiam ac superbiam improbauit. et principes omnes xpianos adhortatus est vt in asia laborantibus succurrerent. verum dum ob hanc rem nuncij vltro citroque mitterentur lucius vir optimus pontificatus sui anno quarto mense secundo die decimooctauo verone moritur sepeliturque magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem non immemor patrie sue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetrusci alia quam moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanensis patre Johanne e gente cribella pontificatum iniens quo tempore fridericus occidentalis ro. imperator heinricum filium prouincijs et vrbibus quas de italia romanum tunc possidebat imperium prefecit. Qui quamprimum pontificatum inijt reuocare ad concordiam xpianos principes primo annixus est. ne diffidentes a barbaris opprimerentur. At vrbanus quem audita Guidonis lusiniaci regis noui et tripolitani comitis diffidia. et quem Saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xpianorum generali edicto de mittendis in asiam copijs monuerat. Idque cum serius negligentiusque ardore sui animi quo ferebatur fieri cerneret. venetias petere constitu erat xpianam eo militiam festinantius copiosiusque sua presentia conuocaturus. Iamque ferrariam attigerat cum infelicis prelij rumore primum. post certiore. atque quam erat maiore xpianarum rerum exterminij nuncio ad se prelato febre et dolore correptus est. ex quo breui mestus ferrarie in itinere moritur pontificatus sui anno primo mense. x. die. xxv.

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo omnium consensu pontifex creatus. qui ardore animi par suo predecessori. sed tempore acceleratiore habuit mortis euentum. et statim nuncios et litteras ad principes xpianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna secum comparato exercitu terra marique hierosolimam ab hostibus captam recuperarent. et cum ad mittenda in terram sanctam xpianorum militum auxilia totis animi corporisque viribus insudat. pisas se contulit. quo pisanos inter et genuenses acerrimo contendentes bello pacem facilius componeret vt vtrumque populum bello maritimo prepotentem in sanctam expeditionem excitaret. pace autem plane composita adiecta vtrique parti conditionem vt classe armata in barbaros ducerent xpianos in asia vexantes dum hec intentiore cura vir sanctissimus agit pisis moritur pontificatus die sui quinquagesimo septimo.

Joachim abbas

Ioachim abbas calaber ad vrbanum pontificem verone accessit. Is maxime doctrine et excellentissimi ac prope diuini ingenij vir hac ipsa tempestate apud guilhelmum regem et calabros omnes clarus et inclitus fuit. qui spiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quasi presentia differebat. cum prius non multum ab homine doctore didicisset donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facile scripturarum difficultates enodaret. et cum plurimum eruditus esset nonnullos in sacris codicibus edidit comentarios. et quammaxime in apocalipsim. vbi et multa predixit. et potissimum de ordinibus mendicantium. Item contra petrum lumbardum theologum librum composuit. qui postea damnatus et reprobatus fuit. sicut patet in principio libri decretalium. Fertur quoque multa scripsisse. librosque suos domino pape emendandos obtulisse. et ei multa de futuris reserata aiunt de duobus regibus francie et anglie apud messanam hiemantibus aliquando interrogatus quid sibi de expeditione sarraconorum sperandum esset respondit non dum adesse tempus quo iherusalem recuperari posset. Super his autem que scripsit de futuris temporibus nos rerum incertarum presagium relinquere conuenit iudicio posteriorum. alia quoque perpulcra scripto mandauit.

Balduinus septimus rex Iherosolime

Balduinus eius nomis quartus Almerici superioris filius septim⁹ Iherosolimoꝝ rex p⁹ patrē regnauit ī iherusalē annis sex. qui etsi lepra ꝑcussus fuit. regnū fortiter prudēterq̧ admistrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferior habebat. Cū em̄ ad terciū vtriusq̧ regni annū apd̄ Ascolonē prelio ꝯcurrissent maiores Saladini copias Balduin⁹ fudit. ⁊ altero itez ꝑlio apd̄ Thiberiadem ꝯmisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabas ꝑsente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igit̄ Saladino turcoꝝ regi ꝑstantissimo q̄tiēs ꝯgrederet̄ fortiter resistebat. ⁊ tamē illius virtutē exīmiā ⁊ suū ipius lepre incomodū secū reputās futuris xp̄iauoꝝ asie rebus ꝓ sua prudēcia ꝓspicere cōstituit. Cū em̄ deterrēte morbo vxorē ducere noluisset liberoꝝ spe destitut⁹ nepotes q̄siuit relinq̄re successores. duas namq̧ sorores suas in matrimoniū collocauit. q̄ꝝ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montisferrati Longaspata cognoīe appellato nupsit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iherosolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄ senio confectus interierat. quintusq̧ Balduinus ⁊ ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hisdē tp̄ib⁹ quā maxie in Cisalpina gallia initiū sumpsisse ferūt. Quidā tam̄ scribunt sub imperatore Henrico gesta. Verū cū Fridericus ꝑdictus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝓpe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germaniaz ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuisset iā exilij fastiditi cōi ꝯsensu vestibus induti albis ad imperatorē accessere miam depcauere. q̄ꝝ humilitatē vt vidit cesar pietate ꝑmot⁹ annuit vt ī patriā rediret. Reuersi exules ⁊ forte ex voto emisso plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates suas ī lanificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veste incedere. cepit odor pie ꝯuersationis ꝑ regionē illā diffundi. Scdo viuere restrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ⁊ seorsum mulieres exercitia corꝑalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ ꝑcipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumpserūtq̧ ꝓ norma viuēdi partez regule btī Benedicti supiores coꝝ ꝑpositos noīantes. Deinde facultatib⁹ tūz ꝑsonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̧ monialiū ꝑ ꝑtes Tuscie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dn̄i. M.cc ob religionē ⁊ vite sctītatē approbat⁹ ē ordo ⁊ mod⁹ viuēdi ꝑ Innocētiū terciū. ⁊ postea ꝑ successores multipliciter priuilegiatus.

Iherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū em̄ balduini leprosi quintus balduinus puer ⁊ ipe rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes ⁊ Guido suscipere cupientes nec vnanimes essent. dūq̧ res ipa magnis christianoꝝ iherosolime agencium simultatibus tractatur balduinus puer regni iherosolime christianoꝝ ad octauū auūculi necis mēsem defunct⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix ꝑcognitā texit futuꝝ qd̄ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ⁊ milicia oīs in regē iherosolime accersirēt. multisq̧ astuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q̧ largitionibus a patriarcha. epis. ꝓceribus magnatibusq̧ Guidonē virū suū ꝑsentē ⁊ ipm̄ instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vo grauiter tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore christianoꝝ penitus separūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ gallilee principatū hereditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoq̧ principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc tp̄is Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat. cū fortuna eius cōsilijs fomentū addidit. q̄obrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eq̄tū exercitu cōꝑato Ptolomaidē primo p⁹ berutū ⁊ maritima occupauit. postmodū in Ascalone ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnatiōibusq̧ ꝑ decē dies frustra ibidē cōtinuatis. alia atq̧ alia ꝑ viginti item dies castra fecit. obsessiq̧ ingēs populi multitudo desperatōe magis suppeciaꝝ adducti q̧ oppugnantiū timore ꝑterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū suppellectili quā humeris singuli ferre possent abire ꝑmitterent̄. Inuenim⁹ factā cōdeditionē secūda die octobris Anno nono ⁊ octogesimo postq̧ in christianoꝝ fuerat potestate. Migraturi iherosolima christiani Heracliū patriarchā ⁊ clerū facto agmīe sunt secuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyruz pars Alexandriā pecijt. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā primū turribus deiecit basilice dehic etiam ecclie christianorum iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Suriani Armeni Jacobite Georgiani ⁊ Greci.

Linea summoꝝ pontificū

Clemens tercius

Celestinus tercius

Clemēs tercius. pr̃ia romanꝰ. pr̃e ioanne cognomēto scolaris. demāda/
tū sibi papatū accepit. Pontificatū iniens statim de bello in sarracenos
gerendo edictū ꝓponit. Rem xp̄ianoꝝ in asia magis magisqꝫ indies piclita-
ri intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xp̄ianos admonet. exci/
tat. hortat͛ vt crucis salutifere signo non magis humeris q̄ꝫ cordibus affixo
arma ī barbaros assumāt. de eterne felicitatis gloria triūphū singulis paritu
ra. Cōciuit vo ea romani pōtificis exhortatio xp̄iani orbis principes frideri
cū romanoꝝ īpatorē cognomēto barbarossum philippū regē francie. Richar
dū regē anglie. oddonē ducē burgūdie. quos innumera pene archiepōrum
epōꝝ ꝛ alioꝝ principū viroꝝ multitudo secuta ē. Quin etiā ex ytalia veneti ꝛ
pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonibꝰ quoqꝫ ꝛ dacis triremes q̄n
quaginta. duodecimqꝫ ex flandrensibꝰ xp̄ianā expeditōes sunt secute. ꝛ guil
helmus Sicilie rex vltimā oīm opam tantis multisqꝫ exercitibus nauauit. q̄
classe sua mare a barbaris pyratisqꝫ pacatū vbiqꝫ reddidit. Insupqꝫ annonā
ex apulia siciliaqꝫ importauit. Hij principes ī asia postmodū varia vsi fortu/
na acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res eccl̄iasticas animū adiecit
Nam ꝛ mores clericoꝝ q̄rundā nō satis ꝓbatos seueritate sua emēdauit. Et
claustrū sancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri
impensa restituit. templūqꝫ vermiculato opere ac musiuo exornauit. Moriens
deinde anno pōtificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi
sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celestinus tercius papa. natione romanus. pr̃e petro cognomēto bubo
nis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeuus vir ꝛ v̄tute insignis
in terciū celestinū ē suffectꝰ. Qui egreferēs apertā siculoꝝ rebellionē in suū p̄
decessorē imprudētissime intentatā eos cōpescere cōstituit. Vir q̄dē p omnia
bonus q̄ heinricū corona exornauit. Et quoaduixit nil pretermisit. quo ter/
ra sctā (Ita em̄ hierosolimam vocant) recuparet͛. in tantis autē ꝑturbationi-
bus reꝝ. tantoqꝫ sumptu bellico edes egregias. tū apud sanctū petrū tum ad
lateranū edificauit. qua recipi pontifices p cōmode possent. Preterea vo no
men viterbio dedit. eccl̄iamqꝫ cathedralē fecit. Moritur aūt pontificatus sui
anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis
omnibus pre dolore ꝛ desiderio hominis lacrimantibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino sarracenoꝝ rege defuncto. eiꝰ loco tāq̄ꝫ vir
fortissimus ꝛ strēnuus ab oībꝰ sbrogatꝰ. regnauit annis. xvj. Hic magi/
stratu ac regno suscepto statim ꝯ egiptioꝝ regē ī bello ꝓcessit. q̊ tādem capto et
occiso vniuersam egiptū ꝛ syriā oēm cōquisiuit. Et suo impio adiecit. Deinde
in xp̄ianos mouēs regni hierosolimitani terrā cū magno ingressus exercitu in/
gēte pecoris hoīmqꝫ abegit predā. ꝛ cōgressos p̄datoribꝰ xp̄ianos milites. in
quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex p̄te occidit. Attn̄ p̄mo ꝛ secūdo p̄lio a bal/
duino rege leproso supatis. Vex ꝯpatis denuo copijs ꝯ emanuelē grecorū re/
gem mouet. quē ꝛ simulata fuga aliq̄n ī angustas ꝯualles ꝓtrahēs tādē supat
ꝛ capit. Cuiꝰ victoria elatꝰ ī xp̄ianos de hierosolimoꝝ regno ꝯtendētes cū ma-
ximo exercitu ꝓcessit. Ipam tandē ciuitatē sctām (quā xp̄iani reges post gothe
fridū regē p ānos octo ꝛ octuagita cū magna gloria possederāt) post maximā xp̄ianoꝝ stragē vt p̄missum
ē cepit. ꝛ de ea triūphauit. Templūqꝫ salomonis q̄d turcis pariter ꝛ sarracenis sicut ꝛ xp̄ianis consueuerat
sanctū eē. illudqꝫ prius q̄ꝫ saladinꝰ ingredi voluerit. aq̄ lauari rosacea. ꝛ suis lustrari execrationibꝰ cura-
uit. ꝓfectꝰ inde impiger saladinꝰ ī tyrū duxit. quā vrbē cōradꝰ marchio nō magis ciuibꝰ quā ceteris q̄ eo
ꝯfugerāt xp̄ianis publico ꝑmittēte ꝯcilio defensandā ꝛ ꝑpetua ditione tenēdā accepat. Hic q̄ppe saladi-
nus clarissimꝰ fuit. cui nihil aliud ad summā defuit laudē nisi xp̄iani noīs cara-
cter. Qui moriēs tandē mādauit in sui funeri tropheū tale an̄ corpꝰ suuꝫ deferri
spectaculū. videlꝫ pānū nigrū ī lancea suspēsum. Cui precederet preco clamans
Asie totiꝰ domitor ex tanto regno tantisqꝫ opibꝰ moriēs. nil aliud secū defert.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier sctā de cudota eo tp̄e claruit. Cui diuinitꝰ collatū ē annis
multi in corpe degere ꝛ corpalis cibi n̄ egere. Hec genere infima officio-
qꝫ bubulca. sic corpe marcida. ꝛ pre exilis intestinis inedia euacuatis. venusta
tn̄ ꝛ corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueret͛ frequēter ra
piebatur in excelsis ꝛ angelo duce freta: Illud quoqꝫ admirandū feminā rure
editam ꝛ educatam rurali opere assuetā tam prudentē in consilijs ꝛ circūspectā
in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem plerīq̄ꝫ
arbitrabantur.

Linea imperatorum
Heinricus sextus

Heinricus eius nōis sextus Friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ↄsensu principū romanoꝝ impator delectus impauit annis octo. a patre aūt prius rex designatus coronā aquisgrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epo in graciā redeūt. Anno deinde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie coronatiōis sue heinricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem constituit. ea inūcta cōditione vt heinricus ipe regno citra vltraqꝫ fretum siculum ,ppriijs recupato sumptibus ꝛ cēsum solueret annuū ꝛ iuris ecclesiastici terram sibi redderet possidēdam. idqꝫ quo rex facilius assequeref cōstantiam normanno rege natam virginem in monasterio panormi agētem occulte educi curauit. eāqꝫ natu grādiorez qꝫ q̄ filios ,pcuratura videref dispēsatione aplica illi in matrimoniū collocauit Reddidit vo heinricus impator primā oīm vrbem thusculam pontifici celestino. cuius ꝛ romane ecclesie iuris erat. Isqꝫ p̄ter hec vna in re ↄsiderantissimus ro.po.pmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est excisa. et vt omnis in futuꝝ instaurationis spes adimeref ruinaꝝ illius saxa romam sunt delata. que in cliuo huius temporis capitolino ad memoriā conseruanf. Ingressi regnū cum exercitu rex heinricus ꝛ regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilētia exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alemāniaz accesserunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. veneratqꝫ secum Constātia vxor fridericū filiū afferens primū (quē p̄ter omniū opiniones nimis annosa peperat) Isqꝫ secūdus fridericus postea vir factus ecclesiam psecutus est. paruoqꝫ negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censef. ꝛ ipa subinde sicilia in eoꝝ potestatē sunt facta. Cōstans vo tūc fama fuit heinricū panormi agentez thesaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaqꝫ successoꝝ ,psperitate cumulatum clam expilatum in germaniā transmisisse. Is a pontifice accersitus vxore ꝛ filio panormi relictis ro. se cōtulit cū eoqꝫ pontifex celesti. multa egit vt recupande hierosolime curam susciperet. Quod quidē munus cū p se noluerit per legatos exequi spopondit. priusqꝫ ro. et italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno ꝛ imponendas vere ,pximo copias parari curauit. pariterqꝫ alpes transgressus archiepm maguntinū ꝛ saxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempestate sarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā vlteriorē delati cōgressum p̄lio castelle regē supatumqꝫ ceperūt. ꝛ plurima tūc ea gens barbara de hispanis subegit. quoꝝ partē bethicā olim. nūc granatam vsqꝫ in hec tpa Anno. 1 4 9 3. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus rediisset Messane in sicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē sibi ꝛ fridericū filiū pueꝝ ↄmendauit. Philippū vo sibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominiū sub ducatꝰ titulo cōcesserat. qꝫuū in se fuit ro. imperij ꝛ simul gubernationē regni sicilie quousqꝫ filius adoleuisset administrationē retinere quesiuit. cōfectoqꝫ testamento panormi diē obiit. ea igif mors et rem in asia xpianā ꝛ simul omnē germaniā maximis inuoluit motibꝰ. fuit eñ in agēdis rebus strēnuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Helynādus monachꝰ

Helinādus in territorio belluacensi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissimꝰ ac disertissimus. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicā p pulcrā ab initio mundi vsqꝫ ad hec tempora composuit ac in maxio volumīe digessit. At hoc opꝰ ita dissipatū ꝛ dispersū ēvt nusqꝫ totū reperiaf. scripsit ꝛ alia opuscula ꝛ sermōes

Apias natione longobardus in latina ꝛ greca lingua egregie doctus p hec tempora floruit ꝛ multa composuit. ꝛ inter cetera p̄ter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ꝛ de ordine dicēdi optime scripsit. atqꝫ plures eplas elegantes doctasqꝫ composuit.

Azo doctor interpres

Azonem p̄terea patria bononiensem viꝝ vtriqꝫ celeberrimum atqꝫ insignem ꝛ in iure ciuili cōsultissimum. Johannis bosiani (qui summā breuē super pādectis composuit) auditorem cū p̄dictis floruisse constat q̄ cum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac summam celebrem edidit. que apud omnes etiam nr̄o euo magno habetur in p̄cio. Insuper additiones plurimis summis addidit. quem baldus legum fontem ꝛ electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus similiter bosianus ꝛ cremonensis eius doctrine ꝛ professionis doctor. de quo in glosis psepe fit mentio eo tpe floruit. quem augelus de perusio iuris lucernam ꝛ mundi speculum appellat.

Linea summoꝝ pontificū
Innocentius tercius

Anno mundi. 6403. Anno christi. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasimūdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatissim⁹ atq; doctissimus. q̄ a primeua etate parisius lr̄is operā dedit. Is an̄ pōtificatū doctrīa et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliū referṫ. quo mortuo in ei⁹ locū oīm consensu pōtifex sufficiṫ. Q̄tū autem fuerit gloriosus pōtifex opa eius ostētant. q̄ si omnia scribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū exosaȝ haberet venalitatē edicto statuit vt nullus curie officialis quicq; ab alieno exigeret preter scriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄fixit. hostiarios quoq; a notariorum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoq; vbi magistratū inijt bello asiatico animū adijciēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in asia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nuncijs. premijs. pollicitationib⁹ conat⁹ ē. verum id frustra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potētiam in asia concrescere apud lateranum maximum conciliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄stātissimi. Postmodū multa libroꝝ volumia composuit. inter que extat liber de miseria cōditionis humane. ꝛ libros de sacramēto eucharistie. de sacramēto baptismi. habuit item sermones temporibus ꝛ solennibus diebus accomodatos. Decretales quoq; antiquas composuit quas obseruari mandauit. Uir doctissimus ꝛ omi ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū breui ostendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus sui initio edidit. Primā q̄ de inducijs habeṫ. Quotiēs orbis p̄nceps alter in alterū delinqueret. correctionē ad pōtificem romanum spectare. Et venerādos esse principib⁹ q̄tūuis maximus sacerdotes secundam. Terciā que extra de electiōe habeṫ singularis fuit. Iuuere hui⁹ pōtificis virtutē ꝛ doctrinā beati Dn̄ici ꝛ Francisci assiduitatis sanctitas. Improbauit p̄terea abbatis Ioachim libellum quēdam nō sanam doctrinam p̄ se ferētem. Damnauit ꝛ errores almerici heretici qui postea parisi⁹ cū sectatoribus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina ꝛ creare ꝛ creari. cū in eo nil nisi eternū ꝛ incommutabile sit. dixerat p̄terea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocentius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termisit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa situ. vtilitate ꝛ vsu longe distantia. hospitale sanctispūs in Saxia a longobardis ꝛ Saxonib⁹ ibi solitis habitare appellatum. quod in vaticani suburbio celebre ꝛ ditissimū hospitalitati amplissime deseruit vnū. Et alteꝝ turris appellata comitis vrsani operis. que muro oīm totius vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Eiq; ad forū olim nerue ad veteris subure principiū que p̄ etatē nostrā ꝛ diu ante inhabitata nulli omnino vsui est aut fuit. indeq; basilicam sancti sixti que extat in auentino celebris tūc dirutam instaurauit. Verū dū Perusij tollende discordie causa (que inter Genuenses ꝛ pisanos vigebat) ꝓfectus fuisset moriṫ. pontificatus sui anno decimooctauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt post eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbauerit q; immutatū sit. hic quoq; primū ordinē diui Augustini heremiticum sub tutela apostolica suscepit.

Concilium lateranense

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice p̄dicto ꝓ recuperanda Iherosolima celebraṫ. cui interfuere mille ꝛ trecenti p̄lati cum iherusolimitano ꝛ constātinopolitano patriarcha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringenti duodecim. Abbates. priores. cōuentuales octingēti. Greci ꝛ romani imperij legati. Regum vō iherusalem. francie. hispanie. anglie ꝛ cipri oratores. Uenere multa tum quidem in cōsultationem nec decerni tamen quicq; aperte potuit. q͛ ꝛ pisani ꝛ genuēses maritimo ꝛ cisalpini terrestri bello inter se certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̄ clericorum mores componerentur.

Iohānes bon⁹ ordinis heremitaꝝ diui augustini instaurator natiōe Mantuanus his temporib⁹ i flaminia ꝛ vmbria vitam religiosissimam ac sanctissimaȝ duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde fratres ȝābonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir sanctus. 50. ānis in flaminia ꝯmorat⁹ fuisset i patriā reuersus plen⁹ dieꝝ ꝛ opib⁹ bōis. āno a natiuitate dn̄i 1222. migrauit ad dn̄m. Cuius cor p⁹ translatuȝ in mōasterium ordinis sub titulo sancte agnetis fabrefactū summo seruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Linea imparatorum
Philippus

Philippus suevie princeps et ethrurie dux heinrici imperatoris frater. quem idem heinricus moriens filii friderici reliquerat tutorem regnum accepit. verum heinrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania enim electorum pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanum fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico institutus erat censuit conservandum. et res bello diffidiisque diutissime acta quod philippo rex francie othoni rex anglie favebat. propter hanc dissensionem imperatoris deligendi ytali neque philippum neque othonem ad imperium admittunt. preter id tantum temporis quod inter coronationem et depositionem othonis interfuit. Per reliquum vero eorundem imperatorum tempus vacasse imperium scribunt. Philippus autem anno M.cc. alsaciam bello devastans argentinam obsedit et in suas potestatem accepit. sequenti anno similia in thuringia pegit. lantgravium devictum in graciam sumpsit. Innocentius vero pontifex quia constabat heinricum et fridericum patrem contra romanam egisse ecclesiam othonem imperatorem pronunciavit. Philippus ira succensus arma parat ac contra othonem philippo rege francorum favente in expeditionem prodit. Otho quoque composito exercitu una cum ioanne anglorum rege pugnandi copiam facit. fiuntque singularia certamina precipue apud coloniam. Ad annum quoque pontificatus innocentii octavum otto ille quem ro. regem imperatoremque instituerat a philippo ubique succubuerat agrippina Colonia germanie urbs preclara othonem pulsum postremum omnium conservaverat quam urbem philippus arta pressit obsidione. othoque facta eruptione congressus superatusque a coloniensibus est expulsus. qui tempori cedentes philippo imperatori debitam obedientiam prestiterunt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanorum imperator declaratus. ac sic novem annis non sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto ubique per arma imperio quies. quem lantgravius thuringie princeps multis in suam sententiam tractis circumveniens. vel ut alii scribunt otto comes palentinus de witilspach bamberge interfecit. x. kalendas iulii. corpus babenberge inde spire iussu friderici sepultum. Fuit autem benignus ac largus. debilis corpore attamen virilis. facie venusta. capillo flavo. statura mediocri decorus.

Otto dux saxonie huius nominis quartus anno a nativitate domini M.cc.ix. cum philippus imperator a comite palatino interceptus fuisset. imperator a germanis suis delectus imperavit annis tribus. qui statim romam proficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. verum post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisiurandi quo se de more obligaverat religione post habita terram ecclesie hostiliter invasit. nam radicophanum montem faliscum sive ut corrupte appellant flasconem et totam pene romandiolam per diversas legiones diversosque legatos occupavit. et ad regni neapolitani regiones conversus ut eas quoque caperet est adnixus. Friderico secundo quem romani pontificis auctoritas et promissa protectio securum redderet. nihil tantum motibus suspicante. eos vero motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonem misit. qui eum suadendo. hortando. admonendo provincere conarentur ut capta de ecclesie terra feudatario redderet. qui peiora indies moliebatur. unde pontifex eum anathemate primum percussit. deinde perseverantem et vias omnes romanas latrociniis infestantem imperio et alemanie regno privatum depositumque pronunciavit. Secutos eum prelatos et proceres ac omnes alios imperii ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabantur absolvens ut non magis possent quam deberent ab eius imperio reverentia et obedientia se subtrahere. quamobrem rex bohemie. langravius thuringie ac archiepiscopi Maguntinus Treverensisque dux austrie et ex militibus prestantiores quique eum deseruerunt. Cum etiam germani electores imperii philippo suadente francorum rege quam primum de privatione othonis certiores facti sunt fridericum secundum sicilie regem vigesimum agentem annum in romanorum regem declaraverunt. Philippus enim francie rex othonem ioannis regis anglie ex sorore nepotem debilitari ac potentatu deiici exoptabat. quibus tandem deterritus malis atque periculis otho in alemaniam se recepit et quecunque de ytalia ceperat in romani pontificis friderici que sicilie regis potestatem redire. ubi postea a philippo francorum rege apud tornatum superatus. Tandem anno M.cc.xviii. otto imperator mestus languensque animo brevi obiit. Veneti autem rebellantem cretas in fide armis continentes anno salutis M.cc.xiiii. eandem in colonie formam redigere. missis eo civibus qui cretenses in officio continerent.

Rainaldus archiepiscopus coloniensis post destructam mediolanum a friderico imperatore corpora trium regum ad Coloniam traduxit post gloriosam vitam in domino quievit.

Richardus quoque puer parisius a iudeis martirium passus multis claruit miraculis. quamobrem philippus rex francie intelligens iudeos per plura quotannis mala pegisse in vituperium christianorum privatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorũ ordo in sinodo lateranẽsi diu inchoatus sed aliqñ intermissus ab ipo Innocentio tercio põtifice anno pontificatus sui. xviij. restituit. et confirmat ac multis fauoribus cõmendat. Id q̃ maxie factũ ẽ eo q quedã albanensium pestifera heresis surrexerat. que tantã in populo romano cleroq̃ seditionẽ excitauerat q̃tã vnq̃ antea. q̃ obrẽ causaz põtifex ipe multos cruce signatos impulit ꝯ cos arma suscipere. quibus deuictis cruciferorũ ordinẽ iaz sopitũ ꝛ oblitteratũ instaurans multis priuilegijs ꝛ gratijs mirabiliter auxit. eidez aũt ordini postmodũ innocentius quartus deuotiõe affectus apud lugdunũ existens regulã cõposuit ꝛ dedit in quo p̃cepit ipsis religiosis semp crucẽ in manibus portare. ipsius aũt ordinis auctorez et ducẽ Quiriacũ epm ꝛ martirez tpe constantini magni Helene matris primũ fuisse tradunt. qui etiam cuz Juliano apostata cũ multis christianis passus fuit. sed idem ordo ad nihilum fermevsq̃ in presens redactus.

Tartarorum regni principium

Dauid quidam persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorũ gentis rex vir quidẽ magnanimus p hec tpa ex indie montibus vna cũ oib⁹ sue gẽtis viri ac mlierib⁹ hostili aio egressus p vicinas quasq̃ vrbes spolia multa exegit ꝛ populũ suũ h mõ allexit. quibus spolijs allectus inde parthos venit ꝛ pari terrore mediam. assiriam. persiam. armeniam et sarmatas nõ longo tpe puadens circa meotidis paludis littore concessit vbi ꝛ accolis suis sedes cõstituens in maximã euasit potentiã vt regnũ eoꝝ nunc multũ creuit in finibus hungarie polonie ꝛ iuxta mare ponticum ꝛ in aquilone. ꝛ hi nũc vsonẽ cassanũ habent principẽ. Sunt autez tartari hoies turpes oculos grossos pminentes habent latas facies et frontes nasosq̃ latos mediocres. ꝛ statura tante arrogantie vt dñm suũ cham filiũ dei appellent. pluraq̃ de eoꝝ moribus historici scribunt.

Ordo carmelitarum

Ordo carmelitaꝝ p hoc tps in syria apud carmelũ montẽ ab Alberto iherosolimitano patriarcha excitat ꝛ multis priuilegijs ab eo sublimat. atq̃ eidem regulã suo iure cõfectã obseruandã primo obtulit ꝛ confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdẽ ordinis capã superiorẽ ex syrico cũ quibusdaz largis virgis scz albis ꝛ griseis circulatã more helye pphete (vt tradũt) assignauit ꝛ deferendã ꝯstituit. Isq̃ ordo cũ in orbẽ diffunderet ac locis ꝛ viris p̃stantissimis indies multiplicaret multas impugnationes p multos annos ab emulatorib⁹ ptulit. sed postmodũ Honorius pontifex eius nois tercius cernens ipam sanctam religionẽ ꝛ ordinẽ a multis impugnatũ ꝛ aliqñ psecutũ cũ nõ satis probatũ cõspiceret deuotione motus primo põtificatus sui anno mutatis prius circulatis clamidibus ob honorẽ beate virginis marie in albas sub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit ꝛ cõfirmauit. aiũt eñ ordinẽ istũ dũ in siria cũ habitu illo procederet maxima in reuerẽtia ꝛ deuotiõe apud soldanũ egypti extitisse ꝛ multas illi elemosinas ꝛ beneficia cõtulisse. sed eo habito mutato eũ e finibus ꝛ regno suo eiecisse. q̃ obrẽ necesse fuit illuz i europã traijcere vbi mirũ immodũ excrescẽs clarissimos ꝛ sanctitate ꝛ scientia viros ptulit. Quoꝝ de numero p̃cipui fuere Angelus declamator ardẽtissimus Albertus siculus Cirillus grecus vir doctissimus. q̃ p̃ter libros multos a se editos spũ pphetie claruit. Et alij clarissimi.

S.Dominicus

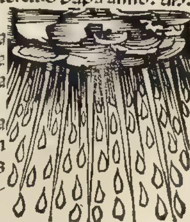
DOminicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matutinū sydus emicuit p hoc tp̄s. Is ī calogura alʼcalaroga pago exoniensis diocesis natꝰ. Cuiꝰ pr̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ postea lr̄is edocti sacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cuiꝰ mater p̄uidit in somnis se gestare catulū accēsam ore faculā baiulantē. Qui egressus ex vtero totū mundū incēdere videbať. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū nasciturꝝ. fuit em̄ vicioꝝ mirabilis obiurgator. oppugnator heresum. fideliū diligentissimus exhortator. ab infantia quoqꝫ cū eo miseratio creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū fr̄ibus socijs p̄dicatorum ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensiqꝫ galliaꝝ regione heresis pullulasset. ac late ⁊ longe cepisset serpere. btūs dn̄icus tunc primū fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erātvō q̄ armis eā sectam tueri adniterenť. Qua comes tolosanus notabať infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege symon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū cohorte ab hierosolime expeditione reducta: a sancto viro aduersantiū arma conatusqꝫ retudit. tantisqꝫ ea heresis defixa erat radicibus vt q̄ septimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificatꝰ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis existens. postea ab honorio q̄ scismaticos apud tholosaꝫ domitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ ꝯfirmato cū plura monasteria erexisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis augusti migrauit ad dn̄m. quē postea gregorius nonus audit eius miraculis ⁊ vita preclara in sanctoꝝ numero aggregauit.

S.Franciscus

FRanciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiqꝫ diuinus. ac primus institutor ordinis fratrū minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. M.ccviij. primo negociator hūanus ⁊ affabilis ac p̄digus vsqꝫ ad annū. xxv. Inde terrena oīa despiciēs xp̄m in om̄i vita secutꝰ est. Et cū aliquādiu pedibus calciatꝰ ⁊ corrigia cinctꝰ incessisset. Sentētie dn̄ice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oībus tunica incultam ⁊ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouuꝫ mox ordinē constituit. cum quo velut sol ī orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in seipo rigorē austeritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e niue vel glacie operireť. pauptatē quoqꝫ dn̄am suam semper vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̄ꝫ laudes audire. om̄iqꝫ studio precauebat ne pauptatis metas trāsiliens ad supflua diflueret. ardentissimoqꝫ martyrij desiderio feruebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt: ac ad soldanū accessit. qui eum om̄i honore suscepit. Duobus aūt annis an̄ obitū eius vidit in visione seraphin vnū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusqꝫ coniūctis affixū. alaꝝ vō duas sup caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēsas habebat. Porro duabus totū corpꝰ tegebať. Cunqꝫ diutius cogitaret apparebant in manibꝰ eiꝰ quasi fixure clauoꝝ. latusqꝫ ip̄ius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū fr̄ibus suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā. ⁊ xp̄i stigmatibꝰ insignitus fuisset. ⁊ nomē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carni sue requiē dederat a ꝯuersione sua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxisset. duobus seq̄ntibꝰ grauioribus purgeri cepit. Tandē plenꝰ bonis opibꝰ. apud assisiū vrbem suam. Anno salutis nr̄e. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit. Quem ⁊ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem couentu habito. in numeꝝ sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de stigmatibꝰ eiꝰ. xp̄i fidelibus misit

TErremotus atqꝫ portēta multa hijs annis vbiqꝫ ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atqꝫ damascus magna ex pte corruerint. Cathina etiā sicilie insule contra aquarum naturaꝫ pelagus retrocessit. ⁊ hoīm ferme mulia absorbuit. In ytalia insup grandines ouis anserum grossiores cecidere.

VIsum est quoqꝫ signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Visusqꝫ radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

Anno mundi. 6413. Anno xpi. 1214.

Honorius tercius papa. pria romanus. pre almerico cive romano genit⁹ tercio suffectus innocetio. ⁊ ipm eius nois terciu. perusie cardinales i romanu pontificem creauerut. Qua in creatione ad sextu pdecessoris diem obitus facta. maior solito adbibita e festinatia q perusini cives difficultate hierosolim e rex. ⁊ bellorum ytalie sedandorum necessitates ppenderut. Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt pperaret. vini honestissima attulert. ꝯsecratusqz potifex destinatu a pdecessore pac in ytalia constituende tractatu p oratores legatosqz cotinuauit. Ipse roma intra primu creationis mensem p sabinos se cotulit. Sollicitabat em eu petrus antisidorensis impator cōstantinopolitanus. que paulo post ⁊ iolem simul vxore ide pontifex in basilica sancti laurētij. q via tyburtina extra muros insignis visitur. imperiali diademate decorauit. Et rebus xpianorum in romana ꝯsulturus q hierosolimis pfuture viderent ioanne de coluna cardinalem romanuz portuensem epm apostolice sedis legatu declarauit. impialesqz titulos honorius friderico secūdo cōtulit. Que post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate notatu dignitate priuauit. Ordine heremitarum prout innocentius fecerat ptegendu cu suscepisset. Etia ordines predicatorum ⁊ minorum cōfirmare voluit. hierosolimorum rege ex asia ad se roma veniente benignissime suscepit. Extant vo honorij pontificis decretales multe. tu rome opa sancti laurentij extra muros vrbis reparata cu cenobio basilica. tum sancta sanctorum ad lateranēsez ecclesia instaurata celebris sanctimonie oratoriu. Bn aut ac beate vita duces vt bonu pastorem decebat. anno pontificatus sui decimo. mese septimo. die. xiij. morit. Sepeliturqz in basilica sancte marie maioris ad presepe.

Gregorius nonus papa natione hernicus. pria anagnin⁹ e familia comitum innocentij tercij nepos. Qui ⁊ laterano vbi creatus fuerat ananiam p estati caumata se contulit. Vn fridericu monuit vt expeditione in terra sanctam cui⁹ voto pridez cruce signatus se obligauerat. tande iniret. forte cōminaret vt nisi breui exequeret excōicationis priuationisqz sententias ab honorio pdecessore in illu pmulgatas. ꝯfirmatas etia atqz etia aggrauaret. Promisitqz fridericus sese vouerat. dictuqz e veris tpus ad ꝯueniendu brundusij. venerat eo magna multitudo pcipue vero ex germania lantgrauius hassie. q brundusij vna cu magna pte militu moritur. du fridericus egritudine simulās in sicilia se continet. Hec fraus ita cōprehensa est. cognita em lantgrauij morte celerrime eo adnauigasse omneqz eius suppellectilem diripuisse. Cognita igitur fraude friderici honorij tercij sententia in fridericu latam ꝯfirmauit. Inde perusij pontifex assisiu petiturus. vt q de francisco viro sanctissimo miracula audierat pns cognosceret re comperta vt audierat. in sanctorum numerum statim retulit. Ceperant iterim romani senatores qnqz vnu. qnqz binos creare. Hanibalqz ex hanibalda gente romana nobilis senator heresi ꝯsentiebat. in qua multi inciderant sacerdotes. Hiqz pontificis reditu formidantes tumultu concitauerāt s diuina vltio cōpescuit. Tyberis em ea in alluuione excrescens. multa dana mortalibus intulit. Et tanta peste laboratu est vt decimus quisqz vix superfuerit. Pontifex mira clementia vsus publice oes priuatimqz etia distributa pecunia ꝯsolatus e. veteres cloacas purgari nouasqz plurimas construi curauit. Vrbis dignitati ⁊ valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem reatina pontifex curia in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in sanctoru numerum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthoniu cognomento paduanu ob innumera miracula sanctorum confessorum collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico suadentibus francie ⁊ anglie regibus cōuocauit omnes orbis xpiani ad cōciliu. Veru fridericus terram mariqz vias pclusit. Cardinales pisana classis intercepit ad amalphia vrbe ducti. in custodiam postmodum tenti. Dum aut eo tardatus captorum cardinaliu ⁊ prelatorum impedimento. desistit a concilio pontifex. mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obijt. pontificatus sui anno quarto decimo. mense tercio.

Celestinus quartus patria mediolanensis ⁊ ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus vita ⁊ doctrina insignis senex admodum ⁊ valitudinarius in locum gregorij suffectus. ad fridericum mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus est. Sed priusqz fridericus respondere potuerit. Celestinus ipe duo devicesimo pontificatus die defunctus e. Cui vt successor daretur vno ⁊ vicesimo mense laboratum e. Causam diuturne vacatōnis apostolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ipis absentibus electio fieret protestatus fuisse. Quibus ⁊ collegas assensisse. videntes omne ytaliam friderici motibus quassatam esse. ⁊ imminere per singulos dies periculum ne vrbe romam caperet.

Linea summorum pontificum

Honorius tercius

Gregorius nonus

Celestinus quartus

Fridericus eius nominis secūdus imꝑator. anno dñi. 1212. ottone p̄dicto
imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco surrogatus. Et ab honorio
pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. imꝑauit annis. 33. Nat⁹ ex heinrico sexto ⁊ cō
stantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio
platee. vt tolleret om̄is suspitio ⁊ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus
Is sub gubernatione ecclesie ⁊ innocētij orbato p̄re enutritus. Deinde poten-
tissim⁹ imꝑator ytalie. sicilie. sardinie. ihrlm ⁊ sueuie. dn̄s quo nullus magnifi
centior romanū imperiū tenuit. Fuit em̄ armoꝝ strēnuus linguaꝝ. s. latina ⁊ vul
gari. greca. gallica ⁊ sarracenica perit⁹. vigorosus liberalis ⁊ magnific⁹. Verꝫ vi-
cijs nō caruit luxuriosus nihil curās nisi tꝑale. cū mltis pōtificib⁹ romane ecc̄ie
bella gessit. Fecit tm̄ magnifica edificia ꝑ omnes ciuitates regni apulie ⁊ sicilie.
Validissimā arcē capuana dicta in neapoli castꝝ pratense ⁊ arcē sancti miniatis
Habuit ex prima vxore heinricū ⁊ cōradū. quos ꝯsortes regni fecit. Ex secūda
filia ioannis regis hierosolimitani iordanē ex ꝯcubina fridericū regē antiochie
manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentzium quē fecit regē sardi-
nie. Fridericus itaqꝫ p̄mo post habitā magūtie regū alemānoꝝ coronā. In sue-
uia gentilitatis sue regione desederat. Is audita clade qua otto afflictus erat.
Aquisgranū imꝑatoriā vrbē obsidione pressam recepit. vbi tercij innocētij ro-
mani pōtificis auctoritate regiā iterꝝ de more coronā accepit. Et vt aliquā erga
deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit sub-
sidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etiaꝫ pontifici quoqꝫ romano ingrat⁹
esse videret. comitatū de regno sicilie ꝑmisit fundani ꝑpetuo ei⁹ donationis iu-
re a romana ecc̄ia peculialiter possidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone
defuncto romā redijt. Quem honorius imꝑiali diademate insigniuit. Obierat
paulo prius cōstantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annorū qua
prudentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi incipienteꝫ. Qui duos de
triginta ageret annos. ad eam diē invtutū via cōtinuisse. qꝛ ea de medio sublata. mores vsqꝫq̄qꝫ mutauit
In pontificē em̄ spreta iureiurādi religione anno coronationis primo mlta ⁊ quidē enormia ē aggressus
quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magisqꝫ indies spreuit. Vnde cū duxit ponti
fex anathemate nisi resipisceret ⁊ ablata redderet deterrendū. sub ipm fridericus imꝑio priuatus. vt reb⁹
ꝯsuleret alemanie. Quib⁹ ob noui imꝑatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decēnem illi in regem
dedit. Tribus ab inde annis supuixit honorius. Promisit postea fridericus qd̄ vouerat. ⁊ quod pontifex
gregorius volebat. Tandē ad terciū ydus augusti cū omni classe brundusio soluit. sed ceteri ad destinatuꝫ
in acconē cursum velis ardentissime remisqꝫ cōtendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapsus brundusium
ē reuersus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus
ꝓsecutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Senescallo militie sue mgr̄o cū copijs pto
lomaidā ꝑmisso. q̄ soldani conat⁹ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec
mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oīa restisset repulsam de
dit. quāobrē fridericus cōsulcius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primū de nauiga
tione attigit. neapolim anxius aduolauit iuerat ptolomaidaꝫ magister militie theutonice prutenorū. q̄ cū
ipo friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obsidionis ꝓpe in friderici potestatē pactione ē facta.
Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qd̄ tunc primū paduā ē translatū. inde in mutinēses ac regi-
nos duxit. sola agroꝝ vastitate ꝯtentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos belluꝫ atrox variūqꝫ
⁊ longobardie ac om̄i ytalie ꝑniciosissimū om̄ibus quos ꝑ ytaliā partiū gibelline ⁊ guelfe labes infecerat
auxilio nō magis militū q̄ꝫ pecuniaꝝ odio partiū vtrūqꝫ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pō
tifex excōicationis depositionis priuationisqꝫ sententiā in fridericū ꝓnūciauit. om̄ibus iuramento absolu
tis. Et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē deligendi. ꝓut in sexto de iudicijs nūc ha
betur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane ge-
rerent. xp̄ianos ipe in longobardia crudelitate ꝓsequitur. Inde apud parmā prelio sup̄atus. postremo in
ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc
epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non
foret extinctus fridericus qui iacet intus.

Linea imꝑatoꝝ
Fridericus secūdus

Eclipsis solis anno. M. ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta
est. ⁊ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaꝫ ignorantes
ad penitentiam redierunt. Designabat s̄m iudicium (quod fallax vt plurimū cense
tur) morrem gregorij noni ⁊ oppressionem ecclesie per fridericum.

Terre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus
salutijs ad quinqꝫ hominū milia perisse dicantur. Quo quidē anno frisia re-
gio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Vbi ad centum hoīm milia de-
mersa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hiis tꝑib⁹. veluti nouū sydus a btō dñico diuinitus excitatus. Et sub regula diui augustini institut⁹. Qū em̄ ad lateranēse ꝯciliū cū fulcone tholosano epō. ⁊ ad innocentiū adiisset. petens cōfirmationē. cū pre nouitate rei se difficilē exhiberet. Nocte in somnis videns lateranēn. ecclam suis cōpagibus resolutā grauē minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dñicus humeris suis casurā fabricā sustentare videbat. q̄ visione mot⁹. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū fribus regulam eligant. reuersus ad .xvi. fratres tholose regulā p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio ista p̄scripto pontifice ipo p̄re dñico instante auctoritate aplica tandē approbat ⁊ ꝯfirmat. Ordo hic īter ceteros ordines ꝯ̄ hereticos ꝗ maxime extinguēdos sꝑ impetuosissim⁹ ē habit⁹. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. proposuerūt terrenas possessiones ⁊ redditus annuales ꝑsus abiicere. qđ postea in caplo generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmatoēm ita ꝗ ordinis sb regula augustini ⁊ cōstitutōib⁹ additis ab honorio accepit. Ipm ordinē postea raymūd⁹ dominici successor. ac reliq̄ vita ⁊ doctrina atꝗ ordinatonib⁹ mirūimmodū auxere. Quorū de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronēsis. Thomas de aq̄nō. ⁊ Vincētius inter sanctos relati. Reliq̄ q̄z vt petrus de Tarantasia Innocēti⁹ quint⁹ appellat⁹. ⁊ Bn̄dictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillator. Albert⁹ magn⁹ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antonin⁹ archiepūs florētin⁹. Et alii innumerabiles doctores ⁊ sanctissimi cōfessores. q̄ illū ꝑ virib⁹ auxere. Rogeri⁹ ⁊ Albert⁹ brixiēsis Ugo de argētina Thomas anglicus. Vincētius burgūdus theologus ⁊ historicus. atꝗ alii historici plurimi q̄ sua doctrina moribus ⁊ exemplis ordinem protexere ⁊ in fide decorarunt.

Ordo minorum

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpestate tercio kal. decēbris honori⁹ pōtifex (⁊ vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat em̄ antiquus hostis hūc ordinē in ecclia dei admodū ꝑfuturū. ideo obstitit. vt ad nih ilū redigeret. Hunc itaꝗ ordinē diuus franciscus tanꝗ voluptatis ac pauptatis ortū mlto labore plantauit. in q̄ vt quietius ⁊ securi⁹ a mūdi fluctib⁹ elongat⁹ soli deo vacare posset. Ipe franciscus btissimus pmo introiuit. vt reliquos spūalib⁹ ⁊ doctrine grē aquis irrigaret. ibidē ergo constitut⁹ diuino afflante spiritu. post suā ad deū pfectā cōuersionē. cernens accrescere fratrū ⁊ filiorū suorū nūerū. vite normā ⁊ regulā cōposuit atq̄z descripsit interpositis in ea sacri euangelii v̄bis. ad eius pfectoēm feruētissime anhelabat. huandamꝗ ꝯfratres suos v̄bo ꝑiter ⁊ exēplo edocuit. Regula aūt ⁊ vita fratrū minorū vt ipse ait. hec ē dñi nostri ihū xpi sctm̄ euāgeliū obſuare. viuēdo in obediētia. sine proprio. ⁊ in castitate vsꝗ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̄ ipum signis ⁊ doctrinis illustrarūt. inter p̄cipuos nūerāt ludouicus epus. antoni⁹ vlixbonēsis. bonauētura cardinalis. Et bernardin⁹ senēsis. in cathalogo sctoꝝ relati. Sz ⁊ Nicolaū ei⁹ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ⁊ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄b⁹ ⁊ aliis latius infra dicit. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis annūerat alexander de ales. Richard⁹ de media villa. ⁊ innumerabiles alii.

ANno salutꝭ pmo vicesimo. duodeciesq̄z cētено. tartari gēs cithica georgianā armeniāq̄z maiorē direptas vastatasq̄z suo sbiecerūt impio. inde riphеis mōtib⁹ trāsmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transsiluanam ꝯtingūt. in poloniā ⁊ post ī hūgariā penetrarūt q̄s xpianas regiones populationibus incendiisq̄z late cōmissis magno affecerunt incōmodo.

HJerusalē citas q̄z a corditio magni saladini filio obsidētib⁹ damiatā xpianis. q̄nta vice fundit⁹ euertit. tēplo dñi tantūmō ītegro relicto. ⁊ cū sepulcrū dñi nostri ihesu christi violare etiā statuisset precibus christianorum pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

CLara v̄go admirabilis ⁊ sanctissima. de ciuitate assisij. claro satis genere traxit originē. Cuiꝰ pr̄ miles. mr̄ ortulana dicta diui francisci disciplinis ⁊ exemplis in diuino ope plimū erudita. Hijs tpibꝰ apud assisiū vrbē v̄tute sctitatꝫ ⁊ gr̄a in p̄cio habita. q̄ ad ecclām sancti damiani cōmigrans collegiū sanctū pauperū dominarū ordinē inchoauit. in hoc arto reclusorio p. xlij. ānos mirāda carnis sue maceratōe ⁊ ī opibꝰ virtutū claruit. diuersa q̄ꝫ miracula signo crucis pegit. Cū sub imperatore friderico quassata eēt eccla. Et in assisiū hostilis furor irrueret. Et sarracenorū gens apud damianū sctm̄. intra claustrū v̄ginū influerēt. Clara infirma ad hostiū agmen se duci iubet. Et an̄ hostes poni p̄cedēte ea capsula argentea in qua erat sacramētum eucharistie. ⁊ ī orone cū lacrimis ait placet mi dn̄e inermes ancillas tuas manibꝰ tradi paganorum: Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos semꝑ custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In religioso eius transitu innocētius q̄rtus cū cardinalibꝰ eam visitās. ab eo remissionē oīm peccatorū obtinuit. in dn̄o ꝯfortata. xvij. diebꝰ nullū cibū sumpsit. Tandē ait ad aīam suā. vade secura. q2 bonū itineris habes cōductorē. in crastino igit̄ beati laurētij egredit̄ aīa eius sanctissima. Et ad sanctū georiū. vbi corpus. b. francisci p̄mo cōditū fuerat deportat̄. Agnes aūt soror eiꝰ ad agni nuptias euocata interiectis diebꝰ ꝯsecuta est. Et cum sanctissime vsqꝫ ad vite exitū vixisset. ⁊ dominus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctarū cathalogo eā aggregauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Antoniꝰ de padua

ANtonius p̄ria hispanus. vlixbona ciuitatē oriūdus. ordinisqꝫ minorū frater. Uir vtiqꝫ sanctus. ⁊ multis v̄tutibꝰ adornatꝰ. Is in baptismo ferdinādus appellatus. primo canonicorū regulariū habitū suscepit. cūqꝫ audisset frēs minorū apud marrochiū ꝓ xp̄o necatos. ꝓ eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigilijs corpꝰ mira abstinētia macerauit. Hic gloriosus pr̄ cognomine de padua dictus Cū ibi predicans diu resedit. Et rome de mandato summi pōtificis pegrinis plurimis p̄dicaret. linguaꝫ sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄ꝫ anglici oēs q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. s̄ priorū seculorū oībus lr̄is ornatissimꝰ haberet̄. Sacrarū lr̄arū archa cognominari meruit. Et cū tholose bononie. ac patauij diu theologiaꝫ egregie docuisset. Hac tēpestate patauij infinitꝰ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas ob res statim in sanctorū cōfessorū ꝯsortiū refert̄. anno. M. ccxxxij. Inuenta est postea in translatōe corꝑis positi de loco vno ad aliū. lingua eiꝰ in ore adeo recens rubicūda q̄ ꝑ plures annos cū corꝑe sub terra iacuerat ac si tūc decessisset. quaꝫ beatꝰ bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ semꝑ deū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno deinde dn̄i. M. cclxiij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata esset ciues ecclām ꝑgrandem atqꝫ pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

ORdo fratrū theutonicorū in prussiā ꝑ hec tp̄a ortū habuit. Cū pruteni barbara gens ⁊ ydolorū cultrix. vsqꝫ ad fridericū imꝑatorē eius noīs secūduꝫ fuit. Sub eius vo īperio cū amisissent xp̄iani ptolomaide sirie ciuitatē. fratres theutones sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Uiri nobiles ⁊ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes prussiam germanie cōterminā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones ceterosqꝫ vicinos excurrere ad orientē em̄ massonite poloniqꝫ rura colūt. Occidentem saxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit̄ vim pecorum atqꝫ hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gētem. annuat tantū imperator ꝓuinciam. quod fratribus perpetuo iure possidendā tradat. si eam armis acquirant. conradus quoqꝫ dux mosauie ⁊ Cuyanie q̄ secꝰ terre domini affirmabat. Ius suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla ꝯcessit. Illi sumptis armis breui tempore omnē prussiam subiecerunt: frumenti ferax regio est. aquis irrigua. ⁊ plena colonis. mlt̄a ambitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piscatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xp̄i gentibus imperatꝰ. Ecclesie postea pontificales erecte transuistulam pomezamēsis. colmēsis. warmiensis ⁊ Sambiēsis. Arcē item nobilem ⁊ amplissimam marieburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones huiꝰ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit̄ nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimētis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbaꝫ oēs nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Neqꝫ litteras discunt. magne hijs opes fuere. nec minor potentia q̄ꝫ regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ⁊ eius expugnatione.

PRincipes xp̄iani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranēsis ꝯcilij decreta ad hierosolime li
berationē inflāmauerāt. in magnū coierāt exercitū. qui ꝑtim terrā. partim mari cōstantinopolim. Et
inde cardinale colūna sedis apostolice legato deducente. acconē se ꝯtulerant. Fueruntq; primarij inter eos
ꝓceres andreas hūgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qd libēter dederāt. qꝛ ius eis cōcessit ꝙ in omni dal
macia regnū hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux austrie. heinricusq; niuernensis comes. Et gualterius re
gis francie camerarius qbus ioannes hierosolime regi cōiunctis. in cōcilio actū est. damiatam egipti vr-
bem nilo cōtiguā vt primā oīm caperent adnitendū. Ea em̄ in ꝑtāte facta apparebat cayrū ⁊ babilonē cō/
tiguas vrbes amplissimas ⁊ cōmode occideri posse. Et interclusas cōmeatu facilime expugnari. Quo sol
danoꝝ gentis sarracene principū domicilio in xp̄ianoꝝ ꝑtātem facto futuꝝ ꝯfidebant. vt oīs ea barbaries
sarracena nō solū hierosolima ⁊ terra sancta. ſ; orbe ip̄o terraꝝ exterminaret. Itum ē itaq; nō magis cupi/
entissimus q̄ cōfidentib⁹ ꝓceꝝ militūq; animis. Et mense maio anni salutis duo devigesimi ⁊ duodecies
cēteni. damiate obsidio ichoata. Ea citas olim eriopol' a ꝑtinace elio ꝯditore appellata. Triplici muroꝝ la
teritio dēsissimoꝝ munimēto cingit̄. Quā nili amnis ꝑticula. ad romani tiberis magnitudinē ambit. vt
insulā ſ; oblōgā arctamq; efficiat. A babilone q̄z noua itur ad damiatā v̄sus oriētē. distās ab ea dietis tri-
bus. Itur quoq; ad alexandriā occidentem v̄sus distans a babilone diebus tribus ꝑ terrā. sex per aquas.
Porro vsq; ad damiatam septem diete sunt a monte sinay. Sita ē aūt damiata inter mare ⁊ flumē nili. de/
coratur aūt in. xxviij. turribus altis. Minoꝝ turriū incertus numerus. Turris quoq; erat pharea nō q̄dez
crassitudine ⁊ celsitudine illi similis. quā ad pharon ⁊ nilū stante romano impio fuisse legimus. ſ; q̄ subur
biū ⁊ mercatoꝝ appothecas ac publica horrea a pyratis nocturnisq; p̄donibus tutaret̄. quāobrē sub no-
stri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriq; p̄sidia ⁊ munitiones vndiq; instaurauit. Eas dū
nostri appugnāt munitiones turrimq; vndiq; machinis quatiūt. multi ꝑ dies singulos cecidere. cuz tn̄ ea
maior in barbarie accisio cōmitteret̄. Euicitq; fortissimoꝝ ex omi ꝓuincia alternis pugnātiū nostrorū vir
tus. At post quintū mensem quā gallici in soldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes
altū sopitos esse aut ꝑ errorē ab esse ꝑcipiēs socios aduocant. scalas cōportant. portam securibus malle-
isq; refringūt. Accurrētes q̄ ex sarracenis strepitū exaudiuerant confossi. Christianiq; interim patente in-
gressi porta. vrbe potiti sunt. Anno tādem dimidio atq; integro postq̄ fuerat obsessa. portis vbiq; muni
tionibusq; xp̄iano militi ad custodiam attributus. Prima v̄o omi machonaria vrbis primaria in glorio-
se virginis dei genitricis ecclesiam instaurata. ac in episcopiū dedicata est. Habuit per id tempis damiata
amplissime opulentissimeq; ciuitatis speciem. repertamq; in ea rerum oīm copiam auri argētiq; ⁊ ditissi/
me suppellectilis vim maximā. legatus regesq; ⁊ duces exercitus militi xp̄iano equa distributione largi-
ti sunt. Quin etiam de agrorum diuisione i tempore facienda actum est.

Damiata

Apud damiatam interea res xp̄iana p̄ singulos dies. magis magisq3 floruerat. cardinalis de colūna legatus apostolicus. ⁊ andreas rex hūgarie. ⁊ ceteri pceres in bonā venerāt spem. fore vt soldanū sarracenosq3 breui cōficerēt. Tandē placuit oīibus in cayrū babiloneq3 ducendū ad quas vrbes soldanus oēs prope sarracenoꝝ copias cōtraxerat. Postq3 igit̄ xp̄iani duces in castris populationibusq3 iociati occasio soldano obuenit. nisi in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione catharactas vbiq3 defodi curauit iumētis sublata in primis pascendi facultas. Et qd̄ in castris paratū erat destructū ē stramen tū nec aliquid fuit saluū quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerū difficultatē. Alia quoq3 angebant̄ maiore. q̄ redituri damiatā alicui depressis in locis aquas incidere verebant̄. Itaq3 missis oratoribus pacē xp̄iani his cōditionibus impetrauere. vt damiata cū rebus ī ea repertis soldano dimissa. ptemq3 ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xp̄iani aconē thyrūq3 redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis esset cū turco sarracenoq3 seruanda. Que igit̄ in gloriose v̄ginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiusdē natiuitatis diem reddita barbaroꝝ spurcicie inquināda. Is ann⁹ salutis erat primus vicesim⁹ duodeciesq3 centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dn̄i. M. ccxxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actões suas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplū patientie. speculū innocentie. facta nubilis multas psecutões passa a pfiliarijs sposi. ⁊ a primis suis contēpta. Sed cū dn̄m exorasset sponsum. occultū consolatorē sensit q̄ cū circa tempalia suorū principatuū intenderet. beate elizabeth ad oīa exercenda q̄ ad opus dei spectant liberā facultatē cōcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq3 ad mortē pseuerans delectabilia ori proprio subtrahēs paupibus ministrabat. eosq3 balneabat. ⁊ lectos eoꝝ sternebat. eosq3 tegebat. fila trahebat. vasa coquinaria mūdabat. hospitale pauperꝝ pstruxit. Que bonis v̄tutib⁹ erudita. tot operꝝ bonoꝝ manipulos ptulit. xp̄o copulari desiderās. terreni sponsi consortiū declinauit ⁊ mūdane glorie. depositis vestimētis de manu magistri conradi de marpurck griseam tunicā induit. cōtempta diuitiaꝝ ipsi⁹ iactātia. se mūdo prorsus fecit ignobilem. Tandē. xiiij. kal̄. decēbris ad dn̄m migrauit. Inter innumera miracula q̄ deus per eā ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecū natū illuminauit. Quāobrē ⁊ ipē gregorius nonus ipam in sanctaꝝ numero ascribi ⁊ aggregari voluit. Et ei⁹ festū 13. kal̄. decembris celebrari precepit.

Decretaliū libri qnq3 ad similitudinē qnq3 corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice nono (raymūdo barchinonense adiuuante. post innocentiū terciū) in ordinem rediguntur. Et in qnq3 partes diuidūtur. In quaꝝ prima de summa trinitate ⁊ fide catholica. deq3 constitutōibus. de rescriptꝭ. ⁊ ceteris officijs tractat̄. In secūda v̄o de iudicijs ⁊ cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita ⁊ honestate clericoꝝ. In quarta q̄3 de sponsalib⁹ ⁊ m̄rimonijs. Demū in qnta de crimib⁹ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymūdus ordinis p̄dicatorum

Raymūd⁹ Barchinonensis ordinis p̄dicatoꝝ tercius generalis mgr̄ post iordanē secundū mgr̄m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cōspicuus p hoc ipm tēpus Gregorio pontifici in qnq3 decretaliū libris cōponēti ⁊ laborāti auxilio plurimū fuit. Et eos in formā redegit. bononie q̄3 ius canonicū edocuit. Et summā de casibus putilē cōfecit. Inde ordinatōnes ⁊ cōstitutiones sub regulari obseruantia extantes in ordinē redegit. Et in couentu barchinonēsi infirmatus ī dn̄o qeuit. ⁊ vt fert̄ miraculis claruit.

Accursius legū doctor

Accursi⁹ natione florētin⁹. psultissim⁹ vir. supioris azonis doctoris auditor. hac tēpestate vt ipēmet in autētica ptestat̄ floruit. Qui cū bonaꝝ artiū studijs ornat⁹ esset. ac etiā sapia reipub. gubernāde pluri mū insignit⁹ haberet̄. Totū ciuilis iuris corp⁹ primus glosis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Bartholome⁹ brixian⁹ clarissim⁹ decretoꝝ doctor istis tpib⁹ clar⁹ exn̄s additōes ad decreti glosas eo ordine q̄ nūc hn̄tur fecit. Et nonnullas disputationes in decretaliū libris cōposuit. Scripsit p̄terea ep̄laꝝ volumē ac chronicā de ytalie vrbibus ⁊c̄.

Odefredus doctor

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azonisq3 auditor. eo tpe cū vtriusq3 iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregiū ⁊ vtilissimum opus composuit.

Anno mundi.6443. Anno christi.1244.

Linea summoꝝ pontificū
Innocētius quartus

Alexander quartus

INnocentius quartus papa synebaldꝰ antea vocatꝰ:pr̄ia genuensis.fami-
lia flisca e lauonie comitibus.in lucina presbyter cardinalis pontifex crea-
tur.Quo nūcio fridericus impator nō admoduꝫ delectatꝰ est. Morat em̄ hoīs
vtutē.⁊ animi magnitudinē. Is em̄ mētis sue ꝯscius.fertur ex cōposito respō
disse. Bonū se amicū cardinalē in acerrimū hostē romanū pontificem permu-
tasse. Innocētius aūt pontificiū habitū indutus.romam veniens.magno ap/
plausu suscipit .pactis ꝗ̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōsueuerunt.
de pace cū friderico incūda mētionē facit. Verū cū paratas sibi a friderico insi
dias comperisset.Genuensiū nauigio fretus qđ apud centūcellas in portu cō-
sederat.Et nauigās genuā incolumis ꝑuenit:vbi ꝑiculosissimā incidit valitu/
nem.Ex ꝗ̄ cū cōualuisset.ad philippū regē in franciā se contulit.ingressu rho-
dano amne aduerso francie regnū pōtificē innocentiū rex summa veneratione
excipi curauit.deduciꝫ lugdunū. Quā in vrbē conciliū pontifex cuꝫ celebrare
cōstituisset.sue primū ꝯsulit honestati.fridericū admonēs vt lugdunum se cō-
ferret.Et cū morā grauiter pontifex p̄tesꝫ ferebant. Sentētiam ī fridericū ex/
cōicationis depositōisꝫ ꝓnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt
necessarioꝝ pontificis edes parme ⁊ villas speciosissimas funditus euerterit.
Innocentiꝰ tandem nono accessus sui anno gallijs ⁊ lugduno vt in ytaliaꝫ re/
diret mouere cōstituit. Quē gallici om̄es magno honore magnoꝫ fauore ꝓ-
secuti sunt. Qui p̄ter acta ī concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud
lugdunū ⁊ scripsit ⁊ edidit.cōmētarios in vetꝰ testamētū.apparatꝰ nouellasꝫ
⁊ autēticas decretaliū.Et de iurisdictōne ⁊ auctoritate imperij petro de vineis
respōdens apologeticas libros fecit.Et sanctū eadimūdu cantuariensem ī san
ctoꝝ numeꝝ retulit.Lugduniꝫ ab eo pōtifice qđ seruatur primū ē cōstitutum
vt romane eccīe cardinales ī publicū adeq̄taturi galero rubēte insignirent . nō
solū quo a ceterꝭ sint īferioribus cōspicui. ẜ vt ipi admoneant debere. qui illa
post pontificalem maiore oīm ornētur dignitate.ad effundendū pro fide catho
lica ⁊ xp̄iani populi salute sanguinē paratos esse.Cū vo̅ perusiam iam peruenisset.petrū veronēsem ordi
nis predicatoꝝ ab hereticis intercesum in sanctos xp̄i martyres retulit. Ideꝫ fecit de sancto Stanislao cra/
couiensi ep̄o qui in vita miraculis claruit.accersitꝰ deinde a ꝓceribꝰ regni siculi neapolim ꝓficiscitur. ibi-
qꝫ moritur. ⁊ sepelitur in ecclesia sancti laurentij.pontificatꝰ sui anno vndecimo.mense secūdo.die duode
cimo.Cuiꝰ quoqꝫ decretū fuit vt octaua natiuitatꝭ marie virginis in ecclesia quotannis celebraretur.

ALexander quartꝰ papa cum morte innocentiꝰ ad annū salutꝭ quartum quinquagesimuꝫ duodeciesꝫ
centenum inchoantem mense ianuario preireptꝰ est.alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum
ex raynaldo cardinale hostiensi natione campano cardinales qui om̄es in expeditionem secuti erant in vr
be neapolitana breui creauerūt.postposita mora vt rebus ecclesie a manfredi violentia ꝓuiderent. Man
fredum statim admonet ne quicꝗ̄ꝫ contra dignitatem ecclesie moliatur. Magni certe animi ⁊ cōsilij vir be
neficus.maxime vo̅ erga paupes xp̄i.⁊ bn̄ de religione meritus. Unde libellos quosdam contra paupta/
tem editos a quodam guilhelmo de sancto amore perpetua edicto aboleuit. Interea alexander ꝗ̄ꝫ primuꝫ
ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ⁊ parandis copijs quas Octauiano cardinali
mitteret legato suo.operam adhibuit intentissimā.Et eselinū de rumano atꝗ̄ꝫ alios tyrannos persequi vbi
qꝫ non timuit. Sed ⁊ inter genuenses ⁊ venetos lites componere non destitit.Et ex visione qua beatū au/
gustinum vidit.vnionē fratrū heremitaꝝ a predecessore inchoatam ipe perfecit. Ordinēꝗ̄ꝫ ipm (relicta he/
remo) vrbes petere ⁊ incolere cocgit.vt ⁊ ipi doctrine verbo pariter ⁊ exemplo.nec non ⁊ confessionis au
diende aucti.sicut ⁊ ceteri salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsum ꝯfirma/
uit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum ⁊ minoꝝ multa priuilegia exemptiones ac indulgē
tias contulit.quos certe mira beniuolentia summaꝗ̄ꝫ deuotione semper prosequi non destitit.Et earūdem
religionū viris doctis admoduꝫ fauit.Et ad cardinalatus episcopatusꝗ̄ꝫ dignitates multos prouexit. Tā
dem postꝗ̄ꝫ alexander claram virginem pontificatus sui tercio ananie in sanctorum collegiū retulit viter-
bium ad pacem inter venetos ⁊ genuenses tractandum se contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci te/
dio animi tandem moritur.Et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vij.
vacat tum sedes mensibus tribus diebus quatuor. Varia ⁊ maiore parte aduersa tum omni pontificatus
tempore.tum maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnum sicilie cōtra que ac sciuerat. Et vrbē
florentiam in manfredi hostis ecclesie potestatem venisse.constantinopolim a catholicis amissam bellū in
ter potentissimos ytalie populos venetos genuensesꝗ̄ꝫ eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus cesar diu pōtifices ꝑsecut⁹ cū maxis calamitatibus romanaꝫ se dem affecisset tandē ab Innocētio in lugdunensi cōcilio damnatus est. et impatoria ac regia potestate depositus. ꝛ regnis sicilie ꝛ apulie priuaꝶ. post cu ius depositionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vsqꝫ ad Gregoriū decimū ꝛ Rudolphuꝫ impatorē.

Linea impatoꝝ
Inter regnum
Heinricus septimus

Heinricus huius noīs septimus rex ro. declaraꝶ. res eñ germanie inquie tissime fuerunt eo ꝙ germani electores imperij facte de friderico priuatio ni ꝛ simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝqꝫ reges designauerant. ꝛ conradus adolescens alemanie rex a Friderico genitore pridem institutus illum regni ingressu ꝛ possessione armis impetijt sed p̄dicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiqꝫ fautores cruce signatio multos in noui regis lantgrauij p̄sidia fauto resqꝫ cōciuit. breui tamē mortuus est lantgrauius ꝓfluuio ventris sine herede sepultus in Isnaco.

Ilhelmus comes holandie post obitū lantgrauij contra fridericū ab ele ctoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit ꝛ a frisonibus ē occisus. ꝛ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

wilhelmus

Guelphoꝝ ꝛ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ꝛ gibellinoꝝ ꝑniciosissima noīa ad tocius italie interitū ꝑ hec tē pora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantib⁹ ad inuiceꝫ romano pontifice ꝛ friderico impatore pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit sena ī aliud mai⁹ seipsaꝫ p̄cipitauit. ī multꝭ eñ ac pe ne oībus populis eo tunc dementie impietatisqꝫ ꝓcessuꝫ est. vt quem pater fili um. frater fratreꝫ videret cōtraria sentientē pelli patri sit passus aut cōfodi re pugnantē. factūqꝫ est stupenda celeritate vt studia partiū factionesqꝫ ꝛ populo rū sectiones ꝑ omnē ethruriā pene dinoscerenꝶ. cui infectioni a friderico disse minate noīa quoqꝫ aut ipse aut ex suis germanis vt p̄misim⁹ aliq̄ īdidere. ver bo eñ quod certe germanicū est studiosos eccie Guelfos ꝛ impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ꝛ vt ptolomeus lucensis refert qui paulo post ea tpa scripsit. Ea in fausta rebus italie noīa primum apud pistoriā fuisse audita. que paulo post omnē italiā p̄ter vnicā vrbē venetā infecere. tantaqꝫ rabie quin quaginta ducentis ꝛ eo amplius annis ad hec vsqꝫ tpa sub infausto eoꝝ nomī titulo seuitus est vt paiora inter seip̄os scelera qñqꝫ itali commiserint. ijs que a barbaris iā cessantibus fuerāt ꝑpessi. vrbs eñ in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia q̄ⱥ haꝝ partiū causa ges sere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitātesqꝫ solū ea debachati sunt insania atqꝫ pietate. sed quingentis se iuncti passuū milibus paupes egeni. eq̄ ac diuites ꝛ factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiserunt. non modo eñ diuisa sunt insignia in p̄lijs p̄ferenda. sed colores. terre fructus. vestiū ha bitus. ipi hoīs incessus. digitoꝝ cōcrepitus ꝛ oris hiat⁹ suā habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Conradus

Conradus frederici filius ex Iole Iohannis hierosolimitani regis filius susceptus. quē pater reꝝ oīm heredē reliquerat. Cū genitor frideric⁹ apͦ florenziolā graui ꝛ periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualesceret Man fredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōpressa iacentis in strato ore eū suffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatusqꝫ oīs successio deuoluebaꝶ. Isqꝫ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lant grauio suffectū ostendimus. cōtinuato pridē agitatus bello post friderici patrꝭ mortē in sueuia gentis sue patrimonio paꝝ ꝑ se cōtinuit. Tandē conradus ami cicia fretus ezelini transpadanā italie regionē vniuersaꝫ tyrannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū amplissimūqꝫ exercitū in apuliā transportauit. Erat vͦo quod reꝝ euentus ꝛ gesta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ꝛ malignitate ꝑqꝫ similis. sed moꝝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā ꝑ se ferebat carens vt prudentia illū vel po tius patris astutia destituisse videaꝶ. īde neapolim furēs miarūqꝫ redundās obsedit menia ipius multis ī locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ꝛ aquinū nobile oppidū incendit. partiqꝫ in germania desedit. partim recipiendo sicilie regno vsqꝫ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitiōe veneni procu rāte māfredo quod medici pecunia corrupti clisteris oꝑa propinarunt Conradino filio datis tutoribus re gni sicilie administrationē arciūqꝫ curā reliquit.

Mons quidem maximus in burgundia impiali a mōte dehiscēs vallesqꝫ coartās multa agricolaꝝ milia oppressit. ⁊ vt auctor fasciculi tpm refert ⁊ cucurrit ꝑ multa miliaria ac qnqꝫ milia hominū suffocauit. ⁊ tandem ad alios mōtes mirabiliter accessit.

Sanct⁹ cirill⁹ grecus melliflui carmeli prior doctorqꝫ tū vite sanctitate tū ꝓphetie spiritu cōspicu⁹ multa posteris seculis ꝓ futura cōscripsit ⁊ copiosis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoqꝫ stup orem.

[C]orrosoni siue grossoini gens arabica coꝝ deuota supstitiōe soldano babilonis impellente xp̄ianos ī asia habentes ꝑ id tpis diuersis agitarūt in locis. ꝯgressosqꝫ templarios ⁊ hospitalarios sepenumero male mulctatos repressērūt. demūqꝫ iherosolimā delati tūc immunitā. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filijs intactos ꝑcepimus esse seruatos. ipi maxima confecerūt occisione. Sepulchrū vo dn̄icū ad ea intactū tpa ꝑuatū quāta maxīa fieri potuit ignominia ⁊ simul vastitate fedatuꝫ est.

S. Lodouicus rex frācie

Lodouicus beatus rex francie defuncto ei⁹ genitore lodouico anno. xiij. etatis sue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 41. hic cū xp̄iane religionis ardentissimus emulator esset a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat sapiebat vel loquebatur aut opabatur nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimū exercitum cōgregauit. cū antea lodouicus rex francoꝝ ꝑmittente vel vt videt curante balduino impatore cōstātinopolitano pignora reliquit p̄ciosissima venetis ab ipo impatore concessa lanceam spongeāqꝫ ⁊ partem ligni crucis dn̄ice passionis. Copijs igit xp̄ianorum in egypti littus ad nili ostia expositis saraceni domiatā incolentes vrbe populariter migrare cōstituerunt. Inerat exercitui sedis apostolice legat⁹ patriarcha iherosolimitanus. Inerant ⁊ ex gallijs epi ⁊ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauień. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatā copias transportauit. quā lodouicus difficillimo p̄lio obtinuit eaqꝫ capta cū saracenis varia p̄lia gessit. tandē ab eis supatus ⁊ captus damiatā ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis sepe ꝓspere dimicans. morbo tandeꝫ in exercitu eius p̄ualente vna cū Ioanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni sui interijt. quē postmodū bonifacius octauus audiens eius frequētissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit postqꝫ corpus suū relatū fuit parisius.

S. Eadimūdus archiepꝰ

Eadimundus canthuariensis archiepꝰ anno dn̄i M.cc.lvij. ab Innocentio quarto summo pontifice numero sanctoꝝ aggregatus. qui nō multo ante ad dn̄m migrauit. vir mire sanctitatis ⁊ magne sapientie. Is ex albendonie anglie villa origineꝫ duxit a mundicia nomē sortitus. vnde carnē suā nulla polluit immundicia ⁊ virginitas incorrupta vsqꝫ ad obitū ꝑmansit. factus magister artium missas indies audire consueuerat q̄ consuetudo scolaribus suis ꝓfuit. Inde sese ad theologie studiū transtulit. postea euasit p̄dicator egregius. disputator acutissimus. vacante sede archiep̄ali cantuarie eccīe electus magnis virtutibus emicuit. ꝑsecutionē deinde passus clam fugiens ab anglia ⁊ mari transito ad pontegniacū monasteriū ꝑuenit inde solciacū adijt. post ꝑceptinoē sacramēti infirm⁹ existens in lecto sedens caput sup manū reclinās obijt. xvi. kaln. decēbris. corp⁹ ad pōtigniacū in eccīa sancti iacobi sepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. de⁹ eū mirificauit sctm̄ suū ex oī pene genere lāguoꝝ colēdūqꝫ p̄buit vniuersis.

S. Stanislaus epūs

Stanislaus epūs cracouiensis in polonia vir doctrina ⁊ sanctitate illustris ꝑ hec tpa claruit. Is cū post multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocentius quartus summus pontifex sanctoꝝ numero aggregauit. qui in vita ⁊ post mortem miraculis effulsit.

Sanctus quoqꝫ Albertus de Tarpano carmelita siculus. vir meritis. signis doctrinaqꝫ clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasteriū sancti Gabrielis cecidit. habēs signuꝫ crucis ⁊ imaginē christi expressam. ⁊ desuper aureis literis habens scriptuꝫ ihesus nazarenus rex iudeorum. ⁊ cecū illu minauit.

S. Petrus martyr de or. predicatoꝝ

Petrus nouus martyr. pñia veronēsis ordinis fratꝝ pdicatoꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanq̄ rosa de spinis ort⁹. parētes em̄ hereticos habuit. q̄ heresim manicheoꝝ sectabātur. adolescēs factus mūdum parentesq̄ relinquens ordinē predicatoꝝ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. feruēs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. ꝑ hac mortē subire cupiens. Cū igit de ciuitate cumana. vbi fratrū suoꝝ ordinis predicatoꝝ p̄or fuit. ꝑ exeq̄nda inq̄sitione ꝯ hereticos sibi aplica sede cōmissa mediolanū ire vellet. anno dn̄i. M. cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu lario siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adept⁹ est. cultellū em̄ lictor arripuit Et ꝑ latera eius transfixit. Cū v̄o fidei pugil hereticoꝝ dogma pestiferꝝ invita sua plurimū eradicauerat. post mortē tn̄ suā eius meritis ꝛ miraculis chorusc̄ātibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū eccie redirēt. Ob cuius sanctitatē ꝛ frequētia miracula ipm̄ innocentius pontifex sequēti anno in sanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

Etzelinus alberinusq̄ fratres de romano. cū ea etate in marchia taruisina familie nobiles ceteris p̄stantiores erant. apud bassianū carrariensēs. ꝛ marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro scti bonifacij comites. Et cū ceteri haberēt vetustiorē ꝓsapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cui⁹ auus eiusdē nois theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytaliā Hic v̄o sub friderico secundo cū esset vita ꝛ morib⁹ ꝑ q̄ ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannidē sibi ꝯstituerit maiorē ceteris oibus. quas absq̄ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ptulerit. Primaq̄ vrbs verona in illius ptes etzelini opa est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliā est reuersus. primi quoq̄ oim patauini blandicijs dolosisq̄ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ptes impatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaq̄ cohorte ita imisso vt sarracenis portas alemānisq̄ pallatiū seruantibus in aptam s̄uitutē padua sit redacta. Presertim q̄ carrariensiū odio atq̄ inuidia axo estēsis marchio frideric vel potius etzelini ptibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos ꝛ oculos amputauit ꝛ effodit. vt terrorē oibus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quib⁹ male gestis vincentiā pari errore suo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in q̄ multa crudelitate deseuit. Verꝫ cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanū sibi subijcere temptasset. Omes vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud sontiū desperatiōe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicq̄ finis tyranno fuit. q̄ q̄tuor ꝛ triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

Hugo cardinalis sancte sabine vir vita ꝛ doctrina insignis. cuꝫ innocētius q̄rtus summ⁹ pōtifex doctoꝝ viroꝝ familiaritate mirifice delectabat. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinalē ꝓmulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vita nusquā decessit. Ordinis sancti dn̄ici ꝑus frater habebat. Scripsit idem Hugo ꝛ glosas in bibliam. ꝛ concordantias vt istorū vocabulo vtamur.

Manfredus rex

Manfredus friderici impatoris ex ꝯcubina nobili filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. ꝛ. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra ecclesie ditionē eo in regno moliret. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excomunicatus fuisset. ꝛ contra eum paratissimū exercitū misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoq̄ factiones mouet. maxime v̄o florētie. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florētinos itaq̄ pōtificis ptes defendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re sint coacti. Quāobrē vrbanus quartus statim in frāciā misit. Ec carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato ꝯ manfredū obiecit. Tandeꝫ beneuētū ꝑuenit. facta cū manfredo pugnādi copia mltis vtriq̄ interfectis. Manfredū deniq̄ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Linea summorum pontificum

Urbanus quartus

Urbanus quartus papa. natione gallus. ex trecensi gallica urbe oriundus. patriarcha hierosolimitanus. alexandro pontifici sufficitur. Hic et si humili loco natus. prestanti tamen et eleganti lingua fuit. qui aliquando lacessitus. quod vili patre ortus esset. Respondit nobilem virum non nasci. sed fieri. virtutis et nobilitatis est. hic pontificatu suscepto eandem manfredi tyrannidem quam et alexander passus e gallijs statim milites prouocauit. quos manfredo obijceret. Cuius fuit postea institutum solennitatem corporis xpi cum processionibus et octauis a cunctis fidelibus celebrari. pro quibus indulgentias maximas concessit. Maiorem etiam interea solidioremque rebus suis ecclesie opem urbanus pontifex afferre cogitauerat. Cuius rei conficiende spem quam primum est allata. cruce signatos censuit dimittendos. Nam oratum francie regem ludouicum facile in sententiam duxit. ut carolus prouincie. et andegauorum comes ipsius ludouici consobrinus ac gener iuribus potiretur. Carolusque pontifici et regi facilem se prebens omnia disponere ac parare ceperat. tante expeditioni. tanto muneri exequendo necessaria. cum urbani pontificis renunciatam mortem creditum est constitutum caroli facinus turbaturam. Pontificatus enim sui urbanus moritur perusij anno tercio. mense uno. die quarto. et in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensibus quinque. hic ordines mendicantium fauoribus et priuilegijs multum iuuit.

Clemens quartus

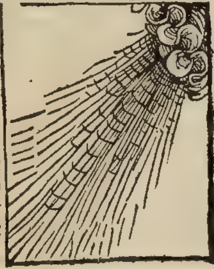
Clemens quartus papa. guido prius fulcodij appellatus est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitatem et doctrinam pontifex creatur. Is enim iure consultorum totius gallie primarius prestantis quoque aduocati causarum in regum francie curia laude ornatus esset. uxoremque et filios habuit. qua defuncta podiensis primo episcopus. post narbonensis archiepiscopus. demum et cardinalis et sabinensis simul episcopus fuit. Eum itaque celebris fame et magne rerum experientie cardinalem pontifex urbanus componendis inter heinricum anglie regem et symonem montis fortis comitem illius consobrinum contentionibus legatum miserat. de qua legatione pontificalis eum addita dignitas reuocauit. Raroque alias quicque opportunius accidisse visum est. quam eius pontificis in ytaliam aduentus. Quem manfredi insidias timentem nauigio quodam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserunt. Quo constat perusiam primo cum aduenisset accersiti cardinales. eum deduxerunt viterbium. de qua urbe amoliri et parare cepit. que caroli prope diem affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quamque carolus paulopost massilia soluens cum. xxx. triremibus in tyberim est delatus romamque peruenit. Clemens autem doctrina. pietate. religione. humanitate modestia et caritate in proximum et pauperem xpi ornatus. Bona ecclesie ita acute dispensauit. ut plus deo quam affinitati et cognationi tribuisse videatur. Duas habuit filias ex mortua uxore ante pontificatum susceptas. Quarum altere in monasterium collocate. xxx. libras thuronensium paruorum dedit. Altere autem que marito sue conditionis nupserat trecentas libras turonensium dotis nomine numerari iussit. hac conditione ne quid unque amplius peteret. habuit et nepotem clericum. quem ubi comperit tres prebendas (ita enim canonicatus vocant) habere optionem facere compulit. ut quam vellet ex his retinere. duas relinqueret. Verum instantibus amicis ut non solum que habebat nepoti dimitteret. sed maiora et plura tribueret. Respondit vir sanctissimus se deo non autem carni et sanguini victurum. Deum ita velle ut sua in pias causas erogarentur. nec esse dignum petri successorem qui plus cognationi quam pietati et christo tribueret. Dum autem viterbij esset hedwigem polonie ducissam in sanctas retulit. Delectatus est mirifice doctrina bonauenture. Reliquum vite sue tempus ieiunijs vigilijs orationibus alijsque bonis operibus contriuit. hac commendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensibus nouem. magno de se apud omnes relicto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta est. cum dignus clementi successor queritur propter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus compostellanus doctor

Bernardus compostellanus sacerdos eruditissimus et iuris utriusque doctor innocentij superioris familiaris et capellanus. Cuius pontificis exemplo et diligentia excitatus. librum in primo decretalium mentione dignum edidit. quem et apparatum vocauit. Alia etiam quedam composuit.

Cometa insignis

Cometes noua stella in celo anno domini. M.cclxiij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad medium celi occidentem versus radios suos emittebat. Quo prius apparente. urbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte qua urbanus obijt. et ipse extinctus est. sic defecit apparitio eius.

Linea imperatoꝝ
Inter regnū
Alphonsus

Richardus

IMperij electores. post obitū friderici ꝛ cōradi filij anno. 1256. de impatore deligendo ꝯtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sꝫ neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓrogaꝉ. vsq̧ ad tp̄a gregorij decimi ꝛ rudolphi romanorum regis.

PTolomeus lucensis se q̄cq̄d rex eius tp̄is gestaꝝ scripsit. vidisse p̄fat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quosdā adijt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi eccl'ia hierl'm ꝛ sicilie regē ꝛ beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat q̄ꝫ ꝙ carolus dictoꝝ regnoruꝫ corona ornādus p̱ solennē stipulationē cōscriptaq̧ q̄ extant ānnos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi pensionē sbiectionisq̧ ꝛ recognitionis romane spopondit eccl'ie. Hisq̧ in federibus actū nec successoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. si etiā ab electorib⁹ demandatū esset. accipe admistrandu ꝫ. Nā ꝛ si terrebat pōtificem friderici primi ꝛ secūdi impatoꝝ memoria. P̄ntis quoq̧ tp̄is mot⁹ formidabat. Alfonsus eīn rex castelle impiū ad qd̄ incōtrouersia electus erat. armis ꝛ largitōe adnitebaꝉ accipe. Et comitē cornubie fratreꝫ regis anglie illius aduersariū pu̇facientes. Germani electores ī carolū faciliter ꝯsensissent. Nec id eq̄ tulisset aīo alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratꝝ suoꝝ suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus eīn in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incō modo cōcitarēt. Et erat heinricus ditissim⁹ ex hispania asportatus. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

MIrabilis pegrinatio pp̄loꝝ q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie pp̄los. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agmībus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. ꝛ pacē supplices cōmearent. Pueri quoq̧ vsq̧ ad. 2000. diabolica machīatione cruce signati sunt. ac p̱ legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝓpria redierūt.

Albertus magnus

ALbert⁹ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij sito oriūdus. Ratisponēsis ep̄s. ꝛ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessor. His tp̄ib⁹ parisius clarissim⁹ ꝛ oībus p̄ferendus fuit. doctor eccl'ie celeberrim⁹. splendor germanie. vite sctītate ꝛ doctrine tante fuit. ꝙ nemo ei āp̄ponendus ne dū eq̄perandus sit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dn̄i. M. cclxij. ratisponensi eccl'ie ep̄s in ordine. xxviij. p̄ficiꝉ. Ob amorē tn̄ doctrine relicto ep̄atu. p̱ multos annos colonie ꝛ parisius publice theologiaꝫ ꝛ ph'iam docuit. Qui ꝛ oīa opera Arestotilis cōmētat⁹ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup̱ q̄tuor sentētiaꝝ libros scribēs. magnā p̱tem biblie exposuit. Euāgelia ꝛ ep̄las Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoq̧ librū perpulcrū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie spūm deo reddidit. Et ī choro ecclesie sancte crucis ante summuꝫ altare in archa saxea assistente Sifrido archiepiscopo coloniensi. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoq̧ in vita ꝛ post obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardialis

BOnauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ꝛ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo ꝛ vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui ānoꝯ sc̄ lectus librū sentētiarū in parisiensi ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā mgr̄alē accepit. Tredecimo ipsius ingressus anno ordinis minoꝝ generalis mīster ꝛ theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ꝛ auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime ꝛ copiose tum sup̱ quatuor sentētiaꝝ libros scripsit. Postillasq̧ super lucam ꝛ alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoq̧ francisci historiaꝫ maiorem ꝛ minorem compilauit. atq̧ ordinis cōstitutiones. Eas ob res ꝛ ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipsius (incinerato corpore) incorruptuꝫ inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Guido bonatus

ALexander de ales parisiensiū irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ ipse hec tpa clarissima reddidit. Qui i vltimo vite sue ob eximiā cū dei sapiāz ac p̄cipuā eius deuotōem. q̄ habebat ad beatissimā v̄ginē mariā minoꝝ habitū suscipere voluit. Cū ob eius amorē aliq̄d postulāti si possibilitas foret p virib⁹ adimplere pollicebat. Cui frater q̄ per vrbē cū sacco elemosinā petebat ait. Cum diu mūdo buietis cū magna fama ⁊ religio nr̄a nullū habeat mgr̄m. Rogo vt dei amore ⁊ v̄ginis matris eius ad vtilitatē aīe vr̄e ⁊ nr̄e religionis honorem habitum assumatis. Js r̄ndit statim te seq̄r ⁊ faciā qd̄ petisti. seculum deserens ordinē minoꝝ ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summā admodū copiosissimā ⁊ celeberrimā composuit. quā in partes q̄tuor diuisit. insup ⁊ vniuersum ferme vetus ⁊ nouū testamētū postillauit. ꝓpter qd̄ fons vite appellari ꝓmeruit.

Martinus scotus

GUido bonat⁹ astrologus p idē tp̄us in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissim⁹ ⁊ celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

MArtinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine ⁊ singularis vite vir p hec tēpora rome in p̄cio fuit ⁊ historiā breuē cōposuit. quaz martinianā appellauit. Hanc tn̄ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino ep̄o tradunt.

Alexander de villa dei

ALexander de villa dei sacraꝝ lr̄aꝝ professor. de ordine sancti bn̄dicti. quāuis aliq̄ frēm minoꝝ fuisse scribant. p id tp̄us etiam in grāmatica librum vulgatissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et i ptes tres diuisit. Cuius initiū Scribere clericulis ⁊c̄.

Vincēti⁹ gall⁹ or. p̄di.

VJncentius gallus p̄ria burgūdus beluacēsis hystoricus ⁊ theologus ordinis p̄dicatorū frater p hoc ip̄m tempus claruit. Et innumerabiles hystorias multis sb̄ voluminibus comprehendit. Quatuor em̄ specula edidit de omi scibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Historiale. qd̄ vsq ad annum domini 1254. perduxit. atq alia multa cōposuit. videlz librum gratie. librū de sancto ioanne euāgelista. libꝝ de eruditione pueroꝝ regalium. ⁊ consolatoriū de morte amici Et quā maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

FLorētini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertatez sese vendicantes ⁊ guelphos ab ip̄o cesare eiectos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde ⁊ duodecim antianos creauere. qui gibellinis resisterent. ⁊ ius populo dicerent.

DJscordie quoq ac lites pmaxime inter ianuēses ⁊ venetos ex quodā asie monasterio initiū sumpsere Que adeo pestifera contagione cōualuere. vt res ip̄a ciuitatibus ip̄is plurimū fuerit perniciosa. Et vniuersi se xp̄iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

PAleologoꝝ imperij principiū apud ꝯstantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodero impatori affinitate coniūctus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobusq theodori filijs paruulis. q̄s eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū sibi desumens. imperauit annis. 45. Ingentis sp̄us vir. Et ita latinoꝝ imperij finis fuit qd̄ p annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerūt vsq ad annū domini. 1454.

Hostiensis cardinalis

HEinricus cardinalis hostiensis cognomēto etiā hostiēsis. vir hūani diuinique iuris ꝑitissim⁹. hoc tpe eas ob res apud Alexādꝝ pōtificē maximo habet in precio. qui ab ip̄o pontifice p̄monitus sup toto decretaliū titulo lecturas putiles cōposuit. Sed ⁊ summā admiratione dignā in vtroq iure cōscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

GOfredus alter a supiore celeberrim⁹ legū doctor. His tp̄ib⁹ floruit. ⁊ ea i disciplia nōnulla ꝯposuit. ⁊ q̄ maxie sup codice digestoq toto lecturas accuratissimas.

AYmonem anglicū ordinis minoꝝ generalē ministrū theologū sanctissimum cum suprascriptis floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monimenta breuiariū alexandri pape iussu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor.

Thomas de aquino ordinis p̄dicatorꝝ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cōfinibus apulie ꝛ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā traxisse videt. Quo in tpe Cōradus ex gente sueua imꝑator aqnū vastās. Thomā parētes ei⁹ genere nobiles. et in oppido primarij p̄tia ꝓfugi. cassinēsis cenobij monachis cōmendatū reliq̄rūt alendū. vbi lr̄is ac religioni operā dare cepit. Eius em̄ p̄r landulfus noie. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ꝛ in ip̄is infantie rudimētis dei gr̄a preditus deinde ordinē diui dn̄ici ingressus religiosissimā ac pfectissimā vitā vsq₃ in finē exegit. Ubi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini ph̄ie ꝛ theologie sc̄ia secūdus habeat. Coloniā ei pgens tantū profecit vt post aliq̄s annos apud pisius primū in doctrina locum teneret. Ubi q̄tuor libros in sentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus sp̄retis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scriptioni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie ī tres ptes diuisam ī q̄stiones distinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Aresto. libros ꝛ plīma alia. Totam q₃ naturalē philosophiā ac moralē cōmentationibus expofuit. Declarauit ꝛ Job. Composuit ꝛ officiū de xp̄i corpe. Quo ī opere plīme figure ve. testa. cōtinentur. Qui etiā miraculorꝝ gloria noiatissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēse p Gregoriū. x. celebrandum accederet ꝑerās. cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate corre pt⁹ Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dn̄m. Nonis marcij. Quē postmodū ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in sanctorum confessorum ꝛ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal. augusti Anno. M. cccxxiij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

Carolus ludouici regis frācorꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq₃ ita paulopost sicilie ꝛ apulie regna in suā p̄tātem redegit. In quibus cōpositis rebus euestigio viterbiū cū vniuerso exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiq₃ magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit ꝛ capitali sentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis iniit. Et cū eis in aphricā ī ludouici regis germani subsidiū traiecit. Ibiq₃ ludouico f̄re ex peste mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt p̄petuo annis singulis sibi suisq₃ successoribus tributū aliquot pēderet. inde ī regnū rediit. vbi petro aragonēsi siciliā se subdidisse reperit. deniq₃ ꝛ ipse carolus morit. ꝛ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimorꝝ regnū declaratum fuit. q꞉ maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qđ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

Secta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ꝛ galliā ꝓgressa bifarie. qui se nodosis flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostētationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. in plerisq₃ locis circa fidem. ꝛ sacramēta ecclie. Que postremo in pte igne ꝛ gladio exterminata fuit.

Ferunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri ihesu christi. ꝛ gloriosissime virginis marie matris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitonem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū munus suscipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa pmotus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ꝛ venetos ad quinquēniū composuit. Multa quoq₃ ꝛ laudabilia pro fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et īter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iam diu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatiore sepulcro. ꝛ maiore sacello exornauit. Eiusq₃ caput seorsum in theca argētea recludens. Alia quoq₃ consimilia ꝛ multo maiora confecit opera.

Linea summorum pontificum

Gregorius decimus

Innocentius quintus

Adrianus quintus

Gregorius decim⁹ papa. natione ytalus. p̄ria placētinus e vicecomitū familia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat⁹. laudenſ archidiacon⁹ in asya exn̄s. Viterbij collegio cardinaliū pontifex creat. Uir certe in om̄i vita clarus prudētia rer̄ gerendar̄. fortitudie animi. q̄ pecunias ⁊ res humanas cōtemnebat. vsus hūanitate. benignitate in paupes xp̄i. ⁊ eos potissimū. q̄ ad gremiū sedis ap̄lice ꝯfugiebāt. Hic pōtificatu suscepto pacis amator. Genueses ⁊ venetos magnis inter se cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adiecit. philippi p̄dicti regis francor̄ vsus prudētia. Eaq̄ cōfecta florētiā cū carolo sycilie rege accessit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝯtemplatū vrbem. q̄ erat bonitate cōpassio illius ex ciuibus q̄ gentis sueuor̄ imperator̄ operib⁹ ea vrbe extorres exulesq̄ agebant. Et carolo rege in suam p̄ducto s̄niam illis reducendis operā cum p̄ntibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. p̄fectus inde pōtifex recto itinere lugdunū p̄uenit. p celebrādo generali ꝯcilio. quo ⁊ paleologus imp̄ator cōstantinopolitan⁹ p̄fectus. Et rudolphus in imp̄atorē ab electoribus delect⁹ ē. Re in cōcilio bn̄ gesta pontifex gregori⁹ iter ad ytaliā est ingressus. Cū venisset bellocador̄ expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit. Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habuisse rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt p̄tensum ius suū nouo imperatori designato cedere ꝯsenserit. Inde per viennā lusanamq̄ transmissis alpibus lōgobardiā pontifex iter fecit. Cūq̄ aretiū p̄uenisset sanct⁹ ⁊ summa dignus veneratōne diem obijt. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulcr̄ s̄ctitas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

Innocentius q̄ntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentasiensis antea vocatus ordinis sancti dn̄ici insignis theologus. sacris l̄ris doctissim⁹ Anno dn̄i. M.cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ip̄muq̄ tp̄s florentini legatione solēni romā missa absolutionē ab excōicatione ⁊ interdicti amotionē ab innocētio impetrarūt. genueses ⁊ venetos dissidētes in suā s̄niam traxisset. nisi repentina morte p̄occupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis q̄ fuerat designatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisius p̄dicando ⁊ scribendo maximo fuit in p̄cio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac super sentētiar̄ libros m̄ta egregie ꝯposuit.

Adrian⁹ q̄nt⁹ papa. p̄ria genueñ. familia flisca othobonus antea vocat⁹ ex flisthea gēte comitū lauanie genuēsi. rome ī atrio lateranēsi ī pōtificē ē assumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. s̄ctiq̄ adriani diacon⁹ cardinalis ab eo dē creat⁹. vir certe magni aī. veterbiū s̄tati p̄ficisciť. vt caroli potentiā minueret ad rudolfumq̄ illico miserat. q̄ ꝯ ac gregorio. x. p̄miserat venire ytaliā distulisset. q̄ bello aduersus regē bohemie implicit⁹. impij iura sp̄ernē videbať. Tutiorēmq̄ ytaliā a carolo ⁊ alijs tyrānis reddidisset. ⁊ ꝯstitutionē de eligēdo pontifice in meliorē formā redegisset nisi mors obstetisset. Que ⁊ alia dux magno hadrian⁹ moliť aīo. ad q̄nq̄gesimū vl' vt aliq̄ hn̄t q̄dragesimū pōtificat⁹ die viterbij obijt. sepeliturq̄ in ꝯuētu fratr̄ mīor̄. vacat tū sedes dies octo ⁊ viginti.

Concilium lugdunense

Conciliū seu synodus maxima hoc āno lugduni a gregorio decimo p̄dicto pontifice indiciť. vbi attentiore in primis cura atq̄ diligētia de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cōtulit vo se ad id conciliū michael paleologus grecor̄ imp̄ator. cū magno comitatu. p̄uectus tercia decima vice in sententiā romane ecclesie grecos totiens deficiētes ꝯtraxit. Et vnioni oriētalis ad occidentalē eccl'iam tridētia tūc eius gentis p̄elocutione ꝯsensit. Secutiq̄ illū nōnulli tartaree gētis scithie p̄ceres sacro baptismatis caractare p̄fusi. xp̄ianos se ⁊ catholicos fore p̄fessi sunt. Sz ⁊ rudulph⁹ ab electorib⁹ germanis ī rōnorū regē imperatorēq̄ declarat⁹. ea ꝯditiōe a gregorio pōtifice ī ꝯcilio ē accept⁹. vt seq̄nti āno ī ytaliā pacific⁹ veniens romā ad coronā inūctionemq̄ accipiēdā se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū posset maximā opem ferret. Multaq̄ ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis. Et ad christianam religionem pertinentia.

Anno domini.12 73.

Linea imperatoꝝ

Rudolphus

RUdolphꝰ comes de habspurg.post lōgā vacationē impij.ꝛ deuastatōem dominoꝝ i reḡ rōnoꝝ electꝰ ē.coi voto pncipū.Et rex rōnoꝝ designatus hac ↄditiōe.vt seq̄nti āno romā peteret corone accipiēde cā.Cōfirmatꝰ a gregorio in fauorē terre sctē.Fuit ei vir prudēs i agendis strēnuus i armis iustꝰ.deuꝫ timens. Cui nil ad excellētiā laudis deesse videbaꝑ.Robustissimo q̄dē corpe ac pulcerrimo aspectu viguit.Cōsilio q̄ꝫ ac magnitudie aī ac egregia liberalitate extitit decoratꝰ.Hijs ↄditiōibꝰ cesar factꝰ impauit ānis.19.implicitus multis agēdis i reḡ germāie. Alfonsus q̄ꝫ psuasiōe gregorij pape ius om̄e suū rudolpho ↄcessit.Cū aūt rudolphꝰ curie mgr̄ othocari regꝫ bohemie olim fuerat. verū xp̄iane publice pfectꝰ unde nō minus belli q̄ꝫ domi clarꝰ.missis ad othocaꝝ legatꝫ austriā ꝛ carinthiā ceterasq̄ꝫ vicinis ytalie puīcias tanq̄ꝫ iurꝫ impij repetit.Is ei othocarꝰ q̄ ꝛ pmislaus dicebaꝑ q̄ntꝰ bohemie rex.cū obijsset fridericus dux austrie sine liberꝫ soror eiꝰ margarita hereditatē accepit.hec anꝰ othocarū sibi virū asciuit.q̄ nō tam cōiugꝫ etatē q̄ꝫ dotes aīo voluens sterile mr̄imoniū ↄtxit.ꝛ pncipatū nobilez cōsecutꝰ. Et vlricꝰ q̄ eo tpe carinthioꝝ pncipatū tenebat ꝛ viri sobole careret accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā sclauonicā ꝛ alia tradidit.Repetijt igiꝑ rudolphus q̄n nec austria muliebre feudū eēt.nec carinthiā i iussu cesaris vlricꝰ venūdare potuisset. renuit othocarꝰ ꝛ impatori q̄ aliq̄n sibi huiuisset impacato rn̄dit aīo. Sꝫ interueniētibꝰ amicꝫ ea lege recōciliati sunt vt austria impatori cederet. Exin datꝫ acceptisq̄ꝫ filiabꝰ affinitas vtrinq̄ꝫ iūgereꝑ prouīcie de q̄bꝰ lis essent dotales fierēt.ꝛ othocaꝝ i vba sua iurare more maioꝝ exposcit. Tādē puocatꝰ vbis vxoris othocarus collectis nouis copijs cōuenīūt ābo cū exercitibꝰ i campis austrie trāsdanubiū.cōmissum ē atrox pliū ipa die btī ruffi āno sb incarnatōe vbi.viij.ꝛ.lxx.post.cc.ꝛ mille.diuq̄ꝫ marte dubio pugnatū.Ad extremuꝫ relictus a suis rex bohemie dū fortiter pugnat occidiꝑ.corpꝰ eiꝰ pmittēte rudolpho i bohemiā trāslatū regio honore sepultū.Et ventzeslaus filꝰ regnū deinde obtinuit.viij.ānos natꝰ.marchio brādeburgeñ.tutorio noie.v.ānis gubnauit. Nicolaꝰ pōtifex nihil ducēs antiq̄us q̄ꝫ caroli potētiā imminuere.idq̄ꝫ intētatū atꝫ pfectū ē.vicariatū ei impij i etruria illi obligaturꝰ rudolphū ipatorē excusatōi sue ptendit quem simulauit opē hierosolime rebꝰ ex ↄstituto afferre reqsitū rn̄disse id a se fieri posse nec debē nisi vsurpatā carolus dimisisset quā simulatōem vtrinq̄ꝫ pōtifex cōtinuauit. Rodulphꝰ em̄ hipo etrurie a caroli vicariatu liberate facto deluitꝰ romandiolā ꝛ rauēnatū exarchatū pontifici ꝛ ecclie reddidit. Nā post fractas apud forūliuiū bononiēsiū ꝛ florētinoꝝ copias oīs romādiola imperatorias erat secuta ptes. Et minima q̄ singuli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio sb imperio titulo liberos esse dixit.tandeꝫ rudolphꝰ senio ꝛ egritudine ↄfectus ad quē accessit ventzeslaus cū conthorali gutha filia cesaris in Erffordia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores sepelitur. Anno domini. M.ccxci. die.xxij. Julij.

Conradinus

COnradinus friderici sueui impatorꝫ ex filio cōrado nepos. a gibellinis ↄ guelphos i ytaliā vocatꝰ.cū maxio alemānoꝝ suoꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit.indeq̄ꝫ p carrariēsiū oppida ad genuensiū mare transijt. postea maiore ex lōgobardia ꝛ romādiola gibellinoꝝ ↄpato exercitu adiuuāte guidone ferētano comite marstalani regꝫ caroli apud aretiū interfecit.inde romā cōcessit.pōtifex viterbij cū trāseūtē adolēscentē videret.dixit ipm̄ tanq̄ꝫ agnū ad cedem pduci.Hū em̄ cū carolo campestri loco pugnauit. Conradinꝰ ꝛ austrie dux adolescētes etate.sicut ꝛ ifortunio pares signa vbi toto plij tpe fuerāt rlinq̄ntes secesserūt agasonis cuculione ↄtecti p deuia latitarūt die autē octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū pducti publico illos iudicō interfici iussit. Post huiꝰ conradi mortē ducatꝰ sueuie cū signis suis nobilibꝰ ꝛ armis defecit.Cūq̄ꝫ impiū romanū duces sueuie vsq̄ꝫ p annū.12.50.gloriose rexerūt.

Conradinus.

S.Hegwidis

VEnerat ad pōtificē heinricꝰ adolescēs Richardi regꝫ cornubie olim comitis tūc defuncti filꝰ mlta pr̄ni olim regna negocia apud sedē aplicā tractaturꝰ. Guido mōtefortꝫ ꝛ ipe adolescēs cū philippo rege frācoꝝ eodē se ↄtulit.forte accidit vtrūq̄ꝫ ad rē diuinā scti Laurētij eccliam q̄ viterbij ē celebris.eadē hora petere.s guido posterior ingressus ↄspectū liberali ac regia potiꝰ facie adolescentem caterua famulatꝰ stipatū q̄dā ex suis indicāte richardi filiū eē didicit. a q̄ symō pr̄ in anglia p dolū fuerat interfectꝰ nullaq̄ꝫ loci tētus reuerētia incautū aggressus interfecit.Equitibꝰ inde suis ꝛ pariter philippi regis deducētibus ad ruffuꝫ etrurie prefectum incolumis peruenit.

Hegwidis ducissa polonie.vidua mire sctitatꝫ.pr̄nū genꝰ ex bertoldo marchione badēsi.duceq̄ꝫ merauie.mr̄nū ex agneta filia marchiōis orietalꝭ ꝛ comitis de Rochlitꝫ ↄxit.i oppido kitzing lr̄is edocta heinrico cognīeto cū barba duci Slesie in vxorē data.tres filios.totidēq̄ꝫ filias genuit.Cuius senior in bello ↄ tartaros defecit. Nobile mōsteriū ordis cisterciēsiū i trebnitz haud lōge avratislauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū vgībꝰ pfecit.Et post obitū mariti vitā celibē i eo duxit. Inter ymagines quas venerabaꝑ.beate vginis eburneam miro amore amplexabaꝑ.in manibus gerēs neq̄ꝫ i morte dimisit. Tandē cū i om̄i vtute ac abstinentia vitam deduxisset longam.felici fine quieuit.quā clemens ob crebra miracula inter sanctas retulit.

Ioann- Christophorus Wolffskeel.

Linea summoꝝ pontificū
Joānes vicesim⁹ pm⁹

Nicolaus tercius

IOannes vicesimus prim⁹.natione hispan⁹ vl' portugalensis.pria vlixbo-
nensis.thusculanus eps cardinalis .petrus medicus antea vocatus.pon-
tifex creat̄. Is vir alioqn doctus ꝛ viroꝝ doctrina cultoꝝ amantissim⁹.tn̄ igno
ratione reꝝ gerendaꝝ ꝛ moꝝ ineqlitate leuis fuisse dr̄. ferunt hūc petrū hyspa-
nū medicū.ī vita sua multa scripsisse potissimū canones quosdā ad medicinam
ptinentes atqꝫ librū quē medici thesauꝝ paupeꝝ vocāt.Et ab eo probleumata
ad imitatione Aresto. edita. Primā vo in pontificatu curā suscepit michaelem
paleologū ad ꝓmissum ꝯstitutāqꝫ in lugdonēsi cōcilio vnionē ita hortari vt ni
si eā seruasset.Carolo ipi regi fauorē fuerit pstiturus.p eiusdē pōtificis tpa ve-
neti anconitanos bello mariqꝫ acerrimo ꝓsecuti sunt. Eodē qꝫ tpe templarij ty
rū vrbē ꝓ expeditione xpiana admīstrantes solitā an̄ bellū genuēse iurisdictio
nē ꝛ portorioꝝ exemptionē venetis ī ea vrbe reintegrauerūt. Tergiuersatus ē
interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice.q pontifex ruina op
pressus camere quā edificari curabat. Octauo pōtificat⁹ mense exacto viterbij
interijt.

Anno mūdi.6476. Anno xpi.1277.

NIcolaus terci⁹ papa.pria roman⁹ ex familia vrsina iohānes caietan⁹ an-
tea vocatus.pontifex tandē creatur ꝓtracta in sex mēses electione. Nam
cardinales post interitū ioannis illico romā accesserūt nouū in laterano ponti-
ficem delecturi.Et carolus rex senatorio functur⁹ munere cōclauis custodie cu-
ram habuit.Que rebus eccie multū sibi plurimū obfuit. Dum em̄ apte ptinaci
terqꝫ gallicū potius qꝫ ytalicū creari pontificē cōtendit.Electio sextū ꝑpe men-
sem cū magno reꝝ orbis xpiani damno atqꝫ incōmodo est dilata.Et ipe maxi-
mū inde nō magis patrū qꝫ pploꝝ ytalie odiū incurrit.Subsecuta est ei⁹ crea-
tū tam repentina qꝫ digna correctio ioanne caietano cardinale.s. nicolai in car
cere tulliano in terciū nicolaū pontificē declarato. Is em̄ gente oriūdus vrsina
in romanis pstantissima animi dotibus corporisqꝫ ornatissimus fuit.vt multa
fecerit.plurima intētauerit suā prudētiā ꝛ animi magnitudinē ostēdentia. Ni-
hil tn̄ in pōtificatu duxit antiquius qꝫ caroli potentiā īminuere id sua ingenij dexteritate pfectū est bertol
do em̄ vrsino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs ꝛ lrīs rudolphi misso omnē romādiolā ꝓ ec
clesia recepit.Cui ꝛ bononia tūc pariter fuit dedita. post quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex
sorore nepos ī etruriā vicariatu impij liberā sedis aplice legat⁹ accessit. Is pstantissim⁹ ꝛ auūculi pontifi-
cis ṽtuti rn̄dens om̄i etrurie ad pacē quietēqꝫ pducte.Gibellinis florētiā ac ī ceteras vrbis reductis eccie
ingratus imposuit.a qbus etruria qꝫdiu is pōtifex vixit ꝓ eccia ē retenta.fuit aūt vir magni cōsilij. vt cul
tor ꝛ amator doctoꝝ viroꝝ diceret̄.in pcendis dignitatib⁹ cōibus oībus habit⁹. Ideo Albanū ex ordine
minoꝝ hostiēsem ꝛ portuensem ex ordine pdicatoꝝ delegit.Edificijs pterea edes pōtificios exornauit. cin
xit memb⁹ pomeriū.s.petri.basilicas petri ꝛ pauli restituit.ac picturis exornauit.Scribunt neminē ante
ipm sacrificare religiosius visum cū semp dū solennia ageret lacrimas funderet.Erat religionis obseruan
tissimus. Nō caruit tn̄ rephensione cū suos nimis amare dr̄. ꝛ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reli-
quit vt in ea etate cōspicua erecta instaurataqꝫ apud scti petri basilicā.apudqꝫ lateranū palatia ꝛ suriani ī
cunino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q tercio pontificatus anno ꝑpe exacto apoplexia correptus vi
tam interrupit multis ṽtutū opib⁹ si lōgior fuisset vita gl'iosissime decorādā. Vacauit inde mensib⁹ qnqꝫ.

Guilhemus placenti
nus medicus

GUilhelmus placentinus ciuis ꝛ medicus sui tem
poris celeberrimus tempestate hac verone vbi pu
blico salario legebat floruit.Et ibidē in Cyrugia edidit
librum pulcrum ac vniuersam medicinā de egritudinib⁹
vniuersis.postea quatuor libris accuratissime compre-
hendit.curas vberrimas adiūgens.

GUilhelmus durandi ordinis predicatoꝝ vt aiunt
professor cognomēto speculator prouincialis epi
scopus.hostiensis discipulus.et canonū prestantissim⁹
doctor.hoc tempore sicut ipemet in suo speculo in titu-
lo de feudis testatus est.Summā perutilem composuit
quā speculum nominauit. a qua ꝛ ipse speculatoris co-
gnomentū accepit.Aliud quoqꝫ volumen edidit vt qdā
ferūt qd Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellauit.

Guilhelmus durandi
Speculator

SArraceni ex aphrica soluentes vtrosqꝫ hyspanias opprimūt.Sed christiani celice signati in eos ir-
rumpentes maxima cede profligarunt.

CUm in traiecto homines vtriusq; sex⁹ super pontẽ coreis ac vanitatib⁹ operã darẽt. Cõtigit sacerdotẽ cũ diuinissimo sacro eucharistie ad egrotantem deferendũ ptrãsire. Illi imemores diuine rei cultũ vllũ ac reuerentiam adhibẽtes. ponte fracto in aqua Mose. ad 200. homines aqs absorpti sunt atq; perierunt.

MUlier q̃dã nobilis in ꝯstanciẽsi dyocesi. cum pareret insolitum partũ edidit. Cum leonem visu mirabilem hac tempestate peperit.

MOnstrum quoq; in sueuia superiori apud oppidũ eslingẽ vt ferũt mulier enixa ab vmbilico vsq; ad summitatẽ duo habens pectora. ac capita seinuicẽ respiciẽtia. brachia q̃tuor seinuicẽ amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen post partum obijt.

COmites nobiles sueuie q̃ndecim federe se ꝯiũgentes. rudolpho imperatori molestias q̃ plurimas inferentes inter q̃s p̃cipui fuerũt comites de montfort. helffenstein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. coꝝ tñ bonis ac possessionib⁹ vastatis. imperio sbijciendos perpetuo cogit. Deinde castra p̃donum i germania in plerisq; locis deuastans ab alpibus ytalie vsq; ad britanniã pacẽ firmauit.

COntinuauerant ad id vsq; tẽporis veneti ⁊ genuenses bellũ pridẽ apud ptolomaidã inchoatũ. de q̃ aliq̃ repetere ad hoc tẽpus cũ se oportunitas loci dederit ducim⁹. ad ãnũ terciũ sexagesimuz duodeciesq; centenũ. Raynerio zeno duce. veneti q̃nq; ⁊ q̃nquaginta triremes ad sicilie oram miserunt. q̃ classi genuensi vt sperauerãt nõ inuenta in asiã nauigauit. Casuq; apud tyruz obuia genuẽsiũ nauis cetea est expugnata. portũ deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia igressus tyro vt potiref adnix⁹ ẽ auxilijs ad expugnationẽ terrestribus ptolomaida accone accersitis. Cessit tñ conat⁹ inanis. Quesitã interim reddendi cõmodi vicem genuensis inuenit. q̃ nauim onerariã. tardasq; decẽ venetijs soluturas. quo in asiam mercimonia deferrẽt certior factus. Triremes sexdecim ad gulphi fauces curauit post scopoluz in insidijs expectaret. Sz admoniti ab exploratorib⁹ veneti expositis in litt⁹ mercimonijs ab epyrotis ꝑtecti. naues vacuas amisere. Tercio abinde anno classis veneta q̃tuor ⁊. xx. triremiũ. trib⁹ genuẽsiũ triremiũ q̃ꝝ prefectus erat lanfrãcus borboni⁹ apud lilibeũ fortuitu obuiã eos cepit. Qd cũ genuã ẽ perlatũ educta aduolauit duo de triginta triremiũ classis. q̃ per q̃sitã accuratissime venetã ad drepani portũ reperit. ꝯflictusq; habit⁹ ẽ acerrim⁹. in q̃ maximuz genueñ respu. accepit incõmoduz. Nanq; trib⁹ ex suis triremibus i p̃lio crematis. cetere oẽs p̃lio supate vtrimq; crudelissime fuerunt capte. Que clades accepta a genuensi effecit vt michael paleologus illi⁹ societate spreta inducias cuz venetis ꝯstituerit q̃nquẽnales. Eodẽq; anno triremes genuensiũ. xxv. admirato ac p̃fecto auria. venetis. xxx. apud mothonũ cõcursure quũ viderent retrocessit genueñ. Et nauis oneraria mercib⁹ venetoꝝ magni valoris plena. apd euripũ expugnata potiti sunt Eadẽq; genuensis classis orã crete circũuecta Caneã illi⁹ insule oppidũ cepit. spoliatũq; penitus diripuit.

SCribit ptolome⁹ luceñ nicolaũ põtificẽ nisi ei⁹ cõsilia mors occupasset. reges duos vnũ lõgobardie. alteꝝ etruscis fuisse datuꝝ q̃ regib⁹ sicilie atq; germanis ipꝰ titulo abutẽtib⁹ euertẽdi ytaliã (sicut sepe fecerãt) adimeref. inuitq; vrsinos eũ poti⁹ fuisse. q̃ alios ad id fastigij euectuꝝ. Quinetiã ꝯstat põtificẽ ipm deturbãdo sicilia carolo nõ nihil inït⁹ dedisse petro arragonũ rege ioãnis porthicij operã suaso. vt iure hereditario ꝯstãtie vxoris sue p̃tẽso. id regnũ recipe adniteref. Cõstituit ꝺo is pontifex lege ꝓmulgata neminẽ regio sanguine ortũ senatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̃cũq; fierent anni temporis in magistratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

TArtari armenis iũcti centũ milia babilonẽ. supant. Et multis eoꝝ iterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq; insula hoc anno a carolo predicto petro arragonẽsi defecit. Ubi apulie princeps caroli ipi filius nauali prelio ab aroganũ filio cum multis captus in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Linea summorum pontificum

Martinus quartus

Honorius quartus

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie presbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonensis. tandem post longam contentionem qui ad quintum et dimidium in divisionis mensem ytalicis ursinorum absentia superatis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. quod ei civitati ob impetum in cardinales ursino s factum interdictum a sacris putabat. Et urbem veterem delatus. ibique coronam accepit. Resurrectionis autem die sex cardinales creavit. Regem carolum ad se venientem. cum in novi amicissimique pontificis amplexum cucurrisset. oblatam ab eo senatoriam dignitatem administravit. quo a nicolao privatus fuerat restituit. Eiusque instantia paleologum imperatorem pacta lugdunensis concilij non servantem. Et petrum arragonensem contra ius fasque siciliam occupantem anathemate notavit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo et duodecies centeno gesta fuere. Eius quod secutus est anni principio perusini in fulginates delati. post editam in agro vastitatem obsiderunt urbem que inde vi capta pontifex illico perusinos excoicavit. sed missi oratores eos ingenti pecunia mulctatos ecclesie conciliaverit. Bellum deinde in flaminia contra foroiulianos ab ecclesia deficientes gessit. Quos etiam brevi adiuvante guidone montis ferretri in fidem recepit. Pontifex autem tot curis circumventus urbeventanis etiam tumultuantibus (nam gibellini guelphos expulerant) perusium proficiscitur ubi non multo post lenta febre diu vexatus. tandem moritur pontificatus sui anno quarto. mense uno. Sepeliturque in cathedrali basilica. Ad cuius sepulcrum multi valitudinarij delati. pristinam valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir enim bone ut constitit mentis et omnia probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Anno mundi. 6484. Anno xpi. 1285.

Honorius quartus papa. patria romanus. e gente sabella vetusta procerum familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis apostolice vacatio. quod cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis apostolice vacatio dederat. Romam venit anno domini millesimo ducentesimo octuagesimo quinto. frater eius pandolfo senatoriam dignitatem tum gerente. per cuius tempora magistratus. romana res iuste et quietissime fuerat administrata. Pontifex autem apud sanctam sabinam in auentino habitavit. quas ab eo tunc edificatas edes nunc desertas dirutasque videmus. fovitque hic pontifex gallicorum regum ubique partes. Fuit autem vir in omni vita probatissimus et xpiane religionis amantissimus. Nam et ordinem carmelitarum non satis in concilio probatum. mutatis clamidibus nigris in albas. Et a multis impugnatum privilegijs confirmavit. Solum autem cardinalem ioannem boccamatium episcopum tusculanum suo pontificatu creavit. viros dicens et eosdem bonos et doctos non etiam rudes et rerum humanarum ignaros in tantum collegium coaptandos esse. adeo aulicos amavit. ut quotannis estate presertim tybur proficisceretur vitandi estus urbani causa. unde multe egritudines oriuntur. Cum vero armis a guidone feltrano vexaretur. tandem superato guidone totam flaminiam brevi recipit. Non diu tamen post moritur pontificatus sui anno secundo. die uno. Corpusque eius a sancta sabina ad basilicam petri magna funeris pompa transfertur sepeliturque sepulcro marmoreo quod adhuc extat. Vacat tunc sedes mensibus. x. cum apud sanctam sabinam conclaue haberetur. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Rudolfus imperator cancellarium suum in etruriam mittens principalem de flisco genuensem omnes qui pecuniam attribuerit in libertate dimissos ipsi fideles pronunciavit. per quam occasionem lucenses duodecim milibus aurei data libertate donati sunt. Et florentinus populus ad quietem iam productus novam inchoavit saluberrimamque regiminis formam. Que in nostra usque tempora licet aliquando a gallicis regibus interrupta pervenit. Creati enim sunt sex magistratus bimestres futuri. Quibus artium prioribus fuit appellatio. Et septimus brevi additus vexilifer iusticie appellatus.

Oppida quedam in superiori suevia que prius ville censebantur. Ab imperatoribus muris cincte civilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Esling Reutling et heilbruna.

Piscem marinum leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centumcellas mense februario captum fuisse tradunt que e mari extrahentes ululatum et hominis planctum dedisse ferunt. Et ad pontificem in urbe veteri perlatum universos in stupore sui convertit. Et signum magnum dissidij fuit.

Verulus villosus et ursorum more ungulis armatus hijs temporibus ex ipsius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martinus rubore perfusus. omnes ursorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

Carolus secūdus rex Sicilie

CArolus secūdus sicilie regis fili⁹. hoc anno p̄re defuncto. adolescētulus p̄ri in regnū succedēs regnauit annis. 25. Hic gallor̄ suor̄ exercitu fret⁹. ꝯ petrū arragonēsem mouit. Et post multor̄ vtriusq̧ ptis cedes petrū ip̄m carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus ī pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cuz etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate, etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo ꝯcessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōplesset moriēs quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. mares ꝛ q̄nq̧ femellas. Quor̄ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q̄ ordinē minor̄ induit. Et postea in sctōr̄ numero aggregatus fuit. Et terci⁹ robert⁹ q̄ illi ꝛ p̄ri in regnū successor fuit.

Uentzeslaus secūdus rex Bohemie

UEntzeslaus ei⁹ nois secūdus. rex bohemie sext⁹. filius othocari post interitum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgē si in franconiaz adductus regnū tutorio noīe ab eo. v. ānis gubernauit. Reuersus puer sb imperio mr̄is fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eoip̄o āno q̄ ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsq̧ diem tenet. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustaz liberalitate regis ciuiūq̧ diligētia atq̧ impēsa ita instauratā vt felix incendiū fuisse videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū frēm suuz ꝛ maritum diremit. Ferunt aūt ī coronatōne ventzeslai min⁹ nouē. ccc. equitum mulia apud pragam ex regia curia cibos accepisse. peditū vo infinitā multitudinē pastā subiecisse ꝛ polonus ventzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoq̧ sui nois. xiij. annos natu petētibus hungaris regez dedisse. Sz cū bonifacius pontifex maxim⁹ carolū adolescentē regis sycilie filiū eo misisset. Et hūgari animū mutarēt filiū suū albe coronatuz ꝛ sacrā simul coronā ad se recepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijsse scribunt. Mortez ei⁹ bohemos magno merore persecutos. Fuerat em̄ mansuetus ꝛ clementissimus princeps ꝛ admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thade⁹ florētin⁹ medic⁹

THadeus natione florētinus medicus celeberrimus hijs tpibus apud bononiā legēdo clarus existēs. Qui cū doctissim⁹ hr̄etur adeo obscura oīa hippocratis ꝛ alior̄ pīcipū ī medicina detexuit ꝛ explanauit. vt alter hippocrates suo tpe hītus fuerit. Et q̄ nuc ad man⁹ hn̄tur hec sunt. Expositio afforismor̄ hippocratis. ꝛ pronosticorū eiusdē. Duasq̧ expositōes diuersis tpib⁹ accomodatas sup librū Galieni. q̄ dr̄ microtegni. hoc ē minor ars. Itē librū de huanda sanitate. Et ad varias valitudines ꝯsilia multa. Itē in libro acutorū hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij ꝛ aliq̄ alia. Tandē octogenari⁹ morit bononie circa ānos dn̄i Mille ducētos septuaginta.
Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus ytalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā pacisci consueuerat. Ab honorio vo summo pontifice semel vocat⁹. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi indiem statuerēt. Un̄ liberat⁹ pōtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philipp⁹ frācor̄ rex

PHilippus frācor̄ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno p̄re ip̄o defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝯtra edouardū anglorū regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq̧ bonifaciū octauū pontificē ꝓpter ip̄ius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeq̧ cū tēplarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eor̄ mgr̄m cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reliqui oēs timore perterriti e regno fugierūt. Judeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā suam ꝛ quedam eorum maleficia e regno suo expulit.

Egidius roman⁹ ordi. heremitarum

EGidius romanus ordinis heremitaruz generalis prior ꝛ bituricēsis archiepiscopus. ac primas aquitanie declaratus. hijs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus est. qd̄ quidem cōijci potest si a curioso lectore eius volumina ꝑspiciāt. hic nāq̧ ex illustri colūnēsiū rōnorū familia nat⁹ cū lōgo tpe ordinez suum oēmq̧ ecciam doctrīa ꝛ morib⁹ illustrassz. plimoq̧ labore p̄ceptoris sui thome aquinatis opa apō ꝑsi⁹ defensassz. tādē miraclis clar⁹ btō fine ꝗeuit. Quo sctitatis merito btus doctor appellat⁹ ē. Plaq̧ edidit librorū volumīa. Sup libros sn̄iarum. Cōpendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rheticorū q̄olibeta ꝛ varia alia.

Anno mūdi.6487. Anno xpi.1288.

Nicolaus q̄rtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus
antea vocat⁹ ordinis minorū frater deinde p̄sbyter cardinalis apud san-
ctam sabinā decimo mense post mortē honorij pontifex creat̄. Collocaturq₃ in
petri ipsius sancti cathedra. Isq₃ illico se cū curia ad vrbē transtulit reatinam.
Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorē curiam tenuit
cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em̄ pariter amabat. nec plus
se debere affinibus ꝛ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat̄. basilicam apud
mariā maiorē cū iacobo colūna restituit. vt in fornice maiori apparet. Vn̄ sal-
uatoris ipiusq₃ pōtificis ꝛ iacobi cardinal' ymago adhuc cernit̄. anteriorē q₃
ꝛ posteriorē ptem basilice lateranēsis restituit. Per ei⁹ viri alioq̄n boni tempa
multa ī orbe xpiano infelicissima acciderūt. In primisq₃ vrbs roma ciuiū agi-
tata dissidijs incēdia atq₃ cedes plurimas ptulit. Vnicū tn̄ habuit secūdus pō
tificat⁹ p̄dicti ann⁹ letissimū. pace arrogones iter ꝛ gallicos reges ꝯstitutā. Ea
vō cōstitute pacis leticia haud quaq₃ fuit xpiano pplo diuturna. Tripolis em̄
secundo pontificatus anno ferro ac flāma a soldano euersa fuit. quāq₃ multos
milites proprio ere trāsmisit. aliosq₃ plures cruce signandos mittere curauit.
Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus
obijt. adolphusq₃ assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt q̄dam putant)
qd̄ male sibi cedere oīa videret rome pōtificat⁹ sui anno quarto mēse vno. die
viij. morit̄. ꝛ apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit̄. Postea car-
dinales perusiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipsam discor-
dijs intestinis biennio menseq₃ tercio in longum deduxere.

Celestinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. ꝓfessione ana
chorita p̄ria esermiensis secūdo a sulmone miliario cenobiū incolens ad
maielle mōtis radices peligne genti religione p̄ ceteris venerandū. instāte ca-
rolo rege ꝛ latino cardinali pōtifex creatur. Isq₃ decreto de sua electione facto
hortante carolo rege assentiens. Celestiniq₃ tercij nomē assummēs a collegio
rogatus adduci nō potuit. qui accersitis ad se cardinalib⁹ aquilā vrbē vsq₃ ac
cessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vō eandē vite normā austeritateq₃ celestin⁹
in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinsecus dignitati ꝯcessis. Cui inseruire ac se accomoda
re ꝓ viribus ē adnixus. Sed ptim cū parua ac oīno nulla destituit expientia. ptim calliditas ꝛ importu
na aulicoꝝ decepit auaricia. ptim effecti senectuti corpis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico
omitti. pleraq₃ pperam ꝛ sordide cōmitti cepta. Inde pniciosas esse viri insensati ineptias plurimi propa
lam vociferati sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xpiano sibi ꝛ aīe sue pei⁹. assum-
ptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis coīcatū ad caroli regis aures pueniss et.
eū ppulit vt pontificē amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti posse a pon
tificatus dimittēdi ꝓposito videretur. Ferūt aūt bn̄dictū Caietanū cardinalē ananinū gratia dolose vsū
qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q̄ excellēter doct⁹ erat vndiq₃ ad suā inten-
tionē selecta ea rōne illi ōndisse. vt impositū sibi salutis aīaꝝ totius orbis onus vir timoratus suas vires
supaturū existimās dimittere statuerat. Qd̄ cū ess₃ facturus ꝯstitutionē edidit declararantē potifici licere
romano pontificalē₃ dimittere dignitatē. Post parūq₃ cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu
quē paulomin⁹ sex mēsib⁹ admīstrauerat se abdicās alteri⁹ subrogandi potestatē₃ illis arbitriūq₃ pmisit.
Nec mlti itercesserūt dies cū bn̄dict⁹ ipe ī pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autē₃
morrone⁹ ad priscā anhelās heremi vitā clādestine neapoli ē ꝓfect⁹. Qd̄ cū bonifacio ē renūciatū. missis
eq̄tibus retractū de via illū ī custodia haberi iussit. Verebat̄ em̄ vir ipe astut⁹ ne ppli petrū poti⁹ sanctita
te recognita cōspicuū. q₃ se doctrina ꝛ elatōe redūdantē ꝓ petri vicario seq̄rent̄. campanie deinde in arce
tam arcta teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sūt q̄ scribūt eū post mortem
miraculis claruisse. quē clemēs q̄nt⁹ sctōꝝ nūero ascripsit. Cui⁹ celebritas. xiiij. kal̄. Julij obseruatur.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

Vgolinus ep̄us

Vgolin⁹ vrbeuētan⁹ ordis heremitaꝝ diui augustini luculētissimus theolo
gus ꝛ doctor. ꝓmo arriminēsis ep̄s. Et postea ꝯstātinopolitan⁹ p̄triarcha
p h tp̄s pisius p̄mā cathedrā tenēs maximo ī p̄cio habit⁹ ē. q̄ vna cū lr̄is morib⁹
etiā ornatissimus eēt. Et ipe ecclesiam dei tum docendo legendo ꝛ scribēdo mi-
rūimmodū adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ꝛ sup qua
tuor sententiarū libros laudabilia coposuit cōmentaria. Sed ꝛ quodlibeta plu-
rima oīm iudicio dignissima disputauit.

Vgo quoq₃ boliom⁹ predicatorum ordinis insignis doctor ꝛ cardinalis p̄
sbyter hec ipsa tempora tū vite sanctimonia tumq₃ voluminib⁹ a se editis
illustrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minoꝝ ꝓfessus sacre theologie ma
gister ornatissimus.

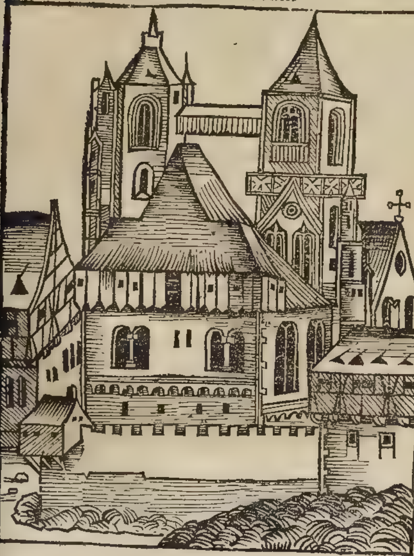
Adolphus comes de nassaw vir strennu⁹ a germanis electorib⁹ post obitū rudolphi oīm suffragijs cesar creatus. In eiusdem imperij spem titulumq; assumptus est. ⁊ imperauit annis sex. vir certe insignis sed paꝝ militie ⁊ pecunijs potens. Qui imperio suscepto q̄uis a pontifice nō coronatus fuisset. anno dñi M.cc.xcij. exercitū mouit ⁊ potenter misnam ingredit̄. cui occurrit wenceslaus rex bohemie in grunhaym vbi filiū suū rupertum ⁊ agnetam filiam wentzeslai ꝑ sponsalia iungunt. marchionatumq; misnensez imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptasset ab alberto auxilio quorūdam pricipū electoꝝ cū adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac wurmaceñ. ꝓpter militū paucitatē potius oppressus q̄ supatus. ab alberto filio rudolphi occidit̄ apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctorum processi ⁊ martiniani.

Linea impatoꝝ Adolffus

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbs asie insignis scdo pontificatus quarti nicolai anno obsidione ⁊ viribus facta est in soldani babilonie potestatē. quā quidē vrbem ditissimam post commissaz in mortalibus cedem maximam. postq; abactā. asportatā omifariam reꝝ predam igni primū. post ferro absumi dirimiq; curauit. Progressusq; eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum ⁊ earū vrbiū oppida intra terciū pontificatus nicolai annū cepit. ⁊ sicut tripolim incensam diruit. Isq; princeps astu ⁊ prudentia eque ac viribus ⁊ potentatu pollens. ne ea clade accepta nōis xp̄iani principes occidentales in asiam conciret. induciaꝝ federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̄ianis ꝯcessit. Nicolaus tamen pontifex ꝑ crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subueniendū mille q̄ngentos ipe equites ex publico eccie fisco curauit cōportari. quos ⁊ multi in magnū exercitū sine certo ꝓstantiq; duce secuti sunt. qui quo plures eo ꝑniciosiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. q̄tos nunc nō temere alat aliqua vrbs italie. E septem diuersis magistratuū gentiumq; generibus premebat̄. Ea militū multitudo cedibus rapinis ⁊ incendijs aliq̄diu debaccata. in agris soldani. tulit patienter dissimulauitq; diutius. q̄re soldanus tandem anno ipo exacto centum q̄nquaginta armatoꝝ milia in ptolomaidā duce filio suo immisit. ipe morbo implicitus tenebat̄. Filius ꝑ etatez ardētior amplissime vrbi obsidionem admouit. Inde genitori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit ⁊ accurratiori solito vsus oppugnatione. ad eamq; paulopost animoꝝ ꝯsternationem est ventū vt publico omnes ꝯsilio mulieres primū puulos ⁊ debiles cum suppellectile emiserint. Deinde ꝯstituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manserunt ex primoribus rex cipri. qui paulopost multitudinē est secutus. patriarcha iherosolime. templariorumq; magistri. qui nō prius vrbem destruere q̄ soldanum viderūt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̊s nauigij carentia detinuerat xp̄ianis male defensatā vi cepit ⁊ mortalibus in ea reptis ad vnuz cesis. Sz tanto tenebat̄ illius excidende vrbis desiderio. supposito eo incitante ignis maximā partē absumpserit. Menibus inde ⁊ vrbis parietibus passim solo eq̄tis. Annus erat salutis nonagesimus duodeciesq; centen⁹ quando tandē reliquias amisim⁹ victorie illi⁹ celeberrime. quā anno an q̄rto de ducētesimo vrbani pon. auspicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manserunt ad tempus cyprus insula ⁊ armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinorum

ORdo celestinoꝝ a celestino ꝑdicto papa eius auctore cognominat⁹ tempestate hac sub regula diui benedicti initiū ⁊ mirū incrementum sumpsit. eo q̄ ipo sanctissimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius crebra miracula multi nobiles ⁊ doctissimi viri spretis seculi bonis ⁊ pompis ordinē ingressi cito ⁊ virorum nūero ac cenobioꝝ ꝯstructiōe mriabilit̄ ordinē auxere

Ordo Seruorum

ORdinis q̄z seruoꝝ virginis marie philippus vir religiosissimus primus institutor fuit. q̄ nō lōge a florentia vrbe quieuit. Hanc aūt religionem sub diui patris augustini regula excitauit. atq; ipam verbo et exemplo aliquibus additis cōstitutionibus in formaz redegit. quē ordinem a multis improbatuz benedict⁹ postea vndecimus ⁊ bonifacius atq; vrbanus sextus et alij priuilegijs ⁊ exēptionib⁹ munierūt. ⁊ inter mēdicantes ꝯnumerauerūt q̄ ordo viris doctissimis ⁊ in declamationib⁹ clarissimis ac locoꝝ multitudine multo habitur in precio.

Linea summoꝝ pontificū
Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione bernicus vel cāpan⁹ pr̄ia anagnin⁹. be-
nedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creaẛ in vigilia na-
talis dn̄i millesimo ducentesimo nonagesimo quarto: vir quidē doctrina ⁊ ex-
perientia reꝝ insignis. diu eñ in curia versatus fuerat ⁊ p oēs dignitatis gra-
dus ad pontificatū ꝑuenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibus p̄sbiter car
dinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ⁊ fraude p̄ter-
miserit qđ ad eā ꝯsequendā ꝑtinere arbitrareẛ. Aūt clanculū quosdā subornaſ
qui in cubiculū celestini hoīs simplicis ei ꝑsuaderēt vt pontificatū dimiteret si
saluus fieri vellet. Suscepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos
omnes odio ꝑsequebaẛ. Ideo petrū ⁊ iacobū cardinales colūnenses vna cum
sara eoꝝ patruo paternis castellis priuauit. hoc tñ laude dignū ꝙ duplicē cele
britatem ⁊ ap̄lis ⁊ euangelistis ⁊ q̄tuor eccīe doctoribus gregorio. augustino
hieronimo ⁊ ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex re
gia francoꝝ stirpe ortuz ex carolo scđo ordinis sancti francisci ꝓfessum in sctōs
retulit. Erat annus salutis de tredecies centeno scđs. Sextū edidit codicē iuris
pontificij celeberrimū. vrbem q̄z eugubiū que gibellinoꝝ ausp icijs ab eccīa de
fecerat breui recuꝑauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmatione bis terq̄ȝ pe
tenti negauit. Jubileū q̄z idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenaz
delictoꝝ oīm remissionem his p̄stabat qui limina apl̄oꝝ visitassent. ad exemplūz
testamenti veteris. Jubileū nāq̄ȝ q̄nquagesimo q̄z anno repetebat. Idem etiaz
centesimo q̄z anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ȝ ho-
minū multitudo romā venit vt vix incedere p vrbem amplam quidē ⁊ vastā li-
ceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū iusgentiū alberto imꝑatori subiecit ⁊ titu-
lū imperij romani prius multotiens denegatū ꝯcessit vt rex q̄z francoꝝ fieri pa-
tereẛ. qđ cū albertus consensisset pontifex vna eadēq̄ȝ celebritate hinc philippū
francie regno priuatū inde albertū romano ⁊ illo ornatū ꝓnunciauit. Philip-
pus interim a sara edoctus guilhelmū roma petere iussit. sarā q̄z in latinā redi
erat regionē. qui anagniā clam noctu ingressus adiuuantibus Gibellinis quos
bonifacius diu multūq̄ȝ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ⁊ in eodem in quo
genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentē. ꝑductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem
dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimoseptimo. Sepelitur q̄z
in basilica petri sepulchro a se antea extructo qđ adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus papa natione taruisinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome ka
lendis nouembris pontifex creaẛ. Territi eñ eo pōtificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad du-
odecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adolescentia or-
dinē p̄dicatoꝝ ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē ꝑuexerit. Uir quidem pontificatu dignissi
mus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū p̄stitit. ita ei vixit vt post mortē inter beatos merito
censeaẛ. Is guilhelmū cū q̄nq̄ȝ ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie titulūz. libertates ⁊
priuilegia restituit. Johannē ⁊ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fu
erat pacata italia tartaros syriā ⁊ palestinā ingressos xp̄ianos iuuare a quibus lr̄is ⁊ nuncijs ad tantaz rem
conficiendā ꝯtinuo inuitabaẛ vt comodius efficeret statim cū curia perusiū ꝓfectus est. vbi infirmitate corre
ptus nonis iunij diem obiuit pontificatus sui mense octauo die decimoseptimo rē destinatā omittit. Sepe-
liẛ aūt magna pompa in eccīa fratrū p̄dicatoꝝ millesimo tricentesimotercio. vacauit tñ sedes menses .xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ip̄e pōtifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex q̄
busdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. ⁊ publico edicto obseruari. ⁊ ī publicis gymnasijs
legi debere p̄cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Ludouic⁹ ep̄s tholosan⁹
ordinis minorum

Ludouicus felix sanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo scđo rege sicilie. matre
maria regina sicilie ⁊ hungarie originē habuit. in etate tenella religiosum p̄-
ceptorem habens. ductus in cathaloniā cū duobus e fratribus suis dat⁹ obses ꝓ li-
beratione regis caroli genitoris vbi p septenniū a fratribus ordinis minoꝝ libera
libus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac priuatiz disputaret
clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos
ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac sororibus
cū sola nunq̄ȝ loquereẛ. corpus castigabat assidue. Inde ad petitionē bonifacij pō
tificis prius ordinem minoꝝ ꝓfessus ⁊ habitū suscipiēs episcopatū tholosanū re-
gendū accepit vbi mira opera pietatis ꝑfecit. Demū in infirmitate vltima constitu
tus susceptis deuotissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euola-
uit. quē dn̄s magnis miraculis magnificauit. consummatis eñ operib⁹ bonis tē
pora multa expleuit.

Bonifacius ingressus ... vt vulpes
Regnauit vt leo
lib 6 Decr.
Alberto Austr[illegible]
Jubileum 50. 100.
Mortuus vt canis.
Liber VI Decretalium.

Albertus huius noīs primus dux austrie rudolphi olim imꝑatoris filius Anno .1298. adolffo imꝑatore opresso ac interfecto germanoruꝫ imꝑator declarat̄ .⁊ imperauit annis decē. Uerū cū in prima electione non omnes electores consensissent. ius electionis in manus eoꝝ resignans ne de violenta regni vsurpatione notaret̄. Iterato electores cōmuni voto cesarem declararunt. ⁊ postea aquisgrani coronā regni accepit. vir vtiq3 bello ⁊ armis strennus. licet quidā eū monoculū ⁊ agrestē aspectu auariciaq3 susceptū scribant. cū liberorū suoꝝ cōmuni vtilitati comodū proposuit. Qui suscepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expostulauit. quā ab arrogantissimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret missis terq3 quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Uerū cū inter philippū francorum regē ⁊ bonifaciū ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo ꝙ philippus apud parisius magnū ꝯgregasset conuentū vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs sibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando ꝯmemorata ad futuꝝ ꝯciliū appellauerit. Bonifacius ira percitus ꝯcilio habito nō solum albertū ꝯfirmauit s̄ etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus imꝑatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie soror noīe agnes nupsit. q̄ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea nat⁹ ē iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei sertum viride in obprobrium misit. Deniq3 hic albertus cū multa strennue gessisset. et rhenū fluuium transisset iohānes p̄dictus albertū patruū suū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent sciafusa dum simul amice iter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui sibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Pōtifex imperatoris occisorem ab imꝑatore iudicandum ait. venit g̊ pisas iohannes. vbi cum cesar heinricus. vij. eius nominis imꝑator ꝑsidebat. a q̊ iussus religionem ingredi heremitaꝝ sancti augustini. in eaq3 perpetuo penitere nō recusauit. Mortuus est in eadem vrbe ⁊ in ede sui ordinis sepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzeslaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaq3 vna mihi modo desit. aut quod reliquū est subijciam. aut imperio excidam.

Linea imꝑatoꝝ
Albertus primus

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortē sup̄stites ex maria vxore regis hungarie filia mares sex. femelle quinq3. eorūq3 maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciusq3 philippus tarentinū obtinuit principatum. Nataꝝ prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Scda nomine blancam iacobus arrogo sicilie rex dimissis anno ante q̄nto Carolo martelloq3 ⁊ ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonorā terciā Frideric⁹ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipse regni sicilie ornat⁹ vxorē habuerit.

wentzeslaus tercius

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius p̄dicti wentzeslai. qui cū ebrietate ⁊ turpissime parti corporis dies noctesq3 indulgeret ⁊ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutium morauie ciuitatem dū solus in domo decani pontificalis edis ꝑambulabat tribus vulneribus cōfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor q̄uis conradus eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nā is prius obtruncatus est populi tumultu q̄3 crimen confiteret̄. Uenerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus imꝑator. qui repente coactis copijs bohemiam ingessus heinricum regem deturbat. rudolphumq3 filiū suū regē constituitus Elizabeth senioris wentzeslai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius solidius esset. qui cum magna bohemoꝝ spe regnare cepisset subitaneo morbo correptus primo regni sui anno absq3 liberis decessit. Ob eius obituꝫ dissidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et q̄uis albertus imꝑator cum magnis copijs bohemiā ingressus regionem longe lateq3 afflixerit. heinricum tn̄ regno eijcere non potuit prius a nepote vt ante diximus occisus q̄3 meditata in bohemos exequeretur.

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xp̄ianoꝝ indicans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est q̄tus antea nūq̄3 qui et multis diebus ꝑ interualla ꝑdurans multa diruit edificia.

Mulier ingenio clat.

Cum eo tpe quidam electores imperij. ꝑcipue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertū regē varias cōiurationes ac simultates attemptarunt. dicentes adolphum dn̄m suū in bello pemisse. ideo eū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malū vitupatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidam ostentabat se fore fridericum impatorē indicijs varijs. quē olim pditū fuisse ac nullui postea inuētum fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquisiuisset ab impatore ꝯphensus de tectis fallacijs igne ꝯbustus fuit.

Iudei qꝫ anno primo alberti imperatoris aucti in plerisqꝫ locis ob male gesta nurmberge in Herbipoli. rotenburge. ac in plerisqꝫ locis finitimis igni traditi sunt. nec sexui nō etati parcentes. infelicem gentem aliqt milia perijsse ferunt. seruati infantes baptismi gratia.

Cū āno vndetricēsimo ꝛ millesimo iacobus arragonē siculū regē obijsse diē icrebuisset robert⁹ calabrie dux caroli genitoris iussu in sicilia traductis copijs cathina vrbe potitus est. Philipp⁹ qꝫ tarentinus dux frater suus cū patissima classe illico est subsecut⁹. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerent terra mariqꝫ parauerant. ꝛ fridericū arragonē eavocarunt ratione vt regnū trinacrie sibi etiā tardiuscule aduēturo ꝯseruādū eē. plene cōfisus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea solutiore disciplina classis philippi principis tarentini eā p se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostētare. quin etiā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi qꝫ primū e longinquo apparuit absqꝫ bellici apparatus armatura obuiā est ꝓgressa. in vtrāqꝫ igit classem pari socordia sed motu ventoꝝ dispari vicissim sepetentē siculoꝝ classis magno ordine. maioriqꝫ apparatu. maximo animoꝝ ardore delata est. primaqꝫ impetito que posterior nauigare ceperat roberti ducis classe armamētisqꝫ destituta nullo siculoꝝ labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerse. Durius postea fuit siculis cū philippensi classe plū his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Cathina itaqꝫ in ciuiū potestate relicta cū paucis que ex vtraqꝫ classe supfuerant triremibus in italiā est reuersus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelan⁹ iuris vtriusqꝫ peritissim⁹ doctor hoc tpe claruit. ꝛ primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo qꝫ in dicendo. disputando. decidēdoqꝫ tantā loquēdi vim habuit qꝫ eo p̄sente vniuersalis legalis phie synodus adeē videret. ꝛ ꝓpterea copiose eleganterqꝫ totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā sup infortiato digestoqꝫ veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup ꝛ de mandato bonifacij pape ꝛ post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellaptita natione burgūd⁹ p̄dicti dini ꝓfessionis ꝛ doctrine ꝯsilis hisdē tpibus floruit. q ꝛ ipo dino nō min⁹ docte ꝛ accurate sup toto digesto codiceqꝫ ac institutis scripsit. Habent etiā eius centū disputationes a se edite ꝛ in maximo p̄cio apud doctos habite.

Jacob⁹ de arena iur. ꝯsult⁹

Ann⁹ aduenerat salutis millen⁹ terdeciesqꝫ cēten⁹ in quo octau⁹ bonifaci⁹ pō. ro. vt p̄missū ē prudēti pioqꝫ vsus ꝯsilio prēs imitat⁹ ve. te. annū instituit iubileū. cēteno inde quoqꝫ futuꝝ āno. cui⁹ ea fuit rō vt q ex trāsalpinis vltra marinisqꝫ venientes octo. q ex italia ꝛ ei⁹ insul. xv. dieb⁹ sacra vrbis loca orādo obirēt plenaria pecaminū venia donati eēnt. Magnū ea sūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit qꝫ diffidētes aliq ꝛ acerrimis etiā capitalibusqꝫ inimicicijs publice ꝛ priuatim vsi in pacem beniuolentiāqꝫ conciliati sunt.

Iacob⁹ de arena natōe pormēsis iuris ꝯsult⁹ pitissim⁹. cui⁹ opiniones i explanādis legib⁹ vt bartol⁹ testat sp de mēte iuris extitert. his tpib⁹ breuit vtilit qꝫ sup digesto toto ꝛ codice scripsit. indeqꝫ disputatiōes pulchras ac tractatū de excussione cōposuit.

Nicola⁹ de neapoli his ꝯtēporane⁹ existēs sup prima infortiati ꝛ toto volumīe copiose ꝛ pulchre ꝯscripsit. ac qdā alia edidit.

Jo. scotus or. minor

Joannes scotus ordinis minorum theologus subtilissimus. Anno domini. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et pre ceteris theologis subtilissima quedam opera edidit. Et super librum sententiarum precipue super quattuor sententiarum que ipse (vt aiunt) in ordinem redegit multa subtilia scripsit. Unde et doctor subtilis dicitur. Quodlibeta etiam plurima disputauit. In diuinis etiam codicibus comentarios et alios tractatus edidit. Qui quidem comentarij quid valeant absque nostro testimonio ipsi ostendunt. Super libros Aresto. que maxime methaphisice questiones putiles disputauit. et alia coplurima composuit. Hunc autem lacte sue sapientie multos enutrisse discipulos tradunt. Sed qui maxime proficere hos fuisse dicunt. Franciscum maronem Antonium Andream Joannem grandonem. Ocham burleum atque alios coplurimos. Quorum ingenijs mirumimmodum philosophia creuit. Denique apopleticus interijt. Quis a plerisque putetur quod viuus fuerit defossus.

Raynerius or. predicatorum

Raynerius pysanus ordinis predicatorum magister egregius doctrina et eloquentia grauis. Uir optimus ac prope modum sanctus. vt ex eius opibus habemus. summa in veneratione hac tempestate habetur. Et summam copiosissimam multarum lucubrationum et vigiliarum plenam conscribere orsus est. In qua certe quantaeque litterature ac sanctimonie vir fuerit. vel ex hoc percipi potest quod cum in ea quicquid vtilitatis difficultati sue necessarium est. diuinarum scripturarum studio plenissime inueniatur. sine sui laude et prefatione (vt plerumque fieri solet) absolute sic incipit. Absolutio etc.

Nicolaus de Lyra

Nicolaus de lyra minorum ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cum contra iudeorum impietatem et disputationibus et scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam nouum et vetus testamentum in eorum contumeliam et obprobrium plurimis voluminibus diligenti cura comentatus est. propter quod nomen eius in toto mundo celeberrimum effulsit. Cum satis vtile et dilatatum opus edidit. Et secundum sensum litteralem bibliam exposuit reprobans opiniones hebreorum falsas. et extortas exponens ex eorum libris confutans. Addidit quoque aliud volumen magnum in quo ponit expositiones hystoriarum secundum sensum misticum vel moralem vel allegoricum. ferunt hunc primo iudeorum doctorem fuisse. Et propterea eorum linguam optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo in doctrina iudaica conuersus ad christum et habitum minorum suscepit.

Alanus doctor

Alanum autem doctorem celeberrimum. cognomento vniuersalem. non nulli hijs temporibus ascribunt. Qui cum in omni scientia admirandus esset precipue tamen in theologia ac philosophia excedens vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cuius sepultura in loco Cystercij ostenditur. Exeuntibus de oratorio ecclesie ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigrama extitit. Hic iacet alanus quem breuis hora breui tumulo sepeliuit. Qui duo qui septem qui totum scibile sciuit.

Clara virgo Eremitarum

Claram oppidi montisfalconi oriundam augustiniane religionis eremitarum alumnam. virginem vtique insignem et sinceritate vite clarissimam. anno. 1299. apud eundem montisfalconi spoletane vrbis oppidum animam celo reddidisse ferunt. Que sanctissima virgo tantum certe extitit decorata meritis et miraculis. vt sanctorum cathalogo pie ascriptam putari possit. De cuius sanctitatis preconio hoc vnum referimus testimonium quod apertis oculis videri potest. quodque de quouis sancto nunque lectitatum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara et aperta visa est. Cum ipsius passionis insignibus in quo etiam tres lapilluli eiusdem ponderis inuenti sunt eminentissimum sanctitatis indicium.

Fraticelli de opinione et heresis eorum. a bonifacio pontifice damnatur. et vbique diligenti cura perquisita extermiinari iubetur. vnde hermani corpus eiusdem secte auctorem apud ferrariam. xx. annis sepultum. quod pro sancto colebatur exhumari et exuri fecit. Quod malum tempore ioannis xxij. diffusum est. qui suis conuenticulis clam initis summis pontificibus aduersari ceperunt. In antris noctu conuenientes clerici laudes christiano ritu cantabant. Quibus media nocte finitis alta voce admonebant masculum et feminam carnali copula comisceri. Luminibus illico extinctis quemque virum proximam mulierem prosternebat. Et exeranda cum infantulo postea nato exercebant per singulas manus tradebatur baiulandus. quousque animam exhalabat. inde assabant collectosque cineres in vasculum mittentes. vinum superinfundebant. Quo nouicios et execrabilibus huiusmodi consecrandos epotabant. Extant adhuc huiusmodi crudelissima et diabolica heresi aliquibus in locis abditis et vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Anno mundi. 6504. Anno xp̄i. 1305

Linea summoꝝ pontificu
Clemens qntus

Clemens qntus papa. natione vascon⁹. burdegalēsis ep̄s bernardus go/
tho antea vocatus. p̄re bertrādo milite nat⁹. post longā ɔtentionē ponti-
fex creat̄. Cardinales eīm coartati a perusinis in cōclaui tandē in hūc bernardū
burdegalensem ep̄m tūc agentez i gallijs cōuenerūt. Js decreto electionis de se
facto apud burdegallā accepto. lugdunū se ɔtulit. Et clemētis qnti noīe assum
pto. cardinales illuc ad se litteris accersiuit. q̄ oīa facta parandi mora mēse Au/
gusto anni salutis qnti terdecies ꝫ centeni accesserūt. Fuitꝫ ea curie translatio
annis septuagintaqtuoꝛ. Que multas dei eccl̄ie preuaricatōes. multa inuexit
xp̄iano pp̄lo detrimēta. Interfuerūt lugduni pōtificis coronationi philippus
rex francie. carolusꝫ frater suus. in frāciā ex ytalia reuersus. Joannes dux bri/
tannie ⁊ q̄cquid nobilitatis oīnis gallia tūc habebat. Dumꝫ pompa eius cele
britatis ex more ⁊ ꝑ vrbē duceret̄. muri pīna gētiū pressura incubantiū impul/
sa corruit. Cui⁹ casu dux britānie ⁊ multi ignotiores oppressi interiere. carol⁹
regis frater debilitatus. ⁊ pōtifex ip̄e adeo in turbā p̄ceps deturbatus ē. vt mi
tra ex capite excussa iaspidē p̄ciosissimū amiserit. Creauit v̄o clemens cardinales ex gallijs tam multos vt
facile tūc cōiectura oīes assequi potuerit. pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creari posse. yta-
lie aūt ⁊ vrbi rome visus ē satisfecisse in duobus iacobo ⁊ ioanne colūmēsibus. quos ad capellum ⁊ inte/
grā dignitatē restituit. Ne aūt romani curie absentiā diuturniorē sicut sibi cōscius erat. futurā egreferētes
animo rebellarent. tres cardinales attributa senatoꝛij muneris potestate romā accedere curauit. Quorum
auspicijs ip̄a roma ⁊ ytalia oīnis gubernabat̄ postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa ē. ac templa-
rioꝝ religio penitus extincta. venetos ꝓpterea ꝓpter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta
interdixit. Jdem in florentinos ⁊ lucenses egit. ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare ce/
perūt. Cū ad cōponendū ecclesie statum animū adiecisset ɔcilia habuit. vbi clemētinaꝝ liber postea confe/
ctus est. Ubi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps v̄o varijs
egritudinibus afflictatus. nūc eīm dissinteria. nūc stomachi ⁊ lateꝝ doloꝛe cruciabat̄. Octauo pontificat⁹
sui anno. mense decimo. die quintodecimo moritur. Uacat tum sedes annis duobus. mēsibus tribus. die
bus. xvij. dum non satis inter cardinales constat quem potissimū deligant. Nec minor quidē discordia in/
ter electores imperij tum fuit. mortuo heinrico. Eius autem corpus in vasconiā patriaꝫ suam defertur. vbi
in beate marie de vzesta templo dioccsis vasatensis sepelitur.

Dulcinus ⁊ margarita vxoꝛ sua heresiarche. apud vrbē lōgobardie nouariā. cū anno salutis septimo
terdecies centeno in rebus xp̄ianis varij motus agitationesꝫ inciderūt. sectatores vtriusꝫ sexus ad
mille nacti virus diffundere ceperant. Eo perniciosius quo sacerdotes ⁊ religiosos in populoꝛū inuidiam
adductos. spernentes simulatā puritatē quādam ⁊ innocentiā vite ꝓponebant secūdū quā immixti femel-
lis mares. lasciuia ad libitū debaccari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaꝫ a clemēte romāo
pontifice nūcij in montem coactos excelsum alpibus cōtinentem. fame ⁊ frigore confectos ad vnū sustule
runt. Captis deniꝫ dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur. ⁊ primo lacerari inde eorum ossa cō-
cremari ⁊ in ventum dispergi precepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tri-
dentinis alique eius reliquie remanserunt.

Concilium Uienense

Anno domini millesimo. cccxi. kal̄. Nouēbris
concilium generale in vrbe narbonēsis gallie
viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in
quo aderāt plusꝫ. ccc. ep̄i vltra alios p̄latos de va/
rijs regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt satisfaceret
ꝓmissioni facte regi francie de delēda memoria bo/
nifacij cū rex illum hereticū fuisse ꝓbare intēdebat.
conciliū assentire noluit. ꝓcessum tn̄ in regem fran-
cie iniustū declarauit. Statutū fuit ꝙ oīa bona ⁊
possessiōes q̄ fuerāt templarioꝝ mansioni hospita-
lis hierosolimitani assignerētur. Facte fuerūt in eo
cōcilio ɔstitutōes generales ɔcernētes statū religi/
osoꝝ. Et librū clemētinaꝝ a se cōpositū i eodē vienē
si ɔcilio clemēs edidit. Petrū q̄ꝫ morroneū q̄ cele-
stinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ. In eo ɔcilio
ad alterius anni medietatē ꝓtrahens. de subueniē
do hierosolime multa v̄ba fecit. Que i irritū cecide
re. Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de suo
nomine clementinā appellatio perseuerat.

Linea imperatoꝝ
Heinricus octauus

HEinricus eius nois octauus. vel vt alij scribūt septimꝰ (ꝗ heinricum lantgrauiū thuringie inter impatores nō numerāt) Comes lucēburgēẜ (quez ytali comarchū vocāt) cū albertū impatorē ioannes ex fratre nepos interfecisset Electores germani apud franckfordiā ꝯueniētes ī romanoꝝ impatorē āno domini. M.cccviij. eū delegerūt. quē ꝛ aquisgrani germani regni corona ꝛ infulis decorarūt. Legatiqꝫ ipiꝰ regis. dux baioarie cognatꝰ eiꝰ et dn̄s guido de namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adissent petitā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra biēniū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aūt p̄fixi termini finē expectauit heinricus. ẜ p̄missis in ytaliā oratoribꝰ ad ꝓpinqua alpibꝰ regni germanie loca ytalie cōtinētia venit. Primiqꝫ ex ytalis aditi sunt ab impatoris oratoribus florētini. quos impator creatōnis sue initio apud franckfordiam dedicerat nois impatorij in ytaliaqꝫ ceteris oībus hostes esse. Nā multos cōstat ytalos patria pulsos. p̄sertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regionū. ꝗ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victorie ꝛ amplitudinis spem erectū. quid agēdum ꝓuidendūqꝫ esset subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus imperator vir sapiens iustus ꝛ graciosus. ī armis strēnuus catholicus ꝛ honestus. cōsilio ꝛ animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterā wentzeslai regis bohemie sororē. viij. ꝛ. x. annos natam clam iussam ad se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor ānis minori m̄rimonio cōiūxit. Eodē tpe tribus ꝯpatis exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduersus brixienses. quos armis cinctos impata facere cōpulit. longobardosqꝫ oēs in p̄tātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperio rebelles. quibus ex. lxxx. castellis ac munitissimis oppidis ꝗ obtinebant duo. ꝛ. lxx. armis expugnata ademit. Terciū ex frāconibus ac baioarijs cōparatū duce petro archiep̄o magūtino. cū filio ī bohemiā misit. Transgresso interim alpes heinrico thaurinēses ad q̊s primū descensurus erat. populariter obuiā ꝓfecti sese ꝛ vrbem eius arbitrio ꝓmisere. Pariter fecerūt astenses ꝗbus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde papie comes symon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicarios acceperūt. Et scaligeri veronēses obedientiā polliciti sunt. mediolanū vrbem familie due turriani ꝛ vicecomites potentatu pares gubernarūt. guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum p̄ncipes erāt. Heinrici aūt exercitꝰ vrbi appropinquās vtrosqꝫ terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōstituende auidus vrbē ab vtrisqꝫ publico cōsilio in dn̄atum accepit. Leupoldusqꝫ austrie dux cū germanorum cohortibus vrbi p̄sidio est impositus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modecie vt debuit ẜ mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Oratores quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. eam rempub. nauigiū quod postulasset p̄bere. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu transportarētur. Per qd item tempꝰ veronēses vicentini ꝛ patauini ꝛ taruisini missos ad se vicarios acceperūt. Ipe deducētibus ꝗ apud eum assidui erant amedeo sabaudie comiti ꝛ pisanoꝝ genuensiūqꝫ oratoribus ꝑ placētinos genuā se contulit. At heinricus cum mensem terciū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadraginta genuensiū saonensiūqꝫ pisas petijt. Equitatu terra per lucenẜ premisso. Rome deinde coronatꝰ tres eū cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Heinricū apostolica auctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi ꝛ pratensi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolitano. florētiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasqꝫ in p̄tāte habuit. robertum regē priuatū regno ꝓnūciauit. Et hinc classem in illū nauigare iussit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt cōualesceret. medicoꝝ consilio balnea adijt maceratensia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualescere videret. medicis item consulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itūqꝫ est boncōuentū qd oppidū duodecimo a senis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in cadauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus v̊o lucensis affirmat veneno euz perisse a p̄dicatoꝝ ordinis fratre in eucharistia dato. Aliusqꝫ addidit id florentinorum industria factum esse. quicq̄d ei rei veritas habeat. satis supraqꝫ certum est. non magis florentino ꝛ lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto regi salutem in ea morte quesitam esse. Multis v̊o econtra ea mors incomoda perniciemqꝫ attulit. cuiꝰ corpus in vetusto ac nobili pisaꝝ templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. ꝛ non infima (si longiori vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinqꝫ ꝛ mensibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

FEcerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes solite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Nanqꝫ tres ātea imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytali dicant. hinc verona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno añ sexagesimo salinguerra eiecto ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Ordinis templariorum extinctio

Ea tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hēret in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtificij denūcians mgrm templi ꝛ mansionis suosqꝫ frēs quibusdā erroribus infectos. ꝛ sceleribꝰ inuolutos eē. Maiores ei mali fomes tēplarij multis añ ānis in asie bellis q̄ aduersus īfideles gesta sunt cōuicti oīm pniciosissimi. xpiani em̄ spernentes blasphemātesqꝫ ac penitus derīdentes .p q̄ pugnare ꝯsueuerāt. eos turcis ꝛ sarracenis ꝯsensisse. ꝛ nrōꝝ expeditionibꝰ fuisse aduersatos ꝯstitit. Vñ multis eoꝝ vario affectis supplicio ceteri oēs ꝑlijs redditibusqꝫ ꝛ bonis q̄ possidebāt amplissimis spoliati sunt. q̄ ptim cōcessa sunt rhodijs hierosolime hospitalarijs. ptim noua attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos beticā olim nūc granatā incolētes a pontifice institutis. Quātū aūt ordo templarioꝝ (vt in supioribus pmissum ē) augebat tantū nūc minuebat ꝛ sanctitas. iacobus burgūdus origine ꝛ ex dominis molay genitꝰ ingentis animi ad templariorū militiā se cōtulit. In qua pfectꝰ prioratui ditissimo moriēte mgro interuētu principū in magisteriū sublimatus emicuit. Actūqꝫ ē vt philippi frācoꝝ regis eiꝰ filiū ex sacro fonte susceperat indignatoem incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice summo tēplarioꝝ primates oēs. vna ꝛ eadem die. philippi iussu. p omne suū regnū capti detinerent. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgro. Et inde presidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū oīm suppellectili ī regiā ptātem redacti. captiuiqꝫ deducti parisius. Quibus diu huatis in vinculis cū varia ꝛ obscena obiecta essent. ꝛ frustra cūcta negātibꝰ Rex iratus magistro cū tribus socijs reꝑuato. ceteri dānati incēdio. Verꝫ palis alligati ꝛ añ oculos staret ignis ꝛ carnifex. quāto cruciatu paterētur miseri voces ī celos ostēdebant. se veros xpianos aiebāt ꝛ sanctissimā coꝝ fuisse religionē. Iacobꝰ deīn cū tedio diuturni carceris esset attritꝰ. lugdunū deductꝰ ꝛ exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici ꝯfessus ē. Ideo retractꝰ pisius dū corā duobꝰ legatis ex latē snīa legeret. Ipe cū vno ex socijs q̄ delphini vienēß frater erat. se mori dignū ptestatus. nō q vnq̄ q̄ legebāt ppetrasset. hinc tm̄ in deletoem tēplarioꝝ snīa subsecuta. Jacobus cū frē delphini ad suppliciū deductꝰ q ambo rege spectāte intrepide ꝛ ꝯstāter sbire. nil aliud q̄ q̄ dudum occubuere testātes.

Trusianus medicus plusqꝫ cōmentator

Trusianꝰ medicꝰ florētinꝰ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusqꝫ cōmentū sup tegni galieni mira doctrina ꝯscripsit. Hic qꝫ cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū se ꝯspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiū ordis hītū accipiēs. corthusinꝰ effectꝰ ē monachus.

Richardū aūt de media villa theologū eruditissimū ordis mīoꝝ ījsdem tpībus nōnulli ascribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lrātura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ī iter multa ingenij sui monimenta. quatuor snīaꝝ libros optie ꝛ vtilissime explanauit. Extāt qꝫ ꝛ mlte eiꝰ postille ꝛ alia mlta

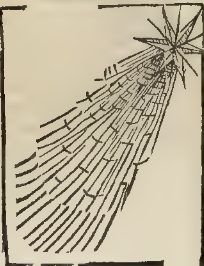
Jacobus de viterbio ordis heremitaꝝ sancti Augustini sacre pagine celeberrimus pfessor. ꝛ neapolitane ecclesie archiepūs dignissimus. ꝛ virtutū oīm decoratus. p hoc tpūs in precio exñs tractatum de regimine xpiano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sentētiarū egregie exposuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri ꝛ torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Richardꝰ de media villa

Anno millesimo. cccxiiij. Tres sīt lune in celo apparuere. Et fulgor quē dicūt Cometēqꝫ aqlone vīsus apparebat q̄si ad finē ꝟginis tribꝰ mēsibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēse nouēbri obijt rex francie philippꝰ q̄ ānis. 29. regnuit. Cū ī venatōe aper iter cura eq̄ quē rex eqtabat se īgessit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo post mortuꝰ ē. Hic fuit pulcerrimꝰ hoīm sui tpis. statura magnꝰ optie ꝯposita hñs mēbra. Verꝫ deditꝰ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaꝫ regni suis relinquēs quibus nimiuꝫ credens. mlta in regno incōmoda sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

Cometa

mitem pictauieñ. ꝛ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ꝛ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinanꝫ quia in gradibus ꝓhibitis ꝯtraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

Rhodus insula cuius descriptionē supra ꝑfecim⁹ licie opposita hoc anno. 1308. in xpianoꝝ ꝑtātē deueniens religioni btō iohāni dicatis auctoritate pōtificis ꝯmendaꝫ. Hij nempe religiosi cū iherosolima omnino deperdita esset ꝛ templarij in magnos errores ꝓlapsi a romano pontifice fuissent extincti in eam insulā sese recipientes turchos eius dn̄os eiecerūt. neqꝫ vllo pacto turchoꝝ viribus hec insula restitisset. nisi religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni dicati eius insule curā suscepissent. ꝛ vrbē pene dirutaꝫ instaurantes ꝛ desolatā xpianoꝝ suffragijs instaurauerunt. naualiaqꝫ ꝛ classes reformātes. nō solū insulam ipam tutati sunt ꝯ cipris ꝛ alijs finitimis xpm colentibus magno ꝑsidio fuerunt. quoꝝ virtute quicqd in oriente nostre religionis est xpo seruatum fateri licet. Ipis igiꝫ militibus fide ꝛ gratia ac religione clarissimis xpianam fidē ꝓfessionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona p pōtifices ꝛ alios orthodoxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotione pmoti etiā regulam beati augustini ꝓfiteri sponte voluerunt. quā ob rem ꝛ a summis pontificib⁹ romanis ꝛ priuilegijs ꝛ beneficijs plurimis ecclasticis honorati sunt. Soldanus egyti dn̄s toto quīēnio armata classe cū eos vexasset maiora ptulit qꝫ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporib⁹ eorum agros inuaserunt. sed maximam cladem reportauerunt. Nouissime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custodiunt. vbi xpiani de manibus turchoꝝ fugientes sepe saluanꝫ. in quo milites canes nutriunt ꝛ noctu extra castra emittunt. de quibus dicitur ꝙ christianos odore cognoscant. eosqꝫ aduentantibus blandiunꝫ turchos aūt latratu prodant ꝛ morsibus insectentur.

Johannes rex bohemie

Iohannes heinrici impatoris filius. cui genitor elizabeth alteraꝫ wentzeslai sororem matrimonio ꝯiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoqꝫ regno suscepto .35. annis regnauit. vir certe bonus ꝛ multe beniuolentie insignitus. ꝛ potenti manu regnū gubernauit. ꝛ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine administrauit imperiū. Patre ꝯo defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. easqꝫ nō paucis annis tutatus est. Brixia eīn bergamo. luca. parma. regio ꝛ mutina atqꝫ alijs vrbibus potitus est. quibus in ꝓtectiones susceptis illas ꝛ arcibus ꝛ menibus munire studuit. ꝛ in bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec egra a iohanne recepta est. ꝛ vratislauiensiū ciuitas quam dux slesie occuparat heinric⁹. ꝛ alie ciuitates slesie ei subijciūꝫ. Geriꝫ ꝛ aduersus australes belluꝫ in quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ postremo aduersus anglicos in auxiliū vocat⁹ prelioqꝫ memorabili se immiscuit in q̄ cū multis militibus cesus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ꝛ. xxx. annos agebat. Joan K in [handwritten marginal note]

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ꝛ poeta ꝯspicuus ac theologorū pcipu⁹ tempestate istac claruit. Vir in ciues suos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuissent substātie semper tū phisicis atqꝫ theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū florētia a factione nigra pulsus fuisset parisiēse gymnasium accessit. ꝛ cum circa poeticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclitū atqꝫ diuinum lingua vernacula sub titulo comedie edidit. in q̄ oīm celestiū terrestriuqꝫ ac infernoꝝ ꝓfunda cōteplat⁹ singla qꝫ historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliō qꝫ de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regressus fuisset friderico arragonēsi regi et domino cani grandi scaligero adhesit. Deniqꝫ mortuo cane principe veronēsi ꝛ ipe apud rauennam Anno dn̄i. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariā ꝑ eccl̄ia administrauit. mutine ⁊ regio vrbibus post annū iubileū frena i
posuerat ad tātū deuenerat potētatū vt scōs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā ex maria regina vxo
re susceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̄q̄
diu gaudere potuit. Anno em̄ quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friscus quidā adolescens quē ex
aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ⁊ ferrariensib⁹ nōnullis epoqꝫ in p̄
mis adnitētib⁹ ferrarie mutine ⁊ regij dominiū obtinuit. Rogatiqꝫ veneti copias frisco auxiliares cū naui
gio immiserunt. castellū em̄ thealdū noīe ponti erat impositum quo padus ab vrbe in ripā transmittit vie
cōtinentē bononiā ꝑducenti. quod castellum absqꝫ nauigio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum
intellexisset cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatuꝫ miserat venetis sub a
nathemathe cōminatione vt a re ferrariensi abstinētes copias inde deducerent. Hijqꝫ machinis interea ca
stello thealdo appulsis ⁊ nauibus ferrariensiū qui ꝓposito de vulgi consuetudine mutato populi ⁊ eccl̄ie
dominiū acclamabant vbiqꝫ incensis. partē qꝫ vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter p̄
lij tumultum legati iussa potuerunt q̄ꝫ pons a venitis igni ferroqꝫ interruptus ⁊ castellū thealdū fuerit oc
cupatum. Friscus interea populū sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā de marcharia equitū du
ctore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. sedato parump a venetis tumultu de
ditione illis excluso frisco facere consenserunt. Tuncqꝫ ferrarienses tanq̄ꝫ in subiectionē accepti a motib⁹
temparunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate ap̄lica vite eterne premijs
venetos ferrariensesqꝫ bononiā cōuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem
excōmunicatis interdixerat sacris. quos vbicūqꝫ reperirent capi iussit pro seruisqꝫ venundari. quā ob rez
factū est vt apud londonū flandrensesqꝫ ⁊ gallioꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in predā a loco
rū dn̄is fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus p̄ter pelladurā legatū duos qꝫ in ethru

Robertus rex

riam cardinales vi eius prouincie motus bellaqꝫ cōponerent.

Robertus caroli secundi sicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnū
succedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutū omniū singulare
decus. quiqꝫ ⁊ a multis tū oratoribus tūqꝫ poetis titulis plurimis fuerit decora
tus. Eo q̄ p̄ter equitatū ⁊ rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam
inter ceteros sui temporis egregius theologus ⁊ ph̄us. ac singularis medicine
p̄ceptor haberet. ⁊ nō modo his cōtentus ſ etiā cū esset etate grandeuus ⁊ se
nex etiā in poesi franciscū petrarchaꝫ audire voluit. Hic regni titulis a clemente
papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus
quē eccl̄ie nomini tumultuanti ferrarie p̄fecit. inde neapolim iturus virū insignē
p̄sidio reliquit. Verū cū iohannē fratrē cōtra heinricū imꝑatorē romā misisset heinricus ira succensus ro
bertū maiestatis reū fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuen
sium vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo sup̄stite sibi filio moriēs andreā hūgarie regē nepotē suū
post se regnare p̄cepit. licet ioanna ei⁹ soror regnū semꝑ admīstrare voluerit.

Canis scaliger

Scaligerorum dominij principium

Canis scaliger qui ex rebus strennue gestis magnus cognomento appellat⁹
est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiqꝫ magnus ⁊ rebus bene gestis
clarissimo p̄conio insignitus. Verone sibi dominiū vendicās regnauit annis fer
me vigīti. quā certe tāta iustitia sapientiaqꝫ ac pietate gubernauit vt etiā picenū
siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄ꝫ alijs armis aut missilib⁹ sibi sb
egerit. Erat nanqꝫ multe eloquentie princeps comesqꝫ ꝑhuman⁹ necnō ⁊ in om
nes liberalis atꝫ doctoꝝ viroꝝ tū eccl̄iasticoꝝ tūqꝫ oratoꝝ ⁊ historicoꝝ ac poetaꝝ
assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius
doctrine p̄stantiam magnis honoribus sꝑ prosequi voluit. Tandē cū vrbē vero
nam maximis edificijs illustrasset Anno dn̄i. 1329. die. 22. iulij sine virili prole
deficiens duobus nepotibus alberto scilicet ⁊ mastino fratribus vrbis dominiū
concessit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis
forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ipsius valuas adhuc ꝑmagnificū extat sepulchrum sua ymagi
ne ⁊ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius post patrem regnare cepit ⁊ regna
uit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̄iane religionis amator. qui
suscepto regno post annū p̄sentiens sparsos ꝑ diuersa gallie oppida diu delituis
se. eo q̄ in conclaui apud carpenteratum de pontifice deligēdo seditiōe orta duo
ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnū coegit. ⁊ vt lugdanū congre
garent pro futuro pontifice deligendo suasit. cuius sanis consilijs annuentes ia
cobuꝫ portuensem ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset elect⁹ ipse
rex finem vite sue fecit. relicto in regno Iohanne filio paruulo. qui puer diebus
tantum viginti regnauit.

Carrariensium regni principium

Marsilius carrariensiū nobiliū princeps.cū patauij dn̄atū desumpsisset ⁊ in ea nō tirannice ſ paterne pluribus annis regnasset.magni canis scaligeri veritus potentiā eidem vrbis dn̄atū sponte cessit.sed ⁊ sequenti anno cane ipso defuncto post tridie ab integro vrbem ingressus dominiū reassumēs.x.annis regnauit.vir certe mansuetissimi animi ⁊ regie vrbanitatis insignitus ac multis virtutibus decoratus.qui cū sine virili prole decessisset vbertino patrueli ex testamēto omnem suam hereditatem reliquit.

Marsilius carrariensiū princeps

Anno dn̄i M.ccc.x.ciuitas ipa veneta tumultū sensit.Cū buiamons rex nouarꝝ cupidus vna cū querinis ⁊ basilijs regnū affectans maximū tumultū in vrbe excitauit ꝯ petrū grandenigū ducē.ſ eiꝰ ꝓuidentia cito vrbi quies data illi de domo quirinoꝝ cū eoꝝ sequacibꝰ e ciuitate pulsi destructis eoꝝ domibus. hec fuit prima destructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis decapitati sunt.ideo cōsiliū decēvirale in vrbe inchoatū fuit.Deinde cū iohannes sorantius ducatū venetoꝝ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublicā subuertere tēptassent.ꝑditione coniuncti capitali sn̄ia puniri fecit.quibus cesis ad p̄cauenda in futurū malū sex ꝓcuratores sancti marci ex senatus consilio cōstituti sunt qui rēpublicā diligēter curarēt.Hic dux prudētissimꝰ. et timorate conscientie vir sciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē,vt p̄missum est anathemate notatos.dimissa ferraria absolutionis beneficiū sibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnaldꝰ de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philosophus.parisius dogma suū exercuit.⁊ p ꝓphetiam danielis ⁊ sibille erithree ꝓbare nitebat aduētū antixp̄i ⁊ ꝑsecutionē eccle futurā esse.inter M.ccc.⁊ M.cccc.dn̄i annū ferme ī M.ccc.lxxvi.anno adesse.Sup ea re librū edidit. cuius titulus de speculatione aduentus antixp̄i.Is tn̄ reprobatus ⁊ quasi hereticus reputatus.Cū magr̄os parisienses cōplurimos aduersarios habebat verens ne ad manus inquisitorū deueniret clam auffugit ⁊ ꝑfectus in siciliam.qui tandē missus a friderico rege sicilie ad papam in mari mortuus est.Dixit em̄ xp̄s.Nō est vestrū nosse tp̄a vel momenta que pater posuit in sua potestate.Vn̄ omnes volētes determinatū tēpus in his assignare aduentus scꝫ xp̄i vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francoꝝ regis frater.Iohāne eiusdē ludouici filio defuncto i regnū succedēs regnauit annis qnꝙ.

Petrꝰ de abano ꝯciliator

Petrus apponus seu de abano paduensis patria patauinꝰ medicus celeberrimus ⁊ philosophus oī etate admirandus ⁊ peripateticus italicoꝝ oīm illustrissimus.parisiensi ciuitate doctor celeberrimus librū ibidem discolias in medicina sedantem.inchoauitē.conciliatorē fama cognitū tandē in ꝓpria euganea vrbe feliciter termīauit.Hic anno legis gratie.1310.ꝓfundissimū illud problematū aristotilis cōmentariū edidit.ꝓpter cuius intentū constantinopolitanā vrbem vt grecū disceret pmeauit.quo tandē instructissimꝰ multa galieni volumina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit in latinū.Hic sub regie vrbis padue cōmuni ꝑploꝝ regimine floruit.liberaliūꝙ omniū peritissimus.pater in astronomia.in qua plurimū enituit.Lucidatorē inquā opꝰ grauissimū ꝯpilauit.scripsitꝙ iohāni pon.ro. librū de venenis pulchrum. Ac mesue librū in medicinis mancū a corde vsꝙ ad calcē ꝑfecit.ferunt quidē hunc magicum maximū fuisse ⁊ multa p eandem artem ostendisse.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit.qui cū brunū patrem in arte cyrurgie medicum habuisset illum in phisica erudiendum thadeo florentino medico tradidit.qui adeo eruditissimus euasit vt vtilissima in auicennā ediderit ꝯmentaria.Scripsit ⁊ in galienū de malitia complexionis diuerse.Atꝙ in hypocratem de natura fetus. qn ⁊ in philosophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas perusinus p̄stabilis sapientie medicꝰ hoc tp̄o tp̄e diui p̄teriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit.ꝙ potissimū eius accuratissimi cōmentarij in auicenne libris testimoniū ꝑhibēt.fuit em̄ subtilissimꝰ rimator verboꝝ auicēne Hic etiā p̄ter p̄dictos cōmentarios ꝯsilia varia etiā cōtra pestem composuit.ac questiones p̄cipue de gradibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Matheum aūt siluaticum medicū mantuanum genere nobilissimum hisdē temporibus floruisse constat.eo ꝙ ad robertum sicilie regem ⁊ medicus diuinum opꝰ de oībus simplicibus medicinis ⁊ earꝫ ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summorꝫ pontificũ
Johãnes vigesimusscds

Benedictus duodecimꝰ

Anno mundi.6516. Anno xpi.1316.

Johannes vigesimus secundus papa.iacobus caturcensis antea vocatus.
Leps portuensis post longã vigintitriũ cardinaliũ altercationẽ lugduni in
monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus.Quo anno salutis decio
sexto terdeciesq3 centeno ro.eccĩe cardinales philippi pictauorꝫ comitis lodo-
uici francorꝫ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunũ
inclusi pontificatus vacationi supra duos annos ꝯtinuate finẽ imposuerũt.et
nonis septẽbris in eccĩa cathedrali coronã pontificatus accepit.Inde vo aue
nionẽ cũ curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tpm.aduentus
dñi creauit.quorꝫ de numero fuit iacobus caturcensis eius ex sorore nepos.⁊
iabãnes caiectani e gente vrsina.qui primo pontificatus anno requisitus lo-
douicũ bauarie ducẽ in regẽ electũ cõfirmare ideo recusare dixit q̄ pter admis
sum in consobrino secũ in controuersia electo scelo multa psumpserat facere ⁊
concedere.Impatoris ro.legittime p gradus oẽs instituti excedentia potesta
tem.Vir vtiq3 doctissimꝰ ⁊ multa prudentia decoratus ⁊ doctorꝫ virorꝫ amã-
tissimus.Ecclesiã tolosanã quã vnice dilexit ad archiepatũ transtulit.Cuiꝰ qͥ
dem castella sex in ciuitates erexit.Adeo pterea rebus nouis pontifex ipe stu
duit vt simplices epatus bifariã diuiserit ac diuisos in vnũ redegerit.⁊ abba
tias in epatus ⁊ epatus in abbatiã vicissim trãstulerit.Hac tñ gratitudĩe vsus
est q̄ clementinarꝫ editionẽ confirmauit.Ordinẽ grandimontensem quorun
dã improborꝫ factionibus labefactatã in meliorẽ formã redegit.amputatis his
que ordini obessent.additisq3 institutionibꝰ quibusdã quibꝰ tanta religio cõ
staret.Cesaraugustanã eccl'iam cũ admodũ diligeret in metropolitanã erexit
quiq3 cathedralibus ecclesijs ex vndecim que tarraconensi subsunt huic assi-
gnatis.Instituit ⁊ nouũ ordinẽ militũ.Et cũ multa probe egerat rẽ eccĩasticarꝫ
cõcernentia.thomã vnũ erphordensem epm.⁊ alterũ thomã aq̄natẽ pdicato
rũ ordinis anno pontificatꝰ septimo in numerũ retulit sanctorꝫ xpi dñi confes
sorꝫ.Eo qui secutus est anno salutis duo de trigesimo terdeciesq3 centeno lodo
uici bauarie ducis electione abrogata in illũ tanq3 eccĩe rebellẽ ac scismaticum
censuras exercuit.multos deniq3 hereticos damnauit.Et psertim glosulã quandã fratris petri qui ꝯuẽ-
tum ad imitandã xpi pauptatẽ aĩauerat.affirmãtes xpm eiusq3 discipulos nihil priuati vel cõmune ha-
buisse.de quorꝫ numero multi damnati ⁊ exusti sunt.Tandẽ anno etatis sue nonagesimo morit᷑ aueniõe
pontifitatus decimonono anno mẽse q̄rto.relicta in thesauris tãta vi auri q̄tam nullus ante se pontifex.

Anno mundi.6534. Anno christi.1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis iacobus antea vocatus sctẽ
prisce cardinalis.Cũ iohãnes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdeciesq3 centeno defunctꝰ
est ad dieq3 abinde sextũ decimũ in pontificẽ ẽ assumptus aueniõne.Qua celebrata legatione cardinalis
vrsinus auinionẽ applicuit.Benedictusq3 in pontificatu nihil duxit antiquius q̄ pmulgatas a iohãne
in ludouicũ censuras obrogationẽq3 repetere ac cõfirmare.Per que tpa principes ppliq3 in italia bello
socij hinc põtific morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oĩa psumebãt.q̄re vrbes
quatuor q̄s solas in romane eccĩe reuerentia iohãnes bohemꝰ rex psidijs cõseruabat.inter se ꝯstitut fe-
deribus sunt partiti vt parma scaligero.regiũ gonzage.mutina estensi.luca cederet florentino.At põti-
fex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet᷑.Luchinũ vicecomitẽ iohannemq3
eius frarrẽ archiepm mediolanensem.mediolani aliarũq3 vrbiũ quas possidebant vicarios instituit.pa
riq3 forma mastinus scaliger verone ⁊ vincencie.Guilhelmꝰ gonzaga mantue ⁊ regij.Albertinus carra
ria padue.Et opizo estensis ferrarie mutine ⁊ argente vicariatũ auctoritate aplĩca habuerũt.Et quia por
cio estensi data iuriũ esset romane eccĩe censum illi decẽ milia aureos imposuit annis singulis psoluendũ
Semel aũt in toto pontificatus sui tpe sex psbiteros cardinales creauit.viros egregios nõ de sua stirpe.
sed vndequaq3 ad tantã dignitatẽ vocatos.Tante pterea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel p-
cario vel pollicitationibus nunq3 potuerit.bonos eñ diligebat ⁊ vicissim malos ac sceleratos aperte o-
dio habebat.Componere item pacẽ inter philippũ francie ⁊ eduardũ anglie regem sepe temptauit p le
gatos ac frustra.Pontifex aũt rem sepius temptatã omittens edes pontificias cũ turribus ⁊ pometis ĩ
choauit ac pfecit.suoq3 iussu impensaq3 basilice sancti petri tectum restituit.queadmodũ epigramma ad
eiꝰ statuã ĩ eadẽ basilica positũ ĩdicat.Morit᷑ aũt põtificatꝰ sui ãno.vij.mẽse.iij.die.xvij.Mltã vi auri
nõ cognatis suis affinibus sed eccĩe reliquit.In morte aũt optimi põtificis ⁊ doctissimi omnes vere col
lachrimarunt.Eius tales fuerunt sententie.Talis esto filius quales gnatos habere cupis.malus mortẽ
bonus aũt magis viciũ formidat.Que scis legendo serua.que nescis legẽdo disce.Eque turpe est carere
amicis ⁊ eos sepe mutare.Optime conseruant᷑ amici si pces eorꝫ cogitant.

F. et Massaeus. Refert mirabile quoddam Johannes de Columna [+] sub Imperatore Ludouico et Papa Benedicto 12 |. Nempe puellam quartum annorum peperisse filium in quadam regione prope Mosellam fluuium. Aliud magis incredibile scribitur ab Herbersteinio in sua Moscouia. Scilicet puellas septem annorum rem habere cum masculis ... Memorab. Wolffii centen 14. A° .1330

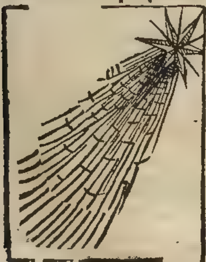
Linea imꝑatoꝝ
Ludouicus bauarus

Fredericus

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibusdā electoribus ꝑ cōtentionē electus imꝑauit annis.xxxij. Heinrico em̄ moꝛtuo in germania electores aquisgrani ꝯuenientes duos in controuersia ad imperiū delegerunt inter se consobrinos. Ludouicū bauarie ⁊ fridericū austrie duces. Belloqꝫ inter eos oꝛto. id durauit annis octo. tandē copijs derepente contractis ꝑlio inter muldoꝛff ⁊ ottingen ī quodā prato ꝯcurrerūt in quo cedes vtrinqꝫ ꝭ in australibus maioꝛ fuit. fridericusqꝫ supatus ⁊ captus in carcerez est coniectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cōditione vt decetero nullus ducū austrie ꝓ adipiscēdo imperio ꝯtra duces baioarie se opponat. Verū ꝓmissi īmemoꝛ a titulo regni nō abstinuit. Ludouicus quoqꝫ ea elatus victoria ꝓ īꝑatoꝛe illico sese gessit multa dispo nens concedensqꝫ que confirmatū coꝛonatūqꝫ decuit ro. pon. consilio iudicioqꝫ ꝭficere. Ardentibus em̄ diffidijs atꝫ bellis italie ciuitatibus faces imperatoꝛie auctoꝛitatis addidit. nulla pō. ro. autoꝛitatis habita ratione. Primū tamen omniū ex lombardis matheū viccecomitē galeaciūqꝫ marcū. Luchinū iohānē ⁊ steffanū filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidē tūc primū īpudētiꝰ ceperint aspirare. Romā igiť profecturꝰ viccecomites oīno sibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cōsequi posset. At Johannes pontifex viceconites ⁊ ludouicum imꝑatoꝛem cū guelphos opprimebant anathematbe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitū congregandum paulopost cum maximis copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rursus mediolanū petijt atꝫ ibidem a guidone petramala epō coꝛona ferrea coꝛonatus est. Inde cū in brixianos duxisset ⁊ in graciā susceptos in ethrurā accessit. vbi a castrucio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultantiqꝫ rome acceptus fauoꝛe coꝛonationē tā diu distulit. quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oꝛatoꝛes qui ꝯtinue confluebant oēs aduenissēt quoadhuc pompa pridem ad omnia templa basilicasqꝫ vrbis destinata. Et ad eiꝰ accessum incboata laterani die ꝑfixa quiesceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nō quidem sarra colūnensis quod floꝛentinoꝝ habent monimenta. Sed steffanus senioꝛ ⁊ sarre tunc pueri genitoꝛ iussu cleri ac populi. anno domini. 1327. coꝛona illum insigniuit. Urbem em̄ romam duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratqꝫ is annuus magistratus a romano senatu creatus. gessit tamen magistratū illū qn̄qꝫ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea oꝛnatus imperij coꝛona suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectū in antipapam petrū coꝛbariensem oꝛdinis minoꝛuꝫ debita romano pontifici reuerentia adoꝛauit. Jō romani histoꝛici eū inter īperatoꝛes nō numerāt ⁊ cognomīto bauarū appellāt. Johannes igiť pontifex a cōmunione eccīe eum interdixit ⁊ varijs censuris publice condemnauit. Fuit aūt vir prudens ad regnum ydoneus. latinā tamen linguam suo damno nō intellexit. Ferūt igiť huius discoꝛdie inter papam ⁊ imꝑatoꝛem vlricū de augusta secretariū suū extitisse. Is ob diffamatiōꝫ nurmberge ꝑ. xv. ꝑlatos se insontem reddens. In vindictā līis regis inseruit summū pontificem bestiam oꝛtam a mari ⁊ alia conuicia eo ignoꝛante scripsit que in vltima etate fatebať. de qua re imꝑatoꝛ admodum doluit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie defoꝛma ex vasculo in quo duplex potus erat haustum sumens illico de equo cadens in nemoꝛe ꝓpe furstenfelt in sinu cuiusdaꝫ rustici obijt. Anno dñi. 1347. ipō die gereonis sepultus in prochiali eccīa virginis marie in vrbe monaco. inde filij sui in landsperg regiones diuiserūt. Senioꝛ ludouicꝰ ⁊ ludouicꝰ romanꝰ in roma natꝰ. ⁊ dux otto iunioꝛ baioariā cū omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferioꝛē possederunt. Hannoniam. holandiam. selandiam ⁊ frisiam. Habuit quoqꝫ ludouicus impepatoꝛ fratrem rudolffum comitem palatinū Is electoꝛ imperij. in electione friderico duci austrie adhesit. Repulsus deinde a suo dominio in anglia vitā finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ⁊ albertum. quos ludouicus imꝑatoꝛ summa beniuolentia fouit ⁊ terrā equa poꝛtiōe diuisit. Ab his principes palatini ⁊ duces baioarie eoꝝ deinceps oꝛiginē habuerūt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoꝛis duobus mensibus visa est.

Fames quoqꝫ ingens ꝑ vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel in humano quoqꝫ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi supstite filio moꝛitur ⁊ andream caroli fratris sui atqꝫ hungarie regis neptem vxoꝛem dederat post se regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius regno inhiantibꝰ. post quem septem annos sub varia pricipum contentiōe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs supioris germanie ad rippam Isare fluminis sita. Inter vrbes principũ in germania pclarissima in baioaria noiatissima. Etsi inter nouas esse censeat nobilibus tñ edificijs tũ publicis tũ priuatis ceteras ciuitates antecellit. habet em̃ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et q̃q̃ temporibus ottonis primi imperatoris cõditionis sue initiũ sumpsit. A ludouico tñ quarto iam pscripto impatore ampliata τ edificijs ornata fuit. Otto primus cũ in germania imperiũ anno dñi. 9 6 2. assumpsit. in baioaria partẽ regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit τ in arce vering domiciliũ habuit. Quo tpe publicus transitus sup Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontez vltra flumen ppe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacũ sita est. cõmuneq; iter ibi fieri ordinauit cũ oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ottonẽ cesarem mouit. cũ in suis theolonijs τ immunitatibus damnũ sentiret. Imperator antiquã consuetudinem itineris obseruandã prope vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiũ ernestum nomie. pauloq; post vxor Ottonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidẽ accepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plerisq; locis gesta) ottoni gratissimus euasit. Petijtq; impatorem obnixe vt ex oppido vrbem cũ publica via facere posset. qui post varios tractatus consensit ea conditione vt quotannis. 5 0. lb. dñ. ad frisingam psoluerent. Ea forma hec vrbs initiuz cũ regijs priuilegijs ac immunitatibus ortũ habuit. Cũ itaq; hec vrbs p ernestum initiũ sumpsit indies augmentũ in pplo ac structuris sensit vsq; ad tps salutis xpi septuagesimũ ducentesimũ supra millesimũ. dũ cõradus eps frisingeñ. eccie pfuit diuisa in duas prochias fuit. Cũ prius sub vna basilica sancti petri extitit pdiuisa. qui basilicam alterã beate marie virginis cõmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib⁹ ludouici quarti ducis baioarie ac romanoꝝ impatoris incremẽtũ ingens habuit. qui p muros suburbiũ τ alia edificia pleraq; addidit. τ arcem antiquã cũ monasterio fratrũ minoꝝ ordinis diui francisci. τ cenobiũ heremitaꝝ sancti Augustini in vrbe extruxit. τ post obitum in eccia diue virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi corona imperialis cuz suo epitaphio cernit. Condita est igit vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare vbi trãsit⁹ nõnunq; negociatoꝝ ex ytalia ad germaniã frequẽtat. habetq; nũc arcẽ ornatissimã. τ edẽ pricipũ amplissimã. in qua aule τ camere splendidissime. q̃s qui viderit nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco vnq; fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. mirari ergo poti⁹ q̃ ꝯmendari possunt. Cũ vo hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dños. nunc hac tempestate vrbis dñium inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanorum imperatoris baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plures nutrit leones. Et quamquam plinius scribat in europa inter acheloum tantum et nesum amnes leones esse sed longe viribus prestantiores ijs quos affrica aut syria gignant. In ea tamen vrbe leenam cattulos parere compertum est.

Forestorum nobilium priuilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetustaque forestorum familia natus non modo iurium ciuilis et pontificij abunde doctus. sed et eloquentia et rerum gerendarum prudentia insignitus tempestate hac propter easdem preclarissimas virtutes apud ludouicum bauarum imperatorem maximo in precio habitus est quod et indultis et priuilegijs eisdem gratis concessis optime contestatus est. Nam eidem successoribusque suis ob grata forestorum familie obsequia in ipsum exhibita. munificentissimum priuilegium immunitatis et exemptionis liberalissime concessit. constituens eum successoresque eius suum palatinum eximens eum ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios et tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Insuper etiam concedit eis iudices ordinarios et regios missos legittime posse constituere et ordinare. Id priuilegium datum fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumque habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandrini estensis filius hoc anno post fratrem ferrarie dominatum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo enim azone in carceribus a frisco eius filio captiuato. Atque inde frisco a conciuibus pulso et interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui moriens raynaldum hunc et nicolaum forma elegantes et strennuos reliquit filios. qui vrbis principatum resumentes statim gallorum presidia eiecerunt. et vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Vrbe itaque in sua potestate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo presidio stabilirent argentum rauennatis ecclesie oppidum regno adiecerunt. Cuncta deinde per circuitum depopulati sunt. Cum vero carolus et mamphredus cum beltrando copiarum ecclesie duce eos hostes adoriunt et in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Raynaldus vrbe erupit et ecclesie exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit successorem.

Ordo militū Jhesu christi

ORdinem nouū militū ihesu xp̄i his tpībus Johānes pontifex summus instituit. qui militare sub xp̄o diceretur. in lusitania (que portugalia dicit̄) q̄ sarracenis resisterent circūquaq̧ discurrentibus. ⁊ bethicam atq̧ afficam incolentibꝰ. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat̄ que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. cocco (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in marino syluensis diocesis oppido repositū ē vbi principalē domū constituit. militibusq̧ omnia bona templarioꝝ annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xp̄i vacarent. Cuius censor ⁊ moderator est abbas alcobasiani monasterij cisterciēsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui ⁊ conscribendi ⁊ exauctorandi militem facultates habet.

Clementinaꝝ codicem etiam his tpībus iohannes pōtifex. xxij. ꝯfirmauit. ⁊ per gymnasia legendum transmisit. mandauitq̧ doctoribus omnibus publicorum gymnasioꝝ vt librum ip̄m publice legerēt. Clemēs eīn p̄decessor apud viennam gallie vrbē trecentoꝝ patrū vt premissum est conciliū celebrauerat. in quo ꝯstitutiones plurimas religiosoꝝ statum concernentes cōstituerat. vt habet̄ eo in libro de statu monachorū ⁊ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ⁊ confessiones et sepulturas. vbi dat̄ forma seruanda. Illas igit̄ laudabiles ⁊ sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit ⁊ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ip̄o auctore clemente appellare voluit. In ip̄o etiā beati Frācisci regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

Petrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ꝯ iohannē pontificē iubente ludouico imperatore vel fauente in antipapam ꝓbanat̄. ⁊ nicolaus q̄ntus appellat̄. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemq̧ pseudo religiosus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ⁊ vt verus xp̄i vicarius a pluribus salutat̄. Nec defuerunt flagitiosi ⁊ illi similes apostate damnati capite. ⁊ alia p̄ditorū turba qui ⁊ secuti sunt ydolum ⁊ ab eo adulterinas cardinalatꝰ presulatusq̧ ⁊ sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ⁊ cū fraticellorum de opinione hic auctor ⁊ fautor existeret eandem scolam sathane ꝓ viribus augere annixus est. Affirmabant eīn hij ad coopimentum sue iniquitatis xp̄m ⁊ eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ⁊ iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologoꝝ multoꝝ cū eis synodo ꝯgregata. req̧ diligenti disputatione discussa edictū ꝓposuit. quo eos declarauit ptinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝯposuit ⁊ ad gymnasia publica transmisit. deniq̧ cū petrus ip̄e a bonifacio pisano captus ⁊ ad romanū pontificē in auinionē p̄ductꝰ fuisset venia petita in carcere p̄ trienniū mansit vbi ⁊ mortuus est.

Augustinꝰ de ancono

Augustinū etiā aconitanū ordinis heremitaꝝ diui augustini ꝓfessum virū sane ⁊ doctrina ⁊ vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate ꝯstat. cꝫ et ip̄e librū de ecclia̅stica ptāte ad iohannē pontificē p̄dictū inscripserit. ⁊ vltra cum omnes sue etatis theologos sine ꝯtradictione excesserit a matheo exordiens totū nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que ꝯmentaria in pauli ep̄las admiratione digna habent̄. Sꝫ ⁊ sup actꝰ ap̄loꝝ sup apocalipsim ⁊ ep̄las canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractatꝰ q̄ꝫ sup magnificat composuit.

Albertꝰ patauinꝰ or. here.

Albertꝰ filꝰ patauinꝰ eiusdē heremitaꝝ ordinis ⁊ beati egidij romani auditor eruditissimus theologus p̄ h tp̄s in declamationibꝰ ad papā pricepς p̄dicatoꝝ habitus ē. q̄ cū esset doctissimꝰ coplurimos smōes tū q̄dragesimales tū dn̄icales festiuos ad clerū pp̄lmq̧ erudiendū edidit. Sꝫ ⁊ pentatheucū ⁊ pauli ep̄las sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine p̄stantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauinꝰ item ordinis p̄dicti olim generalis prior ⁊ tituli sancte cecilie cardinalis p̄sbiter his temporibus doctrina ⁊ eruditione maximo in p̄cio fuit. qui cum acerrime eccie libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud montē pessulanū oppidum narbonensis gallie. agatha olim siue apathopolis appellatū. ex patre iohā ne. matre vo libera (eius oppidi dño) originē duxit. qui cū. xij. attigisset annū ci bo τ potu parcissimo vti cepit. mortuoqz patre ac matre hereditatē amplaz ege nis prorsus distribuere cepit. τ principatu se abdicans patruo suo oppida pater na ɔmendauit. τ abiectis rebꝰ omnibus breui veste indutus cū pileo τ pera τ ba culo ex gallia in ytaliā peregrinꝰ puenit. vbi plures ciuitates τ castella vicz romā aquā pendentē. cesenā τ alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impres sione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā plustrasset. placē tiam trāspadanā vrbem morbo infectā se cōtulit. τ ad quoddā hospitale diuertit τ egrotantes omnes ad vnū videt signat τ sanat. Labore igit somnoqz grauatꝰ a deo pmonitus φ cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre τ sagitta sinistra coxa transfixus fuit vt eo dolore ardoreqz nullā qui etē inueniret. expulsus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est. Indeqz digressus in galliā longis itineribus delatus est. que armoꝝ strepitu vexabat ac bello. in paterno de nicqz oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanqz explorator ɔphensus in vincula cōiectꝰ ad principē deducit. inde in carcere quinquēnij tempus consumpsit. quo exacto cū maxīa patientia τ vite au steritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. 1327. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dñm. prius orando ad dñm vt qui deinceps nomē suū innoca rent a peste ptegerent. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrocinuū confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis ,puolutus sanctissimū corpus summa pompa ad tem plum deferri fecit. ac templū extruxit vbi p multos annos signis τ miraculis effulsit. Cuius viri sancti meri ta dū apud italos latuissent. Tandē anno. 1415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo φ con stantiā germanie vrbē vbi conciliū generale celebrabat a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella τ are per vrbes p vicos τ castella extruunt. ad que confugientes eius merita experiunt. cuius festū. xvi. kalend. sep tembris celebrat. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a senatu τ populo summa gloria ex ceptum est. τ templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Iohannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus τ pō tificij φmaxime vberrimus fons tempestate istac floruit. τ nouellas sup decreta les edidit celeberrimas. ac sextum clementinasqz accuratissime glosauit. Atqz in sex to alias nouellas ɔposuit. Insup τ opus mercuriale. τ in aditionibus speculi aliud pegregiū edidit. τ in laudē diui hieronimi opus hieronimianū appellatū composu it. Ipius aūt clarissima gesta τ alia ad eū ptinētia ex additionibus ipius extra devi ta τ ho. cle. in titulo de filijs psbiteroꝝ optime colligunt. Obijt aūt anno dñi. 1348 bononie ex peste, p vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de co habitatione cle. τ mulierum

Cynus pistoriensis ex nobili simbaldoꝝ familia natꝰ diui auditor τ pdicti iohā nis andree amicissimus. ciuilis iuris pstantissimus sui seculi doctor p id, tempꝰ lecturā putilem sup codice castigata τ accurata doctrina cōscripsit. atqz sup primo digesti veteris pte vsqz ad ti. Si ex noxali cā agit. Et in scda pte sup titulo de re. cre. Sup reliquas aūt ptes p viā additionū cōposuit

Oldradū aūt de laude consistorialē aduocatū diui discipulū τ iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis insignē p ipm tempus floruisse constat. Qui τ ipe in iure ciuili post se multas re liquit lecturas τ consilioꝝ pegregium opus.

Iohannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree pcipuus filius τ discipulus eruditione τ sancti monia insignis. τ ipe p idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atqz scribendo plurimū illu strauit. eo φ ipius in decretalibus plurimi extēt ɔmentarij ac ɔsilioꝝ in ea facultate pegregium opus.

Johannes de monte villa

Iohannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat nominatissimꝰ do ctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglicꝰ. hic magnaz partem orbis terre peregrinando pagrauit. τ maximus orbis circulator mirabi lia mundi. pcipue asie τ indie varijs linguis ad oblectationes pscripsit. τ p hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minoꝝ theologus doctissimus τ ipe eodem tē pore multa opuscula ad xpianā religionē ptinētia edidit. τ φmaxime in sa cris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minoꝝ generalis minister hisdem temporibus cū sup ezechielem τ sup sententiaꝝ librum ppulchre scripsit. a iohanne pontifi ce errore quodam notatus generalatus officio puatus. dixit em xpm ac discipu los nil priuatim habuisse. ipe tamen scriptis τ rationibus se innocentem osten dit. τ propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrociſſimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū ſumpſit. philippꝰ
cm̄ francoꝝ rex triū regum frater ſcʒ ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno.132 8.
cepit ⁊.xxij.annis regnauit.hic cum eduardo angloꝝ rege ſepe pugnauit.a quo etiā ſepius victꝰ fuit. et cū
multa ꝑdidiſſet tn̄ vienenſium principatum emit ⁊ regno ſuo adiecit.Benedictus q̊ʒ.xij.componere itē pa
cem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem ſepe tentauit ꝑ legatos ac fruſtra.qui maximis cladi-
bus ꝗſepiſſime inter ſe concertarūt.nā eduardi claſſis ſupra ſcluſas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gal
lis dimicauit ⁊ vicit vt ad trigintatria milia galloꝝ vna pugna interfecta referanť.Et vt alij habent tantus
effuſus eſt ſanguis vt mare flandrenſe ſanguine tinctū videretur,

Franciſcus petrarcha

Franciſcus petrarcha natione etruſcus.Florentinus origine.ex antiqua fami
lia honeſtiſqʒ ꝑntibꝰ fuit.qbꝰ pr̄ia pulſis vt ea ciuitas factioſa arecij i exilio
natꝰ eſt. Anno huiꝰ etatis.130 4.die lune ad aurorē kalenđ. auguſti. ingenio vo
ſublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ ſalubre ſtudiū apto.ꝗ ad moralē p̄cipue philoſophiā
et ad poeticam prono.corpus iuueni nō magnaꝝ viriū obtigit ꝗ dextreitatis exi
mie.forma illi elegans fuit ⁊ maieſtas quedā ingenita.ſtatura mediocris aut pau
lo ſuperior.plena facies .rotundiora membra ⁊ in ſenectute ad craſſitudinē corpꝰ
vergens.colore erat viuido inter candidū ſubnigrū ⁊ viſu ꝑlongū tempus acerri
mo ita vt ad.lx.annū minutiſſimas quaſqʒ lr̄as ſine adminiculo legeret.ſaniſſimū
ꝑ omnem vitam corpus habuit p̄terqʒ in extrema ſenectute. Is aretij natus ꝑmū
vite annum nec integrū ibidem egit.ſex ſequentes anchiſe in rure paterno reuoca
ta ab exilio genitrice.octauū piſis.ac deinceps in gallia tranſalpina ad leuā rho
dani in vrbe cui auenio nomen eſt.ibi puericiam ſub parentibus egit.primas lit-
teras aggreſſus in corpentoras vbi liberales artes didicit.inde ſtudio legū nō ſponte addictus quadrien
nio in monte peſſulano.triennio bononie fuit.pater audiens negligenter eū iuris ſtudium ſequi.poetas co
lere ⁊ i co negotio delectari tandem ſuo arbitrio eū reddidit.inde poeta inſignis ⁊ orator facundiſſimꝰ eua
ſit. Poſt hec gallias ⁊ germaniam ꝑagrauit in qua pariſius vrbem ⁊ plura regna vidit.inde reuerſus Ro
mam a ſtephano de calumpna in multo honore habitus.vbi in capitolio a ſenatu approbante roberto ſici-
lie rege laurea corona inſignitus ē. Poſt hec auinionē rediit ⁊ in valle ꝑexigua amena q̄ clauſa dr̄ buccolicū
carmen ſcripſit.⁊ vite ſolitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone cuʒ dn̄is de la
ſcala verſatꝰ vbiqʒ carꝰ.iacobi de carraria beniuolētiā adeptꝰ.patauinū veniēs ⁊ a venetis cū magnis hono
ribus accitus.tandem in agro patauino arquade rure montano ſedem fixit vbi meditando ſcribēdo tempꝰ
contriuit. Poſtremo labore confectus anno dn̄i.13 7 4.apopleticus ſanctā xp̄o reddidit animam.corpꝰ ibi
dem in ſepulchro marmoreo quatuor columnis ſuſtentato ſepultum fuit. Vixit aūt.70.annis vna minus
die.vir omnibus ſeculis admirandus.a quo eloquencie ſtudia excitata ſunt.ſcripſit etiā de remedio vtriuſ
qʒ fortune. de ſecreto conflictu curaꝝ ſuarum.de ignorantia ſui ⁊ aliorum.epiſtolaꝝ duo volumina. librum
rerum memorandaꝝ.affricā ⁊ materna lingua librū ſanctoꝝ ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraqʒ alia.

S.yuo doctor

Yuo natione brito eruditiſſimus iuris cōſultus ꝑ hec tpa p̄ter doctrinā ⁊ ſin
gularem eloquentiā quibus egregie inſignitus erat mira etiam pietate ac mi
ſericordia in pauperes vſus.celeberrimus habitus.angelica eīn floruit continē
tia ⁊ vitam ſuam a vino ⁊ a carnium eſu penitus alienam reddidit.corpus cilitio
operuit. ieiunijs ⁊ orationibus diſciplinas vigiliaſqʒ admiſcebat. nudam ꝓ cu-
bili terram luteam.rigidum ſaxum ꝓ ceruicali.ſacrum biblie volumen quod ſibi
comitem elegerat capiti adaptabat.ſuamqʒ omnem cum pauperibus quos ꝓcu-
rando ꝓtegebat conuerſationem duxit humilimā.patrimoniū amplū cū haberet
ſpem in deo collocans pauperꝝ ⁊ orphanoꝝ ac viduarum cauſas ꝓ virili ſemꝑ tu
eri voluit.Hic igiť almificus yuo aduocatorum oīm lucerna condignam laboris
ſui mercedem a dn̄o percepit.quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter ſan
ctos aggregari meruit.vnde eius feſtū ſexto kalenđ.ſeptembris celebrari iuſſum
fuit. Et de eo ſcribiť.yuo pater legum cuſtos ꝓtector ⁊ amplum egregiumqʒ de
cus cui ſe debere fatentur. Iura tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iuſtas miſeroꝝ ſumere cauſas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus p̄ſtans atqʒ p̄clarus his annis quadā calliditate atqʒ pru
dentia mantue vrbis principatum paſſerino bonacoſſo ademit ⁊ in ſe ſuoſqʒ ſucceſſores vſqʒ in hodi
ernū diē tranſtulit. Paſſerinus ipe ⁊ ſui ꝑdeceſſores ipm̄ pricipatū per annos multos poſſidere. ſed diſſen
ſionum factionibus ſubortis adeo mos inoleuit vt cuiqʒ factioſo liceret ciuitatum principatꝰ occupare. In
de pontifices romani ⁊ imꝑatores ꝓpter egregias huius p̄clari familie virtutes ipam vrbem ⁊ principatū
eiſdem confirmarunt.Quis quidem ſcribant gonzagas non factione ſed cōmuni populorum delectione vr
bis dominatum obtinuiſſe.qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt,

Ottomannorum turchorum regni principium

Ottomannus

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ nostris temporibus totam ferme asiam minorem ꝛ greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄sulante ab ottomanno quodam turcho exigui census ꝛ obscuri principia sumpsere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta īter turchorum principes seditione auctoritatem breui ꝛ nomen adeptus est tempore. vrbes ꝛ oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateqꝫ ꝓpagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio discrepantib⁹ ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellū ꝓtrahens vbi ambo consumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ꝛ plurimū grecie sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanū ꝛ pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui priusqꝫ a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit ꝛ inglorius apud asiaz obijt. cuius filij complures. quoꝝ primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. ꝛ non multo post ꝛ ip̄e patruus nullo sup̄stite filio decessit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchoꝝ regulos vi atqꝫ armis oppressos regnis exuit. ip̄oqꝫ mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustapham patruū sup̄atū ꝛ interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclarissimum. qui duo imperia ꝛ duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mētio. hicqꝫ deficiens pazaitem primogenitum imp̄atorem adhuc extantē dimisit. hec ē ottomannoꝝ ꝓgenies et origo. adeo qꝫ turchoꝝ nomen auctum est vt q̄ olim asia vocabat̄ nūc turchiā vocitēt. a turchis em̄ vniuersa possidetur.

Odericus or. minoꝝ

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia ꝛ india euangelizando discurrit miraculis clarus. ꝛ quatuor sanctorum martiruꝫ corpora de ciuitate hormes transtulit p̄ mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. ꝛ descripsit peregrinationem suam.

Bartholomeus natione pisanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ ꝛ insignis decretorum doctor p̄ hoc ip̄m tempus pisis floruit ꝛ multa laude digna composuit. Inter que p̄utile opus ꝛ quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qđ sūmā pisanā seu magistruciā appellauit. eā em̄ (ip̄o referēte) p̄fecit anno dn̄i. 1338

Albertum brixianū eiusdem ꝓfessionis ꝛ litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse ꝛ miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximam ꝛ ip̄e summā celebrē de casib⁹ cōposuit. cui aliqn̄ beatū augustinū cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiqꝫ dixisse thomas, mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Ludolph⁹ carthusiēsis

Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ip̄a tempestate p̄optime vitam dn̄i nr̄i ihesu xp̄i egregio volumine, ꝛ quodā celesti artificio. imo pocius diuina reuelatione qꝫ studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum ꝛ oīm rerum tam diuinarū qꝫ humanarū. ꝛ potissimū ip̄ius ihesu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄ꝫ laude digna hic deuot⁹ atꝫ venerandus p̄r edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tp̄e floruisse ferūt. q̄ sup̄ quatuor sententiarū libris ꝛ ip̄e cōmentaria dignissima edidit. quib⁹ scolastici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertinus carrariensis

Ubertin⁹ carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ip̄ius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastin⁹ veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lacessitus eidem vrbem tradidit. qui a venetis ꝛ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta est ꝛ vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus pōtifex ap̄lica ꝛ imperiali auctoritate ip̄m in eā cōfirmauit. ꝛ deinceps quo ad vixit ip̄am in pace possedit. ip̄o deniqꝫ mortuo cum Marsilius eius filius successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. ꝛ ip̄e primatū vrbis suscepit.

AStefanum de ast cisalpine gallie ciuitatem ordinis minoruꝫ omni doctrina excellentissimum ꝓfessum hisdem temporibus celebrem ac p̄clarissimam summam tam in theologia qꝫ in legibus edidisse tradunt.

Linea summoꝝ pontificū

Clemens ſextus

Innocentius ſextus

Anno mundi.6542. Anno xpi.1343.

Clemens ſextus patria lemonicenſis.petrus antea vocatus. primo mona
chus deinde archiepſ rothomagenſis. Poſtremo nonis maij milleſimo
tricenteſimo quadrageſimo ſecundo pontifex auenione creatus eſt. Fuit autem
vir multe doctrine compoſiteqꝫ eloquentie. liberalis in omnes ꝛ ꝓhumanus.
q̄ primo anno pōtificatus ſui octo p̄ſbiteros cardinales creat.diaconos duos.
ſcꝫ fratrem ſuum monachum tullenſis ꝓfeſſionis ꝛ gulielmū ex ſorore nepotē
Verū cum intelligeret totam italiam in tumults eſſe ſolos luchinum ꝛ iohannē
vicecomites vicarios inſubrie confirmauit.De reliquis italie principibus nul
la mentione habita.exiſtimabat em̄ ſolos vicecomites ludouico bauaro reſiſte/
re poſſe in italiā(vt ipe p̄dicabat)deſcenſuro.atqꝫ etiā tridentū vſqꝫ ꝑuenit. qui
viciſſim vt par pari pontifici redderet in ditione eccleſiaſtici multos vicarios im
periali auctoritate confirmauit.Que quidē verſucia malis(vt aiūt) auib⁹ in pō
tificem relata ſucceſſores in hanc diem ſuos multis ac pene ꝑpetuis incomodis
turbinibuſqꝫ agitauit. Johannes em̄ de vico vrbis rome p̄fectus nōnulla in vi
terbienſium finibus paterna poſſidens hereditate vicarius in viterbio imꝑial
eſt factus.Eo deniqꝫ titulo galeotus maleteſta ꝛ fratres arimini ī romādiola pi-
ſauri faniqꝫ in marchia anchonitana.Antonius ferretanus vrbini diolfus ꝛ ita
in alijs pleriſqꝫ locis dn̄os confirmauit.Clemens aūt pontifex quoſdā cardina
les ex auinione romam miſit qui ſtatum vrbis cōponentes petrū ſarā colūnen-
ſem ꝛ iohannem vrſi filium ſenatores declararūt.ꝛ nicolaus rencij public⁹ ſcri
ba qui ſtatum vrbis in ſuam poteſtatem redegerat.deinde ſeptimo menſe muta
ta veſte ad carolum in bohemiā ꝓficiſcit̄.quē clemens pontifex ob multaꝝ lin-
guaꝝ periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in ceſareꝫ deſignari fecerat
ab eo auinionem miſſus pontifici dono dat̄.Poſtremo clemens in omnibus
boni paſtoris officio functus Anno dn̄i.1352.pontificatus ſui anno decimo.
menſe ſeptimo die vigeſimooctauo mortuus auenione ſepelitur. adhibita ho-
neſta funeris pompa.

Jubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim conceſſerat vt centeſi-
mo q̄ꝫ anno(quod ſeculū antiqui appellabant vnde ludi ſeculares appellati ſunt)plenam peccatoꝝ om
nium remiſſionem viſitantibus limina apl̄oꝝ petri ꝛ pauli quīnq̄geſimo q̄ꝫ anno id facere libenter annuit
Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non poſſe.Clemens igit̄ ſextus ad quī/
quēnariū numerū reduxit.qui eſt ꝓprie iubilei numerus.Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome preſ-
ſuram potius q̄ꝫ frequentiā populoꝝ petrarcha qui interfuit fuiſſe refert vt nihil obfuiſſe peſtem appareat.
ſed ex omni europa xpianū ꝓfeſſa nomen illa ꝯfluebat diebus ſingulis multitudo.

Eodemqꝫ anno mediolani peſtem ſolito maiori continuaſſe petrarcha aſſerit. nam peſtis adeo triennio
totam italiam peruagata eſt vt vix decimus quiſqꝫ ex milleſimo homine ſuꝑfuerit.nec id quidem miꝝ
cū ob iubileū contagione hominū ꝛ multitudine vndiqꝫ romā cōmigratū ſqualore ſitu pedore oīa inficeret̄

Innocentius ſextus papa patria lemonicenſis ſtephanus antea vocatus pontificij ciuiliſqꝫ iuris vir con
ſultiſſimus. ꝓcurator primo.mox epſ claramōtanus.deinde cardinalis.pontifex tandem dum erat ſa-
lutis ann⁹ a quinquageſimo ſecundus terdecieſqꝫ centenus.Fuit aūt vir integerrime vite magneqꝫ conſtā-
tie ꝛ ſeueritatis.qui eccl̄iaſtica beneficia nō niſi ꝓbatiſſimis ſacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Poſt
coronationem illico ſtatuit vt omnes p̄lati omneſqꝫ qui beneficia habebāt ad eccl̄ias ſuas ſub anathematis
pena ꝓficiſcerent̄.dicebat em̄ oues paſcuas a ꝓprio paſtore nō a mercēnario cuſtodiri debere. Impenſam
quoqꝫ domeſticam que magna erat imminuit.familiam ſuam ad certum ꝛ honeſtum redigens numerum.
viroꝝ ꝓbatiſſimoꝝ. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit.Auditoribus p̄terea ſacri pal-
lacij ſolaria inſtituit.ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam poſſent.Hic in victu par/
cus eſt habitus.in ſumptu bellico largiſſimus.dū bello repetit que a tyrannis ſuperioribus temporibus oc
cupata fuerant. Iſqꝫ cum curiā purgaſſet p̄latis in ea diſſidentibus quos ad ſuas quēqꝫ eccl̄ias ire iuſſit.ni
hil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere.a quo vrbes ꝛ ꝓuincie iuris eccl̄ie tyrannis vi deturba
tur reciperent̄.Legatuſqꝫ fuit egidius de gēte carilla nobili in hiſpanis ſabinoꝝ epſ cardinalis vir quo ad
vires ꝛ potentatū licuit.Traiano Hadriano ꝛ theodoſio virtute equipand⁹.quos principes hiſpanici ro-
mane reip.potentiſſimos pridem ſaluberrimoſqꝫ dederat.omnia vere oppida breui recepit que tyranni oc
cupauerant. Huius pontificis ſuaſione ꝛ prudentia inter genuenſes ꝛ venetos deniqꝫ fedus initum eſt. ac
inter piſanos ꝛ florentinos pacem compoſuit tumultuante potiſſimū ciuitate romana in creandis ſenatori/
bus diſcordiam optime ſedauit.externo ſenatore ad vrbem miſſo.Erat aūt maxime intentus abolēdo bel/
lo quod inter anglos ꝛ gallos gerebat̄.parare ꝛ claſſem contra hoſtes xpiani nominis conſtituerat. In tā
tis vero animi ꝑturbationibus afflictatus innocentius pontificatus ſui anno nono menſe octauo die ſexto
morit̄ ꝛ in monaſterio diui andree carthuſieſiū ordinis qd̄ ipe extra auinionē ꝓprijs īpenſis extruxerat et
dotauerat ſepultus eſt.

Linia impatoꝝ ro.
Carolus quartus

Carolus eius nois quartus iohannis regis bohemie filius ⁊ heinrici impa
toris nepos anno salutis millesimo tricentesimo q̄dragesimoseptimo. iu-
bente eū clemente sexto pontifice in lodouici dedecus ⁊ depositionem in cesareq̄
eū fecerat declarari. ab electoribus impator designatus impauit annis. 32. Uir
multaꝝ linguaꝝ ⁊ lraꝝ peritissimus iustusq̄ ⁊ rectus ac timens deū. bonos dili-
gens ⁊ malos sceleratosq̄ odio habens. Is ob iusticiam nōnullas leges condi-
dit que adhuc extant ⁊ caroline nuncupant. Is viuente patre aduersus tartaros
feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutat⁹ est. pugna
uit adolescens cū veronensibus eosq̄ p̄lio fudit. in ea pugna bis equo deiect⁹ nō
dubitauit tercio conscendere facinoraq̄ fortissimi militis edere. Nomen huic ca-
rolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoꝝ rege
mutatū est. apud quē pueritie rudimenta peregit. Fuitq̄ carolus vir magnorum
opeꝝ. qui regnū bohemie tū religionis cultu tū legum ac bonoꝝ morum discipli
na illustrauit. Nam scola liberaliū arciū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas me
nibus cincta. pallaciū regium magnificentissime edificatum. monasteria multa
fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū
rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius p̄
sentie timor vicecomites ɔtra ac ille expectauerat ɔcordes effecerat. quare ad solā
anhelans coronationem socios belli de lombardis cū vicecomitibus p inducias
quietos reddidit ⁊ mediolanū delat⁹ ferrea de more corona insignitus est. Inde
romam petiturus substitit in pisanos receptusq̄ in vrbem facciosos vtriusq̄ ptis
a quibus introduct⁹ erat pari ingratitudīe depressit. Senēses illico sese illi absq̄
vllo federe pmiserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abeē po
terat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandē puenit romā carol⁹ ⁊ a du
obus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. gi
bellinis qui iamprīdē florentia exulauerant eiectis. guelfos in suū locum restitu-
it. longobardos in ptātem accepit. Reliquis ethrurie partibus p suo arbitrio leges dedit. Coronat⁹ ita-
q̄ rome magnifico apparatu nouatores rex qui aduersus ecclīam sentiebant romano pontifici iudicandos
tradidit. Primis igit̄ quatuor innocentij pontificatus annis carolus impator bis (de quibus diximus)
p ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethruriā. inde in lombardiā. moxq̄ in germaniā rediit. Johan
ni deinde fratri suo morauiam possidendā concessit. vicegradum nouis muris ac ppugnaculis cōmuniuit
Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit.
Ecclesiam pragensem ad metropoliticū decus erexit. Cū antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus
profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemici regni gloriam magis q̄ Romani imperij quesiuis-
set. ⁊ wenceslaū ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus esꝫ
Idq̄ pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. qđ virtute obtinere nō po-
tuit pcio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū representare nō posset
publico illis romane rei p. vectigalia obligauit ppetuū imperio malum. Nec post hec extollere caput im-
perium potuit. Carolus aūt cū omnem ferme etatem vltro citroq̄ ex ytalia in germaniā eundo ⁊ redeūdo
consumpsisset. Tandem etate iam grandeuus saluti pprie consulens wenceslaū filiū vt pmissum est Anno
dñi. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cū patre fili⁹ imperauit annis octo. Po-
stremo carolus impator cum pleraq̄ gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. hūana funct⁹ vita decessit

Guntherus comes de
swartzeburg

Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundaꝫ ele-
ctorum. vel electione principū carolo quarto romanoꝝ impatori sese oppo
suit. scribens nominansq̄ se romanoꝝ impatorē. qui collectis copijs cū bella a-
criter contra carolum regem bohemie agitaret. ⁊ nec pce nec terrorib⁹ flecti pos-
set sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum p quendā phisi
cum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus
quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1351. sub septentrione decembrio
mense apparuit. quo extincto statim graues ven
toꝝ estus subsecuti sunt. ⁊ celestis trabs pore ardente
pte p celuꝫ labi visa est. Scribūtq̄ ante pontificis In
nocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse q̄tam nunq̄ antea.
visum itaq̄ omnibus est tante mortis planetas etiam signa aliqua dedisse.

Ingens q̄q̄ vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno
aspicientiū terrore. p celum dilapsus est ⁊ bestiolas multiplicato numero in
oriēte e celo tradidisse ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas pmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fu
isset. Verum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat.
Cũ ⁊ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semp obseruatum fuit. At praga (vt bohemi-
ce narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumq; honesta sedes. Tres in partes
diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauie flu/
minis occupat colliq; cõiũgit. In quo sita est regia ⁊ sancti viti pontificale augustumq; templũ. Vetus pra
ga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ptorium ⁊ forum ⁊ letã curiã ⁊ collegi
um imperatoris caroli mirificis efferunt laudib⁹. Jungit aũt minori prage lapideo ponte quatuor ⁊ vigin
ti arcuũ. Nouã ciuitatẽ a veteri fossa distinguit ꝓfunda. ⁊ vtrimq; muro munita. Hec quoq; ciuitas ampla ẽ
ad colles vsq; ꝓtendit. quoꝝ alterũ sancti caroli. alterũ sancte katherine appellant. terciũ vicegradũ in arcis
modũ exedificatum. vbi ⁊ collegium est. Est aũt hec ciuitas insignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germa
nie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triũ dieꝝ
itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat pluribus fluminibus sed cunctos multauia excedit.
que metropolim regni pragam influit. De nomie ciuitatis cũ disceptaretur iussit libussa ex artificiabus qui
primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius
quispiam. limen se agere dixit. qd bohemice ꝓha dicit. indeq; nomen vrbi datũ. s corrupto vocabulo po-
stea pragã dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiũ habue
runt. Postea duces vsq; ad primũ regẽ vratislaũ gubernarunt. qui. vi. ⁊. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris
xpi apud magũtiũ in ꝯcilio principũ ab impatore heinrico ei⁹ nois qnto rex declarat⁹ fuit. morauoꝝ reg̃ qd
pus extictũ fuit in bohemiã trãslato. slesia. lusacia. morauia bohemoꝝ iperio adiecte. Gilbert⁹ treueroꝝ ar/
chieps cũ eo pragã miss⁹ q corã ꝓuicialib⁹ regẽ iungat regalib⁹ q; adornet isignib⁹. In eodẽ ãno fctm accla

mante populo Uratislao regi salus honor atq victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio natione senensi collegiū canonicoꝝ regulariū in arce pragensi erexit. in qua dum res agit̄ diuina non p̄positus tantū sed decanus ⁊ sacerdos diaconusq ⁊ subdiaconus rem diuinam facientes episcopalibus ornamentis vtuntur. Et p̄positus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit̄. Post vratislaū primū regē pluribus annis interregnū fuisse ferūt. nō regis noīe ƀ ducis tantū vsos. ⁊ vlatislaū vno loco vratislao natū ab imꝑatore friderico primo sibi ⁊ posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē suꝑ multauiam qua vetus praga minori iungeret̄ magni operis edificauit. quē ratisponensi p̄ferunt in quatuor ⁊. xx. arcos vt diximus protensum. Deinde vlricus qui carinthioꝝ principatum tenebat cū virili sobole careret accepta ex othocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā sclauonicam ⁊ portū naonis tradidit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentū mirabile accepit vt p̄missum est. Nullū em̄ regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dotatum fuisse quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudīe atq amplitudine mirabili fornicibus tegebant̄ lapideis. Altaria in sublime posita auro ⁊ argento quo sanctoꝝ reliquie tegebant̄ onusta. Sacerdotum vestes margaritis tecte. ornatus omnis diues. p̄ciosissima supellex. fenestre alte atq amplissime. cōspicuo vitro ⁊ admirabili opere lucē p̄bebant. neq hec tantū in oppidis atq vrbibus ƀ in villis quoq admirari licebat. Fuerat inter cetera monasteriū aule regie apud rippam multauie qua misa fluuius illi iūgit̄ sitū in quo regū corpa condebant̄ singularis excellentie. nā p̄ter edem magni ⁊ memorabilis operis amplū dormitoriū. ceterasq officinas monachoꝝ magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō paruū conclusit ortū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūq testamentū ab initio genesis vsq ad apocalipsim Johannis lr̄is maiusculis in tabulis scriptum ꝯtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentibꝰ ita vt a summo vsq deorsum facilis lectio preberetur. Flos igr̄ dulcoris Bohemia dicebatur. que olim inter principes atq reges dulcissimam redolebat suauitatem. Nunc (volente fortuna) apud futuros saporeē fetidū habet. faxit deus vt p̄ori redolentie atq splendori par fiat. Eius historia ⁊ regum gesta papa pius secundꝰ in historia bohemica disertissime prosequitur.

Calamitosa gens hebreorum in oppido baioarie nomine deckendorff sito in littore danubij anno dñi.1337. maiestatē ihesu xpi i diuinissimo sacramēto miris modis cōtēpsit et religionem nostrā illusit. Id p⁹ varias punctiones in fornace ignis posuerūt illesum tñ ab igne māsit. in incude q̄z malleis pcusserūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi hartmann⁹ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeorum domus inuaserunt. nō sexui. nō etati parcentes veritate cognita debitis penis afflixerūt et neci dederūt. Sacramētū obseruatū in eccia sepulchri dñi miraculis varijs i eo oppido honoratur.

Iudei q̄z oēs qui in germania erāt deinde anno dñi.1348. sequēti videlicet tpe cōbusti sunt. eo q̄ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eorum cōfessi sunt. perijsse aliq̄t milia ferunt.

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem instar dense nubis celū obducentes vastarunt. herbas et omnes fruct⁹ terre. quarū corruptione et fetore execrabil' pestelētia subsecuta ē.

Pestis lugubris et miseranda hoc anno.1348. incepit et p tres annos p totū pene orbē debaccata est. q̄ pmo in asiā apd indos ob casdē bestiolas incipiens passim p prouincias irrepens vsq̄ in brittannos. Per mare igit' anno sequēti irrepēs regna ytalie. postea francie et britannie. demū germanie prouincias et hungarie sua cōtagione infecit. adeoq̄ deseuit apud omnes gentes vt vix decimus quisq̄ ex millesimo hoie supfuerit. In aliquibus locis vix tercia ps hoim remaneret. et pleraq̄ loca ne dū campestria. verū arces. oppida et vrbes prsus derelicta sunt ac in solitudinem redacta. Huic calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū senēsem ordis heremitarum diui augustini sacrarum lrarum clarissimū interpretem hac ipa tempestate admodū senē obijsse tradūt. virū vtiq̄ ingenij eminētissimū et btī Egidij ro. imitatorē pcipuū. q̄ cū esset in sacra theologia doctus. sup primū sententiarum accuratissime scripsit. Deinde tractatus de pscriptionibus et deusucaptionibus et deusuris ceterisq̄ cōtractib⁹ opuscula edidit. quib⁹ diu⁹ bernhardin⁹ cōterraneus su⁹ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Hūc etiam tractatū Jo. an. ei⁹ cōtēporane⁹ multis in locis et maxie mercurialib⁹ plurimū cōmēdat.

Gerhard⁹ itē eiusdē ordis et doctrine pfessor patria bergomēsis et sauonēsis eps eo tpe in pcio existēs pplo suo peste laborāti vt bonū decet epm magis pdesse adnixus ē q̄z pesse. q̄ cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretalū cōmentatus est. et multa in laudē sue religionis in lucē deduxit. cōlibeta duo parisi⁹ disputauit et multa opuscula edidit. moriens deniq̄ nō sine sanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētin⁹ medic⁹ diui q̄ndā medici fili⁹ hisdē tpib⁹ nō inferiori ingenio famaue patri subsecutus. etiā de arte medēdi sūmā pulchrā p⁹ se reliquit.

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iuriscōsultorum supioris seculi princeps et eiusdē pfessionis copiosissimus explanator. Cyni et iacobi bothigarij doctorum discipulus et auditor. His q̄z temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui et p ceteris legū interptibus in digesto nouo et veteri. ac inforciato nec nō et in reliquis legū codicibus pclarissima edidit cōmentaria. quorum celebritate atq̄ pstantia ipe vulgatissimus habit⁹ ē. Scripsit et tyberiadis tractatū. ac alium de guelphis et gibellinis. Ferunt' etiā ei⁹ pclara cōsiliorum volumina. Obijt aūt anno dñi.1355. etatis vero quinquagesimosexto.

Franciscus quoq̄ albergotus natione aretinus solidus legum doctor et explanator bartoli amicissim⁹ et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Iacobin⁹ carrarīēsis q̄ marsiliū interfecit h̄ anno postq̄ q̄tuor annis in patauio sceptra tenuisset. et ipe a guilielmo eius ex pelice filio interficit'. cui⁹ parricidij hec cā fuit q̄ ab eo cōtumeliose spuri⁹ appellatus est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accessiuit et gladio impetens eū cōfodit. et statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacuet' verbum xpi qui gladio ferieť gladio pibit.

Carolus quartus gloriosus imperator vxorem secū habens ꝛ filios venit ad vrbanum pontificem rome agentē. Anno duo de septuagesimo terdecies centeno: fecitqꝫ padua ꝛ bononia in ethruriā iter. dū pisis ageret lucanos pisanis ꝛ miniate florentinis rebelles in deditionē ꝑ imperio accepit. nōnihilqꝫ pecuniarū extorsit a populo florentino rebelliones timente. In quas subiecti eis de ethruria populi pro cliues erant. si modo princeps ꝯstituisset assensum. sed is romā delatus ꝛ paucis ꝓter que venerat cū pontifice expeditis. intra terciū q̄ʒ aduenerat mensem italia excessit. Agente rome vrbanū stimulauit vt aplorꝫ petri ꝛ pauli capita ꝑquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranensi ecclia extante multo argento auroqꝫ vndiqꝫ gemmato plurimū exornata. In scolam pragensem aliquando ingressus carolus quartus romanorꝫ impator. cū disputantes liberaliū arcium magistros in horas quatuor audissꝫ idqꝫ purpurati moleste ferrent ac cene tempus adesse dicerent. mihi inquit tempus est. vobis minime. nas cena mea hec est. Idem carolus hominem qui sibi necē parasset ad se vocauit eiqꝫ aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius se vicem misereri dicens que natu grandior domi clausa esset. homo gratias egit regi. ad conspiratores egressus. nesciebam inquit carolus qualis esset. nunc liberalem ꝛ misericordē principē ferire nullo pacto possum. Huius caroli tempore seditio magna orta ē nurmberge p̄clara superioris germanie vrbe. adherentibus em̄ consiliarijs ꝛ optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū sensit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabrorꝫ capribarbe vulgo geysꝑert dicti. industria tm̄ caroli sedata est hec factio. depositis em̄ conuenticulis ꝛ collegijs artificū q̄ vulgo zunfft appellāt tāqꝫ monopoliū seminātibꝰ ī meliorē policiā vrbē p̄fatā reduxit. Macellariorꝫ aūt collegiū qꝛ carolo ꝯsiliarijsqꝫ adheserat ꝑpetuo q̄dā ludo carnisp̄uij ꝑuilegiauit

Ordo iniesuatorꝫ fratrum

Ordo Iniesuatorum fratrum Urbano sequenti pontifice ꝯsulante apud senam ethrurie vrbem initium sumpsit. hi nanqꝫ turmatiꝫ ꝑ domos seculari habitu indui religiosorꝫ more cū ingenti caritate ꝛ simplici quadā religiositate in sudore ꝛ labore manuū suarum in vnū viuere ꝛ deo seruire ceperunt. quos cum summus idem pontifex ad se romam vocasset eorꝫ quidem viuendi modum plurimū approbauit ꝛ a se laudatos cū tunica alba ꝛ caputio cōtemptibili sibi ꝑ habitu datis abire ꝑmisit. ꝛ ad eorum ꝓtectionem confestim nepotē suū virū grauissimū ꝛ religiosissimū in ꝓtectorē assignauit. q̄ ꝛ ipse mox ad honestādū religionis habitū auctoritate sibi concessa griseam clamidē desuꝑ deferendā sine calceamentis contulit. atqꝫ eos in priuilegijs ꝛ gratijs plurimū cōmuniuit. ꝛ ꝑ priuilegiū speciale illos clericos aplicos nuncupauit. nunc aūt plurimū multiplicati ꝛ per omnes ferme italie ciuitates diffusi boni precij ꝛ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicorꝫ regulariū qui vulgariter scopetini nuncupatus etiā in senēsi agro sancti saluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religiosis et patribus. stephano videlicet ꝛ iacobo andrea natione senensibus ordinis heremitarꝫ diui augustini initiū sumpsit ꝛ breui magno in p̄cio euasit. Qui quidē ordo cōgregatio sancti saluatoris appellata fuit. quā quideꝫ congregationē postea grego. vndecimus huius vrbani successor approbans insigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religiosissimi viri inter ceteros existunt qui ob memoriā reuerentiāqꝫ sue prime religionis ꝛ pristini habitꝰ semꝑ claustrale signum videlicet habitū albū cum scapulare albo ꝛ alta suꝑ camiseam lineā deferre voluere. ꝛ quecūqꝫ statuta ꝛ primas ordinationes cōsueuere. ex redditibus em̄ viuunt. nō predicant sed confessiones aliorꝫ more audiunt. magni em̄ p̄cij. maiorisqꝫ opinionis in dei ecclesia nunc vsqꝫ habiti sunt. viros em̄ integerrimos tum scientia tumqꝫ vite sanctitate protulit.

Iohānes francorꝫ rex

Iohannes francorꝫ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ꝛ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓsequens sexto regni sui anno in pituriensi agro supatur ꝛ cuꝫ philippo eiꝰ filio capit. ꝛ in ea quidē clade permaxime gualterus athenarꝫ dux qui apud florētinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Uerū tercio ciuitatis sue anno ipē eduardus animi magnitudine motus iohannem ipsum cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimisit vt nunqꝫ contra se belluꝫ gerere ꝓsumeret. S; nō ita multo post fidefragꝰ. hic pacem rumpēs eduardū ab integro arma capere ꝛ eū vsqꝫ ad internitionem ꝓsequi impulit. armatis igit̄ centū ꝛ q̄nq̄gita rostrat[navibꝰ ingentē exercitū ꝯtra iohannē ī galliā duxit ꝛ maxīa clade vniuersū regnū diu affecit.

Anno mundi. 6562. Anno christi. 1363.

Linea summoꝝ pontificū

Urbanus quintus,

Gregorius vndecimus

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicensis guilhelmꝰ gri/
sant antea vocatꝰ scti victoris massiliensis abbas. absens etiā. legatione
tūc ad vicecomitē fungebať oīm ꝯsensu apō auinionē pō. creatꝰ. vocatꝰ itaqꝫ a/
uinionē pon. iniēs. vir singłaris ỽtutiꝭ. ingēiꝭ animi. innocētissime vite. Isqꝫ
ꝑ sua prudētia res italie callēs nihil duxit antiquius q̄ꝫ egidiū cardinalē hispanū
italie legatum de latere creatum illico transmittere. qui reꝝ ⁊ itinerum italie ex-
perientissimus tridentina via ingressus est. inuentuqꝫ verone scaligerum canez
deinde accersitos ganzagam ludouicū nicolaū marchionē estensem ⁊ franciscuz
carrarium initis federibus in bernabouem ꝯcitauit. vt ꝑlio supatus ⁊ saucius
egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus gestis vrbanus ad quar
tum sui pontificatus annū in italiā venit componendaꝝ reꝝ causa. ci legatus e/
gidius corneti fit obuiam. romā ꝓficiscit. liberatus tāte legationis onere quie
turus ob senium. viterbiū rediјt vbi ⁊ tercio mense post moriť. vir singularis
virtutis ⁊ ꝑstantie. qui dignitatē ecclesiasticā mirifice tutatus est. Assisiū delatꝰ
in ecclesia beati francisci tumulať. At cum carolus impator intellexisset vrbanū
romam profectū eo ⁊ ipē vt premissuz est aduolans. Urbanus apłoꝝ capita a-
pud sancta sanctoꝝ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare maiꝰ ba-
silice lateranensis collocanť. Dūqꝫ ea rome agit in vrbeveteri ⁊ mōte falisco pal
lacia construi curauit. Curiales transalpinos quoꝝ in ytaliam ducendoꝝ firmā
conceperat sententiam inde consolaturus. qui scirent loca esse parata. ad q̄ ro/
mani grauitatem aeris ꝑ estatis caumata declinarent. Breui aūt in galliā reuer
surus iohannē haucut egregiū copiaꝝ ducē e carcere missum copiјs illis omni/
bus ꝑfecit. q̄ antea sub egidio militauerāt. sed reuersus in gallias apō massiliā i
teriјt pō. sui āno octauo mēse q̄rto scititatꝭ vite fama ꝯstāti opiniōe celebratissimꝰ

Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis. petrus belfortis antea
vocatus sancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex om/
nium consensu creať. Hunc em̄ adolescentē vix decimūseptimū annū attingētē
clemens sextus eius patruus cardinalem creauit. ⁊ ne videreť carni ⁊ sanguini magis q̄ꝫ eccłe consuluisse
Eūdē ad exq̄sitissimos doctores. maxime ỽo ad baldum qui tum perusiј legebat discipline gratia stati mi
sit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit ꝑterea tante innocentie ⁊ placabilitatis adeoqꝫ humanus et
pius vt ab omnibus vnice diligereť. Qui pontificatu inito statim legatos in italiam misit vt res ecclesiasti
cas recenseret. Inita aūt cum bernaboue vicecomite pace cū omnia in ꝑturbatione fuere. erant em̄ inimici
omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala insurrexere. Gregorius interea pontifex cū
esset in ytalia conuersatus. qui baldi iure consultissimi vt diximus perusie diu auditor fuerat prudenter cō/
siderauit suum in ytaliam reditum pre ceteris posse rem eccłasticam instaurare. ⁊ forte eo sic cogitante epi-
scopus quem de reditu ad suam ecclesiā admonebat familiaritatis confidentia. ⁊ tu inquit pater sancte cur
non ad tuam ipē accedis ecclesiam? Quare gregorius instituit ꝑperare. Ꝟ cū agnatis ⁊ gallicis id in ꝑmis
odiosum fore cernens triremes in rhodano (celatis omnibus causam) parate sunt ⁊ breui post pontifex cū
illis qui presto iubenti affuere delapsus est. ꝑpetuaqꝫ nauigatione tempestatibus sepenumero agitata cuz
triremibus vna ⁊ viginti genuam primo. post cornetū. inde terā romam ianuario ꝑuenit. Anno salutis se-
xto septuagesimo terdeciesqꝫ centeno. qui pontificatus sui septimus ⁊ relegationis in gallias romane ec-
clesie septuagesimus annumerabať. Fuit ea dies populo romano letissima. Florētino aūt terribilis. ꝙ om
nes existimauerunt pontificem cū britones angliciqꝫ tanto numero militarent. Rez ecclesiasticam breui cū
tyrannoꝝ excidio instauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis. nam ⁊ menia ⁊ basilice ac pri
uata edificia vbiqꝫ ruinam minabanť. que certe magna ex parte restituit. vt turris suo iussu edificata ad san
ctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videreť
vtqꝫ illi mores aliunde petendi essent que totum orbem terrarū quondā ad vrbanitatem redegerat. Colloca
ta itaqꝫ in vrbe sede sua pontifex (vt bonū pastorem decet) omnia circūspicere cepit. Egit tamē principio ad
uentus sui natura mitis ⁊ optima mente de pace cum florentino populo constituenda. quā illi oberrati ma
gnitudinem non satis tutam fore suspicati artibus declinauere ⁊ ad bernabouem conuersi antiquum hostē
Sed cum pontificis in ytaliā reditus esset formidolosus intercessione eius iohannē haucuth pecunia cor-
ruptum ad suas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini ta
men sacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. sed dum vir sanctus agit omnia que ad pō
tificem pertinent intollerabili vesice dolore moriť sui pontificatus anno octauo. mēse quinto. quinto kał.
aprilis millesimo tricētesimo septuagesimo octauo. sepeliturqꝫ in basilica Marie ī via noua sepulchro mar
moreo quod adhuc visiť cuz magno gemitu ⁊ lachrimis. lugebāt nō modo ꝑsentē Ꝟ etiā futurā calamitatez

Brigitta vidua domina Suecie

BRigida alias birgitta vocitata deuotissima xpī mulier natione germana. Suecie prouincie princeps ⁊ dn̄a. ex regū ꝓgenie nō solū illustrē duxit origīnem. verū de nobilibus deuotisq; ꝓgenitoribus ortuȝ habuit. Cuius genitor speciali amore sanctū iacobū visitans omni die veneris ob memoriaȝ passionis confessionem pegit. Mater cū brigidam in vtero gestaret passa naufragiū ob ꝓlem saluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde ꝑfecte loquebat̄. post obitum matris nutrienda matertere sue tradit̄. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni ī vxorem copulauit cū quo ꝑ annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinētia hūilitate māsuetudīe atq; labore ꝑmāsit. Post mortē viri oīa bona inter filios ⁊ pauperes diuidens habitum ⁊ vitam mutauit. pannis lineis (nisi in velaminibus capitis) nō vtebat̄. aspero induta cilicio. carneȝ macerabat. Ex p̄cepto xpī romam petijt. cū religioso comite deuotionis causa vrbano pontifici reuelationem p̄sentauit ne auinionē accederet. Successoriq; gregorio vndecimo scripta misit vt curiā ad romam reduceret. Inde iherosolimā accedens ꝑfecta ꝑegrinatione romam remeauit. ⁊ ꝑ annū graui infirmitate detenta. cui xp̄s tempus resolutionis ostendit. Die igit̄ prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoꝝ dei emisit spiritum. Cuius felix trāsitus gloriosis miraculis ⁊ indicijs ostensus fuit. Anno dn̄i M.ccc.lxxij. decimo kal. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoꝝ miraculoꝝ choruscationē ab vrbe roma in monasteriū vastēnā. ⁊ a bonifacio nono p⁹ annos. xx. sanctaꝝ cathalago ascripta. Hec libros reuelationū de diuersis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

ORdo sancte Brigide ab hac sācta ⁊ gloriosa muliere initiū sumpsit. que sancti saluatoris etiā appellat̄. hoc anno spiritu diuino impulsa nouā religionem monasterioꝝ dupliciū videlicet viroꝝ ⁊ mulierū excitauit ⁊ instituit. Huiusce tn̄ religionis primū auctorem ⁊ institutorem diuū basiliū in grecia fuisse dicunt. Verū ꝓcessu temporis ad tollendas occasiones malorum ⁊ obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vō spiritusancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. viroruq; edificia ꝯnexa ⁊ cōtigua haberent̄. habitationes tn̄ ita seiuncte vt de vna ad aliā nisi vrgente necessitate (in deferendo sacramēta infirmis cū magna cautela nō facile) transiri posset. Eoꝝ tamen basilicā censuit esse cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vō seorsum in superiori solario officiū exoluerent. principalem curā abbatisse esse voluit. fratribus tantūmō diuina misteria assignauit. quoꝝ vnus esset qui confessor aut p̄or appellaret̄. ⁊ alijs p̄esse deberet. Ea quippe monasteria possessiones ⁊ ꝓuent⁹ habere statuit ad fratruȝ ⁊ soroꝝ sustentationem. Quoꝝ oīm victus ⁊ vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi frēs aut sorores monasteriū egredi p̄sumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres ⁊ sorores ꝑ episcopos consecrari iussit. Hij aūt religiosi ⁊ tam femine q̄ mares habitū vti iubent̄. tunicam cum clamide grisea cū rubea cruce desuper ⁊ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt̄ ad carnes. sed carnibus vescunt̄ tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimā. ⁊ nihilominus diui augustini regulam profitent̄ additis brigide sancte constitutionibus. ⁊ tā in fratribus q̄ in sororibus certū assignauit numerū scd̄m suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata ⁊ dictata confessa est. Quaȝ ob rē summi pontifices eandē regulā auctoritatibus aplicis speciali p̄uilegio approbatā ⁊ confirmatā esse voluerūt hec em̄ ꝓphetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris p̄dixit. de quibusdaȝ regnis consūmandis. que omnia scripto mandauit ⁊ apud multos in p̄cio habētur. apud ytaliā pauca hui⁹ religiōis monasteria habent̄. in suecia vō ⁊ germania magna quidē ⁊ plurima ac opulētissima esse cernūt̄. Hij religiosi secularium cōfessiōes alioꝝ more audiūt. ⁊ dieb⁹ festiuis p̄dicāt. ꝯuersos hn̄t q̄s in exteri (orib⁹ occupāt

Johannes bochacius

IOhannes bochaci⁹ de certaldo natiōe florētin⁹ poeta ⁊ phīlozophoꝝ atq; astronimus clarissimus. Anno dn̄i .1375. cū eēt etatis annorū. 42. e vita migrauit. qui cū ameni ingenij esset vir ⁊ in latina patriaq; lingua in dicendo celeberrimus haberet̄ hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14. de p̄claris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis ⁊c̄. belloꝝ egregium opus. gesta imꝑatorū ⁊ pontificū edocens. ⁊ scismatum in ytalia. de tartaroꝝ victoria. de heresibus bohemorū ⁊ plura alia. vernacula quoq; lingua eius extant libri vt liber centū nouorum ⁊ alij

Linea summorum pontificum

Vrbanus sextus — Clemens sextus

Bonifacius nonus — Benedictus tredecimꝰ

Anno mūdi.6577. Anno xp̄i.1378.

VRbanus sextus papa. natione neapolitanus.
hoc anno gregorio pōtifici.ex barensi archie-
piscopo pōtifex suffectꝰ. Uir certe callidus ⁊ iniuria
rū memor.ac vindex malebat videri ⁊ metui.potius
ꝗ̄ diligi.ꝗ pontificatu suscepto(vt par erat)nō pacē
inter xp̄ianos cōponere voluit ſ magis cardinaliū
⁊ ioanne regine iniurias vlcisci ꝓ viribus conatus
ē. ꝓpter qꝺ florentinos anathemate notatos.vt ī suā
deducēt sentētiā absoluit. Inde cū natura inq̄etꝰ eēt
apud nuceriā cardinales creans quosdā ex antiquis
in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vsqꝫ ad obi-
tum caroli apulie regis romam reuersus est.ꝯfirma
tis ecclesie ciuitatibus cū honore acceptus ad insidi-
dias deuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die
creauit.in quibꝰ maior pars neapolitanoꝝ. tres vō
fuere romani.quibus supatis paucos supuixit dies.
pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo men-
se octauo.rome morif.sepeliturqꝫ in beati petri basi
lica paucis admodū eius mortē(vtpote homini rusti
ci inexorabilis)flentibus.huius sepulchrum adhuc
visitur cum epitaphio satis rustico ⁊ inepto.

Scisma vigesimumsecundū oīm pessimū ⁊ scanda
losissimū quod ꝑ nouē ⁊ triginta annos dura-
uit hoc anno initium sumpsit. mortuo eñ gregorio
vndecimo.cardinalibus ad sanctā mariam nouam vt
iussa de more gregorio soluerent conuenientibus. ro
mani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt ro
manū aut saltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem imprudentia adducti sunt.eisdem
patribus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tñ terribile dictū aut factū vt impressio potuerit ap
pellari. Gallici vō numero tredecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem nitebanf.⁊ inter quatu
or italici romaniqꝫ generis vnus gente vrsinus papatū ambiebat. Tulit vō casus vt bartholomeū neapo
litanū creari pontificem vt premissum est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici vō penitētia ducti ad va
ria loca extra vrbem ꝯfugerunt.accepto a populo post in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manse-
rant occulti ex latebris prodierunt.⁊ per tres menses habitus est pontifex. Superuenientibus inde estatis
caumatibus optata gallicis occasio est oblata. Oratum namqꝫ pontificē vt mutandi aeris ꝑtextu ananiā eis
licuerit se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosam fuisse vrbani ele-
ctionem causati aliū in pontificem delegerunt gebenensem eiqꝫ septimo clementi indita est appellatio.ꝑ or
bem lr̄as disseminant.clementem verum xp̄i vicariū.hinc scisma magnū in eccl̄ia dei oriri cepit vt duo capi-
ta in ea dicerenf.ytalia eñ germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi vō gallia hispania cathelonia ⁊ bri-
tannia adhesit.

Clemens vō multas acceptasqꝫ clades in gallias cum curia sua ꝓfectus est vbi apud auionem vt pon-
tificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnibꝰ veneratꝰ ē.⁊ sedit annis.xv

Bonifacius huius nominis nonus papa.patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea
vocatus rome cardinaliū omnium consensu pōtifex creaf. Anno dñi M.ccc.lxxxix. Hic etsi annoꝝ cir
citer triginta esset dum pontificatum inijt.ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi li-
centia vt nulla ei voluptas obijci posset. Fuit ꝑterea tanti animi consilijqꝫ vt primꝰ populi romani vim om
nem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ⁊ pon
tibus.inde decimo pontificatus sui anno ex assisio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regressus iu-
bileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad eccl̄ie subiectionem reducte gloria ⁊ pecunijs iubileo an-
no perceptis auctus rem aggressus est nouā que pōtifices romanos successores suos nō minus orbis xp̄i-
ani ꝗ̄ rome dn̄os reddidit.lege eñ ꝓmulgata constituit.non licere cuiqꝫ sacerdotij ad quod ꝓmouerenf be
neficiū adipisci.priusqꝫ primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset.soliqꝫ angli-
ci cū legi in cathedralibus paruerint.in minoribus beneficijs iussa pontificis contempserunt. Ladislaum
preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis sue ciuitati rogatu al-
berti astensis marchionis concessit. Brigidam in sanctoꝝ numerū retulit. Uerū in multa rerū ꝑturbatione
diu afflictatus dolore laterū tandē morif pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M.cccc.quarto
Sepeliturqꝫ in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno.1394.clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē
in scismate suffectus sedit annis.21.vsqꝫ ad conciliū constantiense.cū clemēs antipapa auiniōe obijs-
set in eius locum ꝓphanatus petrꝰ hispanus de luna añ vocatꝰ vir doctissimus ⁊ vita omni.si ab ea tempe
rasset ambitione ꝓstantissimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a suis sectatoribꝰ appellatio.de ꝙ infra cuꝫ
de Constantie concilio oportunius dicetur.

Wentzeslaus caroli imꝑatoris ꝑdicti filius. imꝑator anno. 1379. prē defuncto. Cū iam vna cū patre imꝑasset annis. 8. solus post patrē confirmatus. imꝑauit annis. xxij. Quāuis imperij bñdictionē a papa nunq̄ȝ obtinuerit. wentzslaus em̄ etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemici sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera supducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe viro suo prestantior. Fuit aūt patri in om̄ibus dissimilis. voluptatum sequax. ac laboꝝ fugiens. vini prorsus. q̄ȝ regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue ī extrema germania in otio ⁊ libidinibus cōsumpsit. Ob q̄ȝ rem captus a baronibus. xvij. ebdomadꝰ in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et ꝓcopius morauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. ⁊ secūdo per sygismundū hungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennaȝ habita. quibus exinde cognomē praga datū. ꝙ eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligenter custodiret̄ fugam eripuit. Regnoq̄ȝ rursus potitus ē. Neq̄ȝ tñ vitā mutauit. ß priore consuetudine vino ciboq̄ȝ marcēs. lucem dormiendo nocti cōiūgēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio deiectus. domi torpens illaudatus egit euū. Rupertus em̄ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ⁊ hominis socordiam zelo cōmotus ⁊ viciorū inimicissimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ipe nolens suffectus fuit. Sub hoc v̄o rege wentzeslao hussitarū insania ortū habuit. hij heretici post varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzslau orauerūt. vt sibi ampliores ecclesias clargiret̄. qui iam populi huius secte maiorē ꝑtem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq̄ȝ in posteꝝ diem redirent. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinam. quoq̄ȝ tanto fluuio disiūctam sese recipit. Et paulopost in castellū nouū qđ ipe costruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygismūdum oratoribꝰ qui eius auxiliū implorarent. At heretici ꝑdie kal'. iulij furentes ꝑtoriū petiere. cōsules. xi. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q̄ remanserūt ⁊ cum hijs iudex vrbis atq̄ȝ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in foꝝ precipitati. lanceis ac verubꝰ irati populi excepti. dirū spectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiq̄ȝ circūstātes attoniti facinꝰ detestarent̄. At ego inquit pincerna futura hec ꝑscierā. Quem rex indignatꝰ correptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conatꝰ ē interficere. ß impeditus a circūstantibꝰ egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atq̄ȝ īfra ⁊. viij. dies signatis noībus hereticoꝝ. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita excessit. q̄ȝ vocati principes adessent. Cum regnassent in bohemia annis quinq̄ȝ ⁊ quinq̄ginta. vixisset duobꝰ amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos añq̄ȝ sepelirentur. viij. diebꝰ aromatibus cōdita per sacra vrbis circūferri plangiq̄ȝ. Et sequentibꝰ amici ⁊ baronibꝰ conclamari in hoc ventzeslao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū est cadauer ad eccl'iam sancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiā. ibiq̄ȝ conditū in sepulcro quod ipe sibi delegerat. Sed cum postea monasteriū ipm ab hereticis diriperet̄. Et sepulture regum effringerētur. cadaueraq̄ȝ abijcerētur. pisticulas quispiam cognomine musca ventzeslao vendere solitꝰ. regem quem amauerat corpꝰ clam collegit. ⁊ in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. rebꝰ in meliorem formam redactis. Cū ventzeslai corpꝰ requireret̄ acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et iustū rege funꝰ exibitum. ac recēs obierat ventzeslaus.

Linea imperatoꝝ
wentzeslaus rex

Jodocꝰ marchio morauie

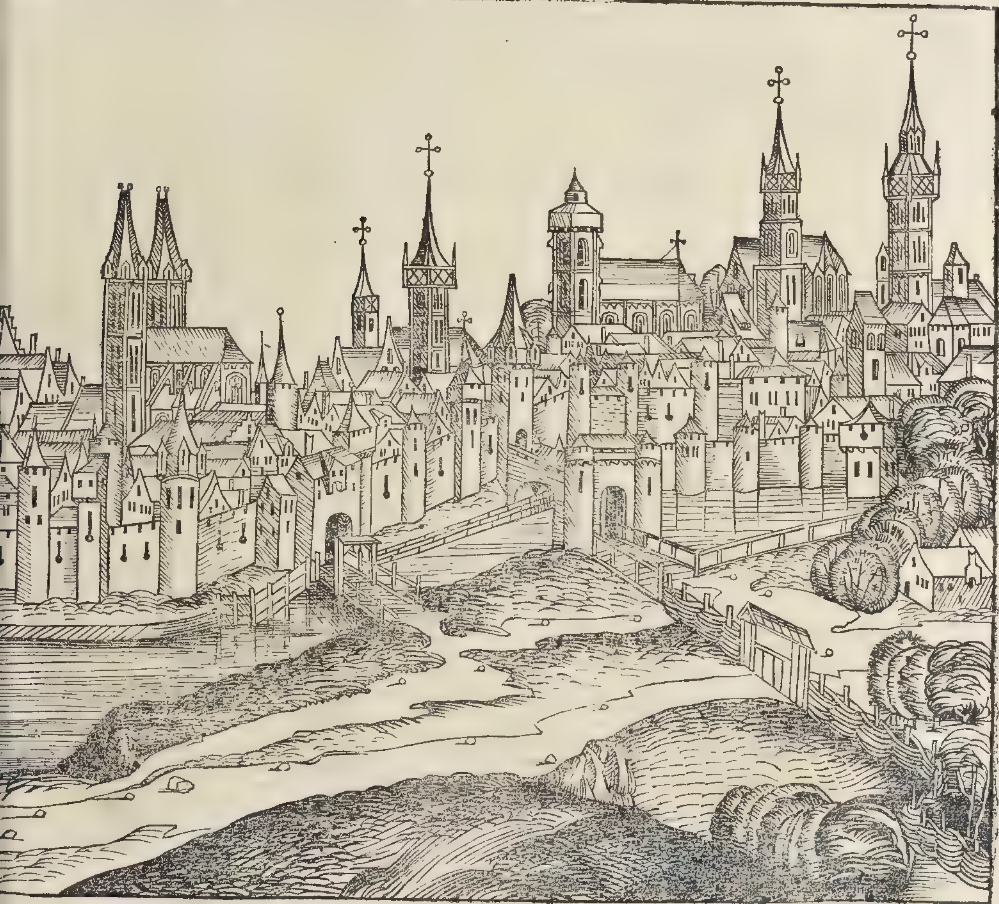
Iodocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeslao. qui post depositionem se regem romanoꝝ cōuenientibus franckfordie electoribus a Maguntiñ. ac Coloniensi archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismūdum elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie sub sceptro regali sepelit̄. Is cum patruū suū ventzeslaum bohemie romanorūq̄ȝ regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitiorem ediū partem. atq̄ȝ in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse e dignitate mea ꝙ electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. ꝙ ex familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensq̄ȝ successorem mihi datum accipio. Cūq̄ȝ Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Pone metum inquit nepos. nam neq̄ȝ imperiū inuitus depono. neq̄ȝ si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaq̄ȝ animo esto. Imperiūq̄ȝ est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus regni mei tanq̄ȝ tui (vt libet) vtere letumq̄ȝ ⁊ donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumq̄ȝ ruperto baioario qui imperaret fecit.

Ioann- Christophorus Wolffs Keel.

VRatislauia. Slesie vrbs illustris ⁊ inclita. apud germanos sarmatasqꝫ gentes nominatissima. Cum
amplissima ciuitas ad ripaꝫ odere sita est. Slesia eñ prouincia germanie odera irrigua existit. Qui
fluuius in septētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen poloni
ca lingua preualet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs
magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter q̄s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni
dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauere. hussitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē
Rott hoc tempore vrbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatū
gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monasteria quoqꝫ habet preclara. heremitarū diui Augustini ad. s.
Dorotheam. minorum ad. s. iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuersarum tamen obseruantiarum. predica-
torum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstra-
tensium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatqꝫ in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas ta
men precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoresqꝫ ecclesias habet
perpulcras. s. Barbare. s. Cristoferi ⁊. s. Lazari cum plerisqꝫ alijs. Cū hec vrbs a varijs principibus mu
tationem dominij sensit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemoruꝫ
recepta esset. Et hec vratislauiensiū ciuitas q̄ dux Slesie occuparat heinricus. Legnicū quoqꝫ. ⁊ q̄ plu-
res alie Slesie ciuitates ei subijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bo-
hemos ventzeslao rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio in
forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum spectaculuꝫ prebuere. Cuius rei auctores
Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit. Sigismundus eñ cesar postea imperans ob
hereticam prauitatem delendam. cum ad festum natiuitatis dominice brunnā (quod est morauie oppidū)

petijt. ibique pragensibus veniam petentibus. Ea lege pepercit. vt cathenas et repagula tota vrbe deponerent. suosque magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celum manibus aduentu noui regis gratulabundi exposcerent. Cuiusque rectores sine controuersia relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum excessisset. si ex bruna sigismundus recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse fati sui erat. Vratislauiamque Slesie caput accessit quo in loco populus vrbanus non diu antea consulatum vt premissum est a ventzeslao fratre suo constitutum per seditionem obtruncauerat. Cuius sceleris auctores securi percusset. Quod vbi prage renunciatum est. diffisi de venia ciues exemplum vratislauiensium veriti. manifesto desciuerunt. Et allecto primis cenchone qui arci pragensi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quispiam sygismundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur quam regni perdendi. qui antiquam pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligasset. Brandeburgenses autem a corona bohemica alienasset. Hec igitur ciuitas sub imperio bohemorum constituta. deinde post varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladislaus rex hungarie et bohemie regnis nunc preest) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte qua odera non alluit. fossa profunda manu facta. Et muro lateritio munita existit ea crassitudine vt non facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. et propugnacula locis oportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt omni splendore cum equatione domorum sese aspectui prebeant. in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positum est. Ubi hora cibacionis. tibicines sua preludia exercent.

Wentzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferūt. Ego si
me diripiendis vrbibus ytalie fors pñtem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Vini
tantūmodo apud me spolia reseruabo. Si quis aūt cellam vinariā in iussu meo fuerit ingressus gladio fe
rietur. Hūc principes electores velut inertem atqȝ socordē vt premissum ē imperio deiecerūt. Ruperto ba
ioario in locū eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus.
qui ventzeslao iurassent. Hij cū hinc iurisiurandi religionē vererētur. inde vim baioarij timerēt. Legatos
ad ventzeslaū mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia nūmū in eam rē
offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̄tuor tradant. onustas vino qd
furstenberg baccaracense vocant. id est inter renēsia vina vt putant optimū.

Joannes de rupecissa ordinis minorum

Joannes de rupecissa de ordine minoruȝ insignis theologus. ac in natura-
libus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiaꝝ libros accurate do-
cteqȝ scripserat. multa p̄dixit mox futura. in carcereȝ trusus multa de futuris tāq̄
pphetà scribere voluit. videlȝ de duob⁹ antixp̄is. ⁊ de eccl̄ie cōculcatione ⁊ deso-
latione terraꝝ. Et de cōuersione oīm gentiū ad fidē xp̄i. ⁊ alia multa. q̄ in ianuis
adesse affirmabat. Et hec a dño ihu xp̄o sibi reuelata fuisse contestabatur. Que
nō mō euenere. ꝟ oppositū in oīnibus fuisse cōstat. hmōi aūt pnosticatores mlti
ab initio de his archanis decepti fuere. Quib⁹ sati⁹ fuisset silere q̄ȝ talia temere lo
qui. Que pater posuit in sua potestate. Quāobrem fides hijs pronosticationib⁹
adhibenda nō est.

Simon de Cassia

Simon de cassia ordinis heremitarū diui Augusti-
ni theolog⁹ ⁊ egregi⁹ predicator. ꝑ id temp⁹ tāq̄
medicinalem cassiam languenti anime ad vite integrita
tem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euāgelista-
rū interpres. ⁊ ihesu christi imitator verus. oīa ipius
saluatoris gesta in ordinē colligēs. in q̄ndecim subdiuisit libros. Quos de xp̄i-
ana religione intitulauit. Sed ⁊ aliū librū de doctrina xp̄iana. de patiētia. de sim
boli expositione. de speculo crucis. de disciplina spūaliū. opuscula autē hec miro
⁊ quasi diuino ordine collegit. Ep̄l'as quoqȝ edidit plurimas documentis pluri
mis repletas. hic florentie q̄ȝ maxime spū pphetie floruit. ⁊ multo in precio fuit.
Ubi etiam monasteriū sui ordinis monialiū a solo edificauit. Et nobiliū matro
narum ac virginū illud repleuit.

Festum visitationis gloriose v̄ginis Marie. ab Urbano sexto ꝑ octauas celebrandū ad formā festiui
tatis corporis xp̄i instituit. ob impetrādā vnionē eccl̄ie in scismate meritis sempꝛ virginis marie.

Fräcisc⁹ carrariensiū dñs

Franciscus Carrariēsis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. fr̄e ei⁹
guilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄mū succedens. regnauit annis. xi.
Uir q̄dem splendidus ⁊ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄
patauinā vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs ⁊ edib⁹ tū
priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō ⁊ p̄clara ac memoratu multo di-
gna in prelijs gessit facinora. p quibus regno suo multa p̄stitit incremēta. Uerū
cū bernabouem vicecomitē sororiū a galeatio maria detentū defenderet. libera-
re statuisset. nō mō eū liberauit. ꝟ ⁊ regnū oīne ac deniqȝ vitā ppriā p̄didit. Quia
ab eodē tandē galeatio supat⁹ ⁊ captiu⁹ abduct⁹ in modoecio furno seu carcerib⁹
cū interire pmisit. Deniqȝ de octobrio mēse anni. 1393. cū vita excessisset. Cui⁹ fi-
lius franciscus ab duce corp⁹ impetrauit. ⁊ aromatib⁹ cōditū patauiū cū maxio
apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ī maiori ecclesia sepulcro marmoreo se-
peliri fecit.

S. katherina de senis

Catherina ytalica senaꝝ vrbis ethrurie oriūda. Cui⁹ historiā fr̄ Raymund⁹
de capua generalis ordīs p̄dicatoꝝ pscripsit. Ex p̄re iacobo pānorū tinctore
⁊ lapa mr̄e pgenita. Cū ānū. xij. attigisset spreto ɔiugio p̄dicatoꝝ tercij ordīs p-
fessa innumerabiliū v̄tutū p̄clarissima in mira austeritate ⁊ abstinētia vixit. ⁊ mi-
rabiles victorias ī abstinētia habuit atqȝ visiones. quā xp̄s desp̄ōsauit anulo ha
bēte q̄tuor margaritas ⁊ adamātē ī summitate. dñs q̄ȝ cor ei⁹ abstulit tribuensqȝ
suū. ī latē cicatrix mā̄sit. dono pphetie admodū īsignita. Tādē āno etatis sue trige-
simo. mltis patratis miraclis rome deuotōis cā exñs. vite sue finē fecit. atȝ ibidem
ei⁹ sctīssimū corp⁹ in basilica de minerua ordīs p̄dicatoꝝ maxia cū pplo꞉ freq̄ntia
delatū. cū celebri deuotione ⁊ reuerentia sepelit. Quā sanctissimā virginem post-
modum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal.
Maij in sanctaꝝ v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̄ȝte
q̄ȝ virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

Johannes galeaci⁹ primus dux mediolanensiū

Johannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiū dux. patre iā trib⁹ annis defuncto diuisa primū inter se ⁊ bernaboū patruū dn̄atione. quē insidiose intercepit ⁊ captum ad mortē custodiri precepit. filijs oībus fugatis mediolanense regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo scaliger supatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā suo regno adiecit. pauloqꝫ post franciscū patauina vrbe cōprehēdit. bononia quoqꝫ senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. eleganti aspectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis astutus ⁊ sagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua valentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliaꝫ katherinā consobrinā suā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir esset postqꝫ .30. annis sub titulo comitatus virtutū impasset anno .1395. septembri mēse archiepo mediolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao impatore cētū milibus florenis obtinuit. ⁊ p man⁹ ipsius archiepi oratoris eodē mēse ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia insignia recepit. vixitqꝫ ea in dignitate annis .7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aspiraret. ⁊ nisi iā cito morte p̄uentus fuisset ad id forte p̄uenisset. Hic in papiensi vrbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorum copiā contraxit q̄tā alibi pauci viderūt. leporariūqꝫ cōtiguū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo monasteriū supbissimū ordini carthusiensiū toto orbe celeberrimū construxit atqꝫ dotauit. vbi ⁊ corpus suū tumulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus apulie vngarie rex

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano sexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno .1385. regine dolo interfectus est. Ladisla⁹ igit filius in apulie regno succedens regnauit annis .29. cū adoleuisset hūgarie regnū suscepit. sed cū ibi res parum prospere ei succederent expeditione n̄ pauca suscepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliā veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie esset vir atqꝫ oīm regū potentia ⁊ rerū ꝓsperitate omnibus p circuitū formidabilior euasisset etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quoqꝫ fortuna inter pontifices sequentes ⁊ regē semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno procuratione eorum sublatus est. Sigismundus aūt qui postea augustus ⁊ imperator fuit ladislao p̄dicto ex hungaria armis pulso ad ipm hungarie regnū vocatus id suscepit. ⁊ vsqꝫ ad imperij susceptionem .25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xpiane acerrim⁹ ꝓpugnator ac defensor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantiū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. mirabilis quoqꝫ populorū motus hoc anno .1399. in tota italia factus ē. Nā omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas ⁊ lineas ad pedes vsqꝫ protensas cū capucijs instar religiosorum cappa quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine simul ⁊ viri ⁊ principes epi clericqꝫ ac religiosi cuiuscūqꝫ ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Horum siquidē dealbatorum longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ ꝓcessionaliter bini ⁊ bini pgētes pacē ⁊ misericordiā supplici clamore sepe ⁊ sepius clamabant. hymnos cantabant. q̄maxime sequentiā a beato gregorio editam Stabat mater dolorosa ⁊c̄. Durauitqꝫ huiusmodi motus menses fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. vtriusqꝫ sexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidā sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis pre se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ipm tamē bonifaci⁹ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ꝯphendere fecit. ⁊ tanqꝫ supsticiosū ad se pductū igni exuri fec̄. horum āt crucifixi imaginē q̄ an̄ se deferri faciebāt adhuc lucēses cū maxīa veneratiōe ꝯseruant.

Iubilei annus hoc anno .1400. rome iussu bonifacij pontificis celebrat. quo fere innumera hoīm multitudo ꝯuenit. ⁊ eo anno ob ipsius iubilei ⁊ maximā dealbatorum frequentiā tantā pestilentiā vbiqꝫ fuisse tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia absumpta fuisse referāt. Quarto quoqꝫ anno wēceslai regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funerum ⁊ .l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atqꝫ in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atqꝫ intra duas horas non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. perisse aliquot milia ferunt. seruati cōplurimi infantes misericordia bonorū ciuiū baptismi gracia accipere.

Linea summoꝝ pontificū

Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi.6603. Anno xpi.1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cosmatus antea vocatus. sancte crucis p̄sbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit q̄ primū esset ꝓ vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ⁊ multaꝝ magnarumq̄ reꝝ experientia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrbani ⁊ bonifacij vestigia secutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecit. verū etiā iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. p̄terea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt ciu romani instarent quod scisma de ecclesia tolleret ip̄os ad ludouicum nepotē tanq̄ ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua seuitia permotus pōtifex romanus accito ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Uerum capitolio ⁊ ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardinales delegit. quoꝝ de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. ⁊ petrus philargi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. ⁊ ludouicum p̄dictum agri piceni marchionem ꝯstituit. ip̄e vo non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq̄ in basilica petri ī sacello qđ olim pontificibus dedicatum erat. quodq̄ vetustate ⁊ situ corruens Nicolaus quintus postea restituit.

Anno mundi.6605. Anno xpi.1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corarius seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci presbiter cardinalis pontifex creatus anno dn̄i M.cccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex siquidem maxime seueritatis ⁊ sanctimonie p̄cipue reuerendus. qui pontificatu suscepto facta iterato ad deponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs ⁊ testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoq̄ abdicaret. Cohortantes igitur in principio sese predicti pontifices ⁊ ad mutuaꝫ abdicationem offerentes. Cum vo de eligendo loco quo sine discrimine vterq̄ venire posset mentio haberet. neq̄ de ea re satis inter eos conueniret. collusores ⁊ fidefragi ab vtroq̄ cardinalium conuentu sunt habiti maiorē diuisioneꝫ concitauerunt. Quapropter cōcilium pisis celebratū est in quo ambo de collusione accusati ambo pontificatu priuati sunt ⁊ alexander eligitur. dū gregorius abesset armis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi ꝓfugus de concilio ariminū ꝓfectus a carolo malatesta ꝑbenigne ⁊ splendide est habitus. Benedictus aūt post habitum in perpiniano cōciliū quo tutior esset ad castellū panischole locum munitissimū confugit vbi diutius immoratus. vterq̄ aūt licet in pisano concilio exauctorati essent tanq̄ veri pontifices cardinales crearūt. maxime vo gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelinarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius quartus appellatus est. Hic tandē ad constantie conciliū carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit ꝓ q̄ libera abdicatione ꝯuentus oīs eū agri piceni legatū creauit s nō multo post recanati aī dolore defecit vbi ⁊ honorifice conditus est.

Anno mundi.6608. Anno xpi.1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cādianus antea vocatus ordinis minoꝝ frater ⁊ doctor archiep̄s mediolanensis. vir doctrina ⁊ sanctitate vite p̄clarus hoc anno in concilio pisano gregorio ⁊ benedicto abrogatis oīm cardinaliū consensu qui tū in cōcilio pisano erant pontifex creatur. qui in omni vita ⁊ etate p̄stans. ab adolescentia ordinē minoꝝ ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologiceq̄ disciplneq̄ vacauit vt breui ⁊ publicā scolam habuerit. ⁊ in libros sententiaꝝ docte et acute scripserit. magnus quoq̄ orator. magnus p̄dicator est habitus. ideo a iohāne galeatio duce mediolanensi accitus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Creatur deinde rogatu galeacij vicētinus ep̄s. postea nouariēsis mutato loco. postremo p̄sul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim ap̄loꝝ creatur. quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in paupes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde p iocū iterdū dicere solebat se diuitem ep̄m fuisse. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re ⁊ etate accrescit simul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladislaū regem potentissimū qui ditionem ecclesie vexauerat regno priuauerit. Soluto concilio bononiā ꝓficiscitur. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concordiam adhortatur. lacrimantibus omnibus saluatoris verbū proferens. Pacē meā do vobis pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepelitur q̄ bononie in ecclesia fratrum minorum.

Linea imperatorum
Ruptus rex romanorum

Rupertus bavarie dux ac comes palantinus rheni anno millesimo quadrīgentesimo wentzeslao bohemo p̄dicto imperatore tanq̄ inutili (ꝓpter ignaviam ⁊ socordiā) imperio privato ab electoribus imperator delectus imperavit annis .x. Colonie ab archiep̄o coloniēsi corona decoratus fuit. homo sane xp̄ianissimus. iusticie cultor. in rebus bellicis strennuus ⁊ in defensione oppressorum sollicitus. ⁊ ꝓpterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini ꝓpter ipsius animi magnitudinē contra galeaciū mediolani ducem vltima desperatione ducti auxiliatorē ea in italiam conditione accersiverunt vt non prius ꝓmissam ingentē pecuniam acciperet q̄ vicecomitis terraȝ cū exercitu attigisset. venitq̄ extremo autumno imperator vt ⁊ benedictioneȝ imperialem a summo pontifice acciperet. ⁊ agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianū. ad benaci gardelacus oram ingressus est. sed parte pecuniarū iam ꝑcepta galeacij copijs congressus fractusq̄ tridentum redijt. Coloniensis presul ⁊ leopoldus austrie dux ab imperatore abeuntes cū maxima copiarū parte domū redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruisiū paduam est delatus. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem apparatu. sed copias illius desiderio minores vt bellū resumeret transmiserunt. Ductoresq̄ earum copiaꝝ fuerunt Sforcia attendulus cutignola romādiole oppido oriundus tunc primū nosci ceptus. ⁊ baldesar mutinensis. Cūq̄ pecuniaꝝ quoq̄ paucitatem addidissent florentini ⁊ in altercatione ꝑ menseȝ ꝑsisterent ⁊ solutio pecuniaꝝ negaret̄ indignatione concepta imperator abire constituit. equitatu igit̄ per terram ad taruisium p̄misso ip̄e venetias petijt visendiq̄ causa civitatem mirabilem. Susceptus aūt a venetis insigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi solent. cladem receptam exposuit. tādem v̄o cum neq̄ pontifex romanus neq̄ veneti in favorē auxiliūq̄ eius palam descenderent. florentini autem ea postulata que difficilia factu videbant̄ differrent. re infecta mense aprili patavio movens longis itineribus transalpes in germaniā redijt. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgravij nurmbergensis multos heredes reliquit. rupertus ⁊ fridericus ante patrem obierunt. sup̄stites reliquit ludovicū. stephanū iohānē ⁊ ottonē inclitos duces. Filias quoq̄ tres. vna duci austrie friderico de athesi. alia comiti clevie quē sigismundus imperator ducem fecit. tercia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Genitor aūt cum filijs vsq̄ ad obitum sub obedientia gregorij pape permansit. Concilium pisanuȝ nō rite celebratum educens. Tandem post gloriosa gesta in imp̄io ⁊ in germania. anno dn̄i M.cccc.x. in opp̄heim mortē obijt ⁊ in haidelberga ad sctm̄ sp̄m sepultus.

Concilium pisanum

Conciliū pisanum ꝓ vnione ecclesie pisis celebratuȝ fuit. sublata enī spe conveniendi benedictū et gregorium anno dn̄i M. cccc. viij. de mense maij cardinales recedentes post longā disputationē florentie an ob pessimū scisma ecclesie nociuū cardīales cōcilium convocare possent. determinatū ꝑ doctissimos viros id licite fieri posse. vtriusq̄ pontificis cardinales ꝓ celebrando vniversali concilio civitatem pisarum decreverunt. cui rei cōmunitas florentina cōsensit. vnde significanter gesta ꝑ nūcios ⁊ lr̄as vocarūt ad conciliū omnes ep̄os p̄latos principes ⁊ cōmunitates. conveniteq̄ tandem in eo loco multitudo magna cunctaꝝ fere nationū. In eo concilio accusati de collusione pontifices ambo. decretum est vt oratores mitteret ad vtrūq̄ vt ad locum accederēt. quoꝝ operam benedictus derisit. gregorius non ad eos pertinere congregare conciliū ait. Tandeȝ ambo privati sunt ⁊ alexander natione grecus ad pontificatum assumptus qui pauco tp̄e sedem petri tenuit. Testatus est per eam mortem quā ante oculos se continuo cernere dicebat nec reformidare cōscientia bene actevite motus se existimare ⁊ credere que in concilio pisano decreta fuissent recte atq̄ integre facta esse omnia sine dolo malo fraudeue anno fere postq̄ sedere inceperat mortuus. quo anno laboratū est fama ac peste. Per hec tempora ludovicus andegaveñ. fili⁹ ei⁹ ludovici qui cum carolo de regno contendit. pisas veniens concessionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Naȝ ladislaus cuncta effecerat quo conciliū impediret. itaq̄ cum exercitu contra ladislaum missus Cūq̄ eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen ꝓfecerunt. ⁊ fere circa vrbem romam cōmorātes nec vltra progresse irrito cepto redierunt.

S. Vincenti⁹ ordinis p̄dicatorum

Vincentius cathelanus ordinis p̄dicatoꝝ declamator ⁊ theologus celeberri-
mus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrarioꝝ. Cui⁹ pater notari⁹
publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ⁊ vxorem ha
bens. Aliū bonifaciū iuris vtriusq̧ doctorē. qui mortua vxore ordinē carthusien
sium ingressus tantū sua prudentia effecit vt generalis prior ordinis fieret. Terci
um vincentiū qui in virginitate ꝑmansit. ⁊ anno M.cccc. ⁊ vltra nō modo celebri
doctrina sed singulari sanctitate insignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimuꝫ
illustratus fuisset quoad vixit ecclesiam dei p̄dicando. docendo ⁊ monendo non
modo verbis sed ⁊ exemplis adiuuare nō destitit. hoc sanctissimū opus euangeli
zandi triginta annis continuans. Tandē sedem petri tenente martino quinto an-
no. 1418. imperante sigismundo ex hoc seculo migrauit. ⁊ cū ī morte ⁊ post mor
tem plurimis claruerit miraculis calixt⁹ tercius pontifex eius compatriota anno
deinde dn̄i. 1455. eas ob res in sanctoꝝ confessoꝝ numero eū aggregauit. ⁊ eius
festum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in senectute bona in ciuitate
venetensi in eccl̄ia cathedrali qꝛ ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt ī vi
ta sepenumero de finali iudicio ⁊ aduentu antichristi tanto terrore vt omnes in timoreꝫ conuerteret. vt pec
catores futuram dei iram abhorrerent.

Franciscus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus ꝑ hoc ip̄m tp̄s in precio existens. cuꝫ
multos erudisset discipulos ad agitandum intellectum librū de conceptiōe virginis Marie ꝯposuit.

Gerhardus groet claret sanctitate vite ⁊ sciencia. ⁊ incepit ꝯgregationem in dauādria ⁊ plura scripsit

Johannes rusbroch clar⁹ habet. vir ad modū deuot⁹ ⁊ illūiat⁹. etiā mlt̄a scripta ī theutonico reliqͭ

Heinricus yota sacre theologie professor. Heinricus quoq̧ de hassia etiam doctor theologie. hij duo
luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctor

Baldus perusin⁹ p̄cellentissimus legis peritus bartholi saxoferratensis di
scipulus. ⁊ ip̄e vna cū angelo ⁊ petro germanis hec ip̄a tempora clarissi-
ma reddidit. qui cū post magistrū suū in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtinereret
principatum infinita ꝓpe edidit libroꝝ volumīa. Sup toto eñ iuris ciuilis cor
pore ꝑegregie cōmentatus est. Insup ⁊ in scd̄o decretoliū ac feudis scripsit. Ad
ditiones ad speculum ꝯposuit. atq̧ clarissima consilia post se reliquit. Tandeꝫ
ob doctrine p̄stantiam a philippo mediolanēsiū duce publico salario papie vo
catus. anno dn̄i. 1423. mense aprili ibidē defunctus apd̄ frēs minores sepelit

Bartholomeus de saliceto iuris consultissimus ꝑ hoc tem pus floruit ⁊ in le
gibus nōnullos cōmentarios composuit. Hic cū apud albertum estensem ferrarie marchionē in p̄-
cio cēt cū ip̄o egit vt a bonifacio pō. p̄uilegiū ꝯuocādi studiū ī ferraria obtinereꝫ

Nicola⁹ florētin⁹ medic⁹

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus ꝑ hec tp̄a existens.
in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd̄ de omni me
dicina ex vetericrib⁹ ⁊ doctis medicis exquisitis accurata lucubratione extraxit
Obijt deniq̧ florentie post multas curationes anno dn̄i. 1412.

Marsili⁹ de sctā sophia patauin⁹ medic⁹. ⁊ ip̄e mltarū rerū cognitiōe insigni
tus cum quedaꝫ edidisset in medicina sup hippocratis libros multos scri
ptores ingenio ⁊ subtilitate p̄celluit ⁊ suā patriā doctrina ⁊ fama exornauit.

Iohēs rauennat⁹ grāmatic⁹ ⁊ rhetor luculētissim⁹ his tp̄ib⁹ floruit. vir certe
maximi ingenij ⁊ singularissime doctrine. qui vt leonardus aretinus ei⁹ di
scipulus testat̄ primus fuit a q̊ eloquētie studia tantop̄e longo postliminio in ytaliā sunt redacta. Hic cū
a francisco petrarcha egregie edoct⁹ fuisset. et ip̄e viros seq̄ntes excellētissimos habuit discipulos.

Crisoloras constantinopolitanus.

Hemanuel crisoloras bizantinus patria constātinopolitanus. vir domi nobi
lis. ne dū litteraꝝ grecaꝝ peritissimus. verū omni doctrina ac virtutib⁹ no
bilior atq̧ p̄clarus his temporibus constantinopoli patria a turchis obsessa. ve
netias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac postulat⁹
et litteras grecas ibi docere cepit que iam septingentis annis conticuerant ⁊ per
eū reuiuiscere ceperunt. Hic itaq̧ cū in italiā venisset primo venetias multos ado
lescentes grecas docuit litteras. indeq̧ a florentinis publico solario vocat⁹ plu
rimos habuit discipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos.
Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus strotia. petrus paulus vergerius
iustinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronensis. carolus aretin⁹
pogius florentin⁹. franciscus barbarus ⁊ franciscus philelphus ⁊ alij. Indeq̧
curiam romanā cum secutus fuisset ⁊ apud constantiā vbi generale conciliū cele
braret accessisset ⁊ p̄dicti discipuli dulcedine verborū suorū allecti eū sequi volu
erunt. Hic aūt ⁊ si omni sciētia edoct⁹ fuerit nihil tn̄ scripto qd̄ extat reliqͭ. Con
stantie aūt deficiēs a pogio florētino melliflua orōne cū epigrāmate honestat⁹ ē.

Tamerlanes

Tamerlanes magnꝰ tartaroꝝ seu parthoꝝ rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno. 1402. vita excessit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter suos corporis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiū dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus scythas. hyberos. albanos. persas. medosqꝫ sibi subegit. mesopotamiā inuasit atqꝫ armeniā. trāsitoqꝫ euphrate cū quadringentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm asiā quā miorē appellamꝰ obtriuit. Regē oīm potētissimū pazaitē thurcoꝝ dn̄m cū pari equitū numero ⁊ magnis peditū copijs fines suos tutātem. apud armenos p̄lio supatum ducentis milibus hoīm interfectis viuū cepit. caueaqꝫ ī modū fere inclusum. p omnē asiā circūtulit egregiū admirandū humanaꝝ rerū spectaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuere. statuto cuiqꝫ arti loco ad vite vsuz necessaria. summa semp reꝝ copia inueniebat. cū nullus esset latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vsqꝫ ad egiptū vniuersam asiam pcurrens. smyrnas antiochiā. sebastē. tripolim. damascū. multasqꝫ validissimas vrbes vi cepit. diripuit atqꝫ incendit. Soldanū egiptioꝝ principē bello suptum vltra pelusiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaste solitudines ⁊ deserta loca auerterūt virū bellicis artibus insignē. Damasco capta cū arcis antique expugnatio difficilior videretur. Constructa e regione altera q̄ antiquā altitudine suparet vi cepit. Capha vrbs genuēsiū tūc colonia in thaurico cheronesso. nō pcul a bosphoro cymerico existit. hāc cū tamerlanes inuadere statuisset. Schythas negociatores p̄misit. q̄ preciosissimas aīaliū pelles minori quā ꝯsueuerūt p̄cio venūdarent. Sciens aurū abscondi posse. pelles subfodi nō posse. Moxqꝫ bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atqꝫ armis ciuitate. Et auro ⁊ pellibꝰ potitus ē. In obsidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur secūda rubeo. tercia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseqbant. rubeus color moriendū indicabat. niger ciuitatis excidiū. ⁊ oīa in cinerē cōuertenda. Fama ē pplos cuiusdā ciuitatis q̄ prima die deditōnem neglexisset. pueros puellasqꝫ oēs in candida veste ramos oliue p̄ se ferētes exiuisse vt principis irā placaret illū oēs ab equitatu coculcari atqꝫ cōteri iussit. ⁊ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homīe genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vteret. Cōmotū distorta facie ac spirātibus ignē oculis respōdisse. Tu me hoīem eē arbitraris falleris. Ira dei ego sum ⁊ orbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū hanibali similē. Deletis regibus vastatis pluribus puincijs onustū de victaꝝ gentiū spolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ⁊ hostiuz spolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

Paulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipe theologoꝝ ⁊ phoꝝ princeps. nec nō ⁊ disputator acerrimꝰ. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia nominatissimus habitus est. eo q cūctos dialeticos phos. ac sue etatis theologos sine cōtrouersia supauerit. ac etiam tanqꝫ alter apollo post se futuros phos sue sapientie lacte nutriuerit. qui nisi matura morte p̄uentus fuisset. oēs antecessores suo ingenio suisqꝫ scriptis supasset. Atm̄ in iuuētute sup libros Aresto. cōmētaria scripsit. Et summā in phia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atqꝫ cōtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

Bartholomeꝰ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētissimus doctor. ⁊ vrbinatus epus hoc ipo tpe clarus effulsit. Qui ⁊ si multa ediderit in primis augustini atqꝫ ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et opꝰ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoqꝫ de spūali bello.

Iordanis itē alemanus eruditus theologus ob ipiꝰ doctrinā ⁊ multaꝝ antiqtatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadragesimale edidit. Apocalipsimqꝫ pulcre explanauit.

Iacobus q̊z ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hisdē tpibus floruit. Et vniuersaz ferme scripturā sacram cōplanauit. ⁊ Sophologiū cōposuit p̄cellentissimū ad diuinā sapientiaz perqrendaz suasoriū. Quod quidem volumen quanti facūdum sit multis epigrāmatibus declaratur.

Verona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kal'. iulij (a carrariensibꝰ occupata ⁊ pessundata) in venetorum manus concedente ioanne maria viceconite mediolani duce. p franciscuz ganzagam. ⁊ iacobum fermē. ⁊ paulum seuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vsqꝫ cū magno augmēto ipsius permansit.

Pisæ item potentissima ac superbissima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione ⁊ acerrimo bello domita in ipsius populi florentini ditionez potestatemqꝫ deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū pisanis intulerunt implacabile. Et cōmeatibus vndiqꝫ interclusis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menses fama crudelissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro suscipere coegerunt.

Patauiū magne potētentie ac splendoris ciuitas anno dñi. M.cccevi. obsidione a venetis oppressa in venetoꝝ manus deuenit. Franciscus eñ iunior carrariꝰ frācisci senioris filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui statim venetoꝝ dux ⁊ senatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat alioqn senatū venetū haberet inimicū. Sꝫ frācíscus durius crudescere cepit. Indignati veneti cū frācisco ganzaga fedus ꝑcutientes generalē ducē ꝯ eū constituerūt. primo veronā cepit ꝯcedēte mediolanensi duchissa. Et capto iacobo carrariensi vinctū venetias transmisit. Inde in patauiū exercitū ducēs pꝰ aliq̄s mēses cū fama oppssa eēt. et peste grauissima ⁊ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario ꝑ portā sancte crucis sibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et casu carrariū repe riens. vbis cōuenerūt. vt galeazio castri dominio ꝯcesso. ipē carrarius ad senatū ꝓ misericordia impetranda cōmigraret. Et si qḋ volebat impetrasset. Ciuitas ipiꝰ esset. Sin aūt regrediēs ī pristino statu restituere tur. Ideo carrarius cū francisco tercio filio ad senatū ī veste humili accessit. a q̄ nullā grām ꝓmeruit. ꝟ obiurgationibus mulctatus. ī carcerē cū filio recludi iubet. Et statim missis cōmissarijs ciuitas noīe senatus occupata ē. Que res galeatio molestissima fuit. Frācíscus postmodū strangulatꝰ. filꝰ q̄ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ⁊ Marsiliꝰ q̄ añ captiuitatē vrbis ad etruscos ꝯfugerāt. At sic eo anno q̄rto kal̄. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime famılie. s. Scaligeroꝝ ⁊ Carrariensiū ꝓpter coꝝ dissensiones sue diuturnitatis ⁊ potentie. vno q̄si tp̄e finē acceperūt. Qui in verona ⁊ patauio ꝑ annos multos maxima cū gloria imperij sceptra tenuerūt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ⁊ eorum nomen supra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

ORdo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupat̄. Huius scismatis tp̄ibus in senēsi agro a q̄busdam nobilissimis senēsibus initiū sumpsit. Multi nāq̄ clarissimi senenses q̄s scismatū ⁊ bellicaꝝ tedebat ꝑturbatio. spūssancti grā inspirati. vrbe vno animo egressi. nō longe in montē q̄ oliuetus dictus accessere. vbi ī vnū congregati. Et a curis mūdialibus semoti. tā q̄ eremite deuotissimi deo in orōnibus ⁊ vigilijs ac crebris ieiunijs deseruire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ⁊ adolescētes permoti. desiderio celestis p̄trie ad eosdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei ꝟuitio excrescere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtificēz ꝑuenisset principaliores ad se româvocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpositū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitisq̄ eoꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantationē esse diuinā. nō humani cōsilij. Exhilaratusq̄ pontifex illoꝝ vitā ⁊ modū viuendi. sicut eorum priuilegijs ꝯstare dicit̄. q̄libentissime comprobauit. Et vt id diuinū opus sceptū stabilitatē susciperet statim albū habitū ad diue v̄ginis marie reuerentiā cū regula beatissimi bñdicti eisdē contulit. Quas maximis ꝓuilegijs ⁊ gratijs cōmuniēs inter mōchos diui bñdicti annūerauit. ⁊ ml̄ta mōsteria īcolēda ꝯcessit.

ORdo nouus mendicātiū sub diui hieronimi titulo. p̄sulante Innocētio septimo pōtifice nuꝑ defuncto ex tercio ordīe seraphici francisci. a q̄dā Redo noīe mōtis granelli comite apud fesulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Eiꝰ aūt coadiutor ꝟ in sctō opere Gualterus marsus fuit. Et hi duo mire sanctitatis ⁊ integritatis viri huiusce regularis obꝟuātie ⁊ discipline fundatores ⁊ auctores fuere. Et sanctissimis institutis cū doctrina atq̄ exemplo mirūimmodū erexere. Quē q̄dē ordinē gregorius. xij. iste priuilegijs approbās sb̄ regula btīssimi p̄ris Aug. quo ad vota principalia ap̄lica auctoritate ꝯfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiq̄ religiosissimus ⁊ ipē eadē auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iteꝝ approbauit ⁊ confirmauit. Eisdem aūt in memoriā pristine tercij ordinis religionis habitū griseam tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

ORdo alius canonicus celestini habitꝰ cōgregatōnis sancti georij de alga apud venetias hisdē tp̄ibꝰ a religiosissimo viro postea p̄triarcha laurentio iustiniano atq̄ alijs religiosis primum incredibili fauore ⁊ q̄dā austeritate initiū sumpsit. Quā cōgregationē Gregorius p̄dictus q̄busdā cōstitutionibus sibi datis sb̄ prima btī petri regula ꝯfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quorūz de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeniꝰ q̄rtꝰ. Qui mōasteriū a p̄ncipio p̄rna hereditate plīmū āpliauit ⁊ exornauit. Fuere ⁊ alij ea ī ꝯgregatōe successores vita ⁊ moribꝰ p̄clarissimi. Qui religiōꝫ doctrina atꝫ optimis exēplis ꝓ virili sua illustrarūt. Marinꝰ quirinꝰ egregius. ⁊ maphaꝰ cōtarenꝰ venetꝰ postea p̄triarcha ⁊ alij complurimi.

De heresi hussitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida hussitaꝝ insania que sub rege wentzeslao etatis sue anno q̇nquage
simo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem imo/
dum armis vexare cepit. cuius originem ⁊ ꝓgressum hoc loco ꝓsequi animus
est. qm̄ ea pestis cū pene totam germaniā conturbauit neq̧ adhuc extīcta regni
bohemici magnam partē occupat. Rexerant scolas pragenses primo theutones
id molestissimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atq̧ indomitis. Ex q̇
bus vir q̇dā genere nobil' ex domo quā putridistis vocant apud oxoniā anglie
ciuitatem lr̄is instructus. cū iohannis wicleffi libros offendisset quibus de rea/
libus vniuersalibus titulus inscribit̄ magnop̄e illis oblectabat̄ exemplaria se-
cum attulit. inter que de ciuili dn̄o. de ecclesia. de diuersis questionibus contra
clerum. pleraq̧ volumina veluti preciosum thesaurū patrie sue intulit. imbutus iam ip̄e wiclefistarū ve-
neno ⁊ ad nocēdū parat⁹ virus in ciues euomuit. Cōmodauit aūt scripta que attulerat. his potissime qui
theutonicoꝝ odio tenebant̄. inter quos iohannes emicuit obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē
significat cognomentū mutuatus. Hic cum esset ingenio peracri ⁊ lingua diserta multūq̧ dialeticis oble/
ctaret̄ ⁊ peregrinas opiniones amaret auide admodum wiclefistaruz doctrinam arripuit eaq̧ theutoni-
cos magistros vexare cepit sperans eo modo confusos theutones scolā relicturos. Quod cū non succede
ret a rege impetrarunt vt pragense gymnasium ritu parisiensis gubernaret̄. Ea res magistratū scole theu
tonib⁹ abstulit. Quam ob causam commoti magistri ac discipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno
die supra duo milia pragā reliquere. nec diu post circit tria milia secuti apud liptzk misne ciuitatē triū die
rum itinere a praga distantem vniuersale studiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū
ac confirmatum fuit. ⁊ p illustres duces saxonie dotatū ac structuris exornatum. a quo liptzk in cunctis au
gmētū sensit. Bohemis scole sue gubernatio libera patuit. q̇ꝝ priceps habit⁹ est iohannes hus lingua
potens ⁊ mundioris vite clarus. qui vbi satis fidei cōpactum sibi existimauit venenū quod iam pridem
occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediū attulit asserēs in eis omnem veritatē
ꝯtineri. adijciensq̧ crebro inter p̄dicandū se postq̧ ex hac luce migraret in ea loca proficisci cupere ad que
wicleffi anima ꝑuenisset. quem virū fuisse bonum celoq̧ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadra
ginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiep̄o canthuariensi ⁊ alijs ep̄is ⁊ doctis viris condē/
nati. wicleff exhumatus corpus cōbustum fuit. Sequebant̄ tamen iohannem cleri ferme omnes ere ali
eno grauati sceleribus insignes ⁊ ab eccl̄ia catholica recedentes ip̄am valdensiū sectā ⁊ insaniaz amplexi
sunt. Huius pestifere ac iam pridem damnate factionis dogmata sunt. Romanū presulem reliquis epi-
scopis parem esse. Purgatoriuz ignē nullum inueniri. Vanum esse orare pro mortuis ⁊ auaricie sacerdo
talis inuentuz. Dei ac sanctos imagines delendas. Mēdicantiū religiones malos demones inuenisse. Sa
cerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem cōfessionē nugacem esse. Suffice
re sua queq̧ deo in cubili suo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vsum. Sacerdotē quocūq̧ loco sa
cruz xp̄i corpus ꝯficere. In canonicis horis frustra tp̄a teri. Jeiunijs ab ecclesia institutis nihil inesse me/
riti. atq̧ alios plerosq̧ errores edixere. Sed attulit nouam pestem petrus dresensis. id est oppidū mis/
ne super albim situm. qui apud ecclesiaz sancti michaelis populū predicādo instruebat. iacobellū misneñ.
aggressus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertisse. cōmunionis eucharistie in qua sb̄ vna
tm̄ specie dn̄icum corpus ministratur. cū apud iohannē euangelistaz ⁊ apostolū xp̄i sub duplici specie pa
nis ⁊ vini summi debere videat̄. Cōmotus his iacobellus in vetustis codicibus dyonisij p̄sertim ⁊ cy-
priani cōmunionē calicis laudatā inuenisset publice cōmouere populū cepit ne cōmunionē calicis quo-
quo pacto negligerent. Huic heritici consensere haud modica gescientes leticia quod articulum inuenis/
sent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vsq̧ ad conciliū constantiense sine fructu
Apud em̄ glatouiam nobile monasterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi situ̅ a fundamentis deijci
unt. eaq̧ prima ecclesiarū ruina in hussitarum nouitate facta. decurrit̄ in ecclesias monasteriaq̧ passim no
bilissima superis dicata templa. ferro atq̧ igne vastant̄. Per idem ferme tempus surrexit ⁊ alius pseu-
do sacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonstratensium ip̄ius monachus ⁊ in om̄e sce/
lus audax. cū neq̧ bene sapere videret̄ monasteriū carmelitarum inuasit. Sophia interim anxia quo pa/
cto tueret̄ crebris nuncijs ac litteris sigismundū vocare. vicinorum auxilia petere atq̧ in omnes partes
mentem dirigere. Sigismundum malo vsum consilio in turchos qui se iam prius castris exuerant arma
prius mouere quā bohemiam petere libido incessit. q̧ si mox exercitum pragam duxisset anteq̧ vires he
reticorum coaluissent nunq̧ ea incendia germaniam exiuissent. At ille cū turchos lacessere parat bohemi
am amisit ⁊ hungariā non defendit. Eapropter cū serū esset eius auxilium regina ex thesauro regio copi/
as cōparauit. arcem firmauit. pugnatūq̧ deinde die noctuq̧ quinq̧ diebus seuissimis ausis. multi vtrinq̧
cesi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuste.

Linea ſūmoꝝ pontificum
Johãnes vigeſimuſterci⁹

Martinus quintus

Anno mundi.6609. Anno xpi.1410.

Johannes eius nomis vigeſimuſtercius papa.patria neapolitanus ꝛ nobi
lis.Baldeſar cognomento coſſa antea vocatus.ſancti euſtachij dyaconus
cardinalis hoc anno p̄dicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus.ſedit
annis.4.menſes.x.Sunt qui ſcribant id factū violenter eſſe.qꝫ ꝛ legatus bo
nonienſis eſſet ꝛ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝓ ſtatione habuerat.vt
ſi p̄cario id obtinere nō poſſet minis ꝛ armis tandē conſequeretur.Cum multi
ꝓducti fuerunt neminē approbare voluit.date inquit mihi petri clamidez ego
eam dabo pontifici.ille pallium humeris ſuis imponens.papa ait ego ſum.id
q̄uis patribus diſplicuiſſet.vtcūqꝫ eſt.conſtat eum pontificem creatū fuiſſe ad
eamqꝫ dignitatē ſemꝑ aſpiraſſe.Erat aūt hic pontificij ꝛ ciuilis iuriū peritiſſi-
mus.vir in temporalibus quidē magnus.in ſpiritualibus nullus omnino atꝫ
ineptus.ꝛ reꝝ gerendarū experientia magiſqꝫ vite ſanctimonia preditus.Qui
ſuſcepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus.ꝛ poſtmodum romā ꝓ-
fectus eſt.fuerat em̄ illa prius aliquanto de manibus extorta ladiſlai.Iter eius
per agrum florentinū ꝛ ſenenſem ad inferū mare.inde ꝑ tarquinatem ad vrbez
fuit.poſt hec apparatus facti.miſſeqꝫ aduerſus ladiſlaum copie.duces militie
erant paulus vrſus ꝛ Sfortia.Verū ſequenti anno iterato iohannē bello vexa
re cepit.Ideo pontifex timore correptus florentiā primo.poſtmodum bononi
am venit.ꝛ nō ita multo poſt mantuā ad Johannem franciſcū gonzagam ꝓfe-
ctus eſt.ibidemqꝫ ꝛ laude ꝛ cremone cū ſigiſmundo ceſare de pellendo ladiſlao
qui romā ꝛ multa eccleſie oppida occupauerat conuentū habuit.Inde ad con-
ciliūz Johannes omniū nationū conſenſu citatus ad tollendū ſciſma duos car
dinales in germaniā miſit.qui vna cum principibus gallice ꝛ germanice natio
nus locū ydoneum deligerent.Conſtantia igit̄ germanie vrbs ydonea eſt viſa
Eo ꝓficiſcunt̄ omnes.ꝛ iohannes pontifex admonentibus quibuſdā ne id fa
ceret.eo tamen profectus.Verū ſuꝑueniente ſigiſmundo multa crimina ponti-
fici obiecta ſunt.quoꝝ cauſa mutato habitu familiaqꝫ clanculū noctu fugiens.
Cū iam amplius quatuor menſibus in concilio fuiſſet ſchaffhuſen abijt burgundiā petere feſtinans.iuſſu
friderici ducis ꝑ viam retentus imperatori tradit̄ ꝛ in inſula ſancti marci in carcerē conijcitur.Cauſam fu-
ge concilium diſquirere tum cepit.ad quadraginta exinde capitula contra eū probata ſunt.merito e ponti-
ficatu deiectus.ad ludouicū igit̄ bauarie ducem miſſus in haidelberga triennio aſſeruatus eſt.Tandez eo
in concilio martinus pontifex ſurrogatus dū apud florentiā exiſteret ꝛ a coſma de medicis ciue florentino
rogaret̄ iohannē a carceribus liberauit.Cū ad martinū venit ſeſe pedibus martini ſubijciens eū vt ponti
ficem verū ꝛ vnicū recognouit.Martinus ea hūilitate cōmotus.primus cardinalis efficit̄ tuſculan⁹.Nec
annū integrū ſupſtes florentie e vita migrauit.vbi ꝛ a coſmo medice amiciſſimo ſuo honorificentiſſimo ſe-
pulchro in diui Johannis baptiſte templo magna adhibita funeris pompa ſepultus eſt.

Anno mundi.6616. Anno xpi.1417.

Martinus quintus papa.patria romanus.otto cognomento colūna prius vocatus.Ex illuſtri colūnen
ſium familia natus hoc anno in celebritate ſancti martini ep̄i ex cardinali dyacono in conſtantinſi cō-
cilio nationū omniū ꝛ cardinaliū conſenſu pontifex creatur.Is em̄ a teneris annis cura parentū moribus
et litteris imbutus.vbi adoleuiſſet iuri pontificio peruſij operam dedit.vnde ad vrbem rediens ob integri
tatem ꝛ doctrinam vrbani ſexti referendarius factus.Inde diaconus cardinalis ab innocentio ſeptimo cre
atus.humanior factus patrociniū ſuum omnibus preſtabat.In conuentu conſtantienſi cū multe in vtrāqꝫ
partem altercationes haberent̄ ipe mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati ſemꝑ conſulens.Hanc ob rem
et imperatori ſigiſmundo ꝛ cardinalibus omnibus gratus.Qui in pontificatu conſtitutus nō ſomno ꝛ o-
cio ſed negocio ꝛ ſollicitudini deditus oīa ad rē pertinētia miro ꝑfecit modo.Vir antea nequāqꝫ ſagax exi-
ſtimatus ſed benignus.In pontificatu tn̄ ita opinionē de ſe prius habitā redarguit vt ſagacitas quidē in
eo ſumma.benignitas vo non ſupflua neqꝫ minima reperiret̄.Peracto demū concilio reuerſus ꝑ fines me-
diolanen̄.Mantuanoꝝ ferrarienſiū rauennatū florentiā venit.bononiā vitans que ſe per id tp̄s in libertatē
vendicarat.florentie vo biennū fere reſedit ꝑopportuno loco ad rē eccleſie componendā.Nā ꝛ cū bractio q̄
ecclese oppida ꝑmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit.Illiuſqꝫ poſt hec fretus opa
bononiam redegit in ſuā poteſtatē.ꝛ ceteras vrbes vbiqꝫ recepit.ex quo eius plurimū creuit auctoritas.flo
rentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā deſideratus ꝑuenit.vniuerſa vrbe ei-
dem obuiā effuſa.que eū nō ſecus ac patrie parentē expectabat.quā adeo vaſtatā inuenit vt nullā ciuitatis
faciē habere videbat̄.Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdoſqꝫ mores ita animū
adiecit vt breui ꝯualeſcens meliorē faciē p̄ ſe tulerit.plura in vrbe reſtituit.Hic aūt vir in omni vita integer
Demū pontificatus ſui anno quarto menſe tercio rome apoplexia morit̄.etatis ſue anno ſexageſimotercio.
Sepelit̄qꝫ eius mandato in baſilica conſtantiana ante capita apl̄oꝝ ſepulchro eneo.comitante populo ro.
et clero nō aliter flēte q̄ſi eccia dei ſi vrbs roma vnico atꝫ optimo ꝑnte orbata fuiſſꝫ.vacat tū ſedes dies.xij.

Linea imperatoꝝ
Sigismundus

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filius. natione bohem⁹ origine teuthonicus hungarie ⁊ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno salutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem strennuus ⁊ ad omnia ꝑagenda ꝓmptuosissimus. princeps singulari prudētia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberalitate insignis. corporis quoqꝫ maiestate ac decore illustris. Erat eñ p̄clara facie. inclitus specioso atqꝫ robusto corpore magnitudineqꝫ animi siue pace siue bello eximius ac in erogando ꝓfusus. Is suscepto reğ stat cū comitatu maxio vniuersam ferme cisalpinā gallıā sedādi belli causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud p̄clarissimū ꝙ ecclesiam catholicā in tres partes diuisam coacto apud constantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hispaniā angliam eius rei causa ꝑagrans vt erat xp̄ianissimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter scismata lebefactatā conspiceret omniū nationū consensu ꝯstantie concilium indixit. vbi iohanne p̄dicto. gregorio. xij. ⁊ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoqꝫ martino quinto vniuersam rempublicā xp̄ianam sua industria suoqꝫ maximo labore cōponere studuit. Mores etiā seculariū q̄ȝ clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) suo hortatu ⁊ virtute in meliorem reduxit formā. Vitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit q̄ȝ solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. wentzeslaū bohemie regē germanū suū ꝙ regno inutilis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus surripuerunt. Ceterū bello prorsus infelix. quem nō turchi dumtaxat sed bohemi sepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqñ rebellassent gladio percussit. Ob quā rem ⁊ paulo post regina fatis functa in vincula coniectus est. mulieriqꝫ vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni ꝓceres suppliciū decernerent sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. q̄ vt erat facundia preditus ⁊ potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare q̄ȝ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu postea comꝑatis auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus suppliciū sumpsit. mulieris vidue filios ⁊ honoribus ⁊ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est. Alberto duci austrie generi suo morauiam ne defensore careret dona dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgensem Friderico burggrauio nurmbergensi dono dedit. Varia aūt fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In senium deniqꝫ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingressus. inde ꝑ ethruriā ad senēses trāsijt. a q̄b⁹ honorificētissime except⁹ apd̄ eos aliquod menses exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrariensem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot immoratus dies Io. franciscū gonzagā mantue dn̄m marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝑtransiuit ⁊ basileā petijt. dissidioqꝫ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus sedato. vlmam se contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūqꝫ cede legatos in bohemiā mittit. hortatꝰ regni quietē. Illi magno numero apud ratisponā cū conueniunt regēqꝫ suū salutant. Exinde poscentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum statu vocatis ad se bohemoꝝ pricipibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoꝝ gesta comprobauit. His compositis Sigismundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. ⁊. xxx. supra millesimū ⁊ quadringentesimū ab ortu saluatoris pragam venit. qui paulo ante hostis censebatꝰ extremis honoribus exceptus est. barones ac ciuitates iuruearunt. ⁊ magistratus quos ip̄e constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ⁊ monasteriorum abbates. Iamqꝫ reges ei populiqꝫ xp̄iani de recuꝑato regno congratulabantꝰ. Eugenius quoqꝫ pōtifex maximus aureā rosam indicē sue letitie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exaugēte morbo senectutis incomodū. Barbara īperatrix de retinēdo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Mulier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Morauiā se vehi iussit visurū filiā anteqꝫ vita excederet. Illa cū viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt supprema suā voluntatē exequātꝰ. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Abertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Corpus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maximus vbi armatam heresim crescere indies animaduertit priusq amplius inualesceret cardinalem vintoniensem natione anglicũ regia stirpe natũ in germaniã proficisci iussit. qui cõtra bohemicam labem in arma concurrerẽt. Cui ꝛ imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus Saxonie duces. ꝛ quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scdm ex franconibus constitutum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio pfuit otto treuerensis archieps. quez renenses secuti sunt Baioarij quoq ꝛ ciuitates sueuoꝝ imperiales ingressi bohemiã tribus locis. siluã penetrauere. iuncti sit castrametati sunt. Sed cũ heretici collecto raptim milite in eos pperare nunciaret nõ visum hostẽ fugerunt Nõ dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis pcibus vt redirent in hostẽ hortat. quod cũ frustra niteret vix siluã egressi superuenientes bohemi postremũ agmen lacessere ceperũt. facta ẽ pfusior fuga. machinis quoq bellicis potiti sunt. Exin misniã populati. Cũ frãconiã redirent ne brandeburgensem agrũ nurmbergensemq vastarent pecunia placati diuite exercitũ reduxere. Sigismundus his cognitis nurmbergã pfectus noua principũ auxilia cõparat. Martinus quoq pontifex maximus Julianuz cardinalem sancti angeli lrĩs ac moribus excellentem cũ ea legatione in teuthoniã mittit vt bohemis bellũ inferat. ꝛ adueniente tpe in basiliensi ccilio quod pe diẽ futurũ erat noĩe aplico psideat. Is germaniã ingressus mox nurmbergã ad Sigismundũ se confert. quo in loco frequentes germanoꝝ principes conuenerant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauũ kal. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgensis declaratus. qui cardinalem sequeret. Ingressus bohemiã in comitatu cardinalis. iohannes ꝛ albertus principes brãdeburgenses cũ patre. Herbipolẽn. babenbergẽn. ꝛ eystetẽn. epi. ꝛ imperialiũ ciuitatum magistratus. Treuerẽn. ꝛ colonien̄. antistites auxilia miserant. ꝛ cũ his puinciaꝝ suaꝝ primores supra. xl. milia equitũ fuisse tradunt. Ingressus cardinalis numerosum exercitũ ducens multas villas oppidaq hereticoꝝ diripuit. Bohemi qui iãpridẽ hostẽ affuturũ acceperant. expeditas in armis legiones coegerãt. interea siue pditio in exercitu fideliũ fuit (qđ plurimi putauere) siue maius sua sponte mẽtes hoĩm pauor inuasit totis castris trepidatũ ẽ. ꝛ priusq hostis vllus in cspectu daret fedissima capta fuga. mirat iulianus vnde hic timor. Suaderet vt forti aĩo hostẽ expectarẽt. s frustra apud eos cohortatio fuit. sublata sunt raptim signa ꝛ rapido cursu fugã maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti pda potit ẽ. Albertus austrie dux cũ accepisset bohemiã intrasse cardinalẽ, raptim ex austria copijs in hereticos duxit. s fuga cognita p morauiã que nõ dũ ei parebat infesta signa circũferens. 500. villas ferro ꝛ igne deleuit. oppida vi cepit mortaliũ. maximã cedẽ fecit. adeoq gentẽ illã afflixit vt iugũ eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionẽ id sequi teneret qđ basiliense conciliũ decerneret. Exactus in bohemia legatus basileaz se contulit ibiq concilium celebrauit.

Ordo nouus canonicoꝝ regulariũ ꝛ congregatio sancte Justine ꝛ Hieronimi

Ordo nouus canonicoꝝ regulariũ apud ethruriaz in lucẽsi agro monasterio frisonarie initiũ sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranẽsis appellata est. ꝛ speciali priuilegio canonicis regularibus btĩ augustini aggregauit. Hi a primo eoꝝ auctore clamidẽ nigrã cũ nigro scapulari biretoq nigro sumpsere. ꝛ albo scapulari deposito camiseã lineã eius loco induere voluerunt. quã ob rẽ vulgo fratres de la camisia cgnominauit. Habuerunt aũt viros plurimos omni doctrina ꝛ eloquentia ꝛ sanctimonia celebres.

Congregatio etiã sctĩ benedicti que sctẽ iustine nũcupat hac tempestate in puincia taruisana apud patauinã vrbẽ in monasterio sctẽ iustine primo p ludouicũ barbũ patriciũ venetũ initiũ seu reformationẽ accepit ꝛ ad viã veritatis reduxit ꝛ ad regularẽ obseruantiã pduxit. que congregatio viris pstantissimis ꝛ locis bonisq tã tpalibus q spũalibus excrescens. Eugenius quartus põtifex eã maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nõ modo iuriũ ac sacre theologie doctrina. sed et eloquentia litterarum tam grecarũ q latinarũ ornatissimi fuerunt.

Ordo ẽniq monachoꝝ eremitaꝝ diui Jheronimi ꝛ iã patrũ institutis collapsus a venerabili viro lupo hispalensi eius ordinis generali pposito nouis institutõnibus ex dictis beati iheronimi instauratus ẽ. quã martino pape obtulit ꝛ pontifex confirmauit. qui sub regula beati Benedicti militant. ꝛ ipa p omnia viuit. nisi q griseo colore in indumentis ꝛ romano officio vtitur. Magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureorum quadraginta milia. Cum iam aduesperasceret. eaque in regia recondita fuere. Cum cubitum esset cesar. dum cogitat in quem nam vsum eam pecuniam conuertat. somnus eum destitit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. consiliarios ducesque militum huc accersite Vocati proceres media nocte trepidi. timebant enim ne quid aduersi accidisset. imperatorem celeriter adeunt et que causa sit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confestim aperta archa inter eos qui aduenerant pecunia distributa. ite inquit iam secure tranquilleque nobis dormire licet. nam quod mihi somnum ademerat vobiscum exit.

Concilium constanciense

Concilium generale apud constantiam sueuorum vrbem ad scisma tollendum quod nouem et triginta annis perdurauerat Sigismundi cesaris iussu et industria Anno domini. 1414. congeritur. in quo quinque aderant nationes. italica. gallica. germanica. hispanica. et anglica. Quicquid vero harum nationum suffragijs decernebatur id ita ratum erat atque per preconem aut per notarium publicum pro curia enunciabatur si omnium consensu postea confirmatum fuisset. Eo quoque profectus Johannes pontifex admonentibus tamen quibusdam ne id faceret. ne cum pontifex accederet priuatus reuerteretur. quod etiam contigit. Proficiscens tamen cum viris quibusdam in omni genere doctrine prestantibus diu multumque germanos disputationibus incertos et ambiguos tenuit quod potissimum decernerent. Verum superueniente sigismundo factaque omnibus dicendi quod liberet potestate. pontificatu licet inuitus se abdicauit. Gregorius vero carolum malatestam legatum mittens sponte se abdicauit. Benedictus discussa aliquamdiu re pontificatu tandem priuatur. reiectisque nationibus que cum eo sentiebant. In eodem quoque concilio nonnulle hereses damnate. in quo de rebus bohemicis sermo habitus patrum mentes ingenti cura confecit. voluentium animo quo nam modo prouincia sanari possit. Condemnata est igitur iohannis wicleff heresis et duo ex sectatoribus eius combusti sunt. iohannes hus et hieronimus eius discipulus tanque heresiarche. Cumque ibi quadriennio ferme ad tollendos scismaticos et ad restituendam ecclesiam ac emendandos xpianorum mores multi prelati principesque prestitissent. Tandem de eligendo nouo pontifice sermo habitus est. Placuit ex vna quaque natione viros sex deligi probatos. qui cum cardinalibus conclaue ingressi deligerent. Anno igitur millesimo quadringentesimo decimoseptimo. sexto ydus nouembris conclaue ingressi. Consentientibus cardinalibus duobus et triginta. nationibusque omnibus preter omnium opinionem cum iam quadriennio vero pontifice caruisset ecclesia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creatur omnium leticia. Effusus etiam nimio gaudio imperator Sigismundus omnibus gratias egit. ante pontificem prostratus summa veneratione pedes exosculatus est. quem contra pontifex amplexus non secus ac fratrem habuit gratias egit quod sua opera pax tandem ecclesie dei reddita esset. His gestis cum per annum in concilio prestitisset et multa ad xpianam religionem necessaria decreta fuissent. Tande anno xpi. 1418. concilium pontificis imperatorisque iussu dissolutum fuit et in pace abiere.

Jo. gerson cancellarius parisiensis

Johannes gerson cancellarius parisiensis denominatus hac tempestate floruit et in concilio constantiensi nonnulla pro rege francie et alijs absoluit. vir admodum doctus. theologus summus. parisius sacrarum literarum christianissimus doctor. qui scripta varia et libros a se editos ecclesie profuturos post se reliquit. Is tandem anno domini M. cccc. xxix. superos pecijt die. xij. iulij.

Caspar slick cancellarius trium cesarum

Gaspar slick dominus inter principes denominatus matre italica ex comitibus alticollis agri taruisini patre theutonico natus ex familia lazana prouincia Franconie. ingenio dextro. facundia suaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecunque ageret. quem simul atque fortuna atque virtus extulit. vt quod erat prius inauditum trium cesarum successiue regnantium cancellarie prefuerit. Vnius ex ducibus slesie filiam sibi in matrimonium tradere non recusauerit. Sigismundus egram illi et cubitum et alia in franconibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria calesium et albam ecclesiam. Fridericus in austria gretzium. Versatile profecto ingenium et nature bonitas singularis que inter tot imperatores moribus prorsus dispares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vsus eneas pius episcopatum tergestinum. vnde relique dignitates peruenere consecutus est. Mortuus est bohemie ex apoplexia et apud carmelitas cum coniuge sepultus.

Constantia vrbs germanie non admodū magna ſꝫ opulenta atqꝫ formosa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipsius vrbis porta ad germanos ꝑtinet. Ultraqꝫ pontē crebra edificia secus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenissimus est. multaqꝫ castella ⁊ vicos vndequaqꝫ ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac ꝑspicuo. pisces fert varios quidē ⁊ multiplices. sed pro tanta aquaꝝ magnitudine non admodū copiosos. Uiginti milia passuū in longitudine patet Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extendit̄. Rhenus eñ curienseꝫ ꝑcurrens agrū dū fines constātiensiū attingit duos lacus facit. Uenetū scilicet ⁊ acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hij nunc a loco ⁊ dominijs sortiti nomīa. superior constantiensis. ⁊ a castro ⁊ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoīatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie vō antiquitate ⁊ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aui sui nomen ⁊ memoriā. nedū vrbis tenere vident̄. Si tamen diligentius ꝑscruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas lr̄am continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q̄ a diocleciano ⁊ maximiano cesar dictus est hanc vrbē nomen cepisse cū prius vitudura nuncuparet̄. Hanc tabulā perpauci constantiensiū legere sciunt. Tenetqꝫ vulgus opinio esse sanctuariū quoddā p̄cipue religionis. ita muliercule ⁊ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ⁊ ad faciem refricandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoꝝ christi sed persecutoruꝫ christiane fidei nomina. Mores quoqꝫ ⁊ instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis ed bus ſꝫ in priuata domo sua ⁊ consueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuscuiusqꝫ animaduertendi potestatē hꝫ. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibꝰ agat̄. astant in ꝯcilio hij quos sibi ciuitas deputauit. rei ipi in vinculis adducunt̄. ibi ⁊ accusatoribus ⁊ defensoribus dicendi contra reuꝫ. ⁊ pro reo fa

cultas dat. Auditis omnibus in sententiā itur. Si reus dānaretur lictores magistratus supplicio afficiunt. Eodem ordine de ciuilibus causis cognoscit apud hunc magistratū et eius consiliū. quia liberā iudicādi potestatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itaqꝫ si qui diserti reperiunt hi aduocati in ciuilibus et criminalibus causis adducti. plurimū et gratia et dignitate in ciuitate possunt. Uniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij em̄ sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis et officinis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti redditibus alunt. Equestrem dignitatē obseruant. Si quis plebeius ditior factus ad equestrem locū puenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo pphanari. aut pollui dignitatem suā arbitratur hoc eū facere pmittit. Ita per longa tempora vterqꝫ ordo in suis finibus consistit. Cū equites ad mercaturas et solidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autē ad equestrem dignitatē se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiat. Gubernatio tamen reipublice communis est plebeis et nobilibus. Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpiū. xx. milia passuum oppidū extat Uelchirchē id est opulentū atqꝫ vrbanū. Edificia habet speciosa. vineis et pometis plurimū habundat. Flumen quoqꝫ rheni orit in alpibus nō longe ab eo loco cum ab italia transit fit ex sinistra manu. sed mox ad dexteram vergens et suo gurgite et multoꝝ incrementis adiutum ingens et robustū decurrit inter orientem et septentrione recto alueo conuersum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam et virides cursum rapidum. alueum arenosū. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

Ferunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuisse ex omni natione xp̄iana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani et angli. quoꝝ suffragijs omnes concilij res geste sunt. Prestantiores quoqꝫ in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex et Sigismundus cesar. Quinqꝫ epi cardinales. xvi. p̄sbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxiij. Episcopi. 104. Abbates. lx. insignes. Generales q̄tuor ordinuꝫ. Duces. xxiiij. Comites cxl. Cōmunitates quoqꝫ vrbiū tam ytalie q̄ germanie superioris et inferioris. Post electionem do Martini Sigismundus conclaue ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lachrimis egit. q necessarium reipublice xp̄iane prope extincte elegissent.

Johannes hus heresiarcha

Iohãnes hus obscuro loco natus. ex villa hus quod anserẽ significat cogno
mẽtũ mutuat⁹. Hic cũ esset ingenio pacri ꝛ lingua diserta multũq̃ dialiticis
oblectatus. ꝛ peregrinas opiniones amaret. Auide admodũ wiclefistarũ doctri
nam arripuit. Iheronimũ hominẽ eloquentẽ condiscipulũ prage habuit. Pla-
cuit sigismundo imꝑatore suadente patribus in ꝯcilio ꝯstantiẽsi vt bohemia sa
nari possit iohannẽ ꝛ iheronimũ ad synodũ euocari. qui cuȝ ceteris eius regni
doctiores. tũ quia doctores ac hereciũm principes habebant̃. vouerũt ambo nõ
tã verecunde aliena discere q̃ȝ sua imprudenter ingerere parati. docendi quippe
q̃ȝ discendi cupidiores. ꝛ auditi sunt in ꝯsessu patrũ. Johãnes etate ꝛ auctorita
te maior habitus. doctrina ꝛ facundia superior iheronimus. Lecti ex omni nati
one patres diuini atq̃ȝ humani iuris doctores. sepe cũ his colloquiuȝ habuere.

Iheronimus hereticus

dogmata eorũ a lege diuina aliena esse monstrarunt. neq̃ȝ bonis conducere mo
ribus. rogauerunt ne plus sapere quã ecclesia vellent. peregrinas opiniones re
linquerent. ingenia sua wiclefistarũ insania ne fedarent. in edocendis populis
nõ dedocendis exercerent. possent in ꝯspectu dei ꝛ in ecclesia militanti sublime
consequi locum. Stetere in ꝓposito ꝑtinaces bohemoꝝ animi. seuerantes se san
cti euangelij emulatores. se xp̃i discipulos esse. Romanã ecclesiam longe a tra-
ditionibus apl̃oꝝ abijsse. que opes ꝛ delicias sectaret̃. dominatũ in populis ex
quireret. canes equos alerent. ecclesiarũ bona que xp̃i pauperibus deberentur
per lasciuiã luxũq̃ȝ ꝯsumerent. Primores magne synodis vbi ꝑtinatiam ꝛ im-
mutabiles animos perditoꝝ hoĩm animaduertit. membra ecclesie putrida que
sanari non poterant ne reliquũ corpus inficerent resecanda censuerũt. Lata est in consessu patrũ aduersus
contumaces sententia cremandos esse q̃ doctrinã ecclesie respuerẽt. Prior iohannes igr̃ ꝯbustus ẽ. ihero
nimus. ccc. xl. diebus postea in vinculis habitus cũ resipiscere nollet sed descendens in laudationem Jo
hannis hussi dudũ ad ignem damnati virũ illum iustũ ꝛ sanctũ appellans illa morte indignum. se quoq̃ȝ
paratũ quoduis suppliciũ adire forti animo ꝛ constanti. Multi illũ accessere viri eruditissimi. p̃cipue car
dinalis florentinus vt a sua sententia dimouerent. sed cũ ꝑtinacius in erroribus ꝑseuerabat ꝑ consilium
heresi damnatus ꝛ igni ꝯbustus iocunda fronte ad incendiũ ꝓperauit. flamma adhibita canere cepit ym-
pnũ quẽ fumus ꝛ ignis vix interrupit. Nemo philozophoꝝ tam forti animo mortẽ ꝑtulisse ꝑhibet̃. Cine
res exustorũ ne raperent̃ a bohemis in lacũ proiecti. discipuli eoꝝ ex eo solo terrã abstulere in quo ignis
fuit. eamq̃ȝ veluti sacrã secum attulere in patriã. Johannes ꝛ iheronimus apud bohemos martirũ hono
res meruere. nec minores q̃ȝ petrus ꝛ paulus apud romanos habiti. Nunciatis em̃ in bohemia que con-
stantie gesta fuerunt discipuli eoꝝ sequacesq̃ȝ omnes in vnũ conuenientes memoriam in primis defuncto
rum consecrant. celebrandamq̃ȝ quotannis decernunt.

Johannes rochezana

Iohannes rochezana heresiarcha apud bohemos ꝑ lõnga tp̃a ꝑfidiã semi-
nauit. Oppidulũ est pragensis ecclesie nõ longe a pelzina cui rochezana ẽ
nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus censuq̃ȝ tenuissimo natus iohã
nes nomine pragam venit mendicatuq̃ȝ victũ querens grãmaticam ꝛ dyaleti-
cam didicit. Cũ adoleuisset nobilis cuiusdã pedagogus fact⁹ ẽ. ꝛ cũ valeret in-
genio linguaq̃ȝ ꝓmptus esset in collegio pauperũ recept⁹ auditor iacobelli fu-
it. Postremo p̃sbiter ordinatus p̃dicare verbũ dei pragensibus cepit. Ex oppi
do vnde ortũ habuit rochezane cognomen ducente. ꝛ in de noĩe ꝛ auctoritate
valebat. ꝛ cũ basiliensis sinodus bohemis scripsit vt legatos mitterent. inter
legationẽ. ccc. equitũ ad basileã missam iohannes rochezana pseudo pragensis apostolus deputatus fu-
it. Et postea sedente prage sigismũdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cũ quatuor p̃sbiteris no-
mine totius cleri obedientiã romane ecclesie sese ꝓtestare ꝓfessus est. ꝛ sequenti die absoluti ab anathe-
mate ꝛ ꝑ legatos ꝯcilij in ecclesiã introducti rochezane ꝑfidie sue non ĩmemor altare accedẽs diuina re ꝑ-
acta vni quẽ iusserat ex laicis adesse sacramentũ ex calice dedit. Cuius alter ex concilio legatus id sibi nõ li
cere assereret. in quo errore ꝑseuerans tandem senio defecit.

Leonhardus aretinus

Leonhardũ aretinũ ph̃m ꝛ oratorẽ ac historicum elegantissimũ ac ꝓbatũ tẽ-
pestate istac floruisse constat. eo q̃ innocentij septimi. gregorij duodecimi.
alexandri ꝛ iohannis. xxiij. pon. ro. vsq̃ȝ ad ꝯciliũ Constantie summa integrita
te siue secretarij officiũ administrasset. deinde a florentino populo accitus cancel
larie generalis sibi cura demandata vsq̃ȝ ad extremũ vite tp̃s gessit. Inter viros
illustres ob dicendi elegantiã oĩbus p̃ferendus est. Cũ esset optime doctus licet
multis occupatis negocijs ea tñ scribere voluit. ꝛ p̃mo cũ adhuc grecis autori-
bus operã daret Basiliũ de instituendis discipulis transtulit. Vitã q̃ȝ viroꝝ illu
striũ in plutarcho ꝛ vitã ciceronis ꝯposuit. Trãstulit q̃ȝ libellũ xenophontis de
tyranno. ꝛ aliquos libros platonis. Ex aristotele economicũ ethicoꝝ ꝛ pollitico
rũ libros. historiã gothoꝝ edidit. volumẽ etiã epl̃aꝝ ac sui tp̃is historiã. de lau
dibus florentie ꝛ rebus florentinoꝝ. cuius historie cã senatus ei singulare pre-
miũ vsq̃ȝ ad mortẽ ꝯstituit. Que q̃dẽ mors fuit anno dñi. 14 43. cũ esset etatis annoꝝ. 7 4. Multa p̃terea
alia composuit in quibus dicendi elegantia ꝛ summa ipius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius florẽtin⁹ orator facũdissim⁹. Et lrãꝝ apl'icarũ scriptor disertissimus. hisdẽ tpibus. Et ipe ob singularẽ doctrinã ꝛ dicẽdi leporẽ. tũ rome tũq₃ ꝯstantie vbi cõciliũ habebat atq₃ alijs in locis maximo habitus in precio Extitit. in cõcilio qntilianũ oĩno ꝺ̄ditũ reperit. in monasterio ꝓpe cõstantiã. hũc florentini ꝓpter ingeniũ ꝛ eloq̃ntie ipius claritatẽ. Cũ p. xl. annos in curia ro. scriptoris officiũ optime gessisset. ad se vocatũ summo honore exceperunt. ꝛ honorarũt. Composuit aũt hic funebres orões ac alias plurimas. Et libꝝ facetiarũ ꝛ eplarũ. Et e greco dyonisiũ siculũ ꝛ alios latios fecit. De situ indie librum edidit ꝛ alia multa.

GAasparinus bergomẽsis ex barziza rusculo natus. Grãmaticus q̃dem ꝛ rhetor celeberrim⁹. Hijs tpibus apud venetias ob singularẽ doctrinam in pcio extĩs. etiã lrãs latinas semimortuas q̃si ab inferis resuscitauit. Venetijs publico salario legens. multi clarissimi adolescentes pmoti edisceñdi grã ad eũ cõfluxere. Audita ei⁹ fama philippus mediolanẽsiũ dux euꝫ mediolanẽsib⁹ edocẽdis padua ꝛ venetia euocauit. vbi ciceronis puetusq₃ codex interitũ euasit. In q̃ tres libri ciceronis de oratore ꝺ̄diti quos oblr̃atos multo labore suppleuit. defectus q₃ in q̃ntiliani de institutionib⁹ ꝛ Cycerone de oratore emendauit. Ortographiã ĩ lingua latina cõposuit. Habetur q₃ ei⁹ eple ꝛ orõnes elegantes. Cristoferus quoq₃ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiusdem familie postea doctus ꝛ eloquens habebatur padue. qui post se scripta reliquit.

Antoni⁹ de butrio iuris doctor

ANtonius de Butrio pr̃ia bononiẽsis petri de ancharano q̃ fuit baldi peru sini auditor contemporaneus fuit. Uir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis. qui p̃ ceteris decretales ꝛ clementinas optime explanauit. duoq₃ reptoria ad ius ciuile canonicũue ptinentia cõposuit. ac etiã ꝯsilioꝝ op⁹ p⁹ se reliq̃t.

FRanciscus zabarella natione patauin⁹. ro. eccl'ie cardialis p̄sbyter. iuris pontificij ꝯsultissimus. Uir p hoc tpũs dignitatẽ suã vt p̄latos decet lr̃is ꝛ prudẽtia plurimũ exornauit. Is cũ doctissim⁹ ꝛ eloq̃ntissimus haberet copiose in decretalib⁹ ac clemẽtinis multa edidit. ꝛ alia q̃dã memoratu digna ꝯposuit.

RAphael fulgosius natione placẽtinus excellẽtissim⁹ iuris cõsultus. tẽpestate hac m̃lta ad declaratione iuris ciuilis ptinẽtia. Sup digesto ꝛ codice cõmentatus ẽ. ac ꝯsilioꝝ opa. Raphaelẽ q₃ Cumanũ iuris ciuil' ꝯsultissimũ cõtemporaneũ fuisse cõstat. Qui in digesto veteri m̃lta ꝛ ꝯsilioꝝ volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriusq₃ iuris doctor p ipm tps apud bononiã insignis ꝛ clarus habitus sup primũ secundũ ꝛ terciũ decretalium accurate scripsit. Sextũ q₃ ac clemẽtinas elegantissime cõmentatus est. ꝫ ꝛ in inforciato ac digesto nouo q̃dam cõposuit volumina. Obijt aũt hic vir toti ytalie noiatissimus. Anno a natali xpi. 1456.

Jacobus de forliuio medicine doctor

IAcobus forliuiẽsꝫ egregi⁹ medicus. hac tẽpestate floruit. Quẽ dicũt cũctos qui ph̄iam ꝛ medicinã ꝓfessi fuerãt excelluisse. Et ꝓpterea sup primũ canonẽ Auicenne. Et sup eiusdẽ afforismis ꝛ Tegni optime ꝛ egregie scripsit. Libellum p̄terea de intẽsione graduũ formaꝝ. ꝛ eaꝝ remissione cõposuit. Sepult⁹ tandem padue apud heremitanos cum insigni epitaphio.

HUgo seneñsis vulgat⁹ medic⁹ post cũ diuina q̃dam ingeniũ ꝛ medendi grã. oẽs q̃ añ illũ ĩ ethruria floruerũt excelluisse credit. Qui sup p̄mo Auicenne ꝛ aphorismi hyppocratis scripsisse dr̃. Et ꝯsilia vtilissima post se reliquit.

ABbas siculus. Et ipe hec tpa reddidit clarissima. Cui ꝓpriũ nomẽ erat Nicolaus ex cathania vrbe oriũdus põtificij iuris ꝛ ph̄ie pitissim⁹. prio apd senã ethrurie vrbẽ põtificiũ ius edocẽs. Cũ ingenij eẽt clarissimi p̄clarissima monimenta in iure post se reliquit. Unde ꝛ decretales oẽs plurimis voluminibus ꝛ egregijs sup oĩnes declarauit. Ei⁹ q₃ extãt repetitiones ac consilia accuratissima.

Barbara coniũx Sigismũdi

BArbara Sigismũdi ĩpatoris coniunx ex domo ciliẽ si quãuis senectute cõfecta post obitũ mariti nouũ coniugiũ mẽte cõplexa. Captiua ꝛ ĩpatoris cadauer vnavehit miserabile spectaculũ ꝛ hũanaꝝ reꝝ singulare documẽtũ. Occurrũt lugubres hũgari. nec teneri lacrimas ĩ tãta reꝝ nouitate pñt hinc defuncti regis corp⁹ fletũ elicit. Inde regie vincla cõmiseratões excitãt. Libera deinde ĩ bohemiã se recepit apud greciũ regie. Ibiq₃ inter greges exoleratoꝝ cõcubinos cõsenuit. nobil' genẽ. infamis vita mulier. In tantãq₃ demẽtie cecitatẽ ꝓlapsa ẽ. vt sctãs vgĩes q̃ p fide ih̄u mortẽ s̄biere stultas publice ꝯpellaret. q̃ voluptatis gaudia gustare nescierũt. Nihil deĩ boni suũ esse dicebat. nisi voluptates. p⁹ hãc vitã aliã eẽ negabat. Et interire aĩas cũ corpe asserebat. Sꝫ hãc tã scelestẽ feminã ĩ domicilio hereticoꝝ ex peste apud greciuꝫ defunctã scelerati ꝛ abhomiabiles hussitaꝝ sacerdotes. pragã duxere. atꝫ ĩtra sua sacra regũ tumul' ꝯdidẽ. Nõ sunt rgib⁹ scp̃te leges. nec q̃cq₃ ĩ bohemia ñ pmissũ. fuit ĩexhauste libidĩs mlier. ãcillas ieiunãtes ꝛ orãtes ĩcrepauit. qd corp⁹ frustra macerarent. Fictũq₃ celi numen placere vbis crederent. Uiuendũ suauiter dũ vita suppetit. fruendumq₃ voluptatibus.

Anno mundi. 6630. Anno xp̄i. 1431.

Linea summoꝝ pontificū

Eugenius quartus

Felix quintus

EUgenius quartus papa. p̄ria venetus. familia candelmeria pp̄lari q̄dē
ꝫ antiqua. p̄re angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno q̄nto no-
nas marcij pōtifex creat̄. Hic gregorij duodecimi ex sorore nepos. celestini ha
bitus canonicus ꝯgregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit. ꝛ cū secum
romā recusantē duxit. ꝛ primo thesaurariū fecit. deinceps ep̄m senensem. post ī
cardinalē retulit. demū pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re pristinā
vitā mutauit. Principio aūt pontificatus sui malis cōsilijs ductus. diuina hūa-
naqꝫ oīa pturbauit. Nā ꝛ pp̄lm romanū ad arma exciuit. Et cōcilio basiliēsi vn̄
infinita mala orta sunt auctoritatē dedit. approbatis eoꝝ p litteras ap̄licas de-
cretis. Uerꝫ postea ad scip̄m rediens oīa prudenter ac constantissime egit. Uir
aspectu insignis ꝛ veneratione dignus. grauis in dicendo potiusqꝫ eloquens.
modice litterature. multe cognitionis historie p̄sertim. liberalis ī oēs. tū vel
maxime in litteratos. q̄rū familiaritate delectatus ē. Nā leonardum aretinū ca-
rolū poggiū. aurispā trapesuntiū. blonduꝫ viros doctissimos secretis suis ad-
misit. ad iram nō facile mouebat̄ ob iniurias illatas. ꝛ maledicētiuꝫ hoīm. aut
mimos ꝛ dicteria scribentiū. gymnasia oīa qꝫ diligentissime fouit maxime vo
romanū. ad qd̄ oē genus litterature adhibuit. religiosos mirūmmodū dile-
xit. eosqꝫ opibus ꝛ immunitatib⁹ auxit. bella aūt ita amauit. qd̄ mirū in ponti-
fice videri debet. Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu ī ba
silienses cōcitauerat. Cui⁹ impetu dissipatus ē cōuentus ille. Constans p̄terea
in pactis seruādis ē habitus. nisi qd̄ pollicitus fuisset qd̄ reuocare qꝫ pficere sa
tius esset. splendidius in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt
abstemius merito vocaret̄. familiares hūit admodū paucos. ꝫ viros doctos.
Et q̄ꝝ opa in grauibus rebus vti posset. Impator sigismūdus cuꝫ sex mensib⁹
senis substituisset ad eugeniū cōuersus inito cū eo federe romā pfectus. Coro-
na imperij donat̄. verū mortuo sigismūdo impatore a q̄ basiliense ꝯciliū incre-
mentū habuerat. Creatoqꝫ ab electoribus alberto austrie duce conciliū ferrari-
ense inchoauit. eo profectus impator grecoꝝ ab eugenio susceptus ē. inde florētiā transtulit. Exornare de
inde ecclīam dei edificijs ꝛ sacellis ē annixus. vt ex capella pontificia ꝛ eneis sancti petri valuis apparet.
Morit̄ aūt pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kal' marcij. āno. M. cccc xlvi. Uir ingenio ꝛ gestis
rebus insignis. etatis sue anno sexagesimo quarto. q̄ anno btūm Nicolaū toletanū in sanctos retulit con-
fessores. Sepeliturqꝫ in basilica Petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni⁹ iacet hic quartus cor
nobile cuius. Testant̄ vite splendida facta sue. Istius ante sacros se p̄buit alter ab ortu. Alter ab occasu ce-
sar vterqꝫ pedes. Alter vt accipiat fidei documēta latine. Alter vt aurato cīgat honore caput. Quo duce ꝛ
armenij graioꝝ exempla secuti. Romanici agnorūt ethiopesqꝫ fidem ꝛc̄.

FElix quintus anno dn̄i. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a basiliēsi ꝯcilio philippi ducis
pcutatione deposito. Et in scismate pontifex electus. sedit annis. 9. quo creato eue stigio magne sedi
tiones in eccīa dei exorte sunt. cū xp̄iana respub. trifariā diuisa. aut felicē aut eugeniū seq̄ret̄. Essentqꝫ qui
neutrales vocarētur. q̄ neutri obtemparent. Hic itaqꝫ felix primus sabaudie dux fuit. q̄ prius comites ap
pellabant̄. Et sygismūdo cesare titulo ducatus obtento. cū annis ferme. xl. post p̄ris prouincie guberna-
cula tenuisset. Aucto p̄rio imperio. parta vndiqꝫ pace. ac demū relictis principatus glorice fastib⁹. in he-
remū se recepisset. cū sex viris equestris ordinis etate etiā pfectis. mūdo ꝛ pompis ei⁹ renūciasset. ad ri-
pallie locū tanqꝫ paradisum delitiaꝝ sibi delegit. Cūqꝫ eo in statu vitā celibem in terris ageret a basiliensi
cōcilio pontifex electus fuit. barbā totondit qꝫ pmissum nutriuerat. Ducatū primo genito suo tradidit. ec
clesiasticas cerimonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios

egregia facie adolescentes tanqꝫ rōne p̄sul eccīe coronat⁹ ē. celebrauit sepe diuina
bn̄dixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ꝛ auctoritate p̄stātes
assumpsit. Uerū cū pacis ꝛ hūilitatis amator existeret mortuo eugenio pōtifice illi-
co nullis pulsatus p̄cib⁹ nicolai ei⁹ successori hūanissime cessit. Relicto noīe pape
cardinalatus honorē retinuit. ī p̄ria sua legatū de latē creauit. Deficiēs demuꝫ in
senectute bona. fuit aūt clarissim⁹ p̄nceps preter gen⁹ ꝛ sue elegātie formā. ac re-
giam dignitatē ꝛ pmptā eloq̄ntiā morib⁹ ītegre. vita ꝛ religiōe sctūs. ī subortos
clemēs. ī bello magnanim⁹. ꝛ ī oēs iustissimus. ac demū nimiū felix. si seniū suuꝫ
ecclesiasticis titulis non fedasset.

SCisma h̄. xxiij. iter eugeniū ꝛ felicē vſꝫ ad nicolaū. v. ob varias disceptatōes
an pontifex eēt sup̄ ꝯciliū pdurauit. n̄ sine scādalo reipub. xp̄iane.

SOlis facta ē defectio ꝛ varia bella ꝛ dissidia secuta sunt. ꝛ cometa apparuit
secuta est occisio hominū in leodio.

Linea imperatorum

Albertus

Albertus austrie dux. Et p̄dicti sigismũdi gener. ac boemie hũgarieq₃ rex anno dñi. 1438. xiij. kal. aprilis imꝑator post sigismundũ creatus. imꝑauit annis duob⁹. Uir q̄dē optim⁹. ⁊ in omi virtute decoratus. religiosus princeps. Et qui liberalitate simul iusticiaq₃ prestaret. fuit in bellis audax. ⁊ manu promptus. Is primo apud albam regalē cũ ꝯiuge sua Elizabeth kal. ianuarij summo ꝯsensu ⁊ applausu ppl'i coronatus ē. Inde p̄die nonas Maij rex bohemie designaᷣ. diademaq₃ suscepit. Inter hec ⁊ electores imperij apud franckfordiā ꝯuenientes. Eius felicitatē admirati. ⁊ ipi suũ sanguinē extollere decreuerũt. romanũ imperiũ alberto cōmendant. At illi acceptare imperiu₃ in iussu baronũ. ⁊ nisi primores hungarie indulgerēt haud quaq₃ licebat. q̄bus haud ex vsu videbaᷣ suũ regē theutonib⁹ imperare. dũ sigismũdus romane rei ꝯsulturus. ytaliā germaniā ceterasq₃ ꝓuincias ꝑagrasset. hũgariā turcoꝝ direptioni paruisse. atq₃ ob eā cām iureiurādo albertũ obligarũt. ne suo in iussu impiu₃ acceptaret. Uocati tñ ad regem q̄ tũc wienne fuit. Multa in vtrāq₃ ꝑtem dicta. Uicti p̄cibus p̄cipue friderici ducis austrie tũc adolescētis. assensu₃ dedere. imperiũ summa ꝯgratulatōne germanoꝝ ab alberto susceptũ. Ille imperio auctus. hũgariā redijt aduersus turcos qui rasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsiũ pontifex diem obijt qui coronā regni ⁊ preciosam regni suppellectilē in arce ꝯuauerat. Qua re cognita albertus eo se confert. arx regine dediᷣ. q̄ dum thesaurũ regni corā baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati stephani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. anuiq₃ custodiendā tradit. cetera obsignatis occlaudit arcis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitũ ducit. Castra intra Ticiam amnē ⁊ danubiũ collocat. interea turcoꝝ imꝑator euicto castello ex cecatoq₃ dispoti filio. cuius sororem in matrimoniũ duxerat domũ abijt. Albert⁹ vbi expugnatā synderoniā turcos abijsse cognouit. dimisso exercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti calore vexatus. dũ peponib⁹ nimiũ oblectaretur. ventris solutionem incidit. Cu₃ igiᷣ dissinteria laboraret sentiensq₃ periculũ. wiennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue ꝙ aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter īgressus cũ iam strigoniũ preterisset. ⁊ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obsignatoq₃ testamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate ⁊ fortitudine clarus. qui magna de se xp̄iane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minora populi de sua v̄tute cōceperant pulcerrime spei breuitas vite nō sinit. neq₃ eñ biennio toto imperauerat. statura eius ꝓcera fuit. neruosum ⁊ validũ corp⁹. facies terrifica. more gētis erasa barba. supius labrũ intōsum vestem haud splēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq₃ lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Concilium Basiliense

Concilium Basilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tñ lente ⁊ ꝑua admodũ freq̄ntia. auctoritateq₃ martini nutritum inde turba plurima cōuenit. ep̄oꝝ ⁊ alioꝝ prelatoꝝ cũ quibusdā cardinalibus qui ab eugenio recesserāt. videlic₃ placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi hyspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē heresis bohemoꝝ ⁊ reformatione ecclesie ob q̄d ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distractus. Et quod in bellis vndiq₃ premereᷣ. Et q̄d Basiliense conciliũ augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyspanie gallie germanie pannonieq₃ principibus. Qui omnē reipublice causam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo q̄dem bononiam transtulit. cardinaliũ oīm q̄ secum aderant consensu. Sed imperator alijq₃ principes ⁊ prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtemꝑauerunt. Uerũetiam eum bis terq₃ monuerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eũ acturos vt in ꝯtumacem. Eugenius eñ dubius quid potissimũ decerneret: misso tamen eo legato francisco capitelista iure consulto ꝑata vnoq₃ equite. qui eius causam tueretur. Uerum suggestionibus philippi mediolanũ ducis eugeni⁹ priuatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarũt. Conciliũ igitur pulcerrimũ initium habuit. sed turpissimũ exitum. ꝓpter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cũ magno equitatu in basilienses cōcitauit. cui⁹ impetu ꝯuentus illico dissipatus est.

BAsilea prouincie heluecie ciuitas ampla clarissimaqꝫ. in loco regio extructa. Inde Basilea dicta. cū ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ grece regalis sonat. inde apud grecos ΒΑΣΙΛΕΙΑ regnum dicit᷑. Uel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quāuis vulgo ferūt ibi latitasse basiliscū. Et post eiꝰ defectōnem nomē vrbis reliquisse. Hec vrbs rheno abluit᷑. ⁊ eā pene mediā diuidit. pōte tñ simꝉ vrbis ptes vniūtur. Is fluuiꝰ germanie celeberrimꝰ ex rheticis alpibꝰ ortꝰ. Qui varijs mōtiū impedimentis incitatus. cū rupibꝰ coartat᷑. terribili fremitu eluctuat. p̄cipue ꝑpe oppidū Schaffhusen. ingenti impetu p̄pceps ruit. Et ib oppido lauffenberg attatus petris. spuma albissima p̄ fremitu ⁊ collisione apparet. Tandeꝫ atrox spumans amplo gurgite ad augustā rauricā. vsqꝫ et basileā euoluitur. Et eā in duas ptes diffūgit. Ciuitati qꝫ ac ponti ī occulto insidiat᷑. cū terremotibꝰ sepenumero quassata sit. Littora eñ rodit. alueos nouos q̄rēs. terrā cauās. vētis ⁊ aq̄s replēs. hos motus excitat. Quāobrē veterē rauricā augustā (cuiꝰ vestigia supra basileā cernūt᷑) defecisse arbitrāt᷑. Cuiꝰ nomē basilea a descriptoribꝰ pꝰea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cōmoditatē magnā hꝫ. qꝛ inō mltā hꝫ nauigatōem. vt cū magnis oneribꝰ ad mltas regiones nauigari possit Ursulā qꝫ diuā v̓ginē cū sodalibꝰ a colōia nauigijs p rhenū ad basileā ascēdisse historie tradūt. Rhenꝰ aūt ⁊ si accolis multa qn̄qꝫ dāna īfert. vbertatē tñ glebe affert. Cū h̄ vrbs etate nr̄a latericijs domibꝰ. pulcerrimis edibꝰ. mōsterijs tēplisqꝫ magnificētissimis. hospitalibꝰ āplis. alijsqꝫ vrbiū necessarijs cū mag̃ ambitu ⁊ menibꝰ. fossisqꝫ ꝓfundis exornat᷑. hꝫqꝫ agrū āplissimū inter mōtana ꝯstitutū. q̄ ⁊ frumēti viniqꝫ boni feracissimꝰ ē. Estqꝫ vrbs celeberrima ⁊ ātiq̄ h̄ euenit ī hac. qđ ī ceterꝭ ātiq̄s vrbibꝰ (q̄ꝝ descriptio p̄cessit) euenire solet. vt reliq̄e ⁊ monumēta q̄dā vetustissimoꝝ opeꝝ ꝯspiciāt᷑. veꝝ ita ruinis ⁊ terremotibꝰ q̄ssa ac vetustate ip̄a cōsumpta. vt nec eiꝰ figure. nec ad quē vsuꝫ fabricata fuerint. quāuis diligētissimus ꝓspector q̄at agnoscē. Hec tñ mirūmmodū aucta. Et pꝰ terremotū cursus īstaurata. Nouissime nr̄is tpibꝰ bonaꝝ artiū gymnasio ornata fuit. Piꝰ eñ summꝰ pontifex eiꝰ nois scđs ob loci comoditatē post susceptū pōtificatū in ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basilien-

sis plura egregie pfecit. Sita ē aūt ī alsacia. cui q̄ndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris prouicia. Cū ludouic⁹ delphin⁹ vienēsis in ei⁹ agrū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingentēq̧ metū basilieñsibus intulisset. ⁊ suitēses ex federe socij ciuitati q̄tuor milia militū letissime iuuētutis auxilio misissent. ⁊ acri bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferi⁹ mētio fiet. Hʒ hec inclita vrbs duas ptes vt p̄misimus ē. Maior hʒ tres v̄tices. in vno vetustissimū diue marie extat tēplū summū: ep̄alis sedes auxilio diui heinrici īpatoris scōi ornatū. In alio canonici regl̄ares ad. s. leōhardū degūt. In t cio eccia sctī petri situata ē. Primū q̧ʒ monasteriū cū abbacia ad sctm̄ albanū in acie vrbis extat. Inde minores. augustinēses ⁊ p̄dicatores in eo loca sortiti sunt. Dom⁹ itē cruciferoꝝ ⁊ dn̄oꝝ theutonicoꝝ spaciosa loca occupāt. Et moniales ad sctās katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minor aūt ps vrbis celeberrimū hʒ monasteriū carthusiensiū. ⁊ eccias theodori ⁊ sctī nicolai ac alias basilicas. In hac q̧ʒ vrbe multe sctōꝝ reliq̄e sūt ac ornat⁹ varij q̄b⁹ deco(rata existit

Friderico postea ro. īpatori amede⁹ dux sabaudie quē cler⁹ apō basilcā ꝯgregat⁹ eugenio q̄rto a summo pōtificatu pōtificato poito in illi⁹ locū suffecerat felicēq̧ papā q̄utū vt p̄misim⁹ vocauerat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ forma p̄stātē in m̄rimoniū obtulit. siłq̧ dotis noīe auri nūmū ducēta milia. si eugenio relicto se petri successorē appellaret. horruit cesar minimeq̧ sacro suo eccie sacra fedare voluit. atq̧ ad suos ꝯuersus. vedere inq̄t alij pōtificalia solēt. hic libēter emat si reperiat venditorem.

Leonell⁹ estēsis ferrarie marchio p̄mogenit⁹ ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Nicolao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūanitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis insignis. necnō ⁊ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iusticia gubernauit. ⁊ vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia superbissima in vrbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas strauit. Monasteriū sctē marie ordinis sctī dominici erexit ⁊ se post mortem ibi sepeliri fecit. Hic iohannis frācisci ganzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolaū vnicū filiuʒ mire pulchritudinis suscepit. cuius tutelam ⁊ regni curā borsio moriens cōmisit.

Albertus austrie dux p̄dictus anteq̄ romanū suscepisset imperium in iudeos deseuiens eos omnes ī suā
ditione occidi iussit qui nollent ad xp̄m verū ⁊ singularē deum conuerti. multi metu baptismum susce-
pere. Ex quibus vnū fridericus anteq̄ imperaret in cubiculū suū accepit. eūq̄ cū esset sibi coetaneus dilexit
Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra sua-
det ne viam vite deserat. Cūq̄ verba sua nil proficerent theologos ex vienensi scola accersit qui iuuenem in
instruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minat̄. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuue
nem in iudicium requisitū tradidit. ille ad suppliciū ductus nullis obstrictus vinculis (sic em̄ petierat) vt py
ram ardentem vidit hebrai cū carmen incipiens in medias flām̄as intrepidus se ꝯiecit atq̄ ibi cant⁹ exust⁹ ē.

Animaduertit religiosus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertū cesarem Ladislai patrem. qui
sermonez suū vienne audiret somno grauatū esse atq̄ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis.
saluari ne principes possint? Cūq̄ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidisset. iamq̄ rex excitatus attē-
tissim⁹ eēt appagete appagete ait. nāq̄ si baptisati p̄ncipes ac in cunabulis moriant̄ nō ē desperata eoꝝ sal⁹

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus p̄hs ⁊ orator ac iuris cō
sultus. nenō ⁊ lingua greca latinaq̄ vir eruditissimus Chrisolore bizantini
p̄hi auditor ⁊ carrariensium principū olim familiarissimus p̄ hoc tempus predi
ctis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus habe
ret̄ inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrariensiū dn̄oꝝ edidit. ⁊ de
ingenuis moribus libellū. ⁊ in diui hieronimi laudē cultissimas orationes com
posuit ⁊ alia multa.

Mapheus phegius patria laudensis vir doctissimus. orator ⁊ poeta nō vul
garis. martiniq̄ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui ali
quot editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē sortit⁹ ē.
Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in versu heroico composuit. Eius quippe
procuratione ⁊ impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romā translate
sunt. ⁊ eisdem capellā atq̄ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit.
vbi ⁊ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lr̄is discipulus excellentissimi ingenij vir
ob doctrinā ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice administrande prudentiam laudatissimus habi
tus est. Hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librum de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonhardus quoq̄ iustinianus vir magni ingenij vtriusq̄ lingue grece ⁊ latine peritissimus. Inde q̄
dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernhardum iustinianum filiuz ge
nuit doctrina ⁊ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̄ lingue vir eruditissimus atq̄ eloquentissimus frācisci philelphi
emulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. ⁊ quedaz e greco
conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū consecutus ē

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ⁊ p̄hs sui t̄pis p̄cipuus in patauino gym-
nasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. ⁊ iō accuracius sup̄ octo libris phisicoꝝ ꝯmētat⁹
est. ⁊ sup̄ libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝯposuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio
pōtifice cōtra basiliense celebrat̄. Mortuo em̄
sigismundo imp̄atore a quo basiliense concilium in-
crementum habuerat. creato alberto duce austrie cō
cilium ferrariense eugenij nomine cardinalis sancte
crucis inchoauit. Eo p̄ficiscit̄ ⁊ eugenius eo q̄ ad
uentare imp̄atorē constantinopolitanū Jo. paleolo
gum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter
susceptus ab eugenio est ac romani imp̄atores susci
pi consueuerant. Verū cū pestis ferrarie inoleuisset
florentiam transferre conciliuz placuit. ibi habito se
pius conuentu discussaq̄ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contenti
one tandē eo ventū est vt greci rationibus victi fate
rent̄ ⁊ spiritumsanctū a patre filioq̄ p̄cedere. vtq̄ ī
azimo sine fermento triticeo pane corpus xp̄i conse-
crarēt̄. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo
v̄o vt faterent̄ romanū pontificē verum xp̄i vicariū
petriq̄ legittimū successorē primū in orbe locū tene
re. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis eccl̄ia merito pare-
ret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc
modo composita gaudentes in patriam rediere. Ar
meni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basiliense conciliū infirmaret. Eodē tē-
pore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt eoꝝ auctori-
tate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

Philippus mediolonēsiū dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter foꝝ cornelij liuijqꝫ forū cōtinebat. Quapropter suscipit aduersus eū a florētino pplo bellū. qd vsqꝫ ad obitū eiusdem ducis durauit. annis. f. xxv. Infida tn̄ nonnūqꝫ ⁊ insidiaꝝ plena pace intercedente.

Francia añ hec tpa diu in flore. nūc in merore fuit. Cū illud regnū florētissimū supra modū per heinricū regem anglie vastat. postqꝫ aūt alios bello deturbauit. nō sine grandi iactura suoꝝ infelicissime vitam finiuit. Joannes quoqꝫ dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit q breui post occidit ⁊ malorum multoꝝ occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandē pacem cōposuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici non consenserūt. verū ioannes burgūdie dux post terugas initas cum sacramentū ambo diuinissimū sumpsissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempora per regionēs francie.

Duo amantes

Duo amantes hijs diebus in ytalia fuerūt. Miles vnus eurialus noīe Sygismūdi impatoris. curialis pcipuus. Et lucretia in senēsi ethrurie vrbe. ambo decori. amboqꝫ speciosissimi. Verꝫ lucretia mira pulcritudine precellens. Res acta senis est dū sygismundus illic degeret. Hij nāqꝫ ceco amore adinuicez solo visu exarsere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot tempꝰ dies suos deduxissent. ob cesaris absentiā facta fuit sepatio. Ex qua tātā vterqꝫ contraxit tristiciā. ꝙ lucrecia post longas lacrimas egritudinē incidit. Et qꝛ cor suū aberat inter brachia matris indignantez exalauit aīam. Eurialus vo postqꝫ obiisse verū amatorē cognouit. magno dolore pmotus. cōsolationē vllāz admisit nisi postqꝫ cesar ex ducali sanguine virginem castissimā sibi matrimonio coniūxit. Ex quoꝝ exemplis monētur. vt temperatis motibꝰ studeant. Qui eīn nūqꝫ sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Isse nāqꝫ per deoꝝ medullas non latet igneam fauillam. horum historiā pius pon. ante pontificatum pulcre descripsit. [Eneas Silvius] [Qui nunquam sensit amoris ignẽ aut lapis est aut bestia.]

De aduentu Delphini in alsaciā. tpe concilij basilieñ.

Venit per hos dies ludouicus delphinus vieneñ. ac primogenitus regis francie. cuꝫ magno exercitu infra limites imperij. Oppidumqꝫ obsidione cinxit. Cui nomē est mons belligradi. quod ab impio comites de wirtenberg habēt i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū castellanis tandē conuenit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapso id libere restitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non decebat regis filium in campis degere absqꝫ tecto. Postqꝫ aūt delphinus belligradi potitus est. fama vndiqꝫ aduentum suū publicauit. s non vno modo apud omnes. Apud aliquos nāqꝫ se in auxiliū nobilitatis venisse predicabant. tanqꝫ in germania p comites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanoꝝ regem cōtra Swicenses. nōnullis aūt se velle vendicare iura domus francie se asseuerebat. que vsqꝫ ad rhenū protendi dicebat. Ex hac causa vrbem argentinā obsessurū se affirmabat. dicebat ⁊ ꝓpter ducem sygismūdū se venisse. Et hos rumores vbiqꝫ publicari studebat. Non ꝙ ita esset. s ꝙ fauorem ob eam causam sese putabat habituꝝ. De delphini exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinqꝫ. ⁊. xx. milia censent esse. Concordatū est inter delphinū ⁊ alsacieñ. quinqꝫ ⁊. xx. milia hominū ex suo exercitu p hyemez in oppidis alsacie recipi debere. ipeqꝫ delphinus ⁊ thuriceñ. ⁊ alijs obsessis ferre opem promittūt. Veniebant iam delphini gentes q vulgo vocantur armeniaci in subsidiū quoddā castelli. quod swiceñ. ꝓpe basileam obsidebant. suiceñ. vt hec senserunt non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasqꝫ armeniacoꝝ turmas incidūt. stragem dāt. plurimosqꝫ neci prebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maiorē exercitum se recipiūt. Illi sanguinis cupidi ⁊ auidi victorie dū gloriam querunt. ꝓpriam salutem amittunt. Ventuꝫ est ad hospitale sancti iacobi quod vix stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacoꝝ in suiceñ. irruit. Nonnullis ante portas basilieñ. positis qui exeuntes obseruarent cederentqꝫ. Cōmittitur atrox ⁊ miserabile ꝑlium. Caduntqꝫ ex vtraqꝫ parte qꝫplurimi. prelium a principio diei vsqꝫ ad finem tractum est. Ad extremuꝫ non victi suiceñ. s vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoꝝ fuit. Campusqꝫ liber eis māsit. nō virtute. s multitudine supantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures stratos esse qꝫ ex suiceñ. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum suiceñ. vlcisci volūt vitam amiserūt. Dum hec agūtur rex romanoruꝫ oratores ad delphinū mittit. episcopum augusteñ. ⁊ ioannē de aych doctorem. nonnullosqꝫ milites perscrutatum. Quid cause sit quod imperiuꝫ cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores ⁊ cum his delphinus suos ad regem destinat qnqꝫ viros prestantes. Interim ex parte concilij basilieñ. cardinales duo arelateñ. ⁊ sancti calixti pluresqꝫ alij doctores delphinū adeūt. Et cum hijs ciues basilieñ. deprecanturqꝫ neue concilio vel ciuitati nocent. Is rursum suos basileam cuꝫ hijs nūcios mittit. Qui habuerunt diuersos concordie tractatus. Nam ⁊ oratores felicis pape ac ducis sabaudie totiusqꝫ suiceñ. factōis illuc ꝯuenerāt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra suiceñ. venisse. Tandem cū deuastationem in alsacia peregerunt. non sine nece suoꝝ ad ꝓpria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobilissima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc q̄dem inter ceteras lombardie vrbes ad modū potens. antea hec tpa. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Huiꝰ cā fuit ꝙ philippus dux quēdam virū pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiā lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Susceptaq̧ brixia cardinalis q̧ sancte crucis vltro citroq̧ sepiꝰ nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ⁊ venetos cōposuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianoꝝ cremonensiūue. q̄ antea ipi ⁊ mantuanꝰ marchio ceperāt retinerēt. Insup ⁊ bergomū eiusq̧ agrū legatus ex federe ipis venetis designauit. hac etiā cōditione. ne socios venetorū florētinorūq̧ bello lacesseret. Inde veneti tantā gl'iam ⁊ vtilitatē ꝯsecuti sunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix est expugnata. Deinde bellū lucense a florētinis suscipit̄ qd̄ p annos tres maximo cū vtriusq̧ ppl'i dāno ꝓtractū fuit.

Cosmas Mediceus ciuis florentinus

Cosmas mediceus florentinus potētissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dn̄i. 1432. in vrbē rouocatus esset. gubernatoēm oēm reipublice statim reformare fecit. Vn̄ ⁊ multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit em̄ apud florentinos ciuis primarius. omīq̧ nō solum apud ytalos ſ; forte et apud exteras nationes opū affluentia primꝰ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonorūue artiū ⁊ p̄sertim historiaꝝ p̄stantia oēs supauit. Tāta fuit huiꝰ diuitiaꝝ abūdantia vt suo auxilio frācīscus sforcia mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoq̧ ecclīastica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē btī marci euāgeliste ordis sancti Dn̄ici a solo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo suphissimas. vt om̄es supent in ytalia. libris notabilibꝰ in diuersis facultatibꝰ. nō solū latinis ſ; ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq̧ peritī illā exornans. alia quoq̧ ea in vrbe extruxit monasteria ⁊ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū pmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal'. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud sctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq̧ diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus

Nicolaus euboicus sagūdinus eps latine ⁊ grece lingue atq̧ elegantie pn̄ceps laudatissimꝰ habet̄. Qui in freqnti florētino cōcilio medius assistēs multis ⁊ eruditis viris audientibus disputantiū v̄ba atq̧ sentētias tū grece tū latine ꝓlatas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroq̧ in vtraq̧ lingua fidelissime ⁊ summo ornatu reddebat.

Ambrosius florentinus ordinis camaldulēsis general' abbas theologus insignis latine greceq̧ lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Diogenē Laerciū de moribꝰ ⁊ vita philosophoꝝ ad Cosmū medicēū e greco latinū fecit. Alia quoq̧ opuscula docta cōposuit.

Joannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis subdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ꝯtubernalis ⁊ studioꝝ suoꝝ intimus comes grecis latinisq̧ lr̄is ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studioꝝ suoꝝ opa describendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam suis lr̄is ornat. Athanasij quoq̧ vitā ad eugeniū papā in latinū transtulit. Et appianū historicū aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

Antonius Cermisanꝰ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē sequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnosus cōplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q̄ in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocili casum in terminis more iuriscōsultoꝝ aperuit. Consiliaq̧ ex viscenbꝰ Auicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno leg̃ gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medicꝰ

Bartholomeum montignanū philosophū ⁊ medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ scripturarū subtilitate ceteros sua etate phisicos superauit. Qd̄ pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitq̧ his ⁊ cōsilia in medicinis de pticularibꝰ egritudinibꝰ a capite vsq̧ ad pedes. Silr̄ de balneis. de mō ꝯponēdi medicinas. Et antidotariū ī cōsilijs. ⁊ alia multa.

Hugo quoq̧ Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ipsū tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. om̄es qui ante illum in ethruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne ⁊ Aphorismis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

Nicolaus Tollentinas eremitarū sancti Augustini pr. qui anno dñi.1294. obierat hoc anno.1446. freqntissim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto astāte pplo romano omniqꝫ cardinaliū cetu) sctoꝝ ꝯfessoꝝ nūero aggregatur. Voluerat tñ ioannes.xxij. pontifex q de ei⁹ sanctitate pcipuā habuerat noticiam. hūc ei honorē impëtiri. ſ multis belloꝝ scismatūqꝫ turbinibus vexatus. ac etiā morte pūentus. id hāc ad vsqꝫ diē dilatū ē. Is sanct⁹ ex pyceno oppido qd sancti angeli nūcupat ſb firmana ciuitate mře amita. pře cōpagno mediocribus parētib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus ꝛ aīam dño ꝯsecrauit. In adolescētie pmordijs mūdo renūciās ordinē heremitaꝝ beati augustini complexus ē. inde mltis ieiunijs vigilijs vberibus corpusculū afflixit. ꝛ cōtemplationi se totū dedit. oīs ei⁹ ſmo aut rarus aut cū opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi ꝯtemptu. vl' de amore dei fuit ꝛ celesti patria. cilicio circuloqꝫ ferreo subtrito vte baſ. qbus carnē suā plurimū macerabat. diabolicas etiā tēptatiōes ptulit. in eo qꝫ ꝓphetie spūs fuit. ad eū multi languētes. nōnulliqꝫ malignis vexati spiritib⁹ ducti curati sunt. triginta ānis tolentino in cōuentu pmanēs. nūqꝫ carnes oua pisces aut alia pinguia sanitatis aut infirmitatis tpe reptus ē comedisse. Cū qdaꝫ nocte diu in orōne pstitisset. in cella sua obdormiēs vidit ī somnis sydus clarissimū situ non altū. e loco natiuitatis ꝓgrediēs qd post oratoriū chori in tolleto terminū habuit. cognoscēs p hoc se emigrandū. in eo loco sepulturā elegit ad insinuandū claritatē sanctitatis ei⁹. Sicqꝫ sanctissim⁹ vir celo receptus ē. hui⁹ aūt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurētius vallensis

Laurentius vallēsis vt aiūt canonicus. nō min⁹ phus ꝛ theologus qꝫ rhetor ꝛ grāmaticus. hoc tpe clarus exñs. ad ioannē tortellū amicissimū suū Elegantiaꝝ libros sex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitqꝫ in dialeticā ꝛ in qntilianū cōmētarios dignissimos. Eplas qꝫ pauli suo mō in latinū vtit. Homeꝝ insup ꝛ herodotū ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiā alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiā aduersus multos cōposuit.

Matheus palmerius natione florētinus historicus ꝛ phus ac orator disertissim⁹. ipis qꝫ tpibus viguit. Et inter preclaros viros in cōcilio florētino annuemeratus fuit. Chronicā eusebij de temporibus quā diligētissime emēdauit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimosecundo vsqꝫ ad annū .1448. ipē perfecit.

Blondus hystoricus

Blondus flauius forolineñsis vir doctissim⁹. ꝛ dicēdi grā gratissim⁹ eugenijqꝫ pōtificis secretari⁹ dignissim⁹. ſ ipo tpe eas ob res multo habit⁹ ē in pcio. Qui pter orōnes ꝛ eplas innumerabiles a se editas. maximā gloriam ytalie cōtulit. qꝫ p ceteris latentē sup mille annos historiā tanta attigit diligentia. vt duob⁹ ꝛ. xxx. libris. eandē diffuse ornateqꝫ ondērit. Nā omnē ne dū ytalie ſ totius olim romani imperij ꝓuinciaꝝ regionūqꝫ statū ppulcre descripsit. Indeqꝫ de roma triūphante libros. x. Et de roma istaurata libros.3. ac de ytalia illustrata libros quasi.15. ac alia mlta. Quinqꝫ hic post se reliquit filios bonarum litterarū feracissimos. nec patri inferiores.

Guarin⁹ veronensis

Guarinus veronēsis crisolare bizantini discipulus grāmaticus. ꝛ orator ac phus eruditissimus. grece latine lingue facūdissimus. ferrariaqꝫ legendo docendo et cōponendo cū infinitam pene discipuloꝝ turbā ad se erudiendā traxisset. maximū laudis preconiū ꝓmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. ꝛ victorinus mantue publico salario vōti. mltos in vtraqꝫ lingua erudire ceperūt Inter qs etiā mantuani ꝛ ferrariēses pncipes fuere. Hic guarin⁹ cū eēt ingenij excellentissimi grāmaticales regulas vtiliter ī ordinē redegit. indeqꝫ strabonis geographi europā. ꝛ vitā qꝫrūdam ex plutarcho greco latinas eloquētissime fecit. hñtur eñi ipius cōplurime elegantissime orōnes ꝛ eple a se edite. Deficiens tandē in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato epigrāmate sepelitur.

Georgiū Trapezuntiū virum doctissimū ꝛ apostolicum secretariū cum his floruisse constat. qꝫ ab eugenio pontifice rome publico gymnasio vocatus. mltis annis hyspanos gallos germanosqꝫ viros prestantissimos vna cum ytalicis oratoriā ꝛ poeticam docuit disciplinaꝫ. Rhetoricā conscripsit ꝛ alia.

Gregorius tiphernas rhetor vtriusqꝫ lingue eruditus strabonis asiam in latinū conuertit. Ioannes quoqꝫ aurispa secretarius aplicus rhetor luculentus in precio fuit. ꝛ quedam cōposuit.

Antonius guaynerius natione papienśis medicus celebratus. hec ipsa tempora suo ingenio suaqꝫ insigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de artetica ꝛ iūcturis. ꝛ calculi passione tractatus cōposuit. Ferūtur ꝛ ipsius de fluxibus de pleuresi. de peste ꝛ aliqua alia composita laude digna.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quintus

Calixtus tercius

Anno mundi.6646. Anno xpi.1447.

NIcolaus qntus papa. Thomas sarzanus antea vocatus.a sarzana oppido lucenſ agri.humili loco ꝛ familia natus.mr̄e andreola.pr̄e bartholomeo phisico.pōtifex oīm cōsensu creatur pridie nonas marcias. M. cccc.xlvij. Uir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia dignissimus; Laudat̃ eīn eius liberalitas qua in oīes vsus ē.maxime erga litteratos q̄s ꝛ officijs curialibus ꝛ bn̄ficijs mirifice iuuit. Eos premijs ad cōponenduz ꝛ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lr̄e grece ꝛ latine.q̄ sexcentis iam antea annis in situ ꝛ tenebris iacuerāt.tū demū splendorē aliquem adepte sint. Misit ꝛ lr̄atos viros ꝑ omnē europiā.quoꝝ industria libri conqrerentur.qui maiorū negligentia. ꝛ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtutum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus.vno eodemq; anno ꝛ ep̄atum bononiensem ꝛ cardinalis dignitatē ꝛ pontificatuz adeptus ē. Qui cū pontificatū inijsset p̄ter spem oīm.mūdi principes habuit fauorabiles. Ido motus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie ꝯstituit. Ea cōcordia ne dū populus ro. ꝛ etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū letatus ē. Et fridericus impator creatus vna cū leonora cōiuge ꝓ corona accipienda romā cōcessit. Et ab ipo coronā ꝛ bn̄dictionē acceperut. Multa etiā gloriosus hic pontifex in vrbe ꝛ extra edificia magnifice ꝛ splendide edificauit. in vrbe edes pontificias apud sanctā mariā ad p̄sepe. Restituit ꝛ templum sancti Stephani.a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vrbis positū. M.agrippe opus plūbeo tecto restituit. In vaticano aūt ꝛ pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos ꝛ latos inchoauit. Et molē ingentez quibus coherceri hostes possent.ne edes pontificis ꝛ beati petri templū (vt antea sepe factū ē) diriperent̃. Extant adhuc vasa aurea ꝛ argentea.cruces gēmis ornate. ꝛ sacerdotales vestes cū mitra pōtificia.q̄ hoīs munificentiā ostendūt. Libros ꝑpulcros auro ꝛ argento redimitos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non ꝓdijsset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas multas in pauperes ꝛ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq; officiuz vendiderit neq; beneficiū simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos.amator iusticie.pacis auctor ꝛ cōseruator.iubileū habuit.beatum quoq; bernardinū ordinis minoꝝ in sanctos retulit. Tandem siue tedio animi quo maxime cruciabat̃ post captam cōstantinopolim a turcis.siue febre ꝛ podagra. qua potissimū vexabatur.pōtificatus sui anno octauo. M.cccclv.morit̃. Sepeliturq; in basilica petri.honorificētissima pompa.cum insigni epitaphio

Anno mundi.6656. Anno xpi.1455.

CAlixtus tercius papa.natione hyspanus ex valentia ciuitate.patre ioanne.matre francisca. generosͣ parentibus natus.alphonsus cognomento boria antea vocatus.libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinaliū suffragijs pontifex creatur. Uir certe magni consilij ꝛ vtriusq; iuris pacutus doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiēs bellū turcis statim indixit. Id se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo.ad id perficiēdum predicatores per totam europam statim misit.qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā adiuuarent. Ex hijs antem facultatibꝰ ad sexdecim triremes rome edificatas in hostē misit.patriarcha aq̄legiensi p̄fecto.qui triennio maritima hostiū asianoꝝ vexauit. Insulas quasdam cepit ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonsus aūt rex ꝛ burgūdie dux crucis signū suscipientes.ituros se in hostē ꝓfitebantur.vel armatos milites missuros.sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes decreuit. Mādauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis signum dari fidelibus.vt orationibus eos iuuarent.qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domini nostri ihesu christi ipse ordinauit. Iussitq; eo modo atq; cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis christi in precio habetur. Et ꝓterea ad vsum cassanū persarum ꝛ armenie principē ad reges Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratrez misit. Cum multis ꝛ magnis mūeribus eos in turcū excitans.qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq; ad transigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Uincentiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū eadimūdū anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemosinas xpi pauperibus frequentes dabat.in victu parcus.in sermone modestissimus. Moritur pontificatꝰ sui anno tercio mense tercio.die decimosexto. Reliquit centum ꝛ quindecim milia nūmum aureorū.quos in vsus bellicos contra turcos cōperauerat. Sepeliturq; in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tēplo rotundo.quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatoꝝ
Fridericus tercius :

FRidericus eius nominis tercius impator Ernesti ducis austrie filius. Au/strie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita sublato. Anno dñi. 1440. cõmuni voto cesar delectus. Inde coronã regni germanici apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit ⁊ imperauit vsq̄ȝ in p̄sens. annis. 53. Is postq̄ȝ discretionis annos attigit mox religionis induit zelum. ce/pitq̄ȝ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod sibi ⁊ sue nature bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nã domus austrie principes (inter q̄s plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerũt) tunc sibi ꝓspere succedere sperauerũt cũ diuino cultui bene ⁊ constanter famulati fuissent. Quoꝝ vestigia Fridericus secutus. Defunctis parentibus q̄ȝprimũ tutelã exiuit vt locũ videret in quo nostra redemptio celebrata est adhuc adolescens trausmare nauigauit sacra visens loca. vbi natus saluator. p̄sentatus in templo. baptizatus ⁊ tẽptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus curcifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. feliceq̄ȝ reditum cũ gloria habuit. Fuit em̄ princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quã sapientia. grauitas et vite integritas comitabanť. corpore strennuus vegetusq̄ȝ ⁊ robustus. apt⁹ ⁊ patiens ad labores. fortis constansq̄ȝ animi. sobrietatis cultor p̄cipuus. De sua de/niq̄ȝ mansuetudine. de religione. de iusticia. de prudentia faciendum verbum necessarium foret. Quõ neutralitatẽ eccie romane nocentissimam ex natione sua sustulerit vt obedientiã germanici populi magno labore. maiori sumptu atq̄ȝ industria eugenio ⁊ nicolao restituerit. Unde secuta est qua nũc fruimur ecclesiastice societatis vnitas. Horremus tñ ingredi cũ paruo nauigio magnũ mare. neq̄ȝ nostra historia est que maiestatẽ tanti principis ꝓ sua dignitate valeat explicare. vetustas em̄ imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda forent. ⁊ natio germanica que sibi obsequiť. domusq̄ȝ ex qua ꝓgnatus est. Cũ ea regũ ⁊ impe/ratoꝝ sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliq̄n polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonstraut. Demũ p̄sona ꝓpria que corporis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Sati⁹ est tamen tacere q̄ȝ maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia ꝑcurrere. Vereor em̄ ne quis me putet in hoc opere pleraq̄ȝ scripsisse in gratiã imperatoris nostri ac ꝓinde vanitatis arguenduȝ esse. quod viciũ a graui viro p̄sertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericuȝ nemo adulatũ dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliũ facta dictaq̄ȝ supra verũ extollunt. Cũ hec scripta eius laudes diminute magis q̄ȝ ampliter attingunt. quis em̄ eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit: qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiũ gubernauit. Omnes tandẽ qui modo regnant quiq̄ȝ regnaturi post hec fuerint fridericũ tanq̄ȝ speculũ quoddã virtutũ contueri appetere arbitror. Si gloriam regionibus. suis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quã ob rem nõ plenam historiam scribo. sed ea dumtaxat excerpo eaq̄ȝ p̄stringo que ad exẽpla virtutũ ac ꝓbitatis accomodari posse videanť. Nunc igiť ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsq̄ȝ nicolaũ quintũ rome coronari destitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis p̄sidibus austrie ꝓsecutus iter ad oppidum sancti viti ꝑuenit. ibiq̄ȝ natiuitatis dñice festa ꝑegit. Ad quem locũ ⁊ ladislaum regẽ ꝓficisci iussit. Inde villacũ se confert. id est oppidũ ecclesie babenbergensis supra dranũ situm non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari ꝯuenerant. domi nobiles q̄ȝplurimi qui romã videre. coronationẽ ytalie spectare mores. milicie cingulũ mereri magnopere optabant. Ibi quoq̄ȝ dux austrie albertus germanus cesaris erat. qui splendidũ ex sueuia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ip̄e q̄ȝuis Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliã ingredi ac fraterne coronationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamq̄ȝ disiungunt. p̄misso alberto cum parte copiarum. ip̄e regem ladislauȝ secum ducens kal. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetoruȝ patricios domi potentes obuios habuit. qui eũ ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquijs occurrentes. Ad victum omnia sine p̄cio administrarunt quocunq̄ȝ cesar in territorio venetorum ꝑuenit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenũ facies. flauescentes copiosasq̄ȝ comas. lactea colla. cõmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. prudentemq̄ȝ hominem iudicare. multa super Ladislao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra etatem gestus. Potissime autem teruisani singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub ditio/ne australium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoq̄ȝ non ignorantes ad imperium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rhenıq̄ȝ partibus per vallem tridẽtinam Veronam Mantuamq̄ȝ transeuntes Ferrariam veniunt prestalantes cesaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borsius leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificẽtiam ostentabat. Omissa ferraria bononiã ꝑgit. vbi bessarionẽ legatũ ap̄lici occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore maximo. occurrerũt duo cardiales. Parumꝑ aũt florẽtie morat⁹ donec edes cosme de medicis ceterasq̄ȝ splẽdi

de vrbis structuras ⁊ populi magnificentiā spectaret. Senas ꝓfectus est. Cū senis esset Leonora filia re-
gis lusitanie filia alfonsi neptis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim le
ta fronte nigerrimis atqꝫ illustribus oculis. ore paruo. genis ad graciā rubescentibus ceruice facie cādida
ex integro venusta. Imperatrix igit̄ senas deducta est ieiunij scd̄a die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus ⁊ ladislaus. postea clerus. Fridericus cū legatis aplicis extra duas vrbis portas spō
se aduentū expectabat. qua visa in amplexꝰ ambo venere. Ubi hec gesta sunt Senenses marmoreū lapidē
erexerunt. Cesar post iter suū vrbē versus ꝯtinuauit. Apud viterbiū mandāte pōtifice ingens honor illi ex
hibitus est. Ad ydus marcias ex sutrio iter romā summo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitatis in vrbe fuit
obuiā datū est. Uenit deinde cesar in eminentē collē vnde vrbē spectare potuit. Leta oīs nobilitas. cui ca-
put orbis vrbē visere datū est. cunctarū gentiū columē romā. vbi de colle descensum est sacer senatus apli
cus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erāt vrbi oīs cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea ve
stitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalēsibus circūdata oīm i
se occulos attrahebat. Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ ce-
saris militie ductor obequitans suū cuiqꝫ locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod
sancti georgij vocitant. deinde vexillū aquile. Postq̄ʒ vrbē cesar intrasset eius equū manu regere marscalcꝰ
nudū ensem ante cesarem tulit. Epūs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epi ⁊ abbates infulati san
ctorum reliquias ferentes occurrerūt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculū vocitant siue baldachinū in-
troducere vsqꝫ ad gradus basilice sancti petri p̄cedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedēs eburnea pōtifica
libus ornamentis indutus. senatu cardinaliū circūstante verbis paternis ⁊ supra modū benignis Frideri-
cū suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum q̄ʒ ladislaus ⁊ albertus ac demū impe
ratrix pedes basiauerūt. Nicolaū deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardorum regē co-
ronaret. Idibus igit̄ marcijs apud sancti petri summū altare Fridericū in regē longobardorum coronauit. et
Leonora ꝑ oratores desponsata inter missarum solennia. denuo ei reiuncta fuit matrimoniū benedictū. Abso-
luta mediolanensi coronatione postride solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oīm summam
beati petri arā in sublimo throno ꝯsedit. Extra cancellū duo tribunalia fuere. alterū friderico. lenore alterū
deputatū. Fridericus postq̄ʒ iusiurandū beato petro ⁊ nicolao in ea forma p̄stitit q̄ ludouicū caroli filiū iu-
rasse decreta ꝯfirmant. alba indutus in canonicū sancti petri receptus. Inde augustale paludamentū acce
pit. in mediā basilice ꝓfectus trinā benedictionē suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricij in scapu
lis atqꝫ brachio dextro ꝓ veteri more oleo sacro delinitus. similiter ⁊ leonora. Pontifex rē diuinā inchoa-
uit. Inter celebrandū diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrū quo regia potestas indi
cat̄. Pomū quod mundi dn̄m ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat ꝑ varias vices data. Postremo co
rona aurea infulata p̄ciosisqꝫ coopta gemmis cesareo capiti imposita. Imꝑatrix q̄ʒ post cesarē coronam ex
manibus pontificis accepit. quā ꝯiugis Sigismundi fuisse ꝯstabat. Cesar q̄uis ornamēta sibi p̄cio incre-
dibili cōparasset. In hāc tn̄ solenitatē palliū. ensem. sceptrū. pomū coronāqꝫ caroli magni ex archiuis nurm-
bergensiū ad se deferri curauerat. Ut aūt coronationi diuinisqꝫ rebus est impositus modus leonora in suas
edes secessit. papa ⁊ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredū ascendit. eiqꝫ ce
sar dextratoris officiū ꝑ aliquot passus exhibuit. equo deinde conscēso vsqꝫ ad ecclesiam sancte marie vna ꝓ
fecti sunt. Tūc papa in pallatiū redijt. cesar in ponte adriani ꝓfectus ē. vbi albertū fratrē pluresqꝫ duces et
comites ad militie ꝓuexit honorē. ter quemqꝫ gladio ꝑcuciens. Trecenti eo die ꝑcussi milites referunt̄. de-
inde cū sol occideret ad lateranū se cōtulerat. splendidū ibi ꝯuiuiū habuit. Imperator igit̄ Fridericus mil
lesimo quadringentesimo quinq̄gesimoscd̄o anno. die. xviij. mensis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonsi regis arragonū precibus oneratus vt neapolim sese cū imperatrice ꝯferret. statuit tanto regi morē
gerere. Ad regē igit̄ amicū ꝓfectus ⁊ post eū leonora. Qua aūt magnificentia neapolim imperator introi
erat ꝯsultius arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptē suā nunq̄ʒ vidisset nuptā ⁊ in alto locatā ample-
xus est. Mansit illic cesar ⁊ sanctā ebdomodā ⁊ octauā pasce. Ostendit quoqꝫ alfonsus thesaurum suū quicq̄ʒ
p̄ciosum habuit. Inde cesar naues ascendit romā petiturus. Imperatrix octo diebus apud auūculum po-
stea mansit. deinde manifredoniā profecta est atqꝫ illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Cesar romam re-
diens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate suscepta monile p̄ciosum dono cesari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus au
reis emisse ferebat. Is (postq̄ʒ solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauem ꝑ fluēta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita ⁊ artificū ⁊ nobiliū occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciscus fostari dux venetū vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cū tre-
centis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamqꝫ festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem
apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum
territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus vsqꝫ ad littus profectus est. Fridericus post missa yta-
lia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. q̄ʒ turbidam aeris faciē mu
tatūqꝫ celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexe-
rant quosdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Pe
tentem em̄ ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret.
Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

lauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. Quibꝰ ⁊ heinricus rosensis na-
tione bohemꝰ cū ducētis eqtibus ⁊ mille peditibꝰ se adiūxit. Cessit furēti pplo fridericꝰ. pupillūqꝫ adhuc
teneꝝ dedit. q̄ summa alacritate apud viēnēses exceptꝰ est. Hic gloriosus impatoꝝ inter liberos ex leonora
susceptos primo cristoferꝝ habuit quē immatura mors abstulit. Et maximilianū ducē burgūdie postea re-
gem romanoꝝ. cū filia margareta vxore ducis alberti ī baioaria. Australes aūt ⁊ si fridericū cesarē accersi-
tis bohemis in noua ciuitate ⁊ in viēna obsederūt. Eo demū redacti sunt. vt victores ex victo pacē peterēt
atqꝫ in eā rem auri sex milia nūmū quotannis pēderent. Nouissimis aūt diebus cū mathia hungarie rege
bella varia gessit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ⁊ p̄cipue australibus intulit. Viennā ac nouā ciuitatē in austria
abstulit. Que post mortē mathie filiꝰ maximilianꝰ pr̄i reddidit. In plerisqꝫ tn̄ locis. cū ei semp ingens cu-
piditas pacis ⁊ otij fuit. xp̄ianoꝝ principū ꝓpter turcoꝝ incursiones cōuentū p̄cipue anno. 1471. Ratispo-
ne edixit. Et post aliq̄s annos Nuremberge. cū oēs ꝓpriū cōmodū q̄rerēt. impauit vt ab armis discederēt
⁊ pacē inirēt. Ratus venisse tp̄s. gladios in turcoꝝ ⁊ infideliū nō in xp̄ianoꝝ viscera ꝯuerti debere. Quā
obrē anno salutis. 1486. filiū eiꝰ maximilianū ꝯsortē regni fecit. vt qđ p̄ senectute adimplere non posset. p
filiū regē ꝑficeret. Cū itaqꝫ cesar nr̄ inclitus habūdat potentia numero hoīm ⁊ copia gentiū. etasqꝫ ⁊ pru-
dentia ⁊ magnificētia ꝯueniāt (q̄ p̄cipue sunt ad res arduas capescēdas) Speramꝰ vt ille aut filiꝰ eius det
pacem ecclesie. Et cōponat nō mō principatꝰ. ⁊ omnē pplum xp̄ianū. s̄ vniuersum orbē ad vnicā verā fi-
dem xp̄ianā ⁊ sanctā deducet ecciam. ad altissimi dei gloriā ⁊ honorē. Sblimationemqꝫ throni sui cū laude
perpetua ⁊ eterna salute. Quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat.

Bernardinꝰ senenꝭ ordinis seraphici francisci professus. ⁊ instaurator egre-
gius sua etate declamator. Is apud senam vrbē ethrurie nobili loco natꝰ.
qui postq̄ lr̄as didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. p̄rimonio qđ non
tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās
seculi pompas. ad religionē diui francisci sese recepit. Amatorqꝫ paupertatis exi-
mius. cū ordinē illū labentē ⁊ institutione primeua longe remotū offendisset. re
ducere fratres in viā. cū diu frustra conatus fuisset. Neqꝫ em̄ indurati maiorū cō
uentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad se nōnullis quos sanioris mētis inue-
nit. seorsum habitare instituit. hijsqꝫ domos ab vrbibus remotas ex elemosina
struxit. Jubēs oēs vt pr̄is francisci volūtas fuerat nudis pedibꝰ ambulare. ve-
stes laneas sine lino habere. cibo vinoqꝫ vti modico. plumas oēs effugere. ī sac
co dormire. nihil de crastino esse sollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniā vti venenū
maláqꝫ pestē fugere. victū elemosina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m ⁊ hūc cru-
cifixū p̄dicare. que oīa primus ip̄e implebat. sobrius pater in p̄dicationibꝰ adeo
plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ⁊ eo amplius annos vniuersam ytaliā predicādo circui-
uit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta ⁊ ampliꝰ cenobia p ytaliā sui ordinis a fundamen-
tis erexit. ⁊ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum
ostendere. Cuiꝰ rei nouitatē cū plerīqꝫ improbarēt. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc
in nomine ihesu curasse morbos. ⁊ fecisse miracula nō est ambiguū. Tandem apud aquilam brutiorū vr-
bem terrene vite cursu pacto. ad celestem lucem migrauit. vbi corpus eius sepultū. tercio ⁊ sexagesimo vi-
te sue anno. miraculis coruscat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M. cccc l. in iubileo adnite-
te ioanne de Capistrano sanctoꝝ ordini asscripsit ac in cathalogo beatoꝝ patrum redegit.

S. Bernardinus

Jubileus hoc anno. M. cccc l. rome freq̄ntissimus hominū freq̄ntia fuit qui annus gratie magnus fuit
vt queādmodū ex lege veteri corpalis ⁊ animalis seruitus anno q̄nquagesimo extingueretur. Remit-
terenturqꝫ culpe. ⁊ onera peccatoꝝ omībus. qui limina sanctoꝝ apostoloꝝ sincera mente ꝑquirerent. In-
gens igitur populi multitudo. ex omī xp̄iano solo p hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragīta ⁊ am-
plius hominū milia diebus singulis p vrbem templa foraqꝫ vaderent. dissoniqꝫ mores. deformes habitꝰ
ac diuersa linguaꝝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum est. vt neqꝫ victui necessaria defu-
erint. neqꝫ tumultus interciderint. Vnica tamen horrenda visu ⁊ auditu stupenda. paucis diebus ante fi-
nem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa vespertinā horam basilicam sancti petri frequens ppl̄i mul-
titudo peteret. neqꝫ minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitāt.
Ingens euntiū ⁊ redeūtiū concursatio. Cūqꝫ hij atqꝫ illi a superuenientibus vrgerent premerēturqꝫ turmis
accidit alios ruere. alios sup ruentes vadere. Cūqꝫ nōnulli equis mulisqꝫ veherent cum iumētis vna pro-
strati calcatiqꝫ sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā
plures in tyberim ceciderūt horrendum spectaculū. alij vndis absorpti. alij inter hominū brutorūqꝫ pedes
oppressi animas exularunt. quoꝝ corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepeliuit. Exe-
quiasqꝫ hijs solēnes fecit. Capellamqꝫ marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnū tante
cladis memoriale.

Anno precedēti pestilētia ingēs q̄ꝫ primo in asia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāqꝫ in ytaliā ser-
pens. plures postmodū annos ad vltimos germanie ⁊ galliarum fines misere. per omēs fere popu-
los debachabatur. Deinde in locis ytalie ⁊ q̄ꝫmaxime mediolani deseuit. Sequētibusqꝫ annis vbiqꝫ peste
laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam su-
perior solis defectio ⁊ frequentes terremotus indicauere.

Alfonsus rex

ALphonsus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioãnes ulterioris hyspanie rex. qui currentis equi lapsu exanimat⁹ fuit. ãno. 1442. renato supato. ⁊ pulso in regno neapolitano succedẽs regnauit annis ferme. 22. Cũ diu antea regnasset in arrogonia ⁊ sardinia atqȝ hyspania annis multis. Renatus em̃ rex ludouici andegauẽsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regia contra alphonsum regẽ in apulio regno vocatus cũ quatuor annis regnassȝ deijcitur. qui massiliã vñ in initio venerat mari reuersus ẽ. Huius alphonsi pater vir sanctus cũ defecisset quatuor post se reliquit filios. alphonsum. ioannẽ. heinricũ ⁊ petrũ. Hic cũ maior natu esset regnũ paternũ obtinuit. Et bellicarũ reꝝ gloriaȝ pacis laudibus ꝓferens ad id regnũ oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et ꝓfectum arcis maritime ad ꝓditionẽ pellexit. ⁊ castellũ cepit. inde bellũ neapolitanis intulit. Mortua aũt regina cõtra renatũ mouẽs adeo neapolitanã vrbem longa ⁊ durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierũt. Tandẽ noctu p cuniculũ furtim militibus intromissis vrbẽ cepit. ⁊ paulopost vniuersis regni ꝓceribus domitis vniuersum regnũ in suam potestatẽ redegit. Eoqȝ tanto regno pacato neapolim rediẽs. curru aureo triũphãs vrbẽ inuectus ẽ. post magnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus disertissime ꝓscripsit. qnto kal. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimis. nisi tantũ ferdinãdũ adhuc extantẽ ex cõcubina filiũ. quẽ ⁊ in apulie regno ex testõ heredẽ sibi dimisit. In arrogonie aũt regno Joãnes frater successit. Reliquit aũt hic inclitus rex cũ super tria regnasset regna. tantas diuitias quãtas vnqȝ vllus alius ꝓdecessoꝝ regũ fecerit. qui sine ꝯtrouersia regũ principũqȝ omniũ quos nostra etas tulerit. ⁊ sapientissim⁹ ⁊ fortissim⁹ habitus ẽ. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana pleraqȝ principum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus cardinalis

IUlianus cesarinus cardinalis diaconus. Uir fidei xp̃iane amator feruentissimus. Et om̃ibus ꝟtutibus tam diuinis ꝙ̃ humanis ornatus. quez supiorib⁹ diebus. eugenius pontifex legatũ in vngariã ad cõponendũ inter ladislaum polonie regem ⁊ vxorẽ alberti imꝑatoris pacẽ miserat. anno. 1444. apud budaȝ regni vngarie caput inter ip̃os optimũ pacis fedus inijsset. Eo etiã regẽ ip̃m ⁊ vngaros omnes deduxit. vt magno cõparato exercitu contra turcos europam occupare volentes ꝓficiscerent. Qui turcoꝝ fines cũ ip̃o exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiũ fluuiũ ⁊ andrinopolim a solis ortu vsqȝ ad occasum cũ hostibus pugnãtes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cõflictu occiderũt. inter quos decem ⁊ octo ex primoribus eoꝝ principibus cecidere. ĩ qua tamẽ pugna ladislaus ip̃e polonie rex viriliter pugnãs sagitta saucius interijt. Julian⁹ aũt ipse mortuo rege ceteros in ꝓlio exhortãs. duȝ xp̃iani ex m̃ltitudĩe turcoꝝ terga ꝟterẽt. ꝓ xp̃i noĩe occubuit.

Franciscus Sforcia

FRanciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalẽ. marcij. iure hereditario potitus. Quart⁹ mediolanensiuȝ dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. ⁊ mense vno. Uir certe indicendo acerrimus ⁊ eloquẽtissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari victoriosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra florentinos venetosqȝ. contraqȝ eugeniũ pontificem. contra mediolanenses ⁊ alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clarissima extãt trophea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratorumqȝ scriptis versantur. Qui etiam permagnifice ⁊ splendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis castelluȝ iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cõfecit. hospitale magnificentissimũ in vrbe fundauit. Extra portaȝ cumanã apud sanctaȝ mariam incoronatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolentino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore masculis ⁊ ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio mense mortuus est. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

SOlis defectus anno. M. ccccxlviij. quarto kal. septembris hora sexta facta est. Quo anno maxima ⁊ cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia em̃ ⁊ in gallia germania. flandria. perusia. pãnonia. apulia. ac in vniuersa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. ⁊ infinita prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem mortuo amurate turcorum principe. multo maiora illata sunt damna. ⁊ seuiora bella a mahumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiqȝ fuit pestis vt de multis pauci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .1453.

Constanstinopolis ciuitas orientis imperij sedes ⁊ vnicū grecie domiciliū sapiētie hoc anno q̄rto kal. iunias a mahumeto turchoꝝ principe p. 50. dies obsessa vi ⁊ armis expugnata diripit̄ ⁊ fedat̄ anno regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiq̧ copijs mirabili apparatu terra mariq̧ regiā vrbē aggressus. cuius descriptio in superiorib⁹ habita ē. Ad terciū aūt diē captato vrbis situ machinas innumeras craticulosasq̧ ex virgultis vimibusq̧ ꝯtextas q̄b⁹ pugnātes tegerent̄ fossatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tñ machine cā horribili cedebat. Bombardaq̧ ingens turrī iuxta scti romani portā collidit. cui⁹ ruina añmuralis fossatū replet equatq̧ vt via hostibus pateret. At cū turch⁹ trib⁹ iā locis ꝯcussis lapidibus muros desperaret. Memoratu cuiusdā inuidi xp̄iani ex colle biremes intromittere curat. Est eīm port⁹ ille in lōgū angustū q̧ ꝓtract⁹. cui⁹ orīētalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hostib⁹ aditus impossibilis erat. quā ob rē vt coangustaret circūuallaretq̧ magis vrbē iussit in via eq̄re ex colle suppositis leuitis vasis lacertoꝝ vi ad stadia septuagīta trahi biremes. q̄ ascēsu grauī⁹ sublate post hac eo apice in decliuū ad ripā leuissime sin⁹ introrsum vehebāt̄. Inde pōtē lōgitudīs stadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoīta q̄ vasis vinarijs colligatis sub constructis ꝯfixisq̧ lignis q̄ exercit⁹ decurreret ad murū. dyametralisq̧ cinctio ingressuꝫ transituue ꝓhibebat. Tandē dato signo vndiq̧ nō solū ꝯstātinopolis orientis columen. ſ ip̄a q̄ꝫ pera ne q̄d auxilij grecis p̄staret oppugnari cepta ē. Turchi rursus subruere murū portasq̧ q̄tere innixi. Cernit̄ varia pereuntiu forma ⁊ plurima mortis imago. Cūq̧ defensio remissior fieret turchi aīaduertentes acri⁹ incūbūt. In ingressu demū porte octigēti circiter milites ex latinis grecisq̧ periere. ⁊ iā hostis supiorē muꝝ tenebat saxa ī ciues deuoluens. Cū subito capta vrbe cesis oīb⁹ in rapinas itū ē. In hui⁹ aūt vrbis populatiōe cōstātin⁹ paleologus ⁊ ip̄e m̄re helena genit⁹ orīētis impator capite trūcat⁹ regni sil' ⁊ vite finē fecit. datis q̄ꝫ edictis vt a sex annis supra oēs vtriusq̧ sex⁹ p̄sone necarēt̄. sacerdotes ⁊ vniuersi monachi diuersis tormētoꝝ generib⁹ necati sunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta sanguinis effusio vt riui cruoris p vrbeꝫ currerent. Sic nobilissima vrbs p constantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝯditione M.c.xxx. vel circa. Quibus gestis omnia in predā dedit. sacra templa fedauit. postremo turchi varia nephanda pegerūt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Sumcassian⁹ rex ꝑsaꝝ ⁊c̄

Sumcassianus felicissimus ꝑsarū ⁊ armenie rex. cui ꝓpriū nomen assimbe⁹
Anno.1454. zenza persaꝝ rege deuicto ac interfecto persis imperare cepit
Hic ꝑmū regulus armenie cū esset aīo vasto. bello potēs ac scientissimus ꝑsepe
paucioribus copijs magnos fuderat exercit⁹ ⁊ zenzo rege interfecto filiū captū
in ꝑsarū regē coronare velle finxit ⁊ vsqꝫ in thauris vrbē q̄ ꝑsaꝝ columen ē ꝓfi-
ciscit oīa oppida ⁊ arces occupās. cū satis sibi cautū putasset nouū regē obtrū-
cans ꝑsico regno potit⁹ ē ⁊ sumcassian⁹ appellat. qđ latine magnū virū signifi-
cat. qui postmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorē partem orientis sibi
subegit. Cū eo calixtus pōtifex amiciciā inchoauit ⁊ magnū honorem pontifici
detulit. Cui⁹ etiā suasu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ ve/
netus nigropōte ꝑdito quedā oratorē misit q̄ auxilia ꝯtra othomannū turchum
expostularet. Rex ab eo exorat⁹ ꝯfestim copias suas recensuit ⁊ p̄mo impetu si
naū ciuitatē cepit. Inde trapezuntiā inuasit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit
Post nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē ꝯflixere ꝑlio. vt plures e tur-
chis neci dati sunt. inde aliq̄t interiecti dieb⁹ cū turchoꝝ rege pacē inijt ⁊ natos mutuo ꝯiugio copulauere

Johannes capistranus

Johannes de capistrano ꝑ idē tp̄s aprutio oppido nō longe ab aquila vrbe cō
stituto ortus. ordinis beatissimi francisci ꝓfessus xp̄iane religionis acerrim⁹
et egregius p̄dicator. Ex ap̄lica iussione theutoniā ingressus est ac ꝑ carinthiaꝫ ac
stiriam venit in austriā. Cui sacerdotes ac plebes cū sanctoꝝ reliquijs ꝓbuiauerūt
Cūqꝫ veluti ap̄lice sedis legatum ⁊ dei nunciū susceperūt. Johanni occurrere oēs
accole vestimentoꝝ eius fimbriā auide contigere. egrotes ⁊ male habentes añ pe
des eius attulere. e quibus plerosqꝫ sanitati redditos rumor fuit. Morat⁹ est autē
in germania dieb⁹ aliquot viam dn̄i p̄dicans. mortalesqꝫ oēs ad penitentiā vo
cans. Inuitatus aūt iohannes nurmbergā vrbem germanie petijt. vbi vndiqꝫ po
puli motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueri virū lacrimas letitie deuo
tionisqꝫ mittere. leuare in celū manus benedicere veniēti. laudare mittentē. tange
re. osculari qui ꝓpe sunt vestimēta veluti celo missum ⁊ angelū dei respicere. apud
minores deinde sui ordinis fratres exceptus est. ibi cibaria sibi suisqꝫ comitibus
ministrata sunt. Vitā in hūc modū duxit. vestitus dormire. ante lucē surgere. ma-
tutinū. laudes. primā. terciā orare. diuina deinde celebrare. hisqꝫ ꝑactis sermonē ad populū latine ꝓnunci
are. post hec interpres que dicta sunt ab eo q̄ꝫtū capax est exponere populo. Finito sermone ad cenobiū sui
ordinis reuerti. ac sexta ac nonis completis infirmos visere. diu apud eos morari. manus omnibus impo
nere. Birretū sancti bernhardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e naribus fluxisse ferunt singulis egrotantib⁹ se
admouere. precari supplex pro omnibus. exinde cenare. demū his qui se accedūt audientiā p̄bere. mox ve-
speras dicere. hisqꝫ ꝯpletis ad egrotos reuerti atqꝫ cū his vsqꝫ ad noctē se exercere. Cūqꝫ demuꝫ ꝯpletorio
et alijs dilectis p̄cibus expletis corpus quieti dare minimū esse. quod somno ferme nihil. Ad reuisendos
sacre scripture codices pausillū furari temporis. sic homo quasi celestē vitā in terris agere immaculata abs
qꝫ sorde. quē pusillū corpore nurmberge vidimus. etate senecta. annos q̄nqꝫ ⁊ sexaginta natū. siccū. aridū
exhaustū. sola cute neruisqꝫ ⁊ ossibus ꝯpactū. letū tn̄ ⁊ in labore fortem. sine intermissione singulis dieb⁹
predicantē. altas ac profundas materias absoluentem. Ferunt ⁊ hūc cesarē fridericū cupide audiuisse. mul
tisqꝫ sermonibus eius interfuisse. ac vestimētis cū sacerdotalibus donatū cū apud viennā ⁊ australes aua
riciā calcauit. libidinē subegit ⁊ honores seculi fugit. tandē eū cū honore dimisisse. Cūqꝫ audisset innume
rabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā accessit suis exhortationib⁹ grandi exercitu ibidē congrega
to ꝯtra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubij oppidū tanto ardore xp̄i
cole pugnarunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad sex milia occiderunt. Eo deniqꝫ
mortuo magnis eū coruscare miraculis ferunt.

Frācisc⁹ philelph⁹ poeta

Franciscum philelphum anconitanū ex vetusto Tolletini oppido natū eq̄tē
quidem laureatum. ⁊ lr̄aꝝ tam grecaꝝ q̄ꝫ latinaꝝ excellentissime doctum ad
hec vsqꝫ tempora cū magna fama ꝑuenisse constat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam
orationem semꝑ exercuit. In omni genere scilicet dicendi ⁊ prosa ⁊ carmine. Is
itaqꝫ crisolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cū ab eo doctissimus euasisset.
primū apud venetos. postea apud florentinos. senenses. bononienses. ⁊ demuꝫ
mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinasqꝫ lr̄as plurimos docu/
it. ⁊ ibidem vsqꝫ ad hec ferme tempora sub quatuor ducibus cū annua pensione
fuit. vbi libros a se editos dereliquerat scilicet Sphorcidiarū Satyraꝝ. de iocis
et serijs. lyricoꝝ. cōuiuioꝝ. de morali disciplina. epistolare tā grecaꝝ q̄ꝫ latinaruꝫ
Orationes. 60. oratione soluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corpis passio/
nibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis transtulit. Obijt deniqꝫ bononie anno
salutis nostre M.cccc.lxxxi. nonagenarius.

Leonhardus de vtino ordinis predicatorum professor ⁊ sacrarum lr̄aꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquioꝝ
⁊ studiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuiū gratitudine claruit. ⁊ multos s̄mo-
nes ad populos erudiendos ⁊ de sanctis per totum anni circulum post se reliquit.

Iurasse fridericū imperatorē nunq̃ȝ comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. ⁊ cū rome corona tus est. idq̃ȝ iuramentū constantissime tenuit. Cū em̄ iureiurando ꝓmisisset que bona possideret imperium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret maluit auarus negando q̃ȝ concedendo periurus videri. Eā ob causam petenti borsio marchioni estensi ducatū mutine tamdiu restitit donec monstratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederet lucri magis q̃ȝ alienationis speciem habere. p̄sertim cū mutina ⁊ regiū in potestate sua non esset. In eū quoq̃ȝ fridericū cesarem tercium cū nonnulli dicta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagittas expositos esse. Turres quidem fulgura precaltas feriunt. humilia tecta preteriunt. At nobiscum bene agitur si verbis tantum impetimur

Latislaus rex bohemie et hungarie

Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris ⁊ sigismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebatur. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ militie cingulum et sacrā hungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Inde sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum hūgarie assumpsit Ladisla⁹ cōi procerū ꝯsensu rex designatur suisq̃ȝ auspicijs deinceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificētissimis apparatibus bohemiā petijt atq̃ȝ in praga summos honores consecut⁹ regni coronā accepit. mansit ibi nō ꝑuo tp̄e nec vnq̃ȝ hereticoꝝ eccl̄ias intrauit. pri⁹ tñ q̃ȝ rediret in austriā vratislauiā nobilē vrbem inuisit slesitaꝝ caput. Postea comes cilie a ladislao huniadis filio in castro regio obtruncatur. Offensus ea re regi⁹ anim⁹ dolorē tñ suppressit. Rex budā se ꝯtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iussit. percussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit ī austriam. In austria de ꝯiuge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebantur. verū nobilissimo regi nulla dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco nuptijs eligendo ꝯtentio exorit. hungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputandam aiūt. factione tñ georgij pogiebracij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex apparatu bohemiā petit. Inde due legationes misse. altera ad fridericū imꝑatorē de pace. altera ad carolū frācie regē filiā adductura. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgies splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator ⁊ augusta vocati. ambe regis sorores ⁊ cuncti germanie principes. s̄ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladisla⁹ igit. x. kal. decembris egrotare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocat⁹ cū quo plura locutus. finito s̄mone de curatione aīe actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam petijt ⁊ intuens saluatoris imaginē orationē dn̄icā orsus ꝓnunciato s̄ libera nos a malo nil amplius locatus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagitamus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ip̄o etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas postq̃ȝ egrotare cepit extinctus est. Mortē eius alij morbo. alij veneno imputauere. qui ad. viij. kal. decembris regia pompa in sinu proaui sui caroli quarti romanorum imperatoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Theodorus thessalonicensis vir greca latinaq̃ȝ lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia egregia grecoꝝ volumina tū theophrasti de arborib⁹ plantisq̃ȝ opus insigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M. cccc. lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum rome sanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluisse. In agro piceno ortus infans dentibus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna ꝑfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno sequenti cometes quā nigrū appellant M. cccc. lvij. anno iunio mense gradu. 20 piscīū p mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albam dicunt ad confluentes sauū danubiūq̃ȝ sitū a paucis xp̄i cruce signatis fusus fugatus castris exutus est. Johannes genere hispan⁹ cardinalis sancti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus de quo cōciti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito hostium numero parua manu dedere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē viij. yd⁹ augusti. ob idq̃ȝ calixt⁹. iij. pō. eo die trāsfigurationem dn̄i ꝯstituit

Terremotus ꝑmaximus anno dn̄i. M. cccc. lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterum xxx. die eiusdem mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit ⁊ nusq̃ȝ legit tam vehemētes fuisse ⁊ tam magnū spaciū terre occupasse. p̄cipue in regno apulie. In neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuitatibus ⁊ villis circūstantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cum interitu magno hoīm pecorūq̃ȝ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceterisq̃ȝ veteris campanie vrbibus. Fuerūt nihilominus ⁊ alij terremotus ꝑcepti inter p̄mū ⁊ scd̄m etiā postea s̄ tenues ita vt nullum damnum edificijs ac personis intulerunt.

Linea summoꝝ pontificū

Pius secundus

Paulus secundus

Anno mundi.6657. Anno xp̄i.1458.

Pius eius nominis secundus papa eneas cognomento picolhomineus an/
tea vocatus.natione ytalus.senis oriundus.corsiniani ortus patre siluio.
matre victoria. Ideo prius eneas siluͦ poeta vocitatus hoc anno patrū omniū
consensu terciodecimo kalendas septembris pontifex creaṫ.vir quidem oī laude
dignus eloquentissimus copiosissimusqꝫ.prudentie singularis.qui nō ad otium
sed res maximas agendas vocatus. Is corsiniani cū ꝑ etatem discere potuisset
grāmaticam didicit. Annū vo decimū ⁊ octauū agens senas ꝓficiscīṫ vbi a neces
sarijs ⁊ cognatis adiutus poetas primo.mox oratores audiuit.quibus faculta
tibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit.inde ad ius
ciuile se contulit. Postea dominicū capranicū secutꝰ basileā ꝑuenit. Deinde bar
tholomeū nouariensem ep̄m.⁊ post eum nicolaū sancte crucis cardinalem secutꝰ
Iterū ad basileam ꝓficiscens semꝑ in honore apud omnes est habitus. Fuit em̄
scriba in illa synodo ⁊ lr̄aꝝ aplicaꝝ abbreuiator. In eo aūt ꝯuentu ꝑsepe orauit.
Legationes plures ꝯcilij causa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem
a felice missus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in a-
micos ⁊ ꝓthonotariū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem.quē prin
ceps in rebus grauibus consulit.Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio
subdyaconus creatus ep̄s tergestinus moriṫ.in cuiꝰ locū eneas se quidē inscio
a pontifice ⁊ imperatore suffectus est. A calixto aūt pontifice in numerū cardina
liū referṫ.ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creaṫ. Accepta pōtificia
corona confirmata prius ecclesie ditione se totū ad curam reipublice xp̄iane con
uertit. Sigismundū austrie ducem qꝛ in cardinalē ad vincula petri aniaduertisset
diris execrationibus ꝓsecutus est. Maguntinū insuꝑ antistitē sede deiecit. Bene
uentanum qꝫ archiep̄m sūmouit.nil regibus.nil populis timore aut auaricia cō
cessit.katherinā senensem inter sanctas xp̄i virgines retulit.pragmaticā in gal-
lia abrogauit.fodinas inuenti tū alumis apud tolphā instituit.Cultor iustitie et
religionis.admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem ⁊ sigismundū malate
stam inducias composuit.vt mantuā vbi cōmunem xp̄ianoꝝ conuentū indixerat tuto ꝓficisci liceret. media
igiṫ hieme ab vrbe discedit.mantuā postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna lega/
toꝝ vis. actūqꝫ est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indicereṫ. Urbem aūt romam mult/
exornauit edificijs.⁊ tybure arcē construxit.ac senis nōnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt continentis
sime vite ⁊ otij inimicissimus.homo stature breuis.caput habuit ante annos canū.facie senecta. aspectu se/
ueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultū corporis neqꝫ morosus neqꝫ negligens. robustum ei
corpus natura dederat.quod tn̄ longe ꝑegrinationes ⁊ crebri labores attriuerant.accedebant morbi eius fa
miliarissimi tussis.calculus ⁊ podagra quibus ꝑsepe cruciabaṫ. Duodecim cardinales suo pontificatu ve-
teribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchꝫ cū
innumerabilibus populis ꝓficiscerenṫ.diuturna ⁊ lenta febri afflictatꝰ moriṫ anno sexagesimoquarto su-
pra quadringentos ⁊ mille.xvij.kal̄.septembris.anno vero pontificatus sexto.diebus sex minus. Funus
ancona romā defertur ⁊ in basilica sancti petri condiṫ ad altare sancti andree. Delectatus ē aūt mixto scribē
di genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā auectū in sacello ad id fabrefacto
collocauit.cognitionē qꝫ reꝝ antiquaꝝ nō omisit cū ꝯmentarioꝝ libros scripsit ⁊ plura alia.

Anno dn̄i.6663. Anno xp̄i.1464.

Paulus secundus papa patria venetus.patre nicolao.matre polixena.petrus barbo antea vocatus.eu/
genij pontificis ex sorore nepos sancti marci p̄sbiter cardinalis hoc anno pridie kal̄n. septembris pō
tifex creatur.vir certe magni animi.corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc iturus
in mercaturā erat.que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem auūculū suū pontificem creatū
esse.substitit adhortante fratre paulo barbo.ac lr̄is(licet iam adultus esset)operam dedit.inde vocatus ab
eugenio archidiaconatū bononiensem.ac post ep̄atum ceruie cōmendatione adeptus ꝓthonotarius ab auū
culo creatur. Tandem vna cū alouisio patauino medico.quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab
eugenio creaṫ. Erat aūt natura blandus.natura humanus. Mortuo itaqꝫ pio in eius locū suffectus ē. Duo
bella quidem parua in ytalia suscepit.que nulla re priꝰ repetita bello ꝗ insidijs incboata postea deseruit. In
colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere sꝑ bn̄ficia ⁊ ep̄atus his ꝯmitteret q̄ officiū aliqͦd venale habe
rēt vn̄ elici munꝰ possꝫ.his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebaṫ.nā ⁊ cardiales paupes maxie ⁊
ep̄os ⁊ pricipes ac nobiles domo extorres.virgies.viduas.egrotos freqn̄ṫ iuuabat. Curauit itē vt rome an
nona ceteraqꝫ ad victū ꝑtinētia vilꝰ q̄ antea vēdereṫ. Multa deinde edificia splēdide ac magnifice tū apud

sanctum marcũ. tum v͛o in vaticano qđ ad munificentiã pertinet extruxit. iustus quoq; habitus ẽ. hic pontifex ac clemens morosus ⁊ difficilis canonicos regulares e sancto ioanne laterano pulsos a calisto pontifice restituit. Cognita aũt georĳ regis bohemie pfidia. in boiem vngaros ⁊ germanos cõcitauit. Apparatu aũt pontificio maiores supauit. In corona siue mitra in quã multas opes contulit coemptis vndiq; ac magnis p̄cĳs adamantibus saphiris smaragdis chrisolitis hiaspidibus vnionibus ⁊ quicq̄d gemmarũ in p̄cio ẽ. Tandẽ v͛o decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciscus sauonensis eius successor extitit. Cũ annos plurimos viuere sibi psuasisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal. augusti. secũda hora noctis Cũ eo die letus ɔsistoriũ habuisset. ⁊ iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitã cũ morte mutauit. anno pontificatus sui sexto. mense. x. peponũ em̃ esu. cancroꝝ. pastilloꝝ. pisciũ succide admodũ delectabatur. Quibus ex rebus ortam credũt apoplexiã illã. qua e vita sublatus ẽ. Nã duos pepones. ⁊ quidẽ pregrandes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane sepulture traditum est. Et tũc vacauit sedes dies nouem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiep̄s ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessus pater. historiarũ ac romane vrbis olim auditor causarũ. sanctissime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ sacrorũ dogmatũ admodũ doctus. hĳs tempibus. ob lr̄aꝝ gloriã apud ytalos in precio habitus ẽ. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno q̄dem cõfecto labore. lõgisq; lucubrationibus posteritati reliquit. que legentibus atq; audientibus magnã afferũt doctrinã ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat summa accuratissima in casibus cõscientie sacerdotib⁹ p necessaria. ẞ ⁊ multos historiarũ libros ad erudiendos mortales ɔposuit. Tandẽ ãno domini. M. cccclix. deficiẽs. vi. nonas maĳ. nõ sine magna sanctitatis opinione fuit. cũ crebris miraculis claruerit. Eius autem sanctũ corpus ex domo ep̄ali. ad sanctũ marcũ ordinis sui delatũ. cũ magna populoꝝ frequentia ⁊ veneratione sepultum fuit.

Borsius marchio inde dux ferrariensis

Borsius estẽsis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai estensis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuz ferrarie succedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatũ. nihil subdolũ. Eius verba sapientie plena. opa aũt grauissima. ⁊ semp regia. ad eũ cum fridericus cesar accedens. visa hominis celsitudine ⁊ animi magnitudine. illum mutine ⁊ regĳ (vt premissum ẽ) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis annis romã accedẽs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodẽ ducatus ferrarie insignitus fuit. Nicolaus aũt pater cũ hos ⁊ alios ex pellicibus genuissꝫ filios. senio cõfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculẽ ⁊ sygismundum. quos moriens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ⁊ regnũ omne occupauit. Et cũ ludouici ganzage sororem haberet vxorẽ. ex ea nicolaũ tantũ suscepit filiũ. Quo nato nõ multo post mortuus. cũ nicolaus regno aptus non esset. hac conditione in borsiũ imperiũ deuenit. vt post obitũ nicolao iureiurãdo regnũ restitueret. Borsius principatu suscepto cũ prudentissimus esset herculẽ ⁊ sygismũduz relegatos reuocauit. ⁊ eos ac nicolaũ tanq; filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarũq; litterarũ egregie doctus. ⁊ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbẽ ferrarie miris edificĳs ornauit. Nam arcem nouã ⁊ curiã pulcerrimis edificĳs clariorem reddidit. Monasteriũ insuper toto orbe celeberrimũ ingenti impẽsa ordini carthusiensiũ a solo cõstruxit. deniq; anno regni sui. xxĳ. in pace quieuit. Eius corpus apud carthusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinãdus rex

Ferdinandus huius nominis secũdus. alphonsi regis ex concubina filius. hĳs temporibus patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanũ regnuz eidem succedens. Alphonso autem sine legitimo filio defuncto. id regnũ feudatario ⁊ antiquo iure ad sedem apostolicã deuolutã censebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte superueniẽte disturbata sunt omnia. At ferdinãdus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cõfirmationẽ. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello postea profligauit. hũc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiã annuũ censum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauensez renati filiũ apulia fugauit. Pio pontifice postmodũ mortuo ferdinandus cum paulo eius successore. ⁊ sequentibus pontificibus inimicicias suscepit. q̄ peterent tributũ quod singulis annis ecclesie romane pendebat. ⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores simultates cum senatu veneto ob cipri regnũ cõcepit. Et turcum in venetos (vt aiũt) concitauit. Veneti igitur cũ turco pacem cõposuerunt. qui omnẽ vim belli in regem conuerterũt. ⁊ hydruntũ maritimã ytalie ciuitatem ei abstulerũt. Et verendũ fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Eo v͛o mortuo. difficilimo bello. vrbem hydrunt. rex per alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strennuũ recepit.

Anno abhinc ferme sexto ⁊ q̄dragesimo. inter frēs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladislaū polonie regē de regni finibꝰ orta q̄stione. Utraqꝫ pars ingentes copias in bellū eduxit. At primi pruteni siue nūero militū. siue animi ferocia exultantes. duos gladios ꝑ fecialē. regi misere. vt ex hijs quē mallet. vnū acciperet. Is cū vitoldo fratre. deo suo hostias littabāt. q̄ audito feciale. nō inuitus inq̄t prelij signū recipio Consecratoqꝫ gladio quē elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt p̄mos opponit. quoꝝ strage fatigata copia prutenoꝝ. Et ip̄a polonis supuenientibus sternit cruentissimo p̄lio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione q̄dringenti cū ip̄o magno mgr̄o periere Cesa ex plebe multa milia. qui supfuerūt capti. Prussia p̄ter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Seq̄ntibꝰ annis casimirꝰ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dorn̄ abstulit. asserens portionē sui regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgen̄. annis effluxis belluꝫ aduersus Nurēbergenses enixissime gessit. Greuēburgiū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus passuū a nurēberga. muro ⁊ fossa munitū. Et cū varia dāna ab vtrisqꝫ illata fuissent ꝑ ludouicuꝫ baioarie ducē. ad hos tumultus sedādos vocatū (cū diu laborasset) hoc bellū post varias dictas sopitū fuit. Deinde cū post aliq̄ tēpora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgen̄. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidē iniuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝯtendissent. post plures strages principes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie filiꝰ. his tp̄ibꝰ p̄ri in regnū succedēs. Fuit aūt carolus pientissimi animi vir. s; ingenij ebetis. Qui cū bellū ꝯ heinricū angloꝝ regem. Et ioannē burgūdioꝝ ducem excitasset. ⁊ multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. ⁊ hi multas ciuitates adimerent. Et nisi per puellam deus miraculose restituisset. de eius regno actū fuisset. Tandē Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusien̄. pacē cū duce burgūdie cōposuit. queꝫ tn̄ postea ꝑ insidias interficere fecit. qd̄ infinita mala excitauit. Huiꝰ itaqꝫ caroli primogenitus ludouicus. delphinatꝰ regionis princeps. regno suscepto multos p̄ri beniuolos regno depulit. Inde cū libertatē ecclīe in regno minuere conaretur. multos romanos pōtifices habuit aduersarios. Inde cū carolus aq̄tanie ⁊ normandie dux e medio ꝑ eū sublatus esset. quē ob eius sapiām populi regnare cupiebāt. Qd̄ cum regni ꝓceres ⁊ burgūdie dux intellexissent id ex sua ꝓcuratōe factitatū. vetusta odia renouarūt. ꝯspirātes ingēteꝫ exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. ⁊ ꝯplanari fecit. at rex a suis destitutꝰ parisius cōmigrauit. regiā saltē tutaturus. In normandia igit̄ innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionē nicenū cardinalē in galliā misit. cū diu laborasset tantū ꝑfecit. vt cedes ac incōmoda sopita fuerūt. Demū āno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum suū annoꝝ. xv. extantem habuit successorem.

Georgius rex bohemie

Georgius pogiebratius bohemꝰ post obitū ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis ꝓceribꝰ gubernatōem suā nō expirasse regis obitu dixit pragenses nihil morati se sue gubernationi cōmisere. Exin ꝯstituta die qua nouus rex eligeret̄. Re pro regni vtilitate discussa. rex pronūciatur militie domiqꝫ apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōsiliū nec etas defuit. Ea res necati suspitōnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi rochezana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autē inclitum bohemie regnū vt premissum est dudū in perniciosam iacobelli ⁊ hussitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē sub vtraqꝫ specie de necessitate fore eterne salutis ꝓfiteretur) prolapsum fuisset. Georgius q̄ se catholicuꝫ affirmauit. In manibus ianuen̄. ⁊ hacien̄. epoꝝ tactis sacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis reciperet insignia. Qd deinceps fidelis ⁊ obediens esset sancte ro. ecclesie. ⁊ cū se ac conthoralē cū liberis tali iuramento obligasset. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hijs oīmibus ꝯria ageret. ⁊ hereticorū sectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratislauien̄. ⁊ ceteri catholici homagiū prestare recusarūt. Ideo papa pius. ⁊ post eū paulus pōtifex. grauissimis cēsuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus secūdus anno. M. cccclxvi. publico cōsistorio eū heresi dānat. dignitateqꝫ ac regno priuat. Tandem post annū. 71. supra quadringētos ac mille idem georgiꝰ bohemie occupator. morbo perijt.

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulso thoma paleologo. ⁊ fratre secū deducto. peloponessum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenē expugnat. diripitqꝫ anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copijsqꝫ terrestribus in peloponeso veterē murū fossamqꝫ ab vtroqꝫ mari in ip̄o Isthmo tumultuarie opera pluribus simul locis erigere adorsi. corinthum obsident. Turci v̄o laborātibus suis auxilio ꝓperantes ꝑ interruptas munitiōes vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum prestātissimis senatoꝝ triremibus. 12. ꝑ equora ornatissime instructis. Anconā pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo ꝓcul visis papa. 19. kal. septēbris gloria ingenti vita functus est.

Fridericus impator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. ꝛ id aqua ꝑdomitū leonore auguste que paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea siluio vocato. Ubi inquit. atq3 imperatrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leonora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

Mathias ioannis huniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislao ꝑdicto rege sine liberis extincto. Ungarie regnū consentientibus ꝓceribus occupat. Eius pater prouinciā vga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinct⁹ ē. Comes cilie cui⁹ caput erat a rege secūdū. et eius auūculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrūcaṫ. Rex ladislaus quāq3 vehemēter cōmotus. tā atroci facinore dolorē tū suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussorē comit| ladislaū natu maiorem. Qui quatuor ꝛ viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passis reuinctis post tergū manibus talari atq3 aurea veste indutus capite eū plecti iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemiā eū sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clausit oculos eadē pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designat⁹ magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta em̄ reconciliatione inter proceres mathias octo ꝛ decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xp̄iane religionis ꝯ turcos defensor ꝛ ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniā ꝛ alias ꝓuincias a turcoꝝ impetu tutatus fuit. Nā3 multis vicibus ingenti ꝑlio turcis supatis. etiā ptem bosine recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationib⁹. cedibusq3 inuoluit. Sed ꝛ bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tū ꝓposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac slesia mathie relinqueret. ꝛ boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunat⁹. Cū3 videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem ꝛ alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccc xc. morbo extinctus est. ꝛ ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicola⁹ de cusa cardial'

Nicolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestātissimus atq3 doctissimus. ea tempestate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. viciorū oīm hostis acerrimus. ambicionis totus aduersari⁹. integritate animi immutabilis. honestoꝝ laboꝝ indeclinī etiā senectute patientissimus. bn̄faciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaꝝ oīm vbertate fuit. vt q̄cquid ex tpe dicendū incidisset id copia tali dissereret. vt ei solū facultati censereṫ studuisse Uir supra opinionē eloquēs ꝛ latinus. historias oīs nō priscas mō. s3 medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Ius ciuile pontificiūq3 didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. hui⁹ celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice theorie. de docta ignorantia ꝛ pleraq3 alia. Is aūt dū eccl'ie sue brixinēsis iura acri⁹ tuereṫ a sigismūdo austrie duce capiṫ. at3 honesto huaṫ carcere. Pōtifex āt pius. cardialis captiuitate grauiter cōmot⁹. facūda orone ī sigismūdū publice inuehiṫ. ꝛ eū ꝗmoib⁹ interdict| deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Bessarion cardial' grec⁹

Bessarion. S. R. E. cp̄s cardialis sabinēs ꝛ ꝯstātinopolitan⁹ pt̄archa. Niceni venerāda nūcupatiōe terraꝝ vbiq3 celeberrim⁹ h̄ tpe floruit. de q̄ sapientissimo dici pōt. Cui⁹ cū ea fuit (vt paulus pōtifex summ⁹ ꝑdicabat) In reꝝ oīm maximaꝝ vsu peritia. Ea in consilijs vl' grauitas vl' pspicientia. vt nihil de summisvnq3 rebus factū fuit si Niceni viri⁹ defuisset auctas. In studijs em̄ maiorib⁹ ꝛ hūanis oīb⁹ ea facultas ꝛ copia. vt plura legisse credi neminē possit acrius lecta ꝛ rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibusq3 tempib⁹ clariusq3 scripsisse. Et quāq3 summe reipublice xp̄iane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cōuiciatorem calūniosum credi plato ipē diuinitatis secretari⁹ possit suggessisse. Iuste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

ARs imprimendi libros hijs temporibus primū in germania enata ē. Quātum igitˀ litterarū studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiā rheni vrbem solerti ingenio librorū imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuisse aiūt. Hoc tempore in oēs fere orbis ptes ppagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a posterioribus infinitis volumibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prehabite sunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit. Qd si hec ars effluxis tempibus viguisset maxima pars operū Titi liuij ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaqꝫ pclara opera malignitate temporū amissa nō fuissent. Ideo in eiꝰ laudem quidā hos cecinit versus. O felix nostris memorāda impressio seclis. Desierat quasi totū qd fundis in orbē. Oēs te summis igitˀ nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraqꝫ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce qn ars hec mira reperta fuit.

Nicolaꝰ perotꝰ Rhetor

NIcolaus perotus saxoferratensis ⁊ Sypontinꝰ epus egregius theologꝰ ac rhetor disertissimus. ad hanc etatē pueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōposuit. Sed ⁊ ad puerorū eruditionē cōmode breuiterqꝫ libellū edidit. Cōmentarios etiā in multis auctoribus pcipue in martialē opus variū cornucopie appellatū fecit. Ac qdā e greco in latinū transtulit.

RObertus de licio ordinis minorū pfessor. Et aquile marsorū seu abrutij vrbis epus in doctrinis sacris doctissimus vir. ⁊ noticie oīm eccliasticorum dogmatū sufficienter instructus. oīm pdicatorū doctor. Hisdem tempibus ob eiꝰ clarissimā ⁊ admirandā pdicationis grām. ab oībus ytalis multo in pcio habitus est. Qui tantū in scripturarū studio laborauit ⁊ scripsit. vt vbiqꝫ Roberti predicationes nūcupentur. plurimas eī ad instructionē fideliū tractatus ⁊ sermones edidit. Qui ab oībus psertim declamatoribus studiose legūtur.

Matheolus perusinus medicus

MAtheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tpe medicorū ac phorū monarcha. oīmqꝫ liberaliū artiū cūctarūqꝫ scientiarū. facile princeps. pceptor meus eruditissimꝰ. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergensis. doctor patauinus. tribus ānis ordinarie legentē auscultaui. a quo demum phabita p eum orone elegantissima. insignia doctoratꝰ padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū eī sepius mecū animo cogito. qꝫ maximus ac singularis in omnes amor suus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q non putet ob incredibilē virtutē suā. singulare ingeniū. summā rerū expientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui eī ignota fuit verborū suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et oratorū summā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis opꝰ aut mantuani vatis. aliorūqꝫ poetarū dimisit intactū. In astronomia vo geometria ⁊ arithmetica ⁊ musica opera a veteribus edita totis viribus pscrutatus fuit. Verum nec phia atqꝫ medicina cōtentus. demū sacris litteris delectatus. in eis tanqꝫ mel in fauis dulcedinē abditā sensit. Reddidit igitˀ suos auditores auscultando dociles. beniuolos. attentos ac disertos ipo orante. In eo nāqꝫ maxima fuerunt omnia. siue acumē ingenij. siue artis peritiam. siue oronis elegantiā cōmoditatemqꝫ considero. Reliquit aūt post se orationes lepidissimas. Cōmentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta consilia in medicina. Tandē senio deficiēs padue sepultꝰ fuit.

Platina historicus

BAptista cognomēto platina. pria cremonēsis aplicus abbreuiator. magni animi ⁊ cōstātie vir. eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior. hisdē tpibus i pcio exīs. a paulo pōtifice maximo. bonis ⁊ dignitate indicta cā priuatˀ ⁊ i carcerē detruditˀ. Et ibi vsqꝫ ad pauli mortē rehuatˀ. Ex q tandē post mltas calamitates a sixto pontifice eius successore liberatꝰ. ⁊ in statū pristinū restitutus. neqꝫ ingenio suo abusurus. pter librū quē de natura rerū ⁊ obsenijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ⁊ moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In quo etiā impatorū principūqꝫ ac ducū multorū res gestas inseruit. nōnulla etiā alia opera ⁊ eplas scripsit. Demū anno domini. 1481. rome ex peste defecit.

DOminicus calderinꝰ pria veronēsis rhetor luculētissimꝰ. ⁊ tā greca qꝫ latina lingua nō mediocriter eruditꝰ. ⁊ i studijs hūanitatis eminētissimus. p hoc tps ipe diuini igenij fecit opuscula. i iuuenalē. marcialē. suetoniū. et i Ibin nasonis interptationes edidit celebres. Saphos etiā eplas cū ppercio. et cyceronis eplas ad atticū cōmētatꝰ ē. Et nisi imatura morte puētꝰ fuisset. p plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini. 1477.

MArius philelphus frācisci philelphi oratoris filiꝰ eques auratus laureatusqꝫ poeta philosophie et artiū doctor. p hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū eruditissimꝰ esset funebras orationes preclarissimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidē elegātes hūit. Extāt eiꝰ ingenij opa in diuersis metrorū generibus edita. Richmos quoqꝫ ⁊ cantilenas composuit. Deniqꝫ ⁊ hic a friderico ganzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clarissima ⁊ potẽtissima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundioꝝ duce capta ⁊ ingẽti edita cede. diripit̃. Superiorib⁹ em̃ annis inter leodiẽses ⁊ burgũdionũ ducẽ maxime ꝯtentiones agebant̃. q̃s cũ leodiẽsis ep̃s extinguere tẽptasset a ꝯciuib⁹ suis vrbe pulsus fuit. ideo summ⁹ pontifex tricariensem ep̃m legatũ eo misit. Is in carcerẽ trudit̃. Quã ob rẽ indignatus dux vrbẽ in germania populosissimam presente ⁊ fauente ludouico frãcoꝝ rege acerrimo ĩpetu ac p̃lio vrbẽ expugnauit ac eã euertit

Mathias inclitus rex hungarie bosnẽse regnũ hac tẽpestate aggressus castrũ iaytza tũ loci natura tũ ꝟo menioꝝ altitudine munitissimũ deditione cepit. Inter hec sacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanoꝝ cesaris magna cũ difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dñi M.cccc.lxiiij. in die cene dñi astantib⁹ ꝓceribus cũ solẽnitate maxĩa coronatus. Post hec mahumetẽ turchoꝝ imꝑatorẽ in expugnatione dicti castri iaytza in fugã vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generib⁹ inglori⁹ in turchiã rediit. Tandẽ post aliqua tp̃a castrũ siue castellũ turchoꝝ sabatz denoĩatũ ad lit⁹ flumis zaue vel saui p eosdẽ ex lignis terraq̃ multũ curiose pforti ope p̄paratũ (vt sequẽs figura p omnẽ diametrũ ac formã ostendit) turrib⁹ ac fossatis ac vallibus. necnõ minus militibus munitũ diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata sunt. quaꝝ tabulaꝝ cõpagó ita solidũ est vt vix ab intento posset iunctura ꝯprehendi. Suntq̃ tricliuia ambitu ꝓlixiore distincta portic⁹ in oĩ decore disposite. Area ꝟo curtis ingẽti ambitu cicte vt amplitudo ip̃a regiã aulã ostentat. Dũq̃ rex acrius p̃lio insisteret. turchi rapto comite iohãne de witebitz ab exercitu regis ad castellũ. eo interfecto caput ei⁹ absciderũt cũ flauescẽte copiosaq̃ coma haste suffixũ ad terrorem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus deditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouissime turchi anno M.cccc.xcij. iterato castellũ inuaserũt. ab hungaris repulsi ad propria redierunt

Sabatz

Linea summorum pontificum
Sixtus quartus

Innocentius octauus

Anno mundi.6670. Anno xpi.1471.

Sixtus quartus papa natione ligurus ex sauona vrbe maritima natꝰ frācis
cus antea vocatꝰ ordinis minoꝝ generalis minister hoc anno paulopon.
in diei crepusculo dū solus in cubiculo quiescit interitu sublato quinto ydꝰ au-
gusti in eius locū a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a
pueritia diuinis misterijs a parentibus dicatus est apud ordinem minoꝝ inici
atus. Adolescentior factus patauinū venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiā
capescendā. in quo moratus ꝑ viginti fere annos nobilis alūnus legendo orā
do scribendo vniuersum orbē splendidissimis sapientie radijs illustrauit. ⁊ iō
de potentia dei librū scripsit. librūqꝫ de sanguine xpi. librū de futuris contingen
tibus ⁊ librū de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordīe
minoꝝ ꝑ omnes dignitatis gradus ad cardinalatū ꝑuenerat. Fuit aūt ante pō
tificatū ac etiā in ipo pontificatu mitissime consuetudinis ⁊ vite continentissi-
me. in pauperes religiososqꝫ maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac
priuilegijs amplissimis adiuuit. Inde in amicos ⁊ familiares iocundus. in deli
quentes clemens. principes ac nobiles patria extorres ꝑsertim paleologoꝝ fi/
lios. bosnieqꝫ reginam turcho pulsos pecunijs adiuuare nō destitit. ⁊ rhodioꝝ
milites ac ferdinandū a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem ro
manā cenosaꝫ ⁊ vetustate in plerisqꝫ collabentē instaurans. vias eius cultissime
et decentissime strauit. pontem sup tiberim maxima impensa iecit ⁊ a se sixti pō
tem nominauit. Edes quoqꝫ pontificias apud sanctū petrū cultissimas reddi-
dit. Hospitale sanctispiritus in vaticano ꝑmagnificū fabricari fecit. in quo ⁊ vi
te sue ordinem splendide depingi voluit. Et cū maxime beatissime virgini Ma
rie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decora
uit atqꝫ alia innumera bñficia vrbi ramane contulit. nilqꝫ in pōtificatu egit qd̄
merito reprehendi possit nisi ꝙ ipe (vt fit) suos nimiū amauit. in queꝫ errorem
multi superioꝝ cecidere. Cū ordelaphos e foro iulij depulit ⁊ hieronimo Ria
rio necessario suo concessit. cuiꝰ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Iu-
bileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatū Bonauenturam in sanctoꝝ cō
fessoꝝ numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ pōtifex fuit. summa em̄ alacri
tate ⁊ animarum custos extitit. cupiditatem a se resecauit. iras compressit ⁊ malitias extirpauit. Viginti
cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses ⁊ quatuor
sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe ꝑhumanus ⁊ comis
fuit qui ipsius corpus maxima pompa ⁊ deuotissimis exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctuꝫ pe
trum in vaticano sepeliri fecit. cū obijsset pontificatus sui anno tredecimo.

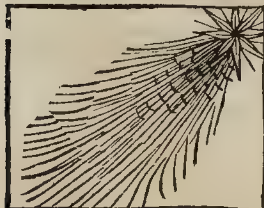
Anno mundi.6683. Anno xpi.1484.

Innocētiꝰ octauꝰ papa patria genuensis patre aronciboꝝ familia mediocri ꝫ honorato natꝰ. iohannes
baptista antea vocatus post sixtum pontificē ex cardinali ꝑsbitero sancte cecilie hoc anno idibus augu
sti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ om
niū que terra mariqꝫ aduehunt opulentia ⁊ edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus
ortus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ gestaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetustissima. aranius pater eiꝰ eque
stris ordinis vir ꝓbatissimus. Hic ep̄s melffideñ. inter ceteros patres cū pauperior humaniorqꝫ haberet
Sixtus em̄ quartus ob eius ingenij amenitatē dexteritatē atqꝫ modestiā maiorem immodū eū dilexerat. i
datariū asciuit ꝓpter ipius humilitatē ac comitatem. facilitatem morum. moderationē ⁊ elegantiā pontifi/
ciū munus ꝓmeruit. Fuitqꝫ in rebus gerendis prudentissimus eo ꝙ senis ⁊ in vrbe legationis officiū cuꝫ
optīe functꝰ fuisset magnā sui regiminis ⁊ prudētie spe patribus dedit. Huiꝰ pōtificatus principiū ciuiuꝫ su
orum bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere nō potuit. quibuscū
qꝫ em̄ oratoribus a principio ad ꝑstandā ex more obedientiā ne dū in ytalia verū ex germania ad se venien
tibus sumopere pacē postulauit. armaqꝫ omnibus deponere mandauit. ꝫ inimicus homo vt optimis eiꝰ
desiderijs obsistere posset poulopost in languorē maximū pontificē ꝑducere curauit. ⁊ illico inter vrsinos ⁊
columnenses vrbis primiores diffidiū excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiū. qui vniuersum
vrbeꝫ suis factionibus ꝑturbarūt. que res magnā animi dolorē pōtifici infixit. nō destitit tñ armis ⁊ minis
discordias extinguere. multa em̄ circa pontificiā dignitatem ac rempub. xpianā ⁊ ecciaꝝ vtilitatem ordina
re ꝓposuit ꝫ ob breuitatem tpis ⁊ eius infirmitatē. bellū quoqꝫ ⁊ epidimiā adimplere nō potuit. beneficū
tamen ⁊ circa deum atqꝫ amicos ꝓ viribus se ostendit. nā post adeptā sanitateꝫ corporis dona ecclesie san
cte marie de populo condonauit. Leupoldū ducem austrie diu defunctū ob crebra eius miracula enarrata
in sanctorum confessorū numero aggregauit. Domum solacij quam vocant belluidere ꝓpe vrbem romanā
extruxit. cuius structuram simul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadragintaq̄nqꝫ milia ducatorum ferūt.
Anno salutis M.cccc.xc. conuentioneꝫ oratoꝝ. regum. principū ⁊ cōmunitatū rome habuit ꝓ expeditiōe
ꝯ turchos. Collectionē pecuniaꝝ ꝑ plenarias īdulgētias ī germania ꝓ exeq̄nda expeditiōe fieri fecit. auxi
lio raymūdi payraudi archidiaconi. cuiꝰ īdultū ne dū ad viuos veꝝ ad īferos se extēdebat. magnā copiā au

ri collegit. tādē oēs curā mētēq3 ac diligētiā ad subditoꝝ comoda. ad tuēdū dignitatē eccie. ⁊ ecōtra ipas re bellíones delēdas. ac religione (habito iā maximis laborib⁹ zizimo sultano) ꝓpagādā ɔuerterat. Fuit itaq3 ɔstātissime iusticie cultor. pacis studiosissim⁹ amator ⁊ exuberantis annone vigilantissimus ordinator. Se datis honorificētissime ingruētib⁹ bellis peculiares eccie populos ⁊ romanos ī primis q̄3 felicissimos ex optauit. Exultauit sumope cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ⁊ probos. Fuit p̄terea in pau peres misericors. afflictoꝝ nō minus ɔsolator, q̄3 p̄ncipū susceptor liberalis. ⁊ dei ac sanctoꝝ ei⁹ piissim⁹ ve nerator. Pontificale pallatiū miro sumptuoso opere exornauit amplificauitq3. Uisitat⁹ a dño plurib⁹ lō gisq3 morbis. quas patientissime tollerauit. Adueniente demū diuine vocationis hora sumptis ex ritu xp̄i ano deuotissimo animo salutaribus sacramētis intrepide adeo spm̄ reddidit creatori. vt securus de īmarcessibili gloria videref celestē vitā cū morte ɔmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

Fridericus impator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romā veniens magnifice a pontifice susceptus donatusq3 est. ac. cxxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quū rebellasset per duces subuertit diripitq3 magna ciuium cede.

Maumethes turchoꝝ imperator. 400. nauiū classe. inter quas triremiū. 200. erant ⁊ equitū. 100. milia Euboiā adortus. chalcidē. 30. die expugnat subuertitq3 magna suoꝝ cede. Ueneti inde classem nauium. 60. instructā ad infestāda turchoꝝ littora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometa magnus p mensem ianuariū in pricipio anni M. cccc. lxxij. circa festū sancte agnetis visus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigrisq3 quos in occidentalē ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus p̄mū circa libre principiū fuit. postea se tantū in septentrione flexit. vt extra zodiacū migrasset, pculdubio iudicatū sit. durauitq3 dieb⁹. 80. Uerū nō dū isto dissoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur ⁊ caudā in orientalē plagā porrigebat. quē alij perticā. alij ascon dicūt. Mortales grauiter affecit. Sequenti em̄ anno siccitas incompabilis subsecuta est ⁊ pestilentie bellaq3 cruentissima pluribus in locis euenere.

Cristiern⁹ rex daci ⁊ c

Cristiern⁹ rex dacie suecie noruegie. gothoꝝ dux holsatie stormarie in oldēburg ⁊ delmenhorst comes vir quidē xp̄ianissim⁹ ⁊ multis v̄tutibus ornatus. Anno M. cccc. lxxiiij. romā3 soluendi voti gratia p vniuersam lombardiam thusciamq3 transijt. ab omnibus potentatib⁹ honorificētissime exceptus fuit. inde romā ingressus prodeūte obuiā honorato q̄3 cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honore exceptus est. ac pro singulari munere rosa aurea quā pontifices singulis annis in dñica letare alicui ex principib⁹ xp̄ianis donare ɔsueuerāt ⁊ ipe a Sixto pontifice donat⁹ est. Ibidē em̄ de vniuarsali italicoꝝ principū pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coirent ꝫ res p̄fici nō potuit. inde digressus ꝑ omnes ytalie vrbes transiens ꝑbenigne vbiq3 habitus est. domū deniq3 reuersus aliquot annis cū omni sanctitatis exemplo supuixit.

Karolus burgūdionū dux nussiā coloniēsis agri oppidū ad rheni ripas obsedit ꝫ cum fridericus imperator obsessis auxilio venisset inito federe discessit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice prius p vniuersum orbē xp̄ianū institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declaraf. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis himbribus roma3 venit iubilei gratia vt pre se ferebat. sed reuera vt initū fedus solueret qđ effecit. nam postmodū inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux ferrarie

Hercules estensis nicolai marchionis filius ⁊ borsij frater scđs ferrarie dux his temporibus nō sine magna ɔtentione regnū paternū suscipiēs regnauit vsq3 in presens cū omni laude. vir bonus ingeniosusq3 ac rei militaris scientia eruditus. ꝓpterea septimo regni sui anno florentini veneti ⁊ mediolaneñ. tam q̄3 virū magnanimum contra alfonsum calabrie ducem ⁊ iheronimū comitē ducē exercitus constituerūt. qui pleraq3 eoꝝ oppida cepit. Hic heleonorā ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorē. ex qua sex suscepit filios. quatuor mares ⁊ duas feminas. Hic tandem soceri sui consilijs cōmotus tergiuersat venetis ruptisq3 eoꝝ federibus ferdinando ⁊ alijs socijs colligationibus inhesit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illū terra aquaq3 oppugnare ceperūt ⁊ plurimas terras ei abstulerunt. ⁊ nisi alfonsus calabrorum dux ferdinandi regis filius vir in armis strēnuissimus ⁊ pontifex execrationibus obstitissent de eo actum fuiss3. Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificijs clariorem reddidit.

Simon beatus tridentinꝰ puerulꝰ. quē ob miraculoꝝ frequētiā btm̄ appellāt. die martꝫ. xij. kal. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagisimoq̄nto supra millesimū q̄ter cētū in hebdomoda scā a iudeis in tridētina ciuitate necatꝰ xp̄i martir efficit. Judei cū ea in vrbe degētes pasca suo more celebraturi. cū xp̄ianū nō haberēt immolādū cuiꝰ sanguinē in azimis suis vti possent puerū in hūc modū in samuelis cu/iusdā iudei domū furtim deportarūt. Jn sacra hebdomoda añ diē pasce luce tercia vespere facto is añ fores p̄ris puerili more sedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs ꝓditor thobias astitit blanda voce moratus pueꝝ cuiꝰ etas nō dū ter decē mēses viderat. fert illico samuel ad edes. Cūqꝫ nox ruit hic genuini saligmā samuelqꝫ thobias vitalis moyses ysrahel atqꝫ mayer añ synagogā leti eiꝰ pectora nudāt. Jn eius collo primū ne vagire posset sudariolū apposuerūt ⁊ extensis brachijs p̄mo ꝑapulū forpicibꝰ. mox genā dexterā p̄cidentes. Jnde q̄sqꝫ forpice carnē ꝯuellit. Sudibꝰ deinde pacutꝫ pupugere. cū ille manus alter plantas cōtinet crudeliter sanguine collecto hymonos eoꝝ more canētes. addūt minis v̄ba. accipias suspēse ihesu. fecere sic olim maiores nr̄i. sic ꝯfundant celo terra mariqꝫ xp̄icole. sic caput eius inter vlnas cecidit ⁊ vita libera ad superos fecit iter. inde ad cenas ꝑperarūt azimas de sanguine eius in xp̄i dedecꝰ ederūt. coqꝫ mortuo statim corpus in ꝓpinquū domus eoꝝ flumen ꝓiecerūt ⁊ pasca cū gaudio celebrarūt. Querētes dein/de anxij parētes gnatū paruulū. postridie eū in fluuio inuenerūt. q̄ illico vrbis p̄tori scelus denūciarūt. Js p̄tor iohānes de salis nobilis brixiensiū ciuis legū doctor viso puero exhorruit facinꝰ ⁊ ꝯfestim vrbis iu/deos ꝯp̄hendit ⁊ eculeo eos sigillatim imponēs tormētis astricti eo ordine crimē retulerūt. q̄ diligēti examinatione cognito iudeos ꝯdignis supplicijs exterminauit. Presul eo tp̄e vrbis Jo. hinderbach collegit extictū corpꝰ ⁊ sepulchro mādat. multis e vestigio cepit florere miracul. Jnde ex oī xp̄iano orbe ppl'oꝝ ꝯcursus ad scī huius paruuli sepulchrū est factus vt etiā vrbs ip̄a cū miraculis ⁊ opibus multis sit aucta Corpori v̄o ip̄ius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Nō simile etiā scelꝰ apd̄ motā oppidū qd̄ ē i finibꝰ agri fori iulij pꝰ q̄nquēniū iudei pegert. Nā etiā aliū puerū sibi mō mactauerūt. ꝓ q̄ tres eoꝝ captiui venetijs missi fuert ⁊ atroci supplicio ꝯcremati st.

Iterum thurchi inferiorem ingressi misiam magna cede sternunt. Dehinc magnā genuensium vrbē capham quā ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa ⁊ mercatoribus plurimū apta fuit hoc anno ciue genueosi eā prodente in turchoꝝ man. deuenit in littore euxini maris sita.

PUelle monstrū tēpestate istac in veronēsi agro nascit̄ que vnū tantū caput habēs ꝟ duos podices. duasq̄ vuluas. ex ipis ambab⁹ supfluitates emittebat. Insup q̄tuor brachia ꝟ duo grossiora q̄ ꝓ volūtate mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vētres etiā duos circa stomachū coniunctos habebat. hanc parentes p italiā circūferētes precia ab inspicientibus mendicabant.

PAdus ⁊ tiber reliquiq̄ oēs ytalie fluuij nouēbrio mēse (ex multitudine imbriū) ita excreuere vt extra alueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. qꝛ nō secus p vias mortales nauigabāt ac p eoꝝ fluminū aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ q̄maxime tiber secuꝫ traxit. ex quorum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

IN hispania morte heinrici prouincia diuidit̄ diuersis populoꝝ studijs. nā ferdināndus iohannis arrogonie regis filius helisabetham heinrici sororē in matrimoniū traductā ⁊ alfonsus portugalie rex heinrici iohannam filiam ex sorore sua neptē fouens regnū diuiserūt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in agro numantino portugalie regem profugat.

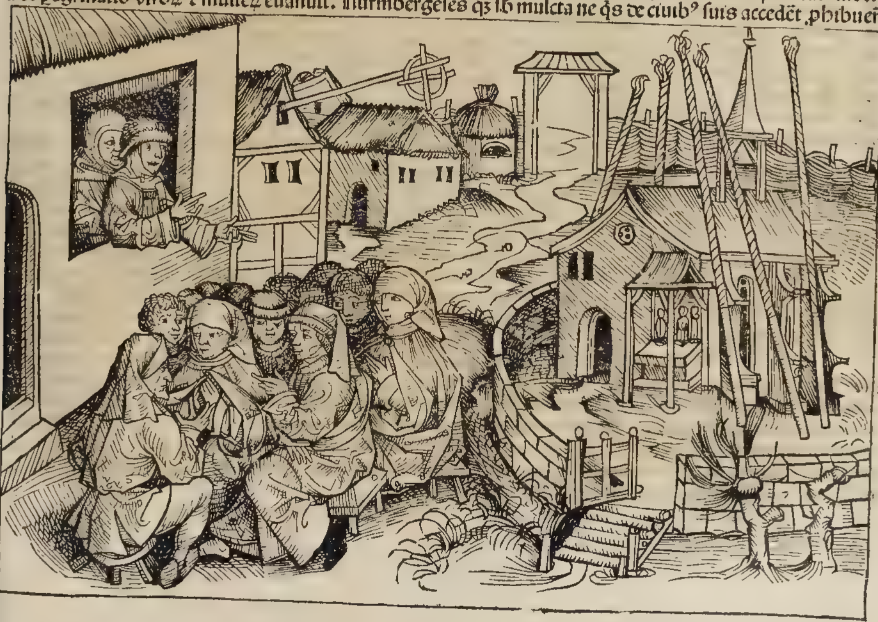
Johannes de monte regio astronimus

IOhānes de mōte regio aleman⁹ nō minor anaximādro. milesio aut syracusano archimede. vtraq̄ lingua greca ac latina eruditissim⁹ germanoꝝ dec⁹. hac quidē tēpestate ob astronomiā ceterasq̄ mathematicas disciplinas a mathia pānonie rege nurmbergēsibusq̄ ꝑpetuo donat⁹ stipendio. ⁊ in germania. pānonia ac rome multo in ꝑcio habit⁹ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ꝑpulchrū ac q̄daꝫ alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Ephemeridesq̄ a nostris diario dicta maxima cura ingenioq̄ edita inductis noue astronomie tabulis. reprobatisq̄ gerardi cremonēsis theoricis romā ad emendandaꝫ pasthilem dionisij computū a sixto q̄rto pon. accit⁹ dum pleraq̄ posteritati parat nō sine maxima studiosoꝝ iactura morbo perijt. Usus ē ꝑceptore georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cui⁹ theorice scietissime impsse circūferūt.

NIcolaus estensis q̄ de imperio ciuitatis cū hercule diffidebat. ferrariā clā ingressus primo septēbris primo īpetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigismundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

IN franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ orientalis francia appellat̄) Anno salutis M.cccc.lxxvi. in rebus xpianis varij mot⁹ agitationesq̄ inciderūt. Timpanista quidā aīaliuꝫ brutoꝝ pastor apud vicū Niclashausen vocitatū sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo pncio sius quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in ppl'oꝝ inuidiā adductos spernētes abiectos habere ceperūt. Is vo simulatā puritatē quandā ⁊ innocentiā vite ꝓponebat. edocens vitā cleri ignominiosaꝫ fore. theolonia ⁊ pedagia dn̄is nō esse ꝓsoluēda. oēs aq̄s ⁊ nemora oībus libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populū seminans. q̄ nouitate gaudebāt. ea sibi v̄ginē mariā enarrasse ꝑdicabat. Undiq̄ igit̄ gētes votis occurrebant. Diebusq̄ festis maximo ꝯcursu hominū longū sermonē in odium cleri deducebat. Eo igit̄ a Rudolfo epo herbipolen̄. missi exploratores inde sectatorē pricipalē ad herbipolī ducētes igni tradidert. post cui⁹ mortē hec pegrinatio viroꝝ ⁊ mulieꝝ euanuit. Nurmbergēses q̄ꝫ sb mulcta ne q̄s de ciuib⁹ suis accedēt ꝓhibuert

Galeacius maria mediolanen. dux.

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irã erepti sibi fundi a iohan
ne andrea lamprogniano nobili mediolanensi eo die qui ꝓthomartiri ste-
phano celebris habet in ipsius martiris templo ad aras incautus confodit. qui
post patrẽ franciscũ Sforciã dux declaratus regnauit annis nouẽ ⁊ menses deces
vir ꝓmptissimi ingenij ⁊ excelso ⁊ magno animo princeps. Cũ multa edificia in
vrbe mediolano extruxisset ꝑpulchre q̃s lapidibus sectis vrbẽ vbiq̃ sternere fecit
Et paternũ erariũ pecunijs exhaustũ diuicijs repleuit. In celebratione tñ diuino
rum officiorũ supremos cãtores maximo sumptu ⁊ impensa habere nitebat. Ve
rũ cum immoderata mulierũ libidine vteretur. post habita sue maiestatis honesta
te. coniuratione facta vniuerso astante populo ⁊ omnibus aulicis vulneribus (vt
ꝑmissum est) confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit ⁊ in maiori vrbis tẽ
plo eminentissimo loco iuxta ꝑentes suos sepultꝰ fuit. Relictis post se duobus fi
lijs ⁊ filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Johãnes aũt maria in festo ephie
etatis sue anno nono patrũ decreto in ducẽ sublimatus pulchritudine indolis ⁊
ꝓmptissimi igenij adolescẽs astãte pplo bireto ⁊ reliq̃s ducatꝰ ornamẽtis isignitꝰ.

Carolꝰ burgũdionũ dux

Carolus burgundionũ dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustris
sima regiaq̃ francorũ familia natus. vir fortis. seuerus. magnanimꝰ ac ter
ribilis ꝫ iustus. liberalis. elemosinarius ⁊ diuinorũ obsequiorũ feruentissimꝰ ob
seruator. Is cũ vigesimũ etatis attigisset annũ. ⁊ gandauenses ciues a philippo
patre quoddã priuilegiũ extorsissent nõ pauca militũ collecta manu in eos duxit
vrbe potitus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu q̃s suscepto multas
cũ ludouico francorũ rege concertationes habuit. pace postmodum confecta a le
odiensibus germanis infensus omnem vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate ob
tenta post cedẽ ⁊ direptionẽ editam vrbẽ complanare fecit. inde vrbe desolata re
licta ꝑ eduardo sororio anglie rege e britãnia a comite douerich ⁊ heinrico por
tugalie rege pulso. exercitũ multũ ꝯgregauit ⁊ ꝯtra eosdem ⁊ ludouicũ regẽ bel
lũ suscepit ⁊ breui illũ in regnũ remisit ⁊ arma in ludouicũ regem cõuertit ⁊ mltis
incomodis attriuit. Per romanũ pontificẽ paulũ mox inter ipos res ꝯposite fue
runt. His gestis ad nussiam coloniensis agri oppidũ quod est in ripis rheni duxit ⁊ illud acerrime obsedit
Sed cũ Fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnũ discessit. Deniq̃ cũ multas ꝓuincias ingen
ti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vrbẽ ꝑuenit vt contra sueuos (quos vsitatio
ri vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. Hi tñ populariter in ducis castra aduolant. illum
tanta strage afficiũt vt fusus ac ꝓfligatus tandẽ obtruncatus mortẽ obiuit. Tria itaq̃ oppida sibi dãnosa
fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nansen. Vnicam filiam nomine mariam hic regni here-
dem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cũ paces q̃ italia vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi ihero
nimo fori cornelij (quã imolã itali dicũt) comite. raphaelẽ diaconũ cardinalẽ diui georgij nepotẽ. si
xti quarti pontificis ex sorore comitis iheronimi. simulq̃ franciscũ saluiatũ archiepm pisanũ cũ famulicio
300. hominũ florentiã misit. inq̃ diue liberate templo francisco saluiato eucharistiã celebrante composita
hora iuuante Johanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisq̃ aduerse factionis iulianum
medicem ꝯfoderũt. Laurẽtiꝰ vo fortiter vulneratꝰ prudentia consilioq̃ precipuo impetus hostiles cohér-
cuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisq̃ cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florenti
ni vo cardinalem diui georgij vsq̃ dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno ꝑ italiã vagate brixie agrũ deuastarũt. cũ in bri
xiano agro in maxima multitudine aduolarũt. que brixianis ⁊ man
tuanis maximum intulerunt damnum. quibꝰ nisi ludouici mantuani pri
cipis sollicitudo obstitisset. sata queq̃ in tota lombardia corrosissent.

Maximaq̃ lues hoc ipo anno ꝑ totã italiã vagata est. adeo vt hec pe
stis seuissima in brixiana vrbe supra. xx. hominũ milia. ⁊ venetijs
supra triginta hominũ milia perierint. Eam em̃ calamitatẽ solis eclipsis
indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atq̃ locustarum multitudo.

Veneti graui ethrurie bello iplicití in macedonia ⁊ foro iulij magnis
othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusq̃ reipub.
italie aperto periculo. Cũ longũ in flectendo pontifice tempus contriuis
sent. ⁊ annos. 17. maximis ⁊ diutinis bellis ꝑ gretiã. macedoniã ⁊ forũ iulij a turchis vexati imminente
periculo cũ mahumeto imꝑatore fedus ꝑcussere. Omnibus illi redditis que sue suorũue ditionis fuissent
ac tradita. Scodra quã obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos
nobiles alumnis mercatores cũ imperatore contraxerant. Hoc pactoq̃ conuenere anno. 1479. vt veneti
constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret.
ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turcbis nō parua diffidia habuerūt. post tñ cōstantinopolis expugnationē grauia seme re bella. Cū q̄tuor ⁊ viginti annoꝝ curriculo cōplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo infla tus mahumet egre admodū tulit rhodiā vrbē finitimā eius imperio liberam eē. Mahumtes igr̄ impatoꝛ ingenti classe maximaq; bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaq; ca classis veloꝝ centū decimo kal. iunij Anno incarnationis. 1480. militeq; in terrā exposito p̄mū in vertice mōtis sancti stephani ⁊ circa eius mō tis colles castrametati sunt. ⁊ ꝑ tres ferme menses vrbē bombardis alijsq; missilibus indesinenter ꝑ duces suos lacerauit ⁊ oppugnauit. Verū petrus dabuson magnus rhodioꝝ militū magister xp̄iane religionis amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina eñ fauente clementia principis ⁊ suoꝝ v̄tuti fauente turchi fundunt̄. ꝓpulsant̄. cedunt̄. tātoq; impetu ter ga vertunt vt sibiip̄is necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiorē eñ partem exercitus amisit. vbi celitus xp̄i ihesu ministri ꝓpugnantes visi militibus rhodijs miraculo tur chis terrori fuere maximo. Fatendū igit̄ hanc victoriā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti po tētissimo iā muris potito restitit. Exactis igit̄ nouē ⁊ octagita dieb⁹ īpatoꝛ rhodioꝝ littore classes soluēs phiscū nauigare ꝓperat. illic milites ⁊ suppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domesticos la res cū clade ⁊ ignomia reuertit̄. Petrus autem a pontifice sixto ⁊ ceteris omnibus europe xp̄icolis pecu-nijs adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit ⁊ celebrioꝛez fecit.

Apud suitēses montanos q̄s itali suiceros appellāt haud longe a finib⁹ lucernensiū in loco vasti solitudinis homo senex soli tarie vitā abstinentissimā hoc tp̄e habebat. q̄ ꝑ annos. xx. sine om̄i corꝑali cibo vixit. quē fratrē nico laū appellabant. vir corꝑe aridus sicc⁹ exhaustus sola cute neruisq; ⁊ ossibus compactus. Et q̄q̄ he remite diutius ieiunent. ⁊ illesi ꝓ pter ociū ⁊ vitā vmbrosam sicut i carceratis ꝯtingit nō raro ⁊ sb̄ ter ra ꝓprie. cū ꝓpter indigestionem plures in ip̄is aggregent̄ suꝑflui tates flegmatice crude. cū sint cōti nue in deū intuentes virtute aīa-li. virt⁹ debilitat̄ naturalis vt no-cumentum nō videat̄ ꝑcipe a ieiu nio. Estq; consuetudo in his sicut et in alijs nō parua res. Verū hic homo quasi celestē vitam in terris egit. immaculata absq; sorde. q̄uis nōnulli cū hominē gloriosum dixerūt suāq; vitā ad iactanciā interp̄tati sunt eoq; mercedem accepisse p̄dicarunt. ẞ sunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta sunt interpretā-tur q̄ȝ que patent. Cur virū calumnient̄ qui longā vitam in artissima pauꝑtate ⁊ solitudine duxit. q̄ multos annos in bona conuersatione accedentiū eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema ⁊ humilitate ꝑ seuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboribus humana laus. stultus est qui ꝓpter rumusculos hoīm suū corpus affligit. suūq; gremiū fraudat: Js sanctus ⁊ iustus homo. qui auariciā calcauit. honores seculi subegit. qui patientiā obierit. qui nullū suꝑbie fomitem ostendit. sola fidu cia futuroꝝ teneri arbitrat̄. retributionēq; thesauri celestis expectare potius iudicat̄. Judicauit hoc ꝑpetua hominis leticia. quem nemo mestum vidit ẞ vultu semꝑ eodem. Sciebat se mortali culpa libeꝝ. bonis ope ribus a ꝯtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie n̄re. et decetero reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. Per antistitem quoq; constantiensem approbatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius senilem animam mollis dissoluit so-por. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis q̄escit. q̄ ⁊ finitimis pp̄lis nōnulla vaticinia p̄dixit

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ principis diu expu gnata. Cum eius exercitus a sarsone in apuleā transuectus est in colle qui vrbi imminet castrametati sunt vallo ⁊ fossa munitissimi ita hidruntū obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis menibus ad vesperam protracta pugna. superati hidruntini. ingressi vrbem turchi. archiep̄s obstupuit vt nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hostiū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. Franciscus lurgus hidruntinoꝝ dux captus ⁊ exarmatus medius ꝓfectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū duo ⁊ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in primis leucen ⁊ tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo mortuo alphonsus dux calabrie vrbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui principis obitum diffisi pos se vrbem tueri saluis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit ⁊ turchos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius rasellus iu-
ris doctor

Anthonius rosellus natione ethruscus vir vtiqȝ bonus ⁊ multa prudentia
existimatus iuriū ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium peritissimus
postqȝ multis annis patauij ius cū magna gloria docuisset sublatus fuit. sepul
tus ad sanctū anthonium padue cum hoc epigrāmate. Anthonius rosellus de
roziellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus esset de monarchia ⁊ de pote-
state pape libros eruditos composuit ⁊ alia.

Marsilius ficinus florentinus. ingenij excellētissimi vir. vtriusqȝ lingue eru
ditissimus ⁊ multaꝝ scientiaꝝ locupletissimus. atqȝ inter platonicos do-
ctores facile princeps. hac nostra tempestate septem ⁊ triginta platonis phi li-
bros qui antea neqȝ apud grecos facile inueniebant maxima cū diligētia lati-
nos fecit ⁊ in lucē omnibus protulit. neqȝ eo quidem labore vt aiunt contentus
fuit. ⁊ ipsius platonis mentem partim argumentis. partimqȝ breuibus ꝯmēta
rijs explicare tēptauit. De valitudiē q̄ȝ lrātoꝝ ꝑscripsit ⁊ pleraqȝ vtilia.

Mahumeth turchorū
imperator

Ahumeth magnus turchoꝝ imꝑator octauus ex
clarissima othomannorū familia natus Amurati
principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Postea q̄ȝ in asia ⁊ grecia. 32.
annis regnasset dū in orientis expeditionē contra hungaros ꝓficisceret anno e-
tatis sue octauo ⁊ quinq̄gesimo in castris nō sine suspitione veneni morit ⁊ cō
stantinopolim delatus sepelit. Is cū patri in regnū asie successisset quatuor ⁊ vi
ginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrē in omnibus supare ani
mus ē. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinē cictus paterni regni virib⁹ ingētes co
pias ex asia in europā ꝑ hellespontū classe traiecit. vbi multas grecoꝝ vrbes oc-
cupauit. Castello q̄ȝ haud longe a bosphori littore ad euxinū tēdente ꝯdidit. Ex
in deficiente ob grecoꝝ auariciā ꝑsidio constantinopolim vrbeȝ cepit. expoliauit
ac de ea triumphauit. ⁊ in ea imꝑator declaratus. Confestim peloponesum omnē
armis cepit ⁊ xp̄ianū populū in seruitutē abduxit. Indeqȝ in achaiā mouēs ipaȝ
et achraniā ⁊ epirū ⁊ maiorē macedonie partē atqȝ bulgariā cū rascia ⁊ seruia. ⁊
quicq̄d ab andrinopoli. sauūqȝ annē ⁊ danubiū fluuiū interiacet inuasit. vala-
chia etiam eas ob res timore pterrita. bosniā postmodū ingressus cuncta vastauit. mithilenem insuꝑ nobi
lem genuensiū insulam cepit. Dehinc sinopem vrbē vetustissimā ⁊ trapezundam diripuit. earūqȝ incolas
vna cū eaꝝ imperatore captiuos abduxit. Euboiā insuꝑ venetoꝝ insulā inuasit. quā vna cū calcide eiusdeȝ
insule vrbe expugnauit. In asia itaqȝ minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithiniā. capado
ciam. paphlagoniā. ciliciā. pamphiliā. liciā. cariā. lidiā. phrigiā ⁊ omnē ferme hellespontum seu moream.
et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuisset baisetū ⁊ zaliabū legittimos post se dereliq̄t
pro quibus eo mortuo tumultus vrbē constātinopolitanā inuasit. baisetū tamen imꝑatorē constituerunt.

Baisetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. sexto kal. iunij imꝑator ꝯstituit ⁊ vsqȝ in ꝑsens impa
uit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos mot⁹ in asia ꝓ regno cōcitauit. bursiā cepit ⁊ se ibi regē ꝯstituit
quē baisetus bello supauit ac asie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū se immersit. Cum
aūt anno. 1492. pannoniā ferro ac populationib⁹ deuastare cepisset multa dāna cedesqȝ ptulit. Zaliab⁹ āt
frater eius natu minor. qui postea in regno francie sub priore hospitalis sancti iohannis iherosolimitani
custodiebat. in summi pontificis innocentij octaui potestatem traditus vsqȝ in presens rome sub custodia
ad recuperandum residuum europe de crudelissima nunc barbaroꝝ seruitute.

Pestis ꝑmaxima ī tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimū deseuit. vt mul-
ta milia hominū absumpsit. Eaqȝ lues nurmberge a solsticio estiuali vsqȝ ad solsticiū hiemale quatu-
or milia hominum deleuit. Venetijs vō senatores ⁊ iohannem mocenicū ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentū magnū nurmberge ꝓ auxilio ferendo contra hostes fu-
os ⁊ ꝓ fide xp̄iana habuit. ⁊ in eo principes germanie ꝯgregauit. cōmunitates quoqȝ ciuitatū impe
rialiū conuocauit. vbi de vnione ac pace principū varie conuentiones habite. vtqȝ omnia bella indutias ha
berent concluserunt. Interea gloriosus imperator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradū celtis
germanū virū eruditissimū in arce nurmbergensi appollinari laurea decorauit. Bellaqȝ ea tempestate inter
sigismundū archiducē austrie ⁊ venetos sedata sunt. Nec minorē dietam principum rex Maximilianus
nurmberge anno salutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nr̄a tempestate in bethica ꝓuincia vlterioris hi
spanie plaga que granata nuncupat vsqȝ ad hec tp̄a regnauit. cuius ꝓuincie ager excellentissimus ꝑ
hibet. eo q quecūqȝ ad hūanū victū sunt necesaria affluentissime gignat. Cuius montes ⁊ flumina auruȝ
et argentum producere dicunt. Armenta ⁊ pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus
lusitanie ⁊ citerioris hispanie ⁊ tarraconie rex vna cū helisabetha vxore superioribus annis omnino eijce
re sarracenos decreuerūt. Bellū igit malaceñ. primo ꝑegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandeȝ
post longē obsidionem ciuitatis granate que incepit a mense maio anni nonagesimi primi sarraceni mau
ri deducti ad magnā rerū inopiā desperantes de auxilio post infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris
pacta deditiōis ꝯclusa fuerit. Postremo septimo die ianuarij anno salutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres
et potentatus cum exercitu decem miliū equitū ⁊. l. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius pos
sessionem libere acceptarunt. ac mesquitam maiorē in ecclesiam dedicari mandauerunt.

TEmpestas ingens prius inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. mēs iulij. in regia vrbe ↄstātinopolitana admodū deseuit. Supior cū triū syderꝝ ignes. q̄ decidūt ad terras fulminū nomē hñt. cū ↄtagiū nimij hūoris ex supiore circulo atqꝫ ardoris e sbiecto p huc modū egerāt. Turbato itaqꝫ aere cū collectus humor habūdantiā stimulabat. seu graui siderꝫ ptu. Et cuꝫ ī nube luctabat flat⁹ aut vapor. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia visa. ⁊ longiore tractu fulgetra. Et quāqꝫ a saturni sidere pficisci ista ↄsectati sunt. sicut crementia a martis. Qualiter cū vulsinis oppidū thuscoꝝ opulētissimū totū crematum ē fulmīe. In ea vrbe p̄clarissima hec gesta. xp̄iani id diuine puidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymaginē ↄstatini impatoris hēbat. fulgur ⁊ horrid⁹ impet⁹ ne dū ptē ei⁹ deiecit. Verū vt veridici narrarūt negociatores veneti ⁊ alij. octigētos domos ignis reꝫ edax ↄsūpsit. Et hoim tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝫ rmāsit. Ea forma vt circul⁹ deuastatōis ifra oñdit. iō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūxim⁹.

CUm varia reꝫ miracl'a effluxis tpib⁹. vt oñdim⁹ euenerīt. Visa eī horrēda oñta corona trabes tellurꝫ hyat⁹ sanguine⁹ pol⁹. ardētes clipei ⁊ alia. Lac pluere e celo visū. ⁊ lanā. carnē ⁊ cruorē descēdē. visi ↄcurrētes mōtes. Et lūa solqꝫ triplex. cruce sigtus lapis excidit tpib⁹ friderici scdi īpatorꝫ (vti p̄missū ē) Nouissime ãno. 1492. vij. yd⁹ nouēbris. ī meridie sb friderico. iij. īpatore. ad agros ei⁹ pprios. cū crepuit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. aciesqꝫ triāgula fuit, missus ab obliq̄. hūc senserat Ensheim. Sūt gaudia q̄ꝫ sensit. Cū illic ī agros desiluit depopulat⁹ humū. in ptes distract⁹. pōd⁹ tñ gue adhuc hꝫ. ⁊ ad oñtationē obseruatur. tanqꝫ futuꝫ omen.

BElla p h̄ tpa inter regē maximilianū. ⁊ regeꝫ frācie. ob ducissam britānie. p mltas clades gesta fuerūt. Et adhuc sub dubio marte vigent,

Linea summoꝛ pontificū
Alexander sextus

Anno mundi.6691 Anno xpi.1492.

ALexander sextus papa.natione hyspanus:ex valentia ciuitate rhodoricꝰ boria antea vocatus.epus portuensis. Vacante sede post obitū Innocētij octaui. oīm suffragijs hoc anno pontifex creatus.Et ad.s.ioannē lateranēsem.xxvi.die augusti.corona papali decoratꝰ. Uir magni animi.magneqꝫ prudentie. Is in adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit.gymnasiūqꝫ illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria.⁊ disciplinaꝝ laude.⁊ adeo singulaꝝ ac oīm reꝝ ornamento dotatus.vt Calixtꝰ tercius pontifex summus sedatis suo tempe ytalie rebus.cum nouem cardinales creasset.Et eneā senensem in cardinalem assumpsisset.Duos quoqꝫ ex sororibꝰ eius nepotes.cardinales creauit.L. ioannē cognomento milanū ex sorore nepotem.⁊ rhodoricū hūc boriam.cuius vtutis ⁊ glorie liquidissimū documentum extitit.ꝙ adhuc adolescens inter reuerendissimos ⁊ excellentissimos cardinales constitutus. Uel etiam ꝙ nō multo post vicecancellarij locum sortitus Hoꝝ oīm scientia preditus ⁊ expientia refertissimus.vere designādus ⁊ euocādus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret.Et si herilis ⁊ regia ipius faciei dignitas prese ferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspaniensis. Inter ceteras vniuerse terre ꝓuincias aeris salubritate tempata.oīmqꝫ reꝝ copia ⁊ bonitate precipua.viros ꝓgenerās.q̄ ⁊ corpis agilitate.⁊ ingenij acrimonia.⁊ oīm virtutum gloria summi clarissimiqꝫ semp extitere.Dehinc eximia eius valentia ciuitas.que ⁊ sui antiquitate ⁊ situs pulcritudine ⁊ viroꝝ copia.Et oīm mercimonioꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non ⁊ illustris boriarū familia.que eum peperit. Qui vere nationem patriamqꝫ ⁊ familiā illustrauit.Et recolende ac beatissime memorie auūculi eius Calixti semp emulatoꝛ.litteralis discipline.scientiarūqꝫ peritia.⁊ optima viuendi ratio.adest humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione seruata.optimū ⁊ salubre consiliū.adest ⁊ pietatis cultus.⁊ oīm reꝝ cognitio.que tā inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus.a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerso generi xpiano profuturum.Et per rabidos itinerum amfractus.perqꝫ sublimes ⁊ periculosos scopulos transmigraturum.semitam tandem affectatam feliciter occupaturꝝ. Postremo ne longiori sue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ꝯtingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto maiestatem cum auctoritate augere conatus est.Et si in principio sui pontificatꝰ aduersitates sentiat. Magna tn̄ aīo ꝯceꝑit. Benignissimꝰ deꝰ sua grā donet.vt singła ad vtilitatē ac cōmodū reipub.xpiane ꝓsequatur

GEnus hominū calamitosuꝫ iudei.⁊ si superioribus tēporibus in plerisqꝫ locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimuꝫ sacramentum.varijs temptationibus.molestijs. ac erroribus indignissime tractarunt. precipue ī Uratislauia patauia ⁊ ratispona ⁊c.nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouissime anno salutis 1492.die.22.mensis Octobris. in oppido Sternebarch sub dominio principuꝫ magnopolensiū auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices.sacramentū corporis christi.per hostiam maiorem et minorē obtinentes.has perforarūt.⁊ cruor illico prosilijt quo lintheum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes autem illustres balthasar ⁊ magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remāserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xpi contemserint ac religionem illuserint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguū. Nec dubitet quisqꝫ primarias creaturas.nutu diuine potētie.presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid em̄ ei possit esse difficile. Cui facile fuit hoīem (vt premissum est) de limi natura figurare. Imaginem etiā sue diuinitatis induere. Cui promtuꝫ est eū rursum reuocare de inferis.restituere de perditione.reparare de puluere.de terra in celum leuare. ⁊ figmentuꝫ suū in regni sui consortio sublimare. Ut qui corpus nostre fragilitatis assumpserat.nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pijs nos operibus prepare dignetur. Qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum Amen.

Linea imperatoꝝ
Maximilianus

Maximilianus auſtrie ac burgundie dux. filiꝰ īpatoꝛis friderici tercij. viuente
adhuc p̄re anno ſalutis. 1486. in franckfoꝛdia cōi voto electoꝝ rex declaraꝛ.
Nunc vſqꝫ vna cū p̄re īpauit annis. 7. Vir ſumma virtute decoꝛatus. coꝛpe agili.
rei militaris ſcientia inſignitus. virtuteqꝫ nemi cedens. immo humanitate ⁊ libe
ralitate cūctos reges antecedens. Rex certe digniſſimus ⁊ bello foꝛtunatus. at-
qꝫ in oīmbus foꝛtiſſimus nec vlla viciorꝝ labe notatus. magnanimus atqꝫ in ar-
mis ſtrennuus. Is tpe iuuentutis in burgūdiā acceſſit. Et mariā filiam ducis ca
roli illuſtriſſimā feminā. in cōiugē deſponſauit. Et ob hanc rem burgundie duca
tum ſibi vendicauit. Et per aliqua tēpoꝛa in ſubiectis prouincijs cum gaudio ac
iuſticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ ſocer poſſidebat ade,
mit. Gaudebat itaqꝫ hec regio felicioꝛ oīm. ꝙ tanto duce celebrata fuit. Qui iu-
ſtus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta preſtans burgūdiū no-
men nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem viroꝝ
antiquā. ob ducē nouellū. pariterqꝫ comitē gaudebat. Brabātia quoqꝫ optima
Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac pplis potentibꝰ. Co
mitē hūc leta videre ſuū gaudebat. artoſiū item potens armis ac namurcū. nobi
lis hannonia. holandria atqꝫ zelandia eū ſumme colebant. Mechliniaqꝫ huma
na ⁊ ſalina atqꝫ friſia. de ſuo nouo domino exultabant. Cuꝫ ducē potente aduen/
taſſe ſentiebant. Certabāt alij alios ſupare colendo dicentes. Veniſti tandē gra-
tiſſimus. Quo aūt tpe maria eius vxoꝛ vixit cū oīm pace ⁊ leticia regnū poſſedit
Ex qua cū genuiſſꝫ filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipſa paulopoſt caſu equi
currentis delapſa. fractis ceruicibus expirauit. Anno vo ſexto ⁊ octuageſimo ſu
pra quadringenteſimū milleſimū. die. xx. menſis ianuarij. Cū genitoꝛe friderico
impatoꝛe franckfoꝛdiam vrbē ingreſſus. Exin die ſedecima februarij peracto of
ficio diuino. in baſilica diui Bartholomei. Electoꝛes romani imperij obſeruato
oꝛdine bulle auree. felici conſenſu eū in regem eligentes. Poſtea eodem anno die
x. menſis aprilis in ciuitate Aquenſi cū ingenti ſolennitate coꝛona caroli magni
ex archiuis Nurēbergēſiū. ꝑ eos coꝛonatus fuit. Elucebat eīm in eo inaudita principandi ſcientia. in deli-
berando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnoꝝ iuſticie feruoꝛ ⁊ zelus. modeſtia. item ſingularis beni-
gnitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝝ obſeruantia. Quibus regijs virtutibus oꝛnatus. Regia ſo-
boles. nulla ex parte priſcoꝝ ſuoꝝ laudibus inferioꝛ euaſit. Verꝫ poſt vxoꝛis (vt p̄miſſum ē) caſu eq̄ curren
tis defuncte. multa ne dum a procerībus certamina ſuſtinuit. cū nollēt eū ſup eos regnare. ſ; ⁊ a brugēſibꝰ
honeſto carcere detentus. A quo cū liber euaſiſſet. infinita mala apud flandrēſes ſecuta ſunt. nec dū finis.
Victoꝛioſiſſimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianiſſimus inter principes xp̄ianos cēſeꝛ. mēte reuoluens. q̄/
mō xp̄iani ab infidelibꝰ circūdati ſunt. Et in angulū coartati. potētiſſimi q̄ndaꝫ dn̄i. ⁊ oꝛbis poſſeſſoꝛes.
Et q̄ntū impiū amiſerūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditiſſimas ꝓuincias ꝑdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā no
bilē. terrā ſanctā. terrā in q̄ prime nr̄e fidei floꝛes apparuere. Taceoꝰ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm
egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū eſt. fons igiꝛ ⁊ oꝛigo nr̄e ſalutis ad hoſtes defecit.
hieroſolima noui ⁊ ve. teſtamēti mr̄. ⁊ ꝯſtantinopolis columē grecie. Id inclitꝰ rex aīaduertēs ꝓ ſingulis
recuperādis. nullū laboꝛē euitari debere arbitraꝛ. Iudei eīm cū federis archā amiſiſſent. ꝓ recupatione. nul
lū belli ꝑiculū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū geſſere. Carthaginēſes ꝓpter fines paululuꝫ
ampliādos cruētiſſima ꝑlia cū cyrenēſibꝰ cōmiſere. Romani ſepe ſocioꝝ cā ſumptis armis ī pugnā exiere
Bellū aduerſus īfideles poſſeſſoꝛes neceſſariū foꝛe decernēs ſibi ꝑſuaſuꝫ arbitratur. huic tante religionis
ignominie. ac probro quā p̄mū ꝯſulere. Et ſi p̄cedētes negligētes fuerint. honoꝛēqꝫ ſuū ꝑuifecerint. ſuum
negligere ⁊ turpitudini notare nō patieꝛ. Ac glioſum nomē deterſa ſupioꝛ infamia augere ꝑoptat. Quā-
obrē bella germanie totis viribꝰ ſopire conabaꝛ. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge ꝑ maximā. anno ſalutis
p̄mo ⁊ nonageſimo ſup̄ q̄dringēteſimū milleſimū ꝑegit. ꝑ dies plēs. vt pacem ne dū germanie. ſ; toti oꝛbi
oꝛbi oꝛdiaret. p̄latos p̄ncipes ⁊ cōitates admonuit vt huic ſalubri expeditioni ꝯ infideles adiumento eſſe
poſſent. Adempta a domo auſtrie ꝑ regē hūgarie genitoꝛi reſtituit. pacē hūgarie dedit. Hūqꝫ ꝑ biennium
pax vl'is fuiſſet. reſtabāt adhuc reliq̄e exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis af
fecti ꝑtito agmīe ī diuerſas vtriuſqꝫ pannonie ꝑtes eruperāt. duo milia ad cōfinia moꝛauie ⁊ auſtrie īfeſta
acie ꝯſederāt foꝛtalicia qđ ipi gētiliter tabernā vocāt ſe munietes. Ex q̄ excurſionibꝰ ſuis oīa loca cedi-
bus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici ceſaris iuſſu obſidione cūcti expugnatoqꝫ foꝛtalicio mul
tis ex his ceſis. alijſqꝫ captis. q̄ ſeptingēti ſuperant. hij oppidis ⁊ baronibꝰ q̄ꝝ fines īuaſerāt traditi ſunt.
vt digna illis ſupplicia irrogarēt. Itaqꝫ trecentos ferme viennenſes laqueo necarunt. ceteros eycingerus
ſuſtulit. ꝑtim excoꝛiatos ꝑtim ad rogū aſſatos. ꝑtimqꝫ coctalicijs furnis immiſſos. vita illis ademit. Sed
niſi infauſta copulatio regis francie cum duciſſa Brittanie Maximiliano in vxoꝛem tradita interueniſſet.

Huic sancto ꝓposito expeditionē dedisset. Faxitq; deus gloriosus huic aduersitati finē. vt eccl'iam. vt religionem. vt fidē xp̄ianā. a barbarorū ⁊ infideliū incursib⁹ defendere possit. Videmus em̄ vniuersam fere asyam a phenicibus ⁊ medis ad hellespontū vsq; turcorū tyrannidi parere. Totāq; traciā occupare. ⁊ vniuersam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vsq; dalmaciā omnia premere deterrimā seruitute. Insule pene om̄es a sinu adriatico ad mare ponticū iacentes vastate ⁊ desolate sunt. Et in ꝓximos germanos ⁊ hūgaros sepe numero impetū faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud dubie successurā. dum cetere nationes hunc regem atq; ducem optimū sequentur. Cū diuitē ytaliam. nobilem galliā. fortem hyspaniā. bellicosam ac populosam germaniā adiumento esse sentiet. hijs arma. hijs equi. hijs pecunie abunde suppetūt. hijs vires longo maiores. quā infidelibus assunt. In deo quoq; sperandum erit. qui cause sue nequaq; deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus minime defuturum credimus. vinci ⁊ possunt. ⁊ sepe victi fuerūt per superiores principes vti premissum est. Minor est infidelium potentia q̄ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingressus patebit. tanto maiorem ad eū concursum inueniet dedentiū se populorū. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū gloriosum. principes occidentales secuti fuerint. Id om̄i christiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ipse maximū ⁊ florentissimū imperiū adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes cōsequentur ex hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaq; victoria. quo ad mūdanam ⁊ celestem gloriā. plurimorū quoq; ⁊ amplissimorū regnorū. ⁊ ingentes opes ⁊ clarissima imperia ꝓuentura. Demū auxiliante domino ihesu cum insigni victoria ⁊ glorioso triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictissimus rex Maximilianus. subactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia spolia nephanda. Et terram sanctam xp̄ianis restituet. Germanie principes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortalē deū gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget ecclesia. q̄ festa om̄is xp̄iana societas agitabit? Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xp̄iane reipublice seruatorem salutabūt. Cardinales cūctiq; p̄sules ecclesiarum. ⁊ magistratus vrbis. longo extra menia interuallo sacra ferentes obuiam ibunt. niuei stabunt. Ad frena quirites. sternetur purpura ⁊ ostro quecūq; ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virginesq; rosas ⁊ lilia e tectis in eum spargent. Et variorū serta florum sacro capiti annectent. Ipse curru sublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq; in foro. quocūq; in triuio substiterit. nouos ludorū facies offendet. Acclamabitq; om̄is populus victori vitā ⁊ gloriam. atq; ita triūphans non in capitoliū falsiq; Iouis edem. sed in apostolorū principis beati Petri basilicam deducetur. Ibiq; maximū sacerdotem Alexandrū sextum verū xp̄i vicariū. Et regni eterni claues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq; deosculatus sanctissimū patrem. secum in penitiorem palatij partem secedet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ ytalicis longos inter sese sermones habebūt. Tunc Conradi celtis poete laureati musa. quasi ab inferis resurget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus historias scribet. mortalemq; regem immortalitati donabunt. Nos quoq; si quid strepere inter olores poterimus. aliquid seorsum inueniemus. quod de tanto rege ad posteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergense adijceremus. Vos valete ⁊ boni cōsulite ex Nuremberga. x. kal'as Iunias. Anno ab incarnatione saluatoris xp̄i Millesimo quadringentesimononagesimotercio.

· H A · S · D ·

CArtas aliquas sine scriptura pro sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posteriorū. q̄ emēdare addere. atq; gesta principum ⁊ priuatorum succedentium perscribere possunt. Non em̄ omnia possumus omnes. Et quandoq; bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur. ⁊ de fluuiorum alueis splendens profertur gloria. pactolusq; ditior est ceno q̄ fluento. Varij quoq; mirabilesq; motus in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vltima etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

Qvod erat officium suscepti libri. auspice christo. quãuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus em̄ propositi operis sex etatibus: ad metam nostri temporis prouecti sum⁹. Estq̃ annus quinquagesimus tercius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti regis maximiliani septimus. Moderniq̃ sũmi pontificis Alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Diuino nãq̃ munere p̱ tot regum ac imperatorum gesta. summorũq̃ pontificum ⁊ aliorum labores. pericula ⁊ summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes coventum est quo ab initio proram direximus. Si aũt parte in aliqua ꝙ plus maris. ꝙ minus q̃ꝫ oportuerit exorbitatuꝫ est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si vͦ quicq̃ labore isto in p̄teritoꝝ gestoꝝ cognitionem ac figuraꝝ oblectationem deduxerimus deo gratiaꝝ largitori laudes exhiberi cupimus. ¶Restant tãdem p̱pauca de septima ⁊ vltima etate ac fine seculi mundanaꝝ reꝝ in huius operis calce differẽdũ. ne priora oĩa sine laudabili fine irrita ⁊ infructuosa esse videantur nisi diuinũ premiũ btĩtudinis p̱petue subseq̃tur

Qvm in primordio operis de principio mũdi explicauimus et diuine lr̄e ad scientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniq̃ finem habiturum. De quo nunc in fine operis differemus. Plato em̄ qui de mundi fabricatione disseruit id explicare non potuit. qui celeste misteriũ qđ nõ nisi a prophetis ac deo discit̃ ignorabat. ideo imperpetuum dixit esse fabricatum. quod longe secus est. qm̄ quicquid est solido ⁊ graui corporea vt initiũ cepit aliqñ. ita et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cũ nõ videret quẽadmodum posset tanta reꝝ magnitudo interire ⁊ hanc p̄scriptionem vellet effugere. semper ait fuisse mundũ ac semper futurum. Cũ tamen terrã ⁊ aquã et ignem disperire. consumi extinguiq̃ videamus. que sunt vtiq̃ mundi partes. Intelligitur totuꝫ esse mortale cuius membra sunt mortalia. ita fit vt natum sit quicq̃d potest interire. Sed ⁊ omne quod sub visu oculorum venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ solubile sit necesse est. Epicurus igit̃ (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait ⁊ ortũ aliqñ ⁊ aliqñ esse periturũ. Propinquante tandem huius termino seculi humanarum reꝝ statum cõmutari necesse est ⁊ in deterius nequicia inualescente prolabi. vt iam nostra hec tempora quibus iniquitas ⁊ malitia vsq̃ ad summũ graduꝫ creuit. In illius tamen insanabilis mali compatione felicia ⁊ ꝑpe aurea possint iudicari. ita em̄ iusticia rarescet. ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido crebescet. vt si qui tum forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuexentur vndiq̃ ab iniustis. Soli auteꝫ mali opulenti sint. boni vͦ in omnibus contumelijs atq̃ in egestate iactentur. Confundetur omne ius ⁊ leges interibunt. Nihil tunc quisq̃ habebit. nisi aut quesitũ manu. audatia ⁊ vi omnia possidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atq̃ ita neq̃ securitas. neq̃ regimen neq̃ requies a malis vlla. Omnis em̄ terra tumultuabitur. frement vndiq̃ bella. omnes gẽtes in armis erũt et seinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc p̱agrabit gladius orbem metẽs omnia ⁊ tanq̃ messem cuncta p̱sternens. Postremo vͦ tam detestabile atq̃ abbominandũ tempus existet ꝙ nulli hominũ sit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atq̃ interibunt. non modo ferro atq̃ igni. verũ etiã terremotibus assiduis ⁊ alluuie aquaꝝ ⁊ morbis frequentibus ⁊ fame crebra. Aer em̄ viciabitur ⁊ corruptus ⁊ pestilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. modo inutili siccitate. nunc frigoribus. nunc estibus nimijs. nec terra homini dabit fructuꝫ. nec seges quicq̃. non arbor. non vitis feret cuꝫ in flore spem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoq̃ cum fluminibus arescent vt ne potus quideꝫ suppetat. et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ⁊ in terra q̃drupedes ⁊ in aere volucres ⁊ in mari pisces. Prodigia quoq̃ in celo mirabilia mentes hominũ maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent dominia atq̃ imperia eos aperire oculos ⁊ aures reserare hec sequentia ⁊ preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibus quãtisq̃ fortune tragulis pectus gerant. cũ eius viribus humana non obstare consilia queant. ⁊ ex preteritis gestis q̃ꝫ in lubrico positi sint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniq̃ parcentes. letis ponere modum discant. memorantes dũ ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ea lege eos aggerẽ cõscendisse qua ceteros ruituros. si librauit in puncto penasq̃ offensis daturos. Vos igit̃ qui appropinquare diem illum cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum summum veneratione colite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini sapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos summa cum fide seruate. prudentum consilia sumite ⁊ benignos vos moribus exhibete. humanitate ⁊ iusticia vt innocentes ad iudiciũ venire possitis.

MUndum deus (vt premissum ē in principio operis) et hoc reꝝ nature mirabile opus. sicut ⁊ in archanis sacre sripture cōtinetur. sex dieꝝ spacio consūmauit. Deniq̄ septimū quo ab operibus requieuit sanxit. Hic est autē dies sabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde septenarius numerꝰ legitimus ac plenus est. Nam ⁊ dies septē sunt. ⁊ septem stelle que non occidunt. Et septem sydera. q̄ vocantur errantia. quoꝝ dispares cursus ⁊ inequales motus reꝝ ac tempoꝝ varietates efficere credūtur. De scriptis itaq̄ sex etatibus. Cum septima etas quiescentiū iudicat̄. Ab ascensione domini aperta ianua q̄etis. initiū habuisse ferunt. vsq̄ in presens cū sexta decurrit. ⁊ vsq̄ in finem mūdi cum illa protendet̄. Cū nūc de vltimo fine mundi pagetur. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animaruꝫ interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentiū etate suscipietur. Ideo liber Geneseos septimū diem vespe ram non habere edocet. De aduentu igitur antixp̄i. ⁊ morte fine reꝝ. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi differere placuit. Quomō autē consūmatio futura sit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat. si quis diuinas litteras fuerit scrutatus inueniet. sed ⁊ secularīū ꝓphetarum cōgruentes cū celestibus voces. finem rerum ⁊ occasum enūciant. describentes. quasi fatigati. ⁊ de labentis mundi vltimā senectutem.

De antichristo

IMminente iam tempoꝝ conclusione. Duo sane certissima. nec dum instantis iudicij indicia habemꝰ. fidem israhelitice gentis. Et regnū persecutioneq̄ antixp̄i. quā ꝑsecutionē triū semis annoꝝ futuram fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa veniēs oēs passim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch ⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctores. ante huius exortum venturos ī mūdū aīūt. Qui israheliticā plebem ad fidei conuertant gratiam. atq̄ ad pressuram tanti turbinis partem electoꝝ insuperabilem reddant. Qui cum ipi primo tres semis annoꝝ predicauerint. Et sicut de vno coꝝ Helia propheta Malachias predixit. cōuerterint corda patrū in filios. id est antiquoꝝ fidem. dilectōnemq̄ sanctoꝝ meoꝝ. Qui tūc victuri sunt mente plantauerint. Tūc excandescens illa horrenda persecutio. ipos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xp̄i gloriosissimos vel damnatos apostatas faciet Antixp̄us aūt ex syria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo spiritu genitus. euersor ac proditor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipo simul deleat. Ille teterrimus erit. ⁊ mendacioꝝ propheta. ⁊ seipm constituet ⁊ vocabit. deū se coli videbit. vt dei filiū. Et dabitur ei potestas. vt faciat signa atq̄ prodigia. Quibus visis irrheciat homines. vt adorent eum. per magicas artes a pessimis imbutus magistris. adiūgens se diabolus. totam sue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris oīūbus maiora patraret. indiuiduus comes attulit. Iubebit ignē descendere de celo. ⁊ solem a suis cursibus stare ⁊ imaginē loqui. Et fient hec sub verbo eius. Quibus miraculis etiaꝫ sapientiū plurimi allicientur ab eo Tunc eruere dei templū conabitur. ⁊ iustum populum persequetur. Et erit pressura. ⁊ contritio qualis nūq̄ fuit a principio mūdi. Quicūq̄ crederint atq̄ accesserint ei. signabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui aūt recusauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehensi exquisitis cruciatibus necabūtur. idem iustos homines obuoluet libris ꝓphetarū. atq̄ ita cremabit. Et dabitur ei desolare orbeꝫ terre mensibꝰ. xlij. Id erit tempus. quo iusticia proijcietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut militie disciplina seruabitur. Non canos quisq̄ reuerebitur. nō officiū pietatis agnoscet. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. ⁊ miscebūtur contra fas. contra iura nature. Ita quasi vno cōiq̄ latrocinio terra vniuersa vastabitur. Cuꝫ hec ita erūt tūc iusti ⁊ sectatores veritatis segregabūt se a malis. ⁊ fugient in solitudines. Cūq̄ venerit hierosolimam antixp̄s se circūcidet. iudeis se christū fore ostendens. qui adherentes templū instaurabūt. deceptis munera copiosa donabit. quosdā auaricia subiugabit. Mittet quoq̄ per orbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradiso vixerunt eo tempore (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Demū iuxta visionem danielis antixp̄us ad verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde saluator ad celos adscendit. Percusso aūt illo perditionis filio. siue ab ipo dn̄o. siue a michaele archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non continuo dies iudicij secuturus esse credendus est. Alioquin scire possent homines illius diei iudicij tempus. si post tres semis annos inchoate persecutionis antixp̄i confestim sequeretur. Post quantū vo tempus cō sūmate deuastationis venturus sit. nemini prorsus scire conceditur. Cuius quidē aduentus horam. merito sancti omnes diligunt. ⁊ citius adesse desiderant. Sed periculose satis agūt. si qui hanc prope. an longe sit putare. vel predicare presumūt. Cum diuina sententia dicat. de die vltima vel hora nemo scit neq̄ angeli celorum. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixp̄o supra mille ccxc. dies id est tres semis annos dies. xlv. prestolatur. quibus est dominus atq̄ saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectōnem antixp̄i. xlv. dierum silentium sit. diuine scientie est. Nisi forte dicamus dilatio regni sanctorum patientie probatio est.

De morte ac fine rerum

Parens hoīm omniũ Adam. ita plasmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. nec vite terminũ (quem a morte morsu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore sciret. Trangressione autem dominici precepti. in eo factum est. vt legem illico senserit in carne repugnãtem. legi mentis sue. In sudore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erũnas exulare iussus fuerit. Timor ⁊ tremor. super eũ venerint. peccato obsorduerit. offenso creatore. offendi posse ceperit. posthabito obedientie merito brutorum impetum expauerit. expleto desiderio carnis corruptiones senseri. Innocentia explosa nocere. nec minus noceri posse suo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis statu amisso corruerit. per incrementa viuendi ad mortẽ festinauerit. Nos quoqꝫ qui ab eo originem trahimus. ad curas sollicitudines. temptationes. tum corporis tum animi insupabiles. Ad vltimũ deniqꝫ terribiliũ mortem alligamur. Nature ab eo hanc conditionem sortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid em̄ eos apello. Quos admodum presens vita oblectat. in hac valle miseriarum. nec aliud inuenimus ꝙ̄ nature imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationũ bellum assiduũ. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. Inde in pueritiam. in qua nihil solidum sapere possumus. prouehimur ex puericia in adolescentiaꝫ. In qua cum etate ⁊ sanguine voluptatum incentiua coalescunt progredimur. Ex adolescentia iuuentam ascendimus. In qua sicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate confirmamur. in qua grauiora prelia nos discerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinibꝰ. et varijs demum anxietatibꝰ ꝯsumimur. Ex illa ĩ senectã descẽdimꝰ. ſ ꝙ̄ ꝯtinuis ⁊ q̄ntis nr̄a senectꝰ plena malis. ex senecta in decrepitã decidimꝰ. in q̄ cõtinuꝰ horror instãtis mortis nos pulsat ⁊ irritat. Aspiciamꝰ te nudũ informẽ iter vagitꝰ ⁊ lacrimas nascẽteꝫ. Exiguo lacte solãdũ tremulũ atꝫ reptãtẽ opis ĩdiguũ aliene ꝙ̄ muta pascunt ⁊ vesciũt caduci corpis aĩ inq̄eti morb obsessũ varijs sbiectũ passiõibꝰ innũeris. Cõsilij inopem. alterna leticia ⁊ tristicia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere nescium. ꝙ̄ quantumue sibi expediat. Quis cibi potuqꝫ modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantibꝰ in aperto posita. multo labore conquirenda sunt. quem somnus inflat. cibus distendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fames contrahit. sitis arefacit. auidum timiduqꝫ fastiditatem. possessa deplorãtem ⁊ presentibus simul ⁊ p̄teritis ⁊ futuris anxiũ. superbientem inter miserias suas. Et fragilitatis sibi consciũ vilissimis vermibus imparem. vite breuis. etatis ambigue. vati ineuitabilis. ac mille generibus mortis expositum. Omitto ꝙ ita compacti sumus vt ocio tabescamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur. Et quocũqꝫ a medio recedentes ad aliquod extremũ vertamur. dissoluta temperie non parum ledimur. ꝑ Per singula momenta tempoꝝ cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio sumus. Que summa infimis. yma summis mutare gaudet. Ita per omnẽ vite cursum angustiarum laborum erũnarum. insidiaruꝫ plena omnia occurrũt. Si tamen arma caritatis ⁊ scutũ fidei sumpserimus si ad alterius vite ꝑparationeꝫ actiones nostras instituerimus. quantacũqꝫ ea sint que occurrũt superabimus. Mors quoqꝫ oīm doloruꝫ solutio est. vltra quã mala nostra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteqꝫ nasceremur. iacuimus reponit. Mors quidem bene pureqꝫ morientibus vita est. Hinc ⁊ dissolui cupiunt (qui bene vixerint) ⁊ esse cum xp̄o. vt bene acte vite premiũ ꝯsequantur lumen eternũ. Et profecto mors vite que neqꝫ doloribus. neqꝫ metu. neqꝫ inuidie. neqꝫ crũnis vllius subiecta est. Neqꝫ ipsi quoqꝫ morti quicqꝫ obnoxia Et si altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud esse. quã peccandi finẽ. Nam cũ Adã contra mandatum dei in flagitium lapsus esset. ne viuendo culpa reuiuisceret. ⁊ in peccato persisteret. eius corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quã fecerat. sed vt peccato quod creatura ip̄a cõmiserat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiũ ⁊ finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam morimur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud v̄o tãtũmodo nostro reliquit arbitrio. vt bene recteqꝫ viuendo bonũ nancisceremur finem. Hoc itaqꝫ ꝙ vnũ nostrũ est. id est vt in xp̄o domino nostro moriamur. summa ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriũtur. ſ transeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trãquillitatem. Non absurde fortassis quidam existimarũt. mortẽ non mō malũ non esse. sed bonoruꝫ omniũ maximũ. Veꝝ eniuero quoniã neqꝫ euocationis diem. neqꝫ horam nobis scire datum est. Per ꝙ̄ salutare fuerit. preparatos nos esse. cũ deo sentientes: ⁊ mandatis eius obsequentes. nec diem differre tutũ est. ſ insipienter factũ potius existimare. Plerosqꝫ em̄ vidimus summa corporis incolumitate. viribus integris nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nõnullos vsqꝫ ad medicoꝝ desperationem redactos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantũ potestate sint. nihil nobis reliquũ videt. Nisi vt cum deo bñ sentientes eius p̄ceptis vt p̄misimus tũ in om̄i vita. tũ in vite termīo maxime obediamꝰ. Credimꝰ firme om̄es. ꝙ deus hoīem fecit ad ymaginẽ sui. Quid nobis facilius p̄ot accidere. quã dimittere lutcum corpꝰ vicioꝝ sarcinã. ⁊ ad eũ euolãtes redire. q̄ nos nõ dedignatꝰ ẽ ad silitudinẽ sui facere. Quo sp̄us diuino ip̄iꝰ sp̄ũ repletꝰ diuinitatis ꝑticeps. ⁊ felicitatis eiꝰ agat euũ ꝑpetuo inter ãgelos ⁊ sanctoꝝ choros.

Imago mortis

MOrte nihil melius. vita nil peius iniqua
O p̄ma mors hoīm. reqes eterna laborū
Tu senile iugum domino volente relaxas
Vinctorūqȝ graues adimis ceruice cathenas
Exiliumqȝ leuas. ⁊ carceris hostia frangis
Eripis indignis. iusti bona p̄tibus equans
Atqȝ immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promisso fine laborum
Te sine supplicium. vita est carcer perennis

Quam fragilis sit vita hominū. q̄ȝ plena malorūȝ
Quam breuis. ⁊ misera. voluite mente ciues
Cum regna. nec comites possint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus senum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiqȝ senesqȝ
Conspiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira suo prosequitur gladio
Quid mihi diuitie: quid opes: quid gloria mūdi
Profuerint: nunc sum conscius ipse mihi
Quid iuuat argenti atqȝ auri tenuisse talenta
Quid tenuisse agros. amplaqȝ regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomīa nostra
Horrebat famam imperiumqȝ meum
Nunc lapidis seruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermesqȝ meumqȝ
Dilacerant corpus ossaqȝ lecta iacent
Quāuis diuitis fuerit mihi magna potestas
Ut mea sit priscis equiparanda bonis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaqȝ priuaret eis
Defleat hunc casum ciuis omnis. omnisqȝ priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemitusqȝ simul
Hanc inopes timeant diuites iuuenisqȝ senesqȝ
Matres atqȝ viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunqȝ legent hec carmina nostra
Non dubitent iam iam talia facta sequi
Itaqȝ te exhortor elegos qui legeris istos
Ut mors sit cordi consociata tuo.

De extremo iudicio ac fine mundi

DIspositione summi dei sic ordinatū est. vt iniustū hoc seculū. decurso tēpoꝝ spacio terminum sumat. Extinctaqꝫ protinus omi malicia. ⁊ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumqꝫ pacificū. aureū deniqꝫ vt poete vocant seculū. deo ipo regnante florescat. Impletis igiꝉ temporibus q̄ de⁹ morti statuit. terminabiꝉ ipsa mors. Et q2 tempalem vitam. tempalis mors sequitur. Consequens ē. vt resurgant anime ad vitam pennem. quia finem mors tempalis accipit. Rursus sicut vita animi sempiterna est. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis sue fructus capit. Ita mors eius perpetua sit necesse ē in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante vo huius termino seculi. prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuersis gentibus intelligaꝉ Diuus quoqꝫ Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ signa. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vo continui sint vl' interpollati. non expressit. Prima die eriget se mare cubitis. 40. super altitudinē montiū. stās in loco suo quasi murus. Secūdo tantū descendet vt vix possit videri. Tercio marine belue apparētes sup mare dabūt rugitus vsqꝫ ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabūt rorem sanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremotus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt mutuo loqui. Undecimo surgent ossa mortuoꝝ. ⁊ stabūt super sepulcra. Duodecimo cadent stelle. Terciodecimo morientur viuentes. vt cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodecimo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ resurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ resurgent mortui. de quibus iudiciū magnū ipe rex ⁊ deus faciet. Cū dies iste finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immortalis dei venerint. Ueniet igitur summi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in aere supra locum vnde ascendit. Instrumenta quoqꝫ mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Uidebuntur quoqꝫ eius cicatrices quinqꝫ vulneꝝ. Ac in valle iosaphat omis homo iudicabitur. Sed cū mūdi ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ipe faciet iudicans pios simul ⁊ impios. Tūc demū impios quidem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent spiritu dei dante honoreꝫ simul ⁊ vitā. Quod non modo ꝓphete futuruꝫ esse ex dei spiritu: verūetiam vates ⁊ philosophi vt hidaspes ex instinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri possit. Nec eīn diuinoꝝ opeꝝ potest reddi ratio. Sed si a principio deus hominē nescio quo inenarrabili modo instituit. Credamus ab eo restitui veterem posse qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo potest caro putrefacta cū dissoluitur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo sorbetur. fluctibusqꝫ dispergitur colligi rursum ⁊ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari? Ad quos responsionem ex sermonibus Pauli faciamus dicentis. Insipiens tu quod seminas non viuificatur. nisi prius moriatur. ⁊ qđ seminas futuꝝ est. Seminas sed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ seminū. Deus aūt dat ei corpus ꝑut vult. Quod autem in seminibus que in terram iacis per annos singulos fieri vides. hoc in tua carne q̄ lege dei seminatur in terra futurum esse non credis. Cur queso tam angustus ⁊ inualidus diuine potentie estimator es. vt dispersum vniuscuiusqꝫ carnis puluerem in suam rationem colligi et reperari posse nō credas. An non censeas cum videas ꝙ etiam mortale ingeniū demersas in profundum terre metallorum venas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri esse ꝓpriam venā. ⁊ argenti aliā. Erisqꝫ longe disparē. ferri atqꝫ plūbi diuersam Intra speciem terre latere mortale deprehēdat ingeniū. diuina virtus inuenire posse ac discernere non putabitur vniuscuiusqꝫ carnis ꝓprium sensum etiam si videatur dispersus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōnib⁹ adiuuare. Si quis semina diuersa in manu sua permisceat. et hec indiscrete seminat. vel passim spargat in terram. nonne vniuscuiusqꝫ seminis granum. quocūqꝫ loci iactum fuerit competenti tēpore ſm nature sue speciem germē producet. vt statum sue forme suiqꝫ corporis reparet. Ita ergo vniuscuiusqꝫ carnis substātia. q̄uis varie diuerseqꝫ dispersa sit. ratio tamē ipa que inest vnicuiqꝫ carni est immortalis. quia immortalis anime caro est. ex eo tempore quo seminantis in terram primo verꝫ dei voluntati arrisit. collectū terre attractumqꝫ substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem. quā mors aliquando dissoluerat. Et ita fit vnicuiqꝫ anime vt non ad confusum ⁊ extraneum corpus. sed ad suum quod habuerat repareꝉ. Cōsequenter potest pro agonibus presentis vite. cum anima sua caro vel pudica coronari. vel impudica puniri. Nō autē renasceꝉ. sed resurgēt. Et ideo corpibus induētur. Et prioris vite facturūqꝫ oīm memores erūt. Et ī bonis celestib⁹ collocati ac fruētes iocūditate īnūerabiliū copiaꝝ. pn̄ti deo grās agēt. ꝙ malū oē deleuerit. ꝙqꝫ eos in regnū vitāqꝫ ꝑpetuā suscitarit. Hec sunt q̄ a ꝓphetis futura dicūtur. Quorū testimonia ponere non opus est. Cum tantam rerum multitudinē mensura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹ voluerit scire. Ex ipso fonte hauriat. ⁊ plura q̄ꝫ nos in hijs libris complexi sumus admirabiliā requirat. Postqꝫ tandē fuit terre mortaliū confusio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in solio iudicare omēs animas ⁊ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū resurrectio. Eritqꝫ corpus quod resurget a mortuis incorruptibile ⁊ immortale. non solum iustorum. sed etiam peccatoꝝ. Iustorum quidem vt semꝑ possint permanere cum xp̄o. peccatoꝝ vo vt absqꝫ interitione sua debitas luant penas. Postremo iustus iudex ꝑpetuitatem glorie iustis donabit. Impijs vo prolixitatem confusionis ⁊ penas ministrabit. Quoꝝ corpora permanebūt ineternū. vt sufficere possint cruciatibus ⁊ igni sempiterno. Cuius natura diuersa ē ab hoc nostro. quo ad vite necessaria vtimur. Qui nisi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille diuinus perseipsum semper viuit ⁊ viget sine vllis alimentis. ac sibi ipse eternum pabulum ministrabit. ac

sensum doloris afficiet. Quāta aūt felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hijs labibus terre. pficisci ad illum equissimū iudicem parentemq3 indulgentissimū. qui pro laboribus requiem. pro morte vitam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna τ celestia largiatur. Uniuersos igitur oportet operā dare vt se vel q3 primū ad rectam viam dirigāt. vel susceptis operatisq3 virtutibus. hui⁹ vite laboribus patienter exactis. consolatorem deum habere mereantur. Pater eñ noster ac dominus q̄ condidit firmauitq3 celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrā vallauit montibus. mare circūdedit. amnibusq3 distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac pfecit e nihilo. perspectis erroribus hominū. ducem misit. qui nobis iusticie viam panderet. Hūc sequamur omes. hunc audiamus. huic deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt victores. ac deuicto aduersario. triūphātes premiū virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in altissimū celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur. vbi vrbs illa beatorū ciuiū atq3 dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt v̄ba Joannis i apocalipsi sonāt. in se dei τ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus τ altus. habens portas duodecim τ nomina scripta. xij. tribuū filioꝝ israhel. quaternis lateribus prout sunt partes mūdi. Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apostolorum. fundamēta muri ciuitatis omi lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam veram remigrabimus. Ex qua oriūdi immo in qua orti sumus. ex meliore multoq3 prestantiori nostri parte. Quātope post longū erūnosum periculosum exiliū eas regiones atq3 illa loca plena magnificentie. τ aduentu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis τ omibus. qui hoc audiūt Concedat dominus. fide quā suscepimus custodita. cursu consummato. expectare iusticie repositā coronā Et inueniri inter eos. qui resurgūt in vitam eternam. Liberari v̄o a confusione τ supplicio eterno. p xp̄m dominū nostrū. per quem est deo patri omnipotenti. cum sp̄ūsctō gloria τ impiū in secula seculoꝝ Amen.

Completo in famosissima Nurembergensi vrbe Operi de hystorijs etatum mundi. ac descriptione vrbium. felix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio doctoris hartmāni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i Millesimo quadringentesimo nonagesimotercio. die quarto mensis Junij.

Deo igitur optimo. sint laudes infinite.

Ioann- Christophorus Wolffskeel.

De regno polonie et eius initio

Uoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex extitit) paulo post mētio fiet. quare ꝛ de terra sarmacie. et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. Est igitur Sarmatia nimis ampla ꝛ vasta regio ꝟ inculta ꝛ in solitudīe posita. ꝛ sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex ortu mosthos et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ꝛ pannonas. Ab occidente bohemos. morauos schlesitas ꝛ theutones. A septentrione mare germanicum ꝛ sinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partit poloniam vocant. hec duo nomīa sortit. Nam ea pars terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi Posnania ꝛ Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vsqꝫ ad etatē primi boleslai nō nisi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis cesaris boleslaus clarissimus dux fuerat Non is de quo in vita diui Stanislai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho hui⁹ Boleslai filio natus fuerat. Iste igit Bolesla⁹ regē francie ꝛ germanas gentes victrici manu infestabat. Tandē ob Ottonis cesaris pces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ꝛ gallis ↄtraxit. Otto aūt cesar videns tanti principis animi magnitudinē. quā toti germanie ꝛ sarmacie notā fecerat se cū Boleslao duce in sarmacias ↄtulit

vt ꝛ imperium ꝛ potestatē eius planius perspiceret. Quē illustris dux summis honoribus in posnā suscepit Nā tribus ante vrbem milibus passuū aut longius sericas lanas muriceasq; vestes auro argentoq; decoratas p viā qua cesar iturus fuerat prosterni iussit. Et post ingressionē cesaris in vrbē posnam cuicūq; licitum fuerat illa deferre ꝛ deportare. Illic magnificis splendidissimisq; conuiuijs ac theatris ceterisq; cerimonijs cesarem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent suppellectilia. que post quoslibet cibos in puteos quoꝝ fundi nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias cesari ottoni instaurabat. que satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Iamq; videns cesar tanti principis liberalitatē ꝛ mentis sublimitatē. diuiciarūq; abundantiā nō abre animo duxit tantū clarissimū ducē corona regia dignū fore. eū itaq; regali sceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedē regiā requirentib⁹ celebrauit. Ne aūt Boleslaus iā illustris rex tanti erga cesarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti antistitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt p munere cesari obtulit. Iamq; aucto regni imperio vsq; ad annos salutis nostre M.cccc. aut paulo antea rex polonie dū absq; prole discessisset. Tandē dux qui lituanis ac russie presidebat in regē electus fuit. q ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regiū sceptrum deferebat ꝛ xpianam religionē cum omni terra cui preerat suscepit. Itaq; lituanos ac russitas ad regnū sarmacie sic adiunxit. vt non nisi absq; certa cōditione dissolui possint. Is ergo illustrissim⁹ princeps prutenos maritimas germanie gentes seuissimo bello subiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Ubi insignes vrbes extant Dantiscum ꝛ thuronia. Est ꝛ clarissima arx Marieburgum. cui simulis nemo mortalium vidisse fertur. multis varijs structuris. menibus. turrib⁹ ac fossis munita vt nulli inimicoꝝ tutus sit ad arcē accessus. Amplius imperiū ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum ꝛ turchoꝝ pfidissima gente magnū toti sarmacie damnū illatū ē. Nam terra que post Russiam vadit quā gens podoliā vocat tota exusta ꝛ in solitudine posita ē. vt ꝛ necessitatem peregrinantib⁹ ferre non possit q̄uis fertilissima sit ita vt gramina in altitudine vnius celsi viri excrescant. ꝛ apibus ꝛ melle tota redolens vt nō satis illis locus sit vbi mella deferant. sub arboribus nanq; aut virgultis ꝛ siluis fauos sic educunt. Hercinū aūt celebratissimū nemus quo in tota europa nihil prestantius sarmaciā totā percurrit ꝛ circa Cracouiā saltus suos extendit. p quos iturus potest vnusquisq; vsq; in lituaniā ꝛ scithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagat feraꝝ maximas educēs greges. In ea vero silue parte qua septentrionalior est bissontes fert que ferox ac immanis bellua est humanum genus maxime odiens. ad vescendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frōtem latā ꝛ cornua fert. vt nec venationi satis aptū sit nisi maximis varijsq; laboribus. Metallū vero nullum q̄ plumbū sarmacia fert nō alia q̄ saturni causa. qui terrā rigido infestat frigore. Salis aūt maxima copia ē qua cetere longinque gentes vtunt. quod maximū p̄stat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ipi maior in toto regno gaza extat. Nā sub terra excidunt ingētia salis saxa. Extra terrā aūt aliud sal ex aqua decoquitur Est et sarmacia ferax ꝛ vberrima tellus omni genere fructuū ꝛ quicquid ad pascendū humanū corpus expetit. Nunc addendū est clarissimā prolē illustrissimi principis Uladislai. de quo antea dixim⁹. Is tres (vt quidam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos susceperat filios. quoꝝ vnus natu maior Uladislaus vocabat. alter casimirus. Uladislaus aūt post mortem patris regio insignitus fuerat imperio. itaq; hungarie ꝛ bohemie ꝛ polonie regnis presidebat. vbi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperiū ꝛ xpianā religionē ampliabat. Nam regi turchoꝝ tantū terraꝝ depopulatus fuerat vt ꝛ ante constantinopolim castrametaretur vbi dū seuissima bella erga turchos gereret ac vtraq; pars crudelissimo conflictu decertaret pānones versis tergis fugā dabant ac regē cū paucis sarmacie copijs in tanta hostiū multitudine reliquerunt. Cassimir⁹ vero dux lituanis ꝛ russie preerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Cassimirus per sarmatas in regē declarat q filiā ducis austrie sororē ladislai q regno bohemie ꝛ hūgarie p̄sidebat in vxorē duxit. Ex ea sex suscepit filios ꝛ q̄nq; filias. Primogenitus vero Uladislaus vocat. Hic adhuc iuuenis existens in imperium regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis consilijs pollens. Ob quod dux Mathias rex hungarie discessisset ꝛ regnū pannonie adeptus est. Huic erat proximus frater. cui Cassimirus nomen paternū datū fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualescente perijt. At huic successit illustrissimus princeps Iohānes albertus iā futurum toti orbi spectaculū. Is plurima illustria gesta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitū regno successit. vbi fauente illi pspera fortuna regnū virtute sua ꝛ optimoꝝ doctissimorūq; viroꝝ consilijs gubernat. Inclit⁹ vero dux Alexender quartus natus regius est. cui fortitudine ꝛ mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix tulit. Hunc ob eius constanciam Lituani post mortem patris in ducem susceperunt. qui ꝛ maximū toti Sarmacie decus esse existimatur. Post hunc sequit Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequit vestigia. Is multis egregijs gestis clareret si illi aliqd felix fatū aspiraret. Celeberrim⁹ aūt Frideric⁹ pnceps vltimū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ꝛ inquietam vitā ad sedem tranquilliorem sese contulit. vnde episcopus Cracouiensis electus ad arcpiepiscopatum Gnetznensem postea deuenit. Hij omnes quinq; clarissimi principes hanc vsq; in etatem magnifice ac celeberrime vitam ducunt. Inter filias vero quinq;. prima nupsit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico marchioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. At due relique innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Stanislaus episcopus

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie

DIuus Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis tocius sarmacie patro
nus ⁊ signifer. Natus anno salutis nostre M.viij. in rure quod Sczeppa-
nowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit im templis diuino
seruicio incumbere. ⁊ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deuenisset
patris monitu in celebre gymnasium parisius deuenit vbi optimaꝝ litteraruꝫ stu
dijs summā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro aūt diuinoqꝫ iuri
precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solēt vt ma
iorum dignitatū honorē adipisceret. sed vt si quando locus status ue aut cōditio
sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. orphano pupilloue iusti
ciam administraret. ⁊ vnicuiqꝫ equo pondere quod suū esset iubente id lege red
deret. Tandem paternas sedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem de
uenit. Illic ob virtutem ⁊ scientiā suā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ
antistite celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hūc dū
semper optimo ordine statum deferret curabat sacrā religionē ac diuinum cultum
ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam candē iure hereditario a
diuo presule repetere conabant. At ille testimoniū huius stipulationis emptionisqꝫ proferre non potuit.
nam hij qui huius rei satis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Uir ergo sanctus orationib⁹ ac
ieiunijs incubuit. confisusqꝫ summi dei potentia. qua se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumuluꝫ
defuncti militis a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide et arena pia ⁊ deuota oratione deū obtestabatur.
et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleslao apud quē tale ius ageba
tur constituit. Astantibus illic suis aduersarijs ceterisqꝫ regni optimatibus. quo se emisse villam aperte de
mostrauit. Iamqꝫ seuus Bolesla⁹ fedo turpiqꝫ luxu insistebat. ac omnē in suas gentes pfidiam ⁊ tyranni
dem exercebat. ac illustres viros egregiosqꝫ ciues nefandis dirisqꝫ supplicijs excruciabat. Stanislaus ve-
ro christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talib⁹ ceptis de
sineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excōmu
nicationis ponit. quare tyrannus boleslaus ignarus pre furore quid ageret dimisit satellites suos vt p̄su
lem quocunqꝫ esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super
rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenerat gratissimū illic deo offerens sacrificiū. hunc in locum dū
ministri regij deuenissent. tamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum
cadebant. Id postq̄ȝ ad regias aures deuentum fuisset magno fremitu rex Boleslaus in sacellum ꝓperat.
vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem immani verbere ac seuissimis ictibus trucidat. Tandem
per ministros in frusta partitus extra vrbē deijcit vt volucres illud vncis rostris deuellerent. sed diuina sic
agente prouidencia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt summaqꝫ diligentia id
seruabant quousqꝫ ciues ipi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in nume
rū sanctoꝝ relatus vt premissum est in arcē regiā ad templū diui wentzeslai deduct⁹ in aurea tumba multis
miraculis coruscat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

CRacouiam vrbem regiam insigni huic operi inserendam haud absurdum esse duxi. Nam celebris ger
manie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ cosmographo. q̄ eā Corrodunū appellat. Stra-
bo aūt germaniā diffinit q̄tū Rhenus ⁊ Albis in se clauserint. Nos ea causa sane non indigna vrbem sar
macie foro censemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ satis dignā esse putaui. Sed ne prolixiori am
biguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constitui. Cracouia igi
tur illustris vrbs sarmacie quā poloniam vocant ad rippam Istule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a
Cracco primo duce sarmacie condita fuisse ⁊ eam suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis primū me
nibus cingit. ꝓpugnaculis ⁊ celsis turribus. post paruo muro ⁊ ob vetustatem ruituro similis. Tandē val
les ac fosse vt imminentibus hostibus facilior aditus prohibeatur. Hee quedam piscinarijs aquis replete
quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Post aggerem vero qui valli imminet amnis non late flu
ens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem saxis conterunt et
emoliunt. Deductus tandem per subterraneos cuniculos ⁊ cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Porte
te vrbis septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa
Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celsisqꝫ turribus. Sūt ⁊ illic mul
ta monasteria. vbi multus deuotorum religiosorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ gloriosissime tri
nitatis sic vocatam est celebris ordo predicatorū. In ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Iacin-
ctus non dū in numerū sanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc vi
uens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minoꝝ non reforma
tus. Ac cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Istule quod ad sanctaꝫ Annam vocant.
vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnasij doctor multis miraculis ⁊ prodigijs fulget. q̄uis nō dū
in cathalagum sanctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacrā edem situatū est ingens celebre gymnasiū multis cla
rissimis doctissimisqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices phi
losophie ac phisices. Astronomice tamen studiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatio
ne satis mihi cognitum est) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ⁊ eorū cruda elimat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Wladislaus illustris sarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali sarmacie gente seuissimo conflictu victoriā duxisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancvsqꝫ in etatem in arce regia de qua paulopost dicemus supstant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ꝛ stipēdijs summis celebrauit. Nec incole vrbis sarmatico more viuunt. quos crudos ꝛ ignauos sarmatas prisci dixerunt. Sunt nanqꝫ illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia ꝛ comitate insignes. humanitatē ꝛ hospitalitatem liberaliter ꝛ familiariter erga quosqꝫ peregrinos offerentes. Victus illis splendidior q̄ ceteris sarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior est. Aqua ordeo ꝛ humulo decocta. Is quātū necessitas ferre potest si sumit̄ profecto nihil nature humane ꝛ ad corpus ipm̄ alendū conuenientius quicq̄ reperiri potest. Sub arce vero intra ciuitatem extat ꝛ aliud insigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pollet. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Clepardiuꝫ vocant. nihil dignū scriptu in ea q̄ egregia sacra sedes diui Floriani strennui christiane fidei militis. Quā diuus Wladislaus de quo ante meminibus canonicatu ceterisq̄ dignitatibus ac muneribus refecit. et doctorib⁹ gymnasiū artiū regentib⁹ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt iam celū sustentare videant̄. Tandē arenis congestaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄ in boreā tendit vrbi imminet. ꝛ ex alio latere niuosum carpathū althe tumentem respicit. quā collis partem insignis europe fluuius Istula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte prosiliens longius magis magisqꝫ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus sese in eum precipitant. trabes ꝛ ingentia robora variasqꝫ lingnoꝝ structuras defert. Tandem vbi imbriū ac ceteris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues secū ad germanicū occeanū in sinū codanū deducit vbi trino vasto ore spumosus sese euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū est ingēs templuꝫ in

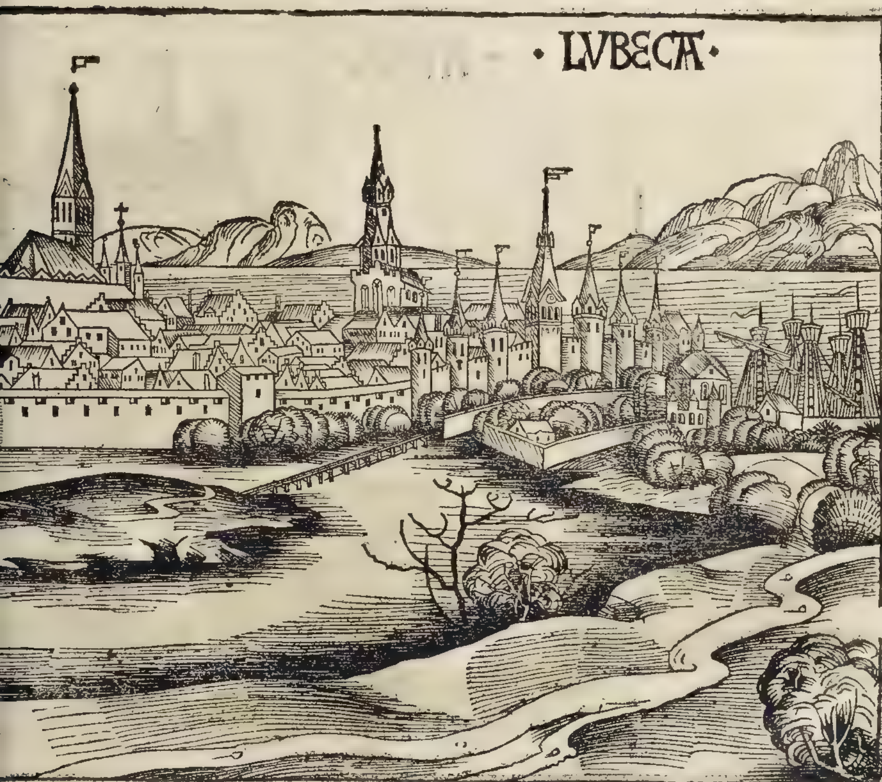
decus diui wenzteslai ducis bohemie conditū. vbi omniū illustrissimorꝝ virorꝝ monumenta ac sepulture ex
tant. multis opibus variisqꝫ artibus extructe marmoreo allabastroqꝫ lapide exsculpta. quos maximo ritu
ac pompa celebrari consuetū est. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi
miles diuus Florianus requiescit. Sunt ⁊ in eodem colle due sacre edes. diui michaelis ⁊ sancti Georgii
Post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctu dieqꝫ templa venerant. Post primū ingens regia
sedes maximis ac variis structuris condita. que totius regni capitoliū est vbi tota regni gaza congeritur.
Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis custodibus obseruat. Extra collē
aūt ē monasterium fratrū minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobi
um sacrarum virginū. Huic ex opposito ad pontē ipm̄ ē insigne hospitale ⁊ sacra edes sancte Hedwigis.
Ad aliam vero insule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quā Istu
la vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue vir-
ginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum ⁊ templum quod ad sacrosanctū corpus christi vo
cant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie sacre edes. Extant ⁊ clarissima monumenta vetusti
collegij iam insolita. quos illustris regina hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vrbi
bus a vetustissimis temporibꝰ gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Sꝫ breuitatem imitati finē
bis imposuisse dignum statuimus

Lubeca seu vt alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedū in germania verum et apud externas gentes nominatissima a Vikbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam chersoneson quondam edificata in eo loco quem venedes qui ꝛ vandali adhuc saxonie partem tenentes Buccouiam dixere. Aucta ꝑ seuissimū principes qui kitto dicebat͛. quē ꝛ crutonē appellabant Anno xp̄i M.c.iiij. Ea porcio terre littoralis ē inter magnopolensiū holitadensiūq3 ducatus duobus fluminibus baguiso ꝛ trauo irrigua. Que limpdia flumina vernacula lingua wagnib ꝛ trab appellantur. Is kitto ex nobili progenie marcmannoꝝ ꝛ martinopolensiū ortū habuit potens ac grauissimus xp̄ianoꝝ ꝑsecutor. qui dn̄os de vagerī qui de Stargardia seu de oldenburg vocabant͛ in fernerū ꝛ peldte interfecit. Un⁹ ex his ingenuus euadens in daniam secessit heinricus nomine Goistalci comitis filius. Is p⁹ aliqua tempora rediens kittom caput securi abscidit inde suā ducens vxorē. Quo tp̄e heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea ꝓuincia omnes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesq3 xp̄iana sopita. Urbs quoq3 lubicēsis trina vice ob principū bella p̄cipue ducis heinrici de leone deuastata fuit ꝛ comitis alfesis de holchstein. qui p⁹ sedatā discordiā vrbem duci heinrico permisit in eo loco vbi nunc sita ē. Cū eius situs prius ꝓpe swartau. postea ꝓpe herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ꝛ bassa ꝛ ex variis regionibus mirūimmodū aucta ē vt nūc vltra mare baltheū seu germanicū qd̄ Stagnū vocant in norvegiam Succiam Liuoniam. in Russiā Littuaniā Prussiā Poloniā ꝛ Pomeraniā. in ducatū magnopolēsiū. in daniam Angliā Flandriā Scociā ꝛ regnū francie omnes mercaturas ꝑ stagnū ꝑ terrā in Saxoniā westualiam et marchiā frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobile vrbē initiū suū habuisse sub signo libre ꝛ fundatā in singulari dei gratia. Cū incole vrbis p̄ ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt Sētit tn̄ dulcē nucleū in amara testa. Deinde anno primo ꝛ tricesimo supraundecies centenū domini inferioris vandalie lubecā deuastarūt q3 comes Alff de holchstein iterato instaurauit cū arce vbi nunc predicatores habitant. In septentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lix. lubicenses memores damni illati copias in ꝓuinciā rugen educētes clades ꝑ effusionē sanguīs p̄ncipi ꝛ potētatui ei⁹ intulerūt. Episcopatū lubicēsiū anno salutis M.c.lxi. antistes duodecimus de oldenburg seu Stargardia in vagerī Geraldus auxilio ducis heinrici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̄bendas ꝑ oīa necessaria in decimis villis ac possessionibus dotauit. Excreuit igit͛ lubecū in potētissimā ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cū aūt frideric⁹ huius noīs prim⁹ hanc vrbē ingenti exercitu obsedisset heinric⁹ lubicēsis ep̄s pacē a cesare impetrauit ea ꝯditione vt fauore ducis heinrici cesari obedientiā p̄staret. Is antistes summā eccīa3 dicauit. ꝛ monasteriū ad sanctū iohannē in vrbe extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabitāt. q̄3uis monachi ordīs diui benedicti hūc locū primo posse

derũt. qui nũc apud cismer ꝓuĩcie de holstein ꝓpe mare morã faciũt. His tẽporibꝰ lubecũ augustal ac libera ciuitas effecta ab imꝑatore friderico libertatibus donata vt caput oĩm vrbiũ Stagnaliũ deinceps foret ⁊ in varijs priuilegijs etiã apud exteros ꝑcipue in londen ciuitate anglie. In noruegia ĩ ducatu magni ducis moscbauie. in ampla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicã ⁊ curiã xp̃iano more habent). Ac ĩ plerisqȝ locis ac regionibꝰ magnis exemptionibꝰ decorata fuit atqȝ dotata. In flandria q̊ȝ ⁊ regno dacie ⁊ suecie immunitatibus gaudet. Idẽ cesar fridericus priuilegia a duce heinrico ꝑhabita eis confirmans ꝑ bullã aureã vltro donauit vt ꝯsules viginti quatuor habere possent (q̃ȝuis numerus iste ꝑ raro completꝰ sit) Eosqȝ nobiles effecit vt aurũ more equitũ deauratorum (exceptis calcaribꝰ) deferre possint. Hec inclita vrbs munda ac nitida existit in vertice ab vtraqȝ parte decliui posita vt aque ⁊ immundicies libere descedant ⁊ ob frequentes imbres vie purgantur. Ecclesia cathedralis quã summã vocãt in meridie ac fine ciuitatis sita admodũ longa ⁊ decora existit. Ornatur hec vrbs ꝑter istã quatuor prochianis basilicis que septẽ turres celsas ꝑacutas ac pulcherrimas habent cupro ac plũbo tectas ac in summitate auro decoratas. Turris in ede sancti petri corona deaurata cũ armis cesaris ⁊ vrbis insignita ẽ. Omni quoqȝ decore edes sacre ornate extant. Inter has q̃nqȝ eccl̃ias basilica gloriosissime virginis marie eminentiã obtinet Habet quoqȝ duo monasteria vnũ ordinis ꝑdicatorum. alterũ sancti francisci. ac hospitale ad sanctũ spiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac fossis admodũ munita ẽ. Platee due longe ⁊ ample ꝑ vrbẽ posite sunt vbi edes recto ordine site sunt extructe de lateribus ornatissime ac varie decorate existunt. Cetere vie has cruciatim secant. Forũ indies onustum piscibꝰ ⁊ carnibus videtur ac alijs necessarijs. Dilabiturqȝ primo fluuius Baguiso a septentrione in meridiẽ inde in occidentẽ. Ante ciuitatẽ flumen trauus contrarie ex meridie in septentrionẽ fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecũ accedunt vsqȝ ad murũ cũ maiores naues (onera plaustrorum. cc. l. ducẽtes) in littore maris ꝑstant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nõ possunt. Nouissime anno M. cccc. xcii. episcopus Theodricus natus de hamburg cũ rome confirmationem accepisset Lubecam ingressus vigesimusquintus lubicensium ep̃s diuina gratia nunc gloriose ꝑsidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem scripturarum ⁊ varietatem silentio pretereunda fore dignum duxi.

NIssa Slesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluuium sita a quo denominationem accepit.
varijs edificijs ornata ē. Slesia aūt a principio vaste silue hircinie (apud grecos ⁊ latinos scriptores
celebrate) porcio. vt tota plana ita ⁊ nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Ubi
aūt fidē xp̄ianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluuius
celebratissimus per medium totam perlabit. ⁊ Olsa Nissa Ola Lissa Barusio Cattor riuo Bobro ⁊ alijs
fluminibus auctus. marchiā brandeburgensem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndosus exo
nerat. Latitudo eius triū quidē. sed longitudo nouem dierū itinere a limitibus hungarie vsq₃ in marchiam
brandeburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogrouie wartenbergeñ. districtus fuit.
Et inde Ritzinum territorij bregeñ. ep̄alis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex po
lonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniaceñ. vbi monachus fuit papa dispensante
ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritim siue per capita in regno suo idcirco exigendum
et romam mittendum instituit. Et sedem ep̄alem Uratislauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄misimus)
omniū Slesie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta q̄₃ populosa ⁊ edibus ⁊ templis ornatissima. Eius
antistes nunc ē doctor Johannes rott de wending eisten. diocesis olim imperialis prothonotarius ⁊ in eu₃
statu₃ breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuo
sior ⁊ structuris ornatior. Prouincia ip̄a frumenti ferax ⁊ piscosa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundās

Preter Uratislauia₃ insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz Op
pel Swedenitz Testben Olsna Franckenstein Monsterberg Saganum Brega Monasteria complura in
signis structure Prouīcia ip̄a regi bohemie subiecta quā ab imperio ī feudū recognoscit. multi antea duces
et p̄ncipes hereditarij ip̄a₃ nō tā possiderūt q̄₃ vastarūt ⁊ impacatā reddiderūt qꝫ ꝓpter cēsuū exiguitatē duca
lem statum ducere nequiuerūt. rapacitati idcirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus mor
te sublatis. Qui non parum opibus ⁊ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Slesiā longe plurimus.

Tēplaq; totius orbis sacerdotalibus ⁊ aliis ornamentis ⁊ structuris honorificentissima. Status ecclesia-
sticus ⁊ seculariū ⁊ religiosoꝝ vtriusq; sexus numerosus ⁊ disciplinat⁹. populus facundus ⁊ humanus. ⁊
deuotioni sup omnes germanie incolas deditissimus. Nobilitas ē plurima ad arma aspirās ⁊ martis ama
trix. Sexus muliebris venustus quidē ⁊ affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agresti
bus laboribus desidiose incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti sed. ne-
glecti. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro suo captu
construunt. Sumptus multo leuiori precio q̄ꝫ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Slesie immen-
sum aliquando detrimentū afferet ē q̄ꝛ censuuz dn̄i ⁊ possessores percepta pro loci ⁊ possessoris qualitate.
nonnulla pecuniaꝝ summa annuente superioritate ⁊ confirmante venditori annuū censum in bonis suis in
scribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum
fuit) aut censuris irretiunť ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeū-
tes domos ⁊ agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū ca-
pite Slesia maius indies nisi prouideať suscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Gē
ti potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. Q̄ꝫ nonnihil vini in Slesia apud cro-
snam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam ⁊ aliorsum deportatur. Preter
pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunť ⁊ pisces in morauiā delatos nihil extra Slesiā suis
ex mercibus deportatur. Nimi⁹ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ vestiū cultus prouin
ciā non parū extenuant. Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) lau-
de sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si di-
uitias. ordinē senatus. humanitatē moresq; populi. maris portū. sitū ⁊ edificia perspicere velimus. Di
gne igiť historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures q̄s adiūgere velit dať eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissimo ⁊ excelso Maximiliano rege romanorum

Auctor ⁊ princeps operose mundi
Quiqꝫ deceptis opifer fuisti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensqꝫ
Cū velis iustus homines tueri
Mirus es cause melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis preesse
Mitigas seuos. placidos acerbas
Sontibus sontes agitas ⁊ hostes
Hostibus vrges
Noxijs addens ouium pauorē
Fortium iustis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentqꝫ
Precipis ponto tumeat. tumetqꝫ
Imperas lune lateat. latetqꝫ
Sanguine tincta.
Uere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies ⁊ vsus
Mensis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū senūqꝫ
Audias grates hominū. precesqꝫ
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cū suis regē populis tueri
Principē serua. sobolē domūqꝫ
Adde triumphos.
O decus serues decus hoc precamur
Cesari natū simul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisqꝫ sic patrē foueas auumqꝫ
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper ciciusqꝫ vincunt
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasqꝫ gentes
Pellere. ⁊ castris spoliaro victos
Ut queant regna ⁊ reparare quondā
Christicolarum.
Prosperos gressus animiqꝫ motus
Austrie stirpis. faueasqꝫ felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat ⁊ subortus
Solis ⁊ casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Robore mundū.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqꝫ natus
Spiritussanctus deus ⁊ sequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Eteres rerꝝ scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem ia/
ceret ⁊ somniantes qdammodo res germanicas attigerūt. nanqꝫ si legamus vetusta tē
pora inueniemꝰ germanos olim ritu vixisse barbario. vestibus vsus laceris. venationi
tm̄ ⁊ agroꝝ culture dedisse operaȝ. feroces quidē hoies ⁊ belli appetentes. sed argenti
prorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Ipaqꝫ germania intra mare ⁊ da-
nubiū. rursusqꝫ intra rhenū ⁊ albim ꝯtinebaṫ. nūc ṽo qꝫtu transgressi sunt suos limites
nō ignoraṫ. nā plus fere est qd̄ nacti sunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atqꝫ in ipsa
scithia seu sarmatia qꝫ qd̄ intus habuerunt. Quid memoremꝰ nobilissimas vrbes splē
didissimasqꝫ. ditissima templa. opulentissimos principes ac p̄latos. certe nō videmus ꝓuinciā esse que ꝯpu
tatis omnibus germaniā supet. q̄ꝑ si resurgeret aliquis illoꝝ theutonū qui tpe iulij cesaris vixit germaniā p/
agraret vt ariouistꝰ ꝑfecto diceret nō esse eā terrā quā olim viderat negaretqꝫ suā esse patriā. cū vineaꝝ ⁊ ar
boꝝ fructiferaꝝ cōsitōes vstitus hoīm. vrbanitatē ciuiū. splendoreȝ vrbiū. tantāqꝫ nitidā polotiā apud ger
manos cōtuereṫ. Verū hāc mutationē quis fecit nisi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germa
nis omnē barbariē expulit atqꝫ ita expoliuit vt iā greci ipi barbari. Germani aūt recte latini appellari mere
anṫ. Siue igiṫ noua cōsideranti seu vetera mente repetenti nulla peritior. nulla ardētior (inter omnes natio
nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis em̄ equi arma ⁊ pecūie sunt. ⁊ vbi tot cla
rissimi principes. tot generosi ꝓceres. tot fortissimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot ar/
genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū robor]. Cū deinde ger
manie fines vt veteres tradunt ab oriente vicella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me-
ridie danubiꝰ. a septentrione occeanus ⁊ mare baltheū quod prutenicū vocare possumus. nunc qꝫtum extra
hos terminos possideant ipi videmus. Germani em̄ angliā pulsis brittānis occuparūt. belgaꝝ heluitōrūqꝫ
fines eiectis gallis obtinuerūt. rhetiā ⁊ noricū inuaserunt ⁊ vsqꝫ in ytaliā pedē extenderūt. Germani qꝫ bul
migeros qui nūc pruteni vocanṫ ex manibꝰ infideliū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico solo bohemi
sedent potentissimi ⁊ nobilissimi populi. sed ⁊ illi germanico impio parere se aiūt. regēqꝫ habent principali-
orē ex regni electoribus. Magni igiṫ bellicosi ac fortissimi deoqꝫ accepti germani sunt. quibꝰ adeo fines ex
tendisse licuit. ⁊ sup oēs mortales romane potentie datū fuit obsistere. Nā terraꝝ ille calcator oīm ⁊ orb
domitor iulius cesar qꝫuis subactis gallis sepe rhenū trāsiuerit resqꝫ maximas in germania gesserit. bellico/
sam tm̄ ⁊ asperā sueuoꝝ gentē dimisit indomitā. Augustus octauianꝰ cui ⁊ parthorū ⁊ indorū reges mune/
ra miserunt. q̄ vnꝰ oīm romanorū fortunatissimꝰ creditꝰ est. Ille inquā felicissimꝰ imperator nullubi vnqꝫ nisi
apud germanos succubuit. nā lollianā ⁊ varrianā cladē in germania ꝑpessus est. Lollianā maioris infamie
qꝫ detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis ⁊ auxilijs oībꝰ cesis longū esset re-
censere quos intulerūt rei publice molestias germani. qui ⁊ si romanorū fortūe aliqn̄ cesserunt. postea tm̄ ⁊
ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deqꝫ alijs diuersis gentibus sepenumero triūphabant.
Nec romani cū rerū potirenṫ res magnas sine germanis auxiliantibꝰ ꝑegerūt. quorū tanta in bello virtus
tanta in domo fides: fuit vt cesarei corpis custos cohors ex germanis potissime legereṫ. Scimus qꝫ Gotfri
dum qui fuit lothoringie dux cum solis transrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hun-
gariā ꝑcusisse. greciā penetrasse. hellospontū trāsisse. asiā ꝑmeasse. iherosolimā ex potestate infideliū vendi
casse. victis ac ꝓstratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. qꝫuis ⁊ turci ⁊ sarraceni numerosi resi-
stere conareṫ. in eius exercitu ducenta milia pugnatorū fuisse tradūṫ. atqꝫ multo maiores copias sola Ger
mania cogere potest. Nā ⁊ impante conrado cū Eugeniꝰ tercius romanus pōtifex xp̄ionos excitaret ꝓ tu-
tela terre sancte quā sarraceni euertere conabanṫ. Pruteni cū ceteris vlterioribus ydola colebāt ac crebris
excursionibus nūc saxoniā aut alios vicinos xp̄i cultores infestabāt. Conradus aūt dimissis saxonibꝰ aut
ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cū rhenensibus. sueuis. franconi/
bus. bauaris iherosolimā penetrauit. Postremo qꝫ longa ⁊ lata sit germanica natio. qꝫ religiosa. qꝫ verax.
qꝫ iusta qꝫ promissi tenax qꝫ populosa qꝫ diues. qꝫta illic nobilitas. qꝫ fortis ⁊ experta militia. qꝫtus ecc̄iaruȝ
ornatus. qn̄ta gloria cleri. qn̄ta principū magnificentia. qn̄tus splendor vrbiū. que celi facies. q̄ terre vber-
tas. cū prouinciarū decꝰ cū principe sit cōmune magis admirari qꝫ recensere valemus. Cū igiṫ hoc opꝰ
historiaꝝ ex officina nurmberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie sita est ꝑpauca de germa
nia in calce libri absoluemus p̄mittendo historiā Enee pij scdi romani pontificis rerum vbiqꝫ gestaꝝ in euro
pa sub friderico tercio romanoꝝ impatore. Is em̄ etsi natione senensis sit se tm̄ germanū fateṫ cū de se scribat
Sed cū nos iā annis supra. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputamꝰ extraneꝰ existimare debere. Cumqꝫ
impatori ipiqꝫ nationi longo tpe summa fide magnis laboribus seruierimꝰ ⁊ nūc ad cardinalatū recepti ea
curemus que nationis ipius honori atqꝫ vtilitati cōducant. ⁊ ita prorsus agamꝰ vt natione potiꝰ germani
qꝫ itali putemur. verū cū antiquiora illa tp̄a sub obscurā ambiguitatē p̄beant scribētibꝰ ⁊ tempoꝝ descriptio
haud facilis cognitu. qn̄qꝫ detrahit legentibꝰ fidē. Multa qꝫ de his inter veteres discordia. quā inde nosci
arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noīa ꝑseuerant. ⁊ ꝓuinciaꝝ regnorūqꝫ termini multam
varietatē accipiunt A Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsqꝫ ad ptolomeū alexandrinū qui ꝑ tp̄a antoni
pij situm orbis descripsit. haud equidē magnū tp̄s est ⁊ tm̄ tanta noīm variatio intercessit vt paucissimos po
pulos ex his noīari videamꝰ apud vnū quos noīauerit alter. Ideo Ephorꝰ quippe cymeus Socratis disci
pulꝰ a suo tpe narrandi exordiū cepit. Calistenes ac Theopompꝰ quos eadē tulit etas prisca illa minime at-
tigerunt qui tm̄ omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua motꝰ re eloquentissimꝰ Eneas
omissis prioꝝ gestis in quibꝰ scriptores nōnūqꝫ dissentiūt ad recentiores historias se cōtulit. Que igitur in
germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna ⁊ in ceter] regionibꝰ europe in isto opere vario ⁊ egregio
dum in cardinalatꝰ ocio viueret accurrate descripsit. historiā igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Sum pius Eneas fama super ethera notus

Eneas pius papa Fridericꝰ terciꝰ romanoꝝ īperator

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoqꝫ fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis

S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio imꝑatore p̱ Germaniam ⁊ Europam gesta sunt cū locoꝝ descriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdensem incipiunt feliciter.

Antonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardinali hilerdensi appellato patri suo colendissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdē meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ⁊ arthetīcis doloribus (vt soleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellū afferens in quo romanoꝝ cesarū non tam gesta ꝙ nomina ⁊ pauca de moribus continebātur vsqꝫ ad wenceslaū Caroli quarti filiū. Cūqꝫ illi opusculo q̄tuor imꝑatores deesse viderentur. Nā Beneuenutus humolensis eius operis auctor sub wenceslao decesserat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem nostram imꝑatorum numerū breuitatem illius qui precesserat imitatus. At cum subiret mentem multa ⁊ magna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vsqꝫ in hanc diem opusculum seorsum edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memoriam transmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem historiam tuoqꝫ nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecū labores facile inter podragandū scripta mea ⁊ leges ⁊ iudicabis. Fuisset fateor operepreciū ab initio potius etatis nostre in hoc euum vsqꝫ reꝝ gestarum historiam texere quemadmodum menti mee sepe insedit. sed ea non erat vnius podagrationis ⁊ p̄sertim ieiunio quadragesimali occurrentis lucubratio. Amat edes nostras ip̄a podagra nec tam recedit ꝙ reuertitur libens fortasse ⁊ huic intētioni aliquādo subseruiet. Tu vale ⁊ si quid acerbius in quemq̄ꝫ scriptum offenderis non tam mee nature ꝙ stimulis podagre vrgētis adscribere. ⁊ quicq̄ inscite inepte absurde occurrerit sumpto calamo dele. Ex vrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dn̄i M.cccc.lviij.

Finis prohemij

Sequitur historia

Que sub Friderico tercio ei⁹ nom̄is imperatore apud Europeos et

qui nomine christiano censentur insulares homines gesta feruntur memoratu digna mihiqꝫ cognita tradere posteris ꝙ breuissime libet. Cōmiscebimus aliqua interdum alti⁹ repetita. quemadmodū locorū rerūqꝫ ratio expostulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que austrie Friderici patrie cōterminā ē ⁊ in orientē vergit principiū narratiōis ꝑstabit. Hanc prouinciā nōnulli pannoniā vocāt, tāq̄ hūgari pānonioꝝ loco successerit. verū neq̄ hūgaria pānonie terminos implet. neq̄ illa tā lata olī fuit q̄ nostra etate. Hūgaria ītra danubiū enū ⁊ alpes q̄ ad italiā ⁊ adriaticū respiciūt mare. Pānonia ꝯtinebat ab occasu noricū enūq̄ amnē. ab ortu mysos ac triballos ⁊ flumē sauū ꝯtingēs. Intra q̄s limites austrie magna porcio claudit ⁊ a theutonibꝰ icolit. Stiria quoq̄ ysdē terminis cōtinet valeria quondā appellata. Hūgaria vero q̄uis inferiorē pannoniam a fluuio leytha vsq̄ sauum cōplexa ē. danubiū tn̄ transgressa ad polonos vsq̄ protendit. ⁊ q̄ quondā arua tenuere gepide daciq̄ possident. Impiū gētis hūgarie multo latius ē q̄ ipa hūgaria. nā ⁊ dalmate quos sclauos. ⁊ illirici quos bosnēses ⁊ triballi seu mysij quos tū seruios tū rascianos appellāt. ⁊ gethe quos partim valachos partim transsiluanos noiant hūgaroꝝ impiū subierūt. Et si nōnulli euo nostro turchoꝝ armis euicti defecerūt hanc prouinciam quatenꝰ citra istrū extenditur sub octauiano cesare romā primū obtinuere bachone pannonioꝝ rege subacto: ⁊ amātinis inter sauū ⁊ dranum fluuios prostratis. Daciam vero trāsdanubiū que nunc hungarie porcio est Traianus impator edomuit ⁊ in solo barbarico prouinciā fecit. Sed amissa sub Galieno p Aurelianū recupata est. Post romanos aliq̄n huni scithica gens. aliquando gothi ex insulis balthei maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pānoniam occupauere. Postremo hungarorum natio ex vltimis scithaꝝ finibꝰ inūdauit q̄ vsq̄ ī hāc diē regno potit ⁊ vltra citraq̄ istrū late dn̄at. Extat adhuc nō lōge ab ortu thanays altera hūgaria nr̄e huiꝰ de q̄ sermo ē mater līgua ⁊ moribꝰ pene simil q̄uis nostra ciuilior ē xp̄i cultrix. illa ritu barbarico viuēs seruit ydolis. in hūgaria quā danubius interlabit, tēpestate nostra

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filiꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna annos supra q̄nquaginta regnauit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberalitate insignis. corporis q̄ꝫ maiestate ac decore illustris. Ceterū bello prorsus infelix. quē nō turchi dūtaxat. sed bohemi q̄ꝫ sepe acie fuderūt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliq̄n rebellassent gladio ꝑcussit. ob quā rem ⁊ ipē paulo post (regina fatis functa) in vincula ꝯiectꝰ est. mulieriq̄ꝫ vidue cuius viꝝ interfecerat in custodiam traditus donec regni ꝓceres suppliciū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. qui vt erat facundia potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare q̄ꝫ fundere. dimissus ab ea barbaram Hermanni comitis cilie filiā duxit vxorē. nec diu postea cōpatis auxilijs regnū vendicauit. de proditoribus suppliciū sumpsit. Mulieris vidue filios ⁊ honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumulauit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latislaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigismūdi egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud p̄clarissimū ꝙ ecc̄iam catholicā in tris partes diuisaꝫ coacto apud constantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hispaniā Angliā eius rei cā peragrans. Uitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quā solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. Cū venetis duce pipone florentino grauia bella gessit. Uencesлаū bohemie regem germanū suū ꝙ regno inutilis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custoditū magno reipublice malo quidam bohemi e carceribus surripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est marchiā brandenburgenseꝫ friderico burggrafio nurmburgensi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci austrie in matrimoniū copulauit. illiq̄ꝫ demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus p̄fuerat vltima voluntate reliquit. ossa eiꝰ in varadino iacent. Albertus apud albam regalē cū ꝯiuge coronatus bohemie q̄ꝫ diadema suscepit. Cuius felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes imperiū. Id alberto suscipere nō licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vsu videbat̃ suum regem theutonibus imꝑare. atq̄ꝫ ob eā causam iureiurando albertū obligauerant ne suo iniussu imperium acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Uienne fuit victiq̄ꝫ p̄cibus p̄buere consensum. ille imperium nactus in hungariā redijt aduersus turchos qui tunc rasciā inuaserant arma moturus. sed dum bude morā facit (ea est regū sedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū fluuio demersit. id hūgari molestissime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exosum est. Excitat̃ e vestigio tumultus. hungari arma capescunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripiūt̃ negociatoꝝ domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo t̄pe budēsibus Jacobus marchianꝰ ordinis minoꝝ professor doctrina lr̃aꝝ ⁊ vite sanctimonia clarꝰ. qui sedaturꝰ tumultū simulacrū saluatoris crucifixi manu gestans furenti armatoq̄ꝫ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abstineant vt arma deponāt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neq̄ꝫ eñ tempus ferebat interpretem bñ sibi futurū autumant qui xp̄m suis ceptis ducem habeant. sublimēq̄ꝫ iacobū simulq̄ꝫ crucifixū in vlnis attollūt ac bacchati ꝑ vrbem nūc istā nūc illā domū cōpilant. fiunt tamē aliquāto minora spolia. ⁊ a cedibus t̄patuꝫ est ob presentiam iacobi qui mō p̄cibus modo lachrimis furorē incense plebis lenire conatus est. Sedato tumultu Georgius palocius strigoniensis ecc̄ie pontifex morit̃. apud quem p̄ciosa regni suppellex in custodia fuit. Rex strigoinum petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina. et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. q̄ꝫ sacram appellant fideliq̄ꝫ anui tradita archas claudit atq̄ꝫ obsignat. Albertus paulopost ad dranam vsq̄ꝫ fluuium ꝓficiscitur ibiq̄ꝫ castrametatꝰ maiores copias expectat cū quibus turchos inuadere possit Smederomam vrbē rascie obsidentes. priꝰ tñ expugnatū est oppidū q̄ꝫ auxilia venirent. ipē Budā reuersus cū dissintheria laboraret Uiennā repetere statuit siue moriturus inter suos. siue qd̄ aerem in quo fuerat nutritus ꝯferre aliquid ad sanitatem sperabat. sed in itinere magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obsignatoq̄ꝫ testamento in villa que longa dicit̃ vi. kaln. nouembris e vita decessit. religiosus princeps ⁊ qui liberalitate simul iusticiaq̄ꝫ p̄staret. Fuit q̄ꝫ in bellis audax ⁊ manu ꝓmptus Morauos ⁊ Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnū suū cohercuit. Magna de se xp̄iane rei publice ꝓmittere videbat̃. nec minora populi de sua virtute conceperant. pulcherrime spei satisfieri breuitas vite nō sinit. repente occidit que breui ad summū potentia creauerat. neq̄ꝫ eñ biennio toto imꝑauit. Statura eius procera fuit. neruosuꝫ ⁊ validū corpus. facies terrifica more gentis erasa barba. superius labrū intonsum. vestem haud splendidā. Baltheus auro grauis cinxit. nec vnq̄ꝫ lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditū est. Cognita regis morte ꝯuenientes hungari indignū ac periculosum existimantes tātū regnū vnius femine iudicio subiacere reginā magnis p̄cibus hortantur Uladislaū polonie regē qui populū armis tuet̃ sibi vt virū asciscat. Consentit mulier ea ꝯditione adiecta ne quod filio p̄iudiciū fiat si masculū pariat. Legunt̃ in poloniā p̄lati ecc̄iaꝝ ⁊ principes regni natu ⁊ auctoritate maiores. quibus iter agentibus Latislaus postumus nascit̃. qui mox vt in lucē prodijt apud albā regalem ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ militie cīgulū ⁊ sacrā hungarie coronā quā mater penes se habuit eadem die accepit. inde sublatus in tutela friderici cesaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm̄ ⁊ coro-

nam cōmēdauit. Legati q̄uis ꝓhibente regina Vladislaū adiere quē magnis pollicitis oneratū in hunga
riam traxerunt ⁊ imposito diademate regē salutauere. quo cū diu Ladislai mater vario euentu armis cōten-
dit hungaris in duas partes diuisis vlricus comes cilie dū consobrine studet latislaoq́ꝫ regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere macerat9 est. Dionisius archieps̄ strigoniensis qui postea cardinalatus ho-
nore donatus est genere ac moribus illustris vtriq́ꝫ regi diadema imposuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus eni ad polonū q̄uis publica fide accepta budam petiuisset nō prius libertati sue redditus ē q̄ꝫ Vladi-
slaum in alba coronauit. ipe q̄ꝫprimū potuit domū reuersus polonoꝝ conatibus summo studio aduersatus
est. Julianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam missus vir summo inge-
nio. singulari facundia. excellenti doctrina q̄uis inducias belli inter Vladislaū ⁊ Elizabeth ad certū tempꝰ
composuit pacem tn̄ efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defe-
cere. solus Giskra bohemus rei bellice peritissimus ⁊ manu ꝓmptꝰ latislai partes in hungaria tutatus est.
qui sepe cū parua militū manu ingentes hungaroꝝ polonorūq́ꝫ copias vicit. fudit. deleuit bisq́ꝫ iohannem
huniadem magnis exercitibus cinctū castris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalibꝰ
ortus sed ingenio dextro ⁊ animo sublimi ⁊ virtutis amator multa cū turchis secunda p̄lia fecit. ⁊ hostium
spolijs hungarica templa ditauit. primusq́ꝫ oīm apud hungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci posse mon-
strauit. quibus ex rebus excitatus Vladislaus ⁊ ipe p̄lium cum amurate turchoꝝ impatore cōmittere nō du
bitauit. de quo postea suo loco dicemus. Fedus inter Fridericū impatorem ⁊ vladislaum qui se regem hun-
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege composuit vt liceret impatori hungaros cohercere si qd̄ in au-
stria stiriaue damnū inferrent. idem permissum vladislao est in friderici subditos hungariam infestātes. Sū
tū oppidum in hungaria ē stirie atq́ꝫ austrie proximū hoc latrones occupauere ⁊ plerūq́ꝫ circumiecta castel
la ex quibus in austriam profecti magnam vim pecoꝝ atq́ꝫ hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in hungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronibꝰ. lxxx. furca suspendit. Cuꝫ
cecidisset in bello Vladislaus cōuentus hungaroꝝ apud Pestam habitus. locus hic transdanubium. bude
opponit᷑ neq́ꝫ muris cinctꝰ neq́ꝫ magnificis domibus exedificatꝰ. ville speciem gerit. hic Latislaus alberti fi
lius cōmuni procerū consensu rex designat᷑ suisq́ꝫ deinceps auspicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
liciora eius p̄lia q̄ꝫ poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator assumptus absente rege prouin-
ciaꝫ vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus est. hic prostratis apud albā tur-
chis quemadmodū in rebus rascie referemus breui tempore superueniens morbo extinctus est. Ferunt eum
cum egrotaret noluisse ad se dn̄icū corpus deferri. indignum esse aientē serui domū intrare regē. iussisse sese
q̄uis deficientibus viribus in templum vehi ibiq́ꝫ de more xp̄iano confessum diuinam eucharistiam susce-
pisse atq́ꝫ inter sacerdotum manus deo animā reddidisse. Felix sp̄us qui tante rei q̄nta gesta est apud albā nū
cius atq́ꝫ auctor migrauit in celū. Latislaus qui ex tutela iam pridem impatoris emissus ⁊ in paterna re-
gna receptus turchoꝝ metu ex hungaria in austriā se contulerat. audita turchoꝝ strage ⁊ gubernatoris mor
te quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ipo comite qui veluti sublato emulo letabundus id
nuncij audiuerat. rursus in hungariam redijt. sed dum apud albam spolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hostiuꝫ ca
dauera inspicit comes ipe cuius caput erat a rege secundum. ⁊ qui iam solus tanq́ꝫ regis auunculꝰ leges hū
garis prescribebat. A ladislao huniadis filio in castro regio obtruncat᷑ inde necem consecutꝰ vnde sperauit
imperium. Offensus ea re mirūimmodum regius animus dolorem tamen suppressit nec dubitauit auuncu
lum iure cesum fateri. Cadauer defuncti in ciliam missum est. rex budam se contulit vbi secutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iussit. ꝑcussoremq́ꝫ comitis ladislaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuuꝫ
duxit in austriam. ⁊ profectus in bohemiam penes eū sequi mandauit. ipe paucos dies prage moratꝰ. siue
morbo pestifero vt pleriq́ꝫ tradidere. seu veneno vt alij affirmant diē obijt. nobilissimꝰ sanguis paterna ori-
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in custodiam suā recepit. Corpus latislai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ
impatorem in arce pragensi atq́ꝫ in ede sancti viti reconditum est. Defuncto latislao rege hungari ad ele-
gendum successorem ad kaln̄. ianuarias diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conuenīūt in-
ter quos michael zylagi magna militū stipatus caterua p̄sto adest. xiiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum
secuta ferunt᷑. quibus statiua in pesta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auunculꝰ fuit. cui
ꝓpter necem ladislai nepotis cū plerisq́ꝫ regni baronibus acerrime simultates erant his potentia eius haud
paruū ingessit terrorem. nec iam ꝑculsa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat᷑. Michael
ꝟo conuentū adiens non sero circa armatos adduxisse ait. nō vt vim congregatis inferat sed vt eos deterre-
at. si qui sint qui libertatem principum ac popularīū in assumendo rege ꝑturbare conent᷑. Illud tn̄ se velutí
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab hungarico regno depulerit. clarasq́ꝫ gentis victorias pepererit indigna suis meritis p̄mia reddita. ex
filijs eius alterū crudeliter occisum. alterum in bohemia captum seruare posse. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atq́ꝫ in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute huaf

ſet neqꝫ ferendum vt ad exteros ea poteſtas deferat᷑ parcere ſe omnibus qui nepoti fuiſſent inſidiati. regni
ſalutem ante oculos ponere ſi quem ꝓuincievtiliorem eſſe arbitrent᷑ nihil obſtare quo minus melior eliga
tur. fuit res aliq̄zdiu anceps cū baronum ſibi quiſqꝫ timeret. Poſtremo reconciliatiōe inter proceres facta
cuius auctorē iohannē ſancti Angeli cardinalem virū doctrina ⁊ moribus excellentem. qui cū legatū age/
bat apoſtolicū tradidere. Mathias octo ⁊ decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia virorū
qui medio in danubio cum glacie conſtricto impatiētes magni ſecreti electionis exitū expectabant rex ac
clamatus. Nunc quiſquis hec legis ⁊ futura ꝑdicito ſingulare prorſus humane inconſtantie documentū
Ex duobus adoleſcentulis etate moribuſqꝫ pene paribus. alter ex regio ſolio dū noue nupte thalamū ex
ornat defert᷑ ad tumulum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocat᷑ ad regnum. Liber-
tas eius ex gubernatore bohemie ſponſalitijs atqꝫ pactionibus empta refert᷑. Mirabile quod matrem re
pentina leticia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̄z vincul'
exemptum in parte hungarie que transdanubium in ſeptentrionem porrigit᷑ ⁊ nunc Sepuſium vocant
olim gepide conſedere inſignis latro examites natione bohemus huſſitarū peſtifera labe infect⁹ milites
predandi cupidos vndecūqꝫ ad ſe venientes benigne collegit eoſqꝫ fratres appellauit. ⁊ vniuerſam regio-
nem illā tributariam ſibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam
modo in alteram partē diſcurrere poſſet. predas in fine cuiuſqꝫ menſis viritim diuiſit. ex quibus nō plus
accepit qui totū menſem q̄z qui diem vnam ante diuiſionem in caſtris fuit numero fratrum aſcriptus. id ſi/
bi ex euāgelio ꝑceptum affirmauit. quod in vinea dn̄i laborantibus ⁊ qui prima hora ⁊ qui vndecima ve
nerant equā mercedem ꝓmittit. Hec ſocietas cū longe lateqꝫ rapinas ageret ⁊ iam q̄nqꝫ milia pugnatorū
in armis haberet indieſqꝫ creſceret non aliter diſſipari potuit q̄z duce ipo Axamite ad ſtipendia ladiſlai re
gis vocato. Tranſiluana regio eſt vltra danubiū ſita quā daci quondam incoluere feroces populi. ⁊ multi
romanorū cladibus inſignes. noſtra etate tres incolunt gentes theutones. ſiculi ⁊ balachi. Theutones e ſa
xonia originem habent viri fortes ⁊ bello exercitati a ſeptem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgen
ſes patrio ſermone appellati. Siculi hūgarorū vetuſtiſſimi credunt᷑ primi omniū qui ex hungaria veteri in
hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob cauſam q̄zuis agros ſuis colunt manibus ac rure viuentes greges pe/
corū paſcū t. nobiles tn̄ appellāt᷑. ⁊ occurrētes inuicē alter alterū generoſum dn̄m ſalutāt. nec tributa pendūt.
niſi quo anno rex hungarie coronat᷑. tūc quot ſunt patreſfamilias tot boues regi tradunt. quorū numerum
ſupra. lx. miliū eſſe ferunt. Iuſſi vō in bellū exire niſi pareant capitali pena plectunt᷑. bona fiſco applicant᷑
Valachi genus italicū ſunt quemadmodū paulopoſt referemus. paucos tn̄ apud tranſſiluanos inuenies
viros exercitatos hungarie lingue neſcios. In hac ꝓuincia oppidum fuit quod Biſtricū vocauere regie
corone ſubiectum. Id ladiſlaus rex cū Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre op-
pidani diuqꝫ reſtitere. coacti tn̄ impata fecerunt. Et mortuo Iohanne eiuſqꝫ filio ladiſlao bude occiſo Mi/
chaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnū petebat turpiter reiecerunt. Ille indignatus q̄z
primum ladiſlai regis mortem accepit eo cū exercitu redijt vi oppidū expugnauit. rebellium ciuium alijs
oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incēdio deleuit. Ingreſſe ſunt pau
lopoſt tranſſiluanā turchorū circiter tria milia ꝑdamqꝫ magnam abegerunt. pecorū atqꝫ hominū quos inſe
cuti ſibinienſes ⁊ ipi theutones ad internitionē vſqꝫ deleuerunt. victores ꝑda recuperata domum rediere
Vix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exiciū parās
que biſtricenſib⁹ aduerſuꝫ ſe opem tuliſſet. Sed cum Sibinienſes intra munitiſſimā vrbē ſe continerēt fru
ſtratus deſiderio ſuo minabundus receſſit. Apud hūgaros obijt etate noſtra Paulus vergerius iuſtino
politanus grecis ac latinis litteris apprime inſtructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arri/
anus qui Alexandri magni geſta greco ſermone ꝯſcripſit. Latinus ab eo redditus eſt hortatu Sigiſmūdi
ceſaris. Scripſit de ingenuis moribus grecas ⁊ barbaras amicicias compauit aduerſus Malateſtaꝫ. qui
maronis ſtatuam in foro mantuano deijci iuſſerat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hūgaris qui ſtudia hūa
nitatis ſecuti euo noſtro claruerunt. duos nouimus iohannem ep̄m varadienſem. qui regni cancellariam
obtinuit. Et alterum iohannem eius ex ſorore nepoteꝫ. qui ſub Guarino veronenſe grecas ac latinas litte
ras didicit. nec minus verſu q̄z ſoluta valet oratione. Horum tamen originem ſclauonicam ferunt. Scien
ciam iuris plurimi ꝓfeſſi ſunt. Inter quos Dioniſius excelluit gente canyſia natus. qui ſtrigonienſeꝫ ſor
titus eſt eccleſiam. honorem quoqꝫ cardinalatus vt ante diximus emeruit. In re militari Nicolaus way/
da tranſiluanus. Michael vrſatius. ⁊ qui caliſium inuaſit Pangratius nomen adepti ſunt. Nunc clarus
habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Iohannes huniades cuius nomē ceteros obnubilat nō
tam hungari s q̄z valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Walachia

Ualachia per quā lata regio ē a transsiluanis incipiens vsq3 in Euxinuz protensa pelagus plana ferme
tota ꝛ aquaꝝ indigna. cuius meridiē hister fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̄s nr̄a
etas rutheuos appellat ꝛ versus fluuiū thiram nomades scithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus.
hanc terrā incoluere quondā gethe. qui ꝛ dariū histaspis filiū turpi fuga repulerūt ꝛ traciā pluribus cladi-
bus affecerūt. postremo romanis armis subacti ac deleti sunt ꝛ colonia romanoꝝ que dacos coherceret eo de
ducta duce quodā flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lōgo tp̄is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia
dicta ꝛ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus est q̄uis magna ex parte mutat⁹ ꝛ ho-
mini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempestate nr̄a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera dra-
gulaꝝ. sed hij cū danis impares essent atq3 ab illis multifariā opprimerent̄ turchos in auxiliū vocauere. q̄ꝝ
armis adiuti danos pene ad internitionē deleuerūt. Danis v̄o iohānes huniades hungaroꝝ impio fretus
opē ferēs nō tā illos restituit q̄3 sibi ip̄i claritetē ꝛ opes acq̄siuit. Quippe q̄ danoꝝ agros ex p̄tāte turcho-
rū ereptos ꝛ sibi ꝛ posteris perpetua possessiōe retinēdo occupauit. Ualachi ꝛ insulas histri accolūt. inter q̄s
peucen insulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q̄3 sedes habent. valachorū pars turchorū imperio
pars hungaris paret. nō me latet difficilimam esse prouinciarū descriptionem q̄ꝛ ꝛ autores ip̄i quos imi-
tari oportet non solū varij verū etiam inter se ꝯrij ac magnope dissentiētes. inueniunt̄ ꝛ ip̄arū p̄uinciarū li-
mites pro dn̄antiū auctate ac potētia sepe nūero ꝯmutāt̄. nā q̄ p̄uīcia latissima quōdā fuit etate nr̄a aut ex

tincta est aut p̄ modica. Jn vero q̄ nulla vel minima extitit. nūc latissimā florētissimāq̄ videm⁹ lōgobardiā ac romandiolā nō cognouere maiora nr̄a tp̄a Jnsubriā emiliā ac flaminiā prorsus ignorāt. macedoniā sub emathione rege a q̄ emathia cognomiata paugusti clauserāt termini. Virt⁹ postea regū et gētis industria subtractis finitimis populis lōge ac late protēdit. Dēt igit̄ veniā equū cēseo si q̄ mea scripta legētes nō eos locoꝝ termios offenderit q̄s ipi vel mēte sua cōceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus. seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. Cuius nō ē propositi nostri geographiā edere. licet aliqñ historia ipa quā scribimus locoꝝ aliquā significationē requirat sic eīn elucidior reddit̄.

Tracia

Post valachos igit̄ et hūgaros de q̄b⁹ sermo habit⁹ traciensiū res geste sese offerūt. Tracia vero vt plerique autores tradūt ipiq̄ prestātiores amplissima prouīcia ē lōge lateq̄ patēs. cui ab oriēte euxinū pelagus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare et strimon fluui⁹. sicq̄ macedonie⁹ ager. septētrionem hister claudit. occidētis orā tū peonij mōtes tū pannonia et sau⁹ excipit amnis. in q̄ sentētia et pliniū veronēsem fuisse video. et Strabonē ipz q̄ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. ideq̄ dardanos. tribalos mysos incolere traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in q̄s vel rasciani mō vel seruij sedes habent nemo negabit q̄ scripta veteꝝ pn̄ti reꝝ statui cōpauerit. Mysi vero post tribalos ad oriētē vsq̄z exinū protendūt̄ inter histrū et hemū mōtē habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q̄s maritima loca versus meridiē ad hellespontū vsq̄ romania ē natio greca cuius olī barbara fuerit. Et iterū nostro tp̄e deleto grecoꝝ impio dn̄antib⁹ turchis in barbariā redit. Hui⁹ prouīcie metropol' ē Bizātiū. i. cōstātinopol' agios pri⁹ appellata. Lacedemonij eā cōdidere duce pausania. q̄b⁹ appollinē cōsulētib⁹ vbi nā sedes q̄rerent mādasse oraculū memorie proditū ē vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit calcedonis cōditores. q̄ qm̄ prius in traciam nauigassent. situmq̄ vbi postea Bizantium edificatum ē conspe

xisset. amissa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vo impatorem
cognoīe magnū cū statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē transferre q̄ facili9 parthoꝝ excursiōes cō
pesceret tradūt ecclastici autores in troadē ꝑfectū ibi regie vrbis fundamēta iecisse vbi quōdā agamenō
ceteriqꝫ grecoꝝ pncipes aduersus priamū regē fixere tētoria. sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū
aliū designāte ceptū op9 cui9 diu māsere vestigia infectū reliquisse atꝫ in traciā nauigante Bizātiū petiuisse
eūqꝫ sibi locū diuinit9 ostēsum dixisse. mox vrbē ampliasse. noua menia erexisse. sublimes excitasse turres.
magnificentissimis tū priuatis tū publicis opib9 exornasse. tm̄qꝫ illi decoris adiecisse vt altera roma n̄ im
merito dici posset. Scriptores vetusti q̄ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ poti9 in terris habitaculū q̄ꝫ im-
patorū putauere. Nomē vrbi nouā romā ipator īdidit. ꝭ vicit obstinatio vulgi vt a ꝯditore poti9 ꝯstātinopo
lis vocaret. In hac vrbe multa sub impatorib9 epoꝝ ꝯcilia celebrata. multe suppssse in xp̄iana religiōe sur
gentes hereses. multe etiā hereses inuēte. inter q̄s ea diuti9 māsit q̄ de ꝑcessione sctīspūs. q̄uis in plurib9
agitata ac reiecta ꝯcilijs ad nostrā etatē vsqꝫ ꝑueniēs. deniqꝫ sub Eugenio quarto pon. maxio in florētina
synodo. quēadmodū suo loco dicet. nō solū a latinis ꝭ ab ipis ꝛ grecis dānata explosaqꝫ ē. Verꝫ q̄ꝫq̄ꝫ Jo-
seph patriarcha ꝛ Johes impator gentis eiusce cū latina eccīa cōcordib9 animis fidei symbolū decātauerit
Constātinopolitana tn̄ eccīa credere qd̄ romana sentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄
vnioni ꝯsenserat nec impator domū reuersus diu supuixerat. Cōstātin9 q̄ ei successit siue decept9 siue spon
te sua insaniēs haud q̄q̄ꝫ vnioni ꝯsentiēs videbat. ꝛ iā Gregoriū patriarchā priori suffectū qd̄ ad verita/
tem fidei ambularet domo pepulerat ecclastica bona inuadēs. miserat eo nicola9 pōtifex roman9 ysidoruꝫ
ep̄m sabinensem vniuersalis eccīe cardinalē virū industriū ꝛ q̄ rutenoꝝ eccīam iādudū rexerat ꝑcontatū q̄
nā rōe grecanica natio lagatoꝝ suoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē eiusqꝫ sena
tū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce ꝛ auctore moamethe veluti repentina tempestas in constan
tinopolitanos emersit. de q̄ paulopost suo loco dicet. Video cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas
dūtaxat verū ꝛ historicos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellēt. credo eos idcirco motos. qm̄
turchi troyā possidēt quā teucri coluere. ꝭ illoꝝ origo ex creta atꝫ italia fuit. Turchoꝝ gēs scithica ꝛ barba
ra est de cuius origīe atꝫ ꝓgressu q̄uis ꝓpositū egredi videar dicere haud alienū existimo. qn̄ sub euo nr̄o
intātū hoc gen9 hoīm auctū ē vt asiā greciāqꝫ tenēs latinū xp̄ianūqꝫ nomē late pterreat. ea narratio res q̄ꝫ
traiacēses apiet de q̄bus institut9 est sermo.

De turchis

Turchi vt ethicus philozophus tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas insulas ꝯtra Babilo
nis vbera sedes patrias habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis stupris ac lupanaribus
fornicaria. Comedit que ceteri abbominant̃ iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vultuꝝ carnes. nec abortiuis hoīm absti-
nuit. diē festū nullū colūt nisi mēse augusto saturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis ꝙ̄ sensit. ꝙ̄uis octa
uiano augusto in auro littoneo cēsum dedit. ⁊ id quidē sponte. nā cū vicinas vndiqꝫ regiōes annua illi tri
buta reddere aīaduertisset nouū dierū ac tpm deū exortū esse arbitrata munera ei quotānis trāsmisit. Hec
gens teste Jothone historico et imꝑatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caspijs portis
egressa cū auarib⁹ q̊s hūgaros nr̃a vocat etas feroci pugna m̃ltis vtrobiqꝫ desiderat̄ ꝯflixit. Exinde pōtū
capadociāqꝫ transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronū clamdestinis qui-
busdam excussionibus vires sibi vēdicans occupatis quibusdā mōtib⁹ ⁊ claustris oportunis vnde ꝑ occa
siōes facile irruptiones fieri possent vsqꝫ adeo emersit ac sublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduersus
finitimos de agri possessione certare ⁊ deniqꝫ procedente tpe nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bi-
thiniā. pamphiliā. pysidiā. vtrāqꝫ frigiā. cylices. cares ⁊ eā asiā que minor vocat̃ ad oras vsqꝫ ionye ⁊ lit
tora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces ⁊ varia auspicia quasi ꝑfactiōes
secuti. Ex hac gente quēadmodū nicola⁹ saguntin⁹ vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit
vigesimū ab hinc ⁊ centesimū circiter annū. Otoman⁹ exigui tū cēsus ⁊ obscuri inter priuatos nomis ex
collecticio milite nō parua manu per seditionē ꝯflata crassari passim ac non solū reliq̃s xp̄ianas vexare.
verū ⁊ hoīes sue gētis armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit. cui⁹ conatib⁹ orta inter turchoꝝ p̄ncipes
seditio facilem cursum p̄buit. nā illi dū sese inuicē laniant afflictis vndiqꝫ oīb⁹ q̄ ꝓ ingenio prede rapinarū
ꝙ̄ percupiti essent auctoritatē breui ⁊ nomē adept⁹ est oppida nō pauca partim vi partī deditione in ptātē
accepit. Ottomāno filius successit Orcanes q̄ rē inchoatā a p̄re comode prosecut⁹ ad modū ꝓpagauit. euꝫ
amurates fili⁹ subsecut⁹ ē q̄ duob⁹ de grecoꝝ imperio disceptātib⁹ ab altero q̄ supari timeret in auxiliū ac-
cersitus turchoꝝ prim⁹ trāsiuit in greciā vbi cōsulto bellū protrahēs. postqꝫ ambos eneruatis cōsumptis
qꝫ virib⁹ fractos ⁊ defessos aīaduertit versis vt aiūt proris arma in eos sine vllo discrimie per occasiones
couertit. ⁊ occupato callipoli oppido peroportune in cheroneso ad hellespōti fretū cito cetera greca oppi-
da aperte petere bello palāqꝫ sibi ⁊ posteris grecoꝝ polliceri imperiū nō dubitauit. magnāqꝫ thracie par-
tem nullis ferme obsistere audentib⁹ ditioni sue subiecit. Is vita funct⁹ duos reliquit filios Salmanū et
pazeitē. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad pazeitē deducta est qui prosperos fortune adept⁹
afflat⁹ vsqꝫ adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuersam excepta cōstantinopoli ac pera thes
saliā. macedoniā. phocidē. boeciā. atthicam maiori ex parte occupauerit. Misos q̊z illirrios tribalos cre
bris excursionib⁹ infirmauerit. Cōstantinopolim vo tū omni agro suburbanisqꝫ ac delicijs spoliauit. tuꝫ
longa ⁊ difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditione agere ceperint perissētqꝫ procul
dubio ⁊ in hostis seuissimi potestatē venissent ni tamburlanes ille scithaꝝ p̄potens rex instar torrētis ipo
incursu atqꝫ impetu cūcta prosternēdo ac vastando pazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno p̄
lio ⁊ ingenti strage superatū in asia cepisset. Hic est ille terror gētiū in cui⁹ exercitu duodecies centena mi-
lia hominū fuisse tradunt̃ xerse ac dario maior quoꝝ copijs siccata flumina prodiderūt. ira ipe se dei voci
tauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras asie vrbes deleuit. hoīes tanqꝫ pecora trucidauit nō
etati nō sexui pepcit. Damascū nobilissimā sirie vrbem diripuit atqꝫ incendit. pazeitē cathena vinctū prā-
dens quasi canē sub mensa sua comedere iussit. ascensur⁹ equū eo tanqꝫ scabello vsus est. post cladē pazei-
te filij eius qui cōplures erant in potestatē grecoꝝ venere qm̄ ꝑiculū euasuri in thraciā traijcere ꝯtenderent
Calapinus aūt natu maior emissus a grecis patriū regnū obtinuit. aduersus quē sigismūdus rex vngarie
collatis signis p̄liū iniens tumultuose fusus castra ⁊ impedimēta reliquit. Christianoꝝ ingēs occisio facta
Johannes dux burgundie in eo p̄lio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan ei⁹ fi
lio tenella etate adolescentulo moyses patru⁹ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato ma
chometē fratrē reliquit heredem. Is flaccis id est walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationib⁹ transda
nubiū vt ante diximus late dominantib⁹ bello attritis tributa grauia imposuit. nōnullos in asia turchorū
regulos armis regnisqꝫ penitus spoliauit. xp̄ianos sub imperio suo degentes ꝙ̄ durissime afflixit. Macho-
mete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in asia moreret̃. audita patris morte in traciā tra-
ijcere conāte iꝑator grecoꝝ ꝓhibuit. diu muscaphāqꝫ reliquū ex pazeite filijs vt reꝝ potiret̃ emisit ⁊ sum-
ma ope ꝓsecutus est. Sed muscapha pugna supato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnū cō
secutus thessalonicā illustrē grecie vrbem quā tū veneti possidebāt vi captā expugnātqꝫ penitus diruput
eaqꝫ victoria auct⁹ epirū atqꝫ etholiā nō obscuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros va
stauit. oppida multa vi cepit diruput atqꝫ incendit. vxoribus more gentis ꝙ̄ pluribus iunctus est. Inter
quas Georgij seruie dispoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercitus
Georgius impar generi potentie furentemqꝫ veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Sme-
dram tueret̃. cum coniuge ceterisqꝫ liberis ac gentis sue sacerdotib⁹ in hungariā profugit. Expugnata est
tamen Smederoma ac direpta ⁊ dispoti filio lumen ademptū. Georgius patria pulsus diu apud hunga-
ros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis
cladibus Turchos affecit. eorumqꝫ duces acie conflixit. verū ꝙ̄uis Seruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cũcta restituit multa sibiipsi retinuit multa dedit amicis neqꝫ iniuria cũ ⁊ ipe sua virtute repu
lisset hostes ⁊ georgij suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nũc hos nunc illos fefellisset
ĩ his vo que religiõis essent neqꝫ romane eccĩe auscultaret neqꝫ maomethes legẽ sequeret̃. Libet qm̃ hucvẽ
tum est huiꝰ opa ad finẽ prosequi qm̃ male pugnatũ esset in p̃lio varnensi. de quo paulopꝰ dicemꝰ. fugiens
huniades in seruiã se recepit. Sensit aduentũ georgius atqꝫ obuiã factus venientẽ intercepit ⁊ quasi hostẽ
cõiecit in vincula. nec priꝰ dimisit q̃ꝫ oppida sue ditionis ab eo pridẽ occupata recepit. Nec multo postea cũ
iohannes versus sophiaꝫ copias duceret videret̃ qꝫ nõ parua thurcis illaturꝰ damna amurati oĩa hũgaro-
rum cõsilia patefecit. vnde ille admonitꝰ maximã xp̃ianis intulit cladẽ. queadmodũ suo loco referet̃. Cũ vo
turchi cõstantinopolim euicissent atqꝫ in Seruiã ducere exercitũ minarẽt̃. Scdo auxiliũ petens ad hungaros
transit ⁊ in austriã vsqꝫ profectꝰ Ladislaũ adijt regẽ. grandeuꝰ iã senex dignꝰ veneratu si recta de religione
sensisset ea in eo sermõis auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hũc iohannes capistraneꝰ ordinis mi-
norũ professor vite mundicia ⁊ inter p̃dicatores euãgelij nr̃o tpe insignis quesiuit an audire se vellet annuẽ
ti qd̃ romana eccĩa credit ⁊ docet exposuit diu secũ p interp̃tẽ de sacris eloquijs disputauit ⁊ errorẽ sue gen
tis relinqueret magnope cohortatꝰ est. Ille hoc deniqꝫ respõsum dedit. Annis. xc. vitã p̃duxi nec aliã religi
onẽ q̃ꝫ suscepi a patribꝰ noui. sapientẽ me ciues mei q̃uis infelicẽ hactenꝰ putauere. tu nunc qd̃ sepe agitãt
senes delirũ efficere cupis laqueo vitã finire malim q̃ꝫ patrũ traditiones relinquere. atqꝫ his dictis e conspe
ctu abijt tã piculosũ est religionẽ imbuisse damnatã. Reuersus domũ quom accepisset michaelẽ zilagi q̃ tuꝫ
albe cũ p̃sidio p̃erat fratrẽqꝫ eius latislaũ q̃drigis vectos vrbẽ exisse milites misit qui eos vel ꝯp̃hęderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aĩaduertit curru desiliẽs equũ q̃ pene ducebat̃ ascendẽs veloci fu-
ga saluatus est. Ladislaus in q̃driga reptus multis vulneribus cõfossus ac discerptus interijt. sed nõ impu
ne id georgio cessit. Cognouit ⁊ michael paucis post diebus illum ꝑpe danubij ripam iter habere aggres-
susqꝫ cũ armatis captiuũ abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cũ se gladio defenderet. Redẽ
ptus est georgiꝰ magno auri pondere nõ tñ diu suꝑuixit cũ truncꝫ manꝰ fluor sisti nõ posset. atqꝫ hic p̃sidi ho
mis exitus fuit. Lazarꝰ filiꝰ post eũ gubernationẽ suscepit excluso frẽ gregorio quẽ quõdã am urates exceca
uerat. Is cũ sorore quã nupsisse amurato diximꝰ ad opes maomethis ꝯfugiẽs frustra eius auxilium implo-
rauit. Obijt deĩnõ lazarus de cuiꝰ hereditate nõ parua cõtentio exorta ẽ. Gregoriꝰ turchoꝝ auxilio paternũ
regnum nitit̃ vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portionẽ hereditatis desperat. Johãnes cardinalis sancti angeli ab hungaris
inuitatꝰ eo ꝑfectꝰ vt arces rastianas q̃ turchis in hungariã aditũ p̃cludunt. aut ap̃lice sedis noĩe recipiat aut
hungaris tradi curet. rebꝰ infectꝰ nõ sine graui piculo vix eñ manꝰ turchoꝝ euasit Budã redijt. Nos amu-
ratis opa q̃ medio cursu reliquimꝰ ꝑseq̃mur. Magnꝰ hic vir fuit domi belliqꝫ tã suis amatꝰ q̃ꝫ nr̃is odiosus
cũ centũ milibꝰ pugnatoꝝ intrauit hungariã late populatꝰ ꝓuinciã. sterilis annꝰ impedimẽto fuit ne regno
potiret̃ cõmeatꝰ penuria ꝯpulsus redijt. Julianus cardĩalis sancti angeli ab Eugenio põtifice maximo ad-
uersus eũ missus hũgaroꝝ extulit aĩos ⁊ arma sumere p̃suasit. exercitꝰ xp̃ianꝰ vsqꝫ sophiã ad arcũ magnũ ꝓ
fectꝰ ẽ. Sepe cũ turchis prospere dimicatũ nõ sine Johãnis huniadis ingẽti laude. qui cũ copias duceret
eius nomẽ apud hostes adeo terrificũ fuit vt plorãtibus pueris matresfamilias taciturnitatẽ nõ aliter impa-
rẽt q̃ꝫ iohãnis p̃sentiã minitãtes. Cõgregato tñ nõ paruo numero turchi qm̃ xp̃ianis ꝯfligere nõ dubitarũt
sed nõ tã felix eius pugna q̃ꝫ fortis animꝰ fuit. Supati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Hũgari
qui bello interfuere cupiditate glĩe res suas ampliãtes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiũ cesa captaqꝫ multoplura. Cardinalis sancti angeli sex mi-
lia dũtaxat hostiũ in eo p̃lio cecidisse suis lr̃is affirmauit. Signa militaria nouẽ capta iohãnẽ huniadẽ non
ducis tm̃ sed militis q̃ꝫ singulari virtute vsum eiqꝫ fides habita turchis ea xp̃ianorũ victoria plus pauoris
q̃ꝫ damni attulit. nõ hũgaricas tm̃ vires sed germanicas q̃ꝫ in se ꝯmotas arbitrãtibꝰ. Cõsternati ergo ac p
culsi metu p̃inde ac totꝰ occidẽs cõiurasset. pacẽ petiere hungari q̃ suas vires nõ ignorarẽt. nec tã potẽtie sue
q̃ꝫ casui victoriã imputarẽt piculosum existimantes sepiꝰ tentare fortunã oblatos vltro ꝯditiões pacis nõ
recusarũt inducie belli in decẽ annos iusiurãdũ p sua sacra ambe date ptes p̃stitere. Despoto Seruie q̃ bello
amiserat reddita. Molesta ea res Juliano cardinali fuit cui ꝑsequenda victoria videbat̃. Eugenio q̃ꝫ roma
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cuiꝰ menti nulla maior cura insedit q̃ꝫ xp̃iane fidei ꝓpagande.
Scripsit igit̃ cardinali nullum valere fedꝰ quod se inconsulto cum hostibꝰ religiõis ꝑcussum esset. Wladis-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti ꝯuẽta dissolueret imperauit. iuramenta remisit ⁊
nouũ instaurari bellũ tum p̃cibus tũ minis extorsit. Ex xp̃ianis principibꝰ auxilia petijt preter Philippus
tñ Burgundie ducẽ neminem xp̃iane religiõis zelus cõmouit. hic solus classem instruxit que vsqꝫ in helle-
spõtum ꝑfecta turchis ex asia transitum ꝓhibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cũ plerisqꝫ triremibꝰ eo missus classi p̃fuit. Wladislao qui alienum regnuꝫ inuasisset e re sua
visum est sollicitudinem belli prouincialibꝰ nõ deesse. Accersitis igit̃ ex polonia ⁊ bohemia ceterisqꝫ vici-
nis gẽtibꝰ auxilijs coactis ex hũgaria copijs turchoꝝ agros inuadere statuit Johãni huniadi castroꝝ cura
cõmissa q̃dragĩta circiter eq̃tũ milia fuisse tradũt̃. plerisqꝫ dimidio minorẽ numerũ prodidere. Reguli hũga-
rie põtificesqꝫ q̃ꝫplurimi interfuere. Julianꝰ scĩ angeli cardĩalis milites cruce signatos nõ paucos secũ du-

xit iter ꝑ valachiam receptū. Deinde transito danubio in mysiā ventū vt ꝑ plana ⁊ cāpestria loca in roma
niā transirent. Amurates hostiū cognito aduentu cū grecis ⁊ turchis in europa manentibus nō satis con
fideret exercitum ex asianis militibus compauit sed angebat animū traijciendi freti non mediocris cura.ꝗ
classem aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt ⁊ multa voluenti animo. Genuēses quodā
curas ademere qui suis nauibus accepta pecunia transportare copias ꝓmiserunt. Locus est vbi nō ampli
us ꝙ stadia quinqꝫ latitudo freti continet inter ꝓpontidem ⁊ euxinū pelagus. tm̄ est spaciū quod europaꝫ
asiamqꝫ disterminat. Bosphorꝫ Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme stadijs distantē. Hic amuratis
exercitus transuectus est aureo nummo vectoribus ꝑ capita tradito. que si vera est fama centū milia fuisse
ferunt. Iaꝫ xp̄iani locum attigerant cui varna est nomē. quoniā aduentare innumerabiles hostium copias
nunciatū est. Cedēdū vlatislao cardinaliqꝫ videbat. ⁊ ne circūuenīri ab hoste possent munitū montanumqꝫ
locū petendū: at huniades aduersari ac resistere turchorꝫ se nosse vires dicere famam semꝑ vero maiorem
esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tm̄ impares fore illos aurea ⁊ discolori veste. hungaros ferro
atqꝫ ere fulgere. xp̄ianū agmen ⁊ stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis ꝑgraue intentū quo dux nō
modo signet sed ⁊ innuat. Contra si turchorꝫ mores inspiciant feminas magis existimare debere ꝙ viros
Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adest. in quo tot nobilissi-
mi ꝓceres militant nunqꝫ deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis sententia ex-
pectati hostes postera die visi maioris exercitus speciem ꝑbuere ꝙ fama ipa vulgauerat siue ꝙ metuenti-
bus omnia vero maiora vident. siue ꝙ amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaqꝫ defue-
rat. Territus huniades eo conspectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admo
nuit. ille serū consiliuꝫ arguens ꝑniciosam magis fugam ꝙ pugnam dixit. Commisso ꝑlio sperari victoriā
posse. sepe minoribꝰ exercitibus cessisse maiores. nec tam multitudinem bellatorum ꝙ audaciā ⁊ ordineꝫ
ꝑstare victoriam. deū quoqꝫ respicere meliorē causam ꝑstantioremqꝫ se paucis si modo audeant exhibere.
Fugiētes victoriā hosti tradere ferrendaqꝫ terga ⁊ multam suorꝫ cedē. Magnifica quoqꝫ verba iohannis ꝑ
die dicta plenus irarū exprobrauit. Iussisqꝫ omnibus arma capescere ꝑliū expectauit. Amurates in ꝓxio
colle consederat. ex quo suos pariter atqꝫ hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitū qui pu
gnam ꝓuocarent facto globo in christianos impetum fecere singulis albe vestes super loricas fuere. que
vento agitate instar alarum ꝑ se ferebant. totidem viridibus induti sagulis. sequebant aurea equorꝫ fre-
na multorꝫ visa ⁊ multꝰ galearꝫ argenti atqꝫ gemmarꝫ nitor. ipas quoqꝫ gladiorꝫ vaginas ꝑgrandes vnio-
nes ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum est verocibꝰ in pugnam animis. supior acies nostra
turchos in fugam vertit. ꝙplurimis primo impetu ꝓstratis. ꝑculit ea res magno metu amuratem nihil ta
le ferentem fugissetqꝫ ꝓtinus ꝑdito exercitu nisi circūstantes satrape comꝑhenso eius equi freno ignauiaꝫ
eius increpassent fugientiqꝫ cōminati sunt necem. ꝑstitit ergo inuitus iussisqꝫ fortissimis arma sumere pre-
lium instaurauit. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓpinquiorem vi-
ctoria sese prebentem. cadebant hinc atqꝫ inde ꝙplurimi. plures ex turchis quorꝫ corpa parꝫ tecta facile sa
gitte ensesqꝫ penetrabant. Postremo quom nouꝰ in horas hostis incederet ⁊ sauciorꝫ loca integri occupa-
rent non tam virtute ꝙ numero supati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatislaus cum globo
suorum quos erga se non minus fortes ꝙ fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victores diuertere. cri
stianisqꝫ animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate diximꝰ circūiectosqꝫ vndiqꝫ currus impetū fe
cit. ibi noua pugna cōmissa nouus iniectꝰ amurati pauor trepidatū totis castris nec iā consistendi animus
aderat. quod si huniadi par animꝰ ac regi fuisset ⁊ arridenti fortune dedisset manus haud dubium quin ea
dies ⁊ amurati vitam ⁊ posteris eius imperium grecie abstulisset. verū ipe vt primū cedere xp̄iana signa cō
spexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atqꝫ insalutato rege nutante adhuc
victoria fugam arripuit. fortasse rei militaris perito nulla impugna salus visa ⁊ saluare aliquos ꝙ perire
omnes maluit. Poloni acceptā eo ꝑlio cladem huniadis vecordie atqꝫ ignauie tradiderunt. ipe sua cōsilia
spreta conquestus est. Vladislaus sue sorti dimissus dū fortiter circa mūimenta hostium pugnat equo deie
ctus obtruncatus est. caput eius hasta infixum ꝑ greciam atqꝫ asiam in signum victorie populis ostentatū.
Poloni ad vnum cesi omnes direpta castra ⁊ qui munitiones curruū tuebant necati. Epi ⁊ ꝓceres hunga
rie qui aderant eadem calamitate oppressi. Iulianus cardinalis dū fugit amisso prelio quoniā iam hostes
euasisset hungarorꝫ ꝑfidiam euadere nō potuit potū equo dantem stagnū forte repertuꝫ latrunculi quidaꝫ
nouere ⁊ arbitrati pecuniam apud eū esse deiecto equo necauerunt ⁊ ablatis vestimentis nudū cadauer fe-
ris ⁊ volucribus dimisere. Hic exitꝰ eius viri fuit magni ⁊ admirabilis in quo nescias doctrina maior an
eloquētia fuerit grata hominis ꝑsentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui om-
nia ꝓ xp̄o ⁊ mortem ipam ferre suaserit. Huniadem vt ante diximus fugientem dispotus seruie cepit. Po-
loni regem suū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardina-
li venetiarꝫ eius culpa cladis magna in parte imputata est. qui neqꝫ fretū vti par fuerat custodiuit neqꝫ trās
uectos hostes xp̄ianis ducibus quod secundū fuerat eius officium nunciauit. de numero cesorꝫ minime cō-
stat illud exploratū est longe plures ex turchorꝫ acie cecidisse. Ceterū ꝓ numero copiarꝫ longe maiꝰ damnū
christianis illatum. Victor amurates neqꝫ fugientes hostes insecutus est. neqꝫ gloriabundꝰ inter suos ma-
gnifica verba iactauit. neqꝫ vt ante assueuerat hilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam tristior es-
set ⁊ cur non victis hostibus exultaret. Nollem inquit hoc modo sepius vincere. iubensqꝫ vasa colligi. co-
pias que superfuerāt domū remisit. ipe adrianopoli reuersus deo suo q̄ ꝓ victoria fecerat vota ꝑsoluit. Ex

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exptes esse. incōstantiā q̄z fortune veritus que nulli ppe-
tuo bona est. Accersitis prouinciaꝝ maioribus Moamethem ex liberis suis natu maiorem pro se regē cō-
stituit. ipe priuatam diligēs vitam in asiam profectus cū paucis ocij sui comitibus religioni cuidam soli-
tarie sese addixit. Calibassa inter satrapas turchoꝝ opib⁹ ꝛ auctoritate maior maomethi qui nōdū p etatē
aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitarēt more gentis ne-
cati sunt. felicius apud turchos priuatis q̄z regibus liberi nascunt̄. Effluxit deinde nō paruū tempus in q̄
hungari turchos nec turchi hungaros armis lacescere p̄sumpserunt. Sua quēq̄z calamitas domi attonitū
tenuit. Cruentissima varnensis pugna vires vtriusq̄z partis eliserat. nec turchis neq̄z hungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibassa alieno noīe gebernauit ferocior huniades reiq̄z militaris piti
or ignominiam varne acceptā obliuisci nō poterat ꝛ abolere infamiam. resartire damna quonā pacto vale-
ret dies noctesq̄z meditabat̄ spem bene gerende rei turchoꝝ quies p̄buit qui iā pridem nullū belli appara-
tum ostenderant vires illis atq̄z animos defuisse ratus tempus idoneū existimauit. in quo pristinam recu-
perare gloriā posset turchosq̄z pessundaret. quibus si adfuit exercitus impatorem tm̄ ꝓ istis ꝓrsus defutu-
rū arbitrabat̄. nec magis existimandū exercitum sine duce q̄z ducem exercitu carentem. Coactis itaq̄z repē-
te copijs ex hungaria accersitis bohemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ q̄z militū nō parua manu coacta ducere ī
turchos statuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄z mouisse ex hungaria nūciaret̄. Eam rebus gerē-
dis solerciam ac celeritatem adhibuit. Consiliū eius Georgius despotus seruie vt ante diximus turchorū
ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens maius ostendit. ꝑculsi eo nuncio turchi quid agerent
non satis intelligebant. Amurates iam senior religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minor tantam belli molem ferre posse nō credebat̄. Calibasse defuturā obedientiam putabant qua nihil ē
in bello magis necessariū. Trepidare igit̄ ac estuare modo huc modo illuc mētem ꝯuertere nullū consilium
satis placere. herentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̄z reuocare ab ocio
amuratē. neq̄z enī veterani militaturi sub alio credebāt̄ nec fortunā belli sub alio tēptādā arbitrabāt̄ q̄z sub
eo qui vincere consuesset. Calibassa eius sententie auctor fuit. in qua re maomethis animū vehementer of-
fendit cupientis in ea expeditione sese virū ostendere. verentisq̄z ne imperiū amitteret si pater iterū regnū
assumeret vt sunt hominū mutabiles voluntates. Missi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝯpato mox
exercitu in hostem ꝓfectus nō aliter q̄z si ad p̄dam ꝑgerent alacres milites duxit. Iam huniades cū copijs
sophiam transierat ꝓstratisq̄z qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hostiles agros late populatus loco qui basilia
vocatur castra posuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant̄ nō expectauit huniades ꝓuocari prior
ipe pugnam inijt. commisso prelio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnauit Huniades fusi ho-
stes terga dedere nec parua strages edita. pari modo ꝛ amurates in cornu suo victor hungaros fudit. Po-
stremo quoniā victor victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchoꝝ impetum qui q̄zq̄z virtute prestarent
numero tm̄ supati nō tam victi q̄z fessi compulsi sunt cedere. Huniades postq̄z suos neq̄z minis neq̄z p̄cibus
sistere potest cū paucis ex bello ꝓfugit. Multi hungarie proceres ꝛ nonnulli ecclesiaꝝ ep̄i in eo p̄lio cecide-
re. Gregorius miles ad internitionē cesus. nec tm̄ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo sanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quemadmodum prius destina-
uerat mortem obijt. Corpus eius more maioꝝ in Brusa sepultum. Ea est bithinie ciuitas ꝛ asiatici regni
caput. Paulo anteq̄z obijsset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia satra-
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū sextum agentem mensem calibasse moriens cōmendauit. ille
moamethis gratiam initurus ꝛ matrem ꝛ puerū ei ꝓdidit. Moamethes accersitis. xxx. vt aiunt matronis
que pueꝝ recognoscerent postq̄z certam amuratis sobolem esse constitit strangulatum matri filiū reddidit
funusq̄z regio more fraternū duxit. Auspicia regni paricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienū pue-
rum chialapini noīe supposuisse ferunt illumq̄z ꝓ filio amuratis necatum. chialapinū vō ad constantinopo-
lim clam educatum. post capturam vō vrbis inde subtractum ac venetias ductum. ꝛ hunc esse quem Ca-
lixtus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re-
mittimus q̄uis multa in hisce rebus figmenta interuenire non ignoramus ꝛ sepe tonsoris filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igit̄ defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus instituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe suas domi forisq̄z tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi-
tauit. copias auxit. in proceres ꝛ aulicos seuire ꝯtumeliarie cepit. Hic est ille moamethes qui constanti-
nopolitanis vt supra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiõne Cõstãtinopolis

Voluerat iãpridem animo maomethes quo nã modo Cõstantinopolim sibi subigere posset neq ad suam gloriã ptinere arbitrabat vrbem in medio turchoR sitam esse que suo imperio nõ pareret. tantoq maius inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret q̃to ꝓ genitores sui idem conati turpib9 accepti destitissent. Cũ paucis igit participato cõsilio castellum iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab vrbe remotius aliud dissimulãs incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vrbi nõ modo induxit sed contra inita federa contra iusiurandũ intulit simul ⁊ gerere cepit. Senserant eius animũ greci diffidentesq suis viribus ad latinoR opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetẽtes. Surde proch pudor nostroR principũ aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̃iane religionis partem non viderunt q̃uis priuatis queq aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magis crediderim. Maomethes interea coactis vndiq copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariq regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua perambit oppidum versus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia passuũ raptim extructo. turribus ligneis eousq erecti vt muros (q̃uis altissimos) excederent. machinamentoR tormentorũq multiplici adhibito genere. oppugnata est vrbs defensaq summis vtrinq viribus. non paucis diebus ad extremum voce p̃conis totis castris inclamatũ est. Quĩto kalend. maij milites omnes ieiuniũ sanctificent sequenti die ĩ armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militũ direptioni futurã. Cõstituta die ieiuniũ ad noctem vsq seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes ꝯuiuia passim habita ⁊ quisq amicũ ꝓpinquũ notũq habuit cũ eo hilaris epulat9 est. atq vbi satis ẽ bibitũ tãq se deinceps nũq̃ visuri eẽnt amplexati exosculatiq simul vltimũ vale dixerũt. In vrbe aũt sacerdotes sacras ferentes ymagines sequẽ

te populo vrbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atq; oronibus vniuersi ciues intendere
Subsecuta nocte ad sua quisq; loca defendēda rediere. erāt muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto or-
be celebres sed ob vetustatē ⁊ grecoꝝ incuriā pinnis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros ⁊ añmuralia pugnā sustinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos nauales
impetus idonei. qd reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia ⁊ añmuralia q̄ annotauimꝰ ingenti claudit
fossa. Ceptū ē pliū paululū añ lucē cū miles turchꝰ piculi ꝙ more patientior esset ac vulnera ⁊ sanguinem
pdaꝝ dulcedie pensaret pugnatū est in tenebris maiore turchoꝝ pnicie in q̊s tela supna librabant. At postq;
dies illuxit dato signo vndiq; nō solū cōstātinopolis s etiā ipa q̄ pera ne qd auxilij grecis pstaret. oppu-
gnari cepta est sua cuiq; legioni muroꝝ ps ac portaꝝ attributa vt discretus labor fortes atq; ignauos di-
stingueret ⁊ ipa cōtentione decoris militū virtꝰ magis ac magis accēderet. Pari mō ⁊ nauales socij attri-
butas partes inuadere iussit. Admouent vrbi lignee turres. conectāt milites dolabras falces scalasq;. Et
iā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoꝝ pōdera ꝓuoluūt disiectā fluitātēq; testudi-
nē lanceis contisq; pscrutant donec soluta cōpage scutoꝝ exangues lacerosq; ꝓsternūt. fit strages ⁊ iā tur-
chi deficientibꝰ animis lāguidiꝰ pugnāt. s adest maomethes fortissimū queq; noiatim vocitās vtq; in pliū
redeant adhortat. hos pmijs allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus sb
ruere murū portasq; quatere innixi humeris ⁊ sup iteratā testudinē scādentes phensare hostiū tela brachi-
aq; nitunt. iteꝝ integri cū saucijs. semianimes cū expirantibꝰ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma ⁊ plu-
rima mortis imago. Johānes iustinianꝰ apud Genuā ligirū metropoli nobili loco natus qui superioribus
diebꝰ solꝰ vrbē defendisse videbat in hoc certamie vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aiaduertit ne cete
ros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. s impator vt abesse Justinianū cognouit quo ierit p
cōtat inuentūq; rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curaturꝰ vulnꝰ in
vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quibꝰ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi esset ac ꝓpterea hosti fortius resisteret. fit interea remissior defensio. qd turchi aduertētes acriꝰ incum
bunt. Et qm̄ ps muri iā tormentis eneis disiecta fossam magna ex pte oppleuerat p ruinas ipas scādētes
antemurale cōscendūt grecosq; loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oibus apta fugā ꝓfusiorē reddit
Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo s fugiēs in ipis porte angustijs quoniā cecidisset oppressus calca
tusq; obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalma
ta Theophilꝰ Paleologus ⁊ iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū susti-
nuissent multosq; obtrūcassent. deniq; nō tā victi ꝙ vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubuere. Ju
stinianus i perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiq; seu vulnere seu molestia morbū incidēs inglo-
riꝰ vitā finiuit. felix si in ipis Bizantij menibus aiam exalasset in ingressu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis grecisq; periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione oppssi. ⁊ iā hostis superiorē mu
rū tenebat saxaq; in ciues deuoluēs ingredientibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cesis oibus qui
resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam corruptior
Nō dignitas nō etas nō sexus queq; ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes stupris miscebāt. senes exacta eta
te feminas viles ad pdam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset i ma-
nus rapientiū diuulsus ipos postremo direptores in mutuā pniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēplorū
dona sibi quisq; traherēt maiore alioꝝ vi trucabat. Cūq; in exercitu maxio ⁊ dissono ex ciuibus socijs atq;
exteriꝰ cflato diuerse lingue varij mores atq; cupidines essent ⁊ aliud cuiq; fas nihil illicitū toto triduo. In
cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum ⁊ cui cōpari alterū nequeat
nudatū sacrū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa martiꝝ que fuerant illa in vrbe pciosissima cani-
bus obiecta ⁊ suibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dñoꝝ abdita scruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si ꝓ de-
fensione vrbis vsi fuissent suā fortasse vitā ⁊ patrie libertatē seruassent. s auaro in aurū nulla ptās. captiui
oēs in castra deducti. Pudet dicere xp̄ianoꝝ dedecus. dicā tn̄ ⁊ posteritati tradere nō vereor qm̄ psuasum
mihi est futuꝝ aliqñ ⁊ fortasse anteq; moriar qui tātā saluatori nr̄o illatā ignominiā vlciscant. Simulacrū
crucifixi quē colimus ⁊ veꝝ deū esse fatemur tubis ac tympanis pcutientibus raptim ex vrbe hostes ad tēto-
ria deferūt sputo lutoq; fedāt ⁊ ad nostre religionis irrisionē iteꝝ cruci affigūt. Ex in pileo quē sarculū vo-
cant capiti eius imposito corona vndiq; facta. hic est inquiūt xp̄ianoꝝ deus. Tū lapides lutūq; iactātes mi
ris dehonestāt modis. s nihil obsunt hec deo nostro celū tenēti. nec maiestatē eiꝰ quoq; mō imminuere pos-
sunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea btitudinis pfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi
tuperijs vllis possit. nos ista ledūt atq; cōfundūt p ignauiā atq; desidiā. dū veri dei cultū perire sinimꝰ ⁊ i hoc
seculo bonū nomē ⁊ in altero spē salutis amittimꝰ. Post hec cōuiuatꝰ maomethes quom forte plus solito
adbibisset vt sāguinē mero adderet pricipes optimatesq; ciuitatis captos crudelis ⁊ sanguinariꝰ carnifex fere
misereq; iugulari iussit. kirilucꝰ q apd ipatorē plurimū poterat ceso añ oclos maiori filio. altero ad illicitos
vsus reseruato securi pcussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Jsidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. Jd genus pecunie ē admodum le-
uis. Multi ⁊ veneti ⁊ ianuenses ⁊ latinoꝝ. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Jnsignis hic an
nus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris ꝙ turchoꝝ genti faustus le
tusq;. qui ab ortu saluatoris xp̄i secūdus ⁊ qnquagesimus supra millesimū qdringentesimuq; cucurrerit an
nū. Perēses vetus colonia genuēsiū qui ⁊ galathe nūcupāt cognita bizātioꝝ clade priusq; rogarent mao

ometbi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ↄtra fed⁹ direpta. femīe pueriq₃ ludibrio habiti
Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāq̄ costantino imꝑatori turchoꝝ consilia
ꝓdidisset per miseros cruciat⁹ vita erepta ingētes q̄s cumul auerat opes exitio ei fuisse tradūtur. ⁊ quod
amurates dimisso imperio ex priuaca vita reuocauit ad regnū. Auct⁹ ei⁹ pecunia maomethes tāto reꝝ suc
cessu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per trienniū circiter instructa accersitis ex oī regno
ꝓcerib⁹ penetratis tracie mōtib⁹ cū maximis atq₃ infestissimis copijs ad sauū vsq₃ flumen ꝑuenit. c. l. milia
hoīm in ei⁹ exercitu fuisse tradunt plerīq₃ terciā ꝑtē huic numero subtraxere. Calist⁹ terci⁹ q̄ ꝑ idē tp̄s ro-
manā cathedrā sortit⁹ erat iohānē cardialē sancti angeli cui⁹ supra meminim⁹ p̄stāte vtute viꝝ q̄ germanos
in arma ↄsciret turchorūq₃ ↄpesceret impetū ad eas ꝑtes legatū misit. Js ꝓmissa pctōꝝ indulgētia cūctis
q̄ ↄ̄ turchos militare vellēt adiuuāte iohāne capistranio q̄ ꝑ idē tp̄s hūgaris euāgelizabat. cruce signatorū
haud ꝑuū ↄgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ſ; inopis atq₃ incōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures
euāgelio nec diuin⁹ sermo principib⁹ audit⁹ ē. cōtenti p̄nti reꝝ statu potētes futurū xp̄i regnū nō nisi mo-
rientes inq̄rūt. credula pauptas facile p̄dicatorib⁹ obedit. supra. xl. milia signū crucis accepere tecta mag
fide q̄ ferro acies. Huniades q₃ nō ꝑuas copias in armis habuit. appropiquabat spe plen⁹ ⁊ incredibili
supbia tumēs maomethes nec iā sibi vel mōtes vel flumia obstare putabat gl'iari inter suos hūgariā iā pe
ne victā asserere. latinoꝝ imꝑatorē i ꝓpiquo eē dicere. Deleto grecoꝝ imꝑio latinoꝝ īstare finē turchis oīa
paritura. spolia ingētia ꝓmittere. germaniā atq₃ italiā militū direptioni offerre. quia cūcta turchoꝝ armis
iactare. ſ; q̄ gl'iosus ei⁹ aduēt⁹ tā turpis atq₃ infamis recessus fuit. albam ad ↄfluētes danubij sauiq₃ sitā ꝑ-
uā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaq̄ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē ei⁹
acies. pugnatū ē inter diu noctuq₃. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulnerat⁹ sub pupil
la maomethes relictis impedimētis ꝑ noctē trepid⁹ aufugit. hui⁹ pugne seriē in historia bohemica ↄp̄hē
dim⁹. nō ē cur hoc loco lati⁹ insistam⁹. Auctores victorie tres Johānes habiti legat⁹ cardialis cui⁹ auspi
cio res gesta ē. Huniades ⁊ capistrani⁹ q̄ ꝑlio interfuere. verum neq₃ capistrani⁹ huniadis neq₃ capistranij
huniades mētionem fecere in eis lr̄is. q̄s de obtenta victoria siue ad romanū pōtificē siue ad amicos scrip-
sere ꝑ suū q̄sq₃ ministeriū deū dedisse xp̄ianis victoriā affirmauit. Auarissima honoris hūana mēs facilius re
gnū ⁊ opes q̄ gl'iam ꝑtit. Potuit capistran⁹ pr̄imoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē subigere gl'iā
vo spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse ſ; dei qui ꝑ paupes ⁊ inermes
rē xp̄ianā saluare voluerit. credim⁹ huic assertioni q̄uis huniadis ministeriū se victorie nō auctorē dixerit
Ferūt maomethē ab eo tp̄e nūq̄ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāq₃ manu demulcēs quas-
sansq₃ caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

Auara honoris cupiditas

De Macedonia

Proxima thratie ad occidētē ꝛ meridiē ꝯiūgit̃ macedonia terraꝝ īpio quodā potita q̄ inter duo maria ꝓtendit̃ egeū ꝛ adriaticū. lat⁹ ei⁹ meridionale thessalie atq̄ magnesie terga ꝓtegūt. ptē septentrionalē peonia ꝛ paflagonia excipit. ꝛ ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt macedonie addite. Epyrus q̄ꝫ macedoniā attingit ꝛ illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiēs. in adriatico littore dirachiū vet⁹ ciuitas iacet ab cheroneso vbi sita ē nacta vocabulū epidan⁹ antea dicta. ꝛ a corcyreis olim ꝯbita. nec ꝓcul infra terrā appollonia fuit optīs instituta legib⁹. ꝛ augusti cesaris qui grecas ibi litteras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quodā ciuitas. Quā tū ep̄le pauli apl̄i tū magni theodosij p̄ceps atq̄ implacabilis ira famosam reddidere. indignat⁹ eīn ob cesos in ea iudices aliq̄n clementissim⁹ impator vniuersum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viroꝝ cesa tradunt̃ Nō tulit Ambrosius mediolanēsiū pōtifex tā immane facin⁹ incorreptū. impatorē ab ingressu eccl̄e ꝓhibitū subire penitentiā ꝯpulit. nec maxim⁹ p̄ceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex ꝓmulgata vt lata ꝓ morte hoīs sentētia añ dies trigīta nō exequat̃. Hanc vrbē libere ꝯditionis fuisse plinius tradidit Strabo cōditorē ei⁹ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronic⁹ emanuelis impatoris cōstātinopolitani fili⁹ hāc in ptē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qui patri successit in impio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoꝝ vt añ dixim⁹ impator) eripuit. Hic reliquā macedoniā vsq̄ꝫ ad mōtes peonie ꝛ quā modo albaniā vocant impio suo subiecit. Mira reꝝ mutatio et fluxa hūani impij gl̄ia. hec ē macedonia q̄ duob⁹ inclita regibus vt philippo ꝛ alexādro. grecia traciaq̄ꝫ subacta ipiū protēdit in asiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucasum subiugauit. hec in bactris. medijs. p̄sis dn̄ata. toto oriente possesso. indies quoq̄ꝫ victrix e vestigio liberi patris atq̄ꝫ herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchoꝝ genti subiecta tributū pendere ꝛ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā q̄ꝫ ꝛ thessaliā nr̄o tp̄e turchoꝝ arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olimp⁹. pieris. ossa. pyndus. insup ꝛ othris. lapithaꝝ q̄dā sedes turchoꝝ impio parēt. penes q̄s q̄nq̄ꝫ ꝛ. lxx. vrbes fuisse olī plini⁹ affirmat. Totū peneū turchi possidēt. Inter flumia thessalia clarissimū iuxta gomphos. hic fluuius orit̃ inter ossam ꝛ olimpū nemorosa ꝯualle defluēs. l. ferme stadia ꝑcurrit dimidio ei⁹ spacij nauigabilis. in eo cursu tempe vocant. q̄nq̄ꝫ milia passuū longitudine vltra visū hoīs se dextra leuaq̄ꝫ leuiter ꝯnexis attollentibus iugis intus sua luce viridant̃. hac labit̃ peneus viridi calculo. circa ripas gramie amen⁹ canor⁹ auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. s̄ olei mō supnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio portatū abdicat. penales aquas dirasq̄ꝫ guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec plini⁹ de peneo. Tot xp̄ianis bona turchoꝝ arma eripuere. Quis nr̄aꝫ magis desidiā incusauerim. In thessalia regē fuisse tradūt noīe grecū a q̄ grecia dicta sit. Helenū q̄ꝫ in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homerus tribus noībus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. ꝛ acheos. Hic sunt philaꝝ angustie. persarum cede insignes. q̄ licet olī p̄saꝝ impetū tenuere turchoꝝ tn̄ armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Ost thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasū porrecta euboicū mare criseūq̄ꝫ sinū ꝯtigēs therbaꝝ claritate apud oēs ferme historicos noīata. Hic musis natale in eliconis nemore. hic saltus cytharō et hysmenus amnis ꝛ fontes dirce arethusa ꝛ agāppe. q̄ patria quodā liberi p̄ris atq̄ꝫ herculis fuit q̄ fortes produxi epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū castellū thebaꝝ ꝛ a turchis proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequit̃ hellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus p̄isci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixere. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit athenīeses cū nōdū edificata foret megra. Protendit̃ aūt actica ex boecia vsq̄ꝫ in histmū corinthiacū ꝑte sui q̄ appellat̃ megaris. Circa histmū vō colūna fuit in qua hic inerat titulus in ꝑte peloponesum spectante. Hec poloponēsus at non ionia. in ꝑte vō megara intuente. hec nō peloponesus s̄ ionia. Idē eīn actici ꝛ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponesiaticis sepissime disceptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā q̄uis saxosaꝫ ꝛ sterilē. plerīq̄ꝫ tn̄ mirificis laudibus extulerūt. deorumq̄ꝫ domiciliū esse dixerūt. loca ip̄a possidentiū ꝛ parētū heroū. In hac ciuitas athenīensis quodā nobilissima fuit nullius indigua p̄conij tāta eius supfluit claritas. Eadem nostro tp̄e ꝑui oppidi speciē gerit. In eo tn̄ saxo quo vetustū Minerue templū fuit. arx est ꝑ omnē greciam nominata. tū op̄is magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maomectho tradidit. Cum imploratis latinoꝝ auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis euum ignobile ducat.

De Peloponesso

Eloponessus actice iungit̃ totius grecie arx quodā dicta. nā p̄ter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem atq̄ꝫ potētiā ip̄e locoꝝ situs p̄icipatū designat atq̄ꝫ impiū. multi sinus insunt ꝛ promōtoria multa. insignes etiā ꝛ ꝑmagni cheronessi. ip̄a locoꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio similimā dixere. longitudine ꝛ latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadioꝝ mille. cccc. perimetros siue ambitus omissis finibus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt supaddit. cccc. cui ꝛ plinius consentire videt̃ ysidoꝝ auctorē secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ꝛ egeū. Angustie vn̄ procedit istmos appellāt̃. q̄nq̄ꝫ milia passuū latitudīs continētes. Has angustias ꝑfodere demetrius rex. dictator. cesar gaius p̄iceps. domicius nero infausto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus nobil' colonia fuit. Greci p̄icipes pōstq̄ꝫ turchoꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝑ angustias muro peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. messania. laconia. argos ꝛ archadia. q̄ mediū parinsule obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. ꝛ actica p̄ter athenas ad examiliū vsq̄ꝫ pro

hec lex est C. de pe. et remissioni
Et hec impositio [illegible]
[illegible] apud xi. q. 3

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūqȝ annuū (cedētibus se peloponēsibus) īperauit. At cū hūgari instāte iuliano cardinali. S. angeli aduersꝰ turchos arma sumpsissent. confectisqȝ nonnullis feliciter plijs amplius instarent vrgerētqȝ hostes Constātinus qui postea apd̄ constātinopolim imperauit ibiqȝ necatus est vt añ diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus ꝛ negare turchis tributū ꝛ examiliū instaurare non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē ꝛ examiliū denuo destructū cū victor amurates apd̄ varuā hūgaros deleuisset deuicta cōstātinopoli albani q̄ cū plures peloponessum incolebāt sumptis armis demetriū ꝛ thomā cōstātini frēs regno deijcere annixi sunt. nobile quedā greculū ad regni fastigiū assumētes vtraqȝ ps auxiliū maomethis implorauit. Illi nobilior ps visa iustior auxilia aduersus albanos demetrio fratriqȝ tradita. albā subacti priorib⁹ dn̄is paruere maomethi. xv. miliū aureoꝝ tributū pensum. Thomas q̄uis hereditario iure impatorē se dicere posset cuꝰ maiores lōga serie grecoꝝ nemini imparauere. metu tñ maomethi eo titulo abstinuit. Cū calixtꝰ pon. max. xp̄ianos pricipes in īt sui pōtificatꝰ initio aduersꝰ turchos inuitaret existimauit thomas turchoꝝ impiū pculdubio ruituꝝ maomethiqȝ tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄ȝ verba esse aīaduertit psoluto tributo ꝛ adiectis donis maomethi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q̄ p hos dies allata ē violate fidei maiorē subire penā cōpulsus maomethi prsus subiectꝰ ē. peloponessus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

Egredienti Peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciā Strabo ꝛ Plinius occurrē acreā tradunt. Ptolomeus Achaiaȝ eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione macedoniam ꝛ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsqȝ ad summum promontorium, ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qd̄ acheolꝰ amnis irrupit in corinthico sinu. Qd̄

ſi ita eſt acticā.boetiā.phocidē.theſſaliā.magneſiā.etholiā ⁊ acarnaniā achaia ipa cōplectit̃. Idē tñ ptho
lome⁹ alio loco mediterraneas peloponeſſi ciuitates enumerās elicē.burā.helenā.phereciā in achaia eē di
cit.⁊ ꝓpriā eē achaiā intra peloponeſſuꝫ affirmat.nobis q̄ ꝓ nr̄i opis inſtituto res peloponeſiaticas ⁊ acti
cas breuiter abſoluim⁹ ⁊ ad occidentē feſtinam⁹. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiāq̧ protenſam
cui etholia vel cōiūcta vel ꝯmixta eſſe videt̃. hec hodie ducat⁹ appellat̃. Iohannes vintimili⁹ natiōe ſicu-
lus filiā ſuā diſpoto acarnanie in matrimoniū dedit. Exinde vexantib⁹ acarnaniā turchis ac generꝫ obſidē
tibus cū paruo eq̄tatu mare traiecit.obſeſſores inuaſit.ſtragēq̧ memoratu dignā edidit.nam parua manu
ingentes fugauit copias ſalutemq̧ genero pepit.q̄ tñ paulopoſtea p inſidias capt⁹ a turchis regnū amiſit.
epirū tñ eius adhuc nomīe teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendit̃q̧ verſus oriētē vſq̧ ad ambrachi
um ſinū p ſtadia mille trecēta ſeptētrionalē ei⁹ ptē ptholome⁹ macedonie ꝯiūgi tradit.orientale acha
ie vſq̧ ad oſtia fluminis acheloi.occidentale lat⁹ ionico excipi pelago aſſerit. Strabo auſoniū hoc idē ma
re appellauit.in epyro.xxiiij.fuiſſe gētes theopōp⁹ tradidit.celebratiſſime chaones ⁊ moloſi regnū q̄nq̧
tenuere pri⁹ q̄dē chaones poſteri⁹ moloſi q̄ p regū cognationē ex eacidarꝫ ſanguine progeniti mirūimmo-
dū amplificati fuerūt. Penes q̊s dodone vet⁹ oraculū ⁊ nobile viguit. Orā hui⁹ terre maritimā felicē atq̧
vberē tradidere.multeq̧ olim vrbes ⁊ oppida munitiſſima in epyro fuere. ſ ꝓpter populorꝫ rebelliones q̄
bus cū romanis ꝯtenderūt prouīcia vaſtata ē.lxx.eñ epyrotarꝫ vrbes a paulo emilio impatore funditus
euerſas eſſe auctor eſt polibius victis macedonibus ⁊ pſe rege ſupato. Ex q̄b⁹ maximū numerū viris mo
loſorꝫ extitiſſe ⁊ mortaliū centū ⁊ q̄nq̄ginta milia in ſeruitutē redacta. Plini⁹ veronenſis hāc cladē macedo
nibus attribuit.duaſq̧ vrbes ruine adiecit.credo qꝛ macedones epyrotarū imperiū obtinebāt. vtrāq̧ gen
tem vno noīe pliniū ꝯphendiſſe. Apud epyrū actica pugna late memorabilis ꝯmiſſa eſt.in q̄ ceſar auguſt⁹
marcū anthoniū nauali ꝓlio vicit ⁊ ſil' egypti reginā cleopatrā.nā ⁊ ipa huic certamini pn̄s fuit. Ob quā
rē victor auguſt⁹ in ambrachio ſinu vrbē ꝯdidit eiq̧ vocabulū indidit nicopolim.i.victorie ciuitatē. am
brachij ſinus hoſtiū paulo q̧ ſtadia q̄tuor mai⁹ eſt.circuit⁹ ſtadia.ccc.amplectit̃.optia oī ei⁹ ex pte ſtatio.
Ingredientib⁹ occurrebāt olī a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis citij tēplū quondā in tu
mulo ad hoſtiū eminēs cui cāpus ſubiacuit lucūq̧ habens in naualia.in q̄bus ceſar vnum viginti naues de
cimarꝫ noīe repoſuit.ab vno remorꝫ ordīe vſq̧ ad decíremes adiūgens. Siniſtra vo nicopolis eſt ⁊ epyro
tarꝫ colonia. Caſſope nr̄a etas epyrū artō appellat. Circa littus eius paucis añ annis profect⁹ regie claſſis
noīe wilhelm⁹ marin⁹ triremes venetorꝫ inſecut⁹ ꝯphēdit atq̧ incēdit ī codē littore apđ acroceraunios mō
tes finiri hadrie nauigationē ionium incipe pelagus Straboni viſum eſt.apud quē mare auſonium idē id
quod ionium eſſe apparet,cum Epyri oram auſonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nūc albania dicit̃ olī macedonie porcio fuit ad occidentē verſa in q̄ dirathiū ⁊ appoloniā fuiſſe ꝓ
didimus nō incelebres priſco ſeculo ciuitates. Sermo gēti neq̧ grecis neq̧ illiricis not⁹. Credim⁹
hoc gen⁹ hoīm ex albania quodā veniſſe q̄ vicina colchidi in aſiatica ſcithia memorat̃ vt ſepe barbararꝫ in
undatio nationū grecie atq̧ italie ꝓuīcias occupauit. In hac terra potēs camuſa fuit q̄ xp̄ianis pn̄tib⁹ ort⁹
parꝫ tenax catholice fidie ad maomethis iſaniā decliauit. Sꝫ q̄ꝫleuiter xp̄m deſeruit tāfacile maomethis ſa
cra cōtempſit.redijt eñ ad paternā legē.⁊ q̄uis vtrāq̧ religionē ꝯtempſerit neutri fid⁹ xp̄ian⁹ tñ mori q̄ꝫ
turch⁹ maluit. Paulo poſt cōſtantinopolitanā cladē morbo extinct⁹ Georgi⁹ ſcāderbech⁹ ei⁹ hereditatē
accepit nobili loco nat⁹ q̄ etatē pene omnē in armis ꝓ xp̄i noīe pugnando ꝯſumpſit.mltas ⁊ magnas tur
chorꝫ turmas bello vicit ⁊ deleuit.ſoluſq̧ quodammō regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. q̄uis ho-
die hoſtili ferro petita magna ex pte deſerta ferat̃. Rex alfonſus ſepe milites in albaniā miſit ⁊ croyā vrbē
in ptātē acceptam a turchis defendit. Nepos ſcāderbechi ex fratre cū turchorꝫ parti fauēs inſidias patruo
moliret̃ ab eo captus eſt ⁊ ad Alfonciū miſſus in carcerē coniectus eſt. Caliſtus q̧ roman⁹ pontifex auxi
lia pecuniaria ſcāderbechio nō pauca miſit. Velona in albania nō magna ciuitas eſt in portu maris ſita q̄
breuiſſimus eſt in italia traiectus.hāc pazaietes primus ex turchis occupauit.rebellātem amurates recu
perauit.neſcio quod malū minat̃ ytalie.

De illiria

Poſt albaniā illirice ſequūt̃ gētes ad occidentē ſeptentrionēq̧ verſe.hoc gen⁹ hoīm noſtra etas ſcla
uos appellat.⁊ alij boſnēſes.alij dalmate.alij croaci hiſtri carniq̧ nūcupāt̃. Boſnēſes itrorſ⁹ ad pā
noniā vergūt ſeptētrioni expoſiti.reliq̄ adiacētes mari ad timaui vſq̧ fontes ꝓtendunt̃. hinc auſoniū illic
pannoniam intuentes. Timauus aūt in intimū adriatici maris ſinū excurrit.cuius fontem matrem appel
lari maris Srabo ꝓdidit. In boſna rex gētis ſteffanus noīe(ſic eñ reges ſuos appellare ꝯſueuere) q̄uis
xp̄i religionem ſectaretur.diu tñ baptiſmi ſacramento abſtinuit. ſed anno ſupiore vocato ad ſe Iohāne car
dinali ſancti angeli cuius ſepe meminimus ab eo baptiſmatis vnda pfuſus ⁊ ſacris noſtris rite iniciatis
turchis q̄bus cū federe iunctus erat bellū indixit.nunc paululū nutare affirmatur. In hac regione q̄ꝫpluri
mum heretici poſſunt.quos vocant manicheos peſſimū genus hominū.qui duo principia rerꝫ ꝓdunt al
terū bonorꝫ alterum malorꝫ.nec primatū romane ecc̄ie tenent.nec xp̄m equalem cōſubſtantialemq̧ patri eſ
ſe fatentur.horꝫ cenobia in abditis ⁊ montiū conuallibus ſita feruntur.in quibus egrotantes matrone ſer
uientes ſanctis viris ſi euaſerint ad certum tempus deo vouent.reddite ſanitati permittentibus viris vota
perſoluunt.ꝓmiſcue inter monachos p̄finito tpe viuentes.hanc labem nulla ſedis apoſtolice decreta. nul
la xp̄ianorꝫ arma delere potuerunt. Sinit ad noſtrā exercitationē regnare hereticos de⁹.

De Dalmacia

Epirus hodi arton appellat

In dalmacia raguseos magnis affecit cladib⁹ Steffan⁹ inter bosnẽses ꝛ dalmatas ducatũ possidens ꝛ manicheoꝝ veneno infect⁹ q̃ ꝛ si xp̃ianos p̱ insidias captos sepe turchis venũdauerit mittere tñ oratores romã ꝛ auxilia sedis aplice petere nõ erubuit. ei⁹ belli sumptus ex xp̃ianis petẽs qd̃ gesserat i xp̃ianos nec defuere q̃ tã impijs verbis aures accomodarẽt.

De Croacia

In croacia austral' mulier que nuptias comitis cũ eẽt inferiore sanguine. moꝝ p̃stãtia ꝛ forme elegantia meruit. dũ laxãdi animi gratia ex castello in castellũ obeq̃tat subito turchoꝝ interuẽtu capta ꝛ apd̃ eos aliq̃ñdiu detẽta. impatiẽtia tandẽ mariti nõ p̱uo auro redẽpta ẽ. Querat fortassis aliq̃s vbi nã liburniã dimiserim⁹ quã p̱measse anthenorẽ ytaliã petentẽ insignis poeta cõmemorat. Cõfusi sunt ad modũ p̱uinciaꝝ fines nec expedire noua facile ẽ ne dũ q̃s vetustissima possit absoluere. Plini⁹ liburnie finẽ initiũ eẽ dalmatie dixit ꝛ tragurũ marmore natũ. in ea eẽ salonã q̃z coloniã que ab iadera. c. ꝛ. xij. milib⁹ passuũ abfuit. Jadera v̾o cẽtũ. lx. a pola distare. ex quo fit vt inter croatinos ꝛ dalmatas liburni sedes habuerũt. forsitan ꝛ croatini nouũ gentis nomẽ liburnoꝝ loca inuaserũt nobis hec indicasse sufficiat. si q̃s cerciora desiderat priscos euoluat autores. Ptholome⁹ liburniã dalmatiã atq̃ illiridẽ sil' cõfudit. ꝛ illiridi q̃dẽ a septẽtrionali plaga pannoniã occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie macedoniam ꝛ adriaticum latus.

De histria

Histriã veteres ytalie p̱tẽ tradiderũt in q̃ paretiũ ꝛ pola ẽ ꝛ iustãtinopol' quã caput histrie vocãt incõuenienter. italie tñ iungit' adriatico sinu disiecta ꝛ in peninsule modũ circũdata mari q̃ cõtinenti applicat' a tergo. lapidea est ꝛ mõtana regio quã prisci albaniã vocauere. Plini⁹ histriã adherere liburnie dixit Ex q̃ palã fit croatinos liburnoꝝ loco succedere. Histriã ab histro amne dictã ferũt quẽ a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errori ꝛ põponi⁹ mella ꝛ nepos padiacola aures adhibuit. null⁹ eñ ex danubio amnis in adriaticũ effũdit' mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̃s p̱ histrũ ex mari põtico in histriã vectos memorie p̱ditũ ẽ. ß ɔstat eos ex histro in sauũ aduerso flumie nauigasse. deinde nauportũ quẽ hodie labacũ appellari putauerim. cui⁹ paludẽ lugeũ strabo appellat. Ex nauporto v̾o p̱ mõtes humeris aduecta nauis in adriaticũ p̱uenit. Histri hodie sclaui sunt q̃uis maritime vrbes italico s̾mõe vtãt' vtriusq̃ lingue peritiã habẽtes. ps p̱uincie melior ea q̃ maritima venetoꝝ impio subiecta ẽ. Mediterranea domus austrie possidet. Oppidũ s. viti qd̃ ad flumẽ ticiũ situ ẽ falsenes habẽt. Ex q̃ loco ad aq̃legiã mille stadia eẽ Tudidan⁹ q̃ domuit histros tradidit finẽ italie musie fluminis tradidere. In hac terra nihil etate nr̃a memoria dignũ gestũ eẽ accepim⁹. q̃uis australes ꝛ venetos magna de finib⁹ cõtentio agitauerit. ꝛ vtriusq̃ partis subditi armis ɔtẽderit. ad q̃s lites ɔponẽdas nos aliq̃n ab impatore missi q̃uis inducias belli fecim⁹ et nouos termios ɔstituim⁹ vniuersã tñ litẽ amputare nequim⁹.

De Carnia nũc germanie p̱uincia

Carni inter q̃s lapides enumerant' histros sequũt'. Sclaui tñ q̃ꝝ sermo regionẽ obtinet carnos bifariam diuidũt duplicẽ carniolã esse dicẽtes. Alterã siccã ꝛ aq̃ꝝ indiguã in q̃ histros ponũt ꝛ carsos. qui medios inter labacũ ꝛ tergestũ incolũt mõtes ꝛ ad tymanũ vsq̃ p̱ferũt. Alterã irriguã in q̃ flumẽ sauus ortũ hz ꝛ nauport⁹ q̃ labac⁹ hodie appellat' ꝛ alij q̃plures fluuij. In hac prouicia dũ frideric⁹ impator coronã regni theutonici apd̃ aq̃sẽs ciuitatẽ peteret vlric⁹ cilie comes ꝛ albert⁹ ipatoris frater cõiũctis virib⁹ labacũ insigne oppidũ ex flumie cui adiacet dictũ obsidiõe cinxere. diu machinis oĩs gener̾ oppugnauere sed a friderici militibus non sine clade repulsi ꝛ castris exuti diuitẽ suppellectilẽ p̱didere. hoc oppidũ sclaui ꝛ itali lublana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nũc germanie prouincia

Nauporum hodie Labacum

Corinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicaṫ ad ortū ac septētrionē stirie iūcta. ad occasum ⁊ meridiē alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles collesq̃. feraces tritici. multi lacꝰ. mlti amnes quorū pcipuꝰ drauꝰ q p stiriā ac pannoniā in danubiū ferṫ haud inferior sauo. Imperiū pūincie australes obtinent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nouꝰ prīceps reipublice gubernationē init solennitatem nusq̃ alibi auditā obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spaciosa vetuste ciuitatis reliquie visunṫ cuꝰ nomē tpis aboleuit antiquitas. Iuxta in pratis late patētibꝰ marmoreꝰ lapis erectus ē. hūc rusticus ascendit cui p successionē stirpis id officiū hereditario iure debeṫ. a dextera bos macer nigri coloris astat ad sinistram pari macie deformis eq. frequēs circa eū populꝰ ⁊ oīs rustica turma. tū prīceps ex aduersa pratorum pte pcedit purpurati eiꝰ pceres ambiūt vexillū añ ipm ⁊ insignia principatꝰ comes gorcye q pallacij curā gerit. inter. xij. minora vexilla pcurrit. reliq magistratꝰ sequūṫ. nemo in eo comitatu nō dignꝰ honore videṫ nisi prīceps p se ipe rustici speciē ferēs. agrestj ciuestis. agrestj pileꝰ. calcensq̃ ⁊ bacculꝰ in manu gestatus pastorē ōndit. quē postq̃ rusticꝰ ex lapide venientē cōspicatus est sermone sclauico (sunt em̄ ipi corinthiani sclaui) quis hic ē inclamat cuꝰ tā supbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduentare. tū ille iustus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere pditionis. dignꝰ honore. est ne xpiane cultor fidei ⁊ defensor. respondent oēs est ⁊ erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. At goricie comes. lx. denarijs abs te hic locꝰ emiṫ. iumēta hec tua erūt bouē atq̃ equā ostendēs. vestimēta quoq̃ prīcipis q pauloañ exuit accipies eritq̃ domꝰ tua libera ⁊ absq̃ tributo. Quibꝰ dictis rusticꝰ leui alapa principi data bonū iudicē esse iubet ⁊ surgēs iumentaq̃ secū adducēs loco cedit. Prīceps vo cōscēso lapide nudū gladiū manu vibrās ad omnē se partē cōuertit equū iudiciū populo pmittēs. ferūt ⁊ aquā frigidā rustico allatā pileo bibere tanq̃ vini vsum dānet. Deinde ad ecciam soliensem pgit q in ppinquo tumulo sita ē sancti petri vocabulū habens ⁊ olim pōtificalis fuisse. vbi pactis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētūq̃ induit. cōuiuatusq̃ splēdide cū proceribꝰ in prata reuertiṫ ibiq̃ pro tribunali sedens ius petentibus dicit ⁊ feuda cōfert. Fama est anno. d. cc. nonagesimo post xpi saluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētis Iguonē noīe ingens cōuiuiū prouīcialibꝰ pparasse. ⁊ aggrestibꝰ quidē ad cōspectū suū intromissis in vasis aureis atq̃ argēteis. nobilibꝰ vo ⁊ magnatibꝰ procul ab oculis collocatis fictilibꝰ ministrare iussisse. Interrogatus cur ita faceret respōdisse. nō tā mūdos esse qui vrbes ⁊ alta palatia q̃ qui agros ⁊ hūiles casas colerēt. Rusticis qui xpi euāgeliū accepissent. baptismatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas esse aīas. nobiles ac potētes qui spurcicias ydoloꝝ sequerenṫ sordidas ac nigerrimas. se vo pro aīaꝝ q̄litatibꝰ instruxisse cōuiuiū. Castigatos ea re nobiles cateruatī sacre baptismatis vndam querentes breui tempore sub virgilio et arnone iuuauiensibꝰ epis vniuersos xpi fidē accepisse. Hinc honos inuestiēdi prīcipis rusticitati ductꝰ. Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatoꝝ oīm deferebanṫ. vocatꝰ in iudicio corā impatore querelātibꝰ nō nisi sclauonica lingua respondere tenebaṫ. Multa huiꝰ prouīcie fuisse ornamenta commemorāt. multa priuilegia. facile id creditu ē qn̄ impatorē lodouicū eiꝰ terre ducatū filio suo arnolfo primogenitꝰ cōtulisse nō ambiguū ē. Est ⁊ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurcius appellant cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē inciderit mox captus laqueo suspensus vitā finit. Sumpto supplitio pꝰ triduū de suspitiōe iudicāt. si reū fuisse necatū inueniūt pēdere cadauer infame sinunt donec sua sponte cōsumptus decidit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iustūq̃ funus e publico faciunt ⁊ aīe gratas exequias. In hac prouincia comes goricie vlricꝰ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad potū surgere cōpulit icrepitās q sine siti somnū agerent. cū pastoribꝰ ⁊ bubulcis sepiꝰ q̃ cū nobilibus conuersatus ē. Senex sup glaciē cū pueris lusit. Inter vulgata storta frequentissime lauit. raro in aula pransus est. solus cocū adiens ofulas in ipa coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertū ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliqn̄ ad se venientem Fridericus imperator ex fenestra intuitus esset me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundiorē pulchrioremq̃ videris aliqn̄ effare. mihi cū satis principem comiteq̃ considerassem feda rusticitas visa est que dominatū affecuta egregium seruitio pmeret. Huic vxor natione vngara. forma prestanti ⁊ audacia plusq̃ virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vita functus filios bone indolis adolescentes ⁊ matri q̃ sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenimꝰ nūcupatā ad orientē pannonie iūgiṫ. latꝰ eius septētrionale austriā respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthijs occurrit. eadē q̃z prouīcia mōtana ē q̃uis in orientē porrecta planicies nō puas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exoneraṫ. ille in danubiū. Vrbiū populi plerūq̃ teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium australis familie est in eo oppidū vetus qd̄ ciliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā existimāt ⁊ opus fuisse lucij sille. de q re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie visunṫ ⁊ romanoꝝ noīa principū sepulcralia marmora referūt. In eo pfuit etate nostro fridericꝰ comes. q cū eēt in libidinē pnissimꝰ ⁊ oli veronice cōcubine incēsus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā sua manu interemisset. cōcubinā vo pater eius hermānus vt ē potentū iusticia ⁊ in pfluentē dimersisset vxores passim maritis abstulit. puellarū greges in pallaciū rapuit. pūiciales p mancipijs habuit. ecciarum bona diripuit. monetarum falsatores. veneficos. ariolos. nigromantes vndiq̃ ad se consciuit. Et q̃uis anno iubilei iam nonagenarius indulgentiarum causa Romam petisset reuersus tamen nihilo melior visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuisset in pristinos mores relapso. Et calciator meus inquit ad consuendas ocreas post visam Romam redijt. Huic vita functus Vdalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo sicut dictum est interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiq̃ bella cōci

uerat moriens q̄z seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē imperatori friderico tradendā censuerunt ea lege vt cōpetitoribus scdm prouincie cōsuetudinē in iuditio responderēt. Relicta vlrici armis defendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinuisset in cilia tādē receptus est. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuisset magister militie comitis accepta cesaris pecunia a coniuge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus et inexpiabile facinus tanq̄ scelus scelere redempturus imperatorē iā sibi securum et cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipere aggressus est. Corruptis nanq̄ opidanorum plerisq̄ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta cum octingentis equitibus intromissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi preter cōsuetudinē in arce superiore et humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ remanserant in oppido capti omnes in quos et Johannes vnguadius cūctis stiriensibus opulentior cū Georgio fratre abductus est. necnō Ulrico austrie cancellario. Quis esset epūs et ad ecciam confugisset parsum est vsq̄ adeo apud hoīes nostri seculi diuīa et hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locupletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea q̄ celebris inter stiriēses nobilē quempiā fuisse cui sepe in animū ceciderat et seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium petiuisse aduersus eā temtatione. Consiliū datū primū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā solitaria singulis diebus rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̄ in annum ferme cōtinuasse nulla suspendendi cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt presbitero vicino q̄ dedicationē eccie in proximo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse proponentem in animo paulopost sequi et sacris interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. deniq̄z circa meridiē profectū agresti cuidam in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq̄z omnē abijsse diceret. cōtristatum eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrū corpus xpi non vidisset. agrestem consolari cepisse venditurum si vellet nobilis emere premiū quod interessendo diuinis meruisset. sagūq̄z nobilis petiuisse precij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq̄z orasse in templo. reuersus autem in proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quaq̄ vexatū fuisse. In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea et ferri mineras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. Quis in curia principū argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri prouincia

Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua ꝓpriam historiam edidimus. bre-
uibus tñ situs eius absoluet᷑. hoc eñi tpe diuisis esse terre limitibus. Austria olim pānonia superior
dicta. ab oriente habet hungariā. ab occidende bauariā. septentrionē eius bohemia ⁊ morauia terminant
ad austrum v̄o montes stirie qui longo tractu ab alpibus deriuant᷑. Latitudo eius triū aut paulominꝰ die
taꝝ. Longitudo v̄o duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cōsita. ligni copiosa. agro feraci. pi
scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis schlesitis bauaris in dando vino satisfaciat. exinde
qꝫ ꝗmaximas opes colligit. Danubiꝰ eā mediā secat fluuius omniū europe maximꝰ. Inter p̄cipuas eius
ciuitates est Vienna panonioꝝ maximū emporiū olim flauiū appellata ambitu muroꝝ duuꝫ miliū passuū
cingit᷑ fossatis ꝓpugnaculis torribusqꝫ ⁊ maximis suburbijs decorata. principū austrie p̄cipua ⁊ dignissi
ma sedes. In ea ꝓuinciales post obitum alberti cesaris friderico se cōmiserunt ea lege. vt si masculum pre
gnans regina pareret tutor eius esset. sin feminā terre dñs. Nato vt p̄dictū ē ladislao tutelā eius Fridericꝰ
accepit. Milites qui sub Alberto meruerāt cū stipendio se fraudatos dicerēt prouinciā latrocinijs ac incen
dijs vastauere. Eoꝝ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cū bohemis ⁊ hungaris excursio
nibus in austriā facientibꝰ. Ex sororibꝰ ladislai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. Johānes huniades
cū regni hungarie coronā a friderico frustra repetisset cū. xij. milibus equitū ingressus austriā omnē agruꝫ
inter Viennam ⁊ stirie mōtes diripuit atꝫ incendit. Petentē ytaliā cesarē rogauerūt australes vti latislaū q̄
iā ꝓpe modū adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiōe auctoribus duobꝰ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciui
tatē obsidione cinxere. quibꝰ ⁊ heinricus rosensis natiōe bohemꝰ cū ducētis eq̄tibꝰ ⁊ mille peditibus se
adiunxit. Et ꝗuis a Nicolao pon. maxio iussi essent ne tutelā cesaris impedirent. Cōtemptis ap̄lice sedis
mandatis ⁊ tāte maiestatis auctoritate derisa sceleratū ꝓpositū tenuere. Docta eo tpe Viennēsis scola indo
ctā sententiā protulit. que ꝑ ap̄los ad futuꝝ cōciliū interponēdā suspendi posse romani p̄sulis mādatā re-
scripsit. Ciuitas viennēsis ⁊ oīs austria ex eo tpe in armis fuit ꝓ temeritate religionis penas pendēs. Ces
sit furenti populo fridericꝰ pusillūqꝫ adhuc tenerē ea lege in manus comitis cilie tradidit vt ↄuocatꝰ ad vr
bē viennā ↄsanguineis vtriusqꝫ ptis ⁊ amici de tutela. de oppidis. deqꝫ ceteri ↄtētionibꝰ principū. q̄ voca
ti ↄuenisset arbitriū diffinirēt. Ladislaus summa populoꝝ alacritate apud viennēses exceptꝰ cūcta ex volū
tate comitis administrauit. Ad cōstitutū ↄcilij diē Lodouicꝰ bauarie ⁊ wilhelmꝰ saxonie duces. Albertꝰ
qꝫ brādeburgensis Carolꝰ badēsis marchiones ↄuenere. Cū multi ex bohemia multi ex hūgaria barones
impator legatos misit. quibꝰ ⁊ nos adiūcti fuimus. diu de iure ptiū disceptū. ẜ cū oīa ex arbitrio victoris
agerent᷑ nec leges defenderēt q̄ arma nō protexissent infectis rebꝰ discessuꝫ ē. Disceptata sunt oīa q̄ ꝓmise
rant australes impatori. dictū oē indictū fuit. neqꝫ lr̄is neqꝫ sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ↄuētu ladislaus iohānē huniadeꝫ q̄ sibi regnū a turchoꝝ inuasione seruasset ad principatꝰ honorē
euexit. qui sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade-
mate ornatus comitatū ei bistricēsem ↄmisit. qđ eo in loco minime licuit. neqꝫ eñi regi hungarie sub impe
rio romano maiestatem gerere ius est. ẜ tāta reuerentia regū ꝗta eis ꝑ arma siue dat᷑ siue relinquit᷑. Co-
mes cilie dū regē quōlibet impellit ⁊ ad se cūcta rapiens Eyzingerū viennēsesqꝫ ↄtempnit. Concubinam
quā viro interfecto sustulerat reginali pene honore dignat᷑. Ex fauore tandē regio cadit ⁊ annuēte eytzin-
gero e curia pellit᷑. quē in exiliū ꝓficiscentē q̄tuor tm̄ equites comitati sunt. Alberto marchione branden-
burgensi ne ꝑ ↄtemptū a populo lapidaret᷑ ad portā vsqꝫ vrbis securitatē p̄bente. Sed ꝗfeda ⁊ misera
bilis eius fuga. tā supbꝰ ⁊ fauorabilis eiꝰ redditꝰ fuit. Nā pꝰ annū cū iā ex bohemia rex redisset suadētibꝰ
primoribus austrie baronibꝰ reuocatus. cū mille equitibꝰ argento ⁊ auro fulgentibꝰ viennā repetit. cui ex
tra portas vrbis ⁊ rex ad mille ferme passus exijt obuiā. ⁊ oīs ferme nobilitas redeūti gratulata ē. Plebs
qꝫ q̄ pauloañ lutū ac lapides in fugiētē iactare tentauit sternere viā floribus q̄ redeūti trāsitꝰ fuit minīe du
bitauit. vt ē in vtrāqꝫ partē in modica siue annuerit siue oderit. Mira reꝝ mutatio ⁊ ludēti fortune iocꝰ. Ey
tzingerꝰ extra gratiā regis factus in castella sua recedēs impatori quē grauiter offenderat reconciliatus est
Nec diu postea adeo supbierāt q̄ ladislai regis ptes sequebant᷑ vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab
sente iacebat puerpa impatrix intrare p̄sumpserint ⁊ vrbē expugnare cōtenderīt. qđ vbi nō successit exuti
que obtinuerāt locis abierūt. Fuit sepe inter eos impatorēqꝫ ⁊ regē incassum tractata ↄcordia. neqꝫ eñi co-
mes cilie dū vixit ex re sua existimauit vnanimes eē austrie principes At eo mortuo cū eytzingerꝰ ex bohe
mia missus ad cesarē leges pacis vtriqꝫ gratas dixisset ⁊ iā q̄tura ꝓpe diē austria videret᷑ interitus regis
subito nunciatꝰ nō solū ↄcordiā pturbauit sed magnaꝝ reꝝ ⁊ reipublice xp̄iane salutarē exorientē spē pror
sus abrupit. Australes ⁊ a cesare ⁊ alberto frē de tradēda gubernatiōe req̄siti prouīcialiū ↄuentū habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat impator) debere prouīciā dixere. Albertus suo ⁊ Sigis
mūdi patruelis noīe regie ptē hereditatis exposcens suasqꝫ calamitates ⁊ inopias tāto sanguini alienam
referēs ↄmiserationē inducere conatꝰ ē. Cōuentꝰ rñsio fuit facturos prouīciales qđ ius eq̄tasue dictaret.
pꝰqꝫ frēs inter se cōuenissent. Interea latrones trāsdanubiū in austriā ad morauie flumīs ripā munitū lo-
cū occupauere oēꝫ circa regionē rapinis atꝫ incēdijs vexare ceperūt. aduersus q̄s profectꝰ albertꝰ latrones
vi cepit. interfectisqꝫ pugnādo cōpluribꝰ q̄ngētos ⁊ q̄nquaginta captiuos aduxit. ex q̄bus. lxxx. furca su
spēdit que res magnū ei apud australes ⁊ nomē pepit ⁊ fauorē. Vlricꝰ v̄o eytzingerꝰ cū visitato apud no
uā ciuitatē friderico impatore cuiꝰ pti studebat viennā repetisset vocatꝰ ab alberto nihil mali suspicās fidē
ter eū adijt a q̄ mox captꝰ in vincucula cōiectꝰ est ⁊ in priuato carcere clausus. Indigna res visa ciuibꝰ mur
murare dānare oēs factū nemo tñ auxiliū misero ferre voluit. Impator sepe rogatꝰ viennā petere aliq̄diu
distulit. veritꝰ ne qua fraus inesset. interim Sigismūdꝰ ex athesi viennā descēdit. deniqꝫ ad nouā ciuitatē

Scola Viennensis mandata summi pontificis per appellationem ad futurum [concilium] dixit suspendi posse

profectꝰ principatus insignia ab imꝑatore accipiens ꝓ veteri cōsuetudine in eius verba iurauit. in qua solennitate albertus affuit. qui paulo post cū sigismūdo viennā repetijt ⁊ ambo aduersus imꝑatorem cōspirātas austriā sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens imꝑator viennā petere statuit ⁊ accersito ludouico bauarie duce magni noīs principe eo se contulit imꝑatrice sequente. appropinquante vrbis populus obuiam prexit. Albertus vo ⁊ sigismūdꝰ nobili comitatu extra vrbē imꝑatorē salutauere. habebat albertꝰ tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a viēna in quodā tumulo imꝑatori se ostēdarūt magnū qꝫ metū veniēti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝓfectus ⁊ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbat̃. Ferūt eiꝰ militie ducē alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dn̄m atꝫ austrie facio. nam q̄s ꝓhibet quo minus fridericū imꝑatorē eiusqꝫ comites intercipiā. innue tm̄. soluta deinceps hereditatis questio erit. victori leges atqꝫ hoīes fauēt. Subdubitasse albertū aliquātisper. demumqꝫ respōdisse poterā ignoscere si qđ ais me ignorāte fecisses at mādare turpia nō possuꝫ. postqꝫ introgressi vrbē sūt albertꝰ ⁊ sigismūdꝰ in domo q̄ pragēsis appellat̃ simul habitauere. imꝑator priuatas ciuium edes incoluit. arx prouīcialiū noīe custodiebat̃. Cōspirauere sigismūdꝰ ⁊ albertꝰ eam nocte aggredi ⁊ irrūpe armataqꝫ militū manu ingressi iter iureiurādo se obstrinxere nō redituros domū nisi arcē intrassent. Sensere ciues moxqꝫ arma sumētes p̄sidiū in arce maiꝰ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝓ arce nec dubiū videbat̃ q̄n magno suo malo principes cōmissuri p̄liū essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus tueri arcē stabile propositū erat. ducibꝰ q̄ arcē intrare iurassēt turpe videbat̃. infecta re domū reuerti atvim inferre plenū ꝑiculi erat. Postremo ꝯuētū ē vt ingressi p̄cipes arcē paululū immorati potato vino exirēt atꝫ ita delusa magis qꝫ ipleta religio est. Postridie arx ꝯsensu prouincialiū in tres partes diuisa duas accepere albertus ⁊ sigismundus reliquā imꝑator. Delectiqꝫ prouīciales sunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ summa illꝰ ptās data. ꝯ graue iudiciū ꝯ potētes ē. Nobilitas ⁊ ecclaꝝ p̄ncipes imꝑatori fauētiores sunt. plebei albertū p̄ferūt magno se iudice q̄sq̄s tuet̃. Multa sunt in hoc cesare q̄ laudare possis. corpꝰ egregiū ⁊ spēs imꝑatore digna. animꝰ sedatꝰ ac trāquillꝰ. ingeniū ꝑspicax. memoria tenacior. religiōis ardēs zelꝰ. ingēs cupiditas pacis ⁊ ocij. Singularē virtutē in q̄uis hoīe diligit dignāqꝫ p̄mio ducit. edificat splēdide. ortos tn̄ ⁊ gēmas plus equo admirat̃ ⁊ amat. ⁊ in rebꝰ gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē pleriqꝫ accusauerēt et ad rē minꝰ attentū. id fecere proxī āncessores sigismūdꝰ ⁊ albertꝰ cesares. q̄ꝝ prodigalitati cuiusuis ꝯpata liberalitas videri auaricia pt. Ceterū fridericꝰ nec sua profundit nec aliena diripit. vbis factisue tēperās. Albertꝰ frater eiꝰ longe dissimilis. celer in aggrediēdis rebꝰ belli ⁊ glīe appetēs. ꝑiculi cōtemptor audax. laboris patiēs. manu atqꝫ ingenio promptꝰ. pecunias inter amicos partit̃ ac profundit. inter opes pauꝑ. in pauꝑtate diues. nullꝰ rei magis qꝫ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedēti ꝑ austriā in aq̄lonē morauī occurrunt gēs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hūgaros bohemosqꝫ transdanubiū sita. Hāc prouinciā euo nostro Sigismūdus imꝑator alberto genero suo. qui postea imꝑauit dono dedit. Rebellātē ⁊ imꝑata facere recusantē albertꝰ magnis affecit cladibus. nā supra q̄ngentas villas vna excursiōe ꝯbussit. mortales multos neci dedit. pecꝰ oē pene abegit. iugūqꝫ ferre ꝑfidā gentē coegit. In hac ꝓuincia ciuitates ⁊ opida romane ecclie ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōsentiūt. Barones oēs ferme hussitarū labe infecti sunt. Hic cū verbū dei p̄dicaret Johānes capistranꝰ ⁊ in errores hussitaꝝ vehementiꝰ veheret̃ baronis nō parui noīs quē Czernahorā vocāt secuta ꝯuersio. qui relicta priore ꝑfidia cuꝫ duobꝰ milibꝰ subditoꝝ veritatem romane sedis amplexꝰ est. Prothasius filꝰ eiꝰ doctrina ⁊ moribus clarus nō diu postea Olomucēsis ecclie pōtificatū obtinuit. Ea ēnim ciuitas moraūoꝝ ep̄alis. Regnū aliq̄n inter morauos fuit latissimū ac potētissimū. qđ vsqꝫ ad filiū Suatocupi durauit. cuius fortunā in bohemica cōscripsimꝰ historia. At cū filꝰ suatocupi ecclaꝫ dei spernere cepit regnū gēti adēptū ē. qđ postea romani cesares in bohemiā trāstulerūt. In hac ꝓuincia cōplura sunt oppida plena populo ⁊ opibꝰ abūdantia. inter q̄ Brunna principatū obtinet. znoyma sigismūdi obitu memorabilis. hac nulli transitꝰ patet nisi armato potētioriqꝫ. latronibꝰ oēs aditꝰ obsidentibꝰ. Sermo gēti mixtꝰ est theutonicꝰ ⁊ bohemicꝰ. supant tn̄ bohemi quoꝝ ē regionis imperiū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. q̄ntū vo ex lectiōe ptolomei accipe licet martomāni ⁊ sudini cadiqꝫ morauiā ⁊ austriā q̄ trāsdanubiū iacet incoluisse vident̃. Qui gentes olim Moraviam incoluerint

De Slesia germanie prouincia

Slesia post morauiā sequit̃ haud ignobilis prouincia quā fluuiꝰ odera ꝑlabit̃ inter oēs germanie nationes late cognitus. fontes eius hūgarie mōtibꝰ que Slesie ad orientē iungūt̃ mare balthēū cursuꝫ terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gētis wratislauia ē amplissima ciuitas ad ripaꝫ odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cuiꝰ ep̄atū maiores nr̄i aureū vocauere. Hussitarū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wenceslao orta seditiōe cōsules quoꝝ p̄ma ptās ē ꝑ fenestras ex p̄torio in forū p̄cipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū spectaculū p̄buere. cuius rei auctores sigismundus imꝑator paucis post annis securi ꝑcussit. Duces Slesie multi nūero inter quos paterna hereditas ꝑ capita diuidit̃ hinc scissa multas in ꝑtes prouīcia freq̄ntes calamitates incurrit. crebris exposita latrocinijs. Inter hos duces vnū esse ferūt noīe bulconē quē apoliēsem appellāt. Qui glogouie residens delitijs ac voluptatibꝰ deditus vsqꝫ adeo insaniuit vt neqꝫ inferos neqꝫ supos esse diceret. aīasqꝫ cū corpibꝰ silꝰ ꝓrsus interire putaret. Ecclaꝫ vel nūqꝫ vel raro ingressus ē. Sacramētis xp̄ianis prorsus abstinuit nisi qꝛ abusus mr̄imonio vxore q̄ sibi ingrata esset relicta alterā supduxit. q̄ nec pellex appellari possit nō nisi ꝑ solennia mr̄imonij cōiūgi voluit. Slesite sub impio bohemoꝝ cōstituti sunt. nūc tn̄ imꝑata facere detractāt. Georgiū nouū regē admittere recusantes. wilhelmū saxonie ducē secuti. q̄ regnū bohemie ad se ꝑtinere affirmat ꝓpter ꝯiugē q̄ latislai hungarie atqꝫ bohemie regis soror fuit. Oladius eiꝰ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori exꝑte theutonicꝰ. q̄uis trāsoderā polonica lingua p̄ualet. Ob quā rem nō immerito quidam hoc in loco germanie terminū esse oderam putauere. q̄uis idem fluuiꝰ in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia sarviatica

Libet in hac parte germanie linqre fines ꝛ ad orientē ac septētrionē sarmaticas inuisere gētes. Polo-
nia vasta regio ē q̄ Slesie ad occidētē proxia. hūgaris. lituanis ac prutenis cōtermia. Hic cracouia ē
p̄cipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū arciū scola floret. Sbigne⁹ huic vrbi p̄fuit eps lraꝝ doctrina ꝛ morum
suauitate insignis. a quo plurimas accepim⁹ eplas multo sale ꝛ romana elegātia ꝯditas. cui ob singula-
res virtutes romana eccia insignē cardīalat⁹ honoris rubentē pileū misit. Ciuitates polonie p̄ter cracouiā
paꝝ nitide ꝛ materia lignea ferme oēs dom⁹ cōponūt plerasq̧ luto liniūt. plana regio ꝛ nemorosa est. po
tus gēti cereuisia ē ex tritico atq̧ humulo facta. vini rarissim⁹ vsus. nec vinee cultura cognita. ager cereris
ferax. multa gēti armēta. multa feraꝝ venatio. equū siluestrē p̄ter cornu ceruo similē edūt. feras q̄s boues
venāt̄ q̄s prisci vros vocauere. pisce ac volucrib⁹ abūdāt. argēto atq̧ auro inops terra. vectigalia regi p̄ua
Regnū in q̄tuor p̄tes diuisere maiores. has p circulū anni rex ambit. q̄libet p̄s trib⁹ mēsib⁹ regē ꝛ curiam
pascit. q̄b⁹ exactis ad alterā p̄tē fit trāsit⁹. Statuta sunt q̄ p̄stare prouīciales optet. si māserit vltra p̄finitū
tp̄s rex suo viuere sumptu cogit̄. Cū rex gētis patrū nostroꝝ tēpestate obijsset relicta filia wilhemus dux
austrie ī m̄rimoniū eā accepit. illicq̧ reg̊ p̄fect⁹ ē. Nō placuit polonis rex theutonic⁹. Vlatislaū ex littuania
vocauere electo q̧ wilhelmo cōiugē ei⁹ ꝛ regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatisla⁹ ꝛ ydola co-
luerat. sed baptisma cū regno suscipe nō recusauit. cōuersus ad xp̄m religiosuꝫ se principē gessit. multos ex
lituanis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccias nōnullas erexit. epōs magno honore prosecut⁹ ē. inter eq̄tā-
dū q̄tiēscūq̧ turres ecciaꝝ īnspexit detracto pileo caput incliauit. deū q̄ coleret̄ in eccia venerat⁹. Cū tarta-
ris regni limites infestātib⁹ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̊ inter res prutenicas me
morabim⁹. Ex priore cōiuge prolē nō sustulit cū q̄ m̄rimoniū haud legittimū fuit. ex scd̄a iā ferme nona-
genaria duo nati sunt filij Vlatislaus ꝛ cassimir⁹. eo mortuo vlatisla⁹ regnū polonie accepit. Cassimir⁹ li
tuanie ducatū cōsecut⁹ e. prior q̊ꝫ ad hūgarie regnū accersit⁹ in bello turchoꝝ vt an̄ narratū ē cecidit. qua re
cognita solliciti poloni ꝑceres ꝺ successore fridericū marchionē brādeburgēsē q̄ puericiā ī reg̊ trāsegerat li
guāq̧ gētis ꝛ mores tenebat vt regnū accipet rogarūt. respōsum datū ē Casimiꝝ lituanie ducē q̄ frater eēt
defuncti regis heredē extare sciscitari eius animū optere cui fraternū p̄nūq̧ regnū cupiēti impedimētum
afferre e dignitate sua frideric⁹ nō duceret pari ex moderatiōe ꝛ albertus bauarie dux erga latislaū alberti
filiū vsus ē q̄ bohemie regnū sibi oblatū recusauit. Frideric⁹ quoq̧ impator ꝛ ab hungaris ꝛ a bohemis
ad hereditatē latislai vocat⁹ nūq̄ audire sustinuit q̄ patrueli p̄iudiciū faceret. Ingēs laus nr̄e etatis ꝛ ma
gnū decus germanici noīs. Quis nō ambigo esse aliquos q̄ nō tā iusticie q̄ ignauie tradūt alienis regnis
quēpiā abstinere. ego qd̄ recti speciē hꝫ nō laudare nō possum. Casimir⁹ aūt ꝛ si difficile a lituanis dimit-
teret̄ q̄ suū apud se principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec
diu postea sororē latislai regis duxit vxorē. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appel
lant̄ bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituania ⁊ ip̄a late patēs regio polonis ad oriētē ꝯnexa ē palustris ferme oīs ⁊ nemorosa. witoldꝰ hu
ic ꝓfuit vlatislai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xp̄i sacramentū accepit. Magnū witol/
di nomē sua tēpestate fuit. quē subditi adeo timuerīt vt iussi laq̄o se suspendere parere potiꝰ q̄ꝫ pricipis indi-
gnationem incidere voluerīt. Detractātes impiū insutos vrsina pelle. viuētibꝰ vrsis q̄s eā ob cāꝫ nutriebat.
dilaniādos obiectauit. crudelibꝰ q̄ꝫ alijs affecit supplicijs. Extās arcū sꝑ tēsum gestauit. si quē ꝯspicatus ē
aliter incedere q̄ꝫ voluit cōfesti sagitta ꝯfodit. multosq̄ꝫ ꝑ ludū interemit sanguinariꝰ carnifex. Ut esset inter
ppl'ares ⁊ ipm ꝑncipē certū faciei discrimē radere barbā oībꝰ impauit. id vbi successit. faciliꝰ em̄ cernitis q̄ꝫ
barbe iacturā feratis. tōsus ip̄e mentuꝫ ⁊ caput ꝓdijt capitale intermīatꝰ suppliciuꝫ. Si q̄s ꝓuicialiuꝫ pilos
faciei capitisue deponeret. Rex a cesare sigismundo lituanioꝝ appellatꝰ priꝰ obijt q̄ꝫ legati diadema ferētes
se ꝯuenirent. Successor Sindrigal vrsaꝫ nutriuit q̄ sueta ex manibꝰ eiꝰ panē accipe sepe in siluas vagebaꝛ.
redeunti vsq̄ꝫ ad thalamuꝫ pricipis ostia queque patebāt ibi cōfricare ac pulsare pedibꝰ ostiuꝫ cuꝫ fames af
fuit cōsueuit. cui priceps aperiens cibuꝫ ꝓbuit. Cōspirauere nobiles aliq̄t adolescētes aduersus principem
atꝫ vrse moduꝫ secute sumptis armis cubiculi pricipalis ianuā cōfricauere. credidit Sidrigal vrsam adee osti
umq̄ꝫ apperuit ibiq̄ꝫ mox ab insidiātibꝰ cōfossus interijt. Prouicie deinde gubernatio ad casimiruꝫ ꝑuenit
Ad lituanos estiuo tp̄e difficilis trāsitus est. palustribꝰ aq̄s cuncta ferme obsidentibꝰ. hyems ꝓbet aditum
astrictis gelu lacunis. mercatores sup glaciē ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes.
nulla certa via meatꝰ (sicuti in mari sideꝝ) cursus ostendit. rara inter lituanos oppida neq̄ꝫ frequentes ville
Opes apd̄ eos ꝓcipue aīaliuꝫ pelles q̄bꝰ etas nr̄a zobellinos armelinosq̄ꝫ noīa indidit. vsus pecunie ignotꝰ
locuꝫ eius pelles obtinēt. viliores cupri atꝫ argēti vices implent ꝓ auro signato ꝓciosores accipiuꝛ. Ma
trōe nobiles publice ꝯcubinos habēt ꝑmittentibꝫ viris quos mr̄imonij adiutores vocāt. Uiris turpe ē ad le/
gittimā cōiugē pellicē adijcere. soluuꝛ tn̄ facile mr̄imonia mutuo cōsensu ⁊ iteꝝ atq̄ꝫ iteꝝ nubunt. multum
his cere ac mellis est. q̄d siluestres in siluis apes cōficiunt. vini rarissimus vsus ⁊ panis nigerrimꝰ. Armēta
victuꝫ ꝓbent multo lacte vtentibꝰ. Sermo gentis sclauonicꝰ est. latissima em̄ est hec ligua ⁊ in varias diuisa
sectas. Ex sclauis em̄ alij romanā eccl'iaꝫ sequuꝛ vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ sequun
tur errores vt bulgari. rutheni ⁊ multi ex lituanis. Alij ꝓprias hereses inuenere. vt bohemi. morau. bosnē/
ses. quoꝝ magna ꝑs manicheoꝝ imitaꝛ insaniā. Alij gentili adhuc cecitate teneꝛ. quēadmodū multi ex li-
tuanis ⁊ idola colētes. hoꝝ magna ꝑs euo nr̄o ad xp̄m cōuersa postq̄ꝫ vladislaꝰ in ea gente polonie regnuꝫ
accepit. Noui ego hieronimuꝫ pragenseꝫ sacris lr̄is apprime erudituꝫ vite munditia ⁊ facundia singulari
claꝝ q̄ annis supra vigīti in heremo camaldulensi in appēnino etrusco pn̄iaꝫ egit. hic oriēte apd̄ bohemos
hussitaꝝ heresi fugiens pestiferꝫ virꝰ in poloniā trāsiuit. vbi acceptis lr̄is a vlatislao rege cōmendaticijs ꝓdi
caturꝰ euāgeliuꝫ xp̄i ad witolduꝫ pricipeꝫ in lituaniā penetrauit multosq̄ꝫ ppl'os witoldi fauore fretꝰ ad sa
lutiferā dei nr̄i fideꝫ cōuertit. venitq̄ꝫ tandē ad sinodū basiliensem vocatꝰ a iuliano scti angeli cardiale. cuꝫ
de rebꝰ bohemicis agereꝛ narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbanꝛ. Audiebam ego ex
alijs eiꝰ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoīem atꝫ ab eiꝰ ore relata cognoscere. comites mei fue
runt nicolaꝰ castellanꝰ qui tunc iuliani cardialis domuꝫ regebat. bartholomeꝰ lucemanꝰ archiepi mediola/
nensis scriba ⁊ petrꝰ noxetanꝰ cardialis firmani secretariꝰ viri graues ⁊ docti hoīem in cella transrhenum
apd̄ carthusienses cōuenimꝰ. cuiꝰ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis serpentes colebāt. pr̄esfa/
milias suuꝫ quisq̄ꝫ in angulo serpenteꝫ habuit cui cibuꝫ dedit ac sacrificiuꝫ fecit in feno iacenti. hos hieroni
mꝰ iussit oēs interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus est maior ceteris quē
sepe admotuꝫ igni cōsumere nullo pacto valuit. Post hos genteꝫ repit q̄ sacruꝫ colebat igneꝫ eumq̄ꝫ ꝑpetu
um appellābat. sacerdotes templi materiā ne deficeret mīstrabāt. hos super vita egrotātiuꝫ amici cōsulebāt
Illi noctu ad igneꝫ accedebāt. mane vo ꝯsulētibꝰ rn̄sa dātes vmbrā egroti se apd̄ ignē sacrū vidisse aiebāt.
q̄ cuꝫ se calefaceret signa vel mortis vel vite ondisse. victuruꝫ egrotuꝫ facies on̄sa igni. ꝯ̄ si dorsuꝫ ostentasset
morituꝝ ꝓtendit. testari igr̄ ⁊ rebꝰ suis ꝯsulere suadebāt. Delusioneꝫ hāc esse hieronimꝰ ondit ⁊ ꝑsuaso po
pulo deleto tēplo ignem dissipauit xp̄ianosq̄ꝫ mores induxit. Profectꝰ introrsus aliā gentē repit q̄ solē cole
bat ⁊ malleū ferreū rare magnitudis singl'ari cultu venerabaꝛ. Interrogati sacerdotes q̄d ea sibi veneratio
vellet. rn̄derūt olī pluribꝰ mēsibꝰ nō fuisse visum solē quē rex q̄dā potētissimꝰ captū ꝯclusisset in carcere mu
nitissime turris. gigātē deinde opē tulisse soli ingētiq̄ꝫ malleo ꝑfregisse turrī solēq̄ꝫ liberatū hoībꝰ restituisse
dignū itaq̄ꝫ veneratu instrmentū eē q̄ mortales lucē recepissent. Risit coꝝ simplicitatē hieronimꝰ inanēq̄ꝫ fa
bulā eē mostrauit. solē vero ⁊ lunā ⁊ stellas creaturas eē ondit. q̄bꝰ maximꝰ deꝰ ornauit celos ⁊ ad vtilitateꝫ
hoīm ꝑpetuo iussit igne lucere. Postremo alios ppl'os adijt q̄ sacrā coluere siluā vt q̄ arbor ꝓcerior fuit eo
cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti pluribꝰ diebꝰ fidei nr̄e aperiēs sacramēta. demq̄ꝫ vt siluā suc/
ciderēt impauit. vbi ppl's cū securibꝰ affuit nemo erat q̄ sacrū lignū ferro ꝯtingere auderet. prior itaq̄ꝫ hiero
nimꝰ assumpta bippēni excellētē quōdā arborē detrūcauit. tū secuta multitudo alacri certamie alij ferris alij
dolabris alij securibꝰ siluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetustissimam ⁊ an̄ oēs arbo
res religione sacrā ⁊ quā potissime dei sedē putabāt ꝑcutere aliq̄ꝫdiu nullꝰ ꝓsumpsit. postremo vt ē alter al-
tero audatior intrepidās q̄dā socios q̄ lignū insensatū ꝑcutere formidarēt eleuata bippenni magno ictu cuꝫ
arborē cedi arbitrareꝛ tibiā suā ꝑcussit atꝫ i t rā semianimꝰ cecidit. attonita circa turba flere. ꝯq̄ri. hieronimū
accusare q̄ sacrā dei domū violare suasisset neq̄ꝫ iā quisq̄ꝫ erat qui ferrū exercere auderet. Tū hieronimꝰ illusi
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis occulos fascinarēt. surgere quē cecidisse vulneratū dixīmꝰ impe
rauit ⁊ nulla in ꝑte lesum ondit. ⁊ mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs onꝰ cū mag̃ fra-
gore ꝓstrauit totūq̄ꝫ nemꝰ succidit. Erāt in ea regione plures silue pari religione sacre ad q̄s dū hieronimꝰ
amputādas ꝑgit mulieꝝ ingēs numerꝰ plorās atq̄ꝫ eiulās vitoldū adijt sacrū locū succisum queriꝛ ⁊ domū
dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōsuessent. inde pluuias. inde soles abstinuisse. nescire iā q̄ in loco deū q̄-
rant cui domiciliū abstulerīt. eē aliq̄s minores lucos in quis dij rn̄dere solebāt eos q̄ꝫ delere hieronimū vel
le. qui noua q̄dā sacramēta introducēs patrū morē extirpet. rogare igiꝛ atꝫ obtestari ne maioꝝ religionem
aufferri sinat. sequūꝛ ⁊ viri ⁊ mulieres nec se ferre posse nouū cultū asserūt. relinq̄re potiꝰ terrā ⁊ patrios la
res q̄ꝫ religionē a maioribꝰ acceptā dicūt. Motꝰ ea re vitoldꝰ veritusq̄ꝫ ppl'oꝝ tumultū xp̄o potiꝰ q̄ꝫ sibi dees

se plebē voluit reuocatisq̧ lr̄is q̄s p̄sidib⁹ ꝓuinciaꝝ dederat. iubēs parere Iheronimo hoīes ex prouincia decedere. iussit hec nobis iheronim⁹ ꝯstāti vultu nihil hesitās ac ꝑ iuramentū affirmauit. dignum fide ꝛ ḡuitas sermonis ꝛ doctrina oñdit ꝛ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri ꝑiculū nō assumimus. ꝑsuasi tñ ꝛ nos ꝛ comites ab eo recessimus.

De Russia

Rutheni quos appellāt crossanos vt Strabo videt lituanis cōtermi sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē eccīaꝝ obtinuit ysidor⁹ cardīalis sabinensis. cui⁹ supra mētionē fecim⁹. In hac gente ciuitatē ꝑmaximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore ꝑueniūt. magnas ibi opes fama est. ꝛ multū argenti pellesq̧ ꝑciosas vendētes atq̧ ementes. pōderato argento nō signato vtūtur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neq̧ deiectus fuerit pricipatū vrbis assequitur ꝓ ea re q̄ armis dimicauit sepeq̧ vna die plures ascendisse ferunt ꝛ ꝑsepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere ꝛ xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis ꝛ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qd̄ pleriq̧ veterū occeanū esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ greci atq̧ italis fuit. xp̄iana religio hāc orbis ꝑtē nr̄o generi aperuit q̄ ferocissimis gētib⁹ detersa barbariā mitioris vite cultū oñdit. baltheus sinus adeo late patet vt incōpte magnitudis apd̄ aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qd̄ germanicū appellari p̄t. nā ꝛ germanie magna ꝑtē alluit. Ostiū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronosso cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in septentrionē pandit insulasq̧ magnas ambit. Occidētale litt⁹ noruegi occupāt. ad septentrionē senuferos hoīes esse tradūt. cū qb⁹ nullū lingue ꝯmerciū nauigātes habēt signis tñ ꝛ nutib⁹ ꝯmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus ꝛ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Inter liuoniā ꝛ prussiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere ſ lōgissimā a prutenis ad liuones quā massagete colūt gēs neq̧ gētilis neq̧ vere xp̄iana. polonoꝝ impio parēs. atq̧ hinc regnū polonie ad mare ꝓtendit ꝛ baltheū quē dixim⁹ sinū redeūti ex liuonia in germaniā ꝑ littus balthei maris.

Prussia nunc germanie prouincia

Post massagetas pruteni se obiciūt q̄ ripas vtrasq̄ vistule amnis accolūt. Is ē sarmacie atq̄ germanie
termin⁹. Qui exoriēs in mōtib⁹ q̄ poloniā hūgariāq̄ dirimunt. ꝑtē polonie irrigat. prussiā vero q̄
lōga ē ꝑcurrit. ab oppido torni vsq̄ dantiscū q̄ in loco balthēū influit. Hūc fluuiū alij vistulā vt diximus q̄
bus etatis nr̄e sermo ꝯgruit. Alij iustulā. q̄dā instulā vocauere. qd̄ vltra fluuiū ē sarmatici iuris fuit. qd̄ ci-
tra germanici. ad oriētē ac meridiē masonite poloniq̄ rura coluit. occidētē saxones occupāt. aq̄lonem bal-
thei maris excipit littus. frumēti ferax regio ē. aq̄s irriguā ⁊ plena colonis. multa ambicōsa oppida. mul-
ti maris simiosi reflex⁹ amenā efficiūt. pecoꝝ ingēs vis. multa venatio. piscatio diues. Vlmerico olī hanc
terrā incoluisse iordan⁹ tradidit. q̄ tp̄e gothi ab insula scandia incōtinētes descēdere. q̄ p̄ instulā (vt ille ait)
wlmerigoꝝ terras inuaserūt. Ptolome⁹ aūt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac sitones penes istulā fluui
um habitare affirmat. Barbara hec gēs ⁊ ydoloꝝ cultrix vsq̄ ad fridericū impatorem ei⁹ noīs scd̄m fuit.
Sub ei⁹ ꝰo impio cū amisissent xp̄iani tholomaidē sirie ciuitatē frēs theutones q̄s scte Marie dixim⁹ ap
pellari inde fugati in germaniā rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti q̄ ne p̄ ociū marcerent fridericum
accedētes prussiā germanie cōterminā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illi⁹ gētis hoīes in saxones cete-
rosq̄ vicinos excurrere. ingētē vim pecoꝝ atq̄ hoīm abigere. eē in aīo sibi ꝯpescere barbarā gētem. annuat
tm̄ impator ꝓuinciā q̄ fribus ꝑpetuo iure possidendā tradat si eā armis acq̄rāt. iā eñ masonite duces qui
se eius terre ⁊ dños affirmabāt ius suū frib⁹ cesserāt. Grata oblatio friderico fuit q̄ collaudato ꝓposito q̄s
voluere frēs sub aurea bulla lr̄as ꝯcessit. Illi sumptis armis breui tp̄e q̄cq̄d prutenici iuris citra vistula fu
it occupauere. Exin tranato fluuio vetustam ⁊ late patulam quercū in castelli modū erectis ꝓpugnaculis
iuxta ripā munierūt. vbi collato p̄sidio vlteriores prutenos vexare ceperūt. pugnatū ē sepe ꝓ quercu ⁊ in-
gētes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete sꝫ. bellū plurimis annis ꝓductū ē. ad extremū fortuna fratrū ipio arri
dens oēm eis prussiā subiecit. victe barbare nationes iugū subire. Ex illo tp̄e lingua theutonica introdu-
cta ē ⁊ cult⁹ xp̄i gētib⁹ impat⁹. Eccie q̄z pōtificales erecte trās vistelā pomesaniēsis. culmēsis. sambiensis
warmiensis. ad quā defuncto Frācisco ep̄o ꝑuitatē nr̄az postulauere canonici Calixt⁹ s. ponti. max. annuen-
te senatu ap̄lico comēdauit. Que vna ē illis in ꝑtib⁹ suo vtēs iure. nec subiecta frib⁹. reliq̄s ep̄os religio-
nis habitū gestare optet. Quo in loco munitā quercū fuisse dixim⁹. nobile oppidū edificatū ē qd̄ marie-
burgū vocāt. ⁊ arx nobilis atq̄ amplissima. Hic sedes magni mgr̄i q̄ cūctis frib⁹ p̄est prussiā incolētibus.
Sūt ⁊ alij duo in eadē religiōe mgr̄i. alter liuoniā regit. alter cōuētus alemanie gubernat. Theutones hu
ius religionis inuētores fuere ac ꝓpterea nemo ad eā recipit̄ nisi theutonic⁹ nobilibus ort⁹ parētib⁹ ⁊ cui
ꝓpositū sit ꝓ tuēdo xp̄i euāgelio aduersus salutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eā rē vestimen
tis albis vtunt̄ nigra cruce insuta. barbā oēs nutriūt exceptis q̄ in sacris altarib⁹ seruiūt. ꝓ canonicis ho-
ris dñicā orōnē vsurpāt neq̄ lr̄as discūt. magne his opes nec minor potētia q̄ regib⁹. Sepe cū polonis
de regni militib⁹ receptis atq̄ illatis gladijs cōtendere nec totis virib⁹ belli fortunā experiri recusarūt. Cū
vlatislao casimiri q̄ mō regnat. patre cōtraxerāt ambe ꝑtes validissimas atq̄ ingētas copias polonis litua
ni ⁊ tartari iūcti erāt q̄s duxerat vitoldus. Theutonici frēs ex tota germania vires consciuerāt. postq̄ ꝓpe
ad. xx. ferme stadia vterq̄ cōsedit. exercit⁹ sp̄e plen⁹ ⁊ impatiēs more prutenoꝝ magr̄ caduceatorē q̄ belluꝫ
regi denūciaret ⁊ duos enses in q̄s staret victoria misit facta ꝑtātē vt quē vellet hostis eligeret. alterū sibi
remitti iussit. Accepit vlatisla⁹ alacriter nunciū donatoq̄ caduceatore ⁊ vno retēto gladio remisit alterum
mox iussi sunt milites arma induere belliq̄ signū datū. xl. milia eq̄tū in ambob⁹ castris fuisse ꝓditū inue-
nio. Vlatisla⁹ tartaros ⁊ lituanos p̄mū inire certamē iussit ⁊ Polonis subsidiarias acies elegit. Contra
prutenus auxilia in postremis habuit florentem ordīs sui militiā in exercit⁹ frōte collocauit. comisso p̄lio
inermes q̄dā tartari ⁊ lituani magna strage cesi sunt vrgebat tñ multitudo nec terga dare polonus metuēs
audebat. atrox pugna supra cadauera occisoꝝ edebat̄. nec tā vulnerat pruten⁹ alacer q̄ excipe vuln⁹ tarta-
r⁹ videbat̄. Protractū ē diu certamē. pacta ingēs occisio lituani tartariq̄ velut pecudes mactabant̄. ac cū
nou⁹ sp̄ hostis emergeret defessi tāta cede pacta theutones versare ferrū vix poterāt ⁊ iā remissius pugna-
bāt. qd̄ vbi vlatisla⁹ aīaduertit tū p̄mū polonoꝝ aciē validā ac ferro rigētē immitit. fit subita irruptio in
staurat̄ q̄ p̄liū. nō tulere theutones recētis agmīs impetū. impar pugna recētis ac fatigati militis fuit. ori
tur mox fuga ex ꝑte fratrū. ferit terga polon⁹. Mgr̄ ordīs vbi suos cedere videt. nec iā vllā in auxilijs speꝫ
esse aīaduertit collecta militū manu hosti sese obiectauit. occidit̄. fit fedior fuga. nec p̄i⁹ theutonic⁹ fugere
q̄ polon⁹ ꝑseq̄ desistit. Perierūt in eo bello ex ꝑte fratrū multa hoīm milia. inter q̄s viri p̄marij q̄s vocāt
ꝯmētatores equestri dignitate insignes cū ip̄o mgr̄o circiter sex cētos. nec polonis incruēta victoria cessit
tartaris ac lituanis magna ex ꝑte cesis. bellū hoc anno decio ⁊. cccc. supra mille gestū ē p⁹ xp̄i saluatoris or
tū. Prussia fortunā regis secuta oīs excepto burgomarie ad victorē defecit. Sꝫ interueniēte Sigismundo
cesare pax inter frēs ⁊ polonū ꝯstituta ē. ꝑcussūq̄ fed⁹ pecunia polono data prussia reddita fratrib⁹. nec de
inde vsq̄ ad friderici tp̄a q̄ nūc impat in possessione agri sui turbata religio ē. Sub ei⁹ ꝰo impo cū popula
res graue sibi iugū fratrū existimarēt fed⁹ inter se inire in hūc ferme modū vt. xvi. viri singulis annis certi
in locis conuenirēt q̄ ꝓuicialiū q̄relas ad vsus fratrū audirēt nec sinerēt quēpiā indigne vexari. Ex his q̄-
tuor ex religione viros assumi voluere. q̄tuor ex p̄latis ecciaꝝ. pariq̄ numero ex nobilib⁹ ac ciuitatib⁹ his
q̄ parere oē voluere. Per idē tp̄s diuisa inter se religio fuit. alij magnū magistrū seq̄bant̄. alij q̄sdā cōmē-
datores q̄ mgr̄i regimen improbabāt. Mgr̄ vt populares sibi alliceret fed⁹ ip̄m incōsulto fratrū ꝯuētu ap
probauit. Frideric⁹ q̄z impator eidē federi robur adiecit cautiōe tñ inserta ne p̄ suas lr̄as ius religiōis lede
ret̄. mortuo deinde magistro q̄ fed⁹ accepat ⁊ altero in ei⁹ locū suffecto nicola⁹ pon. max. legatū misit q̄ ꝓ-
uiciā prussie inspiceret. cognitoq̄ reꝝ statu q̄tū legat⁹ retulit populariū fed⁹ dānauit. vtq̄ ab eo discedēter
anathema interminat⁹ impauit. q̄b⁹ ꝑtinaci⁹ in sententia ꝑseuerātib⁹ ex ꝯsensu ꝑtiū lis ad Fridericū cesa-
rē deducta ē. ad quē rursus cā cognita dānato federe iussi pruteni sunt ad obedietiā fratrū redire q̄ cā ꝓuin
ciā e manib⁹ infideliū suis armis vēdicassent multoq̄ sanguie coemissent. q̄ re ciuitatib⁹ nūciata mox ar-
ma in fratres pp̄lariter accepta sunt. ex q̄b⁹ plures capti atq̄ occisi. castella eoꝝ euersa. arces a fundamentis
eiecte q̄nq̄ ⁊ q̄nq̄ginta oppida in eā rebellionē cōspirauere. Sꝫ cū nō satis rē suā cōtra religionē sine externa
ope tutā putarēt Casimirū regē polonie sibi dñm asciuere deuotū frib⁹ sanguinē qui fortunam patris eius

expti fuissent. ille cū exercitu ꝓuinciā ingressus dedētes sese ciuitates in ptātē accepit. cū q̊ frēs diu varia victoria dimicarūt. plures fuere ꝯgressus. inter q̊s memorabilior q̊ apud canicū oppidū hābit⁹ ē. xviij. milia polonoꝝ obsidionē in eo loco tenebāt. ī q̊s etiā rex ipe casimir⁹ fuit. oppūgnabat oppidū dies noctesq̧ machinis admotis. Rudolph⁹ pꝛīceps sagane vn⁹ ex slesie ducib⁹ tūc religionis ductabat exercitū. q̊ laturus obsessis opē cū septē milib⁹ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmissum ē pliū in ꝯspectu oppidanoꝝ summa vtriq̧ ꝯtentiōe atq̧ ardore. cesis hinc atq̧ inde cōplurib⁹. cū suos referre pedē rudolph⁹ aīaduertit increpās ignauiā fugientiū intermiatusq̧ necē aciē sistit. ⁊ ꝓgressus in mediū cū recēti pugnatoꝝ manu acre certamē instaurat. hos sternit. illos ꝯfodit. fit subita reꝝ mutatio. vrgēte rudolpho cecidit polon⁹. rursusq̧ casimir⁹ retinet suos pugne seipm miscet ⁊ tanq̧ ex integro ptinaci ꝯtentiōe certat. occidit in pugna rudolphus. rex vo eq̊ deijcit. meliores ex vtraq̧ pte occūbūt. Postremo cesum credētes poloni suū regē desperata victoria fugā arripiūt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ē. Rudolph⁹ morte sua victoria religioni peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse ferunt. ex teutonib⁹ q̊q̧ nō pauci pire. Post eā cladē res polonica nutare apud prutenos cepit eo inclinātib⁹ pplis q̊ belli fortuna cōuertit. stat tn̄ adhuc anceps exit⁹ et alteri⁹ martij iudiciū morat. Fert inter hos frēs olī mortuo mgr̄o cū de successore ageret vnū fuisse q̊ rogat⁹ eligere quē putaret religioni vtiliorē seipm elegisse dicētē nolle deierare. scire se cogitatiōs suas. alioꝝ corda ignorare. si magistrat⁹ sibi cōmittat nō dubitare qn reipublice bene consultū eat. motos eius verbis reliquos ad ministrationem illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Post prutenos saxonicū nomē icipit gēs valida ⁊ latissima cui ab occidēte wesera apd āti q̊s visergu⁹ fluui⁹ t minū fac plerīq̧ vsq̧ ad rhenū ꝓtēdi saxones arbitrati st. aq̊lonarē plagā dani obtinēt ⁊ mare baltheū. ad meridiē frācones. baioarij ⁊ bohemi siti st. oriētalē plagam slesite sil'⁊ prutenī obtinēt. In his terminis īclusi st thurīgi. lusacij. pomeraniq̧ q̊s oēs saxonici iuris ēe volūt. priores tn̄ thurīgos in ea tra ꝯsedisse q̊ saxones aiūt. hos em̄ grecā sobolē ēe affirmāt. ex macedonie classib⁹ aduectā q̊ thuringos multis bellis defatigatos paternis agris deiecerit qd̄ mihi nō fit verisimile. Est em̄ vetustissimū in germanica terra saxonicū nomē cui⁹ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̊ꝝ noīat q̊ germanicas gētes enumerāt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tpe valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos noīari repio. Ob quas rē
male q̄drat historia veritati q̄ thuringos priores saxonibꝰ in germania fuisse ↄtēdit. Fatebor tñ saxonie li
mites aliq̄ñ minores fuisse aliq̄ñ maiores nā sicut imperia ita ⁊ prouīciaꝝ limites ex pte variant. Carolus
magnꝰ īpator mlta cū saxonibꝰ bella gessit priusq̄ xp̄i cultū acciperēt eosq̄ magnis afflixit cladibꝰ. Postq̄
vo deficiēte apd̄ francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones oriētales rediit. Saxonum
aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. singulari prudētia ⁊ reꝝ gestaꝝ magnitudie clari. ma
xime vo tres ottones q̄ sibiinuicē succeffere de romana eccl̄ia optime meriti quoꝝ virtute prolatos saxonie
fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̄ orientē saxonie incolūt oppida sunt digna noīe Wismaria et
Sundis Grisuoldia Stetinū ⁊ Rostochiū. in quo scola liberaliū artiū haud ↄtēnēda. ⁊ hec q̄dē mari ꝓxi
ma multis ac diuitibꝰ negotiatoribꝰ habitatū ē. ⁊in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius dioce
sis latissima est. nec minor magūtina credit. Epūs loci romano dūtaxat p̄suli subest. Brādeburgēses in du
as marchias diuidūt q̄ꝝ altera vetꝰ altera noua vocat. veterē marchiā ꝑlabit albis fluuiꝰ. in cuius littore
Stendalū ē oppidū ⁊ gadelenū ⁊ soltuedelū ⁊ ostroburgiū. Nouā marchiā intersecat fluuius odera haud
mlto inferior albi. In cuiꝰ rippa francfordia ē diues emporiū ⁊ lucensis ciuitas. Spredo quoq̄ fluuiꝰ eādē
ꝓuinciā irrigat equādꝰ. tiberi. berlinū in eiꝰ littore iacet. Est ⁊ aliđ flumē hortellū nūcupatū qđ Brādebur
giū ex quo marchia nomē hʒ in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi ep̄alis sedes ē ⁊ marchionuꝫ
tribunal ad eiusdē fluminis ripā. Auelburgiū quoq̄ sitū ē pontificalis ciuitas. ⁊ circū nobile territorium.
cui prigenitza ē nomē multū refertū oppidis ⁊ marciali ppl̄o plenū. Caput misnensiū ciuitas misna ē vnde
nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ albis alluit fluuiꝰ. hic valida arx ⁊ in ea cathedralis eccl̄ia. In hac quoq̄ ꝓ
uincia multa sunt oppida marciali ppl̄o plena. ⁊ martinopolis in honorē martis a veteribꝰ ↄdita mersebur
giū hodie vocāt. Sitr lipzg vrbs diues mercatoꝝ emporiū ꝑclaroq̄ studio insignitū. In thuringia nobile
oppidū ⁊ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici subiecta studiis liberaliū artiū insignis. Nuburgensis
quoqꝫ ciuitas duci saxonie parēs. hec oīa iure saxonū vtūt ⁊ lingua isdē moribꝰ freti. Ceterū veri saxones
madeburgēses nullo dubitāte habent. Bremēses quoq̄. alberstatēses. hildesinēses. verdēses. brūsuicēses
hamburgēses. luneburgēses ⁊ lubicēses. In madeburga archiep̄al' sedes habet. ⁊ in honorē scti mauricii
ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile opꝰ ⁊ in eo scti Florēti corpꝰ. Credūt quoq̄ vnam e sex ydriis
ibi eē in q̄bꝰ vinū ex aq̄ factū a dn̄o saluatore euāgelistaꝝ tradit historia. hāc plebibꝰ ostendūt materia mar
morea ē ac ꝑlucida vini capax q̄tū equꝰ ferre possit. Alterā ac minorē apud hildeniēses eē affirmāt. Vexil
lū quoq̄ sancti mauricii hic quotānis ostendit. magistratꝰ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ⁊ saxoni
ca lingua cōscriptū nō sine reuerentia custodit qđ magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoq̄ in decisiōe
cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ⁊ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habet. Bremēses glīaꝫ suā ducūt
danoꝝ gentē ad xp̄m eē ↄuersam. Nō ē omittēdum quod de halberstadio tradit. Hāc ciuitatē oltemia ꝑla
bit fluuiꝰ. In medio vero tumulꝰ assurgit. in cuiꝰ cacumie planicies ē duorū ferme stadiorū cōtinēs lōgi
tudinē. in cuiꝰ extremis angul' duo tēpla sita sunt. alterū pōtificale. alterūq̄ btē virginis appellāt. In me
dio late patet forū magnificis canonicorū edibꝰ vndiq̄ cinctū. vrbs hec vocat quod sub tumulo iacet sub
urbiū appellāt. in mōte nulla laicorū habitatio. Carolꝰ magnꝰ huiꝰ eccl̄ie fundator habet. cuius festiuitas
quotannis celebrat. xii. hic dignitates. xxiiii. ꝑbende. Archidiacon atꝰ supra. xx. esse ferūtur. In hac eccl̄ia
singulis annis vnꝰ ex ppl̄o deligitur quē peccatis grauioribꝰ inq̄natū putāt hūc veste lugubri induūt ⁊ ob
uoluto capite prima ieiunii die ad eccl̄iam ducūt indeq̄ ꝑactis diuinis officiis eiiciūt. Is singulis q̄dragesi
me diebꝰ nudis pedibus ꝑambulat vrbeꝫ ⁊ eccl̄ias circuit neq̄ ingreditur neq̄ quemq̄ alloquitur: inuitatꝰ
a canonicis ꝑ vices qđ apponit comedit. somnus ei post mediū noctis in plateis ꝑmittit. Die iouis sctā
post consecrationē olei rursus ad eccl̄iam introducit ⁊ orōne facta a peccatis absoluit. pecuniasq̄ populus
ei offert q̄ tñ eccl̄ie dimittunt. hunc adā vocant ⁊ omni crimie liberū putant. Circa alberstadiū ager optimꝰ
ferax tritici. maturescētibꝰ frugibꝰ culmoꝝ altitudine equo insidentē hoīem ferunt excedere. Brunsuica
oppidū tota germania memorabile magnū ⁊ populosum. munitū menibꝰ ac fossatis. turres q̄ꝫ ⁊ ꝓpugna
cula excellūt. magnifice domꝰ. ꝑpolite platee. ampla ⁊ ornatissima templa. q̄nq̄ hic fora. q̄nq̄ p̄toria ⁊ to
tidem cōsolatꝰ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunsuicēses ⁊ tota germania nobilissimi. ottonū
soboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. Lubicensiū ciuitas potentissima ē sine cuiꝰ auxilio
vix vnq̄ dacie reges cōtinere suos subditos valuere. xii. viri reipublice p̄sunt quos cōsules appellāt. quo
rū ꝑpetua p̄tās ē. ⁊ i eq̄stri dignitate ↄstituti st. popularibꝰ nisi vocēt nulla de regimie vrbis cōsulēdi facul
tas. nec tñ huire plebs videt sua cuiq̄ substātia tuta ē ⁊ libertas saluis legibꝰ vt velit viuere. equū iudiciū
cōsules agūt. ab his cesar si excesserit appellat. Saxonie nr̄a etate duces habēt. fridericꝰ ⁊ wilhelmus
frēs quoꝝ alter electorē iperii gerit. alter regnū bohemie debitū sibi asserit vt supra retulimꝰ. Fuit cū brūsui
cēsibꝰ de electoratu dissensio. sigismūdꝰ impator litē diremit. sentētia vt sepe fit potētiori allusit. Alter ho
rū fratrū natu senior robustissimꝰ venator fuit. iunior alter belli appetēs ⁊ in armis exercitatꝰ. Crudelia in
ter eos diu bella exercuerūt hereditatis ꝑtine cā. ⁊ q̄uis de pace sepe mētio fieret īpediētibꝰ tñ appollonio
quē vice dn̄m appellāt ⁊ aliis plerisq̄ potētibꝰ q̄bꝰ ea discordia q̄stui erat. frustra oēs tractatus abiit. Sʒ
cū vastat| iā agris tota ꝓuicia pessum iret appollonīꝰ vo fraternarū incēsor discordiarū ꝑ annū iubileū ro
mam petisset rogauit fridericus germanum suū vt ad se lipzig veniret secū de pace acturus. annuit wilhel
mus iter ingresso dixere consiliarii paratas sibi ⁊ qui cū eo irent insidias esse caueret ne se ꝑditum iret neue
suos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar si vos prius necatos videro. qui frater
nas contentiones alitis atq̄ ita locutus sequi iussis qui se amarent vrgens calcaribus equum festino cur
su fratrem adiit. Quo cum semotis arbitris euestigio pacem composuit fedusq̄ pepigit. Magnus vir qui
se tam liberaliter in potestatem dederit hostis. Magnus ⁊ alter qui hostem ex fratre factum rursus fratrem
atq̄ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuersus ⁊ qui cū eo sentiebāt ex Thuringia plurima
oppida possidebāt. extermiati sunt appollonīꝰ in Coburga qđ est frāconie oppidū aliq̄diu se defendit. Sʒ

cū salutem in eo loco desperaret nulli⁹ auxilio fret⁹ cū thesauris suis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex
illo tpe dētē habuere saxones cōquis bohemi castella q̄dā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie
in hāc vsq; diē arma ptiū tenuere. nūc maior lis oritura videt̄ qm̄ wilhelm⁹ regie sororis marit⁹ ad bohe-
mie regnū aspirare fert̄ cōquis terre pceres altū regē sibi assumpserint. Libet hoc loco audax priuati ho-
mis inserere facin⁹. Cōrad⁹ de kauff nobili loco apud saxones nat⁹ bellice rei pit⁹. manu pmpt⁹ ꝛ aīo im
perterrit⁹ cū se patria pulsum ꝛ pt̄na hereditate priuatū p iniuriā friderici ducis existimaret scel⁹ ꝛ incredi
bili nr̄a etate ppetrauit. Arx ē in misna in alto mōte ꝛ in abruptis vndiq; rupib⁹ sita altenburgiū puīcia-
les vocāt. ad radices mōtis opppidū egregiū munitū ꝛ pplo plenū. iacet in arce duo friderici adolescētes
Ernestus ꝛ Albert⁹ educabant̄. huc cōrad⁹ intēpesta nocte magnis itinerib⁹ cū paucis comitib⁹ ꝯtendit.
et admotis scalis pdente pedagogo arcē ingressus dormiētes adolescētulos in cubili ꝯp̄hendit intermia
tusq; mortē si voce emitteret funib⁹ colligatos extraxit. haud dubi⁹ qn pductos in bohemiā magno p̄cio
venderet. suasq; cōtumelias eo pacto magnifice vlt⁹ videret̄. iā siluā hirciniā q̄ bohemiam a saxonia diui
dit ingressus erat. iā piculū oē trāsmissum putabat. cū iunior captiuoꝝ labore ac fame deficiēs ꝛ qētā sit ꝛ
cibū poposcit. cui⁹ p̄cib⁹ cōmot⁹ p̄do ad carbonariū q̄ndā diuertit afferriq; panē ꝛ ceruisiā iussit. Interea
apud altēburgiū cognita tāte rei nouitate clamor exorit̄ attoniti oppidiani raptim arma capescūt ꝛ p̄cio-
sam vēdicaturi p̄dā p̄cipiti cursu p̄donis vestigia insectant̄. siluā ingressis fortuna blandit̄. q̄ inter multos
tramites eū teneri suasit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōrad⁹ dū puero cibū ministrat ex improuiso capi
tur ꝛ oblat⁹ pricipi audacissimi sceler capite penas soluit. Frideric⁹ eodē pene nūcio q̄ captos atq; abductos
filios audiuerat recuperatos ꝛ ad domū reductos didicit. Saxonie ducib⁹ parua de saxonie portio paret
Sūt em̄ in ea puincia multi alij principes. multe ciuitates q̄ vocant̄ impiales. multi epi ppriū territo-
riū hn̄tes. Misna vero ꝛ thuringie maior ps ꝛ lausacie ꝛ franconie pleriq; oppida his ducib⁹ parēt. Jus
aūt eligendi romanū impatorē saxonie ducibus ex puo q̄dā pricipatu cōpetere asserūt inter misnā flesiaq;
iacēte. cui⁹ caput oppidū ē wittēberg vulgariter. id ē mōs alb⁹. Jn saxonia argēti mineras apud Goslariā
otto prim⁹ impator inuenit q̄ꝝ magni fuerūt reddit⁹. ibi ꝛ palaciū nobilis opis edificatū. hꝫ ꝛ fōtes ama-
ros saxonia ex q̄b⁹ sal coquit̄ albū qd̄ ad vicinas gētes defert̄. Saline vberrime atq; ditissime apud lune-
burgiū habent̄ ex q̄b⁹ multi monasterioꝝ abbates ꝛ multi ecciaꝝ p̄lati vitā ducere cōsueuerūt. Fuit enim
quest⁹ salis vberrim⁹ has saliuas luneburgēses violēter vsurpauere. Ob quā rē ꝛ a nicolao pō. maxi. ꝛ a
friderico impatore augusto dānati sunt. Cōsolat⁹ qui ei⁹ rei auctor habebat̄ auctoritate ap̄lica deiectus ē.
Sꝫ fauore Bernhardi ducis brunsuicēsis paulopostea in pristinū statū redijt. ꝛ q̄ nouiter cōsulatum adie
rant in carcerē cōijciunt̄. ciuitati rebelli ꝛ ecciasticoꝝ bonoꝝ rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui
rem diuinā apud eos faciāt. Tantus est euo nr̄o ꝛ in populo ꝛ in clero auctoritatis ecciastice contemptus
Est in marchia brandeburgēsi nō magni noīs ciuitas aquis circūdata quā hauelburg vocant. in eius dyo
cesis loco aspero ꝛ deserto paruū oppidū ē noīe welsnach. hic tres hostie habent̄ ex quis cruorē sua spon-
te manasse tradunt. Ob eā rem magnus populoꝝ concursus est ꝛ nautaꝝ vota hic soluunt̄. Uulgo locuꝫ
ad sanctū cruorē vocant. Excessimus scribendi modū saxonie ciuitates noīatim cōmemorantes. id fecim⁹
quia veteres scriptores parcissime de germania locuti sunt ꝛ tanq; extra orbem ea natio taceret. somnian-
tes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit̄ mihi venia fortasse ꝛ aliquis graciā habebit
si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subijciam⁹ paulo plixiores fuerim⁹ propositi nostri
metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̄ saxonie dania iūgit̄. Priusq; germanie reliq̄s ptes absoluo de ip̄o danie regno viciniscq;
regionib⁹ in aq̄lonē versis aliq̄ referre institui nō indigna cognitu. tria sunt in septētrionē vergētia
regna sibiinuicē coherentia. danoꝝ qd̄ hodie daciā appellāt. suecioꝝ ꝛ noruegioꝝ. Dania siue dacia di
cere volum⁹ ꝯsuetudini seruientes germanie portio ē cheronēsi habēs formā. hāc quōdā cimbri habuere
vn̄ illa inundatio barbaroꝝ emersit quā mari⁹ arpimas italiā petentē ac res romanas euertere minitantes
ad internitionē deleuit. Possidoni⁹ (vt Strabo refert) ꝯiecturā facit. qd̄ cymbri latrocināndo in certis erra-
bundi sedibus ad paludē vsq; meothym militiā agitarit. ab eis em̄ cymeriū vocari bosphoꝝ arbitrabatur
quasi cymbricū cū grecoꝝ lingua cymereos cymbros nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiq; mari plures cōtinet insulas. in q̄s est scandania apud veteres late memorabilis
hinc quoq; populoꝝ innumerabilis multitudo egressa omnē olim europam armoꝝ turbine ac pcel-
la inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. misiā. macedoniā ꝛ omnē illiridem occupaue-
re. germaniam ytaliam ꝛ galliam vastauere ꝛ demū in hispania consedere hinc fuit origo.

De Noruegia

Oruegia q̄ de ip̄o septentrione sortita est nomen cōtinenti p ruthenos iungit̄ ꝛ in arcton protensa in-
cognite terre seu stricto glacie occeano vt pleriq; fabulant̄ cōtermina est. ad orientis partem ac meri-
diem baltheo mari alluit̄. ad occidentē brittannicus finit occeanus. Daciā theutones hodie danoꝝ appel
lant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex noruegia venisse putant qui cimbroꝝ occupauerint
loca. Jn hac terra patrū nostroꝝ memoria voldimari⁹ regnauit in suecia. magnus aq̄nus ī nortuegia quē
ferunt diuinū fuisse hominē miro prouincialiū amore atq; obsequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit.
Uoldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea ꝛ pa-
ternū adepta ē extincto voldimaro. At magno in suetia hoīes exuēte albert⁹ dux naupolensis vocatu ppli
dyadema suscepit. Qui dn̄atū vicine femine cōtemnēs bello daciā noruegiamq; lacessere cepit. occurrit ei
magraretha coactis copijs ī campis late patētib⁹ pugnatū ē tanq; ip̄a viri femie animū induisset. vict⁹ al
bertus captusq; ꝛ in triūphū ductus regnū amisit. dimissus tandē infame seniū in pt̄na domo finiuit. mar
garetha clarissima mulier trib⁹ impauit annis ad senectutē vsq; magnifice ꝛ religiose subditos guberna
uit. Demū senio cōfecta cū tm̄ p se ferre neq̄ret impiū heinricū pomeranie ducē q̄tuor ꝛ decē annos natum
sibi filiū adoptauit regnaq; illi cōmisit. ꝛ philippā regis anglie filiā dedit vxorē. Js cū cōiuge sine prole

defuncta) nubere vlterius nollet. tamq̄ꝫ q̄nq̄ꝫ ꝛ q̄nquagi̅ta regnasset annos. ad extremū sub imꝑio friderici
ꝑplari tumultu ex regio solo deturbatꝰ est. Et xp̄oferꝰ bauarie dux sibi ex sorore nepos in eiꝰ locuꝫ suffectus
q̄ auūculū suuꝫ. x. annis q̄bus ip̄e regnauit in insula gotbica regnare ꝑmisit. Xp̄ofero aūt ex hūanis abeun-
te. dacie ac noruegie coronā cristigerus accepit. Sueci v̄o in electione regis discordantes alij carolum eque-
stri dignitate insignē. alij canutū eiꝰ fratrē natu minorē regno p̄ficiunt. Pendente adhuc electionis nego-
tio carolus immissis militibus scoltonie qd̄ hodie scockhalm oppidū clam occupat. in q̄ regia sedes habet̄.
Canutus ꝑ amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ꝛ pugna diu anceps. occisis vtrinq̄ꝫ pluribꝰ
ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratio-
sior esset maiestas regni ad eum defert̄. Canutꝰ priuatā vitā degit. Carolus v̄o nouo regno tumidus atꝫ in-
solens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū sibi ip̄i viuentē e gotbia ꝓpulsauit. qui etiam
hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) ꝑuo contentus vitā agere fert̄. q̄ꝫ sint incerta
mortalia ꝛ q̄ꝫ inuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q̄
decem annis delituerat vsq̄ꝫ ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq̄ꝫ carolo scelera sua im-
punita fuere. qui dum xp̄i eccl̄ias ꝑsequit̄. religionem contemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obserua-
re prohibet. iura diuina ꝛ humana a Johanne benedicti filio vsalensium p̄sulem viro cordato ꝛ impigro.
a quo nobilitas regni excitata est magno p̄lio supatus ac regno ꝓpulsus in parua insula nonlonge ab ostio
vistele ꝓpe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum
tria regna nostro tp̄e in vnum redegit. cui ꝛ gotbia paret. gothoꝝ quondā sedes ꝛ patria.

Bohemia

Bohemoꝝ mō res gestas attingere ac sitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia em̄ intra limites ger-
manie inclusa tota aquilonibꝰ exposita ē habēs ad orientē morauos ⁊ slesitaꝝ ptē. ad aquilonē saxo-
nes ⁊ misnēses. ad occidētē agrū noricū. ad meridiē austriā ⁊ bauariā vndiqꝫ germanie pplis cicta. Latitu
do lōgitudoqꝫ eiꝰ pene par triū fortasse dietarū. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero p̄clarior eius am
nis eā mediā irrigat. aliosqꝫ nō pui nois fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam scīdit. tā
dē p ꝯualles ⁊ abrupta mōtiū nemorososqꝫ saltꝰ hercinie silue p̄ceps labit̄ p misnensez puīciā fluēs prope
hāburg vrbē saxonie in germanicū mare absorbet̄. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regū bohe-
mie dignissima sedes. cadanū. bruxia. schlackēwerdū. cui ianū cupri argētiqꝫ mineris celebratissimū. regio
ꝓrsus frigida. armētis tn̄ feris ⁊ piscibꝰ habūdās. ager ei optimꝰ. frumēti ⁊ ordei feracissimꝰ. multa apud
eos etate nr̄a memoratu digna emerserūt. multa p̄lia gesta sunt. multꝰ sanguis effusus. delete fūditus ciuita
tes. spreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ē hussitaꝝ heresis. adamitaꝝ pullulauit insania. debachati sunt thabo
ritarum ⁊ orphanoꝝ exercitꝰ. duo fulmīa belli zyska ⁊ ꝓcopiꝰ puīciā ex arbitrio suo diripuē. iohēs ⁊ ihe-
ronimꝰ qui pplm decepere in ꝯstātiēsi mag̃ sinodo demū ꝯbusti. Jacobellꝰ cōradꝰ rokazana ⁊ petrꝰ angli-
cus euāgelij corruptores tāqꝫ mgr̄i veritatis hiti. q̄tuor reges extirpare pestiferū virꝰ nō potuere. vēceslaꝰ
sigismūdꝰ albertꝰ ⁊ latislaꝰ qui apd eos veneno extictꝰ creditꝰ ē. Postremo georgiꝰ rex creatꝰ ē qui hussita
rū labe infectꝰ putat̄ magnꝰ vir. alioquin ⁊ in rebꝰ bellicis clarꝰ. S; oīa hec in historia que de bohemicꝭ hijs
rebꝰ edidimꝰ ꝯscripta sunt. ibiqꝫ de situ regiōis ⁊ gētis moribꝰ ꝓ captu nr̄o mētionē fecimꝰ. inde igit̄ assu
mēdū erit q̄cquid huic opi de rebꝰ bohemicꝭ deeē videbit̄. nos ceptū sequētes iter inferioris germanie pro
uincias. deinde ad supiores reuertemur ptes.

De phrisia ꝓuincia germanie

Phrisones ad occeanū siti ab oriēte saxoniā cōtigūt. ad meridiē westualos. ad occidētē traiectensiū terre
iūgūt̄ q̄ꝗ ⁊ ipos traiectēses pleriqꝫ phrisones eē volūt. Inter q̊s ottonē inuenio phrisingensis eccie
p̄sulē q̄ res germanicas haud impite scripsit. Albertꝰ eps magūtiꝰ qui fuldense mōasteriū erexit. cū religi
onē xp̄i ꝑsuadere phrisis nitereṫ ab eis interfectꝰ ⁊ martirio coronatꝰ ē. Gēs eadez ferox. armis exercitata.
robusti ⁊ ꝓceri corporꝭ. securi ⁊ intrepidi animi. liberā se esse gl'iat̄. q̄uis philippꝰ burgūdie priceps eiꝰ se
terre dn̄m vocet. Reuera phrisia libera ē suis vtens moribꝰ. exterꝭ nec parere sustinet nec dn̄ari cupit. haud
inuitꝰ phriso pro libertate mortē appetit. dignitas ī hac gēte militarꝭ inuisa. Sublimē virū q̄ se ceterꝭ effert
nō ferūt. mgr̄atꝰ ānuos eligūt qui republicā eq̊ iure disponāt. Femiaꝝ impudicitiā seueriꝰ puniūt. Sacerdo
tes ne alia cubilia polluāt sine ꝯiuge nō facile admittūt. vix em̄ cōtinere hoiez posse ⁊ sup naturā arbitrat̄
In pecoribꝰ oīs eoꝝ suba est. ager planꝰ ac palustris est multo gramie fecūdꝰ. ligno caret bitumioso cesp ite
⁊ sicco stercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit corneliꝰ tacitꝰ impante nerone duos legatos romā ve
nisse veritū ⁊ malorogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidissēt q̊sdā cultu externo inter senatores sedere ⁊ i
tellexissent id honorꝭ eaꝝ gentiū legatꝭ dari q̄ vtute ⁊ amicicia romana p̄cellerent nullos mortaliū aut armis
aut fide an̄ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter p̄res ꝯsedere ob quā rem ambos nero ciui-
tati donauit

De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoqꝫ ꝓuīcia germanie ad septentrionē occeano alluit̄ mari. qd̄ reliquū ē rheni fluminis bra-
chia intercipiūt insulāqꝫ cōficiūt. palustris pascuosa. pluribꝰ stagnis ac marꝭ interfusa finibꝰ. nec deest
qui traiectū nobilē vrbē in holādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt̄. Aliqn̄ frisei traiectenꝭ. aliqn̄
holādie traditos esse vt sepe regionū termīos dn̄antiū impia mutāt. nr̄a quidē etate neqꝫ frisie neqꝫ holan-
die dant̄. Pricipatꝰ eccie traiectensis impatori tm̄ subijcit̄ latāqꝫ possidet terrā diuersis meatibꝰ rheni iter
clusaz. cui ab oriente phrisij a meridie westuali iūgūtur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus
gelrie. de quo suo loco dicemꝰ rheno flumie distiguitur. Impitissime vo ne dicaz falsissime nōnulli etate nr̄a
traiectū gallice natōis ciuitatē esse dixerīt. Cū de pōtificꝭ ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabi
mus trās duo rheni brachia sitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienses. cliuensesqꝫ cōstat esse germanos
Traiectensiū quippe situs. mos sermoqꝫ germanicꝰ est. Traiectū diues ⁊ pplosa ciuitas est. eps vrbis. xl
milia pūgnatoꝝ si qn̄ necessitas ingruit educit ad bellū. Forma virꝭ ac mulieribꝰ egregia. ab exteroꝝ incursu
et aq̄ꝝ inundatiōe ⁊ ꝓpria vtute defendūtur. Potꝰ genti ceruisia. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate
memoria nr̄a multe seditiōes fuere. cū epm̄ vni pti acceptū altera recusaret. Desiderius aliq̄ꝫdiu epatū quie
tem tenuit. deīn a ciuibꝰ electus romani pōtificꝭ ⁊ vicinoꝝ pricipū aduersus rebelles subditos auxilia iplo-
rauit. illi diefoldiū quendā ꝫ ius phasqꝫ sibi p̄sulē assumpsere. Martinꝰ pō. max. anathema ī eos promulga
uit. ꝯtēpsere eccīaz obstinati hoies. expiri optuit arma. ingētes burgūdoꝝ ducꝭ vicinorūqꝫ pricipū copie ad
uersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax ppl's. vij. annis eccie mādata ꝯtēpsit. deside
riꝰ in exilio obijt. Canonici qui propter eū patria pulsi fuerāt waltraniū morsensez archiepi coloniensis ger
manū successorē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilien̄. cā. cōfirmata electio. iteꝝ dānata in cōcilio traiecten
siū rebellio. iteꝝ frustra pugnatū. Postremo missus ab eugenio legatus iohēs cesariensis eps qui postea ad
cardialatu s honorē vocatus morinensis appellatus cū retulisset vnicā pacande prouincie viā esse diefoldio
ignosci eiqꝫ gentis p̄sulatum cōmitti excluso waltranio rebelli populo satisfactuz est pulchre sane nulle vict
leges fauent sacrosqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoqꝫ impiū eludere traiecten̄. qui mortuo
diefoldo epm̄ ab eo datū recipe recusarūt. S; apantibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis co-
natibus infeliciter nisi furore deposito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad septētrionē ⁊ occidētē versi Selandini sunt insulares ppl'i rheni ostijs obiecti. In
ter quos p̄cipue mitelburgēses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opū. negociationeqꝫ
maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno supiore incendium assumpsisse relatum est. Incuria
ciuiū id euenisse constat. q̄ꝗ pleraqꝫ miracula referuntur que pretereo quia non satis digno testimonio cō
probantur. Est ⁊ Briclum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores naui-
bus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur
suo loco de his quoqꝫ dicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel
traiectensibus vel phrisijs ad meridiem expediam.

De westualia germanie prouincia

Westualia germanie prouincia

Westualia rheno fluuio ab occidēti claudit. visurgo ab oriēte quā vesera͂ hodie vocant. a septentrione phrisiā h͡z ⁊ traiectēsiū terrā. meridiē hassie mōtes excipiūt q̄s anobos pholomeꝰ appellare videt. ex quibꝰ amasis fluuiꝰ orit q̄ Padeburnā ⁊ monasteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā ferme ꝓuinciā intersecat ⁊ ꝑ phrisiā defluēs fert in mare. Salas q̄z fluuiꝰ westualiā irrigat. inter quē ⁊ rhenū cū drusus germācꝰ belligeraret domitꝭ hostibꝰ victor appetijt. Quo aūt cultores huiꝰ terre vocauit antiq̄tas diffici le dictu ē discordantibꝰ auctoribꝰ. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugambros appellare videt. q̄ duce melone cū romanis bella gessere. victiq̄z datis obsidibꝰ pacē obtinuere. q̄uis calcata fide ⁊ ꝓditꝭ obsidibꝰ rebellarūt. Pholomeꝰ q̄z a pte septētrionali germanie circa rhenū fluuiū Bussatores habitare tradit ꝓuos appellatos siccābros. oquenos ⁊ lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amasim fluuiū bruteros habitasse q̄s drusus nauali bello supauit. Bruteros aūt bello victos ab austro in aquilonē ⁊ occeanum dilapsos. Ob quā rē cōiecturā cape possumꝰ hos eē q̄ hodie pruteni appellant aq̄lonares ppli de q̄bꝰ supra diximꝰ. facile nāq̄z bruteros in prutenos sermo ꝯuertit. Carolꝰ magnus multa cū westualis gessit ꝓlia eosq̄z magnis afflixit cladibꝰ c: egitq̄z xp̄i religionē amplecti relicto ydoloꝝ cultu. quā cū sepiꝰ abnegassēt nec iusiurādū aduerterēt vt metu pene rebelligionē cōpescerēt occultos ꝯstituit iudices q̄bꝰ ptātē dedit vt q̄z primū deierasse aliquē cōperissent aut fregisse fidē aut aliq̄d aliud flagiciū cōmisisse mox illū supplicio afficerent vbi primū cōprehēdi posset nulla citatione ꝓuia aut defensione ꝓmissa. elegit eīn viros graues ⁊ recti amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac demū in fide continuit. cum sepe in nemoribus ⁊ proceres ⁊ mediocres viri laqueo suspensi inuenirent nulla accusationi prius audita. Querentibus tamen causam cōstabat fregisse fidem. aut magnū aliquod scelus cōmisisse qui necati reperiebantur. Id iudicium ad nostram vsq̄z durat etatem vocaturq̄z vetitum. qui ei presunt scabini appellantur. quoꝝ ea presumptio est vt per totam Germaniā iurisditionē extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ archana quedā quibꝰ malefactores iudicāt ea nōdū quisq̄ reptus q̄ vel p̄cio vel metu reuelauerit. Ipoꝛ q̄z scabinoꝝ magr̄ ps occulta ē q̄ p prouīcias discurrētes crimiosos notāt ⁊ referētes iudicio accusāt probantq̄ vt eis mos ē. damnatiq̄ describūt in libro ⁊ minoribus scabinis ꝯmittit executio. reus ignarus sue dānationis vbicūq̄ reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā ⁊ viles alique ꝑsone admittūt ⁊ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat solū de criminalibꝰ ꝑmissa ꝑtās. In hac prouincia nr̄o tp̄e susatenses ab eccl̄ia coloniensi destiuere. nec diutino vexati bello multisq̄ cladibus affecti ⁊ obsessione ꝑtinacissima oppugnati ad obedientiā redire. cuiꝰ rei causa ⁊ theodricꝰ coloniensis antistes. q̄ westualoꝝ pr̄iceps habet. Et iohānes dux cleuēsis nō paruis inter se odijs cōtendere. Cū susatēses ad cliuēsium opes cōfugissent coloniēses saxonie duces ⁊ nō paruā bohemoꝝ manū in auxiliū accepisset. Apud monasteriū q̄z eiusdē prouincie ciuitatē ꝓpter eccl̄iaꝫ quā walraniꝰ theodrici frater sibi debitaꝫ existimabat acriter dimicatū ē. in quo bello multis hostiū cesis vnꝰ ex principibꝰ brunsuicēsibꝰ q̄ dux copiaꝝ fuit interceptus ⁊ in ꝑtātez coloniēsis antistitis factꝰ. Est aūt westualia regio admodū frigida neq̄ frumēti habundans. pane vtunt nigro. ceruisia potus. vinū qđ rheno vehit magno emit p̄cio. opulēti tm̄ eo vtunt idq̄ raro. populus marcialis ē ⁊ ingeniosus. de q̄ ꝓuerbiū esse dicūt viciosos ⁊ fallaces westualia facilꝰ q̄ stultos gignere. Hic q̄ theodrici mentio incidit nō ē absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri seculi nemo locū negauerit. Origo eiꝰ ex familia moꝛsnēsi apud germanos principes honoratissima fuit. Tres fratres habuit qui oēs supra sexagesimū annū vixere. Henricus natu maior paternū principatū gubernauit. Johānes monasteriēsem eccl̄iam multis annis vsq̄ ad exitū vite sue summa cū laude administrauit. Walranius ⁊ ad traiacēsem eccl̄iaꝫ ⁊ ad monasteriensem defūcto frē nequaq̄ aspirauit. q̄uis ad traiectā cōcilij basiliensis fauore ⁊ ad monasteriēsem nicolai pōtificis institutione vteret. Theodricꝰ ipe cū bononie iuri pōtificio operā daret a Johāne. xxiij. summo pon. coloniēsem eccl̄iaꝫ obtinuit. cui iā sex ⁊. l. annos nō sine plebis ac nobilitatis magno fauore p̄fuit. q̄ ⁊ si plurima ꝓ defensione eccl̄ie sue vario euentu bella gessit in quis mō strennui militis. mō fortissimi ducis officiū impleuit. nunq̄ tm̄ domi aut sacerdotalia numia aut ciuilē administrationē neglexit. corpe pulchro ⁊ supra ꝯmunē staturā eminenti. aīo magno ⁊ pliberali. cuiꝰ pallaciū illustribꝰ sp̄ patuit hospitibꝰ.

Hassia germanie ꝓuincia

Inter westualos ac francones hassia iacet mōtana regio q̄ a rheno in septentrionē porrecta thuringie iūgit. princeps gētis lātgrauius etate nr̄a ad impiū vocatꝰ. imparē se esse dixit q̄ tante rei molē sustinere posset. maluitq̄ paruo impio parentibꝰ sibi relicto vtiliter p̄esse. q̄ magnū accipiēs dissipare. id quoq̄ sibi obstare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. q2 lr̄as ignoraret. Fuit tm̄ legū cultor. q̄s sibi patrio sermone exponi iussit. Quotiēs corā eo cā ventilata ē nec vnq̄ comptus est iniquā tulisse sententiā. Hic cū reformaturꝰ monasteriū qđdā sue ditionis ingredit ⁊ inuitatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū sumpsisse creditus est. nam ⁊ ip̄e ⁊ abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Franconia germanie superioris provincia

Franconia ⁊ huic succedit nobilis sane ꝓuīcia admodū potēs ab incolatu francorū sic appellata. Fran
ci q̄dē troiani ab origīe fuerūt. q̄ deleto Ilio duce Priami magni p̄ami ex sorore nepote p pontū euxi-
nū ⁊ meothidas paludes in scithiā ꝑuenerunt. ibiqꝫ ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti
sicambri. Cōstat em̄ pꝰ euictā incēsamqꝫ troiā q̄ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exiliū ꝓfugis-
se. ⁊ alios q̄dē Enea duce italiā petiuisse a quibꝰ albani ꝓdierūt. ⁊ deinde romā qui orbis impio potiti sūt.
Alij sub Anthenore p medios achiuos elapsi illiricos penetrauere sinꝰ ⁊ regna liburnorū ad intimū adriati
cū pelagus accessere vrbēqꝫ cōdidere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui eneciū fugas secū duxit
a quibus postea dicti veneti q̊rū est hodie ingens ptās terra mariqꝫ. Tercij vt diximus in scithiā penitrarūt.
quo in locꝫ in magnā gentē coaluerūt. Cūqꝫ scitharū multi romano impio subiecti essent ⁊ ipi quoqꝫ tribu
ta penderūt. m̄āserūt fectigales vsqꝫ ad tpa valentiniani cesaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt.
impator v̄o proposito edicto libertatē in decenniū eis promisit qui alanorū ferocitatē cōpescerēt. allecto co
p̄mio Sycābri arma susceperūt alanosqꝫ bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab impato-
re donati sunt ⁊ mutato noīe franci appellati. qđ actica lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos
nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani solita tributa repeterēt frāci ob ip̄az libertatē effrenes fa
cti parere recusarūt. Pricipes eo tpe francis fuere priamꝰ ⁊ anthenor antiqui noīs ac v̄tutꝭ quibus copias
ductātibus p̄liū cū romanis cōsertū est. in quo priamꝰ ip̄e cū fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfue-
rūt ex scithia digressi sunt ⁊ ī germaniā profecti in ptibꝰ thuringie cōsederūt cū pricipibꝰ suis priami ⁊ an
thenoris filijs marcomede scꝫ ⁊ simone. Symo sine liberis decessit. Marcomede filiꝰ fuit foramūdꝰ quē si-
bi frācij regē creauere. ⁊ hic p̄mꝰ inter frācos regnauit. Huic fuit filiꝰ clodoweꝰ crinitꝰ a quo frācorū reges
criniti sunt appellati. p idez tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia sedes
inuaserūt. Burgundiones quoqꝫ iuxta rhodanuz habitabāt. qui ⁊ ipi paulo plꝰ reges h̄re ceperunt. Fran

ci vo trāſmiſſo rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatīqꝫ aucti potentia magūtiā. treueri. aggrip/
pinā hodie coloniā ſuꝑ rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. ſueſonā. aurelianū īuaſere. ita vt ab aq̄tania
vſqꝫ ad bauariā impiū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo meroneꝰ ſucceſſit filꝰ a q̊ frāci meroringi dicti ſūt.
Poſt meroneū hildericꝰ regnū adeptꝰ. dū luxurioſe viueret a ſuis pulſus ē: Egidio romano in eiꝰ locū ſuffe
cto Hildericꝰ regno ꝓuatꝰ ad Biſinuz thurigie regē ꝯfugit. cuiꝰ ꝯiugē ꝑ adulteriū polluit. pꝰ octo aūt an-
nos reuocatꝰ aggrippinā inuadēs eiectis inde ronanis magni regni ſui ꝑtē recuꝑauit. Mortuo aūt egidio
filꝰ eius Siagriꝰ in ciuitate ſueſona regnauit. Biſina aūt regina cū accepiſſet hildericū regnū recuꝑaſſe re-
licto viro ad eū ꝯfugit a q̊ recepta ꝛ ꝓ ꝯiuge habita Clodoueū ei ꝑpit q̄ poſtea regnū adeptꝰ ꝓmꝰ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a btō remigio baptizatꝰ. Illō aūt v̄itate caret qō pleriqꝫ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā ꝓuſqꝫ frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio ceſa
re ꝯdita ꝛ ab eiꝰ cōiuge agrippina nūcupata. Fuer̄t inter clodoueū ꝛ ſyagriū aliq̄ bella. poſtremo victꝰ ſya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit q̄ nonꝰ a magno alarico regnabat. Repoſcit a Clodoueo ſyagriꝰ atꝫ
obtētꝰ occidit. Romani q̄ꝫ reliq̄ ꝑ galliā habitātes exterminā̄t. Clodoueus alemaniā ſibi ſubegit. Gothis
q̄ꝫ ꝛ aq̄tanis bellū indixit eoſqꝫ ſuꝑauit. occiſo alarico rege. fert cū ad bellū ꝓgrederet ſi victor euaderet e-
quū btō martino vouiſſe. q̄. xij. ꝛ centū annos añ id tp̄s vita exceſſerat. victoria potitꝰ equū tradidiſſe eūqꝫ
centū ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equū immobilē donec p̄ciū duplicaret. q̄ ex re dixiſe regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. eſſe negotiatorē carū. Hic clodoueꝰ vxorē duxit Glodoſindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xp̄iana aduc ei pagano iūcta ē. magniſqꝫ p̄cibus virū rogabat vt baptizaret. natoſqꝫ filios clanculū
baptizabat. Cā aūt q̄ Clodoueū xp̄ianū fecit eē fert. q̄ cū pugnaret ꝯ̄ ſueuos ꝛ pene victꝰ eſſet votuz vouit
xp̄ianū ſe futurū ſi ex ꝑlijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor factꝰ. ſubactꝭ ſueuis xp̄iane re/
ligioni ſe tradidit. cuiꝰ poſteri in francia vſqꝫ ad pipinū nauū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc v̄o hilde
rico ſcd̄o ꝑ ignauiā regnū adeptꝰ ē. Detōſo eīn eo ꝛ in monaſterio retruſo pipinꝰ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores damos q̄ regnū gubernāt. Anno dn̄i ſeptīgēteſimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
filꝰ eiꝰ puulꝰ ī tutela pipini groſſi quē alij auſgigi filiū dicūt in tutela fuit ꝛ ꝑ īſidias perijt. Tūc griwaldꝰ fi
liꝰ legittimꝰ pipini groſſi regnū vſurpās a ꝯſanguineis Dagoberti regꝭ defuncti captꝰ ī cuſtodia obijt. Per
idem tp̄s galli q̄ inter ſeq̄nā ꝛ ligerim fluuiū habitabāt aduerſus frācos bella mouere ꝛ vſqꝫ magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obſederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū ſublimare voluerūt q̄ regnū renuu
ens ductū accepit galloſqꝫ bello rep̄ſſit. Prouīciā v̄o inter ligerim ꝛ ſeq̄niā q̄ nunc gandina vocabatur a ſe
carlingā vocari iuſſit. qō poſtea apō teuthonicos diu ſeruatū ē. Hic Carolꝰ ex alpheida nobili cōcubina pi
pini groſſi filꝰ fuit inclitꝰ vir ꝛ bello potēs. q̄ multa ſarracenoꝝ milia gladio interemit ꝛ p̄r fuit pipini na-
ui q̄ carolū magnū genuit imꝑatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū genꝰ cū ex ſcithia in germaniā veniſſet ibiqꝫ diu cōſediſſet germanicū effectū ē. ꝛ terrā ip̄am ꝓmo habita
uit a ſe franciā appellauit. Verū cuz creſceret impiuz ita vt frācia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme ꝛ magna
germanie ꝑs a mōtibus pirrhencis vſqꝫ ad pānonie termīos francia diceret. nā q̄cquid frācis ſuberat fran
cia vocabat. ꝛ in duas ꝑtes diuiſa fuit. nā qō ē gallie occidētalis frācia dicebat. qō ē germanie francia di/
cebat orītalis. Et germaniā q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus ſermo germanicus ꝓtendit. naz q̄cquid eſt ci
tra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orīetalē ꝑtinuit. Hec gēs ſub carolo magno romanū impiū meruit qui
afflictā longobardico bello ſedē ap̄licā cōſolatꝰ ē. Carolꝰ eīn q̄uis gallico potiret impio germanꝰ tn̄ fuit. ī
germania natꝰ alituſqꝫ. Cuiꝰ ſedes plerūqꝫ ī aq̄ſgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū eiꝰ ꝛ caput oīn
dit. Eius poſteri impiū tenētes in gallia ꝛ germania regnauerunt. Deficiēte aūt maſculina linea impiū ad
germanos id ē ad frācas orīetales redijt. inter q̊s ꝓmus habitꝰ ē otto. Eſt aūt impiū apō germanos nō eo
mō vt nemo īꝑare poſſit niſi germanꝰ ſ3 qm̄ eligēdi īꝑatorē auctas germaīs tradita ē. Plerūqꝫ germanꝰ eligi
tur. Eā ob cauſaz cū vacaſſet impiū ꝑ obitū lodouici boſonis filij germani q̊ꝝ ea ꝑtās germanū elegerunt ꝛ
francū ex orīetali frācia. Hec ꝓmiſiſſe volumꝰ qm̄ de frāconia ſermo incidit. ſunt eteni multi q̄ frācos eos
ſolūmō eē volūt qui circa pariſiꝰ habitāt ꝛ illꝭ datuz impiuz eē volūt q̊s rectiꝰ frācigenas quis appellauerit
Franconia v̄o vt nr̄a etate recipit a meridie ſueuis ꝛ baiorarijs iūgit. ab occaſu rheno. ab ortu bohemos ꝛ
thuringos. ſeptētrionē idē thurigi haſſiqꝫ excipiūt. Prouīciā ꝑlabit haud ignobilis amnis quē moganuz
vocāt. Ptolomeꝰ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ ſuꝑiores germanos ab inferiorībꝰ eūdē diuidere affir
mat. neqꝫ aliꝰ fluuiꝰ ē q̄ eā diuiſionē aptius q̄ꝫ moganꝰ efficere poſſit. Et hodie q̄dē inferiores germani vſ/
ad magūtiā ꝓcedūt. abinde ſuꝑiores vocāt. Moganꝰ v̄o ex mōtibꝰ bohemie ortꝰ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederet. Perlabit idē flu
uiꝰ nō paucas ciuiates. q̊ꝝ illuſtriores ſunt Herbipolis ꝛ Frāfordia. In Herbipoli nobilꝭ ep̄i ſedes ē. qui
et franconū dux habet. ꝛ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū añ ſe h3. In frāconia nobile emporiū ē ī q̊
ſnꝑi cū inferis germani ꝯueniūt bis ſingulis annis. Ibi q̄ꝫ imꝑator eligit ex veteri cōſuetudine. Ob quaz
rē palā ē impiū datū eē germanis qn̄ inter eos eligit ꝛ coronat ꝛ ſic demū ad culmē glie. rome q̄ꝫ diadema
ſuſcipit. Et ī franconia nobilis eccīa bābergēſis ad amnē regniciū ſita. quam fundauit heinricꝰ ſcd̄s
imꝑator. quē accole religioſe colūt ꝛ ſctm̄ habēt. ibi q̊ꝫ Berēgariꝰ ſepultꝰ ē q̄ regnū italie vſurpauit ꝛ ab ot
tone ꝓmo captꝰ in germaniā ductꝰ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ꝛ arte mu
nita in q̄ nos aliq̄n cū ep̄o loci prādiū fecimꝰ. Albertꝰ nobiliſſimꝰ francoꝝ comes ꝛ ottonis ſaxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidiſſet. q̄ lodouici regis fuiſſe filꝰ dicebat in hāc ſe arcē ꝯtulit ꝛ aliquā/
diu regis obſidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recurſum ē. Otto ep̄us
magūtinꝰ miniſter ſceleris inuētus ē q̄ ꝓfectꝰ ad albertū litꝭ arbitrū ſe dixit rogauitqꝫ albertū ad imꝑatorē
in caſtra deſcenderet, quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iuſrurā

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud imparatorem morari oporteat vtilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudauit albertus verba psulis et in castellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad imparatorem cum eo prexit vbi mox captus est et capitali sententia damnatus. cui archiepi fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satis fecisse qui semel reduxisset incolumem cu ad prandium introiuit. bis reducere non pmisisset. infelix albert⁹ gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude vsi vnu ex captiuis ab hanibale romam missis vinctu remisere. Fraus em vt inquit maximus orator astringit piuriu non soluit. Predia que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est aute Franconia partim plana partim montosa. montes ipi haud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam pleruqz arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum pducunt vinum. maxime vo apud Herbipolim. multe silue et multa venatio inest. Terra in mltos partita est dominos. Quis Herbipolensem duce franconie dicant vt ante relatum est. Maguntina eccia et bambergensis plura obtinent loca. Palentinus qz comes haud parua occupat partem. Marchiones brandeburgeses tanqz burggrauij nurmbergenses potentes in ea sunt. multe pterea ciuitates impiales apud francones florent. De Nurmberga dubiu est franconie an bauarie cedat ipm nome indicat. ad baioarios vrbem pertinere. normberga em noricu montem significat. ob qua rem patet noricorum ciuitate fuisse. norici aut baioarij successisse. et nunc ea portio terre baioarie que inter danubiu et normbergam iacet noricu appellat. Ciuitas tamen in prochia bambergensi est que ad francones ptinet. Ipi normbergenses nec baioarios nec francones videri volunt sed terciu quodda sepatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit. in agro sterili et arenosa condita atqz ob eam rem industrioso pplo. omnes em aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie et magnum in germania nomen. Aptissima imparatorum sedes. libera vrbs et in medio ferme germanie sita. Inter bambergam et normbergam Forchem iacet famosum niueo pane oppidu. Incole patria fuisse pilati falso putant. In hac prouincia Fridericus marchio brandeburgen. potentissimus fuit imparatori sigismundo inter caros amicos habitus. Et qtuor filij fuerunt Johannes Fridericus Abertus et alter fridericus. Johanni qui primogenitus esset electoratus imperij debebat. sed iudiciu patris fridericum ptulit qui scdo genitus erat et aptior ad obeunda imperij munera videbatur. Pri⁹ itaqz qz moreret hereditatem suam inter filios diuisit. Fridericum electorem istituit. neqz male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est. cuius consilio multe puincie pacate sunt. Iusti quoqz atqz honesti tenax habet. Qui cum posset regnu polonie osequi p electionem baronum recusauit vt ante diximus. ne vero heredi iniurias faceret. Abertus vo germanus eius cu normbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comites vero normbergensibus suppecias misere. Graue id et diuturnu bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infensissimis odijs biennio certauere. noue plia comissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus succubuit. neqz de pace ouenit nisi postqz exustis agris. attritis villis. abactis pecoribus. ruriculis interfectis. comeatus et pecunie contendentibus defuere. tu quoqz pax ex alberti sententia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit plijs qz alij sui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in slesia. castra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. pstrauit ferocissimos hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior inijt. victor e plio excessit. vltimus in expugnatione oppidorum. sepe murum primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunqz detrectauit. neqz vnqz non strauit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium repertus est. qui nunqz equo deiectus sit. et in omnes in se currentes deiecit. Ex torneamentis nunqz no victor exiuit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt est apud theutonicos duelli quedas species in puocatores piter armatos lacea acuta cucurrerit. nullo vnqz dano affectus. cum aduersarios ipe nunqz non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus est. In quo no solum militares artes et impatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. sed nobilitas quoqz generis. procertasqz corporis. ac venustas et viriu robur. ac facudia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria superioris germanie prouincia

Bauaria ad ortũ estiuũ ac meridie ptē frãconie ꝓximat. ea quoqꝫ plana ꝛ diues terra est. cui ad meridiē
alpes italie iũgũt. sueui ad occidentē ei⁹ solē recipiũt. Australes ac bohemi oriētē. Danubi⁹ mediam
ferme plabit. Inter austriã ꝛ bauariã alij ysarã alij enũ terminũ posuere. Sueuos a bauarijs lyc⁹ distermi-
nat amnis. Hãc olĩ regionē norici tenuere. cui⁹ adhuc porcio media inter ratisponã ꝛ nurmbergã trãs danu
biũ sita (vt añ dixim⁹) noricũ appellãt. Baioarij aũt vñ dicti sint ꝛ vñ originē traxerint nõ facile dixeri verũ
cũ reperiar vetustissimos codices baioariã appellare quã moderni bauariã dicũt nõ difficile trahor vt boio
arios a bois dictos. ꝛ gallicã olĩ fuisse gentē Huic opinioni strabo qnto ꝯmētatorio vires adhibet ita inq
ens. Priscis igit vt dixi tpib⁹ plurime galloꝝ gētes fluuiũ incolebãt de pado loquit. e quib⁹ amplissimi fu
erant boi insubres. ꝛ q̃ olĩ cũ gesatis senones romana p impetũ potiti sunt vrbe. hos romani posterioribus
annis fundit⁹ deletos pdiderũt. boios vo e finib⁹ eiecerũt. inde migrãtes circũadiacentes histro locos cum
thauristis habitarũt. bellũ assidue ꝯtra dacos agētes. Cõstat igit boios in pannoniã ꝯsedisse. quo ex loco
facile successu tpis in noricũ cõterminã regionē migrare potuerũt. Idē qꝫ Strabo locũ q̃ mõ ꝯstãtinēsis vo
cat designãs paululũ ab eo distare rhetos ait. ampli⁹ helnecios vindelicos. p⁹ vindelicos aũt desertã boio
rũ regionē esse affirmat vsqꝫ pannonios. Ob quã rē satis iudicat boioarioꝝ terrã a bois cultã fuisse. Idem
Strabo germaniã describēs boios pri⁹ hirciniã habitasse siluã asserit. ꝛ cymbros agmine facto eoꝝ inuasis
se locũ atqꝫ a bois reiectos fuisse. Itaqꝫ satis ꝑsuasum esse pt boioaricũ nomē ex bois descēdere. Ager eñ eoꝝ
trans danubiũ hirciniã siluã nõ parua ex parte occupat. Ea nũc germanica gens ē sermone vtens theutoni
co. neqꝫ deserta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse tpe fuit. nunc cultissima est. magnas atqꝫ ambiciosas
ciuitates habens ꝛ oppida nobilissima. quoꝝ splendore nescimus tota europa que vincere possint. Ponti
ficales vrbes in ea qnqꝫ sunt. qꝝ vna metropolica ē. Saltzburgã vocãt ex flumie saltza cui adiacet. veteres
iuuaniã vocauere. In baioaria lodouic⁹ lodouici fili⁹ gibbo ꝛ struma deformis. Impia cõtra patrē bella su
cepit. venerandũ qꝫ senē ꝛ auctoritate insignē. q̃ quõdã regnũ francie gubernasset in arce munitissima obse
dit. ẜ supis vltionē tãti sceleris petētib⁹ pri⁹ febre ꝑcussus occubuit. qꝫ pris animũ in suã traheret sententiã

Ille in ptātē heinrici eiusdē familie duc̄ postea factꝰ breui tp̄e vitā finiuit. nec heinricꝰ diu superuixit. Qui cū ꝓhibuisset subditos in anno iubileo romā petere veritꝰ ne ꝓuincia pecunia exhaurirēt eodē anno ad p̄res suos additꝰ ē. Successit ei lodouicꝰ filiꝰ ex sorore alberti cesaris natꝰ magni animi adolescēs. glīe cupidꝰ ꝛ pecuniarꝫ cōtemptor. q̄ iudeos oēs publice posit̄ edictis ē suis dominijs extermīauit. Vxorē de saxonia duxit neptē Friderici cesaris. multas germanie lites auctoritatē sua cōposuit. q̄uis sepe multū conatꝰ reconciliari cesari ladislaū regē nequerit. Albertꝰ eiusdē terre ac familie p̄nceps postq̄ p̄r eiꝰ arnestus puellā balnei custodē a b eo ꝑdite amatā ꝛ in spē matrimonij susceptā apud strauburgā danubij fluētis demersit. cū diu vitā in merore ꝑegisset. tandē luctu ꝑacto vxorē ex domo brūsuiceñ. duxisset. ex q̄ sobolē pulcerrimā sustulit. sub impio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis sectatꝰ musicā assiduis cātibus ac sonis animū oblectauit. ꝛ venationi opam dedit. In saltzburga quā metropolicā in baioaria sedez obtinere diximꝰ tres archiep̄i fuere quoꝝ vltimꝰ sigismūdus noīe dū scismatis ꝓcella descuit. cū adhuc esset ꝑpositꝰ romanā ecciāz magnifice iuuit. Sꝫ archieps a nicolao pon. creatus lr̄as apl̄icas q̄bus cēsura in australes impatori rebelles subminabaꝫ in ecciā sua publicari nō siuit siue metu potentie illoꝝ siue ꝙ anathemate suspenso pacez meliꝰ inueniri putauit. ad quā cōponēdam ꝛ ip̄e descēdens in austriā non paruam operam impendit.

De Rhenensibus germanie superioris populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o tp̄e visiꝫ inter theodricū magūtineñ. eccie p̄sulē ꝛ lodouicū comitē palatinū rheni crebre dissensiones fuere ꝛ sepiꝰ ad arma vētū ē. totaq̄ circūregio rapinis atꝫ incēdijs vastata. Cū magūtino marchiones badēses ac brādeburgenses opē ferrēt. Palatino iacobꝰ treuereñ. antistes ꝛ nōnulle ciuitates assisterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis sicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater eiꝰ cōsentiētibꝰ terre optimatibꝰ arrogauit. gubernationē ꝓuincie tanq̄ dn̄s accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vxore esse imꝑpetuū promisit. ne arrogato filio vxorē ducēs p̄iudiciū faceret. Rogatꝰ nicola. pon. q̄ntus id genꝰ adoptionis cōfirmauit. Recusauit fridericꝰ impator sepe multū req̄situs. In sueuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū gessit. ab vlmensibus cōitatū rotemburgeñ. litigando ꝑ sn̄iaz obtinuit. In marchionatu badēsi p̄nceps Jacobꝰ iusticie ac prudētie fama inter germanos clarissimus. cū sibi ad humanā felicitatē solā lr̄aꝝ periciā deesse augereꝫ. quos ex cōiuge legittima liberos sustulit ediscere lr̄as ꝯpulit. Inter quos diuiso patrimonio cū carolo primogenito singl̄aris industrie iuueni impatoris friderici sororē matrimonio collocasset plenus annis haud inuitus e vita decessit.

De thirolensibus populis germanie

Tirolēses q̄ valles eni fluminis ꝛ athesis incolūt. cū sigismūdū p̄ncipē suū in tutela Friderici cesaris existentē iā gratia diusculū ad se remitti frustra petiuissent sumpt̄ armis p̄fectos prouīcie q̄s cesar instituerat deiecerūt. ꝛ cū tridentini iussu ep̄i cuius erant subditi in fide cesaris ꝑseuerarēt cū exercitu eo ꝑuenere ciuitatēq̄ metu ꝑculsam proditione ceperunt ꝛ arcē obsidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactionibus cum cesare conueniētes minori q̄ crediderant felicitate suū dn̄m obtinuere.

De Suitensibus populis germanie

Suitenses mōtani ꝛ feroces ppl̄i. cū thuricēses ex federe qđ cū eis pepigerāt destituissent. cōꝑato exercitu in eoꝝ agrū cuncta vastātes exiere: q̄bus cū thuricēses p̄lio congredi p̄sumpsissent vsq̄ ad internitionē cesi sunt. tātaq̄ Suitensiū inuictos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ip̄o i loco parte victorie epulātes congestis necatoꝝ corporibus ꝛ mensalia ꝛ sedilia ex illis apparauerint ꝛ aperiētes hostiū cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias heluetia populis germanie

In alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouīcia. Cū lodouicꝰ delphinus vienneñ in agrū basiliēsem omnē ferme militiā gallicā eduxisset ingētēq̄ metū basiliensibꝰ incussisset. Suiteñ. ex federe socie ciuitati q̄tuor milia militū letissime iuuētutis auxilio misere. q̄s cū delphinꝰ appropīquare aīaduertisset mediū inter basileā ꝛ Suiteñ. cū toto exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen q̄uis pedibꝰ pugnaturi. xxx miliū eq̄tū stare cōtra se aciē cernerēt. pugnatū ē summis vtriq̄ viribus. Ad extremū nō tā victi q̄ vīcendo fessi Suiteñ. nimis audaces p̄sumpti facinoribus penas dedere. naꝫ paucis fuga dilapsis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rarꝰ tn̄ ex Suitēsibꝰ inultus interijt. Ex quibus plures gallorū reperti sunt qui lanceis Suitensium perforati ad obtruncandū hostem per medias hastas dilapsi vindictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄mꝰ eius gētis cū annis ferme. xl. pꝰ p̄ris obitū ꝓuīcie gubernacula tenuisset ꝛ admirādus aucto paterno impio. porta vndiq̄ pace formidādusq̄ cumulat̄ opibꝰ sapiā vicinis ppl̄is ac p̄ncipibꝰ videreꝫ. ac demū relictis p̄ncipatꝰ glīe fascibꝰ in heremū se recepisset ꝛ sumpta penula ac retorto baculo cū sex viris equestris ordinis etate etiā ꝓuectis mōo ꝛ pōpis eiꝰ renūciasset. Ad extremū summi pōtificatus honorē ex basilieñ. ꝯgregatiōe sibi delatū in eccie diuisiōe supis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā ꝓmissam nutriuerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. ecciāsticas cerimonias ꝛ orādi morem repēte didicit. stipatusq̄ magna nobiliū caterua ꝛ illustri comitatu circūdatus basileā prexit. vbi ab his q̄ generale ꝯciliū facere arbitrabanꝫ in maxia ppl̄i multitudīe q̄ vndiq̄ ad spectaculū tante rei ꝯfluxerat inter duos filios egregia facie adolescētes. alterū sabaudie ducē. alterū gebennaꝝ comitē solennibꝰ pro more seruatis tāq̄ romane p̄sul eccie coronatꝰ ē. Celebrauit sepe diuina. bn̄dixit plebibus. officia curie ordīauit. cardinales doctrina ꝛ auctoritate p̄stantes assumpsit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōso rege arago-

num (qui tñ hostis Eugenij ꝓpe fuit) cū philippo duce mediolani cū plurib⁹ alijs de recipienda auctoritate tractat⁹. qui oēs incassum abiere. Fuit ꝛ frideric⁹ impator apd̄ eū in basilea sed clā nocte intēpesta abijt. reuerentiā ei tanq̄ vicario ihesu xp̄i subditi ei⁹ tantū ꝛ suitēses populi ꝛ basilienses ꝛ argentinēses ꝛ qui alberto parebant bauarie duci ꝓbuerunt. Fuit em̄ magna spes obtinēde germanie cū sex pͥncipes electores in eas sententiam fedus inissent vt nisi eugenius postulatis eoꝝ annueret. Postulabāt aūt prorsus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā transirent. Sȝ cū illoꝝ consilia frideric⁹ ꝓuertisset ꝛ qui sb̄ noīe sinodi basilee degebāt abire iussisset desperato meliori successu interueniēte p̄ legatos suos carolo frācie rege eccie pacē dedit. Et nicolao pon. max. recōciliat⁹ relicto noīe pape cardīalat⁹ honorē retinuit. ī q̄ paulo postea n̄ sine boni viri opiniōe decessit. Felix pͥceps ꝛ nimiū felix si seniū suū ecciastic᷑ titulis n̄ fedasset. Bolomeri⁹ qui eius quōdā ꝛ prim⁹ ꝛ dilectissim⁹ cōsilioꝝ pͥceps fuerat. ingētesq̄ opes apd̄ eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū incidisset proditionis reus factus mortis sententiā tulit ꝛ in lacū lemnanū circa gebennā p̄cipitatus magno saxo ad collū suspenso demersus ē. Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiēs ad regē francie cōfugit. cui⁹ opibus adiuta in patriā redijt. Johānes segobiensis homo hispan⁹ morib⁹ ꝛ doctrina illustris. q̄ cū summos theologie p̄ceptores doctrina equaret ab amadeo dū se papā dixit cardīalatus eminentiā accepat ꝛ deinde vnioni consentiens a nicolao pon. max. cardīalatus demisso titulo cesariensi eccie p̄fectus fuerat. in altissimis reconditus montibus p̄uo monasteriolo ꝯtentus. Uocatis ex hispania legis arabice mgr̄is librū quē vocant alchoranū ꝛ in quo maometis pseudo prophete. nō tā misteria q̄ deliramenta continenť in nostrā linguā de nouo conuertit. ꝛ mendacia eius veris ac viuis rōnibus ꝛ argumentis explosit. In Arelato ad sepulchrū lodouici cardinalis scē cecilie eius vrbi ep̄o quē basilee in consensu patrū p̄sidentē vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ē ꝛ inualidoꝝ frequens cōcursus spe sanitatis factus Johannes comes armeniaci incesto sororis amore p̄culsus nuptias eius temptare conatus haud indignus existimatus est quē paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Additio

Promisit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illustrissim⁹ in exordio hui⁹ op̄is se in lucē ponere res europeas. Cūq̄ dirimendas suis limitib⁹ germanie terras absoluere niteť ip̄ius germanie superioris ꝛ inferioris florē omisit. Nihil em̄ de sueuoꝝ antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusq̄ cesar in suis ꝯmētarijs in re bellica miris extollit laudib⁹. quoꝝ terra hodie multis ecclesijs pōtificalib⁹ celebratissimisq̄ vrbibus ē referta. multi in ea amnes clarissimi. licus. nectarus. argos: fontesq̄ danubij. Terra ferax tritici. vinetis ditissima. ingeniosissimo marcialiq̄ pp̄lo exuberans. Omisit itē vtrasq̄ rippas rheni a fontib⁹ suis vsq̄ ad coloniā agrippinā versus rippas inq̄ oī ex parte vtrinq̄ habitatas. maximis pontificaliū vrbium imperialiūq̄ ꝛ principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū ꝛ multorū fructuū fecūdissima. vino adeo exuberat vt cūcta pene interranea. germania etiā inferior ꝛ totus pene occidentalis septentrio rhenēsi vino se reficiat. Pōtificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini q̄nti concilio illustrata. basilea. argentina. spira. wurmatia. quos olim vangiones magūtia. cōfluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus. pinnis. fossatis. propugnaculis sup̄be. pp̄lus hūanissim⁹ p̄tim sua vberi terra. p̄tim negociationibus. Nobilitas v̄o venationib⁹ intenta. in delitijs ꝛ voluptate maiorem vite partē agit. Preterijt v̄o eā alemanie p̄tem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpiū glaresijs lacuȝ turicensem influunt. in rhenūq̄ exonerant. Terra hec non solum limago ymmo alijs celebratissimis fluuijs vt russa. aro irrigať. Oppidis castellisq̄ fortissimis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. solitor p̄cipuas credimus. bellicosissim⁹ popul⁹ quem hodie ligam suitensium vocant. que terrori est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuiq̄ suū impiū mirum immodū dilatauit. Omisit item flandriā. hannoniā. brabāciā terras diuiciaꝝ negociationūq̄ celebritate p̄spicuas. In quib⁹ brugis. gandauū. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanoꝝ impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ꝓpter viciniū ceteris linguis etiam perite. quod si cuncta superioris inferiorisq̄ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine oper᷑ legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiq̄ que animum suum oblectant legenda cōmitto.

In regno ipo francie qđ etate nr̃a Joāna vgo lothoꝛigieñ. diuinitꝰ vt credit admonita virilibꝰ īdumētis ꝛ armis īduta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos pūgnās eripuit. Cū iā philippꝰ burgūdie dux pꝛne neq̄ iniuria remissa relictis anglis ad francos defecisset ingētes inter carolū regē ꝛ filiū eiꝰ lodouicū delphinū viennensem cōtentiōes atꝫ inimicitie succreuerūt. Carolus andagouensis eo tpe delphini auūculꝰ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non posset. Boꝛbonij quoqꝫ pꝛinceps ꝛ frater eius spurius andagouensem gubernationē egris aīs intuerent. delphino vt a p̄re discederet suaserūt. sic eñ fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se reijceret regnūqꝫ qđ in eiꝰ manibꝰ passim ire videbat meliori cōsilio regeret. Quibꝰ pmotꝰ delphinꝰ insalutato p̄re ad niuernēses decessit. qua re cōpta rex cōpato raptim exercitu in alanconiūꝫ duxit. ꝛ expugnatis nō magno negocio plerisqꝫ munitionibus ducē in deditione accepit. Exinde contra filiū profectus. verum ciuitates mineruie delphinū aduersus p̄ris imperiū tueri nō auderent eūvt a se abiret rogauerunt. ille in boꝛboniū se recepit. nec diu post metuēs boꝛbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri suo spurio haud bene cessit. nā is paruo post tpe captꝰ in ꝓfluentē demersus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde nō lōga tpis moꝛa renatus e regno sicilie ꝓpulsatus filiā suā heinrico regi anglie in matrimoniū collocauit. Haud abnuēte frācoꝝ rege ꝗ ex eo ꝯiugio īducias belli sibi ac regnꝫ suo salutares cū anglicis pluriū annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cōclusis securꝰ iā domi rex vt franciā militaribꝰ spolijs atꝫ incendijs diu agitatā tātisꝑ sineret q̄escere. Delphinū cū magna pte copiaꝝ in heluecios. i. suitēses ꝛ basiliēses qđ supꝛa ē relatū dimisit. ipe cū reliq̄ exercitu in lothoꝛigios ꝓfectꝰ metēsēꝫ tullēsemqꝫ agrū vexauit. oppidūqꝫ nō pui momēti quod spinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab eccia metensi abstulit. Exinde franciscus aragonēsis capto furtim oppido tosoꝛsi quod in noꝛmannia situm in potestate ducis bꝛittannie fuit. duoꝝ potentissimoꝛū frācie atꝫ anglie interrumpisse pacē visus est. De qua re missis vltro citroqꝫ legationibꝰ contenditur. Flothetus non paruis equitibus a rege francie pꝛofectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterēt per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Noꝛmannos a Francia dirimit. edoctos rusti-

cos educere iubet atꝫ in medio pōtis porteqꝫ arcis subsistere. ipeqꝫ insidijs cū cohortibꝰ signū expectauit. q̄
recepto cū milites e feno dilapsi portā inuasissent trucidatiꝭ custodibꝰ tādiu locū tenuere donec Fiotbetꝰ ad/
uolās ꝛ pōtē ꝛ arcē in ꝑtātē recepit. cuiꝰ rei ꝑcepto nūcio ꝛ rex ipe ꝑ eūdē pōtē in normāniā copias traiecit
et ex alia ꝑte Frāciscus brittānie ꝓnceps exercitū duxit. Dux somerceti eā ꝓuīciā pro rege anglie cū impio
tenebat. q̄ postqꝫ tāti belli molē in se verti ꝯgnouit. Talbote copiaꝝ ducē fama claꝝ in rebꝰ gestis insignem
rotbomagi apō se eē iussit sperās eiꝰ cōsilio ꝛ armis ciuitatē eiꝰ nutare. aīos aduerterat in fide ꝯtinere. ꝫ fru
stra eiꝰ consiliū fuit. nā rotbomagēses postqꝫ regē appropīquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortu
naꝝ sniaꝝ pacti salutē exercitū intra vrbē recipeꝛ impata facere promiserūt. q̄bus a rege collaudatis ꝛ domū
cū ꝓsidio militū missis vrbs regi dedita ē. Talbotꝰ cū duce suisqꝫ oībus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari
cepta esset interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbotꝰ cū
suis liberi essent. ꝫ cū ꝓfecti oppidoꝝ nō pareret dux somersceti dimissis in arce talboto ꝛ duobꝰ ꝓuignis su
is clā recessit in angliā. arx postea dedita ē ꝛ ꝓuigni ducis cū talboto in ꝑtātē regis facti sunt. Talbotꝰ vo cū
esset clara apō oēs fama quā nō malis actibꝰ ꝫ robore corpis ꝛ ingenij dexteritate in apto marte q̄siuisset.
data fide qō aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt q̄dā putāt absolutionē q̄siturꝰ. eiꝰ promissi qō regi frācie fecerat mihi hoc minime cōꝑtū ē. Illō
ꝯstat talbotū cū in angliā redisset iāqꝫ rex francie euicta oī normānia burdegalem q̄ꝫ armis subegisset a rege
suo nō sine magnis copijs in vasconiā cū impio missum ꝛ burdegalē recupasse ꝛ alia pleraqꝫ castella q̄ ab i-
perio anglicano destiuerāt ꝑtim vi expugnasse ꝑtim deditiōe volūtaria recepisse. id vbi rex francie restiuisset
cuestigio duos exercitꝰ īstruxit q̄ꝝ alteꝝ (cuiꝰ ꝓfectꝰ erat gener suꝰ comes clarimōtis ac ducis Borbonij filiꝰ)
cū. xv. milibꝰ pugnatoꝝ in q̄s totiꝰ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. Al
terū quē ipe ductauit ex purpuratis suis conscripsit. quibꝰ ꝛ comes de scampis annumeratꝰ ē. quē electi iu-
uenes. d. ccc. eq̄tes ex brittānia seq̄bant. iussit ꝛ hūc exercitū retento apud se comite rex ꝑire. q̄ cū septem (vt
aiūt) leucis a burdegala cōstituissent ꝑuū qōdā castellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā ꝛ ca
castellū ipm occupata ac sagittarioꝝ ꝓsidio munita. Talbotꝰ vo postqꝫ sibi cū duobꝰ exercitibꝰ pugnādū eē
intellexit. eū ꝓus aggrediendū cēsuit quē minori negocio supari posse cōfidebat. Egressus igit cuꝫ robore
sui exercitus iā vespi ad turri quā diximꝰ occupatā ꝑuenit. q̄ ꝓmo impetu expugnata sagittarios oēs ibi ca
ptos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane ꝓfectꝰ cū accepisset regiū exercitū fugā pare. veritꝰ tāqꝫ sibi e ma
nibus ꝑda elaberet iussis alijs seq̄ cū q̄ngētis galeatis militibꝰ. d. ccc. sagittarijs ꝓpere in hostes aduolās
tumultuariū ꝓliū inijt. Cōsultauerāt aliq̄diu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. ꝫ pudore ꝓpin/
qui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circiter tormēta enea q̄ curribꝰ aduexerāt ea ꝑte ꝑ quā
talbotꝰ vēturꝰ erat opposuerūt. multas ꝓterea machinas hinc atꝫ inde collocauerūt q̄bꝰ ignari hostes cōfi/
ci posset. vt ergo furēs talboti miles itinere qō vnū patebat in castra hostiū nescius machinaꝝ ꝓcurrit. dato
tormētis igne ꝓmo cōgressu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qō vbi talbotꝰ aīaduertit fili
um q̄ se seq̄bat vt abiret ꝛ ad meliora tpa se reseruaret admonuit. At cū filiꝰ diceret nō eē sibi ex eo ꝓlio fu-
giendū in q̄ pr̄ ꝓliaturꝰ eēt. Ego inq̄t fili multis rebꝰ clarissime gestis nec mori sine glīa nec fugere sine dede
core possuꝫ. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claꝝ faciet. sed cū filiū plꝰ pietas qꝫ eū cōmo
nitio ꝑrīa moueret cohortatis socijs vt forti aīo pugnā reintegrarēt. restitutiōe suoꝝ facta in hostes. q̄ nūqꝫ
munitiones castroꝝ exire ꝓsumpserāt audacibꝰ inuectꝰ aīs haud ꝑuā illoꝝ stragē edidit. sed cū hostes ꝑti lo
co. ꝑti tormētis ac numero militū supiores essent ꝛ iā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. cesis
ex maiori ꝑte suis. ꝛ ipe tandē cū duobꝰ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato ꝛ vno genero
ꝓcūbens cecidit. Hic pꝰ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exitꝰ fuit. quē britonū potissimū con
stātia ꝛ audacia prostrauit. Burdegala iteꝝ in ꝑtāte regis facta ē britānie ducē eiꝰ germanū q̄ nūc reꝝ potit
cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. alteꝝ mioꝝ. alteꝝ ꝓdica/
toꝝ religioni cōsecraturꝝ. Exin voti cōpotē primū q̄ sibi natꝰ ē frāciscū appellauit. scōm dominicū. Natꝰ ē ei
et terciꝰ filiꝰ quē in angliā nutriēdū misit. Is eū mortuo p̄re in brittāniā frācisco regnāte redisset ab eo captꝰ
ꝛ in carcere necatꝰ ē fame. ꝛ cū neci traderet impietatē fratris accusandus. q̄ nō cōtentꝰ regnū sibi debitū oc
cupasse sed aīam q̄ꝫ sibi nepharius auferret. franciscū coram diuino iudicio de paricidio rn̄suꝝ infra annū ci
tasse. ob quā rē cū infra ꝓfinitū tꝑs frāciscꝰ idropisi laborās obisset. vt ē religiosa galloꝝ natio correctū cū di
uina cēsura vulto creditū ē. Dominicꝰ ei successit. q̄ cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francoꝝ mili/
tie pricipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia qꝫ armis grauem. Carolus dux aurelianē
sis q̄ magno quōdā ꝓlio ab anglicis captꝰ fuerat iā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo maria me
diolanēsi ducatꝰ tā qꝫ ex successione debiti sese titulis ornauit. In flandria gaudaueñ. aduersus philippum
burgūdie ducē rebellātē pluribꝰ ꝓlijs victi. Ad extremū supra. xx. milibꝰ ciuiū vna pugna amissis. confessi
errorē philippo manꝰ dedere legesqꝫ victoris acceperūt. Idē philippꝰ ꝛ oppidū luceburgeñ. maximū ac mu
nitissimū. qō in saxonū ꝑtātē dotis noīe venerat nō sine indignatiōe latislai regis armis accepit. Delphinꝰ
viēnēsis cū mulierē quādā noīe agnetā forma ꝓstantē ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in
currit. Cūqꝫ nusqꝫ alibi se tutū arbitraret ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōuenit miserere mei
cōsanguinee inq̄t q̄ sine terra sum filiꝰ regis. ad quē philippꝰ. Dū terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris.
nā q̄ mihi prouīcie parēt eedē tue sunt. nec tibi minꝰ qꝫ mihi obediant. Volo post hec ꝛ brabancie oppida
florētissima ꝛ ambiciosas flandrie ciuitates ōndit dn̄m eū ꝛ principē in conspectu suo appellari iubes. Vē
tū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in angliā traiectus. neqꝫ em̄ plus qꝫ. xxx. milibus passuū id mare
latū ē quod flandriā ꝛ angliā interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmisso pelago An
glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit qꝫ breuissime mutationes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quã tũ albion tũ britãniã veteres vocauere. Rex heinricꝰ ſolitudis ac ocij cupidus alieno magis ꝙ̃ ſuo iudicio regnũ gubernauit. potẽs apȯ eũ in primis auditꝰ dux ſoffulti fuit. q̃ leges ꝓ ſuo arbitratu et pplis ⁊ pricipibꝰ dixit. ß cũ res anglica apud frãcos minui cepiſſet ⁊ iã impiũ gallicũ in priſtinã gliam emergeret. dux eboracẽſis coactꝗ nõ puis copijs nec paucꝗ ſtipatꝰ baronibꝰ lundonias venit regꝗ ꝯſiliũ mutaturꝰ atꝫ vt ipẽ dicebat regꝗ ⁊ regni ſaluti cõſultãs. nõ expectauit eiꝰ aduẽtũ ſoffulti ß nauigio rapti correpto ꝑ themiſiã fluuiũ ſaluti ſue fuga cõſulere adorſus ẽ. ß deſtinatã q̃s mortẽ fugiat. miſſi q̃ eũ cõprehẽderẽt ꝑ cõpẽdia itinerꝫ curſũ eiꝰ ꝑuenire. ipmq̃ȝ mox interemptũ in prora nauis q̃ vehebaꝰ obtrũcauerũt. dux q̃ꝫ ſomerſeti q̃ ꝑdita normãnia in angliã remeauerat potẽſq̃ꝫ apȯ regẽ credebaꝰ. in carcerẽ cõiectꝰ ẽ. nobiles viri q̃ꝫplures necati. nec ſacerdotio ꝑditꝗ parſuꝫ ẽ. Inter q̃s ⁊ amicꝰ nr̃ adã molynes ſecreti regꝗ ſignaculi cuſtos ⁊ lraꝝ cultor amiſſo capite trũcatꝰ iacuit. nec diu poſtea cũ dux eboracẽſis domũ rediſſet ſomerſeti princeps e carcere miſſus ꝑmittẽte rege gubernare regnũ cepit. q̃ res ſupme ſibi cladis cã fuit. Irritatꝰ em̃ ob eã cãꝫ priceps eboracẽſis cũ maioribꝰ copijs ꝙ̃ priꝰ lũdonias ꝑꝑrauit. cui cũ rex obuiã vna cũ duce ſomerſeti exiuiſſet putãs illũ aut vboꝝ lenocinio placare aut regie maieſtatꝗ auctoritate deterrere. nihil ꝓfecit. Eboracẽſis eq̃ꝫ cũ eſſet lõge potẽtior iuſſo rege vt in partẽ ſe reciperet in ſomerſeti ducẽ ac eiꝰ equitatũ irrupit eumq̃ꝫ mox captũ trũcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia eiꝰ inſule in quo ẽ anglia ſupma portio ẽ in aq̃lonẽ vſa. flumibꝰ haud magnis ⁊ mõte quodã ab anglia diſcreta. Hic nos brunali tpe fuimꝰ cũ ſol paulo ampliꝰ ꝙ̃ tris horis terrã illũiaret. Jacobꝰ eo tpe regnabat q̃dratꝰ ⁊ multo abdomine grauis. q̃ cũ olĩ in anglia captꝰ. xi. annis in cuſtodia fuiſſ. ac dimiſſus tãdẽ ſuſcepta ex ãglicꝗ cõiuge domũ reuerſus plures regulos gladio ꝑcuſſiſſ. ⁊ ipẽ tãdẽ a ſuis domeſticis interfectꝰ ẽ. Inter q̃s vltiõe ꝑacta filiꝰ eiꝰ regnũ ſuſcepit. Audiueramꝰ nos olĩ arborẽ eẽ in ſcocia q̃ ſupra ripã fluminis enata fructꝰ ꝓduceret anetaꝝ formã hñtes ⁊ eos q̃dẽ cũ maturitati proximi eſſet ſponte ſua decidere. alios in terrã. aliã in aquã. ⁊ in terra deiectos putreſcere. in aquã vo dimerſos mox aiatos enatare ſub aq̃s ⁊ in aera plumis pẽniſq̃ꝫ eueſtigio euolare. De q̃ re cũ auidiꝰ iueſtigaremꝰ didicimꝰ miracula ſꝑ remotiꝰ fugere famoſamq̃ꝫ arborẽ nõ in ſcocia ß apȯ olchades inſulas inueniri. Illȯ tm̃ nobis in ſcocia miraculũ p̃ſentatũ ẽ. nã paupes pene nudos ad ecclias mendicantes acceptꝗ lapidibus elemoſine gr̃a datis letos abijſſe conſpeximus. Id genus lapidis ſiue ſulphurea ſiue alia pinguis materia p̃ditum pro ligno quo regio nuda eſt comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis abſoluẽda ẽ que puo a brittannia diſiuncta freto. partiꝫ libera. ſcotorum amicitia ſocietateq̃ꝫ gaudet. partim anglicano paret imperio. Sꝫ qm̃ nihil dignũ memoria per hoc tempus de quo ſcriptio eſt geſtum accepimus ad res hiſpanicas feſtinamus.

Hiſpania regio latiſſima terra optīs ꝯpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in q̄nqȝ reges diuiſa ē. pri
mū ac maximū caſtelle regē appellāt. ꝓximū ei aragonū. Tercio loco portuſgalleſeſ. Quarto nauerre
Quīto regnū granate qđ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Ultimū ponūt in caſtella p̄nobili ac la
te dn̄anti regno. cuiꝰ reges gothoꝝ ſanguine creti nūq̄ꝫ genꝰ variāt. Aluariꝰ de luna natione aragoneñ. no-
bili genere ꝙuis extra mr̄imoniū natꝰ cū oli iohāni regi adeo inſinuaſſet vt vnꝰ oīm regni regiſqȝ potēs vi
deref. iohāneqȝ nauerrē regē ⁊ heinricū mgr̄m militie ſcti Jacobi potētia ſua opprimere ac regnū guberna
re conatꝰ armis deturbaſſet. Poſtea tū aduerſante ſibi regina redeūtibꝰ illis ⁊ regē in ptāte ſuā recipiētibꝰ
e curia pulſus. in poſſeſſionibꝰ ſuis aliq̄ꝫdiu priuatꝰ vixit. Felix ſi ꝯceſſo frui ocio nouiſſet. ſꝫ nulla ē regno de
iectis q̄es. Dū ergo ſublimē locū (de q̊ rurſus maiori cū ruina p̄cipitaref) vēdicare conaf regi clā ſuadet vti
p ſpeciē venationis in ſaltꝰ ſibi ꝓpinq̄ores egrediaf ſe cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū q̄n regni op
timates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis pſuaſio. rex cū paucis egreſſus paꝝ cuſtoditꝰ. nā aluari iam
pene nomē extictū erit vbi ad inſidiaꝝ puenit locū mox clamore edito aluarꝰ inter dilectos exultans milites
liberꝝ regē ſaluare dixit eūqȝ ſecū abduxit. Quare vulgata ꝯfeſtim mira innouatio regni facta ē ⁊ iteꝝ ad al
uaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu pꝰ cū eiſdē iohāne atȝ heinrico atrox p̄liū ꝯmiſſum ē in quo pluref
vtriqȝ cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinricꝰ nō multis pꝰ diebꝰ ex vulnere manꝰ qđ in ea pugna ac
cepat mortē obiit. Magratū eiꝰ aluarꝰ obtinuit. ⁊ aliq̄ꝫdiu poſtea regl p̄i ⁊ regni moderator ē habitꝰ. ad ex-
tremū tñ potētū inuidia ſuccubuit. nā cū nobilē quēpiā iuſſu regis ingrata ſibi q̄dā renunciātē e feneſtra ſue
domꝰ p̄cipitari iuſſiſſet mox captꝰ ⁊ in medio foro capitali ſnīa dānatꝰ nō tñ ignauꝰ occubuit. ſꝫ numeratis
ſuis in regē regnūq̄ꝫ meritis. nō lacrimās aut eiulās ſꝫ alacri vultu ⁊ q̄ſi ad epulas inuitatꝰ ceruice gladio p̄
buit. vir alti ſpūs nō minꝰ domi q̄ꝫ belli clarꝰ ⁊ cui ſp mag̃ in mēte ſederunt. Johānes deiñ aliquot annos p
ſe regnū admiſtrauit. quo vita functo filiꝰ eiꝰ heinricꝰ regnū accepit. adoleſcēs aīo plenꝰ ⁊ recti cupidꝰ. q̄ re
licta priori ꝯiuge alterā ex portugalia duxit impatricis ſororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝓfectꝰ magnā
hoſtilis terre ptē diripuit atȝ ptriuit. Johānes cardialis hoſtiēſis ſumma vir integritate ⁊ ſcīa iuris emineſ
cui iuuenis in dictādis eplis ſeruiui ſenio ꝯfectꝰ in eo regno. vñ illi origo erat aīam deo reddidit. In regno
nauarie ⁊ filꝰ in patrē ⁊ p̄r in filiū arma ſuſcepit. filiuſq̄ꝫ tādē regno pulſus ad alfonſuȝ patruū aragonū ſi-
cilieq̄ꝫ regē (pagratꝰ priꝰ gallia) ꝯfugit. Nūc lodouicꝰ mōteſie mgr̄ ⁊ iohānes diſcretanus viri p̄ſtabiles ab
Alfonſo miſſi recōciliari p̄ri filiū ſtudēt. Joanna regis alfonſi ⁊ ſoror ⁊ cōiūx abſente viro multis ānis ara
gonū ⁊ valētie regnis tot potētibꝰ ciuitatibꝰ ⁊ nobiliſſimis pricipibꝰ iura dixit caſta ⁊ ſctā mulier ⁊ digna
que ꝓlē pepiſſet alfonſo. Anno aūt ab incarnatiōe dn̄i. 1 4 9 1. totū regnū betice qđ hodie granata vocitaf
vict barbaris regeq̄ꝫ eoꝝ capto. ciuitateqȝ granata populoſiſſima armis fameqȝ duriſſimaqȝ obſeſſiōe ob
tenta. a xp̄ianis crucem dn̄i adorantibus pacifice hodie poſſidef.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. sic em̄ filii regis anteq̃ regnant appellant. magni nominis pri/
ceps qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto
rio nomie aliq̃diu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul ꝛ gene
ro suo restituisset. tandē subortis vtrimq̃ dissensionibus cum odio crescente ad p̄lium ventum esset sagitta in
incertū missa transfixus interiit. vir magnoꝝ operū. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nō
paruā sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis
et prudentia singulari p̄ditus neq̃ cū vnq̃ regius portugalia sanguis deriuatus est. post hec regnum quie/
te tenuit. cui cū obiisset dilectissima ꝯiunx. eademq̃ soror patruelis vt aliam supduceret suaderi non potuit.
sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem ꝛ xp̄iane religioni fructū pariat. Qua
propter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo classem in turchos ꝛ expeditionem ꝓmisit
Annis vo sequentibus heinricus infans videns regni portigalie fines paruis limitibꝰ contineri cupiēs re
gnū āpliare occeanū hispanicū sūmis viribꝰ īgredit suasu ꝛ doctrina cosmographoꝝ sitꝰ terre ꝛ mari noscē
cū. inuētisq̃ multis ꝛ variis insulis ab hoībꝰ nūq̃ habitati. Inter ceteras p̄clarā insulā nō sine suoꝝ letitia
adnauigat. nō tamen hominibꝰ habitatā sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolē-
dis hominibꝰ aptā. ad quā diuersa hominū genera colendā īmisit. Inter tn̄ ceteros fructꝰ aptissima ē ad ꝑce
andū zuccaꝝ. qd tanto fenore ibi nūc cōficit vt vniuersa europa zuccaro plꝰ solito habūdet. nomē insule ma

dera est. inde zuccarū de madera. Inuenit ꝛ alias insulas ꝗplures q̄s habitari baptizariq̄ noībus fecit vt insulā sctī Georij fayal de pico q̄rū vnā hoībus almanis ex flandria habitandā concessit. feracē tritici. Annis vo posterioribus vt anno dn̄i. 1483. iohānes scd̄s portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oībus ad victū necessarijs instruxit easq̄ vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos misit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalensem ꝛ martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga supioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoīem inq̄ in cognoscendo situ terre peritissimū marisq̄ pacientissimū. Quiq̄ pholomei lōgitudines ꝛ latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeuaq̄ nauigatione nouit. Hij duo bono deorū auspicio mare meridionale sultantes a littore nō longe euagantes supato circulo eq̄noxiali in alterū orbem excepti sunt. vbi ipis stantibus orientē versus vmbra ad meridiē ꝛ dextrā proiciebat. Aperuere igit sua industria aliū orbem hactenus nobis incognitū ꝛ multis annis a nullis q̄ ianuensibus licet frustra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliā pluribus ob calidissimi aeris patientiā mortuis. Insignū aūt portauere pip grana padisi. multaq̄ alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis q̄titas flandriā versus vehit. ꝛ licet nō sit adeo rugosum vt oriētale tn̄ acumen formā ꝛ oīa vtverū pip p̄ se fert. Multa ea de re scribenda forent q̄ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ꝛ q̄tū ꝓpositi nostri fuit septētrione decurso in patriā tandē reuersus nouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror cuius creberrimas mutationes ꝛ oriens simul ꝛ occidens admirat. Ea est genua ligurū dn̄a ac regina q̄ ciuilibus agitata discordijs memoria nr̄a impiū maris amisit. In ea cū excluso philippo maria mediolanensiū duce eius p̄tore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq̄ paulopost sublata libertate exactis Suardus Smardeus ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q̄ ꝛ ipe olim an̄ philippi dominiū ducali honore functus fuerat. Cū hō grādeuus ad gubernationē inutil videret

Genua

vix septem diebus permissus ē thoma eiꝰ honorem surripiente quē cum q̄tuor gubernasset annis germa-
nus eius baptista ad.xvj.circiter horas regno expulit. Nā thomas resumptis viribꝰ ꝯfestim fratrem pa-
latio deturbauit.tres annos postea.ꝛ nōnullis mēsibus vrbem regens.donec auctore iohāne antonio fli
sco iterꝝ ciuitas libertatē asseruit. Delectis deīde.viij.capitaneis priori ex more rempublicā administratu/
ros qui thomā frigosum in carcerē ꝯiecerūt.cū iam ter p̄rie sue ducē gessisset. Horꝝ prīceps fuere iohānes
anthonius quē prenominauimꝰ miles equestris ordinis.ꝛ raphael adornus iuris interpres. ꝯ hec quo-
ꝗ paucorū mensiū libertas fuit cū raphaeli:nō tam capitanei ꝗ ducis nomē placeret. Is em̄ gētilibus ac
spinularū primoribꝰ in suā sentētiā tractis.collegas suos ingr̄atu abdicauit.ducalesꝗ fasces assumpsit.q̄
bus paulo supra duos ānos ēvsus a barnaba gētili ꝛ patruele suo a republica deiectus. Barnaba v̄o nō/
dum mense toto principatu potitū. Janus frigosiꝰ iohāne anthonia flisco ꝛ aurianis fauētibus regno pe/
pulit. Qui paulopost anthonio ꝓ suscepto bn̄ficio necem ꝑauit interposito Johāne philippo eiꝰ gentili q̄
eū percuteret qui ꝛ castella defuncti cōdonauit. Jano v̄o cum rexisset annis pauloamplius duobꝰ in magi
stratu fatis functo frater eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmīe deiectus est.
Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi ꝛ corpis. Sed ꝛ optimatibus ciuitatis ꝛ omni ferme
nobilitati odio habitꝰ.qui ꝛ gētilem ꝛ patruelē suū nicolaū frigosum. honestis moribꝰ preditū.ꝛ philo-
sophie studij insignē ob suspitōem affectati dominij vocatū a se ꝛ pallaciū p̄ris ꝑcussoribꝰ interemit. Hunc
cū regnasset annis q̄tuor.tam sue ꝗ aliaꝝ nobiliū familiarū pnceps .vrbe deiecerūt ludouico patruele suo
quē ipe antea deposuerat in eiꝰ locū suffecto.qui cū se paꝝ gratum magnatibus eē intellexisset.cūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accersiuit.ille tercia post exiliū die reuersus.ꝛ patruelē ducatu amo/
uit.ꝛ om̄es aduersarios vrbe pepulit. Quoꝝ prīcipes ad florentes alphonsi aragonū ꝛ sicilie regis opes
couersi magnā ꝛ formidabilem classem ab eo impetrauerūt.cum q̄ iam ferme duobꝰ annis terra mariꝗ ge
nuam oppresserūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis ꝛ aliq̄n intra ipa suburbana pugnatū.hoc aūt āno cū
signo dato.ꝛ in ipo portu pro menibus vrbis vndiꝗ pugnaret. Ingressi sunt aroganenses ducesꝗ mili/
tes.ad magnā vrbis ꝑtem vagauerūt passim cedibus.passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes suos sistere cōpulit.ꝛ in aroganēses dilapsus.ingēte edita stra
ge vrbem iam pene raptā recuꝑauit.actum tn̄ de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita cōmunissent.ne
recludi suꝑne potuisset.ꝛ aditū sequentibꝰ naualibus socijs patentē retinuissent. Nūc ambe partes q̄si ex
integro ad bellū se parant. Quis fama est.petrū animo fractum.galloꝝ opes implorare eorū regi p̄rie sue
principatū quē retinere nō pōt pecunia venditurꝝ. Apud insubres vrbeꝗ toto famosaꝫ orbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni sue q̄ndā subegerat.amedei subaudie ducis filiā m̄rimonio
sibi ꝯiunxerat alphonsum potentissimū regē cū duobꝰ fratribus.altero rege nauarie.altero militie compe
stelano mḡro.multisꝗ regulis naualī prelio captū victum a ianuensibus ꝛ sibi a iacobo spinola ianuensiū
tunc p̄fecto oblatum ꝛ ad se vsꝗ deductū.insolita vsus liberalitate.magnificentissime donatū libertati di/
miserat. Sigismundū cesarē romā petentē.cū mediolani ageret visitare ꝯtēpserat bononiā forliuiū ymolā
e manibꝰ tyrānorū armis ereptā sacro sancte ro.ecc̄ie restituerat atrocem suitensiū gentem bello domuerat.
De florentinis ac venetis per suos duces sepius triūphauerat totamꝗ quōdaꝫ ytaliā tremefecerat iam re
cedente fortuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hostibꝰ prelio fuso.ꝛ castris exuto.magno numero eq̄
tum peditūꝗ capta.eo deductꝰ erat.vt nō mō venetis.ꝯ oibus per circuitū ppl'is ac principibꝰ cōtemptui
esset. Et veneti quidē abdua flumine trāmisso.in agro mediolanensi castrametati. tm̄ ei terroreꝫ incussere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit.q̄siuit vltra ꝛ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atꝗ ho
stibus insultātem om̄es honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate cōstitutus ab om̄ibus
tanꝗ odio dignus relictus ē.vnus tn̄ oīm alphonsus accepti bn̄ficij memor ad opem ferendā sese accinxit
Sed dum serius iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex
ipa arce hostium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul ꝛ languore mortē obijt. ipo
alphonso herede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corpe.ꝛ in iuuētute macer.in senio pinguissimꝰ de/
formi facie ac terribili.instabilibꝰ ac pregrādibus oculis.ingenio ꝑacri ꝛ callido.in largiēdo ꝓfusus.in ꝑ
cendo facilis.in adeundo difficilis.ac vbi in colloquiū venisset mitis ac placidus.cultus corpis ac mūdi-
ciarū oisꝗ lenocinij negligens.venādi cupidus equoruꝫ studiosus.ceterū quietis impatiēs. atꝗ imperi-
tandi auidus.in pace bellum.in bello pacem q̄siuit.simulādi atꝗ dissimulandi egregius artifex in milites
ꝗ in ciues indulgentior raro in publicū prodijt.delatoribꝰ facile credidit in suspitōnes adeo pronus vt se
pe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit.pullis indutos vestibꝰ egre de se venire permisit.
Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit.tabifica lue ꝑcussos ex vr-
bibus migrare in agros iussit corūꝗ domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peste ꝯuauit. Hinc cū vita decessisset.funus nec tanto principe dignū
nec suis maioribus ductum ē.nec sepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte ī libertatē sese ꝓ-
clamauit.xij.viris electis.qui rempublicā admīstrarent. Castrum porte iouis instar excellētissime regie ca
ptum ac dirutum est.ꝛ testamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanense multi aspirauere. Sed q̄
coloratis vterētur titulis q̄tuor tm̄ fuere. Fridericus impator deuolutū ad se principatū philippo. sine libe
ris legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsus testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia
nēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus sforcias vicecomes con
iugem suā q̄ philippi filia fuerat hereditatē p̄ris suscipiendā affirmabat. Audite sunt legatōnes oīm in se-
natu mediolensi. quoꝝ aliq̄ sermone directo dominiū petiere.aliq̄ per simulationē oblati ꝯ venetos auxilij

insinuare se pp̄lo. atqꝫ idē paulatim vendicare dn̄iū satagebāt.   Sꝫ ciuitati q̄ iam libertate gaudebat.
⁊ iperādi cupiditate. demortui pncipis militiā ꝯduxissꝫ. nulla ꝯditio placuit. q̄ iugū q̄uis pacto ī capita ci
uium videret inferre. Obtulit tn̄ impatori censuꝫ q̄tannis aureū poculuꝫ. si libera suis legibus dimittere
tur. Dilaniabat in terra vndiqꝫ philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ⁊ mlta p̄
terea mīora oppida. dux subaudie ludouic⁹ valētiā ⁊ cōfluentiā inuasit. astenses ad ducē aurelianēsem ca
roluꝫ defecere. qui suscept| a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papien/
ses intestinis agitati discordijs. diu ancipites fuere. quib⁹ potissimuꝫ se iūgerēt. Nonariēses comani. ale
xandrini. ac Terdonenses mediolanēsiū impiuꝫ sbiere parmenses ī societatē quodāmō recepti sunt. Fran
ciscus Sforcia p idē tp̄s in piceno agebat. Quis maiorē ꝓuincie eius ptem iam amisissꝫ cū philippus nō
multo an̄qꝫ moreret sibi p cōes amicos recōciliata vt ad se rediret in venetos pugnatur⁹ accersiuerat ro-
gato alfonso rege vt. lxx. milia auri numū suo noīe nūeraret. quo facto iā pactis atꝫ innstructis copijs iti-
neri se accinxerat. cuꝫ mors philippi enūciata. eū qui longo tp̄e. ad mediolanēses opes inhyasset. magis
ac magis ꝓperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū īgressus est mediolanēses incerti. quo mens ei⁹ in-
clinaret. ne vl̄ p ip̄m vl̄ ꝯiunctus venet| suis cept| obuiā iret. Missis oratoribus oblatis non puis stipen-
dijs cōducere moxqꝫ duce sui exercitus factus vt placētiā oībus copijs obdsideret impauerūt ip̄e dicto pa
rens dū ad placentiā ī obsidione sedet papienses qui iam mediolanēse impiū tanqꝫ fastidiosum ⁊ insolēs
detractarant. sese sibi dedentes accepit q̄ res mediolanēsiū aīos haud mediocriter ꝯturbauit. qui p ꝯuen/
tiones ihibituꝫ frācisco dicebāt nullaꝫ ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Frāciscus vo nō
se occupasse. sꝫ dedentē ⁊ vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mēdiolanēses cū eius potentiā vere
rent dissimulandū potius statuere. Ille ꝯtinuata apud placentiā obsidione. Tandē summa vi oppugnare
adorsus vrbem. Quis magna ⁊ forti militū manu munitā armis tn̄ expugnauit ⁊ diripuit. Mediolanense
regimen p id tp̄s penes nobiles fuit. ⁊ apud eos qui philippi quondā ꝯsiliū direxere. ita res prospere sa-
pientū ducta cedebāt. ⁊ iam nō parua galloꝝ manus nā circiter tria milia equituꝫ delecti roboris q̄ alpes
transierat apud alexandriā ꝓfligata deletaqꝫ fuerat. Et veneti apud caragium magno p̄lio supati. oēs pe
ne copias amiserāt ⁊ lauda ab eoꝝ imperio erepta in ptātem mediolanensiū redierat. Cū franciscus Sfor
cia ad īfestanduꝫ brixienses missus. siue qd̄ p̄ncipatū mediolanenseꝫ. cuius opīoem iā pridē finxerat. alio
mō ꝯsequi nō posse sperabat. siue ꝙ mediolanēses cū venet| amiciciā societatēqꝫ clam se q̄rētes. Ne solus
vtriusqꝫ pp̄li p̄da relinq̄ret. ꝓueniendos cēsuit. prior cuꝫ venet| fedus inijt. ī quo cuꝫ mlta hic atꝫ inde pro
missa essent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbeꝫ mediolani ditionēqꝫ eius obtinendā francisco cū copijs
ꝓficiscenti senatus venetus in peccunijs ⁊ armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanensem duxit.
Militabant eo tp̄e apud mediolanēsem bracciani. qui cum ludouicū de werme. ac nōnullas alias francisci
copias apud modoeciā fudissent. tandē relict| mediolanensibus ad eū defecere. Franciscus filiaꝫ suaꝫ iaco
bo picenino vxorē despōdit carolus vo ganzaga haud ignot⁹. copiaꝝ ductor. qui paulo an̄ a mediolanen
sibus deficiens ad frāciscū venerat. postqꝫ deb̄tos eosdeꝫ mediolanenses ⁊ sine vllo duce relictos aīaduer
tit. iteꝝ ad mediolanenses relicto frācisco trāsiuit. Erat hic vasto corpe. forma pene giganthea. viribus vo
q̄ magnitudini rn̄derent dicendi copia clarus lr̄is grec| ac latinis īstructus sꝫ aio inconstanti. ⁊ ingenio ad
oīne facinus siue honestū siue nephariū pato. Cui nō parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dn̄tus
vrbis arripe. sꝫ fortuna iā mediolanensibus nouercāte placentini terdonenses nouarienses qꝫ ab eis defici/
tes francisci p̄sidia receperūt alexandrini cū nullā ī eis spem sitā esse ꝯtuerent wilhelmi mōtisferrati p̄nci-
pis fratris impio se ꝯmiserūt. Respublica medio tp̄e ex nobilitate in plebeꝫ defluxerāt. lectiqꝫ viri. xij. qui
vrbi de more p̄essent. ex fece pp̄lari igbiles atꝫ ignaui mg̃ratū gerebāt. hij cū nobilitatē (quā mult| modis
offenderant) suspectā h̄rent ne cū frācisco sentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaꝫ ad p̄ncipatū vrbis ar/
ripiendū cōmodissimā existimauit. primarios ciues genere nobiles ⁊ opibus habūdantes. raptim inter-
ceptos p noctes obtrūcauere ac deide in foro plebi spectacl̄m obiecerūt. iter quos iacobinus bassius ⁊ gre
gorius adolescens placidis moribus ⁊ lr̄is eruditus. ⁊ nob amicicia ꝯiūctus. ꝓrsus inocens supinus tru
catusqꝫ iacuit. Ne diu post iohanneꝫ caynū venerandū seneꝫ ⁊ filiū ei⁹ franciscū egregia forma iuuenem nō
alio crimīe irreticos. nisi qd̄ blance marie francisci cōiūgi sanguīe iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹
necauere. Exin gregori⁹ lamprinarius iur| iterpres. sb spe legatōis tanqꝫ ad ipatorē mitteret ī modoecia
captus atꝫ iterfetus est magnus libtat| assertor. Et qui testm̄ olī philippi pp̄lari fauens regimini laniasset.
Nec theodoro bossio admodū ī citate grancoso potenti pepcerūt. quā cū diu ī vincul̄ tenuissent. tandē itere
merūt. Galeotus quoqꝫ tuscanus ⁊ ip̄e natu nobil̄ atꝫ opulentus ciuis itercisus occubuit. Quibus ex re-
bus cū iam nulla libtat| forma relicta esset. ⁊. xij. viri ausu tyrānico vrbeꝫ cedibus ac rapinis fedarent. suc
cessorūqꝫ comicia p̄hibentes. iuito pp̄lo sibi ūp̄is iperiū ꝓrogarent. Cōmota deniqꝫ atꝫ icensa citas corre-
ptis armis. nouo mg̃ratu ex nobilitate creato. tyrānos e republica eiectos ī carcerem ꝯiecit. at cum neqꝫ sꝫ
mō respirare pp̄ls posset. Naꝫ pdit| oībus. excepta citate comēsi ac parmensi. q̄ in officō ad vltim̄ ꝑsiste/
bant. Franciscus dura obsidione ciuitatē p̄mebat. Iteꝫ plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran-
nos dempt| vinclis taqꝫ libtat| amatores. ⁊ optīe de republica meritos in priorem locum restituit. Illi ad
priores artes reuersi. cuꝫ satellites magno nūero assumpsissent mltaqꝫ suadente carolo spolia perpetrarēt.
nobiliatemqꝫ ꝓrsus opprimerent nō tn̄ ei viaꝫ ad iuadenduꝫ pricipatuꝫ pmisere. Qd̄ cuꝫ ip̄e aīaduertissꝫ.
⁊ iam sibi periculosaꝫ apud mediolanenses moraꝫ itellexissꝫ. per internuncios francisco recōciliat⁹. ac ma
gnis allect| p̄mijs laudam illi ꝓdidit. Tercōqꝫ iam fideꝫ fallens. nō sine magno mediolanēsiuꝫ damno ac
pleb ꝯsternatōne ad euꝫ trāsiuit. nō tn̄ defuit tyrannis aīm⁹ q̄n postulat| vndiqꝫ obsidijs francisci iuguꝫ iā
ꝓpe ceruicibus imminens excutere conarent. Sꝫ cuꝫ alios frustra rogassent. venetos tādeꝫ ne se derelinq̄
rent peruicerunt. Nam neqꝫ ill̄ ex vsu videbat franciscuꝫ etate florentem rei bellice pitissimuꝫ. cuius iaꝫ vi/
res atꝫ arma non sine graui iactura sensissent. eo potiri ipio quo suo portanduꝫ videret. Percusserūt igit
veneti fedus cuꝫ mediolanensibus. legesqꝫ q̄s tō citerior gallia seq̄ deberet scripserūt. mandantes Sforce

vt certis cōtentꝰ vrbibꝰ ac termis mediolanēses in pace dimitteret. Jlle haud ignarus se breui ꝑituꝝ vbi venetis paruisset. imperiū eoꝝ ꝯtēpsit. Et ꝗuis deuictus oibus videret. nā soli florētini. ⁊ hij quidē parce opam ferebāt. Jn obsidione tñ perseuerare decreuit. iam mortuo frācisco pycinino frater eiꝰ iacobꝰ cū brachianis ad venetos trāsierat. Jam leonardus venereus a senatu veneto missus mediolanū ingressus auxilia ⁊ comeatꝰ. magnā copiā. ꝗbus ciuitas indigebat ꝓpe diē affore pollicebat. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ciuitate summa oim reꝝ indigentia. Jta vt dubiū videri posset. an obsidēs frāciscus. an obsessus dici deberet. Vix ei bis mille eꝗ superāt ꝗ ferre insessorē possent. ⁊ milites stipēdio fraudati ꝓ cibis sese armis exuerūt. Neqꝫ cū frācisco argentū erat. quo stipē dare militi posset. Sꝫ inter spem metūqꝫ dubiꝰ. obsidionē de die in diē vba pro factis ostentans ꝓducebat. Jn ciuitate vere cū iam frumentū absumptū esset. nec aliud edulij genus restaret. ⁊ iam canes. equi ceteraqꝫ id generꝭ aīalia mādere. nec ferre amplius famē multitudo posset. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptꝭ armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūqꝫ leonhardus venetoꝝ legatū gladijs cōfodiūt ac discerpūt. Exin palatiū fusis tyrannoꝝ satellitibꝰ aggrediūt. quo sine resistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝯiecerūt. Exīn missis ad frāciscū legatꝭ principatum ei ciuitatꝭ obtulerūt. ꝗ mox ingressus dñium vrbis accepit. Et deinde nō mltis interiectis diebꝰ. cū liberꝭ ⁊ cōiuge reuersus. ducalibus insignibꝰ exornatꝰ. in triūphantꝭ modū vrbē intrauit. ꝗ cū iaꝫ comū parmāqꝫ in deditōem accepisset wilhelmoqꝫ mōte ferratensi alexandriā emisset. non paruū deinde bellū cū venetis ⁊ alfonso rege diutius gessit. Jn quo cū acrius premeret neqꝫ eī tante potētie par esse poterat. Renatum regē fortissimis eqtū cohortibꝰ cinctū ex vlteriori gallia. magnis stipēdijs ac ꝓmissis allectuꝫ. i auxiliū accersiuit. ꝗ cū supatis mōtibꝰ in ytaliā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere ꝑ amiciciam ac necessitudinē cōpulisset. ⁊ iam castra sua frācisci castris ꝯiūgens. i hostilē agrū descendisset expugnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales oēs i eis cōprehēsos trucidasset. Tantus mox terror venetos inuasit vt iā castra castris ꝯferre amplꝰ nullo pacto ꝑsumerēt. nec iam retinere posse Brixiā ⁊ ꝑgamū agris amissis ꝯsiderēt. Cūqꝫ thurcoꝝ bellū res eoꝝ maritimas infestaret repēte ꝑter oim opinionē pax ꝗ diu in senatu aplico fuerat agitata. deniqꝫ apud laudā interuētu cuiusdā icogniti. s ꝓbate ⁊ integre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm frāciscū clam rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frācisco vtilis ⁊ venetꝭ necessaria fuit. Arcē deinde mediolani insanietis ppli furore dirutā frāciscus breui restaurauit mira fortune. siue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobile ac magnificū opꝰ hisdē manibꝰ sbito refectū ē. ꝗbꝰ fuerat pauloañ reiectū. Franciscus philelphꝰ nobil satyraꝝ scriptor ꝑ idē tps ad heroicū carmen ꝯuersus res Sforcie scribere cepit. Leodrisiꝰ trebellꝰ soluta oōne ac metro clarꝰ hri cepit. Apd venetos terra mariqꝫ potētissimos. ꝗ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateqꝫ claꝝ fecerat. filius foscari ducis. veluti ꝗppiā i rempublicā machinatꝰ eēt in exiliū actꝰ. deinde reuocatꝰ ⁊ iterū i suspitōem criminis adductꝰ ⁊ crudelissime tortꝰ. cū nihil mali ꝯfiteret relegatꝰ i peloponessuꝫ miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē ducꝭ andreas donatꝰ dum Cretā insulā ꝓ veneto iperio gubnabat dux isule appelltꝰ. reuocatꝰ domū honore ꝑuatur. ⁊ magna mulctatꝰ pecunia i exiliū mittit. Armilaus iter venetos dignitate ⁊ aucte potēs duꝫ ex concilio ad mediā noctē domū reuertit. baculo trāsfossus occidit. nec ꝗ tantū scelus patrauerit inuētus ē. ꝗuis filio ducis id crimini dederint. Franciscꝰ barbarus studijs humanitatꝭ excellēs. editꝭ nō paucꝭ neqꝫ illaudatis opusculis. senio ꝯfectꝰ nō sine celebri noīe vita decessit. Jmꝑator fridericꝰ cū romā rediens eo se cū ꝯiuge ⁊ rege hūgarie ladislao. totoqꝫ comitatu recepisset. libēter ⁊ amice visus. incredibilibꝰ honoribus tumulatꝰ est. Frāciscus dux gētis. ꝗ ānos. v. ⁊. xxx. summa cū laude ciuitatē rexerat philippo mediolanēsium duci brixiā bergamūqꝫ ademerat. copias eiꝰ pluribus locꝭ fuderat. Franciscū carmiolā claꝝ ducem copiaꝝ de ꝓditōne suspectuꝫ securi ꝑcusserat. Marsiliū carrariū cuiꝰ maiores diu patauiū ꝑ tyrānidem tenuissent. duꝫ ꝑrnam hereditatē vendicare conat interceptuꝫ necauerat. pacē cuꝫ thurcꝭ nō tam honestā ꝗ necessariā fecerāt. Jmꝑiūqꝫ venetuꝫ terra mariqꝫ lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulsus est tanqꝫ ꝑ senio reipublice videret inutil. Jlle hmōi ꝯtumelia affectus ingrate prie aspectuꝫ nō ferēs. eamqꝫ vitā recusans. ꝗ careret ipio e publico palatio in priuatā domū se recepit vbi cuꝫ principatuꝫ suis ciuibus reddidisset. egrā ꝗꝫ ꝯfestim aīam nature restituit. Cuiꝰ casum tanqꝫ ꝓuidisset baptista piasius cremonēsis astronimꝰ pluribus antea mēsibꝰ ꝓdixerat. Erat autē frāciscꝰ cum moreret nō lōge ab anno sue vite nonagesimo. venerabilis senex ꝑcipua corpis maiestate decorus. memor oim ꝗ post infantiam aut vidisset aut audisset. facundia copiosa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. ꝗ moderare frena senatꝰ optīe nosset. Eiꝰ pr̄ in egipto negociatꝰ. cuꝫ ꝓpham regiōis illius quēpiā de futuris iterrogaret. Rñsum ab illo accepit. filiuꝫ sibi eē. ꝗ aliqñ sue ciuitatꝭ ꝑncipatuꝫ asseqret. Frācisco suffectꝰ pascal vir singulari prudētia ⁊ moribꝰ humanissimꝰ. cuiꝰ ducatuꝫ nulla putāt bella susceptuꝝ. nisi vl necessaria vl ad moduꝫ gliosa.

Ludouicus marchio mantuanꝰ iter principes nri seculi. fame nō mediocris. lris eruditꝰ. ⁊ rebꝰ militaribus exercitatꝰ. Jn eo bello qꝺ veneti cuꝫ frācisco Sforcia post dñium mediolani ab eo captuꝫ gessere. partes illiꝰ secutꝰ. magnuꝫ momētuꝫ rebꝰ eiꝰ accessit. Carolꝰ frater eiꝰ ꝗ fidē frācisco fefellerat i vincula coniectus. sb eiꝰ fideiussione dimissus. cuꝫ neqꝫ sic ꝓmissioni sue satisfaceret oibꝰ ꝗ i mātuano agro tenebat oppidis priuatꝰ ē. Sꝫ cuꝫ stipēdia venetis faceret. nō ꝑuas eoruꝫ copias i mātuanā duxit. vbi vastatis late atqꝫ incensis agris cuꝫ fortuna ꝑncipiuꝫ eiꝰ belli secunduꝫ fecisset. ⁊ iā mātuani metu ꝑculsi. rebꝰ suis diffidere viderent. Ludouicꝰ accersitꝭ ex mediolano auxilijs. milites suos i aciē ꝓducēs. fratri copiā pugne fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum ē atrox pliū i ꝗ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris piti. ābo corpis atꝫ aī viribꝰ ꝑstantes. de glia. de ipio. de vita. summis conatibus cōtēdere. Deniqꝫ victor ludouicꝰ fuso fugatoqꝫ carolo. oēs eius copiarū duces. ac ꝑmores eqtū cet. plibꝰ interceptꝭ ille deīde pria extorris atꝫ egenus morbo ꝯfectus iterijt. Apud ferrariā mortuo nicolao Estense ꝑncipe. oim nri seculi

Fortunatissimo.nisi cōiugis adulteriū τ i ea τ i filio dilectissimo.vendicare olim coactus fuisset leonellus
dn̄atū suscepit.princeps pacific⁹.lr̄arū pitus.τ musice cultor.q̄ decedēte borsi⁹ frater ei⁹.τ ipi nicolao fi-
lius ex cōcubina pholomea senēsi ad pricipatū vocat⁹ ē egregia forma iuuenis τ i armis cū laude vsatus.
dicēdi τ agendi pitus.q̄ cū cesarē fridericū romā petentē τ inde reuersuȝ magnificentissime accepisset.sup
mutinā τ regiū ducatus honorē accepit.primusq oim i estensi familia dux appellat⁹ ē. Eugeni⁹ pontifex
dū ferrarie cū grecis cōciliū ageret hugo senēsis q̄ p idē tps medicoruȝ pnceps hīt⁹ est. oēs q̄ ex grecis stu-
diosi phie eo ɔuenisse crediti sunt apud se inuitauit.quos cū oppipare magnificeq pauisset. finito pran-
dio.epulis mensisq remotis eos i disputationē pedetētim placideq pellexit.cūq iam marchio adesset ni-
colaus.τ mlti i synodo excellētes phi aduētassent. cūctos i mediū phie locos adduxit.de qb⁹ inter se Pla-
to τ aresto.i suis opibus ɔtēdere ac magnope dissentire videnť.edicens eā se ptē defensurū quā greci op-
pugnandū ducerēt.siue platonē illi siue aresto.seqndū arbitrarenť. Cū greci certamē minime recusassent
ptractata ē ad multas horas disputatio postremo cū τ ex ɔuiuij snia hugo grecorū phos.alteꝝ post alteꝝ
argumētis τ dicēdi copia victos tacere cōpulisset.palā factū ē.latinos hoies q̄ iam pridē bellicis artib⁹ τ ar-
moꝝ gl'ia greciā supauerāt.etate nr̄a etiā lr̄is τ oim doctrinaꝝ genere anteire. Fuit aūt dom⁹ estensis viris sp
doctis amica.nr̄a etate nō solū hugonē de quo pfati sum⁹ magnis ad se pmijs traxit.sed mltos i iure ciuili.
plures i ceteris facultatib⁹ honorauit. In studijs eloqntie iohānē aurispā siculū grecis ac latinis edoctuȝ.q̄
versu,psaq clаruit inter familiares hītum ditem btūmq fecit. Guarin⁹ aūt veronensis oim ferme pr̄ ac mgr̄
q̄ a nr̄a etate grecas lr̄as didicere.admirabilis τ oim honore dign⁹ senex.q̄ oēm etatē suā legēdo.docēdo
scribēdoq.pcurrisset.vnicū senectutis sue refugiū τ illō q̄dē honestū dignūq suis exercitijs ac vtutib⁹ iue-
nit. In agro bononiēsi pirū q̄ndā aridā ex miorib⁹ formicis past⁹ cā cōplures ascēderāt supuenere maio-
res nō paruo nūero q̄ illas ptim occiderūt ptim deiecerūt. Post duas ferme horas tanta mioꝝ formicaruȝ
vis excitata ē.vt tot⁹ ager nigro tectus agmīe videreť accessere. Stipare oēs.τ arboris vndiq stipitē cir-
cūdantes.paulatim ascēdere ceperūt.maiores formice vbi hostes adesse aīaduerterūt cōglobare se supne
pugnā expectauerūt.postq̄ silr̄ acies ɔuenere cōmisso plio.maiores morsu rabido.mō illas mō istas e mi-
noribus interimere totiq breui spacio cōfecerūt.vt cadentiū morietiūq tumult⁹ ad piri radices nō parua
in terra succreuerit. Sȝ cū ptinati⁹ instarēt miores spq acies aciē pmeret vigitiq aut plr̄es vnaȝ ex hostib⁹
circūdarent τ a tergo τ a fronte pugnātes nuda q̄ȝ latera ɔfoderēt. victe tādē mauiscule τ ad vnū oēs neca-
te. Illati prius temere plij penas dedere. Hec acta sunt spectātib⁹ rōne copijs ecclie.cū.s.petri cathedrā Eu-
gen⁹ q̄rtus teneret.ea nob q̄ se vidisse ait.vir fide dign⁹ τ aucte retulit. Nicolaus pistoriēsis vtroq iure cō-
sultus.q̄ tū in castris aplicis nerij senensis epi vices agebat. Sile h illi est qd in gallia belgica nō longe ab
vrbe leodio ɔstātu fama gestū ferūt nidū siue I arbore siue i rupe falco sibi pauerat.ouaq fouēs pullos aui-
dus expectabat.hūc corui supuenietes loco deturbauere. ouis ei⁹ effractis ac voratis spectauere id e pximo
bubulci fugiētēq trepidū falconē annotauere postridie mirabile dictu falcones coruiq.q̄si septētrionales
illi meridionalē ptē tenētes.ordinatis acieb⁹.τ tanq̄ rōis capaces essent.alijs q̄ cornua obseruarēt.alijs q̄
media ducerēt agmīa dispositis.atrox τ ferocissimū pliū i aere cōmiserūt.in q̄ cū mō corui.mō falcones.ce-
derent.τ iteꝝ resumptis viribus certamē instaurarēt.tot⁹ vndiq sbiectus ager.τ pēnis τ cadauerib⁹ obte-
ctus ē.ad extremū victoria penes falcones fuit q̄ nō solū rostris.sȝ etiā vnguib⁹ acerrime decertantes.cor-
uos oēs ad internitōem deleuere. Exin paruo tpe interiecto cū duo de leodinēsi eccia contendentes.alter a
gregorio.xiij.alter a bn̄dicto.xij.in epm̄ elect⁹. Erat eīn inter illos de rōno pōtificio disceptatio.ambo cū
copijs i eūdē locū pugnaturi venerūt. Iohānes dux burgūdie alteꝝ armis muīt.alteꝝ leodiēsis pplus seq-
bať. Pugnatū ē collatis signis.summa vtrinq cōtētōe.horrendū cruētūq pliū factū. In quo tādē victor
iohānes.xxx.milia hostiū cecidit mirabile ei⁹ rei famā ɔditū ē.qd nos illac postea trāseūtes cesoꝝ ossibus
plenū vidim⁹. Sȝ de bello falconū ac coruoꝝ suā cuiq opīoem relinqm⁹ veri piculo penes famaȝ dimisso.
Bononia q̄ nō tā studioꝝ mr̄ q̄ȝ seditōnū alitrix appellari pt soror τ ipa genue. ac soli⁹ incōstātie ɔstās
cū factōe Iambecariā.nō sine cede mltos ciues domo pepulisset.cōi canetulorum ac bentiuolioꝝ ɔsilio.re-
gi cepit.pnceps factionū baptista canetul⁹ τ hanibal bentiuoli⁹ fuere.ābo sanguinarij.ābo patratis cedib⁹
insignes q̄ lȝ silr̄ ɔparato sacro iūcti essent.nihil tū inter se meliores fuere nā hanibal dū leuato de sacro fon-
te baptiste filio visurus puerperā cōpatrem seqť.eiq manu presa p nouo natu cōgratulať. ab irruētibus ex
improuiso baptiste satellitib⁹ obtrūcať.vt manifeste apparuerit baptismi sacrm̄ nō tā federis retinēdi q̄ȝ ce-
dis patrate cā a baptista q̄sitū fuisse. Sȝ nō inulta mors hanibalis fuit nā q̄ ptes ei⁹ seqbāť.sumptis paulop⁹
armis fugatis aduersarijs plateā obtinuere. Baptista inditio tandē puerili i specu quodā sbterraneo cū ple-
risq cōplicib⁹ suis latitās rept⁹.τ fumo cōpulsus exire. mox plib⁹ vulnerib⁹ ɔfossus ē. cadauer ei⁹ i foꝝ
tractū τ diu ludibrio hitū cū plerīq more ferarū.cor ei⁹ dētib⁹ laniassent.cruorēq bibere nō horruissent.
tandē exustū ē. Apud florētiā p id tps xanth⁹ latebat herculis bētiuoli quē quodā eugeni⁹ pont.max.
interfici siue iusserat siue pmiserat fili⁹ extra mr̄imoniū nat⁹.paupem vitā lanificō ducēs.nec satis gnarus
quo pr̄e genit⁹ eēt. Hūc bononiēses euestigio vocāt recusante quodāmō inuitū i pr̄iam ducūt. Eqtē ex la-
nifice faciūt.tutorē hanibalis filio reipublice pncipē tradūt.cui⁹ ea i reb⁹ aduersis fortitudo.ea i secūdis mo-
deratio hacten⁹ ōnsa ē.vt herculis filiū oēs norint. Qui cū exules p pditōem nocte q̄dā vrbeȝ intrassent.
ac excitato rumore q̄si victores isultassent.haud q̄q̄ destitut⁹ aīo.excitatis amicis.correptis armis.in eos psi-
lijt.nec mora victos cesis captisq ex ciuitate plib⁹ deturbauit. Bessarion eo tpe cardialis nicen⁹ natōe gre-
cus.prudētia singlari.τ nr̄a suaq lingua pitissim⁹ Nicolai.v.ponti.max.in ea vrbe vices gerebat.q̄ vsq
ad ipi⁹ pōtificis obitū legatōe funct⁹.nobilitati plebiq iuxta car⁹ fuit. Cuius eo deducta ciuitas ē vt legati

pape rogare magiſq́ꝫ impare ꝗrant. qꝺ plane nūc experiť. ludouicus ſctoꝝ ꝗtuoꝛ coꝛonatoꝝ cardinalis le-
gatꝰ. ꝗ ꝯquis ingenio valet. ⁊ ea ꝑditꝰ ē aucte. ꝗ ſummi ſacerdotꝭ nepoti deberet nō plus tn̄ i vrbe ꝑt ꝙ ſe-
natu placet ⁊ xanto bononiēſi viro. Floꝛētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuiȷ̄ ꝯditam priſci Florentia
hoīes fluentiā vocauere. quā cū auſpiciȷ̄s fundata felicibꝰ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere. miriſq́ꝫ
modis impiū ꝓpagare cepiſſet. floꝛētiā longe melꝰ ꝙ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maximꝰ euge-
nius ꝗrtus id ꝯciliū qꝺ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯſūmauit. Erāt plꝛes inter grecos ac latinos ſu
per archanis oꝛthodoxe fidei ꝯtentiōes. ꝗrū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpūs ꝓceſſione. Cū greci
ꝑaclitū ex pr̄e dūtaxat. nr̄i ex pr̄e filioq́ꝫ ꝓcedentē aſſererēt. poſt mlťas ac diutinas diſputatiōes. in quibꝰ
tanq́ꝫ interpꝛes Nicolaus ſagūtinus vtraq́ꝫ lingua diſertiſſimꝰ. ingenio facūdiaq́ꝫ iuxta ꝓmptus. illuſtre
nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccl̄ia in vnū fidei ſymbolū ꝯſenſere. Ciuitas impatoꝛē grecoꝝ ⁊ patriar
cham cōſtātinopolitanū. ⁊ oēs eoꝝ comites abunde lauteq́ꝫ pauit pr̄iarcha hic ſenio ꝯfectꝰ deceſſit. ⁊ apꝺ
ꝑdicatoꝛes intra eccl̄iam humatꝰ ē. cui maffeus poeta laudenꝭ nō ignobilis epithaniū v̄ſibus imparibus
edidit. Nicolaꝰ picininꝰ illuſtris copiaꝝ ductoꝛ. ab exulibꝰ floꝛētinis inuitatꝰ muſellanū ingreſſus agrū ꝗ
a floꝛētia. x. milibꝰ paſſuū abeſt. hoſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cū eugenio ſimľ ⁊
floꝛentinis bellū intuliſſet. apud angliariū magno ꝑlio victuꝰ ⁊ ꝓfligatꝰ ē. Ludouicꝰ archiep̄s floꝛentinus
apľicis tūc copiȷ̄s ꝑerat. ꝗ ea victoꝛia nobilitatꝰ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeniꝰ em̄ ⁊ vni
one grecoꝝ facta. ⁊ picininiȷ̄ metu depoſito. mēte atq́ꝫ aīo auctꝰ. viȷ̄. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut ge-
nere illuſtres. aut v̄tute ꝑſtātes. aut vite ſctītate cōſpicuos. inter ꝗs duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus ar-
chiep̄s rutenoꝝ ⁊ beſſarion nicenoꝝ pontifex. ꝗꝝ ſuꝑ meminꝰ. Alfonſus rex arogonū rogatꝰ a philippo
maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus venetoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus i
galliā iter ingreſſus. Sꝫ an̄ philippꝰ obiȷ̄t ꝙ ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet. audita v̄o amici
moꝛte. ⁊ ꝙ ab eo nūcupatꝰ heres eſſet. in ſabinos ꝓfectꝰ magnificētiſſimo illi funere iuſta ꝑſoluit. Deinde
trāmiſſo tyberi. recta via in floꝛētinū duxit. eo vt aiebat animo vt floꝛētinos reuocare ſuas copias ex gal-
lia cogeret. atq́ꝫ ita ꝑ tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſibꝰ ferendā ꝗs veneti bello ꝑmebāt ꝓfi
ciſcereť. noluerūt floꝛētini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatē deſerere. Quapꝛopter alfonſus i agrū vul-
teranū ꝓfectus pomaratiū. haud ignobile oppidū poꝛtas claudere auſi eoīpo ꝗ venerat dic copiȷ̄s circū-
poſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū i eodē agro ſitū mouit. cuiꝰ incole audita pomeratiȷ̄ cla
de cōfeſtim abſq́ꝫ certamine i deditiōem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta exin mōtecaſtellum
natura ⁊ ope mūitū obſedit. quo tꝑe ea imbriū magnitudo atꝫ vis venetoꝝ exoꝛta ē. vt neq́ꝫ extra tentoꝛia
ꝗeſcere milites poſſent. mlťis eoꝝ diſceptꝭ. mlťis ꝑmane raptatis qbꝰ ex rebꝰ ⁊ qꝺ annone inopia laboꝛa
bat. Mouēs inde alfonſus cāpiliā duxit. Sꝫ floꝛetini id opidum pꝛeſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi
cōtēdit. caſtella tn̄ aliquot finitima i gerardiſta. id ei regioni nomē ē. recepit atꝫ illis reſtituit a qbꝰ floꝛenti
ni ꝑus ademerāt. erat in comitatu regꝭ ſymonetꝰ mille ducēs eqtes. ꝗ finito floꝛētinoꝛū ſtipēdio ad eū trā-
ſierat. Sygiſmūdꝰ aūt malateſta quē rex anteq́ꝫ tuſciā ingredereť. cū eqtibꝰ mille. ⁊. dccc. peditibꝰ ꝯduxe
rat. cū ab eo indies expectareť. ad floꝛētinos trāſiuit. Fridericꝰ quoq́ꝫ vrbinatiū ꝑnceps. notus ⁊ clarus i
armis floꝛētinoꝝ ſtipēdia faciebat. ꝗ cū eſſent eqtatu peditatuq́ꝫ nō inferioꝛes rege. oēmq́ꝫ illi expugnādo
rū oppidoꝝ facultate ꝑriperēt. n̄ fuit regi cōſiliū i obſidiōe campiliȷ̄ ꝑſeuerare ⁊ ꝑꝭtim in mōtibꝰ comea-
tus penuria ꝑmebať. Diuertit igiť ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vr
bem ꝯſedit. quo i loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica toꝛmēta nauibꝰ afferri poterāt
Abeſt inde tribꝰ ferme milibꝰ paſſuū plūbinū nobile oppidū i cuiꝰ obſidione de ꝗ poſtea dicemus laboꝛā
ti regi caſtulionū. ⁊ ip̄m nō parui momēti oppidū ꝓdete floꝛētinoꝛū ꝑſidio traditū ē. ꝑter arcē quā cū ſy-
monetꝰ obſediſſet. paucis poſt diebꝰ ꝑ deditoēm cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis age
ret. a legatꝭ mediolanēſibꝰ aditꝰ ē ꝗ opē eiꝰ imploꝛātes. i eo loco decerni bellū aduerſus venetoꝛū ſenatuꝫ
obtinere. Iam ei frācıſcꝰ Sfoꝛcia mediolanēſi ppľo indignatꝰ venetoꝛū auxilio fretꝰ. eos ſbigere ſummis
conatibꝰ nitebať. ꝗꝝ paulo an̄ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta plūbini obſidiōe neapolim rediſſet
floꝛētini legatos ad eū miſere pacē petētes. qbꝰ accepta fiꝺ i caſtra ꝓfectꝭ poſtq́ꝫ mādata expoſuerūt. bellū-
q́ꝫ recuſarūt antoniȷ̄ cardinalis hilerden̄. noīati. inter ꝑmos theologi opa. ꝗ id negociȷ̄ pōtificis volūtate
ſuſcepat. paucꝭ poſt diebꝰ ea lege pax floꝛētino ppľo reddita vt caſtilionū ⁊ inſula eulȷ̄ ꝗ ipius bello floꝛē
tinis erepta fuerat in ꝑtāte regꝭ remaneret. Sꝫ cū frācıſcꝰ Sfoꝛcia mediolano potitꝰ eēt. oēſq́ꝫ pōtes ⁊ ar-
ces apud amnē abduā tanq́ꝫ mediolanēſis agri a venetꝭ repeteret. alfonſus ꝗ cum frācıſco eēt infeſtus e re
ſua eē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. ꝑ leonellū marchionē eſtenſem recōciliatꝰ vene
tis. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateq́ꝫ facta floꝛētinis ꝗ frācıſci foꝛtunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecun
do bellū indicit ferdinandūq́ꝫ filiū i expeditōem ꝯ̄ eos mittēdū duxit. Erat is eo tꝑe admodū adoleſcens
ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ ꝑato. liberalibꝰ diſciplinis inſtitutꝰ. armoꝝ tractādo-
rū ſcia edoctꝰ. glie cupidꝰ. inedie ac laboꝛis patiēſ. cui pr̄ ſex milia eqtū. duo milia peditū ꝯmiſit. Fueřt ⁊ i
exercitu eiꝰ comes euerſus ⁊ vrſiuꝰ neapoleo haud cōtēnendo copiaꝝ duces. Fridericꝰ quoq́ꝫ vrbinas. ꝗ
ſupioꝛi bello floꝛētinoꝝ arma ſecutꝰ erat. i eiꝰ exercitu militauit. Floꝛētini v̄o poſtq́ꝫ īminere belli ſibi tēpe
ſtatēꝭ ſenſeřt Eſtoꝛē fauētinū ſymonetū. quē ſuꝑ noīamꝰ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoq́ꝫ alexādrū ſfoꝛ
ciā ꝯduxere. ꝗ ſiľ iūcti. ſuꝑ decē milia eqtū. peditū v̄o magnū nūeꝝ i caſtris hūerūt. Ferdinādꝰ tn̄ ꝑ agruꝫ
coꝛtonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliqbꝰ nō magni noīs vi captꝭ atꝫ direptꝭ. Follianuꝫ non
parui momēti oppidū. cū oppugn̄re cepiſſet. nec hoſtes auxiliū ferrēt. pꝰ dies. viȷ̄. ꝑ deditōeꝫ accepit. Eq-
tatū eſtoꝛis apꝺ mōtē policianū ꝑlibꝰ captꝭ. nōnulľ occiꝭ fudit ac fugauit. Reucininū i agro floꝛētino ex-
pugnauit. Caſtellinū v̄o cū obſediſſet hyberno rigoꝛe inualeſcēte receſſit. ⁊ i maritima loca ⁊ aquā viuam
pr̄is exemplo ſeſe recepit. Quo tꝑe ⁊ antoniꝰ Olzina vadā i littoꝛe maris ſitā nauibꝰ occupauit. ⁊ amplioꝛi

fossa a terra cōmunijt. Quo ex loco pisanū ⁊ vulteranū agrū infestū reddidit. Cūq̨ interea florētinoꝝ du-
ces ad folianū castra mouissent. velletq̨ ferdinādus auxiliū obsessis ferre. Jamq̨ itineri se cōmisisset. tāta
in castris lues cōsecuta ē. vt ꝑ languētiū nūero. nō mō ad rem gerendā. ſꝫ vix admouēda castra sat̄ eēt. Ob
quā rē folianū summa vi expugnatū. nec minori v̄tute defensum. tandē ab oppidanis clam ꝑsidio traditū ē
q̄ tñ paulopost ⁊ ipi victoꝝ p̄da fuere. oppidū incēsuꝫ. ac solo eq̄tū. Per id q̨ꝫ tp̄s gerardꝰ gambacurta. dū
castella q̄tuor q̄ pr̄ a florētinis accepat intra apenninū sita. ferdinādo tradere vult. ab vno e suis ꝓditꝰ. ca-
stris amissis diu regē mendicādo secutꝰ ē. Exin pace apud laudā (vt diximꝰ) facta reuocatꝰ a p̄re ferdinādꝰ
in regnū ꝯcessit. Florētini q̄ amiserāt cūcta recupauerūt. Baldacius petrefirtū copiaꝝ haud ignobil̄ ductor
manu ꝓmptꝰ ⁊ audax. cū diu florētinoꝝ stipēdia meruisset ī palatiū tandē accersitꝰ. dū ingratitu ꝯtumacit̄
r̄ndet. captꝰ ex altissimis fenestris ī foꝝ p̄cipitat̄. cui q̄uis magno casu iā expirasset. securi tñ ceruix absci-
sa ē. Inter florētinos oēs q̄ nr̄a floruerūt etate cosmas cognoīe medicus ⁊ prudētia ⁊ auc̄te eminuit. is
p̄nceps vrb̄ hītus senatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̨ꝫplīmos ditauit. ma̅tri-
monia ex argēto suo dotibꝰ inc̄ta cōiūxit. Villas magnificētissime exedificauit. In eccl̄ias ditissima dona
cōtulit. monasteriū sc̄ti marci ⁊ amplū ⁊ nitidū a fundamēt̄ erexit parochie sue tēplū cū paꝝ placeret pror
sus diruit. Exin structurā admirādi opis ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̄uis ornatissimas ere-
xisset. amplīꝰ tñ meditatꝰ. opꝰ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidibꝰ ī insigni vrbis loco. adeo pulcrū
adeo amplū cōstruxit. vt ei alteꝝ eq̄ri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē mult̄ in rebus florētinoꝝ ꝓui-
dentia. tū maxime qḋ ī legēdis cācellarijs. nō iuris sciam vt plereq̨ ciuitates ſꝫ oratoriā spectāt ⁊ q̄uocant
hūanitatis studia. Norūt eñ rectā scribēdiq̨ dicēdiq̨ artē nō bartholū aut innocētiū. ſꝫ tulliū q̄ntilianūq̨
tradidere. Nos tres ī ea vrbe cog̃uimꝰ grec̄ ⁊ latinis l̄ris ⁊ cōditoꝝ op̄a. fama illustres. q̄ cancellariā aliꝰ
post aliū tenuere. leonhardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū eiusdē reipublice ciuē q̄ secretariꝰ apl̄icus. tribꝰ
q̄ndam romāis pōtificibꝰ dictaret ep̄las illos p̄cesserat colucius cuiꝰ ea dicēdi vis fuit. vt galeatiꝰ medio
lanensiū princeps. q̄ patrū meoꝝ meōria grauissimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus sit nō tam
sibi mille florētinoꝝ eq̄tes q̨ꝫ colucij scripta nocē. Disceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactio-
nes. q̄ tenuiores ciues maḡ q̨ꝫ opulētos vrgebāt. His diebꝰ cōsentiēte cosmo noua rō fortunaꝝ. cuiusq̨
ciuis descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu motuq̨ pp̄li fecerūt at tūc q̄ete trāquilleq̨ trāsijt. Luce-
ses qui nr̄a memoria bis florētinoꝝ obsidionē expti. bis philippi mediolanēsiū duc̄ auxilio suā libtatez
defendere. ad extremū cū vicinis viribꝰ pares eē nō possent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hostis ꝑmeret. to-
tiens ferret opē. fedus ad q̄nq̄ginta ānos cū eis ꝑcussere. eas leges s̄beuntes q̄s dixere potētiores. In-
ter florētiā ⁊ senā apud oppidū qḋ sc̄tm̄ cassianū appellat̄ anno post iubileū sexto. vise sunt nubes vigiti
(vt ferūt) cubitis a terra s̄blimes inter se mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pel
lere. ⁊ mutatis sepe vicibꝰ pelli q̄ pepulerāt interea summa atꝫ incredibili sp̄ūs violētia. domoꝝ tecta ꝑ in-
ane iactari muros deijci. ⁊ saxa ingētia loco moueri. vetustissimas oliuas. ⁊ antiquissima quercuū robora
radicitꝰ cōuelli. atq̨ cōstringi. hoīes ⁊ iumēta nō ꝑuis spacijs ꝑ celuꝫ ferri atꝫ raptari. hec nob̄ q̄ se vidisse
aiebāt retulere. ſꝫ mag̃ nos (vt crederemꝰ) ep̄le a grauissimis viris de his rebꝰ alfonso regi dū apud eū age
remꝰ scripte. ⁊ in p̄ntia nr̄a lecte cōmouerūt. Urbs sena vñ mihi origo ē. scd̄m hodie locū in etruria obti-
net. amenissimo sita loco. Et si mihi fides hñda ē. pp̄lo neq̨ rudi neq̨ iurbano. Huiꝰ rectores q̄ nobilitate
postposita. q̄ fuit ī illa ciuitate. tota ytalia memorabil̄ ⁊ ꝑte pp̄li quā duodecim appellāt prorsus cōculca-
ta. multis annis ī pace q̄euerāt inter se tandē duas factiones hr̄e ceperūt. q̄ ꝓut sue rei conducere arbitrate
sunt. ita se vl̄ pp̄lis vl̄ ytalie p̄ncipibꝰ cōiūxere. Cū v̄o rex alfonsus ī florētinos (vt antea relatū ē) cōduce-
ret exercitū. factiōes ip̄e manifestiꝰ patefacte. Altera regiū bellū ꝯ florētinos iuuādū eē ꝯsuluit. altera cum
florētinis auxiliū dandū eē suadē nō auderet. dissimulādū cēsuit vicerūt p̄mo reg̃ amici ⁊ eiꝰ castra ꝯme-
atū misere. Sꝫ cū rex ad sextū lapidē vrbi ꝓximꝰ castrametatꝰ eēt. dissemiantibꝰ in plebe q̄ florētinis stu-
debāt alfonsum nō tm̄ florētie q̨ꝫ senaꝝ dn̄ium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas dispositi
haud aliter alfonsi milites q̨ꝫ libtate sue insidiātes obſuauere. Cominuit aliquātisꝑ eā pp̄li suspitōem frā
ciscus martorellus ꝑstanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vteret̄. legatꝰ ad eos missus. ſꝫ cum nō tam regis
amore aut odio. q̨ꝫ priuat̄ ciuiū ꝯtētionibꝰ rei publice ꝯsilia turbaret̄. adeo tenuiter ānona ī castra reg̃ de-
portari ꝑmissa ē. ⁊ vt florētinis sil̄ ⁊ regi videret̄ lesi. Idē factū ferdinādus reg̃ filiꝰ alio postea tp̄e ī eos-
dem florētinos duxisset neq̨ eñ p̄ncipio eiꝰ aduētꝰ satis ei fauētes fuere. Sꝫ veneti cū senensibꝰ ac regi fe-
dere iūcti eēnt vsq̨ adeo senēses legatōibꝰ agitarūt. Et vt ipi societatē tandeꝫ reg̃ inierūt. belluq̨ florētis
indicerēt publice. qḋ breui sopitū ē venet̄ apud laudā incōsulto rege paceꝫ recipiētibꝰ. Post hec senēsibꝰ
aliud eīestigio bellū exortū ē aduersus hylbrādinū pitiliani comitē in quo ducibꝰ vsi sunt sigismūdo ma-
latesta ⁊ eufberto corrigēsi quoꝝ potētia nō tā hostibꝰ q̨ꝫ ipis senēsibꝰ formidāda fuit. Suborta aūt iter
sigismūdū ⁊ senēses discordia. cū sese ille suspectū eē aīaduerteret. nō sine suo ⁊ senēsiū dāno recessit. euf-
bertꝰ cū senēsibꝰ ꝑseuerauit. Interea comes iacobꝰ pycininꝰ. q̄ iā pridē apud venetos stipēdia faciēs nō
sine laude reꝝ gestaꝝ eoꝝ copias duxerat cū pace vbiq̨ porta stipendio careret in etruriā ꝓperās senenses
iure p̄ne amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetijt. qḋ cuꝫ frustra fuisset. acies in
eos cōuertit. Et ingressus senēsem agrū. pleraq̨ oppidoꝝ ꝑtim vi ꝑtim ꝓditōe recepta diripit. Calixtꝰ ter-
cius q̄ recens pontificatū inierat. copias suas senēsi pp̄lo auxilio mittit idē frāciscus Sforcia idē florenti-
ni faciūt veneti quoq̨ ꝑ fedus requisiti auxiliū q̄uis tenue p̄bent. Cōmittit̄ ex iprouiso p̄liuꝫ. ex quo sine
magno damno ꝑtiū discessum ē. Jacobꝰ cū exercitu coactꝰ ē castilionū sese recipe. qḋ oppiduꝫ eē diximꝰ a
florētinis priori bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaret̄. expugnari tñ nō valuit. Inter hec Eufbertꝰ

Lucenses

Impetus nubium et ventorum

Sena

in suspitionē actus tanq̄ cū pycinino sentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocat⁹ ad vrbē in senatu senēsi trucidat⁹ ē. ⁊ ꝑ fenestrā in foꝝ ꝓiect⁹ ē. Pycinin⁹ paulopost vrbetelluꝫ natura loci muītissimū oppidū ꝑ ꝓditionē obtinuit. vna eīm tantumō via. istaq̄ artissima. ⁊ arcis oppositōne defensa p̄t adiri. reliquas ꝑtes stagnū claudit quis dumtaxat lembis cymbisue nauigabile. Hic cū frumēti viniq̄ copiā pycinin⁹ repisset. tamdiu se ꝯtinuit donec pacē apud regē arogonū firmata ī regnū sese recepit. Sꝫ ea pax externo bello senēses soluit interno magis ac magis īplicauit. nā regis amici. ⁊ tanq̄ belloꝝ cā fuissent pycininiq̄ studio fauissent. partim securi ꝑcussi sunt. ꝑtim relegati. multi cū sibi ꝑiculum in p̄ria imminere cernerent. sp̄ote ī exiliū abiere. adeoq̄ ī eos q̄ suspecti sunt hīti. seueritas exercita ē. vt etiaꝫ florēti nis videat̄ ecē seuitū nec dū maloꝝ finis q̄n in ciuitate paꝝ pacata. noue indies machinatōes. aut fingūt̄ aut inueniūtur ⁊ sanguis ciuilis in forū disꝑgit̄. hoc fortasse malū equul⁹ ille p̄nūciauit. q̄ āno iubileo añ portā ei⁹ vrbis q̄ romā ꝑgit. pregnās freq̄nter astāte pp̄lo. dū pareret expirauit. Erat eīm hermofredit⁹. cuius feminei sex⁹ nullū ī eo vestigiū cerneret̄. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas existimauit duo fuere ab ip̄a puericia socij. ⁊ studioꝝ cōione coiūcti. quis alter iuris ciuilis sciam ꝓfiteret̄. alter poeticā. Gregori⁹ lollius. ⁊ frāciscus patricius cui⁹ p̄la extāt poemata. q̄ doctissimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā sibi retinuisse credūtur. Marian⁹ sozinus ꝑ idē tp̄s scia iuris nō solū apud senēses. ſ tota ytalia late clar⁹ ē hīt⁹. Plūbinū nobile oppidū ex populione ruinis edificatū existimat̄ nōnulli populinū appellādū putāt id ē ī littore tuscie maris sitū. Ilue insule oppositū. q̄ ferri venis inexhausta magnū quotannis vectigal plūbini dn̄o prebet. Huic oppido p̄fuit iacob⁹ appian⁹ ex paula nobilissima femīa martini q̄nti romani pōtificis sorore nat⁹. pacificus q̄dē p̄nceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē sobolē nō suscipet. extra m̄rimoniū herédē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit. cui⁹ cū venter intumuisset. ⁊ iā tp̄s pariēdi ꝓpe adesset. incredibili gaudio gestiens florētinis ac seneñ. legatos vti ad se mitterēt ac partū de sacro fonte leuarēt. futuros cōpatres magnis p̄cib⁹ inuitauit paritū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obstetricū man⁹ diu laborans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt risum pp̄lo chachinnūq̄ excitauit. Ita ⁊ cōp̄nitates ⁊ leticiā principis interrupit tybicē tn̄ forte maur⁹ in familia ei⁹ erat. ex q̄ natū puerū credidere. q̄ mox vbi detectū flagitiū intellexit saluti sue fuga cōsuluit. Mortuo Jacobo Reynaldus vrsin⁹ pacri vir ingenio ⁊ rei militaris pitus in ei⁹ locū suffect⁹ ē nō suo iure ſ cōiugis. q̄ iacobi filia fuisset. Hūc alfonsus cū in tuscia florētinoꝝ bello destinarēt̄. fauentē hostib⁹ repit q̄ꝓpter castris plūbino admotis. eū intra menia clausuꝫ terra mariq̄ summis viribus oppugnauit. ſ nō mīori v̄tute ip̄e ab interiori ꝑte ciues suos defendit quā regis milites ab exteriori muros īuasit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt m̄lti vtrinq̄ ceciderint. cōplures vulnerati in hostiū man⁹ peruenerūt. ⁊ eo p̄lio m̄ltoꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter cadola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aīaduersi sunt. Sꝫ oībus p̄latus ē galcatin⁹ Baldasin⁹ natione siculus q̄ ter muri fastigio app̄hēso q̄ prius tormēta disiecerāt conat⁹ est oppidū irruere. ceteꝝ feruentis aq̄ viueq̄ calcis. q̄ inter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat ꝑurebat artus vi deterritus. grauisq̄ saxi ictu cū reuulsa aggeris ꝑte deturbatus ē. Fuit aūt galcatius statura q̄ mediocrē excederet robustis ac teretib⁹ membris. corpis magnitudini vires r̄ndebant luctatione iactu saltuq̄ nulli hominū cessit. membroꝝ robori par anim⁹ erat. eq̄ ac pede iuxta bellator acerrim⁹. armatura graui armatus galeatusq̄ humistās. sinistra sellā. dextra hastaꝫ equestrē tenēs. strēnuo saltu grādi statura equū insilebat. singulari certamīe q̄ter p̄liatus. bis ī ytalia. bis in gallia trāsalpina toti⁹ victor euasit. a trib⁹ hostiū equitib⁹. eoip̄o florētinos bello pedit⁹ vnū ex his gladij capulo seminecē eq̄ excussit. aliū citato equo medium amplexus e sella extractū humi strauit. Terciū cubito grauiter ꝑcussum ī fugā v̄tit tāta porro modestia vt nūq̄ ip̄e de se vl̄ rogātibus amicis diceret vite cultu. moꝝūq̄ elegātia. oībus p̄terea grat⁹ dilectusq̄. Perstitit aūt p̄libus dieb⁹ ad plūbinū alfonsus. ſ cū oppidi expugnatio difficilis videret̄ neq̄ iā cōmeatus in castris esset. ⁊ equi cōsumptis arboꝝ folijs fame perirēt. dissoluta obsidione recessit. nec diu postea Reynaldus morbo interijt vxor eius katherina verita. ne rex ī se viri delictū puniret. missis ad eū oratoribus. tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmisit. Ea mortua sollicitis oppidanis. quem sibi potissimū dn̄m legerēt vicini v̄o potētatus cū varijs artib⁹ ad se trahere conarent̄. renūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū suoꝝ ꝓsapia supesse. cui se cōmittere possent. Hic m̄ltos annos in militia versatus nec tn̄ aut opes cōgesserat. aut egregio aliquo facinore nomē q̄sierat. Ob quā rez dimissis iā armis vxorē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil min⁹ q̄ dn̄andi sollicit⁹ cū a plūbinensibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti somniū visum ē. Exiñ fortune ludūz libenter amplexus tanq̄ vite reliquū dormiuisset. In alterū virū mutatus. quis senex p̄ricipatū suscepit. Rexitq̄ postea plerisq̄ annis ciuibus suis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonso v̄o qui ei fautor ⁊ fuisset ⁊ stipendiū fecit ⁊ cēsum dedit. Decessit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū sibi natis minore quē cū ciuitas seniori preferret herede instituto.

In viterbio v̄o nō parui motus fuere Sedente nāq̄ nicolao quinto princiualles gattris eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicensem ab inimicis inuasus obtrūcatus est. Exiñ sedente Calisto tercio welhelmus ei⁹ nepos. noctu domi necat⁹. ob quā rē ciuitas ī vltionē sollicita. dū malefactores inq̄rūt̄. dū isti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ꝑpessa ē.

Urbis rome iā tandē nobis sese res offerūt. q̄bus suā narrationē petētibus s̄uato breuitatis instituto. satisfacere pergim⁹. Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardīalis ⁊ legatus p̄rimonij bti petri gubernator ⁊ ductor ap̄lici exercit⁹. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui p̄fectum vrbis. qui comitem anthonium pisanum. qui plures alios eccl̄ie insultatores bello victos neci dederat. Duꝫ pontem tyberis. quem sancti angeli vocant transire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani custodiebant. repente inuasus vulneratus captusq̄ in arceꝫ rapit̄. vbi paucis post dieb⁹ siue hausto veneno siue ex vulnere

Equulus hermafroditus

plumbinum

Viterbium

Roma

vitā finiuit. Prouinciā deinde suā. sortitꝰ ē ludouicꝰ ⁊ ipe cardinalis aqlegienß pr̄iarcha. iā rebꝰ gestis ⁊
amicicia pōtific ̄ late cognitꝰ. q̄ pacat ̄ rebus ī vrbe eugenio reditū ꝑparauit. Cōprehēderāt rōni eugeniū ac
libertatē asserētes. apud scām mariā in trāstyberina regione custodiebāt eūq₃ cū deceptis custodibus per
tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. fremebat eñ ppl's. cū externꝰ miles infestis armis ro
manos vastaret agros. hoīes atq₃ armēta surripiēs. Sz cū plurimis ānis eugenius abfuisset intellexerant ⁊
opulēti ciues ⁊ inopes romani summi pontificis curia. nō tam vrbē q₃ vastā ac desertam speluncaz videri.
q̄bus ex rebꝰ missis ad eū legat ̄ vt in vrbē suā rediret. magnis p̄cibꝰ rogauere. Rediit ille nono postq₃ ef
fugeret āno. nec tā ignominiose pulsus fuerat. q₃ exceptꝰ ē gl'iose. Fuit cuz frācisco Sforcia ⁊ in pyceno de q̄
postea dicemꝰ ⁊ ī aliis loc ̄ piculosum bellū. qd̄ p ludouicū cardinalē ⁊ nicolaū pyciniñū iā sibi recōciliatū
ꝯfecit alfonso rege opē ferēte. Cogitauerat frāciscus Sforcia tudertinā vrbē sibi amicā. nā eiꝰ aliq̄n poti
tus clemēti ciues impio rexerat. deinde rōni cū exercitu parere. Erāt eñ inter cardinales nōnulli q̄ ludoui
ci potentiā indignātes frāciscū nō q̄si aduersus eugeniū. ß ꝯ eiꝰ cōsiliū inuitabāt. inter q̄s nicolaū capuen
sem ī vrbe gl'osum ac potentē fuisse ꝯmēorant. nā eugeniꝰ p id tp̄s eū de ipa re suspectū roma amouedum
curauit. Sz cū auxilia eccie ꝓpe aduenissent frāciscus irrito ꝓposito retrocessit. Eugeniꝰ vō q̄ cū quōdaz ve
netis ac florētinis studiosissimꝰ fuisset. Cū illi hostē suū franciscū aduersus ecciam armis pecuniisq₃ iuua
rēt ⁊ ipe ad ipoꝝ hostes declinauit. Alfonsum regē ac mediolanēsiū p̄ncipē. ⁊ rex q̄dē eiꝰ suasu vsq₃ ad ty
burē venerat philippo cuiꝰ opes iā pene collapse videbāt laturus opē. aut ī tusciā ꝯ florētinos aut in gal
liā ꝯ venetos ꝓfecturꝰ. ß eugeniꝰ cū q̄tuor cardiales creasset. ex q̄bꝰ successorē suū assumēdū esse p̄dixerat
in lectulo egritudinis iacēs. pauc ̄ post diebꝰ migrauit ad pr̄es. ⁊ ī basilica. b. petri apud eugeniū tercium
sepultꝰ. Priꝰ tñ q₃ obiret germani q̄ postq₃ duos de summo pōtificio cōtendere aīaduerterant. neutralita
te q̄dā vtētes. vtriq₃ recusauerāt obedire. destinat ̄ romā legat ̄. inter quos ⁊ ego vnꝰ erā a friderico impa
tore missus ob obediētiā ei iāiā morituro restitueñt. Ipe vō theodericū coloniēsem ⁊ iacobum treuerēsem
archiepos. quos pōtificali dignitate p̄uauerat. mutata sñia ad pristinos reduxerat honores. Magnus ꝑ
fecto ⁊ clarus pōtifex fuit eugeniꝰ cōtempsit pecunias v̄tutez apprime dilexit. neq₃ scdis rebus intumuit.
neq₃ succubuit aduersis. neq₃ spes ei gaudiū. neq₃ metꝰ tristiciā auxit. sedatꝰ aīmꝰ eūdē sp eiꝰ vultū osten
dit. s̄mone breui eoq₃ grauissimo vsus est. durus ⁊ asp in hostes. ꝓpitius in fide receptis ad hec ꝓceritas
corpis. oris decor. ⁊ venerāda ī sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. plꝰ aliq̄nto credidit ⁊ maius impiuz q₃
par fuerat ꝯmisit. huiꝰ pr̄ cū in egipto negociaret̄ cū pr̄e frācisci fuscari de quo iā mentio facta ē. ab heremi
ta. quē pariter adiit. nō minꝰ letū vaticiniū quā ille accepit. ille eñ filiū quē hēbat futuꝝ pr̄ie principē. hic
suū inter sacerdotes ad summū euasuꝝ didicerat. Eugenio vō gabrieli nomē inditū fuit. Qui cum adole
uisset defunct ̄ parētibꝰ euāgelii nō surdꝰ auditor p̄rimoniū qd̄ ab illis nō tenue accepat. inter xp̄i paupes
erogauit. Exiñ antonio corario comite eiusdē feruoris adolescēte religionē intrauit. in q̄ summa cuz laude
v̄satus tamdiu cū illo vixit. donec angelus corarioꝝ gregoriꝰ terciusdecimus appellatus sedē petri sortitꝰ
cū alter ab altero separi nō posset. ambos aduocās senēsi eū bononiēsi anthoniū p̄fecit eccie nec diu mora
tus vtrūq₃ cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo claruerūt. ß hic summū pōtificatū adeptꝰ magi
enituit q̄ ⁊ si oriēte scismate in p̄ncipio sui pontificatus vsq₃ ad obitū cū basiliēsibus cōtenderit. Corona
to tñ sigismūdo cesare grecoꝝ ⁊ armenioꝝ vnione pacta ciuitatibꝰ eccie q̄s amiserat recupat ̄ tyrānis p cir
cuitū deletis. ꝯtumacia rōnoꝝ edomita. victor inclitꝰ hoīem exuit. Hic me q₃uis aliq̄n aduersus eū existi
mans. deo sacrificiū facē cū basiliensibus sensissem. Nā in eo tp̄e tota nutabat eccia. veniētē ad se benigne
recepit. inter secretarios collocauit ⁊ apl'icis sbdiaconatus honore donauit. Ecciaz quoq₃ tergestinā pau
cis diebꝰ anq₃ moreret̄ falso rumore vacantē audisset. mult ̄ illā petētibꝰ. nisi vni p̄ oībꝰ destinauit. quod
postea successor ipl euit. Nicolaus q̄ntꝰ natōe tuscus. ex oppido sarezana. pr̄e medico theologica doctrina
illustris. ⁊ oīm ferme sciaꝝ genere insignis. post eugeniū ī petri cathedra suffectꝰ. Qui pauc ̄ añ mēsibus
cardinalatū ab eo cū felicē apud germanos legatōem obisset. Nec diu p̄us ep̄atū bononiēsem acceperat.
Hic vrbē mult ̄ ⁊ maximis edificiis exornauit. cuiꝰ opa si cōpleri potuissent nulli veteꝝ impatoꝝ magnifi
centia cessura videbāt. Sz iacēt aduc edificia interrupta. ruineq₃ muroꝝ ingētes. Scisma qd̄ apud subau
diēses aduc ī eccia vigebat. explosit amedeū papatui renūciātē in gr̄am recepit cardinalatꝰ honorē ⁊ in pr̄
no dn̄io legatōem reliq̄t. cardinalibꝰ aliquot ab eo creat ̄ dignitatē dimisit. roānos lōga pace ditauit. iu
bileū feliciter gessit nisi qd̄ ī pōte scti angeli ī ꝯcursiōe pploꝝ inprouide facta. ducētos circiter homies. aut
ꝯculcatos aut ī fluīe eiectos piisse ꝯstat. Bernhardinū senēsez ordis minoꝝ ꝓfessorē. q̄ paulo añ obierat. in
nūez sctōꝝ retulit. Fridericū terciū ipatorē ⁊ leonorā augustā m̄rimonio iūxit. ac de more iūctos corona
uit. familias habūde ⁊ cū m'lta leticia pascēs. Bis cardiales creauit. ⁊ p̄mo q̄dē te vnū antoniū natōe ma
ioriceñ. ad titulū scti crisogoni. quē sibi p̄bite studiis ⁊ archanoꝝ sacre theologie cognitōem ex oībꝰ parez
elegerat. Scdo sex creauit. aut doctrina pcelebres. aut gener ̄ claritate īsignes īter quos ⁊ germanū suum
philippū scte sussanne cardialē assumpsit. placidis moribꝰ ⁊ icorrupte fidei virū. Libros ex tō grecia exq̄
sitos ad se iussit afferri. ⁊ in latinā cōuerti linguā curauit. magna premia trāslatoribꝰ prebēs. ⁊ acceptissi
mi ei fuerūt in trāsferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decēber
⁊ Gregorius castellanus itemq₃ demetrius natione grecus. qui soluta oratōne vtens. cū pōtificis aures
mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. In homeri vō poemate quod ab heroico
carmine l atinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tñ inuentꝰ
est. q̄ acri eiꝰ iudicio satisfaceret. Oratiꝰ romanꝰ q̄ scribatū apl'icuz ea de re cōsequutꝰ magnisq₃ pollicitatiōi
bꝰ illectꝰ. Iliadez aggressus. nōnullos ex ea libros latīos fecit dignos. q̄s nr̄a miraret̄ prisca n̄ iprobassz
etas. Nicolaꝰ q₃ perotꝰ polibio e grec ̄ comode atq₃ ornate ad nos traducto. Iohes tortelliꝰ aretinꝰ libro d̄
orthographia pitissime cōscripto. Albtus florētinus ꝯditis de architectura egregiis voluminibus aliisq₃

pene innũerabilibꝰ noua cudẽtes opa eiꝰ pontificꝭ grãm meruere. Adeo em̃ ingenia excitauit fouitq; Ni
colaus vt vix eũ inueniri possit. in quo magꝭ hũanitatꝭ ⁊ eloq̃ntie. ceterarũq; bonarũ artiũ studia q̃ suo tpe
floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis virꝭ inscripta eẽ volumĩa. quot neq; suorũ ꝑdecces
sorũ. neq; ĩꝑatorũ cuiuspiã noĩ dictata ꝯperimꝰ. Unũ tñ edoctũ ab eo neglectũ miramur. Blondũ flauiũ fo
roliuẽses q̃ res a declinatõe rõni ĩpiĩ vsq; ad etatẽ nr̃am toto orbe patratas mirabili ordine ĩ duas digessit
decades romã describẽdo ĩstaurauit. ytaliã illustrauit. deinde triũphantẽ orbẽ scribere adorsus oẽm nobis
vetustatẽ aperuit. S; ita ferunt hoĩm mores. ꝑraro queq; extollit põtifex. quẽ ꝑdecessor amauit. Ceterũ Nico-
laus ⁊ veteribꝰ ⁊ nouis codicibꝰ ornatissimã bibliothecã instruxit. In q̃ circiter tria milia librorũ voluĩa
cõdidit. Sacrariũ aplicũ vasis aureis ⁊ argẽteis. sacerdotalibꝰ indumẽtꝭ mirifice decorauit. Altaris orna-
menta aulea q̃q; ex auro cõtexta mirãdi opis coemit. Suppellectilẽ toto palatio necessariã magnificẽtissi-
me ꝯꝑatã duplicauit triplicauitq;. Legatoĩbꝰ q̃s publice audiuit ita r̃ndit vt dubiũ eẽt. sapiam eiꝰ an elo-
quentiã an magꝭ admirere Si q̃s eẽ ĩ vrbe ꝑegrinos existimatõe dignos accepit ꝯfestim eos. missis xeniis
honorauit nobiles sua domo extorres q̃ ad se venerãt benigne cõfouit. paupibꝰ xp̃i largas elẽynas dedit.
religiosis mẽdicãtibus nihil ad necessitatẽ deesse sustinuit. ĩ eccĩas vrbis plũima dona ꝯtulit in ꝑrimonio bt̃i
petri plurimas ac mũitissimas arces oportunis locꝭ erexit. huiꝰ tñ tã admirabil' tam expetẽdi põtificꝭ vite ñ
defuerũt insidiatores. Stephanꝰ em̃ rõnus familiã porcaria tenui censu eques. res nouas sepe ĩ vrbe mo
litus. ac ꝓpterea bononie relegatꝰ. clam inde excedẽs magnis itineribꝰ romam rediit. Conuocatisq; mox
amicis. mentem suam exposuit turpe eẽ dictitãs. eã vrbẽ q̃ totã sibi subiecerit orbem. Nũc sacerdotũ impio
subiacere. quos rectiꝰ feminas q̃ viros. q̃sq; appellauerit. venisse se ꝑatũ ꝑrie iugũ excutẽ rẽ factu facilẽ si vi
ri fuerint. nicolaũ põtificẽ celebre epyphaniarũ die ĩ ede. b. petri sacra facturũ. haud magno negocio cõꝑ-
hendi posse. ꝑplm libertatꝭ amore. q̃ ꝓclamari cũ audierit mox opẽ audẽtibꝰ daturũ ad colligandũ autẽ
ꝑsulẽ cathenã aureã secũ attulit. a se iã pridẽ ꝑatã. quã cõgregatꝭ ostendit neq; em̃ mox occidẽdũ ꝑsulem ex
vsu eẽ dicebat. S; obseruandũ donec arcẽ sancti ãgeli ꝑ eũ recuparẽt at; vt erat hõ facũdꝰ facile ĩ suã sniam
cõgregatos traxit. at; eo facilius q̃ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ꝑpetrata scelera iudiciũ formidãtes
ad se vocauerat q̃bus nihil erat ĩ pace sperãdũ. S; ꝑsensit insidias nicolaus missisq; militibus cõꝑhendi
hoĩem iussit illi eũ iã aĩo fractũ. ⁊ apud sororẽ in archa latẽtẽ inuenerũt cõplices eiꝰ in domo q̃ cõuenerãt
expugnati captiq; sunt. e q̃bꝰ vnꝰ baptista scicirra manu ꝓmptꝰ ⁊ aĩo intrepido. ꝑ medias pontificꝭ cohor
tes inani gladio sibi apperiẽs effugit. stephanꝰ ĩ arce scti ãgeli alii ĩ capitolio suspẽsi vitã finire atq; ita pon
tifex maximꝰ ingẽti ꝑiculo liberatꝰ romane sedis dignitatẽ impiũ seruauit. Felix põtifex ⁊ oĩm iudicio bea-
tissimꝰ nisi eo sedente turci vt añ diximus ꝯstantinopolim expugnassent xp̃ianorũ desidie atq; ignauie me-
morabile ꝑpetuũ. Accessit ⁊ aliud qd̃ nõ paruũ eius gl'iam iminuit. Nã cũ pacꝭ ytalie q̃ cũ vehemẽter ferro
vastabat ⁊ igne. Ipe reꝑator ⁊ arbiter cõcordi partiũ voto delectus ẽ. dũ diẽ ex die in deliberationẽ du-
cit suspectus eẽ frãcisco Sforcie iã mediolanẽsiũ principi ac venetꝭ cepit tanq; eã sniam ꝓmere nollet. que
aliis pacẽ eccl'ie aliis bellũ allatura videret. Ob quã rẽ intercẽdẽte symoneto monacho ordinis heremi-
tarũ sancti Augustini ꝓfessore obscuri antea nominis ⁊ ꝓrsus ignoti. S; vite integritate ꝓbato veneti cum
francisco duce ꝯueniẽtes inter se cõcordie leges dixere. ꝯstituta die intra quã bello socii pacẽ ratã haberẽt
visum ẽ id oĩbꝰ monstri sil'e humilẽ ⁊ incognitũ monachũ ytaliã pacasse. S; recusante alfonso pacẽ. q̃ in-
scio dicta erat vanã eẽ nicolaus q̃ de se hita fuerãt suspitõem ostendit. misso ad alfonsum legato dñico sancte
crucis cardinali prudẽtia singulari ⁊ vite integritate cõspicuo. qui cum caietã. deinde neapolim ꝑuenisset
interueniẽtibus venetorũ ⁊ aliarũ partiũ legatis differẽtiisq; oĩbus tanq; ex integro discussis alfonso re-
gi nonsolũ pacem suasit. S; fedus in annos q̃nq; ⁊ viginti inter oĩes ytalie potentatus ꝑcussit. cuius ro-
manus pontifex ⁊ cõseruator ⁊ iudex dictus est. Sed cũ doloribus artheticis ꝑ oẽm ferme pontificatũ suũ
Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis oppimeret. nec iã ampliꝰ mortalẽ pollutũq; co
mitatũ candidior anima dignarẽtur e vita decessit. ab eo q̃ iñ pontifex eugeniꝰ munera tradiderat. nonso-
lũ cõfirmata sunt. S; ampliꝰ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaq; primũ eccl'ia. deinde seneñ. ꝯmissa
Calistus tercius post eũ beati petri cathedrã obtinuit natione hyspanꝰ ex regno valentie nobili genere
natus. vnꝰ oĩm q̃ suo tpe sciam iuris ꝓfiteret eminẽtissimꝰ. ⁊ q̃ cõsiliũ regꝭ alfonsi in q̃ multis ãnis ꝑsede-
rat. Illiusq; artes ac cautiones ꝑ se ferret. Is vt primũ põtificatus apicẽ adeptꝰ ẽ mox aĩm ad delendam
turcorũ ⁊ legẽ ⁊ gentẽ cõuertit votũq; vouit. ad eã rem solennes misit in galliã. in garmaniã. in hũgariã.
in orientẽ legatos primarios sancte ro. eccĩe cardinales. e quibꝰ nullus aduc rediit. Alanũ tñ cardĩalẽ sctẽ
braxedis magno ingenio virũ ⁊ aĩo securo ⁊ potẽti ꝓpediem e gallia reuersurũ putãt. Naualia qd̃ antea ĩ-
auditũ fuerat rome cõstituit triremes q̃plures ad ripã tyberis in ciuitate leonina pauit armauit in turcos
misit comitẽ iacobũ pyciniinũ senensibus vt dictũ ẽ armis insultantẽ. misso milite suo repressit. Regi alfon-
so querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respõdit ipe regat nisi summus aplicꝰ guber
natõem relinquat. veras eorũ multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cõfictasq; credi-
dit. qui fidem dedere cõtentioni alii calistum alii alfonsũ alii vtrũq; accusauere. Quorũ alter regẽ sub quo
natus esset. alter suũ sacerdotem cui tanq; vicario dei parẽdum est ferre nõ posset. Bis cardinales a calisto
creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quorũ ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̃ tanta di
gnitas videretur exposcere. doctrina tñ ⁊ circũspectio ⁊ morũ suauitas id honoris haud iniuria consecuta
censet. Terciꝰ fuit iacobꝰ de portugalia regio semĩe natꝰ. ĩ q̃ ea modestia. ea grauitas id acumẽ ingenii. id
studium lr̃arum. is amor virtutis emicuit vt q̃uis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniũ ad eã di-
gnitatẽ ascẽderit. Scd̃o loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnũ demas. tãto munere meo
tñ iudicio. nulli dignꝰ id honoris obuenit. q̃ iohãni epo zamorẽsi ciuilis sapientie cognitione sublimis

q̄ vno de q̄dragīta annis romanā secutus curiā p oīa ferme officia castus innoxiusq3 trāsierat cancellariam
vo q̄ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egre-
gia specie atq3 indole iuuenē. eccl'iastice militie ducē pfecit. Exin pfecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardia
li sanctoꝝ q̄tuor coronatoꝝ. ⁊ ipe q3 nepoti legatōem bononiēsem demādauit. Uincētiū natione hyspanū
⁊ osmūdum anglicū miraculoꝝ fama illustres inter sctōs redegit. Legatos i Scithiā ⁊ psidē i ethiopiā mi
sit. q̄ xpianos p orientē in fide cōtineret. ⁊ aduersus religionis hostes armaret. Schanderbechio in alba-
nia multisq3 alijs p greciam turcoꝝ bello laborātib⁹ pecuniaria sbsidia largitus ē. Trāsfigurationis dn̄ice
festū instituit. ⁊ celebrare publice iussit. assumptionē suā priusq3 pōtifex maximꝰ eligeret pluribus annis
pdixit. Cladē quoq3 quā turci apud albam i hūgaria sustinuere anq3 fieret vaticinatꝰ ē. Nūc quoq3 de futu
ris multa ⁊ magna pmittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e psa-
pia vrsinoꝝ fuit. cum mascula ei soboles nulla esset vrsini hereditatem eius ppinq̄tatis iure ad se traxerunt
Id egre tulit comes euersus cuiꝰ filia nupta esset vnica iohānis filia. Uentū ē ad arma colūnenses comiti
euerso auxiliū pbuere. deinde hortante pontifice psper cardinalis martini q̄nti romani quondā sapiētissi-
mi ⁊ felicissimi pape nepos. eius gētis honoratissimꝰ ⁊ lr̄arū studio late clarus. cognationē suā bello sub-
traxit inter vrsinos ⁊ euersum vsq3 hodie impacate durāt inimicicie. Latinꝰ sanctoꝝ iohānis ⁊ pauli cardi
nalis illustris vrsinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris scia ⁊ aīo. q̄ alta curet. parua despici-
at insignis ex vrbe pfectus. ad oppida sua recessit. tanq3 rome nō se satis tutū existimaret. siue comitis in
sidias veritus. siue pontificis indignatione ꝯmotus. nec reuocatꝰ. in hāc vsq3 diē reuerti voluit. Calisto i-
ter oēs cardinales duo ad hoc vsq3 tps imprimis auditi atq3 accepti fuerūt wilhelmus Rothomagensis
ameno ingenio. ⁊ sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos gente natꝰ. ⁊ industria potens. siue qd̄ eoꝝ cōsilijs multū inesse crederet. siue qd̄ alteꝝ francie regnū
alteꝝ venetoꝝ rempublicā dicere posse arbitratus ē. Symonē romanū phie studijs ⁊ arte medica excellen
tem adeo dilexit. vt frēm eius iacobū epm̄ feretranū q̄q3 virtute prestātem sua potissimū ꝯsideratōne ru-
beo galero donauerit. In audiēdis legatōnibꝰ priuatorūq3 hoīm caus antecessoꝝ suoꝝ facilitatē longe su-
perauit. Epl'as ⁊ regibus ac amicis p seipm dictauit in signādis supplicationibus libēs ⁊ hilaris tēpus
absumpsit. De iure interrogatus pcupide rn̄dit. leges canonesq3 tam ei fuerunt in promptu. q3 si heri aut
nudiustercius scolā iuris primū exiuisset. Nihil em̄ memoria sua excidit qd̄ retinēdū existimauit. ceteꝝ nul
la facultas ei iuris cognitione potior visa ē. in q̄ ipe ita excelluit vt suoꝝ pdecessoꝝ. q̄ sibi possit equari. vix
vnꝰ aut alter inueniat. Hic postq3 ordini cardinaliū me inscripsit. varmiēsem q3 ecciam ad mare baltheum
in sarmathas sitū postulātibus canonicis ꝯmēdauit. cuiꝰ possessionē fremētibꝰ ea in regione crudelibus
⁊ atrocissimis bellū nōdū asseq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tpe sub ducatu spoletano cōtinet pauce ciuitates
Umbria ducatus Spoletanus
intestinis seditōibus caruerūt. Nursia q̄nti sertorij quōdā pria guelfarū ptiū insidijs sepiꝰ agitata vix tan-
dē respirare potuit. Naruia quā sulphurio gurgite candidꝰ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gi
bellinoꝝ factione depssa guelforū ꝯsilio ducta q̄escit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō orta
nis nō ipis deniq3 spoletanis sue calamitates defuerūt. S3 assisina ciuitas oīm miserior iuēta est. q̄ dūmō
brachianāmo Sforcianā factōz amittit. ⁊ nc̄ ptē q̄ superior. nūc alterā q̄ iferior appellat expellit eo deducta
ē. vt iam ciues vniuersi. nō solū inferiores. s nulli potiꝰ vrbe iā pene deserta dici pn̄t. Pycenum regio-
Picenum
nē. quā nr̄a etas marchiā vocāt. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus ba
siliensibꝰ occupato. ⁊ nō solū philippi marie s alfonsi quoq3 regis inimicicijs implicito vna quodāmō ex
cursione ademit. nōnullisq3 post annis cōtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puelle. q̄ in-
ter vgines cōiugi sue huiebat. ⁊ sibi mltaꝝ molestiarū. ⁊ illi necis cā fuit. ppetua ea vocata ē. apud nouari
enses honestis parētibus orta. forma egregia. ⁊ ingenuis moribꝰ. nisi potētis dn̄i decepta blandicijs. vir
ginitatē cū adulterio pmutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facinꝰ. quesito qui eā
duceret viro despondet. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōuiuio. sponsus in
oppido quod a francisci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte prestolabat ducitur illa mul
tis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet. iussa vlterius pge-
re in arcē rapta ē. nec vlteriꝰ infelici viro vidēde spōse copia fuit. Qd̄ cum blāca frācisci ꝯiūx cordatissima
mulier cognouisset. nūq3 deinde q̄euit. donec dimissis pcussoribꝰ puellā q̄uis diligenter custoditā interfe-
cit. frācisc⁹ q̄uis ea re valde ꝯmotꝰ. vxoris tn̄ iusto dolori cēsuit ignoscendū. Exin pōtifex eugeniꝰ iā phi-
lippo regiq3 ꝯciliatꝰ nicolaū picininū cū exercitu aduersus frāciscū misit regēq3 vt iter in marchiā duceret
adhortatꝰ ē. annuit alfonsus. delectuq3 militū hito cū florētissimis eq̄tū pedituq3 copijs in picenū pueuit.
Iūctisq3 apd̄ hisiū cū picinino castris eoq3 totiꝰ exercitꝰ duce ꝯstituto ꝯterritos oppidanos i deditōz eccie
ꝯpulit. q̄z exēplo ⁊ scti seuerini incole secuti claues portarū misere. Que cū frācisc⁹ accepisset copijs suis p
munitiora puincie oppida distributis ptrahere bellū e re sua arbitratus ē. Exin cū petrꝰ brunorꝰ vnus e
copiarū suarū ductoribꝰ. cū. dccc. eq̄tibꝰ ad regē trāsisset. maceracēses ⁊ ac folētinates deditionē eccie fe-
cissent. Cōsentiētibꝰ venetis ac florētinis redire se in grām philippi ducis mediolani vt regis imperiū euade-
ret amicis iterpositis simulauit. Credidit philippꝰ lr̄isq3 ac nūcijs vti copias i regnū reduceret alfonsum fru-
stra rogauit turpe em̄ regi videbat inuito eugenio rem īfectā relinq̄. pseuerauit igit atq3 acriꝰ instās cingu-
lū oppidū in deditōem eccie recepit castrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territꝰ ē. q̄uis phi-
lippꝰ ea re cōmotus pacē cū venetis ac florētinis fecisset. S3 aesim cum exercitu petens troylū copiarū du-
cem. cui franciscus maxime fidebat. Nā ⁊ multos annos in eq̄tatu suo primos ordines duxerat ⁊ sororē eiꝰ
in vxorē acceperat. tradita ciuitate sese dedentē in comitatū suū recepit. Deinde rochanicōtratam cum de-
fendente ruberto francisci nepote. pluribꝰ diebꝰ frustra oppugnasset. ad metaurū amnē supra fortune fanū

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonsuʒ tybicen quiaʒ ꝺ
a francisco i castra veīt īpetrataqꝫ a rege ꝑ sui ordīs more. liberi⁹ loqndi venia. mlta nephariа ī nicolaum
pn̄tem francisci noīe ꝓbra ꝯgessit. ꝓditorē ac ꝑfiduʒ appellans regemqꝫ admonēs ne illi se credat. cui fal
lere potissimū sit. Postremo nicolaū francisci vrbis ad duellū ꝓuocauit. In q̊ duces ipi eorumqꝫ copie de
glīa de dignitate certarēt. aparituꝝ qdē vno prelio ducū sit atꝫ eqtū ꝟtute sit a rege petijt vt equus specta-
tor pugne adesset. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs ꝯmot⁹. haud lenioꝛib⁹ ꝯuicijs ī frācīscū absentem
cōiecꝗ fidē suā mltꝗ exemplis cōprobās egre sibi eē rn̄dit. Corp⁹ suū vulnere ī ceruice recepto debilitatum
fuisse oñsuꝝ se singulari certaīe vter eoꝝ ꝓditōis īfamia cēsend⁹ eēt. nisi fortūa hāc sibi facultatē abstulissꝫ
oblatā tn̄ pugnandi cū exercitib⁹ cōditōeʒ. leto se aīo. cū bona regis venia accipe. Postero die cū copijs su
is sꝫ ipam vrbē fauū patenti campo futuꝝ. qꝺ cū a se postulare nicolaū decoris tuēdi causa rex aīaduerteret
vtriusqꝫ ꝑtꝗ securitati sese ꝯsultuꝝ recepit. Sꝫ cū dicta die nicolaus ī campū cū suis ꝓcessisset. atqꝫ insultās
vrbis menib⁹ vsqꝫ ad portas cucurrisset. Rex vo ꝓcul īde ad mille passus cū exercitu ꝯsedisset. Liberꝫ vtri
qꝫ ꝑti ꝑstaturus campū frācīscus sine regi parū fidēs. sine glīam suā deq̄ ꝑ id tp̄s haud dubie iactabat ī di
scrimē adducere verit⁹. intra vrbē suos ꝯtinuit. Magꝫ inter franciscū ꝛ Nicolaū. nō emulatio mō viguit ob
rei militaris glīam. cui⁹ primas ꝑtes sibi vterqꝫ arrogabat. verū ꝛ simultas ingēs ob veteres inimicicias
q̄ olim īter Brachiū ꝛ Sforciā fuerāt. q̄ꝝ alter frācīsco pr̄ alter nicolao mgr̄ ac dux fuerat. atꝫ idcirco nō tm̄
hostes ꝫ vt inimici inter se bellū gerebāt. nec sꝫ vno eodēqꝫ ꝑncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus
ex corporis breuitate pycinini nomē qꝺ ytalica ligua ꝑuū sonat accepit. Sꝫ q̄nto mediocritate statura ei⁹ īfe-
rior. tanto aī magnitudo supior. Pauca ei ꝟba fuerūt atꝫ paꝝ compta. Sꝫ q̄ mltaꝝ ac magnaꝝ reꝝ sn̄iam cō
ꝑhenderēt. in milites suos īdulgēs. ī amicos liberal'. in hostes dur⁹ ꝛ asper. dimicandi cupid⁹. qetꝗ impa-
tiens. glīe auidus. ꝛ ī ꝑicul' obeundis ꝓmpt⁹ ac secur⁹. ꝑliū ex occasione ꝓtin⁹ sumpsit. hostē celeritate ꝑ-
uenit excursione fatigauit. leuis armature. eqte magisqꝫ pedite vtebat̄. fortes atꝫ asperos milites amauit.
hostiū nūero deterreri nō potuit. Quib⁹ reb⁹ cū plīmos ꝛ ī gallia cysalpina ꝛ ī reliq ytalia triūphos ex ho
ste duxisset haud dubie reꝝ gestaꝝ magnitudie ꝛ glīa mgr̄o suo Brachio maior euasit. Francisc⁹ aūt hone
sto corpe fuit. ꝛ qꝺ mediocritatē non paꝝ excederet. amplo pectore. robustis mēbris ꝛ apte dispositꝗ. facie
grata. iocūdis ocul'. caluicie venerabilis. facūdia copiosus ingenio ꝑacri. aīo reꝝ magnaꝝ cupido. solers ī
mīstrandis reb⁹. ī laborib⁹ ꝑferēdis infatigabilis. in occasionib⁹ ꝓspiciēdis acut⁹. ꝛ sagax ī hostib⁹ fallē-
dis. ꝟsut⁹ ꝛ vafer ī ꝑsagiēdis euitandisqꝫ dolis. ac hostiū ꝯsilijs ꝑuertēdis caut⁹ atꝫ ꝓuid⁹. Raro nisi ex
destinato cōflixit hostē. sepi⁹ obsidēdo qꝫ decertādo cōfregit. peditatū ī mag̃ precio hūit argento atqꝫ auro
cultos esse milites voluit. in exeq̄ndis cōsilijs celer ac ꝑseuerās ī oī renouāda pn̄tia aī laboꝝ tollerātia. vsu
exercitatione cōsilio mirifice instruct⁹. qb⁹ artib⁹ breui adeo magn⁹ effect⁹ ē. vt vn⁹ ex oīb⁹ copiaꝝ ducib⁹
inuētus sit. q̊ cū Nicolao de rei militaris principatu cōcertare posset. Nā cū scia rei militaris atꝫ aucte pa-
res videret̄. diu dubiū fuit. vter alteri aṅponendus esset. Sꝫ hāc litē fugat⁹ paulopost nicolai exercitus. ꝛ
in gens victoriaꝝ francisci cursus ꝛ mediolaneñ. fortuna ī eū pleno cornu trāslata ꝓrsus diremit. Ceteruꝫ
fani expugnatōꝫ cū rex difficillimā ītelligeret. nō frācisci solū magni ꝛ ꝑitissimi ducꝗ pn̄tia defensi. verūetiā
qꝫ vrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaqꝫ potuit. inde abiens in firmanū duxit quo
in loco cū alexander francisci frater eruptione facta. postremū agmen eius inuaderet. cōuersis in euꝫ signis
hostem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ꝛ antemurali quod pro vallo stabat vi capto. De
inde ad turrim palmaꝝ composito agmine. ꝑuenienti francisci epl'a reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac
petro Bruniauro inscripta. inter cetera ea ꝟba continebat. ne ampli⁹ differētes. iam tandē cogitata matu-
rarēt quapropter omēs de ꝓditione suspectos armis eqsqꝫ ꝛ omē suppellectile priuatos. in vincula cōie-
ctos in arogoniā misit ꝛ in arce satabie valentini agri custodiri mandauit. nec diu postea cuꝫ temaritani de
ditōem fecissent in regnum suū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q̊ ad montem aureū cū exer-
citu substiterat transmissus. Sed priusqꝫ illi aduētassent pycininus repentino francisci aduentu inuasus ꝑ
lio. fusus pulsusqꝫ fuerat. Cliuus in quo castra posita erāt. ꝛ oppidū ꝓximū dissipatos fuga ꝟuauit. Fran
ciscus ea victoria simul ꝛ ꝓfectione regis elatus picininū vndiqꝫ veluti victor percurrere ꝛ infestare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonsus eo reuerti. cū iam se itineri accingisset. noui regni motib⁹ domi retentus l…
pum virreū vrsinū garsiāqꝫ cum non paruis copijs aduersus Sforciam misit. Interea nicolaus pycin…
a philippo in galliā reuocatus frācīscū filiū cum ꝑte copiaꝝ in pyceno dimiserat. Quē Sforcias ad mō…
vlmum prius pugna superatum intercepit quā regꝗ auxilia ei aduenissent. Post hec ludouic⁹ aquilegien…
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio sortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam prestan-
tem. cum magna equitum peditumqꝫ manu a rege missum. omnibus copijs suis prefecit. cuius industri…
aufidam oppidum obsidione clausum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud cingulum oppidum contra franciscum misse. Nam philippus cū frācisci recōciliatōem iā tandē mu-
tilatā intellexissꝫ Italianū Forlanū ī reb⁹ bellicꝗ late cognitū. q̊ pōtificꝗ ꝑtes adiuuaret eo trāsmiserat. Cu…
cum patriarcha ꝛ vintimilius per rectam viam coniūgi non possent. Nā media loca franciscus obtineba…
magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciscus e pyceno discedens in vrbin…
cem agrū sese recepit pt̄riarcha montē molonē obsedit atqꝫ obtinuit. Deindē oppidum sancti angeli vi e…
pugnans diripiendū militi dedit. vintimili⁹ paulopost ab eo ī regnū ad hiberna recedēs ꝑ agrū firman…
nō ꝓcul a mōte sctō cōstitit cui⁹ aduētū ꝯterriti oppidani. emissis oratorib⁹ deditōꝫ fecere sitꝗqꝫ circūiecta
castella. deīde ad mōtē altū ꝓfect⁹. dies aliq̄t ibi māsit. Interī firmani ꝯiuratōne fctā spe ꝓpinq auxilia a
frācisco defecerūt alexādro frē eū magna equitatus parte in arcē cōpulso. qbus ꝛ vintimilius ꝛ pontificis

copie mox auxiliũ ꝓbuere. Sed cum arx eiuscemodi esset. vt sola fame vinci posset. premunitis vrbis par-
tibus. ne descensus ex arce fieret vintimilius vti ꝯstituerat. in biberna ꝯcessit. Seq̄nti ãno alfonsus remũ-
dũ buillum ⁊ cũ eo mille equites. totidẽ pedites ad p̃riarchã in pycenuȝ misit. q̄ vbi cuȝ iacobo caynano ĩ
eccīe castra ꝑuenit. mox ytalianus forlanis mandãte philippo maria ꝯphensus ẽ. at post triduo iussu pa-
triarche apud Roccãcontratã securi ꝑcussus. montẽ fabruȝ deinde cepere. ⁊ aliq̄t castella friderico vrbina
ciũ p̃ncipi eripuerunt. ꝟ cuȝ iã duo milia eq̄tuȝ a florẽtinis ac venetis missa. francisci exercitum auxissent.
Philippus vo exercitu suo ad casale ma⁹ iuxta flumẽ padũ a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias
suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex castris eccīe iubẽte pontifice trãsierunt. Franciscus iam bello supior mõtẽ aureuȝ ⁊ alteꝝ ei ꝓxim
castelluȝ sigismundi malateste qui iã ab eo defecerat. ecciam fortune secutus. expugnauit. ⁊ eiusdẽ oppidũ
gradrariuȝ obsedit. Iteꝝ rex alia p̃riarche auxilia misit. cuȝ quib⁹ ĩ pycenuȝ reuersus iacobuȝ caynanuȝ ꝓ-
ditionis suspectum apud roccãcontratã. vbi et ytalianuȝ forlanũ interfici iusserat capitali supplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignuȝ ab eo gestuȝ. donec frãciscus philippo recõciliat⁹ illius stipẽdia facturus
⁊ iã dux ꝯ venetos designat⁹ ex pyceno recessit. nã postea nõ soluȝ arx firmana ꝟ oĩs ferme ꝓuīcia ĩ ei⁹ po-
testatẽ facta ẽ. In asculo iosias nobilib⁹ ort⁹ parẽtibus admoduȝ adolescens iohãnẽ francisci Sforcie fra
trẽ magno aĩo iuuenẽ. ⁊ qui eã vrbẽ ꝑ om̄e belli tp̄s egregie defendisset. ꝯspiratione cum paucis inita in-
cautuȝ obtruncauit. Sȝ cuȝ ⁊ ip̄e tirãnuȝ ĩ p̃ria gereret ĩ exiliuȝ actus ẽ ciuitas deinde sꝟ eccīa quieuit. Ci-
uis anno abhinc supiore idẽ iosias arcẽ quãdã naturale situ munitã ⁊ vrbi ꝓpinquã. cuȝ plerisq̄ latronib⁹
occupãs ñ ꝑuas curas illi ppl'o ĩgesserat. q̄ res ei paꝝ ꝓsp̄ẽ cessit. nã roderic⁹. s. nicolai cardīal' ei⁹ ꝓuīcie
legat⁹. obsidionẽ loco admouẽs. postq̄ arce potit⁹ ẽ. captũ ip̄m vinctũq̄ romã misit. In vrbino dux gẽ
tis oddo mr̄e colminiensi nobilissima natus cũ per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret ppl'ari tumultu interfectus est. Incentor nequicie ⁊ adolescentie sue corruptor protho
notari⁹ carpensis nobili genere ort⁹. ꝟ ingenio pessim⁹. qui nuptis ac v̾ginibus q̄plurimis vim intulerat
qui per oĩa scelera ad summũ vicioꝝ peruenerat. eadem nocte cũ discipulo suo necatus inexhauste libidis
penas dedit cadauer eius in foꝝ delatum desecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri
usq̄ ꝯiugẽ ex colimunẽsi familia duceret cũ proles ei nulla virilis esset. anxius quonã pacto in gẽte sua im-
periũ ꝓpagaret cõcubinã ex se pregnãteȝ assimulauit exin Bernhardini cardensis agnati sui p̃clari copiaꝝ
ducis filiũ tũc forte natum supponi ꝓ suo nutririq̄ iussit friderici noĩe indito. ꝟ coniugio deinde contracto
cum filiũ legitimuȝ sustulisset couersa in eum cura fridericũ aduc pueꝝ militie tradidit. in qua ille etatẽ vsq̄
ad virilẽ ꝑseuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a ppl'o vrbinaciũ princeps factus est. Clarus vir ⁊
castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec in admĩstrandis rebus bellicis ꝯsiliũ. nec in capescen-
dis periculis anim⁹ nuq̄ defuit. nec vere factis q̄m fide clarior. q̄ quidẽ vel maxime patuit cũ bello picenti
franciscũ Sforciã q̄ ad eũ se receperat fortune afflatu iã pene desertus ꝯstãtissime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrũ ꝑdiderit oculũ. Apud ariminũ emilie vrbẽ sigismũdus malatesta sceleri-
bus insignis imperiũ tenuit. qui cũ Sforcie filiam matrimonio sibi adiũxisset partes eius in picenti bello
aliq̄diu secutus est. deinde sub ecclesia stipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuscia cõtra re
gem aroganum que res postea magno detrimẽto fuit. Nã cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex hui⁹ iniurie memor. eũ q̄ sibi fidẽ nõ seruasset extra cõmunẽ pacẽ esse voluit. Deinde comitẽ iacobũ
pyciniũ ⁊ fridericum vrbinaciũ principem cũ copijs in eum misit qui aliquot ei nõ parui nomĩs oppida
abstulerũt eiusq̄ agrum ferro ⁊ igne vastarũt ip̄e cum auxilia vndiq̄ frustra implorasset. ad extremũ quod
vnũ salutis erat remediũ alfonso misso ad eum reconciliari ꝯstituit. cui⁹ nondũ p̃ces exaudite sunt. quãuis
spem ꝯcordie regis clementia nõ paruã effecit. In fauẽtia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referũtur principatum frater eius hestor arripuit. ⁊ ip̄e in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rõne q̄ sygismũdus ab alfonso declarat⁹ hostis extra vni
uersalem pacẽ factus ẽ. Fabrianeñ. q̄ dudũ tyrannide oppressi. necatis tandẽ q̄ndecim ex familia q̄ princi-
patum inuaserat fugientibus reliquis ad eccīe impiuȝ redierãt. Multisq̄ post annis in pace quieuerãt. hoc
anno de rebellione tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos in vincula cõiecere exin tormẽ
tis ac questionibus proditio expresso crimine. vltimo supplicõ affecerũt. In aquila marsoꝝ vrbe apud
quã memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te
nuissent martini quinti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interijt. Diuus bernhardinus senen-
sis postq̄ ytaliã omnẽ xp̄i nomẽ p̃dicando ꝑagrasset. mortalis vite cursum ꝑegit. eoq̄ in loco sepultus cla
rere miraculis affirmat̃. Fuit aũt bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ẽ assertio eoꝝ. q̄ pa-
triam illi massam fuisse tradunt. q̄uis puericie sui ibi nõnulla rudimenta ꝑegerit. cum eñ mater ei⁹ massa
na ceteꝝ pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habiti sunt vbi ⁊ ip̄e natus. ⁊ maiori ex ꝑ-
te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio ediscendo operã dedit. ꝟ cum sepultis parẽtibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius esse ꝓmissa animaduertisset. distributa inter xp̄i paupes substantia.
diui francisci religionẽ ingressus. traditam sibi regulã exactissime obs̾uauit. declinansq̄ maiores conuen-
tus. eoꝝ ductor ac mag̃r effectus ẽ. qui fratres obseruantes appellant̃. maximuȝ autẽ ei studium in edocen-
dis ppl'is fuit. qui cum eẽt facundia copiosus. ⁊ doctrina insignis. incredibili oĩm attentione audiebat̃. ⁊
quasi alter paulus eẽt vas electionis in admirationẽ ac reuerentia habitus ẽ. Tres euȝ ppl'i sibi pontificẽ
elegert. vrbinas ferrariẽses senẽses. ꝟ nõ fuit ei cõsiliũ. linguã q̄ toti possȝ ytalie ꝯsulere vnã ĩtra vrbem cõ
cludere. Regnũ iã neopolitanũ igressi ad felices alfonsi mirabilesq̄ reꝝ cursus stilũ ꝯuertim⁹. Post bellũ
nauale qđ ip̄e cuȝ genuensibus infeliciter gessit. tanq̄ cognorit fortuna suũ errorẽ. q̄ tanto principi molesta

Dux Vrbini

Ariminum

Fauentia

Aquila

Neapolis

fuisset. nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduersissima fuerit fecūdissima facta est. nā phi
lippus mediolanensiū princeps vbi captiuū regem ad se ductum ⁊ se victorē longe minorē victo aīaduer
tit mox ex hoste factus amicus leberū esse regem iussit societateq̄ secū equis conditionib⁹ facta cū magnis
muneribus donatū a se dimisit. Jsabella interea ꝯiunx rhenati lothoringie ducis . qui cū alfonso de regno
contendebat ⁊ ꝑ id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat cū duobus ꝑuis filijs caie
tam venerat eaq̄ ꝓsidio firmata neapolim se ꝯtulerat. Sꝫ petrus arrogo frater alfonsi qui ex bello nauali
cū paucis triremibus euaserat. reꝑata in sicilia classe ꝑter spem mutatus ab altera factione caietanoꝝ nocte
ꝓfectus eo caietā obtinuit ⁊ expulso hostiū ꝓsidio suū imposuit missis ad alfonsum nauibus que illum ex
portu venerij aducherent. Appulit paulopost caietā in eisdē nauibus. alfonsus deinde capuā petijt. que li
cet medio tꝑe ab ysabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuisset. virtute tñ iohannis vintimilij ci⁹
loci ꝑfecti in fide ꝑstiterant. Jbi reimūdus nolan⁹ regulus alfonso recōciliatus est ⁊ mox scaphatū in insu-
la sarni situ castruq̄ maris in deditionē acceptū. Jsabella vbi se viribus alfonsi imparē se esse cognouit ab
eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliscū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac
pari numero peditū ad eā misit. ꝓfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot castella vi cepit. obsedisseto ca-
puā nisi iohānes vintimilius . dccc. equites quos regina ad eū transmiserat ex improuiso inuadens fudis
set cepissetq̄. Aggressus est tñ idē patriarcha iohānē anthoniū principē tarentinū ad montē fusculū ac euꝫ
expugnatū in castris captiuū abduxit. eaq̄ demū lege dimisit vt frater eius quingentis equitibus stipēdia
pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni ꝯsilio ⁊ amicis animis ꝓ regina belluꝫ
ꝗ interuenientibus simulatibus copias seꝑarūt. interea duoꝝ mensiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonsum
facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius opprimere alfon
sum statuit q̄ recōciliationis ad eū noticia ꝑueniret. Erat alfonsus apud vicū iulianū tribus miliarib⁹ ab
auersa secutus in castris. cū sibi nunciatū ē hostes rupto induciaꝝ fedē aduētare sibiq̄ minime tutū expecta-
re impetū. ob quā rē sublatis signis mox capuā se recepit. nō tamē absq̄ dāno suoꝝ qui postremū agmen
duxere. Exin cū patriarcha auersaꝫ sibi ad inhabitandū tradi ab Jsabella peteret iacob⁹ impediret rursus
inimicicie inter eos suborte sunt. ꝗ cū tranenses excepta arce alfonsum dñm appellassent ⁊ arx oppugnari
cepisset. patriarcha cū exercitu eo ꝓfectus obsidionē firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Jsabella rogatus
et iohannes anthonius vrsinus ⁊ multi alij se ꝯiunxerunt firmata obsidione cū iohannes anthoni⁹ haud
ex animo bellū gerere crederet ⁊ naues regis aduentare tranensibus auxilio narraret. verit⁹ patriarcha ne
intercluderet cū paruo nauigio ingressus mare tanq̄ pecunias ab eugenio petiturus in picenū adnauiga-
uit. deinde se romā contulit. milites eius sine duce relicti ad candolā se contulerunt. Arx deinde alfonso de
dita est ⁊ iohannes anthonius ad eū redijt. Jnter hec rhenatus e captiuitate dimissus cū decē triremibus
neapolim venit ⁊ vocato a se iacobo candola ex eius ꝯsilio scaphatū petens in deditionē accepit. deinde in
fulmunensem ꝓfectus cū frustra vrbē obsedisset agrū vastauit incendio. nec alfonsus interea quiescebat. ꝗ
albano ac celano agro subacto ad castrū vetus ꝑuenerat in valle subletia situ cui rhenatus oblata ꝓ milita
ri more cyrotheca preliū indixit. accepit alfonsus. sed que sunt singulari certamine an collatis signis cū to-
to exercitu dimicandū esset se ad vtruq̄ paratū esse. Cūq̄ rhenatus respondisset vniuersi certaminis cū to-
to exercitu fortunā se velle subire. rhenato renunciauit placere id quidē. sed qm̄ veteri more ei⁹ fuit qui ꝓ
uocet diesꝫ ac locū prelij dicere. se cū exercitu inter acerras ac nolā ꝓficisci. qui campus lata planicie vtrisq̄
idoneus eē. ibiq̄ eū ad diē octauū prestolaturū. Hinc orta dissensione cū rhenatus locū in quo alfonsus es
set ꝯstituendū diceret preliū impeditū est. Alfonsus in nolanū prexit. rhenatus in eū locū vbi alfonsi fue-
rant castra duxit exercitū. atq̄ ita suo satis honori vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs
castrū vetus subegit. Afonsus in vallem cardinā ꝓfectus arparidū oppidum vi cepit. ⁊ marinuꝫ boffam
vallis dñm captiuauit. Casertinum regulū in fideꝫ recepit. Jn lucaniā ducens oppidū anglū obsidione fa
tigatū obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū castris eius erant.
quibus fretus absente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis castris vrbem obsedit. decem triremi
bus in portu collocatis. oppugnat vrbs magnis viribus. nec ciues seipos negligunt. Sed dum petrus
paululū a castris speculandi gracia in littore vagat e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc
cubuit. vir apud omnes ordines gratiosus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro-
bore excellens. ad subeunda pericula inpauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu consternato exer-
citu eius diei dimissa est oppugnatio. Alfonsus vbi germani iacere truncū cadauer inspexit Ad hec inquit
ego te frater stipendia duxi vt esses q̄ mihi tuo sanguīe tuaq̄ nece regnū parares. recondiq̄ loculo corpus
iussit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui post tempora nactus idonea dignum suo genere funus duceret.
Sequentibus vo diebus cū oppugnatio repeteret tanta vis imbriū cecidit vt necessario ab obsidione dis
cessum ⁊ res in religionē sit versa. Exin caynarum oppidum tradente quodaꝫ milite multis oppidanis oc
cisis ab alfonso receptū est. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex peliginis reuersus
neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēcij optune in mari sitā ad tutelam regie arcis vi ex-
pugnauit. deinde arcem ipam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorsus deerat
in potestatem suam accepit. Alfonsus vero cum frustra obsessis auxilium ferre conatus eēt in lucanos tra-
ijciens salernitanos totamq̄ ferme prouinciā ⁊ brutioꝝ multos in dedicionem accepit. Jacobus aūt can-
dola prestanti vir ingenio ⁊ a lraꝝ studijs non abhorrens atq̄ imprimis rei militaris peritus. qui sb bra-
chio stipendia fecerat. dum castellum quoddam iacobi lagunisse oppugnare nitit catarri ꝓ fluuio correpꝰ
occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. si q̄ta industria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi
fides ⁊ in promisso constantia fuisset. Johannes vintimilius ⁊ ipe ꝑ idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in potestatē recepit. Auersam ꝗꝫ a rhenato deficientes alfonsum intro
misere. qui arcem apprime munitam ⁊ forti ꝑsidio defensam cū expugnare facile nō posset fossatis ingenti
bus exclusit ⁊ oppugnari quottidie iussit. Rhenatus ad anthoniū candole filiū in apuliā profectus. cū ni-
hil ꝓpterea ab oppugnatione arcis auerse cessari animaduerteret ꝑ candinam vallem ⁊ deinde ab alfonso
qui occurrerat impeditus ꝑ transuersos montes sequente anthonio in nolanum descendit. nec tamen ob-
sessis apud auersam opem ferre ꝑsumpsit. cū alfonsus in castris illic potentior videret͛. Sed reuersus nea-
polim anthonium candolam de proditione suspectum ꝯprehendi ⁊ in carcerem retrudi iussit. que res mag͛
ei detrimento fuit. nam cum castra illius sub vrbem tumultuarent ducemqꝫ suū reposcerent anthoni⁹ dimis-
sus est. qui ꝯtumeliam sibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonsum transiuit ⁊ arcem auersanā
septimo iam mense obsessam ei tradi curauit. ꝑsuaso ꝑ epl'am xanto qui cū patre suo militauerat. ꝑfectusqꝫ
ibi presidij erat: descîuit tamen paulopost anthonius ab antonio. Alfonso deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus est cū arcē proditione traditā. Ciues quoqꝫ consternati in alfonsi potestatem venissent. quo tp̄e et
calathini adactis machinis ab alfonso expugnati sunt. ⁊ castellū padula ⁊ ante vrsariam castra posita. Frā
ciscus Sfortia rhenato amicus arianū troiā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraqꝫ oppida ꝑ id tempus ī apu
lia obtinebat. quorū custodiam cesari martinengo cū non paruo equitatu ꝯmiserat ip̄e in piceno agens. Ce
sar cum esset alfonso infestus bis extra menia troie pugnare ausus. bis ab alfonso ex acie fusus. turpi fuga
in vrbem se recepit. nec multo post vicarū oppidum resistentibus oppidanis vi captū p̄da militi permissa
feminarū decus regio more seruatū. Alexander aūt francisci sforcie frater sub vrbem thetini reimundū can-
dolam ac riccū ⁊ iosiam cum copijs ad alfonsum euntes repente aggressus leui certamine fudit. riccium ac
iosiam preceps fuga saluauit. Reimundus interceptus est. qui cū esset anthonij candole patruus illū scdo
ab alfonso alienauit. Venit ⁊ iohannes cardinalis tharentinus in regnum aduersus franciscum aquinanū
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonsus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
sitam castellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopost capreas oppidū in insula eiusdē nomi
nis sitam tyberij quondam cesaris siue delitias siue latebras. nec moratus castra ad neapolim posuit. siml'
qꝫ puteolos obsedit. qui aliq̄diu fortiter resistentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoqꝫ quā vocant occanij recepta est. vrgebant͛ interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec spem aliam habebant q̄ꝫ vel genuenses mari vel franciscum Sforciani cū authonio candola auxiliū ter
restri itinere allaturos esse. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule-
rat. ad alfonsum ꝓfectus. si premium adsit vrbem paruo militum periculo capi posse demonstrat. deligūt͛
viri fortes ducenti qui cum auello eiusdem fratre ꝑ ostensum aqueductum nocte vrbem ingressi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus signū expectat. illi in domum quandā ꝑueniunt in qua vnica erat anus ⁊ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepisset celeriter oppressa vocem emittere inhibita est. filia sua spō
te conticuit ⁊ iam sol exortus erat. nec amplius q̄ꝫ viri quadraginta ex omni numero puteum euaserant. q̄
nunciare ingressum regi debuerant. siue negligentia siue aliam ob causam nihil regi significauerunt. existi
mauit alfonsus aut cesos esse qui missi fuerant aut metu exilire non ausos. ꝓfectusqꝫ ꝓpius vrbem ab ea ꝑ-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad subditos casus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hostesqꝫ procul amouit. ingens v͛o pauor ⁊ ꝯsternatio eos cepit qui e puteo euaserant. nec re
gredi in puteū ne armorū strepitu ꝓderent͛. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonsus vt vidit ni
hil a suis intus misceri desperatis rebus in castra rediit. Rhenatus tanq̄ꝫ periculū depulisset relictis custo-
dibus ⁊ ip̄e in regiam concessit. nec mora nuncius ad alfonsum currens multos e puteo prodisse atqꝫ in do
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igit͛ ad menia succurrit instaurat͛qꝫ preliū vt erumpendi anim⁹
latentibus acuat͛. Interea filius eius quē nominauimus anicole a statione sua domū veniens pulsatis fo
ribus aperiri sibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant nesciunt. vincit tandē ea sententia
vt reseratis paululū foribus manus ei iniiciant eūqꝫ ꝯprehensum tacere iubeant. ꝭ ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hostesqꝫ intra vrbem esse vociferat. ad rhenatū subito peruolat. queque viderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓsiliunt primoqꝫ impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimqꝫ occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuersus im-
petum in hostes facit. alfonsus quo suis animos addat scalas admoueri imꝑat. sed oppidani eā muri ꝑtē
facile tuebant͛. ⁊ qui ꝑ scalas in captam turrim euaderent grauiū saxorū deiectu obsistebant. dum pugnat͛
acriter obequitans menia alfonsus locū quendam neglectum esse aīaduertit. eoqꝫ celeriter scalas admoue-
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter sauciati pugnā remiserant. partim
precipites e muro se dederant. Eratqꝫ rhenatus eā turrim recepturus nisi a tergo subito cū ingenti clamo
re hostes inmecti terrorem intulissent. auxit ⁊ trepidationem oppidanorū vnus ex alfonsi militibus qui per
menia vrbem ingressus conscenso equo quē vacuū forte inuenit in hostem inuectus oppinionem p̄buit ꝓ-
xime porte capte atqꝫ infracte. Nō tamen rhenato defuit animus ꝭ cohortatus qui aderant in hostes forti-
ter irruens eorū impetum paululum repressit. mox v͛o crescente hostiū numero suos exterritos aīaduertit
sensim referre pedem capit atqꝫ ꝑ diui ianuarij portam hostiū compluribus in arcē regiam cū paucis se re
cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuersis muri partibus irruptio facta atqꝫ ad p̄das discursū ē. a
cedibus tamen tꝑatum. Mox v͛o ingresso rege ⁊ prede quoqꝫ finis factus. Insignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta est quo annis antea mille ꝑ belisarium e gothorū manibus
erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. supra millesimū ab ortu saluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigesimus. Postridie due ingentes onerarie naues a genuensibus misse cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura sub arcem concesserunt. rhenatumqꝫ omni spe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati ꝑseuerabant. capuana. mōtana. regia. sed capuana pactis pau
coꝝ dierum inducijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia aliq̃nto postea ⁊ montana tardius recepte sunt.
Rhenatus ad eugeniū florentie morantem sese contulit. Exinde in galliā vlteriorem abijt. Alfonsus muni
ta neapoli aduersus anthoniū candolam ducens ad carpenonū castra posuit. vbi cū facta pugnandi ab an
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsus qui militi ani
mum addere consueui. iam p̄sentia mea terrorē adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. moxqꝫ gale
am induit signumqꝫ pugne dedit. certatum est aliq̃ndiu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu an
thonius ip̄e captus est. cui erroris veniā postulanti non modo ignouit alfonsus verū etiā oppida q̄ a patre
accepta hereditario iure possidebat reliquit ceteris captiuis ꝑhumaniter habitꝭ. nec quicq̄ꝫ ex anthonij sup
pellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec Pelignos Marsosqꝫ subegit. Man
fredoniam ⁊ subinde arcem in potestatem recepit. omnesqꝫ belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi
qꝫ regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentissimis apparatibus in
gressus est vrbem. Post hec de pace in alfonsum ⁊ eugeniū actū ludouicus cardinalis aquilegiensis ⁊ sua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem missus eam confecit. Leges pacis in hunc modū
dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanū decernat appelletqꝫ. Ferdinando regis filio cui rex
post mortem regnū destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinamqꝫ regno adijciat. Alfonsus con
tra eugenij auctoritati se subijciat atqꝫ opituletur ad agrū picenū quē Sforcias occupauerat vendicandum.
Si qn̄ pontifex aduersus turchos aut afros bellum suscipiat rex cum classe adiuuet. Sacerdotes regnorū
suoꝝ sub concilij p̄textu basileam ꝓfectos reuocet. nec patiatur tres ex suis qui cardinales sub amedeo sub
andiensi creati fuerant reuertentes ꝓ cardinalibus suscipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atqꝫ acu
mulum in marsis oppida romane ecclesie tradat. Traiecit deinde in picenū alfonsus ⁊ que supra relata sūt
felici cursu prexit. Exinde domum rediēs cū genuensibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel
lo ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuēsiū reciperet illos. nec
commeatu adiuuaret. Genuenses regi quotannis dū viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
ac neapolim mitterent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia ꝑ matrem vintimilius. qui multa in a
pulis egregia facinora alfonsi gracia affecisset ad fontē populi nō ꝓcul a theano quo iussi erant regni prin
cipes couenire cū equitibus tricentis ꝓfectus tanq̄ꝫ vnus ex purpuratis auctoritate maiorū interficere cō
stituisset. apud regem accusatus clā fugiens catāganū ditioni sue oppidū repetijt. extinctasqꝫ regni lites ex
citare conatus nō solū vicinos proceres ſꝫ venetos ⁊ alios italie potentatus vt in regē arma susciperent ⁊ lit
teris ⁊ nuncijs inuitauit. ſꝫ frustra illi cuncta successere. nā cum copijs rex aduersus eū profectus ⁊ crotanaꝫ
vrbem ⁊ omnē ei reliquū agrū ademit ip̄mqꝫ in catātiano reclusum ad deditionem nulla conditione interue
niente compulit. Johānem vo nuceū qm̄ ꝯtumatie anthonij suasor fuerat oppidis omnibus exutuꝫ regno
excedere iussit. Secuta est paulopost ꝓfectio regis in tusciam. de qua suo loco relatū est. vnde reuersus non
multo tempore interiecto Fridericū imꝑatorem ⁊ leonorā imꝑatricem ex sorore sua neptem ad se venientes
tanto honore excepit q̄ꝫtuꝫ referre vix oratori maximo facundia suppetat. donatosqꝫ magnifice ambos a se
remisit. Exinde q̄ꝫuis pacem vt p̄dictū est florentinis petentibus dedisset. cuꝫ tn̄ capta mediolanensi vrbe a
francisco Sfortia leonelli marchionis esteñ. interuentu cū venetis positis inimicicijs fedus iniisset alterum
tamē in tuscia bellū gessit misso in eam expeditionē Ferdināndo filio. de quo satis inter res ethruscas cōme
moratū est. Soluta est ⁊ pax cū genuensibus capta naue que de chyo insula genuam petebat vt postea refe
remus. Ob quā rem cōmota republica genueñ. Johannes philippus flisca gente ꝓgnatus cū quatuorde
cim altissimis nauibus in portū vsqꝫ neapolitanū adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariasqꝫ naues in
cenderet. ſꝫ repulsus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis post diebus classis regia ad montē cyrceū
sex genuensiū naues insecuta cū homines effugissent demersit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebus
q̄ꝫqꝫ de pace tota ferme ytalia conuenisset inter genuenses tamē ⁊ regē concordia fieri non potuit. Sed cuꝫ
genuenses exules ad regis opes confugissent classis ei concessa est que ligusticū vexans litus. etiaꝫ vrbem
ip̄am vt relatum est oppugnare nō dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idem bellum repetitur. Fuit autem
alfonsus cū Fridericus imperator ad euꝫ venit annis circiter octo ⁊ q̄nquaginta natus. corpore gracili vul
tu pallido. ſꝫ aspectu leto. naso aquilino ⁊ illustribꝰ occulis. crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vsqꝫ pro
tenso. statura mediocri. cibi potusqꝫ temperans. nec vino vsus nisi aqua multa ꝑdomito. litteris ꝑ omnem
etatem operam dedit. Grāmatice apprime peritus q̄ꝫuis latine ꝑraro loqueretur. historias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. nihil ei additū in philozophia. archana
theologie ꝑscrutās. omnia de p̄scientia dei. de libero hoīs arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento al
taris. de trinitate. de difficilimis questōnibus ꝑcontāti ⁊ p̄sto ⁊ sapienter occurrit. in responsionibus dan
dis q̄ꝫuis breuis ⁊ circūfusus. nunq̄ꝫ tamē diminutus. Sermone blandus tersusqꝫ. Summa ei cura ne q̄s
piam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit q̄ꝫ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligēter cu
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝯpari alia nulla queant. Sacram
ac domesticam suppellectilem auream ⁊ argenteā admirabilē ⁊ incredibicē composuit. margaritas vnio
nes. adamantes ceterosqꝫ lapides p̄ciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit ⁊ aula
rum quas incoluit parietes diuitibus atqꝫ aureis pannis ornauit. Vestiuit seip̄m nitide magis q̄ꝫ p̄ciose.
serico raro vsus aut ostreo. paludamento. venationi magnā vite sue partē consecrauit. In bello seuerus ⁊
asper. in pace clemens ac mansuetus. pepcit facile his qui contra se arma tulerant. humanū sanguinem in
uitus fudit. scelera tn̄ odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnū quod multis antea seculis
spelunca latronum fuerat adeo pacatum securumqꝫ reddidit vt quacunqꝫ iter habeas nullus p̄donuꝫ metꝰ

adsit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppipare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent
obuiam extra vrbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui ꝓ-
cul inspiciat sublimes esse arces ꝑ mare vadentes arbitret. Edificauit plurib⁹ in locis. ẜ in neapoli supra
q̄ꝫ dici possit splendide ac magnifice arcē regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamentis eiectā iterū ere
xit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemq̄ꝫ tum sumptu magnificentissimā. turribus orbiculari forma ex
lapide quadrato. mirifica structura atq̄ꝫ artificio muriq̄ꝫ crassitudine inaudita ⁊ ingenti arcu triumphali ex
marmore candidissimo excitat. Reformauit ⁊ arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in-
expugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta ī ꝓ
fundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatē vrbi exiccatis paludib⁹ dedit.
Magnus ꝓfecto princeps ⁊ in vtranq̄ꝫ fortune partem ꝓbatus. qui inter cetera sibi aduersancia etiam ter
remotum anno ab hinc scd̄o passus est. toto ferme regno qualē nec nostra nec patrū nostroꝝ memoria visuz
auditumue ferunt. nā ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absorptū est tanq̄ꝫ scis
mate perijsset. Cara ciuitas absq̄ꝫ insigni ruina supfuit. circiter. xxx. milia hominuz inter cadentia tecta pe
risse ferūt. neapolitanoꝝ nobiliores edes discisse disiecteq̄ꝫ sꝫ. nec tēplū ī ea vrbe lesionē nō sensit. ẜ hodie
iam ciuitas ferme refecta est ⁊ ciuiū diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum no
strū veluti sidus q̄ddā ꝑfulgidum illustrauit. haud ab re fuerit q̄ꝫ breuissime velut in epilogo ꝑclara facino
ra ꝑcurrere q̄ꝫuis temporis a nobis recepti pleraq̄ꝫ modū excedant. ex quibus illustriora huiuscemodi sūt.
Adolescens mortuo ferdinando patre aragoniā ⁊ que ab illo in hispania regna suscepit cū aliq̄ꝫdiu sapiē
ter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina dissuadentibus amicis expeditio-
nem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicū ducez andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure
debitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se defecerat nō tam pu
niuit q̄ꝫ cohercuit. Rhenatū alteru regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitelliscū alexan
drie patriarcham magnis copijs insultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. semel acri pugna deuictam
et iterū ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim q̄ꝫuis rhenatus ⁊ magnus inesset popul⁹ expūgna
uit. Johannē fratrem nauarre regē in hispania laborantē armis adiuuit. Massiliā insignem ꝓuicie ciuita-
tem noctu adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cō
tinenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Bosorū prouincie regem cū copijs ad
uentantem in ꝓximo littore victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eisdez
barbaris tributa suscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas tandem
voluit leges pacis accepit. Franciscum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in albania ⁊ in orien
te ꝑ suos duces turchis infestus non parua eis damna intulit Bis florentinos ob res gallicas armis affli
xit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus est ⁊ admiratione stuporeq̄ꝫ dign⁹ quod pre
lio nauali a genuensibus vt ante diximus supatus ⁊ in philippi mediolanensium ducis captiuitatem ad-
ductus mox liberatus potentissimo regno potitus est ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga
phillippum gratus inuentus vt ab illo sup̄ma voluntate heres sit nuncupatus. Vera gothoꝝ soboles ex
quibus deriuatum esse regiū hispanie sanguinem vnde alfonsi origo est haud quaq̄ꝫ ambigunt. Illis ⁊ pre
lio vincere ⁊ regna sibi subijcere propriū fuit. quoꝝ vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filiuz
genuit. q̄ndo ⁊ ip̄e aragoniaz Cathaloniam Valentiam Siciliam. Alfonsus vero eam ytalie partem. que
olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. ⁊ magister ytalice pacis fact⁹ hispa
nicarum quoq̄ꝫ rerum moderator et arbiter esse videtur.

DEclaraturꝰ situ ymaginēqꝫ germanie in seqnti tabella depictā, occurrit dictū strabonis libro septimo. germani gallicā nationē imitantes, corpore procero, colorēqꝫ flauo. In reliquis rebus ⁊ forma ⁊ moribus ⁊ viuendi ritibus gallis pares sunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidisse videnť. cū eos galloꝝ frēs eloqui voluerūt. legitimi em̄ frēs romano ꝑmone germani dicūtur. Est aūt germania a vetustis rerū scriptoribus multū neglecta. qꝛ tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. siluis ac paludibꝰ inuia. barbarico ⁊ pastorali ritu. nec nisi ad claroꝝ amniū ripas culta erāt. Reiecto aūt ydoloꝝ cultu. religione catholica mitior facta. quantū coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima ē. habēs ab oriēte sarmatas ⁊ pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ⁊ sinū balticū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clarissimi rhenꝰ danubiꝰ albis aliiqꝫ innūerabiles ⁊ memorandi. Rhenꝰ inqꝫ fontes habet in monte septimo altissimo alpiū iugo. In cuius vicinio ꝓdeūt rodanus galliā lugdunēsem narbonensemqꝫ alluens. Siliter padus ytaliā rigans. Ticinus qui padū ꝓpe papiā influit. Athesis q̄ per agrū tridentinū veronēsemqꝫ tandē in adriaticū mare exonerať. Defluit autē rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles ⁊ abrupta montiū. Curiēsemqꝫ percurrēs agrū nauigabilis efficitur. Moxqꝫ duos lacus ꝑclaros efficit. venetū ⁊ acromū hodie lacū bodme ⁊ cellensē vocatos Relinquēs in medio constantiā vrbē concilio martini q̄nti insignem. Deinde flexuoso littoꝝ amfractu. variis montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebrisqꝫ recessibus alueū suū excauat. Item per augustam rauricā hodie Basileam nobilē vrbē defluens. resistentia sibi littora rodit. alueosqꝫ sibi nouos magno accolaꝝ damno querit. Argentināqꝫ Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam nobilissimas germanie ciuitates preterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Necaro. Limago. Mosella. Masa aliisqꝫ. In oceanū germanicū multis hostiis effunditur. factis insulis. quarum alique a frisiis. alie a sycambris. i. gelrensibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolūtur. Occurrit secūdo danubius celebratissimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe vbi caput hercinee silue. in villa vulgo Doneschingen latine danubii locio. fluit autē ab occiduo in orientē. primo lentus ad duas dietas Vlmā vsqꝫ celebre sueuoꝝ oppidū. Ibiqꝫ auctus blauio hylaro aliisqꝫ fluminibꝰ statim nauigabilis efficitur. per innumerasqꝫ lapsus gentes. nobilissimasqꝫ ciuitates alluēs immenso aq̄rum auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusqꝫ eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. vastis sex ostiis euoluitur. Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Slesiā a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemqꝫ per scopolosos recessus silue bohēmice penetrans Missenā inclitam vrbem. Magdeburgūdumqꝫ ast alias marchie et saxonie ciuitates alluens. in oceanū tandem germanicū ꝓpe hamburgā influit. Sunt item alii amnes clarissimi. quoꝝ fontes breuitatis gratia omitto. Occurrit quarto loco silua hercinia quā hodie circa caput ⁊ fontes danubii inquilini siluam nigram nominant. scđm pomponiū mellam dierū sexaginta iter occupās maior ⁊ notior aliis. Sortitur aūt alia ⁊ alia nomīa prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ cornua. quibus alia indigene dant nomina. a capite em̄ ortus sui vsqꝫ ad necari fluminis ripas percurrēs. nomen silue nigre obseruat. a ripis vō Necari vsqꝫ ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vō vsqꝫ flumen Lonam prope Confluentiā westerbald latine silua occidentalis vocitatur. Postea flectit se ad orientem. diuidensqꝫ franconiam ab Hassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit se medium ⁊ in modum circuli vt in sinū recipit bohemiā postea in montibus Morauie percurrit per mediū pannonioꝝ a dextris. ⁊ polonoꝝ a sinistris. vsqꝫ ad dacos ⁊ getas. aliud atqꝫ aliud nomen sibi vendicans. Est autem germania regio totius europe permaxima. que tū confinio societateqꝫ romanoꝝ. tū sacra religione ad eā humanitatē est redacta. vt queadmodū numa pompilius ferocē. indomitūqꝫ romanū populū religione ⁊ iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbaraꝝ vicinarūqꝫ sparsa congregauit imperia. ritus molliuit tot populoꝝ discordes ⁊ feras linguas. sermonis sui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemqꝫ eis dedit. Est item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ⁊ beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxii nemora opaca frumentorū omnis generis habundantia. vitiferi colles. amniū fontiūqꝫ vbertas. totā eam perfundens. vndiqꝫ negociationibus. cōmercioqꝫ potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neqꝫ ingeniis. ritibus. viris. precipue ī re bellica alicui nationi cedens. Metallorum item oīm fertilitate nullis cedit terris. Vniuersa em̄ ytalia. gallia. hyspania item alie atqꝫ alie nationes. argentū quasi omne ex germanie negociatoribus habent. Similiter cuprum stannū habundat. Item mineris salis. quorum fontes copiosissimas habet. Sola item sine externis auxiliis. tot equitum. tot peditum armare potest. vt extraneis nationibus facile resistere possit. Plura ⁊ immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedii arguar omitto.

VSLANT
NORWEGA
IBERNIA
SCOCIA
DACIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
Hamburg
Lubick
Rostock
LVNDEA
HOLAND
Traiectum
Brug
Antorf
FRISIA
Albis fl
Monstri
Visurgus fl
Calis FLANDRIA
Tibulla fl
Leodiu
GELRIA
WESTVALIA
Colonia
OCCIDENT
PICARDIA
BRABANCIA
Mosa fluuius
Aquisgranu
SAXONIA
NOR MANDIA
FRANCIA
MARCHA
GERMAN MAGNA
Lutzelburg
Trier
Marburg
BRITANIA
Palantina
Braunschweig
Erfort
Paris
Mosella fl
Mentz
Franckfurt
FRANCONIA
Menus fl
Heidelberg
Erabipulis
Sala fl
MIXIA
Mets
Speier
Orliens
Secona fl
Eger
Bamberg
Tors
Neccarus fl
Nurmberg
Argentina
Sana fl
Praga
BVRGVNDIA
Basilea
Norling
Salm
SWEVIA
Vlma
Danubius fl
Lucern
SVEVIA
BAVARIA
Zurch
Velontz
Limag fl
Constancia
Lion
Rodanus fl
Bern
Augusta
Licus fl
Passau
Salzburg
Steyer
Ronus fl
SVEITZER
Isara fl
Genf
Iler fl
Monchen
Isara fl
Enos fl
Mur fl
Auinio
Druencus fl
Athesis fl
Villach
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Verona
Vincencia
Padua
Venecia
Triest
Ianua

NACHT
WILDLAPPEN
GRVNLAND
RVSSIA
FINLAND
SWEDEN
Nogradum
Plesgo
GOTLAND
Riga
RVSSIA
MARE GERMANICVM
Silandia
ONLANDT
Femern
LIVONIA
Melbing
Dantzg
POMERN
Grispalt
PRVSSIA
MARCHIA NOVA
Stetin
Ader fl.
Vistula fl.
LITTAV
Franckfurt
GERMANIA MAGNA
POLONIA
Warse
MOSOVIA
SLESIA
Bosem
ORIENT
LVSACIA
Presla
POLONIA
Lemberg
WALACHIA
Gorlitz
Cracouia
BOEMIA
MORAVIA
WVRTZLANT
TRANSILVANA
Tysia fl.
Wienna
STRIA Noua ciuitas
Wardein
Sibenburg
VNGARIA
Vesperin
Ofen
Belgrad
Draua fl.
Bettau
Cili
Sau fl.
TVRCHIA
Andranopolis
MITAG
Zeng
Ragus
ALBANIA
Constantinopel

